"Bir hayatı en iyi anlatan yazar Dickens'dır..." ***Gilles Deleuze***

Müşterek Dostumuz

CHARLES DICKENS

Aslı Biçen'in çevirisi ve Tuncay Birkan'ın sunumuyla...

ithaki

Charles Dickens

Müşterek Dostumuz

"Hiçbir 19. Yüzyıl romancısı, hatta Tolstoy bile, Dickens kadar güçlü değildir; onun yaratı zenginliği neredeyse Chaucer ve Shakespeare'le boy ölçüşür."

Harold Bloom

Müşterek Dostumuz'da Dickens, dönemin kapitalizminin başkenti Londra'daki hayata dair, belki de başka hiçbir romanında göremeyeceğimiz ölçüde geniş bir panorama sunar, çünkü, malum, para yokluğuyla bile her yerdedir. En alt tabakalardan en üst tabakalara mekik dokuyacağını zaten daha en baştan sezdirir Dickens. Roman Thames Nehri'ne düşen cesetleri toplama işi yapan ailenin rutin turlarından birinin tekinsiz betimlenişiyle açılır ve hemen ardından yeni zengin Veneeringler'in evindeki yemeğin ve davetlilerin alaycı ve olağanüstü komik bir biçimde anlatıldığı bölüm gelir. Romandaki müthiş dil ve üslup çeşitliliğinin de habercisidir bu iki bölüm. Dilbilimcilerin tabiriyle "sosyolekt"lere (ve tabii "idiolektlere" de) olağanüstü duyarlı bir kulağı olan Dickens, bu romanda bir yandan bütün toplumsal tabakaları gezerken, bir yandan da her birini anlatmaya en uygun dili ve üslubu da yakalar. Yakaladıktan sonra da uzun uzun keyfini çıkarır ve okuru da kendinden geçirir. Romanın zenginlikleri bu eleştirel ve çok geniş kapsamlı toplumsal içeriğiyle ve dilinin olağanüstülüğüyle de sınırlı değildir; bütün Dickens romanlarında olduğu gibi insani anlamda müthiş derinlikli sahneler bu romanda da fazlasıyla vardır.

Tuncay Birkan/Sunum'dan

"Charles Dickens ile ilgili olarak... söylenebilecek tek şey, deha sahibi bir insan olduğudur. Fransız çağdaşı Victor Hugo gibi Dickens da büyük bir romantik romancıydı... Byron, Scott ve Wordsworth denizin ve dağların güzelliğini keşfetmişlerdi; Dickens kenar mahallelerin duygu ve coşkularını keşfetti. Daha da önemli bir başka keşfi de, çocukluğun yalnız büyüsüydü. Suç izleği de çekici geldi Dickens'a; Dickens'ın anlattığı ve Dostoyevski'yi de etkilemiş olan cinayetler unutulmazdır."

Jorge Luis Borges

TARİH TOPLUM KURAM- 542 ISBN: 978-605-375-034-5
ithaki

CHARLES DICKENS (1812-1870). İngiliz romancı. Orta sınıftan bir ailenin çocuğuydu, ama babasının borçları yüzünden hapse girmesiyle sefaletle tanıştı. Henüz 11 yaşında iken bir boya fabrikasında çalışmak zorunda kaldı. 15 yaşında bir avukatın yanında kâtip olarak çalıştı. Bir süre parlamento muhabirliği yaptı. l835'Te liberal Morning Chronicle gazetesine stenograf olarak girdi ve aynı yıl "Boz" takma adıyla Bozun Karalamaları başlığıyla notlar yayımlamaya başladı.

1837'de yayınlanan Bay Pikvik'in Serüvenleri adlı kitabı onu dönemin en sevilen yazarı haline getirdi. Aynı yıl Oliver Twist adlı romanını yayın yönetmenliğini üstlendiği Bentley's Miscellany dergisinde tefrika etmeye başladı. Sonraki bütün romanlarını da tefrika olarak kaleme alacaktı. l846'da Daily News gazetesini çıkarana kadar aralarında, Antikacı Dükkânı (1841) ve Martin Chuzzlewitt'in (1844) de bulunduğu bir dizi çok sevilen romanı yayınlandı. 1848'de yayınladığı Dombey and Son adlı roman Dickens'ın bu ilk dönem romanlarının tarzından daha "gerçekçi" kaygılara yer vermeye başladığı orta döneminin başlatıcısı olarak değerlendirilir. Bu döneme ait, hepsi l850'de çıkarmaya başladığı Household Words dergisinde tefrika edilen diğer romanlar şunlardır: David Copperfield (1850), Kasvetli Ev (1853), Zor Yıllar (1854) ve Küçük Dorrit (1857). 1859 yılında çıkarmaya başladığı All the Year Round adlı dergide de Dickens'in son dönem romanları, İki Şehrin Hikâyesi (1859), Büyük Umutlar (1861), Müşterek Dostumuz (1865) ve ölümüyle yarım kalan Edwin Drood'un Gizemi (1870) tefrika edilmiştir.

Dickens 1858 yılında halka açık okuma günleri düzenlemeye başladı. Büyük ilgi gören bu temsillerde romanlarından ve Noel kitapları olarak anılan daha kısa eserlerinden bölümler okuyordu. Sağlığının bozuk olmasına karşın bu temsilleri yaşadığı Londra'nın dışında başka şehirlerde ve ABD'de de sürdüren Dickens, en sonunda Gadshill'deki evinde istirahate çekilmek zorunda kaldı ve l870'de şöhretinin zirvesindeyken öldü.

Charles Dickens

Müşterek Dostumuz

Özgün Adı: **Our Mutual Friend**

İthaki Yayınları - 675

Edebiyat - 542

ISBN 978-605-375-034-5

L Baskı, Mayıs 2010, İstanbul

© Türkçe Çeviri: Aslı Biçen

© İllüstrasyonlar: Marcus Stpne

© Sunum, Dickens: İmajın Ötesi, Tuncay Birkan

© İthaki, 2010

Yayıncının yazılı izni olmaksızın herhangi bir alıntı yapılamaz.

Yayına Hazırlayan: Tuncay Birkan

Düzelti: Mine Eryavuz

Sanat Yönetmeni: Murat Özgül

Sayfa Düzeni ve Baskıya Hazırlık: Özge Bozuk

Kapak, iç Baskı: idil Matbaacılık

Davutpaşa Cad. No: 123 Kat: 1

Topkapı-İstanbul Tel: (0212) 482 36 Ol

Sertifika No: 11410

IthakiIM Penguen Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. Ltd. Şti.'nin yan kuruluşudur. Mühürdar Cad. İlter Ertüzün Sok. 4/6 34710 Kadıköy istanbul Tel: (0216) 330 93 08- 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34

ithaki@ithaki.com.tr - www.ithaki.com.tr - www.ilknokta.com

Charles Dickens

MÜŞTEREK DOSTUMUZ

Çeviren ASLI BİÇEN

Sunum TUNCAY BİRKAN

İçindekiler

Sunum:

DİCKENS: İMAJIN ÖTESİ

1. Kitap

NEYE NİYET NEYE KISMET

1. Bölüm -Erkete

2. Bölüm -Biyerli Adam

3. Bölüm -Başka Bir Adam

4. Bölüm - R. Wilfer Ailesi

5. Bölüm -Boffin'in Köşkü

6. Bölüm -Kopmak

7. Bölüm -Bay Wegg Kendi Başının Çaresine Bakar

8. Bölüm -Bay Boffin istişarede

9. Bölüm -Bay ve Bayan Boffin istişarede

10. Bölüm -Evlilik Mukavelesi

11. Bölüm -Podsnapçılık

12. Bölüm -Dürüst Bir Adamın Alınteri

13. Bölüm -Alıcı Kuşun izini Sürmek

14. Bölüm -Alıcı Kuşu Avlamak

16. Bölüm -Evlatlıklar ve Bakımlıklar

17. Bölüm -Sefil Bir Bataklık

2. Kitap

AYNI YOLUN YOLCUSU

1. Bölüm -Eğitime Dair

2. Bölüm -Eğitime Devam

3. Bölüm -Bir Parça iş

4. Bölüm -Fisteklenmiş Aşk Meleği

5. Bölüm -Merkür Fiştekliyor

6. Bölüm -Cevapsız Bir Bulmaca

7. Bölüm -Dostça Bir Hamle

8. Bölüm -Masum Bir Kaçamak

9. Bölüm -Yetimin Vasiyeti

10. Bölüm -Halef

11. Bölüm -Gönül Meseleleri

12. Bölüm -Başka Alıcı Kuşlar

13. Bölüm -Solo ve Düet

14. Bölüm -Kararlılık

15. Bölüm -Şimdiye Kadar Olanlar

16. Bölüm -Bir Yıldönümü

3. Kitap

UZUN BİR YOL

1. Bölüm -Garipler Sokağı Sakinleri

2. Bölüm -Muhterem Dosta Başka Bir Açıdan Bakmak

3. Bölüm -Aynı Muhterem Dostumuz Başka Açılardan

4. Bölüm -Güzel Bir Değişiklik

5. Bölüm - Altın Çöpçü Kötü Arkadaşlar Ediniyor
6. Bölüm -Altın Çöpçü Daha Beter Arkadaşlar Ediniyor
7. Bölüm -Dostça Hamle Güç Kazanıyor
8. Bölüm -Uzun Yolculuğun Sonu
9. Bölüm -Birisi Bir Kehanette Yer Alıyor
10. Bölüm -İz Peşinde
11. Bölüm -Karanlıkta
12. Bölüm -Kötü Niyet
13. Bölüm -İnsanın Adı Çıkacağına Canı Çıksın
14. Bölüm -Bay Wegg, Bay Boffin'in Burnunu Sürtmeye Hazırlanıyor
15. Bölüm -Altın Çöpçü Dibe Vuruyor
16. Bölüm -Altın Saçlı Kız ve Üç Ayıcık
17. Bölüm -Sosyal Bir Koro
4. Kitap
DÖNÜM NOKTASI
1. Bölüm -Tuzak Kurmak
2. Bölüm -Altın Çöpçü Biraz Yükseliyor
3. Bölüm -Altın Çöpçü Tekrar Batıyor
4. Bölüm -Kız Kaçırma
5. Bölüm -Dilencinin Karısı
6. Bölüm -Yardım Çığlığı
7. Bölüm -Kabil Olmaktansa Habil Olmak Yeğdir
8. Bölüm -Biraz Karabiber
9. Bölüm -İki Boş Yer
10. Bölüm -Bebek Terzisi Bir Kelime Keşfediyor
11. Bölüm -Bebek Terzisinin Keşfi Uygulamaya Konuyor
12. Bölüm -Geçen Gölge
13. Bölüm -Altın Çöpçü'nün Tozu Nasıl Dağıttığına Dair
14. Bölüm -Dostça Hamleye Şah Mat
15. Bölüm -Kurulan Tuzaklara Neler Yakalandı
16. Bölüm -Genel İtibariyle insanlar ve Şeyler
SON BÖLÜM -Sosyetenin Sesi
SONSÖZ: ÖNSÖZ YERİNE

Sunum:

DİCKENS: İMAJIN ÖTESİ

Charles Dickens'ın 19. Yüzyılın en "büyük" birkaç romancısından biri olduğu, roman kanonunu oluşturan "klasik" yazarlar arasında muhakkak zikredilmesi gerektiği, roman sanatıyla ortalama bir tanışıklığı olan hemen herkesin, kendi kişisel görüşünü de pek açık etmeksizin itirazsız kabul edebileceği bir iddia. Ama Dickens'la günümüz okurları arasında dikkate değer bir mesafe olduğu inkar edilemez. Özellikle memleketimizde Dickens, kelimenin sadece kötü anlamıyla, "herkesin bildiği ama kimselerin pek okumadığı yazar" anlamıyla "klasik yazar" konumundadır. Daha da ötesi bizdeki genel kanaat Dickens'ın bir "çocuk kitabı yazan" olduğu yönündedir ve ciddiye de alınmaz pek eserleri. Bu nedenledir ki uzun yıllar sadece, başta Oliver Twist ve David Copperfield olmak üzere birkaç kitabının çocuk kitabı olarak kısaltılmış versiyonlar ya da Noel Şarkısı gibi hakikaten de çocuk kitabı olarak yazılmış eserleri ve bir de muhteşem başlangıcına rağmen en zayıf eserlerinden biri sayılan iki Şehrin Hikâyesi yayınlanmış, Türkiyeli okurun zihnindeki Dickens imajını da büyük ölçüde bu kitaplar belirlemiştir. Halbuki Dickens'ı gerçekten büyük yazar yapan en önemli üç özelliğinin, yani muhteşem üslup zenginliğinin, mizah duygusunun ve inanılmaz çeşitlilikte karakterler yaratma ustalığının kısaltmalarda korunması olanaksızdır. Uzun yıllar tam ve nispeten sağlıklı çevirisi yayınlanan tek eseri, MEB Klasikleri arasında çıkan Antikacı Dükkânı olmuş, buna aradan epey bir zaman geçtikten sonra Büyük Umutlar, Martin Chuzzievvitt ve Zor Zamanlar eklenmiştir ki bunların ilki hariç hiçbiri Dickens'ın en önemli eserleri arasında sayılmaz. Birçok eleştirmenin Dickens'ın başyapıtı olarak gördüğü Kasvetli Ev ülkemizde ancak 2001 yılında yayınlanabildi, ama gereken ilgiyi gördüğü söylenemez. İçerdikleri toplumsal eleştiri boyutuyla da en önemli diğer iki eseri arasında sayılagelen Müşterek Dostumuz ancak şimdilerde yayınlanabilirken, Little Dorrit hala yayınlanmadı. Yine ciddi bir kapitalizm eleştirisi içeren Dombey and Son da çevrilmiş değil.

Böyle olunca da memleketimizde Dickens denince okurun zihninde vasat bir yazar imgesinin canlanması doğal. Ama ben bizdeki bu ilgisizliğin ardında, dünya edebiyatıyla temas kurmamıza aracılık eden aydınlarımızın, yazar, eleştirmen, çevirmen ve yayıncılarımızın Batı'da da çok uzun bir süre egemen olan "Dickens imajının" etkisinde kalmaları olduğunu düşünüyorum. Yazının başında bahsettiğim mesafe sadece buradan kaynaklanmıyor. O yüzden de bu yazıda Dickens'ın Batı'da alımlanış tarzının aradan geçen yüz elli küsur yıl boyunca nasıl değişimlerden geçtiğini ele almaya odaklanacağım.{1} Bahsettiğim mesafenin, 20. Yüzyılda "iyi edebiyat" okurlarının Dickens'la ilişki kurmakta zorlanmasının olası nedenleri üzerinde durmak istiyorum; eğer yazının sonunda bu mesafenin kapanmasına biraz olsun katkıda bulunabilirsem amacımı gerçekleştirmiş sayacağım kendimi. (Dickens'ın son derece ilginç hayatının ayrıntılarına da girmeyeceğim, ama bu konuda meraklı okurun Dickens hakkında Türkçede çok az yazı olmasına karşın, gerçek bir Dickenssever olan Mina Urgan'ın ingiliz Edebiyatı Tarihi adlı kitabının 3. Cildinde yer alan kapsamlı Dickens bölümüne bakmasını öneririm.)

Şimdi, yaşadığı dönemde başka hiçbir yazara nasip olmamış ölçüde halk tarafından sevilmiş{2}, üstelik gördüğü ilgi sadece anavatanı İngiltere'yle sınırlı kalmamış bir yazardır aslında Dickens. Amerika seyahatinde günümüz sinema veya rock yıldızlarının gördüğü inanılmaz ilgiyi görmüş sözgelimi. Mina Urgan bu ilgiyi çok canlı bir biçimde anlatır: "1842'de ABD'ye gidince... onuruna görkemli şölenler, balolar verildi; cumhurbaşkanı Beyaz Saray'da ağırladı onu; hayranları, iki bin mil uzak yerlerden onu görmeye geldiler; kaldığı evlerin ya da otellerin önünde kalabalıklar birikti" (Urgan 1991, s. 224-5). Yine bu babtan Dostoyevski çok etkilendiği Dickens hakkında şöyle yazmış günlüğüne: "Rusçada bizlerin Dickens'ı İngilizler kadar, neredeyse bütün çizgilerine kadar anladığımıza inanıyorum: İngilizler kadar da seviyoruz belki de. Oysa Dickens ne kadar ulusal ve kendine özgü bir kişiliktir!" Böyle bir yazarın bugün okurla buluşmasında sorunlar olduğundan bahsetmek kulağa garip gelebilir. Ama bugün varlığından bahsettiğim mesafeyi doğuran en önemli nedenlerden biri tam da Dickens'la

çağdaşı olan okurlar arasındaki o olağanüstü yakınlık olmuştur aslında. Bu denli popüler bir yazar iyi bir yazar olamaz önyargısı sanıldığından daha etkili olmuştur Dickens'ın alımlanışında. O zamanki tipik tepkilerden birini yine Mina Urgan şöyle aktarır: Dickens'ın romanlarının, toplumun her kesiminden, her yaşta, her çeşit insanda hayranlık uyandırması, Dickens'ın romancı olarak değeri konusunda kuşkular uyandırdı eleştirmenler arasında... Dickens'a duyulan bu olağanüstü ilginin sürmeyeceği sanıldı. Muhafazakar Quarterly Review'nun bir eleştirmeni, bu yazarın 'bir roket gibi yükseldiğini ve bir değnek gibi yere düşeceğini' ileri sürdü (s. 280).

"Yüksek edebiyat" çevrelerinin Dickens karşısındaki bu burun kıvırma tavrı epey uzun süre devam etti. Bu tavrın aşınmasında ve Dickens'ın Batı'nın yüksek edebiyat kanonunda artık sağlam bir yer edinmesinde ilk ve belki de en büyük pay sahibi, yazar ve eleştirmen G. K. Chesterton olmuştur. Chesterton'ın Dickens hakkında l 906 yılında yazdığı kitap sadece İngiltere'de değil, uluslararası alanda da Dickens'ın saygın ve önemli bir yazar olarak kabul görmesinde son derece etkili olmuştur. Sözgelimi, her zaman aralarında bir gönül yakınlığı bulunduğuna inandığım iki yazarın, Walter Benjamin ve Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Dickens'a gösterdikleri muhabbette (Tanpınar, romanda "kendini mekteplerine verdiği iki yazar" olarak Dostoyevski ve Dickens'ı sayar Mücevherlerin Sırrı'nda yayınlanan bir söyleşisinde) Chesterton'ın önemli bir rol oynadığı açıktır. Benjamin dev Pasajlar yapıtında Chesterton'ın bu kitabından çok sayıda alıntıya yer verir; hatta ünlü flaneur kavramını Baudelaire kadar Chesterton'ın bu kitabında anlattığı haliyle Dickens'dan da hareketle geliştirir. Tanpınar da Edebiyat Üzerine Makaleler'de Dickens'dan söz ettiği iki pasajdan birinde, Chesterton'ın -kitapta yanlışlıkla Chatterton olarak basılmış- Dickens'ın başarısının sırrını "sokağın anahtarına" sahip olmasıyla açıkladığı ünlü tesbitini aktarır ki ilginçtir, bu pasajı Benjamin de aktarır.

Ama Chesterton'ın bu kitabına tıpkı benim şu anda yaptığım gibi Dickens'ın popülerliğiyle ve "saf sanatsal eleştirmen" adını verdiği muhayyel tiple polemiğe girerek başlamak zorunda kalması manidardır. Çok güzel yazılmış bu pasajı uzunca aktarmak istiyorum: "Demek ki Dickens'ı ele alırken, halk nezdinde kazandığı başarı bir mucize ve neredeyse ucube bir durum denebilecek bir adamı ele alıyoruz. Tam bu noktada, Flaubert'le Turgenyev'in rahle-i tedrisinden geçmiş saf sanatsal eleştirmen arkadaşımın artık kendisini tutamadığını fark ediyorum. Kakao fincanını devirerek ayağa fırlıyor ve küçümser bir edayla bütün bu lafların eleştiriyle ne alakası olduğunu soruyor. 'Bir yazarı incelemeye', diyor, 'popülerlikle ilgili abuk sabuk laflarla başlamak niye? ... Halk kötü edebiyatı sever. Amacın Dickens'ın iyi edebiyat olduğunu göstermekse, onun popülerliğinden dolayı özür dileyip bir açıklama bulman gerekir'." Bu noktada Chesterton "sanatsal eleştirmen"den biraz sabırlı olmasını isteyip halkın kötü edebiyatı sevdiğini söylemenin yanlış olduğunu, "halkın belli bir tür edebiyatı sevdiğini" söylemenin daha doğru olacağını belirtip Benjamin'in "bu Hugo için de geçerli" notunu düşerek alıntıladığı şu tesbitte bulunur: Dickens büyük, bir edebiyat dâhisi toplumunkine benzer bir edebi beğeniye sahip olduğunda olup biten şeylere dair meydan okuyucu bir anıttır öncelikle. Zira bu akrabalık derin ve manevi bir akrabalıktı. Dickens o bildik demagoglardan ve gazetecilerden değildi. Dickens halkın istediği şeyleri yazmıyordu. Dickens halkın istediği şeyleri istiyordu. Ve şöyle devam eder:

Onun popülerliğinin şöyle can alıcı önemde bir yanı vardı: Hiçbir tenezzül içermiyordu... Dickens halkla asla yukarıdan konuşmadı. Aşağıdan konuştu. Halka bir ilah gibi yaklaştı ve varını yoğunu, kanını canını onun uğruna harcadı. Onunla geniş insan kitleleri arasındaki ölümsüz bağı meydana getiren şey de budur. Sadece onların anlayabileceği bir şey üretmekle kalmadı, bu işi ciddiye de aldı, bunu üretebilmek için ter döktü, sancı çekti... Geçirdiği tedirgin ve uykusuz geceler, karanlıkta çılgınca yürüyüşleri, dolup taşan defterleri, harap olmuş sinirleri, bütün bu olağanüstü şeyler sıradan insan uğruna yapılmış birer fedakarlıktı. O alt sınıfların bulunduğu mevkiye tırmanmış, yorgun kanatlarıyla yoksulların bulunduğu gökler katına çıkmıştır (Chesterton 1906).

Chesterton, Dickens'ın hiç de halka kendini beğendirmek için çalakalem yazan biri olmadığını ve bir çırpıda okunan bütün romanlarının ardında çok ciddi bir işçilik yattığını haklı olarak vurgulamasına rağmen, edebiyat çevrelerinde çok uzun zaman, Chesterton'ın da yukarıdaki pasajda hafifçe iğnelediği Flaubert'in şu satırlarında ifade bulan bakış açısı çok daha etkili olmuş, bu bakış açısı ciddi edebiyat okurlar nezdinde de bu

yazıyı bertaraf etmeye hasrettiğimiz yanlış "Dickens imajı"nın temel bileşenlerinden birini oluşturmuştur : "Ne kadar da az sanat aşkı var onda!.. Sanattan bir kez olsun söz etmez!.. Tam anlamıyla karacahil... Müthiş bir adamcağız ama ikinci sınıf." Bunun neden böyle olduğunu anlayabilmek için, izninizle Batı'da edebiyat tarihinin 19. Yüzyıl ortalarından itibaren izlediği genel seyre dair spekülatif mahiyette (ve biraz da indirgemeci) birkaç fikir serdetmek isterim.

Ben bu seyrin, 20. Yüzyıl ortalarına, hatta kimilerine göre 1970'lere ve 80'lere kadar sanat ve özelde de edebiyat alanında hegemonik konumda bulunan "modernizm ideolojisi"nin hakimiyeti şeklinde özetlenebileceğini düşünüyorum (bu tesbitin çok sayıda karşı-örnek dikkate alınarak fena halde inceltilmeye muhtaç olduğunun farkındayım, ama bu sunuşun boyutları içinde bunu yapmak elbette imkânsız). Bu ideolojinin belki de en temel bileşenlerinden biri, sanatla hayat, dolayısıyla yazarla okur arasındaki mesafenin kapatılamaz hale geldiği, dışarıdaki "kirli hayat gelgiti" (Joyce) bütünüyle seri üretime ve düşüncesizce tüketmeye dayalı kitle kültürünün hakimiyeti altında olduğu için sanatçının sanatını koruyabilmek adına bu hayattan ve kitlelerden uzak durmakla mükellef olduğu varsayımıdır. Yıllar önce yazdığım bir yazıda bu varsayımın temel sonuçlarından birini şöyle özetlemiştim: "[Modernistler] yapıtlarının sahte olduğunu düşündükleri 'gerçek hayattan' mümkün olduğunca uzak durarak sahicilik kazanmasını amaçlarlar. Bunu yaparken de Biçim'i (bozarak, montaj kullanıp organiklikten uzaklaşarak) ve sanat yaptıkları aracı (romanda dili, müzikte tonal sistemi, resimde figürü) sorunsallaştırır, kesinlikten yoksun, muğlak bir dünyayı eşdeğer bir belirsizlik ve çokanlamlılıkla yeniden üretir; çoğu kez de biçim oluşturup bozma, yani sanat yapma uğraşının kendisini kurcalarlar." Modernizmin başlangıcı genelde 1900'lü yıllara tarihlense de son dönemlerde edebiyat alanında "gerçekçilik" adıyla bilinen ve en "katıksız" temsilcisinin Flaubert olduğu düşünülen{3} estetik tavrın da, geleneksel olarak yapıldığı gibi modernizmin karşıtı olarak görülmek şöyle dursun, bir tür "proto-modernizm" olarak görülebileceği fikri ağırlık kazanmaya başlamıştır (bu bakımdan Flaubert'in Dickens'ın sanattan "bir kez olsun söz etmemesi"ni bir ikinci sınıflık alameti olarak görmesi manidardır). Hem modernizmde hem de proto-modernizmde bu sanat-hayat, sanatçı-kitle karşıtlığı, özellikle de bu karşıtlığı mutlaklaştıran sanatçılarda çok güçlü bir elitizmi beraberinde getirebildiği için, Dickens'ın popülerliğinin otomatikman sanatından vermiş olması gereken bir tavize tercüme edilmesi muazzam bir haksızlık olmakla birlikte şaşırtıcı değildir.

Buradan Dickens imajının diğer bileşenlerine geçmek istediğim için, gerçekçilik tartışmasını daha fazla derinleştiremeyeceğimden bir iki noktaya değinmek isterim. Burada "proto-modernizm" adıyla andığımız akımın temsilcileriyle modernistler arasında, karakterlerin iç dünyasının oluşturucuları, hatta bazen de belirleyicileri olarak dış dünyadaki nesnelere yüklenen önem başta olmak üzere çok can alıcı farklar olduğunu hatırlamak ve bu ikisi arasında basit bir özdeşleştirmeye gitmemek önemlidir. The Realist Vision adlı kitabında edebiyat ve resim alanında gerçekçilik mirasını yeni ve yaratıcı bir gözle değerlendiren Amerikalı eleştirmen Peter Brooks bu noktalar üzerinde durduğu kitabına Dickens'ı da dahil ederken yaşadığı ikircikliliği vurgular: "Dickens'dan gerçekçilik bağlamında söz etmek doğru mu hiç emin değilim elbette, zira Dickens'ın yazdıklarının büyük bir bölümü gerçekçilikten kaçınmanın, hatta gerçekçiliğin bastırılmasının ürünüymüş gibi görünüyor. Household Words [Dickens'ın yıllarca yayınladığı, romanlarının çoğunun ilk defa tefrika edildiği bu dergiye serbest bir çeviriyle, "Ailenizin Edebiyatı" demek meşrudur gibime geliyor -T.B.] adlı bir dergide yayınlanmış bir metne Fransızların terime yüklemeye başladıkları anlamda ne ölçüde gerçekçi denebilir ki? Gerçekçinin en sert gerçekliklerin adını koyma iddiası ile Viktorya dönemi romanlarının genelde, Household Words'ün de kesinlikle kabul ettiği kendi kendini sansürleme bağlamı arasında bir uyuşmazlık yok mudur?" (Brooks 2005, s. 40)

Aslında öteden beri gerçekçi akımla birlikte anılan Dickens, Dostoyevski, Balzac ve Gogol gibi bir dizi yazarı, özellikle üslup ve perspektif açısından bu akımdan ayrıştırarak ayrı bir başlık altında değerlendirme isteği yeni sayılmaz. Bu yazarlar "romantik gerçekçi" olarak adlandırılmaktadır epeydir. İlk defa İngiliz romancı Gissing tarafından Dickens için kullanılmış olan bu tabiri böyle dörtbaşı mamur ve açıklayıcı gücü yüksek bir kavram haline getiren isimse 1967'de yayınlanan Dostoyevski ve Romantik Gerçekçilik adlı kitabıyla Donald Fanger

olmuş ve bu kavram birçok eleştirmen tarafından kullanılmaya başlamıştır. Sözgelimi Jale Parla, Don Kişot'tan Günümüze Roman adlı, Türkçede alanında yazılmış tek yapıt olma niteliğini koruyan önemli kitabında bu kavramı Dickens'a atıfla kullanır: Ondokuzuncu Yüzyılın önde gelen romancılarından Dickens'ın 'romantik-gerçekçi' diye tarif edebileceğimiz bir bakış açısı vardır. Çağının günlük yaşamını, egemen değerlerini, yaygın tiplerini betimlemekte gerçekçi, buna karşın iyilik, saflık ve dürüstlüğün galip geleceğini düşünmekte romantik bir bakış açısına sahiptir Dickens. Varoluşu iyilik/kötülük savaşının yeryüzündeki izdüşümü olarak görmesi ve iyiliğin kazandığı mutlu sonlarla biten romanlar yazmış olması onun bakış açısının romantik bir özelliğidir. Düşlediği okur da bu inancı paylaşan, en azından romanı okuduktan sonra paylaşacak olan okurdur. Bu dünyanın saf gözlerin seçemediği binbir kötülük barındırması, bu kötülüklerin kişiyi baştan çıkarıp onu kendine ve 'gerçek' değerlere yabancılaştırması ise Dickens ironisinin ya da realizminin eksenini oluşturur. Anlatılar hep ironik bir biçimde gerçekleşen "doğruları görme" ve "düşlerden uyanma" süreçleri üzerine kuruludur... değerler evrensel, gerçekler ebedidir. Bu açıdan söz konusu anlatıları tek-doğru anlatılan olarak da tarif edebiliriz (Parla 2000, s. 165-6). Gerek Brooks'un gerekse de Jale Parla'nın aktardığımız tespitlerinde alttan alta hissedilen pejoratif ton[{4}] baştan beri "Dickens imajı" adını verdiğimiz meselenin bir başka boyutuna getiriyor bizi. Buna göre, Dickens fazlasıyla evcimen, modern bir yazardan beklenmeyecek ölçüde kendi toplumunun değerleriyle barışık, ona yönelttiği eleştiriler basit bir ahlakçılık düzeyinde kalan, yarattığı iyi karakterler fazlasıyla iyi, kötüler fazlasıyla grotesk, romanlarındaki bu gibi temel kusurları gereksiz ölçüde karmaşık olay örgüleri ile telafi etmeye çalışan ve en önemlisi, modern dönemin ayrıcalıklı türü olduğunu rahatlıkla söyleyebileceğimiz trajedi yazmayı başaramayıp özellikle çocuklar üzerinden duygu sömürüsü yapmakta beis görmeyen amma Allah için mizah yeteneği güçlü (bunu hemen herkes teslim eder), ikinci sınıf bir yazardır. Bu bahsettiğimiz imajın bütününe çeşitli itirazları olsa bile Dickens'a olan sevgilerini gizlemeyen çeşitli yazarların (mesela bir Zweig ya da Orwell'ın) yazılarında bile görülebilen çeşitli eleştirilerden derleyerek (ve biraz da abartarak) çizdim bu imajı. Dickens'ın minör kitaplarından bir-ikisini okuduktan, sinema uyarlamalarını filan seyrettikten sonra bir de önem verdikleri, çoğu modernist eğilimli çeşitli yazarların satır aralarında yaptığı Dickens değinmelerini gören okurların zihninde oluşan imaj da bahsettiğim bütün bu ayrıntılar içermese de bu yöndedir az çok.

Şimdi tam tersi yönden gidelim: Dickens bütün bu anlatılanlardan ibarettiyse şayet, Dostoyevski ve Kafka gibi modern edebiyat duyarlılığı denince akla ilk gelen iki ismin, ayrıca yukarda andığımız Tanpınar ve Benjamin'in en fazla etkilendikleri yazarların başlarında bulunmasının hikmeti ne ola ki? Nabokov gibi titiz bir üslupçunun, edebiyatta en beklenmedik yerlerde kitsch ve bayağılık teşhis ettiğini bildiğimiz bir yazarın, Edebiyat Dersleri'nin Türkçeye çevrilmemiş en uzun yazılarından birini Dickens'ın Kasvetli Ev'ini hayranlıkla analiz etmeye hasretmesini neye yormalı peki?[{5}] Ünlü Amerikalı ayrıksı eleştirmen Harold Bloorn'un "Hiçbir 19. Yüzyıl romancısı, hatta Tolstoy bile, Dickens kadar güçlü değildir; onun yaratı zenginliği neredeyse Chaucer ve Shakespeare'le boy ölçüşür" (Bloom 1994, s. 311) demesini "her zamanki gibi abartıyor" diyerek geçiştirmek mümkün belki, ama bizden Mina Urgan'ın da "Dickens, 19. Yüzyıl romancılarının en büyüğüdür bize kalırsa" diyerek ona katılması niye? Virginia Woolf gibi modernizmin en büyük yazarlarından birinin, Dickens'ın düzyazısında "sadece güzellik değil, yoğun bir şiirsellik de" görmesi; postmodern edebiyat denince ilk akla gelen isim olan Borges'in "Charles Dickens ile ilgili olarak. .. söylenebilecek tek şey, deha sahibi bir insan olduğudur. Fransız çağdaşı Victor Hugo gibi Dickens da büyük bir romantik romancıydı. .. Byron, Scott ve Wordsworth denizin ve dağların güzelliğini keşfetmişlerdi; Dickens kenar mahallelerin duygu ve coşkularını keşfetti. Daha da önemli bir başka keşfi de, çocukluğun yalnız büyüsüydü. Suç izleği de çekici geldi Dickens'a; Dickens'ın anlattığı ve Dostoyevski'yi de etkilemiş olan cinayetler unutulmazdır" (Borges 1987, s. 51) diye yazmış olması bir durup düşünmeyi gerektirmez mi? Zweig'ın "Dickens'ın eserlerinde öyle bölümler vardır ki, bu bölümlerde olup biten vakaları olsa olsa güzel manzaralara benzetebiliriz: Öyle saf, maddi içtepiler-den o derece tanrısal bir şekilde uzak, tatlı ve neşeli insanlık duyguları ile öylesine ferah ve ışıl ışıldırlar ki... Dickens yalnızca bunlar için bile sevilmeye değer; çünkü bu küçük süsler eserinin her tarafına öyle cömertçe serpiştirilmişlerdir ki sırf bu yüzden büyüklüğe hak kazanmışlardır" (Zweig 1995, s. 65) gibi coşkun satırlar yazmış olmasının anlamı nedir? Peki ya

20. Yüzyılın en sahici düşünürlerinden birinin, yani Gilles Deleuze'ün, "Bir hayatın ne olduğunu kimse Dickens kadar iyi anlatamamıştır" demesi niye? (Deleuze 2001).

Has edebiyat okurunun, son derece etkili olmuş o Dickens imajının ne kadar büyük bir haksızlık olduğunu ve neler kaçırmasına sebep olduğunu kavraması için bütün bu saygın isimlerin dediklerine kulak vermesine de gerek yok aslında. Modernizm, gerçekçilik vs. gibi belli tarihsel koşulların ürünü olan edebiyat anlayışlarını/ideolojilerini, bu tarihsellik boyutunu gözardı ederek ontolojikleştirmekten kaçınması; iyi edebiyatın her zaman ve her yerde sergilemesi gereken belli sanatsal ilkeleri içselleştir-diklerini zannetmekten vazgeçmesi; bu anlayışların ve aşina oldukları kategorilerin büyük bir yazarın özgüllüğünü kavramayı engellediğini sezdikleri anda hiç değilse bunları bir süre askıya alabilmesi yeterlidir çoğu zaman.{6} Yukarıda görüşlerini aktardığım isimler, hem birbirlerinden hem de Dickens'dan çok farklı edebiyat anlayışlarına sahip olmalarına rağmen bunu yapabildikleri, öncelikle kendilerini bambaşka bir okuma deneyimine çağıran bu eserle baş başa kalabilmeyi becerebildikleri içindir ki Dickens'ın dehasının inceliklerini ayırt edebilmişlerdir. Dickens söz konusu olduğunda okurun bunu yapması hiç zor değildir. Zira ben herhangi bir eserini (ama ben hem en sevdiğim romanları olduğu için hem de muhteşem başlangıç bölümlerini göz önünde bulundurarak özellikle Kasvetli Ev'i, Büyük Umutlar'ı veya Müşterek Dostumuz'u öneririm) bir otuz-kırk sayfa kadar okuduktan sonra (belli başlı karakterlerin -ki hep çok sayıdadırlar- sahneye girmesi ve Dickens'ın kendine özgü mizahına aşina olmayan okurun alışabilmesi için bu kadar bir vakit gerekir bence) Dickens'ın başından kolay kolay kalkabilecek bir okur hayal edemiyorum cidden.

Dickens öncelikle üslubuyla, atmosfer yaratma ustalığıyla ve inanılmaz ayrıntılar ön plana çıkaran muhteşem görme yeteneğiyle çarpar okuru. Donald Fanger bunu çarpıcı bir biçimde anlatır: "Dickens insanı afallatan bir üslupçuydu ve kendi bakış açısına hizmet edecek mot juste'ü [doğru ifadeyi] bu amaçla daha bir kasıtlı olarak çabalayan birçok kişiyi kıskandıracak bir sıklıkla buluyordu. Kelimeler onu sarhoş ediyordu ki onu okurken sık sık bu sarhoşluk hali yeniden yaratılır" (Fanger l 967, s. 94). Bu sarhoşluk hali o boyutlara varır ki Dickens "gerçekçi" denen türden romanlarda pek görmediğimiz ölçüde geniş bir söylemler alanına açar düzyasını. Bahtin{7} genelde "komik İngiliz romanı"nda görüldüğünü söylediği şu özelliği özellikle Dickens'ı göz önünde bulundurarak tesbit etmiş gibidir{8}: "Dönemin edebiyat dilinin hem sözlü hem de yazılı bütün düzeylerinin (parlamento, mahkeme, gazetecilik, iş dünyası ve akademi gibi kurumların dilleri, epik ve kutsal kitap üslupları, vaaz) komik-parodik bir biçimde işlemden geçirilmesi." Gerçekçiliğin başat özelliği olduğu söylenebilecek dilsel saydamlık iddiasının, yani gerçeği olduğu gibi yansıtacağı, temsil edeceği varsayılan bir tür beyaz yazıya ulaşma çabasının hiçbir karşılığı yoktur Dickens'da. Kendi yarattığı gerçeklik efektlerinin söylemsel niteliğini özellikle öne çıkartır, dilin özerkleşmesine, alıp başını gitmesine izin verir (tarih bilgisi zayıf kuramcıların modernizmle başladığını zannettiği bu özellikler sadece Dickens'da değil, sözgelimi gotik romanda da görülür). Dickens'ın dilinin, anlattığı nesneleri{9} fersah fersah aşan bir enerjisi, bir aşırılığı, "bolluğu" (plenitude) vardır. Bu enerji de atmosfer yaratmaya hizmet eder Dickens'da, özel bir yoğunluğu olan bir tuhaflık, olağandışılık halesiyle kuşatılmamış neredeyse tek bir sahne yoktur romanlarında.

Dickens'ın modern bir yazarın ayırt edici niteliği olan şeyden yoksunluğunun kanıtı ve okurla kurabildiği olağanüstü yakınlığın başlıca sebebi olarak zikredilen, sözde "toplumla barışıklığı" meselesine de yakından bakalım. Bu öylesine güçlü bir önyargıdır ki Zweig gibi Dickens'ı çok seven bir yazar bile şöyle şeyler yazabilmiştir: "Shakespeare nasıl haris bir İngiltere'nin pervasızlığını temsil ediyorsa, Dickens da doymuş bir İngiltere'nin tedbirliliğini dile getirmektedir" (s. 53). "Sanatı tok İngiltere'nin refah ve doygunluğundan ileri gelen ikiyüzlü bir ahlakla beslenmiştir; eserinin arkasında bu derece olağanüstü bir şiir gücü bulunmasaydı, pırıl pırıl, yaldızlı bir nükte yeteneği duyguların renksizliğini örtbas etmeseydi, Dickens'ın ancak İngilizler için bir değeri olabilir[di]" (s. 55). "Dickens halinden memnundur. Dünyadan, İngiltere'den, çağdaşlarından memnundur; onlar da ondan memnundurlar" (s. 57).

Zweig'ın Dickens'ı çok sevse bile dile getirmekten kendini alamadığı bu iddiaların, aslında popülerliği

yüzünden Dickens'ı sevmeyenlerin abartılı saldırılarına verilen ödünler olduğunu düşünüyorum şahsen ve hepsini temelden yanlış ve hakkaniyetsiz buluyorum. Çünkü Dickens'ın romanlarını okuyan herkes görür ki kendi ülkesinin başat değerlerini (milliyetçiliği, ırkçılığı) ve kurumlarını (mahkemelerini, hapishanelerini, okullarını, siyasal temsil kurumlarını, sanayi ve çalışma örgütlenmesini, yoksullar ve suçlularla ilgili yasal düzenlemelerini) kitaplarında onun kadar sert ve tavizsiz bir biçimde eleştirmiş çok az yazar vardır. Kasvetli Ev'de hukuk sistemine yönelttiği, Kafka'yı da müthiş etkilemiş eleştirisini, Müşterek Dostumuz'da paranın insan ilişkilerinde yarattığı tahribatı muhteşem bir biçimde betimlemesini, Küçük Dorrit'de hapishane kurumunu ve bürokrasiyi, Dombey ve Sürekast'nda şirket kurumunu hedef alan ısırıcı mizahını örnek verebiliriz bu babtan. Üstelik okurlarıyla arasındaki muazzam ve karşılıklı sevgi ilişkisi sayesinde başka hiçbir yazara nasip olmayacak ölçüde etkili de olmuştur Dickens'ın eleştirileri.

Liberter düşünceleriyle tanınan George Orwell, Dickens hakkındaki uzun, ayrıntılı ve hepsine katılmasam da çok sayıda zihin uyarıcı fikirle dolup taşan denemesinde bunu şöyle anlatır: "Dickens bir burjuva olmasına rağmen, kesinlikle yıkıcı bir yazardı, bir radikaldi, hatta abartmıyorum bir asiydi. Eserlerinin çoğunu okumuş herkes bunu hissetmiştir... Oliver Twist'te, Zor Zamanlar'da, Kasvetli Ev'de, Küçük Dorrit'de İngiliz kurumlarına o zamandan beri. kimselerin yaklaşamadığı bir yırtıcılıkla saldırmıştır. Ama bunu kendisinden nefret ettirmeden yapmayı başarmıştır, dahası saldırdığı insanlar onu öylesine bütünüyle kabullenmişlerdir ki kendisi bizzat ulusal bir kurum haline gelmiştir" (Orwell 1940). Orwell, Dickens'ın topluma yönelttiği eleştirinin "neredeyse münhasıran ahlaki" nitelikte olduğunu, onun gençlik yıllarını parlamentoda çalışarak geçirmesinin de etkisiyle siyasete hiç inanmadığını belirtir ama bu eleştirel tavrını tuzukuru, sinik bir ahlakçılıktan çok bir tür nihilizme bağlar (buna Frye da katılır) ve bunda neredeyse devrimci bir yön bulur. Okurun onun kitaplarından aldığı en güçlü izlenimin "istibdat" (tyranny) karşısında duyduğu nefret olduğuna dikkat çeker. Yabancılar hor görme tavrının adeta milli bir spor olduğu bir ülkenin yazar olmasına rağmen eserlerinde milliyetçilik, İngiltere'nin emperyalist ve militer geleneğiyle övünme ve yabancı düşmanlığının esamisinin okunmadığına dikkat çeker; romanlarında bu tür görüşleri dile getiren kişiler (mesela Müşterek Dostumuz'daki Podsnap) hep gülünç kişilerdir.

Bence bir tek, Oliver Twist'teki Yahudi Fagin karakterinde döneminin yaygın antisemitizminin etkilerinden kurtulamadığı söylenebilir ki Dickens bir okurundan bunu eleştiren bir mektup alınca çok üzülür. Bunun kefaretini de yine Müşterek Dostumuz'da okurların bu doğrultudaki önyargılarıyla, yarattığı Riah karakteri sayesinde çok hoş bir biçimde oynayarak öder: Riah bir İngiliz'in sahip olduğu tefecilik şirketinde çalışan ve onun zorlamasıyla şirketin sahibi acımasız tefeci Yahudi rolünü oynayan, ama aslında dünyalar iyisi bir adamcağızdır. Hatta kitabı seven bazı eleştirmenler bile Riah'ı gerçek olamayacak kadar iyi bulurlar ama Dickens'ın iyileri, kitaplarındaki peri masalı mantığı gereği zaten hep "aşırı" iyi olduğundan, benim isabetli bulduğum bir eleştiri değil bu şahsen.{10}

Kadınlara bakışı da çağının ilerisindedir. Ama kitaplarında son derece "güçlü" ve stereotiplere hemen hiç uymayan kadın karakterler (Kasvetli Ev'deki Esther Summerson, Müşterek Dostumuz'daki Lizzie Hexam geliyor hemen aklıma) yaratabilmiş olduğu için Dickens'dan bir "proto-feminist" yaratmak çok zorlama olacağı gibi, birçok kişinin yaptığı gibi onu kitaplarında cinselliğe veya en azından tenselliğe pek yer vermediği için suçlamak da yanlış olacaktır; hem 20. Yüzyıl öncesi dönemde bütün dünyada bunu yapan çok az sayıda yazar olduğu için,{11} hem de Dickens bunu yapsaydı okurlarıyla yaptığı örtük sözleşmeyi ("Ailenizin Edebiyatı") ihlal etmiş gibi olacağı için.{12} Ama yine de, ezilenlerden yana, özgürlükçü ve istibdat aleyhtarı genel tavrının bir parçası olarak içinde yaşadığı toplumun kadınlara layık gördüğü ikiyüzlü muameleyi de romanlarında sert bir biçimde eleştirmekten geri durmamıştır. Viktorya dönemi İngilteresi'nin gündelik hayatta da çok etkili olan sınıfsal kodlarına da bodoslamadan saldırır ve okurlarının bu tür önyargılarını hemen her romanında farklı biçimlerde sarsar. Mesela Müşterek Dostumuz'da anlattığı, alt sınıfa mensup Lizzie Hexam ile üst sınıflardan avukat Eugene Wrayburn'un ilişkisinin bu bakımdan küçük çaplı bir skandal olduğu söylenebilir. Zira o dönemlerde böyle

aralarında sınıfsal uçurumlar olan çiftlerin ilişkilerine yer veren öyküler genellikle melodramatik bir edayla anlatılıp ya felaketle, yani alt sınıftan kadının "düşmesiyle" veya intiharıyla sonuçlanır ya da üst sınıf üyesi erkeğin yaptığı muazzam bir "kahramanlık" veya fedakarlık hikâyesi şekline bürünürken (aslında o dönemin aşırı sınıf-bilinçli toplumunda daha "gerçekçi" olan da budur), Dickens bu ilişkiyi son derece sıradışı (ama aynı ölçüde de inandırıcı) bir biçimde, işin içine Lizzie'ye daha yakın olduğu söylenebilecek bir sınıfa mensup öğretmen Bradley Headstone'u da katarak kurgulamayı ve melodramı da bir kahramanlık/fedakarlık ilişkisine dönüştürmeden anlamlı bir sona bağlamayı başarır.

Dickens'ın ezilenlerden yana tavrı en parlak ve etkileyici haline, yine de, kadınları değil de yoksullar anlatırken ulaşır. Dickens'ın "sıradan insan"ı (ve dolayısıyla sokağı) romana sokan belli başlı romancılardan biri olduğu söylenir genellikle, bu tespit bir ölçüde doğru olsa da bunu ondan önce yapan başka edebiyatçılar da olmuştur; ben Dickens'ın daha özgül olarak "yoksullar"ı romana sokması ve hep onlardan yana tavır alması bakımından, John Berger'in de geçtiğimiz aylarda Roll'da yayınlanan söyleşisinde hatırlattığı gibi "yoksulların romancısı" olduğunu[{13}] söyleyebileceğimizi düşünüyorum. Dickens'ın sınıfsal tercihi son derece belirgindir; Kasvetli Ev'deki Lady Deadlock ve farklı romanlarındaki -yine peri masallarına özgü bir tip olan-"cömert zenginler" (Bay Boffin de bu tipin, alt sınıftan gelen bir çeşitlemesi sayılabilir) gibi birkaç istisna dışında üst sınıflara mensup karakterleri genellikle son derece itici bir biçimde tasvir eder. György Lukacs bunu daha iyi ifade ediyor: "Dickens'ın halktan kişileri içeriden, soylu ve orta tabaka kişileri dışardan incelenmişlerdir... Elbette her yazar kendi toplumsal yaşantısını dayandığı sınıfı içerden yansıtma eğiliminde olacaktır. Bütün öbür sınıflar ise dışardan ele alınacaktır" (Lukacs, s. 109). Dickens tam anlamıyla yoksul sınıftan geliyor olmasa da (daha çok küçük burjuvadır), Müşterek Dostumuz'da Lizzie Hexam, Jeny Wren, Bayan Abby, Bay Wilfer, Betty Higden, Rahip Milvey, Zifos gibi yoksul karakterlerin anlatımındaki derinlik ve sevecenlik ile Podsnap, Veneering, Fledgeby, Lady Tippins gibi zenginlerin tasvirindeki çok güçlü alaycı ton arasındaki fark da bu tesbiti doğrular. Ancak şu şerhi de mutlaka düşmek gerek: Dickens'ın varlıklı olumlu tipi az olmakla birlikte, yoksullara hiç de romantik, tektipleştirici gözlerle yaklaşmaz; bütün romanlarında yine kasten dışardan anlatılan son derece itici -ama hepsinin iticiliği de kendine özgüdür, bireyselleşmiştir-, hatta bazıları düpedüz iğrenç yoksul karakterler de vardır: Yine Müşterek Dostumuz'dan örnek verecek olursak Silas Wegg, Rogue Riderhood, Bayan Wilfer, zenginler arasında kendilerine yer edinmeye çalışan Bay ve Bayan Lammle vs...

Bu noktada Dickens'ın bütün romanlarının birer komedi, karakterlerinin büyük çoğunluğunun da komedi karakterleri (Frye "humors" der bu karakterlere, düz bir çeviriyle "mizaçlar" denebilir sanki) olmasının da, kimilerinin iddia ettiği gibi trajedi yazmayı beceremememesinin ya da tuzukuru şen tabiatının filan değil yoksul insanlar anlatma isteğinin kaçınılmaz sonucu olduğunu düşünüyorum ben. Sonraki yüzyılda da yoksullar anlatan en büyük romanların (benim aklıma hemen Platonov'un Çevengur'u ve Latife Tekin'in Buzdan Kılıçlar'ı geliyor) da komedi niteliği taşıması, anlattıkları karakterlerin tuhaf takıntılar olan irrasyonel tipler olması boşuna değil.[{14}] Trajedi, soylular ve entelektüelleri, yani belli bir rasyonaliteyi şahsında cisimleştirdiği varsayılan, soyut fikirlerin heyecan ve daha çok da acı verdiği tipleri anlatmaya daha uygun bir türken, komedi hayatlar zaten somut acılarla, "trajik" olaylarla dolup taştığı için bilinen anlamda "rasyonel" yaşamaları çok da mümkün olmayan, hayatlarına genellikle soyut fikirlerin girmediği[{15}] yoksullar "gerçekçi" bir biçimde anlatmaya daha uygun bir türdür gibi geliyor bana. Ama genelde komedi formunu tercih etmesi Dickens'ın trajediye özgü olduğu varsayılan çeşitli temalar (en başta da ölme ve öldürmeyi, acıyı ve bağışlamayı, keder ve hüsranı) muazzam bir derinlikle işlemekten aciz olduğu anlamına gelmez. Özellikle Kasvetli Ev bu babtan muhteşem sahnelerle doludur; Lady Deadlock basbayağı trajik bir figürdür ama sanırım okurun kalbine en çok işleyen sahne küçük çöpçü çocuk Yapayalnız Tom'un ölümünün anlatıldığı sahnedir.

Buradan Dickens'da 'Çocuk karakterlerin özel yerine geçelim; burası hassas bir noktadır, çünkü Dickens'a burun büken çoğu eleştirmen Dickens'ın çocuklar kullanarak duygu sömürüsü yaptığını söyleyip onu adeta bir Kemalettin Tuğcu haline getirirler. Dickens'ın romanlarında çocukların sık sık öldüğü doğrudur, bunun modern

okurların sinirlerini kaldırdığı da yadsınamaz (bütün sevgime rağmen kendimi de bu modern okurlar arasında sayıyorum) ama bu konuda çabuk bir yargıya varmadan önce, etik eleştirinin öncü isimlerinden Wayne Booth'un Antikacı Dükkânı'ndaki Küçük Nell'in ölümünü ele alırken dikkat çektiği şu olguyu hatırlamakta fayda var: Viktorya dönemi İngilteresi'nde şimdikiyle kıyaslanmayacak kadar yüksek oranda çocuk ölümü yaşanıyordu. Bununla yetinmeyip Dickens'ın dünyasında çocukların anlamıma biraz daha yakından bakalım Frye ve Eagleton'ın yardımıyla. Frye, öncelikle komedi türünün genellikle gençlerin yaşlılar üzerindeki zaferini betimlediğine; ama Dickens'ın kitaplarının çoğunda bu kahramanın ya çocuk olduğuna ya da çocuğu andıran terimlerle betimlendiğine dikkat çeker ve şöyle der: "Gürültücü ve gözleri hiçbir şey görmeyen yetişkinlerin hakimiyetindeki bir Brobdingianlar [Güliver'in Gezileri'ndeki devler] dünyasında hassas bir çocuğun verdiği tepkileri kimse Dickens kadar canlı bir biçimde tasvir edememiştir. .. Bu çocuk da genellikle bir kızdır. Kadın kahramanların çoğu, hatta yetişkin kadınlar bile 'küçük' diye tasvir edilir veya perilere benzetilir. [Müşterek Dostumuz'daki Bella Wilfer tam da böyle bir karakterdir] Dickens'ın sık başvurduğu merkezi temalardan biri, Alis Harikalar Diyarında temasıdır: Yaralanmak bilmez kız çocuğunun grotesk bir dünyaya düşüşü" (Frye 1987, s. 85). Frye daha çok başkarakter konumunda olanlardan bahsediyor; diğerleri zafer kazanmak şöyle dursun acımasız ilişkilerle yoğrulu bir dünyada ezilir giderler; daha doğrusu tam da bu ezihşleriyle bu dünyanın acımasızlığının sembolü olup çıkarlar. Eagleton da bunu güzel anlatır: "Dickens'ın Romantik hümanizminin merkezi yer tutan simgelerinden biri, çocuk masumiyetidir; romanlar bu masumiyeti yetişkin yaşantısıyla bir dizi karmaşık ilişkiye sokar. Çocuk kimsesiz, kurban ve gözle görülür biçimde parçalanmış dünyasını bütünleştiremeyecek durumda olduğu için, vücuda getirdiği olumlu değer aslında bir olumsuzlama olarak kendini gösterir. ... çocuk, Brecht'e özgü bir eğretilemeyle, bu tarihsel olarak tipik güçlerin savaştığı bir sahne haline gelir" (Eagleton 2009, s. 146-7).

Çocuklarla ilgili bu gözlemlerle birlikte "Dickens imajı" adını verdiğimiz heyulanın çeşitli veçhelerini bozma, hiç değilse üzerlerinde bir kez daha düşündürme amaçlı bu yazının sonlarına iyice yaklaştık. Kendimi böyle bir amaçla sınırladığım için Dickens'ın romanlarında işleniş tarzı ele alınabilecek başka birçok konuya{16} giremedim. Ama epeyce uzayan bu yazının sonunda artık biraz da bu yazıyı yazmama vesile olan ve Aslı Biçen'in Dickens'ın dilinin incelikli nüanslarını müthiş bir başarıyla Türkçede yeniden yaratan çevirisinden okuyacağınız Müşterek Dostumuz romanından bahsetmek isterim.

Müşterek Dostumuz'a Dair

Dickens'ın ölümünden önce tamamladığı son kitap olan bu romanı ilk olarak 1864-65 yıllarında tefrika halinde yayınlandı ve başta Henry James'in The Nation dergisinde yazdığı yazı olmak üzere pek iyi eleştiriler almadı. O sıralar yazar olarak kendi kişiliğini oluşturmaya çalışan james, bunun en iyi yolunun ustalarla yekten kavgaya tutuşmak olduğunun farkındaymış gibi görünüyor ve baştan sona gayet sert ve acımasız bir tınısı olan yazıya "Müşterek Dostumuz, bize göre, Bay Dickens'ın en zayıf eseri" diyerek başlayıp "ilhamdan nasibini almamış" dediği eseri yerden yere vuruyordu: "Bize öyle geliyor ki son on yıldır Bay Dickens bariz biçimde kendini zorlamakta. Kasvetli Ev zorlamaydı; Küçük Dorrit'de kendini iyice kasıyordu; bu eser ise adeta kazma kürekle oyulmuş gibi... Bu denli az görülmüş, bilinmiş veya hissedilmiş ama bu denli aşırı yazılmış bir kitap okumadık... Buradaki bütün karakterler bir egzantriklikler yığınından ibaret, hiçbir doğal ilkeyle hayat kazanmıyorlar."james'e göre mesela Lammlelar'la Fledgby'nin kötülükleri zerre inandırıcılık taşımıyordu. Wrayburn'le Headstone arasındaki iki erkek, iki tutku arasındaki çatışmadan bekleneceği kadar güçlü kıvılcımlar çıkmıyordu vs. james'in "yüzeysel romancıların en büyüğü" dediği, "onu büyük romancılar arasında saymak bizce insanlığa hakaret olur" diye andığı Dickens, ona göre "insan karakterine dair kavrayışımıza hiçbir şey eklememiş, eklediyse de çok az şey eklemiş"ti, en fazla bizi sıradan olanla ve acayip olanla barıştırdığı söylenebilirdi. Halbuki gerçekten büyük bir romancı olsa, acayiplik diye bir şey olmadığım, insanlığın dışında bir şey olmadığım bilirdi. Bunu da Dickens'ın müthiş bir gözlemci ve müthiş bir mizahçı olmasına rağmen hiç mi hiç filozof olmamasına bağlıyordu (James l956, s. 75-80).

Henry James çok gençken yazdığı bu yazıdaki fikirlerini sonradan epey yumuşatmıştı,{17} ama james'in yazısının gayet iyi örneklediği değerlendirme biçimi uzun zaman hakim kaldı, kitabın kadrinin bilinmesi için 20. Yüzyılı beklemek gerekti. Bugün Leavis'ten jameson'a Yirminci Yüzyılın en önemli eleştirmenlerin çoğunun en önemsediği, en çok sevdiği Dickens romanları, başta da dediğim gibi, tam da james'in adlarını özellikle andığı üç kitap: Kasvetli Ev, Müşterek Dostumuz ve Küçük Donit. (Kimileri sonuncunun yerine Büyük Umutlar'ı, daha nadiren de David Copperfield'ı zikreder ama ilk ikisi hemen hep listededir). {18}

Bu tercih değişimi de anlaşılır aslında. Zira adı geçen her üç roman da modern toplumun en etkili soyut güçleriyle hesaplaşır, bu güçlerin somut, kanlı canlı bireyleri ne hale getirdiğiyle ilgilenir: Hukukla, bürokrasiyle ve parayla. Başta Hillis Miller olmak üzere birçok eleştirmenin belirttiği gibi, Müşterek Dostumuz'un merkezi teması, paranın insan hayatındaki dönüştürücü gücüdür (Miller 1967). Son derece karmaşık bir olay örgüsü ve onlarca karakteri olan bir romanı özetlemek çok güç ve de pek anlamlı olmadığı için öyle bir şey yapmayacağım, ancak olaylar esasen bir vasiyet etrafında gelişir. Londra'nın Çöp Kralı Bay Harmon (Londra sokaklarının çöp ve tozlarını temizleme işi yaparak çok zengin olmuştur. Bu çöp yığınlarının içinde bolca dışkı da olduğu için romanın esasen, folklorda da modern psikanalizde de önemli bir yeri olan para=dışkı denklemine dayandığına işaret etmek adettendir) birkaç kez yazdırdığı vasiyetinde muazzam servetini ülke dışında yaşayan oğlu john Harmon'a bırakmıştır, ama bir şartı vardır: Memleketine dönerek mahallesinden görüp oğluna beğendiği kızla (Bella Wilfer'la) evlenmelidir; aksi takdirde bütün serveti yıllardır evinde çalışan Bay ve Bayan Boffin'e kalacaktır. Romandaki olaylar da bu servetin john Harmon'a değil onlara kalışıyla ve kendilerini rahatsız hissettikleri için yoksul bir ailenin kızı olan Bella Wilfer'ı yanlarına alıp ona borçlarını ödemeye çalışmalarıyla başlar; roman da esasen Bella'nın, parayla ve Boffinler'in esrarengiz sekreterleri Rokesmith'le (Boffinler'in parayla kurmayı beceremedikleri ilişkiyi onlar adına kuran kişidir o da) ilişkisinin hikâyesidir (zaten kitapta para ve paraya olan tutkusu konusunda en çok konuşan ve düşünen kişi de Bella'dır). Aslında bu, romandaki onlarca alt-olay-örgüsünden sadece biridir, ama hepsi de bir şekilde bu vasiyetnameyle, daha doğrusu parayla ve sınıfsal konumla ilgilidir: Kitabın iki büyük alt-olay örgüsünden ikincisinin kahramanlar Lizzie, Eugene ve Bradley Headstone'un ilişkileri sınıfsal konumlar karşısındaki tavırlarıyla belirlenir; sonradan görme zengin Veneering para gücüyle parlamentoya girer; aslında beş parasız olan Lammle çifti uzun süre Londra sosyetesinde takılıp zengin çift rolü oynarken envai çeşit dolap çevirerek gerçekten zengin olmaya uğraşırlar; bu çiftin zengin

Podsnaplar'ın kızına yamamaya çalıştıkları Fledgby tefecidir ama kendisinin sahip olduğu şirketi yanında çalıştırdığı Yahudi Riah'ın gibi göstermektedir; romandaki en itici iki yoksul, Silas Wegg'le Rogue Riderhood'un derdi gücü birilerinden para sızdırmaya çalışmaktır; kitaptaki en olumlu karakterlerden ihtiyar Betty Higden'ın bile en büyük takıntısı, cenaze parasını korumaktır vs...

Dickens, toplumun akla gelebilecek bütün kesimlerinden gelen bu (ve daha burada saymadığım onlarca) karakterin ilişkilerini anlatırken dönemin kapitalizminin başkenti Londra'daki hayata dair, belki de başka hiçbir romanında göremeyeceğimiz ölçüde geniş bir panaroma sunar, çünkü, malum, para yokluğuyla bile her yerdedir. En alt tabakalardan en üst tabakalara mekik dokuyacağını zaten daha en baştan sezdirir Dickens: Roman Thames Nehri'ne düşen cesetleri toplama işi yapan ailenin rutin turlarından birinin tekinsiz betimlenişiyle açılır ve hemen ardından yeni zengin Veneeringler'in evindeki yemeğin ve davetlilerin alaycı ve olağanüstü komik bir biçimde anlatıldığı bölüm gelir. Romandaki müthiş dil ve üslup çeşitliliğinin de habercisidir bu iki bölüm. Dilbilimcilerin tabiriyle "sosyolekt"lere (ve tabii "idiolektlere"de) olağanüstü duyarlı bir kulağı olan Dickens, bu romanda bir yandan bütün toplumsal tabakalar gezerken, bir yandan da her birini anlatmaya en uygun dili ve üslubu da yakalar. Yakaladıktan sonra da uzun uzun keyfini çıkarır ve okuru da kendinden geçirir. Romanın zenginlikleri bu eleştirel ve çok geniş kapsamlı toplumsal içeriğiyle ve dilinin olağanüstülüğüyle de sınırlı değildir; bütün Dickens romanlarında olduğu gibi insani anlamda müthiş derinlikli sahneler bu romanda da fazlasıyla vardır. Herkes gönlüne göre pek çok sahne seçebilir bu kitaptan; beni de inceliğiyle çarpan pek çok sahne sayabilirim; ama galiba en önce şunlar geliyor aklıma: aşağılık bir insan olduğunu bildikleri halde herkesin ölmekte olan Rogue Riderhood'u hayata döndürmek için çırpındığı ve o kendine gelir gelmez ondan uzaklaştıkları sahne (Deleuze de bu sahneyi anlatır, "bir hayatı en iyi anlatan yazar Dickens'dır" derken), Lizzie ile Eugene'in nehir kıyısında konuştukları sahne, Rogue'un şantaj yapmak için öğretmen Bradley'yi sınıfında ziyaret edişi ve nehirdeki boğuşmaları...

Zaten bir dolu insan nehre düşer roman boyunca; birçok eleştirmen romanda Thames'in gördüğü simgesel, artıcı işleve dikkat çekmiştir. Ama bu tespiti en ilginç biçimde dile getiren kişi feminist eleştirmen Eve Kosofsky Sedgwick olmuştur: "Müşterek Dostumuz'la ilgili eleştirilerde biri nehir, diğeri ise çöp yığınları etrafında olmak üzere iki grup tematik imge ayırt etmek gelenek olmuştur. Çöp yığınlarının, sermayenin küçük burjuvazinin endişelerine son derece duyarlı bir biçimde insanbiçimlileştirilmesini temsil ettiği söylenebilirse, nehir de bunun yabancılaşma ve nakit akışı etrafında örgütlenmiş daha kolektif bir kapitalizm adına yapılan bir eleştirisini temsil eder. Bunun toplumsal cinsiyetle ilgili olarak gayet belirgin ve acayip içerimleri vardır: Su kıyısında geçen bu romandaki bütün erkekler su karşısında çarpıcı ölçüde beceriksizdir. Hepsi de erkek olmak üzere yedi tane boğulma ya da az-kalsın-boğulma vakası vardır romanda; erkekler birbirlerini hep nehre çekmektedir; ve nehirden bir insanı kurtarma becerisine tek bir kişi sahiptir: Lizzie" (Kosofsky Sedgwick l 987, s. 254). Bu arada aynı eleştirmen yazının diğer bölümlerinde bu eserin homofobik bir roman olduğu tezini ilginç karinelerle temellendirmeye çalışır, ama şahsen ben pek ikna olduğumu söyleyemeyeceğim.

Müşterek Dostumuz, homofobik olmasa da, yine ele aldığı tema gereği, Dickens'ın belki de en karanlık, en sert romanlarından biridir; Sedgwick'in nehir örneğinde yaptığı gibi simgesel değeri bakımından değerlendirilmesi gereken, psikanalitik okumaya elverişli birçok nesne ve olayla dolup taşar (mesela jeny Wren'in oyuncak bebekleri, Bay Venüs'ün organ tedarikçiliği yaptığı tuhaf dükkânı geliyor hemen aklıma). Şifre çözümlemeye meraklı okurları da ziyadesiyle tatmin edecek ölçüde karmaşık bir romandır yani. Bir şekilde yine peri masalları gibi "happy end"le biter, ama arada çok fazla şiddet yaşanmış ve bunlardan bazıları kalıcı izler de bırakmıştır.

Yayıncılarımızın büyük çoğunluğunun klasik yayıncılığından zaten zamanında çevrilmiş romanları tekrar tekrar (üstelik bazen de intihal çevirilerle) yayınlamayı anladığı bir dönemde, Dickens'ın "klasik" sıfatına gerçekten layık ve şimdiye kadar çevrilmemesi Türkiyeli okurlar adına ciddi bir kayıp olan bu dev (hem hacmen hem de mecazen dev) romanını yayınlama konusunda gösterdiği cesaret için İthaki Yayınları'nı ve bu güzel çeviri

için **Aslı Biçen**'i kutlayarak bitireyim.

Kaynakça:

Bloom, Harold (1994), The Western Canon, New York ve Londra. Borges,Jorge Luis (1987), ingiliz Edebiyatına Giriş, çev. Celal Üster, İstanbul: Afa.

Brooks, Peter (2005), Realist Vision, New Haven ve Londra.

Calvino, Italo (2008), "Charles Dickens, Ortak Dostumuz", Klasikleri

Niçin Okumalı? içinde, çev. Kemal Atakay, İstanbul: YKY. Chesterton, G. K. (1906), Charles Dickens, http ://www. online-literature.

com/chestertonlcharlesdickens/. Deleuze, Gilles (2001), "Immanence: A Life",

files/roundtable/Deleuze%20-%20Immanence°/o20-°/o20a°/o20Life.pdf. Eagleton, Terry (2009), Eleştiri ve ideoloji, çev. Savaş Kılıç, İstanbul: iletişim. Fanger, Donald (1967), Dostoevsky and Romantic Realism, Cambridge. Frye, Northrop (1987), "Dickens and the Comedy of Humors", Modern

Critica! Views. Charles Dickens içinde, haz. H. Bloom, New York. James, Henry (1956), "Review of Our Mutual Friend", The Future of the

Novel, New York.

Kosofsky Sedgwick, Eve (1987), "Homophobia, Misogyny, and Capital: The Exampl e of Our Mutual Friend", Modern Critica! Views. Charles Dic-kens içinde, haz. H. Bloom, New York.

Lukacs, György (1969), Çağdaş Gerçekçiliğin Anlamı, çev. Cevat Çapan, İstanbul: Payel.

Miller, Hillis (1967), "Our Mutual Friend", Dickens. A Collection of Critica!

Essays içinde, haz. Martin Price, Englewood Cliffs. Nabokov, Vladimir (1980), Lectures on Literature, New York ve Londra. Orwell, George (1940), 'Charles Dickens", http://www. orwell.ru/library/

reviews/dickens/english/e chd. Parla, Jale (2000), Don Kişot'tan Bugüne Roman, İstanbul: iletişim. Smith, Graeme (1998), "Dickens and Critica! Theory", http://www.victori-

anweb.org/authors/dickens/turkey/turlit09.html.

Urgan, Mina (1991), ingiliz Edebiyatı Tarihi İstanbul: Altın. Zweig, Stefan (1995), Üç Büyük Usta: Balzac, Dickens, Dostoyevski, çev. Melahat Baydur, İstanbul: İş Kültür.

1. Kitap

NEYE NİYET NEYE KISMET

1. Bölüm -Erkete

Şimdiki zamanlarda, tam senesi hususunda fazla hassasiyete lüzum yok, pis ve görünümü şaibeli bir tekne, içinde iki kişiyle, Thames Nehri'nde süzülmekteydi, demirden yapılmış Southwark Köprüsü'yle, taştan yapılmış Londra Köprüsü arasında, bir sonbahar akşamı nihayete ermekteyken.

Bu teknedeki iki kişiden birisi, çitişmiş kır saçlı, güçlü kuvvetli, yüzü güneşten kararmış bir adamla, kızı olduğu hemen anlaşılacak kadar ona benzeyen, on dokuz yirmi yaşlarında esmer bir kızdı. Kürekleri hiç zorlanmadan çekiyordu kız; dümenin iplerini gevşekçe tutan ellerini pantolonunun beline sokmuş olan adam dikkatle etrafı gözlüyordu. Ne ağı, ne kancası ne oltası vardı, balıkçı olmadığı çok belliydi; teknesinde de, ne oturan müşteriler için yastık, ne boya, ne yazı ne de paslı bir çapayla bir ip kangalından başka bir aksesuar vardı, kayıkçı da olamazdı; teknesi yük taşıyamayacak kadar küçük ve dingildekti, mavnacı ya da nakliyeci de olamazdı: ne aradığına dair en ufak bir ipucu yoktu ama muazzam dikkatli bir bakışla her yeri tarıyordu. Gelgitin dönmesiyle birlikte bir saat önce çekilmeye başlamış suyun geniş sathındaki en ufak akıntıyı, en ufak girdabı yakalıyordu gözleri ve kızına verdiği talimatlarla, ya akıntıya teknenin burnunu veriyor ya da kıçını döndürüp akıntının önü sıra gidiyordu. O nehri nasıl dikkatle inceliyorsa, kızı da onun yüzünü öyle dikkatle inceliyordu. Ama kızın bakışlarının kesafetinde bir nebze korku ya da dehşet vardı.

Üzerini kaplayan balçık ve içini dolduran su yüzünden, nehrin sathından ziyade dibine yaraşan tekne ve içindeki iki kişi, besbelli sıkça yaptıkları bir işi yapıyor, sıkça aradıkları bir şeyi arıyorlardı. Karman çorman saçlarını örtecek bir şapkası olmayan, esmer kolları omuzlarına kadar çıplak, açık bağrındaki saç saka! ormanı arasında gevşek düğümünden daha da gevşek bir mendil sarkan, üzerindeki kıyafet, teknesini kaplayan çamurdan dikilmiş gibi duran, bu yarı vahşi görünümlü adamın sabit bakışlarında, yine de iş icabı gibi bir hava vardı. Kızın en kıvrak hareketlerinde, bileğinin her bükülüşünde, belki en çok bakışlarındaki korku ve dehşette de öyle; alışılmış şeylerdi bunlar.

"Açığa al Lizzie. Burada gelgit kuvvetli. Kayığı akıntının dışına al."

Kızın becerisine güvendiğinden, dümene hiç el atmadan, yükselen sulara dalgın bir dikkatle baktı. Kız da ona. Ama tam o sırada, batan güneşin eğik ışınlarından biri teknenin dibine şöyle bir göz attı ve boğulmuş insan şeklini andıran bir lekeye dokunarak onu adeta sulanmış kan rengine boyadı. Kızın gözü buna takılınca ürperdi.

"Neyin var?" dedi adam, bütün dikkatiyle yükselen sulara baktığı halde kızın ürperdiğini anında fark etmişti; "Suda yüzen bir şey görmedim ben."

Kırmızı ışık çekilmiş, ürperti kesilmişti; adamın bir anlığına tekneye dönen bakışları tekrar açıklara çevrildi. Kuvvetli akıntı nerede bir engelle karşılaşsa, gözleri orada bir an duraklıyordu. Her zincirde, her ipte, demirlemiş her kayıkta, akıntıyı geniş bir ok başı gibi yaran her mavnada, Southwark Köprüsü'nün ayaklarından uzanan çıkmalara, nehrin pis suyunu döven buharlı çarklarına, bazı iskelelerin etrafında yüzen birbirine bağlanmış kütüklere aç bakışlar fırlatıyordu parlak gözleri. Gittikçe kararan gökyüzü altında bir saat kadar geçmişti ki aniden dümenin iplerine asıldı ve kayığı Surrey sahiline çevirdi.

Gözlerini onun yüzünden ayırmayan kız da bu harekete küreklere asılarak cevap verdi anında; bunun üzerine kayık sertçe döndü, bir şeye çarpmış gibi titredi ve adam kayığın kıçından aşağı eğildi.

Kız, üzerindeki pelerinin kapüşonunu kafasına çekip yüzüne kadar indirdi, sonra da kapüşonun önündeki kıvrımlar nehre bakacak şekilde başını arkaya çevirerek akıntıyı kayığın arkasına aldı. O ana kadar tekne pek fazla yol kat etmemiş, neredeyse hep aynı noktada süzülmüştü; ama şimdi kıyı hızla akıyor, Londra Köprüsü'nün derinleşen gölgeleriyle yanan ışıkları geride kalıyor, iki tarafta da demirlemiş sıra sıra tekneler uzanıyordu.

Adamın belden yukarısı ancak bu sırada kayığa geri döndü. Kolları ıslak ve kirliydi, yan taraftan uzatarak

yıkadı. Sağ elinde tuttuğu bir şeyi de nehirde yıkadı. Paraydı bu. Şöyle bir şıkırdattı, üzerine üfledi, sonra tükürdü - "şans getirir," dedi sesi boğularak - sonra cebine koydu. "Lizzie!"

Kız yerinde sıçrayarak yüzünü ona çevirdi ve sessizce kürek çekmeye devam etti. Yüzü çok solgundu. Adamın kemerli bir burnu vardı ve o burun, o parlak gözler, o darmadağınık saçlarla alıcı kuşlara benziyordu.

"Çek şu şeyi yüzünden."

Kız kapüşonunu indirdi.

"Ha şöyle! Kürekleri de bana ver artık. Gerisini ben götürürüm." "Hayır baba, olmaz! Hayır! Yapamam baba! Ona o kadar yakın oturamam!"

Adam yer değiştirmek için kıza doğru ilerliyordu ki kızın korku dolu serzenişi onu durdurdu ve yerine geri döndü. "Sana ne yapacak ki?" "Hiç, hiçbir şey. Ama dayanamıyorum." "Nehirden bile nefret ediyormuşsun gibi geliyor bana." "Pek - pek sevmiyorum baba."

"Geçimin ondan değil sanki! Yemen içmen ondan değil!"

Bu sözler üzerine kız tekrar ürperdi ve rengi ruhu atarak bir an kürek çekmeyi bıraktı. Adamın dikkatinden kaçtı bu, çünkü teknenin arkasından çektikleri bir şeye bakıyordu.

"En iyi dostuna karşı nasıl bu kadar nankör olabilirsin Lizzie? Bebekken seni ısıtan ateş, kömür mavnalarının yanaştığı yerlerde nehirden toplandı. içinde uyuduğun sepeti gelgit atmıştı sahile. Onu beşik yapmak için altına kestiğim tahtalar, geminin birinden karaya vurmuştu."

Lizzie sağ elini kürekten çekip dudaklarına dokundurdu ve bir an sevgiyle babasına uzattı; sonra konuşmadan kürek çekmeye devam etti, çünkü onlarınkine benzeyen ama biraz daha bakımlıca olan başka bir tekne, karanlıklardan çıkıp yanlarına yanaşmıştı.

"Yine şansın yaver gitti ha, Gaffer?" dedi, kayıkta tek başına kürek çeken adam, kem bakan gözlerini kısarak "Uzaktan geldiğini görünce dümen suyundan şansının yaver gittiğini anladım."

"Yal" dedi öteki soğuk soğuk. "Sen de çıktın ha?"

"Evet, orttak"

Artık nehrin üzerine belli belirsiz, sarı bir ay ışığı vuruyordu. Yeni gelen, kayığını yarım boy geriye alarak, öteki teknenin arkasından çektiği şeye dik dik baktı.

"Kendi kendime dedim ki," diye devam etti, "seni görür görmez dedim ki 'Bu gelen Gaffer, yine şansı yaver gitmiş, dinime imanıma!' Kürek çarptı orttak - hemen huzursuz olma - ona dokanmadım." Gaffer'ın küçük, sabırsız bir hareketine karşılık söylemişti bunları; bir taraftan da o yandaki küreği sudan çıkarıp Gaffer'ın teknesinin küpeştesine tutunmuştu.

"Seçebildiğim kadarıyla ona dokunan dokunmuş, Gaffer! Epey bir gelgit geçirmiş, oradan oraya savrulmuşa benziyor, di mi orttak? Bu da benim talihsizliğimi gösterir! Geçen sefer yanımdan geçip gitmiş herhalde çünkü aha şu aşağıdaki köprünün ayakları dibinde erketeye yatmıştım. Seni akbabaya benzetesim var, orttak, kokusunu mu alıyorsun ne."

Kapüşonunu tekrar başına çekmiş olan Lizzie'ye de bakmayı ihmal etmeden alçak sesle konuşuyordu. Adamların ikisi de tuhaf, tekinsiz bir ilgiyle Gaffer'ın teknesinin arkasına bağlı olan şeye bakıyordu.

"Aramızda ayrı gayrı mı var? Onu benim tekneye alayım mı orttak?"

"Hayır," dedi öteki. Ses tonu öyle haşindi ki, diğer adam boş boş baktıktan sonra bu çıkışa şöyle mukabele etti:

"Yediğin bir şey midene filan mı dokundu orttak?"

"Evet, nerden bildin," dedi Gaffer. "Şu Orttak kelimesinden biraz fazlaca yuttum. Ortağın filan değilim ben senin."

"Ne zamandır ortağım değilmişsiniz, Gaffer Hexam Hazretleri?"

"Adam soymakla suçlandığından beri. Canlı bir adamı soymakla!" dedi Gaffer büyük bir öfkeyle.

"Ya ölmüş bir adamı soyınakla suçlansaydım, Gaffer?"

"Öyle şey olmaz."

"Olmaz mı, Gaffer?"

"Hayır. Ölü adamın para neyine? Ölmüş adamın parası olması mümkün mü? Ölmüş bir adam hangi dünyaya aittir? Öteki dünyaya. Para hangi dünyaya ait? Bu dünyaya. Cesedin nasıl parası olurmuş? Bir ceset paraya sahip olabilir mi, para isteyebilir mi, harcayabilir mi, üzerinde hak iddia edebilir mi, kaybedebilir mi? Doğruyu yanlışı birbirine karıştırmaya çalışma öyle. Ama canlı bir adamı soyan sinsi birinden her şey beklenir."

"Sana bir şey diyeyim mi -"

"Hayır, deme. Ben sana bir şey diyeyim. Elini bir denizcinin, canlı bir denizcinin cebine attığın için fazla yatmadan çıktın. Kıymetini bil, bahtına şükret, ama bu yaptığından sonra sakın bana ortak filan diyebileceğini sanma. Eskiden birlikte çalışırdık ama şimdi çalışmıyoruz, gelecekte de çalışmayacağız. Bırak küpeşteyi. Yaylan!"

"Gaffer! Benden böyle kurtulabileceğini sanıyorsan -" "Bu şekilde kurtulmazsam başka bir şekil denerim, satırla parmaklarını keserim ya da kafana çapayı takarım. Yaylan! Çek, Lizzie. Eve çek, madem babanın çekmesine izin vermiyorsun kürekleri."

Lizzie çabucak küreklere asılınca öteki tekne geride kaldı. Lizzie'nin babası, kendi yüksek ahlaki değerlerini savunmuş ve çürütülemeyecek bir konum almış birinin kendinden memnun haliyle, ağır ağır piposunu yakıp bir nefes çekti ve kayığın arkasından çektiği şeyi incelemeye koyuldu. Arkadan çektiği şey, kayık duraladığında korkunç bir şekilde üzerine çullanıyor, bazen de kendini kurtarmaya çalışıyormuş gibi görünüyordu ama çoğunlukla uysal uysal peşlerinden geliyordu. Bu işin acemisi, o şeyin üzerinden geçen dalgaları, görmeyen bir yüzdeki belli belirsiz ifade değişikliklerine benzetebilirdi; ama Gaffer acemi değildi, hayal de görmezdi.

2. Bölüm -Biyerli Adam

Bay ve Bayan Veneering, Londra'nın yepyeni bir semtinde, yepyeni bir eve yeni çıkmış insanlardı. Veneeringler'in her şeyi gıcır gıcırdı. Bütün mobilyaları yeniydi, bütün arkadaşları yeni, bütün hizmetkarları yeni, yiyecekleri yeni, arabaları yeni, koşumları yeni, atları yeni, resimleri yeni, kendileri bile yeniydi, yeni doğmuş bebeklerinin yasal olarak izin verebileceği ölçüde yeni evliydiler ve evde bir büyük dedeye ihtiyaç olsa, o da Zanaatçılar Çarşısı'ndan, paket kâğıtlarına sarmalanmış, tek çiziksiz, tepeden tırnağa Fransız cilası çekilmiş halde gelirdi.

Zira Veneering hanesinde, üzerine yeni arma işlenmiş hol sandalyelerinden mekanizması yenilenmiş büyük piyanoya, yukarıdaki yeni yangın merdivenine kadar her şey pırıl pırl cilalanmış ve boyanmış vaziyetteydi. Mobilyalarda gözlemlenen durum Veneeringler için de geçerliydi - yüzeyleri biraz fazla atölye kokuyordu, biraz da yapışkandı.

Kullanılmadığı zamanlarda St James Mahallesi Duke Sokağı'nda, kiralık araba avlusuna bakan bir evde tutulan, hareketli, masum bir akşam yemeği mobilyası daha vardı ki, onun için Veneeringler daimi bir hayret kaynağıydı. Bu parçanın adı Twemlow'du. Lord Snigsvvorth'un birinci göbekten kuzeni olduğu için kendisine yoğun talep vardı ve pek çok evde yemek masasının ta kendisi olduğu söylenebilirdi. Mesela Bay ve Bayan Veneering, bir yemek tertip ettiklerinde, âdet olduğu üzre Twemlow'la başlarlar, sonra üzerine yaprak iliştirir gibi diğer misafirleri eklerlerdi. Bazen masa Twemlow ve bir düzine kadar yapraktan oluşurdu; bazen Twemlow yirmi yapraklık azami boyuna ulaşırdı. Bay ve Bayan Veneering, resmi davetlerde, masanın ortasında karşı karşıya otururlardı ve paralellik yine korunurdu: zira masa ne kadar uzatılırsa Twemlow da kendini merkezden o kadar uzak bulurdu, ya odanın bir ucundaki büfenin önünde ya da diğer ucundaki perdelerin önünde.

Gerçi Twemlow'un narin ruhunu şaşkınlığa gark eden bu değildi. Buna alışmıştı, bunun dibini bulabilirdi. Onun için asıl dipsiz uçurum, hayatındaki zihnini meşgul eden ve sürekli büyüyen müşkülat, Veneering'in en eski mi yoksa en yeni mi arkadaşı olduğuna dair o cevapsız soruydu. Bu mülayim beyefendi, hem kiralık araba avlusuna bakan evinde, hem de St James Meydanı'nın derin düşüncelere müsait, soğuk kasvetinde bu sorunu çözmek uğruna nice sıkıntılı saatler sarf etmişti. Şöyle ki: Twemlow, onunla ilk olarak kendi kulübünde tanıştığında, Veneering onlar tanıştıran adamdan başka kimseyi tanımıyordu, zaten dünyadaki en yakın arkadaşıymış gibi davrandığı bu adamı da iki gündür tanıyordu, ruhları arasında -dana filetosunun pişirilmesi hususunda komitenin takındığı aşağılık tavır üzerine tesis edilen birlik bağı, tesadüfen tam da o gün kurulmuştu. Tanışmanın hemen ardından Twemlow, Veneering'den akşam yemeği daveti almış ve daveti kabul etmişti: öteki adam da davetliydi. Hemen sonra adamdan akşam yemeği daveti almış ve kabul etmişti: Veneering de davetliydi. Adamın evinde bir Mebus, bir Mühendis, bir Ulusal Borç Ödeyicisi, Sha-kespeare'i yad eden bir şiir yazmış bir Şair, bir Şikayet, bir Memuriyet vardı ki Veneering hiçbirini tanımıyordu. Yine de hemen bu yemeğin ardından, Mebus, Mühendis, Ulusal Borç Ödeyicisi, Shakespeare'i yad eden bir şiir yazmış bir Şair, Şikayet ve Memuriyet'le akşam yemeği yemek üzere Veneering'in evine davet edildiğinde bütün bu insanların Veneering'in dünyadaki en yakın arkadaşları olduğunu ve (hepsi mevcut bulunan) karılarının da Bayan Veneering'in en derin sevgisine ve en mahrem sırlarına mazhar olduğunu öğrendi.

İşte Bay Twemlow'un, elini alnına koyup, evinde kendi kendine: "Bunu düşünmemeliyim. Yoksa beynimi yiyeceğim," diye söylenmesi bundandı, yine de düşünmekten kendini alamıyor ve asla bir neticeye varamıyordu.

Bu akşam Veneeringler bir ziyafet veriyor. Twemlow'a on bir yaprak; toplam on dört kişi. Sade takımlar ve beyaz gömlekler giymiş dört hizmetkar holde tek sıra duruyor. Matemli bir edayla - "Bir zavallı daha yemeğe geldi; heyhat!" diyecekmiş gibi- merdiveni çıkan beşinci hizmetkar, "Bay Twemlow!" diyerek yeni geleni takdim ediyor.

Bayan Veneering, güzelim Bay Twemlow'unu buyur ediyor. Bay Vene-ering sevgili Twemlow'unu

karşılıyor. Bayan Veneering, Bay Twemlow'un bebekler gibi yavan şeylerle ilgilenecek mizaçta biri olmasını beklemediğini ama bu kadar eski bir dostun bebeği görmekten hoşlanabileceğini söylüyor. "Aile dostumuzu ileride daha iyi tanıyacaksın, Tootleums," diyor Bay Veneering, bu yeni parçaya duygulu duygulu başını sallayarak, "bazı şeyleri fark etmeye başladığın zaman." Sonra sevgili Twemlow'unu iki dostuyla tanıştırmak için izin istiyor, Bay Boots ve Bay Brewer - hangisinin hangisi olduğuna dair en ufak fikri olmadığı da aşikar.

Ama tam o sırada elim bir hadise cereyan ediyor.

"Bay ve Bayan Podsnap!"

"Canım," diyor Bay Veneering, Bayan Veneering'e, kapı açılırken dostça bir alaka keşfetmiş bir halde, "Podsnaplar."

Üzerinde ölümcül bir zindelik olan, çok çok güleç, iri bir adam karısıyla kapıda görünür görünmez karsını bırakıp Twemlow'un üzerine hücum ediyor:

"Nasılsınız? Tanıştığımıza çok memnun oldum. Ne cici bir eviniz varmış. Gecikmedik inşallah. Ne güzel bir fırsat!"

Twemlow ilk taarruz karşısında, eski moda, temiz küçük ayakkabılar ve temiz küçük ipek çoraplaryla arkasındaki divanın üzerinden atlamak istercesine iki kere geriye kaçmaya çalışıyor; ama iri adam onu hemen yakalıyor, pek kuvvetli biri.

"Lütfen," diyor iri adam, uzaklardaki karsının dikkatini celbetmeye çalışarak, "Bayan Podsnap'ı ev sahibimize tanıştırma zevkini bana bahşediniz. Bu" -o ölümcül zindeliğiyle, bu sözden daimi bir körpelik ve sonsuz bir gençlik alıyormuş gibi görünüyor- "onun için çok güzel bir fırsat olacak, şüphesiz!"

Bu arada, Bayan Veneering kendisi dışında odadaki tek kadın olduğundan, kendi namına bir hata yapmaya muvaffak olamayan Bayan Podsnap, kocasının hatasını desteklemek için elinden geleni yapıyor ve Bay Twemlow'a hazin bir çehreyle bakıp, Bayan Veneering'e halden anlar bir tavırla, eşinin renginin ruhunun pek bir kaçmış olduğunu ve bebeğin daha şimdiden ona benzediğini söylüyor.

Başka bir adam zannedilmekten hoşlanan biri var mıdır bilinmez; ama bu gece, terziden daha yeni gelmiş, genç Antinous modeli gömleğini giymiş olan Bay Veneering, cılız ve titrek, üstüne üstlük kendisinden de otuz yaş büyük Twemlow zannedilmekten hiç hoşlanmıyor. Bayan Veneering de Twemlow'un karısı olma isnadına aynı şekilde güceniyor. Twemlow'a gelince, kendisinin Veneering'den kat be kat görgülü bir adam olduğuna öyle emin ki iri adamı, süzülmemiş öküzün teki telakki ediyor.

Bu karmaşık ikilemin ortasında, Bay Veneering, elini uzatarak iri adama yaklaşıyor ve gülerek adamın görmekten bu kadar bahtiyar olduğu kişinin kendisi olduğuna onu temin ediyor: iri adam da ölümcül zindeliğiyle hemen mukabele ediyor:

"Teşekkür ederim. Kusma bakmayın, şu anda nerede tanıştığımızı hatırlayamıyorum ama bu fırsattan dolayı çok memnunum, şüphesiz!"

Sonra bütün cılız kuvvetiyle kendini geride tutmaya çalışan Twemlow'un üzerine hücum ederek, onu Veneering olarak takdim etmek üzere Bayan Podsnap'a doğru çekiştirmeye başlıyor ama tam o sırada başka misafirlerin gelmesi bu hatayı gün ışığına çıkarıyor. Bunun üzerine Veneering'le Veneering olarak, Twemlow'la da Twemlow olarak el sıkışıyor tekrar ve "Pek gülünç bir fırsat - yine de memnunum şüphesiz!" diyerek olayı kendi açısından mükemmelen tatlıya bağlıyor.

Bu korkunç tecrübeyi yaşayan, daha önce Brewer'le Boots'un, Boots'la Brewer'in biribirine geçmesine şahitlik etmiş olan, üstüne de geri kalan yedi misafirden, daha aklı başında olan dördünün gözleriyle odayı tarayarak içeri girdiğini ve Veneering kendini onlara açık edene kadar, herhangi birine Veneering muamalesi

yapmayı reddettiğini gören Twemlow, bu gözlemlerinden yola çıkarak kendisinin gerçekten de Veneering'in en eski arkadaşı olduğu sonucuna varıyor ve zihni nihayet açılıyor ki kendi gözleriyle oturma odasının arka tarafında, sera kapısının yanında Veneering'le iri adamı ikiz kardeşler gibi birbiriyle sarmaş dolaş görmesiyle ve kendi kulaklarıyla duyduğu Bayan Veneering'in sesinin, iri adamın bebeğin vaftiz babası olacağını söylemesiyle, zihni tekrar bulanıp, feleğini şaşırıyor. "Sofra hazır!"

Melankolik uşak, "Gelin de zehirlenin, ey mutsuz insan evlatları!" dercesine söylüyor bunu.

Kendisine herhangi bir hanım düşmeyen Twemlow en arkadan geliyor, eli alnında. Onun keyifsiz olduğunu düşünen Boots'la Brewer, "Adamın rengi solmuş. Öğle yemeği yemedi herhalde," diye fısıldaşıyorlar. Halbuki kendisi varoluşunun alt edilmez zorluğundan serseme dönmüş sadece.

Çorbayla biraz kendine gelen Twemlow, Boots ve Brewer'la Saray Bültenini tartışıyor sakin sakin. Ziyafetin balık safhasında, kuzeni Lord Snigsworth'un şehirde olup olmadığı meselesinde Veneering tarafından fikri soruluyor. Kuzeninin şehir dışında olduğunu söylüyor. "Snigsworthy Park'ta mı?" diye soruyor Veneering. Twemlow, "Snigsworthy'de" diyerek onaylıyor. Boots ve Brewer onun seçkin bir adam olduğunu düşünüyorlar; Veneering de masrafına değen bir parça olduğuna kani. Bu arada uşak, bunalımlı bir Analitik Kimyager gibi ortalıkta dolaşıyor ve "Şarap, efendim?" diye her soruşunda, "Neden yapıldığını bilseniz istemezdiniz," diye ekleyecekmiş gibi bir hava yaratıyor.

Büfenin üzerindeki büyük ayna, masayı ve masada oturanlar yansıtıyor. Yeni Veneering armasını yansıtıyor; kimi yerleri altın, kimi yerleri gümüş, biraz erimiş bir buzlu cam gibi bir yüzeye işlenmiş, her derde deva bir deve. Herald's College, Veneering'e, kalkanında deve resmi taşıyan (ya da akıl edebilmiş olsa taşıyacak olan) haçlı seferlerine gitmiş bir cet buldu; sofradaki meyveler, çiçekler, mumlar da hep deve biblolar tarafından taşınıyor, yere çömelmiş bir tanesinin de yükü tuz. Ayna, Veneering'i yansıtıyor; kırkında, dalgalı saçlı, esmer, şişmanlığa yatkın, hin, gizemli, tül misali geçirgen - eli yüzü düzgün, peçeli bir kahin ama kehanette bulunmayan nevinden. Bayan Veneering'i yansıtıyor; sarışın, kartal burunlu ve parmaklı, saçlar olması gerektiği kadar açık değil, üstü başı, mücevherleri görkemli, coşkulu, mültefit, kocasının peçesinin bir köşesinin kendisini de örttüğünün farkında. Podsnap'ı yansıtıyor; bol bulamaç besleniyor, iki küçük, sarışın kanat, kel kafasının iki yanında saç fırçaları gibi duruyor, alnından boncuk boncuk ter akıyor, buruşuk gömlek yakası ensesinde heybetle dikiliyor. Bayan Podsnap'ı yansıtıyor; biyolog Profesör Owen'a pek hoş gelecek bir hanım, safi kemik, boynu ve burun delikleri oyuncak atlarınki gibi, hatları keskin, üzerine Podsnap'ın altın sunular taktığı, gösterişli bir saç tuvaleti var. Twemlow'u yansıtıyor; kır saçlı, kuru, kibar, doğu rüzgârından mustarip, Avrupa'nın-Bir-Numaralı-Beyefendisi yakası ve kravatı takmış, yanakları içe göçük, sanki seneler önce kendi içine inzivaya çekilmek için büyük gayret harcamış, ama ancak bu kadarını başarmış, daha ileri gidememiş. Olgun genç bir hanımı yansıtıyor; kuzguni bukleleri, -şu anki gibi- iyice pudralandığında aydınlanan bir yüzü var, olgun genç beyefendiyi etkilemek için çırpınıyor; o beyefendinin yüzü ise biraz fazla burunlu, favorileri biraz fazla kızıllı, yeleği biraz fazla gövdeli, yaka iğnesi, gözleri, düğmeleri, konuşması ve dişleri biraz fazla parıltılı. Veneering'in sağındaki sevimli ihtiyar Lady Tippins'i yansıtıyor; kocaman, yassı, oval bir yüzü var, yemek kaşığından yansıyan bir surat gibi, tepedeki boyalı saçları ensesindeki takma saçlara doğru Windsor Şatosu'nun Long Walk'u gibi dümdüz iniyor, karşısında oturan Bayan Veneering'e yol yordam gösteriyor, o da bundan memnun. Veneering'in yine en eski dostlarından, "Mortimer" diye birini yansıtıyor; daha önce bu eve adımını atmamış, tekrar gelmeyi de istemiyormuş gibi bir hali var, Bayan Veneering'in solunda teselli kabul etmez bir havayla oturuyor, (çocukluk arkadaşı) Lady Tippins tarafından tuzağa düşürülerek bu insanların evine muhabbete gelmeye ikna edilmiş ama ağzını bıçak açmıyor. Mortimer'ın arkadaşı Eugene düşüncelere dalmış; sandalyesinin arkalığına diri diri gömülmüş, olgun genç hamının -üzerinde pudradan bir apolet olan- omzunun arkasında, Analitik Kimyager ne zaman yakınından geçse kadehini şampanya şişesine uzatıyor gamla. Son olarak, ayna Boots ve Brewer'i yansıtıyor, ve toplulukla olası kazalar arasındaki son iki doldurulmuş Tampon'u.

Veneering yemekleri muhteşem yemekler -yoksa yeni insanlar gelmezdi- ve her şey yolunda gidiyor. Bilhassa Lady Tippins, sindirim işlevleri üzerinde hayli karmaşık ve cüretkar bir dizi deney yapmış durumda, öyle ki sonuçlarıyla birlikte yayınlanacak olsalar bütün insanlık bundan faydalanır. Dünyanın dört bir yanından erzak tedarik etmiş bu güngörmüş, eski kruvazör, nihayet Kuzey Kutbu'na ulaşmış, dondurma tabakları toplanırken şu kelimeler dökülüyor ağzından: "Sizi temin ederim sevgili Veneering -"

(Zavalı Twemlow'un eli alnına doğru kalkıyor, zira besbelli şimdi de Lady Tippins en eski dost olacak.)

"Sizi temin ederim sevgili Veneering, gerçekten çok tuhaf bir durum! Reklamcılar gibi, saygıdeğer bir referans temin etmeden bana güvenmenizi talep edecek değilim. Şuracıkta oturan Mortimer benim referansımdır, o her şeyi biliyor."

Mortimer iyice ağırlaşmış gözkapaklarını kaldırıp ağzını açar gibi oluyor. Ama yüzünden "Ne manası var?" anlamına gelen hafif bir tebessüm geçiyor ve gözkapaklarını düşürüp ağzını kapatıyor.

"Mortimer," diyor Lady Tippins, kapadığı yeşil yelpazenin çubuklarını, eklemden yana pek zengin olan sol elinin eklemlerine vurarak, "Jamaika'lı adam hakkında her şeyi anlatman hususunda ısrar ediyorum."

"Şerefim üzerine yemin ederim Jamaika'lı adam filan bildiğim yok; biraderimiz olan hariç," diyor Mortimer.{19}

"Tobago öyleyse."

"Tobago'lu birini de tanımıyorum."

"Şu dostumuz hariç," diye lafa giriyor Eugene; onu tümüyle unutmuş olan olgun genç hanım için öyle beklenmedik bir manevra ki bu, sıçrayarak apoletini adamın önünden çekiyor: "sadece sütlaç ve balık jölesi yiyerek uzun yıllar yaşayan, sonra doktoru taallukatından birine başka bir şey deyince bir koyun butu yeyip nalları diken dostumuz."

Eugene'in dışarı açıldığı izlenimi masa etrafındakileri canlandırıyor. Ancak bu izlenim havada kalıyor çünkü Eugene tekrar içeri çekiliyor.

"Sorarım size sevgili Bayan Veneering," diyor Lady Tippins, "dünyada görülmüş en banal hareket değil mi bu? Sevgililerimi de nereye gitsem yanımda gezdiriyorum ikişer üçer, tek şartım uysal ve sadık olmaları; işte şef-sevgilim, bütün kölelerimin başı, herkesin önünde itaati bir kenara bırakıyor! Yine bir diğer sevgilim, şimdilik kaba bir Cymon{20} elbette ama zamanla yola gireceğine dair büyük umutlar besliyorum, böyle anaokulu tekerlemelerini hatırlayamamalar filan! Onların üzerine nasıl titrediğimi bildiklerinden, kasten beni üzmek için yapıyorlar bunu!"

Lady Tippins'in vazgeçemediği bir şey varsa o da bu bayat âşıklar hikâyesidir. Daima yanında bir iki âşığı bulunur, bunların listesini tutar, bu listeye daima yeni âşıklar katar ya da eskileri çıkarır ya da bir âşığını kara listeye alır ya da bir başkasını mavi listeye terfi ettirir ya da âşıklarını sayar ya da listeyi alenen duyurur. Bayan Veneering onun bu şakacılığına hayran, kocası da. Lady Tippins'in gırtlağındaki, eşelenen tavukların bacaklarına benzeyen san, oynak kabartı da bu hayranlığı arttırıyor belki.

"Haini hemen şimdi aforoz ediyorum, Cupidon'umdan (defterime bu ismi taktım şekerim) çıkarıyorum, şu anda. Ama Biyerli adamın hikâyesini anlattırmakta kararlıyım, bu yüzden de bu işi yapmanızı sizden rica ediyorum," bunu Bayan Veneering'e söylemişti, "baksanıza bunlar üzerinde hiç etkim kalmamış. Senden yalancı tanık olur!" Bunu yelpazesini tıkırdatarak Mortimer'a söylemişti.

"Biyerli adam hepimizi merakta bıraktı," diyor Veneering. Bunun üzerine dört Tampon cesaretlerini toplayarak hep bir ağızdan lafa giriyorlar:

"Çok ilginç!"

“Heyecan verici!”
“Dramatik!”
"Hiçbiyerli adam denmeli, belki!"

Derken Bayan Veneering -zira Lady Tippins'in gönül çelme manevraları bulaşıcıdır- ellerini bir şey isteyen bir çocuk gibi kavuşturup solundaki komşusuna dönüyor ve "Işterij, işterij! Biyerli adamı işterij!" diyor. Bunun üzerine yine gizemli bir biçimde aynı anda harekete geçen dört Tampon, "Nazlanmayın!" diye ünlüyorlar.

"Rica ederim," diyor Mortimer bezgin bezgin, "Bütün Avrupa'nın gözlerinin böyle üzerime çevrilmesi beni utandırıyor, tek tesellim, Biyerli adamın ne kadar sıkıcı olduğunu anladığınızda, ki aksi mümkün değil, içten içe bu işten Lady Tippins'in sorumlu olduğunu düşünecek olmanız. Onu belli bir yere sabitleyerek bu romantik havayı bozduğum için üzgünüm, ama kendisi, hani şu meşhur şarapların yapıldığı yerden geliyor, ismi bir türlü hatırlayamıyorum ama eminim buradaki herkes hatırlayacaktır." "Day and Martin ayakkabı boyası fabrikası," diyor Eugene.

Mortimer kılını bile kıpırdatmadan cevap veriyor, "Yok orası değil; orası Porto şarabının yapıldığı yer. Benim adam Cape şarabının yapıldığı ülkeden geliyor. Ama sevgili dostum, bu iş bildiğimiz işlerden değil, epey tuhaf."

Veneeringler'in masasında kimse Veneeringler'le fazla iştigal etmez; söyleyecek bir şeyi olan bunu doğrudan onlara değil, tercihan başka herhangi birine söyler.

"Adam," Mortimer, Eugene'e hitap etmeyi sürdürüyor, "bu arada adı Harmon, tozdan para kazanan muazzam bir üçkâğıtçının tek oğluymuş."

"Şu bizim kırmızı kadifeli, çıngıraklı sokak süpürgecilerinden mi?" diye soruyor gamlı Eugene.

"Bazısında merdiven ve sepet de oluyor. Yok, bu adam nasıl yaptıysa, Toz Müteahhitliğinden {21} zengin olmuş, sadece Tozdan ibaret engebeli bir arazide, bir delikte yaşıyormuş. İhtiyar serseri, kendi küçük mülküne, yaşlı bir volkan gibi püskürerek kendi dağ silsilesini yaratmış, jeolojik formasyonu da Tozmuş. Kömür tozu, sebze tozu, kemik tozu, tabak çanak tozu, kaba toz, ince toz - Toz oğlu Toz."

Mortimer lafının tam bu noktasında Bayan Veneering'i hatırlar gibi olunca son üç beş kelimesini de ona hitaben sarfediyor; sonra yine başkalarına açılıyor. Twemlow'u deneyip cevap alamıyor, nihayet onu coşkuyla karşılayan Tamponlar'a dönüyor.

"Bu örnek şahsın ahlaki varlığı -doğru ifadenin bu olduğu kanaatindeyim- en yakın akrabalarını aforoz etmekten ve onları kapı önüne koymaktan besleniyormuş. Bu yöndeki alakasını, öncelikle (bekleneceği üzre) biricik karısı üzerine yönelttikten sonra, aynı muameleyi kızına da yapmak için yeterince boş zamanı kalmış. Kızının gönlünü hiç umursamadan, sadece kendi gönlüne göre bir damat seçmiş ona, sonra da düğün parası olarak, ne kadar Toz eder bilmem ama muazzam bir şey vereceğini söylemiş. Bu aşamaya gelindiğinde zavallı kız, romancıların ve şairlerin Bir Başkası dedikleri o çok popüler karakterle gizlice nişanlanmış olduğunu çıtlatmak durumunda kalmış tekmil hürmetle ve babasına onun önerdiği adamla evlenmenin hem kalbini hem de hayatını Toza döndüreceğini -kısacası onun babasının işine fena halde gömülmesine yol açacağını- söylemiş. Saygıdeğer baba bunu duyar duymaz -derler ki soğuk bir kış gecesi- kızını aforoz edip, kapı önüne oturtmuş."

Bu noktada (Monimer'ın hikâyesinden hiç haz etmediğini açıkça belli eden) Analitik Kimyager, Tamponlar'a biraz Bordo şarabı takdim ediyor; onlar da yine gizemli bir biçimde aynı anda, özel bir haz burgusuyla şarabı midelerine vidalayarak koro halinde bağırıyorlar: "Lütfen devam ediniz."

"Bir Başkasının mali kaynakları, genelde olduğu üzre, pek sınırlıymış. Bilmem çok kuvvetli bir ifade mi kullanıyorum ama bizim Bir Başkası basbayağı züğürtmüş. Yine de genç hanımla evlenmiş ve muhtemelen

verandasında hanımeliyle filbahrinin birbirine sarıldığı mütevazı bir evde yaşıyorlarmış, ta ki kadın ölene kadar. Resmi ölüm sebebini öğrenmek istiyorsanız o mahallenin muhtarına gitmenizi tavsiye edeceğim; ama mühürlü sayfalarda ve matbu yazılarda görünmeseler de, erken yaşta karşılaşılan elem ve kaygının etkisi olabilir. Bir Başkası için de aynı şeyin geçerli olduğu kesin, zira genç karısını kaybetmek onu öyle derinden sarsmış ki, topu topu bir yıl daha yaşayabilmiş."

Hissiz Mortimer'ın öyle bir hali var ki, yüksek tabakanın herhangi bir şekilde kendine etkilenme izni vermesi gibi bir durum söz konusu olabilirse, yüksek tabakanın üyesi olan kendisinin de burada anlattığı şeyden etkilenmek gibi bir zaafı olabileceğini ima ediyor. Bunu gizlemek için büyük gayret sarf etse de anlaşılıyor. Gamlı Eugene'de de bununla akraba bir hissin olmadığı söylenemez; zira, 'sevimsiz Lady Tippins'in, Bir Başkası yaşasa onu âşıklar listesinin başına koyacağım söylemesi üzerine -aynı zamanda olgun genç hanımın, olgun genç beyefendinin özel ve gizli bir yorumu karşısında gülüp apoletlerini sallaması üzerine- gamı öyle bir kesafet kazanıyor ki haşin haşin tatlı bıçağıyla oynamaya başlıyor.

Mortimer devam ediyor.

"Keşke hiç demeseler ama romancıların sıkça dediği gibi, şimdi Biyer-li adama geri dönelim. Ablası kovulduğunda, Brüksel'de ucuz eğitim gören on dört yaşında bir oğlan olduğundan, bu haberi biraz geç almış - annesi ölmüş olduğundan, ablası bizzat haber vermiş olmalı; gerçi ben orasını bilemem. Hemen kaçıp buraya gelmiş. Haftalık beş meteliklik harçlığıyla buraya kadar gelebildiğine göre cesur' ve becerikli bir çocuk olmalı; her neyse, bir şekilde gelmeyi başarmış ve ablasını savunmak için babasının karşısına çıkmış. Saygıdeğer baba hemen aforoza başvurup onu anında kapı önüne oturtmuş. Şaşkınlık ve korku içindeki çocuk, kendi ekmeğini kazanmak için bir gemiye atlamış, sonunda da Cape bağlarında karaya ayak basmış: küçük işletmeci, çiftçi, bağcı - istediğiniz ismi verin."

Hikâyenin bu bölümünde, holde ayak sesleri duyuluyor ve yemek odasının kapısı çalınıyor. Analitik Kimyager kapıya gidip görünmeyen ziyaretçiyle kızgın kızgın konuşuyor, kapının tıklatılmasının ardındaki sebebi anlayınca sakinleşmiş görünüyor ve dışarı çıkıyor.

"Kendisi on dört yıl yurtdışında kaldıktan sonra geçen gün bulundu."

Tamponlar'dan biri, aniden kendini diğer üçünden ayırıp onları da hayretlere gark ederek, tek başına soruyor: "Bulunmuş ne demek, neden?"

"Ah! Tabii ya. Hatırlattığınız için teşekkür ederim. Saygıdeğer baba ölmüş."

Başarısından cesaret bulan aynı Tampon tekrar soruyor: "Ne zaman?" "Geçenlerde. On ya da on iki ay önce."

Aynı Tampon kurnazca merak ediyor, "Hastalığı neymiş acep?" Ama burada bu hazin örnek iflas ediyor; diğer üç Tampon'un buz gibi bakışları haricinde hiçbir faniden ilgi görmeyerek.

"Saygıdeğer baba," diye tekrarlıyor Mortimer, masada Bay Veneering diye birinin olduğunu bir anlığına hatırlayıp ilk kez ona hitap ederek "ölmüş."

Kendisine hitap edilmesine pek memnun olan Veneering ağırbaşlılıkla tekrarlıyor, "Ölmüş"; ve tam kollarım kavuşturup, dikkatli bir biçimde dinlemek üzere alnını hazırlıyor ki kendini bu kasvetli dünyada yine terk edilmiş buluyor.

"Vasiyeti bulunmuş," diyor Mortimer, Bayan Podsnap'ın oyuncak at gözlerini yakalayarak. "Oğlu kaçtıktan sonra hazırlanmış. Toz dağlarından en alçağını, eteklerindeki kulübemsi bir şeyle birlikte, vasiyetin tek icracısı olan eski bir hizmetkara bırakmış, mülkün geri kalanını -ki epey heybetli- oğluna. Bazı tuhaf törenler ve sonraki hayatı için bazı tuhaf tedbirlerle gömülmek istemiş ama bunlarla sizi sıkmayayım şimdi, bütün hikâye bu kadar - sadece..." ve hikâye burada bitiyor.

Analitik Kimyager geri döndüğünden herkes ona bakıyor. Kimse onu görmek istediğinden değil, insanoğlunu, kendine hitap eden kişi yerine, başka herhangi bir şeye bakmak için en ufak bir fırsatı değerlendirmeye sevkeden doğal bir eğilim yüzünden.

" ...Sadece oğlanın mirası alması için bir şartı yerine getirmesi gerekiyormuş. Vasiyet düzenlendiği sırada dört beş yaşlarında olan, şimdiyse evlilik çağına gelmiş genç bir hanımla evlenmesi. İlanlar ve araştırmalar, Biyerli adamın o oğlan olduğunu ortaya çıkarmış, şimdi de kendisi eve dönüş yolunda -büyük bir şaşkınlık içinde olsa gerek- hem büyük bir mirasa konacak, hem de evlenecek."

Bayan Podsnap, bu genç, cazip bir genç mi ki acaba? diye soruyor. Mortimer'ın bu konuda bilgisi yok.

Bay Podsnap, evlenme şartı yerine getirilmezse o büyük servete ne olacağını soruyor. Mortimer, özel bir ek madde uyarınca, mirasın böyle bir durumda oğlanı atlayarak yukarıda bahsi geçen ihtiyar hizmetkara kalacağını belirtiyor; aynı zamanda oğlan hayatta olmasaydı da tek varisin hizmetkar olacağını söylüyor.

Bayan Veneering, başkalarına uzattığı tabakları maharetle Lady Tippins'in eline çarptırarak onu bir horlamanın eşiğinden döndürmeyi az önce başarıyor ki Mortimer dışında herkes, Analitik Kimyager'in, hortlak görmüş gibi, katlı bir kâğıdı ona uzattığını fark ediyor. Merak, Bayan Ve-neering'i birkaç dakikalığına alıkoyuyor.

Mortimer, kimyagerin bütün gayretlerine rağmen, sükûnetle bir kadeh Maderia şarabıyla kendini toparlıyor ve herkesin büyük ilgisine mazhar olan kâğıdı görmemeye devam ediyor, ta ki (kendini bilmez bir halde uyanma alışkanlığı olan) Lady Tippins, nerede olduğunu hatırlayıp, etrafındaki nesneleri algılamaya başlayarak ona: "Don Juan'ı bile sadakatsizlikte gölgede bırakacak adam; neden Commendatore'den[{22}] notu almıyorsun?" diyene kadar. Bunun üzerine burnunun dibine kadar gelen kimyagere dönüp soruyor Mortimer: "Nedir bu?"

Analitik Kimyager eğilip fısıldıyor.

"Kim?" diyor Mortimer.

Analitik Kimyager tekrar eğilip fısıldıyor.

Mortimer ona bakarak kâğıdı açıyor. Okuyor, bir daha okuyor, tersini çevirip boş tarafına bakıyor, üçüncüye okuyor.

"Olağandışı bir zamanlama," diyor Mortimer, değişmiş bir yüzle masanın etrafında oturanlara bakarak: "bizim adamın hikâyesinin sonu."

"Yoksa evli miymiş?" diye tahminde bulunuyor biri.

"Evlenmeyi red mi ediyormuş?" diyor bir diğeri.

"Tozun arasından zeyil mi çıkmış?" diye tahminde bulunuyor diğeri.

"Yok, hayır," diyor Mortimer; "hepinizin birden yanılması çok doğal. Hikâye benim sandığımdan daha heyecanlıymış, hem de daha bitik. Adam boğulmuş!"

3. Bölüm -Başka Bir Adam

Veneering merdivenlerini çıkan hanımların etekleri gözden kaybolurken, yemek odasından beri peşlerinden giden Mortimer bol yaldızlı yeni ciltleri içindeki yepyeni kitaplarla dolu kütüphaneye saptı ve kâğıdı getiren ulakla görüşme talebinde bulundu. On beş yaşlarında bir oğlandı. Mortimer oğlana bakıyordu, oğlansa duvardaki, kırlardan ziyade oymalar, yürüyüş kolundan ziyade altın çerçeveler arasında Canterbury'ye giden yepyeni hacılara.

"Bunu kim yazdı?"

"Ben, efendim."

"Yazmanı kim söyledi?"

"Babam. Jesse Hexam."

"Cesedi o mu buldu?"

"Evet, efendim."

"Baban ne iş yapar?"

Oğlan duraladı, kendisini küçük bir müşkülata sokmuşlar gibi sitemle hacılara baktı, sonra pantolunun sağ paçasını pli gibi katlayarak, "Geçimini sahilden temin eder," dedi.

"Buradan uzak mı?"

"Ne?" diye sordu oğlan, savunmaya çekilmişti ve bir kez daha, Canter-bury yoluna. "Babanın evi."

"Epey yol var, efendim. Arabayla geldim, araba da dışarıda ücretini bekliyor. İsterseniz ödemeyi şimdi yapmayın, ona binip gidelim. Ceplerde bulduğumuz adrese bakarak önce büronuza gittim, orada benle akran bir çocuktan başkası yoktu, o da beni buraya gönderdi."

Çocukta tamamlanmamış bir vahşilikle, tamamlanmamış bir medeniliğin ilginç bir bileşimi vardı. Sesi çatlak ve kaba, yüzü kaba, bodur vücudu kabaydı; ama o tipteki çocuklardan daha temizdi; yazısı da iri ve fazla yuvarlak olmakla birlikte güzeldi; kitapların sırtlarına da, cildi aşan bir merakla bakıyordu. Okuma bilen birisi, rafta kapalı bile dursa, bir kitaba asla okuma bilmeyen biri gibi bakmaz.

"Eğer bir imkân varsa hayatını kurtarmak için hiçbir şey yapılmış mı, biliyor musun?" diye sordu Mortimer şapkasını ararken.

"Halini görseniz bu soruyu hiç sormazdınız, efendim. Firavunun Kızıl-deniz'de boğulan askerlerini bile kurtarmak daha kolay olurdu. Lazarus bunun yarısı kadar kaykılmış olsa, mucizelerin en büyüğü onun diriltil-ınesi olurdu."

"Vay vay!" diye bağırdı Mortimer, şapkası başında arkasına dönerek. "Kızıldeniz'e hayli aşina görünüyorsun, genç dostum." "Okulda öğretmenimiz okuttu," dedi çocuk. "Ya Lazarus'u?"

"Onu da. Ama babama söylemeyin! Bunu duyacak olursa huzur muzur bırakmaz. Ablam sağolsun." "iyi bir ablan var anlaşılan."

"Fena sayılmaz," dedi oğlan; "ama hepi topu harfleri biliyor -onları da ben öğrettim."

Gamlı Eugene, elleri ceplerinde içeri girmiş ve konuşmanın son bölümüne nezaret etmişti. Oğlan, ablasını küçümseyerek konuştuğunda, çenesini sertçe tuttu ve yüzünü kendine çevirdi.

"Bırakın, efendim!" dedi oğlan direnerek. "Umarım bir daha karşılaşırız."

Eugene ona cevap vermeye kalkışmadı: Mortimer'a, 'İstersen ben de geleyim!" demekle yetindi. Üçü birlikte oğlanı getiren vasıtayla yola koyuldular; iki arkadaş (devlet okulunda da sınıf arkadaşıydılar) içeride puro içiyordu, haberci, arabanın üstünde, sürücünün yanındaydı.

"Şu işe bak," dedi Mortimer giderlerken; "Chancery Yüksek Mahkemesinin, saygıdeğer dava vekilleri listesine ve Halk Mahkemeleri avukatlar listesine gireli beş yıl oldu Eugene ve vasiyet edecek hiçbir şeyi olmayan Lady Tippins'in vasiyetnamesi için on beş günde bir verdiği talimatlar bedavaya almayı saymazsak, bu romantik işten başka hiçbir dava gelmedi elime."

"Ben de baroya almalı yedi yıl oldu," dedi Eugene, "ama hiç dava gelmedi, geleceği de yok. Zaten gelse de ne yapacağımı bilemem."

"Bu son hususta şüphelerim var," dedi Mortimer büyük bir ciddiyetle, "senden hallice sayılır mıyım, hiç emin değilim."

"Nefret ediyorum," dedi Eugene, bacaklarını karşı koltuğa kaldırarak, "mesleğimden nefret ediyorum."

"Ben de ayaklarımı koysam seni rahatsız eder miyim?" diye sordu Mortimer. 'Teşekkürler. Ben de benimkinden nefret ediyorum."

"Beni zorladılar," dedi gamlı Eugene, "çünkü ailede tek eksiğimizin bir dava vekili olduğuna karar verilmişti. Tam oldu."

"Beni zorladılar," dedi Mortimer, "çünkü ailede tek eksiğimizin bir avukat olduğuna karar verilmişti. Şimdi tam oldu."

"Avukatlık bürosu denilen o kara deliğin kapısının sağ tarafında dördümüzün adı var," dedi Eugene; "dördümüzün de aynı kâtipte -Kırk Haramiler'deki Kasım Baba- dörtte birlik payı var ve içimizde tek saygıdeğer kişi Kasım."

"Ben tek başınayım," dedi Mortimer, "berbat bir merdiven boşluğunun en tepesinde, mezarlık manzaralı bir oda, bütün kâtip bütünüyle bana ait, onun da bütün gün mezarlık seyretmekten başka işi yok, büyüyüp olgunlaştığında nasıl biri olacak hayal bile edemiyorum. O sefil baykuş yuvasında aklı ya sürekli bilgeliğe işliyor ya cinayete; böyle tek başına kukumav kuşu gibi düşüne düşüne yetişkinliğe erdiğinde, acaba cümle âleme ışık mı saçacak yoksa zehir mi; işte meslek hayatımda merakımı celbeden tek konu bu. Ateşini alabilir miyim? Teşekkürler."

"Sonra da budalalar," dedi Eugene arkasına yaslanıp kollarını kavuşturarak gözleri kapalı içmeye devam etti purosunu, biraz genizden geliyordu sesi, "Enerjiden bahsediyor. Sözlükte A'dan Z'ye bütün kelimeler arasında en tiksindiğim, enerji. Ne bayağı bir hurafe, ne papağan zırvası! Ne yani! Sanki sokağa fırlayacağım, zengin kılıklı ilk adamı yakasından tutup sarsacağım ve 'Hemen bir dava açacaksın, it, benim geçimimi sağlayacak-sı, yoksa gebertirim,' diyeceğim. Halbuki asıl buna enerji denir."

"Kesinlikle aynı kanaatteyiz, Eugene. Bana iyi bir fırsat göstersinler, gerçekten enerjik olmaya değecek bir şey göstersinler, ben o zaman gösteririm onlara enerjinin hasım."

"Aynen," dedi Eugene.

Londra Postanesi'nin hizmet alanı sınırlarında, onlar gibi en az on bin genç adam, aynı akşam, aynı umutlu sözü söylemişti muhtemelen.

Tekerlekler dönmeye devam ediyordu, Anıtın yanından, Kulenin yanından, Rıhtımdan; Ratcliff ve Rotherhite'in oradan; insanlığın biriken cürufunun, ahlaki bir lağım gibi yükseklerden aşağılara akıp biriktiği, kendi ağırlığıyla kıyıdan düşüp nehre gömülmeyi beklediği yerlerden. Karaya vurmuş gibi duran teknelerin, suda yüzer gibi görünen evlerin arasından -pencerelere bakan cıvadraların, gemilere bakan pencerelerin arasından-

yuvarlandı durdu tekerler, nehir basmasa hiç yıkanmayan karanlık bir köşede durdular, oğlan aşağı inip kapıyı açtı.

"Burdan öteye yürümeniz lazım, efendim; az bir şey kaldı." Eugene yokmuş gibi konuşuyordu.

"Pek ücra bir yermiş," dedi Mortimer, taşların ve karaya vurmuş çöplerin üzerinde ayaklar kayıyordu. Oğlan köşeyi çabucak dönmüştü. "Babamın evi şurası, efendim; ışığı yanan yer."

Alçak bina eski bir değirmene benziyordu. Tepesinde çürük çubuklar vardı, değirmenin yelkenleri eskiden oraya geriliyordu herhalde ama gecenin karanlığında bütün bunlar hayal meyal seçiliyordu. Oğlan kapıyı açtığında kendilerini basık, yuvarlak bir odada buldular; içinde kızıl ateşe bakarak ayakta duran bir adam ve oturmuş dikiş diken bir kız vardı. Ateş, ocağın içine yerleştirilmemiş paslı bir mangalda yanıyordu ve sümbül köküne benzeyen adi bir lamba, masanın üzerindeki taş şişenin ağzında, kırpışıp tütüyordu. Bir köşede tahta bir karyola ya da sedir vardı, öteki tarafta üst kata çıkan tahta bir merdiven - öyle çarpık çurpuk ve dikti ki boyacı merdiveninden farksızdı. Bir duvara iki üç eski kürek dayanmıştı, biraz ilerisinde küçük bir rafta, pek az sayıda tencere tabak göze çarpıyordu. Odanın tavanı sıvanmamıştı, üst katın zemininden ibaretti. Kirişler üstündeki çok eski, budaklı, ekli ahşap tavan odaya basık bir hava veriyordu; eski un, sülüğen (ya da muhtemelen depo olarak kullanıldığında edindiği başka bir leke) ve küf lekeleriyle dolu olan tavan, duvarlar ve zemin, çürümekte olduğu izlenimini veriyordu.

"Beyefendi geldi, baba."

Kızıl ateşin önündeki adam arkasına döndü, çitişmiş saçların örttüğü başını kaldırdı ve alıcı bir kuş gibi baktı.

"Siz Mortimer Lightwood olacaksınız, değil mi beyim?"

"Adım Mortimer Lightvvood. Bulduğunuz şey," dedi Mortimer, biraz çekingenlikle karyoladan tarafa bakarak, "burada mı?"

'Tam burada değil ama yakında. Ben her şeyi kitabına göre yaparım. Polise haber verdim, onlar aldılar. Hiç zaman kaybedilmedi. Polis yazı çizi işlerini halletti, işte yazı."

Üzerinde lamba yanan şişeyi alıp duvarda asılı bir kâğıda yaklaştırdı, üzerine BULUNAN CESET başlığı atmıştı polis. İki arkadaş duvara yapışık duran raporu okudular, bu arada onlara lambayı tutan Gaffer da ikisinin yüzlerini okuyordu.

"Zavallı adamın üzerinde sadece belgeleri varmış anlaşılan," dedi Lightvood, gözlerini bulunanların dökümünden bulana çevirerek.

"Sadece belgeler."

Tam o sırada kız elindeki dikişiyle ayağa kalkıp kapıdan çıktı.

"Hiç parası yokmuş," diye devam etti Mortimer; "yelek ceplerinden birinde üç peni varmış sadece."

"Üç. Peni. Yelek cebinde," dedi Gaffer üç cümle kurarak.

"Pantolon cepleri boşmuş ve tersyüz edilmiş haldeymiş."

Gaffer Hexam başını salladı. "Ama hep böyle olur. Gelgit akıntısından mı nedir. Aha," ışığı ötekine benzeyen bir başka kâğıt parçasına tuttu, "adamın cepleri boş ve tersyüz edilmişti. Nah bu da öyle," ışığı bir başkasına götürdü, "kadının cebi boş ve tersyüz edilmişti. Bu da öyle. Bu da. Ben okuma bilmem, gerek de yok, duvardaki yerlerinden biliyorum hepsini. Şu denizciydi, kolunda iki çapa, bir bayrak, bir de GFT dövmesi vardı. Bakın bakalım doğru mu değil mi?"

"Doğru."

"Bu da gri botlu genç kadındı, iç eteğine bir tane haç işlenmişti. Bakın bakalım doğru mu değil mi?"

"Doğru."

"Şunun da gözünün üzerinde çok fena bir yara vardı. Bu, kendilerini eşarpla birbirlerine bağlamış kız kardeşler. Şu da ihtiyar bir ayyaştı, ayağında terlik, başında gece takkesi, sonradan anlaşıldı ki bu, çeyrek şişe rom için suda delik açarım diye iddiaya girmiş, sonra da kalkıp hayatında ilk ve son olarak sözünde durmuş. Az buz kâğıt yok odada, ama ben hepsini ezbere bilirim. Alim sayılırım!"

Işığın kendi alim zekâsına şahadet etmesini ister gibi, lambayı bütün kâğıtların üzerinden geçirdi, sonra masanın üzerine koydu ve arkasına geçip dikkatle misafirlerine bakmaya başladı. Bazı alıcı kuşlara has bir özelliği vardı; kaşlarını çattığında, çitişmiş başı iyice dikiliyordu.

"Bütün bunları sen kendin mi buldun?" diye sordu Eugene.

Alıcı kuş bu soruya cevaben, "Sizin adınız neydi acaba?" diye sordu kelimeleri uzatarak.

"Arkadaşım Bay Eugene Wrayburn," diye araya girdi Mortimer.

"Bay Eugene Wrayburn, öyle mil Acaba Bay Eugene Wrayburn bana ne sormakta?"

"Basit bir soru, bütün bunları tek başına mı buldun?"

"Basit bir cevap, çoğunu."

"Bu vakalarda, boğulma öncesi şiddet ve soygun olduğunu düşünüyor musun?"

"Bunu hiç düşünmüyorum," dedi Gaffer. "Ben öyle düşünen tiplerden değilim. Siz de ömrünüzün her günü, geçiminizi nehirden çıkarmak için debelenseydiniz, siz de düşünmeye fazla merak sarmazdınız. Sizi geçireyim mi?"

Lightwood'un başıyla onaylaması üzerine kapıyı açtığında, hayli solgun ve bizar olmuş bir yüz kapıda belirdi - aşırı gergin bir adamın yüzü.

"Kayıp ceset mi var?" diye sordu Gaffer Hexam, olduğu yerde durarak; "yoksa bir ceset mi bulundu? Ha?"

"Ben kayboldum!" dedi adam telaşlı ve sabırsız bir tavırla.

"Nasıl yani?"

"Be-ben yabancısıyım buranın, yolları bilmiyorum. Burada tarif edilen şeyi bulabileceğim yeri arıyorum. Acaba siz biliyor musunuz?" Soluk soluğa kalmıştı ve zorlukla konuşuyordu; ama duvardaki daha zamkı kurumamış ilanın bir kopyasını gösterdi. Kimbilir belki ilan yeni basılmış olduğundan, belki de genel görünümü ona çok belirgin bir izlenim verdiğinden, Gaffer çabucak bundan bir netice çıkardı.

"Bu beyefendi, Bay Lightwood bu ilgileniyor bu işle."

"Bay Lightwood?"

Kısa bir sessizlik oldu ve Mortimer'la yabancı birbirlerini süzdüler. İkisi de birbirini tanımıyordu.

"Beyefendi," dedi Mortimer, sıkıntılı sessizliği, kendine hakim havayla bozarak, "az önce adımı söyleme onurunu bana bahşetmiştiniz değil mi?"

"Bu adamın dediğini tekrar ettim."

"Londra'da yabancı olduğunuzu söylediniz değil mi?"

"Yabancıyım."

"Bay Harmon diye birini mi arıyorsunuz?" "Hayır."

"Öyleyse sizi temin ederim bu işten bir randıman alamayacaksınız ve bulmaktan korktuğunuz şeyi bulmayacaksınız. Bizimle gelir miydiniz?"

Son murdar gelgit tarafından oracığa atılmış gibi duran çamurlu sokaklarda az biraz dolandıktan sonra, polis karakolunun kapısına ve parlak lambasının altına geldiler; orada Gece Komiserini buldular, kireç badanalı odasında, elinde dolmakalem, mürekkep, bir de cetvel, defterlerini doldurup duruyordu itinayla, sanki dirseğinin hemen dibindeki arka avluda sarhoş bir kadının uluyan öfkesi kendini hücre kapısına vurmuyordu da dağ tepesindeki bir manastırdaydı. Kendini ilme irfana vermiş bir münzevi havasıyla başını zorlukla defterinden kaldırıp Gaffer'ı görünce şüpheci bir selam verdi, "Biz senin ne mal olduğunu çok iyi biliyoruz, günün birinde çizmeyi aşacaksın," demeye getiriyordu belli ki, aynı zamanda Bay Mortimer Lightwood ve arkadaşlarına onlarla birazdan ilgileneceği mesajını veriyordu. Sonra, kendini artan bir şiddetle kapıya vuran ve dehşet verici bir şekilde başka bir kadının dalağını sökeceğini haykıran kadının farkında olduğuna dair en ufak bir emare göstermeden, gayet tertipli ve sistemli bir biçimde çizgi çizme işini bitirdi (yaptığı iş bir meselin altını çizmekti sanki, öyle sakindi).

"Fener," dedi Gece Komiseri, anahtarlarını alarak. Astlarından biri tekmil saygıyla feneri yetiştirdi. "Buyrun beyler."

Anahtarlardan biriyle, avlunun ucundaki soğuk mahzenin kapısını açtı ve hep birlikte içeri girdiler. Girdikleri gibi dışarı çıktılar, bir tek Eugene konuştu, fısıltıyla Mortimer'a "Lady Tippins'ten çoh da kötü durumda değil," dedi.

Tekrar manastırın kireç boyalı kütüphanesine döndüler -görmeye geldikleri sessiz manzaraya bakarken olduğu gibi, şimdi de söz konusu dalak çığlıklarla talep edilmekteydi- orada Başkeşiş tarafından davanın esasları özetlendi. Cesedin nasıl suya düştüğüne dair hiçbir ipucu yoktu. Genellikle olmazdı. Yaraların ölmeden önce mi öldükten sonra mı oluştuğunu anlamak için çok geçti; seçkin bir cerraha göre önceydi; bir diğer seçkin cerraha göre ise sonra. Beyefendinin yolculuk ettiği geminin kaptanı cesedi teşhis etmek için getirilmiş ve o olduğuna yemin etmişti. Giysileri tanıdığına da yemin edebilirdi. Sonra da, gerçi sonrasını biliyorlardı, ilanları onlar da görmüştü. Nasıl olmuş da gemiden ayrılıp nehirde bulunana kadar tümüyle ortadan kaybolmuştu? Kimbilir! Muhtemelen bir iki el oyun oynayayım demişti. Muhtemelen zararsız bir oyun olduğunu düşünmüştü ama verdiği sözün arkasında duramayınca ölümcül bir oyuna dönüşmüştü. Soruşturma yarındı, karar herkese açıklanacaktı elbette.

"Arkadaşınız eşekten düşmüşe dönmüş," dedi Bay Komiser özetini bitirdikten sonra. "Adamın hali harap valla!" Bunu çok alçak sesle, yabancıyı dikkatle süzerek söylemişti (ilk meraklı bakışı da değildi bu).

Bay Lightvood, beyefendinin kendi arkadaşı olmadığını açıkladı.

"Sahi mi?" dedi Bay Komiser kulaklarını dikerek; "Nereden buldunuz?"

Bay Lightvood biraz daha izahat verdi.

Bay Komiser özetini, dirsekleri masaya dayalı, sağ elinin parmaklarıyla sol elinin baş parmağını tutarak yapmış, sonraki sözleri de bu duruşu hiç bozmadan söylemişti. Bay Komiser gözlerinden başka yerini kıpırdatmadan sesini yükseltti:

"içiniz fena mı oldu, beyefendi! Böyle şeylere pek alışık değilsiniz herhalde."

Şömine rafına yaslanmış, başını öne düşürmüş olan yabancı etrafına bakarak cevap verdi, "Değilim. Korkunç bir manzara." "Teşhis için gelmişsiniz galiba?"

"Evet."

'Teşhis edebildiniz mi?"

"Hayır. Korkunç bir manzara. Ah! Korkunç, dehşet verici bir manzara!"

"Siz kimi bulmak için gelmiştiniz?" diye sordu Bay Komiser. "Tarif edin. Belki yardımcı olabiliriz."

"Hayır," dedi yabancı; "işe yaramaz. İyi geceler."

Komiser yerinden kımıldamamış, kimseye emir vermemişti; ama astı, sırtını kapıya dayadı, sol kolunu kapının üzerine gerdi, sağ eliyle de rasgele bir hareketle şefinden aldığı feneri yabancıya çevirdi.

"Ya bir dostunuzu kaybettiniz, malum; ya da bir düşmanınızı, malum; yoksa buraya gelmezdiniz, malum. O halde kimi kaybettiğinizi sormak pek mi abes?" buyurdu Bay Komiser.

"Beni bağışlayın ama size söyleyemeyeceğim. Aile içi meselelerin, başka hiçbir çare kalmadığı müddetçe alenen ortaya dökülmeyeceğini en iyi siz anlarsınız. Bana bu soruyu sorarak vazifenizi yerine getirmenize itirazım yok; siz de benim cevap vermeme hakkım olduğuna itiraz etmeyin. lyi geceler."

Yine kapıya döndü ama ast, gözleri şefinde, dilsiz bir heykel gibi duruyordu.

"En azından," dedi Bay Komiser, "bana kartınızı bırakmaya bir itirazınız yoktur herhalde?"

"Yanımda olsa itiraz etmezdim ama yok." Bu cevabı verirken kıpkırmızı kesilmiş ve çok bocalamıştı.

Bay Komiser sesini ya da tavrını hiç değiştirmeden, "En azından adınızı ve adresinizi yazmaya bir itirazınız yoktur herhalde?"

"Elbette."

Bay Komiser kalemini mürekkebe batırdı ve maharetle yanında duran bir kâğıdın üzerine yerleştirdi; sonra yine eski duruşunu aldı. Yabancı masaya gidip eli titreyerek yazdı -bu amaç için eğdiği başının üzerindeki her tel saçı kafasının bir köşesine not ediyordu Bay Komiser - "Bay Julius Handford, Hazine Kahvehanesi, Palace Yard, Westminster."

"Orada mı ikamet ediyorsunuz?"

"Evet."

"Aslen taşradan mı geldiniz?" "Hı? Evet - taşradan." "iyi geceler, beyefendi."

Ast kolunu çekip kapıyı açtı ve Bay Julius Handford dışarı çıktı.

"Memur!" dedi Bay Komiser. "Bu kâğıdı al, kendini hissettirmeden adamı takip et, orada kaldığına emin ol, hakkında bilgi topla."

Ast gitmişti; yeniden şu Manastırın sakin Başrahibine dönüşen Bay Komiser kalemini mürekkebe batırdı ve defterlerine geri döndü. Bay Julius Handford'dan şüphelenmekten ziyade, Bay Komiserin profesyonel tavrını merakla seyreden iki arkadaş, kendileri de ayrılmadan önce, bu vakada gerçekten mide bulandıran bir şey olup olmadığını sordular.

Başrahip ketum bir tavırla cevap verdi, "Bilemem. Cinayetse herkes fail olabilir. Hırsızlık, yankesicilik olsa çıraklık ister. Cinayet öyle değil. Hepimizin elinden gelir. Buraya teşhise gelen çok insan gördüm ama böyle etkileneni hiç görmedim. Belki de mesele Kafasından ziyade Midesindedir. Biraz fazla rom girmiştir belki midesine. Ama rom nereye girse bir başka yapar tabii. Doğru kişinin eli değdiğinde cesetlerin kanadığına dair o hurafe doğru değil maalesef; cesetler hiç renk vermez. Şu kadın gibilerin ağzından her şeyi alırsınız - akşamdan beri demediğini bırakmadı," (gümbürtülü dalak taleplerinden bahsediyordu) "ama cesetlerden hiçbir şey öğrenemezsiniz."

Ertesi günkü soruşturmaya kadar yapacak başka bir şey olmadığından iki arkadaş ve Gaffer Hexam'la oğlu ayrı ayrı, yollarına gittiler. Ama son köşeye geldiklerinde Gaffer oğlunu önden gönderdi ve kendisi 'iki tek atmak için' biraz yükseltilmiş bir yolun üzerinde, sudan şişmiş gibi duran, kırmızı perdeli tavernaya girdi.

Oğlan, kapının kulbunu açtı ve ablasını, elinde işi, ateşin önünde buldu. Kız, içeri giren kardeşine bakmak ve sorusunu cevaplamak için başını kaldırdı:

"Nereye gittin üz?"

"Karanlığa çıktım."

"Gerek yoktu ki. Bir sorun çıkmadı."

"Adamlardan birisi, ben buradayken konuşmayan, bana çok dikkatli baktı. Yüzümden bir şeyler okuyacak diye korktum. Dur ama! Şimdi beni boşver Charley! Babama az bir şey yazdığım itiraf ettin ya asıl ona telaşlanmıştım biraz."

"Hı! Ama çok berbat yazdığım için birinin okumasının mucize olduğunu da söyledim. Çok ağır yazdığım ve küçük parmağımla yazıları bulandırdığım için babam beni seyrederken pek memnun oldu."

Kız işini bir kenara bıraktı ve sandalyesini ateşin başına, kardeşinin sandalyesinin yanına çekerek elini usulca omzuna koydu.

"Zamanını boşa harcamıyorsun değil mi Charley?"

"Harcar mıyım canım? Sevdiğimi biliyorsun. Di mi?"

"Evet, Charley biliyorum. Sıkı çalıştığını biliyorum. Ben de biraz çalışıyorum, Charley, kurnazlıklar düşünüyorum, planlar kuruyorum (bazen uykudan uyanıyorum plan kurarken), şurdan nasıl bir şilin bulurum, bur-dan nasıl bir şilin çıkarırım, ne yaparım da babamı, senin kıyı boyunda üç beş kuruş kazandığına inandırırım."

"Sen babamın gözdesisin, onu her şeye inandırırsın."

"Keşke öyle olsa Charley! Onu eğitimin iyi bir şey olduğuna, hayatımızı daha güzelleştireceğine inandırsam mutluluktan ölebilirim." "Ölmekten bahsetme Liz."

Kız diğer elini de kardeşinin omzuna koyup, yuvarlak, esmer yanağını iki elinin üzerine dayadı ve ateşe bakarak dalgın dalgın konuşmaya devam etti:

"Akşamları Charley, sen okulda, babam da..."

"SixJolly Fellowship Porters'tayken..." başını geriye doğru atarak meyhaneden tarafı işaret etti.

"Evet. Oturup ateşi seyrediyorum ve yanan kömürlerin arasında -hani şimdi ışıldadı ya... "

"Gaz parlıyor öyle," dedi çocuk, "Nuh Tufanı zamanlarında sular altına kalmış çamurlara gömülmüş ağaçlar bunlar. Bak! Elime maşayı alıp karıştırdığımda... "

"Karıştırma Charley, parlayacak yoksa. Ben parlayıp parlayıp sönen, şu soluk ışıltıyı diyorum. Akşamları seyrederken bana resim gibi görünüyor

Charley."

"Bir resim de bize göster madem," dedi çocuk. "Nereye bakacakmışız göster."

"Yok! Benim gözlerimle bakman lazım, Charley."

"Madem öyle kısa kes de gözlerin orada ne görüyor onu anlat."

"Seninle ikimizi görüyorum, Charley, sen annesini hiç tanımamış küçük bir bebeksin... "

"Annemi hiç tanımadığımı söyleme," diye araya girdi çocuk, "çünkü bana hem analık hem ablalık eden küçük bir ablacığım vardı."

Kız sevinçle güldü ve gözleri mutluluk yaşlarıyla doldu, kardeşi de kollarını beline dolayıp ona sarılmıştı.

"İkimizi görüyorum Charley, babam işe gitmiş, kendimizi yakmayalım, pencereden düşmeyelim diye bizi sokağa bırakmış, kapının önünde, merdivenlerde, nehir kıyısında oturuyoruz, zaman geçirmek için dolanıyoruz. Sen kucakta taşımak için biraz fazla ağırsın Charley, sık sık dinlenmem gerekiyor. Bazen uykumuz geliyor, birbirimize sokulup bir köşeye kıvrılıyoruz, bazen çok acıkıyoruz, bazen biraz korkuyoruz ama en fenası soğuk. Hatırlıyor musun Charley?"

"Hatırlıyorum," dedi oğlan, onu bir iki kere kendine bastırarak, "küçük bir şalın altına sokulurdum, orası sıcak olurdu."

"Bazen yağmur yağıyor, bir kayığın ya da ona benzer bir şeyin altına giriyoruz; bazen karanlık sokak lambalarının oraya gidip sokaktan geçen insanları seyrediyoruz. Nihayet babam gelip bizi eve götürüyor. Sokaktan gelince ev sığınak gibi! Babam ayakkabılarımı çıkarıyor; ayaklarımı ateşte ısıtıyor ve sen yattıktan çok sonra bile beni yanında oturtup piposunu içiyor ve babamın elinin kocaman olduğunu görüyorum ama insana dokunduğunda hiç ağır değil ve babamın sesi haşin ama benimle konuştuğunda hiç öfkeli değil. Sonra büyüyorum, babam yavaş yavaş bana güveniyor ve beni arkadaş belliyor ve her ne yaparsa yapsın bana tek fiske bile vurmuyor."

Onu dinleyen oğlan, sözün burasında, "Ama beni dövüyor!" demek ister gibi homurdandı.

"Bunlar geçmişten resimler Charley."

"Fazla uzatma," dedi oğlan, "bu sefer de fal bak bize; gelecekten bir resim göster."

"Peki! Ben yine babamlayım, onunla yaşamaya devam ediyorum çünkü o beni seviyor, ben de onu. Kitap filan okuyamıyorum çünkü okumayı öğrensem babam onu terk ettiğimi düşünürdü ve onun üzerindeki etkimi kaybederdim. İstediğim etkiye sahip olamazdım. Engel olmaya çalıştığım bazı korkunç şeylere engel olamıyorum ama günün birinde bunun gerçekleşeceğine ümidim ve güvenim var. Bu arada bazı konularda babamı dizginlediğimi biliyorum, ona sadık olmazsam -belki intikam olsun diye ya da hayal kırıklığından ya da ikisi birden- kendini hepten bırakır ve kötü biri olur!"

"Biraz da benim için fal bak."

'Tam ona geliyordum, Charley," dedi kız, başladığından beri duruşunu değiştirmemişti ama şimdi başını hüzünle iki yana salladı; "diğerleri hazırlıktı hep. Sen..."

"Nerdeyim Liz?"

"Alevlerin arasında şu boşlukta."

"Alevlerin arasındaki şu boşlukta da yok yok," dedi çocuk, gözlerini onun gözlerinden, ince uzun bacakları üzerinde uğursuz bir iskelet gibi görünen mangala çevirerek.

"Okuldasın Charley, babamdan gizli çalışıyorsun; ödüller kazanıyorsun; gittikçe daha iyi oluyorsun; sonra da şey oluyorsun - geçende anlattığında söylemiştin ya; neydi?"

"Ha, ha! Falcıya gel, gördüğü şeyin adını bilmiyor!" diye bağırdı çocuk, alevler arasındaki boşluğun bu kusurundan rahatlamışa benziyordu. "Öğrenci öğretmen."

"Öğrenci öğretmen oluyorsun ve gittikçe daha iyi oluyorsun ve çok bilgili, herkesten saygı gören gerçek bir öğretmen oluyorsun. Ama babam sırrı öğrenmiş ve bu da seni babamdan ve benden ayırmış."

"Hayır, ayırmamış!"

"Evet, ayırmış Charley. Bütün açıklığıyla görüyorum, senin yolunla bizim yolumuz bir değil, babam senin bu yolu seçmeni affetse bile (ki asla affetmez), bizim yolumuz seninkini karartır. Ama bir şey daha görüyorum, Charley... "

"Yine bütün açıklığıyla mı, Liz?" diye sordu çocuk oyuncu bir havayla.

"Hı hı! Öyle! Senin babamın hayatından çıkarıp, yeni ve iyi bir başlangıç yapmanı sağlamak için çok çalışmak lazım. Kendimi görüyorum, Charley, babamla yalnız kalmışım, onu olabildiğince hizada tutmaya çalışıyorum, üzerinde daha fazla etki kurmaya çalışıyorum ve kimbilir belki şansım yaver giderse, ya da hastalanırsa veya -bilmem ki- onun daha iyi şeyler yapmak istemesini sağlayacağımı umuyorum."

"Kitap okuyamadığını söylemiştin, Lizzie. Senin kütüphanen, ateşin ortasındaki boşluk galiba."

"Gerçek kitap okuyabilseydim keşke. Eğitimden yana çok eksiklik hissediyorum, Charley. Ama bunun babamla aramda bir bağ oluşturduğunu bilmesem daha çok hissederdim - Dikkat! Babamın ayak sesi!"

Geceyarısını geçtiği için, alıcı kuş doğrudan tüneğine çekildi. Ertesi gün öğle vakti Six Jolly Fellowship Porters'da tekrar boy gösterdi, onun için hiç de yeni olmayan bir rolde, Adli Tıp Tetkik Heyeti önünde şahit olarak.

Bay Mortmer Lightwood, şahit rolünün yanı sıra, merhumun temsilcileri adına soruşturmayı izleyen güvenilir avukat olarak ikinci bir rol daha oynadı ve gazetelere de bu şekilde geçti. Bay Komiser de soruşturmayı seyretti ama bunu kimseye belli etmedi. Doğru adresini vermiş olan ve ücretini hiç aksatmadığı bildirilen, ancak otelinde, gayet kendi halinde bir adam olduğu hariç kendisine dair pek bir şey bilinmeyen Bay Julius Handford'a celp gitmediğinden, sadece Bay Komiser'in zihnindeki gölgeler arasında mevcuttu.

Merhum Bay John Harmon'ın İngiltere'ye ne sebeple döndüğünün, Bay Mortimer Lightwood'un ifadesinde yer alması üzerine, dava kamuoyunun ilgisine mazhar oldu; günlerce Veneering, Twemlow, Podsnap ve bütün Tamponlar, tümüyle sahiplendikleri bu sebepleri yemek masalarında tartışıp durdular, birbirleriyle uzlaşamadıkları gibi kendileriyle de çelişkiye düştüler. Gemi kaptanı Job Potterson ve yolculardan Bay Jacob Kibble'ın ifadeleri de ilgiyi arttırdı; merhum Bay John Harmon'ın, inerken de yanında götürdüğü bir el çantasında, acilen sattığı küçük arazisinden aldığı nakit yedi yüz küsur pound parayı taşıdığını söyledi ikisi de. Thames'ten çok sayıda ceset çıkaran Jesse Hexam'ın dikkate şayan tecrübeleri de ilgiyi arttırdı, "Defin Dostu" diye imza atan (herhalde cenaze levazımatçısıydı) ateşli bir hayranı, onun yararına, The Times editörüne on sekiz posta pulu ve editörlerle yapılan yazışmalarda âdet olduğu üzre "Sayın Bayım" diye başlayan beş mektup yollamıştı.

Önlerine konan delillerin ışığında, Heyet, Bay John Harmon'ın cesedinin, epey çürümüş ve zarar görmüş bir halde, Thames'de yüzer vaziyette bulunduğuna hükmetti; adı geçen Bay John Harmon'ın ölümü son derece şüpheliydi, ancak kimin elinden, ne şekilde gerçekleştiğine karar vermek için bu Heyetin elinde yeterli bilgi yoktu. Kararın altına, bu muammayı çözene ödül verilmesi için bir tavsiye eklediler (Bay Komiser de bunu hayli makul bulmuşa benziyordu). Kırk sekiz saat içinde Yüz Pound ödül verileceği ilan edildi, gerçek fail ya da failler olmayan herkesten peşinen özür dilenerek her şey kitabına uygun yapıldı.

Bu ilan, Bay Komiser'in işlerini iyice arttırdı, nehre inen basamakların üzerinde ve geçitlerde dalgın dalgın durmasına, teknelerin içinde pusuya yatmasına, falancayla filancayı bir araya getirmeye çalışmasına sebep oldu. Ama falancayla filancayı bir araya getirmekte başarısız olursan elinde bir balık bir de kadın olur, halbuki başarılı olursan bir Denizkızı elde edersin. Bay Komiser'in elinde de Denizkızından daha sağlam bir şey yoktu, hiçbir yargıç ya da jüri buna inanmazdı.

Böylece, halk arasında bilindiği ismiyle Harmon Cinayeti, onu insanların bilgisine taşıyan gelgitler gibi, kâh yükseldi kâh alçaldı, kâh doldu kâh boşaldı kâh şehre, kâh taşraya, kâh saraylara kâh kulübelere, kâh

lordlar, leydiler, asilzadeler arasına, kâh işçiler, çekiççiler, taş kırıcılar arasına uzandı, en nihayet, durgun suda epey bir tavsayıp denize açıldı ve uzaklaştı.

4. Bölüm - R. Wilfer Ailesi

Reginald Wilfer isminde bir şaşaa var, ilk duyulduğunda, taşra kiliselerindeki pirinç levhaları, vitraylı vitrinler içindeki fermanları ve genel olarak Fatih William'la birlikte gelmiş De Wilfer'ları çağrıştırıyor. Zira bu soykütüğü işlerinde bilinen bir gerçek vardır, adı De Bilmemne olan kim varsa zaten illaki O'nunla gelmiştir.

Ama Reginald Wilfer ailesi öyle sıradan bir soydan geliyordu, öyle sıradan işlerle iştigal etmişti ki, ataları nesillerdir geçimlerini Rıhtımdan, Vergiden, Gümrükten elde ederek gelmişti, halihazırdaki R. Wilfer da fakir bir kâtipti. Sınırlı bir maaşı ve sınırsız bir ailesi olmasından mütevellit öyle fakir bir kâtipti ki hayli mütevazı olan yegane gayesini asla gerçekleştirememişti: Şapkası, ayakkabısı da dahil, tepeden tırnağa yepyeni bir kıyafet giymekti bu gaye. O daha palto alamadan, siyah şapkası kahverengiye dönüyor, yeni bir çift ayakkabı alana kadar pantolonunun dikiş yerleri ve dizleri beyazlıyor, yeni pantolon alana kadar ayakkabısı eskiyor, bütün turu tamamlayıp yeniden şapkaya ulaştığındaysa, bu gıcır gıcır modern aksesuar, çeşitli dönemlerden kalma antik harabelerin üzerini taçlandırıyordu.

Bildiğimiz Kerubi, büyüyüp giydirilse, bir fotoğrafı çekilse Wilfer'in tıpkısı olurdu. Tombul, yumuşak, masum çehresi, yekten aşağılanmadığıda bile ona hep tepeden bakılmasının başlıca sebebiydi. Akşam vakti saat onda fakirhanesine giren bir yabancı, hâlâ masa başında akşam yemeği beklediğini görüp şaşırabilirdi. Hatları ve oranlar öyle çocuksuydu ki, Cheapside'da eski öğretmeniyle karşılaşacak olsa, adam hemen oracıkta kıçına kıçına vurma arzusuna karşı koyamayabilirdi. Kısacası, yukarda sözü geçen farazi fotoğraftaki bildiğimiz Kerubiydi, biraz saçlar kırlaşmış, yüzünde biraz kaygı ve daima paraya sıkışık

Utangaçtı, biraz fazla iddialı ve havalı bulduğundan Reginald ismini kullanmayı da pek sevmezdi. imzasında sadece başharfi olan R'yi kullanırdı ve açılımının ne olduğunu sadece kendi seçtiği arkadaşlarına, bir sırrı faş ediyormuş edasıyla söylerdi. Bunun neticesinde, Mincing Lane havalisinde, R'yle başlayan sıfat ve ortaçlardan ona isim uydurmak gibi eğlenceli bir alışkanlık husule gelmişti. Bu isimlerden bazılar üç aşağı beş yukarı uygun gibiydi: Riayetkar, Rahvan, Ruhi, Rüyakar; diğerleriyse onunla hiç alakası olmadığı için komiktiler: Rüzgâr, Reis, Radikal, Rekortmen. Ama en tutulan ismi Rumba'ydı, eczacı taifesinden keyif ehli bir beyefendi, anlık bir ilhamla bulmuştu bu ismi, mahalle korosunun diline pelesenk olan bu şarkı, baş icracısı olan bu beyi de Şöhretler Tapınağı'na yükseltmişti; şarkının pek bir manalı nakaratıysa şöyleydi:

Rumba tumba, la la la lay
Esmer bomba, tra la lay.

Bu yüzden de işle ilgili önemsiz notlarda bile kendisine "Sevgili Rumba" diye hitap ediliyordu; o ise bunlara cevaben yazdığı notların altına sükûnetle, "Saygılar R. Wilfer" diye imza atıyordu.

Chicksey, Veneering ve Stobbles ecza deposunda kâtipti. Eski patronları olan Chicksey ve Stobbles, bir zamanlar gezici satıcılar ya da aracıları olan Veneering tarafından yutulmuştu, kendisi mutlak iktidara kavuşmasını, iş yerine bol miktarda Fransız cilalı maun bölme, el yapımı cam pencere ve parıl parıl, devasa bir isim levhası getirerek ilan etti.

R. Wilfer bir akşam masasını kilitleyip, anahtar tomarını cebine adeta topacını koyar gibi koyarak evinin yolunu tuttu. Evi, Londra'nın kuzeyindeki Holloway bölgesindeydi, ama tarlalar ve ağaçlarla bu bölgeden ayrılmıştı. Battle Köprüsü'yle, Holloway Mahallesi'nin onun oturduğu bölümü arasında kentsel bir Sahra Çölü uzanıyordu, fayans ve tuğla pişirilen, kemik kaynatılan, halı dövülen, çöp dökülen, köpek dövüştürülen, müteahhitlerin toz yığdığı bir yer. Fırın alevlerinin ışığının sisin üzerine kızıl lekeler düşürdüğü bu çölün kıyısı boyunca ilerleyen R. Wilfer içini çekerek başını salladı.

"Aaah ah!" dedi, "insan ne umuyor, ne buluyor."

İnsan hayatı üzerine yaptığı bu yorumla, sadece kendine ait olmayan bir tecrübeyi işaret ederek, yolculuğu bitene kadar keyfini çıkartmaya baktı.

Bayan Wilfer elbette, uzun boylu, keskin hatlı bir kadındı. Evlilikte zıtları birleştiren ilke uyarınca, kocası ne kadar bebek tipliyse kendisi de o kadar görkemliydi. Başına bir mendil bağlayıp çenesinin altından düğümlemeye pek meraklıydı. Bu başlık, evin içinde giyilen bir çift eldivenle birleştiğinde, adeta bahtsızlığa karşı bir zırh teşkil ediyordu (morali bozuk olduğunda ya da bir zorlukla karşılaştığında daima kuşandığı bir zırh), ayrıca bir nevi tam tuvaletti. Bu nedenle, onun kuşandığı kahraman kıyafetiyle, mumu küçük holde bırakıp merdivenden inişini, küçük avludan geçip ona kapıyı açışını seyreden kocasının içine kasvet bastı.

Evin kapısında bir acayiplik görmüş olmalı ki R. Wilfer merdivende durup kapıya bakarak bağırdı:

"Bu ne!"

"Evet," dedi Bayan Wilfer, "adam elinde kerpetenle geldi ve levhayı söküp götürdü. Parasını almak gibi bir beklentisi olmadığından ve başka bir KIZ OKULU ona levha sipariş ettiğinden, herkes için en iyisinin (cilalanırsa) bu olduğunu söyledi."

"Belki de daha iyidir, canım. Ne dersin?"

"Bu evin reisi sensin RW," dedi karısı. "Senin ne dediğin önemli, benim değil. Yoksa adam kapıyı da söküp götürse daha mı iyi olurdu?" "Ama canım, kapısız yapamazdık."

"Öyle mi?"

"Neden öyle diyorsun, canım! Yapabilir miydik?"

"Senin ne dediğin önemli RW, benim değil." Hürmetkar kadın bu uysal sözlerle, basamakları kocasının önünden inerek, yarı mutfak yarı salon bir bodrum katı odasına girdi; orada yüzü ve endamı acayip güzel ama hem yüzünde hem de omuzlarında sabırsız, huysuz bir ifade olan (ki onun yaşında ve cinsiyetindeki biri için memnuniyetsizlik manasına gelir) on dokuz yaşındaki bir kız, Wilfer Hanesinin en küçük üyesi olan daha küçük bir kızla dama oynuyordu. Wilfer'ları ayrıntısıyla anlatarak bu sayfayı doldurmamak için geri kalanların çeşitli şekillerde "hayata atıldığını" ve Çok sayıda olduklarını söylemek yeterli. Öyle çok ki, hayırlı evlatlarından birisi onu görmeye geldiğinde R. Wilfer, kafadan küçük bir aritmetik hesap yaptıktan sonra, genelde kendi kendine "Ay! Bir tane daha!" der gibi bakar, sonra da yüksek sesle eklerdi, "Nasılsın John?" ya da Susan, artık hangisi münasipse.

"Eee Domucuklarım," dedi RW, "bu akşam nasılsınız bakalım? Düşünüyordum da canım," dedi, eldivenlerini kavuşturup çoktan köşesine oturmuş olan Bayan Wilfer'a, "birinci katı güzelce kiraladığımıza göre ve artık senin öğretmenlik yapabileceğin bir yer kalmadığına göre, tabii öğrenci de..."

"Sütçü kerli ferli iki genç hanım tanıdığını söyledi, uygun bir müessese arıyorlarmış, bir de kartlarını almış," diye lafını kesti Bayan Wilfer, Parlamentoda yüksek sesle kanun maddeleri okuyormuş gibi ciddi bir tekdüzelikle. "Geçen Pazartesiydi, di mi, anlatsana babana Bella."

"Ama bir daha ses seda çıkmadı anne," dedi büyük kızları Bella.

"Buna ilaveten, canım," diye lafına devam etti kocası, "iki genç insanı yatıracak yerin olmadığına göre... "

"Kusma bakma ama," diye lafını kesti tekrar Bayan Wilfer; "genç insan değil onlar. Kerli ferli iki genç hanımefendi. Söyle babana Bella, sütçü öyle dedi mi demedi mi."

"Aynı kapıya çıkar, canım."

"Hayır, hiç de değil," dedi Bayan Wilfer, aynı etkileyici tekdüzelikle. "Kusma bakma!"

"Demek istediğim, canım, yer açısından aynı. Yer açısından. Her ne kadar kerli ferli olsalar da, ki olduklarına hiç şüphem yok, iki genç insan evladına verecek yerin yoksa, o iki genç insan evladı nerede barındırılacak? Artık başka bir şey demiyorum. Ben buna sadece," dedi kocası, sesine hem uzlaşmacı, hem gönül alıcı, hem tartışmacı bir ton vererek, "senin de eminim kabul edeceğin gibi, hayatım, sadece insan evladı açısından bakıyorum."

"Benim diyecek başka şeyim yok," dedi Bayan Wilfer, eldivenlerini bitkin bir feragatle savurarak "Senin ne dediğin önemli RW; benim değil."

O sırada Bayan Bella'nın darılması ve bir hamlede üç pulunu kaybetmesinin üstüne bir de rakibinin dama yapması, genç hamının dama tahtasını masadan atmasıyla sonuçlandı; kız kardeşiyse yere çömelerek dağılan pulları toplamaya başladı.

"Zavallı Bella!" dedi Bayan Wilfer.

"Aynı zamanda da zavallı Lavinia, değil mi canım?" diye sordu RW.

"Kusma bakma ama," dedi Bayan Wilfer, "hayır!"

Bu kıymetli bayanın bir özelliği de dünyadan bezmiş, melankolik ruh hallerini, kendi ailesini methederek gidermek konusundaki şaşırtıcı becerisiydi: Bu vakada da aynı şeyi yapmaktan geri durmadı.

"Hayır, R.W. Lavinia, Bella'nın çektiği ezayı çekmedi. Kızın Bella'nın çektiği ezanın, belki bir eşi daha yoktur ve kendisi buna, bana kalırsa, asaletle katlanmıştır. Kızın Bella'yı, ailemizde bir tek onun giydiği siyah elbisesiyle gördüğünde, onun bu giysiyi giymesine sebep olan koşulları düşündüğünde, o koşulların ne kadar uzun zamandır devam ettiğini dikkate aldığında, RW bilmem başını rahatça yastığa koyup 'Zavallı Lavinia' diyebilecek misin!"

Bu sırada, masanın altında iki büklüm durmakta olan Bayan Lavinia, ne babası ne de başka biri tarafından "zavallılanmak" istediğini söyledi.

"Tabii istemezsin, yavrum," dedi annesi, "çünkü senin sağlam, cesur bir ruhun var. Ablan Cecilia'nın da daha farklı ama yine sağlam ve cesur bir ruhu var, saf bir adanmışlıkla dolu, güzel bir ruh! Cecilia'nın kendini feda etmesinde, kadınsı ve saf bir hususiyet var, nadiren eşine rastlanırsa da asla aşılmaz bir hususiyet. Ablan Cecilia'dan bu sabah gelen mektup cebimde -evleneli üç ay oldu, zavallı yavrum!- kocasının, elden ayaktan düşmüş teyzesini beklenmedik bir biçimde çatıları altına aldığını anlatıyor. 'Ama ona sadık kalacağım, anne,' demiş dokunaklı bir edayla; 'Onu terk etmeyeceğim, kocam olduğunu unutmamalıyım. İsterse teyzesi gelsin!' Bundan acıklı bir şey varsa, kadının kendini adamasını bundan iyi gösteren bir şey varsa..." Kadıncağız, bundan fazlasını söylemenin imkânsız olduğu hissiyle eldivenlerini salladı ve mendilin, çenesi altındaki düğümünü iyice sıktı.

Isınmak için halının üzerine oturmuş, kahverengi gözlerini ateşe dikmiş, kahverengi buklelerinden bir tutamı ağzına almış olan Bella önce buna güldü, sonra suratını astı ve ağlayacak gibi oldu.

"Sen benim halimden anlamasan da baba," dedi, "gelmiş geçmiş en talihsiz kızlardan biriyim ben. Ne kadar fakir olduğumuzu biliyorsun," (biliyor olsa gerekti, bunu bilmesini sağlayacak bayağı bir haklı sebep vardı!) "zenginliğin nasıl bir şey olduğunu bir an için gördüm, sonra hepsi eriyip gitti, şimdi de bu gülünç matem elbiseleri içindeyim - ah nasıl da nefret ediyorum! - hiç evlenmemiş bir dul. Yine de halimden anlamıyorsun -Peki tamam, anlıyorsun."

Bu ani fikir değişikliğine babasının yüzü sebep olmuştu. Durup babasını, birini boğazlarken yapılması çok daha münasip bir hareketle sandalyesinden alaşağı etti, yanağını öpüp pışpışladı.

"Ama halimden anlaman lazım, di mi, baba."

"Anlıyorum canım."

"Evet, ben de anlaman lazım diyorum zaten. Beni kendi halime bırakıp bu konudan hiç bahsetmeselerdi böyle olmazdı. Ama o musibet Bay Lightwood, beni bekleyen şeyleri haber vermeyi görevi addetmişmiş, ben de mecburen George Sampson'dan ayrıldım."

Son dama taşını da bulan Lavinia, masanın altından çıkarak araya girdi, "Zaten George Sampson senin umrunda bile değildi Bella."

"Ben umrumdaydı mı dedim, küçükhanım?" Sonra tekrar buklelerini ağzına tıkıştırıp somurtarak "George Sampson benden çok hoşlanıyordu, bana hayrandı, ona yaptığım her şeye de katlanıyordu."

"Ona karşı çok kabaydın," diye tekrar lafa girdi Lavinia.

"Ben değildim mi dedim, küçükhanım? George Sampson'ın arkasından gamlanıyor değilim. Sadece hiç yoktan iyiydi, diyorum."

"Bu kadarını düşündüğünü bile belli etmedin ona," dedi Lavinia.

"Hem gevezesin hem de budala," dedi Bella, "yoksa böyle salak salak konuşmazdın. Ne yapmamı bekliyordun ya? Büyüyene kadar bekle, anlamadığın meselelerde de konuşma. Sadece cahilliğini gösteriyorsun!" Sonra tekrar sızlanarak, arada sırada buklelerini kemirerek, sonra ağzından çıkarıp ne kadarı kemirilmiş diye bakarak konuşmaya devam etti. "Yazıklar olsun! Böyle berbat durum görülmemiştir! Bu kadar gülünç olmasa hiç kafaya takmazdım. Bir yabancının, beğense de beğenmese de benimle evlenmeye geliyor olması yeterince gülünçtü zaten. Bunun ne kadar utanç verici bir buluşma olacağını, ikimizin de birbirimize meylimiz varmış gibi yapamayacağımızı bilmek yeterince gülünçtü zaten. Ondan hoşlanamayacağımı bilmek yeterince gülünçtü zaten - nasıl hoşlanabilirdim ki, bir vasiyetle, çatal-bıçak takımı gibi ona bırakılmışken? Her şey kesilip biçilmiş, hazır, kurutulmuş portakal kabukları gibi. Bir de elimde portakal çiçekleriyle evleneceğimi düşünmüyor muyum! Tekrar söylüyorum, yazıklar olsun! Bu gülünçlükler para sayesinde yumuşatılabilirdi çünkü parayı severim, ve param olsun istiyorum - hem çok feci istiyorum. Fakirlikten nefret ediyorum ve bizim fakirliğimiz aşağılayıcı, bizim fakirliğimiz saldırgan, bizim fakirliğimiz sefil, bizim fakirliğimiz hayvani. Ama ben hâlâ buradayım, olayın bütün gülünç kısımları baki, onların üstüne bir de bu gülünç kıyafet eklendi! Doğruya doğru, Harmon cinayeti bütün şehrin dilindeyken, herkes intihar olabileceği yorumlarında bulunurken, eminim o kulüplerden filan çıkmayan utanmaz reziller, zavallı adamın sulu mezarı bana tercih ettiğini söyleyerek espriler yapmışlardır. Böyle densizlikler yaptıklarına eminim, hiç şaşırmam! Gerçekten de çok müşkül bir durum, ben de çok talihsiz bir kızım. Hem hiç evlenmeyip hem de bir nevi dul olmak nedir! Hem de eskisi kadar fakir olmak, üstüne üstlük karalar bağlamak, hem de hiç görmediğim bir adam için, görmüş olsam da nefret ederdim kesin!"

Genç hamının vahlanmaları, tam o sırada odanın yan aralık kapısının tıklatılmasıyla son buldu. Söz konusu el kapıyı daha önce de iki üç kere tıklatmış ama kendini duyurmayı başaramamıştı.

"Kim o?" dedi Bayan Wilfer, o Parlamento-Oturumu edasıyla. "Girin!"

Bir beyefendinin içeri girmesiyle Bayan Bella, kısa ve keskin bir çığlıkla ocağın önündeki halıdan ayağa fırladı ve kemirilmiş buklelerini, olmalar gerektiği yerde, ensesinde topladı.

"Geldiğimde hizmetçi kız kapıyı açıyordu, beni beklediğinizi söyleyerek buraya gönderdi. Beni takdim etmesini istememekle hata ettim korkarım."

"Kusma bakmayın," dedi Bayan Wilfer. "Hiç önemli değil. Bunlar kızlarım. RW, birinci katı tutan beyefendi. Bu akşam sen evdeyken gelip görüşmek için randevu almıştı sağolsun."

Esmer bir beyefendiydi. Taş çatlasa otuzunda. Anlamlı, hattâ yakışıklı bir yüzü olduğu söylenebilirdi. Hali tavrı pek fenaydı. Son derece çekingen, ürkek, mahcup, sıkıntılı. Gözleri bir an Bayan Bella'ya çevrildi, sonra evin

reisine hitap ederken yere indi.

"Odalar, konumları, fiyat benim için gayet uygun olduğuna göre, Bay Wilfer, iki üç satırlık bir sözleşme imzalasak, ben de kirayı versem ve pazarlığı bağlasak ne dersiniz? Fazla oyalanmadan mobilyalar taşımak istiyorum."

Bu kısa hitap esnasında, hitap edilmekte olan kerubi, tombul eliyle bir iki kere bir iskemleyi işaret etmişti. Beyefendi o iskemleye oturdu ve elini tereddütle masanın köşesine koydu, diğer eliyle de tereddütle şapkasını dudaklarına götürüp ağzını kapattı.

"Beyefendi, RW," dedi Bayan Wilfer, "daireyi üç aylığına kiralamak istiyor. Sözleşmenin iptali için iki tarafın da üç ay önceden haber vermesi gerekiyor."

"Sormaya gerek yok ama," dedi ev sahibi, böylesi bir durumda bu konuyu açmayı gayet tabii addederek, "tavsiye mektubunuz vardır herhalde?"

"Bence," dedi beyefendi bir an durup düşündükten sonra, "tavsiye mektubuna gerek yok; doğrusu pek mümkün de değil çünkü Londra'nın yabancısıyım. Ben sizden tavsiye istemediğime göre belki siz de benden istemeseniz daha iyi olur. Daha adil. Aslında ben size daha fazla emniyet ediyorum çünkü istediğiniz meblağı peşinen ödüyorum, mobilyaların da size emanet olacak. Halbuki siz sıkışık durumdaysanız - tabii bu sadece bir varsayım..."

İçten içe adama hak veren R. Wilfer'ın yüzü kızardı, ama Bayan Wilfer köşesinden (daima kritik köşeleri tutardı) tok bir sesle, "Bit-tabii" diyerek onun yardımına yetişti.

"Evet, öyle bir şey olsa, hepsi giderdi."

"Öyle ya!" dedi R. Wilfer şirin şirin, "en iyi tavsiye para ve eşya." Ocağın önünde ayaklarını ısıtan Bayan Bella, omzunun üzerinden bakmadan, "Gerçekten öyle mi baba?" diye sordu alçak sesle. "En iyi olmasa da en iyilerdendir, canım."

"Bana sorarsan bildiğimiz tavsiye mektubunu da onların arasına katmak lazım," dedi Bella buklelerini savurarak

Beyefendi yüzünde bariz bir dikkatle onu dinliyordu ama ne başını kaldırdı ne de duruşunu değiştirdi. Müstakbel ev sahibi teklifini kabul edip, işi bağlamak için kâğıt kalem getirene kadar sessiz ve hareketsiz oturdu. Ev sahibi yazarken de hep sessiz ve hareketsiz oturdu.

Sözleşme iki nüsha olarak hazırlandığında (eski bir ustanın elinden çıkıp çıkmadığı her zaman uzun tartışmalara konu olan o resimlerdeki, kerubi kâtipler gibi yazmıştı ev sahibi belgeyi) taraflar imzalarını attılar, Bella da onlara hakir gören bakışlarla şahitlik etti. Taraflar R. Wilfer ve Sayın Bay John Rokesmith'ti.

İmza atma sırası Bella'ya geldiğinde, Bay Rokesmith, otururken tereddütle masanın üzerinde duran elinin konumunu değiştirmeden ayağa kalktı ve onu kaçamak ama ısrarlı bakışlara süzdü. "Nereye atayım baba? Şu köşeye mi?" diyerek kâğıdın üzerine eğilen güzel vücuduna baktı. Cilveli yüzü gölgeleyen güzel kahverengi saçlara baktı; bir kadın için cesur olan imzanın özgürce akışına baktı; sonra da birbirlerine baktılar.

"Size müteşekkirim Bayan Wilfer."

"Müteşekkir mi?"

"Size çok zahmet verdim."

"İmza attırmakla mı? Ya, öyle tabii. Ama ben ev sahibinizin kızıyım, beyefendi."

Peşinat olarak sekiz altın ödemekten, sözleşmeyi cebe koymaktan, eşyalarının ve kendisinin taşınacağı zamanı tayin etmekten ve çekip gitmekten başka yapacak bir şey kalmadığından, Bay Rokesmith bütün bunları

olabildiğince eğreti hareketlerle eda etti ve ev sahibiyle birlikte temiz havaya çıktı. Bay R. Wilfer, elinde mumuyla ailesinin bağrına geri döndüğünde, bu bağrı pek bir telaşe içinde buldu.

Sözleşmenin şahidi

"Baba," dedi Bella, "bu kiracı katil."

"Baba," dedi Lavinia, "bu kiracı hırsız."

"Ölse başkalarının suratına bakamıyor!" dedi Bella. "Hiç böyle rezalet görmedim."

"Canlarım," dedi babaları, "biraz çekingen bir beyefendi, özellikle de sizin yaşınızdaki kızların yanında zannederim."

"Ne varmış bizim yaşımızda?" diye bağırdı Bella tahammülsüzce. "Ona ne bizim yaşımızdan?"

"Hem ablamla ben de aynı yaşta değiliz - ne yaşıymış bu?" diye sordu Lavinia.

"Sen kafanı yorma, Lavvy," dedi Bella ters ters; "daha böyle sorular soracak yaşa gelmedin. Baba, bak şuraya yazıyorum! Bay Rokesmith'le benim aramda doğal bir antipati ve derin bir güvensizlik var; hiç hayırlı bir şey çıkmaz bu işten!"

"Karıcığım, kızlar," dedi kerubi aile reisi, "Bay Rokesmith ve benim aramda sekiz altınlık bir durum var ve bu işten yemek için hayırlı bir şeyler çıkacak, bir itirazınız yoksa."

Konuyu hoş ve keyifli bir mecraya yöneltti bu söz, zira Wilfer hanesinde leziz yiyecekler pek kıttı, akşamın onunda Hollanda peynirinin bütün tekdüzeliğiyle sofrada boy göstermesi, Bayan Bella'nın çukurlaştırdığı omuzlarıyla karşılanırdı ekseri. Doğrusu mütevazı Hollandalı da çeşit yoksunluğunun farkında olsa gerek, ailenin karşısına bu kusurundan dolayı iyice terlemiş vaziyette çıkardı. Dana pirzolası, uykuluk ve ıstakoz arasında oylama yapıp, dana pirzolasında karar kıldılar. Bunun üzerine Bayan Wilfer, kızartma tavasını hazırlamaya yönelik bir ön fedakârlık babında, vakarla kafasındaki mendili ve eldivenleri çıkarttı, RW de bizzat gıda maddesini almaya gitti. Çok geçmeden, taze bir lahana yaprağına sarılmış, cilveyle ince bir dilim jambona sokulmuş söz konusu gıda maddesiyle birlikte geri döndü. Ateşin üzerindeki kızartma tavasından nağmeli seslerin yükselmesi fazla uzun sürmedi; masanın üzerindeki iki dolu şişenin üzerinde dans eden ışığa pek uygun bir müzikti bu.

Masa örtüsünü Lavvy serdi. Ailenin tescilli süsü olan Bella, en rahat koltuğa oturmuş, iki elini saçına fazladan bir dalga vermekte kullanıyor ve zaman zaman yemeğe dair bir komut veriyordu: "iyice kızart anne," ya da kardeşine, "O tuzluğu doğru koy, küçükhanım, öyle havalara da girme."

Bu arada Bay Rokesmith'in altınlarını şıkırdatarak, çatalıyla bıçağı arasında beklentiyle oturan babası, bu liraların altı tanesinin kendi kiraları için tam zamanında yetiştiğini söyledi ve seyrine dalmak için hepsini masa örtüsünün üzerine dizdi.

"Ev sahibinden nefret ediyorum!" dedi Bella.

Babasının yüzünün asıldığını görünce gidip yanına oturdu ve bir çatalın sapıyla saçlarını karıştırmaya başladı. Kızın şımarıklıklarından biri de daima aile efradının saçlarıyla uğraşmasıydı - belki de kendi saçları çok güzel olduğu ve çok fazla zamanını aldığı için.

"Kendine ait bir evi hak ediyosun; değil mi babacağızım?"

"Herkes kadar, canım."

"Onu bilemem ama ben herkesten daha fazla istiyorum," dedi Bella, babasının çenesini tutmuş seyrek saçlarını havaya dikiyordu bir yandan, "bizim her şeye ihtiyacımız varken bu kadar çok şey yutan bu Canavara giden paraya acıyorum. Şimdi diyeceksin ki (bunu demek için can attığına eminim baba) 'Bu ne mantıklı ne de doğru, Bella,' sonra ben de şöyle cevap vereceğim, 'Belki de öyledir baba, ama fakir olmanın, fakirlikten tam manasıyla nefret etmenin ve tiksinmenin sonuçlarından biri bu ki, benim hislerim de aynen böyle.' Çok cici oldun böyle baba. Neden saçlarını hep böyle yapmıyorsun? Ah, etler geldi! Çok iyi kızarmadıysa yiyemem, anne, bazen

tam kıvamında pişmesi için tekrar tavaya koymak gerekiyor."

Ancak etler, Bella'yı bile memnun edecek kadar iyi kızardığından, genç hanım lütfedip kızartma tavasına geri göndermeden kabul etti, bu arada sırası geldikçe iki şişenin içindekilerden de payını aldı: Birinde İskoç birası diğerindeyse rom vardı. İkincinin kokusu, kaynamış su ve limon kabuğunun da teşvikiyle, bütün odaya yayıldı ve sıcak ateşin etrafında öyle yoğunlaştı ki evin çatısı üzerinden geçen rüzgâr, bacada kocaman bir arı gibi vızıldadıktan sonra bu leziz kokuya bulanarak yoluna devam etmiş olmalı.

"Baba," dedi Bella, bu kokulu karışımı yudumlayıp, en sevdiği bileğini ısıtarak; "sence ihtiyar Bay Harmon niçin beni (aslında kendisini de, ama öldüğü için onu hiç karıştırmıyorum) böyle aptal yerine koydu?"

"Bunu bilmek imkânsız, canım. Vasiyeti gün ışığına çıktığından beri bunu sana kaçıncıya söylüyorum bilmem, ihtiyar beyefendiyle toplasan yüz kelime konuşmamışımdır. Bizi şaşırtmak gibi bir kaprisi vardı belki, bunda da başarılı oldu. Şaşırdığımız kesin."

"Beni ilk gördüğünde ayağımı yere vurarak bağırıyormuşum, öyle mi?" dedi Bella, yukarda sözü geçen bileğine dalarak.

"Küçük ayaklarını yere vuruyordun, canım ve ince sesinle bağırıyordun ve bana vurma maksadıyla çıkarttığın küçük bonenle beni dövüyordun," dedi babası, bu hatıra roma daha bir lezzet vermişti; "Pazar sabahıydı, seni gezdirmeye çıkarmıştım, senin istediğin yoldan gitmedim diye yapıyordun bunu, o sırada yakınlardaki bir bankta oturan ihtiyar beyefendi, "Hoş bir kız; çok hoş bir kız, istikbali parlak!' dedi. Gerçekten de öyleydin, canım."

"Sonra bana adımı sormuş, di mi baba?"

"Sonra adını sordu, canım, benim adımı da; başka Pazar sabahlar oturduğu yerden geçtiğimizde onu yine gördük ve - ve olup olacağı bu kadar işte."

Romla suyun da olup olacağı bu olduğu için, yani başka bir deyişle, RW başını geri atıp boş bardağını üst dudağıyla burnu üzerine tepetaklak dikmekle, çaktırmadan bardağının boşaldığını ima ettiği için Bayan Wil-fer içkiyi tazeleme teklifinde bulunsa çok makbule geçebilirdi. Ama bu kahraman kadın hızlı tarafından, "Yatma zamanı," dedi, şişeler kalktı ve herkes yataklara dağıldı; kendisi de, bir tablodaki haşin bir azize gibi ya da alegorik olarak resmedilmiş fani bir ana gibi, kerubi eşliğinde odasına çekildi.

İki kız odalarında yalnız kaldığında Lavinia, "Yarın bu saatlerde Bay Rokesmith burada olacak ve her an gırtlaklarımızı kesmesini bekliyor olacağız," dedi.

"Mumla benim aramda durman için sebep değil bu," diye terslendi Bella. "Fakir olmanın bir sonucu da bu! Benim kadar güzel saçlar olan bir kızın tek bir uyduruk mum, bir avuç da aynayla yetinmek zorunda kalması ne feci!"

Bakım için kullandığın vasıtalardan ne kadar şikayet etsen de," "George Sampson'ı o saçlarla tavlamıştın Bella."

"Seni kepaze! George Sampson'ı onlarla tavlamışmışım! Kendi tavlama yaşın gelene kadar, tavlama lafını ağzına almasan iyi edersin, küçükhanım."

"Belki de gelmiştir," diye mırıldandı Lavvy başını savurarak "Ne dedin sen?" diye sordu Bella sertçe. "Ne dedin küçükhanım?" Lavvy tekrarlamayı ya da açıklamayı reddedince, Bella yavaş yavaş saçlarıyla uğraşmaya dalıp, fakirliğin meşakkatlerini sayıp dökmeye başladı kendi kendine, üzerine giyecek şey yok, bir yere giderken giyecek şey yok, takıp takıştıracak şey yok, doğru düzgün bir tuvalet masası yerine bu uyduruk kutu var sadece, üstüne üstlük bir de şüpheli kiracılar alma zorunluluğu. Şikayetlerinin zirvesi olan bu son maddeyi iyice vurgulamıştı -Bay Julius Handford'ın dünyada bir ikiz kardeşi varsa onun Bay John Rokesmith olacağını bilse

vurguyu daha da arttırırdı.

5. Bölüm -Boffin'in Köşkü

Londra'da, Cavendish Meydanı yakınındaki köşe evlerden birinin yanında, tahta bacaklı bir adam, soğuk havalarda sağlam bacağını bir sepetin içine sokarak otururdu senelerdir, hayatını da şöyle kazanırdı: Her sabah saat sekizde, topallaya topallaya köşeye gelirdi, elinde hepsi denk yapılmış bir sandalye, bir askılık, iki tezgâh ayağı, bir tahta levha, bir sepet, bir şemsiye. Dengi açıp ayaklara levhayı tezgâha dönüştürür; içinden satmak için getirdiği üç beş meyve ve şekerlemeyi çıkarttığı sepeti ayak ısıtıcısına dönüştürür; askılığı, yarım penilik seçme şarkı sözlerini satmak için bir panoya dönüştürür; onun yanına iliştirdiği tabure de gün boyu görev yeri olurdu. Her türlü havada alırdı yerini. Sokak lambasının direğini de taburesine sırtlık yapmıştı. Hava yağmurlu olduğunda şemsiyeyi kendisinin değil mallarının üzerine açardı; hava kuru olduğunda o ağarmış nesneyi kapatır, etrafına bir parça ip bağlar, ayakların altına yanlamasına koyardı; orada sağlıksızca semirtilmiş, boydan yana kazandığını renkten ve tazelikten yana kaybetmiş bir marul gibi dururdu.

Köşe üzerindeki hakkını, ev sahiplerinden izin almadan kendi kendine tesis etmişti. Yerinden milim kımıldamazdı ama daha en baştan, çekingenlikten evin yan cephesini tercih etmişti. Kışları rüzgârın uluduğu, yazları tozun savrulduğu, en iyi gününde bile kimsenin istemeyeceği cepheyi. Anayol sükûnet içinde olduğunda bile orada saman ve kâğıt parçaları fırtınaya tutulmuş gibi uçuşurdu; su arabası da, sarhoşmuş ya da gözleri iyi seçmiyormuş gibi tam o köşede şöyle bir savurulur, başka her yer temiz olduğu halde orayı çamur içinde bırakırdı.

Tezgahının önünden, tutacağa benzeyen küçük bir levha sarkardı, üzerinde kendi özenli elyazısıyla birkaç satır vardı:

Hanım ve Beyefendilerin
Getir götür İşleri Titizlikle takip edilir
Sadık hizmetkarınız: Silas Wegg

Zaman içinde kendini köşedeki evin getir götür işlerine tayin etmekle kalmamıştı (gerçi bu tür işler senede beşi altıyı geçmezdi, o zaman da bir uşağın yanına yardımcı diye takılırdı), kendini ekmeğini evden kazananlardan biri olarak da görür, ona karşı sadık ve vefakâr bir ilgi duyardı. Bu sebeple de ondan hep "Bizim Ev" diye bahsederdi ve içinde olup bitenlere dair bilgisi çoğunlukla tahminlerden ibaret ve yanlış olsa da, bilmediği sırrı yokmuş gibi davranırdı. Yine aynı sebeplerle, evin sakinlerinden birini pencerede görüp de şapkasına davranmadığı olmamıştı. Ama onlara dair öyle az şey biliyordu ki onlara taktığı isimler kendi uydurmasıydı: "Bayan Elizabeth", "Bay George", "Jane Teyze", "Parker Amca" gibi - sonuncusu hariç hiçbirine taktığı isimlerde doğruluk payı olmadığından, özellikle bu sonuncuya büyük bir inatla sarılmıştı.

Ev üzerinde de, sakinleri ve yapıp ettikleri üzerindeki kadar hayali bir nüfuz sahibiydi. Arka kapının üzerinden kıvrılarak nemli taşlığa giren ve yerine pek "ısımış" bir sülüğü andıran tombul, siyah su borusundan daha fazla girememişti asla eve, ama bu durum, eve kendi kafasına göre bir plan yakıştırmasına engel değildi. Yanlarda dar pencereleri olan, arkası düz duvar, büyük, kasvetli bir evdi, dış görünüşüne anlam verecek şekilde içini tanzim etmek için kafasını epey bir yormuştu. Ama sonuçtan tatmin olmuş ve evin içinde gözü kapalı dolaşabileceğine iyiden iyiye kendini ikna etmişti: çatının tepesindeki parmaklıklı tavanarası odalarından giriş kapısının önündeki -hayat dolu misafirlerden, içeri girmeden önce bir zahmet kendilerini söndürüvermelerini talep edercesine duran- demirden iki meşale söndürücüye kadar.

Silas Wegg'in bu küçük tezgahı kuşkusuz Londra'daki bütün kısır, küçük tezgahların en beteriydi. Elmalarına bakmak insanın yüzünü, portakallarına bakmak midesini, fındıklarına bakmak dişlerini sızlatırdı. Bu son mamulden daima küçük, bayat bir küme bulundurur, üzerine de Magna Cana'da belirlenmiş bir penilik ölçek olduğu iddiasıyla, neredeyse hiç çukuru bulunmayan tahta bir ölçek koyardı. Doğu rüzgârını çok yediğinden mi

ne -köşe tam doğuya bakıyordu- tezgah, mallar ve satıcı, çöl gibi kupkuruydu. Wegg, budak budak, damarlı bir adamdı, çok sert bir malzemeden oyulmuş yüzünde ancak bir bekçi düdüğü kadar ifade vardı. Güldüğünde sarsılır ve bekçi düdüğü gibi takırdardı. Doğrusu öyle odun gibi bir adamdı ki tahta bacağı bile ona pek doğal geliyor gibiydi; onu gören hayalperest bir gözlemci -gelişiminde beklenmedik bir duraklama olmazsa-altı aya kadar ikinci bir tahta bacağa kavuşacağını düşünebilirdi.

Bay Wegg gözlem gücü yüksek bir insandı ya da kendi deyimiyle "gördüğünü unutmazdı". Düzenli olarak tezgahının yanından geçenleri, sokak lambasına dayalı taburesinden, her gün selamlardı, bu selamların duruma göre gösterdiği değişkenlikten de büyük gurur duyardı. Mesela mahallenin papazına halka has bir hürmet ve kilisedeki ilk duanın belli belirsiz dalgın-lığıyla selam verirdi; doktora verdiği selam daha mahremdi, beyefendiye iç organlarıyla olan tanışıklığını saygıyla hatırlatır gibi; Kalite karşısında tevazu göstermekten zevk duyardı; asker emeklisi (en azından Wegg onu orduya layık görmüştü) Parker Amca'ya gelince, onu gördüğünde elini şapkasının kenarına götürüp asker selamı çakardı ama bu kızgın bakışlı, kapalı, kırmızı suratlı, ihtiyar beyefendi selamın kıymetini bilirmiş gibi gözükmezdi.

Silas'ın sanığı şeyler arasında sert olmayan tek şey zencefilli kurabiyeydi. Bir gün zavallı bir çocuk at şeklinde (çok berbat durumda) bir zencefilli kurabiyeyle birlikte, o gün tezgaha konmuş, zamktan yapış yapış bir kuş kafesini satın aldığında, feci kurabiyelerin yenilerini çıkartmak üzere tezgahın altındaki teneke kutuya eğilmiş tam kapağını açıyordu ki durup kendi kendine: "Aha! Yine o adam!" dedi.

Sözünü ettiği adam, geniş, yuvarlak omuzlu, vücudunun iki tarafı eşit gelişmemiş, komik komik köşeye doğru ilerleyen, bahariyeli paltolu, büyük bastonlu, matem kıyafetli, yaşlı biriydi. Ağır ayakkabılar, kalın deri tozluklar ve kalın eldivenler giymişti, çit örenler gibi. Hem giyimi hem de vücudu itibariyle, katlı gergedan yapısındaydı, yanaklarında, alnında, göz kapaklarında, dudaklarında ve kulaklarında derin çizgili kat yerleri vardı; ama sarkık gözkapakları ve geniş kenarlı şapkası altındaki gri gözlerinde ışıltı, heves ve çocukça bir merak vardı. Tepeden tırnağa pek tuhaf görünüşlü bir ihtiyardı.

"Yine o adam," diye tekrarladı Bay Wegg, derin derin düşüncelere dalarak. "Nesin ki sen? Şu Vakıfçı para babalarından mısın? Bu mahalleye yeni mi yerleştin yoksa başka mahalleden misin? İş güç sahibi bir adam mısın yoksa sana selam vermek boşa sarfiyat mı? Peki! Riski göze alıyorum! Sana bir selam yatırıyorum."

Teneke kutuyu yerine koyup, bir başka zencefilli çörek düşkünü bebeyi tuzağına düşürmek üzere doğrulan Bay Wegg bu dediğini yaptı. Selamına da karşılık aldı:

"Günaydın beyefendi! Günaydın! Günaydın!"

("Bana Beyefendi diyor!" dedi Bay Wegg kendi kendine. "Bundan hayır gelmez. Selam boşa gitti!")

"Günaydın, günaydın, günaydın!"

"Gösterişçi bir moruğa benziyor," dedi Wegg yine kendi kendine. "Size de günaydın, beyefendi."

"Beni hatırlıyor musunuz yani?" diye sordu yeni ahbabı, tezgahın önünde tek tarafa meyletmiş bir halde durmuş, sert bir tavırla ama çok mülayim bir ifadeyle konuşuyordu.

"Son bir iki haftadır, bizim evin yanından pek çok kereler geçtiğinizi gördüm, beyefendi."

"Bizim ev derken...?" diye sordu öteki.

"Evet," dedi Bay Wegg, adamın sağ eldiveninin işaret parmağıyla sarsakça evin köşesine işaret etmesi üzerine.

"Ya! Peki," diye devam etti ihtiyar adam meraklı bir tavırla, boğumlu bastonunu bebek gibi sol koluna almıştı, "ne yapıyorsun onlar için?"

"Getir götür işleri yapıyorum bizim ev için," dedi Silas kuru ve ketum bir tavırla; "ama daha resmiyete bağlanmadı."

"Ya! Demek resmiyete bağlanmadı? Hım! Resmiyete bağlanmadı. Ya! -Hadi selametle, selametle!"

"Çatlak moruğun teki bu," diye düşündü Silas, öteki ağır ağır uzaklaşırken, onun hakkındaki ilk iyi izlenimlerine böyle şerh düşmeyi uygun bulmuştu. Ama bir dakika sonra adam tekrar geri dönüp soruverdi:

"Bu bacak neden tahta?"

Bay Wegg bu özel soruya biraz nazlanarak cevap verdi, "Kaza geçirdim." "Hoşuna gidiyor mu?"

"Bilmem! En azından sıcak tutmam gerekmiyor," sorunun tuhaflığının verdiği bir çaresizlikle bulmuştu bu cevabı.

"Sıcak tutması," diye tekrar etti öteki, sarıldığı boğumlu bastonuna bakarak; "sıcak tutması -ha, ha!- gerekmiyor! Boffin adını duydun mu hiç?"

"Hayır," dedi Bay Wegg, bu sorgulama karşısında biraz huzursuzlan-maya başlamıştı. "Boffin adını hiç duymadım."

"Hoşuna gitti mi?"

"Şey, hayır," diye terslendi Bay Wegg, yine çaresizlikle, "hoşuma gittiğini söyleyemem." "Neden gitmedi?"

"Bilmem," diye çıkıştı Bay Wegg, iyice çileden çıkarak, "ama hiç hoşuma gitmedi."

"Şimdi sana bir şey söyleyeceğim, bu dediğine üzüleceksin," dedi yabancı gülümseyerek. "Benim adım Boffin."

"Elden ne gelir!" dedi Bay Wegg. Sonradan yapacağı saldırgan ilaveyi de tavrıyla ima etmişti, "Elden bi şey gelse de yapmazdım zaten!"

"Ama sana bir şans daha tanıyorum," dedi Bay Boffin, hâlâ gülüyordu. "Nicodemus adını sever misin? İyi düşün. Nick ya da Noddy."

"Bu isim," dedi Bay Wegg, melankolik bir açıksözlülükle karışık sakin bir tevekkülle tekrar taburesine otururken; "saygı duyduğum kimsenin beni çağırmasını isteyeceğim bir isim değil, ama eminim bu isme benim gibi itirazı olmayanlar da vardır - nedenini bilmiyorum," diye ekledi Bay Wegg, yeni bir soruyu önceden tahmin ederek.

"Noddy Boffin," dedi beyefendi. "Noddy. Benim adım bu, Noddy - ya da Nick - Boffin. Senin adın ne?"

"Silas Wegg - bilmem," dedi Bay Wegg yine aynı tedbiri almak için kendini zorlayarak, "bilmem neden Silas ve bilmem neden Wegg."

"Bana bak Wegg," dedi Bay Boffin, bastonuna daha sıkı sarılarak, "sana bir teklifte bulunacağım. Beni ilk ne zaman gördüğünü hatırlıyor musun?"

Tahta Wegg adama dalgın dalgın baktı, bir menfaat ihtimali sezdiğinden tavrı da biraz daha yumuşamıştı. "Dur bir düşüneyim. Pek emin değilim ama genelde gördüğümü unutmam. Pazartesi miydi acaba, kasabın çırağı bizim eve et siparişlerini getirdiydi, benden de bir balad aldıydı, melodiyi bildiğim için ona okuyuverdiydim, o zaman mıydı?"

"Doğru bildin, Wegg! Ama bir taneden fazla aldıydı."

"Evet, haklısınız beyefendi; birkaç tane aldı; parasını en iyilerine harcamak istediğinden bana fikir

sormuştu, sonra da bütün koleksiyonu birlikte elden geçirmiştik. Valla öyle. Aha o şuradaydı, ben burada, siz de şurada Bay Boffin, tıpkısının aynısı böyle, koltuğunuzun altında aynı baston, aha böyle sırtınız bize dönük. Tabii ya!" Bay Wegg, Bay Boffin'in sırtını görebilmek ve bu son olağandışı rastlantıyı teşhis etmek için şöyle başını eğip arkasına doğru baktı, "nah işte bu sırtınız!"

"Sence ne yapıyordum, Wegg?"

"Bana kalırsa sokağı süzüyordunuz."

"Hayır, Wegg. Dinliyordum."

"Sahi mi?" dedi Bay Wegg şüpheyle.

"Ayıp bir şey yapmıyordum Wegg, ne de olsa kasap çırağına şarkı söylüyordun; sokağın ortalık yerinde sırlarını şarkı yapıp kasaba söylemez insan."

"Hatırlayabildiğim kadarıyla hiç bu dediğinizi yaptığım olmamıştır," dedi Bay Wegg temkinle. "Ama yapabilirim de. Gün gelip de neyi canının çekeceğini bilemez insan." (Bay Boffin'in bu itirafından doğabilecek en küçük üstünlüğü bile kaybetmemek için söylemişti bunu.)

"Neyse," dedi Boffin, "seni ve onu dinliyordum. Senin yaptığın - başka bir taburen yoktur di mi? Biraz nefes darlığı var da bende."

"Başka yok ama bunu alabilirsiniz," dedi Wegg, kendi taburesinden feragat ederek. "Biraz ayakta durmak bana da iyi gelir."

"Oh be!" diye bağırdı Bay Boffin sesinde büyük bir keyifle ve bastonunu yine bebek gibi kucağında tutarak oturdu, "güzel yer burası! İnsanın dört bir yanının böyle baladlarla çevrili olması, kitap sayfasından yapılmış fenerler gibi! Harika!"

"Eğer yanılmıyorsam beyefendi," dedi Bay Wegg hassas bir dokundurmayla, elini tezgahına dayayıp, daldan dala atlayan Boffin'in üzerine eğilerek, "aklınızdaki bir tekliften bahsetmiştiniz?"

"Ona geliyorum! Tamam. Ona geliyorum! Diyeceğim şuydu, o sabah dinlerken, hayranlık, hattâ huşu içinde dinledim. Kendi kendime şöyle düşündüm, 'Al sana tahta bacaklı bir adam - okumuş yazmış...'"

"P-pek öyle sayılmaz, beyefendi," dedi Bay Wegg.

"Neden ki, bütün bu şarkıların adını ve melodisini biliyorsun, hangisini okumak ya da söylemek istesen, tek yapman gereken gözlüğünü gözüne takmak!" diye bağırdı Bay Boffin. "Kendi gözümle gördüm."

"Madem öyle, beyefendi," dedi Bay Wegg, kafasını mahcup mahcup yana eğerek, "okumuş yazmış diyelim."

" 'Okumuş yazmış bir adam - tahta bacaklı - ve bütün Matbuat ona açık!' O sabah bunu düşündüm," diye devam etti Bay Boffin, elbise askısı kolunu engellemesin diye öne eğilerek olabildiğince büyük bir yay çizdi; " 'bütün Matbuat ona açık'. Nitekim öyle, değil mi?"

"Valla doğrusunu isterseniz beyefendi," diye kabul etti Bay Wegg tevazuyla; "yakasından tutup sırtını yere vuramayacağım hiçbir yazı yok, yeter ki İngilizce olsun."

"Şipşak mı?" dedi Bay Boffin.

"Şipşak."

"Biliyordum! Madem öyle, şunu bir düşün. Ben tahta bacağı olmayan bir adamım ama bütün matbuat bana kapalı."

"Sahi mi beyefendi?" Bay Wegg'in kendinden duyduğu memnuniyet arttıkça artıyordu. "Eğitimi ihmal mi ettik?"

"Ih-mal!" diye tekrarladı Boffin vurgulayarak. "Doğru kelime bu değil. Hani diyeceğim o ki, B'yi gördüm mü, Boffin'i yapıştıracak kadar da üç beş kuruşluk bilgimiz var."

"Iyi ya beyefendi," dedi Bay Wegg, onu yüreklendirmeye çalışarak, "o da bir şey."

"Bir şey," dedi Boffin, "ama çok bir şey değil."

"Belki de işlek bir zekâyı tatmin etmeye yetecek kadar çok değildir," cevabını verdi Bay Wegg.

"Şimdi bak. Ben artık emekli oldum. Bayan Boffin'le birlikte -Henerietty Boffin- babasının adı Henery'ydi, annesinin Hetty, ikisini birleştirip ona bu ismi vermişler; neyse merhum mal sahibimizin mirasında bize bıraktığı ufak bir gelirle geçiniyoruz."

"Beyefendi öldüler mi?"

"E dedim ya. Merhum mal sahibi diye. Alfabeydi, gramerdi, kazma kürek bunlara girişmem için artık çok geç. Yaşımı başımı aldım artık, biraz rahatıma bakayım diyorum. Ama okumak istediğim şeyler de var - güzel iri yazılı, Belediye Başkanı'nın Geçit Alayı gibi tıka basa ciltler," (burada muhtemelen aklı Belediye Başkanı'nın verdiği muazzam ziyafetlere gittiğinden dolu dolu yerine tıka basa demişti); "insanın zihnine nüfuz eder, sindirmesi zaman alır. Nasıl okuyabilirim ki o kitapları Wegg? Bu işi yapmaya ehil birisine," bastonuyla onun göğsüne vurdu, "gelip bana okusun diye, saat başı para (mesela iki peni) ödeyerek."

"Hım! Gurur duydum efendim," dedi Wegg, kendini bambaşka bir gözle görmeye başlamıştı. "Hım! Sözünü ettiğiniz teklif bu muydu?"

"Evet. Hoşuna gitti mi?"

"Düşünüyorum, Bay Boffin."

"Doğrusu," dedi Boffin bonkör bir edayla, "tahta bacaklı, okumuş yazmış bir adamı öyle fazla sıkıya getirmek de istemem. Hani yarım peninin daha aramızda lafı olmaz. Saatleri kendin seç, sizin evdeki işlerine göre. Maiden Lane taraflarında oturuyorum ben -Holloway'e giderken- burada işin bittikten sonra sürekli kuzeydoğuya git yeter, oradası. Saati iki buçuk peni," dedi Boffin, cebinden bir parça tebeşir çıkardı ve üzerinde kendince hesap yapmak üzere tabureden kalktı; "iki uzun bir kısa - iki buçuk peni; iki kısa bir uzun eder, uzunlardan ikişer tane dört eder - hepsi beş uzun; gecede beş uzundan, haftada altı gece," hepsini tek tek çizdi, "otuz uzun. Bir gümüş lira. Yarım kron!"

Bu toplamı büyük ve tatminkar bir yekun olarak işaret eden Bay Boffin, nemli eldiveniyle tabureyi silip kalanların üzerine oturdu.

"Yarım kron," dedi Wegg derin düşüncelere dalarak. "Evet. (Hani öyle fazla da sayılmaz beyefendi.) Yarım kron."

"Iyi de haftada."

"Haftada. Evet. Hayır, insanın beynine verdiği yük açısından düşünüyorum da. Şiir filan da var mı?" diye sordu Bay Wegg kafasında evirip çevirerek.

"Fiyat artar mı?" diye sordu Boffin.

"Artar tabii," dedi Bay Wegg. "İnsan her gece her gece şiir hafızladı mı, beyin üzerindeki zayıflatıcı etkisi için de para almayı hak eder."

"Doğrusunu istersen, Wegg," dedi Boffin, "ben şiir düşünmemiştim ama belki şöyle bir şey olur, ara sıra

gönlünden kopar da Bayan Boffin'le bana senin şu baladlardan bir tane attırırsan o zaman şiirden yana da eksik kalmayız."

"Ben onu anladım, beyefendi," dedi Wegg. "Ama müzik mesleğinden olmadığım için, yaparım dersem haddimi aşmış olurum, o sebepnen, şiire geçecek olursam bana sadece arkadaş gözüyle bakmanızı rica edeceğim."

Bunu duyan Bay Boffin'in gözleri parladı ve Silas'ın elini samimiyetle sıktı; bundan iyisi can sağlığı diyerek, bu söylediğinin ne kadar makbule geçtiğini belli etti.

"Koşullara ne diyorsun Wegg?" diye tekrar sordu Bay Boffin saklayamadığı bir endişeyle.

Bu endişeyi, mesafeli ve ciddi tavrıyla yaratmış olan, karşısındaki adamı da iyiden iyiye anlamaya başlayan Silas, kendine olağanüstü cömert ve mühim bir şey söylüyormuş gibi bir hava vererek konuştu:

"Asla pazarlık yapmam Bay Boffin."

"Ben de senden beklemezdim zaten!" dedi Bay Boffin takdirle.

"Hayır efendim. Asla pazarlık etmedim, etmem de. Onun için de size hemen tek bir şeyle karşılık veriyorum - Kabul ederim ama iki katı paraya!"

Bay Boffin lafın sonunun böyle gelmesine hazırlıklı değildi pek ama razı oldu, "Sen benden daha iyi bilirsin Wegg," diyerek onunla anlaşma üzerine tekrar el sıkıştı.

"Bu gece başlayabilir misin Wegg?" talebinde bulundu sonra.

"Evet efendim," dedi Bay Wegg, bütün hevesi itinayla karşı tarafa bırakarak. "Madem öyle istiyorsunuz bana uyar. Gerekli gereci, yani kitabı temin etmişsinizdir herhalde?"

"Açık arttırmadan aldım," dedi Bay Boffin. "Sekiz cilt. Yaldızlı kırmızı. Her cildin içinde mor kurdele var, kaldığın yeri işaretlemek için. Yazar biliyor musun?"

"Kitabın adı ne efendim?" diye sordu Silas.

"Kitabın adını bilmeden de bilirsin sanmıştım," dedi Bay Boffin hafif hayal kırıklığıyla. "Rusa-İmparatorluğunun-Yükselişi-ve-Çöküşü." (Bay Boffin bu taşların üzerinden ağır ağır ve büyük dikkatle geçmişti.)

"Bilmem mi!" dedi Wegg, eski bir dostu hatırlar gibi.

"Biliyorsun demek, ha?"

"Son zamanlarda pek sayfalarını çeviremedim keratanın," dedi Bay Wegg, "malum işten güçten, Bay Boffin. Hiç bilmez olur muyum? Şu bizim Rusa'nın yükselişi ve çöküşü. Daha sizin şu baston kadar yoktu boyum. En büyük ağabeyimin kulübemizden ayrılıp orduya yazıldığı zamanlardı. Hattâ bunun baladı da vardır:

O kulübe kapısının yanında, Bay Boffin
  Diz çökmüştü bir kız;
Havaya kaldırmıştı kar gibi bir eşarbı, efendim,
  Eşarp (ağabeyim baktı ki) rüzgârda salınmaktaydı.
Kız onun için bir dua okudu, Bay Boffin;
  Duyamayacağı bir dua.
En büyük ağabeyim dayandı kılıcına, Bay Boffin,
  Sildi gözünden akan yaşı."

Bu ailevi durumdan ve Bay Wegg'in daha şimdiden şiirler döktürerek sergilediği dostluktan çok etkilenen Bay Boffin, bu tahta bacaklı madrabazla el sıkıştı ve kendisine bir saat vermesi talebinde bulundu. Bay Wegg

sekiz dedi.

"Oturduğum yere," dedi Boffin, "Köşk derler. İlk taşındığımızda Bayan Boffin onu Boffin'in Köşkü diye vaftiz etmişti. Bilmeyen birine denk gelirsen (pek yoktur ya), Maiden Lane'de bir buçuk, bilemedin iki kilometre gittikten sonra, Battle Köprüsü'ne gelirsin, orada Harmany Hapishanesi'ni sor, hemen gösterirler. Seni bekleyeceğim Wegg," dedi Bay Boffin, büyük bir heyecanla omzuna vurarak, "sevinçle. Sen gelene kadar içim içime sığmayacak. Artık matbuat önümde açılıyor. Bu gece tahta bacaklı bir adam," bu aksesuara hayranlıkla baktı, Bay Wegg'in hünerlerinin verdiği heyecanı daha da arttırıyormuş gibi - "beni yeni bir hayata götürmeye başlayacak! Sana elimi tekrar uzatıyorum, Wegg! Hadi selametle, selametle!"

Öteki ağır ağır uzaklaşırken tezgahında tek başına kalan Bay Wegg, paravanı arkasına eğildi, burun silerken insana çile çektiren türden küçük bir mendil çıkardı ve düşünceli düşünceli onunla burnunu yakaladı. Aynı zamanda bu metayı halen elinde tutmaktayken uzaklaşan Bay Boffin'e doğru defalarca düşünceli bakışlar fırlattı. Ama Wegg'in yüzünde derin bir ciddiyet tahta kurulmuştu. Zira içten içe bu ihtiyar adamın görülmedik saflıkta olduğunu, bunun durumunu düzeltmek için bir fırsat olduğunu, belki bu işten şimdiki hesapların üzerinde bir para çıkarabileceğini düşünüyordu da, bu yeni işin hiç kendi harcı olmadığını ya da bir nebze de olsa gülünçlük unsuru içerdiğini teslim edip kendi üzerine toz kondurmuyordu. Bay Wegg, bahsi geçen o Yükseliş ve Çöküş kitabının sekiz cildiyle yakından tanışıklığını sorgulayan biri çıksa esaslı bir kavgaya bile tutuşabilirdi.

Ciddiyeti olağandışı, uğursuz ve ölçüsüzdü, kendisinden hiç şüphesi olmadığından değil, başka birisinde oluşabilecek bir şüpheyi daha başından engellemeyi gerekli gördüğü için. Bu bakımdan da sadece başkalarına karşı değil kendisine karşı da zevahiri kurtarmaya kararlı, o kalabalık sahtekarlar sınıfına giriyordu.

Aynı zamanda hafif bir kendini beğenmişlik de gelmişti Bay Wegg'e; sırların resmi yorumcusu olarak kendisine talep olduğunu bilmekten gelen bir burnu büyüklük. Gerçi bu onu ticari alanda bonkörlüğe değil cimriliğe sevketmişti, öyle ki o tahta ölçeğin her zamankinden daha az fındık alması mümkün olsa o gün kesin alırdı. Ama gece çöküp de peçesinin ardından onu Boffin'in Köşkü'ne doğru aksak aksak giderken gördüğünde, Bay Wegg ferahlamıştı da.

Köşkü bulmak, Güzel Rosamond'un kulesini bulmak kadar zordu. Kendisine söylenen semte gelen Bay Wegg, en azından on kişiye Köşk'ü sorup cevap alamadıktan sonra aklına Harmony Hapishanesi'ni sormak geldi. Çok şaşırttığı kaba bir beyefendi ile bir eşeğin ruh halinde hızlı bir değişikliğe neden oldu bu isim.

"Bizim Harmon'u mu diyon?" dedi kaba beyefendi, eşeğini arabaya koşmuş, kırbaç yerine havuç kullanmaktaydı. "Ne derneğe söölemedin ki? Eddard'la ben de oraya gidiyoduk! Atlayıver."

Bay Wegg dediğini yaptığında kaba beyefendi, mevcut bulunan üçüncü kişiye dikkatini şöyle çekti:

"Bak bakiim Eddard'ın kulaklarına. Ne dediydin demincek? Fısılda."

"Boffin'in Köşkü," diye fısıldadı Bay Wegg.

"Eddard! (gözünü kulaklarından ayırma) Boffin'in Köşkü'ne çek!"

Kulakları yatık duran Edward hiç kıpırdamadı.

"Eddard! (gözünü kulaklarından ayırma) Bizim Harmon'a çek!"

Edward kulaklarını anında dikti ve öyle bir hızla tırısa kalktı ki Bay Wegg'in sözleri ağzından bölük pörçük döküldü.

"Hi-iç-hapi-sane-olmuş-mu-buu-rası?"

"Yok ööle seni beni kapatacakları gibi mapushane değil," dedi eşlikçisi, "Bizim Harmon orada tek başına yaşadığı için ööle isim takmışlar."

"Pek-iii-nede-Nar-monide-mişler?" diye sordu Wegg.

"Bu kimselerle geçinemez de ondan. Espirik olsun deye. Harmon'un Hapishanesi, Harmony Hapishanesi. Bööle değişmiş işte."

"Baybof-fini-tanırmı-sın?"

"Herhalde yani! Buralarda herkes tanır. Eddard da tanır. (Kulaklarından gözünü ayırma.) Noddy Boffin, Eddard!"

İsmin yarattığı etki çok ürkütücüydü. Edward'ın başı bir an gözden kayboldu, arka ayakları havaya fırladı, hız ve dolayısıyla sarsıntı birkaç misli arttı, öyle ki Bay Wegg bütün dikkatini tutunmaya vermeye ve Bay Boffin'in bu tepkileri uyandırmasının hayra mı şerre mi delalet olduğunu anlama arzusunu bastırmaya mecbur kaldı.

Nihayet Edward bir bahçe kapısının önünde durduğunda Wegg tedbirli davranıp arabanın arkasından kendini aşağı atmakta hiç zaman kaybetmedi. O aşağı iner inmez, sabık sürücüsü havucu şöyle bir sallayarak, "Akşam yemeği, Eddard!" dedi ve sürücü, arka bacaklar, araba ve Eddard hep birlikte havalanarak adeta Allah katına çıkmaya davrandılar.

Aralık duran kapıyı iten Wegg, gökyüzüne uzanan, yüksek, karanlık yığınlarla dolu, etrafı duvarlarla çevrilmiş bir alanla karşılaştı; ayışığında Köşk'e giden patikanın, küllere saplanmış iki sıra kırık çömlek parçasıyla işaretlendiği görülüyordu. Patikadan gelen beyaz figürün hayalet değil, ilim irfan peşinde koşarken üzerine rahat, kısa, beyaz bir işçi gömleği geçirmiş Bay Boffin olduğu ortaya çıktı. Okumuş yazmış arkadaşını büyük bir samimiyetle karşıladıktan sonra, Köşke götürerek Bayan Boffin'e takdim etti - tıknaz, al yanaklı, neşeli yüzlü bir kadındı, siyah saten, kısa bir gece elbisesi giymiş, kocaman siyah, kadife bir şapka ve tüyler takmıştı. Wegg buna pek şaştı.

"Bayan Boffin modayı yakından takip eder, Wegg," dedi Boffin, "yapısı müsait olduğundan her giydiğini de yakıştırır. Halbuki benim modayla hiç alakam yok. Henerietty, karıcığım, Rusa İmparatorluğunun Yükselişi ve Çöküşünü işte bu bey yapacak."

"Eminim, umarım, ikinize de faydası dokunur," dedi Bayan Boffin.

Silas Wegg'in bildiği yerler arasında, en ziyade, lüks bir biçimde dayanıp döşenmiş, amatör bir meyhaneyi andırıyordu bu tuhaf mı tuhaf oda. Ateşin iki yanında iki ahşap koltuk, her birinin önünde bir sehpa vardı. Bu sehpalardan birinin üzerine, sekiz cilt tek sıra dizilmişti, pil bataryası gibi; ötekinde, bir şeker kasesi ve bir dizi sürahinin arkasında parmak ucuna kalkmış Bay Wegg'i görmeye çalışan, bir sıra davetkar içki şişesi diziliydi. Ocakta çaydanlık kaynıyor, ateşin önünde bir kedi uyuyordu. Koltukların ortasında, ateşe bakan bir kanepe, bir tabure ve bir sehpa, Bayan Boffin'e ait olan merkezi bölgeyi teşkil ediyordu. Renkleri ve biçimleriyle pek cafcaflı ve zevksiz olsalar da pahalı oturma odası mobilyalarıydı bunlar, koltukların ve tavanda kırpışıp duran gaz lambasının yanında çok tuhaf kaçıyorlardı. Yerde çiçekli bir halı vardı; ama halıdaki ışıltılı nebatat şömineye kadar uzanmak yerine Bayan Boffin'in taburesi önünde son buluyor, yerini kuma ve talaşa bırakıyordu. Bu çiçeklerle bezenmiş ülke, dondurulmuş kuşlar ve cam fanuslar altında balmumu meyveler gibi manasız süsler içerse de Bay Wegg, nebatatın kesildiği alanda, onu telafi edecek bazı rafların farkına vardı hayran bakışlarla; bunlarda çeşit çeşit gıda arasında büyük bir turtanın en güzel parçası ve soğuk bir but seçilmekteydi. Oda geniş ama alçak tavanlıydı ve eski tarz pencerelerinin kalın pervazlarıyla, eğri büğrü tavanındaki kalın kirişler, bir zamanlar şehir dışında seçkin bir ev olduğunu gösteriyordu.

"Beğendin mi Wegg?" diye sordu Bay Boffin yine o kavgacı konuşma şekliyle.

"Çok hoşuma gitti, efendim," dedi Wegg. "Hele bu şömine başı çok rahat."

"Bunlar nedir anladın mı Wegg?"

"Yani, genel itibariyle efendim," diye lafa başlamıştı ağır ve temkinli bir havayla Wegg; renk vermek istemeyen insanların yaptığı gibi başını eğmişti ki Bay Boffin lafını kesti:

"Anlayamazsın, Wegg, açıklayayım. Bu yerleşim Bayan Boffin'le benim ortak kararımızla oldu. Daha önce de sözünü ettiğim gibi Bayan Boffin modayı yakından takip eder: Ben şu anda pek ilgilenmiyorum. Benim derdim gücüm rahatlıktır, o da keyfine varabileceğim türden rahatlık Madem öyle neden Bayan Boffin'le kavga edelim ki? Boffin'in Köşkü'ne gelmeden önce hiç kavga etmezdik; geldikten sonra neden kavga edelim? Bu yüzden de Bayan Boffin, odanın kendi tarafını kendi istediği gibi döşüyor; ben kendi tarafımı kendi istediğim gibi. Bunun neticesinde üç şeyi bir arada bulabiliyoruz, Muhabbet (Bayan Boffin olmasa sıkıntıdan delirirdim), Moda ve Rahatlık Ben zamanla modaya merak sararsam, Bayan Boffin kendi bölgesini biraz daha genişletir. Bayan Boffin zamanla modaya karşı şimdiki ilgisini kaybederse, o zaman onun halısı biraz daha geri gider. Eğer ikimiz de aynen bu şekilde kalırsak, o zaman zaten bir sıkıntımız yok, bir öpücük versene hanım."

Sürekli gülen Bayan Boffin, kocasının yanına gelip tombul kolunu onun koluna geçirdi ve kendinden seve seve isteneni yerine getirdi. Siyah kadife şapka ve tüyler şeklindeki moda ona engel olmaya çalıştı ama layıkını bulup ezildi.

"İşte böyle Wegg," dedi Bay Boffin, ferahlamış gibi ağzını silerek, "bizi yavaş yavaş tanımaya başlıyorsun. Pek şirin bir yerdir Köşk ama kıymetini merhale merhale anlarsın. Her gün yeni bir güzelliğini azar azar keşfettiğin bir yerdir. Yığınların her birinin üzerinde kıvrıla kıvrıla çıkan bir patika vardır, avlu ve mahalleyi farklı açılardan görürsün. Tepeye çıktığında komşu arsanın manzarası eşsizdir. Orası eskiden Bayan Boffin'in merhum babasının yeriydi (Köpek Maması Ticarethanesi{23}). Yukarıdan baktın mı avcunun içi gibi her şeyi görüyorsun. Yüksek Yığının üzerinde de öyle güzel, kafes işi bir çardak var ki yazın kitap okumak için ille de oraya gideceğim diye tutturmazsan, bir dost olarak kendini alamayıp defalarca şiir okumazsan, benden günah gitti. Ee, okurken ne istersin?"

"Teşekkür ederim," dedi Wegg, sanki bu işi ilk kez yapmıyormuş gibi. "Genelde cin ve suyla okurum."

"Dilini damağını nemlendirmek için mi Wegg?" diye sordu Bay Boffin masum bir hevesle.

"Haa-yır efendim," dedi Wegg sakin bir havayla, "bana sorarsanız öyle değil. Yumuşatıyor. Ben olsam yumuşatma kelimesini kullanırdım, Bay Boffin."

Tahta gibi katı kibri ve kurnazlığıyla, hayranlık içindeki kurbanının beklentilerine tümüyle ayak uyduruyordu. Tüccar kafasında oluşan görüntüler, bu bağlantının nasıl paraya çevrileceğinin hesapları, duygusuz ve sahtekar bir adamın doğası gereği hiç aklından çıkmayan o düşünceyi gölgelemiyordu: Kendini ucuza satmamalıydı.

Bayan Boffin'in Moda'sı, normalde bu ad altında tapınılan ilahtan biraz daha az acımasız olduğundan, okumuş yazmış misafirine içki koymasını ya da beğenip beğenmediğini sormasını yasaklamıyordu. Misafirin kıymetbilir bir cevap vermesi ve ilim irfan koltuğunda yerini alması üzerine, Bay Boffin de karşı koltukta bahtiyar gözlerle, kendini dinleyiciliğe hazırladı.

"Seni pipodan mahrum bırakacağım, kusura bakma Wegg," dedi kendi piposunu doldurarak, "ama iki işi aynı anda yapamazsın. Ha! Söylemeyi unuttuğum bir şey daha var! Buraya gelip -de raflardan birinde zevkine hitap eden bir şey görürsen çekinme söyle."

Tam gözlüğünü takmak üzere olan Wegg, heyecanlı bir gözlemde bulunarak gözlüğü hemen geri bıraktı:

"Düşüncemi okudunuz efendim. Acaba gözlerim beni mi yanıltıyor yoksa şurada duran şey bir turta mı? Yok, ama turta olamaz."

"Evet, turta, Wegg," dedi Bay Boffin, hafif sıkıntılı nazarlarla Yükseliş ve Çöküş'e bakarak.

"Ben meyvelerin kokusunu mu unuttum yoksa bu elmalı bir turta mı?" diye sordu Wegg.

"Dana etli, pastırmalı turta," dedi Bay Boffin.

"Demeyin! Dana etli pastırmalı turta, turtaların kralıdır," dedi Bay Wegg, hisli hisli başını sallayarak. "Biraz ister misin Wegg?"

"Teşekkür ederim Bay Boffin, madem teklif ediyorsunuz. Böyle bir durumda siz değil de başka biri teklif etse dünyada kabul etmezdim! Hem etli jöleye biraz da tuz eklendi mi, pastırmanın olduğu yerde tuz da vardır muhakkak, dili damağı yumuşatır, hem çok iyi yumuşatır." Bay Wegg büyük bir neşeyle konuşuyordu.

Bunun üzerine turta aşağı indirildi ve Wegg çatal bıçakla maharetini gösterip yemeğini bitirirken, Bay Boffin de sabır gösterdi; bu ara sadece yaptığı açıklama yanına kar kaldı, kilerde ne var ne yok böyle açıkta sergilemek pek Moda'ya uygun olmasa da Bay Boffin bunu misafirperver bir davranış olarak değerlendiriyordu çünkü bir misafire yarım ağızla, "Aşağıda falanca filanca var; sana ne çıkarayım?" diye sormaktansa, "Raflara bak, canın bir şey çekiyorsa indireyim," demek daha açık ve pratikti.

Artık Bay Wegg nihayet tabağını bir kenara koymuş ve gözlüğünü takmıştı; Bay Boffin piposunu yakmış, ışıl ışıl parlayan gözlerle önünde açılan dünyaya bakıyordu; Bayan Boffin modaya uygun bir biçimde divanına uzanmıştı: Elinden geldiğince dinleyicilik edecek, elinden gelmediği yerde de uyuyacak gibiydi.

"Hım!" diye başladı Wegg. "Bay Boffin, Hanımefendi, kitabımızın birinci cildinin, birinci bölümü, Ro..." Burada kitaba dikkatle bakıp durdu.

"Ne oldu Wegg?"

"Aklıma geldi de, şimdi söylemeden olmayacak, efendim," dedi Wegg, kitaba dikkatli dikkatli baktıktan sonra haline tavrına bir açıksözlülük vererek, "bu sabah küçük bir hata yaptıydınız, ben de düzeltecektim ama aklım başka şeye gitti. Rusa İmparatorluğu demiştiniz değil mi efendim?" "Rusa değil mi Weg?" "Hayır efendim. Roma. Roma."

"Ne fark var Wegg7" Bay Wegg kem küm ediyordu, kendini ele verme tehlikesiyle karşı karşıyaydı ki aniden aklına parlak bir fikir geldi. "Farkı mı soruyorsunuz efendim? Ama bunu sormakla beni müşkül bir durumda bırakıyorsunuz, Bay Boffin. Farkı konuşmayı başka bir zamana, Bayan Boffin'in bizi varlığıyla şereflendirmediği bir zamana ertelemenin daha iyi olacağını söylesem yeter sanırım. Bayan Boffin'in önünde buna hiç girmeyelim, efendim."

Bay Wegg böylece aleyhindeki bu durumdan adeta bir şövalye havasıyla sıyrılmış, üstüne üstlük erkeksi bir hassasiyetle "Bayan Boffin'in önünde buna hiç girmeyelim, efendim" demek vasıtasıyla durumu, çok fena bir pot kırdığını hisseden Bay Boffin'in aleyhine çevirmişti.

Daha sonra Bay Wegg duygusuz ve fütursuz bir tavırla işine koyuldu; karşısına çıkan her şeyin üzerinden paldır küldür geçerek; bütün zorlu şahıs ve yer isimlerine toslayarak; Hadrianus, Trajan ve Amonius'larla epey sarsılarak; Polybius'da tökezleyerek (Polly Piyus diye okuduğu bu şahsı Bay Boffin, Romalı bir bakire zannetmiş, Bayan Boffin'se konuya hiç girmeme gerekliliğinin başlıca sebebi olarak görmüştü); Titus Antoninus Pius tarafından yere yıkılarak; tekrar ayağa kalkıp Augustus'la birlikte koşmaya başlayarak; nihayet Commodus'ta sırtı yeri bularak: Komedius namıyla boy gösteren bu şahsı Bay Boffin kendi vatandaşı olmaya hiç yakıştıramamış, hele Roma halkını yönetirken sergilediği davranışları "adı batasıca" diyerek kınamıştı. Bu şahsın ölümüyle Bay Wegg ilk okuma seansını sona erdirdi; bu saadet anından çok önce, Bayan Boffin'in mumunun, siyah, kadife şapkası ardında defalarca tam-tutulmaya uğraması endişeye sebebiyet verebilirdi, tabii yanan tüylerin kokusu canlandırıcı bir etki yapıp her seferinde onu uyandırmasaydı.[{24}] Mekanik bir biçimde okuyan ve metne hiçbir düşünce iliştirmeyen Bay Wegg, bu müsabakadan zinde çıkmıştı; ama piposunu daha bitirmeden bir kenara bırakan ve o andan itibaren gözlerini ve zihnini dikmiş, Romalıların insanı afallatan tuhaflıklarına

bakan Bay Boffin, öyle fena cezalandırılmıştı ki okumuş yazmış arkadaşına iyi geceler diyecek, "yarın" kelimesini telaffuz edecek hali dahi kalmamıştı.

"Komedius," dedi Bay Boffin soluğunu bırakıp aya bakarak; Wegg'i uğurlamış avlu kapısını kilitliyordu: "Komedius o vahşi hayvanlı gösterilerde yedi yüz otuz beş kere dövüşüyor, hep aynı karakterde! Bu da yetmezmiş gibi bir kerede yüz aslanı birden salıyorlar yine aynı gösteride! Bu da yetmezmiş gibi Komedius, başka bir karakter olarak yüzünün topunu birden öldürüyor! Bu da yetmezmiş gibi Vitellius yedi ayda, İngiliz parasıyla altı milyon pound yiyor! Wegg'e göre hava hoş ama benim gibi yaşını başını almış adamı korkutur böyle şeyler. Komedius öldürülmesine öldürüldü de, biz buradan ne hisse çıkacağız bilmem." Bay Boffin, kederli adımlarını Köşk'e çevirip başını iki yana salladı, "Bu sabah Matbuatta bu kadar korkunç şeyler olduğunu bilmiyordum. Ama bulaştık bir kere!"

6. Bölüm -Kopmak

Daha önce de sözü geçen, şu ödemli kılıklı meyhane, Sixjolly Fellowship Porters, epeydir gürbüz bir zafiyet halindeydi. Koskoca binada tek bir düz zemin, hatta doğru çizgi yoktu, yine de pek çok bakımlı binayı, temiz meyhaneyi gömmüştü, daha fazlasını da gömerdi. Dışarıdan bakıldığında dar, yana kaykılmış, tombul pencerelerden bir ahşap yığınıydı ve bir portakal yığını gibi her an yuvarlanası vardı; yamru yumru ahşap verandası su üzerinde asılıydı; aslında tepede sızlanan bayrak direği dahil bütün bina suya eğilmişti ama su kenarında çok fazla beklediği için asla içine giremeyecek olan ayran gönüllü bir yüzücü gibi kıyıda kalmıştı.

Six jolly Fellowship Porters'ın nehir cephesinin tarifi böyle. Müessesenin arka tarafı, ana giriş o tarafta olmasına rağmen öyle dardı ki, ön tarafla orantısı bakımından, dikine konmuş bir ütünün sapını andırıyordu. Bu sap, bir avlular ve sokaklar ormanının ta dibindeydi: Bu orman Six Jolly Fellowship Porters'ın öyle dibine sokulmuştu ki han kapısının önünde bir karışlık alan bile bırakmamıştı. Bu sebeple, tabii bir de bina su yükseldiğinde adeta yüzmeye başladığı için, Porters'ta çamaşır yıkandığında, bu işleme tabi tutulan çarşafların kurusunlar diye, resepsiyona ve yatak odalarına gerilmiş iplere asıldığı görülürdü.

Sixjolly Fellowship Porters'ın şömine raflarını, kirişlerini, bölmelerini, zeminlerini ve kapılarını oluşturan ahşabın bu ihtiyar yaşında, gençlik anılarıyla iyice kafası karışmış gibiydi. Yaşlı ağaçlarda olduğu gibi pek çok yeri boğum boğum olmuş ve yarılmıştı; yer yer budaklar ortaya çıkmış; kimi kısımları dal gibi eğrilip bükülmüştü. Bu ikinci çocukluk döneminde, kendi meşrebince durmadan gençliğini anlatır gibi bir hali vardı. Porters'ın müdavimleri, bazı panellerin, özellikle de barın köşesindeki ceviz dolabın üzerine ışık vurduğunda beliren desenler arasında, küçük ormanlar, bu kerestenin alındığı ağaca benzeyen dallı yapraklı küçücük ağaçlar seçildiğini söylerlerdi sık sık.

Six Jolly Fellowship Porters'ın barı insanın içini rahatlatan türdendi. Büyüklüğü bir posta arabasını geçmezdi; ama kimse bar daha geniş olsun istemezdi çünkü içi tombul küçük varillerle, üzerinde salkım salkım üzüm resimleri olan içki şişeleriyle, filelere doldurulmuş limonlarla, sepetlere konmuş bisküvilerle, müşteriler bira istediğinde kibarca selam veren bira musluklarıyla, kuytu bir köşeye sokulmuş peynirle ve buranın sahibi olan kadının daha da kuytu bir köşede, ateş başındaki üstü hiç örtüsüz kalmayan masasıyla harika bir biçimde donanmıştı. Bu sığınak, amansız dünyadan, bir cam panel bir de yarım kapıyla ayrılmıştı, üzerinde de içki bardağını koymak için kurşundan bir raf vardı, ama bu yarım kapıdan barın sıcaklığı dışarıya öyle boşalırdı ki, müşteriler ayakta, karanlık ve cereyanlı bir koridorda, içeri girip çıkanların omuz darbeleri arasında iç-seler de içkilerini, barın içinde oldukları gibi sihirli bir yanılsamanın etkisi altında görünürlerdi.

Six Jolly Fellowship Porters'ın hem lavabosu hem de salonu nehre açılırdı, pencerelerinde müdavimlerin burunlarına uygun kırmızı perdeler vardı, ateşin yanında külah şeklinde kullanışlı teneke aletler bulunurdu, bunların sivri uçlarıyla közler arasında daha harlı olanları seçip şekerleyip baharatladığınız biranızı ya da Purl, Flip ve Dog's Nose diye anılan içkilerinizi ısıtabilirdiniz. Bu karışımlardan ilki, yani sıcak biraya cin katılarak yapılan Purl, Porter'ın spesiyaliydi, hatta kapısında "Erkencilere Purl" diye hislere hitap eden bir tabela vardı. Nedense Purl ille de erken içilir; gerçi erken kalkan kuşun solucanı kapması gibi, erken hazırlanan Purl'ün müşteriyi kapması tümüyle midevi bir meseleyse bile, onu burada çözemeyeceğiz. Sadece şunu eklemek lazım, ütünün sapında, barın karşısında, üç köşeli şapka gibi küçücük bir oda vardı, içine bir kez olsun ne güneşin ne ayın ne de yıldızların ışığı girmiş değildi, yine de gaz lambası ışığında dinlenmeye çekilecek pek rahat bir yer olduğuna dair bir batıl inanç vardı, bu sebeple kapısına da o cezbedici isim yazılmıştı: KUYTU.

Bayan Potterson, Fellowship Porters'ın yegane sahibi ve idarecisi olarak tahtında, yani Barda hüküm sürerdi, bir adamın ona itiraz edebilmesi için içkiden kendini kaybetmiş olması gerekirdi. Kendi ruhsatıyla Bayan Abbey Potterson adıyla bilindiğinden, su kenarında, su gibi pek de berrak olmayan bazı kafalar, onun ağırbaşlılığı ve sağlamlığından dolayı, adını Westminster'daki Abbey'den aldığı ya da onunla bir bağlantısı olduğu yönünde

boz bulanık bazı düşünceler taşırlardı. Ama Abbey sadece Abiga-il'in kısaltmasıydı, zira Bayan Potterson altmış küsur yıl önce Limehouse Kilisesi'nde bu isimle vaftiz edilmişti.

"Riderhood, beri bak," dedi Bayan Abbey Potterson, yarım kapının üzerine halden anlayan işaret parmağını koyarak, "Fellowship seni burada istemiyor, bedenine değil kapladığı yere ihtiyacımız var; ama burada olmanı isteseydik bile, şu son bardaktan bir damla fazla bira vermezdik sana. Keyfini çıkar."

"Ama siz de kabul edersiniz Bayan Potterson," -gerçi sesi pek cılız çıkmıştı- "adam gibi davranırsam bana içki vermemezlik edemezsiniz."

"Edemem öyle mi!" dedi Abbey muazzam bir ifadeyle.

"Elbette, Bayan Potterson; çünkü bildiğiniz gibi kanun... "

"Burada kanun benim," diye lafı ağzına tıktı Bayan Abbey, "buna şüphen varsa yakında seni de ikna ederim."

"Ne şüphem olacak, Bayan Abbey."

"Olmasa iyi edersin."

Yüce Abbey müşterinin yarım penisini kasaya attı ve ateşin yanındaki sandalyesine geri dönerek kaldığı yerden gazetesini okumaya başladı. Uzun boylu, dik bir kadındı ve yüzünün ciddiyetine, meyhane patronundan çok okul müdiresini andırmasına rağmen çok takdir edilirdi. Yarım kapının arkasındaki adam ona yan yan bakıyordu, gözden düşmüş bir öğrenci gibi.

"Bana karşı çok acımasızsınız Bayan Potterson."

Bayan Potterson çatık kaşlarla gazetesini okuyordu, adam, "Bayan Potterson! Hanfendi! Sizinle biraz konuşabilir miyim?" diye fısıldayana kadar onunla ilgilenmedi.

Gözlerini ricacıya lütfen kaldıran Bayan Potterson, onu dar alnını yumruklar ve başını indirip kaldırır vaziyette buldu, sanki yarım kapının üzerinden balıklama içeri dalıp bara konmak için izin istiyordu.

"Peki!" dedi Bayan Potterson, kendisi uzundu ama lafı kısa kesiyordu, "ne diyeceksen de. Dökül."

"Bayan Potterson! Hanfendi! Sorma cüretinde bulunduğum için affedersiniz ama benim karakterime mi itirazınız?"

"Kesinlikle," dedi Bay Potterson.

"Yani korkuyor musunuz... "

"Senden korkmuyorum," diye lafını kesti Bayan Potterson, "kastın buysa tabii."

"Olur mu, tabii ki değil, Bayan Abbey." "O zaman ne?"

"Bana öyle zalimce, öyle sert davranıyorsunuz ki! Benim anlamaya çalıştığım sadece şuydu, benim buraya aşırı düzenli gelmem halinde, müessesenin mal-mülkünün emniyette olmayacağına dair bir endişeniz, inancınız ya da tahmininiz mi var?"

"Ne demeye soruyorsun bunu?"

"Şey, Bayan Abbey, sakın üzerinize alınmayın ama Fellowship Porters'ın neden bana açık olmayıp da Gaffer gibi bir adama açık olduğunu öğrensem kafam rahatlardı doğrusu."

Meyhane sahibinin yüzü bir tereddüt gölgesiyle karardı: "Gaffer senin girdiğin yere girmedi hiç."

"Quod'u mu diyorsunuz hanfendi, mapushaneyi? Belki. Ama girmeyi hak etmediği söylenemez. Ondan her şey beklenir."

"Kim bekliyor?"

"Çok kimseler. En azından biri kesin. Ben."

"Sen çok sayılmazsın," dedi Bayan Abbey Potterson, kaşlarını tekrar tiksintiyle çatarak.

"Ama orttağıydım ben onun. Unutmayın Bayan Abbey, orttağı. Ben onun girdisini çıktısını herkesten daha iyi bilirim. Dikkatinizi çekerim! Orttağı olan bendim, ondan şüphelenen .de benim."

"Öyleyse," dedi Bayan Abbey, bu sefer öncekinden daha tereddütlü, "kendi kendini itham ediyorsun."

"Hayır, etmiyorum Bayan Abbey. Neden mi? Şundan. Ben orttağıyken benden hiç memnun kalmıyordu. Neden kalmıyordu? Çünkü şanssızım ben; pek fazla bulamıyorum. Onun şansı nasıldı? Hep iyi. Dikkatinizi çekerim! Hep iyi! Ya! Bazı oyun olur, şans önemlidir Bayan Abbey, ama bazı oyunda da, şansla birlikte ustalık da önemlidir."

"Gaffer'ın bulduğu şeyleri bulmakta usta olduğundan kim şüpheleniyor be adam?" diye sordu Bayan Abbey.

"Bulduğu şeyleri kendisi temin ediyordur belkim," dedi Riderhood, fesat başını sallayarak.

Karanlık bakışları karşısında Bayan Abbey'nin kaşları çatıldı.

"Her gelgitte nehre açılırsan ve nehirde birini bulmak istiyosan, önceden birinin kafasına vurup sonra da nehre atarak şansını fazlasıyla arttırabilirsin, Bayan Abbey."

"Yüce Rabbim!" nidası istemeden Bayan Potterson'ın dudakları arasından fırladı.

"Dedim size!" dedi öteki, sesi, teknesinin paspası gırtlağına tıkılmış gibi çıktığından, sözlerini barın içine fırlatmak için yarım kapının üzerinden uzanmıştı; "Na buraya yazıyorum, Bayan Abbey! Buraya dikkat! Onu takip edeceğim, Bayan Abbey! Buraya dikkat! Yirmi yıl bile sürse ondan hesabımı soracağım! Kim ki o, kızı sayesinde matah bi halt zannediliyor. Benim de kızım yok mu?"

Konuşmakla daha çok kafayı bulmuş, iyice de zıvanadan çıkmış gibi görünen Bay Riderhood, bu gösterişli sözlerle bira kupasını alıp sendeleyerek tuvaletin yolunu tuttu.

Gaffer orada değildi ama Bayan Abbey'nin öğrencilerinden, gerektiğinde büyük uysallık sergileyen kalabalık bir tornan oradaydı. Saatin onu vurması ve Bayan Abbey'nin kapıda belirip, soluk kırmızı ceketli birine, "George Jones, zamanın doldu! Karına dakikası dakikasına evde olacağına söz verdim," demesiyle Jones boynu bükük kalktı, herkese iyi geceler dileyip çıktı. Saat on buçukta Bayan Abbey tekrar içeri baktı ve "William Williams, Bob Glamour, Jonathan, zamanınız doldu." Williams, Bob ve jonathan da aynı yumuşakbaşlılıkla hoşçakal deyip buharlaştılar. Bunlardan daha tuhafı, şişe burunlu, parlak şapkalı bir şahıs, gözle görülür bir tereddütten sonra, garson çocuğa bir bardak sulu cin ısmarladı ama Bayan Abbey içkiyi göndermek yerine bizzat kendisi gelip, "Kaptan Joey, bundan fazlası artık zarar," deyince, sadece Kaptan çekingen hareketlerle dizlerini ovuşturup itiraz nevinden tek kelime etmeden ateşe bakmakla kalmadı, etraftakilerden de, "He ya Kaptan! Bayan Abbey haklı; sen Bayan Abbey'nin sözünden çıkma Kaptan," şeklinde mırıltılar yükseldi. Kendisine böyle biat edilmesi Bayan Abbey'in dikkatini köreltmek yerine keskinleştirmişti, sınıftakilerin saygılı yüzlerine şöyle bir göz gezdirip hizaya sokulmaya ihtiyaç duyan iki genç seçti ve tekdirlerini onlardan esirgemedi: 'Tom Tootle, senin gibi önümüzdeki ay evlenecek genç bir adamın artık eve gidip uyuma zamanı geldi. Hiç onu öyle dirsekleme Bay jack Mullins, yarın senin de erkenden işbaşı yapacağını biliyorum, aynısını sana da söylüyorum. Hadi bakalım! İyi çocuk olun da iyi geceler deyin!" Bunun üzerine kıpkırmızı olan Tootle, Mullins'e, kıpkırmızı olan Mullins de Tootle'a baktı, önce hangimiz kalksak diye ve nihayet ikisi birlikte kalktılar, Bayan Abbey onları geçirirken herkes pis pis sırıtıyordu, onlara arkasını dönmese hiç kimse böyle sırıtmaya cesaret edemezdi.

Böylesi bir müessesede, beyaz önlüklü garson, omuzlarını çıplak bırakacak şekilde ta yukarı kadar sıkı

sıkı kıvrılmış yenleriyle zor kullanmanın ihtimal dahilinde olduğunu ima ederdi, ama bu ihtimal bir tür formalite muamelesi görürdü. Tam kapanma saatinde, sona kalmış müşteriler nizami bir biçimde dışarı çıktılar: Bayan Abbey barın yarım kapısında durmuş ayrılık törenine nezaret ediyordu. Hepsi Bayan Abbey'ye iyi geceler dilediler, o da hepsine, Riderhood hariç. Olanları, mesleki bir gözle inceleyen, ferasetli garson çocuk, bu adamın artık Six jolly Fellowship Porters'tan ilelebet sürülüp aforoz edildiğini ruhunun derinliklerinde hissetti.

"Bob Gliddery," dedi Bayan Abbey garsona, "hemen Hexam'lara koş, kızı Lizzie'ye onunla konuşmak istediğimi söyle."

Bob Gliddery örnek bir süratle bir koşu gidip geldi. Onu takip eden Lizzie geldiğinde, Fellowship Porters'ın iki kadın çalışanından birisi, bar şöminesinin yanındaki küçük, kuytu masayı hazırlıyordu. Bayan Potterson'ın akşam yemeği, sosis ve patates püresinden ibaretti.

"Gel otur kızım," dedi Bayan Abbey. "Biraz bir şey yer misin?"

'Teşekkür ederim hanfendi. Ben yemeğimi yedim."

"Bana da bu kadar yetti," dedi Bayan Abbey, tadına bile bakmadığı yemeği iterek, "hatta arttı bile. Artık bana gına geldi, Lizzie."

"Üzüldüm, hanfendi."

"Madem öyle, Allah aşkına neden yapıyorsun?" diye sordu Bayan Abbey sert bir sesle.

Barda

"Ben ne yapıyorum ki?"

"Öyle şaşkın şaşkın bakma bana! Lafa açıklamayla girebilirdim ama ben kestirmeden gitmeyi severim. Hiç lafımı esirgemem. Bob Gliddery, kapıyı zincirle de yemeğini ye."

Yemekten olduğu kadar laf esirgememe durumundan da kaynaklanan bir çeviklikle Bob kendine söyleneni yaptı ve çizmelerinin nehir yatağına doğru indiği duyuldu.

"Lizzie Hexam, Lizzie Hexam," diye tekrar konuşmaya başladı Bayan Potterson, "babandan kurtulursan doğru düzgün bir hayat sürebileceğini sana kaç kere söyledim?"

"Çok kere, hanfendi."

"Çok kere. Evet! Fellowship Porters'ın önünden geçen en baba buharlı geminin demir bacasıyla konuşaydım daha iyiydi."

"Hayır, hanfendi," dedi Lizzie; "çünkü o size minnettar kalmazdı ama ben minnettarım."

"Yemin ederim seninle böyle ilgilendiğime utanıyorum," dedi Bayan Abbey hırçın bir edayla, "çünkü bu kadar güzel olmasan hiç sanmam ki ilgileneyim. Niye çirkin değilsin?"

Lizzie bu zor soruya özür diler gibi bir bakışla cevap verebildi ancak.

"Ama değilsin işte," diye devam etti Bayan Potterson, "yani bu bahsi açmanın hiç manası yok. Seni olduğun gibi kabul etmem lazım. Öyle de yaptım. Hâlâ inat mı ediyorsun yani?"

"Ben olsam inat demezdim hanfendi."

"Ya ne derdin, kararlılık mı?"

"Evet, hanfendi. Karar."

"İnatçı olup da inatçı olduğunu kabul eden kimseyi görmedim zaten!" dedi Bayan Potterson, sıkıntılı burnunu kaşıyarak. "Ben olsam eminim kabul ederdim ama ben patavatsızım, ikisi farklı şeyler. Lizzie Hexam, Lizzie Hexam, tekrar düşün. Babanın en kötü tarafı ne, biliyor musun?"

"Babamın en kötü tarafını biliyor muyum!" diye tekrar etti Lizzie, gözlerini açarak.

"Babanın üzerine nasıl şüphe çektiğini biliyor musun? Ona karşı ne şüpheler beslendiğini biliyor musun?"

Babasının yaptığı işten vicdanen büyük rahatsızlık duyan kız yavaşça gözlerini yere indirdi.

"Söyle Lizzie. Biliyor musun?" diye üsteledi Bayan Abbey.

"Rica ederim şüpheler neymiş siz söyleyin, hanfendi," diye sordu gözlerini yerden kaldırmadan.

"İnsana babası hakkında söylemek zor böyle bir şeyi ama söylemek lazım. Babanın ölü bulduklarının bazılarının ölmesine yardım ettiğini düşünenler var."

Kendi duymayı beklediği gerçek, doğru şüphe yerine, asılsız olduğuna emin olduğu bir şey duymak, Lizzie'nin içini öyle rahatlatmıştı ki Bayan Abbey kızın soğukkanlılığına şaşırdı. Gözlerini hemen kaldırıp adeta zafer kazanmış gibi başını iki yana salladı, neredeyse gülecekti.

"Öyle konuşan her kimse babamı tanımıyor!"

("Çok sakin karşıladı. Olağanüstü sakin karşıladı," diye düşündü Bayan Abbey.)

"Belki de," dedi Lizzie bir şeyleri hatırlayarak, "babama garezi olan biridir; onu tehdit eden biri! Riderhood mu dedi bunları, hanfendi?" "Doğrusunu istersen o dedi."

"Evet! Babamın ortağıydı, babam ondan ayrıldığı için intikam almaya çalışıyor. Babam ortaklığı

bozduğunda yanındaydım, çok kızmıştı. Hem bi de şey var Bayan Abbey! - Şimdi söyleyeceğim şeyi çok mecbur kalmadıkça kimseye söylemeyeceğinize söz verir misiniz?"

Eğilip fısıldayarak söylemişti bunları.

"Söz," dedi Bayan Abbey.

"Babam sayesinde Harmon cinayetinin köprünün hemen üzerinde ortaya çıktığı geceydi. Köprünün hemen altında, eve doğru kürek çekerken, Riderhood teknesiyle karanlıkta belirdi. Sonra, cinayetin çözülmesi için o kadar uğraşıldığı halde bir türlü açıklığa kavuşmayınca, Riderhood'un cinayeti işlediğini ve babam bulsun diye cesedi özellikle oraya bıraktığım düşündüm çok kereler. Çok kötü, çok zalim bir şey ama şimdi babamın üzerine atmaya çalıştığı için bana sanki doğruymuş gibi görünüyor. Acaba ölen adam sayesinde mi malum oldu bu bana?"

Bu soruyu Fellowship Porters'ın sahibesinden ziyade ateşe sormuştu, sonra endişeli gözlerle küçük barı taradı.

Ama Bayan Potterson, öğrencilerini hizaya getirmeye alışık, tecrübeli bir müdire gibi meseleyi dünyevi bir perspektife yerleştirdi.

"Seni şaşkın kız seni," dedi, "birinin şüphelerini dikkate almadan ötekinin şüphelerini geçiştiremeyeceğini görmüyor musun? Birlikte çalışıyorlardı eskiden. Ne yapıyorlarsa, epeydir yapıyorlardı. Senin düşündüğün doğru olsa bile, ikisinin birlikte yaptığı şey neyse, birinin aklına yatan şey de o."

"Babamı tanımıyorsunuz hanfendi, yoksa böyle konuşmazdınız. Babamı hiç mi hiç tanımıyorsunuz."

"Lizzie, Lizzie," dedi Bayan Potterson, "bırak onu. İlişkini tümüyle kesmen gerekmez ama yanından ayrıl. Uzaklaş; ama sana bu gece söylediğim şey yüzünden değil -:bu konuda bir hüküm vermeyeceğiz ve doğru olmadığını ümit edeceğiz- daha önce söylediğim şeyler yüzünden. Bilmem güzelliğinden mi değil mi ama seni severim ve sana iyiliğim dokunsun isterim. Lizzie, gel sözümü dinle. Kendini harcama kızım, saygın ve mutlu olmaya gel ikna ol."

Ricasının arkasında öyle olumlu duygular, öyle sağlam bir sağduyu vardı ki Bayan Abbey'nin sesi yumuşayıp okşar gibi bir tını almıştı, hattâ kolunu kızın beline dolamıştı. Ama Lizzie sadece "Teşekkür ederim, teşekkür ederim! Yapamam. Yapmam. Bunu düşünmemeliyim. Babamın yükü arttıkça benim desteğime daha çok ihtiyaç duyuyor."

Bunun üzerine Bayan Abbey, yumuşayan bütün sert insanlarda olduğu gibi yeterince ödün verdiğini hissederek buna tepki verdi ve buz kesti.

"Ben elimden geleni yaptım," dedi, "bundan sonrasını artık kendin bileceksin. Kendi düşen ağlamaz. Babana söyle artık buraya gelmesin."

"Ama hanfendi, emniyette olduğunu bildiğim tek yeri de ona yasaklayacak mısınız?"

"Fellowships," dedi Bayan Abbey, "başkaları kadar kendisini de düşünmek zorunda. Burada düzeni sağlamak, Fellowships'i bu hale getirmek için çok emek harcadım, bu haliyle muhafaza edebilmek için de gece gündüz çabalıyorum. Fellowships'in üzerinde, adını kötüye çıkarabilecek bir leke olmamalı. Burayı Riderhood'a yasakladım, Gaffer'a da yasaklıyorum. İkisine de. Hem Riderhood'un hem de senin söylediklerin, ikisi üzerinde de şüpheler olduğunu gösteriyor, benim de ikisi arasında bir seçim yapmaya niyetim yok. İkisi de aynı karaya bulanmış, Fellowships'in de o karaya bulanmasını istemiyorum. Benim için durum budur."

"İyi geceler hanfendi," dedi Lizzie Hexam üzüntüyle.

"Hah! - İyi geceler!" dedi Bayan Abbey başını sallayarak.

"İnanın bana, Bayan Abbey, her şeye rağmen size gerçekten minnettarım."

"Çok şeylere inanırım," dedi oturaklı Abbey, "buna da inanmaya çalışacağım, Lizzie."

O gece Bayan Potterson akşam yemeğini yemedi, her akşam içtiği sıcak negus şarabının da ancak yarsını içebildi. Kadın hizmetçiler -kara gözlü, parlak, kırmızı, yassı suratlı, basık burunlu ve oyuncak bebekler gibi kara bukleli iki gürbüz kız kardeş- birinin bayanın sinirlerini fena bozduğunu konuştular aralarında. Garson çocuk da, annesinin, yatma saatini maşayla sistematik olarak hızlandırdığı zamanlardan beri hiç böyle "yatağa kışkışlanmadığı" tespitinde bulundu.

Dışarı çıktığında arkasından kapının zincirlenmesi, Lizzie Hexam'ın o ilk anda duyduğu rahatlamayı silip süpürdü. Gece karanlık ve keskindi, nehir kenarındaki mezbelelik hüzünlüydü ve Bayan Abbey'nin elleri altındaki zincirlerin, kilitlerin şakırtısında insanı kovan bir nağme vardı. Alçalan gökyüzünün altına çıktığında, Cinayetin bozbulanık gölgesi altına girdiği hissi çöktü üstüne; nasıl yükseldiğini göremediği nehir gelgitle ayaklarının dibinde kabarırken, düşünceleri de görünmeyen bir boşluktan sökün edip yüreğine çullanarak onu ürpertti.

Babasından haksız yere şüphe edildiğine emindi. Emindi. Emin. Yine de bu kelimeyi içinden ne kadar tekrar ederse etsin, bütün olasılıkları tarayıp emin olduğunu kendine kanıtlama işi hep sonra geliyor ve başarısızlıkla sonuçlanıyordu. Riderhood suçu işlemiş ve babasının üstüne atmıştı. Riderhood suçu işlememiş, sırf babasına kötülük olsun diye, çarpıtılmaya müsait bazı olaylar babasının aleyhine çevirmişti. Bunlardan hangisi doğru olursa olsun, babası masum olduğu halde suçlu olduğuna inanılması olasılığı, bu korkunç olasılık akla geliveriyordu hemen. İnsanların cana kıydılar diye idam edildiklerini, ama sonradan suçsuzluklarının kanıtlandığını duymuştu, hem o bahtsız insanlar babasının karşı karşıya olduğu iftirayla karşılaşan ilk insanlar da değildi. Demek ki en iyi ihtimalle, babasının dışlanması, arkasından konuşulması ve ondan uzak durulması artık kaçınılmaz bir şeydi. Daha o gece başlamıştı. Koca kara nehir, kasvetli kıyılarıyla, karanlığa gömülerek gözlerinin önünden silindiğinden, iyi kötü herkes tarafından dışlanarak, zan altında geçirilecek bir hayatın uçsuz bucaksız, ıssız sefaletini göremiyordu, ama önünde belli belirsiz yattığını ve o büyük okyanusa, Ölüme uzandığını biliyordu.

Kızın zihninde kesin olan tek bir şey vardı. Bebekliğinden beri o anda yapılması gereken şeyi yapmaya -yağmurdan, soğuktan kaçmaya, açlığı ertelemeye- alışık olduğundan dalgınlıktan silkinip eve koştu.

Oda sessizdi, masanın üzerinde lamba yanıyordu. Köşedeki yatakta kardeşi uyuyordu. Üzerine eğilip onu usulca öptükten sonra masanın başına geçti.

"Bayan Abbey kapadığına göre, gelgite de bakılırsa saat bir olmalı. Sular yükseliyor. Babam sular alçalmaya başlamadan Chiswick'ten geri dönmez, yani dört buçuğu bulur gelmesi. Charley'yi altıda uyandırırım. Kilisenin çanını duyarım burada oturduğum yerden."

Hiç ses çıkarmadan cılız ateşin önüne bir sandalye çekti ve şalına sarınarak oturdu.

"Charley'nin ateşteki boşluğu yok şimdi. Zavallı Charley."

Saat ikiyi vurdu, üçü vurdu, dördü vurdu, kadınlara has bir sabır ve kendine has bir maksatla orada öylece oturdu. Dörtle beş arası şafak sökmeye başladığında, ortalıkta gezinirken Charley'yi uyandırmamak için ayakkabılarını çıkardı, ateşe azıcık kömür attı, kaynasın diye üzerine su koydu, kahvaltıyı hazırladı. Sonra elinde lambayla merdivenden yukarı çıktı ve tekrar indi, etrafta dolanarak küçük bir bohça yaptı. Nihayet kendi cebinden, bacadan ve en üst rafta ters duran bir tasın altından bir yarım peni, birkaç tane altı peni, birkaç şilin toparladı ve onları meşakkatle, sessizce sayıp küçük bir yığın halinde kenara bıraktı. Kardeşinin sesiyle sıçradığında hâlâ bu işle meşguldü.

"Günaaaydın!" Kardeşi yatakta doğrulmuştu.

"Ödümü kopardın Charley."

"Yok ya! Asıl sen benim ödümü kopardın. Gözümü açtım bir baktım gece yarısı, pinti-kız hayaleti gibi orada oturuyorsun!" "Geceyarısı değil Charley. Sabahın altısı." "O kadar oldu mu? Peki sen ne işler karıştırıyorsun Liz?" "Hâlâ falına bakıyorum, Charley."

"Pek ümit vaat etmiyor herhalde," dedi oğlan. "O üç beş kuruşu neden ayırıyorsun öyle?"

"Senin için Charley." "Nasıl yani?"

"Kalk Charley, elini yüzünü yıka, sonra anlatırım."

Kararlı tavrı ve alçak sesi kardeşini daima etkilerdi. Çok geçmeden kafasını bir tas suyun içine daldırıp çıkarmış, bir kurulanma fırtınası arasından ona bakıyordu.

"Hiç senin gibi kız görmedim," dedi en büyük düşmanı kendisiymiş gibi haşin haşin kurulanarak "Çıkar baklayı Liz."

"Kahvaltıya oturacak mısın Charley?"

"Koy çayı. Hu hu! Bu ne? Bi de bohça mı var?"

"Bir de bohça var, Charley."

"Yoksa benim için mi?"

"Evet Charley, sana."

Oğlan yüzü daha ciddileşip, hareketleri daha ağırlaşarak giyindi, gelip küçük kahvaltı masasına oturdu ve gözlerini şaşkınlıkla ablasına çevirdi.

"Charley'ciğim, canım, bizden ayrılman için en doğru zaman şimdi. Değişiklik senin için çok hayırlı olacak, çok daha mutlu olacaksın, daha bir ay geçmeden çok daha iyi bir hayatın olacak. Hattâ bir hafta geçmeden."

"Nerden biliyorsun?"

"Biliyorum işte." Konuşma şeklinde ve kararlı görünümünde bir değişiklik olmadığı halde, kardeşine bakabilecek kadar güvenmiyordu kendine, gözlerini ekmeğini kesip yağlamakla, çayını karıştırmakla ve başka küçük hazırlıklarla meşgul ediyordu. "Babamı bana bırakmalısın, Charley -ben onunla ne yaparsam yapacağım artık- sen gitmelisin."

"Bana söz hakkı vermiyorsun anlaşılan," diye homurdandı oğlan, yağlı ekmeğini huysuzca bir kenara atarak.

Ablası cevap vermedi.

"Sen nesin biliyor musun," dedi oğlan öfkeli bir sızlanmayla, "bencil cadının tekisin, üçümüze yetecek para olmadığını bildiğinden benden kurtulmaya çalışıyorsun."

"Madem öyle diyorsun Charley, tamam ben de kabul ediyorum, bencil bir cadıyım ve üçümüze yetecek para olmadığını bildiğimden senden kurtulmaya çalışıyorum."

Ancak oğlan üzerine atılıp boynuna sarıldığında kaybetti serinkanlılığını. Ama o zaman da tam kaybetti ve kardeşine sarılıp ağlamaya başladı.

"Ağlama, ağlama! Gitmekten memnunum, Liz; memnunum. Beni kendi iyiliğim için gönderdiğini biliyorum."

"Ah Charley, Charley, Allah biliyor ya öyle!"

"Evet, evet. Sen dediklerime kulak asma. Unut gitsin. Bir öpücük ver."

Kısa bir sessizlikten sonra kardeşini bırakıp gözlerini kuruladı ve güçlü, sakin etkisini tekrar kazandı.

"Charley'ciğim, bak canım. İkimiz de bu işin yapılması gerektiğini biliyoruz, bu işin bir an önce yapılması için çok iyi bir sebep olduğunu da bizzat ben biliyorum. Dosdoğru okula git, seninle ikimizin kararımızı verdiğimizi -babamı ikna edemediğimizi- babamın onlara sorun çıkarmayacağını ama seni de bir daha geri almayacağını söyle. Okulun yüz akısın sen, bundan sonra da yüzlerini ağartmaya devam edeceksin, sana geçimini sağlayacak bir iş bulurlar. Yanında götürdüğün giysileri, parayı göster ve biraz daha göndereceğimi söyle. Başka yolunu bulamazsam o gece buraya gelen iki beyefendiden biraz yardım isterim."

"Sakın!" diye bağırdı kardeşi hemen. "Çenemi tutan heriften isteme sakın! Wrayburn müdür nedir, ondan."

Lizzie başını salladı ve kardeşi susup dikkatle dinlesin diye elini dudaklarının üzerine götürdü. Bu arada yanakları ve alnı biraz kızarmıştı.

"Her şeyden ziyade şuna dikkat et Charley! Sakın babam için kötü konuşma. Sakın babama haksızlık etme. Babam kendisi eğitim görmediği için senin de eğitim almana karşı, bunu inkâr edemezsin; ama aleyhinde başka bir şey söyleme ve ablanın da onu çok sevdiğini söylemekten geri durma. Babam hakkında daha önce duymadığın bir şey duyarsan, doğru değildir. Unutma Charley! Doğru değildir."

Oğlan biraz şüphe ve hayretle ablasına baktı ama o hiç aldırmadan konuşmaya devam etti.

"Sakın unutma! Doğru değildir! Başka söyleyecek bir şeyim yok Charley'ciğim, akıllı uslu davran, eğitimine ağırlık ver, buradaki eski hayatın üç beş şeyini hatırla sadece, dün gece rüyanda görmüşsün gibi. Güle güle cancağızım!"

Yaşı çok genç olduğu halde bu veda sözlerine, bir abladan ziyade bir annenin sevgisini katmıştı; oğlanın iyice boynu bükülmüştü. Yürekten bir ah çekerek ablasını göğsüne bastırdıktan sonra bohçasını kapıp, kolunu gözlerine kaldırarak kapıdan fırladı.

Kış gününün beyaz yüzü, buzlu pustan duvağıyla uyuşuk uyuşuk geldi; nehirde birer gölgeden ibaret olan gemiler yavaştan kara nesnelere dönüştü; siyah mizana ve seren direklerinin ardındaki doğu bataklıkları üzerinde yükselen kan kırmızısı güneş, kendi yaktığı bir ormanın kalıntılarıyla dolu gibiydi. Babasını bekleyen Lizzie, geldiğini görünce iskelede ayağa kalkıp kendini gösterdi.

Kayığından başka bir şey yoktu yanında ve hızla ilerliyordu. Sırf bakmakla gelgit akıntılarından bir nesneyi çıkarmak gibi gizemli bir güce sahip görünen, bir tomar amfibi insan mahlûkatı iskelede toplanmıştı. Babasının kayığı kıyıya geldiğinde önce gözleri çamura daldı sonra ortadan kayboldular. Bir şey söylemeden uzak durmaların başladığını gördü Lizzie.

Gaffer da görmüştü, zira karaya ayak bastığında durup etrafına bakmaktan kendini alamadı. Ama hemen kayığını bağlamaya ve küreklerini, ipini, demirini toplamaya koyuldu. Lizzie'nin yardımıyla bunları taşıyarak evine intikal etti.

"Babacığım, ben kahvaltını hazırlarken ateşin yanına otur. Her şey hazır, seni bekliyor. Donmuşsundur."

"Pek hararetim olduğu söylenemez Lizzie; orası kesin. Ellerim küreklere mıhlanmış gibiydi. Nasıl kaskatı oldular baksana!" Ellerini uzatmıştı ama ya renkleri yüzünden ya da kızının yüzündeki ifade yüzünden hemen arkasını dönüp ateşe tuttu.

"Gecenin ayazında dışarıda durmadın inşallah baba?"

"Hayır canım. Mavnanın birine çıktım, kömür ateşinin başında yattım - Oğlan nerde?"

"Azıcık brendi var baba, ben şu eti çevirirken çayına koyuver istersen. Nehir donarsa çok sıkıntı olurdu; di

mi baba?"

"Sıkıntıdan yana eksiğimiz yok zaten," dedi Gaffer, bodur, siyah bir şişeden bardağına içki boşaltıyordu, çok görünsün diye ağır ağır; "sıkıntı hep var, havadaki kurum gibi - Oğlan kalkmadı mı daha?"

"Et pişti baba. Sıcak sıcak ye. Bitirdiğinde ateşin başında konuşuruz."

Ama kızının kendisini oyaladığını fark etti ve yataktan tarafa peşinen öfkeli bir bakış fırlattıktan sonra, önlüğünün kenarını çekiştirerek sordu: "Oğlana ne oldu?"

"Sen kahvaltına başla baba, ben de yanına oturup anlatayım." Kızına baktı, çayını karıştırdı, bir iki yudum içti, sıcak biftekten çakısıyla bir lokma kesti, onu çiğnerken sordu: "Tamam mı! Oğlana ne oldu?"

"Sakın kızına baba. Okumaya yazmaya kabiliyeti varmış." "Hayvan herif!" dedi baba, bıçağını havada sallayarak.

"Böyle bir kabiliyeti olduğundan, başka işlerde de o kadar iyi olmadığından, eğitim görmek için gitti."

"Hayvan herif!" dedi baba, yine aynı hareketi tekrarlayarak.

"Senin ona ayıracak paran olmadığını bildiğinden, yük olmak istemediğinden, ekmeğini eğitimden çıkarmak üzere gitti. Bu sabah gitti baba, giderken çok ağladı ve onu affetmeni rica etti."

"Sakın bir daha bana gelip özür dilemesin," dedi baba, yine sözlerini bıçakla vurgulayarak. "Gözüm görmesin onu, elimin erişeceği yere de gelmesin. Demek öz babasını beğenmedi. Demek öz babasını reddetti. Babası da onu reddediyor, hayvan herif."

Tabağını itti. Güçlü, haşin bir adamın öfke duyduğunda kuvvet uygulamak için duyduğu doğal ihtiyaçla, bıçağını sapından kavrayıp, her cümlenin sonunda masaya vurmaya başladı. İçinde bir şey olmasa, kendi sıktığı yumruğuna bile saplayabilirdi bıçağı.

"Gittiği iyi oldu. Gitmesi kalmasından iyi. Sakın geri gelmesin. Sakın kafasını bu kapıdan içeri uzatayım demesin. Sakın ağzından onu metheden bir kelime daha çıkmasın, yoksa sen de babanı reddetmiş olursun ve baban onun için dediği şeyi senin için de söyler. Adamların benden neden uzak durduğunu anladım şimdi. Birbirlerine 'Oğlunun kendine layık görmediği adam geliyor' diyorlar. Lizzie - !"

Ama Lizzie onu bir çığlıkla durdurdu. Kızına baktığında, kendisine yabancı bir yüzle, elleri gözlerinin önünde, duvarın dibine sindiğini gördü.

"Baba yapma! O bıçağı sapladığını görmeye dayanamıyorum. Bırak onu elinden!"

Bıçağına baktı ama şaşkınlıkla elinde tutmaya devam etti. "Baba bu çok korkunç. Bırak onu, bırak!"

Kızının görüntüsünden ve çığlığından etkilenerek bıçağı attı ve ayağa kalkarak açtığı ellerini ona doğru uzattı.

"Sana neler oluyor Liz? Seni bıçaklayacağımı mı düşünüyorsun?" "Hayır, baba, hayır; bana asla zarar vermezsin." "Kime zarar veririm?"

"Hiç kimseye baba. Kalben ve ruhen eminim, hiç kimseye. Ama katlanması çok zor çünkü," elleriyle yine yüzünü kapadı, "çünkü şey gibi görünüyordu ..."

"Ne gibi?"

Babasının o katilleri andıran görüntüsü, bir gece önce yaşadıkları ve bu sabah yaşadıklarıyla birleşince, Liz tek kelime etmeden babasının ayaklarına kapandı.

Gaffer kızını daha önce hiç böyle görmemişti. Onu büyük bir şefkatle ayağa kaldırdı, kız evlatların en iyi

olduğunu söyledi, "zavallı güzel yavrucak" dedi ve başını dizine yatırarak sakinleştirmeye çalıştı. Sakinleştiremeyince, siyah saçlarının altına usulca bir yastık koydu ve masada ona verecek bir kaşık brendi aradı. Hiç kalmadığından aceleyle boş şişeyi kapıp dı-şar fırladı.

Gittiği hızla ve boş şişeyle geri döndü. Kızının yanma diz çöktü, başını koluna aldı ve parmaklarını suya batırıp dudaklarını ıslattı; bir taraftan da kâh bir omzunun, kâh diğerinin üzerinden odaya bakarak öfkeyle söyleniyordu: "Evde veba mı var? Kıyafetime yapışmış ölümcül bir şey mi var? Nedir bu başımızdaki bela? Kim musallat etti bu belayı başımıza?"

7. Bölüm -Bay Wegg Kendi Başının Çaresine Bakar

Roma İmparatorluğu'na doğru yola çıkmış olan Silas Wegg, ona Clerkenwell üzerinden yaklaşıyor. Vakit akşam üzeri; hava nemli ve soğuk. Bay Wegg, artık ek gelire sahip olduğundan tezgahını erken kapatmış, böylece küçük bir tur atacak zaman buluyor, aynı zamanda Köşk'te endişeyle yolunun gözlenmesini sağlamayı da kendi vazifesi sayıyor. "Boffin biraz beklerse hevesi iyice kabarır," diyor Silas, aksaya aksaya yürürken önce bir gözünü kısıyor sonra ötekini. Tabiat ana her iki gözünü de epey bir kısmış olduğundan, fuzuli bir hareket aslında bu.

"Onu istediğim kıvama getirebilirsem," diyor, bir yandan takırdayıp bir yandan derin derin düşünerek, "bu kadarla yetinmek bana yakışmaz. Hiç saygın olmaz." Bu düşünceyle canlanarak daha hızlı topallamaya başlıyor ve kendisini bekleyen iddialı projelere sahip bütün insanlar gibi çok uzaklara bakıyor.

Clerkenwell'deki kilise civarına toplaşmış mücevher ustalarının farkında olan Bay Wegg'in, bu mahalleye karşı bir ilgisi ve saygısı vardı. Ancak bu hususta ki hissiyatının ahlaki yönü, tıpkı yürüyüşü gibi aksaktı; zira değerli taşlar ve saat mahfazalarını toplayıp güvenle uzaklaşmasını sağlayacak bir görünmezlik pelerininin ne büyük keyif vereceğini kurarken, söz konusu eşyayı kaybedecek insanlara karşı hiç mi hiç vicdan azabı hissetmiyordu.

Gerçi kurnaz taklitçilerin inci, elmas, altın ve gümüş işlediği, ellerini yıkadıkları suyu bile satacak kadar ellerini zenginliğe buladıkları yerlere doğru topallamıyor Bay Wegg, yiyecek, içecek, giyecek eşyalar satan küçük perakendecilerin, İtalyan çerçevecilerin, berberlerin, simsarların, köpek ve ötücü kuş satıcılarının bulunduğu daha fakir dükkânlara yöneliyor. Bu tür işlere ayrılmış dar ve pis bir sokakta karanlık bir vitrini seçiyor Bay Wegg, camın ardında don yağından yapılma bir mum sönük sönük yanıyor, etrafında deri ve kuru sopa parçalarına benzeyen bir nesneler yığını seçiliyor ama eski, teneke şamdanı içinde yanan mum dışında hiçbirinin adını koymak mümkün değil, bir de kavanoz içinde düello yapan salamura iki kurbağa var. Daha bir şevkle topallayarak karanlık yağlı girişe yöneliyor, küçük, kara, yağlı, sıkışmış yan kapıyı itiyor ve peşinden küçük, karanlık, yağlı dükkâna giriyor. İçerisi öyle karanlık ki hiçbir şey seçilmiyor, sadece küçük bir tezgahın üzerinde, bir başka teneke şamdanın içinde, bir başka don yağından yapılmış mum yanıyor, sandalyenin birinde iki büklüm oturmuş bir adamın yüzünün hemen dibinde.

Bay Wegg bu yüze selam veriyor, "İyi akşamlar."

Kalkan yüz soluk benizli, bozuk gözlü, tepesinde kızıl-tozlu bir saç yığını var. Yüzün sahibinin kravatı yok, rahat çalışmak için göğsünü bağrını iyice açmış. Yine aynı sebepten üzerinde ceketi yok: sarı keten gömleği üzerinde bol bir yelek var sadece. Gözleri, bir oymacının aşırı yorgun gözleri gibi ama oymacı değil; yüz ifadesi ve kamburluğu bir ayakkabıcıyı andırıyor ama ayakkabıcı değil.

"İyi akşamlar Bay Venüs. Beni hatırlamadınız mı?"

Bay Venüs, belleği yavaştan canlanarak ayağa kalkıyor ve küçük tezgahın ardında mumu önce yukarı kaldırıp, sonra Bay Wegg'in doğal ve yapay bacaklarına indiriyor.

"Hatırladım tabii!" diyor ondan sonra. "Nasılsınız?"

"Wegg, adım Wegg," diye açıklamada bulunuyor malum beyefendi.

"Evet, evet," diyor öteki. "Hastanede mi kestiler?"

"Öyle," diyor Bay Wegg.

"Evet, evet," diyor Venüs. "Nasılsınız? Ateşin yanına geçip bacaklarınızı - bacağınızı ısıtın."

Küçük tezgah öyle kısa ki, biraz daha uzun olsa arkasında kalacak olan şömineyi açıkta bırakıyor, Bay

Wegg ateşin önündeki bir kutunun üzerine oturuyor ve dükkânın kokusuna benzemeyen ılık ve hoş bir kokuyu içine çekiyor. "Çünkü dükkân," diyor içinden Bay Wegg, şöyle bir koklayarak, "küf, deri, mahzen, zamk, tutkal kokuyor," bir nefes daha çekiyor, "bizim ihtiyar ciğerler için biraz fazla keskin."

"Çayımı demledim, kekim de ocağın rafında, Bay Wegg: bana katılır mısınız?"

Bay Wegg'in hayattaki başlıca ilkelerinden birisi daima katılmak olduğundan, hemen kabul ediyor. Ama küçük dükkân öyle zifiri karanlık, kara raflar, girintiler ve oyuklarla öyle dolu ki, Bay Venüs'ün çay bardağıyla tabağı mumun yanında olmasa görmesi imkânsız, ayrıca gizemli kuytulardan kendisi için çıkarttığı bardağı da burnunun dibine gelene kadar görmüyor. Aynı anda, tezgahın üzerinde yatan küçük, güzel, ölü bir kuşu da görüyor Wegg, yana düşmüş başı Bay Venüs'ün tabağına dayanmış, göğsüne upuzun, sert bir tel saplanmış. Çocuk şarkısındaki Nar Bülbülü'ydü sanki, yayı ve okuyla onu vuran serçe Bay Venüs'tü, küçük gözleriyle gören sinek de Bay Wegg'di.

Bay Venüs eğilip bir kek daha çıkarıyor ama bu ısıtılmamış; Nar Bülbülü'nün göğsündeki oku alıp, keki bu zalim aletin ucunda ısıtmaya koyuluyor. Kek kızardığında tekrar eğilip tereyağ çıkarıyor ve vazifesini tamama erdiriyor.

Bay Wegg, birazdan yiyeceği akşam yemeğinden emin dalavereci bir adam olduğundan, keki ev sahibinin yemesi için ısrar ediyor ki yumuşatsın, sözlerini daha kolay kabullenebilecek bir hale getirsin. Kekler yavaş yavaş ortadan kaybolurken, karanlık raflar, kıyı köşe belirginleşmeye başlıyor ve Bay Wegg yavaş yavaş, arkasındaki şömine rafının üzerinde, kavanoz içinde bir Hindu bebek olduğu gibi muğlak bir düşünceye kapılıyor, kavanoz yeterince büyük olsa takla atacakmış gibi büyük kafası aşağıda, kıvrılmış duran bir bebek.

Bay Venüs'ün istediği kıvama geldiğine kanaat getiren Bay Wegg konuya etrafından dolanarak yaklaşırken, herhangi bir art niyeti olmadığını göstermek için hafif hafif ellerini birbirine dokunduruyor:

"Peki bunca zamandır ben ne haldeyim, Bay Venüs?"

"Berbat," diyor Bay Venüs hiç yumuşatmaya çalışmadan.

"Ne! Hâlâ dükkânda mıyım?" diye soruyor Wegg şaşırmış bir edayla.

"Daima."

Bu durum Wegg'in gizliden gizliye hoşuna gitse de duygularını gizleyerek, "İlginç. Bunu neye bağlıyorsunuz?" diye soruyor.

"Bilmiyorum," diyor Venüs, bezgin, melankolik bir adam, zayıf sesinde kavgacı bir şikayet var, "neye bağlanabilir bilmiyorum, Bay Wegg. Sizi karma bir işin içine katamıyorum, imkânsız. Ne yaparsam yapayım uymuyorsunuz. Bu konuda azıcık bilgisi olan biri bir bakışta 'Olmaz! Uymaz!' der."

"Öyle demeyin Bay Venüs," diye serzenişte bulunuyor Bay Wegg gergin gergin, "benim şahsımdan kaynaklanan, benimkine özel bir şey olamaz. Karma işlerde hep böyle şeyler oluyordur."

"Haklısınız, kaburgalarda sık sık oluyor. Ama diğer şeylerde olmaz. Karma iskelet hazırladığımda, doğaya tümüyle sadık kalamayacağımı biliyorum, hele kaburgalarda, çünkü herkesin kaburgası kendine göre, baş-kasınınki de ona uymuyor; ama diğer taraflarda karma yapmanın bir zorluğu yok. Daha biraz önce bir güzel sanatlar okuluna harika bir şey yolladım, harika. Bir bacağı Belçikalı, diğeri İngiliz, içinde sekiz farklı insanın parçaları var. Karmaya müsait olmamak diye bir şey varsa, işte siz öylesiniz Bay Wegg."

Silas, sönük ışıkta olabildiğince dikkatle sağlam bacağına bakıyor, biraz sessiz kaldıktan sonra sıkıntıyla konuşuyor, "Kesen adamların suçu olmalı. Yoksa neden böyle bir şey olsun ki?" Sorusuna cevap arıyor sabırsızlıkla.

"Nedenini bilemem. Bir ayağa kalkın. Işığı tutun." Bay Venüs, sandalyesinin yanındaki bir oyuktan, gayet temiz, büyük bir özenle toplanmış bir bacak ve ayak kemiği çıkarıyor. Bunları Bay Wegg'in bacağıyla kıyaslıyor; bu sırada söz konusu beyefendinin çizme yaptırmak için ölçüsünü aldırıyormuş gibi bir hali var. "Nasıl oluyor da oluyor bilmiyorum ama durum bu. Bana sorarsanız şu kemikte bir dönüklük var. Hiç sizinki gibisini görmedim."

Şüpheyle bir kendi uzvuna bir de kıyaslandığı örneğe bakan Bay Wegg sözünü esirgemiyor:

"Bahse girerim İngiliz değil bu!"

"Zor bir tahmin değil, yasalar yüzünden mecburen dışardan getirtiyoruz çoğunu! Bu da Fransız bir beye ait."

Başını Bay Wegg'in arkasındaki karanlık bir köşeye doğru salladığından, beriki irkilerek arkasını dönüp gözleriyle "Fransız beyi" arıyor ve nihayet başka bir köşedeki bir rafta, bir zırh parçası ya da korse gibi görünen kaburgalarıyla temsil edildiğini seçiyor zar zor.

"Ah!" diyor Bay Wegg, tanıştırılmışlar gibi hissederek; "Kendi memleketinde senden iyisi yoktur eminim, ama kusura bakmazsan, bacağımın takılmasını isteyeceğim Fransız anasından doğmadı daha."

O anda yağlı kapı hızla içeri itiliyor ve peşinden giren çocuk, kapının çarpmasını bekledikten sonra, "Doldurulmuş kanarya için geldim," diyor.

"Üç şilin, dokuz peni," diyor Venüs. "Paran var mı?"

Oğlan dört şilin çıkarıyor. Daima morali yerlerde sürünen ve ahlayıp oflayan Bay Venüs, gözlerini kısıp doldurulmuş kanaryayı arıyor. Arayışında yardımcı olsun diye mumu eline alınca Bay Wegg dizlerinin yakınında, küçük, kullanışlı bir raf olduğunu görüyor, onu yakalamak için uzanıyormuş gibi görünen el iskeletlerine ayrılmış tümüyle. Bunların arasından cam kutu içindeki kanaryayı kurtarıp oğlana gösteriyor Bay Venüs.

"Burada!" diye mızıldanıyor. "Canlandırma diye ben buna derim! Dala konmuş, havalansam mı diye düşünüyor' Ona iyi bak; çok güzel bir numune - bu da paranın üstü."

Oğlan bozukları topluyor, kapıya çivilenmiş deri kayışı çekerek kapıyı açıyor ki Venüs yaygarayı basıyor:

"Durdurun şunu! Çabuk geri dön, seni küçük haydut! Yarım penilerin arasına diş karışmış."

"Nerden bileyim diş olduğunu? Bana kendin verdin. Ben senin dişini ne yapayım; kendi dişim var benim." Çocuk bir taraftan böyle söylenip bir taraftan da bozukların arasından dişi seçiyor ve tezgahın üzerine fırlatıyor.

"Gençliğinin acımasız kibriyle beni hor görme," diyor Bay Venüs acıklı acıklı. "Düşene bir tekme de sen vurma. Bana zaten olan olmuş. Para çekmecesine düşmüş herhalde. Her yere dökülüyorlar. Kahvaltıda çaydanlığın içinden iki tane çıktı. Azı dişleri."

"İyi de," diye çıkışıyor çocuk, "neden öyle ters ters konuşuyorsun?"

Tozlu saçlarını sallayıp zayıf gözlerini kırpıştırarak bu soruyu yine aynı şekilde cevaplıyor Bay Venüs, "Gençliğin acımasız kibriyle beni hor görme; düşene bir tekme de sen vurma. Bende senin dişlerin olsa, senin gibi konuşabilsem seni çok mahçup ederdim."

Bu sözler oğlan üzerinde bir etki yaratıyor ki homurdanarak çıkıyor.

"Vay bana vaylar bana!" diyor Bay Venüs, derin derin içini çektiğinde mum da sönecek gibi oluyor, "Nerde taze baharın o güzel çiçekleri! Dükkânı inceliyorsunuz Bay Wegg. Size ışık tutayım. Taburem. Çırağın taburesi. Mengene. Aletler. Kemikler, muhtelif. Kafatasları, muhtelif. Kavanozda korunmuş Hintli bebek. Şu da Afrikalı. Şişelerde karışımlar, muhtelif. Her şey el altında, gayet iyi korunmuş durumda. Küflenmişler yukarıda. Şu kapaklı sepetlerde ne vardı, doğrusu ben de tam hatırlamıyorum. Muhtelif insan diyelim. Kediler. Dişli İngiliz

bebeği. Köpekler. Ördekler. Cam gözler, muhtelif. Mumyalanmış kuş. Kurumuş deri, muhtelif. Vay bana vaylar bana! Genel manzara bu."

Mumu kaldırıp çeşitli yerlere tutarken, adı söylenen bütün bu farklı nesneler uysalca öne çıkıp sonra tekrar geriye çekilir gibi görünmüştü. Bay Venüs gamlı gamlı, "Vay bana!" diye tekrar ediyor, yerine oturuyor ve üzerinden gam damlayarak kendine biraz daha çay koyuyor.

"Ben nerdeyim?" diye soruyor Wegg.

"Arka bahçedeki depodasınız, beyefendi, samimi bir şey söyleyeyim mi, keşke Hastane kapıcısından hiç satın almasaydım sizi." "Baksana, benim için kaç para verdin?"

"Bilmem," diyor Venüs, çayını üfleyerek, çayının dumanı üzerinde karanlıktan uzanıyor başı ve yüzü, Venüs sülalesinin deniz köpüğünden doğma geleneğini bugün devam ettiriyor adeta, "başka parçalar da vardı, hepsini birlikte almıştım, bilemiyorum."

Silas sorusunu biraz daha geliştiriyor, "Beni kaça satarsın?"

"Şey," diye cevap veriyor Venüs çayını üflemeyi bırakmadan, "böyle aniden sorunca bir rakam söylemeye pek hazırlıklı değilim, Bay Wegg."

"Yapmayın! Anlattıklarınıza bakılırsa pek fazla etmem," diyor Wegg, ikna kabilinden.

"Karma işler söz konusu olduğunda hakkınız var, Bay Wegg ama yine de bir," sözün ortasında Bay Venüs çayından bir yudum alıyor ama öyle sıcak ki boğulacak gibi oluyor ve gözleri sulanıyor, "tabirimi mazur görün, Ucubelik olarak kıymet kazanabilir."

Tabiri hiç mi hiç mazur görmediği sinirli bakışlarından belli olan Silas kaldığı yerden devam ediyor.

"Beni tanırsınız Bay Venüs, asla pazarlık etmediğimi de bilirsiniz."

Bay Venüs sıcak çayından yudumlar alıyor, her yudumda gözlerini kapatıp tekrar aniden açarak; ama razı olmuş gibi görünmüyor.

"Hayatta yükselmek, kendi bağımsız gayretlerimle bir yerlere gelmek niyetindeyim," diyor Wegg hisli hisli, "bunu başardığımda da dağınık olmak, bir parçamın orada bir parçamın burada olması hiç hoşuma gitmez - açıkça söylüyorum hiç- bütün kibar insanlar gibi derli toplu olmak isterim."

"Şu anda sadece bir niyet bu, öyle mi Bay Wegg? Madem öyle, pazarlık yapacak paranız yok yanınızda. Sizin için belki şöyle bir şey yapabilirim; sizi alıkoyarım. Sözümde dururum, sizi veririm diye korkmayın sakın. Sizi alı-koyarım. Söz. Vay bana vaylar bana!"

Onun sözünü kabul etmeye mecbur olan ve teveccühünü kazanmak isteyen Bay Wegg, kendine biraz daha çay koyarken içini çekiyor, sonra da sesine anlayışlı bir tını vermeye çalışarak soruyor:

"Çok sıkıntılı görünüyorsunuz Bay Venüs. İşler kötü mü?"

"Hiç bu kadar iyi olmamıştı."

"Borç mu var?"

"Hiç borç yok. Bay Wegg, bu işi ilk başlatan olmak bir yana, bu işin ta kendisiyim. İsterseniz gidip Batı Yakası'ndan, Batı Yakası fiyatıyla bir iskelet alabilirsiniz ama o da benim toplamam olacaktır. Çırağın da yardımıyla yapabileceğim işin azamisini yapıyorum, bundan hem gurur hem de zevk duyuyorum."

Dumanı tüten fincanı sol elinde, sağ elini uzatarak, her an gözyaşlarına boğulacakmış gibi kendini bu şekilde ifade ediyor Bay Venüs.

"Ben burada insanın moralini bozacak bir şey göremiyorum, Bay Venüs."

"Farkındayım, Bay Wegg. Hadi bu işte benden iyisi yoktur demeyeyim de, anatomi bilgimi geliştirdiğimi söyleyeyim, hem görüp tanıma hem de ismini bilme açısından mükemmel hale geldim. Sizi dağıtıp bir torbaya koysalar, Bay Wegg ve toplamam için buraya getirseler, gözüm kapalı en küçük kemiğinizin bile ne olduğunu en büyük kemikleriniz kadar kolaylıkla söyleyebilirim, bu arada hepsini aynı hızla yerlerine yerleştirebilirim, omurganızı da sizi şaşırtacak ve çok hoşunuza gidecek bir biçimde tıkır tıkır dizebilirim."

"Ya," diyor Silas (bu sefer önceki gibi hevesli değil), "ben bunda insanın moralini bozacak bir şey görmüyorum - en azından sizin moralinizi bozacak."

"Farkındayım, Bay Wegg. Farkındayım. Kalbimden yana dertliyim, kalbimden! Rica etsem şu kartı yüksek sesle okur musunuz?"

Bay Venüs'ün bir çekmecedeki muazzam keşmekeş içinden bulup çıkardığı kartı alan Silas, gözlüğünü takıp okuyor: " 'Bay Venüs,' "

"Evet. Devam edin."

" 'Hayvan ve Kuş Postu doldurulur' "

"Evet. Devam edin."

" 'İnsan kemikleri düzenlenir.' "

"İşte bu," diyor inleyerek. "İşte bu! Bay Wegg, otuz iki yaşındayım ve bekarım. Onu seviyorum. Krallara layık bir kız, Bay Wegg!" Bu noktada Bay Venüs'ün ruhundaki çalkantının telaşıyla ayağa fırlaması ve sarsakça yakasım yakalayarak karşısına dikilmesi Bay Wegg'i biraz ürkütse de, Bay Venüs özür dileyerek tekrar oturuyor ve umutsuzluğun sükûnetiyle, "İşimi beğenmiyor."

"Faydalarım biliyor mu?"

"Faydalarını biliyor ama sanatını takdir etmiyor ve karşı çıkıyor. 'Ne o kemiklerle bir ilintim olmasını isterim ne de başkalarının beni ilintili görmesini,' yazmış kendi el yazısıyla."

Bay Venüs kendine biraz daha çay koyuyor, bakışlarında ve hareketlerinde derin bir umutsuzlukla.

"İnsan bir ağacın en tepesine tırmanıyor, Bay Wegg, oraya vardığında bir de bakıyor ki hiçbir şey görünmüyor! Geceleri burada oturuyorum, sanatımın güzel ödülleriyle çevrili olarak, bana ne faydalar dokundu? Mahvettiler beni. Bana 'Ne o kemiklerle bir ilintim olmasını isterim ne de başkalarının beni ilintili görmesini,' dediği bir darboğaza getirdiler beni." Bu ölümcül ifadeyi tekrarlayan Bay Venüs çayından büyük yudumlar alıyor ve sebebini de açıklıyor.

"Çay beni aşağı çekiyor. Tepeden tırnağa dibe vurduğumda, atalet bastırıyor. Gecenin birine ikisine kadar ona yapıştım mı bir şeyleri unutmaya başlıyorum. Ben sizi tutmayayım Bay Wegg, kimseye arkadaşlık edecek halde değilim."

"O yüzden değil ama," diyor Silas ayağa kalkarken, "randevum olduğu için gitmem lazım. Harmon'ın oraya gitme vakti."

"Hı?" diyor Bay Venüs. "Battle Köprüsü'nün ordaki Harmon mı?" Bay Wegg o limana yelken açtığını itiraf ediyor. "Oraya kapağı attıysan işin iş. Orada çok para var."

Bay Venüs'ün dükkanı

"Ne kadar da çabuk kavradınız durumu. Hayret!"

"Şaşacak bir şey yok, Bay Wegg. İhtiyar beyefendi tozun içinde bulunan her şeyin ne olduğunu, ne ettiğini bilmek isterdi; çok kemikler, tüyler, başka şeyler getirmiştir bana."

"Demeyin!"

"Evet. (Vay bana vaylar bana!) Buralara çok şeyler gömmüştür, bilirsiniz. Şu ilerilere."

Bay Wegg bilmiyor ama hızla başını sallayarak biliyormuş gibi yapıyor. Aynı zamanda Venüs'ün başıyla işaret ettiği yere doğru bakıyor, tam yönünü bulmaya çalışır gibi.

"Şu nehirde bulunan şeyle ilgilenmiştim," diyor Venüs. "(Benimki daha böyle acımasızca refüze etmemişti o sıralarda beni.) Kalkıp gitmiştim -Neyse ama, boşverin."

Mumu karanlık raflardan birine doğru kaldırmıştı, Bay Wegg dönüp orada ne olduğuna baktığında tekrar konuşmaya başladı.

"İhtiyar beyefendiyi buralarda herkes tanırdı. O toz yığınları arasına çok şeyler gömdüğü söylenirdi. Bence hiçbir şey yoktur. Sizce Bay Wegg7"

"Hiçbir şey yok," diyor Wegg, daha önce bu konuda tek kelime duymadığı halde.

"Ben sizi tutmayayım. İyi geceler!"

Bahtsız Bay Venüs, elini sıkarken başını da sallıyor ve taburesine çökerek kendine biraz daha çay koyuyor. Deri kayışı çekerek kapıyı açarken omzunun üzerinden geri bakan Bay Wegg, garip dükkânın bu hareketle sarsıldığını görüyor, öyle ki bir an mum söner gibi oluyor, Hintli, Afrikalı ve ingiliz bebekler, "muhtelif insan", Fransız beyefendi, yeşil cam gözlü kediler, köpekler, ördekler ve koleksiyonun geri kalanı bir an canlanmış gibi oluyor; Bay Venüs'ün dirseği dibindeki zavallı küçük Nar Bülbülü bile masum kanadı üzerinde kımıldanıyor. Bir an sonra Bay Wegg gaz lambaları altında, çamurda topallıyor.

8. Bölüm -Bay Boffin istişarede

Bu hikâyenin geçtiği sıralarda, Fleet Sokağı'ndan Temple'a çıkıp, kasvetli bir kilise mezarlığına gelene kadar etrafta gamlı gamlı dolaşmış olan ve o mezarlığa nazır kasvetli pencerelere göz gezdiren birisi, o pencerelerin en kasvetlisinde gamlı bir çocuk görecektir; o çocukta da göz alabildiğine, bir idare katibi, bir stajyer kâtip, bir mahalli hukuk katibi, bir tapu katibi, bir Chancery katibi, olabilecek her türlü şeyin katibi ve son zamanlarda gazetelerde saygın avukat Bay Mortimer Lightwood diye adı geçen şahsın katibini görecektir.

Bay Boffin, bu kâtiplik cevheriyle, hem kendi mekanında hem de Köşk'te pek çok kereler iletişime geçmiş olduğundan, tozlu kanal yuvasında oturduğunu gördüğünde teşhis etmekte hiç zorlanmadı. Pencerenin bulunduğu ikinci kata doğru çıkmaya başladı ama Roma imparatorluğunu bekleyen belirsizlikle kafası çok meşguldü, hem iyi huylu Pertinaks'ın ölümüne de pek üzülmüştü; Pretoryen muhafızlarının gazabına uğrayan Pertinaks, daha önceki gece İmparatorluğu büyük kargaşa içinde bırakıp öteki dünyayı boylamıştı.

"Günaydın, günaydın, günaydın!" dedi Bay Boffin, elini sallayarak ve büronun kapısı, musibet anlamına gelen ismi kendine pek yakışan gamlı çocuk, Blight tarafından açıldı. "Avukat burda mı?"

"Bay Lightwood size randevu vermiş miydi, beyefendi?"

"Benim randevuya ihtiyacım yok," dedi Bay Boffin; "parasıyla değil mı?"

'Tabii, efendim. Buyurmaz mısınız? Bay Lightwood şu anda burada değil ama birazdan gelir. Ben randevu defterine bakarken siz de Bay Lightwood'un odasına geçmez miydiniz?" Genç Blight aşırı abartılı bir hareketle, kahverengi kâğıtla kaplı uzun ince bir defter çıkardı ve parmağını yukarıdan aşağı indirerek mırıldanmaya başladı, "Bay Aggs, Bay Baggs, Bay Caggs, Bay Daggs, Bay Faggs, Bay Gaggs, Bay Boffin. Evet efendim, doğruymuş. Ama biraz erken gelmişsiniz, efendim. Bay Lightwood birazdan burada olur."

"Acelem yok," dedi Bay Boffin.

"Teşekkür ederim, efendim. İzninizle, ben bu arada adınızı Ziyaretçiler Defterine gireyim." Genç Blight yine aşırı abartılı bir hareketle başka bir defter çıkardı, eline mürekkepli kalemini alıp biraz emdi, sonra mürekkebe batırdı ve yazmadan önce, daha önce girilmiş isimleri kontrol etti. "Bay Alley, Bay Balley, Bay Calley, Bay Dalley, Bay Falley, Bay Galley,

Bay Halley, Bay Lalley, Bay Malley. Ve Bay Boffin."

"Katı bir düzen var burada, ha evlat?" dedi Bay Boffin, ismi kaydedilirken.

"Evet efendim," dedi çocuk. "Başka türlü başa çıkamazdım."

Bununla muhtemelen, böyle uyduruktan bir meşgalesi de olmasa zihninin paramparça olacağını söylemeye çalışıyordu. Yapayalnız mahpusluğunda ne parlatabileceği prangaları, ne kendine tahtadan oyabileceği bir su kabı olduğundan, söz konusu iki deftere, baş harflerini alfabetik sıraya göre değiştirerek isimler girme ya da adres rehberinden bulduğu isimleri Bay Lightwood'la çalışıyormuş gibi gösterme işine vermişti kendini. Ruhen buna ihtiyacı vardı çünkü hassas bir mizacı olduğundan, patronunun hiç müşterisi olmamasını kendi adına utanç verici bir durum addediyordu.

"Ne zamandır hukuk işlerindesin?" diye sordu Bay Boffin, her zamanki meraklı ve atılgan tavrıyla.

"Üç yıl kadar oldu, efendim."

"Neredeyse içine doğmuşsun!" dedi Bay Boffin takdirle. "Seviyor musun?"

"Pek kafayı takmıyorum," dedi genç Blight, bu yüzden çektiği sıkıntılar geride kalmış gibi içini çekerek. "Ne kadar ücret alıyorsun?" "İstediğimin yarısını," dedi genç Blight. "İstediğinin tamamı ne kadar?" "Haftada on

beş şilin," dedi oğlan.

"Bu gidişle ortalama ne kadar zamanda Yargıç olursun?" diye sordu Bay Boffin, çelimsiz çocuğu sessizce süzdükten sonra.

Oğlan henüz bunun hesabını yapmadığını söyledi.

"Yargıç olmanı engelleyecek bir şey yoktur herhalde değil mi?" diye sordu Bay Boffin.

Asla asla asla köle olmayacak bir Britanyalı olma şerefine nail olduğundan, yargıç olmasını engelleyecek hiçbir şey olmadığı cevabını verdi oğlan. Yine de böyle bir engel olabileceğine dair şüpheleri varmış gibi görünüyordu.

"Bir iki pound fazladan alsan işine yarar mıydı?" diye sordu Bay Boffin.

Bu hususta genç Blight'ın hiç şüphesi yoktu, bunun üzerine Bay Boffin kendisine söz konusu miktarda parayı hediye etti ve işleriyle ilgilendiği için teşekkür etti, sonra da işlerin artık yoluna girmek üzere olduğunu ekledi.

Sonra Bay Boffin, cinlerinden büroya dair bilgiler alıyormuş gibi bastonunu kulağına dayayarak, Hukuk İcrası ve Mahkeme Raporları ile dolu küçük kitaplığa, pencereye, boş bir mavi çantaya, mühür mumuna, mürekkepli kaleme, bir kutu etikete, bir elmaya ve sumene -hepsi de çok tozluydu- mürekkep lekelerine, damlalarına, hukuk işleriyle ilgili bir şeymiş gibi gösterilmeye çalışılmış ama bunda pek de başarılı olunamamış silah kutusuna ve üzerinde HARMON MİRASI yazan demir bir kutuya baktı durdu, ta ki Bay Lightwood gelene kadar.

Bay Lightwood, Bay Boffin'in işlerini görüşmek üzere gittiği dava vekilinden geldiğini söyledi.

"Sizi pek yormuşa benziyorlar!" dedi Bay Boffin, Lightwood'un sıkıntısını paylaşmaya çalışarak.

Bay Lightwood bu bezginliğin onda kronik olduğunu söyleme gereği duymadan açıklamalarına devam etti; nihayet her türlü hukuki sürecin sonuna gelindiğini, müteveffa Harmon'ın mirasının geçerliliğinin vs. kanıtlandığını, mirasçı Harmon'ın öldüğünün vs. kanıtlandığım, Chancery Mahkemesi'nin karara vardığını anlattı; kendisi, Bay Lightwood büyük bir sevinç, şeref, mutluluk vs.'yle, Bay Boffin'i, İngiltere Bankası hesaplarında bulunan, yüz bin pound'luk bir mirasa kavuştuğu için tebrik ediyordu.

"Bu mirasın en güzel tarafı, Bay Boffin, hiç sorun içermemesi. İdare edilmesi gereken mülkler yok, iyi ürün alınmadığında çiftçilere geri ödenecek kira yok (bu yüzden adı gazetelere çok düşen olmuştur), seçimlerde tesir altında bırakılmaya çalışılacak seçmenler yok, sütün kaymağını masaya gelmeden üstünden alan aracılar yok. Yarın sabah bütün bu parayı alıp kasanıza koyabilirsiniz ve istediğiniz yere götürebilirsiniz -ne bileyim, isterseniz Rocky Dağları'na götürün. Er ya da geç," diye sözlerini bağladı Bay Lightwood, bezgin bir gülüşle, "gayet aşina bir havayla, birilerine Rocky Dağları'ndan bahsetmenin karşı konulmaz cazibesine kendimi kaptırıp, sizi bu coğrafi başağrılarının devasa silsilesine gönderdiğim için kusura bakmazsınız umarım."

Bu son sözü tam manasıyla takip edemeyen Bay Boffin, şaşkın bakışlarını önce tavana sonra halıya yöneltti.

"Şey," dedi, "bu konuda ne söylesem bilemiyorum doğrusu. Ben halimden memnundum. Şimdi ilgilenmek gereken çok şey çıktı."

"Sevgili Bay Boffin, siz de ilgilenmezsiniz olur biter!"

"Hı?"

"Şimdi," dedi Mortimer, "profesyonel bir danışman ağırlığıyla değil de, sade bir vatandaşın sorumsuz budalalığıyla konuşursam, meblağın aşırı yüksek olması zihninize yük oluyorsa, o meblağı kolayca

azaltabileceğinizi bilmenin avuntusuna sığınabilirsiniz. Bunu yapmak pek meşakkatli geliyorsa, bu meşakkati üzerinizden alabilecek pek çok kişinin var olduğu avuntusuna da sığınabilirsiniz."

"İyi de bana pek öyle gelmiyor," dedi Bay Boffin aksi aksi, yüzü hâlâ şaşkındı. "Söylediğiniz şey hiç tatminkar değil."

"Ne tatminkar ki, Bay Boffin?" diye sordu Mortimer, kaşlarını kaldırarak.

"Benim için tatminkar şeyler vardı," dedi Bay Boffin özlemli bakışlarla. "Köşk'te ustabaşıyken -daha adı Köşk konmadığı zamanlarda- işimi çok tatminkar buluyordum. İhtiyar adam acayip huysuzdu (anısına saygısızlık etmek için söylemiyorum bunu) ama iş güzeldi, gün ışımasından, karanlık çökene kadar. Yazık," dedi Bay Boffin kulağını kaşıyarak, "kendini para kazanmaya verdi. Bu kadar kaptırmasa onun için daha iyi olurdu. İnanın bana," dedi aniden bir keşifte bulunmuş gibi, "bu meblağ ona da çok fazla geliyordu!"

Bay Lightwood pek inanmamış gibi öksürdü.

"Hem tatminkar demişken," diye devam etti Bay Boffin, "Allah bizi korusun! Onu küçük parçalara böldüğümüzde paranın tatminkarlığı mı kalır? İhtiyar adam yükünü tutuyor ama zavallı çocuk, zavallı çocuğa hiç faydası yok. Deyim yerindeyse tam başına devlet kuşu konacakken işi bitiyor. Bay Lightwood, diyeceğim o ki, zavallı çocukcağız için, Bayan Boffin de ben de, kimbilir kaç kereler ihtiyara kafa tutmuşuzdur, o da bize ağzına geleni söylemiştir. Bayan Boffin ona doğal sevgi bağlarından bahsettiğinde, bonesini (başının tepesine siyah hasır bir şapka iliştirir Bayan Bof-fin genelde) kafasından çekip avlunun öte tarafına fırlattığını bilirim. Bir keresinde bunu hakaret gibi yaptıydı da ona ağzının payını verecek olduydum, Bayan Boffin kendini aramıza atıp şakağına bir darbe aldıydı. Sonra da yere düştüydü, Bay Lightwood. Yere."

Bay Lightwood mırıldandı, "Bayan Boffin'in kafasına, yüreğine sağlık."

"Bunları neden anlattığımı anlıyorsunuz değil mi," diye devam etti Bay Boffin, "şimdi işler bu şekli almadan önce, Bayan Boffin'le ben, dini bütün Hıristiyanlar olmamızdan mütevellit, daima çocukların dostu olduk. Zavallı kızcağızın dostuyduk Bayan Boffin'le ben; zavallı oğlanın dostuyduk; bizi kovacağını bilsek bile ihtiyara karşı durduk. Hattâ Bayan Boffin," burada sesini alçalttı, "şimdi Modayı takip ettiği için sözünün edilmesini istemez belki ama, benim önümde ihtiyara taş kalpli rezil, diye bile bağırdı."

Bay Lightwood yine mırıldandı, "Yılmaz Saxon ruhu - Bayan Boffin'in ataları - okçular - onlar sayesinde yenemedik mi Fransızları."

"Bayan Boffin'le zavallı oğlanı son gördüğümüzde," dedi Bay Boffin, (şişmanlarda genelde rastlandığı üzre) hararet kazandı mı eriyecek gibi oluyordu, "yedi yaşındaydı. Ablası namına konuşmak için geldiğinde Bayan Boffin'le ben yoktuk, tozun taşınmadan önce elenmesini gerektiren bir taşra ihalesi için şehir dışına gitmiştik. Bir saat içinde gelip gitmiş. Son gördüğümüzde yedi yaşında küçük bir çocuktu, diyordum. Yalnız ve hüzünlüydü, şu yabancı okula gidiyordu, şimdiki Köşk'ün yukarısındaki evimize gelmişti, ateşin başında ısınmaya. Üzerinde biraz ince, küçük yol kıyafetleri vardı. Küçük sandığı dondurucu rüzgârda dışarıda duruyordu, buharlı gemiye kadar ben taşıyacaktım, ihtiyar adam arabaya altı peni vermenin lafını bile ettirmezdi. O zaman açılmış bir gülden farksız genç bir kadı olan Bayan Boffin onu yanına alıp ateşin başına gitmiş, diz çöküp ellerini ateşte ısıtmış ve yanaklarını ovmuştu; ama çocuğun gözlerinin dolduğunu görünce onun da gözleri hemen dolu dolu oldu ve onu korumak ister gibi boynuna sarıldı ve bana bağırdı 'Onunla birlikte kaçıp gitmek için her şeyimi, her şeyimi verirdim!' Söylemedim ama bu laf biraz kanıma dokundu, aynı zamanda Bayan Boffin'e duyduğum hayranlığı da arttırdı. Çocukcağız ona, o çocuğa sarılmış vaziyette durdular biraz, sonra babası seslenince, 'Gitmem lazım! Allah sizden razı olsun!' dedi ve bir an kalbini Bayan Boffin'in göğsüne dayadı, sonra acı çekiyormuş gibi bize baktı, ızdırapla. Ne bakıştı! Ben de onunla birlikte gemiye bindim (önce hoşuna gidecek bir şeyler yedirdim), yatağında uyur vaziyette bırakıp Bayan Boffin'in yanına döndüm. Ama onu nasıl bıraktığımı ne kadar anlatırsam anlatayım işe yaramadı, çünkü Bayan Boffin bizden ayrılırken yüzünde beliren bakışın

değiştiğine asla ikna olmadı. Ama en azından bir işe yaradı. Bayan Boffin'le çocuğumuz olmamıştı ve zaman zaman olsun isterdik O olaydan sonra istemedik 'İkimiz de ölebiliriz,' dedi Bayan Boffin, 'o zaman başka gözler, çocuğumuzun yüzündeki o yalnız bakışı görür.' Bazı geceler, hava çok soğuk olduğunda, rüzgâr uluduğunda ya da yağmur fasılasız yağdığında hıçkırarak uyanır, sıkıntıyla bağırırdı, 'Zavallı çocukcağızın yüzü gelmiyor mu hiç gözünün önüne? Ah, Allah çocukcağızı korusun!' - seneler geçtikçe bu huyu da geçti, daha başka pek çok şeyler gibi."

"Sevgili Bay Boffin, her şey paçavraya dönüşüyor," dedi Mortimer hafif bir gülüşle.

"Ben olsam her şey demezdim," dedi Bay Boffin, bu tavırdan incinmiş gibi, "öyle şeyler var ki onları çöplerin içinde görmedim hiç. Neyse. Bayan Boffin'le ben, ihtiyarın hizmetinde yaşlandıkça yaşlandık, çok çalıştık, zor bir hayatımız oldu, ta ki ihtiyar yatağında ölü bulunana kadar. Sonra Bayan Boffin'le birlikte, daima yatağının yanındaki sehpada duran kutuyu mühürledik, avukatlarının çöpünün Temple'dan alındığını çok duyduğumdan, fikir danışacak bir avukat bulmak için buraya geldim ve sizin delikanlıyı, şu anki irtifasında, çakısıyla pencere pervazında sinek avlarken gördüm, aşağıdan seslendim, o zaman sizi tanımıyordum ama bu sayede müşerref oldum. Sizinle, hem de şu rahatsız yakalı adamla, hani St Paul Mezarlığı'nın oradaki küçük kemerin altındaki... "

"Doctors' Commons,"[{25}] dedi Lightwood.

"Ben adını başka türlü anlamıştım," dedi Bay Boffin duraklayarak, "ama siz daha iyi bilirsiniz. Sonra siz ve Doktor Scommons işe koyuldunuz, gerekli adımları attınız, Doktor S.'yle birlikte, zavallı çocuğu bulmak için her şeyi yaptınız ve sonunda zavallı çocuğu buldunuz, biz de Bayan Boffin'le 'Onu daha iyi koşullarda tekrar göreceğiz,' deyip duruyorduk birbirimize. Kısmet değilmiş; bu işin tatminkar olmaması da bundan, para asla onun eline geçmeyecek."

"Ama gerçekten çok iyi ellere geçmiş durumda," dedi Lightwood, başını yana eğerek.

"Bayan Boffin'le benim elimize geçti, bu gün ve bu saat itibariyle, ben de tam oraya geliyordum, bu günü ve bu saati bir şey için bekliyordum ben. Bay Lightwood, korkunç, zalim bir cinayet işlendi. Bu cinayetten, gizemli bir biçimde Bayan Boffin'le ben karlı çıktık. Katilin yakalanması ve hapse atılması için mirasın bir kısmını ayırmak istiyoruz - On Bin Pound'luk bir ödül koyacağız."

"Bay Boffin, bu çok fazla."

"Bay Lightwood, bu miktarı Bayan Boffin'le birlikte belirledik ve böyle olmasında ısrarlıyız."

"Bu sefer budalaca şahsi hislerimle değil, mesleki kimliğimle size şunları hatırlatayım," dedi Lightwood, "bu kadar muazzam bir ödül koyarsanız, zorla bir suçlu bulmaya, zorla kanıtlar yaratmaya, zoraki suçlamalara sebebiyet verir, özetle bir sürü tehlikeye davetiye çıkarırsınız."

"İyi de," dedi Bay Boffin, biraz tereddütle, "bu maksat için ayırdığımız meblağ bu. Açıktan açığa duyurulur mu duyurulmaz mı karar verilir, bizim adımıza basılacak yeni ilanlarda... "

"Sadece sizin adınıza Bay Boffin."

"Peki; benim adıma olsun, Bayan Boffin'in de adı aynı, bu da ikimizin de bu işin içinde olduğunu gösterir. Neyse, mirası aldıktan sonra avukatıma verdiğim ilk talimat bu."

"Avukatınız, Bay Boffin," dedi Lightwood, çok paslı bir kalemle çok kısa bir not alarak, "bu talimatı almaktan büyük memnuniyet duyar. Başka talimat var mı?"

"Sadece bir tane daha, o kadar. Bana olabildiğince derli toplu, küçük, sıkı bir vasiyet hazırlayın ve bütün mal varlığımı 'yegane mirasçı olarak, sevgili karım, Henerietty Boffin'e' bıraktığımı yazın. Bu kelimeleri kullanarak, mümkün olduğunca kısa bir şey hazırlayın; ama sıkı olsun."

Bay Boffin'in sıkı vasiyetten neyi kastettiğini anlamakta zorluk çeken Lightwood el yordamıyla ilerledi.

"Kusura bakmayın ama mesleki açıdan kesinlik önemlidir. Sıkı demekle... "

"Sıkı demek istiyorum," diye açıkladı Bay Boffin.

"Muhakkak. Çok da açık. Ama bu sıkılık, Bayan Boffin'i belli koşullarla bağlayan bir sıkılık mı?"

"Bayan Boffin'i bağlamak mı?" diye lafını kesti kocası. "Hayır! Siz ne sandınız ki? Benim istediğim her şey öyle sıkı sıkıya onun elinde olsun ki kimse gevşetemesin."

"İstediği her şeyi yapacak şekilde serbestçe onun mu olsun? Mutlak bir biçimde onun mu olsun?"

"Mutlak?" diye tekrar etti Bay Boffin, kısa, gürbüz bir kahkahayla. "Hah! Şu işe bak! Bu saatten sonra Bayan Boffin'i bağlamaya çalışmak ne yakışırdı ya bana!"

Bu talimat da Bay Lightwood tarafından alındı; bu işi de halleden Bay Lightwood, tam Bay Boffin'i geçirme eylemini gerçekleştirmekteyken, Bay Eugene Wrayburn kapıda adeta onu iterek içeri daldı. Bunun üzerine Bay Lightwood, her zamanki sakin tavrıyla, "Sizi tanıştırayım," dedikten sonra Bay Wrayburn'ün de hukuk mezunu olduğunu ve kısmen iş icabı, kısmen de ilgi alanına girdiği için ona Bay Boffin'in biyografisinden bazı ilginç bölümleri anlattığını ekledi.

"Sizinle tanıştığıma çok memnun oldum, Bay Boffin," dedi Eugene -gerçi pek öyle görünmüyordu.

"Teşekkürler, beyefendi, teşekkürler," diye karşılık verdi söz konusu beyefendi, "Hukukla aranız nasıl?"

"Pek iyi değil," dedi Eugene.

"Size biraz fazla mı kuru geliyor? Ustalaşana kadar biraz sebat etmek gerekiyor galiba. Ama çalışmak gibisi yoktur. Bakın anlara."

"Kusura bakmayın," dedi Eugene zoraki bir gülüşle, "ama bana örnek olarak arıların gösterilmesine daima karşı çıkmışımdır."

"Öyle mi?" dedi Boffin.

"İlkesel olarak karşıyım," dedi Eugene, "bir biped olarak. .." "Bir ne?" diye sordu Bay Boffin.

"İki ayaklı bir mahlûk - iki ayaklı bir mahlûk olarak, bana sürekli böceklerin ve dört ayaklı mahlûkların örnek gösterilmesine ilkesel olarak karşıyım. Davranışlarımı, anları, köpekleri, örümcekleri ya da develeri örnek alarak düzenleme gereğine itirazım var. Mesela devenin çok iyi huylu bir şahıs olduğunu tümüyle kabul ediyorum ama onun kendini eğleyecek bir sürü midesi var, benimse sadece bir tane. Dahası, içeceğimi içinde taşıyabileceğim serin bir mahzen iliştirilmemiş bedenime."

"Ama ben arı demiştim," diye tekrar ediyor Boffin ne cevap vereceğini bilemediğinden.

"Aynen. İzninizle, an demenin hiç akla yatkın olmadığını söyleyebilir miyim? Zira tümüyle varsayımdan ibaret. Bir an için bir arıyla, gömlekli pantolonlu bir insan arasında benzerlik olduğunu kabul etsek bile (ki ben reddediyorum) ve bir insanın bir arıdan bir şeyler öğrenebileceğinde hemfikir olsak bile (ki bunu da reddediyorum), öğrenilecek şeyin ne olduğu sorusu halen cevapsız kalıyor. Taklit etmek mi? Bir şeylerden kaçınmak mı? Dostunuz anlar, kraliçeleri konusunda kendilerini helak edecek kadar endişeli olduklarına ve en ufak bir monarşik harekette kendilerini dağıttıklarına, biz insanlar onlardan dalkavukluğun erdemlerini mi yoksa Saray Genelgesi'nin zavallılığını mı öğreneceğiz? Kovan'ın ancak hiciv olabileceğini düşünüyorum Bay Boffin."

"Her halükarda çalışıyorlar," dedi Bay Boffin.

"Ee-vet," dedi Eugene küçümsemeyle, "çalışıyorlar; ama sizce de abartmıyorlar mı biraz? ihtiyaçlarından çok daha fazla çalışıyorlar - yiyebileceklerinden çok daha fazlasını üretiyorlar - ölene kadar tek bir fikre saplanıp

vızıldayıp duruyorlar - sizce de büyütmüyorlar mı? Peki insan işçiler de hiç tatil yapmamalı mı, arlara benzeyeceğiz diye? Arılar hiç hava değişimine gitmiyor diye ben de gitmeyecek miyim? Bay Boffin, bence kahvaltıda bal nefis oluyor, ama tutucu ve ahlakçı ilkokul öğretmenimin bakışıyla, dostunuz arının despot martavallarına itirazım var. Size tekmil saygımla."

"Teşekkürler," dedi Bay Boffin. "Selametle, selametle!" Muhterem Bay Boffin, Harmon mirasından kaynaklanan tatminsizlik dışında, dünyada daha çok tatminsizlikler olduğuna dair rahatsız edici bir izlenimle yola koyuldu. Bu ruh haliyle Fleet Sokağı'nda hızlı hızlı yürümekteydi ki, kibar görünüşlü bir beyefendi tarafından izlendiğini ve gözlendiğini fark etti.

"Allah allah!" dedi Bay Boffin, olduğu yerde durup düşüncelerini de sekteye uğratarak, "bakalım sırada ne var?"

"Affedersiniz Bay Boffin."

"ismimi de mi biliyorsunuz? Nerden öğrendiniz? Ben sizi tanımıyorum."

"Hayır, beyefendi, tanımıyorsunuz."

Bay Boffin dikkatli dikkatli adama baktı, adam da ona. "Hayır," dedi Bay Boffin kaldırıma baktıktan sonra, sanki kaldırım yüzlerden yapılmıştı da adamınkini onların arasında bulamamıştı, "sizi tanımıyorum."

"Ben mühim biri değilim," dedi yabancı, "tanınmak da istemiyorum; ama Bay Boffin'in serveti..."

"Aa! Daha şimdiden duyuldu, öyle mi?" diye mırıldandı Boffin.

" ... ve onu ele geçirmesindeki romantizm, dikkatleri üzerine çekiyor. Geçen gün gösterdiler sizi bana."

"Ya," dedi Bay Boffin, "Herhalde gösterdiklerinde hayal kırıklığına uğramışsınızdır ama kibarlıktan itiraf edemezsiniz, gerçi ben öyle pek göze hitap etmediğimi gayet iyi biliyorum. Benden ne istiyorsunuz? Hukuk işlerinde değilsiniz, değil mi?"

"Hayır, beyefendi."

"Ödül almak için bilgi vermeye mi geldiniz?" "Hayır, efendim."

Son cevabı verirken adamın yüzünde bir pembelik belirdi ama çabucak kayboldu.

"Yanılmıyorsam, avukatımın bürosundan çıktığımdan beri peşimdesiniz ve dikkatimi çekmeye çalışıyorsunuz. Söyleyin! Öyle mi, değil mi?" diye sordu Bay Boffin öfkeyle.

"Evet."

"Niçin?"

"Sizinle yürümeme izin verirseniz anlatacağım Bay Boffin. Şuraya sapsak -Clifford Han diyorlar galiba- sokağın gürültüsünden birbirimizi iyi duyamıyoruz, orası sakindir, ne dersiniz?"

("Hım," diye düşündü Bay Boffin, "dokuz kuka oynayalım derse, ya da yeni mirasa konmuş taşralı bir beyle karşılaşırsa ya da cebinden sokakta bulduğu bir mücevheri çıkarırsa, kafasına bastonu indiririm!" Bu temkinli düşüncelerle ve bastonunu kukla Punch'ın sopasını taşıdığı gibi kolunda taşıyarak, yukarıda adı geçen Clifford Ham'na saptı Bay Boffin.)

"Bay Boffin, bu sabah Chancery Sokağı'ndan geçerken sizi gördüm. Önümden yürüyordunuz. Sizi takip etme cüretini gösterdim, tam konuşayım mı konuşmayayım mı diye karar vermeye çalışıyordum ki avukatınızın bürosuna girdiniz. Ben de siz çıkana kadar dışarıda bekledim."

("Ne dokuz kuka, ne taşralı beyefendi ne de mücevher gibi görünüyor," diye düşündü Bay Boffin, "ama

belli olmaz.")

"Korkarım biraz cesaret isteyen bir konu, pek bildiğimiz dünyayla da alakası yok ama yine de anlatmayı göze alıyorum. Bana bu cesareti veren şeyin ne olduğunu sorarsanız -muhtemelen içinizden kendinize soruyorsunuzdur zaten- size cevabım, sizin dürüst, işleri kolay yoldan halletmeyi seven birisi olduğunuza, pek sağlam bir maneviyata sahip olduğunuza ve yine aynı özellikleri taşıyan bir eşe sahip olduğunuza kuvvetle ikna olmuş vaziyetteyim."

"En azından Bayan Boffin konusunda doğru bilgi almışsınız," dedi Boffin, yeni arkadaşını bir kez daha tepeden tırnağa incelerken. Bu yabancı adamın halinde tavrında bastırılmış bir şeyler vardı ve gözleri yerde yürüyordu -yine de Bay Boffin'in onu incelediğinin farkındaydı- ve alçak sesle konuşuyordu. Gerçi kelimeleri bulmakta zorlanmıyordu ve ses tonu, biraz ketlenmiş olsa da kulağa iyi geliyordu.

"Başka insanların sizin için söyledikleri şeyi kendi gözlerimle de görebildiğimi -servetin sizi şımartmadığını, burnunuzun büyümediğini- de eklersem, eminim açık bir insan olarak, size dalkavukluk ettiğimden şüphelenmeyecek, sadece kendimi mazur göstermeye çalıştığımı ve bunların da şu anki yegane mazeretlerim olduğunu anlayacaksınızdır."

("Acaba ne kadar?" diye düşündü Bay Boffin. "Para isteyecek. Ne kadar?")

"Muhtemelen hayat tarzınızı değiştireceksiniz, Bay Boffin, maddi durumunuz değişti. Muhtemelen daha büyük bir eve taşınacaksınız, halletmeniz gereken pek çok mesele, uğraşmanız gereken pek çok insan olacak. Acaba beni Sekreteriniz olarak. .. "

"Neyim olarak?" diye bağırdı Bay Boffin gözlerini kocaman açarak.

"Sekreteriniz."

"Şey," dedi Bay Boffin fısıldar gibi, "acayip!"

"Ya da," diye devam etti yabancı, Bay Boffin'in hayretine hayret ederek, "beni herhangi başka bir isim altında işe alırsanız, eminim sadık ve minnettar olduğumu görecek ve umarım işinize yaradığımı anlayacaksınız. Doğal olarak asıl hedefimin para olduğunu düşünebilirsiniz. Ama öyle değil, bu konuyu aramızda bir karara bağlamadan önce size bir yıl, hatta iki yıl gönüllü olarak hizmet edebilirim."

"Nereden geldiniz?" diye sordu Bay Boffin.

"Farklı farklı bir sürü ülkeden," dedi beriki, gözlerine bakarak.

Bay Boffin'in yabancı ülkelerin isimleri ve yerleriyle olan tanışıklığı sınırlı ve biraz kafa karıştırıcı nitelikte olduğundan, sonraki sorusunu biraz daha esnek bir model üzerinden şekillendirdi.

"Belli bir yer var mı?"

"Çok yerler dolaştım."

"Ne iş yaptınız?" diye sordu Bay Boffin.

Bu soruyla da fazla bir ilerleme kaydedemedi, zira şu cevabı aldı, "Önce öğrencilik, sonra gezginlik."

"Böyle açık sormamı mazur görün ama," dedi Bay Boffin, "geçiminizi nasıl sağlıyorsunuz?"

"Yapmayı düşündüğüm işi size az önce söyledim," dedi beriki, tekrar bakıp gülümseyerek, "Aslında başka niyetlerim vardı ama birisi benden önce davrandı ve şu anda hayata baştan başlamam gerekiyor."

Bu adaydan nasıl kurtulacağını tam bilemeyen ve haliyle tavrıyla, giyim kuşamıyla, kendisinde pek olmadığından korktuğu bir incelmişlik sergilediği için karşısında iyice mahcup olan muhterem Bay Boffin, Clifford Hanı'nın çamurlu küçük bahçesine ya da kedi barınağına baktı dikkatli dikkatli, bir fikir vermelerini bekler gibi.

Serçeler vardı, kediler vardı, çürüme ve kokuşma vardı ama bunlar dışında pek ilham veren bir yer değildi.

"Bu arada," dedi yabancı, cüzdanından bir kart çıkarıp uzatarak, "size kendimi tanıtmadım. Adım Rokesmith. Holloway'de, Bay Wilfer diye bir zatın evinde oturuyorum."

Bay Boffin tekrar baktı.

"Bayan Bella Wilfer'ın babası mı?" diye sordu.

"Ev sahibimin Bella diye bir kızı var. Evet; odur muhtemelen."

Bu isim sabahtan beri, hatta günlerden beri Bay Boffin'in aklında dolanıp duruyordu zaten; bu yüzden de, "Bu da çok tuhaf!" dedi ve farkında olmadan, bütün adabı muaşeret kurallarını hiçe sayarak yine dik dik yabancıya baktı. "Gerçi şimdi düşünüyordum da, belki size beni gösteren o aileden birileriydi."

"Hayır. Hiç onlarla birlikte sokağa çıkmadım."

"Belki de benden bahsettiklerini duymuşsunuzdur."

"Hayır. Kendi odamda kalıyorum ve onlarla neredeyse hiç görüşmüyorum."

"Tuhaf ki ne tuhaf!" dedi Bay Boffin. "Valla beyefendi, doğrusu size ne diyeceğimi bilemiyorum."

"Bir şey demeyin," dedi Bay Rokesmith: "İzin verin bir iki güne kadar sizi görmeye geleyim. Daha ilk görüşte bana güveneceğinizi ya da sokaktan alıp eve götüreceğinizi düşünecek kadar şuursuz değilim. İzin verin, boş bir zamanınızda tekrar görüşmek için geleyim."

"Bence uygun, buna itirazım yok," dedi Bay Boffin; "ama şunu iyice anlamanız şartıyla: Sekreter olarak bir beyefendiye ihtiyacım olur mu hiç bilmiyorum. - öyle demiştiniz değil mi, Sekreter? -"

"Evet."

Bay Boffin'in gözleri tekrar kocaman açıldı ve adayı tepeden tırnağa süzerek mırıldandı, "Tuhaf! - Sekreter olduğuna emin misiniz?"

"Eminim."

"Sekreter olarak," diye tekrar etti Bay Boffin, kelimeye yoğunlaşarak; "aydaki adama ne kadar ihtiyaç duyarsam sekretere de o kadar ihtiyaç duyarmışım gibi geliyor. Bayan Boffin'le hayat tarzımızı değiştirme konusunda karar bile almadık daha. Bayan Boffin'in Modaya meyli var tabii ama Köşk'te modaya uygun şeyler yaptı zaten, başka değişikliğe gerek duymaz belki. Madem aceleniz yok beyefendi, sizinle görüşmek isterim, bir ara Köşk'e buyrun. Bir iki haftaya kadar beklerim. Aynı zamanda, önce söylediğim şeylere ilaveten, tahta bacaklı, okur yazar bir adam çalıştırıyorum ve ondan ayrılmak gibi bir niyetim yok."

"Benden önce davranmışlar demek, üzüldüm," dedi Bay Rokesmith, bu duyduğuna şaşırdığı her halinden belliydi; "belki başka vazifeler çıkar ama."

"Benim okur yazar adamın işleri belli," dedi Bay Boffin vakarla, "meslek icabı yükselip çöküyor, arkadaş olarak da şiir okuyor." Bu vazifelerin Bay Rokesmith'in şaşmış zihninde hiçbir açıklık taşımadığını fark etmeden devam etti: "Size iyi günler dilerim beyefendi. Bir iki hafta içinde ne zaman isterseniz Köşk'e gelebilirsiniz. Oturduğunuz yere yaklaşık bir buçuk kilometre mesafede, ev sahibiniz de yolu tarif edebilir. Ama yeni adını belki bilmiyordur, Boffin'in Köşkü diyoruz şimdi, eğer bilmiyorsa Harmon'ın yeri diye sorun, olmaz mı?"

"Harmuun," diye tekrarladı Bay Rokesmith, tam duyamamış gibi, "Harmam. Nasıl yazılıyor?"

"Nasıl yazıldığı sizin işiniz," dedi Bay Boffin sükûnetle. "Harmon deyin yeter. Hadi selametle, selametle!" Ve arkasına bakmadan uzaklaştı.

9. Bölüm -Bay ve Bayan Boffin istişarede

Hiçbir yerlerde oyalanmadan kendini dosdoğru eve intikal ettiren Bay Boffin, Köşk'e vardığında (matemdeki bir fayton beygiri gibi kadifeli, tüylü bir yürüyüş elbisesi giymiş olan) Bayan Boffin'e, kahvaltıdan beri bütün yaptıklarının ve konuştuklarının tam raporunu verdi.

"Bu da bizi," diye devam etti, "karara bağlamadığımız meseleye getiriyor: Moda hususunda yeni bir hamle yapılıp yapılmayacağına."

"Ben sana ne istediğimi söyleyeyim, Noddy," dedi Bayan Boffin, muazzam bir keyifle elbisesini düzelterek; "ben Sosyeteye karışmak istiyorum." "Son Moda Sosyete mi canım?"

"Evet!" diye bağırdı Bayan Boffin, çocuk gamsızlığıyla gülerek "Evet! Balmumu heykeller gibi buraya kapanıp kalmanın bir faydası yok, değil mi? "

"İnsanlar balmumu heykelleri görmek için para veriyor, canım," dedi kocası, "halbuki (seni görmek için o para çok az olsa da) en azından komşular bedavaya görüyor seni."

"Ama böyle olmuyor," dedi Bayan Boffin neşeyle. "Biz de komşular gibi çalıştığımız zamanlarda birbirimizle uyuşuyorduk. Şimdi biz işi bıraktık ve artık uyuşmuyoruz."

"Ne! Tekrar işe başlamayı mı düşünüyorsun?" diye sordu Bay Boffin.

"Ne münasebet! Başımıza talih kuşu kondu, böylesi bir talih neyi gerektiriyorsa onu yapmalıyız; ona göre davranmalıyız."

Karısının içgüdüsel bilgeliğine hep büyük saygı duymuş olan Bay Bof-fin, biraz sıkıntıyla da olsa, "Öyledir herhalde," diye cevap verdi.

"Şimdiye kadar elimize geçen servetle hiçbir şey yapmadık, bu yüzden de bir faydasını göremedik," dedi Bayan Boffin.

"Doğru, şu ana kadar bir şey yapmadık," diye onayladı Bay Boffin, yine aynı sıkıntıyla koltuğuna oturarak. "İnşallah ileride güzel şeyler yaparız. Peki sen bu konuda neler düşünüyorsun hanım?"

Geniş bedenli, sade mizaçlı, güleç bir mahlûk olan Bayan Boffin, kucağında kavuşturduğu elleri ve katmerli gerdanıyla düşüncelerini açıklamaya başladı.

"Güzel bir muhitte güzel bir ev, etrafımızda güzel eşyalar, güzel hayat, güzel arkadaşlar. Fazla ifrata kaçmadan elimizdeki paraya uygun bir yaşam sürmek ve mutlu olmak."

"Evet. Mutlu olmak," diye onayladı, halen sıkıntıdan kurtulamayan Bay Boffin.

"Yüce rabbim!" diye bağırdı Bayan Boffin, gülerek ellerini çırpıp neşeyle öne arkaya sallanarak, "kendimi çift atlı sarı bir arabada hayal ediyorum, tekerlerin ortasında gümüşi kutular. .. "

"Ya! Bunu hayal ediyorsun öyle mi canım?"

"Evet!" diye bağırdı keyifli mahlûk. "Arkada bir uşak, bacaklarını başka arabaların oklarından koruması için demir parmaklık! Önde bir sürücü, kendisi gibi üç kişiyi alacak genişlikteki koltuğa gömülmüş, yeşil beyaz battaniye örtünmüş! İki doru at, başlarını sallıyor, ayaklarını yüksek yüksek atıyorlar! İkimiz içeriye kurulmuşuz, beşibiyerde gibi! Aaaah! Ne güzel! Ha ha ha ha!"

Bayan Boffin ellerini çırparak tekrar öne arkaya sallandı, ayaklarını yere vurdu, gülmekten yaşaran gözlerini sildi.

Kendisi de karısına uyup gülen Bay Boffin, "Peki hanım," diye sordu, "Köşk konusunda ne düşünüyorsun?"

"Kapatırız. Satmayız ama içine bekçi oturturuz."

"Başka?"

"Noddy!" dedi Bayan Boffin, modaya uygun divanından kalkıp basit koltuğun kenarına ilişti ve yumuşak kolunu kocasının koluna geçirdi. "Başka şunu düşünüyorum -hatta sabah akşam aklımda bu var diyebilirim- şu hayal kırıklığına uğrayan kızcağızı; hem kocadan yana hem de zenginlikten yana pek zalim bir hayal kırıklığı yaşadı. Onun için bir şeyler yapamaz mıyız sence? Bizimle yaşamasını rica edemez miyiz? Ya da o tür bir şeyler."

"Benim aklıma hiç gelmemişti!" diye bağırdı Bay Boffin, hayranlıktan sehpayı yumruklayarak. "Bu hamının kafası buharlı makine gibi çalışıyor! Kendi de nasıl yaptığını bilmiyor. Makinenin de bilmediği gibi."

Bayan Boffin, bu felsefi yaklaşımdan hoşlandığım gösterircesine kocasının kulağını çekti, sonra anaç bir ses tonuyla konuşmaya başladı: "Ayrıca bir düşüncem daha var. Sevgili küçükjohn Harmon'ın okula gitmeden önceki halini hatırlıyor musun? Bizim öteki evde, ateşin başındaki halini? Artık parayla pulla işi kalmadığına ve bütün hepsi bize kaldığına göre, yetim bir oğlan bulsak, onu evlat edinsek, adını John koysak, bakıp büyüt-sek diyorum. İçim daha rahat olur gibime geliyor. İstersen kapris de ..."

"Demem, hiç demem," diye lafını kesti kocası.

"Hayır, ama canikom, deseydin..."

"Hayvanlık etmiş olurdum," diye tekrar lafını kesti kocası.

"Kabul ettiğin anlamına mı geliyor bu? Ne iyi ne düşüncelisin, her zamanki gibi, canikom! Sana da çok hoş gelmiyor mu," dedi Bayan Boffin, bir kez daha bütün sevimliliğiyle tepeden tırnağa ışıldayıp, müthiş bir keyifle elbisesini düzelterek, "o günkü zavallı, hüzünlü çocuk sayesinde bir başka çocuğun daha mutlu, iyi ve aydınlık bir hayat süreceğini düşünmek, sana da hoş gelmiyor mu? Hem de bu iyiliğin o zavallı hüzünlü çocuğun parasıyla yapılacağını bilmek?"

"Evet; sizin Bayan Boffin olduğunuzu bilmek de çok hoş geliyor," dedi kocası, "bütün bu yıllar yıllar boyu hep hoş geldi." Bayan Boffin'in modaya uyma emellerini baltalıyordu bu ama yine de bu sözleri sarf ettikten sonra yanyana oturdular, Modadan yana iflah olmaz bir çift olarak.

Bu iki cahil ve cilalanmamış insan, şimdiye kadar hayat yolculuklarında, dini bir vazife duygusu ve doğru olanı yapma arzusuyla bulmuşlardı yollarını. İkisinin de içlerinde bin türlü zaaf ve gülünçlük bulunabilirdi; buna ilaveten, kadının içinde bin türlü gösteriş merakı da bulunabilirdi belki. Ama en iyi zamanlarında, onlardan koparabileceği işin en fazlasını, en kötü zamanlarında sıkıntıya düşürecek kadar az ücretle, çekip alan, zorlu, zalim ve çıkarcı doğa, ahlaki doğruluklarını görüp buna saygı duyamayacak kadar da zıvanadan çıkmamıştı. Kendine rağmen, onlarla ve kendisiyle daimi bir çatışma halinde yapmıştı bunu. Zaten dünyanın kanunu böyledir. Kötülük genelde kısa ömürlü olur ve onu yapanın ölmesiyle ortadan kalkar; İyilik asla.

En aşağılık niyetlerine rağmen, Harmony Hapishanesi'nin ölmüş Mahpusu, bu iki sadık hizmetkarının dürüst ve doğru olduğunu bilirdi. Kendisine dürüstlüğün ve doğruluğun diliyle karşı geldiklerinde onlara öfkelenip küfürler yağdırsa da taş kalbine bir çizik atılmış, onları satın almaya kalkışacak olsa bütün servetinin yetmeyeceğini anlamıştı. Bu yüzden de onlara cefa çektiren ve tek bir güzel sözü çok gören bir patron olduğu halde isimlerini vasiyetine yazmıştı. Bu yüzden de her gün insanoğluna zırnık güvenmediğini beyan etse de -kendine ucundan kenarından benzeyen kimseye güvenmezdi gerçekten de- bu iki insana, ondan sonra hayatta kalırlarsa, en ufağından en büyüğüne her konuda güvenebileceğine emindi, tıpkı kendisinin öleceğine emin olduğu gibi.

Modayı kendilerinden fersah fersah uzağa itmiş olan Bay ve Bayan Boffin, yanyana oturup, evlat edinecekleri yetimi nasıl bulacaklarını tartışmaya başladılar. Bayan Boffin gazetelere ilan vermeyi önerdi,

aşağıdaki özellikleri haiz yetimler falanca gün Köşk'e müracaat edeceklerdi; ama Bay Boffin'in bütün mahalle sokaklarının yetimlerle dolacağını basiretle tahmin etmesi üzerine bu yöntem safdışı edildi. Daha sonra Bayan Boffin kendilerine yetim bulması için rahibe danışmayı teklif etti. Bay Boffin bu planı daha uygun bulduğundan, bir an önce söz konusu muhterem beyefendiye ziyarette bulunmaya ve fırsattan istifade Bayan Bella Wilfer'la da tanışmaya karar verdiler. Bu ziyaretlerin resmi bir havada yapılabilmesi için Bayan Boffin'in faytonu hazırlandı.

Eskiden iş için kullanılan, uzun, çekiç kafalı ihtiyar bir attan ve onun koşulduğu, yine aynı döneme ait, uzun zamandır Harmony Hapishanesi kümes hayvanları tarafından, bir kısım titiz tavuğun en gözde yumurtlama alanı olarak kullanılan, dört tekerlekli bir arabadan oluşuyordu fayton. Boffinler'e kalan mirasta yer alan ata hiç beklemediği miktarda arpa verilmesi ve arabanın da boyanıp cilalanması, Bay Boffin'e göre pek şık olmuştu; sürücü olarak, atla mükemmelen uyum sağlayan, uzun, çekiç kafalı bir delikanlının eklenmesiyle hiçbir eksik kalmamıştı. Delikanlının kendisi de önceleri bu müessesede çalışıyordu ama şimdi, mahalle terzisinin yanında, tozluk ve paltolardan müteşekkil bir mezara kapatılmış, üzeri de yığın yığın düğmelerle mühürlenmişti.

Bu hizmetkarın arkasında Bay ve Bayan Boffin aracın gerisinde yerlerini aldılar: Araç geniş olmasına genişti ama tümseklerin üzerinden geçerken, ön tarafının tıksırarak ayrılması gibi bayağı ve ürkütücü bir eğilimi vardı. Köşk'ün kapılarından çıktıkları görülür görülmez bütün mahalle Boffinler'i selamlamak için camlara kapılara fırladı. Arabanın arkasından bakakalanlar arasında, gür sesleriyle "Noddy Boffin!" "Para babası Boffin!" "Bize de koklat biraz, Boffin!" ve benzeri iltifatlarla onu selamlayan gençten şahıslar vardı. Çekiç kafalı delikanlı bunlara öyle gıcık kaptı ki, görkemli ilerleyişi arabayı kenara çekerek sekteye uğratıp, tacizcileri bertaraf etmek üzere aşağı atlamaya davrandı birkaç kere; bu gayeden onu, işverenlerinin uzun ve hararetli ikna gayretleri vazgeçirebildi ancak.

Nihayet Köşk yöresi arkada bırakılıp, Rahip Frank Milvey'in huzurlu mekânına ulaşıldı. Rahip Frank Milvey'in ikametgahı pek mütevazıydı çünkü aynı ölçüde mütevazı bir geliri vardı. Kendisine bağışta bulunacak kadar bunamış her türlü şaşkın ihtiyar kadının emrine amadeydi, Boffinler'i de hevesle karşıladı. Gençten bir adamdı, pahalı bir eğitimden geçmiş, sefil bir ücret alan, genç karısı ve yarım düzine çocuğuyla yaşayan. Dar bütçesine biraz katkıda bulunmak için, klasikleri öğretmek ve tercüme etmek zorunda olsa da bölgesindeki en aylak insandan daha fazla zamanı, en zengin insandan daha fazla parası olduğu düşünülürdü. Hayatının lüzumsuz eşitsizliklerini ve tutarsızlıklarını, adeta köleliğe varan geleneksel bir tevekkülle kabul etmişti; halktan biri rahibin üzerindeki yükü daha makul ve katlanılabilir hale getirmeye cüret edecek olsa ondan pek yardım göremezdi.

Anlayışlı, sabırlı bir yüz ve tavırla, yine de Bayan Boffin'in elbisesini gözden kaçırmadığını gösteren gizli bir tebessümle Bay Milvey, küçük çalışma odasında -yukarıdaki altı çocuk tavandan aşağı inecekmiş, aşağıda kızaran koyun budu da zeminden yukarı çıkacakmış gibi bir patırtı gürültü arasında- Bayan Boffin'in yetim bulma talebini dinledi.

"Sizin hiç kendi çocuğunuz olmadı, değil mi Bay ve Bayan Boffin?" diye sordu Bay Milvey.

Hiç.

"Ama masallardaki Krallarla Kraliçeler gibi hep çocuğunuz olsun istemişsinizdir herhalde?" Genel olarak, evet.

"O krallarla kraliçeler daima çocuk ister," dedi Bay Milvey kendi kendine gülerek Rahip olsalar belki bunun tam aksini isteyecekleri kanaatindeydi.

"Sanırım," diye devam etti, "Bayan Milvey'i çağırmak en iyisi olacak. Elim ayağırndır benim. İzninizle onu çağırayım."

Bay Milvey seslendi, "Margaretta, canım!" ve Bayan Milvey aşağı indi. Endişelerden biraz yıpranmış,

güzel, akıllı, ufak tefek bir kadındı; pek çok zevkini ve parlak hayalini bastırmış, onların yerine okulları, çorbayı, gömlekleri, kömürü ve genciyle yaşlısıyla geniş bir nüfusun hafta içi sıkıntılarıyla, Pazar öksürüklerini koymuştu. Tıpkı Bay Milvey'in fedakarca, eski okuduğu konulara ve sınıf arkadaşlarına ait şeyleri bastırmış, fakirlerle çocuklan arasında hayatın kuru kırıntılarına kanaat etmiş olması gibi.

"Sevgili Bay ve Bayan Boffin, başınıza konan talih kuşunu duydum."

Bayan Milvey en ufak yapaylık taşımayan bir zarafetle onları kutlamış, gördüğüne de sevinmişti. Yine de açık olduğu kadar ferasetli de olan alımlı yüzünde, kocasının gizli tebessümü eksik değildi. "Bayan Boffin küçük bir oğlan evlat edinmek istiyor, canım." Bayan Milvey'in telaşa kapıldığını gören kocası ekledi: "Bir yetim arıyor, canım."

"Ya!" dedi Bayan Milvey, kendi küçük oğullarından yana içi rahatlayarak.

"Ben de ihtiyar Bayan Goody'nin torunu bu işe uygun olabilir diye düşündüm."

Boffinler'in ilerleyişi

"Ay ama sevgili Frank! Bence hiç uygun değil." "Değil mi?" "Yok, değil!"

Konuşmaya katılmayı kendine vazife sayan ve bu minyon, anlayışlı kadının gösterdiği ilgiden memnun olan, güleç Bayan Boffin, çocuğun ne gibi bir mahsuru olduğunu sordu.

"Eminim kocam da yeniden düşündüğünde bana hak verecektir," dedi Bayan Milvey, Rahip Frank'e bakarak, "yetimi enfiyeden uzak tutamazsınız. Büyükannesi sürekli enfiye alıp üzerine yağdırıyor."

"Ama o zaman büyükannesiyle yaşıyor olmayacak, Margaretta," dedi Bay Milvey.

"Hayır, Frank ama büyükanneyi Bayan Boffin'in evinden uzak tutmak imkânsız; yiyecek içecek buldu mu ayağı iyice alışır. Hem biraz münasebetsiz bir kadın. Geçen Noel arifesi on bir bardak çay içip durmadan da homurdandığını hatırlatırsam ayıp olmaz herhalde. Minnettarlık nedir bilmeyen bir kadın o, Frank. Bu evin kapısı önünde toplanmış insanlara kendi hatalarını anlattığını hatırlarsın, sonra da geceleyin biz yattıktan sonra, kendisine hediye edilen bir iç donunu, kısa gelmiş diye bize geri getirmişti."

"Doğru," dedi Bay Milvey. "Bence de olmaz. Belki küçük Harrison..."

"Aman, Frank!" diye karşı çıktı dikkatli karısı.

"Onun büyükannesi yok, canım."

"Hayır, ama Bayan Boffin'in o kadar surat asan bir yetimden hoşlanacağını sanmıyorum."

"Bu da doğru," dedi Bay Milvey, aklı iyice karıştığından bezginleşmişti. "Küçük bir kız olsa... "

"Ama sevgili Frank, Bayan Boffin erkek istiyor."

"O da doğru," dedi Bay Milvey. "Tom Bocker iyi bir çocuk." (dalgın dalgın)

"Doğrusunu istersen Frank," dedi Bayan Milvey biraz duraladıktan sonra, "Bayan Boffin'in on dokuz yaşında, arabayla yolları sulayan bir yetim istediğinden pek emin değilim."

Bay Milvey, bakışlarıyla konuyu Bayan Boffin'e havale etti ama bu güleç hamının siyah kadife bonesini ve fiyonklarını iki yana sallamasıyla, morali iyice bozularak, "O da doğru," dedi.

"Sizi bu kadar zahmete sokacağımı bilseydim," dedi Bayan Boffin, onları uğraştırmaktan duyduğu sıkıntıyla, "emin olun gelmezdim."

"Rica ederim öyle demeyin!" dedi Bayan Milvey.

"Rica ederim," diye ona katıldı Bay Milvey, "çünkü bizi tercih etmenize çok memnun olduk." Bayan Milvey de onu onayladı; bu nazik, vicdanlı çift, gerçekten de kârlı bir yetim deposu işletiyormuş gibi konuşuyorlardı. "Ama sorumluluğu büyük," diye ekledi Bay Milvey, "onun için de karar vermek zor. Aynı zamanda, doğal olarak, bize vermeyi lütfettiğiniz bu şansı kaybetmek istemiyoruz, yani biraz araştırma yapmak için bize bir iki gün mühlet verseniz - düşkünler evine, anaokuluna, senin Mıntıkaya bakardık Margaretta."

"Tabii!" dedi empatik, minyon karısı.

"Başka yetimlerimiz de var," diye devam etti Bay Milvey, sanki "depoda" diye ekleyecekti; bu işte büyük rekabet varmış ve bir siparişi kaybetmekten korkuyormuş gibi endişeliydi, "kil ocaklarının orada; ama akrabaları ya da arkadaşlarının yanında çalışıyorlar ve korkarım onlardan birini almak isterseniz iş pazarlığa dökülür. Çocuk karşılığında battaniye -ya da kitap veya yakacak- bile verseniz içkiye dönüştürülmesini engellemek imkânsız."

Bunun üzerine Bay ve Bayan Milvey'in, sözü edilen sakıncalardan olabildiğince uzak, uygun bir yetim aramasına ve tekrar Bayan Boffin'le temasa geçmesine karar verildi. Sonra, Bay Boffin aflarına sığınarak Bay Milvey'e, kendi adı hiç anılmadan harcanmasını istediği "bir yirmi pound" kadar meblağı değerlendirmeyi daimi olarak üstlenip üstlenemeyeceğini sordu. Bunu duyan Bay ve Bayan Milvey sanki kendilerinin hiçbir ihtiyacı

yokmuş, fakirliği sadece başka insanlarda görüyormuş gibi büyük bir sevinç duydular; böylece görüşme iki tarafın da memnuniyeti ve iyi düşünceleriyle son buldu.

"Hadi bakalım, hanım," dedi Bay Boffin, çekiç kafalı atla adamın arkasındaki yerlerini alırlarken, "buradaki görüşme çok güzel geçti, bir de Wilferlar'ı deneyelim bakalım."

Söz konusu ailenin kapısına geldiklerinde, Wilferlar'ı denemenin, denemeyi planlamak kadar kolay olmadığı ortaya çıktı, zira müessesenin içine girebilmek hayli zordu; zilin üç kere çalınması dışarıdan görüldüğü kadarıyla herhangi bir sonuç yaratmamakla birlikte içeriden birtakım koşuşturma sesleri geliyordu. Dördüncü sefer, çekiç kafalı delikanlının intikam meleği gibi zile asılmasıyla Bayan Lavinia, uzun bir yürüyüşe çıkmak niyetindeymiş gibi, kafasında bonesi, elinde şemsiyesi, tesadüfen kapıya gelmiş havasında zuhur etti. Genç hanım, kapıda ziyaretçileri görmekten duyduğu şaşkınlığı uygun hareketlerle ifade etti.

"Bay ve Bayan Boffin geldiler'" diye homurdandı çekiç kafalı delikanlı, kapının demirleri arasından, bir taraftan da hayvanat bahçesinde kafese tıkılmış gibi demirleri sallıyordu, "yarım saattir buradalar."

"Kim demiştiniz?" diye sordu Bayan Lavinia.

"Bay ve Bayan BOFFIN!" diye cevapladı delikanlı kükreyerek.

Bayan Lavinia sokak kapısına çıkan basamakları tırmandı, oradan anahtarı alıp basamakları indi, küçük bahçeden geçti ve kapıyı açtı. "Lütfen içeri buyrun," dedi Bayan Lavinia kibirli bir edayla. "Hizmetçi izinli."

Bay ve Bayan Boffin kendilerine söyleneni yaptılar ve nereye gideceklerini göstermesi için küçük holde Bayan Lavinia'yı beklerken, merdivenin üst basamaklarında dikkat kesilmiş üç çift bacağı seçer gibi oldular. Bayan Wilfer'ın bacakları, Bayan Bella'nın bacakları, Bay George Sampson'ın bacakları.

"Bay ve Bayan Boffin demiştiniz, değil mi?" diye sordu Lavinia ihtar mahiyetinde.

Bayan Wilfer'ın, Bayan Bella'nın ve Bay George Sampson'ın bacaklarında gergin bir dikkat husule geldi. "Evet, küçükhanım."

"Şu merdivenlerden aşağı buyurursanız ben de anneme haber vereyim." Bayan Wilfer'ın, Bayan Bella'nın ve Bay George Sampson'ın bacakları heyecanla kaçıştı.

Ailenin oturma odasında tek başlarına bir çeyrek saat kadar beklediler. Oda, yemekten sonra alelacele çekidüzen verilmiş gibi görünüyordu, öyle ki misafirler için mi toplanmış yoksa körebe oynamak için ortalık mı açılmış belli değildi. Derken Bay ve Bayan Boffin, Bayan Wilfer'ın görkemli bir solgunlukla ve kamına saplanmış bir sancıyla içeri girmekte olduğunu gördüler: Misafire daima böyle çıkardı.

"Kusura bakmayın," dedi Bayan Wilfer, ilk selamlaşmaların hemen ardından, mendilin düğümünü sıkıştırıp, eldivenli ellerini sallayarak, "bu şerefi neye borçluyum?"

"Lafı fazla uzatmayalım, hanfendi," dedi Bay Boffin, "Bayan Boffin'le bana bir miras kaldığından haberiniz olmuştur belki?"

"Oldu, beyefendi," dedi Bayan Wilfer başını vakarla eğerek, "haberdarız."

"Bana öyle geliyor ki, hanfendi," diye devam etti Bay Boffin, Bayan Boffin başını sallayıp gülümseyerek onu onaylıyordu, "bizim hakkımızda pek de iyi düşünmüyorsunuzdur."

"Kusura bakmayın," dedi Bayan Wilfer. 'Takdiri ilahiden kaynaklanan bir felaketi Bay ve Bayan Boffin'den bilmek haksızlık olur." Bu kelimeler, o dingin ve kahramanca acı çekme ifadesiyle birleştiğinde etkisi daha da artmıştı.

"Bunu yürekten söylediğinize inanıyorum," dedi dürüst Bay Boffin. "Bayan Boffin'le ben sıradan insanlarız, herhangi bir şey üzerinde hak iddia etmek ya da bir şeylerin etrafından dolanmak istemiyoruz, çünkü her şeye

doğrudan ulaşmanın yolu vardır. Neticede, sebebi ziyaretimiz, kızınızla tanışmaktan büyük bir zevk ve onur duyacağımızı, ayrıca kızınızın evimizi, tıpkı burası gibi kendi evi bilmesinden sevinç duyacağımızı size söylemektir. Kısacası kızınızın moralini düzeltmek ve onunla, bizi bekleyen keyifleri paylaşmak istiyoruz. Onu neşelendirmek, canlandırmak, havasını değiştirmek istiyoruz."

"Aynen öyle!" dedi açık yürekli Bayan Boffin. "Hadi ama! Rahat olalım."

Bayan Wilfer başını, mesafeli bir tavırla hanım misafirine doğru eğdi ve görkemli bir tekdüzelikle beye cevap verdi:

"Kusura bakmayın. Bende kız çok. Bay Boffin ve eşinin bu nazik ilgisine mazhar olan kızlarımdan hangisidir acaba?"

"Açık değil mi?" diye araya girdi sürekli gülen Bayan Boffin. "Doğal olarak Bayan Bella, biliyorsunuz."

"Hı-ıı!" dedi Bayan Wilfer hiç ikna olmamış gibi bir ifadeyle. "Kızım Bella şu anda burada bulunuyor ve kendi adına konuşabilir." Sonra kapıyı azıcık aralamasıyla dışarıdan gelen tıpırtılara aldırmadan seslendi, "Bayan Bella'yı gönderin!" Hayli resmi, neredeyse bir teşrifatçının şaşaasıyla yaptığı bu çağrıyı, aslında anaç gözlerinde sitem dolu bir ifadeyle söz konusu genç hamının bizzat yüzüne bakarak yapmıştı - o sırada Bay ve Bayan Boffin'in dışarıya çıktığını zannederek merdiven altındaki dolaba sığışmaya uğraşıyordu Bayan Bella.

"Kocam RW'nin işleri," diye açıkladı Bayan Wilfer, yerine döndüğünde, "kendisini günün bu saatlerinde Şehirde bulunmaya mecbur bırakıyor, yoksa mütevazı çatımız altında sizi ağırlamaktan onur duyardı."

"Çok hoş bir eviniz var!" dedi Bay Boffin neşeyle.

"Kusura bakmayın, beyefendi," diye onu düzeltti Bayan Wilfer, "şuurlu ve kimselere muhtaç olmayan Fakirliğin mekânı burası."

Konuşmayı bu menfezden sürdürmekte zorluk çeken Bay ve Bayan Boffin, boşluğa bakarak oturdular, Bayan Wilfer da aldığı her nefesin tarihte eşine rastlanmamış bir feragatle alındığını her haliyle belli ederek sessizce oturdu, ta ki Bayan Bella gelene kadar: Bayan Wilfer kendisini takdim edip, misafirlerin ne maksatla geldiklerini açıkladı.

"Lütfunuza minnettarım," dedi Bayan Bella, buklelerini soğuk soğuk savurarak, "ama içimden hiç mi hiç dışarılara çıkmak gelmiyor."

"Bella!" diye çıkıştı Bayan Wilfer; "Bella, kendini toplaman lazım."

"Evet, annen doğru söylüyor, kendini topla canım," dedi Bayan Boffin, "çünkü hem seni yanımızda görmekten çok memnun olacağız hem de kendini böyle eve kapatamayacak kadar güzelsin." Sevimli mahlûk, bunu söyledikten sonra gidip Bella'yı öptü ve gamzeli omuzlarını sıvazladı; Bayan Wilfer, idam öncesi bir görüşmeye nezaret eden bir görevli gibi kaskatı oturuyordu.

"Güzel bir eve taşınacağız," dedi Bayan Boffin, Bay Boffin'e bu konuyu tam da itiraz edemeyeceği bir anda açacak kadar kadındı; "güzel bir fayton alacağız, her yere gidip her şeyi göreceğiz. Sen de bize kızmamalısın," dedi, kızı yanına oturtup elini okşayarak, "çünkü elimizde olan bir şey değil, biliyorsun canım."

Gençlerin samimiyet ve canayakınlık karşısında doğal yumuşama eğilimiyle , Bayan Bella bu yaklaşımın sadeliğinden öyle etkilenmişti ki içtenlikle Bayan Boffin'in öpücüğüne karşılık verdi. Gerçi o görmüş geçirmiş, muteber kadın, yani annesi bundan hiç memnun kalmadı, zira Boffinler onlara iyilik yapıyormuş gibi değil de tam aksi bir izlenim yaratarak üstünlüğü ele geçirmeye çalışmaktaydı.

"En küçük kızım Lavinia," dedi Bayan Wilfer, bu genç hamının içeri girmesiyle dikkatlerin dağılmasına sevinerek. "Bay George Sampson, aile dostumuz."

Aile dostu, öyle içli bir muhabbet beslemekteydi ki, kendinden başka herkesi ailenin düşmanı olarak görmeden edemiyordu. Oturduğu zaman, bastonunun yuvarlak sapını tıkaç gibi ağzına dayadı; tahkir hisleriyle gırtlağına kadar dolmuş gibiydi. Boffinler'e gazapla bakıyordu.

"Yanımıza geldiğinde kardeşini de getirmek istersen," dedi Bayan Boffin, "elbette memnun oluruz. Sen ne kadar mutlu olursan, biz de o kadar mutlu oluruz, Bayan Bella."

"Ah! Benim fikrimin bir önemi yok galiba?" diye bağırdı Bayan Lavinia.

"Lavvy," dedi ablası alçak sesle, "rica ederim sadece görünmekle yetin, duyulmaya çalışma."

"Öyle olsun," diye cevap verdi Lavinia aksi aksi. "Yabancılar tarafından merhamet edilecek bir çocuk değilim ben."

"Çocuksun."

"Çocuk değilim, kimse de bana merhamet edemez. 'Kardeşini de getir' ne demek oluyor!"

"Lavinia!" dedi Bayan Wilfer. "Sus! Benim huzurumda, herhangi bir yabancının - ismi ne olursa olsun - çocuğuma tepeden bakabileceği gibi saçma bir şüpheyi dile getirmene müsaade etmiyorum. Bay ve Bayan Boffin'in bu kapıdan bizi küçük düşürecek bir amaçla girdiğini farzetmeye nasıl cüret edersin, şaşkın kız; ya da annenin fani bedeninde, onlardan ayrılmalarını rica edecek güce sahip olup da bir dakikalığına olsun kendini bundan alıkoyacağını nasıl düşünürsün? Böyle bir düşüncen varsa anneni hiç tanımamışsı."

Lavinia, "İyi ama," diye homurdanmaya başlamıştı ki Bayan Wilfer tekrar çıkıştı:

"Sus! Buna göz yumamam. Misafirlik nedir bilmiyor musun? Bu hanımı ve beyin, ailenin herhangi bir mensubuna -hangisi olursa olsun- tepeden bakabileceği imasında bulunarak, onları neredeyse çılgınlık denebilecek bir münasebetsizlikle suçladığının farkında değil misin?"

"Siz beni ve Bayan Boffin'i kafaya takmayı, bayan," dedi Bay Boffin gülerek; "bize göre hava hoş."

"Kusura bakmayın ama bana göre öyle değil," dedi Bayan Wilfer.

Bayan Lavinia küçük bir kahkaha atarak, "Evet, belli oluyor," diye mırıldandı.

"Cüretkar çocuğumdan," diye devam etti Bayan Wilfer, en küçük çocuğuna onu utandıracak bir bakışla baktı ama bu bakışın kız üzerinde en ufak bir etkisi olmadı, "ablası Bella'ya karşı adil olmasını rica ediyorum; herkesin ablası Bella'nın peşinde koştuğunu hatırlasın; ablası Bella kendisine gösterilen ilgiyi kabul ediyorsa," burada kibirle silkindi "ilgiyi gösteren için bir onurdur bu."

Ama Bayan Bella burada söze girip, sükûnetle annesini susturdu, "Kendi adıma konuşabilirim, anne. Beni karıştırma lütfen."

"Kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla," dedi zaptedilemez Lavinia hınçla; "bu konuda George Sampson'ın fikrini sormak isterdim."

"Bay Sampson," dedi Bayan Wilfer, delikanlının tıkacını çıkarttığını görünce ondan tarafa öyle haşin bir bakış fırlatmıştı ki delikanlı tıkacı tekrar yerine koydu, "ailemizin dostu ve hanemizin gediklisi olan Bay Sampson, böylesi bir davete icabet etmeyecek kadar iyi yetişmiş bir insandır."

Delikanlının böyle methedilmesi, vicdanlı Bayan Boffin'i zihninde ona haksızlık ettiği için pişmanlık duymaya sevketti ve Bay Boffin'le kapılarının ona daima açık olduğunu söyleme ihtiyacı hissetti; bu ilgiye, tıkacını ağzından çıkarmadan, "Çok teşekkür ederim ama sürekli meşgulüm, gece gündüz," diye pek hoş bir karşılık aldı.

Ancak bütün bu olumsuzlukları, Boffinler'in yakınlaşma teşebbüslerine sevimli bir biçimde cevap veren

Bella telafi etti, bu da geniş çifti tatmin etmeye yetti ve onu istedikleri şekilde ağırlamaya hazır olduklarında Bayan Boffin'in gelip haber vereceği vaadinde bulundular. Bayan Wilfer bu düzenlemeyi, başını haşmetle yana eğip, eldivenlerini sallayarak onayladı, "Kusurlarınız görmezden gelinecek ve merhametle ödüllendirileceksiniz, ey fukaralar," der gibi bir hali vardı.

"Bu arada hanfendi," dedi Bay Boffin, tam çıkmak üzereyken arkasını dönmüştü, "bir kiracınız var mıydı acaba?"

"Bir beyefendi," dedi Bayan Wilfer, ifadedeki azımsamayı gidererek, "birinci katta ikamet ediyor."

"Kendisinden Müşterek Dostumuz, diye bahsedeceğim," dedi Bay Boffin. "Müşterek Dostumuz nasıl bir insandır? Kendisini beğenir misiniz?"

"Bay Rokesmith, çok düzenli, çok sessiz ve çok makbul bir ev arkadaşı."

"Sormamın sebebi," diye açıkladı Bay Boffin, "Müşterek Dostumuzu sadece bir kez görmüş olmam ve pek de iyi tanımamam. Kendisi için iyi konuştunuz. Evde mi acaba?"

"Bay Rokesmith evde," dedi Bayan Wilfer; "hattâ," dedi pencereden dışarıyı göstererek, "bahçe kapısının önünde duruyor. Sizi bekliyor olmasın?"

"Belki de," dedi Bay Boffin. "içeri girdiğimi görmüştür belki."

Bella bu kısa diyaloğu dikkatle dinlemişti. Bayan Boffin'i kapıya kadar geçirdiği için sonradan olup bitenleri de dikkatle takip etti.

"Nasılsınız beyefendi, nasılsınız?" dedi Bay Boffin. "Bu Bayan Boffin. Canım sana sözünü ettiğim Bay Rokesmith."

Bayan Boffin iyi günler diledi, Bay Rokesmith de hemen harekete geçip, elinden tutarak arabaya binmesine yardım etti.

"Şimdilik hoşçakal, Bayan Bella," dedi Bayan Boffin, içten bir vedayla. "Yakında görüşürüz! Umarım o zaman küçük John Harmon'ım yanımda olur da seninle tanıştırırım."

Tekerleğin yanında elbisesinin eteklerini toparlayan Bay Rokesmith aniden arkasına, etrafına, sonra da ona baktı, beti benzi öyle atmıştı ki Bayan Boffin bağırdı:

"Aaa!" Bir an duraladı, "Neyiniz var beyefendi?"

"Ona ölmüş birini nasıl gösterebilirsiniz?" cevabını verdi Bay Rokesmith.

"Evlat edineceğim çocuğun adı bu. Bayan Bella'ya söylediğim. Çocuğa bu ismi vereceğim!"

"Beni şaşırttınız," dedi Bay Rokesmith, "bu kadar genç ve güzel birine bir ölüyü göstermekten bahsedince kötü bir alamet gibi geldi."

Bella zaten Bay Rokesmith'in kendisini beğendiğinden şüpheleniyordu. Bu bilginin (zira şüpheden ziyade bilgiydi bu) kendisini ona, ilk baştakine nazaran daha mı yakınlaştırdığı yoksa daha mı uzaklaştırdığı; ona duyduğu güvensizliğe gerekçeler bulmak için mi yoksa onu bu güvensizlikten kurtarmak için mi onun hakkında daha fazla şey öğrenmeye çalıştığı kendisi için de bir muammaydı. Ama çoğunlukla dikkatini büyük ölçüde işgal ediyordu, bu olayda da dikkatini tümüyle ona odaklamıştı.

Bunu Bay Rokesmith'in de kendisi kadar iyi bildiğini, kendisi de onun kadar iyi biliyordu, bahçe kapısının yanındaki yolda yanyana kaldıklarında.

"Çok kıymetli insanlar, Bayan Wilfer."

"İyi tanır mısınız?" diye sordu Bella.

Bay Rokesmith ona sitemle gülümsedi, kendisi de kendine sitemle kızardı -iki hareket de Bay Rokesmith'i tuzağa düşürüp doğru olmayan bir cevap verdirmeye çalıştığının bilgisiyle yapılmıştı- sonra beyefendi sadece, "Onları tanırım," dedi.

"Doğrusu sizi sadece bir kere gördüğünü söyledi."

"Doğrusu söyleyeceğini tahmin etmiştim."

Bella biraz huzursuzlanmıştı, sorusunu geri almanın imkânı olsa çok memnun olurdu.

"Sizi mezarında yatan katledilmiş adamla temasa geçirme teklifinin beni ürpertmesi, size duyduğum ilgiyi bilmenize rağmen, tuhafınıza gitti. Böyle bir anlam taşımadığını bilmem gerekirdi - zaten bir iki dakika içinde de öğrendim. Ama ilgim devam ediyor."

Dalgın dalgın oturma odasına giren Bayan Bella, zaptedilmez Lavinia tarafından karşılandı:

"Aferin Bella! Nihayet muradına erdin - senin şu Boffinler sayesinde. Artık istediğin kadar zengin olacaksın - senin şu Boffinler'inle. istediğinle flört edebileceksin - senin şu Boffinler'in evinde. Ama beni, senin Boffinler'in oraya götüremeyeceksin, sen de Boffinler'in de bunu böyle bilesiniz."

"Eğer," diye lafa girdi Bay George Sampson, bedbinlikle tıkacını ağzından çıkararak, "Bayan Bella'nın Bay Boffin'i, bir daha zırvalarıyla karşıma çıkacak olursa, şunu iyi bilsin ki, erkek erkeğe, bu işten zar..." zararlı çıkar diyecekken, onun zihinsel yetilerine hiç itimadı olmayan ve atacağı nutkun hiçbir anlamı olmayacağını hisseden Bayan Lavinia tarafından, gözlerini yaşartan bir sertlikle tıkacı yine ağzına itildi.

Şimdi de en küçük kızını şu Boffinler'i terbiye etmek için konu mankeni olarak kullanmış olan muhterem Bayan Wilfer, onu görmezden gelerek, sona sakladığı, karakter gücünün son numunesini sergilemeye davrandı. Dış görünüşe bakarak karakter keşfetme sanatındaki takdire şayan becerisiyle aileyi aydınlatmaya sıvandı; hiçbir sezgiyle seçilemeyecek bir karanlıkla ve şerle dolu düşünceleri ne zaman ortalığa saçılsa RW'nin tüylerini diken diken ederdi. Şu anda da, bir taraftan Boffin'siz arkadaşlarının üzerinde bu Boffinler ve hayat tarzlarıyla nasıl üstünlük kuracağını planlarken, yine aynı Boffinler'e karşı duyduğu büyük kıskançlıkla konuşuyordu.

"Görgülerine," dedi Bayan Wilfer, "bir diyeceğim yok. Görünüşlerine bir diyeceğim yok. Bella'ya karşı hiç çıkar gözetmeyen bir ilgi duymalarına, bir diyeceğim yok. Ama Bayan Boffin'in yüzündeki o sahtelik, dalaverecilik, karanlık, derin, sinsi kumpasçılık beni ürpertti."

Bu menfur tavırların inkâr edilemeyecek kanıtlan tümüyle ortada olduğundan Bayan Wilfer hemen oracıkta ürperdi.

10. Bölüm -Evlilik Mukavelesi

Veneering malikânesinde heyecan var. Olgun genç hanım (pudrasıyla filan tam tekmil) olgun genç beyefendiyle evleniyor, ayrıca Veneering malikânesinden gelin gidiyor, ayrıca Veneeringler düğün kahvaltısı veriyor. Söz konusu mekânda vuku bulan her şeye ilkesel olarak karşı olan Analitik, doğal olarak bu eşleşmeye de karşı; ama kendisinin onayına başvurulmamış, dolayısıyla ertesi günkü ziyafet çiçeklerle taçlanabilsin diye getirilmiş bir araba kapıda sera bitkisi yükünü indiriyor.

Olgun genç hanım mal mülk sahibi. Olgun genç beyefendi mal mülk sahibi. Parasıyla yatırım yapıyor. Amatör ruhla tenezzül edip Şehre iniyor, Yönetim Kurulu toplantılarına katılıyor, Hisse trafiğiyle uğraşıyor. Kendi neslinin akil adamlarının pek iyi bildiği gibi, bu dünyada yapılacak tek şey varsa o da Hisse trafiği. Soyun sopun olmasın, yerleşik bir karakterin olmasın, kültürün olmasın, fikrin olmasın, görgün olmasın; Hissen olsun. Yönetim Kuruluna büyük harflerle adın yazılacak kadar Hissen olsun, gizemli işler için Londra'yla Paris arasında mekik doku, büyük adam ol. Nereden geliyor? Hisselerden. Nereye gidiyor? Hisselere. Zevkleri neler? Hisseler. 11-keleri neler? Hisseler. Onu Parlamentoya ne soktu? Hisseler. Hiçbir konuda başarı sağlayamamış, hiçbir şey bulmamış, hiçbir şey üretmemiş olabilir mi? Olsun, her şeyin cevabı belli: Hisseler. Ey, yüce Hisseler! O göz kamaştırıcı imgeleri yukarılara yerleştiren, biz küçük kemirgenleri, ban otu ya da esrarın etkisi altındaymışız gibi gece gündüz şöyle bağırtan: "Bizi kurtarın paramızdan, bizim yerimize saçın onu, alın bizi satın bizi, iflas ettirin bizi, sizden tek ricamız var, bu dünyanın güçleri arasında yerinizi alın ve kanımızı emin!"

Evlilik tanrısı Hymen'in hemşireleri Grace'ler ve Eros'lar, yarın tutuşturulacak meşaleyi hazırlamaktayken Bay Twemlow'un kafası hiç rahat değildi. Hem olgun genç hanım hem de olgun genç bey, şüphe götürmeyecek şekilde Veneering'in en eski dostları gibi görünüyordu. Veneering hamileri filan olmasın? Pek olacak şey değil çünkü ondan daha yaşlılar. Veneering'in baştan sona onlara sırdaşlık etmesi ve onları mihraba çekmek için elinden geleni yapması da cabası. Bayan Veneering'e, "Anastatia, bu ikisi birbiri için biçilmiş kaftan," dediğini bizzat kendisi anlatmıştı Twemlow'a. Sophronia Akershem'i (olgun genç hanım) nasıl hemşiresi gibi gördüğünden ve Alfred Lammle'ı (olgun genç beyefendi) nasıl biraderi gibi gördüğünden bahsetmişti. Twemlow, Alfred'le aynı okulda okuyup okumadıklarını sormuştu. Cevap "Hayır"dı. Sophronia annesi tarafından evlat mı edinilmişti? Cevap "Pek sayılmaz"dı. Twemlow'un eli esefle alnına gitmişti.

Ama iki üç hafta önce, Twemlow, gazetesine, kuru ekmeğiyle açık çayına ve St James Duke Caddesi'ndeki kiralık araba avlusuna nazır oturmaktayken, bolca parfümlenip şapka şeklinde katlanmış, Bayan Veneering'in isminin baş harflerini taşıyan bir not almıştı; sevgili Bay T'den, o gün önemli bir işi yoksa, her zamanki hoşluğuyla teşrif etmesini ve sevgili Bay Podsnap'la birlikte, ilginç bir ailevi meseleyi tartışmak üzere yemeğe dördüncü olmasını rica ediyordu; ilginç bir ailevi mesele kelimelerinin altı çizilerek vurgulanmıştı. Twemlow'un, "işim yok, çok memnun olurum," cevabıyla söz konusu mahalle gitmesi üzerine şu aşağıdaki olay cereyan etmişti:

"Sevgili Twemlow," diyor Veneering, "Anastatia'nın teklifsiz davetine böyle hemen cevap vermeniz gerçekten çok güzel, sizin gibi eski bir dosta da bu yakışır. Sevgili dostumuz Podsnap'ı tanıyor musunuz?"

Kendisine nice kafa karışıklıklarına mal olan sevgili dost Podsnap'ı tanıyor elbette Twemlow ve tanıdığını söylüyor, Podsnap da aynı şekilde mukabele ediyor. Görünüşe göre Podsnap'ın kafası öyle karışmış ki uzun yıllardır ev ahalisiyle büyük yakınlığı olduğuna inanacak hale gelmiş. Rodos Heykeli gibi bir duruşla sırtını ateşe vermiş, en dostane tavrıyla evindeymiş gibi davranıyor. Veneering misafirlerine, Veneering icatlarının nasıl çabucak bulaştığının daha önce de farkına varmış Twemlow kendi zayıf gözlem gücüyle. Gerçi kendisi için de durumun böyle olduğundan zerre şüphelenmiyor.

"Dostlarımız Alfred ve Sophronia," diye devam ediyor Veneering, gizli kahin, "dostlarımız Alfred ve Sophronia'nın, sevgili dostlarım, evleneceğini duymak sizi sevindirecektir. Eşimle ben bunu ailevi bir mesele

olarak gördüğümüz için bütün hazırlıkları üzerimize aldık ve tabii ilk adım da müjdeyi aile dostlarımıza vermek."

("Hı!" diye düşünüyor Twemlow gözlerini Podsnap'tan ayırmadan, "demek toplamda iki kişiyiz, biri ben, biri de o.")

"Aslında," diye devam ediyor Veneering, "Lady Tippins'in de aramızda bulunacağını ümit ediyordum ama kendisi çok aranan bir şahıs olduğundan maalesef meşguldü."

("Hı!" diye düşünüyor Twemlow, gözleri uzaklara dalarak, "demek toplamda üç kişiyiz, üçüncü de Lady Tippins.")

"İkinizin de yakından tanıdığı," diye devam ediyor Veneering, "Mortimer Lightwood şehir dışında ama her zamanki espirili üslubuyla, tören sırasında damadın sağdıcı olması isteğimizi elbette refüze edemeyeceğini, ama bu işle ne alakası olduğunu anlayamadığını yazmış."

("Hı!" diye düşünüyor Twemlow gözlerini yukarı kaldırarak, "demek toplamda dört kişiyiz, dördüncü de bu.")

"Yine tanıdığınız," diyor Veneering, "Boots ve Brewer'ı bugün davet etmedim ama düğüne davet edeceğim."

("Öyleyse," diye düşünüyor Twemlow gözleri kapalı, "toplamda alt. .." Ama bu noktada çöküyor ve yemek bitene, Analitik'e çekilebileceği söylenene kadar kendine gelemiyor.)

"Şimdi sadede geliyorum," diyor Veneering, "küçük aile toplantımızı asıl meselesine. Sophronia, hem annesini hem babasını kaybettiğinden, onu mihraba götürecek kimsesi yok."

"Sen götürsene," diyor Podsnap.

"Sevgili Podsnap, olmaz. Üç sebepten. Birincisi, hatırlamam gereken saygıdeğer aile dostları varken her şeyi kendi üzerime alamam. İkincisi bu role yakışacağımı düşünecek kadar kendini bilmez değilim. Üçüncüsü Anastatia'nın bu konuda batıl inançlar var ve bebek evlenecek çağa gelene kadar benim birini mihraba götürmeme karşı."

"Götürse ne olacak ki?" diye soruyor Podsnap, Bayan Veneering'e.

"Sevgili Podsnap, çok aptalca olduğunun farkındayım ama Harnilton önce başka birini mihraba götürürse, bebeğimizi hiç götüremeyecekmiş gibi bir his var içimde." Açtığı ellerini birbirine yapıştırarak söylemişti bunları Bayan Veneering. Uzun ve kıvrk parmaklar, uzun ve kıvrk burnuna o kadar benziyordu ki, yepyeni yüzüklerini sırfbirbirlerine karışmasınlar diye mecburen takınıştı sanki.

"Ama sevgili Podsnap," dedi Veneering, "ailemizin sadık bir dostu daha var; sen de sanırım ve umarım bana hak vereceksin Podsnap, bu mutlu vazife doğal olarak bu dostumuza düşer. O dostumuz," hazırda bulunan yüz elli kişi varmış gibi söylemişti bunu, "şu an aramızda. O dostumuz Twemlow."

"Elbette!" Podsnap'tan gelmişti bu nida.

"Bu dostumuz," diye tekrar ediyor Veneering kendine güveni iyice artarak, "sevgili, nazik Twemlow. Anastatia'yla aklımıza gelen bu fikri böyle içtenlikle onaylaman bana ne kadar büyük bir mutluluk verdi anlatamam Podsnap, ne de olsa sen de aynı ölçüde yakın ve sadık bir dostumuzsun, bebeğin vaftiz babası olmak gibi gurur verici bir konumda bulunan - daha doğrusu bu konumda gururla bulunan - daha doğrusu bu konumu kabul ederek Anastatia ve beni gururlu bir konuma sokan bir dostumuzsun." Podsnap'ın, Twemlow'un terfi etmesi karşısında hiçbir kıskançlık sergilememesi Veneering'i gerçekten de rahatlatmıştı.

Böylece çiçek arabasının, o pembe saatlerin ve basamakların üzerine çiçekler saçtığı, Twemlow'un ertesi gün seçkin rolünü oynayacağı mekânı gözden geçirdiği güne gelindi. Önce kiliseye uğramış, sıralar arasındaki

koridorda bulunan engelleri, ona nezaret eden kaknem bir dulun gözetimi altında tespit etmişti. Kadının sol eli kronik romatizma yüzünden kapanıp kalmış gibi görünse de, aslında para kutusu vazifesi görsün diye bilerek öyle katlanmıştı.

Şimdiyse Veneering, düşünceli olduğu zamanlarda kendini Canterbury Hacıları kabartmasına verdiği çalışma odasından dışarı fırlıyor ve teşrifatçıların okuması için hazırladığı küçük metni Twemlow'a gösteriyor; ayın on yedisinde, St James Kilisesi'nde, Rahip Falanca'nın muavenetiyle, Rahip Filanca'nın, Piccadilly, Sackville Caddesi'nden, Sayın Alfred Lammle 'ı, Yorkshire'lı Sayın Horatio Akershem'in tek kızı Sophronia'ya Evlilik bağıyla bağlayacağını anlatıyor. Aynı zamanda, güzel gelinin, Stucconia'dan Sayın Hamilton Veneering'in evinden gelin gideceğini ve Snigs-worthy Park'tan Lord Snigsworth'un ikinci göbekten kuzeni, St James, Duke Caddesi'nden, Sayın Melvin Twemlow tarafından mihraba taşınacağını belirtiyor. Bu kompozisyonu okuyan Twemlow, Rahip Falanca'yla, Rahip Filanca'nın, bu tanışmanın ardından, Veneering'in en yakın ve eski arkadaşları listesine yazılmaları önündeki yegane engelin kendileri olabileceğini düşünmeye, belli belirsiz yaklaşır gibi oluyor.

Daha sonra (Twemlow'un hayatında iki kere gördüğü) Sophronia geliyor ve geniş Yorkshire havalisinden; müteveffa Sayın Horatio Akershem'in yerini aldığı için ona teşekkür ediyor. Onun ardından yine aynı maksatla (Twemlow'un hayatında bir kere gördüğü) Alfred geliyor; sadece mum ışığında bulunmak üzere imal edilmiş de yanlışlıkla gün ışığına çıkmış gibi donuk bir hali var. Derken her yerini pençevari bir sivrilik basmış halde Bayan Veneering geliyor, burnunun kemerindeki küçük, şeffaf çıkıntı gibi ruh halinde de küçük şeffaf çıkıntılar var, "Heyecandan, endişeden perişan oldum," diyor sevgili Twemlow'una ve Analitik tarafından gönülsüzce portakal likörüyle kurtarılıyor. Bunun peşinden, ülkenin çeşitli köşelerinden trenyolu vasıtasıyla nedimeler gelmeye başlıyor, mevcut olmayan bir çavuş tarafından askere yazılmış sevimli acemi erler gibiler, zira Veneering kışlasına geldiklerinde, bir koğuş yabancı arasında buluyorlar kendilerini.

Twemlow, St James, Duke Sokağı'ndaki evine dönüyor, bir tabak et suyuna çorba içmek ve ertesi gün doğru yerde bulunayım diye düğün programına bakmak için; ama içinde bir sıkıntı var, kiralık at arabalarının üzerinde kendini biraz buruk hissediyor ve sevimli nedimelerin en sevimlisi tarafından kalbine atılan çiziğin farkında. Zira zavallı, zararsız adamcağız bir zamanlar gönlünü birine kaptırmış hepimiz gibi ve kız ona karşılık vermemiş (genelde olduğu gibi), adamcağız da sevimli nedimenin o eski sevgilisi gibi olduğunu zannediyor (ki alakası yok), eski sevgili para uğruna başkasıyla evlenmeyip de aşk uğruna kendisiyle evlenmiş olsa, birlikte mutlu olacaklarına inanıyor (ki olmazlardı), bir de hâlâ kendisini düşündüğüne (ki düşünmüyor). Küçük, kuru kafası, küçük, kuru elleri arasında, küçük kuru dirsekleri, küçük kuru dizlerinin üzerinde, gamlanıyor Twemlow. "Burada bana can yoldaşı olacak bir Sevimli yok," diye düşünüyor. "Kulüpte Sevimli yok! Ziyan, ziyan, ziyan, Twemlow efendi!" Öylece uyuyakalıyor, her yeri seğirerek.

Ertesi sabah erken saatlerde, o korkunç ihtiyar Lady Tippins (Majesteleri Kral Üçüncü George tarafından, "Ne, ne, ne? Kim, kim, kim? Neden, neden neden?" nidaları arasında yanlışlıkla şövalye ilan edilen Sir Thomas Tippins'in yadigarı) bu ilginç hadise için boyanıp cilalanmaya başlıyor. Kendisinin olaylar pek eğlenceli anlattığı rivayet ediliyor, bu yüzden de eğlenceyi kaçırmamak için, erkenden bu insanların evinde olması gerekiyor, şekerim. Onun adıyla takdim edilen şapka ve elbise katmerleri arasında, bu kadının kendisine ait bir parça saklıysa, olsa olsa hizmetçisi biliyordur; ama ondan yana gördüğünüz her şeyi Bond Sokağı'ndan kolayca satın alabilirsiniz; ya da kafa derisini yüzüp, üstünü soyup, kazıyıp ondan iki Lady Tippins yapabilir, yine de asıl çekirdeğe inemezsiniz. Kocaman, altın tek camlı bir gözlüğü var Lady Tippins'in, hazırlıklar tetkik etmek için. İki gözünde de birer tane olsa, öbür taraftaki sarkık gözkapağını yukarda tutar, biraz daha birbirlerine benzemelerini sağlardı. Ama o daimi gençliği yapma çiçeklerinde bulmuş, sevgili listesi de tam.

"Mortimer, seni hain," diyor Lady Tippins, gözlüğünü ondan tarafa çevirerek, "damat nerede?"

"Doğrusunu istiyorsanız," diyor Mortimer, "bilmiyorum, bilmek de istemiyorum."

"Ayıp ayıp! İnsan vazifesini böyle mi yerine getirir?"

"Paralı dövüşlerdeki gibi dizime oturacağı ve olayın bir yerinde benden yardım isteyeceği dışında vazifem nedir hiç fikrim yok," diyor Mortimer.

Eugene de mevcutlar arasında, törenin cenaze olduğunu sanıyormuş da hayal kırıklığına uğramış gibi bir havası var. Mekân, St James Kilisesi'nin okuma odası; raflarda deri kaplı, eski kayıt defterleri, pekala Lady Tippins'lerle de kaplanabilirlermiş.

Ama destur! Kapıda bir araba duruyor ve Mortimer'ın adamı, sahte bir Mefistofeles gibi, kendi ailesinin kimse tarafından tanınmayan bir mensubuyla geliyor. Onu gözlüğüyle süzen Lady Tippins pek beğeniyor ve iyi bir kısmet olduğunu düşünüyor; Mortimer'sa yaklaşmakta olduğunu görünce, pek bedbin bir edayla, "Benim adam bu olsa gerek, yerin dibine batası!" yorumunda bulunuyor. Kapıya başka arabalar da geliyor ve tabii diğer karakterler. Bir yastığa oturmuş hepsini gözlüğüyle inceleyen Lady Tippins her şeyin envanterini çıkarıyor: "Gelin; en azından kırk beş yaşıda var, gelinlik kumaşının metresi otuz şilin, duvak on beş pound, mendili hediye. Nedimeler; gelini gölgede bırakmasınlar diye özel seçilmişler, hiçbiri genç kız değil, elbiseler metresi on iki buçuk şilin, Veneering'in çiçekleri, kalkık burunlu olan güzel ama aklı çoraplarında, şapkalar üç buçuk pound. Twemlow; gerçekten kendi kızı olsa kurtuldum diye pek sevinirdi, kızı olmadığı halde sinirli, e normal. Bayan Veneering; hiç böyle kadife görmedim, tepeden tırnağa iki bin pound, mücevherci dükkânı, babası rehinciydi herhalde, yoksa bu kadar şey nasıl alınır? Eşlikçiler; tanınmıyor, durgun."

Tören bitip defter imzalandıktan sonra Lady Tippins, kutsal binadan Veneering eşliğinde çıkıyor, arabalar Stucconia'ya geri dönüyor, hizmetkarların üzerlerinde kurdeleler ellerinde çiçekler, Veneering'in evine varılıyor, oturma odası pek gösterişli. Burada Podsnaplar mutlu düğün alayını bekliyor; Bay Podsnap'ın saç fırçaları taranıp tımarlanmış; o görkemli sallanan at Bayan Podsnap kabına sığamıyor. Boots ve Brewer ve diğer iki Tampon da buradalar; Tamponlar'ın her birinin, yaka iliğinde birer çiçek, saçları kıvrılmış, eldivenleri sıkı sıkı düğmelenmiş, damada bir şey olması halinde hemen yerini almak üzere hazırlanmış gibiler. Gelinin en yakın akrabası olan teyzesi de burada; taştan şapkalı, diğer insan evlatlarına taş edici bakışlar fırlatan Medusa tarzı dul bir dişi. Gelinin işlerini yürüten vekili de burada; yağlı-çörekle-beslenmiş tipte, ay gözlüklü bir iş adamı, çok da büyük ilgiye mazhar oluyor. Veneering, en eski dostu olarak bu vekilin üzerine kendini fırlatıyor (etti yedi, diye düşünüyor Twemlow) ve özel bir şeyler konuşmak üzere onunla birlikte seraya çekiliyor, Veneering'in de diğer vekil olduğu ve birlikte para işlerini ayarladıkları ortaya çıkıyor. Tam-ponlar'ın Ot-tuz Bin Pound diye fısıldadıkları duyuluyor, en güzel istiridyelerden yemiş gibi ağızlarını şapırdatarak. Tanınmayan donuklar, Veneering'i ne kadar yakından tanıdıklarını öğrenince şöyle bir silkinip kollarını kavuşturuyor ve daha kahvaltı başlamadan onunla tartışmaya başlıyorlar. Bayan Veneering, nedime şeklinde giyinmiş bebeği kucağında, misafirler arasında mekik dokurken, elmaslar, zümrütler ve yakutlardan etrafa rengarenk şimşekler saçıyor.

Analitik, pastacının adamlarıyla arasındaki türlü kavgayı usturuplu bir biçimde sona erdirmenin kendine düştüğünü nihayet idrak ederek, herkesi kahvaltıya buyur ediyor. Yemek odası da gösterişte oturma odasından aşağı kalmıyor; masalar donanmış; bütün develer çıkarılıp doldurulmuş. Muhteşem bir pasta, Eros'larla, simlerle, aşk düğümleriyle bezenmiş. Muhteşem bir bilezik, Veneering'in cebinden çıkıp gelinin koluna takılıyor. Yine de hiç kimse Veneeringler'in onları bekleyen yağlı kaz için tavuğu esirgemeyen katlanılabilir ev sahipleri olduğunu düşünmüyor. Gelinle damat, eskiden olduğu gibi farklı insanlarla konuşup farklı şeylere gülüyorlar; Tamponlar da eskiden olduğu gibi, sistematik bir azimle tabaklarındakini bitiriyorlar; tanınmayan donuklar da şampanya ikramından yana birbirlerine karşı pek cömertler; ama Bayan Podsnap yelesini kabartıp görkemle sallanarak kendine Bayan Veneering'inkilere göre çok daha saygılı bir dinleyici kitlesi topluyor; misafirlerini ağırlamak dışında her şeyi yapıyor.

Bir tarafında hoşsohbet Tippins'i öteki tarafında gelinin teyzesini bulan Veneering sükûnetini korumakta son derece zorlanıyor ki bu da bir başka iç kapatıcı vaziyet. Zira Medusa, büyüleyici Tippins'e taş edici nazarlar

fırlatmasının yanı sıra, bu civelek mahlûkun bütün neşeli kelamlarını da yüksek sesli bir hınkırmayla karşılıyor: kronik bir soğukalgınlığına yorulabileceği gibi, hakir görmeye de yorulabilecek bir davranış. Bu hınkırma düzenli olarak tekrar edildiğinden, zamanla misafirler tarafından beklenir oluyor ve bir müddet duyulmadı mı mahcubiyet veren sessizlikler yaşanıyor, bu da sesin etkisini arttırıyor. Taştan teyzenin, Lady Tippins'in tabağına aldığı bütün yemekleri onu incitecek şekilde reddetme huyu da var: Kendisine ikram edildiğinde, "Yok, yok, yok, ben yiyemem bunu. Götürün!" diyor yüksek sesle. Aynı yiyeceklerle beslenirlerse o civelek şahısa benzeyeceğinden, bunun da çok büyük bir felaket olacağından korkar gibi bir hali var. Düşmanının farkında olan Lady Tippins bir iki genç işi teşebbüste bulunup gözlüğünü deniyor; ama taştan teyzenin o nüfuz edilemez şapkası ve hınkırma zırhı karşısında bütün silahlar güçsüz kalıyor.

Pek tasvip edilemeyecek bir diğer husus da tanınmayan donukların hiçbir şeyden etkilenmemek konusunda birbirlerine destek olmaları. Altın ve gümüş develerden korkmamakta ısrar ediyorlar, buz kovalarının karmaşık desenli kesme kristalini bertaraf etmek için güçbirliği yapıyorlar. Ev sahiplerinin bu işten büyük kâr elde edeceği imasında birleşmiş gibiler ve adeta müşteri gibi davranıyorlar. Sevimli nedimelerin de bu durumu telafi edecek bir etkisi yok; zira geline pek azıcık bir ilgi duydukları, birbirlerine de hiç ilgi duymadıkları için, bu cici varlıkların her biri kendi namına, mevcut şapkaları hoşnutsuzlukla incelemeye dalıyor; bu arada bitap halde sandalyesine gömülmüş sağdıç, şimdiye kadar yaptığı bütün hataları pişmanlıkla düşünerek durumdan fayda çıkarmaya çalışıyor; arkadaşı Eugene'le aralarındaki tek fark, Eugene'in kendi sandalyesine gömülü vaziyette - özellikle mevcut düğün ahalisine- yapmak istediği bütün hataları düşünmekte olması.

Hal böyleyken, âdet olmuş kutlamalar sönük ve cansız kalıyor, gelinin zarif eliyle kesilen düğün pastası da hazını imkânsız görünüyor. Ancak söylenmesi kaçınılmaz olan her şey söylenmiş, (Lady Tippins'in esnemesi, uykuya dalması ve kendini bilmez halde uyanması dahil) yapılması kaçınılmaz olan her şey yapılmış, Wight Adası'ndaki balayı için telaşlı hazırlıklar başlamış ve dışarısı küçük bandolar ve izleyicilerle kaynaşmakta. Bütün kalabalığın gözü önünde, Analitik'in kem yıldızı, acı çekmeyi ve alay konusu olmayı biçiyor ona. Zira kendisi, ayrılanları uğurlamak için basamaklarda durmaktayken, kafasının yanına ağır bir ayakkabı muazzam bir hızla çarpıyor; Tamponlar'dan birinin, anın coşkusuna kapılıp uğur getirsin diye yeni evli çiftin arkasından fırlatmak için, pastacının hamalından ödünç aldığı ama şampanyanın da etkisiyle isabet ettiremediği ayakkabı bu.

Bunun üzerine hepsi birlikte tekrar muhteşem oturma odasına dönüyor -topluca kızıla yakalanmış gibi, kahvaltı yüzünden al basmış hepsine- birleşmiş tanınmayanlar, burada bacaklarıyla divanlara olmayacak şeyler yaparak, bu muhteşem mobilyalara olabildiğince zarar veriyorlar. Bunun üzerine bugün dünden önceki gün mü, yarından sonraki gün mü, yoksa bir sonraki hafta mı tam emin olamayan Lady Tippins gidiyor; Mortimer Lightwood ve Eugene gidiyor; Twemlow gidiyor ve taştan teyze gidiyor, tanınmayanlar bile yavaştan çekiliyorlar, böylece olay sona eriyor.

Yani şimdilik. Ama daha sonra, yaklaşık on beş gün kadar sonra, Wight Adası'nda, Shanklin kumları üzerinde Bay ve Bayan Lammle'ın başlarına başka bir olay geliyor.

Bay ve Bayan Lammle bir süredir Shanklin kumları üzerinde yürümekteler ve ayak izlerine bakıldığında kolkola yürümedikleri anlaşılmakta, düz bir çizgi halinde de yürümemiş, akıllarına estiği gibi yürümüşler; zira hanımefendi yürürken ıslak kumda şemsiyesiyle delikler açmış, beyefendi de arkasından bir dal parçasını sürümüş. Gerçekten de Mefistofeles ailesine mensupmuş da arkasından sürünen bir kuyruğu varmış gibi.

"Yani Sophronia, sen şunu mu demek istiyorsun... "

Uzun bir sessizlikten sonra tam bu sözlerle lafa girmişken, Sophronia aniden parlayıp öfkeyle ona dönüyor.

"Benim üzerime atmayın, beyefendi! Asıl ne demek istediğinizi ben size sormuştum."

Bay Lammle tekrar sessizliğe gömülüyor ve önceki gibi yürümeye devam ediyorlar. Bayan Lammle burun

deliklerini açıp alt dudağını ısırıyor; Bay Lammle kızılımtrak favorilerini sol eliyle birbirine bitiştirerek, kalın, kızıl bir çalı ardından sevgili zevcesine kaşlarını çatıyor.

"Şunu mu demek istiyormuşum!" diye tekrar ediyor Bayan Lammle öfkeyle. "Bir de bana atıyor! Bir erkeğe yakışmayacak bir ikiyüzlülük!"

Bay Lammle durup favorilerini bırakıyor ve ona bakıyor, "Ne?" Bayan Lammle durmadan ve arkasına bakmadan, kibirle cevap veriyor, "Fenalık."

Bay Lammle bir iki adımda ona yetişip bağırıyor, "Öyle demedin. İki-yüzlülük dedin."

"Demişsem ne olmuş?"

"Demişsem diye bir şey yok, dedin."

"Peki dedim. Ne olmuş?"

"Ne mi olmuş?" diyor Bay Lammle. "Bu kelimeyi bana söylemeye yüzün tutuyor mu?"

"Yüzüm demek!" diye cevap veriyor Bayan Lammle, ona soğuk bir küçümsemeyle bakarak. "Affedersiniz ama, bu kelimeyi bana söylemeye nasıl cüret edersiniz beyefendi?"

"Ben söylemedim zaten."

Bu doğru olduğundan, Bayan Lammle kadınların daima başvurduğu çareye başvuruyor, "Ne söyleyip ne söylemediğin umrumda değil."

Biraz daha yürüyüp biraz daha sustuktan sonra, Bay Lammle suskunluğu bozuyor.

"Peki senin istediğin gibi konuşalım. Madem bana sormak gibi bir hakkın olduğuna inanıyorsun, sorun ne? Sana ne demek istiyormuşum?" "Varlıklı bir adam olduğunu." "Değilim."

"Öyleyse evlenirken bana yalan söyledin."

"Peki öyle olsun. Şimdi sıra sana geliyor. Sen varlıklı bir kadın mısın?" "Hayır."

"Öyleyse evlenirken bana yalan söyledin."

"Kendi kendini kandıracak kadar akılsız bir servet avcısıysan ya da görünüme kanmaya can atacak kadar hırslı ve cevvalsen benim kabahatim mi, ey maceracı?" diye soruyor hanımefendi huşunetle.

"Veneering'e sorduğumda senin zengin olduğunu söyledi."

"Veneering!" dedi kadın müthiş bir küçümsemeyle. "O beni nerden bilecekmiş?"

"Mali vekilin değil miydi?"

"Hayır. Tek vekilim, hileyle benimle evlendiğin gün gördüğün adamdır. İdare etmesi gereken servet de öyle atla deve değil, yıllık yüz on beş pound sadece. Üç beş kuruş da küsüratı vardır, tam rakamı istersen."

Bay Lammle, sevinçlerinin ve acılarının ortağına hiç de sevgi dolu denemeyecek bir bakış fırlatıyor ve alçak sesle bir şeyler mırıldanırken kendini tutuyor.

"Soruya karşılık soru. Sıra bana geçti Bayan Lammle. Benim varlıklı bir adam olduğum kanaatine nerden vardın?"

"Senin yüzünden. Kendini daima öyle gösterdiğini inkar mı edeceksin? "

"Ama sen de birisine sordun. Yapma, Bayan Lammle, itirafa karşılık itiraf. Birine sordun mu?" "Veneering'e sordum."

"Veneering seni ne kadar tanıyorsa beni de o kadar tanır, ya da herkes onu ne kadar tanıyorsa."

Bir müddet daha sessizce yürüdükten sonra gelin durup şiddetle şöyle buyuruyor:

"Veneeringler'i asla affetmeyeceğim!"

"Al benden de o kadar," diyor damat.

Bunun üzerine tekrar yürümeye başlıyor; kadın kuma o öfkeli delikleri açarak; adam da meyus kuyruğunu sürüyerek. Sular çekilmiş, çıplak kumsalda, gelgit onları karaya bırakmış gibi görünüyorlar. Bir martı tam başlarının üzerinden süzülerek onlara gülüyor. Kahverengi kayalar üzerinde az önce altın gibi parlayan şeylerin sadece nemli toprak olduğu görülüyor. Denizden alaycı bir uğultu geliyor ve uzaktaki dalgalar, tuzağa düşmüş sahtekarlara bakmak için birbiri üzerine abanarak, neşeli, afacan bir dans tutturuyor.

"Seninle dünyevi çıkarlanın için evlendiğimden bahsettiğinde," diye amansızca devam ediyor Bayan Lammle, "seninle sırf sen olduğun için evlenmemin makul olasılık dahilinde olduğuna inandığını mı iddia ediyorsun?"

"Bu sorunun yine iki tarafı var Bayan Lammle. Sen neye inandığını iddia ediyorsun?"

"Yani önce beni kandırıp sonra da hakaret ediyorsun!" diye bağırıyor hanım, göğsü hızlı hızlı inip kalkarak.

"Hiç de değil. Benim sebebiyet verdiğim bir şey yok. İki tarafa da uygulanabilecek bu soru senden çıktı."

"Benden!" diye tekrar ediyor gelin ve şemsiyesi öfkeli elinde kırılıyor.

Adamın rengi kül gibi atmış, burnunun etrafında uğursuz lekeler peydahlanmış, şu son bir iki dakikada, bizzat şeytanın parmakları yüzüne rasgele dokunmuş gibi. Adamın ürkütücü bir gücü var, kadınınsa yok.

"At gitsin," diyor sakin bir tavırla şemsiyeyi kastederek; "artık işe yaramaz; elinde tutarken gülünç görünüyorsun."

Bunun üzerine kadın çileden çıkarak ona "soğukkanlı cani" diye bağırıyor ve kırık şemsiyeyi ona çarpacak şekilde fırlatıyor. Adamın yüzündeki parmak izleri bir anlığına beyazlıyor ama kadının yanında yürümeye devam ediyor.

Kadın gözyaşlarına boğularak kendini dünyanın en zavallı, en kandırılmış, en kötüye kullanılmış kadını ilan ediyor. Sonra cesareti olsa kendini öldüreceğini söylüyor. Sonra adama "melun sahtekar" diye bağırıyor. Sonra da aşağılık servete konma planları başarıya ulaşmadığına göre, hazır ortam da müsaitken neden onun canına kıymadığını soruyor. Sonra tekrar ağlıyor. Sonra tekrar öfkeleniyor ve dolandırıcılara sövüyor. Nihayet bir taşın üzerine ağlayarak çöküyor ve cinsinin bütün bilinen ve bilinmeyen ruh hallerini aynı anda sergiliyor. O bu değişimleri geçirirken, adamın yüzündeki izler de bir belirip bir kayboluyor, şeytani icracının flütü üzerindeki beyaz delikler gibi. Aynı zamanda morarmış dudakları da koşmaktan soluksuz kalmış gibi aralık. Ama soluksuz değil.

"Kalk, Bayan Lammle, doğru düzgün konuşalım."

Kadın taşın üzerinde, onu hiç kaale almadan oturuyor.

"Kalk diyorum."

Kadın başını kaldırıp küçümsemeyle adamın yüzüne bakıyor, "Diyorsun! Çok umrumdaydı sanki!"

Başını tekrar indirdiğinde adamın gözlerinin onun üzerine kilitlenmiş olduğunu fark etmemiş gibi davranıyor ama bütün vücudu, bu durumun tedirginlikle farkında olduğunu belli ediyor.

"Yeter. Hadi! Duymuyor musun? Kalk."

Kadın onun eline teslim olarak ayağa kalkıyor ve tekrar yürümeye başlıyorlar; ama bu sefer yüzleri kaldıkları yere dönük.

"Bayan Lammle, ikimiz de kandırmaya çalıştık, ikimiz de kandırıldık. İkimiz de ısırmaya çalıştık, ikimiz de ısırıldık. İşin özü budur."

"Beni sen ..."

"Sus! Bunları geçelim. Neyin ne olduğunu ikimiz de çok iyi biliyoruz.

Mutlu çift

İkimiz de bu gerçeğin üstünü örtemeyeceğimize göre neden konuşup duralım? Devam ediyorum. Hayal kırıklığına uğradım ve madden kötü durumdayım." "Ya ben?"

"Bir dakika beklesen sana da geliyordum. Sen de hayal kırıklığına uğradın ve madden kötü durumdasın." "Ayrıca zarar gördüm!"

"Sen ne kadar zarar gördüysen benim de o kadar zarar gördüğümü anlayacak kadar kendini toplamış vaziyettesin Sophronia; bu lafın bir işe yaramayacağını da anlayabilirsin. Geriye dönüp baktığımda, nasıl bu kadar salaklık edip de sırf başkalarının lafıyla sana bu kadar güvendiğime hayret ediyorum."

"Ben de geriye dönüp baktığımda..." diye bağırıyor gelin.

"Sen de geriye dönüp baktığında, nasıl bu kadar - bu kelimeyi kullanmamda bir sakınca var mı?"

"Hayır, hiç yok."

" ... nasıl bu kadar salaklık edip de sırf başkalarının lafıyla bana bu kadar güvendiğine hayret ediyorsun. Ama ikimiz de aynı salaklığı yaptık. Ben senden kurtulamam; sen de benden. Peki ne olacak?"

"Utanç ve sefalet," diye acı acı cevap veriyor gelin.

"Zannetmem. Karşılıklı bir anlaşma olacak ve bence bizi bu durumdan kurtaracak. Şimdi konuşmayı üç başlığa bölüyorum (koluma gir Sophronia) daha kısa ve açık olması için. Bir, hapı yutmak yeterli, herkesin hapı yuttuğumuzu bilmesine gerek yok. Yani bu hakikati kendimize saklamak konusunda anlaşalım. Anlaştık mı?"

"Mümkünse, evet."

"Mümkün! Birbirimize gayet iyi rol kestik. Birleşirsek bütün dünyaya rol kesemez miyiz? Anlaştık İki, Veneeringler'e garezimiz var, diğer bütün insanlara da garezimiz var ve bizim kandırıldığımız gibi kandırılmalarını istiyoruz. Anlaştık mı?"

"Evet. Anlaştık"

"Buradan kolayca üçüncüye geliyoruz. Bana maceracı demiştin Sophronia. Öyleyim. İltifat olarak değil, basit anlamıyla öyleyim. Sen de öylesin canım. Pek çok insan da öyle. Sırrımızı saklayıp, planlarımızı sürdürmek konusunda anlaşalım."

"Hangi planlar?"

"Bize para getirebilecek ne plan olursa. Planlardan kastım, ortak çıkarımız. Anlaştık mı?"

Kadın biraz tereddütle, "Sanırım. Anlaştık," diyor.

"Çabucak ilerledik, bak! Şimdi Sophronia, beş on kelime daha kaldı. Birbirimizi mükemmelen tanıyoruz. Benim hakkımda eskiden düşündüğün şeylerle bana takaza etme, çünkü bunlar benim senin hakkında düşündüğüm şeylerin aynısı ve böylelikle ancak kendine takaza etmiş olursun ki benim de hiç hoşuma gitmez. Aramızda böyle güzel bir anlaşma tesis edildikten sonra böyle şeyler hiç olmamalı. Toparlarsak - Bugün öfkeni dışarı vurdun Sophronia. Sakın bir daha yapayım deme çünkü ben de öfkelenirsem gözüm hiçbir şeyi görmez."

Böylece mutlu çift, imzalanıp mühürlenmiş bu hayırlı evlilik mukavelesiyle, yuvaya dönüyor. O cehennemi parmak izleri Sayın Alfred Lammle'ın beyaz ve soluksuz yüzünde belirdiğinde, sevgili karısı Bayan Alfred Lammle'ı hakiki ya da sahte öz-saygı kırıntılarından bir çırpıda kurtararak ona boyun eğdirmek gibi bir niyeti vardıysa, bu niyet başarıyla infaz edilmiş. Olgun genç hanımın, asık yüzünde hiç mi hiç pudraya ihtiyaç yok şu anda, günbatımında kocasının eşliğinde saadet yuvalarına dönerlerken.

11. Bölüm -Podsnapçılık

Bay Podsnap hali vakti yerinde ve Bay Podsnap'ın gözünde pek muteber biriydi. Yüklü bir miras almış, yüklü bir mirasla evlenmiş, Deniz Sigortacılığı alanında çok başarılı olmuş, halinden pek memnun bir adamdı. Herkesin neden kendi hallerinden memnun olmadığını hiç anlayamazdı ve çoğu şeyden, özellikle de kendisinden memnun olmakla, toplum için parlak bir örnek teşkil ettiğinin bilincindeydi.

Kendi değeri ve önemiyle böyle mutlulukla haşır neşir olan Bay Podsnap , kendisini aşan her şeye yok muamelesi yapardı. Nahoş şeylerden kurtulma konusunda vakur bir kesinlikle davranırdı -bu tutumun ne kadar kullanışlı olduğunu eklemeye gerek yok-. Bay Podsnap'ı çok memnun eden o yüce makamını Bay Podsnap bu tutumuna borçluydu. "Bilmek istemiyorum; tartışmamayı tercih ederim; kabul etmiyorum!" Hatta Bay Podsnap dünyayı en zor sorunlarından temizlemek, bu kelimelerle ve kızarmış bir yüzle onları arkasına doğru süpürmek (ve alargaya göndermek) için sağ koluyla kendine has bir hareket yapardı. Zira bu sorunlar kendisine meydan okurlardı.

Bay Podsnap'ın dünyası pek geniş bir dünya değildi, ahlaki açıdan; hatta coğrafi açıdan da: Her ne kadar yaptığı iş başka ülkelerle ticaret üzerine kurulu olsa da, onlara dair önemli bir çekincesi vardı, hepsi hataydı, tabii bunun neticesinde gelenekleri ve görenekleriyle ilgili gözlemi de şöyleydi, "İngiliz değil!", bunu demesiyle de Presto!, kolunun bir hareketi ve kızarmış bir yüzle hepsini süpürüp atardı. Bunlar bir yana dünya sekizde uyanır, çeyrek geçe sinek kaydı traş olur, dokuzda kahvaltı eder, onda Şehre iner, beş buçukta eve döner, yedide akşam yemeği yerdi. Bay Podsnap'ın Sanatların topuna dair düşünceleri şöyle özetlenebilirdi. Edebiyat; iri puntoyla, hürmetle, sekizde uyanmayı, çeyrek geçe sinek kaydı traş olmayı, dokuzda kahvaltı etmeyi, onda Şehre inmeyi, beş buçukta eve dönmeyi, yedide akşam yemeği yemeyi tasvir eder. Resim ve Heykel; sekizde uyanmakta, çeyrek geçe sinek kaydı traş olmakta, dokuzda kahvaltı etmekte, onda Şehre inmekte, beş buçukta eve dönmekte, yedide akşam yemeği yemekte uzmanlaşmışları model alır ve resmeder. Müzik; yaylı ve üflemeli çalgılarla (çeşitlemesiz), dingin, saygın bir icrayla, sekizde uyanmayı, çeyrek geçe sinek kaydı traş olmayı, dokuzda kahvaltı etmeyi, onda Şehre inmeyi, beş buçukta eve dönmeyi, yedide akşam yemeği yemeyi notalara döker. Sanat denen bu serserilerin başka bir şeye izni yoktur, anında aforoz ediliverirler. Başka hiçbir şeyin Olası Yoktur - hiçbir yerde!

Bu kadar mühim ve saygın bir adam olan Bay Podsnap, Yaradanı koruması altına almasının icap ettiğinin farkındaydı elbet. Bunun neticesinde de Yaradanın tam olarak ne demek istediğini daima bilirdi. Onun kadar saygın olmayan, ondan aşağı adamlar bilemezlerdi belki ama Bay Podsnap daima bilirdi. Yaradanın söylediklerileyle Podsnap'ın söylediklerinin daima çakışması da takdire şayandı (aynı zamanda pek de rahatlatıcı olsa gerekti).

Bütün bunların bir inanç sistemi ve düşünce ekolü olduğu söylenebilir, biz de bu bölümde ona temsilcisinin adını vermekten kendimizi alamıyoruz: Podsnapçılık. Bay Podsnap'ın kafası nasıl gömleğinin yakasında son buluyorsa, bu ekol de kendi katı sınırlarında son buluyordu ve bizzat Bay Podsnap'ın botlarının gıcırtısını andıran şatafatlı bir sesle beyan ediliyorlardı.

Bir de küçük Bayan Podsnap vardı. Bu genç sallanan at, annesi tarafından, hiçbir yere gitmeden olduğu yerde şahlanma sanatı konusunda eğitilmekteydi. Ancak annesinin bu eylemi henüz kendisine bütün boyutlarıyla intikal etmemişti. Gerçekte kalkık omuzlu, düşük moralli, dirsekleri üşüyen bir genç hanımdı ve yüzeyi zımparayı andıran burnuyla, üşüyerek çocukluktan kadınlığa bakıyor, annesinin saç tuvaletiyle, babasının saçından tırnağına her şeyinden ürkerek geri çekiliyor, Podsnapçılığın ağır yükü altında eziliyordu.

Bay Podsnap'ın zihninde, "genç insan" denebilecek bir müessese vardı ki kızı Bayan Podsnap'da vücut bulmuş gibiydi. Her şeyin kendine göre düzenlenip kendine uydurulmasını talep eden uygunsuz ve müşkülpesent bir müesseseydi bu. Her konuda asıl mesele şuydu: Acep genç insanın yanaklarını kızartır mı? Genç insanın

uygunsuzluğu, Bay Podsnap'a göre, hiç gereği olmadığı halde sürekli kızarmaya yatkınlığından geliyordu. Genç insanın aşırı masumiyetiyle, başka birinin en haklı suçluluk hisleri arasında bir fark yoktu adeta. Bay Podsnap'ın demesi, haki, beyaz, leylak, gri tonları bu sorunlu genç insan indinde hep alev kırmızıydı.

Podsnaplar, Portman Meydanı'na bakan gölgeli bir köşede otururlardı. Her nerede otururlarsa otursun, mutlaka gölgede oturacak türde insanlardı. Genç Bayan Podsnap'ın hayatı bu gezegende boy gösterdiği ilk andan itibaren hep gölgelerle bezeliydi; zira Bay Podsnap'ın genç insanı, başka genç insanlarla görüşmekten pek bir fayda sağlayamayacağı için muhiti, pek sevimli denemeyecek, yaşını başını almış insanlar ve heybetli mobilyalardan ibaretti. Genç Bayan Podsnap'ın hayata dair ilk görüşleri, hayatın babasının botlarındaki, loş oturma odalarındaki ceviz ve gül ağacı masalardaki, devasa aynalardaki yansımalarından edinilmiş pek kasvetli görüşlerdi; şimdi de durumda müthiş bir değişiklik yoktu; yüksek, hardal renkli, kocaman bir faytonda annesiyle birlikte Parkta ciddi gezintilere çıkarıldığında, bu aracın siperliği üzerinde, yatağından doğrulmuş, her şeye korkuyla bakan, bir an önce yorganın altına geri dönmek isteyen, meyus bir genç insan gibi görünüyordu.

Bay Podsnap, Bayan Podsnap'a dedi ki, "Georgiana neredeyse on sekizine geldi."

Bayan Podsnap, Bay Podsnap'a tasdikle dedi ki, "Neredeyse on sekiz."

Bunun üzerine Bay Podsnap, Bayan Podsnap'a dedi ki, "Georgiana'nın doğumgününe birilerini davet etsek iyi olacak gerçekten."

Bunun üzerine Bayan Podsnap, Bay Podsnap'a dedi ki, "Böylece çağırmamız gereken herkesi bir kerede çıkarmış oluruz."

Böylece Bay ve Bayan Podsnap, on yedi can dostlarına, onları yemeğe davet etme şerefini bahşettiler; sonra da bunların yerine başka can dostlarını koydular, çünkü asıl can dostları, daha önce verilmiş başka bir sözleri olduğu için Bay ve Bayan Podsnap'ın nazik yemek davetine icabet edemeyeceklerini üzülerek bildirmişlerdi; Bayan Podsnap, davetine gelemedikleri için kederden kedere savrulan bu insanları listesinde işaretlerken, "En azından davet ettim de sıramı savuşturdum," demekteydi; epeyce can dostunu bu şekilde başarıyla savuşturduktan sonra vicdanları da epeyce hafiflemişti.

Yemeğe davet edilmeyecek ama saat dokuz buçukta gelip, onlar gelmeden yenmiş koyun budunun buharıyla banyo yapacak başka can dostları da vardı. Bu kıymetli şahısları da tümden temizlemek için, Bayan Podsnap yemeğe, bir de küçük akşam daveti ekledi ve müzik dükkânına gidip, halı dansı için müzik çalsın diye repertuarı geniş bir otomat ısmarladı.

Bay ve Bayan Veneering ile Bay ve Bayan Veneering'in yepyeni geliniyle damadı yemek davetlileri arasındaydı; ama Podsnap hanesinin, Veneering hanesiyle başka bir benzerliği yoktu. Bay Podsnap, zevke ihtiyaç duyan zıpçıktı adamlarda zevke tahammül edebilirdi ama kendisi böyle şeylerin çok üzerindeydi. Podsnap sofra takımlarının özelliği iğrenç bir biçimde okkalı olmasıydı. Her şey olabildiğince ağır görünecek ve olabildiğince çok yer kaplayacak şekilde yapılmıştı. Her şey şöyle böbürleniyordu, "Bu çirkinliğimle nasıl da kocamanım, kurşundan yapılmış gibi ama aslında kilolarca değerli madenden yapıldım, gramım şu kadar eder; beni eritmek istemez misiniz?" Süslenmişten ziyade, volkanik patlama sırasında üzerine parçalar yapışmış gibi duran, cüsselli, ayaklı bir servis sehpası, masanın ortasındaki sevimsiz, gümüş bir tepsiden yapıyordu bu konuşmayı. Dört bir tarafına, iki kulağında iki kocaman gümüş küpe olan, şaşkın şaşkın bakan dört kafa işlenmiş gümüş buz kovaları, masa etrafındaki hissiyata tercüman oluyor ve bu hissiyatı göbekli, gümüş tuzluklara iletiyordu. Bütün o kocaman gümüş kaşıklarla çatallar misafirlerin ağızlarını kocaman açtırtıyordu, sırf yedikleri her lokmayla bu hissiyatı gırtlaklarından aşağı itmek için.

Misafirlerin çoğu da sofra takımlar gibiydi ve çok ağır çeken pek çok şeyle donanmışlardı. Ama aralarında yabancı bir beyefendi vardı: Bay Podsnap onu davet ederken -bütün Avrupa kıtasının genç insana karşı korkunç bir ittifak içinde olduğuna inandığından- çok düşünüp taşınmıştı ve sadece Bay Podsnap değil, bütün herkes ona

ağır işiten bir çocuk gibi davranma eğilimindeydi.

Doğum yerinden yana pek talihsiz olan bu yabancıya incelikli bir tavizde bulunan Bay Podsnap, onu karşılarken karısını "Madame Podsnap", kızınıysa "Mademoiselle Podsnap" olarak takdim etmiş, hatta "ma fille" diye ekleyecek gibi olsa da bu cüretkar teşebbüsü bastırmıştı. O sırada evde bulunan yegane misafirler Veneeringler olduğu için (lütfedip de açıklıyor-muş gibi) "Monsieur Vii-neer-riing," dedikten sonra hemen kendi diline geri dönmüştü.

"Londra'yı Sevdiniz mi?" Bay Podsnap bu soruyu ev sahibi konumundan, sağır bir çocuğa merhem sürer gibi sormuştu; "Londra, Londres, London?"

Yabancı beyefendi çok beğenmişti.

"Sizce Çok mu Büyük?" dedi Bay Podsnap geniş geniş.

Yabancı beyefendi çok büyük bulmuştu.

"Çok mu Zengin?"

Yabancı beyefendi, kuşkusuz, enormement zenjin bulmuştu.

"Anormal Zengin, Deriz biz," dedi Bay Podsnap onu hoş görür bir edayla. "Siz bütün sıfatların sonuna Man takıyorsunuz, bizde öyle değil. Zengin'i de j'yle değil g'yle söylüyoruz. Zengin."

"Zegiin," dedi yabancı beyefendi.

"Peki Beyefendi," diye devam etti Bay Podsnap vakarla, "Dünya Başkenti London, Londres, Londra'nın Sokaklarında, Britanya Anayasamızı İzlerine Rastladınız mı?"

Yabancı beyefendi özür dileyerek, tam olarak anlayamadığını belirtti.

"Anayasa Britannique," diye açıkladı Bay Podsnap, bir okul çocuğuna ders verir gibi. "Siz öyle söylüyorsunuz Britannique diye, Biliyorsunuz" (onun hatası değilmiş gibi bağışlar bir edayla söylemişti). "Anayasa, beyefendi."

Yabancı beyefendi, "Mais eevet; ben biliyor onlar," dedi.

Masanın köşesine iliştirilmiş fazladan sandalyeye oturmuş, gözlüklü, gençten, soluk suratlı, kabarık alınlı adam, yüksek sesle "Eskö," deyip sonra zınk diye susarak, tam o anda büyük sansasyon yarattı.

"Mais oui," dedi yabancı beyefendi ondan tarafa dönerek. "Est-ce que? Quoi done?"

Ama kabarık alınlı beyefendi, o kabarıklık ardında bulduğu her şeyi ortaya döktüğü için başka bir şey diyemedi.

"Şeyi soruyordum," dedi Bay Podsnap, konuşmasına kaldığı yerden devam ederek, "Acaba Sokaklarımızda, siz onlara Pavvi dersiniz, Anayasanın hiçbir Nişanını. .. "

Yabancı beyefendi sabırlı bir nezaketle sordu: "İyi de nijan ne demek?"

"İşaret," dedi Bay Podsnap, "Alamet, Belirti... İz."

"Ha! Beyjirlerin mi?" diye sordu yabancı beyefendi.

"Biz Beygir deriz ona," dedi Bay Podsnap büyüklük gösterip. "Beyjir değil, Beygir. Hem onu da sadece aşağı sınıflar öyle der. Biz sadece At deriz."

"Pardon," dedi yabancı beyefendi; "hep hata yapıyor ben."

"Bizim dilimiz," dedi Bay Podsnap, asla hata yapmamanın gururuyla, "zordur. Engin bir Dil bizimki.

Yabancılar için Zahmetli. Neyse Sorudan Vazgeçtim."

Ama kabarık alınlı beyefendi, teslim olmak istemediğinden, yine deli gibi "Eskö," dedi ve yine sonrasında tek kelime etmedi.

"Sadece," diye açıkladı Bay Podsnap, sahip olduğu şeyle övünerek, "Anayasamızdan bahsediyordum. Biz İngilizler Anayasamızla gurur duyarız, Beyefendi. Yaradanın bir İhsanıdır Bize. Başka hiçbir Ülke, Bizim Ülkemiz kadar Şanslı değildir."

Yabancı beyefendi, "Baska ülkeler..." diye başlamıştı ki Bay Podsnap onu yine düzeltti.

"Baska demeyiz biz, başka deriz; S değil Ş, (yine müsamahayla). Şşşş, ses bu."

"Başka ülkeler," dedi yabancı beyefendi. "Onlar nasıl?"

"Onlar, Beyefendi," diye cevap verdi Bay Podsnap, ciddiyetle başını sallayarak; "onlar nasılsalar -bunu söylemek zorunda kaldığım için üzgünüm ama - öyleler."

"Yaradan çok seçici davranmış," dedi yabancı beyefendi gülerek; "pek geniş bir alan yok."

"Kuşkusuz," diye onayladı Bay Podsnap; "Ama durum Bu. Bu Toprakların Kuruluş Yasası. Bu Ada Kutsanmış, Beyefendi, Başka Ülkeleri Dışarıda Bırakma Pahasına. Burada hepimiz İngiliz olsak derdim ki," diye ekledi Bay Podsnap, vatandaşlarına bakıp, sesini temaya uygun şekilde ağırlaştırarak, "İngiliz pek çok özelliği kendinde toplar, tevazu, bağımsızlık, sorumluluk, metanet ve bunlara ek olarak, genç bir insanın yanaklarını kızartabilecek her türlü şeyin yokluğu, Dünyanın Hiçbir Milletinde bulunamayacak bir şeydir bu."

Bu küçük özeti yapan Bay Podsnap'ın yüzü, bütün bunların başka bir ülkenin başka bir önyargılı vatandaşı tarafından da benimsenebileceği yönünde uzak bir ihtimalin aklına gelmesiyle kızardı ve en sevdiği kol hareketiyle, Avrupa'nın kalanını, bütün Asya, Afrika ve Amerika'yı hiçliğe yolladı.

Sarfedilen bu sözlerden dinleyiciler çok şeyler öğrenmişti; hitabet gücünü doruklarda hisseden Bay Podsnap'ın yüzünde güller açtı, çenesi de düştü.

"Mirasa konan şanslı adamdan başka haber çıktı mı Veneering?" diye sordu.

"Yok, çıkmadı," dedi Veneering, "sadece mirası aldığını duydum. Artık ona Altın Çöpçü diyorlarmış. Müstakbel kocası öldürülen genç hanımın, benim kâtiplerden birinin kızı olduğunu söylemiştim değil mi?"

"Evet söylemiştin," dedi Bay Podsnap; "aslında burada bir kere daha anlatsan diyorum çünkü ilginç bir tesadüf- cesedin bulunduğu haberi ilk senin masana geldi (ben de oradaydım) ve senin çalışanlarından biri bu işle bu kadar alakalı. Anlatsana hadi."

Veneering buna dünden razıydı çünkü Harmon Cinayetinden epey faydalanmış, cinayetin kendine verdiği sosyal ayrıcalığı, daha düzinelerce yepyeni canciğer arkadaş edinmek için kullanmıştı. Böyle bir piyango daha vursa, bu konuda tam istediği yere gelebilecekti. Bu yüzden de yakınlardaki ikinci cazip şahsı Bayan Veneering'e bırakarak, en cazip şahsa hitaben vakaya daldı ve yirmi dakika kadar sonra vakadan, kolunda bir Banka Müdürüyle çıktı. Bu arada Bayan Veneering zengin bir gemi simsarı için yine aynı sulara dalmış ve onu saçından yakaladığı gibi sağ salim kıyıya çıkarmıştı. Sonra Bayan Veneering, daha geniş bir gruba, kızı görmeye gittiğini, kızın gerçekten çok güzel ve (mevkiine rağmen) gayet derli toplu olduğunu anlatmak durumunda kaldı. Bunu da sekiz sivri parmağını ve onları çevreleyen mücevherleri öyle hünerle sergileyerek yaptı ki sulara kapılmış sürüklenen bir Generali, karısını ve kızını sevinçle toplayıverdi ve kaybetmek üzere oldukları canlılıklarını kazandırmakla kalmayıp, bir saat içinde can dostu da yapıverdi.

Bay Podsnap, genç insanın yanakları bakımından, nehirlerdeki cesetleri pek makbul bir konu saymasa da, kendisinin de bu olayda bir payı vardı ve bu da onu kısmen ortak yapıyordu. Misafirleri sessiz bir dalgınlıkla buz

kovalarını temaşa etmekten alıkoyduğu için de bu yatırımın neticesini hızla almış, kar etmiş, memnun olmuştu.

Artık koyun budu buharı banyosuna, bir miktar av eti dumanı, azıcık da tatlı ve kahve kokusu karışmıştı, her şey hazırdı ve diğer davetliler de bu banyodan paylarını almak üzere birer ikişer gelmeye başladılar; ama öncelikle ketum otomatın, piyano tellerinin parmaklıkları ardına yerleştirilmesi ve gül ağacı bir hapishanede mahzun duran bir mahpus gibi kendi haline bırakılması gerekiyordu. En sevimli, en uyumlu çift kimdi peki? Bay ve Bayan Lammle, bey tepeden tırnağa ışıl ışıl, hanım zarif bir memnuniyet içinde, ikisi de zaman zaman birbirlerine bakıyorlar, bütün İngiltere'ye karşı oynayan iki kumarbaz gibi.

Banyoya gelenler arasında pek genç yoktu ama Podsnapçılığı meydana getiren kalemler anısında ("genç insan" hariç) gençlik de yoktu zaten. Kel banyocular kollarını kavuşturup, Bay Podsnap'la şömine önünde muhabbet ediyorlardı; seyrek sakallı banyocular, ellerinde şapkalarıyla Bayan Podsnap'a doğru hamle edip geri çekiliyorlardı; meraklı banyocular ortalıkta dolaşıp, süs için konmuş kutularla çanakları inceliyorlar, bir şeylerini kaybetmişler de Podsnaplar'ın çalmış olabileceğinden şüpheleniyorlarmış gibi her şeyi dikkatle süzüyorlardı; narin cinsten banyocular sessizce oturmuş, fildişi omuzları birbiriyle kıyaslıyorlardı. Minicik teşebbüsleri (cüret edebilmişse) annesinin görkemli salınımları arasında kaybolan zavallı genç Bayan Podsnap, bütün bunlar olmaktayken ve daima, kendini gözlerden ve zihinlerden uzak tutuyor ve gün boyu vuku bulan talihsiz olayları sayıyor-muş gibi görünüyordu. Podsnapçılığın usül ve erkanındaki gizli maddelerden birisi de günün anlam ve ehemmiyetine dair hiçbir şey söylenmemesiydi. Neticede genç hamının doğum günü sessizce görmezden gelinmiş, hiç doğmasa daha iyi olacağı herkesçe kabul edilmiş gibi oluyordu.

Podsnapçılık

Lammlelar, sevgili Veneeringler'e öyle bayılıyorlardı ki bir müddet kendilerini bu harika dostlarından ayıramadılar; ama bir süre sonra, Bay Lammle'ın ya biraz fazla geniş bir gülüşü ya da kızıl kaşlarından birinin gizlice kalkması -muhakkak bu ikisinden biri- Bayan Lammle'a "Neden oyrıamıyorsun?" dedi sanki. O da etrafına göz gezdirirken genç Bayan Podsnap'ı gördü ve "Bu kartı mı oynayayım?" gibilerinden kocasına bakmasıyla "Evet," cevabını aldıktan sonra gidip genç Bayan Podsnap'ın yanına oturdu.

Bayan Lammle, küçük sakin bir sohbet için bir köşeye kaçıvermiş olmaktan müthiş sevinçliydi.

Görünüşe göre çok sakin bir konuşma olacaktı, zira genç Bayan Podsnap biraz telaşla, "Ya! Gerçekten çok naziksiniz ama maalesef ben konuşmam," dedi.

"Başlamanın tam zamanı," dedi yaltakçı Bayan Lammle en sevimli gülüşüyle.

"Ah! Maalesef ben çok sıkıcıyım. Ama annem konuşur!"

Annenin konuştuğu ayan beyan ortadaydı; başını eğmiş, yelesini kabartmış, gözleri ve burun delikleri açık, her zamanki gibi dörtnala gitmekteydi.

"Okumayı sever misiniz?"

"Evet. En azından bence sorun değil," dedi genç Bayan Podsnap.

"M-m-m-müzik." Bayan Lammle göze girmek için öyle uğraşıyordu ki kelimeyi ağzından çıkarana kadar epey bir m sarf etti.

"Çalmayı bilseydim bile cesaret edemezdim. Annem çalar."

(Yine aynı şekilde dörtnala ve bir şeyler yapıyor olmanın verdiği heyecanlı bir görünümle, annesi zaman zaman piyanonun üzerinde şöyle bir sallanırdı gerçekten de.)

"Dans etmeyi seversiniz mutlaka?"

"Yo yo, hayır!" dedi genç Bayan Podsnap.

"Hayır mı? Bu gençlik, bu cazibeyle? Gerçekten de beni şaşırtıyorsunuz, şekerim!"

"Size bir şey söyleyeyim mi," dedi genç Bayan Podsnap, büyük tereddütler geçirip Bayan Lammle'ın dikkatle düzenlenmiş yüzüne defalarca ürkek bakışlar fırlattıktan sonra, "ama kimseye söylemeyeceğinize söz verin." "Canım! Hiç söyler miyim!"

"Eminim söylemezsiniz. l Mayıs'ta renkli elbiseleriyle dans eden baca temizleyicilerinin arasına karışmayı ne kadar isterdim anlatamam."

"Yok ya!" nidasını Bayan Lammle'ın dudakları arasından çekiverdi şaşkınlık.

"Gördünüz mü! Şaşıracağınızı biliyordum. Kimseye söylemezsiniz değil mi?"

"Sözüm söz, canım," dedi Bayan Lammle, "şimdi seninle konuşmaya başlayınca, seni tanımayı on kat daha fazla istiyorum. Gerçekten arkadaş olabilmeyi ne kadar isterim bilsen! Beni gerçek arkadaşın olarak görebil-sen. Yaşlı, geçkin, evli bir kadın zannetme beni, canım; daha yeni evlendim ben; bak bu üzerimdeki gelinliğim. Ee, baca temizleyicilerden bahsediyordun?"

"Şşş! Annem duymasın."

"Oturduğu yerden bizi duyamaz."

"Orası belli olmaz," dedi genç Podsnap sesini alçaltarak. "Demek istediğim, çok eğleniyormuş gibi görünüyorlar."

"Sen de onlardan birisi olsan çok eğleneceğini düşünüyorsun öyle mi?" Genç Podsnap hızlı hızlı başını

salladı. "Şimdi pek eğlenemiyorsun öyleyse?"

"Nasıl eğleneyim ki?" dedi genç Podsnap. "Ah, çok berbat bir şey! Birini öldürebilecek kadar kötü ya da güçlü olsam, danstaki eşimi öldürürdüm."

Toplu halde icra edilen dans sanatına getirilen bu yeni yaklaşım öyle şaşırtıcıydı ki Bayan Lammle genç arkadaşına biraz hayretle baktı. Genç arkadaşı, dirseklerini saklamak ister gibi sımsıkı vücuduna yapıştırmış, sinirli sinirli parmaklarıyla oynuyordu. Dirseklerini saklama ütopyası (kısa kollu elbiseyle) daima varoluşunun en büyük, zararsız gayesi olmuştu.

"Kulağa korkunç geliyor değil mi?" dedi genç Podsnap, yüzünde pişmanlıkla.

Ne cevap vereceğini tam bilemeyen Bayan Lammle, cesaret verici bir bakışla ona gülümsemekte karar kıldı.

"Ama benim için çok tahammül edilmez bir şey," diye devam etti genç Podsnap, "hep de öyle oldu! Beceremememekten çok korkuyorum. Ve hiç beceremiyorum! Madame Sauteuse'ün dans okulunda ne çektiğimi bir ben bilirim. Dans etmeyi, takdim edildiğinde selam vermeyi, başka korkunç şeyleri orada öğrenmiştim - daha doğrusu öğretmeye çalışmışlardı. Annem yapabiliyor."

"Boşver canım," dedi Bayan Lammle yatıştırıcı bir ses tonuyla, "bunlar geride kaldı."

"Evet, geride kaldı," dedi genç Podsnap, "ama ne fayda? Burası Madame Sauteuse'ün okulundan daha beter. Annem orada da vardı burada da var; ama en azından orada babam yoktu, bütün bu insanlar yoktu, gerçek partnerler yoktu. Eyvah, annem piyanodaki adamla konuşuyor! Eyvah, annem birinin yanına gidiyor! Eyvah, onu bana getirecek! Getirmesin lütfen, lütfen getirmesin, lütfen! Git, git, git!" Bu sofuca niyazları, genç Bayan Podsnap gözlerini kapatıp başını duvara dayayarak telaffuz etmişti.

Ama Gulyabani, annesinin güdümü altında yaklaştı ve annesi, "Georgiana, Bay Grompus," dedi ve Gulyabani kurbanını kaptığı gibi onu sıra başındaki şatosuna kaçırdı. Sonra salona bir göz gezdiren ketum otomat, coşkudan, akorttan uzak bir kadril çalmaya başladı ve Podsnapçılığın on altı havarisi sırasıyla şu figürleri sergilediler: 1. Sabah sekizde kalkıp, çeyrek geçe sinekkaydı traş olmak; 2. Saat dokuzda kahvaltı etmek; 3. Onda Şehre inmek; 4. Beş buçukta eve dönmek; 5. Yedide akşam yemeği yemek ve büyük halka.

Bütün bu ciddi vazifeler sürmekteyken, (kocaların en seveceni) Bay Alfred Lammle, (kadınların en seveceni) Bayan Alfred Lammle'ın iskemlesine yaklaştı ve arkadan karsının üzerine eğilerek bir iki saniye bileziğiyle oynadı. Bu kısa, havai oyunculuğa tezat oluşturacak karanlık bir dikkat seçilebilirdi Bayan Lammle'ın yüzünde, gözlerini kocasının yeleğinden ayırmadan birkaç kelime söyleyip karşılığında da bir ders almış gibi gözükürken. Ama bütün bunlar bir soluk buğusunun ayna üzerinden geçmesi kadar çabuk olmuştu.

Büyük halkada, herkesin birbiriyle eş değiştirmesi sona erdiğinden, ketum otomat çalmayı bıraktı ve on altı dansçı, ikişer ikişer, mobilyaların arasına yürümeye başladılar. Bu noktada Gulyabani Grompus'un şuursuzluğu ihtişamla kendini gösterdi; zira bu müsterih canavar, genç Bayan Podsnap'a bir sohbet ziyafeti çektiği zannıyla, seyyar vaziyette hikâye etmekte olduğu bir okçuluk toplantısını, olasılığın son sınırına kadar uzatmaktaydı; bu arada kurbanı, dönüp duran bir cenaze alayı gibi ağır ağır ilerleyen on altı kişilik kortejin başını çekmekteydi ve Bayan Lammle'a fırlattığı yoğun ümitsizlik dolu bakış haricinde, gözlerini bir kez olsun yerden kaldırmamıştı.

Nihayet, kapının top patlamış gibi açılması ve bütün şiddetiyle müskat şerbetinin içeri getirilmesiyle kortej dağıldı; keskin kokulu, ılık, renkli şerbet misafirlere dağıtılırken genç Bayan Podsnap da yeni arkadaşının yanına döndü.

"Çok şükür!" dedi genç Podsnap. "Bitti! Bana bakmamışsınızdır inşallah!"

"Canım, neden bakmayayım ki?"

"Ah, ben kendimi biliyorum!" dedi genç Podsnap.

"Ben de sana, senin hakkında bildiğim bir şeyi söyleyeyim canım," dedi Bayan Lammle, gönülleri fetheden tavrıyla, "bu utangaçlığın çok lüzumsuz."

"Annem utangaç değildir," dedi genç Podnsap. "... Senden nefret ediyorum! Git burdan!" Önünden geçerken ona yaltaklanıcı bir bakış fırlatan çapkın Grompus'a söylenmişti bu sözler, fısıltıyla.

Bayan Lammle, "Kusuruma bakmayın ama sevgili Bayan Podsnap... " diye tam lafa girmişti ki, genç hanım sözünü kesti.

"Gerçekten arkadaş olacaksak (bence öyleyiz çünkü şimdiye kadar bunu teklif eden tek insan sensin) böyle yapmayalım. Bayan Podsnap olmak yeterince berbat, hele böyle hitap edilmek daha beter. Bana Georgiana de."

"Sevgili Georgiana," diye tekrar lafa girdi Bayan Lammle.

"Teşekkür ederim," dedi genç Podsnap.

"Sevgili Georgiana, annenin utangaç olmaması senin utangaç olman için neden bir sebep teşkil ediyor anlamıyorum."

"Cidden anlamıyor musun?" diye sordu genç Podsnap, sıkıntıyla parmaklarını çekiştirip bir Bayan Lammle'a bir yere bakarak. "Belki de sebep teşkil etmiyordur öyleyse."

"Sevgili Georgiana, benim bu zayıf düşüncemi çok kolay kabul ediyorsun. Aslında düşünce bile sayılmaz bu, şekerim, sadece kendi aptallığımın itirafı."

"Yo! Aptal değilsin sen," dedi genç Podsnap. "Ben aptalım ama sen aptal olsan beni böyle konuşturamazdın."

Kendisinin bir amaç uğruna böyle davrandığının fark edildiğini gösteren bu sözlerin Bayan Lammle'a verdiği hafif vicdan azabı yüzünü azıcık kızarttı, böylece sevgili Georgiana'sına en iyi gülüşüyle gülüp, başını şefkatli bir oyuncullukla sallarken yüzü daha bir parladı. Bir anlam ifade etmese de Georgiana'nın hoşuna gitmiş gibiydi.

"Demek istediğim," diye devam etti Georgiana, "annem beterlikle dopdolu, babam beterlikle dopdolu, her yer -en azından benim olduğum her yer- beterlikle dopdolu, belki de benim gibi beterlikten hiç anlamayan birini biraz korkutuyordur bu durum -çok kötü anlattığımın farkındayım-ne demek istediğimi anlayabildin mi acaba?"

"Gayet iyi anladım, sevgili Georgiana!" Bayan Lammle, onun güvenini pekiştirecek her türlü dalavereyle devam ediyordu ki genç hamının başı tekrar aniden duvara dayanıp gözleri kapandı.

"Ah, annem gözünde cam olan biriyle yine beterlik üzerinde! Eminim onu buraya getirecek! Getirme, getirme! Ah, gözü camlı partnerim olacak! Ne yapsam, ah ne yapsam?" Bu sefer Georgiana bu nidalara ayaklarını yere vurarak eşlik ediyordu ve fazlasıyla perişan bir vaziyetteydi. Ama, muhteşem Bayan Podsnap'ın, bir gözü yok olacak kadar kısılmış, diğer gözü çerçevelenip camlanmış, aheste yabancıyı tutup getirmesine engel olmadı bu. Yabancı, söz konusu gözlüklü organından, genç Bayan Podsnap'ı kör bir kuyunun dibinden zorlukla seçiyormuş gibi bakıp, onu yüzeye çekerek aheste aheste uzaklaştı. Sonra piyanodaki tutsak, kederli özgürlük özlemini ifade eden bir parça daha çalmaya başladı ve geri kalan on altı kişi daha önceki kasvetli hareketleri tekrar ettiler ve aheste adam, genç Podsnap'ı, çok özgün bir fikir icat etmiş gibi, mobilyalar arasında gezinmeye götürdü.

Bu arada kibar tavırlı, serseri bir zat şömine önündeki halıya çıkmış ve Bay Podsnap'la istişarede bulunmak üzere orada toplanmış kabile başkanlarının arasına karışarak, hayli kaba bir sözle, Bay Podsnap'ın kızarmasına ve eliyle her şeyi süpürmesine mani olmuştu; son birkaç gün içinde yarım düzine kadar insanın sokaklarda açlıktan öldüğünü söylemişti densiz. Tam yemek sonrası söylenecek şey değildi tabii. Genç insanın yanaklarına uydurulmamıştı. Pek zevksizceydi.

"İnanmıyorum," dedi Bay Podsnap, hemen safdışı ederek.

Kibar bey, maalesef anıtlar olduğunu, polis soruşturmaları ve mahkeme raporları bulunduğunu söyledi.

"Kendi suçlandır o halde," dedi Bay Podsnap.

Veneering ve diğer kabile reisleri bu çıkış yolunu tasvip etmişlerdi. Hem geniş bir yol hem kestirme.

Kibar tavırlı bey, aslında olgular göz önüne alınırsa, söz konusu suçluların açlığa mahkum bırakıldığının ortaya çıktığım ima etti - bütün sefillikleriyle, bu durum karşısında cılız itirazlarını dile getirmişlerdi - ellerinde olsa açlığı kendilerinden uzak tutarlardı - kimsenin bir itirazı yoksa, açlıktan ölmemeyi tercih ederlerdi.

"Bu dünyada," dedi Bay Podsnap öfkeyle kızararak, "bu dünyada başka tek bir ülke daha yoktur ki fakirler için böyle asil tedbirler almış olsun."

Kibar bey bunu seve seve kabul ederdi ama belki de bu tedbirler durumu daha da kötüleştirmişti, zira bir yerlerde bir şeylerin feci yanlış gittiği ortadaydı.

"Nerede?" dedi Bay Podsnap.

Kibar bey, Nerede yanlış gittiğini bulmak için büyük bir ciddiyetle çaba göstermek iyi olmaz mı, diye sordu.

"Hıh!" dedi Bay Podsnap. "Bir yerde bir yanlış olduğunu söylemek kolay; nerede olduğunu söylemek zor! Ama nereye varmaya çalıştığınızı görüyorum. Baştan anlamıştım. Merkezileştirme.[{26}] Hayır. Ben hiç onaylamıyorum. Hiç İngiliz değil."

Kabile reislerinden onu onaylayan bir mırıltı yükseldi; "Şimdi yakaladın onu! Bitir işini!" der gibilerinden.

Kibar bey, herhangi birleştirmeye varmaya çalıştığının farkında değildi. Bildiği kadarıyla öyle çok bayıldığı birleştirme yoktu. Ne kadar çok hecesi olursa olsun bu isimler onu, meydana gelen korkunç olaylar kadar sarsmıyordu. Mahrumiyet ve ihmalden ölmek çok mu İngiliz bir şeydi acaba?

"Londra'nın nüfusu ne kadar biliyorsunuzdur herhalde?" dedi Bay Podsnap.

Kibar bey biliyordu herhalde ama kanunlar düzgün uygulandığı müddetçe, nüfusun bir önemi olmadığım da biliyordu.

"Herhalde şunu da biliyorsunuz; en azından bildiğinizi umuyorum," dedi Bay Podsnap huşunetle, "Allah, fakirleri daima yanınızda bulundurun buyurmuştur."

Kibar bey de bunu bildiğini umduğunu söyledi.

"Bunu duyduğuma memnun oldum," dedi Bay Podsnap gaipten haber verir gibi. "Bunu duyduğuma memnun oldum. Allah'a nasıl isyan ettiğinizi görmenizi sağlar belki."

Bay Podsnap'ı sorumlu tutmadığı bu saçma ve alakasız, harcıalem söze karşılık, böylesi imkan harici bir şey yapmaktan korkusu olmadığını söyledi kibar bey; ama...

Ama Bay Podsnap, kızarmanın ve bu kibar beyi elinin bir hareketiyle hiçliğe atmanın zamanı geldiğini hissetmişti. Şöyle bir çıkış yaptı:

"Bu acı verici tartışmayı burada kesmek zorundayım. Hislerime iyi gelmiyor; hislerime çok itici geliyor. Bu tür şeyleri kabul etmediğimi söylemiştim. Aynı zamanda (her ne kadar kabul etmesem de) böyle şeyler oluyorsa bile, bunu kabahati bizzat mağdurlardadır, demiştim. Benim üzerime vazife değil," Bay Podsnap "benim" kelimesini öyle vurgulamıştı ki, senin üzerine vazife olabilir belki, demeye getirmişti, "Allah'ın işine karışmak benim üzerime vazife değil. Ben bunu yapacak adam değilim elbette, ayrıca Allah'ın bize verdiği mesajı da demin yorumlamıştım. Dahası," dedi Bay Podsnap, kelinin iki yanındaki saç fırçalarına kadar kızararak, karşısındakini utandırdığını kuvvetle hissederek, "bu konu çok nahoş bir konu. Hatta iğrenç bir konu. Eşlerimizin ve genç insanların yanında konuşulacak bir konu değil ve ben... " Kolunun süpürme hareketi, bütün kelimelerden daha büyük bir kuvvetle, Ve ben bunu dünya üzerinden kaldırıyorum, diyordu.

Kibar beyin etkisiz ateşinin bu şekilde söndürülmesiyle aynı anda, aheste adamı, oturma odasının arkasında, çıkışı olmayan bir divanlar silsilesi arkasında bırakan Georgiana, Bayan Lammle'ın yanına geri döndü. Bayan Lammle'ın yanında kim olsa beğenirsiniz? Bay Lammle. Sevgili kocası!

"Alfred aşkım, arkadaşım. Georgina, canım, beni nasıl seviyorsan kocamı da öyle sevmelisin."

Bay Lammle, bu özel tavsiyeyle bu kadar hızlı tarafından genç Bayan Podsnap'ın nezdinde böyle ayrıcalıklı bir konuma gelmekten gurur duymuştu. Ama Bay Lammle, sevgili Sophronia'sının arkadaşlarını kıskanacak olsa, en başta genç Podsnap'a karşı duyduğu hisleri kıskanırdı.

"Ona Georgiana diye hitap edebilirsin, aşkım," diye araya girdi karısı.

"Öyleyse -izninizle- Georgiana'ya karşı duyduğun hisleri kıskanırdım." Bay Lammle bu ismi, elini dudaklarından dışarı doğru narin bir hareketle açarak telaffuz etmişti. "Zira daha önce (insanlara aniden kanı ısınmak gibi bir huyu olmayan) Sophronia'nın -bir kere daha izninizi rica edebilir miyim?- Georgiana'dan etkilendiği, ondan hoşlandığı kadar kimseden hoşlandığım görmemiştim."

Bu iltifatların nesnesi, onları kabul ederken biraz huzursuz görünüyordu, sonrasında büyük bir mahcubiyetle Bayan Lammle'a dönüp şöyle dedi:

"Benden niçin hoşlandın hiç bilmiyorum! Aklıma hiçbir şey gelmiyor."

"Sevgili Georgiana, sen olduğun için; etrafındaki her şeyden bu kadar farklı olduğun için."

"Peki! Olabilir. Çünkü ben de senden etrafımdaki her şeyden farklı olduğun için hoşlanıyorum," dedi Georgiana, rahatlayıp gülümseyerek.

"Bizim de herkesle birlikte gitmemiz lazım," dedi Bayan Lammle, büyük bir isteksizlikle ayağa kalkarak. Herkes birer ikişer gitmeye başlamıştı. "Gerçekten arkadaşız değil mi sevgili Georgiana?"

"Gerçekten."

"İyi geceler, canım."

Gülümseyen gözlerinin kenetlendiği içe kapanık şahıs üzerinde bir cazibe oluşturmuştu, zira Georgiana, alçak ve biraz korkulu bir sesle ona cevap verirken elini sıkı sıkı tuttu:

"Gidince beni unutma. Arayı çok uzatma. İyi geceler!"

Bay ve Bayan Lammle'ı zarafetle veda edip, büyük bir sevecenlik ve uyumla merdivenden inerken görmek çok hoştu. Küçük arabalarının başka başka köşelerine kendilerini sıkıntıyla bırakırken, gülümseyen yüzlerinin aniden donup asıldığını görmek hoş değildi. Ama tabii perde arkasında kimsenin göremeyeceği, görmemesi beklenmeyen bir sahneydi bu.

Podsnap sofra takımları modelinde inşa edilmiş bazı büyük, ağır araçlar, çok fazla çeken ağır misafirleri götürdü; o kadar değerli olmayan başka unsurlar da kendilerine göre yöntemlerle yollarına dağıldılar; Podsnap

sofra takımları uykuya yatırıldı. Bay Podsnap, sırtını oturma odasının şöminesine vermiş, dünyanın en büyük adamı benim havasında horozlanarak yakasını düzeltirken, kendi eşyaları arasında hakikaten tüylerini kabartmış bir horoza benziyordu; tam o anda birisi gelip, genç Bayan Podsnap'ın ya dadüzgün bir ailede doğup düzgün bir terbiye almış herhangi bir genç insanın, sofra takımlan gibi dolaba kaldırılamayacağını, dolaptan çıkarılamayacağını, temizlenip parlatılamayacağını, sayılamayacağını, tartılamayacağını, değer biçilemeyeceğini çıtlatsa hayrete düşerdi. Böylesi bir genç insanın, sofra takımlarından daha genç ya da daha az tekdüze bir şeye karşı kalbinde marazi bir açlık hissedebileceği; ya da böylesi bir genç insanın, kuzeyde, güneyde, doğuda ve batıda sofra takımlarıyla sınırlanmış olan bölgenin dışına çıkmaya çalışabileceği, hemen oracıkta uzaya süpürülecek korkunç bir tasavvurdu. Bu belki de Bay Podsnap'ın, kızaran genç insanının, safi yanaktan ibaret olmasından kaynaklanıyordu; halbuki daha karmaşık bir yapıya sahip genç insanların olabileceği de ihtimal dahilindeydi.

Yakasını düzeltmekte olan Bay Podsnap, küçük arabalarının başka başka köşelerinde evlerine gitmekte olan Bay ve Bayan Lammle arasında geçen kısa konuşmada, kendisinden "o herif' diye bahsedildiğini bir duyabilseydi!

"Sophronia uyanık mısın?"

"Uyumam mı gerekiyor, beyefendi?"

"O herifin evinden çıktıktan sonra kuvvetle muhtemel bence. Söyleyeceklerimi yap."

"Şimdiye kadar söylediğini yapmadım mı? Bütün gece başka ne yaptım?"

"Söyleyeceklerimi, diyorum," (sesini yükseltmişti) "O salak kızın dibinden ayrılma. Onu elinin altında tut. Şu anda kıskıvrak yakalamış durumdasın, sakın bırakma. Duydun mu?"

"Duydum."

"Bu işte para var, o herifi rezil etmek de cabası. Birbirimize borcumuz var biliyorsun."

Bayan Lammle bu hatırlatmayla irkildi ama sadece parfümünü, küçük arabanın atmosferine bir miktar daha salacak kadar, sonra tekrar karanlık köşesine gömüldü.

12. Bölüm -Dürüst Bir Adamın Alınteri

Bay Mortimer Lightwood ve Bay Eugene Wrayburn, Bay Lightwood'un bürosunda kafeteryadan ısmarladıkları akşam yemeğini yediler. Ortaklaşa bir teşebbüste bulunmaya karar vermişlerdi yenilerde. Hampton yakınlarında, Thames Nehri kıyısında bir bekar evi tutmuşlardı, çimenliği, kayıkhanesi ve her türlü donanımıyla tam takım; yazın, adli tatil boyunca kendilerini akıntılara bırakacaklardı.

Daha yaz değildi gerçi, bahardı; Thomson'ın "Mevsimler" şiirindeki gibi uçucu, ılıman, tatlı bir bahar değil, Johnson, Jackson, Dickson, Smith ve Jones'un "Mevsimler" şiirlerindeki gibi, doğu rüzgârıyla ısıran bir bahar. Amansız rüzgâr esmiyor, testereyle kesiyordu; o kestikçe çıkan talaş, talaş çukurunda döneniyordu. Bütün sokaklar talaş çukuruydu, yoldan geçenlerin talaştan gözleri görmez oluyor, nefesleri tıkanıyordu.

Rüzgâr esti mi Londra'da dolaşıma giren o gizemli kâğıt akçeler, şurda, burda, her yerde çemberler çiziyordu. Nerden gelir bunlar, nereye gider? Her çalıya asılır, her ağaçta çırpınır, uçarken telgraf tellerine yakalanır, kuytularda birikir, çeşmelerden su içer, ızgaralara çömelir, her çimenlikte titreşir, demir parmaklık taburlarının ardında boş yere dinlenmeye çalışır. Pahalı ve lüks bir şehir olmasına rağmen, hiçbir şeyin ziyan edilmediği, harika insan karıncaların deliklerinden dışarı çıkıp her kırıntıyı toparladığı Paris'te böyle bir şey olmaz hiç. Orada uçsa uçsa toz uçar. Orada keskin gözler ve keskin mideler, doğu rüzgârını bile biçip ondan bir şey çıkarır.

Rüzgâr kesiyor, talaş döneniyordu. Çalılar, güneş tarafından tomurcuklanmaya çabucak ikna edildikleri için matemde, kafalarını sallıyorlardı; genç yapraklar esef ediyor; serçeler erken yaptıkları evlilikler yüzünden pişman oluyorlardı, tıpkı insanlar gibi; gökkuşağı renkleri, bahar çiçeklerinde değil, baharın ısırıp çimdiklediği insan yüzlerinde seçiliyordu. Rüzgâr mütemadiyen kesiyor, talaş mütemadiyen döneniyordu.

Bahar akşamları, görmezden gelinemeyecek kadar uzun ve aydınlık olduğunda, hava da böyle zıvanadan çıktığında, Bay Podsnap'ın açıklayıcı bir biçimde London, Londra, Londres dediği şehir berbat bir hal alırdı. Sobası tüten bir evle, kocasını azarlayan bir hatunun özelliklerini birleştiren, kara, şirret bir şehir; kumlu kumlu bir şehir; kurşundan örtüsünde tek bir delik olmayan umutsuz bir şehir; Essex ve Kent'in devasa Bataklık Kuvvetleri tarafından kuşatılmış bir şehir. Yemeklerini bitirip, purolarını içmek için ateşin başına geçen iki eski okul arkadaşı da şehri böyle hissediyordu. Genç Blight gitmişti, köşedeki kafeteryadan yiyecekleri getiren garson gitmişti, çatallarla tabaklar gitmişti, şarap gitmek üzereydi - ama aynı istikamete değil."Burada rüzgârın sesi," dedi Eugene, ateşi karıştırırken, "deniz fenerindeymişiz gibi geliyor. Keşke öyle olsa."

"Sıkılmaz mıydık?" diye sordu Lightwood.

"Başka yerde sıkıldığımızdan daha fazla değil. Bütün bir mahkeme mıntıkasını dolaşmak gerekmezdi. Gerçi bu bencilce bir sıkıntı, sadece şahsıma ait."

"Gelip giden müşteriler de olmazdı," diye ekledi Lightwood. "Gerçi bu sadece şahsıma ait bencilce bir sıkıntı değil."

"Fırtınalı bir denizin ortasında, ıssız bir kaya parçasının üzerinde olsaydık," dedi Eugene, gözleri ateşte, purosundan bir nefes çekerek, "Lady Tippins bizi ziyarete gelemezdi ya da daha iyisi gelip boğulurdu. Kimse bizi düğün kahvaltılarına davet edemezdi. tçinde eşelenip durulacak içtihatlar olmazdı, ışığı yanık tutmak gibi basit bir tçtihat hariç. Batan gemiler heyecanlı olurdu."

"Ama bunun dışında," dedi Lightwood, "hayat bir miktar tekdüze olabilirdi."

"Ben de düşündüm bunu," dedi Eugene, gerçekten de bu işe atılmadan önce bütün cephelerini gözden geçiriyormuş gibi bir havayla, "ama tanımlı ve sınırlı bir tekdüzelik olurdu. iki insanın dışına çıkmazdı. Benim kafamdaki soru şu, Mortimer, acaba böylesine kesinlikle tanımlanmış ve bu derece sınırlanmış bir tekdüzelik,

insanın kendi hemcinslerinin sınırsız tekdüzeliğinden daha dayanılır olmaz mı?"

Lightwood gülerek şarabı uzatırken, "Bu yaz denizcilik yaparken bu soruya cevap bulma fırsatımız olabilir," dedi.

"Tam manasıyla değil," dedi Eugene içini çekerek, "ama deneriz. Birbirimizi bıktırmayız inşallah."

"Şimdi, muhterem pederini konuşalım," dedi Lightwood, onu önceden konuşmayı kararlaştırdıkları konuya buyur ederek: konuların en kaypağı, yılan balığı gibi neresinden tutacağım bilemediğin bir konu.

"Evet, muhterem pederim," diye razı oldu Eugene, koltuğuna iyice gömülerek. "Muhterem pederime mum ışığında yaklaşmayı tercih ederdim, ne de olsa yapay ışıklandırma gerektiren bir konu; ama Wallsend kömürünün aydınlattığı alacakaranlıkta yaklaşacağız kendisine."

Konuşurken tekrar ateşi karıştırmaya başlamıştı, harlandırdıktan sonra devam etti.

"Muhterem pederim, babaevi havalisinde, pek-muhterem-olmayan oğluna bir eş bulmuş."

"Bir miktar para sahibidir mutlaka?"

"Bir miktar para sahibi mutlaka, yoksa bulmazdı. Muhterem pederim - izninle bu vazifeşinas totolojiyi kısaltarak MP haline getireyim, kulağa biraz askeri geliyor, Wellington Dükü gibi."

"Ne acayip adamsın Eugene!"

"İnan bana hiç değilim. MP, bütün çocuklarının, doğdukları andan, hatta daha öncesinden itibaren bütün hayatlarını en ince ayrıntısına kadar planlayarak, zavallı küçük kurbanların (kendi deyimiyle) geçimlerini garantiye almıştır; mesela MP benim avukat olmamı tasarlamıştı ki öyleyim (bol müşteri hariç), aynı zamanda evli olmamı tasarlamıştı ki değilim."

"Birinciden çok bahsetmişsindir bana."

"Birinciden çok bahsetmişimdir sana. Hukuk alanında kendimi pek matah bulmadığımdan, evlilik konusundaki kaderimi şu ana kadar ertelemeyi başardım. MP'yi tanırsı ama benim kadar iyi değil. Benim kadar iyi tanısan sana komik gelirdi."

"Bu ne saygı, Eugene!"

"Saygıdan yana kusur etmiyorum inan bana, şefkatten yana da. Ama komiğime gidiyor, elimde değil. En büyük ağabeyim doğduğunda, tabii bütün hepimiz Aile Darlığının -başkalarının yanında Aile Mülkleri deriz-varisi olacağını biliyorduk (yani hayatta olsak bilirdik). ikinci ağabeyimin doğması yakınladığında, 'Bu,' dedi babam, 'kilisenin temel direklerinden biri olacak.' Ağabeyim doğdu ve kiliseye girdi ama temel direk değil titrek direk oldu. Üçüncü ağabeyim, annemle olan randevusundan epey erken geldi; ama asla gafil avlanmayan MP onun denizci olup dünyayı dolaşacağına karar verdi. Kendisi zorla Donanmaya sokuldu ama dünyayı dolaşamadı. Derken bendeniz zuhur ettim ve karşında gördüğün hayli tatminkâr sonuçlar elde ettim. Kardeşim doğalı daha yarım saat olmamıştı ki MP onun mekanik bir deha olacağına karar verdi. Bu böyle gider. Bu yüzden de MP'nin komiğime gittiğini söylüyorum."

"Şu hanım işine gelelim, Eugene."

"O noktada MP'nin komikliği kalmıyor çünkü hanıma gelmek gibi bir niyetim yok."

"Tanıyor musun?"

"Hiç."

"Görsen daha iyi olmaz mı?"

"Sevgili Mortimer, karakterimi bilirsin. Üzerimde 'BOŞTA: MOSTRALIK' etiketiyle oraya gidip, aynı etiketi taşıyan bir hanımla tanışacak adam mıyım? MP'nin her türlü isteğini seve seve yerine getiririm - evlilik hariç. Nasıl sürdüreyim ki evliliği? Bu kadar çabuk, bu kadar sık, bu kadar iflah olmaz bir biçimde sıkılırken."

"Ama istikrarlı bir adam değilsin Eugene."

"Sıkılma hususunda," diye cevap verdi muhterem, "inan bana dünyanın en istikrarlı adamıyım."

"İyi de daha demin iki kişilik tekdüzeliğin faydalarından bahsediyordun."

"Bir deniz fenerinde. Rica ederim hakkımı yeme, bu koşulu hatırla. Bir deniz fenerinde."

Mortimer tekrar güldü; Eugene de biraz düşününce kendini eğlenceli bulmuş gibi ilk olarak gülüp sonra her zamanki can sıkıntısına geri döndü ve purosunu içerken bezgin bezgin, "Bu konuda yapacak bir şey yok; MP'nin kehanetlerinden birisi sonsuza kadar gerçekleşemeyecek. Onun arzusunu yerine getirmeyi çok istesem de bu sefer başarısızlığa teslim olmak zorunda," dedi.

Onlar konuşurken hava kararmıştı; rüzgâr kesmeye devam ediyordu, kararan pencerelerin ardında talaş döneniyordu. Aşağıdaki mezarlık çoktan derin, koyu bir gölgeye gömülmüştü ve gölge binaların tepesine doğru tırmanıyordu. "Sanki mezarlığın hayaletleri yükseliyor," dedi Eugene.

Ateş başını dışarıyla kıyaslayıp, purosunun lezzetini arttırmak için pencerenin yanına gitmişti, koltuğuna dönerken yarı yolda durup, "Anlaşılan hayaletlerden birisi yolunu kaybetmiş, adres sormak için uğramış. Şu hortlağa bak!"

Sırtı kapıya dönük olan Lightwood başını çevirdi ve kapının girişinde, insana benzeyen bir şekil görünce, pek de uygunsuz kaçmayan şu soruyu sordu: "Sen de kimsin?"

"Kusura bakmayın Efendiler," diye cevap verdi hayalet, boğuk, boru gibi bir fısıltıyla, "içinizden biri Avukat Lightwood olabilir mi acaba?"

"Kapıyı çalmadan içeri girmek de ne demek oluyor?" diye sordu Mortimer.

"Kusura bakmayın Efendiler," diye cevap verdi hayalet önceki gibi, "ama kapınızın açık olduğunun farkında değildiniz galiba." "Ne istiyorsun?"

Bunun üzerine hayalet yine boğuk, boru gibi bir sesle, "Kusura bakmayın Efendiler ama içinizden biri Avukat Lightwood olabilir mi?" diye sordu.

"Evet, ikimizden biri olur Lightwood," dedi bu ismin sahibi.

"Peki öyleyse Efendiler," dedi hayalet odanın kapısını dikkatle kapatarak; "işimize bakalım."

Mortimer mumları yaktı. Mumlar ziyaretçinin kılıksız bir adam olduğunu gösterdi, bakışları çok tekinsizdi ve konuşurken, kürklü bir hayvana, köpeğe ya da kediye, boğulmuş ve çürümekte olan bir kedi ya da köpek yavrusuna benzeyen, eski, ıslak, şekilsiz ve kirli bir kürk şapkayla oynuyordu.

"Mesele nedir?" dedi Mortimer.

"Efendiler," dedi adam, tatlılaştırmaya çalıştığı bir sesle, "acaba hanginiz Avukat Lightwood?"

"Benim."

"Avukat Lightwood," yaltaklanarak eğildi, "ben hayatını alnının teriyle kazanan bir adamım. Alınterimi kaybetmeyeyim diye, hani olur ya, başlamadan önce, yemin ettirilmek isterim."

"Ben yemin ettirenlerden değilim."

Bu malumata belli ki itibar etmeyen ziyaretçi inatla mırıldandı, "Bay Anname."

"Bu sizin isminiz mi?" diye sordu Lightwood.

"Ne ismi?" dedi adam. "Hayır; Bay Anname almak istiyorum."

(Bir yandan purosunu içip bir yandan da onu süzmekte olan Eugene, bu ismi Beyanname olarak yorumladı.)

"Bak hemşerim," dedi Lightwood tembel gülüşüyle, "benim yeminle meminle işim olmaz."

"Olsa olsa sana küfredebilir," diye açıkladı Eugene; "Tabii ben de. Ama daha fazlasını yapamayız."

Bu bilgiden epey huzuru kaçan ziyaretçi, boğulmuş kedi, köpek ya da eniği tekrar tekrar elinde çevirerek Efendilerin bir birine bir diğerine bakıyor, bir taraftan da derin derin düşünüyordu. Nihayet kararını verdi:

"O zaman geçirilmem lazım."

"Nereye?" diye sordu Lightwood.

"Buraya," dedi adam. "Mürekkeple kâğıda." "Önce niçin geldiğini anlat."

"Beş on bin pound ödül için," dedi adam, bir adım ileri geldi, boğuk sesini alçaltıp eliyle de perdeledi, "Bunun için geldim. Cinayet için. Bunun için."

"Masaya yanaş. Otur. Bir bardak şarap içer misin?" "Evet," dedi adam; "sizi kandırmam Efendiler."

Şarap verildi. Dirseğini kaldırıp şarabı ağzına döktü, "Beğendin mit" der gibi sağ yanağına aldı, sonra "Sen beğendin mi?" der gibi sol yanağına aldı, sonra "Sen beğendin mi?" der gibi mideye yuvarladı. Son olarak üçünden de "Beğendik valla" cevabını almış gibi ağzını şaplattı.

"Bir bardak daha?"

"Olur," dedi tekrar; "sizi kandırmam Efendiler." Diğer işlemleri de aynen tekrar etti.

"Peki," diye lafa başladı Lightwood, "adın ne?"

"Ama biraz hızlı gidiyorsunuz Avukat Lightwood," diye cevapladı adam serzenişle. "Sizce de öyle değil mi Avukat Lightwood? Biraz hızlı gitmiyor musunuz? Alnımın teriyle beş on bin pound kazanacağım; kendi alınterine değer veren bir adam olarak, yazıya geçirilmeyecekse adımı söyleyebilmem ne mümkün?"

Adamın, kalem, mürekkep ve kağıdın bağlayıcı güçlerine olan inancını göz önünde bulunduran Lightwood, Eugene'in başıyla bu büyülü malzemeleri eline alması teklifini başıyla onaylayarak kabul etti. Söz konusu malzemeyi masaya getiren Eugene, kâtip ya da noter gibi oturdu.

"Şimdi," dedi Lightwood, "ismin ne?"

Ama bu dürüst adamın alınteri için başka tedbirler de gerekiyordu.

"Öteki efendinin, söylediklerimi söylediğime şahitlik etmesini isterim, Avukat Lightwood," diye şart koştu. "Öteki Efendi bana adını ve adresini verebilir mi acaba?"

Eugene, ağzında puro, elinde kalem, kartvizitini ona uzattı. Kartı ağır ağır heceleyen adam kıvırıp daha da ağır hareketlerle boynundaki fuların ucuna düğümledi.

"Şimdi," dedi Lightwood üçüncüye, "bütün hazırlıkların bittiyse, ra-hatladıysan, başka ' bir tasan kalmadıysa, ismin ne?"

"Roger Riderhood."

"ikamet?" "Lime'us Hole." "işin, mesleğin?"

Bu sefer öncekiler kadar hızlı cevap vermeyen Bay Riderhood, kendini şöyle tanımladı, "Su kenarı

şahsiyeti."

"Sabıkan var mı?" diye sükûnetle sordu Eugene, yazarken. Epey duralayan Bay Riderhood, masum bir havayla, soruları öteki Efendinin sorduğunu zannettiğini söyledi.

"Başın belaya girdi mi?" diye sordu Eugene.

"Bir kere." (Herkesin başına gelebilir diye ekledi Bay Riderhood lafın gelişi söyler gibi.) "Ne sebepten?"

"Denizci parası çalmaktan," dedi Bay Riderhood. "Halbuki aslında ben adamın en iyi arkadaşıydım ve ona göz kulak olmaya çalışıyordum." "Alınterinle mi?" diye sordu Eugene. "Hem şakır şakır," dedi Roger Riderhood.

Eugene sandalyesinin arkasına yaslandı ve gözlerini kayıtsızca muhbire dikerek purosundan bir nefes çekti; kalemi onu kelimelere indirgemeye hazırdı. Lightwood da gözlerini kayıtsızca muhbire dikmiş purosunu içiyordu.

"Şimdi bu dediklerimi de geçirin," dedi Riderhood, boğulmuş şapkayı tekrar tekrar elinde çevirmiş ve koluyla tüylerini ters tarafa taramıştı (tabii düz tarafı varsa). "Harmon Cinayetini işleyen adamın Gaffer Hexam olduğu bilgisini veriyorum, cesedi bulan adam. Nehirde ve kıyıda Gaffer diye bilinen, Jesse Hexam'ın eliyle işlendi bu cinayet. Sadece onun eliyle."

İki arkadaş hiç olmadığı kadar ciddi yüzlerle birbirlerine baktı.

"Bu suçlamayı neye dayanarak yapıyorsun, anlat," dedi Mortimer Lightwood.

"Eskiden Gaffer'ın orttağıydım, buna dayanarak," dedi Riderhood, koluyla yüzünü silerek, "ve nice uzun günler, nice kara geceler ondan şüphelendim durdum. Huylarını bilirim, buna dayanarak. Tehlike gördüğüm için orttaklıktan ayrıldım, buna dayanarak; gerçi kızı size başka bir hikâye anlatacaktır ama bir kıymeti yok çünkü dünya batsa, babasını kurtarmak için yalan söyler. Bütün oralarda, iskelede, suya inen merdivenlerin orda herkes ondan biliyor, buna dayanarak. Herkes onunla selamı sabahı kesti çünkü o yaptı. Yaptığına yemin edebilirim. Beni istediğiniz yere çıkarın yemin edeyim. Bütün neticelerine katlanırım. Kararım karar. İstediğiniz yere götürün beni."

"Bütün bunlar bir işe yaramaz," dedi Lightwood.

"Yaramaz mı?" diye sordu Riderhood, öfke ve hayretle.

"Yaramaz. Sadece senin bu adamın suçu işlediğinden şüphelendiğini gösterir. Belki geçerli sebeplerin vardır, belki yoktur ama sırf sen şüphe ediyorsun diye adam tutuklanmaz."

"Ama ben demedim mi -şu öteki efendiye soruyorum şahidim olarak - daha en başta ağzımı açar açmaz bu sonsuz-ebedi- dünya sandalyede" (dua kitabından alınma bu sözleri beyanname kadar güçlü kabul ediyordu anlaşılan) "cinayeti onun işlediğine yemin etmek istediğimi söylemedim mi? Kağıda geçirin, bana yemin ettirin demedim mi? Şimdi de demiyor muyum? Bunu inkâr mı edeceksiniz Avukat Lightwood?"

"Elbette hayır; ama sadece şüphen üzerine yemin ediyorsun, ben sana şüphen üzerine yemin etmenin yeterli olmadığını söylüyorum."

"Yeterli değil, öyle mi Avukat Lightwood?" diye sordu temkinle.

"Değil."

"Peki ben yeterli mi dedim? Şimdi Öteki Efendi'ye soruyorum. Hakça! Ben öyle mi dedim?"

"Anlatacak başka bir şeyi olmadığın söylemedi tabii," dedi Eugene alçak sesle, adama bakmadan, "ne demek istiyorsa artık."

"Hah!" diye bağırdı öteki, bu sözün kendi lehinde olduğunu fark etmişti muzaffer bir edayla, tam

manasını iyice anlayamasa da. "İyi ki şahidim varmış."

"İyi öyleyse," dedi Lightwood. "Ne diyeceksen de. Sonradan şunu da unutmuştum deme."

"Geçirilsin öyleyse!" diye bağırdı muhbir heves ve sabırsızlıkla. "Aziz Gregorius ve Ejder adına, şimdi sadede geliyorum! Dürüst bir adamdan alınterinin semeresini esirgemeye kalkmayın sakın! Bana cinayeti işlediğini kendisi söyledi. Bu yeterli mi?"

"Ne dediğine dikkat et, ahbap," dedi Mortimer.

"Avukat Lightwood, asıl siz ne dediğime dikkat edin; çünkü bunlar artık sizin sorumluluğunuzda!" Sonra duyguyu vermek için sol elini sağ eline vurarak, ağır ağır ekledi, "Ben, Lime'us Hole'da ikamet eden, su kenarı şahsiyeti Roger Riderhood, siz Avukat Lightwood'a, nehirde ve kıyıda Gaffer diye bilinen Jesse Hexam'ın, bana cinayeti işlediğini anlattığını söylüyorum. Dahası bana cinayeti işlediğini kendi ağzıyla anlattı. Dahası cinayeti işlediğini söyledi. Yemin ederim!" "Nerede söyledi?"

"Dışarıda," dedi Riderhood, başı kararlılıkla yana eğik, gözleri dikkatle iki dinleyicisi arasında gidip gelerek, eliyle tempo tutarak devam etti, "Six Jolly Fellowships'in kapısında, geceyarısı on ikiyi çeyrek geçeye doğru -gerçi beş dakika gibi önemli bir konuda yemin etmeyi vicdanıma ye-diremem- cesedi bulduğu gece. SixJolly Fellowships yerinde duruyor. Six Jolly Fellowships bir yere gitmez. O gece Six Jolly Fellowships'de olmadığı ortaya çıkarsa bana yalancı deyin."

"Ne dedi?"

"Söyleyeyim (Öteki Efendi sen de geçiriver, başka isteğim yok). O önden çıktı, ben arkasından. Belki bir dakika sonra, belki yarım dakika, belki çeyrek; ona da yemin edemem, etmeyeyim. Bay Anname bunu gerektirir di mi?"

"Devam et."

"Onu dışarıda buldum, konuşmak için beni bekliyordu. Bana dedi ki 'Haydut Riderhood' -genelde bana böyle derler- manasından değil de kafiye yaptığı için."

"Orasını boşver."

"Kusura bakmayın Avukat Lightwood, gerçeğin bir parçası, onun için de boşveremem, boşvermeyeceğim. 'Haydut Riderhood,' dedi bana, 'bu gece nehirde atıştık.' Gerçekten atıştık, kızına sorun. 'Kürekle parmaklarını koparırım, çapayla beynini delerim, diye tehdit ettim seni. Şüpheli şüpheli, kayığın arkasından çektiğim şeye baktığın için ve kayığımın küpeştesini tuttuğun için dedim öyle.' Ben de, 'Biliyorum Gaffer,' dedim. Bana dedi ki, 'Haydut Riderhood, senin gibi adam düzinede bir tane çıkmaz,' -galiba yirmi kişide bir çıkar demişti ama emin değilim, onun için de Bay Anname'nin hassas gereklerine uymak namına en düşük rakamı alın. 'Ve iş ademi beşere geldiğinde,' dedi, 'ister hayatları olsun ister cüzdanları, meseleyi zınk diye çakarsın. Şüphelendin mil' Dedim ki, 'Gaffer şüphelendim, halen de şüpheliyim.' Titreyerek diz çöktü ve 'Neden?' dedi, dedim ki 'Dolaşık işlerden.' Daha beter titremeye başladı ve dedi ki, 'İşler çok dolaşık. Parası için yaptım. Sakın beni gammazlama!' İşte aynen bunları dedi."

Sessizliği sadece şömineden dökülen küller bozuyordu. Muhbir fırsattan istifade bütün boynunu, kafasını, yüzünü, boğulmuş şapkasıyla sildi ama görünümünde iyi yönde bir değişiklik olmadı.

"Başka?" diye sordu Lightwood.

"Adamı mı soruyorsunuz Avukat Lightwood?"

"Konuyla ilgili ne olsa olur."

"Anladıysam arap olayım, Efendiler," dedi muhbir, sadece birisi konuştuğu halde, alttan alan bir tavırla

ikisine birden hitap ederek. "Ne? Bu da mı yeterli değil?"

"Nasıl, nerede, ne zaman yaptığını sordun mu?"

"Ne sorması Avukat Lightwood! İçim cız etti, hem alınterimle sizden alacağım paranın iki katını verseler bilmek istemem ben öyle şey! Ortaklığı bitirdim. Bağı kestim. Olan olmuş; diz çöküp, 'Aman eski ortak; sakın beni gammazlama!' diye yalvarınca dedim ki, 'Bir daha sakın Haydut Riderhood'a tek kelime etme, yüzüne de bakma!' ve o adamdan uzak durdum."

Bu sözleri daha yükseklere çıksın daha ilerilere gitsin diye arkasından şöyle bir ittiren Riderhood, kendisine teklif edilmediği halde bir bardak daha şarap aldı. Elinde yarılanmış bardakla dalgın dalgın mumlara bakarken, ağzındaki şarabı çiğniyordu adeta.

Mortimer, Eugene'e baktı ama o gözlerini kâğıda dikmiş oturduğundan bakışına karşılık vermedi. Mortimer tekrar muhbire döndü:

"İçin cız ede ede epey bir beklemişsin!"

Şarabını son bir kere çiğneyip yutan muhbir, tek kelimeyle cevap verdi: "Çooook!"

"Ortalık kalkıp koptuğunda, Hükümet ödül koyduğunda, bütün polis teyakkuzdayken, memleket cinayetle çalkalanırken!" dedi Mortimer sabırsızlıkla.

"Heee!" dedi Bay Riderhood boğuk sesiyle uzata uzata, başını da bütün bunları düşünerek birkaç kere salladı. "Hep içim cız etti, etme mi!"

"Varsayımlar havada uçuşurken, en olmadık şüpheler ortalığa dökülürken, beş-altı kişi her an darağacına gidebilecekken!" dedi Mortimer, neredeyse ısınarak.

"Heee!" dedi Bay Riderhood yine nağmeli nağmeli. "Hep içim cız etti, etme mi!"

"Ama o zaman," dedi Eugene, kağıdın üzerine bir kadın başı çizmiş, sağında solunda ufak düzeltmeler yapıyordu, "bu kadar para kazanma fırsatı yoktu, tabii."

"Öteki Efendi turnayı gözünden vurdu, Avukat Lightwood! Beni bu harekete geçirdi. Kendimi bu yükten kurtarmayı çok istedim ama bir türlü yapamadım: Bir keresinde Six Jolly Fellowships'in patronu Bayan Abbey Potterson'a anlatacaktım nerdeyse -meyhane orda bir yere gitmez-hanım da orada, siz gidene kadar ölüp kalacak değil ya -ona sorun!- ama yapamadım. En sonunda, üzerinde sizin isminizin yazılı olduğu yeni ilan çıktı, Avukat Lightwood, ben de kendi kendime sordum. Sonsuza kadar böyle için cız mı edecek? Üzerinden bu yükü atamayacak mısın? Kendinden çok Gaffer'ı mı düşüneceksin hep? Onun kızı varsa benim yok mu?"

"Cevap?" diye sordu Eugene.

"Var," dedi Riderhood güçlü bir sesle.

"İçindeki ses, bu arada yaşını da söyledi mi kızının?" diye sordu Eugene.

"Evet, Efendi. Geçen Ekimde yirmi ikiyi doldurdu. Sonra dedim ki kendime, 'Paraya bak. Bir çuval para.' Gerçekten de bir çuval," dedi Bay Riderhood, "ne diye inkar etmeli?"

'Tabii!" dedi Eugene resmiyle uğraşırken.

"Dedim ki, 'Bir çuval para ama kazandığı her lokma ekmeği gözyaşlarıyla -yok olmadı, kaptığı soğukalgınlığının tıksırıklarıyla- ıslatan benim gibi bir emekçi için, bu para günah mı? Günahsa söyle.' Bunu kendime söylemeyi vazife bildim. 'Günah olsa Avukat Lightwood böyle bir ödül koyar mıydı?' Bunu demek onu suçlamak olur, Avukat Lightwood'u suçlamak bana mı düşmüş? Hayır."

"Hayır," dedi Eugene.

"Elbet hayır," diye tasdik etti Bay Riderhood. "Ben de artık şu içimi bir rahatlatayım dedim, alınterimle bana sunulanı alayım. Dahası," diye ekledi, aniden kana susayarak, "Alacağım! Son bir kere daha söylüyorum Avukat Lightwood, Gaffer diye bilinen Jesse Hexam eliyle işlendi bu cinayet, sadece ve sadece onun eliyle, bana kendi itiraf etti. Ben de onu size ihbar ediyorum ve içeri atılmasını istiyorum. Bu gece!"

Yine bir sessizlik hasıl oldu. Şöminede düşen küllerin sesi bu sessizliği bozuyor, muhbirin dikkatini para şıkırtısı gibi kendine çekiyordu. Mortimer Lightwood arkadaşının kulağına eğilip fısıldadı:

"Herhalde şu herifle birlikte, polis karakolundaki soğukkanlı dostumuza gitmem gerekecek."

"Herhalde," dedi Eugene, "yapacak başka bir şey yok." "Ona inanıyor musun?"

"Haza dalavereci olduğuna inanıyorum. Ama tek bir kereliğine, sırf kendi çıkarı için doğruyu da söylemiş olabilir." "Pek öyle görünmüyor."

"Herif de öyle göstermiyor," dedi Eugene. "Ama şimdi itham ettiği sabık ortağının da fazla itimat telkin ettiği söylenemez. İkisi de cani kılıklı. Ona bir şey sormak isterdim."

Bu konuşmanın konusu, İki Efendi ona baktığında, gözünü küllere dikmiş, bütün gücüyle işitmeye çalışarak ama dalgın numarası yaparak oturmaktaydı.

"Şu Hexam'ın kızından bahsettin (sanırım iki kere)," dedi Eugene yüksek sesle. "Bu suçtan haberdar olduğu halde sustuğunu mu ima ediyorsun?"

Dürüst adam, biraz düşündükten sonra -belki de cevabının alınterinin semeresini nasıl etkileyeceğini düşündükten sonra- açıklıkla, "Hayır," dedi.

"Bu işte başka kimsenin parmağı olmadığını mı söylüyorsun?"

"Ben bir şey söylemiyorum, Gaffer söyledi," diye cevap verdi inat ve kararlılıkla. "Bana, 'Ben yaptım,' dediğinden başka bir şey bilmiyorum. Aynen böyle dedi."

"Bu iş nereye varacak görmek istiyorum, Mortimer," diye fısıldadı Eu-gene ayağa kalkarak. "Nasıl gidelim?"

"Yürüyelim," diye fısıldadı Lightwood, "biraz zaman verelim de düşünsün."

Soru sorulup cevap verildikten sonra dışarı çıkmak üzere hazırlanmaya başladılar; Bay Riderhood da ayağa kalktı. Lightwood, mumları söndürürken, bu dürüst beyefendinin içtiği bardağı gayet sıradan bir iş yapıyormuş gibi eline alıp fütursuzca şömineye atarak kırdı.

"Önden buyur," dedi Lightwood, "Bay Wrayburn'le ben arkandan geliriz. Nereye gideceğini biliyorsundur sanırım."

"Sanırım biliyorum, Avukat Lightwood."

"Düş önümüze, öyleyse."

Su kenar şahsiyeti, iki eliyle, boğulmuş şapkasını kulaklarının üzerine çekti ve sırtını sevimsizce kamburlaştırıp, omuzlarını doğanın onun için uygun gördüğünden daha fazla yuvarlayarak merdivenleri indi, Temple Kilisesinin etrafını dolandı, Temple'dan Whiterfriars'a geçti, oradan da su kenarındaki sokaklara."

"Şu celalli havalarına baksana," dedi Lightwood onu izlerken.

"Bana daha ziyade cellat havası varmış gibi geldi," dedi Eugene. "O yönde bir meyli olduğu tartışılmaz."

Adamı takip ederken başka pek bir şey konuşmadılar. Kötü Kader gibi önleri sıra gidiyordu, onu gözden kaçırmıyorlardı ama kaçırsalar çok memnun olurlardı. Ama hep aynı mesafede, aynı hızla önleri sıra yürüyordu .

Sert, amansız havaya, hırçın rüzgâra ağırlığını vermiş, ne geriye adım atıyor ne ileri doğru hızlanıyor, yaklaşmakta olan Kader gibi yoluna devam ediyordu. Yolu yarılamışlardı ki aniden bir dolu boşandı ve topa tuttuğu sokaklar birkaç dakika içinde boşalıp bembeyaz kesildi. Ama adamın umru değildi. Bir adamın canı alınacak, bundan ödül kazanılacaktı, onu amacından saptıracak dolu tanelerinin çok daha büyük olması ve çok daha derine işlemesi lazımdı. Onları ezip geçiyordu, hızla eriyen buzun üzerinde biçimsiz delikler bırakarak; izini takip eden biri, ayaklarında insana ait bir şey kalmadığına hükmedebilirdi.

Sağanak geçti, ay hızla uçuşan bulutlarla yarışmaya başladı ve yukarda hüküm süren çılgın hengame, sokaklardaki acınası küçük kargaşayı gölgede bıraktı. Rüzgâr doluyu kuytu köşelere süpürüp yığdığı gibi bütün maraza çıkaranlar da korunaklı yerlere süpürmemişti gerçi, ama gökyüzü sokaklar içine çekmiş, gece bütün havayı kaplamış gibiydi.

"Düşünecek zamanı oldu belki," dedi Eugene, "ama daha iyi düşünmedi -ya da daha farklı, tabii bu daha iyiyse. Hiç cayma emaresi göstermiyor; burayı hatırladığım kadarıyla o gece indiğimiz köşeye yakın olmalıyız."

Gerçekten de bir iki keskin dönüşten sonra nehir kıyısına indiler, önceki gelişlerinde ayaklar kaymıştı bu taşların üzerinde, şimdi yine kaydı; kabaran denizin ve nehir kıvrımlarının üzerinden hiddetle üzerlerine boşalıyordu bora. Su kenar şahsiyetlerinin, bulduğu her sipere sığınma alışkanlığıyla, söz konusu su kenar şahsiyeti Six Jolly Fellowship Porters'ın rüzgâr tutmayan tarafına seğirtti.

"Bak Avukat Lightwood, şu kırmızı perdeleri gördün? Fellowships burası, sana bir yere gitmez dediğim meyhane. Gitmiş mi?"

Muhbirin ifadesinin bu kaydadeğer teyidinden pek etkilenmiş gibi görünmeyen Lightwood, orada daha başka ne yapacaklarını sordu.

"Fellowships'i kendi gözünle gör de, yalan söylemediğimi anla dedim; şimdi gidip Gaffer'ın penceresine bakayım da evde mi değil mi anlayalım."

Bunu dedikten sonra ortadan kayboldu.

"Geri döner di mi?" diye mırıldandı Lightwood.

"Hı! Sonuna kadar gidecek," diye mırıldandı Eugene.

Gerçekten de göz açıp kapayana kadar döndü.

"Gaffer çıkmış, teknesi de yok. Kızı evde oturmuş ateşi seyrediyor. Ama yemeği hazır etmiş, demek Gaffer ha geldi ha gelecek. Her adımını takip edebilirim ben onun, kolayca."

Sonra onlara işaret edip yine önlerine düştü ve polis karakoluna geldiler, yine önceki gibi temiz, sakin ve nizamiydi, lambasının alevinin rüzgârda titremesi hariç - o da zaten sadece bir lamba aleviydi, teşkilatın içinden sayılmazdı.

Bay Komiser de önceki gibi içeride, işinin başındaydı. İki arkadaşı gördüğü anda hatırladı ama onları tekrar görmek halinde tavrında en ufak bir değişiklik yaratmadı. Onları getirenin Riderhood olması bile üzerinde bir etki yaratmamıştı, sadece kalemini mürekkebe batırırken çenesini boyunbağına güzelce yerleştirip, hiç yüzüne bakmadan söz konusu şahsa şu soruyu sordu, "Şimdi ne işler peşindesin?"

Mortimer Lightwood, kendisinden, Şu notlara bakmasını rica etti ve Eugene'in aldığı notları uzattı.

İlk bir iki satırı okuyan Bay Komiser (kendisi için) olağanüstü bir duygu patlamasıyla, "Beyler acaba yanınızda bir tutam enfiye var mı?" diye sordu. İkisinde de olmadığını öğrenince sanki hiç istememiş gibi okumaya devam etti.

"Bunlar sana okundu mu?" diye sordu sonra dürüst adama. "Hayır," dedi Riderhood.

"Madem öyle duysan iyi olacak." Resmi bir tavırla yüksek sesle okudu. "Buraya getirdiğin bilgi ve yapacağın şahitlik açısından bu notlar doğru mu?" diye sordu okumayı bitirdiğinde.

"Doğru. Benim kadar doğru," dedi Bay Riderhood. "Başka diyeceğim yok."

"Bu adamı ben kendim tutuklayacağım, beyefendi," dedi Bay Komiser, Lightwood'a. Sonra Riderhood'a döndü, "Evinde mi? Nerede? Ne yapıyor? Sen her şeyini takip etmişsindir mutlaka."

Riderhood her şeyi bildiğini, bilmediğini de bir iki dakika içinde öğrenebileceğini söyledi.

"Dur bakalım," dedi Bay Komiser; "onu ben söylerim. İş üstündeymiş gibi görünmeyelim. Beyler, Fellowships'te benimle birlikte bir iki kadeh bir şey içiyormuş gibi yapmaya itirazınız var mı? Çok iyi bir meyhanedir, sahibesi çok saygıdeğer bir hanımdır."

İçiyormuş gibi yapmaktansa gerçekten içmekten memnun olacakları cevabını verdiler ki Bay Komiser'in de meramı aslında buydu anlaşılan.

"Çok güzel," dedi şapkasını askılıktan alıp, cebine kelepçeleri eldiven gibi sokarak. "Memur!" Memur selam çaktı. "Beni nerede bulacağını biliyorsun." Memur tekrar selam çaktı. "Riderhood, eve geldiğini öğrendiğinde, Kuytu'nun camına gelip iki kere tıklat ve dışarıda beni bekle. Buyrun, beyler."

Üçü birlikte dışarı çıktıklarında, Riderhood da titreşen lambanın altından kendi yoluna ayrıldığında, Lightwood komisere bu konuda ne düşündüğünü sordu.

Bay Komiser, genellemeci ve ketum bir tavırla, bir adamın kötü bir şey yapmış olmasının yapmamış olmasından daima daha muhtemel olduğunu söyledi. Kendisi de Gaffer'ı çok kereler "peylemiş" ama bir türlü suç isnat edecek tatminkar bir delil bulamamıştı. Bu hikâye doğruysa bile sadece kısmen doğruydu. Çok güvenilmez tipler olan bu iki adam da birlikte bu işin içinde olabilirdi; ama bu adam kendini kurtarmak ve parayı kapmak için ötekini "gammazlamıştı".

"Bence," diye ekledi Bay Komiser sadede gelerek, "her şey istediği gibi giderse pekala alır parayı. Ama şu ışıkları yanan yer Fellowships olduğu için beyler, konuyu burada bırakalım derim. Northfleet civarlarında kireççilik işleriyle iştigal etseniz, mavnalarla buraya taşınırken kirecinizin başına bir işler gelip gelmediğini merak etseniz pek yerinde olur."

"Duydun mu Eugene?" dedi Lightwood omzunun üzerinden. "Kirece büyük ilgi duyuyorsun."

"Kireç olmasa," diye cevap verdi dava vekili, hiç istifini bozmadan, "varlığımı aydınlatan tek bir umut hüzmesi olmazdı."

13. Bölüm -Alıcı Kuşun izini Sürmek

iki kireç tüccarı, refakatçileriyle birlikte, Bayan Abbey Potterson'ın krallığına girdiler, refakatçileri (sır verir gibi onları ve sözde işlerini, barın yarım kapısı üzerinden takdim ettikten sonra) mecazi bir dil kullanmayı tercih ederek Kuytu'da "bir yudumcuk ateşin" yakılması ricasını iletti. Yetkililere yardıma daima meyilli olan Bayan Abbey, Bob Gliddery'ye, beyfendileri bu inziva köşesine götürmesini ve orayı bir an önce ateş ve ışıkla şenlendirmesini buyurdu. Elinde tutuşturduğu bir kâğıt parçasıyla onlara yolu gösteren çıplak kollu Bob, bu buyruğu öyle büyük bir hızla yerine getirdi ki Kuytu, misafirperver kapısından adımlarını atar atmaz, karanlık uykusundan silkinerek bütün sıcaklığıyla onları kucaklayıverdi.

"Burada pek güzel sıcak şeri yaparlar," dedi Bay Komiser, mahalli istihbaratın bir parçası olarak. "Beyler bir şişe alırlar mı acaba?"

Beylerin cevabı, Memnuniyetle, olduğundan Bob Gliddery, Bay Komiser'den gerekli talimatları aldıktan sonra, kanunun üstünlüğüne duyulan saygıya yaraşır bir çeviklikle çekildi.

"Şu da var ki," dedi Bay Komiser, "bilgiyi aldığımız adam," omzunun üzerinden Riderhood'u işaret etti, "şu sizin kireç mavnaları meselesinde öteki adama iftira edip duruyor, bunun sonucunda da herkes öteki adamdan uzak duruyor. Bu bir manaya geliyor ya da bir şey kanıtlıyor diyemem ama hakikat. Bunu ilk olarak karşı cinsten bir tanıdığımdan duydum," yine omzunun üzerinden belli belirsiz Bayan Abbey'yi işaret etti, "şu arka taraftaki hanımdan."

O zaman Bay Komiser için bu geceki ziyaretleri beklenmedik bir şey değildi muhtemelen? diye ağzını aradı Lightwood.

'Tahmin edersiniz," dedi Bay Komiser, "bu bir hamle etme meselesi. Hamlenizin ne olduğunu bilmeden hamle etmenin bir faydası yok. Hareket etmeden durmak daha iyi. Bu kireç meselesinde bu işin o iki adamla ilgili olduğunu düşünüyordum; başından beri. Yine de ilk adımı atmak için beklemem gerekiyordu; o şansı bulamamıştım. Bilgiyi aldığımız bu adam o ilk adım oldu, eğer kimse onu durdurmazsa koşup gider, birinci de gelir. İkinci gelen için durum pek hoş olmayabilir, bu sıraya kimin aday olduğunu ya da olmamaya çalıştığını söylememe gerek yok. Vazife vazifedir, her şartta yerine getiririm, kafamı ve becerimi sonuna kadar kullanırım."

"Bir kireç tüccarı olarak konuşmam gerekirse..." diye başladı Eugene.

"Siz konuşmayacaksınız da kim konuşacak," dedi Bay Komiser.

"Elbette," dedi Eugene; "babam kireç tüccarıydı, dedem de -nesillerdir saçımızın ucuna kadar kirece bulanmış vaziyetteyiz- bu kaybolan kireç, (canım kadar sevdiğim) kireç ticaretiyle uğraşan seçkin bir beyefendinin genç hanım akrabalarının yanında zaptedilmese, bu işe yardımcı olan ikinci şahıslar, yani kireç söndürücüler için çok daha makul bir yol izlenmiş olur sanıyorum."

"Ben de bunu tercih ederim," dedi Lightwood, gülerek arkadaşına bir sumsuk vurdu.

"Bir sakıncası görülmezse o şekilde yapılacaktır, beyler," dedi Bay Komiser serinkanlılıkla. "O cephede sıkıntı yaratmayı ben de hiç arzu etmem. Aslında o cepheye üzülüyorum."

"O cephede bir de oğlan vardı," dedi Eugene. "Hâlâ orada mı?"

"Hayır," dedi Bay Komiser. "O işleri bıraktı. Başka yerlere kaydı." .

"Yani hanımefendi yalnız mı kalacak?" diye sordu Eugene.

"Yalnız kalacak," dedi Bay Komiser.

Bob'un elinde dumanı tüten bir sürahiyle içeri girmesi konuşmayı böldü. Ama sürahiden muhteşem bir

koku yayıldığı halde SixJolly Fellowship Porters'ın böylesi önemli durumlar için sakladığı, o son muhteşem dokunuş kondurulmamıştı henüz. Bob, daha önce sözü edilen şeker külahı şeklindeki tenekelerden birine sürahiyi boşaltıp, sivri ucunu ateşe sapladı, onu orada birkaç dakikalığına bırakıp ortadan kayboldu ve pırıl pırıl üç kadehle geri döndü. Kadehleri masaya yerleştirdi ve vazifesinin zorluğunun farkında, ateşin üzerine eğilerek çıkan buhar seyretmeye koyuldu, sonra buharın yoğunlaştığı özel bir anda, madeni kabı sapından tutup özenle sallayarak, hafif bir cız sesi çıkarttırdı. Sonra kabın içindekileri tekrar sürahiye boşalttı; pırıl pırıl üç bardağı sırasıyla sürahiden çıkan buhara tuttu; nihayet hepsini doldurdu ve vicdanı rahat, ademi beşerin takdirlerini bekledi.

Takdirler sunuldu (Bay Komiser, hislerini "Kireç ticareti!" kelimeleriyle dile getirmeyi uygun bulmuştu), Bob da misafirlerin övgülerini bardaki Bayan Abbey'ye iletmek üzere çekildi. Laf aramızda, onun da gitmesiyle. kapısı sıkı sıkı kapalı olan odada, bu kireç hikâyesini teferruatıyla sürdürmek için en ufak bir sebep kalmamıştı. Ancak Bay Komiser bu hikâyeyi öyle olağanüstü tatminkar bulmuş, ona öyle gizemli erdemler yakıştırmıştı ki, müşterilerinin ikisi de sorgulamaya kalkışmadı.

Derken pencere iki kere tıklatıldı. Bay Komiser, mukavemetini arttırmak için aceleyle bir kadeh daha içtikten sonra, sessiz adımlar ve kaygısız bir yüzle dışarı çıktı. Havanın durumuna ve gök cisimlerinin yerlerine bakmaya çıkarmış gibi.

"Bu iş sevimsizleşiyor, Mortimer," dedi Eugene alçak sesle. "Hiç hoşuma gitmiyor."

"Benim de," dedi Lightwood. "Gidelim mi?"

"Hazır buradayken kalalım. Senin bu işi sonuna kadar takip etmen lazım, ben de seni yalnız bırakmam. Hem o kara saçlı kız hiç aklımdan çıkmıyor. Geçen sefer göz ucuyla şöyle bir görmüştük ama bu gece ateşin başında bekleyişini görür gibiyim. O kızı düşündüğünde kendini hain ile yankesicinin karanlık bir bileşimi gibi hissetmiyor musun?"

"Oldukça," dedi Lightwood. "Ya sen?"

"Epeyce."

Refakatçileri tekrar geri dönüp rapor verdi. Süsünü püsünü bir kenara bırakırsak raporu şu minval üzreydi; teknesiyle açılmış olan Gaffer'ın her zamanki erkete yerinde olduğu tahmin edilmekteydi; sular yükseldiğinde gelmesi beklenmişti; ancak bir önceki gelgiti şu ya da bu sebeple kaçırdığı için, her zamanki gece alışkanlıkları düşünüldüğünde, sular yeniden yükselene kadar gelmesi beklenmiyordu, küçük de olsa bir saat içinde gelme ihtimali de vardı; pencereden gözlenen kızı da kendisini o sıralarda bekliyormuş gibi görünüyordu zira yiyecekleri hazır etmişti ama pişirmeye başlamamıştı; sular saat bir civarı yükselecekti, şimdi daha on bile olmamıştı; gözleyip beklemekten başka yapacak bir şey yoktu; raporun verilmekte olduğu anda muhbir gözcülük yapmaktaydı ama iki kişi daima bir kişiden iyiydi (özellikle de ikincisi Bay Komiser olduğunda); raporu vermekte olan şahıs da gözcülük işine iştirak etmek niyetindeydi. Böyle soğuk ve kuvvetli rüzgârların estiği, zaman zaman dolunun atıştırdığı bir gecede, kıyıya çekilmiş bir teknenin rüzgâr almayan tarafına büzüşüp beklemek iki amatör için meşakkatli olacağından, raportör, iki beyefendinin, en azından bir süreliğine, şu an bulundukları kapalı ve sıcak mahalde kalmasını tavsiye etmekteydi.

Bu tavsiyeye karşı gelmek gibi bir niyetleri yoktu ama gözcülere katılmayı canları çekmesi halinde onları nerede bulabileceklerini bilmek isterlerdi. Yanıltıcı olabilecek bir sözlü tarif yerine, Eugene (kendi şahsi sorunlarının yükünü her zamankinden daha az hissederek) Bay Komiser'le birlikte gidecek, yeri öğrenip geri dönecekti.

Nehrin eğimli kıyısında, rıhtımın kaygan taşları arasında -ama kendisine ait bir iskelesi olan Six Jolly Fellowships'in özel rıhtımı değil, biraz daha uzakta, gözden düşmüş adamın yaşadığı yer olan eski rüzgâr

değirmeninin yakınındaki bir rıhtımda- birkaç tekne duruyordu; bazıları demirliydi ve yüzmeye başlamıştı bile; diğerleri gelgitin ulaşamayacağı bir yere çekilmişti. Eugene'in yoldaşı bu teknelerden birinin altında gözden kayboldu. Eugene, bu teknenin diğer teknelere göre konumunu peyleyip, tekrar geldiğinde bulacağına emin olduktan sonra, gözlerini, kara saçlı, yalnız kızın oturduğu binaya çevirdi.

Ateşin ışıltısı pencereye vurmuştu. Belki onu içeri bakmaya iten bu oldu. Belki de özellikle bakmak için gelmişti. Kıyının o kısmını ot bürümüş olduğundan, ses çıkartmadan yaklaşmak kolaydı; sadece bir bir buçuk metre yüksekliğindeki sertleşmiş toprak setin bozuk yüzeyine tırmanmak, otların üzerine, pencerenin yanına çıkmak gerekiyordu. O da öyle yaptı.

İçeride ocağın ateşinden başka ışık yoktu. Yakılmamış lamba masanın üzerinde duruyordu. Kız yere oturmuş, yüzünü ellerine yaslamış, mangala bakıyordu. Yüzünde, ilk bakışta kaprisli ateşin yansımaları zannettiği, titrek bir kıpırtı vardı; ama daha dikkatli baktığında kızın ağladığını fark etti. Parlayıp sönen ateşin gösterdiği, hüzünlü, yalnız bir görüntü.

Topu topu dört cam parçasından ibaret küçük bir pencereydi, perdesiz; onu seçme sebebi, yanındaki daha büyük pencerenin perdeli olmasıydı. Ona odayı ve duvarlardaki, Kâh öne çıkıp Kâh geri çekilen, boğulmuş insan ilanlarını gösteriyordu. Ama kıza uzun uzun, gözlerini ayırmadan baktığı halde ilanlara pek bakmadı. Hüzünlü ve yalnız olmasına, parlayıp sönen ateşe karşı ağlamasına rağmen, yanağının alında ve saçının ışıltısında, derin, zengin renkler parlıyordu.

Kız başını kaldırdı. Öyle sessiz durmuştu ki kızı rahatsız edenin kendisi olmadığına emindi, bu yüzden de sadece pencereden, duvarın gölgesine çekilmekle yetindi. Kız kapıyı açıp korkulu bir sesle, "Baba, bana mı seslendin?" dedi. Sonra, "Baba!" diye bağırdı. Kulak kabarttıktan sonra bir kez daha, "Baba! Daha önce de iki kere seslendin gibi geldi."

Cevap yok. Kız tekrar içeri girerken Eugene aşağı atladı ve çamurların içinden, pusu yerinin yanından, Mortimer Lightwood'a gitti: Kızı nasıl gördüğünü ve bu işin gerçekten de çok üzücü bir hal aldığını anlattı.

"Şu adam da kendini benim kadar suçlu hissediyorsa," dedi Eugene, "feci rahatsız olmalı."

"Gizlice seyretmenin etkisidir," dedi Lightwood.

"Doğrusu kendimi en küçüğünden en büyüğüne bütün suçlan işlemişim gibi hissetmek için buna ihtiyacım yok," dedi Eugene. "Şundan biraz daha versene."

Lightwood şundan biraz daha verdi; ama artık soğumaya başladığından eski etkiyi yaratmıyordu.

"Püf!" dedi Eugene, ağzındakini küllerin arasına püskürterek. "Nehir suyu gibi."

"Nehir suyunun tadına bu kadar aşina mısın?"

"Bu gece öyleymişim gibi geliyor. Sanki yan boğulmuşum da iki litre yutmuşum gibi."

"Muhitin etkisi," dedi Lightwood.

"Bu gece bilmediğin şeyde hatırın kalıyor, yok şunun etkisi yok bunun etkisi," dedi Eugene. "Burada daha ne kadar kalacağız?"

"Sence?"

"Seçme şansım olsa bir dakika derdim," dedi Eugene, "bu Jolly Fellowship Porters'ın neşesi sadece isminde. Ama patron bizi de diğer şüpheli şahıslarla birlikte kapı önüne koyana kadar en iyisi burada kalmak sanırım."

Kalkıp ateşi karıştırdı ve yanına oturdu. Saat on biri çaldı. Kendini sabırla bekleyecek şekilde ayarladığını düşünüyordu. Ama çok geçmeden önce bir bacağı kaşınmaya başladı, sonra öteki, sonra bir kolu, sonra öteki,

sonra çenesi, sonra sırtı, sonra alnı, sonra saçları, sonra burnu; derken iki sandalyeyi yanyana getirip üzerine uzandı ve inledi; sonra ayağa kalktı.

"Burada şeytani faaliyetlerde bulunan görünmez böcekler kaynaşıyor. Her tarafım kabardı. Zihnimde, biraz önce çok berbat bir soygun gerçekleştirdim ve adaletin amansız askerleri peşimde."

"Ben de fenayım," dedi Lightwood doğrularak, aşağılardan bir yerden yükselen başının normal yerini bulması epey sürmüştü. "Bende de epeydir huzursuzluk var. Sen dışarıdayken Liliputlular'ın topa tuttuğu Gulliver gibi hissettim kendimi."

"Bu iş böyle olmayacak, Mortimer. Kalk temiz havaya çıkalım; sevgili dostumuz, kardeşimiz Riderhood'un yanına gidelim. Sakinleşmek için de bir anlaşmaya varalım. Bir daha sefere (akıl sağlığımızı düşünerek) suçluyu yakalamak yerine kendimiz suç işleyelim. Söz mü?"

"Söz."

"Anlaştık! Artık Tippins düşünsün. Ne de olsa onun hayatı tehlikede."

Mortimer hesabı ödemek için zili çaldı ve kendisiyle bu işi halletmek üzere Bob geldi; Eugene her zamanki gamsız aşırıya kaçma huyuyla, ona kireç işine girmek isteyip istemediğini sordu?

"Teşekkür ederim efendim, olmaz efendim," dedi Bob; "ben buradaki işimden memnunum."

"Fikrini değiştirirsen," dedi Eugene, "benim oraya gel, kireç ocağında yerin hazır."

"Teşekkür ederim efendim," dedi Bob.

"Bu bey benim ortağım," dedi Eugene, "hesapları tutar, maaşları dağıtır. İyi işe iyi ücret, ortağımın şiarıdır."

"Doğrusu çok güzel bir şiar, beyler," dedi Bob, parayı alırken sağ eliyle kafasından bir selam sağdı, bira musluğundan bira sağar gibi.

"Eugene," diye arkadaşına hitap etti Mortimer, yine başbaşa kaldıklarında kahkahayı koyvererek, "nasıl bu kadar gülünç olabiliyorsun?"

"Gülünç bir ruh hali içindeyim," dedi Eugene; "Gülünç bir adamım. Her şey gülünç. Hadi!"

Son yarım saat içinde, arkadaşında, en hoyrat, en umursamaz, en fütursuz yönlerinin yoğunlaşması şeklinde ifade edilebilecek bir değişimin meydana geldiğini hisseder gibi oldu Mortimer Lightwood. Onun her şeyine alışık olduğu halde, şu anda kafasını karıştıran yeni, gerilimli bir şey seziyordu onda. Bunu bir an düşünüp sonra unuttu; ama sonradan hatırlayacaktı.

"Şurada oturuyor," dedi Eugene, kükreyen rüzgârın dövdüğü kıyının dibinde dururlarken. "İşte ateşinin ışığı." "Pencereden bir bakayım," dedi Mortimer.

"Hayır bakma!" Eugene kolunu yakalamıştı. "Böyle seyirlik bir şeye dönüştürmeyelim onu. Gel dürüst dostumuzun yanına gidelim."

Onu gözetleme noktasına götürdü ve ikisi birlikte yere eğilip teknenin altına sokuldular; ilk başta göründüğünden daha iyi bir sığınaktı, rüzgârla ve çıplak geceyle kıyaslanamayacak kadar iyi.

"Bay Komiser evde mi acaba?" diye fısıldadı Eugene.

"Burdayım, beyefendi."

"Alnı terleyen dostumuz da şu uzak köşede mi? Güzel. Vukuat var mı?"

"Kızı demin dışarı çıktı, babasının seslendiğini duymuş, tabii işaret değilse. Babasını uzak tutmak için

işarettir belki de."

"Belki de milli marşı okumuştur," diye mırıldandı Eugene, "ama işaret değildi. Mortimer!"

"Burda!" (Bay Komiser'in öbür tarafındaydı.)

"İki hırsızlık bir kalpazanlık oldu!"

Moral bozukluğunu bu şekilde ifade eden Eugene sustu.

Hep birlikte uzun uzun sustular. Gelgitle yükselen sular yanlarına yaklaştıkça nehrin sesleri çoğaldı ve daha fazla kulak kabartmaya başladılar. Buharlı çarklarının dönüşüne, demir zincirlerin şıngırtısına, takozların gıcırtısına, küreklerin ölçülü şıpırtısına, bir gemiyle yanlarından geçerken belli ki saklandıkları yerde onların kokusunu alan köpeğin şiddetli havlamasına. Gece o kadar da karanlık değildi; bir ileri bir geri salınan, direklerdeki ve pruvalardaki ışıkların yanına ilişmiş karanlık kütleleri seçebiliyorlardı; zaman zaman, kocaman, kara yelkenli, hortlağımsı bir salapurya, ikaz eden bir kol gibi çok yakınlarında beliriyor, biraz ilerleyince gözden kayboluyordu. Gözetlemenin bu safhasında, yakınlardaki sular, sık sık uzaklarda meydana gelmiş bir hareketin etkisiyle karışıyordu. Çoğunlukla bunun, beklemekte oldukları kayığın kıyıya yanaşırken çıkarttığı sesler olduğunu zannediyorlardı; nehre fazlasıyla aşina olan muhbirleri yerinde hiç kıpırdamadan durmasa kimbilir kaç kere yerlerinden fırlayacak gibi olmuşlardı.

Rüzgâr, estiği yönde kalan kilise saatlerinin çoğunun sesini uzaklara sürüklüyordu, ama aksi istikamette, onlara saatin Bir - İki - Üç olduğunu bildiren çanlar vardı. Onlardan yardım almasalar, gecenin ilerlediğini suların çekilmesinden anlayabilirlerdi, siyah ve ıslak kara parçasının gittikçe genişlemesinden ve arnavut kaldırımı rıhtımın suyun içinden adım adım çıkmasından.

Lizzie babasını beklerken

Zaman ilerledikçe bu pusuda bekleme işi de gittikçe daha nazik bir hal alıyordu. Sanki adam başına gelecekleri hissetmiş ya da korkup kaçmıştı. Hareketlerini, onların elinden kurtulmak için kendisine on iki saatlik bir avantaj sağlayacak şekilde planlamış olabilirdi. Alınterini tüketmiş olan dürüst adam huzursuzlanmış, insanların onu kandırmaya nasıl da meraklı olduğundan acı acı şikayete başlamıştı - kendisi Emeğin gururunu taşıyordu!

Gözetleme yeri, hem evi hem de nehri aynı anda görebilecekleri şekilde seçilmişti. Kız, babasının ona seslendiğini zannettiğinden beri eve giren de çıkan da olmamıştı. Onlar görmeden kimse oradan geçemezdi.

"Saat beşte hava ağaracak," dedi Bay Komiser, "o zaman göz önünde olacağız."

"Baksanıza," dedi Riderhood, "Belki de buralarda bir yerdedir. Köprülerin arasında gidip geliyordur."

"E ne olmuş?" dedi Bay Komiser. Soğukkanlı ama şüpheli bir tavırla.

"Şu anda da öyle yapıyor olabilir."

"E ne olmuş?" dedi Bay Komiser.

"Benim tekne de rıhtımda, öteki teknelerin arasında."

"Senin tekneye ne olmuş?" dedi Bay Komiser.

"Tekneye binip etrafı bi kolaçan etsem nasıl olurdu? Huyunu suyunu bilirim, nereleri sevdiğini. Sular bu seviyedeyken nerede olacağını bilirim. Orttağıydım di mi? Sizin gelmenize gerek yok. Siz hiç kıpırdamayın. Ben yardımsız da çıkarırım tekneyi; beni görseler de fark etmez, nasılsa hep buralardayım."

"Daha beter bir fikir de ortaya atabilirdin," dedi Bay Komiser şöyle bir düşündükten sonra. "Bak bakalım."

"Durun biraz. Önceden kararlaştıralım. Size ihtiyacım olursa Fellowships'in oraya gelip ıslık çalarım."

"Haddim olmayarak, denizcilik hususundaki bilgisi benim kat be kat üzerimde olan, saygıdeğer ve yiğit dostuma bir hatırlatmada bulunmak arzusundayım," diye lafa girdi Eugene abartıyla, "ıslık çalmak bir gizem halkası yaratacak ve yorumlara sebebiyet verecektir. Saygıdeğer ve yiğit dostum umarım, bu grubun bağımsız bir üyesi olarak, bu meyhane ve bu memleket için geçerli olduğunu düşündüğüm bir düşüncemi dile getirdiğim için beni bağışlar."

"Konuşan Öteki Efendi miydi yoksa Avukat Lightwood muydu?" diye sordu Riderhood. Çünkü çömelmiş ya da uzanmış vaziyette, birbirlerinin yüzlerini görmeden konuşuyorlardı.

"Saygıdeğer ve yiğit dostumuzun sorduğu soruya cevaben," dedi Eugene, sırtüstü yatmış, şapkasını yüzüne kapamış, titiz bir gözetlemeye çok uygun bir duruş almıştı, "hiç tereddütsüz, duyduğu aksanın Öteki Efendi'nin aksanı olduğunu söyleyebilirim."

"Sen de az gözlemci değilsin, Efendi. Az gözlemci değilsin," dedi muhbir.

Hem nasıl.

"Madem öyle, Fellowships'in oraya kadar kürekle gelip yatarım, ıslığa gerek yok. Orada bir şey gördünüz mü anlarsınız ki ben gelmişim, iskeleye iniverirsiniz. Herkes anladı mı?"

Herkes anladı.

"Kaçtım öyleyse!"

Bir an sonra, yandan vuran sert rüzgârla yalpalayarak teknesine doğru gidiyordu; bir iki dakika içinde açıldı ve kıyı kıyı nehirden yukarı doğru gitmeye başladı.

Eugene dirseği üzerinde doğrulmuş karanlıkta onun ardından bakıyordu. "İnşallah saygıdeğer ve yiğit

dostumuzun teknesi," diye mırıldandı, tekrar yere uzanıp şapkasının içine konuşmak, "insanseverlikle dolsun da tepetaklak olup onu ortadan kaldırıversin! - Mortimer."

"Saygıdeğer dostum."

"Üç soygun, iki kalpazanlık bir de geceyarısı suikasti."

Yine de vicdanındaki yüke rağmen, Eugene durumdaki küçük değişiklik sayesinde biraz ferahlamıştı. İki arkadaşı da öyle. Önemli olan bir değişiklik olmasıydı. Gerilim başa sarmış, daha yakın bir zamandan yeniden başlamış gibiydi. Beklenecek yeni bir şey vardı. Üçü de daha fazla dikkat kesilmiş, mekanın ve zamanın kötü etkilerine karşı bir tür muafiyet kazanmışlardı.

Bir saatten uzun beklediler, hatta uyuklamaya bile başlamışlardı ki içlerinden biri -kendisinin gördüğünü, uyuklamadığını söylemişti hepsi de- teknesiyle birlikte Riderhood'u kararlaştırılan noktada seçer gibi oldu. Ayağa fırlayıp sığınaklarından çıktılar ve yanına gittiler. Geldiklerini görünce iskeleye yanaştı; böylece Six Jolly Fellowship Porters'ın çoktan uykuya yatmış karanlık kütlesi altında, iskelede duranlarla fısıltıyla konuşabilecekti.

"Anladıysam arap olayım!" dedi onlara bakarak. "Neyi? Onu gördün mü?"

"Hayır."

"Ne gördün peki?" diye sordu Lightwood. Çünkü Riderhood onlara tuhaf tuhaf bakıyordu. 'Teknesini gördüm." "Boş muydu?"

"Boştu. Dahası sürükleniyordu. Dahası bir küreği yoktu. Dahası öteki küreği ıskarmoza sıkışmış ve kırılmıştı. Dahası tekne iki sıra mavna arasında akımıyla sürükleniyordu. Dahası şansı yine yaver gitti, gitmediyse namerdim vallah billahi"

14. Bölüm -Alıcı Kuşu Avlamak

Sahilde buz kesmiş, yirmi dört saatin o kurşuni buhranının çiğ soğuğunda, yaşayan en asil en güzel şeylerin yaşama kuvveti dibe vurmuşken, üç gözcü birbirlerinin boş yüzlerine, oradan da teknesindeki Riderhood'un boş yüzüne baktılar.

"Gaffer'ın teknesi, Gaffer'ın şansı yine yaver gitti ama Gaffer'in kendi yok!" Bu sözler, teselli kabul etmeyen gözlerle onlara bakan Riderhood'dan gelmişti.

Sözleşmişler gibi hepsi birden gözlerini pencereden ışıyan ateşe çevirdiler. Daha sönük, daha fersizdi. Belki de ateş, sürmesine yardımcı olduğu daha üst seviyedeki hayvan ve bitki hayatı gibi, ölüme en fazla, gece ölmekte gün doğmaktayken meyletmekteydi.

"Bu işte kanun benim elimde olsa," diye homurdandı Riderhood, kafasını tehditle sallayarak, "yeminle kızını yakalardım!"

"Evet ama senin elinde değil," dedi Eugene, öfkesi öyle ani parlamıştı ki muhbir kuyruğunu kıstı: 'Tabii, orası öyle, Öteki Efendi. İnsanın ağzı torba değil ki tutup büzesin."

"Ama kemirgenlerin ağzı büzülebilir," dedi Eugene. "Diline sahip çık, su sıçanı!"

Arkadaşının olağandışı öfkesine şaşan Lightwood, onu dikkatle süzdükten sonra sordu: "iyi de bu adama ne oldu?"

"Hiç bilemem. Teknenin altına daldı belki." Muhbir gamla alnını sildi; teknesinde yine o teselli bilmez havayla oturuyordu. "Teknesini bağladın mı?"

"Akıntı dönene kadar olduğu yerden kıpırdamaz. Şimdiki halinden daha sağlam bağlayamazdım. Gelin benim tekneyle gidip bakalım."

Bu teklifi kabul etmekte küçük bir çekingenlik yaşandı, zira yük, tekne için biraz fazla görünüyordu; ama Riderhood'un "bundan önce, ölüsü dirisi, yarım düzine adamı bir kerede taşıdığı, hem o zaman bile ne kıçının ne başının battığı" yollu itirazları üzerine, dikkatle yerlerini aldılar ve oynak tekneye yükü eşit dağıtmaya çalıştılar. Onlar bunu yapmaktayken Riderhood hala teselli bilmez bir halde oturmaktaydı.

"Tamam. Gidelim!" dedi Lightwood.

"Gidelim ya gidelim!" diye tekrar etti Riderhood küreklere asılmadan önce. "Eğer kurtulduysa, bir şekilde kirişi kırdıysa, Avukat Lightwood, o zaman ben hücceten gideceğim. Dalaverecinin tekidir, yerin dibine hatası! Çevirmediği dalaverede hatırı kalır bu Gaffer'ın. Bir doğru işi, bir düzgün işi yoktur. Öyle fena, öyle sinsi. Hiçbir işi adam gibi yapmaz!"

"Hop! Önüne bak!" diye bağırdı Eugene (tekneye biner binmez kendini toplamıştı), bir şeye çarpmışlardı; sonra daha alçak sesle önceki dileğini değiştirerek tekrarladı ("İnşallah saygıdeğer ve yiğit dostumuzun teknesi insanseverlikle dolsun da tepetaklak olup bizi ortadan kaldırmasın!), "Dikkat eti Sağlam dur, Mortimer. Tekrar dolu başladı. Baksana bir tabur vahşi kedi gibi nasıl Bay Riderhood'un gözlerine saldırıyor!"

Gerçekten de Riderhood doluyu tam karşıdan alıyordu, başını iyice eğip doluya sadece kirli şapkasını vermeye çalıştığı halde öyle fena hırpalandı ki demirli birkaç teknenin rüzgâr almayan tarafına sığınmak zorunda kaldı ve sağanak geçene kadar orada beklediler. Bora, sabahı haber veren gazaplı bir ulak gibi gelmişti; dümensuyunda lime lime bir ışık şeridi çekiyordu, bununla karanlık bulutları deldi ve günün büyük, gri deliğini meydana çıkarttı.

Hepsi titriyorlardı, etraflarındaki her şey de titriyormuş gibi görünüyordu; bizzat nehir, tekneler, gemilerin

donanımı, yelkenler, sahildeki erkenci duman. Islanıp kararmış, beyaz dolu ve buz yamalarıyla göze bir başka görünen birbirine sokulmuş binalar, soğuktan büzüşmüş, çökmüş gibi daha alçak görünüyorlardı. İki kıyıda da hayat belirtisi pek az, pencerelerle kapılar kapalıydı, hatta rıhtımlarla depoların üzerindeki siyah beyaz tabelalar bile, Eugene'e göre "ölmüş işyerlerinin mezar taşlan gibi" görünüyordu.

Kıyıdan fazla uzaklaşmadan ağır ağır kayarlarken ve gemiler arasına bir girip bir çıkarak, suyun arka sokaklarında, tekne sahibinin normal seyrüsefer tarzı gibi görünen hırsızlama bir tavırla yol alırlarken, yanlarından geçtikleri bütün nesneler, sefil teknelerine kıyasla öyle büyüktü ki adeta onu ezip geçecek gibi duruyorlardı. Demirin paslı gözyaşlarıyla rengi nicedir kaçmış loça deliklerinden, paslı demir zincirleri dışarı uzanan tek bir gemi yoktu ki zalim bir niyeti varmış gibi görünmesin. Burunlarda tek bir heykel yoktu ki yerinden fırlayıp üzerlerinden geçecekmiş gibi durmasın. Tek bir savak kapısı, suyun derinliğini göstermek için bir kazığa ya da duvara boyanmış tek bir çizelge yoktu ki, Büyükanne'nin kulübesindeki alaycı Kurt gibi, "Seni daha iyi boğabilmek için yavrum!" demesin. Tek bir kereste mavnası yoktu ki üzerlerinde dikilen çatlak, boyası kabarmış teknesiyle, onları da içine çekme susuzluğuyla nehri içiyormuş gibi görünmesin. Her şey suyun bozucu etkisini öyle sergilemekteydi ki -yeşermiş bakır, çürümüş tahta, delik delik olmuş taş, yeşil küf- ezilmenin, aşağı çekilmenin, boğulmanın sonradan doğuracağı netice de olayın kendisi kadar çirkin geliyordu hayalgücüne.

Yarım saat kadar bu şekilde ilerledikten sonra Riderhood küreklerini içeri aldı ve ayağa kalkıp bir mavnanın yanını eliyle ite ite, burnunun altından pis suyla dolu küçük bir havuza çıktı. O havuzun içinde, tarif ettiği şekilde sıkışmış vaziyette Gaffer'ın kayığı duruyordu; içinde hâlâ boğulmuş bir insana benzeyen o lekeyi taşıyan kayık.

"Şimdi bana yalancı deyin de görelim!" dedi dürüst adam.

("Birisinin ona doğruyu söyleyeceğine dair marazi bir beklentisi var," diye mırıldandı Eugene, Lightwood'a.)

"Bu Hexam'ın kayığı," dedi Bay Komiser. "lyi tanırım."

"Bakın bir kürek kırılmış. Öteki düşmüş. Şimdi bana yalancı deyin de görelim!" dedi dürüst adam.

Bay Komiser kayığa çıktı. Eugene ve Mortimer onu seyrediyorlardı.

"Gördünüz mü!" diye ekledi Riderhood, kendi kayığını ötekinin kıçına doğru itip oraya bağlanmış, suya giren bir ipi gösterdi. "Size yine şansı yaver gitmiş demedim mi?"

"İpi çek," dedi Bay Komiser.

"Çek demesi kolay," dedi Riderhood. "Yapması zor. Şansı mavnaların altına sıkışmış. Geçen sefer de çekmeye çalıştım ama başaramadım. Bakın ip nasıl gergin!"

'Tekneyi götürmem lazım," dedi Bay Komiser. "Bu tekneyi de şansıyla birlikte kıyıya götüreceğim. Bir daha asıl." Bir daha asıldı ama şans direndi, gelmedi.

"Aşağıdakini de tekneyi de almam lazım," dedi Bay Komiser ipi çekiştirerek

Şans yine direndi ve gelmedi.

"Dikkat et," dedi Riderhood. "Şansı bozabilirsin ya da ipi kopartabilirsin."

"Hiç öyle bir niyetim yok, senin ninen olsa yapmazdım," dedi Bay Komiser; "ama onu alacağım. Hadi!" diye ekledi, sudaki nesneye hem ikna edici hem de buyurgan bir sesle hitap ederek ve ipi tekrar çekiştirdi; "bu oyunların sana faydası yok. Çıkman lazım. Seni alacağım."

Bu açık ve kararlı sözler bir etki yaratmış olacak ki ip biraz gevşedi.

"Ha şöyle," dedi Bay Komiser, paltosunu çıkarıp azimle suya eğilerek

"Gel!"

Korkunç bir balık tutma faaliyetiydi bu ama Bay Komiser, bir yaz akşamı, huzurlu bir nehrin rahatlatıcı şıkırtısını dinleyerek sandalından balık tutuyormuş gibi sakindi. Birkaç dakika uğraştıktan ve diğerlerine de "biraz ileri doğru" çekmeleri, sonra "biraz geri doğru" itmeleri için emirler verdikten sonra, "Kurtuldu!" dedi ve iple tekne boşa çıktı.

Lightwood'un ona yardım etmek için uzattığı elini tutarak doğrulduktan sonra paltosunu giydi ve Riderhood'a, "Bana şu yedek küreklerini ver de tekneyi en yakındaki merdivenlerin oraya çekeyim. Sen önden git, açığa çık ki tekrar burada bir yere takılmayayım."

Talimatlarına uyuldu ve dosdoğru kıyıya gittiler; ikisi bir kayıkta, ikisi diğer kayıkta.

"Şimdi," dedi Bay Komiser, kaygan basamaklara çıktıktan sonra Riderhood'a; "sen bu işlerde benden daha tecrübelisin, işçiliğin daha iyidir. İpi çöz, biz de çekmene yardım edelim."

Riderhood kendine söyleneni yapıp kayığa bindi. Daha ipe bir dokunmayla, küpeşteden aşağı bir bakmayla, rengi ruhu atarak geriye kaçtı, nefes nefese bağırdı:

"Allahım, beni mahvetti!"

"Bu da ne demek?" diye sordular hep birlikte.

Kayığın arkasını işaret etti, öyle zor nefes alıyordu ki biraz soluklanmak için tekrar taşların üzerine çıktı. "Gaffer beni mahvetti. Gaffer bu!"

Onu orada öylece bırakıp ipe koştular. Çok geçmeden, birkaç saat önce ölmüş olan alıcı kuş, kıyıya uzatılmış yatıyordu, yeni bir sağanak ıslak saçlarını dolu taneleriyle kaplayıverdi.

Baba, sen mi seslendin? Baba! Daha önce de iki kere seslendin gibi geldi! Mezarın bu tarafında asla cevaplanmayacak sözler. Rüzgâr alay edercesine Babanın üzerinden geçiyor, onu giysisinin pürçek pürçek uçlarıyla, dolaşık saçlarıyla dövüyor, onu döndürmeye, yüzünü güneşe doğru kaldırmaya, daha da utandırmaya çalışıyor. Bir an diner gibi oluyor, çaktırmadan orasını burasını kurcalıyor; bir paçavrayı kaldırıp indiriyor; bir başkasının altına gizlenip kıpırdanıyor; uyuşuk uyuşuk saçlarından ve sakalından geçiyor. Sonra telaşa kapılıp zalimce üzerine çullanıyor. Baba, sen mi seslendin? Sen miydin, sessiz ve ölü? Sen miydin, böyle yığılmış yerde yatan? Sen miydin, yüzüne uçuşan bu çöpler çarparak ölüme vaftiz edilen? Neden konuşmuyorsun Baba? Bu pis toprağa akıttığın su kendi şeklinde. Kayığında bu izin kaldığını görmedin mi hiç? Konuş, Baba. Konuş bizimle, yegane dinleyicin rüzgârlar da gittiler!

"Bakalım," dedi Bay Komiser olgun bir mütalaadan sonra; onlar ayakta, boğulmuş adamın daha önce pek çoklarına baktığı şekilde boğulmuş adama bakarlarken, cesedin yanına diz çökmüştü: "nasıl olmuş. Adamın boynundan ve kollarından bağlı olduğunu fark etmişsinizdir beyler."

İpi çözmesine yardım etmişlerdi ve elbette fark etmişlerdi.

"Daha önce de görmüşsünüzdür, şimdi de göreceksiniz, kendi kollarının baskısıyla boğazını sıkmış olan bu düğüm, kayan düğümdür," göstermek için kaldırdı.

Açıktı.

"Aynı şekilde, ipin öteki ucunu nasıl kayığına bağladığını görmüşsünüzdür."

Ipin bükülüp bağlandığı yerde hâlâ kıvrımlar ve çukurluklar vardı. "Bakalım," dedi Bay Komiser, "kafasına nasıl geçmiş. Sert ve fırtınalı bir akşam, bu adam," kendi ıslak ceketiyle saçındaki dolu tanelerini silkmek için üzerine eğildi, "hah! Böyle daha bir kendine benzedi, gerçi fena yaralanmış ama - bu adam her zamanki gibi

nehre açılır. Yanında şu bir kangal ip de vardır. Yanında daima bu kangalı taşır. Bu ipi de onun kadar iyi tanırım. Bazen teknenin dibinde durur. Bazen gevşekçe boynuna takar. Pek kalın giyinmezdi bu adam; bakın," -göğsünün üzerindeki gevşek mendili kaldırıp bahaneyle ölü dudaklarını siliyor- "yağmur yağdığında, çok soğuk olduğunda ya da rüzgâr estiğinde bu ip kangalını boynuna asardı. Dün akşam da takmış. Hata etmiş! İyice üşüyene kadar kayığıyla dolaşmış. Elleri," kaldırdığı eli kurşun gibi düştü "uyuşmuş. Yüzen bir şey görmüş, kendi işine uygun bir şey. Onu yakalamaya hazırlanmış. Kangalın bir ucunu çözmüş ki rahat hareket edebilsin, çözülmesin diye de birkaç kere sarıp sağlamlamış. Ama anlaşılan biraz fazla sağlamlamış. Elleri uyuştuğu için çözmesi biraz uzun sürmüş. O daha hazırlanamadan peşinde olduğu şey yanına gelmiş. Elinden kaçırırsa en azından cebindekileri almak için hemen atılmış, küpeşteden aşağı eğilmiş, tam o sırada ya bora vurmuş, ya iki buharlının birbirine geçen dalgaları çalkalamış ya da hazır değilmiş ya da hepsi birden olmuş ya da bir kısmı ve dengesi bozulmuş ve tepe aşağı suya düşmüş. Şimdi! Bu adam yüzme bilir, hemen kulacını atmış. Ama kulacı atınca kolları ipe dolanmış, kayan düğümü hızla çekmiş ve düğüm sıkışmış. Yakalamayı umduğu şey teknenin yanından süzülüp gitmiş ve kendi teknesi, ölüsünü kendi ipine dolanmış bir halde, bulduğumuz yere kadar sürüklemiş. Cep işini nerden uydurduğumu soracaksınız. Hattâ dahasını söyleyeyim, ceplerde gümüş para vardı. Nerden mi anladım? Çok basit. Çünkü burada." Konuşmacı, sıkıcı yumruk yapılmış sağ eli kaldırdı. "Cesetle ne yapılacak?" diye sordu Lightwood.

"Yarım dakika yanında durmaya itirazınız yoksa, beyefendi," dedi Bay Komiser, "en yakındaki adamımızı bulup onu görevlendiririm," yüzünde alışkanlıktan kaynaklanan kalender bir gülüş vardı.

"Eugene," dedi Lightwood - tam "biraz uzakta duralım" diye ekleyecekti ki ortalıkta Eugene filan olmadığını gördü. Sesini yükseltip bağırdı, "Eugene! Nerdesin!" Ama Eugene filan cevap vermedi.

Artık hava iyice ağarmıştı, etrafına baktı. Ama Eugene filan görünmüyordu.

Bay Komiser, bir polisle birlikte tahta basamaklardan hızla inerek geri döndüğünde, Lightwood ona arkadaşının gittiğini görüp görmediğini sordu.

Bay Komiser gittiğini gördüğünden pek emin değildi ama üzerinde bir huzursuzluk olduğunu fark etmişti.

"Arkadaşınız pek kendine has ve eğlenceli bir karışım, beyefendi."

"Sabahın bu saatinde, bu feci koşullarda beni ekmesi de, kendine has ve eğlenceli karışımın bir sonucu değildir inşallah," dedi Lightwood. "İçecek sıcak bir şey bulabilir miyiz?"

Bulabilirdik ve bulduk. Kocaman ateşi olan, bir kahve mutfağında. Sıcak kanyaklı su bulduk ve bizi kendimize getirdi. Bay Riderhood'a bundan böyle "gözünün üzerinde olduğunu" resmen bildiren Bay Komiser, onu ıslak bir şemsiye gibi ateşin bir kenarına dikmişti ve bu dürüst adama, görünüşe göre kamu kaynaklarından kanyak ısmarlamak dışında hiç yokmuş gibi davranıyordu.

Mortimer Lightwood yalazlanan ateşin önünde otururken, uykusunda kanyaklı su içtiğinin bilincindeydi, ama aynı zamanda Six Jolly Fellowships'te sıcak şeri içiyordu, nehir kıyısındaki teknenin altında yatıyordu, Riderhood'un kullandığı kayıkta oturuyordu, az önce yapılmış açıklamayı dinliyordu, Temple'da tanımadığı bir adamla yemek diyordu, adam kendini MP Eugene Gaffer Harmon diye takdim etmişti ve Dolufırtınası'nda oturduğunu söylemişti - bitkinlik ve uykunun, bir saniyeye on iki saatlik ölçekte düzenlenmiş, bu ilginç safhalarından geçerken, kendisine sorulmamış bir soruya yüksek sesle cevap verdiğini fark etti ve Bay Komiser'i görür görmez bunu bir öksürüğe çevirdi. Zira doğal bir işkillenmeyle, söz konusu şahsın, onun gözlerini kapadığından ya da dikkatinin dağıldığından şüpheleneceği hissine kapılmıştı.

"Biz gelmeden buradaymış, duydunuz ya," dedi Bay Komiser.

"Duydum tabii," dedi Lightwood vakarla.

"Sıcak kanyaklı su içmiş," dedi Bay Komiser, "sonra da hemen çıkmış."

"Kim?" diye sordu Lightwood.

"Arkadaşınız, duydunuz ya."

"Duydum tabii," diye cevap verdi tekrar vakarla.

Bay Komiser'i sisler içinde dikilen bir heyula gibi hayal meyal seçerek, ölen adamın kızını geceleyin olanlara hazırlama işini ve genel olarak bütün her şeyi üzerine aldığını dinledikten sonra, Mortimer Lightwood uykusunda yalpalayarak bir araba durağına gitti, bir araba tuttu ve orduya girdi ve büyük bir askeri suç işledi ve askeri mahkemeye çıkarıldı ve suçlu bulundu ve vasiyetini söyleyip idam mangasının karşısına çıktı ki kapı çarparak kapandı.

Alıcı kuş kıyıda yatıyor

Şehirde arabayı Temple'a doğru kürekle götürmek epey meşakkatliydi, bunu Bay Boffin'in ona verdiği beş ila on bin poundluk bir kupa karşılığında yapmıştı; (akan kaldırımdan ip fırlatılarak kurtarılan) Eugene'i öyle açıklanamaz bir biçimde ortadan kaybolduğu için uzun uzadıya haşlamak da çok yorucuydu! Ama öyle aşağıdan aldı, öyle özürler diledi, öyle pişman oldu ki Lightwood arabadan inerken sürücüye ona göz kulak olması için biraz bahşiş bıraktı. İçeride hiç kimsenin kalmadığını bilen arabacı ona hayretle bakıyordu.

Kısacası geceki işler, bu aktörü öyle yormuş ve yıpratmıştı ki uyurgezer olup çıkmıştı. Uykusunda dinlenemeyecek kadar yorgundu, nihayet yorgunluktan da yoruldu ve unutuşa teslim oldu. Akşama doğru uyandığında biraz da endişeyle, yakınlardaki Eugene'in evine birini yolladı, ayakta mı diye.

Evet, ayaktaydı! Hatta hiç uyumamıştı. Eve daha yeni gelmişti. Gönderdiği mesajın hemen peşinden de çıkagelmişti.

"Bu ne hal, gözler kan çanağı, üst baş çamur içinde, darmadağınık?" diye bağırdı Mortimer.

"O kadar mı tarumar olmuşum?" dedi Eugene, sükûnetle aynanın karşısına geçerek. "Eh biraz. Ama geceki talanı düşününce normal!"

"Ne geceydi!" dedi Mortimer. "Peki sabah sana ne oldu öyle?"

"Sevgili dostum," dedi Eugene, yatağına oturarak, "birbirimizi biraz fazla uzun süre sıktığımızı hissettim, bu tür bir ilişkinin hiç fasılasız sürmesinin ikimizin de dünyanın en uzak köşelerine kaçmasıyla son bulacağını düşündüm. Ayrıca Newgate Hapishanesi Yıllığındaki bütün suçları işlediğimi hissettim. Yani hem dostluğumuzu hem de cürümleri düşündüğümden şöyle bir yürüyüşe çıkayım dedim."

15. Bölüm İki Yeni Hizmetkar

Bay ve Bayan Boffin, kahvaltı sonrası Köşk'te, refahın pençelerinde oturuyorlardı. Bay Boffin'in yüzünde Endişe ve Sıkıntı vardı. Önünde karman çorman kâğıtlar yığılıydı ve bunlara, beş dakika içinde bir tabur askeri tatbikata hazır etmesi beklenen masum bir sivilin umutsuz nazarlarıyla bakıyordu. Bu kâğıtlardan birtakım notlar çıkartma teşebbüsünde bulunmuştu birkaç kere; ama (kendi mizacındaki adamlarda sıkça rastlandığı üzre) aşırı güvensiz ve düzeltmeye meyilli bir başparmaktan mustarip olduğu için, bu işgüzar uzvu sık sık devreye girip notlarını lekelediği için, yine bu uzvun türlü işaretler bıraktığı alnı ve burnundan daha okunaklı değildi notları. Bay Boffin'inki gibi vakalarda, mürekkebin ne kadar ucuz bir ürün olduğunu ve onunla yapılacak şeylerin bir sonu olmadığını görmek insanı şaşırtır. Nasıl bir gıdım misk bir çekmeceyi senelerce mis gibi kokutur, ilk baştaki ağırlığından gözle görülür bir şey kaybetmezse, yanın penilik mürekkep de önündeki kağıda tek çizgi çekmeden, Bay Boffin'i saçlarının diplerine, bacaklarının baldırlarına kadar boyuyor, hokkanın içinde azalıyormuş gibi de görünmüyordu.

Bay Boffin öyle çetin bir edebi müşkülat içindeydi ki gözleri pörtleyip sabitlenmiş, nefesi hırıltılı bir hal almıştı, tam o esnada kapı çalmasıyla bu emareleri korkuyla izleyen Bayan Boffin de rahatladı.

"Kim acaba?" dedi Bayan Boffin.

Bay Boffin derin bir nefes aldı, kalemini bıraktı, notlarına, onlarla ta-nştığına memnun olduğuna pek de emin değilmiş gibi baktı ve suratlarına ikinciye göz attığında, memnun olmadığı izlenimi kesinleşti. O sırada çekiç kafalı delikanlı bir takdimde bulundu:

"Bay Rokesmith."

"Ah!" dedi Bay Boffin. "Ah ya! Wilferlar'la Müşterek Dostumuz, canım. Evet. İçeri buyur et." Bay Rokesmith geldi.

"Oturun beyefendi," dedi Bay Boffin, elini sıktıktan sonra. "Bayan Boffin'le tanşmıştınız. Doğrusunu isterseniz bu görüşmeye biraz hazırlıksız yakalandım, beyefendi, öyle çok iş çıktı ki başıma, sizin teklifinizi

düşünecek vakit bulamadım."

"Bu özrü ikimiz adına da kabul edin: hem Bay Boffin'den hem benden," dedi güleç Bayan Boffin. "Ama şimdi konuşabiliriz, değil mi?"

Bay Rokesmith başını eğdi, ona teşekkür etti ve memnun olacağın söyledi.

"Bir bakalım," dedi Bay Boffin, elini çenesine dayayarak "Sekreter demiştiniz değil mi?"

"Sekreter demiştim," diye onayladı Bay Rokesmith.

"O sırada biraz kafamı karıştırmıştı," dedi Bay Boffin, "sonra konuştuğumuzda Bayan Boffin'le ikimizin de kafasını karıştırmıştı çünkü (saklamaya ne hacet) sekreter deyince bizim aklımıza hep mobilya gelirdi, çoğunlukla maun, yeşil branda ya da deri kaplı, küçük çekmeceli bir şey. Şimdi sizin böyle bir şey olmadığınızı söylersem bir münasebetsizlik etmiş olmam inşallah."

Elbette ki hayır, dedi Bay Rokesmith. Ama kendisi bu kelimeyi kahya anlamında kullanmıştı.

"Kahya diyorsunuz da," dedi Bay Boffin, eli hâlâ çenesinde, "Bayan Boffin'le ben çiftçilik yapmayı düşünmüyoruz. Şehir dışına çıkmak gibi bir niyetimiz yok."

Bay Rokesmith tekrar açıkladı; üstlenmeyi düşündüğü vazifeleri, genel yönetici, ev idarecisi, denetçi, işlere bakan adam olarak tanımladı.

"Bir örnek versenize!" dedi Bay Boffin, atılgan tavrıyla. "Benim yanımda işe girerseniz ne iş yapacaksınız?"

"Bütün masraflarınızın kesin kaydını tutacağım, Bay Boffin. Sizin talimatınızla mektuplarınızı yazacağım. Yanınızda çalıştırdığınız, ödeme yaptığınız insanlarla işlerinizi yürüteceğim. Ayrıca," masanın üzerine bir bakıp hafiften gülerek, "kâğıtlarınızı düzenleyeceğim."

Bay Boffin mürekkip kulağını ovalayarak karısına baktı.

"Her bir belgenin üzerine, acilen gerekmesi halinde okunması için, içerdikleriyle ilgili notlar iliştireceğim."

"Sana bir şey diyeyim mi," dedi Bay Boffin, elindeki lekeli notları yavaş yavaş buruşturarak; "şurada duran kâğıtlara bir bakıp onlarla ne yapacağını anlatırsan ben de seninle ne yapacağımı söylerim."

Bu söz ağızdan çıkar çıkmaz yerine getirildi. Bay Rokesmith şapkasıyla eldivenlerini çıkararak, sükûnetle masaya oturdu, kâğıtları düzenli bir tomar haline getirdi, her birine teker teker göz gezdirdi, katladı, dışına özetini yazdı, ikinci bir tomara aktardı, ikinci tomar tamamlanıp birinci eriyince cebinden bir parça ip çıkardı ve son derece hünerli parmaklarla bir ilmik atıp bağladı.

"Güzel!" dedi Bay Boffin. "Çok güzel! Şimdi bunların neyle ilgili olduğunu dinleyelim; mümkün mü?"

John Rokesmith özetlerini yüksek sesle okudu. Hepsi yeni evle ilgiliydi. Dekoratörün teklifi, şu kadardı. Mobilyacının teklifi, bu kadar. Ofis mobilyalar, şu kadar. Arabacının teklifi, şu kadar. Atçının teklifi, bu kadar. Koşumcunun teklifi, şu kadar. Kuyumcunun teklifi, bu kadar. Hepsinin toplamı, çok kadar. Sonra sıra yazışmalara geldi. Bay Boffin'in istediği falanca randevunun kabulü, vs. Bay Boffin'in istediği filanca randevunun reddi, vs. Bay Boffin'in başka bir randevusunun planı, vs. Hepsi derli toplu, sistemli.

"Zımba gibi"' dedi Bay Boffin, bütün yazılan, eliyle tempo tutan birisi gibi tek tek gözden geçirdikten sonra. "O mürekkeple ne yapıyorsun bilmem, ama pırıl pırlsın valla. Mektuba gelince. Şimdi de," dedi Bay Boffin, çocuksu bir hayranlıkla ellerini ovuşturarak, "mektup deneyelim bir tane."

"Kime gönderilecek, Bay Boffin?"

"Herhangi birine. Kendine."

Bay Rokesmith hızlı hızlı yazıp sonra da yüksek sesle okudu: " 'Bay Boffin, Bay Rokesmith'e saygılarını sunar ve Bay John Rokesmith'e, talip olduğu mevkide kendisini denemeye karar verdiğini beyan eder. Bay Boffin, maaş konusunu belirsiz bir zamana erteleme konusunda Bay John Rokesmith'in isteği doğrultusunda davranacaktır. Bay Boffin'in bu konuda herhangi bir yükümlülüğü olmadığı taraflarca kabul edilmiştir. Bay Boffin'in ekleyeceği tek husus, sadakat ve çalışkanlık konusunda Bay John Rokesmith'in verdiği teminata güvenmekte olduğudur. Bay John Rokesmith'ten bir an önce vazifeye başlaması rica edilmektedir!'"

"Vay! Şuna bak Noddy!" diye bağırdı Bayan Boffin ellerini çırparak, "cidden iyi olmuş!"

Bay Boffin de bir o kadar beğenmişti; hatta içten içe, hem mektubun kendisinin, hem de onu ortaya çıkaran vesilenin, insan dehasının takdire şayan bir eseri olduğunu düşünüyordu.

"Sana bir şey diyeyim mi canım," dedi Bayan Boffin, "Bay Rokesmith'le bu işi hemen bağlamazsan, hiç senin harcın olmayan bu işlerle cebelleşmeye devam edersen, bir yerlerine inme inecek -üstünü başını mürekkebe bulaman da cabası - hem beni de çok üzeceksin."

Bay Boffin, bu bilgece sözlerinden dolayı karsına sarıldı, sonra da John Rokesmith'i bütün işleri mükemmelen yerine getirdiği için tebrik ederek, aralarındaki anlaşmayı mühürlemek için elini uzattı. Bayan Boffin de aynı şeyi yaptı.

"Şimdi," dedi Bay Boffin, her zamanki açık kalpliliğiyle, bir beyefendiyi işe alıp da ona bir sırrını açmadan beş dakika geçmesine gönlü razı değildi, "bizim işlerimiz konusunda biraz daha bilgi sahibi olman gerek, Rokesmith. Seninle tanıştığımda, daha doğrusu sen benimle tanıştığımda, Bayan Boffin için Modanın ağır bastığın ama modaya ne kadar uyum sağlayacağımızı pek bilemediğimi söylemiştim. Evet! Bayan Boffin galip geldi, artık balıklama Modaya dalacağız."

"Zaten belli oluyordu, beyefendi," dedi John Rokesmith, "yeni malikâneniz için yapılan hesaplardan anlaşılıyordu."

"Evet," dedi Bay Boffin, "göz kamaştıracak. Aslında, şu bana kitap okuyan adam, kendisinin bağlantılı olduğu mu desem - kendisinin ilgilendiği evin... "

"Bir mülk olarak mı ilgileniyor?" diye sordu John Rokesmith. "Yo, hayır," dedi Bay Boffin, "pek öyle değil; ailevi bir bağ gibi." 'Tanıdık mı?" diye sordu Sekreter.

"Şey!" dedi Bay Boffin. "Belki. Neyse, evin üzerine bir tabela asmışlar 'Seçkin Aristokratik Malikâne, Kiralık ya da Satılık' diye. Bayan Boffin'le birlikte görmeye gittik, çok seçkin ve aristokratik bulduk (gerçi biraz kasvetli gibi ama bu da işin gereği herhalde) ve aldık. Benim okuma adamı, dostluğunu gösterip bu durum için küçük bir şiir okudu ve Bayan Boffin'i bu evi aldığı için tebrik etti. Nasıldı canım?"

Bayan Boffin cevap verdi:

"Ey şen şakrak şölen mekanı Ey ışıklı, şıkır şıkır salonlar."

"Hah! Evde gerçekten de iki salon olduğu için bu şiir tam oturdu, birisi önde birisi arkada, hizmetkar salonu da cabası. Bizim adam da çok güzel bir şiir döktürdü, Bayan Boffin'in evde canının sıkılması halinde, nasıl onu neşelendirmek için elinden geleni ardına koymayacağını gösteren bir şiir. Bayan Boffin'in harika bir belleği var. Söyleyebilecek misin canım?"

Bayan Boffin, kendisine yapılan bu nazik teklifi, tam olarak dillendirildiği şekilde aktararak şiiri okudu.

"Size anlatının kızcağız nasıl ağlamış, Bayan Boffin,

Biricik aşkı öldürüldüğünde, hanfendi,

Nasıl bir uykuya dalmış yaralı ruhu, Bayan Boffin,

Ve hiç uyanmamış, hanfendi.

Size anlatının (Bay Boffin'in itirazı yoksa) nasıl geri dönmüş küheylan Bırakıp sahibini uzaklarda; Hikâyem (Bay Boffin kusuruma bakmasın)

kasvet verirse size Vururum tellerine şen gitarın."

"Harfiyen doğru!" dedi Bay Boffin. "Hem şiirde ikimizden de bahsediliyor, çok güzel bir biçimde."

Şiirin Sekreter üzerindeki etkisi onu gözle görülür şekilde hayrete düşürmek olduğundan, Bay Boffin'in çok beğendiği bu sanat eserinden hoşnutluğu bir kat daha arttı.

"Gördün ya Rokesmith," diye devam etti, "tahta bacaklı, okur yazar adam biraz kıskançlığa meyilli. Bu yüzden de Wegg'in kıskançlığını uyandırmamak için çeşitli yollar düşüneceğim, seni kendi alanında, onu kendi alanında tutmanın yöntemini bulacağım."

"Aman!" dedi Bayan Boffin. "Koca dünya hepimize yeter!"

"Orası öyle," dedi Bay Boffin, "ama okur yazar değilsen. Okur yazarsan iş değişir. Hem Wegg'i, modaya uymayı ya da Köşk'ten ayrılmayı düşünmediğim zamanlarda işe aldığımı da aklımdan çıkarmamam lazım. Ona küçük görüldüğünü hissettirmek çok ayıp olur, ışıklı salonlardan insanın başı dönmüş gibi davranmak. Allah esirgesin! Rokesmith, evde oturmak konusunda ne diyorsun?"

"Bu evde mi?"

"Hayır, hayır. Bu ev için başka planlanın var. Yeni evde diyorum."

"Siz nasıl isterseniz, Bay Boffin. Ben size uyarım. Şu anda nerede oturduğumu biliyorsunuz."

"Peki!" dedi Bay Boffin biraz düşündükten sonra; "galiba şimdi olduğun yerde kalsan daha iyi olacak, zamanı geldiğinde karar veririz. Yeni evdeki işlerle hemen ilgilenmeye başlayabilirsin, değil mi?"

"Derhal. Hemen bugün başlarım. Adresi verebilir misiniz?"

Bay Boffin adresi söyledi, Sekreter de not defterine yazdı. Bayan Boffin, onun bu meşguliyetini fırsat bilip, yüzünü daha dikkatli inceledi. Bu incelemeden de Rokesmith'in lehinde bir izlenim edindi ve Bay Boffin'e kaş göz hareketleriyle "tuttum bu adamı" mesajını verdi.

"Her şeyi derhal hale yola sokacağım, Bay Boffin."

"Teşekkürler. Hazır buradayken Köşk'ü dolaşmak ister misin?"

"Çok isterim. Hikâyesini çok duydum."

"Gel!" dedi Bay Boffin. Bayan Boffin'le öne düştüler.

Kasvetli bir evdi Köşk, pinti bir mal sahibinin elinde Harmony Hapishanesi olarak geçirdiği uzun ömrün, sefil izlerini taşıyordu. Boyası kıt, duvar kağıdı kıt, mobilyası kıt, insan hayatı deneyimi kıt. Doğal oluşumlar gibi, insanın ikameti için insan tarafından yapılmış şeyler de, hangi maksat için yaratılmışlarsa ona hizmet etmeliler yoksa kısa sürede yok olurlar. Bu eski ev de kullanılmaktan ziyade kullanılmamaktan hasar görmüştü.

Hayattan yeterince nasibini almayan evlerin üzerine (sanki bundan besleniyorlarmış gibi) bir cılızlık çöker ya, bu evde o çok göze çarpıyordu. Merdivenin, trabzanların ve parmaklıkların kuru bir hali vardı -etleri sıyrılıp kemikleri kalmış gibi- duvarlardaki ahşap paneller, pencere ve kapı pervazları da aynı şekildeydi. Az sayıdaki mobilya da bundan payını almıştı; ortalık bu kadar iyi temizlenmese, çürüyen mobilyanın tozu yerlerde kalın bir tabaka oluştururdu; ayrıca hem renkleri hem dokuları, uzun zaman yalnız kalmış ihtiyar yüzleri andırıyordu.

Her şeye sımsıkı yapışan ihtiyarın, hayatı elinden kaçırdığı yatak odası bıraktığı gibi korunmuştu. Eski,

hantal, dört direkli karyolanın perdeleri yoktu, üzerinde de hapishane parmaklığı gibi demir bir ızgara vardı; yamalı bohça işi eski bir örtü örtülmüştü yatağa. Sıkılmış bir yumruk gibi kapalı eski bir çalışma masasının tepesi, kötü ve sinsi bir adamın alnı gibi basıktı; yatağın yanında ayaklar çarpılmış hantal bir sehpa vardı; üzerinde bir kutu, içinde vasiyetin durduğu bir kutu. Duvarın dibinde duran iki üç sandalyenin üzerine serilmiş yamalı bohça kılıfların altında, korunmak istenen kıymetli malzeme, hiçbir göze zevk veremeden renginin güzelliğini kaybetmişti. Bütün bu nesneler aynı ailenin fertleri gibi birbirine benziyordu.

"Odayı olduğu gibi sakladık, Rokesmith," dedi Bay Boffin, "oğlu gelince görsün diye. Kısacası, evdeki her şey elimize nasıl geçtiyse öyle bırakıldı, oğlu görsün de karar versin diye. Şimdi bile, aşağıdaki, çıktığımız oda dışında her şey aynı. Oğlan hayatta bu eve son gelişinde ve babasını son görüşünde, muhtemelen bu odada görüşmüşlerdi."

Sekreter etrafa bakarken, gözleri köşedeki küçük bir kapıya takıldı.

"Orada bir merdiven daha var," dedi Bay Boffin, kapının kilidini açarak, "avluya iniyor. Buradan inelim, belki avluyu da görmek istersin, nasılsa yolumuzun üstü. Oğlan küçükken, babasını görmeye genelde bu merdivenden gelirdi. Babasından çok çekinirdi. Mahcup mahcup bu basamaklarda oturduğunu çok gördüm, zavallı çocuk. Bayan Boffin'le rastlardık hep, elinde küçük kitabı, buraya oturmuş."

"Ah! Zavallı ablası da öyle," dedi Bayan Boffin. "Şu beyaz duvarın üstündeki güneşli yerde birbirlerinin boyunu ölçmüşlerdi bir kere. Küçücük elleriyle isimlerini yazmışlardı, kurşunkalemle; isimler hala burada ama cancağızlarım artık yok."

"O isimlere sahip çıkalım, hanım," dedi Bay Boffin. "O isimlere sahip çıkalım. Biz yaşadıkça, hatta bizden sonra da silinmelerine izin vermeyelim. Zavallı çocukcağızlar!"

"Zavallı çocukcağızlar!" dedi Bayan Boffin.

Merdivenin dibindeki kapıyı açmışlar ve içeri dolan güneş ışığında, merdivenin ikinci ya da üçüncü basamağının üzerindeki titrek çocuk yazılarına bakıyorlardı. Ziyan olmuş bir çocukluğun bu basit yadigarında ve Bayan Boffin'in şefkatinde, Sekreteri duygulandıran bir şeyler vardı.

Daha sonra Bay Boffin yeni tuttuğu adama Tepeleri gösterdi ve bütün miras ona geçmeden önce, vasiyetle bizzat kendisine bırakılmış tepeyi.

"Bu bize yeter de artardı," dedi Bay Boffin, "o iki genç canın ve hazin ölümün en azından sonuncusunu esirgeseydi Allah. Başka bir şey istemezdik."

Avludaki hazinelere, evin dışına ve Bay Boffin'in işaret ettiği, yıllar süren hizmetleri boyunca oturdukları binaya baktı Sekreter ilgiyle. Bay Bof-fin, ona Köşk'ün harikalarını ikişer kere göstermişti ki ancak o zaman başka yerde yapılacak işi olduğunu hatırlayabildi.

"Bana burasıyla ilgili bir talimat veremeyecek misiniz Bay Boffin?"

"Hayır, Rokesmith."

"Haddimi aşmak istemem ama evi satmak gibi bir niyetiniz olup olmadığını sorabilir miyim?"

"Sorabilirsin tabii. Eski patronumuz, onun çocukları ve burada çalıştığımız günler anısına Bayan Boffin'le burayı böylece muhafaza etmeyi düşünüyoruz."

Sekreterin gözleri Tepelere öyle manalı baktı ki Bay Boffin bir şey söylemiş gibi ona cevap verdi: "Evet, o başka. Tabii bunları satabilirim ama mahallenin onları kaybetmesi de beni üzer. Tepeler olmayınca ölü bir düzlük kalacak alt tarafı. Yine de sırf manzara olsun diye onları sürekli orada tutacağım demiyorum. Ama acelesi yok; şu anda tek diyeceğim bu. Ben tahsilli değilim Rokesmith ama toz işinde bayağı tahsil ettim. Bu Tepelerin

kaç para ettiğini milimine kadar bilirim, onlardan nasıl kurtulacağımı da, burada durmalarından kimseye zarar gelmeyeceğini de. Rica etsem yarın uğrar mısın?"

"Her gün uğrarım. Yeni evi ne kadar çabuk tamamlarsam içine o kadar çabuk yerleşirsiniz, o kadar da memnun olursunuz, değil mi efendim?"

"Doğrusu öyle büyük bir acelem yok," dedi Bay Boffin; "ama insanlara meşgul görünmeleri için para verdiğinde gerçekten meşgul olduklarını görmek iyi oluyor. Sence de öyle değil mi?"

"Öyle," dedi Sekreter ve izin istedi.

"Şimdi," dedi Boffin kendi kendine, avluda her zamanki gibi volta atmaya başlayarak, "Wegg'le de anlaştık mı işim iş demektir."

Bayağı bir kurnazlığı olan adam, elbette asil bir basitliği olan adam üzerinde hükmünü kurar. Alçak adam, elbette cömert adama galebe çalar. Böylesi fetihlerin ne kadar sürdüğü ayrı mesele; ancak bunların her gün bir örneğini görmenin mümkün olduğu, Podsnapçılık'ın bile savuşturamaya-cağı bir gerçek. Saf Boffin, düzenbaz Wegg'in ağına öyle düşmüştü ki, Wegg için şimdi yaptıklarından daha fazlasını yapmaya niyetlenmek bile ona saman altından su yürütmek gibi geliyordu. Aslında Wegg'in türlü dolaplarla tam da ona yaptırmaya çalıştığı şeyi yapmaya çalıştığı halde (öyle ustaydı Wegg) kendisini karanlık bir kumpas kuruyormuş gibi görüyordu. Bu yüzden de bu sabah, zihninde bütün iyi niyetiyle yüzünü Wegg'e dönmüş olsa da ona sırtını dönme suçlamasını hak etmediğine emin değildi.

Bu sebeplerle akşam ve onunla birlikte, Roma İmparatorluğuna doğru ağır adımlarla Bay Wegg gelene kadar, sıkıntılı saatler yaşadı Bay Boffin. O sıralarda Bay Boffin, Benli Sawyers diye bildiği büyük bir komutanın akıbetiyle yakinen ilgilenmekteydi, gerçi söz konusu komutan tarih eğitimi alan öğrenciler tarafından, bu kadar da Britanyalı olmayan Belisarius adıyla tanınmaktaydı. Wegg konusunda vicdanını rahatlatana kadar bu generalin kariyeri bile Bay Boffin'in gözünde ilginçlikten yana sönükleşmişti; dolayısıyla söz konusu okur yazar beyefendi, adeti olduğu üzre yanakları al al olana kadar yeyip içtikten sonra, kitabı eline alarak her zamanki açılış nakaratıyla, "Şimdi Bay Boffin yükselip düşeceğiz!" dediğinde Bay Boffin onu durdurdu.

"Sana bir teklifte bulunmak istediğimi ilk söylediğim zamanı hatırlıyor musun Wegg?"

"Takkeyi önümüze koyup bir düşünelim, efendim," diye cevap verdi söz konusu beyefendi, açık kitabı yüz üstü bırakarak. "Bana bir teklifte bulunmak istediğinizi ilk söylediğiniz zamanı, öyle mi? Bir düşüneyim." (Sanki buna gerek varmış gibi.) "Evet, tabii hatırlıyorum Bay Boffin. Benim köşedeydi. Oradaydı ya! Bana isminizi beğenip beğenmediğimi sormuştunuz, İçtenlik beni olumsuz bir cevap vermeye mecbur bırakmıştı. Bu isme sonradan ne kadar aşina olacağımı o zaman hiç düşünmemiştim, efendim!"

"Umarım daha da aşina olursun, Wegg."

"Sahi mi Bay Boffin? Memnuniyetle. Şimdi yükselip düşsek mi artık efendim?" kitabı almaya davranır gibi yaptı.

"Birazdan Wegg. Aslında sana yapmak istediğim başka bir teklif var."

Bay Wegg (gecelerdir bundan başka bir şey düşünmemişti) gözlüğünü büyük bir hayret ifadesiyle çıkardı.

"Umarım hoşuna gider Wegg."

'Teşekkür ederim, efendim," dedi ketum şahıs. "Hoşuma gider umarım. Hatta eminim." (Bunu insan sevgisiyle dolup taşarak söylemişti.) "Tezgah açmaktan vazgeçmeye ne dersin, Wegg?" "Beni buna ikna edecek beyefendiyi görmek isterdim!" dedi Wegg. "İşte karşında," dedi Bay Boffin.

Bay Wegg, Velinimetim diyecekti, hatta ağzından Veli lafı çıkmıştı ki üslubunda ani bir değişiklik hasıl

oldu.

"Hayır, Bay Boffin, nasıl yaparsınız efendim. Herkesten beklerdim sizden beklemezdim. Benim naçizane gayretlerim sonucu kendi altınınızla aldığınız mekanı kirleteceğimden korkmayın Bay Boffin. Küçük ticari faaliyetlerimi malikânenizin pencereleri altında sürdürmenin bana yakışmayacağını biliyorum, efendim. Bunu çoktan düşündüm, tedbirlerimi de aldım. Tezgahımın elimden alınmasına gerek yok. Stepney Fields'e gitsem yine sizi rahatsız eder miyim? Orası yeterince uzak değilse daha da uzağa gidebilirim. Hani şairin bir şarkısı vardı, sözleri tam hatırlamıyorum ama:

Koca dünyada bir başına, mahkum dolaşmaya,
Ana babamdan uzak, evimden uzak
Bilmemneye yabancı, falancaya, neşeye,
Ben küçük Edmund, fukara köylü çocuğu.

Aynı şekilde," dedi Bay Wegg, son satırın doğrudan kendine uygulanmayışını telafi etmeye çalışarak, "ben de kendimi buna benzer bir durumda görüyorum!"

"Yahu Wegg, Wegg, Wegg!" diye itiraz etti muhteşem Boffin. "Amma hassassın."

"Evet öyleyim," dedi Wegg inatçı bir yücegönüllülükle. "Kusurlarımın farkındayım. Çocukluktan beri hep hassas olmuşumdur."

"Bir dinle," dedi Altın Çöpçü; "lafımı bitireyim, Wegg. Sana bir maaş bağlayıp işini elinden alacağımı sokmuşsun kafana."

"Aynen öyle, efendim," dedi Wegg, hâlâ aynı inatçı yücegönüllülükle. "Kusurlarımın farkındayım. İnkâr edecek değilim. Dediğinizi kafama soktum."

"Ama ben onu demiyorum."

Bu teminat Bay Wegg'i, Bay Boffin'in zannettiği gibi rahatlatmadı. Hattâ yüzünde gözle görülür bir uzama cereyan etti: "Demiyor musunuz efendim?"

"Hayır," dedi Bay Boffin; "çünkü bu, anlayabildiğim kadarıyla, aldığın parayı hak etmek için bir şey yapmayacağın anlamına geliyor. Ama yapacaksın; yapacaksın."

"O zaman, efendim," diye cevap verdi Bay Wegg, neşelenecek cesareti toplayarak, "durum değişir. Öyle olursa şahsi bağımsızlığım yine mertebe kaydeder. Artık daha fazla

Ağlamam Boffinler'in köşküne gideceğim
Saat gelsin diye
Vadinin efendisi geldi teklifleriyle;
Mehtap da saklamıyor ışığını
Göklerden bu gece
Ağlamıyor bulutların ardında
Aramızdaki birinin makus talihine{27}

Lütfen devam edin, Bay Boffin."

"Teşekkür ederim, Wegg, hem bana güvendiğin için hem de şiirleri sıklaştırdığın için; ikisi de çok dostane. Sadede gelelim; tezgahını bıraksan diyorum, seni buraya Köşk'e yerleştirelim, bizim için ona bekçilik et.

Burası güzeldir; kömürü, mumu, haftada bir pound'u olan birisi burada krallar gibi yaşar."

"Hım! Peki bu adam efendim - maksat tartışmak olsun," Bay Wegg burada gülümsemesiyle, bu adam demekle kimi kastettiğini açıkça ortaya koydu, "acaba bu adamın, efendim, başka şeyler de yapması beklenecek mi ya da başka şeyler yaparsa bunlar ekstra mı kabul edilecek? Şimdi diyelim ki (maksat tartışmak olsun) bu adam okuma işi yapıyor olsun, diyelim (maksat tartışmak olsun) akşamları. Acaba bu adamın, akşamlan okuma karşılığı aldığı ücret, diğer meblağa eklenecek mi, o zaman sizin deyiminizle krallar gibi yaşamak denir buna; hepsi dahil mi yoksa krallar gibi mi?"

"Bilmem," dedi Bay Boffin, "eklenir herhalde."

"Herhalde eklenmeli, efendim. Doğru diyorsunuz, efendim. Ben de aynen böyle düşünmüştüm, Bay Boffin." Bu noktada Wegg ayağa kalktı ve kendini tahta bacağı üzerinde dengeleyerek, uzattığı eliyle avının üzerine çullandı. "Bu işi olmuş bilin, Bay Boffin. Artık başka söze gerek yok, efendim, tek kelime istemem. Tezgahımla yollan ebediyen ayırdım. Balad koleksiyonumu da gelecekte özel araştırmalar yapmak üzere saklayacağım, böylece şiiri sitayişe dönüştürebileceğim" - Wegg bu kelimeyi bulmaktan öyle memnundu ki tekrar etti "Dostluğa sitayiş. Tezgahımdan ve mallarımdan ayrılmanın bana verdiği burukluk sizi rahatsız etmesin Bay Boffin. Babam da gösterdiği yararlılıklardan ötürü kayıkçılıktan devlet memurluğuna terfi ettirildiğinde benzer duygular yaşamıştı. Adı Thomas'tı. Ağzından şu sözler dökülmüştü (daha o zaman küçücük bir çocuktum ama beni öyle etkilemiş ki hafızama kazınmış):

Elveda benim kız gibi sandalım,
Küreğim, paltom, rozetim elveda!
Artık Chealsea iskelesinden
Demir almayacak Thomas'ın!

- Babam üstesinden gelmişti Bay Boffin, ben de gelirim."

Wegg bu veda konuşmasını yaparken, elini sürekli havada savurup durarak Bay Boffin'in elini havada bırakmıştı. Konuşmayı bitirir bitirmez hemen onun eline davrandı, Bay Boffin de kendini üzerinden bir yük kalkmış gibi hissetti: İşlerini böyle tatminkar biçimde neticeye bağladıklarına göre artık Benli Sawyers'a dönebilirlerdi. Kendisi bir gece önce pek müşkül bir durumda kalmıştı, Persler'e düzenleyeceği sefer hava muhalefeti sebebiyle gün boyu ertelenmişti.

Bay Wegg gözlüğünü tekrar taktı. Ama Sawyers o gece aralarına katılamayacaktı çünkü Wegg kaldığı yeri bulmaya çalışırken, merdivenlerden Bayan Boffin'in ayak sesleri duyuldu, öyle gürültülü ve telaşlıydı ki adımları, kocasına korkulu bir sesle bağırmamış olsa bile Bay Boffin, olağandışı bir şey meydana geldiğini anlayarak yerinden fırlardı.

Bay Boffin aceleyle odadan çıktığında, karısını elinde bir mum, karanlık merdivende nefes nefese buldu.

"Ne oldu canım?"

"Bilmiyorum; bilmiyorum; ama yukarı gelsen iyi olacak."

Bu işe çok şaşan Bay Boffin yukarı çıkıp, Bayan Boffin'e kendi yatak odalarına kadar eşlik etti: Eski mal sahibinin öldüğü odadan sonra, bu kattaki en büyük odaydı. Bay Boffin etrafına bakındığında Bayan Boffin'in katlayıp bir sandığın üzerine koyduğu muhtelif çamaşırlardan başka olağandışı bir şey göremedi.

"Ne oldu canım? Korkmuşsun sen! Nasıl oldu da korktun?"

"Her şeyden korkan tiplerden değilimdir, bilirsin," dedi Bayan Boffin, kendini toparlamak için bir sandalyeye oturup kocasının kolunu tuttu; "ama çok tuhaf!"

'Tuhaf olan ne canım?"

"Noddy, bu gece evin her yerinde yaşlı adamla çocukların yüzleri var." "Hayatım!" diye bağırdı Bay Boffin. Ama sırtından aşağı da bir ürperti iniverdi.

"Kulağa çok aptalca geliyor biliyorum ama ne yapayım?" "Nerede gördün onları?" "Gördüm diyemem. Hissettim." "Dokundun mu?"

"Hayır. Burada bir yerlerde olduklarını hissettim. Sandığın üzerinde çamaşırları katlıyordum, ihtiyarı da çocukları da düşünmüyordum, kendi kendime şarkı söylüyordum ki bir anda karanlıktan bir yüz çıktı sanki."

"Ne yüzü?" diye sordu kocası etrafına bakınarak.

"ilk başta ihtiyar adamın yüzüydü, sonra gençleşti. Bir an için iki çocuk birden oldu, sonra yaşlandı. Bir an yabancı bir yüz oldu, sonra hepsi birden."

"Sonra gitti mi?"

"Evet, sonra gitti."

"O sırada tam nerede duruyordun hanım?"

"Burada, sandığın yanında. Neyse, sonra görmemiş gibi yaptım ve çamaşırları katlayıp şarkı söylemeye devam ettim. 'Ay!' dedim kendi kendime, 'Başka şey düşün - güzel şeyler düşün- çıkar bunları kafandan.' Yeni evi ve Bayan Bella Wilfer'ı düşündüm, elimde şu çarşafla hızlı hızlı bunları düşünüyordum ki birden yüzler katların arasına saklanmış gibi geldi ve çarşafı elimden attım."

Çarşaf hala düştüğü yerde durduğundan Bay Boffin alıp sandığın üzerine koydu.

"Sonra aşağı mı koştun?"

"Hayır. Başka bir odaya gideyim de şunu üzerimden atayım dedim. Kendi kendime dedim ki 'İhtiyarın odasında bir baştan bir başa üç kere gidip gelirsem bundan kurtulurum' dedim. Elimde mumla oraya gittim ama yatağın yanına sokulur sokulmaz her yeri onlar bastı."

"Yüzler mi?"

"Evet; hatta küçük kapıdan merdivene, oradan avluya doluştuklarını hissettim. Sonra sana seslendim."

Bay Boffin hayretler içinde Bayan Boffin'e bakıyordu. Bayan Boffin, kendi telaşından ve bu olanları bir şeye yormaktaki aczinden hayrete düşmüş, Bay Boffin'e bakıyordu.

"En iyisi," dedi Altın Çöpçü, "bu gecelik Wegg'i göndereyim ben, ne de olsa bizden sonra Köşk'te o oturacak, bunu duyacak olursa evin hortlaklı olduğunu düşünebilir. Halbuki öyle bir şey yok. Değil mi canım?"

"Daha önce hiç böyle bir şey hissetmemiştim bu evde," dedi Bayan Bof-fin; "hem gecenin her saati burada yalnız kalmışlığım da vardır. Ölüm geldiğinde bu evdeydim, maceraları arasına Cinayet katıldığında bu evdeydim ama hiç korktuğum olmadı."

"Bir daha da olmayacak, canım," dedi Bay Boffin. "İnan bana, hep o karanlık noktayı düşünmekten, onun üzerinde durmaktan oluyor."

"Evet; ama neden daha önce olmadı?" diye sordu Bayan Boffin.

Bay Boffin'in felsefesinin bu şekilde sorgulanması üzerine, mevcut olan her şeyin bir noktada başlaması gerektiği cevabını verdi. Sonra karısı yine tek başına kalıp korkuya kapılmasın diye onu da koluna takıp Wegg'i azat etmek üzere aşağı indi. Bolca yediği yemekten sonra üzerine miskinlik çöken, zaten kaytarmaya da teşne bir yapıda olan Wegg, ücretini aldığı işi yapmadan gitmekten gayet memnundu.

O gittikten sonra Bay Boffin şapkasını, Bayan Boffin de şalını kuşandı; bir tomar anahtar, bir de gemici feneriyle donanmış halde kilerden, tava-narasına, kasvetli -kendi kullandıkları iki oda dışında baştan aşağı kasvetli- evin her yerini dolaştılar. Bayan Boffin'in gördüğü hayalleri bu kadar kovalamak da yetmedi, peşlerinden avluya çıktılar, binalar ve Tepeler arasında dolaştılar. Araştırma tamamlandığında feneri Tepelerden birinin eteğine bırakarak, Bayan Boffin'in beynindeki yapışkan örümcek ağları uçup gitsin diye, akşam yürüyüşüne çıktılar.

"İyisin di mi canım!" dedi Bay Boffin, akşam yemeği için içeri girdiklerinde. "Ne icap ediyorsa yaptık. Kendini artık daha iyi hissediyorsun değil mi?"

"Evet, canım," dedi Bayan Boffin, şalını bir kenara bırakarak. "Artık sinirlerim bozuk değil. Korkmuyorum da. Evin her yerine gidebilirim, eskisi gibi. Ama..."

"Ama ne?" dedi Bay Boffin.

"Ama gözümü yumdum mu..."

"Ne oluyor?"

"O zaman," dedi Bayan Boffin, gözlerini kapatıp, sol elini sıkıntıyla alnına kaldırarak, "o zaman gözümün önünde beliriyorlar! İhtiyar adamın yüzü, gençleşiyor. Çocukların yüzleri yaşlanıyor. Sonra o bilmediğim yüz var. Sonra bütün yüzler!"

Gözlerini tekrar açıp masanın karşısında kocasının yüzünü görünce uzanıp yanağını okşadı ve dünyanın en güzel yüzünün bu olduğunu ilan ederek yemeğe oturdu.

16. Bölüm -Evlatlıklar ve Bakımlıklar

Sekreter hiç vakit kaybetmeden işe koyulmuştu; dikkatli ve sistemli çalışmasıyla da çok geçmeden Altın Çöpçü'nün işlerini düzene soktu. İşvereninin ona verdiği işleri bütün cepheleriyle derinlemesine anlama gayreti de, onları ivedilikle yerine getirmesi kadar özeldi. Hiçbir bilgi ya da açıklamayı önemsiz görmüyor, kendisine emanet edilen her konuda uzmanlaşıyordu.

İnsanları Altın Çöpçü'den daha iyi tanıyan birisi, Sekreter'in bütün diğer davranışları altında yatan bir yönüne pek güven duymayabilirdi. Sekreter, normalde bir sekreterin olabileceği kadar meraklı ya da müdahaleci değildi ama işleri en ince ayrıntısına kadar öğrenmeden tatmin olmuyordu. Çok geçmeden, (sahip olduğu malumattan) Harmon vasiyetini tescil eden daireye gittiği ve vasiyeti okuduğu ortaya çıktı. Şu ya da bu konuda kendisine bilgi verip vermemek konusunda kararsız kalan Bay Boffin'e, konuyu zaten bildiğini ve hakim olduğunu gösteriyordu her seferinde. Bunu yaparken de hiçbir saklama gayreti sergilemiyor, vazifesini mükemmelen yerine getirmek için onunla ilgili ulaşabildiği bütün ayrıntıları öğrenmenin görevinin bir parçası olduğu düşüncesiyle hareket ediyordu.

Dünya işlerinde Altın Çöpçü'den daha görmüş geçirmiş olan birisinde belli belirsiz bir itimatsızlık yaratabilirdi bu. Öte yandan Sekreter çabuk kavrayan, saygılı, sessiz, kendi işini görüyormuş gibi gayret eden bir adamdı. Ne işlerin ne de paranın idaresine meraklı görünüyor, her ikisini de tümüyle Bay Boffin'e bırakmayı tercih ediyordu. Kendi sınırlı alanı içinde peşinde olduğu bir güç varsa, o da bilginin gücüydü; işini mükemmelen kavramanın verdiği güç.

Sekreter'in yüzünde nasıl adı konamayan bir bulut varsa, davranışlarında da aynı şekilde tanımlanamayan bir gölge vardı. O ilk gece Wilfer ailesinin yanında sergilediği çekingenlik değildi bu; alışkanlıklar çekingenliği ortadan kaldırmıştı ama geriye kalan bir şey vardı. O zamanki yol yordam bilmez hali yoktu; zira artık mütevazı, zarif ve çalışmaya istekliydi. Yine de o şey baki kalmıştı. Amansız bir tutsaklık yaşamış, korkunç bir darlık çekmiş ya da kendini korumak için savunmasız bir hemcinsini öldürmüş insanların yüzlerinde, bunun anısının öldükleri güne kadar silinmediği söylenir. Bu yüzde de öyle bir anı mı vardı?

Yeni evde kendisine geçici bir çalışma odası yapmıştı ve elinin değdiği her iş tıkır tıkır yürüyordu, tek bir şey hariç. Bay Boffin'in avukatıyla görüşmekten ayan beyan kaçınıyordu. İki üç kere böyle bir ihtimal kendini gösterdiğinde bu vazifeyi Bay Boffin'e bırakmıştı; çok geçmeden bu tavrı merak uyandıracak kadar belirgin bir hal aldığından, Bay Boffin onunla bu isteksizliği konusunda konuşmaya karar verdi.

"Haklısınız," diye durumu kabul etti Sekreter. "Avukatla görüşmemeyi tercih ederim."

Bay Lightwood'a karşı kişisel bir itirazı mı vardı?

"Kendisini tanımam."

Davalardan çok mu çekmişti?

"Herkes kadar," diye kısaca cevapladı.

Avukatlara karşı bir önyargısı mı vardı?

"Hayır. Ama sizin için çalıştığım süre zarfında, efendim, avukatla müşterisi arasına girmekten muaf tutulmayı rica ediyorum. Elbette ısrar ederseniz istediğinize boyun eğerim Bay Boffin. Ama çok acil bir durum olmadıkça ısrar etmemeniz, benim açımdan çok daha iyi olur."

Şu anda acil bir durum olduğu söylenemezdi çünkü Lightwood'un elinde topu topu iki iş vardı, birincisi bulunamayan katille ilgili uzatmalı mesele, diğeri de satın alınan evin işlemleri. Belki ona kadar ulaşabilecek başka pek çok mesele, artık Sekreter'de son buluyor, genç Blight'in sahasına girmeden, onun denetimi altında

çok daha hızlı ve tatminkar bir şekilde hallediliyordu. Altın Çöpçü bunun farkındaydı. Şu anda ilgilenilme-si gereken mesele de Sekreter'in bizzat avukata gitmesini gerektirmeyecek kadar önemsizdi, zira şundan ibaretti: Hexam'ın ölümü dürüst adamın alın terini karlı olmaktan çıkarmış, dürüst adam buna direnerek alnını bir hiç uğruna nemlendirmeyi reddetmiş, hukuk çevrelerinde yeminle duvar delmek diye bilinen bir çabaya girişmişti. Nihayet bu umut ışığı da cızırdayarak sönmüştü. Ama eski olayların tekrar su yüzüne çıkmasıyla, yetkili birileri, tozlu raflarına -muhtemelen ebediyen- kalkmadan önce bunların tekrar gözden geçirilmesinin faydalı olacağına hükmetmiş ve Bay Julius Handford'ın tekrar bulunup sorgulanması talebinde bulunmuştu. Bay Julius Handford'ın izi tümüyle kaybolduğu için de Lightwood müşterisinden, onu açık ilanla arama konusunda yetki istiyordu.

"Lightwood'a mektup yazmaya da bir itirazın var mı, Rokesmith?" "Yok, efendim."

"Madem öyle iki satır bir şey yazıp istediğini yapmakta serbest olduğunu söyle. Bence o işten bir şey çıkmaz." "Bence de çıkmaz," dedi Sekreter. "Yine de istediğini yapabilir."

"Hemen yazıyorum. Bu konuda bana anlayış gösterdiğiniz için teşekkür ederim. Bay Lightwood'u hiç tanımadığım halde, onunla aramda nahoş bir durum olduğunu söylesem, bu isteksizliğim kulağa daha makul gelecektir. Onun suçu değil; onun bu konuyla hiç alakası yok, hatta adımı bile bilmez."

Bay Boffin bu konuyu başını bir iki kere sallayarak geçiştirdi. Mektup yazıldı ve ertesi gün Bay Julius Handford için ilan çıkarıldı. Adaletin yerini bulması adına, bir an önce Bay Mortimer Lightwood'la temasa geçmesi rica ediliyordu, ayrıca onun nerede olduğunu bilen ve bu bilgiyi Bay Mortimer Lightwood'un Temple'daki bürosuna iletenlere ödül vaat ediliyordu. Altı hafta boyunca her gün bu ilan bütün gazetelerin baş sayfalarında yer aldı{28} ve altı hafta boyunca her gün, Sekreter ilanı gördüğünde, patronuyla konuştuğu ses tonuyla,. "Bence bu işten bir şey çıkmaz!" dedi kendi kendine.

Bayan Boffin'in evlat edinmek istediği yetimi aramak başlıca işleri arasındaydı. İşe başladığı ilk andan itibaren onu memnun etmek için özel bir gayret gösteriyordu ve bu işin olmasını nasıl cam yürekten istediğini bildiği için, yılmaz bir dikkat ve itinayla takip ediyordu.

Bay ve Bayan Milvey bir çocuk ararken epey zorlanmışlardı. Evlat edinilebilecek yetimlerin ya cinsiyeti uygun değildi (zaten hep böyle olurdu) ya çok büyüktüler, ya çok küçüktüler, ya çok hastalıklıydılar, ya çok pistiler, ya sokaklara çok alışıktılar, ya kaçmaya çok meyilliydiler; ya da bu hayır işini gerçekleştirmenin tek yolu yetimi satın almaktı. Zira birinin yetimi evlat edinmek istediği duyulur duyulmaz, hemen şefkatli bir akraba ortaya çıkıp üzerine bir fiyat etiketi yapıştırıveriyordu. Pazarda yetim bedelinde öyle ani artışlar oluyordu ki Borsadaki en çılgın artış rekorlarına bile nal toplatırdı. Sabah dokuzda çamurdan pasta yapan çocuk eksi beş-binler seviyesine inmişken, birileri soruşturduğunda, öğleden önce artı beşbinlere fırlayabilirdi. Pazarda çok fazla spekülasyon vardı. Piyasaya sahte hisseler sürülüyordu. Ana babalar kendilerini ölü ilan edip yanlarında yetimleriyle çıkageliyorlardı. Hakiki yetim hisseleri el altından pazardan çekiliyordu. Özel görevlendirilmiş gözcüler tarafından Bay ve Bayan Milvey'in mahalleye girdiği haberi getirildiğinde, geçici yetim hisseleri anında ortadan kaldırılıyor ve ancak, simsarların 'litrelik bira' dediği koşulla açığa çıkarılıyordu. Keza South Sea Şirketi üzerinde yapılan ve nice borsa meraklısının mahvına neden olan spekülasyonlar misali çılgın iniş çıkışlar vuku buluyor, yeüm-sahipleri ortalıktan kaybolup kaybolup, sonra onar on beşer pazara akın ediyordu. Ama bütün bu çeşitli işlemlerin temelinde yatan tek ilke pazarlık ve satıştı; ancak bu ilke Bay ve Bayan Milvey tarafından kesinlikle kabul görmüyordu.

Nihayet Rahip Frank, Brentford'da sevimli bir yetim oğlanın bulunduğu yolunda duyumlar aldı. Eskiden onun kilisesine devam eden müteveffa ana babadan birinin, söz konusu sevimli kasabada, fakir ve dul bir ninesi varmış; Bayan Betty Higden adındaki bu hanım, yetime anne şefkatiyle bakıyormuş ama mali durumu daha fazla bakmaya elvermiyormuş.

Sekreter, Bayan Boffin'e iki seçenek sundu, ya kendisi önden gidip bu yetimle ilgili araştırma yapacaktı

ya da Bayan Boffin'i de yanına alacaktı, böylece kendi kararını kendisi verebilecekti. Bayan Boffin bu ikinciyi tercih edince, bir sabah, çekiç kafalı delikanlıyı da yanlarına alarak kiralık bir faytonla yola çıktılar.

Çamurlu Brentford'un lamelif arka sokaklarında bir yerde bulunan Bayan Betty Higden'ın ikametgahını tespit etmek kolay olmadığından, Üç Saksağan tabelasını görünce arabadan indiler ve araştırmaya yaya devam ettiler. Çok soruşturmaların ve hezimetlerin ardından, sokak içinde minicik bir kulübe işaret edildi onlara, açık kapısının önünde bir tahta, ona koltuk altlarından asılmış küçük yaşta bir beyefendi, başsız bir tahta ata bağladığı iple çamurda balık avlıyor. Kıvır kıvır kumral kafası ve dobra yüz ifadesiyle göze çarpan bu genç sporcunun, aradıkları yetim olduğuna hükmetti Sekreter.

Maalesef onların adımlarını hızlandırmasıyla, bu hareketin heyecanından kendi şahsi güvenlik kaygılarını bir kenara bırakan yetim dengesini kaybedip sokağa düştü. Tombulcana bir yetim olduğundan düştüğü yerde yuvarlanmaya başladı ve onlar yetişemeden su oluğuna düştü. Onu oluktan John Rokesmith kurtardı, böylece Bayan Higden'la ilk karşılaşmaları, yüzü morarmış yetimi, tepetaklak derdest etmişken -ilk bakışta, gayri meşru olarak derdest etmişken- biraz biçimsiz bir durumda vuku buldu. Kapıdaki tahta, hem dışarı çıkan Bayan Higden'ın, hem de içeriye giren Bayan Boffin'le John Rokesmith'in ayaklarına köstek olarak durumun zorluğunu iyice arttırmıştı, yetimin çığlıklar da bu duruma sıkıntılı ve insaniyetsiz bir hava katmıştı.

İlk başta yetimin 'nefesini tutması' yüzünden bir açıklamada bulunmak mümkün olmadı; yetimde kurşuni renkli bir katılık ve ölümcül bir sessizlikle tezahür eden bu ürkütücü gelişme yanında çığlıklar kulağa, büyük keyif veren müzik gibi geliyordu. Ama çocuğun yavaş yavaş kendine gelmesiyle Bayan Boffin de yavaş yavaş kendini tanıttı ve tebessümlü bir huzur havası yavaş yavaş Bayan Betty Higden'ı evine geri döndü.

O zaman, bunun içinde çok büyük bir silindirli ütü makinesi bulunan küçük bir ev olduğu ortaya çıktı; makinenin kolunu çok uzun boylu bir oğlan çeviriyordu, küçücük bir kafası vardı, orantısız büyüklükteki ağzı açık duruyor, misafirleri görmekte gözlerine yardım ediyor gibi görünüyordu. Makinenin yanında bir köşede, biri kız biri oğlan; küçücük iki çocuk iki taburede oturuyordu; çok uzun oğlan misafirlere aval aval bakmayı bırakıp da kolu bir kere çevirdiğinde, makinenin o masumlar yok etmek üzere tasarlanmış bir mancınık gibi üzerlerine doğru atılıp, kafalarına birkaç santim kala geri çekilmesini görmek tedirginlik vericiydi. Oda temiz ve derli topluydu. Tuğla bir zemini, baklava şeklinde küçük camlardan oluşan bir penceresi vardı; dışına diklemesine çivilenmiş ipler, koşullar elverişli olursa yazın burada kızıl fasulyeler yetişeceğini gösteriyordu. Geçmiş mevsimlerde Betty Higden için fasulyeden yana bereket olmuşsa da paradan yana pek olmamıştı anlaşılan; zira yoksulluğu apaçıktı.

Yılmaz bir azme ve güçlü bir karaktere sahip ihtiyar kadınlardandı Bayan Betty Higden, her sene onu yere sermek için yeni darbelerle gelse de, yıprandığı halde onlarla başa çıkmayı bilmişti; parlak kara gözlü, kararlı yüzlü, hareketli bir ihtiyar kadındı ama yufka yürekliydi de; mantıklı düşünme becerisi yoktu belki ama Allah büyüktür, cennette yürekler de beyinler kadar hesaba katılır belki.

"Evet, tabii!" dedi konu kendisine açıldığında. "Bayan Milvey sağolsun bana mektup yazmış, ben de Zifos'a okuttum. Güzel bir mektuptu. Çok ince bir hanım."

Daha da açılan ağzı ve gözleriyle, Zifos'un kendisinde vücut bulduğunu itiraf eder gibi görünen uzun boylu oğlana baktı misafirler.

"Ne yalan söyleyeyim, elyazısı okuyamam pek," dedi Betty, "ama incil'imi okurum, basılı şeylerin de çoğunu. Gazete de severim. ihtimal vermezsiniz belki ama Zifos çok iyi gazete okur. Mahkeme sütununu okurken sesini de değiştirir. Taklit yapar."

Misafirler yine kibarlık gereği Zifos'a bakmayı bir borç bildiler; Zifos da onlara baktı, aniden kafasını arkaya attı, ağzını olabildiğince açıp, yüksek sesle, uzun uzun güldü. Bunun üzerine, beyinleri açık tehlike altında olan iki masum da güldü, Bayan Higden da güldü, yetim de güldü, sonra misafirler de güldüler. Neden güldükleri

belli olmasa da en azından neşelenmişlerdi.

Sonra Zifos, ani bir hamaratlık krizine ya da öfkesine tutulmuş gibi makineye saldırdı ve muazzam bir gacırtıyla onu masumların kafalarına doğru itip itip çekmeye başladı ama Bayan Higden onu durdurdu.

"insanlar kendi konuştukları şeyi duyamıyorlar, Zifos. Dur biraz, bekle!"

"Kucağınızdaki sevgili yavru o mu?" diye sordu Bayan Boffin.

"Evet, hanfendi, Johnny."

"Adı da Johnny'miş!" diye bağırdı Bayan Boffin, Sekreter'e dönerek; "Johnny! Ona verecek bir isim kaldı! Çok tatlı bir çocuk."

Oğlan, çocuksu bir utangaçlıkla çenesini iyice aşağı eğmiş, maviş gözleriyle Bayan Boffin'e kaçamak bakışlar fırlatıyor, tombul gamzeli elini, öpsün diye ihtiyar kadının dudaklarına uzatıyor; kadın da ara ara bu eli öpüyordu.

"Evet hanfendi, çok tatlıdır; candır; hayatta kalan son kızımın kızının çocuğu. Ama o da ötekilerin yanına gitti."

"Bu çocuklar onun kardeşleri mi?" diye sordu Bayan Boffin. "Yok aman! Onlar bakımlıklar." "Bakımlık?" diye tekrar etti Sekreter.

"Bakayım diye bana getiriyorlar. Evde çocuk bakıyorum. Makine yüzünden sadece üç çocuk alabiliyorum. Hem çocukları seviyorum hem de haftada dört peni hiç yoktan iyidir. Gelin bakalım, Taytay'la Laylay."

Taytay oğlanın lakabıydı; Laylay kızın. Elele, adeta derelerle bölünmüş zorlu bir yoldan geçer gibi, sarsak adımlarla odanın öteki ucundan geldiler ve başları Bayan Betty Higden tarafından okşandıktan sonra, yetimi tutsak alıp götürmek ister gibi ona saldırdılar. Çocukların üçü de bu oyuna bayılmıştı, bu hisleri paylaşan Zifos da yine uzun uzun, yüksek sesle güldü. Oyunu tadında bırakma zamanı geldiğinde Betty Higden, "Hadi bakalım yerlerinize, Taytay'la Laylay," dedi. Çocuklar elele, o dereler son yağmurlardan iyice kabarmış gibi zorlanarak geri döndüler.

W.T. GREEN. Sc

Bayan Boffin bir yetim keşfediyor

"Peki ya Zifos kardeş - yoksa bey mi demeli?" diye sordu Sekreter, karşısındaki adam mı çocuk mu bilememişti.

"Aşk çocuğu," dedi Betty Higden, sesini alçaltarak; "annesiyle babası bilinmiyor; sokakta bulunmuş. Şeyde büyümüş," dedi hoşnutsuzlukla silkinerek.

"Darülacezede mi?" dedi Sekreter.

Bayan Higden ihtiyar, metin yüzü asılarak, sıkıntıyla başını salladı. "Lafını etmek hoşunuza gitmiyor mu?"

"Lafını etmek ha!" dedi ihtiyar kadın. "Oraya gitmektense ölürüm daha iyi. Şu güzelim yavruyu oraya götürmektense at arabasının altında atanın daha iyi. Buraya gelip hepimizi can çekişirken bulurlarsa, evi ateşe versinler hepimiz kömür olalım daha iyi, yeter ki cesedimizi bile oraya götürmesinler!"

Onca sene didinmenin ve zorlu bir hayatın ardından, bu yalnız kadındaki ruh çok şaşırtıcı, Lordlarım, Beyefendiler ve Saygıdeğer Meclis Üyeleri! O cafcaflı konuşmalarımızda ne deriz buna? Biraz sapkınlaşmış Britanyalı bağımsızlığı mı? Bu mu, yoksa başka bir saçmalık mı?

"Gazetelerde çıkmıyor mu çarşaf çarşaf," dedi kadın, çocuğa sarılarak, "Allah yardımcım olsun, benim gibilerin yardımcısı olsun! Oraya düşmüş bitap insanların, sırf yorgunluktan ölsünler diye oradan oraya sürüldüğü çıkmıyor mu? Gazetelerde çıkmıyor mu, nasıl oyalanıp oyalanıp durdukları, nasıl bir damın, bir doktorun, bir damla ilacın, bir lokma ekmeğin onlara fazla, fazla görüldüğü? Gazetelerde çıkmıyor mu bunun nasıl kanlarına dokunduğu, o kadar alçaldıktan sonra nasıl kendilerini bıraktıkları, nasıl bir el uzatan olmadan öldükleri? Diyorum ki, ben de ölmekten yana kimseden aşağı kalmam, iyisi mi o rezilliği çekmeyeyim."

Bu sapkın insanların mantığını hukukun hikmetiyle de hizaya sokmak mümkün değil Lordlarım, Beyefendiler ve Saygıdeğer Meclis Üyeleri!

"Johnny, nonoşum," diye devam etti ihtiyar Betty, çocuğu okşuyor, onunla konuşmaktan ziyade adeta yasını tutuyordu, "ihtiyar Betty Ninen, yetmişten ziyade seksene yakın. Ne bir kez olsun avuç açtı ne de devletten bir kuruş aldı. Parası oldu mu vergisini de verdi; çalışabildiğinde çalıştı, çalışamadığında aç gezdi. Dua et de ninenin gücü yetsin, son anda yataktan kalkmaya (ihtiyardır ama kuvvetlidir ninen Johnny), kaçıp saklanmaya, bir delikte gebermeye; yeter ki gazetelerde okuduğumuz, kendi halinde yoksullar itip kakan, üzüp sıkan, aşağılayıp utandıran o Karındeşen Jack'ların eline geçmeyeyim."

Yoksulların kafasında bu işi bu hale getirmek takdire şayan bir başarı, Lordlarım, Beyefendiler ve Saygıdeğer Meclis Üyeleri! Bunun bir boş zamanda düşünülmesini arz ederim.

Bayan Betty Higden'ın bu konuyu kapatırken, güçlü yüzünden silkip attığı korku ve tiksinti, ne kadar ciddi olduğunu gösteriyordu.

"Sizin yanınızda çalışıyor, öyle mi?" diye sordu Sekreter, konuyu tekrar Zifos Bey'e getirerek.

"Evet," dedi Betty, keyifli bir gülüşle başını sallayarak. "Çok da sıkı çalışır."

"Burada mı oturuyor?"

"Her yerden çok burada. Saf diye biliniyordu, ilk başta Bakımlık diye geldi. Kilisede gördüm tesadüfen, işime yarayabilir diye düşündüm ve görevli Bay Blogg'la konuştum Bakımlık olarak almak için. O zaman sıska, raşitik bir şeydi."

"Bu gerçek adı mı?"

"Doğrusunu isterseniz gerçek adı filan yok. Bulunduğu gece yerlerde çok zifos varmış, herhalde adı da ordan geliyor." "iyi huylu birine benziyor."

"Ağzınıza sağlık beyefendi, iyi huylu olmayan bir santimi bile yoktur," dedi Betty, "boyuna posuna bakarsanız ne kadar iyi huylu olduğunu anlarsınız."

Pek biçimsiz bir yapısı vardı Zifos'un. Boydan yana epey fazla, enden yana epey eksik, köşeli olabilecek yerleri fazlaca köşeli. Şu dağınık insan evlatlarından, adeta eklem yerlerini edepsizce sergilemek için doğmuş; üzerindeki her kemik çıkıntısı adeta doğaüstü bir belirginlikle cümle alemin gözüne batmaktaydı. Dizden, dirsekten, bilekten yana epey bir sermayesi vardı Zifos'un ve bu sermayeyi kendisine en fazla kar getirecek şekilde nasıl kullanacağını bilmiyor, daima yanlış şeylere yatırım yapıyor ve kendini dara sokuyordu. Hayat tümeninin Şabalak Timinin Bir Numaralı Başçavuşuydu Zifos ve bu bayrak altında kanının son damlasına kadar savaşmaya kararlıydı.

"Biraz da Johnny'den bahsedelim," dedi Bayan Boffin.

Johnny çenesini indirmiş, dudakları kabartmış, gamzeli kolunu siper ettiği mavi gözlerini misafirlere dikerek Betty'ye yaslanmış olduğundan, ihtiyar ninesi onun taze, tombul ellerinden birini, buruşuk sağ eline alıp usul usul sol eline vurmaya başladı.

"Evet, hanfendi, Johnny'den bahsedelim."

"Bu güzel yavruyu bana emanet ederseniz," dedi Bayan Boffin, güven telkin eden bir yüzle, "çok güzel bir ev, çok iyi bir bakım, mükemmel bir eğitim ve iyi arkadaşlar bekliyor onu. Allah'ın izniyle ona gerçekten iyi bir anne olacağım!"

"Size minnettarım hanfendi, çocuk da anlayacak yaşta olsa minnettar olurdu." Küçük eli hâlâ hafif hafif eline vuruyordu. "Daha çok ömrüm olaydı, bu kadar az kalmayaydı bile onun istikbaline mani olmak istemezdim. Ama bu çocuğa kelimelerle ifade edemeyeceğim kadar düşkünüm çünkü bana bir tek o kaldı, bu sizi rahatsız etmez değil mil"

'Teyzeciğim ne rahatsızlığı? Hiç öyle şey olur mu? Onu evine almışsın, bakmışsın, ne kadar sevdiğin belli!"

"Kaç tanesini kucağıma aldım," dedi Betty, nasırlı, sert elini hafif hafif vurmaya devam ederek, "Hepsi gitti bir bu kaldı! Size bencillik gibi görünecek ama aslında öyle değil. Başına talih kuşu konacak, ben öldüğümde beyefendi olacak. Ben, ben, bana ne oldu böyle bilmem. Kendimi tutmaya çalışıyorum. Siz bana aldırmayın!" Eli durdu, kararlı ağzı yumuşadı ve güzel, güçlü, ihtiyar yüzü çözülerek zayıflığa ve gözyaşlarına teslim oldu.

Misafirlerin imdadına duygusal Zifos yetişti; patronunu o halde görür görmez başını geri atıp açtı ağzını yumdu gözünü. Ortada bir acayiplik olduğunu gösteren bu tehlike işareti, Taytay'la Laylay'ı korkutunca şaşırtıcı bir kuvvetle avaz avaz ağlamaya başladılar, derken Johnny geriye doğru bükülerek küçük ayakkabısıyla Bayan Boffin'e bir tekme savurdu ve kahırla içine kapandı. Durumun saçmalığı, trajediye galebe çalmıştı. Bayan Betty Higden kendini anında toparladı ve ötekileri de çabucak hizaya soktu; çok heceli bir bağırtının ortasında duran Zifos enerjisini makineye verdi ve durdurulana kadar nedametle kolu üç beş tur çevirdi.

"Yok ama, bir şey yok!" dedi Bayan Boffin, kendi yufka yüreği dünyanın en taş kalbi gibi gelmişti ona. "Hiçbir şey olmayacak. Kimsenin korkmasına gerek yok. Hepimizin rahatı yerinde; değil mi Bayan Higden?"

"Tabii öyle," dedi Betty.

"Aceleye hiç gerek yok," dedi Bayan Boffin sesini alçaltarak. "Siz iyice düşünün, teyzeciğim!"

"Korku morku yok hanfendi," dedi Betty, "Dün enine boyuna düşündüm. Şimdi bana ne oldu anlamıyorum ama bir daha olmaz."

"Madem öyle, Johnny biraz daha düşünsün," dedi Bayan Boffin; "yavrucağın alışmak için zamana ihtiyacı var. Siz de işe iyi tarafından bakarsanız onun alışmasına yardımcı olursunuz, değil mi?"

Betty bu işi neşe ve hevesle kabul etti.

"Yarabbi," diye bağırdı Bayan Boffin güleç güleç etrafına bakarak, "herkesi mutlu etmek istiyoruz, üzmek değil! - Belki bana da bir haber ulaştırırsınız bu alışma işleri nasıl gidiyor diye?"

"Zifos'u yollanın," dedi Bayan Higden.

"Yanımdaki bu beyefendi de zahmetinin karşılığında ona ne icap ediyorsa verir," dedi Bayan Boffin. "Bay Zifos, evime geldiğinizde, et, sebze, puding yiyip bira içmeden dönmezsiniz."

Bu teklif vaziyeti daha da düzeltti; zira önce aval aval bakarak sırıtan Zifos, sonra kahkahalarla gülmeye başladı, Taytay'la Laylay'ın onu takip etmesiyle, Johnny de kervana katıldı. Bu elverişli koşulları, Johnny'ye baskın yapmak için uygun gören T ve L, yine elele dağlar tepeler aşarak, bir korsanlık seferine çıktılar; muharebe ocağın köşesinde, Bayan Higden'ın sandalyesi arkasında, iki tarafın da büyük kahramanlıklarıyla cereyan etti, daha sonra iki yenik korsan, dağlardan akan bir derenin kuru yatağını aşarak, elele taburelerine döndüler.

"Sevgili Betty, senin için ne yapabilirim söyle," dedi Bayan Boffin samimiyetle, "bugün olmasa da bir dahaki sefere."

"Teşekkür ederim hanfendi ama bir ihtiyacım yok, kendim çalışıp kazanıyorum. Gücüm kuvvetim yerinde. Bıraksalar otuz kilometre yürürüm." ihtiyar Betty gururluydu, parlak gözlerindeki kıvılcımlar da bunu ilan ediyordu.

"Evet, ama fazladan bir iki şey olsa zararı dokunmaz," dedi Bayan Boffin. "Valla ben de anamdan hanım doğmadım."

"Bana sorarsanız," dedi Betty gülümseyerek, "siz anadan doğma hanımsınız, hem sapma kadar, siz değilseniz kim hanım merak ediyorum. Ama sizden bir şey kabul edemem, canım. Kimseden bir şey almadım şimdiye kadar. Yanlış anlaşılmasın, minnettarım ama kendim kazanmayı tercih ederim."

"Tabii, ona ne şüphe!" dedi Bayan Boffin. "Ufak tefek şeylerden bahsediyordum ben, yoksa hiç lafını etmezdim."

Betty, bu hassas cevabı takdir ettiğini göstermek için misafirinin elini tutup öptü. Vücudu dimdik, özgüveni muazzamdı. Misafirinin karşısına geçip meramını biraz daha anlattı.

"Size sözünü ettiğim kaderin onu da beklediğinden korkmasam evlatcığımdan hiç mi hiç ayrılmazdım, sizin için bile. Çünkü onu seviyorum, çok ama çok seviyorum! Çoktan ölmüş, toprak olmuş kocamı seviyorum onda; ölmüş, toprak olmuş çocuklarımı seviyorum; kaybolup gitmiş genç ve umutlu zamanlarımı seviyorum. Bu sevgiyi satacak olursam sizin iyi, güleç yüzünüze bakamam. Bunun bir bedeli olamaz. Hiçbir şeyin eksikliğini çekmiyorum. Elden ayaktan düştüğümde, kendi kendime çabucak ölsem bana yeter. Ölülerimle o sözünü ettiğim kepazeliğin arasında da durdum hep, hiçbirini ona muhtaç etmedim. Elbisemin içinde," eliyle göğsüne dokundu, "beni mezara koymaya yetecek para dikili. Sadece onun doğru yerlere harcanmasını sağlasanız yeter, böylece son ana kadar o zalimlikten, o rezillikten uzak kalmış olurum, siz de benim için küçük bir şeyden fazlasını yapmış olursunuz, şu dünyada tek muradım budur."

Bayan Betty Higden'ın misafiri elini sıktı. Güçlü yüz artık zayıflığa teslim olmuyordu. Lordlarm, Beyefendiler ve Saygıdeğer Meclis Üyeleri, neredeyse bizim yüzlerimiz kadar sakin, hatta vakurdu.

Bir süre sonra Johnny, Bayan Boffin'in kucağında geçici bir konum işgal etmeye kandırıldı. Ancak öncelikle iki Bakımlıkla arasında bir rekabet hissi yaratılması, ikisinin de sırayla söz konusu konuma intikal edip, hiç zarar görmeden geri döndüğünü görmesi gerekmiş, ancak ondan sonra Bayan Betty Higden'ın eteklerinden ayrılmaya razı olmuştu; Bayan Boffin'in kucağındayken bile ayrıldığı yere dönmek için can atıyordu, hem ruhen

hem bedenen; birincisi asık suratında, ikincisi uzanan kollarında ifade bulmaktaydı. Ancak Bayan Boffin'in evinde beklemede olan harika oyuncaklar tasvir edildiğinde, dünya nimetlerine meraklı yetim, kaşlarını çatıp yumruğunu ağzına sokarak ona bakmaya razı oldu, hatta dörtnala pastanelere gitmek gibi mucizevi bir yeteneği olan, zengin koşumlu, tekerlekli attan bahsedildiğinde kıkırdamaktan kendini alamadı. Bakımlıklar tarafından da hemen kapılan bu ses, coşkulu bir trioya dönüştü ve herkesi memnun etti.

Bunun üzerine görüşmenin çok başarılı geçtiğine hükmedildi ve Bayan Boffin mutlu oldu, herkes de memnun kaldı. Bilhassa, onları en düzgün yoldan Üç Saksağan'a götürmeyi üstlenen ve çekiç kafalı delikanlı tarafından çok hor görülen Zifos.

Bu iş de hale yola konunca Sekreter, Bayan Boffin'i Köşk'e bıraktı ve akşama kadar yeni evde çeşitli işlerle meşgul oldu. Akşamleyin evine dönerken tarlalar arasından geçen yolu, Bayan Bella Wilfer'a rastlamak için mi seçtiği bilinmez ama söz konusu genç hamının o saatlerde oralarda yürüyüşe çıkma adeti vardı.

Dahası, o gün de yürüyüşe çıkmıştı.

Artık matemden çıkan Bayan Bella olabildiğince canlı renklere bürünmüştü. Kendisinin de o renkler kadar güzel olduğu, renklerle birbirlerine pek gittikleri su götürmezdi. Yürürken bir taraftan da okuyordu ve Bay Rokesmith'in yaklaşmakta olduğunun hiç farkındaymış gibi görünmediğine göre muhtemelen farkında değildi.

"Hı?" dedi Bayan Bella, gözlerini kitabından kaldırıp önünde duran adama bakarak. "Ah! Siz."

"Topu topu ben. Güzel bir akşam!"

"Öyle mi?" dedi Bella, soğuk soğuk etrafına bakarak. "Madem öyle diyorsunuz öyledir herhalde. Ben akşama filan pek dikkat etmiyordum." "Kitaba mı daldınız?" "Ee-evet," dedi Bella, kayıtsız bir sesle. "Aşk romanı mı Bayan Wilfer?"

"Yok, hiç alakası yok, aslında okumasam daha iyi. Her şeyden çok parayla ilgili."

"Para her şeyden iyidir mi diyor?"

"Doğrusu," dedi Bella, "ne dediğini unuttum ama isterseniz kendiniz bakabilirsiniz Bay Rokesmith. Daha fazla okumak istemiyorum bunu."

Sekreter kitabı aldı -Bella sayfalarım yelpaze gibi açmıştı- ve onunla birlikte yürümeye başladı.

"Size bir mesajım var Bayan Wilfer."

"Kim mesaj yollayacak ki bana!" dedi Bella baygın bir sesle.

"Bayan Boffin. Bir, bilemedin iki haftaya kadar sizi kabul etmeye hazır olacağını haber vermemi rica etti."

Bella hoş bir küstahlıkla kaşlarını kaldırıp gözkapaklarını düşürerek ona baktı. "Bu mesajı getirmek nerden üzerinize vazife oluyor?" der gibi bir hali vardı.

"Size söylemeye fırsat bulamadım ama ben Bay Boffin'in sekreteri oldum."

"Benim açımdan bir şey değişmedi," dedi Bayan Bella burnu bir karış havada, "çünkü sekreter nedir bilmiyorum. Gerçi bir önemi de yok." "Hem de hiç."

Yanında yürüyen kızın yüzüne kaçamak bir bakış fırlatınca, bu lafı bu kadar kolay kabul etmesini beklemediğini anladı.

"Siz de sürekli orada mı olacaksınız Bay Rokesmith?" diye sordu Bella, bunda bir mahzur görüyormuş gibi.

"Sürekli değil. Sık sık."

"Hay Allah!" dedi Bella, sıkıntılı bir sesle.

"Ama benim orada sekreter olarak konumum sizin misafir olarak konumunuzdan çok farklı olacak. Benim varlığımı hissetmeyeceksiniz bile. Ben işleri yürüteceğim; siz keyfinize bakacaksınız. Ben maaşımı hak etmeye çalışacağım; sizin zevk almak ve cezbetmekten başka yapacak işiniz olmayacak."

"Cezbetmek mi?" dedi Bella, yine kaşlarını kaldırıp gözkapaklarını düşürerek. "Sizi anlamıyorum."

Bay Rokesmith ona cevap vermeden sözüne devam etti.

"Kusura bakmayın; sizi o siyah elbiseyle ilk gördüğümde... "

("Al işte!" diye zihninde feveran etti Bayan Bella. "Evdekilere kaç kere söyledim. Herkes o gülünç matem elbisesinin farkına varıyor diye.")

"Sizi o siyah elbisenin içinde ilk gördüğümde, ailenizle aranızdaki farkı neye yoracağımı bilememiştim. Bu konuda yorumda bulunmam size münasebetsizlik gibi gelmez umarım."

"Ben de öyle umuyorum," dedi Bayan Bella kibirle. "Ama bu konuda nasıl yorumda bulunduğunuzu en iyi siz bilirsiniz."

Bay Rokesmith özür dilercesine başını eğip konuşmaya devam etti.

"Bay Boffin işlerini bana emanet ettiğinden beri bu küçük muammayı çözmeye başladım. Kaybınızın çoğunun telafi edileceğini söylemek isterim. Elbette sadece zenginlikten bahsediyorum Bayan Wilfer. Değeri ya da değersizliği konusunda hiçbir fikir yürütemeyeceğim -sizin de yürütemeyeceğiniz- bir yabancının kaybı ayrı bir şey. Ama sizi kabul eden bu beyefendiyle hanımefendi öyle sade, öyle cömertler, sizden öyle hoşlanıyorlar ve -nasıl desem?- başlarına konan talih kuşunun tazminatını ödemeye öyle istekliler ki onlara karşılık verseniz yeter."

Kızın yüzüne yine kaçamak bir bakış fırlattığında, hiçbir takınılmış soğukluğun gizleyemeyeceği hırslı bir zafer ifadesi gördü.

"Raslantılar bizi aynı çatı altına getirdi, tuhaftır, bizi bekleyen yeni koşullar yine aynı çatı altında olmamızı gerektirecek. Bu yüzden de haddimi aşarak size bu tür şeyler söyledim. Umarım özel hayatınıza müdahale ettiğimi düşünmemişsinizdir," dedi Sekreter saygıyla.

"Doğrusu Bay Rokesmith, ne düşündüğümü ben de bilemiyorum," dedi genç hanım. "Benim için çok yeni şeyler bunlar, hem sadece sizin muhayyilenizden kaynaklanıyor da olabilirler."

"Zamanla göreceksiniz."

İçinde yürüdükleri arazi Wilferlar'ın evinin karşısına denk geliyordu. Pencereden bakıp kızını kiracıyla konuşurken gören ihtiyatlı Bayan Wilfer kafasını bağladığı gibi yürüyüşe çıkıverdi.

Bu görkemli hamının emin adımlarla üzerine doğru geldiğini gören John Rokesmith, "Bayan Wilfer'a, tesadüf eseri Bay Boffin'in sekreteri olduğumu, yani işlerini takip ettiğimi anlatıyordum," dedi.

"Bay Boffin'le yakın ahbaplık şerefine nail olmadım," dedi Bayan Wilfer, kronik vakar ve belli belirsiz haksızlığa uğramışlık havasıyla eldivenlerini sallayarak, "bu yüzden de bu kazanımı için onu tebrik etmek bana düşmez."

"Pek önemsiz bir kazanım," dedi Rokesmith.

"Kusura bakmayın," dedi Bayan Wilfer, "Bayan Boffin'in yüzüne bakmakla anlaşılamayacak kadar takdire şayan meziyetleri olabilir belki Bay Boffin'in, ama daha iyi bir yardımcıyı hak ettiğini söylemek tevazuyu abartmak olur."

"Çok naziksiniz. Ayrıca Bayan Wilfer'a yakın zamanda şehirdeki yeni malikânede beklendiğini söylemiştim."

"Kızımın Bayan Boffin'in teklifini kabul etmesini zımnen onayladığım için," dedi Bayan Wilfer, omuzlarını azametle silkip eldivenini savurarak, "herhangi bir itirazda bulunmayacağım."

Bu noktada Bayan Bella ona çıkıştı: "Saçma sapan konuşma anne, lütfen."

"Sus bakiyim!" dedi Bayan Wilfer.

"Hayır anne, bu saçmalıklardan gına geldi. itirazda bulunmalar, bilmemne!"

"Ne diyorum," diye tekrarladı Bayan Wilfer büyük bir görkemle, "itirazda bulunmayacağım diyorum. Eğer Bayan Boffin (simasını, çehre alimi Lavater'in tek bir takipçisi bile tasvip edemez)" silkindi, "şehirdeki yeni malikânesini, çocuklarımdan birinin cazibesiyle aydınlatmak istiyorsa, kendisine bu ayrıcalığın bahşedilmesinde bence mahsur yok."

"Siz de benimle aynı kelimeyi kullandınız," dedi Rokesmith, Bella'ya bakarak, "Bayan Wilfer'in cazibesinden söz ettiniz."

"Kusma bakmayın ama ben daha lafımı bitirmedim," dedi Bayan Wilfer korkunç bir ciddiyetle.

"Affedersiniz."

"Diyecektim ki," diye lafına devam etti, besbelli hiç böyle bir niyeti olmayan Bayan Wilfer, "cazibe kelimesini kullandığımda, özel bir mana kastetmiyorum."

Bu muhteşem bayan, aydınlatıcı fikirlerini, kendisini dinleyenlere büyük bir ihsanda bulunma ve kalitesini ortaya koyma havasında ifade etmişti. Bunun üzerine Bayan Bella onu küçümseyen küçük bir kahkaha attı:

"Bu kadarı hepimize yeter. Bay Rokesmith, rica etsem Bayan Boffin'e sevgilerimi..."

"Kusma bakmayın!" diye bağırdı Bayan Wilfer. "Saygılarını."

"Sevgilerimi!" diye tekrarladı Bayan Bella ayağını yere vurarak.

"Hayır!" dedi Bayan Wilfer tekdüze bir sesle. "Saygılarını."

("Bayan Bella'nın sevgilerini, Bayan Wilfer'ın saygılarını iletsem," diye bir uzlaştırma teşebbüsünde bulundu Sekreter.)

"Beni kabul etmeye hazır olduğunda seve seve gelirim. Ne kadar çabuk olursa o kadar iyi."

"Aile ikametgahına girmeden son bir şey daha söyleyeceğim Bella," dedi Bayan Wilfer, "Bay ve Bayan Boffin'le eşit şartlar altında ahbaplık ederken, Sekreter Bay Rokesmith hakkında, babanın kiracısı olarak, iyi şeyler söylemek, zarafetine yakışır bir hareket olacaktır."

Bayan Wilfer'ın tenezzülle himaye ilanında bulunması da kiracının Sekreter olmakla hızla gözden düşmesi kadar hayrete şayandı. Anne aşağı inerken tebessüm ediyordu ama kızı da peşinden gittiğinde yüzü asıldı.

"Ne küstah, ne sığ, ne kaprisli, ne tüccar, ne kayıtsız, ulaşması ne zor, yola getirmesi ne zor!" diye söylendi acı acı.

Yukarı çıkarken ekledi, "Ama ne güzel, yarabbi ne güzel!"

Odasında bir ileri bir geri yürürken de ekledi, "Ya bilseydi!"

Bir ileri bir geri yürüyerek evi sallayanın o olduğunu biliyordu Bella; fakirliğin nahoş yanlarından biri de, üst katta bir hayalet gibi güm güm güm yürüyen baş belası bir sekreterden kurtulamamak diye homurdandı.

17. Bölüm -Sefil Bir Bataklık

Yaz zamanı her şey çiçeğe durmuşken, bakın Bay ve Bayan Boffin, seçkin aristokratik aile malikânesine nasıl yerleşmişler, bakın Altın Çöpçü-'nün altın tozuna kımıl kımıl sürünen, uçuşan, vızlayan ne mahlûklar toplanmış!

Seçkin aristokratik kapıya kartını bırakanlar arasında başı Veneeringler çekiyor, neredeyse kapı bile boyanmadan, seçkin aristokratik basamaklara sabırsızlıkla koşmaktan soluk soluğa kaldıklarını gözünde canlandıra-biliyor insan. Bakır, kabartma harflerle yazılmış pahalı kartvizitler bırakılmış. Ev sahibi bulunamadığında âdet olduğu üzre, bir adet bakır yazılı Bayan Veneering kartı, bir adet bakır yazılı Bay Veneering kartı, bir adet evlilik müessesesini temsil eden Bay ve Bayan Veneering kartı, Bay ve Bayan Boffin'i azami Analitik ciddiyetle bir akşam yemeğinde ağırlama şerefine nail olma dilekleriyle. Büyüleyici Lady Tippins kartını bırakmış. Twemlow kartlarını bırakmış. İri, krem karamel rengi bir fayton ciddiyetle kapı önüne park edip dört kart bırakmış, iki adet Bay Podsnap, iki adet Bayan Podsnap, bir adet Genç Bayan Podsnap. Bütün dünya, karısı ve kızı kartlarını bırakmışlar. Bazen dünyanın karısının öyle çok kızı var ki kartları bir müzayededeki karma eşyayı hatırlatıyor; Bayan Tapkins, Genç Bayan Tapkins, Genç Bayan Federica Tapkins, Genç Bayan Antonia Tapkins, Genç Bayan Malvina Tapkins ve Genç Bayan Euphemia Tapkins; aynı hanım bir de şu kartı bırakmış, Bayan Henry George Alfred Swoshle, kızlık adı Tapkins; bir kart daha, Bayan Tapkins'in evine davetlisiniz, Çarşambaları, Müzikli toplantılar, Portland Place.

Bayan Bella Wilfer, belirsiz bir süreliğine, seçkin aristokratik ikametgâhın sakinlerinden birisi oluyor. Bayan Boffin, Bayan Bella'yı terzilere, şapkacılara götürüp güzelce giydiriyor. Veneeringler büyük bir pişmanlıkla Bayan Bella Wilfer'ı davet etmediklerini fark ediyorlar. Bir adet Bayan Veneering ve bir adet Bay ve Bayan Veneering, ilaveten bir de bu şerefe nail olmayı talep ederek, holdeki masanın üzerinde nedamet getiriyorlar. Bayan Tapkins de bu hatasını fark edip hızla telafi ediyor, kendisi ve Genç Bayan Tapkins, Genç Bayan Federica Tapkins, Genç Bayan Antonia Tapkins, Genç Bayan Malvina Tapkins ve Genç Bayan Euphemia Tapkins adına. Ayrıyetten Bayan Henry George Alfred Swoshle, kızlık adı Tapkins adına. Ayrıyeten Bayan Tapkins'in evine davetlisiniz, Çarşambaları, Müzikli toplantılar, Portland Place.

Esnafın defterleri açlık çekiyor, ağızları sulanıyor, Altın Çöpçü'nün altın tozu için. Bayan Boffin ve Bayan Wilfer arabayla çıktıklarında ya da Bay Boffin hızlı adımlarla önünden geçerken balıkçı, paraya duyduğu saygıyla şapkasını çıkarıyor. Adamları yünlü önlüklerine sildikleri ellerini alınlarına dokundurur gibi yaparak Bay Boffin'le hanımına selam veriyorlar. Ağzı açık somonlar, altınbaş kefaller tezgahın üzerinden adeta gözleriyle onları takip ediyor; elleri olsa, tapınırcasına bir hayranlıkla ellerini sallayacaklar. Kendisi de oturaklı, zengin bir adam olan kasap, yoldan geçmekte olan Boffinler tarafından, bir et korusunda hava almaktayken yakalandığında, tevazu göstereceğim diye öyle eli ayağına dolaşıyor ki ne yapacağını bilemiyor. Boffinler'in hizmetkarlarına hediyeler veriliyor, sokakta karşılarına çıkan yabancılar onlara kartlar uzatıp yoldan çıkarmaya uğraşıyor. Şöyle ki, "Diyelim Bay Boffin'den epey külliyatlı bir sipariş aldım sevgili dostum..." bu durumda senin de pekala hoşuna gidebilecek birtakım şeyler yapabilirim.

Ama biraz netameli bir şöhreti olan bu adama ne dolaplar kurulduğunu sadece, bütün mektupları açıp okuyan Sekreter biliyor. Altın Çöpçü'nün altın tozu karşılığında göz boyamak için sunulan türlü türlü tozlar! Yarım altınlık bağışlarla dikilecek elli yedi kilise, üç beş şiline onarılacak kırk iki papaz evi, yarım penilerle yaptırılacak yirmi yedi kilise orgu, posta pulu karşılığı bakılacak bin iki yüz çocuk. Gerçi Bay Boffin'den yarım altın, şilin, yarım peni ya da posta pulundan fazla katkı yapması bekleniyordu elbette, artık ne kadar olacağına da kendi karar verirdi. Tabii bir de hayır cemiyetleri vardı, sevgili Hıristiyan kardeşim! Çoğu maddi zorluklar içinde olsa da pahalı kâğıtlar ve baskılardan yana pek bonkörlerdi. Kocaman, şişko bir çifte mektup, altında düka arması.

Nicodemus Bojjin,

Sayın SAYIN BEYEFENDİ - Aile Parti Vakfı'nın yaklaşmakta olan Yıllık Yemeğinde başkanlık yapmayı kabul etmem sebebiyle ve bu asil kurumun muazzam faydasına duyduğum büyük inançla, tanınmış ve seçkin beyler tarafından desteklendiği halkımız nezdinde Yönetim Kurulu Listesinden de aşikar olan bu mühim kurum namına, bu yemekte sizin de kurula girmenizi teklif etme işini üstlenmiş bulunuyorum. Bu ayın l4'üne kadar cevabınızı bekliyorum,

Sadık Hizmetkarınız

Linseed

Not: Yönetim Kurulu Üyelerinin ödeyeceği ücret sadece Üç Guinea'dir.

Lindseed Dükü'nün bu mektubu çok dostane (notu da çok düşünceli) ancak taş basmasıyla yüzlerce basılmış ve farklı bir elyazısıyla, Nicodemus Boffin'in şahsına soluk bir hitap sunmakta. İki asil Earl, bir de Vikont birleşip, yine aynı mültefit üslupla, Sayın Nicodemus Boffin'i bilgilendirmeyi görev bilmişler: Batı İngiltere havalisinden saygıdeğer bir hanımefendi, Orta Sınıfların Mütevazı Üyelerine Yıllık Bağlama Cemiyeti'ne yirmi pound'luk bir kaynak hibe etmeyi teklif etmiş, ancak öncelikle yirmi kişinin yüzer pound'luk hibelerde bulunmasını şart koşmuş. Bu iyiliksever asilzadeler, Sayın Nicodemus Boffin'in, iki ya da daha fazla paylık bir katkıda bulunmak istemesi halinde, her payın şerefli ve saygıdeğer ailesinden bir ferdin ismine olması şartıyla, Batı İngiltere havalisindeki saygıdeğer hanımefendinin hedefleriyle bir tezat teşkil etmeyeceğini, kibarca işaret ediyorlar.

Şirketleşmiş dilenciler bunlar. Ama bunların yanında bireysel dilenciler de var; onlarla uğraşmaya Sekreter'in yüreği nasıl dayanacak! Şöyle ya da böyle uğraşmak gerekiyor zira, hepsi de birtakım belgeler gönderiyorlar (kâğıt parçalarına belge diyorlar ama kıyma ne kadar danaysa, bu kâğıtlar da o kadar belge) ve geri gönderilmemesi halinde mahvolacaklarını söylüyorlar. Yani şu anda zaten tamamen mahvolmuş durumdalar ama o zaman daha da tamamen mahvolacaklar. Bu mektupları gönderenler arasında, hayatın (imla dışında) her türlü lüksüne alışmış paşa kızlarına bolca rastlanmakta; kahraman babaları İber Yarımadası'nda savaştan savaşa koşarken hiç düşünebilirler miydi, yüce Rabbin o anlaşılmaz hikmetiyle altın bahşettiği birilerine ricacı olacaklarını; ilk kez kalkıştıkları bu işte kendilerine Nicodemus Boffin'i seçmelerinin sebebi altın gibi bir kalbi olduğunu duymalarıydı. Sekreter'in öğrendiği bir şey daha var: Karı koca arasında sır olmaz ilkesi, böyle nazik durumlar söz konusu olduğunda hükmünü kaybediyor anlaşılan, kendilerini kesinlikle men edecek sevgili kocalarından habersiz Bay Boffin'den para istemek için kaleme sarılan öyle çok kadın var ki; ya da karısı böyle bir harekette bulunduğundan zerrece şüphelense düşüp bayılacağı için ondan habersiz kaleme sarılan öyle çok koca. Bir de ilhamla yazan dilenciler var. Daha dün akşam, birazdan sönecek ve bundan böyle tüm gecelerini karanlığa gömecek mum parçasını seyrederlerken, bir melek kulaklarına Sayın Nicodemus Boffin'in adını fısıldamış, ruhlarına umut ışınları yollamış, hayır güven, ne zamandır yabancı oldukları güven! Yine bunları andıran, cin-fikirli-dostu olan dilenciler var. Tek bir kibritin titrek ve kasvetli ışığında, soğuk patateslerini bir yudum suyla yiyerek oturdukları evlerine (kirayı epeydir geciktirdikleri için kalpsiz evsahibelerinin onları 'bir köpek gibi' sokağa fırlatmakla tehdit ettiği bu eve) aklı başında bir arkadaşları uğrayıvermiş ve "Hemen Sayın Bay Nicodemus Boffin'e yaz," demiş, o seni reddetmez. Bir de bağımsız, asil dilenciler var. Bunlar bolluk zamanlarında altına toz kadar değer vermezmiş, büyük bir servet yapmalar önündeki bu tek engeli halen de aşamamışlar ama elbette Sayın Nicodemus Boffin'den istedikleri toz değil. Hayır Bay Boffin; isterse bütün dünya gurur desin, hatta boş gurur desin ama zorla verilse almazlardı; tek istedikleri borçtu -tamı tamına on dört hafta sonra, yıllık yüzde beş faiz oranıyla, söz konusu meblağ istenen hayır kurumuna yatırılacaktı- ve bunu reddetmek gibi bir fenalıkta bulunursa bu yüce ruhlar tarafından hor görülmesi garantiydi. İşlerini tıkır tıkır yürüten dilenciler de var. Bunlar Salı günü bire çeyrek kalaya kadar kendilerine zaman biçiyorlar, o zamana kadar Nicodemus Boffin'den bir posta çeki gelmemesi halinde, on beş dakika bile gecikse hiç gönderilmesin daha iyi çünkü o

zaman (amansız vaziyeti bütün netliğiyle hatırlatarak) 'cesetleri soğumuş' olacak. Bir de at sırtındaki dilenciler var ama bunlar 'dilenciye at verirsen, dört nala şeytana koşar' atasözündekinin aksine, şeytana değil servete koşuyorlar. Hedef önlerinde, yolun durumu mükemmel, mahmuzları ayaklarında, aygır istekli ama son anda bir eksik -bir saat, bir keman, bir teleskop, bir elektrik dinamosu- yüzünden o attan sonsuza kadar inmek durumunda kalıyorlar, tabii Sayın Nicodemus Boffin'den bu meblağda nakdi yardım alamazlarsa. Spora meraklı dilenciler daha az ayrıntıya giriyor. Kendilerine isimlerinin baş harfiyle yazılacak cevapların taşradaki postanelere gönderilmesini talep eden bu dilenciler, kadın yazısıyla, Kim olduğunu Sayın Nicodemus Boffin'e ifşa etmeye cesaret edemeyen, adını bilse hayrete gark olacağı birinin, Sayın Boffin'in eline beklenmedik bir biçimde geçen varlıktan hemen iki yüz pound avans talep ettiğini ve bu talebi de ne de olsa kendisinin de insan olmasına dayandırdığını yazıyorlardı.

Yeni ev böylesi bir Sefil Bataklıkta işte ve Sekreter gün be gün gırtlağına kadar battığı bu bataklık içinde debeleniyor. Çalışmayan bütün icatların mucitleri, şimdiye kadar meşgul olunmuş akla gelebilecek her türlü meşgaleyle iştigal eden iştigalciler de cabası; bunlar Sefil Bataklığın timsahlarıdır ve Altın Çöpçü'yü aşağıya çekivermek için pusuda beklerler.

Ama ya eski ev? Orada da Altın Çöpçü'ye kurulan kumpaslar yok mu? Köşk sularında köpekbalığı ailesinden balık yok mu hiç? Kimbilir. En azından Wegg oraya yerleşmiş vaziyette ve gizli gizli yürüttüğü işlere bakılırsa, bir keşifte bulunmayı umuyor gibi. Zira, tahta bacaklı bir adam karnının üzerine yatıp karyolaların altına bakıyorsa, soyu tükenmiş bir kuş gibi merdivenlerde zıp zıp zıplayarak elbise ve evrak dolaplarının üzerini kolaçan ediyorsa, toz tepelerini kurcalamak için demir bir çubuk edinmişse, bir şeyler bulmayı beklediği sonucuna varılabilir.

2. Kitap

AYNI YOLUN YOLCUSU

1. Bölüm -Eğitime Dair

Charley Hexam'ın ilk olarak kitaplardan bir şeyler öğrenmeye başladığı okul -zira onun ayarındaki öğrenciler için bir daha asla unutulmayan pek çok şeyin kitapsız mitapsız öğrenildiği Hazırlık Okulu sokaklardır- sevimsiz bir avluya bakan sefil bir tavanarasıydı. Basık ve nahoş bir havası vardı; kalabalık, gürültülü, aptallaştırıcıydı; öğrencilerin yarısı uyuklar ya da daimi bir uyku sersemliği halinde dolaşırlardı; öteki yarısıysa ilkel bir gaydayı, ölçü kaçırarak çalar gibi tekdüze bir uğultu çıkararak arkadaşlarını sersemletmekle iştigal ederdi. Sadece ve sadece iyi niyet ile hareket eden öğretmenlerin aklına ceza vermek hiç gelmezdi ve iyicil çabalarının neticesi de bu esef verici karmaşaydı.

Her iki cinsten, her yaştan çocuk geliyordu okula. Kızlarla erkekler ayrı oturtuluyor, ayrıca yaşlarına göre gruplara bölünüyordu. Ama ortamda, bütün öğrencilerin çocuksu ve masum olduğu gibi vahim ve gülünç bir iddia hakimdi. Özellikle hanım misafirler tarafından çok benimsenen bu iddia, abuk mu abuk saçmalıklara sebebiyet veriyordu. Hayatın en bayağı ve düşük yanlarına uzun süredir aşina olan genç kadınların o cici çocuk kitaplarına bayılması bekleniyordu; mesela Küçük Margery'nin Maceraları. Küçük Margery değirmenin yanındaki bir kulübede oturur; kendisi beş, değirmenci elli yaşında olmasına rağmen, adama ahlak dersleri verir, onu yola getirir; lapasını ötücü kuşlarla paylaşır; turplar da onları yiyen koyunlar da şapka takmadığı için kendisine yeni bir şapka alınmasını istemez; hasır örer ve hangi saatte olursa olsun her gelene iç sıkıcı söylevler çeker. Kaba saba genç mavnacılarla iri kıyım çamur kuşlarına ise Thomas Twopence'in deneyimleri örnek gösterilir; yakın dostu ve velinimetinin on sekiz penisini çalmamaya (inanılmaz tuhaflıktaki sebeplerle) karar veren Thomas, doğaüstü birtakım gelişmeler sonucu üç şilin üç peni sahibi olur ve sonsuza kadar mutlu yaşar. (Ama velinimetin bunun bir hayrını gördüğü söylenemez.) Nedamet getirmiş pek çok günahkar da kendi hayat hikâyelerini benzer bir damardan kaleme almışlardır; böbür böbür böbürlenen bu şahısların verdikleri derslerden şu çıkar: İnsan iyilik yapmak iyi bir şey olduğu için iyilik yapmaz, iyilik yapmaktan bir fayda gördüğü için iyilik yapar. Öte yandan yetişkin öğrencilere okumayı Kitab-ı Mukaddes üzerinden öğretirler (tabii öğrenebilirlerse) ve öğrenciler, heceler üzerinde tökezlemenin zorluğuyla ve gözlerini kendi okumaları gereken hecelerden ayıra-mamanın şaşkınlığıyla, altta yatan hikâyeyi hiç görmemiş, hiç duymamış gibi bihaber kalırlar. Kısacası had safhada sersemletici bir keşmekeştir bu okul, kara cinler grilere, kızıl cinler beyazlar karışır karışır karışır durur her gece.[{29}] Özellikle de Pazar geceleri. Çünkü o zaman, her şeyi kapmaya hazır talihsiz bebeler, onlardan biraz daha büyük birinin asla tahammül etmeyeceği, iyi niyetli öğretmenlerin en sıkıcısına, en beterine teslim edilir. Baş cellat olarak karşılarında yerini alan öğretmene, cellat yardımcısı olarak bir gönüllü çocuğun eşlik etmesi teamüldendir. Sııfta sıkılan ya da dikkati dağılan bir çocuğun suratının sıcak ellerle sıvazlanması, ne zaman ve nerede teamüle dönüşmüştür, teamüle uyan gönüllü çocuk bunu ilk ne zaman ve nerede görmüştür ve bunu icra edecek kutsal yeteneklerle ne zaman donanmıştır bilinmez. Baş celladın görevi hiç durmadan derse devam etmek, yardımcısının göreviyse, uyuyan çocuklara, esneyen çocuklara, huzursuzlanan çocuklara, mızıldanan çocuklara hücum edip zavallı suratlarını sıvazlamaktır, bazen favorilerine yağ sürüyormuş gibi tek eliyle, bazen at gözlüğü takıyormuş gibi iki eliyle. Nitekim söz konusu mekânda keşmekeş bir saat boyunca devam eder; hoca efendi, Sevgili Çocuklara, mesela o güzel Kabre gelme hikâyesini anlatır; yaklaşık beş yüz kere (çocuklar arasında çok makbul olan) Kabir kelimesini kullanır ama bir kez olsun ne manaya geldiğini söylemez; teamüle uyan çocuk, şaşmaz tefsir niyetine, sağlı sollu sıvazlamaya devam eder; rengi kızarmış, yorulmuş çocuklar birbirleriyle kızamık, kurdeşen, boğmaca, ateş ve mide hastalıkları değiş tokuşu yaparlar, bu mezat alanına sırf bu maksatla getirilmişler gibi.

Bu iyi niyet mabedinde bile olağanüstü zeki, öğrenmeye olağanüstü azimli bir çocuk bir şey öğrenebilir, öğrendikten sonra da öğretmenlere nazaran çok daha büyük bir başarıyla onu diğer çocuklara aktarabilir; hem onlardan daha fazla bilgi sahibi olduğundan hem de kurnaz öğrenciler karşısında onlar gibi eli kolu bağlı

olmadığından. İşte Charley Hexam da bu şekilde keşmekeş içinde eğitim görmüş, keşmekeş içinde eğitim vermiş ve keşmekeş içinden çekilip daha iyi bir okula kabul edilmişti.

"Ablanı ziyarete mi gitmek istiyorsun Hexam?"

"İzniniz olursa, Bay Headstone."

"Ben de seninle gelsem mi diyorum. Ablan nerede oturuyor?"

"Daha tam manasıyla bir yere yerleşemedi, Bay Headstone. Sizin için bir sakıncası yoksa yerleştikten sonra görmenizi tercih ederim."

"Baksana, Hexam." Diplomalı, maaşlı okul müdürü olan Bay Bradley Headstone, sağ işaret parmağını oğlanın ceketindeki iliklerden birine sokup dikkatli dikkatli baktı. "Ablan senin için uygunsuz biri değildir umarım."

"Böyle bir şüpheniz mi var, Bay Headstone?"

"Şüphem var demedim."

"Hayır, efendim; demediniz."

Bradley Headstone tekrar parmağına baktı, parmağını ilikten çıkardı, yüzüne yaklaştırıp tekrar baktı, kenarını ısırdı ve tekrar baktı.

"Sen de bizden biri olacaksın Hexam, malum. Zamanı geldiğinde, herkes tarafından kabul görecek bir sınavdan geçip aramıza karışacaksın. O zaman asıl soru..."

Okul müdürü parmağının bu sefer de öteki tarafına bakıp sonra ısırıp sonra yeniden bakarken, soruyu duymak için öyle sabırsızlandı ki Charley, dayanamayıp tekrar etti: "Soru nedir efendim?"

"Onu kendi haline bıraksan daha iyi olmaz mı?"

"Ablamı kendi haline bırakmam iyi bir şey mi, Bay Headstone?"

"Kendisini tanımadığım için böyle bir şey söylemiyorum. Bunu sana bırakıyorum. Düşünmeni istiyorum. Tartmanı istiyorum. Burada ne kadar büyük ilerleme kaydettiğini biliyorsun."

"Öyle bakarsanız beni buraya getiren de ablamdır," dedi oğlan biraz bocalayarak.

"Böyle bir şeyin gerekliliğinin farkına varıp," diye onu onayladı müdür, "senden ayrılmaya karar vererek. Evet, biliyorum."

Oğlan kendi kendisiyle mücadele ediyormuş, kafasında birtakım fikirleri tartıyormuş gibiydi.

Nihayet gözlerini müdürünün yüzüne kaldırarak: "Benimle gelip onu görmenizi isterim, Bay Headstone, yerleşmemiş olsa da fark etmez. Keşke benimle gelseniz de onu kendi gözlerinizle görüp kendi değerlendirmenizi yapsanız."

"Onu hazırlamak istemediğine emin misin?" diye sordu müdür.

"Ablam Lizzie'nin hiçbir şeye hazırlanmasına gerek yok," dedi oğlan gururla, "Kendisi neyse odur, olduğu gibi de davranır. Ablam rol yapmayı bilmez."

Ablasına duyduğu güven, daha önce iki kere sergilediği kararsızlıktan daha çok yakışıyordu yüzüne. Ona duyduğu sadakat karakterinin güçlü tarafını ortaya koyuyordu, zayıf tarafıysa tam bir bencillik sergilemesiydi. Ama bu sefer karakterinin güçlü tarafı galip gelmişti.

"Benim bu akşam yapacak işim yok," dedi müdür. "Seninle gelebilirim."

'Teşekkür ederim, Bay Headstone. Ben de gitmeye hazırım."

Bradley Headstone, efendiden siyah ceketi ve yeleği, efendiden beyaz gömleği, efendiden resmi, siyah kravatı, efendiden kumlu gri pantolonu, cebinde efendiden gümüş saati ve boynuna asılı saçtan örme kordonuyla, yirmi altı yaşında efendi mi efendi bir genç adamdı. Başka kıyafetle gezdiği görülmemişti hiç, yine de bu kıyafet içinde biraz rahatsız görünürdü, aralarında Pazar kıyafetlerini giymiş tamircilerde rastlanan türden bir uyum sorunu varmış gibi. Bir öğretmen olarak epey mekanik bilgi depolamıştı. Mekanik olarak kafadan aritmetik işlemleri yapar, mekanik olarak işaret edildi mi şarkı söylemeye başlar, mekanik olarak türlü nefesli aletler çalar, hatta mekanik olarak kilise orgu bile çalar. Çocukluğundan beri zihni mekanik bir depo olarak kullanılmıştır. Bu toptancının, perakendecilerin taleplerini karşılamak için dükkânını daima derli toplu tutması gerekir - şurda tarih, burda coğrafya, sağda astronomi, solda ekonomi politik - doğa tarihi, fizik, matematik, müzik ve daha neler neler, hepsi yerli yerinde - daimi ihtimam gerektiren bu iş yüzüne bir endişe ifadesi vermişti; ayrıca sürekli sorular sormak ve kendisine sorular sorulması ona şüpheci bir hava vermişti, daha doğrusu her an beklemedeymiş gibi bir hava. Yüzünde yerleşik bir sıkıntı vardı. Aslında ağır ya da dağınık bir zekâya sahip, kazandıklarını edinmek ve edindiklerini elinde tutmak için çok emek harcamış birinin yüzüydü bu. Zihin deposundan bir şeyler ek-silecek diye hep diken üstünde durur, kendini rahatlatmak için sürekli envanter çıkarırdı.

Bu kadar çok şeye yer açmak için bastırdığı daha bir o kadar şey ona yapmacık tavırlar vermişti. Yine de içindeki hayvan, (biraz közlenmiş olsa da) yanan o ateş halen seçilmekteydi. Belli ki genç Bradley Headstone, meteliksiz bir delikanlı olduğu zamanlarda, birisi çıkıp da gemide çalışmasını teklif etse, ilk tayfa yazılanlar arasıda olurdu. Bu geçmiş ona gurur, keder ve sıkıntı veriyor, bir an önce unutulmasını arzuluyordu. Zaten pek fazla bilen de yoktu.

Keşmekeşe yaptığı ziyaretlerden birinde, Hexam denen bu çocuk dikkatini çekmişti. Çocuğun etüt öğretmeni olarak başarısı tartışılmazdı, onu yetiştirecek hocaya itibar kazandıracağı da. Bu düşüncelere, belki o meteliksiz delikanlının anılar da karışmıştı. Sebebi her neyse, allem etmiş kallem etmiş, sonunda oğlanı kendi okuluna aldırmış, yiyecek ve yatak karşılığı yapılacak bazı işler vermişti. O sonbahar akşamı Bradley Headstone'la genç Charley Hexam'ı bir araya getiren koşullar bunlardı. Sonbahar gelip dayanmıştı çünkü alıcı kuşun ölüsü nehir kıyısına uzatıldığından beri altı ay geçmişti.

Okullar -kaç cinsiyet varsa o kadar okul vardı-Thames Nehrine doğru inen düzlükte, Kent'le Surrey'in ortasında, tren yolunun yakında öldüreceği bostanları oradaydı. Okullar yeni yapılmıştı ve bütün memlekette onlara benzeyen öyle çok okul vardı ki tek bir gezenti bina varmış da Alaaddin'in lokomotifiyle oradan oraya geziyormuş gibi bir his veriyordu insana. Oyuncak mahalleye benzeyen bir mahalledeydi okullar; sanki düşünce namına bir şeyi olmayan bir çocuk oyuncak sepetinden kutuları almış aklına estiği gibi yerleştirmişti; Kâh yeni açılmış bir yolun kenarına bir sıra ev, Kâh boşluğa bakan kocaman bir kahvehane, Kâh şimdiden viran olmuş yarım kalmış bir sokak, Kâh bir kilise, Kâh yepyeni, devasa bir depo, Kâh bakımsız, eski bir kır evi, arada kara çukurlar, göz alan salatalık seralar, boş tarlalar, yemyeşil sebze bahçeleri, tuğladan su yolu, üstü köprülü kanal, hepsinin üstüne sisin pasaklı hırpaniliği. Çocuk masaya bir tekme atıp uyumaya gitmişti sanki.

Ama en son inen Yeknesaklık Kitabından alınmış gibi duran, hepsi aynı şablonda okul binaları, öğretmenler ve öğrenciler arasında bile, iyi kötü nice kadere şekil vermiş o eski şablona rastlamak mümkündü. Mesela Bay Bradley Headstone dışarı çıktığında çiçeklerini sulamakta olan Bayan Peecher'da. İğne gözü gibi küçücük pencereleri, kitap kapağı gibi küçücük kapıları olan, küçük lojmanının yanındaki, küçük tozlu bahçe parçasında çiçekleri sulayan Bayan Peecher'da.

Ufak tefek, temiz pak, derli toplu ve gürbüz bir kadındı Bayan Peecher; kiraz yanaklı, şen sesli. Küçük bir iğnedenlik, küçük bir makara kutusu, küçük bir kitap, küçük bir dikiş sepeti, küçük bir ölçü, ağırlık, mezro takımı ve küçük bir kadın, hepsi bir arada. İstediğiniz konuda tam bir sayfa uzunluğunda bir deneme yazabilirdi, sol üst

köşeden başlayıp, sağ alt köşede bitirerek, hem de tam kitabına göre. Bay Bradley Headstone ona yazılı bir evlenme teklifinde bulunsa, muhtemelen bu konuda tam bir sayfa uzunluğunda, küçük, mükemmel bir deneme yazarak cevap verir ama mutlaka Evet derdi. Çünkü onu seviyordu. Gümüş saatinin, boynuna asılı kordonunu kıskanırdı. O kordonun yerinde kendi olmak, boynuna sarılmak, ona kendisi bakmak isterdi. Ama o bunun hiç farkında değildi çünkü Bayan Peecher'ı sevmiyordu.

Bayan Peecher'a küçük evinde yardım eden en sevdiği öğrencisi de, küçük süzgeçteki su bittikçe yerine yenisini doldurmak için elinde bir teneke suyla hazır bulunuyordu ve Bayan Peecher'ın hislerini gayet iyi sezdiği için, kendisi de genç Charley Hexam'a aşık olmayı görev bilmişti. Bu yüzden de öğretmenle öğrencisi küçük bahçe kapısının üzerinden baktıklarında, katmerli şebboyların{30} arasında çifte telaşe yaşandı.

"Bu akşam hava çok güzel değil mi Bayan Peecher?" dedi hoca.

"Hem de çok, Bay Headstone," dedi Bayan Peecher. "Yürüyüşe mi çıktınız?"

"Hexam'la uzun bir yürüyüş yapacağız."

"Tam da uzun yürüyüş havası," dedi Bayan Peecher.

"Bizimki keyiften ziyade vazife," dedi hoca.

Bayan Peecher süzgecini ters çevirip son birkaç damlayı da dikkatle çiçeklerden birinin üzerine silkeledi, sanki o son damlaların sihirli bir gücü vardı da çiçekler sabaha kadar Jack'ın fasulyesi gibi göğü delecekti; sonra oğlanla konuşmakta olan öğrencisinden suyu tazelemesini istedi.

"İyi geceler, Bayan Peecher," dedi muallim. "İyi geceler, Bay Headstone," dedi muallime.

Öğrenci, kendini öğrenciliğe öyle kaptırmış, araba ya da tramvay durdurmak için elini kaldırır gibi parmak kaldırmaya sınıfta öyle alışmıştı ki, ne zaman Bayan Peecher'a söyleyecek bir şeyi olsa, evde de aynı hareketi yapıyordu ve bu sefer de yaptı.

"Evet, Mary Anne?" dedi Bayan Peecher.

"İzninizle, hocam, Hexam ablasını görmeye gittiklerini söyledi." "Ama nasıl olur," dedi Bayan Peecher, "Bay Headstone'un ablayla ne işi olacak."

Mary Anne tekrar parmak kaldırdı. "Evet, Mary Anne?"

"İzninizle, hocam, Hexam'ın ablasıyla bir işi olamaz mı?" "Olabilir," dedi Bayan Peecher. "O benim aklıma gelmemişti. Hoş önemi de yok ya."

Mary Anne tekrar parmak kaldırdı.

"Evet, Mary Anne?"

"Ablası çok güzelmiş diyorlar."

"Ah Mary Anne, Mary Anne!" dedi Bayan Peecher, birazcık yüzü kızardı, birazcık sinirlenerek başını iki yana salladı; "sana kaç kere söylemedim mi, bu belirsiz ifadeyi kullanma, genel bir şey varmış gibi konuşma diye? 'Diyorlar' dediğinde ne demek istiyorsun? Onlar ne?"

Mary Anne, kollarını arkada kavuşturdu, sol eliyle sağ kolunu tutuyordu ve sözlüye kaldırılmış gibi cevap verdi: "Kişi zamiri."

"Hangisi?"

"Üçüncü kişi."

"Üçüncü ne?"

"Çoğul."

"Pek tam olarak kaç kişi, Mary Anne? İki mi? Daha mı fazla?"

"Özür dilerim, hocam," dedi Mary Anne, düşününce kafası karışmıştı, "ama sadece kardeşini kastetmiştim." Bunu söyledikten sonra kollarını çözdü.

"Farkındayım," dedi Bayan Peecher, tekrar gülümseyerek. "Rica ederim, bir dahaki sefere daha dikkatli ol Mary Anne. 'Diyor' başka 'diyorlar' başka. İkisi arasında ne fark var? Söyle bakalım."

Mary Anne hemen sağ kolunu arkada sol eline taktı -bu durumun olmazsa olmazıydı bu hareket- ve cevap verdi: "Birisi, etken fiil, üçüncü tekil şahıs, şimdiki zaman. Öteki etken fiil, üçüncü çoğul şahıs, şimdiki zaman."

"Neden etken fiil, Mary Anne?"

"Çünkü önüne zamir alıyor, Bayan Peecher."

"Aferin," dedi Bayan Peecher onu cesaretlendirerek "Bundan iyisi can sağlığı. Bir dahaki sefere kullanmayı unutma, Mary Anne." Bunu söyleyen Bayan Peecher çiçeklerini sulamayı bitirdi ve dünyanın en büyük nehirleri, dağları, genişlikleri, derinlikleri, yükseklikleri üzerinde bilgilerini tazeledi, sonra da kendi keyfi için, dikeceği elbisenin ölçülerini almaya koyuldu.

Bradley Headstone'la Charley Hexam, Westminster Köprüsü'nün Sur-rey tarafından karşıya geçtiler ve Middlesex kıyısından Millbank'a doğru ilerlediler. Bu havalide Kilise Sokağı adında küçük bir sokak ve Smith Meydanı denen küçük, kör bir meydan vardı. Meydanın orta yerinde, dört köşesinde dört kulesi olan, çirkin mi çirkin bir kilise dikiliyordu; ayaklarım havaya dikmiş sırtüstü yatan, korkunç, devasa, taşlaşmış bir canavar gibi. Yakın bir köşede bir ağaç, bir demirci, bir keresteci, bir de hurdacı vardı. Paslı bir kazanın ve kocaman paslı tekerleklerin, ne demeye hurdacının avlusunda yarısı toprağa gömülü durduğunu kimse ne biliyor ne de bilmek istiyordu. Hani şu sözümona neşeli Değirmencinin şarkısı vardır ya, ne kimse umurlarındaydı, ne de onlar kimsenin umrunda.

Meydanda bir tur atıp, üzerine çökmüş ölgün sükûneti, doğal bir uykuya dalmış gibi değil de hapla uyutulmuş gibi bir his veren o tuhaf sükûneti gördükten sonra sokakla meydanın birleştiği noktada durdular; orada bir sıra küçük, sessiz ev vardı. Charley Hexam onlara yönelip bir tanesinin önünde durdu.

"Galiba burasıydı, efendim. Babam öldükten hemen sonra geçici olarak buraya taşınmıştı."

"O zamandan beri kaç kere görüştünüz?"

"Sadece iki kere, efendim," dedi çocuk, yine eski çekingenliğiyle, "ama benden çok onun yüzünden." "Geçimini nasıl sağlıyor?"

"Eli dikişe yatkındır, denizci kıyafetleri diken bir yerde çalışıyor." "Eve de iş alıyor mu?"

W T GREEN. C

Evin adamı ve kötü çocuk

"Bazen; ama asıl düzenli olarak gittiği işyerinde çalışıyor. Kapı numarası doğru."

Oğlan kapıyı çaldı ve kapı aniden bir yayla, tıkırdayarak açıldı. Küçük sofadan geçilen odanın kapısı açıktı ve içeride bir çocuk - cüce - kız - bir şey - küçük, alçak, eski moda bir koltuğa oturmuştu; önünde de iş tezgahı gibi bir şey vardı.

"Ayağa kalkamıyorum," dedi çocuk, "çünkü sırtım kötü, bacaklarım da sakat. Ama evin adamı benim."

"Evde başka kim var?" diye sordu Charley Hexam, gözlerini ondan ayıramadan.

"Şu anda kimse yok," dedi çocuk, haysiyetli bir tavırla, "sadece evin adamı var. Siz ne istemiştiniz delikanlı?" "Ablamı görmek istemiştim."

"Pek çok delikanlının ablası vardır," dedi çocuk. "İsminiz nedir, delikanlı?"

Bu tuhaf, küçük insan, bu tuhaf ama hiç de çirkin olmayan küçük yüz, parlak gri gözleriyle öyle sert görünüyordu ki tavrındaki sertlik de kaçınılmazdı sanki. Bu kalıptan çıktığı için sert olmalıydı.

"Adım Hexam."

"Sahi mi?" dedi evin adamı. "Ben öyle tahmin etmiştim. Ablanız on beş dakkaya kadar gelir. Ablanızı çok severim. Çok iyi arkadaşımdır. Buyrun oturun. Peki bu beyefendinin adı nedir?"

"Bay Headstone, çalıştığım okulun müdürü."

"Buyrun. Rica etsem önce kapıyı kapatır mısınız? Ben o işi pek de iyi yapamıyorum çünkü sırtım kötü, bacaklarım da sakat."

Sessizce bu ricayı yerine getirdiler ve ufak insan, deve tüyü bir fırçayla, muhtelif ebatlarda kesilmiş karton ve ince tahta parçalarını birbirine yapıştırmaya koyuldu. Tezgahın üzerindeki bıçaklar ve makaslar, bu parçaları çocuğun bizzat kestiğini gösteriyordu; yine tezgahın üzerinde duran kadife, ipek ve kurdele parçaları, onları dolgu malzemesiyle (malzeme de oradaydı) besledikten sonra üstlerini güzelce giydireceğini gösteriyordu. Zayıf parmaklarında inanılmaz bir maharet vardı ve hafifçe ısırarak iki ince kenarı tamı tamına birbirine oturturken, gri gözleriyle, ziyaretçilere diğer bütün sertlikleri gölgede bırakan sertlikte bakışlar fırlatıyordu.

"Bahse girerim ne iş yaptığımı söyleyemezsiniz," dedi, onları böyle böyle epey bir inceledikten sonra.

"İğnedenlik yapıyorsunuz," dedi Charley. "Başka?"

"Mürekkep siliciler," dedi Bradley Headstone.

"Ha, ha! Başka? Öğretmensiniz ama bilemiyorsunuz."

"Samanla bir şey yapıyorsun ama ne olduğunu bilemedim," dedi Bay Headstone, küçük tezgahın bir köşesini işaret ederek.

"Aferin!" diye bağırdı evin adamı. "İğnedenliklerle, mürekkep silicileri artıkları değerlendirmek için yapıyorum ama asıl işim samanla. Tekrar deneyin. Samanla ne yapıyorum?"

"Amerikan servis?"

"Bir öğretmene hiç yakıştıramadım! Size bir bilmeceyle ipucu vereyim. Sevgilimi G harfiyle sevdim çünkü çok Güzel, sevgilimden G harfiyle nefret ettim çünkü o çok Geveze - Bilin bakalım samanla ne yapıyorum?"

"Hanım şapkası?"

"Mini mini hanımlara," dedi evin adamı, başını sallayıp onaylayarak. "Oyuncak bebeklere. Ben Bebek Terzisiyim." "İyi bir iş mi peki?"

Evin adımı omuzlarını silkerek başını iki yana salladı. "Hayır. Parası iyi değil. Hem de zaman konusunda

çok sıkıştırıyorlar! Geçen hafta oyuncak bebeğim evlendiği için bütün gece çalışmak zorunda kaldım. Sırtım çok kötü olduğundan, bacaklarım da sakat olduğundan pek iyi gelmedi tabii."

Ufak mahlûka hiç azalmayan bir merakla bakıyorlardı. "Mini mini hanımların bu kadar düşüncesiz olmasına üzüldüm," dedi öğretmen.

"Bunların da huyu böyle," dedi evin adamı omuzlarını tekrar silkerek. "Elbiselerine hiç dikkat etmezler, bir ay olsun yeni modaya uymadan duramazlar. Üç kızı olan bir bebek için çalışıyorum. Kocasını iflas ettirir valla!"

Evin adamı burada acayip bir kahkaha atarak onlara tekrar yan yan baktı. Türlü türlü ifadelere bürünebilen, cin gibi bir çenesi vardı ve ne zaman onlara böyle baksa çenesini yukarı kaldırıyordu. Gözlerle çene aynı iplerle çekiliyormuş gibi.

"Hep bu kadar çok mu çalışıyorsun?"

"Aslında daha çok çalışırım. Şimdi rahatım. Evveli gün büyük bir matem giysisi siparişini tamamladım. Elbise diktiğim bebeğin kanaryası ölmüş." Evin adamı tekrar küçük bir kahkaha attı ve "Dünyanın halleri!" der gibi başını hızlı hızlı indirip kaldırdı.

"Bütün gün tek başına mısın?" diye sordu Bradley Headstone. "Komşu çocukların hiçbiri...?"

"Aman, aman!" dedi evin adamı, çocuk kelimesi canını yakmış gibi bağırarak. "Bana çocuk demeyin. Çocuklara hiç dayanamam. Bütün numaralarını bilirim ben onların." Sağ yumruğunu göz hizasında öfkeyle sallayarak söylemişti bunu.

Bebek terzisinin, kendisiyle diğer çocuklar arasındaki fark yüzünden hınç duymaya meyilli olduğunu anlamak, öğretmenlik alışkanlıkları arasında değildi belki. Ama hem hoca hem öğrencisi durumu anladılar.

"Sürekli bağıra çağıra ortalıkta koşuştururlar, sürekli oyun oynayıp dövüşürler, sürekli kaldırımda sek sek oynarlar, her yeri tebeşirle çizerler. Bütün numaralarını bilirim ben onların!" Küçük yumruğunu daha önce yaptığı gibi salladı yine. "Hepsi bu da değil. İnsanın anahtar deliğinden laf atarlar, sırtıyla bacaklarını taklit ederler. Bütün numaralarını bilirim ben onların. Onları cezalandırmak için ne yapardım biliyor musunuz? Meydandaki kilisenin altında kapılar var - siyah mezar odalarına açılan, siyah kapılar. İşte o kapılardan birini açar, hepsini içeri tıkar, kapıyı kilitler, anahtar deliğinden içeri karabiber üfürürdüm."

"Karabiber ne için?" diye sordu Charley Hexam.

"Onları hapşırtmak için," dedi evin adamı, "gözlerini yakmak için. Hepsi hapşırmaya başladığında, hepsinin gözleri sulandığında, anahtar deliğinden onlarla alay ederdim. Tıpkı onların türlü numaralarla, insanla anahtar deliğinden alay ettikleri gibi!"

Çocukları bu halde hayal ederek yumruğunu gözleri hizasında sallamak evin adamına iyi gelmiş gibiydi; biraz daha sakinleyerek ekledi, "Hayır, hayır. Çocuk mocuk istemem. Büyükler daha iyi."

Bu tuhaf mahlûkun yaşını tahmin etmek zordu çünkü biçimsiz vücudundan bir ipucu çıkartmak imkânsızdı, yüzü de bazen çok genç bazen çok ihtiyar görünüyordu. On iki, bilemedin on üç doğru bir tahmin olabilirdi.

"Büyükleri daima sevmişimdir," diye devam etti, "hep onlarla birlikte olmuşumdur. Gayet aklı başında. Gayet sakin. Ortalıkta hoplayıp zıplamazlar! Evlenene kadar da hep büyüklerle arkadaşlık etmek istiyorum.

Artık evlenmeyi düşünmeye başlasam iyi olacak."

Dışarıdan gelen ayak seslerine kulak kabarttı, sonra kapının usulca tıklatıldığı duyuldu. Elinin altındaki bir kulbu çekerek, memnuniyetle güldü: "İşte çok sevdiğim bir arkadaşım olan bir yetişkin geldi!" ve Lizzie Hexam siyah elbisesiyle içeri girdi.

"Charley! Sen mi geldin!"

Kardeşini eskisi gibi kucaklarken gözü başka bir şey görmemişti, Char-ley de bundan utanmışa benzemiyordu hiç.

"Ben de seni çok özledim, Liz, ama bak burada başka kim var. Bay Headstone da benimle birlikte geldi."

Besbelli başka türlü bir insan görmeyi bekleyen öğretmene baktı Lizzie. Bir iki kelimeyle selamlaştılar. Bu beklenmedik ziyaret onu biraz şaşırtmıştı, öğretmen de pek rahat görünmüyordu. Ama zaten ne zaman rahattı ki.

"Bay Headstone'a daha tam yerleşmediğini söyledim, Liz, yine de sağolsun gelmek istedi, ben de getirdim. Ne kadar iyi görünüyorsun!" Bradley de aynı şeyi düşünüyor gibiydi.

"Ya! Değil mi ama?" diye bağırdı evin adamı, hava hızla karardığı halde işine devam ediyordu. "Ağzına sağlık! Ama siz muhabbetinize devam edin:

"Dostlar, bir iki üçünüz

Yok başka işiniz gücünüz

Beni hoş görünüz."

O anda uyduruverdiği bu şiiri okurken işaret parmağının üç eklemiyle tempo tutmuştu.

"Bu ziyareti hiç beklemiyordum, Charley," dedi ablası. "Beni görmek istediğinde biriyle haber gönderip geçen seferki gibi okulun yakınında bir yerlere çağırırsın zannediyordum. Kardeşimi okul yakınlarında görmüştüm, efendim," dedi Bradley Headstone'a, "çünkü benim oraya gitmem onun buraya gelmesinden daha kolay. Çalıştığım yer, burasıyla sizin okulun arasında."

"Birbirinizle fazla görüşmüyorsunuz," dedi Bradley, rahatlamadan yana bir terakki kaydedemeden.

"Doğru," dedi Lizzie başını üzüntüyle sallayarak. "Charley'nin durumu nasıl, Bay Headstone?"

"Çok iyi. Önü açık."

'Tam beklediğim gibi. Çok minettarım. Bu işi çok iyi becerdin, Charleyciğim! Onunla istikbali arasına girmemem (tabii bana ihtiyacı olmadıkça) en doğrusu, değil mi Bay Headstone?"

Etüt öğretmeninin ondan bir cevap beklediğinin, kendisinin de oğlana, şu anda ilk olarak gördüğü ablasından uzak durmasını tavsiye ettiğinin farkında olan Bradley Headstone'un dili dolandı:

"Kardeşiniz çok meşgul, biliyorsunuz. Çok çalışması gerekiyor. Dikkati ne kadar az dağılırsa istikbali için o kadar iyi. Amacına ulaştığında o zaman işler değişir."

Lizzie başını salladı ve sakin bir tebessümle kardeşine döndü: "Ben de ona hep aynı tavsiyede bulunuyorum. Değil mi Charley?"

"Onu boşver," dedi oğlan. "Sen ne durumdasın?"

"Çok iyiyim, Charley. Hiç eksiğim yok."

"Kendi odan var mı burada?"

"Evet! Yukarıda. Sakin, güzel, havadar bir oda."

"Misafir ağırlamak için de bu odayı kullanabilir," dedi evin adamı, küçük, kemikli ellerinden birini yumruk yapıp, opera dürbünü gibi gözüne götürmüş, gözleriyle çenesinin o tuhaf uyumuyla arada bıraktığı küçük delikten bakıyordu. "Misafirlerini daima burada ağırlayabilirsin, değil mi Lizzieciğim?"

Bradley Headstone'a, Lizzie Hexam, eliyle bebek terzisini susturmak için küçük bir hareket yapmış gibi geldi. Terzi de onun bu hareketi yakaladığını tam o anda fark etti çünkü öteki elini de diğerinin yanına getirerek ikili bir dürbüne dönüştürdü ve başını alaycı alaycı sallayarak bağırdı: "Aha! Sizi casusluk yaparken yakaladım."

Hemen bunun ardından, şapkasını çıkartmamış olan Lizzie, biraz aceleyle oda karardığı için dışarı çıkmayı teklif etti. Belki böyle bir şey olmasa da aynı şeyi yapacaktı ama acelesi Bradley Headstone'un gözünden kaçmamıştı. Çıktılar; misafirler vedalaştıkları bebek terzisini, kollarını kavuşturup arkasına yaslanmış, düşünceli, tatlı bir sesle kendi kendine şarkı söylerken bırakmışlardı.

"Ben nehir kıyısında dolaşacağım," dedi Bradley. "Sizin başbaşa konuşacaklarınız vardır."

Onun rahatsız silueti, akşam gölgeleri arasında uzaklaşırken oğlan ablasına çıkıştı: "Ne zaman bir Hıristiyana yaraşır bir yer bulacaksın kendine, Liz? Şimdiye kadar çoktan yaparsın zannediyordum." "Ben burada iyiyim, Charley."

"Burada iyiymiş! Bay Headstone'a mahcup oldum. O küçük cadıyı nerden buldun da yanına yerleştin?"

"Tesadüf işte, Charley. Ama işin içinde tesadüften fazlası olmalı çünkü o çocuk - evin duvarlarındaki ilanları hatırlıyor musun?"

"Evin duvarlarındaki ilanlardan bana ne! Ben onları unutmaya çalışıyorum, sen de aynısını yapsan iyi edersin," diye homurdandı oğlan. "Ee, ne olmuş onlara?"

"Bu çocuk, o ihtiyar adamın torunu."

"Hangi ihtiyar adam?"

"Ayağında terlikleri, başında gece takkesiyle ölen, korkunç, ayyaş adam."

Oğlan, bu duyduğu şeyin verdiği hayret ve biraz daha fazlasını öğrenme merakıyla burnunu ovalayarak sordu: "Nerden anladın? Ne kızsın ama!"

"Çocuğun babası, benim çalıştığım yerde çalışıyor; ondan öğrendim Charley. Baba da kendi babası gibi, zayıf, hırpani, titreyip duran, ne yaptığını bilmeyen, hiç ayık gezmeyen bir adam. Ama yaptığı işin de ustası. Anne ölmüş. Beşikten beri ayyaşlar arasında kalmış bu çocuk da işte bu hale gelmiş - tabii bir beşiği olmuşsa, Charley."

"Yine de neden onunla kaldığın anlamıyorum," dedi oğlan.

"Sahi mi Charley?"

Oğlan inatçı inatçı nehre baktı. Millbank'a gelmişlerdi, nehir sollarında akıyordu. Ablası usulca omzuna dokunup nehri işaret etti.

"Telafi de, tazminat de, kelimenin önemi yok, sen ne dediğimi anladın. Babamın mezarı."

Ama kardeşi pek şefkatle cevap vermedi. Suratını karartıp biraz sustuktan sonra haksızlığa uğramış birinin ses tonuyla konuştu:

"Ben bu dünyada bir yerlere gelmeye çalışırken senin beni aşağı çekmen çok kötü olur, Liz."

"Ben mi Charley?"

"Evet, sen Liz. Neden geçmişi geçmişte bırakmıyorsun? Daha bu akşam Bay Headstone'un başka bir mesele üzerine bana söylediği gibi, neden her şeyi oluruna bırakmıyorsun? Yapmamız gereken yüzümüzü yeni bir yöne çevirip o yolda dosdoğru ilerlemek."

"Hiç geri bakmadan mı? Hiçbir şeyi düzeltmeye çalışmadan mı?"

"Hayalcisin sen," dedi oğlan yine hırçınlaşarak. "Ateşin karşısında oturduğumuz, alevlerin altındaki boşluğa baktığımız zaman bunlar iyiydi ama şimdi gerçek dünyaya bakıyoruz."

"O zaman da gerçek dünyaya bakıyorduk Charley!"

"Bununla neyi kastettiğini anlıyorum ama haksızsın. Yükselirken seni geride bırakmak istemiyorum, Liz. Seni de benimle birlikte taşımak istiyorum. Yapmak istediğim, yapmak niyetinde olduğum şey bu. Sana borcum var biliyorum. Daha bu akşam Bay Headstone'a, 'Beni buraya ablam getirdi,' dedim. Beni aşağı çekme. Tek isteğim bu, hem buna vicdansızlık da denemez."

Gözlerini kardeşinden hiç ayırmamış olan Lizzie sükûnetle cevap verdi:

"Bencillikten burada durmuyorum ben Charley. Bu nehirden ne kadar uzak olsam o kadar memnun olurum."

"Aynen, sen ne kadar uzak durursan ben de o kadar memnun olurum. Gel birlikte bırakalım şu nehri. Ben onun etrafında oyalanmıyorum, sen neden oyalanasın? Ben uzağında duruyorum."

"Galiba ben uzaklaşamıyorum," dedi Lizzie, elini alnına götürerek. "Kıyısında yaşamak benim istediğim bir şey değil."

"Yine aynı şeyi yapıyorsun, Liz! Yine hayal kuruyorsun! Ayyaş bir terzi midir nedir, öyle bir adamla ve eciş bücüş, acayip bir çocuk mudur, ihtiyar mıdır belli olmayan bir şeyle aynı evde oturuyorsun ve seni buraya bir şey getirmiş gibi konuşuyorsun. Biraz daha mantıklı düşün."

Onun için çalıştığı, onun için acı çektiği zamanlarda mantıksız gelmiyordu kardeşine; ama hiç sitem etmeden elini onun omzuna koymakla ve bir iki kere sıvazlamakla yetindi. Neredeyse kendisi kadar ağır olan bu çocuğu kucağında taşıdığı zamanlarda da sakinleştirmek için aynı hareketi yapardı. Charley'nin gözleri yaşardı.

"İnan bana Liz," dedi elinin tersiyle gözlerini silerek, "iyi bir kardeş olmaya ve sana olan borcumu bildiğimi kanıtlamaya çalışıyorum. Tek istediğim, benim için hayallerini biraz kontrol etmen. Kendime bir okul bulduğumda gelip benimle otursun, o zaman da hayallerini kontrol etmen gerekecek, neden şimdi başlamıyorsun? Canını sıkmadım di mi?"

"Sıkmadın, Charley, sıkmadın."

"Seni incitmedim di mi?"

"Hayır, Charley." Ama bu cevap biraz zorlanarak verilmişti.

"Öyle bir niyetim olmadığına emin olduğunu söyle. Hadi! Bak, Bay Headstone durmuş duvarın üzerinden suların çekilmesini seyrediyor, artık gitme zamanı geldi demek. Hadi öp beni ve seni incitmek istemediğimi bildiğini söyle."

Lizzie onun dediğini yaptı, birbirlerine sarıldılar ve yürüyüp öğretmene yetiştiler.

"Ama biz de ablanla aynı yöne gidiyoruz," dedi Bradley, oğlan ona hazır olduğunu söyleyince. Sonra zahmetli, rahatsız bir hareketle kolunu kaskatı Lizzie'ye uzattı. Lizzie tam kendisine uzatılan kola girecekti ki elini hızla geri çekti. Bradley irkilerek ona baktı, o bir anlık dokunuşta Lizzie'ye itici gelen bir şey vardı sanki.

"Ben şu anda eve dönmek istemiyorum," dedi Lizzie. "Sizin de gidecek çok yolunuz var, bensiz daha hızlı yürürsünüz."

O sırada Vauxhall Köprüsü'ne yaklaştıkları için, oradan karşıya geçmeye karar verdiler ve Lizzie'yi orada bıraktılar; Bradley Headstone ayrılırken ona elini uzattı, o da kardeşiyle ilgilendiği için kendisine teşekkür etti.

Hocayla öğrenci hızlı adımlarla, konuşmadan yürüyorlardı. Tam köprünün sonuna gelmişlerdi ki ceketini

sırtına atmış, ellerini arkada kavuşturmuş bir adam, ağzında purosuyla aheste aheste yürüyerek onlara yaklaştı. Bu adamın gamsız tavırları, tembel, mağrur havası, kaldırımda başkalarının iki katı kadar yer kaplaması, hemen oğlanın ilgisini çekti. Adam yanlarından geçerken, oğlan önce dikkatle ona baktı, sonra durup arkasından bakmaya devam etti.

"O baktığın kim öyle?" diye sordu Bradley.

"Hı!" dedi oğlan, düşünceli düşünceli kaşlarını çatarak, "şu Wrayburn denen adam!"

Oğlanın adamı incelediği kadar büyük bir dikkatle Bradley Headstone da onu inceliyordu.

"Kusura bakmayın, Bay Headstone, ama bu adamın burada ne işi var çok merak ettim!"

Geçici bir merakmış gibi konuşmuş ve yeniden yürümeye başlamış olsa da, yüzüne oturmuş o düşünceli ifadeyle, tekrar omzunun üzerinden baktığı, hocasının gözünden kaçmamıştı.

"Bu arkadaşından pek hoşlanmıyorsun galiba Hexam?" "Hoşlanmam," dedi oğlan.

"Neden?"

"Onu ilk gördüğümde, çok münasebetsiz bir biçimde çenemi tutmuştu," dedi oğlan. "Ya o neden?"

"Hiç. Yani hiç gibi bir şey çünkü ablam hakkında söylediğim bir şey hoşuna gitmemişti"

"Ablanı tanıyor mu yani?"

"O sırada tanımıyordu," dedi oğlan, yine kara kara düşünerek. "Şimdi tanıyor mu?"

Oğlan düşüncelere öyle dalmıştı ki yanyana yürürlerken Bay Bradley Headstone'a boş boş bakmakla yetindi, o da soruyu tekrarlamak zorunda kaldı; bunun üzerine başını sallayarak, "Evet, efendim," dedi.

"Herhalde ablanı görmeye gidiyor o zaman."

"Ne münasebet!" dedi oğlan çabucak. "Görüşecek kadar iyi tanımaz. Hem ben onun alnını karışlarım!"

Eskisine göre daha hızlı bir tempoyla bir müddet yürümüşlerdi ki hoca, öğrencisinin kolunu dirseğiyle omzu arasından tutarak sordu:

"Bana şu adamı anlatıyordun. Adı ne demiştin?"

"Wrayburn. Bay Eugene Wrayburn. Dava vekiliymiş ama işsiz güçsüz. Bizim eve ilk geldiğinde babam hayattaydı. İş için gelmişti; kendi işi olduğundan değil -o iş miş yapmaz- arkadaşıyla gelmişti."

"Başka?"

"Ben bir tek bunu biliyorum. Babam öldüğünde de tesadüfen onu bulanlar arasındaymış. İnsanların çenelerini tutarak ortalıkta dolanıyordu herhalde; her nasılsa oradaymış işte. Sabahın köründe babamın öldüğü haberini ablama getirmiş, komşulardan Bayan Abbey Potterson'ı da getirmiş, alıştıra alıştıra söylesin diye. Öğleden sonra beni getirdiklerinde evin etrafında dolanıyordu -ablam yerimi söyleyecek kadar kendinde olmadığından beni bulamamışlar- neyse sonra çekti gitti."

"Hepsi bu mu?"

"Hepsi bu efendim."

Bradley Headstone, kendisi de düşüncelere dalmış gibi yavaş yavaş oğlanın kolunu bıraktı ve önceki gibi yan yana yürümeye devam ettiler.

Uzun bir sessizlikten sonra Bradley tekrar konuşmaya başladı.

"Herhalde - ablan -" kelimeler arasında tuhaf boşluklar bırakıyordu, "hiç eğitim görmedi, değil mi

Hexam?"

"Öyle sayılır."

"Baban istemediği için fedakarlıkta bulundu. Baban senin okumana da itiraz etmişti. Yine de -ablan- hiç de cahil birisi gibi görünmüyor ve konuşmuyor."

"Lizzie'nin kafası çok iyi çalışır, Bay Headstone. Hiç eğitim görmeden bu kadar çalışması belki biraz fazla. Ben evdeki ateşin onun kitabı olduğunu söylerdim çünkü oturup ateşe bakarken hep hayal kurardı - bazen çok düzgün hayaller."

"Bu iş hoşuma gitmedi," dedi Bradley Headstone.

Öğrencisi onun böyle ani, kati ve duygusal bir itirazda bulunmasına biraz şaştı ama bunu hocasının kendisine duyduğu ilginin kanıtı kabul etti.

Bu düşüncenin verdiği cesaretle konuştu: "Bunu size daha önce hiç açık açık söyleyememiştim Bay Headstone, siz de şahidimsiniz, bu gece buraya gelmeden önce bunu sizden duymaya da pek hazır değildim; ama sizin umduğunuz kadar iyi bir gelişme gösterirsem, bana çok iyi davranmış ablam yüzünden - rezil olacağım demiyorum çünkü onu kastetmiyorum - ama yüzüm kızaracak"

"Evet," dedi Bradley Headstone ezbere, onun zihni bu noktaya hiç mi hiç temas etmediğinden, üzerinden hızla kayıp geçti, "bir de düşünülmesi gereken şu ihtimal var. Kendisi belli bir yere gelmeyi başarabilmiş bir adam - ablanı - beğenebilir, hattâ zamanla - ablanla - evlenmeyi bile düşünmeye başlayabilir ve kafasındaki bütün eşitsizlikleri ve başka kaygıları yense bile, bu eşitsizlik ve kaygının bütün kuvvetiyle sürmesi çok hazin bir sakınca ve ağır bir ceza teşkil eder."

"Ben de aynı şeyi söylüyorum, efendim."

"Hı hı," dedi Bradley Headstone, "ama sen sadece bir kardeşin gözüyle bakıyorsun. Benim varsaydığım durum çok daha ciddi; çünkü onu beğenen biri, bir koca, bu bağı bile isteye kurmuş olacaktır ve savunmak durumunda kalacaktır: halbuki kardeş öyle değil. Ne de olsa bu konuda elinden bir şey gelmez; halbuki bir eş için öyle demezler."

"Haklısınız, efendim. Bazen, Lizzie babamın ölümünden sonra artık serbest olduğuna göre, onun gibi genç bir kadının kısa sürede pekala kendisine yetecek kadar bilgiyi edinebileceğini düşünüyorum. Acaba diyorum Bayan Peecher. .."

"Bu iş için Bayan Peecher'ı tavsiye etmem," diye lafını kesti Bradley Headstone, biraz önce hasıl olan o kararlılıkla.

"Peki siz benim için böyle bir iyilikte bulunur muydunuz Bay Headstone?"

"Evet, Hexam, elbette. Bunu düşüneceğim. Uzun uzun düşüneceğim. İyice düşüneceğim."

Ondan sonra okula ulaşana kadar hemen hemen hiç konuşmadan yürüdüler. Okulda, derli toplu Bayan Peecher'ın, iğne deliği gibi pencerelerinden birinde ışık vardı ve bir köşesinde Mary Anne oturmuş dışarıyı seyrediyordu, bu esnada masada oturan Bayan Peecher, kendisine dikeceği küçük, düzgün yeleğin, kahverengi kâğıttan çıkarttığı kalıbını birbirine iliştirmekle meşguldü. Dikkatinizi çekerim, Bayan Peecher ve öğrencileri, ilmi bulunmayan dikiş sanatı konusunda Hükümet tarafından hiç desteklenmiyorlardı.

Mary Anne, pencereden dışarı bakarken parmak kaldırdı.

"Evet, Mary Anne?"

"Bay Headstone geri döndü, hocam."

Bir dakika sonra Mary Anne tekrar parmak kaldırdı.

"Evet, Mary Anne?"

"İçeri girip kapısını kilitledi, hocam."

Bayan Peecher yatmaya gitmeden önce işini toparlarken iç geçirmemek için kendini tuttu ve o yelek üzerinde olsa tam kalbinin üzerine gelecek yere, sivri mi sivri bir iğneyi sonuna kadar batırdı.

2. Bölüm -Eğitime Devam

Evin adamı, bebek terzisi ve süslü iğnedenliklerle mürekkep silicileri imalatçısı, küçük, alçak, eski koltuğunda oturmuş, Lizzie dönene kadar karanlıkta şarkı söylemişti. Evin adamı yaşça çok küçük olduğu halde, evdeki yegane güvenilir insan olması sebebiyle, büyük bir ağırbaşlılık kazanmıştı.

"Eee, Lizzie-Mizzie-Wizzie," dedi, şarkısını yarıda bırakarak. "Dışarıdan ne havadisler var?"

"İçeriden ne havadisler var?" diye karşılık verdi Lizzie, bebek terzisinin upuzun, güzel, gür, sarı saçlarını, oyuncul bir edayla okşayarak.

"Körün tekinin dediği gibi: Dur bir bakayım, demiş. Bendeki son havadis, kardeşinle evlenmeyi düşünmüyorum."

"Öyle mi?"

"Öyle," dedi başıyla çenesini sallayarak. "Hoşuma gitmedi." "Hocasına ne dersin?" "Bana nişanlı gibi göründü."

Lizzie, saçları dikkatle şekilsiz omuzların üzerine yerleştirdikten sonra bir mum yaktı. Biraz bakımsız ama derli toplu ve temiz görünen odayı aydınlattı mum. Onu terzinin gözlerinden uzağa, şömine rafına koydu, sonra oda kapısını ve sokak kapısını açıp, küçük, alçak koltukla, sakinini dışarıya bakacak şekilde çevirdi. Durgun bir geceydi ve hava güzel olduğunda, iş bittikten sonra daima yaptıkları bir şeydi bu. Tabloyu tamamlamak üzere Lizzie de koltuğun yanına bir sandalye çekti ve ona doğru uzanan eli, korumacı bir havayla alıp kolunun altına sıkıştırdı.

"Meftununuz Jenny Wren için, günün ve gecenin en güzel saati bu," dedi evin adamı. Asıl adı Fanny Cleaver'dı ama çıt kuşunu anlatan şu çocuk şarkısındaki Jenny Wren ismini seçmişti kendine.

"Bugün çalışırken düşündüm de," dedi Jenny, "keşke evlenene ya da en azından birisiyle çıkmaya başlayana kadar benimle kalsan, ne iyi olurdu. Çünkü biriyle çıkmaya başlarsam, şimdi senin yaptığın bazı şeyleri ona yaptırabilirim. Saçlarımı senin gibi tarayamaz ya da merdivenlerden senin gibi indirip çıkaramaz beni, hem hiçbir şeyi senin yaptığın gibi yapamaz; ama siparişleri eve getirebilir ve beceriksizce de olsa dışarıdaki işleri görebilir. Eli mahkum. Onu sağa sola koşturup epey terleteceğim!"

Jenny Wren'de -ne mutlu ona- bir kendini beğenmişlik vardı ve zamanı geldiğinde 'ona' yapacağı eziyetler ve 'onu' tabi tutacağı imtihanlar kadar kararlılıkla beklediği tek bir şey daha yoktu.

"Şu anda nerede olursa olsun, her kim olursa olsun," dedi Bayan Wren, "ben onun bütün numaralarını bilirim, ayağını denk alsın."

"Sence de ona karşı biraz acımasız değil misin?" diye sordu arkadaşı gülümseyerek ve saçlarını okşayarak.

"Hiç de değil," dedi bilge Bayan Wren, engin bir tecrübe havasıyla. "Bu adamlara acımasız davranmazsan, seni kaale bile almazlar. Ama ben asıl başka şey diyordum. Keşke benimle kalsan. Ahi Büyük harfle Keşke! Değil mi?"

"Bir yerlere gitme niyetim yok, Jenny."

"Sakın öyle deme, göz açıp kapayana kadar gidersin yoksa."

"Bu kadar itimat edilmeyecek biri miyim?"

"Altından gümüşten daha çok itimat ederim sana." Tam o sırada Bayan Wren aniden konuşmayı keserek, gözleriyle çenesini büzdü ve bilgiç bir havayla baktı. "Aha!

Bu gelen kimdir Bitli piyade İstediği nedir Bir şeyler içmek. Dünyada bu kadar itimat edilecek başka da bir şey yok, canım." Sokak kapısının önünde bir adam durdu. "Bay Eugene Wrayburn'dü değil mi?" dedi Bayan Wren. "Öyle diyorlar," cevabını aldı. "Niyetin iyiyse içeri gelebilirsin." "Değil," dedi Eugene, "ama yine de geleceğim."

Jenny Wren'le ve Lizzie'yle el sıkıştıktan sonra, Lizzie'nin tarafında kapıya yaslandı. Purosunu içerek dolaştığını söyledi (içip bitirmişti çoktan), dönüşte de bu taraftan geçeyim, şöyle bir uğrayayım demişti. Bu gece kardeşiyle mi görüşmüştü?

"Evet," dedi Lizzie, biraz huzursuz bir tavırla.

Kardeşimiz gönül indirmiş! Bay Eugene Wrayburn, şu ileriki köprüde genç beyefendinin yanından geçmişti sanki. Yanındaki arkadaşı kimdi? "Öğretmeni."

'Tabii. Halinden belliydi."

Lizzie öyle hareketsiz oturuyordu ki huzursuzluğunu nasıl olup da ifade ettiği belli değildi, ama huzursuz olduğuna şüphe yoktu. Eugene her zamanki gibi rahattı; ama belki de Lizzie gözlerini yerden kaldırmadan oturduğu için, Eugene'in dikkati başka şeyler üzerinde biraz daha kısa durduğu halde, onun üzerinde daha fazla yoğunlaşabiliyordu.

"Dikkate değer bir şey yok Lizzie," dedi Eugene. "Ama, arkadaşım Lightwood vasıtasıyla, gözümü sürekli Bay Riderhood üzerinde tutacağıma söz verdiğimden, zaman zaman gelip sözümü tuttuğumu, arkadaşımı da iş üzerinde tuttuğumu haber vermek istiyorum."

"Zaten buna hiç şüphem yoktu, efendim."

"itiraf etmeliyim ki, genel itibariyle şüphe edilmesi gereken biriyimdir," dedi Eugene sakin bir tavırla.

"Neden ki?" diye sordu gözüpek Bayan Wren.

"Çünkü şekerim," dedi havai Eugene, "kötü, tembel köpeğin tekiyim."

"Madem öyle neden kendini ıslah edip iyi bir köpek olmuyorsun?" diye sordu Bayan Wren.

"Çünkü şekerim," diye karşılık verdi Eugene, "bana o emeğin karşılığını verecek kimse yok. Teklifimi düşündün mü Lizzie?" Bunu daha alçak sesle söylemişti ama sadece ciddi bir mesele olduğu için; evin adamını dışarıda bırakmadan.

"Düşündüm, Bay Wrayburn ama kabul edemeyeceğim galiba."

"Boş gurur!" dedi Eugene.

"Bence öyle değil, Bay Wrayburn. Öyle değildir umarım."

"Boş gurur!" diye tekrar etti Eugene. "Ya ne olacak? Bu şeyin kendi başına bir maliyeti yok. Bana hiçbir şeye mal olmuyor. Benim için ne maliyeti olabilir? Onunla ne yaptığım ortada. Birisine bir faydam dokunsun istiyorum -şu dünyada bir kez olsun böyle bir şey yapmadım, bir daha yapacağım da yok- senin cinsiyetindeki ve yaşındaki birine, şu kadar (daha doğrusu şu kadarcık) para vererek, haftanın birkaç gecesi buraya gelmek, fedakar bir evlat ve abla olmasan zaten sahip olacağın eğitimi sana vermek istiyorum. iyi bir şey olduğunu biliyorsun, yoksa kardeşin o eğitimi alsın diye bu kadar uğraşmazdın. Madem öyle neden almayasın: Hele dostumuz Bayan Jenny de bundan istifade edebilecekken? Öğretmenliği kendim yapmayı ya da derslere gelmeyi istesem -ki olacak iş değil!- yine anlarım ama sen eğitimini alırken ben dünyanın öteki ucundaymış, hatta hiç dünyada değilmiş gibi olacağım. Boş gurur Lizzie. Çünkü gerçek gurur, kadir kıymet bilmeyen kardeşini ne utandırır ne de ondan utanır. Gerçek gurur, buralara hastaya doktor getirir gibi öğretmenler getirtmez. Gerçek gurur çalışıp bu işi başarır. Bunu gayet iyi biliyorsun çünkü boş gururunun benden alınana izin vermediği parayı

kendin kazansan, gerçek gururun bu işi hemen ertesi gün yapar. Bu kadar. Başka bir şey söylemeyeceğim. Boş gururun yüzünden hem kendine hem ölmüş babana kötülük ediyorsun."

"Babama mı, nasıl, Bay Wrayburn?" diye sordu Lizzie endişeli bir yüzle.

"Bir de soruyorsun. Onun cahil ve kör inadının yol açtığı sonuçlar ağırlaştırarak. Onun sana yaptığı hatayı düzeltmeyi reddederek. Seni mahkum ettiği, seni mecbur bıraktığı mahrumiyetin vebalini sürekli üzerinde bırakarak."

Bir saat önce kardeşiyle de benzer konularda konuşmuş olan Lizzie için hassas bir noktaydı bu. Söyleyenin sesindeki değişiklik de etkisini bir kat daha arttırdı; bir anlık içtenlik, inanç, şüphe karşısında incinme, cömert ve bencillikten uzak ilgi. Genelde çok umursamaz ve gamsız görünen bu adamda bu özellikleri görmek, kendi kalbinde bunların tam aksinin olduğunu hissettirdi Lizzie'ye. Ondan bu kadar aşağı, bu kadar farklı olduğu halde, çıkar gözetmeyen ilgisini reddetmek, hele bunu kendisinin peşinde olduğu ya da kendisinde bulmuş olabileceği şahsi bir cazibeyi kaale aldığı için yapmak neyin nesiydi? Yüreği ve niyetleri saf mı saf olan zavallı kız, bunu düşünmeye bile tahammül edemedi. Kendisinde böyle bir şeyden şüphe eder etmez, kendi gözünde iyice düştü ve başını eğip, Eugene'e kötü, vahim bir zarar vermiş gibi sessiz sessiz ağlamaya başladı.

"Üzme kendini," dedi Eugene, büyük bir şefkatle. "Umarım seni üzen ben değilimdir. Sadece sana olayı doğru bir bakış açısından göstermeye çalışmıştım; gerçi kabul ediyorum bu işi biraz bencilce yaptım çünkü hayal kırıklığına uğramıştım."

Ona bir hizmette bulunamadığı için hayal kırıklığına uğramış olmalıydı? Başka ne sebebi olabilirdi ki?

"O kadar da kalbim kırılmadı canım," dedi Eugene gülerek; "kırk sekiz saat sonra turp gibi olurum; ama gerçekten hayal kırıklığına uğradım. Senin için ve dostumuz Miss Jenny için böyle küçücük bir şey yapmak çok hoşuma gidecekti. Azıcık faydalı bir şey yapmanın verdiği yenilik duygusu vardı. Şimdi görüyorum ki bu işi çok daha iyi kotarabilirmişim. Sadece dostumuz Bayan Jenny için istiyormuş gibi davranabilirmişim. Kendimi Sir Eugene Elibol şeklinde yücelere çekebilirmişim. Ama öyle yapmacıklı çalımlardan anlamam hiç, onu yapacağıma hayal kırıklığına uğrarım daha iyi."

Lizzie'nin düşüncelerini okumak gibi bir hedefi varsa, büyük başarıyla o hedefe ulaşmıştı. Tümüyle tesadüf eseri olsa da şansı yaver gitmişti.

"Bütün doğallığıyla belirivermişti karşımda," dedi Eugene. "Kazara kucağıma top atmışlar gibi! Senin de bildiğin o iki sefer, tesadüfen oradaydım, Lizzie. iftiracı Riderhood'un takibe alınacağı sözünü, sana tesadüfen verebilecek durumdaydım. Ona inanmadığım konusunda seni temin ederek, üzümünün en koyu karanlığında sana bir nebze teselli vermeyi tesadüfen başardım. Yine o görüşmemizde, sana avukatların en aylağı, en kötüsü olduğumu ama kendi elimle kaleme aldığım bu davada onlardan hiç de daha namuslu olmadığımın ortaya çıktığım ve babam temize çıkartma çabalarında, benim ve dolayısıyla Lightwood'un daima arkanda olacağım söylemiştim. Bu yüzden de yavaş yavaş, sana -kolayca!- yardım edebileceğim gibi bir fikir belirdi kafamda, babam birkaç dakika önce sözünü ettiğim, gerçekten işlediği o diğer suçtan temize çıkarmak için. Umarım kendimi doğru ifade edebilmişimdir çünkü seni üzdüğüm için gerçekten üzgünüm. Niyetim iyiydi demekten nefret ediyorum ama bütün dürüstlüğümle söylüyorum ki iyiydi. Senin de bunu bilmeni isterim."

"Bundan hiç şüphe etmedim, Bay Wrayburn," dedi Lizzie; o hiçbir talepte bulunmadıkça pişmanlığı artıyordu.

"Bunu duyduğuma çok sevindim. Ama daha en baştan niyetimin bu olduğunu anlasaydın reddetmezdin herhalde. Değil mi?"

"Ben... ben sanmıyorum, Bay Wrayburn."

"Güzel! Madem anladı, şimdi neden reddedesin?"

"Sizinle konuşmak hiç kolay değil," dedi Lizzie, biraz kafası karışmıştı, "çünkü söylediğim her şeyin sonuçlarını, daha söylediğim anda görüyorsunuz."

"Bütün sonuçlar senin olsun," dedi Eugene gülerek, "al şu hayal kırıklığım üzerimden. Lizzie Hexam, sana büyük saygı duyduğuma göre, arkadaşı olduğuma ve hasbelkader beyefendi olduğuma göre, daha ne için tereddüt ediyorsun, hiç anlamıyorum."

Sözlerinde ve tavrında, kızı ikna eden bir açıklık, güvenilirlik, samimi bir cömertlik vardı; bunlar Lizzie'yi ikna etmekle kalmadı, kendisinin başta kendini beğenmişlik olmak üzere bunların tam zıddı özelliklerin etkisi altıda olduğunu düşünmesine de neden oldu bir kez daha.

"Artık daha fazla tereddüt etmeyeceğim, Bay Wrayburn. Umarım ilk başta tereddüt ettim diye hakkımda kötü düşünmezsiniz. Hem kendim için hem de Jenny için - senin yerine cevap vermeme izin veriyor musun Jennyciğim?"

Küçük mahlûk, dirseklerini koltuğun kollarına, çenesini ellerine dayamış, kendini geriye vermiş, dikkatle onları dinleyerek oturuyordu. Duruşunu hiç değiştirmeden, aniden öyle bir "Evet!" dedi ki, kelimeyi söylemekten ziyade doğradı adeta.

"Kendim ve Jenny adına, nazik teklifinizi minettarlıkla kabul ediyorum."

"Kabul edilmiştir! Dava düşmüştür!" dedi Eugene, önce bu konuyu tümüyle rafa kaldırmış gibi elini hafifçe havada sallayıp sonra Lizzie'ye uzatarak. "Umarım bu kadar küçük bir şeyin bu kadar büyütüldüğünü görmem bir daha!"

Sonra oyuncul bir edayla Jenny Wren'le konuşmaya başladı. "Ben de bir bebek giydireyim diyorum, Bayan Jenny," dedi. "O işe hiç kalkışmasan daha iyi," dedi terzi. "Neden?"

"Kırarsın bebeği. Siz çocuklar hep böylesiniz."

"Daha iyi ya, işler açılır, Bayan Wren," dedi Eugene. "İnsanların sözlerini tutmaması, anlaşmalara uymaması, pazarlıkları bozmasının benim işlerimi açtığı gibi."

"Orasını bilmem," diye terslendi Bayan Wren; "ama onun yerine kendine bir mürekkep silici yapsan da işe koyulup onu kullansan daha iyi olur."

"Hepimiz senin kadar hamarat olsak, daha emeklemeden çalışmaya başlardık, pek de iyi olmazdı!"

"Sırtlarınız ve bacaklarınız için iyi olmazdı, onu mu diyorsun?" dedi küçük mahlûk, yüzü kıpkırmızı kesilerek.

"Yok, yok, hayır," dedi Eugene, onun sakatlığıyla dalga geçiyor gibi olma fikrinden dehşete kapılmıştı; "İşler için iyi olmazdı, işler için. Ellerimizi kullanmaya başlar başlamaz işe koyulsak, her yer bebek terzisi dolardı."

"Orası da doğru," dedi Bayan Wren; "kırk yılın başı doğru bir şey söylediğin de oluyor." Sonra ses tonunu değiştirdi: "Fikir demişken Lizzie," ilk baştaki gibi yanyana oturuyorlardı, "bütün yaz burada tek başıma, çalışa çalışa bi hal olduğum halde nasıl oluyor da çiçek kokusu alıyorum acaba?"

"Herkes gibi olamaz mı," dedi Eugene isteksizce - çünkü evin adamından biraz sıkılmaya başlamıştı - "gerçekten çiçek kokusu aldığın için, çiçek kokusu alıyor olamaz mısın?"

"Hayır," dedi küçük mahlûk, tek dirseğini koltuğun koluna, çenesini de eline dayayıp dalgın dalgın karşıya baktı; "burası öyle güllük gülistanlık bir mahalle değil. Hem hiç değil. Yine de çalışmaya oturduğumda, göz alabildiğine uzanan çiçeklerin kokusunu alıyorum. Öyle kuvvetli gül kokusu geliyor ki burnuma, yerde öbek öbek

gül yaprağı var sanıyorum. Dökülmüş yaprak kokusu alıyorum, öyle ki onları karıştırmak için elimi yere indiriyorum. Tarla sınırlarındaki pembe, beyaz alıç çiçeklerinin kokusu geliyor burnuma ve hiç görmediğim başka çiçeklerin. Ne de olsa pek çiçek görmüşlüğüm yok hayatta."

"Ne güzel hayaller kuruyorsun, Jennyciğim!" dedi arkadaşı; bu hayallerin çocuğa kayıplarını telafi için mi verildiğini sorar gibi Eugene'e baktı.

"Bana öyle geliyor, Lizzie. Hele duyduğum kuşlar yok mu! Ah!" dedi küçük mahlûk, elini kaldırıp yukarı bakarak, "nasıl da şakıyorlar!"

Bir an için yüzü ve hareketi çok etkileyici, hatta güzel göründü. Sonra çenesi yine dalgın dalgın elinin üzerine düştü.

"Bahse girerim benim kuşlarım başka kuşlardan daha güzel şakıyor, benim çiçeklerim başka çiçeklerden daha güzel kokuyor. Çünkü daha küçük bir çocukken," o yıllar çok geride kalmış gibi bir sesle söylemişti bunu , "sabahın erken saatlerinde gördüğüm çocuklar, öteki çocuklardan çok başkaydı. Benim gibi değillerdi; üşümüş, korkmuş, üstü başı yırtık, dayak yemiş değillerdi; hiç acı çekmezlerdi. Komşuların çocukları gibi değillerdi; ciyak ciyak bağırarak beni korkudan titretmezler, benimle asla alay etmezlerdi. Hem öyle çoklardı ki! Hepsi beyaz elbiseli, etekleri sırma işlemeliydi, başlarında da parlak bir şey olurdu, çok iyi bildiğim halde yaptığım işlerde benzerini tutturamadım hiç. Işıklar saçan uzun sıralar halinde aşağı iner, hep birlikte bağırırlardı, 'Bu acı çeken de kim? Bu acı çeken de kim?' Onlara kim olduğunu söylediğimde, 'Gel bizimle oyna,' derlerdi. 'Ben hiç oynamadım! Oynayamam!' dediğimde etrafımı sarar, beni kaldırır, hafifletirlerdi. Onlar beni tekrar yere bırakıp da, 'Sabırlı ol, tekrar geleceğiz,' diyene kadar nefis bir rahatlık ve huzur duyardım. Onlar geleceği zaman, daha o uzun, parlak sıraları görmeden geleceklerini bilirdim çünkü çok uzaklardan, 'Bu acı çeken de kim? Bu acı çeken de kim?' diye sora sora gelirlerdi. Ben de onlara bağırırdım, 'Ey mübarek çocuklar, benim o fukara! Merhamet edin! Kaldırın beni hafifletin!'"

Bu hatıraları anlatırken eli yine yavaş yavaş havaya kalkmış, o kendinden geçmiş bakışlar geri dönmüş ve bayağı güzelleşmişti. Yüzünde birini dinliyormuş gibi bir gülümsemeyle bir müddet sessiz kaldıktan sonra, etrafına bakarak kendini topladı.

"Beni hiç eğlenceli bulmuyorsun; değil mi Bay Wrayburn7 Benden bezmiş gibi bir halin var. Ama bugün Cumartesi, ben seni fazla tutmayayım."

"Yani, Bayan Wren," dedi Eugene, bu imadan faydalanmaya hazır, "benden gitmemi istiyorsun."

"Malum, cumartesi gecesi," dedi, "çocuğum birazdan eve gelir. Biraz belalı, fena bir çocuk benimkisi, azarlamaktan başımı alamıyorum. Hiç görme daha iyi."

"Bebek mi?" diye sordu Eugene, neden bahsedildiğini anlamamış, bir açıklama bekliyordu.

Ama Lizzie, konuşmadan, sadece dudaklarıyla, "Babası," deyince fazla oyalanmadı. Derhal kalktı. Sokağın köşesinde purosunu yakmak ve kendi kendine ondan sonra ne yapacağını sormak için durdu. Cevap belirsiz ve muğlaktı. Ne yapacağını kim bilebilirdi, kimin umrundaydı?

Köşeyi dönerken adamın biri ona çarptı ve sarhoşluktan dili dolanarak özür diledi. Bu adamın arkasından bakan Eugene, az önce çıktığı kapıdan içeri girdiğini gördü.

Adamın sallana sallana odaya girmesiyle Lizzie çıkmak için ayağa kalktı.

"Gitmeyin, Bayan Hexam," dedi adam, uysal bir tavırla, zar zor konuşarak. "Sıhhatini kaybetmiş, perişan bir adamdan kaçmayın. Bu zavallı düşküne sohbetinizi bahşedin. Bula - bulaşıcı değil hastalığım."

Lizzie mırıldanarak kendi odasında yapması gereken işler olduğunu söyleyip yukarı çıktı.

"Jennyciğim nasılmış?" dedi adam ürkeklikle. "Evlatların bir tanesi, ciğerimin köşesi, kalbi kırık, kötürüm Jenny Wren nasılmış?"

Evin adamı bu sözlere, kolunu bir komutan tavrıyla ileri uzatıp, kendisine söylenen sözlerdeki şefkati karşılıksız bırakan bir soğuklukla cevap verdi. "Git çabuk! Çabuk kendi köşene! Hemen kendi köşene geç!"

Acınacak haldeki adam itiraz edecekmiş gibi yaptı ama evin adamına direnmeyi göze alamadığı için gidip kendi utanç sandalyesine oturdu.

"Seni gidi seni!" diye bağırdı evin adamı, küçük parmağını ona doğrultarak. "Seni gidi rezil oğlan! Seni gidi yaramaz, kötü çocuk! Nedir bu yaptığın?"

Sinirleri boşalan adam, tepeden tırnağa her yeri ayrı titreyerek ellerini kızını teskin etmek için birazcık öne uzattı. Gözlerinden süzülen zelil yaşlar, yanaklarının parça parça kırmızısını ıslatmıştı. Şişmiş, kurşuni alt dudağı, sefil bir iniltiyle titriyordu. Patlak ayakkabılardan, zamanından önce kırlaşmış, seyrek saçlara kadar, pılı pırtı içindeki bütün bu yüz kızartıcı virane, alçakça yaltaklanıyordu. Babayla çocuğun böyle acayip bir biçimde yer değiştirmiş olmasının verdiği bir uygunsuzluk hissiyle değil, sadece azarlanmaktan kurtulma gayretiyle yapıyordu bunu.

"Senin bütün numaralarını bilirim ben!" diye bağırdı Bayan Wren. "Nereye gittiğini de biliyorum!" (bunu anlamak için müneccim olmaya gerek yoktu gerçi) "Seni utanmaz ihtiyar!"

Zahmetle çalışan bozuk bir saat gibi tuhaf sesler çıkararak nefes alıp veren adamın hali perişandı.

"Sabahtan akşama çalış didin dur," dedi evin adamı, "bunun için! Nedir bu yaptığın?"

Özel bir vurguyla söylenen 'nedir' kelimesinde her ne varsa, adamın içine gülünç bir korku salıyordu. Evin adamı ne zaman bu kelimeyi telaffuz edecek olsa -hattâ daha etmeden- adamcağız iyice çöküyordu.

"Keşke seni içeri tıksalar," dedi evin adamı. "Hücrelere, kara deliklere tıksalar keşke, farelerin, örümceklerin, böceklerin cirit attığı yerlere. Ben bilirim onların numaralarını, iyice gıdıklarlar adamı. Kendinden utanmıyor musun?"

"Utanıyorum, canım," diye kekeledi baba.

"Madem öyle," dedi evin adamı, muazzam bir manevi güç gösterisiyle babasını korkutup, tekrar o irkiltici kelimeyi telaffuz ederek, "Nedir bu yaptığın?"

"insanın kontrol edemediği bazı durumlar," dedi sefil mahlûk hafifletici sebep olarak.

"Durumundan da kontrolünden de başlatma," diye çıkıştı evin adamı, muazzam bir sertlikle, "lafa gel. Seni polise şikayet ederim, sarhoşluktan beş şilin ceza yazarlar, ödeyemezsin, ben de ödemem, ömür boyu içeri tıkarlar. Ömür boyu içeri tıkılmaya ne dersin?"

"iyi olmaz. Elden ayaktan düşmüş perişan bir adamım. Zaten günlerim sayılı," diye ağlamaya başladı zavallı adam.

"Hadi bakalım!" dedi evin adamı, yanındaki sehpaya, işini bilir bir edayla vurarak, bir taraftan da başını ve çenesini sallıyordu; "ne yapman gerektiğini biliyorsun. Hemen şimdi paranı çıkarıp buraya koyuyorsun."

Uysal adam ceplerini karıştırmaya başladı.

"Maaşın yansını harcamışsındır kesin!" dedi evin adamı. "Şuraya koy! Ne kadar kaldıysa! Kuruşuna kadar!"

Ne kadar da uğraştı, kapaklan sarkmış ceplerinde o parayı bulmak için; şu cepte zannediyordu ama orada yoktu; şu cepte olmaması gerekirdi ama oradaydı, çaktırmıyordu; şurada da bir cep olacaktı, sahi

neredeydi o cep!

"Hepsi bu mu?" diye sordu evin adamı, sehpanın üzerine karman çorman bozuk paralar yığıldığında.

"Başka yok," dedi adam korkuyla başını iki yana sallayarak.

"Bakalım gerçekten öyle mi? Yapman gerekeni biliyorsun. Bütün ceplerini ters yüz et, öyle de bırak!" diye bağırdı evin adamı.

Bu emri yerine getirdi baba. Onu öncekine nazaran daha aciz, daha gülünç gösterebilecek bir şey varsa o da kendini böyle sergilemesiydi.

"Burada sadece yedi şilin ve sekiz buçuk peni var!" diye bağırdı Bayan Wren, yığını düzenledikten sora. "Seni müsrif koca oğlan! Aç kal da gör gününü."

"Lütfen beni aç bırakma," diye yalvardı sızlanarak.

"Hak ettiğin muameleyi görsen," dedi Bayan Wren, "kedi mamalarının artıklarıyla beslenirdin; kediler yemeğini bitirdikten sonra kalanlarla. Hadi yatağa şimdi."

Bu emri yerine getirmek için köşesinden kalktığında, yine ellerini uzatarak bahanesini söyledi: "İnsanın kontrol edemediği bazı durumlar..."

"Bak hâlâ! Yatağa çabuk!" diye bağırdı Bayan Wren. "Konuşma. Seni affetmeyeceğim. Hemen yatağına!"

Başka bir 'nedir' kelimesinin yolda olduğunu hisseden adam, hemen bu buyruğu yerine getirerek kendini kurtardı. Ayaklarını sürüyerek merdiveni çıktığı, odasının kapısını kapatıp kendini yatağa bıraktığı duyuldu. Biraz sonra Lizzie aşağı indi.

"Yemeğimizi yiyelim mi Jennyciğim?"

"Yemeyip de ne yapacağız, bünyeyi döndürecek bir şey lazım," dedi Bayan Jenny omuzlarını silkerek.

Lizzie küçük tezgahın üzerine bir örtü serdi (evin adamı için normal masadan daha rahattı bu) ve üzerine alışık oldukları türden, mütevazı tayını koydu, sonra da kendine bir tabure çekti.

"Yemek vakti! Ne düşünüyorsun Jennyciğim?"

"Ayyaşın teki olmaya kalkarsa," dedi, derin düşüncelerden sıyrılarak, "benimkine neler yapacağımı düşünüyordum."

"Hiç öyle şey olur mu!" dedi Lizzie. "Evlenmeden halledersin sen o işi."

"Halletmeye çalışının ama beni aldatabilir. Bütün bu herifler türlü numaralar çevirip aldatırlar insanı!" Küçük yumruğu yine harekete geçmişti. "Öyle bir şey olursa ne yapacağımı anlatayım sana. O uyurken bir kaşığı ateşte kızarana kadar ısıtacağım, sonra bir tencerede içki kaynatacağım, kaşıkta cızlata cızlata bir parça alacağım, öteki elimle ağzını açıp -belki de ağzı açık uyuyordur zaten- kaynar içkiyi gırtlağına dökeceğim, onu haşlayıp boğacağım."

"Eminim böyle korkunç bir şey yapmazsın," dedi Lizzie.

"Yapmam mı? Belki ama yapmak isterdim!"

"Eminim istemezsin de."

"istemez miyim? Sen bu işleri daha iyi bilirsin. Ama sen benim gibi doğduğundan beri bunun içinde yaşamıyorsun - sırtın ağrımıyor, bacakların da sakat değil."

Yemeklerini yerlerken, Lizzie onu daha sevimli, daha mülayim haline geri getirmeye çalıştı. Ama büyü bozulmuştu. Evin adamı, acı utançlar ve kaygılarla dolu bir evin adamıydı; o evin üst katındaki odada, o aşağılık

adam, masum uykuya bile cismani bir barbarlık ve rezillik bulaştırıyordu. Bebek terzisi, küçük, şirret bir mahlûk olmuştu; dünyadan yana dünyevi, topraktan yana türabi.

Zavallı bebek terzisi! Onu yükseltmesi gereken eller tarafından nasıl da çekilmişti aşağı defalarca; o ebedi yolculukta yolunu kaybedip bir kılavuz aradığında nasıl da yanlış istikamete gönderilmişti. Zavallı, zavallı, küçük bebek terzisi!

3. Bölüm -Bir Parça iş

Britanya, günün birinde oturuyor, (belki de bakır paraların üzerinde resmedildiği şekilde, miğferi, mızrağı, kalkanıyla) düşünüp taşınıyor ve birdenbire Veneering'i Parlamento'da istediğine karar veriyor. Veneering'in 'temsil gücü olan' bir adam olduğu -şu sıralar etrafa şöyle bir bakınca haksız sayılmaz- ve Majestelerinin sadık Avam Kamarası'nın onsuz eksik kalacağı kanaatine varmış. Derken Britanya, hukukçu bir ahbabına, Veneering beş bin pound 'çıkarabilirse', mektup başına iki bin beş yüz pound gibi çok cüzi bir meblağ karşılığı, iki adet takdim mektubu yazabileceğini çıtlatıyor. Britanya ve hukukçu bey, bu parayı kimsenin almayacağı üzerinde anlaşıyorlar ama para bir kere çıkarılmış ya artık ne sihirdir ne keramet geri dönüşü olmaz.

Britanya'yla böyle içli dışlı olan hukukçu bey, söz konusu hanımdan aldığı talimatla derhal Veneering'e koşuyor; Veneering çok gurur duyduğunu ama 'arkadaşlarının arkasında duracağına' emin olmak için biraz zamana ihtiyacı olduğunu söylüyor. Bu kadar mühim bir karar söz konusu olduğunda, kendisine düşenin 'arkadaşlarının arkasında duracağı' konusunda tam bir netlik elde etmek olduğunu söylüyor. Hukukçu beyefendi, bu uğurda fazla zaman harcamanın müvekkilinin zararına olacağını belirtiyor, zira Britanya hamının altı bin pound çıkarabilecek başka bir tanıdığı var; ama Veneering'e dört saat mühlet tanıyabileceğini söylüyor.

Bunun üzerine Veneering, Bayan Veneering'e, "Çalışmak lazım," diyerek, iki tekerlekli, hafif, hızlı bir arabaya atlıyor. Bayan Veneering de tam o dakikada bebeği dadıya teslim ediyor; kafasının içinde şahlanan zekâyı gemlemek için sivri parmaklarını alnına bastırıyor; arabayı hazırlatıyor; Ophelia ve kendini kurban eden eski zaman kadınlarından istediğiniz herhangi birinin karışımı, dalgın ve kendini adamış bir tavırla tekrar ediyor, "Çalışmak lazım."

Veneering sürücüye, Waterloo Savaşı'ndaki süvari birlikleri gibi sokaklarda Halkın üzerine hücum etmesini buyurduğu için, kudurganca St James'e, Duke Sokağı'na intikal ediyor. Twemlow'u evinde buluyor, saçlarına yumurta akıyla bir şeyler yapmış olan gizemli bir sanatçının elinden yeni çıkmış. Yapılan işlem, Twemlow'un yumurta uygulamasından sonra iki saat boyunca, dimdik yukarı kaldırılmış saçlarını yavaş yavaş kurumaya bırakmasını gerektirdiği için, kendisi bu heyecan verici malumatı almak için olabilecek en müsait durumda; Fish Street Hill'deki Büyük Londra Yangını anıtının kaidesindeki alevlerle, klasiklerin en bilinen hikâyelerinden birinde Kral Priamos'un tüylerinin aldığı hal arası bir şey.

"Sevgili Twemlow," diyor Veneering, iki elini birden tutarak, "en sevdiğim, en eski dostum olarak... "

("Artık şüphe çekmeye gerek kalmadı," diye düşünüyor Twemlow, "benmişim işte!")

"Kuzeniniz Lord Snigsworth, adını benim komiteme yazdım mı? Lord hazretlerinin bizzat kendisinin gelmesini istemiyorum; sadece adını kullanmamıza izin verse. İzin verir mi sizce?"

Aniden karamsarlığa kapılan Twemlow, "Hiç zannetmem," diye cevap veriyor.

"Benim siyasi görüşlerim de," diyor Veneering, böyle bir şeye sahip olduğunu ilk defa fark ederek, "Lord Snigsworth'ünkilerle aynı, belki kamu yararına bana ismini verebilir."

"Olabilir," diyor Twemlow; "ama..." Yumurta aklarını unutup dalgın dalgın kafasını kaşıdığında, ne kadar yapış yapış olduğunu hatırlayıp iyice keyfi kaçıyor.

"Bizim gibi eski ve yakın dostlar arasında," diye devam ediyor Veneering, "bu konularda teklif olmaz. Yapmak istemeyeceğiniz ya da yapmakta zorlanacağınız bir şey istersem lütfen hiç çekinmeden söyleyin."

Twemlow bu konuda söz veriyor, sözünü tutmaya kararlı olduğu da her halinden belli oluyor.

"Snigsworthy Park'a bir mektup yazmaya ve Lord Snigsworth'den böyle bir iyilikte bulunmasını rica etmeye ne dersiniz? Tabii bu ricamız gerçekleşirse tamamen sizin sayenizde olduğunu bileceğim; siz de

kendisine olayı tümüyle kamu yararı açısından haber verirsiniz. Bir itirazınız var mı?"

Twemlow elini alnına koyarak, "Benden söz vermemi talep ediyorsunuz," diyor.

"Evet öyle, sevgili Twemlow."

"Böyle bir söz verirsem şerefle yerine getirmemi de beklersiniz." "Elbette, sevgili Twemlow."

"Bu durumda; lütfen beni anlayın," diyor Twemlow büyük bir kibarlıkla, sanki başka bir durumda olsa kendinden isteneni hemen yapacakmış gibi - "bu durumda, Lord Snigsworth'le herhangi bir irtibat kurma konusunda beni mazur görmenizi rica edeceğim."

"Ne demek, ne demek!" diyor Veneering, muazzam bir hayal kırıklığına uğradığı halde, aşırı bir ateşlilikle Twemlow'un elini iki eliyle birden sıkıyor.

Zavallı Twemlow'un, gut hastalığı yüzünden iyice huysuzlaşmış soylu kuzenine mektup yazmaktan kaçınmasına şaşmamak lazım, zaten ona geçinmesi için küçük bir aylık bağlamış olan soylu kuzeni de, verdiği her kuruşun acısını çıkartıyordu; Snigsworthy Park'a ne zaman gitse Twemlow'u askeri bir idare altına alır; şapkasını belli bir kancaya asmasını, belli bir sandalyeye oturmasını, belli insanlarla belli konularda konuşmasını ve belli faaliyetlerde bulunmasını emrederdi; mesela Aile Cilasını (ve tabii ki resimlerini) övmek ve ısrar edilmediği müddetçe Aile Şaraplarından içmemek gibi.

"Yine de sizin için bir şey yapabilirim," diyor Twemlow; "sizin için çalışabilirim."

Veneering ona teşekkür ediyor.

Twemlow bu sefer canlanmaya başlıyor, "Kulübe gideyim; bakalım, şimdi saat kaç?"

"On bire yirmi var."

"O zaman," diyor Twemlow, "on ikiye on kala kulüpte olurum, akşama kadar da orada kalırım."

Veneering arkadaşlarının arkasında olduğunu hissediyor ve "Teşekkür ederim, teşekkür ederim. Size güvenebileceğimi biliyordum. Size gelmek üzere evden çıkarken -elbette bu kadar önemli bir konuda ilk size geldim sevgili Twemlow- Anastatia'ya 'Çalışmak lazım' dedim."

"Haklısınız, çok haklı," diyor Twemlow. "Hanımefendi de çalışıyorlar mı?"

'Tabii," diyor Veneering.

"Harika!" diye bağırıyor Twemlow, pek kibar bir beyefendi ne de olsa. "Hanımların bu konulardaki incelikleri bambaşka. Onlar arkamızda olduktan sonra sırtımız yere gelmez."

"Ama Avam Kamarasına girmem konusunda ne düşündüğünüzü henüz söylemediniz," diyor Veneering.

"Bana sorarsanız," diyor Twemlow hisli bir edayla, "Londra'nın en iyi kulübüdür."

Veneering tekrar teşekkür ediyor, aşağı koşuyor, arabasına dalıyor ve sürücüye Britanya halkına dalmayı buyurduktan sonra Şehre doğru hücuma geçiyor.

Bu arada telaşı arttıkça artan Twemlow saçlarını olabildiğince yatırıyor - ama pek de iyi başaramıyor zira yapışkan uygulamanın ardından saçları asileşmiş ve üstlerinde de hamur gibi tabaka oluşmuş - ve söz verdiği saatte kulübe intikal ediyor. Kulüpte hemen büyük bir pencerenin önünü kapıyor, yazı malzemelerini ve bütün gazeteleri önüne alıyor, bütün salon tarafından saygıyla seyredilebilecek şekilde yerine mıhlanıyor. İçeri birisi girip de ona selam verdiğinde, "Veneering'i tanıyor musun?" diye soruyor, adam, "Hayır, kulüp üyelerinden mi?" diyor, Twemlow, "Evet. Tavsiyeyle Avam Kamarası'na aday olmuş," adam esneyerek, "Ya! O kadar paraya değer inşallah!" diyor ve uzaklaşıyor. Akşam saat altıya doğru Twemlow bu işin çok iyi üstesinden geldiğine kendini artık iyice ikna etmeye başlıyor ve Parlamento aracısı olmadığına pişman oluyor.

Veneering, Twemlow'dan Podsnap'ın iş yerine koşuyor. Podsnap'ı ayakta gazete okumaktayken buluyor; şaşırtıcı bir keşifte bulunmuş ve bu konuda nutuk atmaya meyilli, İtalya İngiltere değilmiş meğer. Veneering, hürmetle Podsnap'ın bu hikmet dolu düşünce akışını bölmek için izin istiyor ve kendisine yeni gelişmeleri duyuruyor. Podsnap'a siyasi fikirlerinin aynı olduğunu söylüyor. Siyasi fikirlerinin, Podsnap'ı dinleye dinleye oluştuğunu ima ediyor. Açıktan açığa Podsnap'ın 'arkasında' olup olmayacağını soruyor.

Podsnap ciddileşiyor, "Söyle Veneering, benden bir tavsiye ister misin? "

Veneering biraz duralayarak, onun kadar eski ve iyi bir arkadaşın...

"Evet, evet, orası öyle," diyor Podsnap; "Cepcilerin{31} önerisini bütün şartlarıyla kabul etmeye karar verdin mi yoksa bu konuda benden fikir mi soruyorsun?"

Veneering yüreğinin arzusu ve ruhunun susuzluğunu tekrar ediyor: Podsnap'ın arkasında olduğunu bilmek.

"Bak seninle açık konuşayım Veneering," diyor Podsnap kaşlarını çatarak. "Parlamento'da olmadığıma bakarak, bu kurumla hiç ilgilenmediğimi anlamışsındır."

Tabii, elbette, Veneering bunun farkında! Podsnap Parlamento'ya girmek istese, ışık hızıyla, göz açıp kapayana kadar kendini orada bulur zaten.

"Uğraştığıma değmez," diye devam ediyor Podsnap, biraz yumuşayarak. "Benim mevkiindeki birine katacağı bir şey yok. Ama benden farklı konumdaki insanlar için bunu adeta bir kural gibi ortaya koymak istemem. Uğraştığına değeceğini ve mevkiine bir şey katacağını düşünüyorsun. Öyle mi?"

Podsnap'ın arkasında olması şartıyla, Veneering bu fikirde.

"O zaman benden tavsiye istemiyorsun," diyor Podsnap. "Peki. Ben de sana tavsiye vermem. Benden yardım istiyorsun. Peki. Senin için çalışırım."

Veneering ona hemen teşekkür ediyor ve Twemlow'un çoktan çalışmaya başladığını söylüyor. Podsnap, birilerinin çoktan çalışmaya başlamasından pek de hoşnut kalmıyor -bunu haddini bilmemek olarak algılıyor-ama Twemlow olduğu için hoş görüyor ve iyi yerde tanıdıkları olan bir kocakarı olduğunu, ondan kimseye zarar gelmeyeceğini buyuruyor.

"Bugün yapacak fazla bir işim yok," diye ekliyor Podsnap, "bazı nüfuzlu kimselerle görüşebilirim. Aslında akşam yemeğe davetliydim ama Bayan Podsnap'ı yalnız gönderirim, ben de kendi işime bakıp seninle saat sekizde akşam yemeğinde buluşurum. ilerlemeleri birbirimize haber verip, notlarımızı kıyaslarsak iyi olur. Dur bakalım. Şöyle etrafta dolaşacak bir iki faal, enerjik, beyefendi tavırlı adama ihtiyacın var."

Veneering etraflıca düşünüp taşındıktan sonra, Boots ve Brewer aklına geliyor.

"Sizin evde tanışmıştım," diyor Podsnap. "Evet. Onlar olur. ikisine de birer araba tutmalı, sağa sola gitsinler."

Veneering, böyle muazzam idari fikirleri olan bir arkadaşa sahip olmanın ne büyük bir bahtiyarlık olduğunu beyan ediyor ve Boots'la Brewer'ın böyle sağa sola koşturması fikri içini ferahlatıyor, hem seçim havası hem de gerçekten işe koyulma hissi verdiği için. Podsnap'tan ayrılıp dörtnala Boots'la Brewer'a gidiyor, ikisi de anında coşkuyla arkasındaki yerlerini alıyor ve birer arabaya atlayıp farklı yönlere doğru yıldırım hızıyla harekete geçiyorlar. Sonra Veneering, Britanya'yla sıkı fıkı olan hukukçu beyefendiye geri dönüyor ve onunla bazı hassas iş meselelerini konuşuyor ve bağımsız seçmenlere hitaben bir metin hazırlıyor, bir denizcinin baba evine dönmesi gibi bu seçimde onların bağrına geri döneceğini yazıyor; söz konusu yere hayatında bir kez olsun gitmemesi bir yana nerede olduğunu bile tam olarak bilmese de laf fiyakasından bir şey kaybetmiyor.

Bu olaylı saatler esnasında Bayan Veneering de boş durmuyor. Arabanın tastamam hazırlanıp kapının önüne çekilmesiyle, kendisinin tastamam hazırlanıp içine binmesi bir oluyor ve 'Lady Tippins'e buyuruyor. Bu büyüleyici hanım, Belgravian Borders'da bir korsecinin üst katında oturuyor; zemin kattaki vitrinde gerçek insan boyutunda bir manken var, mavi iç çamaşırlı, seçkin bir güzel, masum bir şaşkınlıkla omzunun üzerinden şehre bakıyor, elinde dantel bir korse. Bu haldeyken yakalandığına göre ne kadar şaşırsa az.

Lady Tippins evdeler mi? Lady Tippins evdeler, odaları aydınlatılmamış, sırtlarını kurnazca pencereye vererek oturmuşlar (aşağıdaki vitrindeki hanım gibi ama başka sebeplerden). Lady Tippins, sevgili Bayan Veneering'i bu kadar erken bir saatte -sabahın körü diyor, cici mahlûk-gördüğüne öyle şaşmış ki, bu hissin tesiriyle kaşları yukarı kalkacak gibi oluyor.

Bunun üzerine Bayan Veneering daldan dala atlayarak, Veneering'e Parlamento'da Cepçilerden bir koltuk teklif edildiğini; onun arkasında olmak gerektiğini; Veneering'in "Çalışmak lazım" dediğini; bir eş ve anne olarak Lady Tippins'ten çalışmasını rica etmek için geldiğini; arabanın çalışmalarda kullanılmak üzere Lady Tippins'in emrine amade olduğunu; kendisinin, yani bu yepyeni, zarif arabanın sahibesinin de icap ederse eve -ayakları dahi kanasa- yayan döneceğini ve bebeğin beşiği yanında düşüp bayılana kadar çalışacağını (ne şekilde olduğu belirtilmese de) anlatıyor.

"Canım," diyor Lady Tippins, "topla kendini; onu Parlamento'ya sokacağız." Bunu der demez de gerçekten çalışmaya, Veneering atlarını da çalıştırmaya başlıyor Lady Tippins; tanıdığı herkese gidiyor, hoş sohbetini ve yeşil yelpazesini en elverişli şekilde kullanarak konuştukça konuşuyor, Cancağızım, bakalım ne diyeceksin bu işe? Ben neyim bil bakalım? Hayatta tahmin edemezsin. Seçim aracısı rolündeyim. Kimin için mi? Cepçiler için. Peki neden? Çünkü dünyadaki en yakın arkadaşım kendine bir koltuk satın almış. Dünyadaki en yakın arkadaşım kim? Veneering diye bir adam. Keza karısı da dünyadaki en yakın bir başka arkadaşım; şu işe bak bebeklerini unuttum, o da bir başkası. Görüntüyü kurtarmak için bu küçük komediyi oynuyoruz işte, eğlenceli değil mi? Ama işin asıl eğlenceli tarafı, kimse bu Veneeringler kimdir bilmiyor, onlar da kimseyi tanımıyor ama Cin Hikâyeleri'nden çıkma bir evleri var ve Binbir Gece Masalları'ndaki ziyafetler gibi yemekler veriyorlar. Merak mı ettin şekerim? Kolay, tanışırsın. Gelip evlerinde bir yemek yersin. Canını sıkmazlar merak etme. Kimleri istiyorsun söyle. Kendimize göre bir grup yaparız, emin ol onlar bize hiç karışmaz. O altın ve gümüş develeri göreceksin. Yemek masalarına Kervan diyorum ben. Benim Veneeringler'e yemeğe gel mutlaka, sadece bana aitler, benim mallarım, dünyadaki en sevgili dostlarım! Ama en önemlisi oyunu ona vereceğine, bu konuyu takip edeceğine, Cepçilerden başka kimseye vermeyeceğine söz ver; hoş bize kalsa bu abuk sabuk işlere beş kuruşumuzu bile vermeyiz ama bu dürüst adamcağızlar bu işlere girince biz de bu zımbırtılara bulaşıyoruz işte.

Büyüleyici Tippins'in öne sürdüğü bu görüşte, yani çalışmanın ve birilerinin arkasında olmanın sadece zevahiri kurtarmaktan ibaret olduğu görüşünde bir gerçek payı olabilir ama tümüyle doğru sayılmaz. Arabalara atlayıp 'sağa sola gitmekle' güzel Tippins'in zannettiğinden çok daha fazlası başarılıyor ya da başarılmış kabul ediliyor - ki aynı kapıya çıkar. Sadece arabalara atlayıp etrafta dolaşmakla nice ne idüğü belirsiz şöhretler ediniliyor. Hele Parlamento işlerinde. Birini Parlamento'ya sokmak için olsun, çıkarmak için olsun, bir yasayı geçirmek için olsun engellemek için olsun her ne için olursa olsun delice bir telaşla sağa sola koşuşturmaktan - kısacası arabalara atlayıp sağa sola gitmekten- daha etkili bir yöntem yok.

Belki de bu durum bilindiğinden, deliler gibi çalıştığına hiç şüphesi olmayan Twemlow, ondan hiç de aşağı kalmadığını düşünen Podsnap, onun bile fevkinde olduklarını düşünen Boots ve Brewer, saat sekizde Veneering'in evinde akşam yemeği için buluştuklarında, Boots'la Brewer'ın arabalarının kapıdan ayrılmamasına, en yakın ahırdan birkaç kova su getirilip hemen oracıkta atların bacaklarına dökülmesine, zira arabaların her an kullanıma hazır olması gerektiğine karar verildi. Söz konusu çevik ulaklar, Analitik'ten şapkalarını anında bulabilecekleri bir yere koymasını talep ettiler; tulumbalarının başında, muazzam bir yangın haberi almayı beklerken hızlı hızlı atıştıran itfaiyeciler gibi yediler (miktardan yana bir fedakarlıkta bulunmasalar da).

Bayan Veneering, yemeğe başlarken, bitkin bitkin, birkaç gün daha böyle çalışmayı kaldıramayacağını söylüyor.

"Birkaç gün daha böyle çalışmayı hiçbirimiz kaldıramayız," diyor Podsnap; "ama onu sokacağız!"

"Sokacağız," diyor Lady Tippins, yeşil yelpazesini şen bir edayla sallayarak "Adayımız Veneering!"

"Sokacağız!" diyor Twemlow.

"Sokacağız!" diyor Boots'la Brewer.

Doğrusu onu Parlamento'ya sokmamaları için pek de bir sebep yok, ne de olsa Cepçiler ile pazarlık bağlanmış, bir itiraz da yok. Yine de sonuna kadar 'çalışmaları' gerektiğine, çalışmazlarsa beklenmedik bir şey çıkabileceğine hükmediyorlar. Önceki çalışmalarından bitap düştüklerine, onları bekleyen çalışmalar için de güç toplamaları gerektiğine de karar vererek Veneering'in şarap mahzenine müracaat ediyorlar. Bunun üzerine Analitik'e en seçme şarapları getirmesi buyuruluyor ve 'arkasında durma' lafını söylemek zorlaşıyor; Lady Tippins oyuncu bir edayla sevgili Veneering'in arkasında durmanın gerekliliğini vurguluyor; Podsnap herkesi onun arkasında duymaya davet ediyor; Boots'la Brewer artasında kurma niyetlerini dile getiriyorlar; Veneering de bu sadık dostlara, aykasduydukları için gözleri dolu dolu teşekkür ediyor.

Bu ilham dolu anda Brewer günün en tutulan fikrini ortaya atıyor. Saatine bakıyor ve (Guy Fawkes gibi) Avam Kamarası'na gidip şöyle bir ortalığı kolaçan edeceğini söylüyor.

"Bir iki saat lobide oyalanırım," diyor Brewer yüzünde son derece gizemli bir ifadeyle, "her şey yolundaysa geri dönmem, arabama sabah dokuzda gelmesini söylerim."

"En iyisi," diyor Podsnap.

Veneering bu son hizmeti nasıl takdir edeceğini bilmediğini belirtiyor. Bayan Veneering'in şefkatli gözleri yaşarıyor. Boots kıskanıyor, gözden düşüyor ve kafasının o kadar da iyi çalışmadığına hükmediliyor. Hepsi birlikte Brewer'ı uğurlamak için kapıya toplanıyor. Brewer arabacıya, "Hayvan dinlendi mi?" diye soruyor, atı dikkatle inceleyerek. Arabacı atın zıpkın gibi olduğunu söylüyor. "Koş o zaman arabaya," diyor Brewer; "Avam Kamarası'na." Araba ileri atılıyor, Brewer kendini içeri atıyor, hepsi arkasından el sallıyorlar ve Bay Podsnap, "Bu sözlerimi bir kenara yazın. Bu adamın kafası çalışıyor, bu adam hayatta bir yerlere gelir," diyor.

Veneering'in Cepçilerin adamlarına usulünce bir kemkümlemede bulunma zamanı geldiğinde, sadece Podsnap ve Twemlow ona eşlik ediyorlar, bu ücra bölgeye yaptığı tren yolculuğunda. Hukukçu beyefendi Cepçiler Bölge Merkezinde, üzeri açık bir arabaya yapıştırılmış bir afiş, "Adayımız Veneering"; sırıtan halkın arasından, azametle, direkler üzerindeki cılız, küçük belediye binasına gidiyorlar, aşağıdaki boşlukta soğan ve ayakkabı bağı satılıyor, hukukçu beyefendi buranın çarşı olduğunu söylüyor; işte Veneering bu binanın penceresinden onu dinleyen toprağa hitap ediyor. Onun şapkasını çıkarmasıyla, Podsnap, önceden Bayan Veneering'le kararlaştırdıkları üzre, söz konusu eş ve anneye "Çıktı" diye telgraf çekiyor.

Veneering konuşmanın her zamanki çıkmaz sokaklarında yolunu kaybettiğinde Podsnap'la Twemlow, Bravo, çok doğru! diye bağırıyorlar, bazen çok talihsiz bir çıkmaz sokaktan geri gelmeyi başaramadığında, "Bravoooo! Yaşaaa, varooool!" diyorlar, söylenen şeylerdeki zekâ pırıltılarından gözleri kamaşmış gibi. Ama Veneering takdire şayan iki husus ortaya koyuyor; bunlar o kadar isabetli ki, merdivenlerde başbaşa verdikleri esnada, Britanya'yla sıkı fıkı olan hukukçu beyefendiden kendisine çıtlatılmış olsa gerek.

Birinci husus şu. Veneering çok orjinal bir mukayesede bulunarak ülkeyi gemiye benzetiyor; gemiye Devlet Teknesi diyor, Başbakana Dümenci. Veneering'in amacı sağında duran arkadaşının (Podsnap) zengin bir adam olduğunu Cepçilere duyurmak. Nihayet konuşmayı şuraya bağlıyor, "Peki beyler, Devlet Teknesinin gövdesindeki tahtalar sağlam değilse, ya da Dümenci işini bilmiyorsa, dünyaca ünlü ticaret prensleri arasında

yer alan Denizyolları Sigortacılarımız, onları sigortalar mı beyler? Ona kefil olurlar mı? Onun riskini alırlar mı? Size bir şey diyeyim mi beyler, kendisi bu alanının en saygın üyelerinden olan, şu sağımdaki saygıdeğer dostuma bu soruyu sorsam cevabı hayır olacaktır."

İkinci husus şu. Twemlow'un, Lord Snigsworth'le akraba olduğu gerçeğinin duyurulması. Veneering muhtemelen hiçbir şekilde mümkün olamayacak hayali bir durum ortaya atıyor (gerçi çizdiği tabloyu ne başkaları ne de kendi anlayabildiği için o kadar da imkânsız görünmüyor) ve oradan amacına doğru ilerliyor. "Evet beyler, böyle bir programı toplumun hangi sınıfına önersem alay ve küçümsemeyle karşılanırdı. Böylesi bir programı şehrinizin -ama burada daha şahsi davranıp, şehrimiz diyeceğim- kıymetli ve zeki tüccarlarından hangisine önersem bana şu cevabı verirdi. 'Olmaz öyle şey!' Aynen böyle derdi, beyler. Dürüst bir infialle 'Olmaz öyle şey!' derdi. Peki ya sosyal basamakların daha yukarısına tırmansaydım. Mesela sokumdaki saygıdeğer dostumun koluna girip onunla atalarının korusundan, Snigsworthy Park'ın ulu kayırdan altından geçip o asil malikâneye yaklaşsaydım, avluyu geçip kapıdan girseydim, merdivenden çıkıp odadan odaya geçseydim ve kendimi dostumun yakın akrabası Lord Snigsworth'un aziz huzurunda bulsaydım. Bu saygıdeğer asilzadeye, 'Lordum, hazretlerinizin huzuruna, yakın akrabanız olan solumdaki dostum tarafından takdim edilmemin sebebi bu programı sunmaktır,' desem, lord hazretleri ne cevap verirdi? 'Olmaz öyle şey!' derdi. O da aynı cevabı verirdi, beyler. 'Olmaz öyle şey!' O yüce makamında, farkına varmadan, kasabamızın kıymetli ve zeki tüccarının dilini kullanırdı, solumdaki dostumun yakın ve sevgili akrabası, gazapla 'Olmaz öyle şey!' derdi."

Veneering bu başarılı çıkışla sözlerine son veriyor ve Bay Podsnap, Bayan Veneering'e "indi," diye telgraf çekiyor.

Sonra hukukçu beyefendiyle otelde yemek yeniyor, sonra sırasıyla aday gösterilme ve seçilme işleri hallediliyor. Nihayet Bay Podsnap, Bayan Veneering'e son telgrafı çekiyor, "Onu Parlamento'ya soktuk."

Veneering malikânesine döndüklerinde onları bir başka ihtişamlı yemek bekliyor, ayrıca Lady Tippins, Boots ve Brewer. Herkes tevazuyla onu asıl 'sokanın' kendisi olduğunu düşünüyor; ama herkes bir konuda hemfikir, o da Brewer'ın gösterdiği yararlığın, o gece ortalığı kolaçan etmek için Avam Kamarası'na gitmesinin bitirici darbeyi vurduğu konusunda.

Akşamleyin Bayan Veneering dokunaklı küçük bir hadise anlatıyor. Bayan Veneering zaten ağlamaya meyilli bir hanım olduğundan, son zamanlarda yaşadığı heyecanlar bu meylini iyice arttırmıştı. Lady Tippins'le birlikte masadan kalkmadan önce acıklı ve bitap bir tavırla şunları söylüyor:

"Biliyorum size aptallık gibi gelecek ama söylemeden edemeyeceğim. Seçimden önceki gece bebeğin beşiği yanında oturuyordum. Uykusunda çok huzursuzdu bebek."

Gamlı gamlı onu seyretmekte olan Analitik Kimyager, "Gazdandır," deyip konuyu kapatmak gibi şeytani bir dürtü hissediyor ama bastırıyor.

"Bebek bir ara adeta kıvrandı ama sonra mini mini ellerini birbirine kavuşturup gülümsedi."

Bayan Veneering'in susmasıyla Bay Podsnap, "Neden acaba!" demenin kendisine düştüğünü hissediyor.

"Ben de kendi kendime sordum," diyor Bayan Veneering, mendilini bulmaya çalışarak, "acaba melekler bebeğe, babasının yakında Parlamento'ya gireceğini mi söylemişlerdi?"

Bayan Veneering kendini öylesine kapıp koyuveriyor ki herkes sahneyi Veneering'e bırakmak üzere ayağa kalkıyor, beyefendi masanın etrafını dolanarak karısının yardımına koşuyor ve bu kadar çalışmayı bünyesinin kaldırmadığını söyleyerek, Bayan Veneering'i dokunaklı bir biçimde ayaklarını sürüyerek rahat bir yere taşıyor. Meleklerin beş bin pound konusunda bir şey söyleyip söylemedikleri ve bebeği öyle kıvrandıran şeyin bu olup olmadığı üzerine bir yorumda bulunulmuyor.

Yorgunluktan bitap düşmüş zavallı Twemlowcuk bu sahne karşısında çok hisleniyor ve Stjames's, Duke

Sokağı'ndaki kiralık araba avlusuna bakan evine selametle intikal ettikten sonra da hislenmeye devam ediyor. Ama divanına uzandıktan sonra, mülayim beyefendinin zihninde, diğer bütün önemsiz kaygıları gölgede bırakan muazzam bir kaygı beliriyor.

"Aman Allahım! Düşünüyorum da, o kadar zaman geçti, seçmenlerin birini bile görmedi, ta ki biz birlikte gidip görene kadar!"

Zihni allak bullak, eli alnında odanın içinde birkaç tur atan masum Twemlow divanına dönüp inliyor:

"Bu adam yüzünden ya aklımı oynatacağım ya da öleceğim. Çok yaşlı zamanıma denk geldi. Ben bu adamı kaldıracak kadar güçlü değilim!"

4. Bölüm -Fisteklenmiş Aşk Meleği

Harcıâlem soğuk bir dille ifade edersek, Bayan Alfred Lammle, hızla Genç Bayan Podsnap'la ahbaplığı ilerletti. Bayan Lammle'ın sıcak dilini kullanırsak, biricik Georgiana'sıyla adeta bütünleştiler: kalben, zihnen, hissen, ruhen.

Georgiana ne zaman Podsnapçılığın zincirlerinden kendini kurtarsa; hardal rengi faytonun battaniyelerini üzerinden atıp ayağa kalksa; annesinin sallanma menzilinden uzaklaşsa ve (tabiri caizse) zavallı, küçük, üşümüş ayak parmaklarını ezilmekten kurtarsa; arkadaşı Bayan Alfred Lammle'ın yanında alıyordu soluğu. Bayan Podsnap'ın buna hiç itirazı yoktu. Kendisi için 'muhteşem bir kadın' dendiğini bilmenin, yemekli toplantılarda çalışmalarını sürdüren geçkince kemikbilimciler tarafından bu şekilde adlandırılma şerefine ermenin rahatlığıyla, kızı olmadan da halinden memnundu Bayan Podsnap. Bay Podsnap'a gelince Georgiana'nın nerede olduğu kendisine söylendiğinde, Lammlelar'a karşı himaye hisleriyle doluyordu. Kendisine ulaşamayınca, hürmetle esvabının eteğine dokunmuşlardı;{32} bu parlak güneşin görkemli ışıkları altında ısınamayınca, puslu bir yeni ay olan kızının yansıttığı soluk ışıkla yetinmişlerdi; bu gayet doğal, yerinde ve uygundu. Lammlelar'ın bu kadar iyi bir takdir kabiliyetine sahip olduğunu, bu ahbaplığın değerini bu kadar iyi bildiğini daha önce fark etmemişti. Bu yüzden de Georgiana arkadaşına kaçtıkça Bay Podsnap, Bayan Podsnap'la kolkola o yemek senin bu davet benim dolaşıyordu; inatçı kafasını, boynuna mızıka takmış müzisyenler gibi, gömleğinin yakasıyla fularına gömer, Handel'in judas Maccabaeus eserindeki meşhur marşı kendi şerefine çalıyormuş gibi bir hali olurdu: Şanlı Podsnap geliyor, çalsın borular, dövsün davullar!

Bay Podsnap'ın karakter özelliklerinden bir diğeri (Podsnapçılığın derinlemesine ve sığlamasına her yerine nüfuz etmiş bir özellikti bu) herhangi bir ahbap ya da arkadaşının aleyhinde bulunulmasına tahammül ede-memesiydi. "Ne cüret?" der gibi bir hali olurdu böylesi durumlarda. "Ne demek istiyorsun? Bu adam benden icazetli. Bu adam benim sertifikamı almayı başarmış. Bu adam üzerinden asıl bana saldırıyorsun sen, yüce Podsnap'a. Bu adamın itibarı neyse ne de, asıl önemli olan Podsnap'ın itibarı." Dolayısıyla huzurunda birileri Lammlelar'ın sorumluluk duygusundan şüphe edecek olsa hemen susturulurdu. Gerçi kimsenin böyle bir şey yaptığı yoktu çünkü Parlamento Azası Veneering onların çok zengin olduğunu herkese ilan etmişti ve belki buna kendisi de inanıyordu. İnanması da doğaldı çünkü mesele hakkında pek bir şey bilmiyordu.

Bay ve Bayan Lammle'ın, Piccadilly, Sackville Sokağı'ndaki evleri geçici bir yerdi. Bekarlığında Bay Lammle'ın işini görmüştü ama artık pek uygun kaçmazdı. Bu yüzden de sürekli en mutena yerlerde, en saray yavrusu evlere bakıyorlar, her an birini tutacak ya da satın alacak gibi oluyorlar ama son anda pazarlıkta anlaşamıyorlardı. Bu sayede hoş bir şöhret kazanmışlardı. Ne zaman birisi boş bir saray yavrusu görse "Tam Lammlelar'a göre!" der ve hemen kâğıda kaleme sarılıp Lammlelar'a haber verir ama maalesef ev, bir türlü tam istendiği gibi olmazdı. Öyle çok hayal kırıklığına maruz kalmışlardı ki kendileri bir saray yavrusu yaptırma lüzumu hissetmeye başlamışlardı. Bunun üzerine yine hoş bir şöhret kazandılar; çoğu ahbapları daha şimdiden kendi evlerinden memnuniyetsizlik duymaya ve henüz yapılmamış Lammle malikânesini kıskanmaya başlamıştı.

Sackville Sokağı'ndaki evin şık mobilyaları ve aksesuarları, dolaptaki iskeleti saklıyordu; bütün o döşemelik kumaşlar, perdeler, halılar altından sesini duyurabilse o iskelet şöyle derdi: "Buradayım, dolapta!" ama bunu pek fazla kimseye söylemiyordu, hele genç Podsnap'a hiç. Genç Podsnap'ı arkadaşının incelikleri kadar büyüleyen bir şey daha vardı, o da mutlu evliliği. Bu konu üzerinde sık sık konuşurlardı.

"Eminim," dedi Genç Podsnap, "Bay Lammle tam bir âşık gibidir. En azından bana öyle görünüyor."

"Georgiana canım!" dedi Bayan Lammle ona parmağını sallayarak, "Oldu mu şimdi!"

"Hay Allah!" dedi Genç Podsnap kızararak "Ne dedim ben şimdi?"

"Alfred demelisin," diye onu düzeltti Bayan Lammle, başını oyuncul bir edayla sallayarak. "Artık Bay

Lammle demek yok, Georgiana."

"Haa! Alfred öyleyse. Neyse ki daha kötü bir şey dememişim. Olmayacak bir şey söyledim sanmıştım. Anneme hep yanlış şeyler söylüyorum da."

"Bana yanlış bir şey söyleyebilir misin, sevgili Georgiana?"

"Yok, söyleyemem, sen annem değilsin. Keşke olsan."

Bayan Lammle tatlı, sevgi dolu bir tebessümle baktı arkadaşına, Genç Podsnap da olabildiğince karşılık vermeye çalıştı. Bayan Lammle'ın odasında öğle yemeği yiyorlardı.

"Demek âşık deyince aklına Alfred geliyor, öyle mi Georgiana'cığım?"

"Onu demek istemiyorum, Sophronia," diye karşılık verdi Georgiana, dirseklerini saklamaya çalışarak. "Aşık deyince aklıma hiçbir şey gelmiyor. Annemin ordaburda bana işkence etmek için tutup getirdiği adamlar âşık filan değil. Ben sadece Bay..."

"Yine mi, biricik Georgiana'cığım?"

"Yani Alfred... "

Buyur ediliyor

"Şimdi oldu, canım."

"Seni çok seviyor. Sana daima âşıkane bir ilgi ve ihtimam gösteriyor. Öyle değil mi?"

"Doğrusunu istersen," dedi Bayan Lammle, yüzünde biraz tuhaf bir ifadeyle, "ben onu ne kadar seviyorsam o da beni o kadar seviyor."

"Ne büyük mutluluk!" diye bağırdı Genç Podsnap.

"Sana bir şey söyleyeyim mi, Georgiana'cığım," diye sözüne devam etti Bayan Lammle, "Alfred'in bana gösterdiği itina karşısında kapıldığın bu coşkuda biraz şüpheli bir taraf yok mu sence?"

"Aman Allahım, yoktur inşallah!"

"Sence şu manaya gelmiyor mu," dedi Bayan Lammle, latife yollu, "benim Georgianam'ın küçük kalbi..."

"Lütfen söyleme!" diye yalvardı Genç Podsnap, kulaklarına kadar kızararak "Lütfen! İnan bana Sophronia, ben Alfred'i sadece senin kocan olduğu için ve seni bu kadar sevdiği için takdir ediyorum."

Sophronia'nın yüzünde, aniden aklına yeni bir şey gelmiş gibi bir bakış belirdi. Sonra bunun yerini serinkanlı bir tebessüm aldı ve gözleri yemeğinde, kaşlarını kaldırarak konuştu: "Demek istediğim şeyi yanlış anladın, canım. Georgiana'cığımın küçük kalbi bir eksikliğin farkına varmaya başladı, diyecektim ben."

"Yo, yo, yo," dedi Georgiana. "Ne dersen de, bana böyle şeyler deme."

"Nasıl şeyler, sevgili Georgiana?" diye sordu Bayan Lammle, yüzünde aynı serinkanlı tebessüm, gözleri yemeğinde, kaşlar kalkık.

"Bilirsin," dedi zavallı küçük Bayan Podsnap. "Bana böyle şeyler söylendiğinde şaşkılıktan, utançtan, tiksintiden aklımı kaçıracak gibi oluyorum. Kocanla ikinizin birbirinizi ne kadar sevdiğini görmek benim için yeterli. O başka bir şey. Ben böyle bir şeyi yaşamaya katlanamam. Öyle bir -bir insan olsa, götürüp lime lime etsinler diye duacı olurum."

Aa, Alfred! Kimseye belli etmeden içeri süzüldükten sonra, oyuncul bir edayla Sophronia'nın sandalyesinin arkasına yaslandı, karsının buklelerinden birini dudaklarına götürüp onun üzerinden Genç Podsnap'a öpücük gönderdi.

"Önce bir koca lafı duydum sonra tiksinti, neyin nesidir bu?" diye sordu gönüller sultanı Alfred.

"Ne derler bilirsin," dedi karısı, "gizlice dinleyenler kendileri hakkında hiç iyi bir şey duymazlarmış; gerçi sen... Durun ama bayım, siz ne zamandır oradasınız öyle?"

"Şimdi geldim, bitanem."

"Öyleyse kaldığım yerden devam edebilirim - gerçi bir iki dakika önce gelseydin Georgiana'nın sana nasıl övgüler düzdüğünü duyabilirdin."

"Aslında pek övgü de denemez," diye açıklamaya girişti Genç Podsnap telaşla, "sadece Sophronia'nın üzerine böyle titremenizden bahsediyordum."

"Sophronia!" diye mırıldandı Alfred. "Hayatım!" diyerek karısının elini öptü. Buna mukabil karısı da onun saat kösteğini öptü.

"Bir yerlere götürülüp lime lime edilecek olan ben değilimdir umanın?" dedi Alfred, ikisi arasına bir sandalye çekerek.

"Georgiana'ya sor, ruhum," dedi karısı.

Alfred sitemle Georgiana'ya döndü.

"Yok, belli birinden bahsetmiyorduk!" diye cevap verdi Genç Podsnap. "Saçma bir şeydi."

"Ama ille de bilmem lazım diyorsan, Bay Meraklı Yemişçi, ki öğrenmeden rahat etmezsin," dedi mutlu ve sevgi dolu Sophronia gülerek, "Georgiana'ya kur yapmaya kalkışacak her kimse ondan bahsediyorduk."

"Sophronia, aşkım," diye itirazda bulundu Bay Lammle, daha ağırbaşlı bir havayla, "sen ciddi misin?"

"Alfred, aşkım," dedi karısı, "Georgiana ciddi değildi herhalde ama ben ciddiyim."

"Kaderin cilvesine bak," dedi Bay Lammle, "tesadüfler ne ilginç! İnanabiliyor musun, biriciğim, ben de buraya Georgiana'ya talip olan birinin adı dudaklarında gelmiştim."

"Neden inanmayayım, Alfred," dedi Bayan Lammle, "yeter ki sen söyle."

"Bir tanem benim! Aynı şey benim için de geçerli, yeter ki sen söyle."

Bu konuşmalar ve onlara eşlik eden bakışlar ne harikaydı! Dolaptaki iskelet tam o anda bir fırsatını bulup, "Çıkarın beni burdan, boğuluyorum!" diye bağırabilseydi.

"Şerefim üzerine yemin ederim, sevgili Sophronia... "

"Bunun ne anlama geldiğini çok iyi biliyorum, aşkım," dedi.

"Senden iyi kimse bilemez, sevgilim. Odaya girerken genç Fledgeby'nin adını mırıldanıyordum. Canım, Georgiana'ya genç Fledgeby'den bahsetsene biraz."

"Hayır! Lütfen anlatma!" diye bağırdı Bayan Podsnap, parmaklarıyla kulaklarım tıkayarak. "Duymayayım daha iyi."

Bayan Lammle en şen tavrıyla kahkahayı koyuverdi ve Georgianacığının ona direnmeyen ellerini kulaklarından çekip, bir kol boyu mesafede kâh açıp kâh kapatarak oyuncu bir edayla konuşmaya başladı:

"Benim sevgili küçük ördek yavrum, şimdi sana bir masal anlatacağım, bir varmış bir yokmuş, genç Fledgeby diye birisi varmış. Çok iyi bir aileden gelen ve hayli zengin olan bu genç Fledgeby, Bay ve Bayan Lammle diye birbirine çok düşkün iki kişi tarafından da tanınmaktaymış. Genç Fledgeby bir akşam tiyatroya gittiğinde, Bay ve Bayan Lammle'ın yanında kadın kahramanımız... "

"Hayır, sakın Georgiana Podsnap deme!" diye yalvardı genç hanım, ağlamaklı bir sesle. "Sakın! Lütfen başkasının adın söyle! Georgiana Podsnap olmasın. Sakın, sakın!"

"Kim olsa beğenirsin," dedi Bayan Lammle şen kahkalar atıp, türlü ciciliklerle Georgiana'nın kollarını bir açıp bir kapatarak, "elbette Georgiana Podsnap. Derken bu genç Fledgeby, Alfred Lammle'a gidip demiş ki. .. "

"Yo, lütfe-e-en, demesin!" diye bağırdı Georgiana, içindeki basıncın şiddetiyle tizleşmişti yakarışı. "Her ne dediyse, dediği için ondan nefret ediyorum!"

"Hayatım," dedi Bayan Lammle, bütün cazibesiyle gülmeye devam ederek, "zavallı çocukcağız sadece kalbimden vuruldum, perişanım demiş."

"!yi de ben ne yapayım?" diye araya girdi Georgiana. "Of aman, amma salakmış!"

"Beni de bir akşam yemeğe çağırın, tiyatroya giderken beni de yanınıza alın diye ricacı olmuş. Bu yüzden de yarın bizimle yemek yiyecek ve Operaya gelecek. Hepsi bu. Ha bir şey daha var, sevgili Georgiana -bilmem bu işe ne diyeceksin ama?- bu çocuk senden bile daha mahcup ve daha fazla korkuyor!"

Zihni allak bullak olan Genç Bayan Podsnap'ın hâlâ içi içini yiyor, elleriyle oynayıp duruyordu, yine de birisinin kendisinden korktuğu fikrine gülmekten kendini alamadı. Bundan faydalanan Sophronia onu bolca pohpohlayıp iyice işledi, ondan sonra sinsi Alfred bolca pohpohlayıp iyice işledi ve emrettiği anda genç

Fledgeby'yi dışarı atıp kıçına tekmeyi basacağına söz verdi. Böylece genç Fledgeby'nin hayran olmaya, Georgiana'nınsa hayran olunmaya geldiği hissi perçinlendi ve Georgiana, içinde bu yeni gelişmenin verdiği yepyeni hislerle ve sevgili Sophronia'sının öpücükleriyle, mutsuz bir uşağın (eve yürürken illa ki böyle bir şey takılırdı peşine) altı adım önünde babasının evine döndü.

Mutlu çift başbaşa kaldığında Bayan Lammle kocasına şöyle dedi:

"Bu kızı biraz tanıyorsam, beyefendi, tehlikeli büyüleriniz onu etkisi altına aldı. Zafer biraz zaman alacaktır çünkü anladığım kadarıyla planınız sizin için kibrinizden daha önemli."

Karşılarındaki duvarda bir ayna vardı ve kadının gözleri, aynada adamın küçümseyici bakışlarıyla karşılaştı. Kendisi de aynadan yansıyan görüntüye müthiş bir horgörüyle baktı ve görüntü bu bakışları ayna üzerinden gördü. Bir an sonra sükûnetle birbirlerine baktılar, çok şeyler ifade eden deminki bakışmanın başrol oyuncuları kendileri değilmiş gibi.

Alaycı bir küçümsemeyle bahsettiği zavallı, küçük kurbanı aşağılayarak, bir bakıma kendi davranış tarzını kendine haklı göstermeye çalışıyordu belki Bayan Lammle. Gerçi bunu da tam başarmış sayılmazdı çünkü insanın kendine gösterilen güvene ihanet etmesi çok zordur ve Bayan Lammle, Georgiana'nın kendisine güvendiğini biliyordu.

Mutlu çift birbirleriyle başka bir şey konuşmadılar. Belki de bir anlaşmaya varan fesatçılar, bu anlaşmanın maddelerini ve hedeflerini tekrarlamaktan hoşlanmıyorlardır. Ertesi gün geldi; Georgiana geldi; Fledgeby geldi.

Georgiana eve ve müdavimlerine artık iyice aşinaydı. Alt katta, arka bahçeye doğru çıkıntı yapan, bilardo masalı, güzel bir oda vardı. Bay Lammle'ın çalışma odası ya da kütüphanesi namıyla anılabilecekken, sadece Bay Lammle'ın odası diye anılıyordu. Bu yüzden de kafası Georgiana'nınkinden daha iyi çalışan hanımlar için bile buranın müdavimlerinin zevk için mi yoksa iş için mi geldiğini anlamak zordu. Odayla adamlar arasında kuvvetli benzerlikler vardı. İkisi de çok gösterişli, çok derbeder, çok puro kokulu, ata çok meraklıydı; odanın at merakı süslerinden, adamlarınki konuşmalarından belliydi. Bay Lammle'ın bütün arkadaşları için yüksek adım atan atlar elzemdi - sabahın ve akşamın olmadık saatlerinde, ani kararlar ve hamlelerle, çingeneler gibi hep birlikte iş görmek de elzemdi. Paris Borsası, Bourse'a gitmek için Manş Denizi üzerinde mekik dokuyan arkadaşlar vardı, Yunan, İspanyol, Hint ve Meksika borsalarını takip etmek için oralara uzandıkları da vakiydi. Yine Bourse, Yunan, İspanyol, Hint ve Meksika borsalarını takip için sürekli Şehre inip oralarda dolanan arkadaşlar vardı. Hepsi heyecanlı, yüksekten atan, derbeder tiplerdi; hepsi çok yer çok içerdi; yeme içme konusunda iddialara tutuşurlardı. Hepsi birtakım paralardan bahseder ama sadece rakamları söyler, paranın hangi cinsten olduğunu ortada bırakırlardı; "kırk beş bin, Tom" ya da "her bir hisse için iki yüz yirmi iki, Joe" gibi. Dünyayı iki sınıfa bölmüşlerdi sanki: muazzam servetler kazanan insanlar ve muazzam topu atan insanlar. Daima telaş içindeydiler, ama yaptıkları elle tutulur bir iş var gibi görünmüyordu; aralarında birkaç tanesi vardı ki (genelde astımlı, kalın dudaklı tipler) işaret parmaklarındaki devasa yüzükler yüzünden zar zor tutabildikleri altın kalem kutularıyla, nasıl para yapıldığını geri kalanların gözüne sokarlardı. Son olarak da hepsi uşaklarına küfrederdi ve uşaklar başka insanların uşakları kadar saygıdeğer ya da derli toplu değildi; efendileri nasıl beyefendilikten yana noksansa onlar da uşaklıktan yana noksandı.

Genç Fledgeby'nin bunlarla alakası yoktu. Genç Fledgeby'nin yanakları şeftali şeftaliydi, daha doğrusu şeftaliden ve önünde yetiştiği kıpkırmızı duvardan mürekkep yanaklardı; elini ayağını nereye koyacağım bilemeyen, sarı saçlı, küçük gözlü, aşırı ince (düşmanı olsa kadidi çıkmış derdi) bir gençti; sakal ve bıyık hususunda sürekli kendini yoklamaya meyyaldi. Yanaklarında endişeyle beklediği sakalları ararken Fledgeby'nin ruh hali büyük iniş çıkışlar gösterir, hızla özgüvenden umutsuzluğa savrulurdu. Kimi zaman "Şükürler olsun, nihayet çıkmış!" diye coşkuyla bağırarak başlardı tetkiklerine. Kimi zaman o coşkuya denk bir bedbinlikle başını iki yana sallar ve umudunu keserdi. Böyle zamanlarda, en büyük emelinin külüyle dolu bir vazoya yaslanır gibi

şömineye yaslanmış, sakallarının çıkmadığına ikna olan eli, sakallarının çıkmadığına onu ikna eden yanağında, öylece dikilişini görmek pek hazindi.

Gerçi Fledgeby bu vaziyette yakalanmadı bu sefer. İki dirhem bir çekirdek giyinmiş, opera şapkasını kolunun altına sıkıştırmış, tetkiklerini umutla tamamlamış, Bayan Podsnap'ın gelmesini bekliyor, bir taraftan da Bayan Lammle'la havadan sudan konuşuyordu. Fledgeby'yi tanıyanlar, ettiği sohbetin sığlığına ve tutuk tavırlarına bakarak ona (arkasından) şerefli bir ünvan takmışlardı: Hoşsohbet Fledgeby.

"Havalar da ısındı, Bayan Lammle," dedi Hoşsohbet Fledgeby. Bayan Lammle, havanın bir gün öncesine nazaran pek de ısınmadığı kanaatindeydi. "Olabilir," dedi Hoşsohbet Fledgeby, tam bir hazırcevaplıkla; "ama bence yarın müthiş ılık olacak."

Hoşsohbet Fledgeby yine kıvrak zekâsını göstermeden duramadı. "Bugün dışarı çıktınız mı Bayan Lammle?"

Bayan Lammle kısa bir araba gezintisi yaptığını söyledi.

"Bazı insanlar," dedi Hoşsohbet Fledgeby, "uzun gezintilere çıkmaya alışmışlar ama bana öyle geliyor ki fazla uzun gezdiklerinde biraz abanmış oluyorlar."

Tam formunda olduğundan belki bir sonraki teşebbüsünde kendisini aşacaktı ama tam o sırada Bayan Podsnap içeri buyur edildi. Bayan Lammle, biricik Georgy'sine sarılmak için yerinden fırladı ve ilk nümayişler bittikten sonra onu Bay Fledgeby'yle tanıştırdı. Bay Lammle gruba en son dâhil oldu, zaten daima geç kalırdı, müdavimler de öyle; Bourse'tan, Yunan ve ispanyol ve Hint ve Meksika borsalarından gelen özel bilgiler onları daima biraz geciktirirdi.

Hemen güzel, mütevazı bir akşam yemeği ikram edildi. Bay Lammle ışıltılar saçarak masa başındaki yerine oturdu, uşağı sandalyesinin arkasında yerini aldı, onun da arkasında maaşı konusundaki uzatmalı şüpheleri vardı. Bay Lammle'ın ışıltı kuvvetinin had safhada olması icap ediyordu bugün çünkü Hoşsohbet Fledgeby'yle Georgiana'nın dilleri tutulmakla kalmamış bir de tuhaf davranışlar sergilemeye başlamışlardı: Fledgeby'yle karşı karşıya oturan Georgiana'nın dirseklerini saklama gayreti çatal bıçak kullanımı önünde ciddi bir engel teşkil etmekteydi; Georgiana'nın karşısında oturan Fledgeby ise onunla göz göze gelmemek için yapmadığını bırakmıyor, olmayan sakallarını kaşığıyla, kadehiyle ve ekmeğiyle yoklayarak zihninin nasıl allak bullak olduğunu sergiliyordu.

Bunun üzerine Bay ve Bayan Lammle onları biraz fişteklemek zorunda kaldılar.

"Georgiana," dedi Bay Lammle alçak sesle, gülümseyerek ve bir palyaço gibi ışıltılar saçarak; "sende bugün bir başkalık var. Bugün neden böylesin Georgiana?"

Georgiana her zamanki gibi olduğunu, kendisinde bir başkalık görmediğini söyledi dili dolanarak.

"Demek kendinde bir başkalık görmüyorsun!" diye ona çıkıştı Bay Lammle. "Nasıl olur sevgili Georgiana, sen bizim yanımızda hep çok doğal davranırsın, hiç çekinmezsin! Birbirine benzeyen bütün o kalabalıktan sonra insana ne iyi gelirsin! Zarafet, sadelik ve sahiciliğin vücut bulmuş halisindir!"

Bayan Podsnap, bu iltifatlardan kaçarak kurtulmak istiyormuş gibi şaşkın bir havayla kapıdan tarafa baktı.

"Madem öyle," dedi Bay Lammle sesini biraz yükselterek, "buna dostum Fledgeby karar versin."

"Aman sakın!" dedi Bayan Podsnap zayıf bir fısıltıyla; bunun üzerine Bayan Lammle fiştikleme nöbetini devraldı.

"Kusura bakma Alfredciğim ama Bay Fledgeby'yle şu anda ben konuşuyorum, biraz bekleyeceksin.

Kendisiyle özel bir hususu tartışıyorduk."

Fledgeby bu tartışmayı müthiş bir ustalıkla yürütüyor olmalıydı, zira ağzından tek hece bile çıktığı görülmemişti.

"Özel bir husus öyle mi Sophroniacığım? Neymiş bu merak ettim? Kıskanırım bak Fledgeby. Söyle bakalım ne tartışıyordunuz?"

"Ne dersiniz Bay Fledgeby, söylesem mi?" diye sordu Bayan Lammle.

Bu konudan haberdarmış gibi görünen Hoşsohbet, "Evet, söyleyin," diye cevap verdi.

"Madem bu kadar merak ediyorsun Alfred," dedi Bayan Lammle, "Bay Fledgeby'nin halinde bir başkalık olup olmadığını tartışıyorduk."

"Şu işe bak, Georgiana'yla ben de tam aynı şeyi tartışıyorduk! Peki Fledgeby ne dedi?"

"Ne kadar akıllısınız beyefendi, ben size her şeyi anlatayım, siz bana hiçbir şey anlatmayın! Georgiana ne dedi?"

"Georgiana her zamanki gibi davrandığını söyledi, ben de hayır dedim."

"Ben de Bay Fledgeby'ye aynısını söylemiştim," dedi Bayan Lammle heyecanla.

Ama bu bile işe yaramamıştı. Birbirlerine bakamıyorlardı. Işıltılar saçan ev sahibi dörtlünün ışıltılı bir kadeh şarap içmesini teklif ettiğinde bile bakmadılar. Georgiana önce kadehine sonra Bay ve Bayan Lammle'a baktı; ama Bay Fledgeby'ye bakmıyor, bakamıyor, bakmak elinden gelmiyor, baktırılamıyordu. Hoşsohbet önce kadehine sonra Bay ve Bayan Lammle'a baktı; ama Georgiana'ya bakmıyor, bakamıyor, bakmak elinden gelmiyor, baktırılamıyordu.

Biraz daha fişteklemek lazımdı. Aşk meleği tam atış mesafesine getirilmeliydi. Yönetmen bu role onu uygun görmüştü, o da oynamak zorundaydı.

"Sophronia, aşkım," dedi Bay Lammle, "elbisenin rengi hoşuma gitmedi."

"Bay Fledgeby'ye görüşünü sormak istiyorum," dedi Bayan Lammle. "Ben de Georgiana'ya," dedi Bay Lammle.

"Georgy, hayatım," dedi Bayan Lammle sevgili arkadaşına hitap ederek, "muhalefet saflarına katılmayacağına güveniyorum. Ee, ne dersiniz Bay Fledgeby?"

Hoşsohbet buna gül rengi mi deniyordu diye sordu. Evet, dedi Bay Lammle; bilmediği şeyde de hatırı kalıyordu; gül rengiydi hakikaten. Hoşsohbet gül renginin, güllerin renginden geldiğini düşündüğünü söyledi. (Bay ve Bayan Lammle bu düşünceyi hararetle destekledilerdi.) Hoşsohbet, gül için çiçeklerin kraliçesi dendiğini duymuştu. Bu durumda bu elbise de elbiselerin kraliçesi olsa gerekti. ("Ne mutlu, Fledgeby," dedi Bay Lammle.) Yine de Hoşsohbet'in fikrince, hepimizin gözleri vardı -en azından büyük çoğunluğumuzun- ve bu -ve- bu fikir de sonuna hiçbir şey eklenmeyen çok sayıda 've'yle son buldu.

"Ah, Bay Fledgeby," dedi Bayan Lammle, "beni nasıl böyle yüzüstü bırakırsınız! Zavallı, yaralı bir gülü terk edip nasıl oyunuzu maviden tarafa kullanırsınız!"

"Zafer benimdir!" diye bağırdı Bay Lammle; "elbisen hüküm giydi, hayatım."

"iyi ama," dedi Bayan Lammle, şefkatli elini sevgili dostuna uzatarak, "Georgy bu işe ne diyor?"

"Onun gözünde her rengin sana yakıştığını söylüyor, Sophronia," diye cevap verdi Bay Lammle onun yerine yorumda bulunarak, "böyle minicik bir iltifattan bile bu kadar utanacağını bilse, kendisinin başka bir renk giyeceğini söylüyor. Gerçi ben de ona bu şekilde kurtulamayacağını söylüyorum çünkü o hangi rengi giyse,

Fledgeby o rengi beğenirdi. Peki ya Fledgeby ne diyor?"

"Diyor ki," diye cevap verdi Bayan Lammle, onun hislerine tercüman olup, sevgili arkadaşının elini Fledgeby adına okşayarak, "bu kesinlikle bir iltifat değil, karşı koyamayacağı doğal bir bağlılık ifadesidir. Doğrusu," burada sesine Fledgeby adına daha büyük bir heyecan katıyor, "çok da haklı, çok da haklı!"

Buna rağmen hâlâ birbirlerine bakmıyorlardı. Parlayan dişlerini, yaka iğnesini, gözlerini ve düğmelerini hep birlikte gıcırdatıyormuş gibi duran Bay Lammle, çatılan kaşlarıyla karanlık bir bakış fırlattı ikisine gizli gizli, onları kafalarını birbirine tokuşturarak bir araya getirmeyi istiyormuş gibi.

"Bu geceki operayı duydun mu Fledgeby?" diye sordu Bay Lammle ve sonuna 'dangalağı' diye eklememek için kendini zor zaptetti.

"Ben, bilmem, pek sayılmaz," dedi Fledgeby. "Aslında tek notasın bile duymadım."

"Sen de duymadın mı Georgy?" dedi Bayan Lammle.

"Ha-hayır," dedi Georgiana fısıltıyla, bu raslantının etkisi altında.

"Şu işe bak," dedi Bayan Lammle, bu keşif karşısında kendinden geçerek, "ikiniz de bilmiyorsunuz! Ne hoş!"

Ürkek Fledgeby bile artık taşı gediğine koyma zamanının geldiğini hissetmişti. Kısmen Bayan Lammle'a, kısmen de onları kuşatan havaya, "kendimi çok şanslı sayıyorum çünkü... "

Cümleyi tam burada kestiği için, Bay Lammle gür kızıl sakalları arasından yardımına yetişerek 'Kader' kelimesini önerdi.

"Hayır, bu değil," dedi Fledgeby. "Talih diyecektim. Kendimi çok şanslı sayıyorum çünkü Talih defterine - kendi malı olan defterine- bu operaya ilk olarak, Bayan Podsnap'la gideceğimi yazmış."

Georgiana buna cevaben iki küçük parmağını birbirine takıp masa örtüsüne hitaben, 'Teşekkür ederim ama ben genelde sadece seninle giderim Sophronia ve buna da çok memnunum," dedi.

Şimdilik bu kadar başarıyla yetinen Bay Lammle, kafesinin kapısını açar gibi Bayan Podsnap'ı odadan çıkardı, Bayan Lammle da arkalarından geliyordu. Kahve üst katta ikram edildiğinden, Bayan Podsnap'ın fincanı boşalana kadar gözünü Fledgeby'nin üzerinde tuttu ve fincan boşalır boşalmaz gidip alması için parmağıyla ona işaret etti (adeta bu genç beyefendi biraz ağırkanlı bir köpekmiş gibi). Fledgeby bu görevi hatasız yerine getirmekle kalmadı, Bayan Podsnap'ı yeşil çayın sinirlere iyi gelmediği konusunda bilgilendirmek gibi hayli özgün bir çıkışta da bulundu. Gerçi bu noktada Bayan Podsnap, "Ya, sahi mi? Nasıl etki ediyormuş?" diyerek onu gafil avladı. Zira bu konuda açıklama yapmaya hazırlıklı değildi.

Arabanın kapıda olduğu haber verildi ve Bayan Lammle, "Beni beklemeyin, Bay Fledgeby; eteklerimle pelerinim iki elimi birden meşgul ediyor; siz Bayan Podsnap'la ilgilenin," dedi. O da Bayan Podsnap'a kolunu uzattı, arkalarından Bayan Lammle, onun arkasından da Bay Lammle geliyordu, küçük sürüsünün peşinden giden amansız bir çoban gibi.

Ama operanın locasında yine etrafına ışıltılar saçıyordu. Karısıyla birlikte, kurnazlık ve maharetle, Fledgeby'yle Georgiana arasında şöyle bir konuşmanın cereyan etmesini sağladılar. Şu sırayla oturmuşlardı: Bayan Lammle, Hoşsohbet Fledgeby, Georgiana, Bay Lammle. Bayan Lammle, Fledgeby'ye tek heceyle cevap verebileceği şeyler soruyordu. Bay Lammle da Georgiana'ya. Zaman zaman Bayan Lammle eğilip, Bay Lammle'a şöyle şeyler söylüyordu.

"Alfredciğim, canım, Bay Fledgeby, önceki sahne için haklı olarak diyor ki, gerçek sadakat için önceki sahnede gerekli görülen türden bir teş-viğe ihtiyaç yoktur." Buna Bay Lammle şöyle cevap veriyordu, "iyi de

Sophroniacığım hayatım, Georgiana'nın da bana söylediği gibi, hanımın, beyefendinin kendisine ne kadar bağlı olduğunu bilme imkânı yoktu." Bunun üzerine Bayan Lammle durur mu, "Çok haklısın Alfred; ama Bay Fledgeby şunu söylüyor." Alfred buna şöyle mukabele ediyordu: "Ona şüphe yok Sophronia ama Georgiana bunu söylüyor." Bu vasıta sayesinde gençler uzun uzadıya konuşma imkânı buldular ve en hassas duygularını dile getirdiler, ama ağızlarını evet ya da hayır demek dışında bir kez olsun açmadan, o evet ya da hayır'ı bile birbirlerine söylemeden.

Fledgeby, arabanın kapısında Bayan Podsnap'la vedalaştı ve Lammlelar onu evine kadar bıraktılar. Ama yolda giderlerken Bayan Lammle, manalı bir sesle ve o şefkatli, korumacı tavrıyla ona takılıyor, "Seni küçük Georgiana seni!" diyordu. Bu şekilde fazla bir şey söylemeden, sadece sesinin tonuyla, "Genç Fledgeby'yi kendine meftun ettin," demeye getiriyordu.

Böylece en son eve dönen Lammlelar oldu ve hanım sıkıntılı, bezgin bir edayla oturup karanlık efendisini seyretmeye koyuldu; bir şişe sodaya şiddet uyguluyordu adam, talihsiz bir mahlûkun boynunu koparıp kanını içer gibi bir hali vardı. Ucundan soda damlayan sakallarını masallardaki devler gibi silerken karısıyla göz göze geldi ve pek de şefkatli sayılmayacak bir sesle sordu: "Ne?"

"Bu kadar salağını bulmak zorunda mıydın?"

"Ben ne yaptığımı biliyorum. Senin sandığın kadar budala değil."

"Dâhi mi yani?"

"Sen küçümsüyorsun yani; kendini pek matah bir şey zannediyorsun yani! Şu dediğimi iyi dinle - o delikanlı çıkarları söz konusu olduğunda at sülüğü gibi yapışır. O delikanlıya para dedin mi şeytana bile pabucunu ters giydirir."

"Ya sana?"

"Bana da. Hem ne biçim. Onun bütün toyluğu bugün gördüğün kadar işte. Paradan bahset de bakalım salak mıymış değil miymiş görürsün. Başka konularda tam bir ahmak olabilir ama bizim maksadımız için biçilmiş kaftan."

"İyi de kızın kendi parası var mı sanki?"

"Evet! Kızın kendi parası var sanki. Bugün rolünü öyle iyi oynadın ki sana cevap veriyorum Sophronia, ama böyle sorulardan hiç hazzetmediğimi bilirsin. Bugün iyi çalıştın Sophronia, yorulmuşsundur. Hadi yatağa."

5. Bölüm -Merkür Fiştekliyor

Fledgeby, Bay Alfred Lammle'ın övgülerini hak ediyordu. Sadece iki ayağı olan en pinti köpekti. İçgüdüler genelde dört ayak üzerinde, akılsa iki ayak üzerinde dolaşır, bu yüzden de dört ayaklıları yaptığı hiçbir kötülük iki ayaklıların yaptığıyla boy ölçüşemez.

Bu genç beyefendinin babası tefeciydi ve bu genç beyefendinin annesinin ona işi düşmüştü, bu arada genç beyefendi, zamane dünyasının uçsuz bucaksız, karanlık arka odalarında doğmayı beklemişti. Dul bir kadın olan hanımefendi borcunu ödeyemeyince tefeciyle evlenmişti; zamanı geldiğinde de Fledgeby, uçsuz bucaksız, karanlık arka odalardan çağırılmış, nüfus memuruna takdim edilmişti. Yoksa kıyamet gününe kadar nasıl vakit öldürecekti bilinmez.

Fledgeby'nin annesi, babasıyla evlenerek, kendi ailesini küstürmüştü.

Aileniz sizden kurtulmak istiyorsa onları küstürmek dünyanın en kolay şeyidir. Fledgeby'nin annesinin ailesi, fakir olduğu için kızlarından çok utanıyordu ama nispeten zenginleyince ilişkilerini hepten kesmişlerdi. Fledgeby'nin annesi, Snigsworth ailesinden geliyordu. Hattâ Lord Snigsworth'un kuzeni olma şerefine haizdi - ancak asil Earl'le o kadar uzaktan akrabaydı ki, kendisini biraz daha uzağa itip, kuzenlik sınırının tümüyle dışına çıkarmak hiç zor olmamıştı; yine de kuzendi ama.

Fledgeby'nin annesi, Fledgeby'nin babasıyla evlenmeden önce yaptığı iş anlaşması gereği yüksek bir faizle, kendi zararına borç para almıştı. Evlendikten kısa süre sonra borcun vadesi dolduğundan, Fledgeby'nin babası paraya kendi kullanmak üzere el koymuştu. Bu durum bazı öznel fikir ayrılıklarına, ayrıca kerata, tavla ve başka ev eşyalarının nesnel değiştokuşuna sebebiyet vermiş ve Fledgeby'nin annesinin harcayabildiği bütün parayı harcaması ve Fledgeby'nin babasının onu dizginlemek için elinden geleni ardına koymamasıyla sonuçlanmıştı. Bunun neticesinde fırtınalı bir çocukluk yaşamıştı Fledgeby ama rüzgârlarla dalgalar mezarda yatışmış, Fledgeby bütün bunların üzerinde tek başına yükselmişti.

Albany'de oda tutmuştu Fledgeby ve üstüne başına dikkat ediyordu. Ama gençlik ateşi, hepi topu bileğitaşından fırlayan kıvılcımlardan ibaretti; bu kıvılcımlar uçuşurken sönüyor, hiçbir sıcaklık vermiyorlardı ama Fledgeby temkinle bileğitaşını çevirmeye devam ediyor, bıçaklarını ona tutuyordu.

Bay Alfred Lammle, Fledgeby'yle kahvaltı etmek için Albany'ye gelmişti. Masanın üzerinde, bir çaydanlık demsiz çay, bir küçük somun, iki küçük tereyağ topağı, iki dilim salam, iki perişan yumurta ve pazarlıkla elden düşme alınmış bol miktarda, kaliteli porselen vardı.

"Georgiana için ne düşünüyorsun?" diye sordu Bay Lammle.

"Söyleyeyim," dedi Fledgeby uzun uzun düşünerek.

"Söyle."

"Beni yanlış anladın," dedi Fledgeby. "Onu değil başka bir şeyi söylemek istiyorum."

"Ne söylersen söyle!"

"Yok ama yine yanlış anladın," dedi Fledgeby. "Bir şey söyleyemeyeceğimi anlatmaya çalışıyorum."

Bay Lammle ona ışıltılar saçarak bakıyordu ama kaşları da çatılmıştı.

"Bak," dedi Fledgeby. "Bu işe baş koymuşsun ve hazırsın. Benim baş koyup koymadığım önemli değil. Ama hazır değilim. Yine de yapabileceğim bir şey var Lammle - çenemi tutabilirim. Bundan sonra da tutmak niyetindeyim."

"Çok temkinli adamsın, Fledgeby."

"Olabilir de olmayabilir de. Çeneni tuttun mu zaten aynı kapıya çıkar. Bana bak Lammle, hiçbir soruya cevap vermem haberin olsun."

"Sevgili dostum, dünyanın en basit sorusuydu bu."

"Olsun. Basit görünüyor olabilir ama hiçbir şey göründüğü gibi değildir. Westminster Hall'da sorgulanan bir adam görmüştüm. Ona sorulan sorular da dünyanın en basit sorular gibi görünüyordu ama hepsine cevap verdikten sonra hiç de basit olmadıklar ortaya çıktı. Neymiş? Demek çenesini tutması gerekiyormuş. Çenesini tutsaydı başı belaya girmeyecekti."

"Ben çenemi tutsaydım, sorumda adı geçen şahsı hiç görmeyecektin," dedi Lammle hışımla.

"Bunlar bana sökmez, Lammle," dedi Hoşsohbet Fledgeby, sükûnetle sakallarını yoklayarak. "Beni tartışmaya sürüklemene izin vermeyeceğim. Tartışma filan beceremem ben. Ama çenemi tutmayı becerebilirim."

"Becerebilirsin," dedi Bay Lammle, biraz yumuşayarak. "Hem de ne becermek! Ne zaman arkadaşlarında içmeye gitsen, onların çenesi açıldıkça sen iyice suskunlaşırsın. Onlar kendilerini açtıkça sen iyice kapatırsın."

"Benim bu şekilde tanınmaya itirazım yok, Lammle," dedi Fledgeby içten içe gülerek, "itirazım soru sorulmasına. Ben böyleyim."

"Hepimiz birbirimize ne işlerle uğraştığımızı anlatırız ama hiçbirimiz senin ne iş yaptığını bilmeyiz!"

"Bundan sonra da size anlatmaya niyetim yok, Lammle," diye cevap verdi Fledgeby yine içinden gülerek; "ben böyleyim!"

"Öylesin tabii, bilmem mi!" dedi Lammle, bütün kainata Fledgeby'nin ne müthiş bir adam olduğunu göstermek ister gibi kollarını açarak gevrek bir kahkaha salıverdi. "Senin böyle olduğunu bilmesem, Fledgebyciğim, sana bu kadar faydası olacak bir anlaşma teklif eder miydim?"

"Hı!" dedi Hoşsohbet, başını yavaş yavaş sallayarak. "Ama beni böyle de tavlayamazsın. Kendini beğenmiş değilimdir. Kendini beğenmişlikten hayır gelmez, Lammle. Hiç gelmez. iltifat edildi mi çenemi daha da fazla tutarım."

Alfred Lammle önündeki tabağı itti (içinde iki gıdım bir şey olduğundan büyük fedakarlık yapmış sayılmazdı), ellerini ceplerine sokup arkasına yaslandı ve sessizce Fledgeby'yi süzmeye başladı. Sonra yavaşça sol elini cebinden çıkarıp sakallarını kabartarak onu sessizce süzmeye devam etti. Sonra sessizliği bozarak ağır ağır konuştu: "Bu sa-bah bu a-da-mın bu cenabetliği ne böyle?"

"Demem o ki, Lammle," dedi Hoşsohbet Fledgeby, birbirine pek yakın olan hesapçı gözlerinde hesapçı bir pırıltıyla; "demem o ki, dün akşam pek kendimi gösteremediğimin farkındayım, sen ve karın -bu arada çok akıllı ve makul bir kadın bence- açığımı kapattınız. Ben o gibi durumlarda kendimi gösterecek tipte biri değilim. Siz ikiniz bu işin çok iyi altından kalktınız. Yine de sırf böyle oldu diye sizin oyuncağınız, kuklanızmışım gibi konuşma benimle çünkü değilim."

"Bütün bunlar," diye bağırdı Alfred, en ucuz yardımı almaktan bile memnun olacak ama sonra da ona sırtını dönecek kadar hesapçı olan bu adamı iyice süzdükten sonra, "bütün bunlar, sıradan, basit bir soru yüzünden çıksın olacak şey mi!"

"Bu konuda ben kendiliğimden bir şey söyleyene kadar beklemen gerekirdi. Georgiana, Georgiana diye üzerime gelmen hoşuma gitmiyor, sanki ikimizin de hamisiymişsin gibi."

"Peki öyleyse, bu konuda bir şeyler söylemeyi lütfetmek geçerse içinden," diye terslendi Lammle, "söylememezlik etme."

"Söyledim ya. Bu işin altından çok iyi kalktığınızı söyledim. Sen de karın da. Siz böyle devam ederseniz

ben de üzerime düşeni yaparım. Sadece bana horozlanma."

"Ben mi horozlanıyorum!" diye bağırdı Lammle, omzunu silkerek.

"Ayrıca," diye devam etti öteki, "insanlar belli zamanlarda kendilerini gösteremedi, sen de zeki ve makul karının yardımıyla durumu kurtardın diye insanlar senin kuklan olacak zannetme. Bunun dışında gerekeni yapmaya devam et, Bayan Lammle da yapsın. Şimdi, gerektiği yerde çenemi tuttum, gerektiği yerde konuştum, bugünlük buraya kadar. Geriye tek bir soru kalıyor," dedi Fledgeby büyük bir isteksizlikle, "bir yumurta daha yer misin?"

"Yok, almayayım," dedi Lammle ters ters.

"Belki de haklısındır, yemesen daha iyi olur," dedi Hoşsohbet, kendini çok daha iyi hissederek "Bir dilim salam daha alır mısın diye sormak ısrar etmek olacak, çünkü bütün gün susatır seni. Biraz daha tereyağ ve ekmek ister misin?"

"Almayayım," dedi Lammle tekrar.

"Ben alacağım," dedi Hoşsohbet. Bunu sadece onunla inatlaşmak için dememişti, ikramı reddetmesinden ziyadesiyle mutluydu aslında; zira Lammle tekrar somuna müracaat etse Fledgeby'ye göre bu o kadar vahim sonuçlar doğuracaktı ki, kendisinin ekmekten perhiz etmesini gerektirecekti, bir sonraki öğün olmasa bile en azından bu öğün için.

Bu genç beyefendinin (henüz yirmi üç yaşındaydı) ihtiyar bir adamın hasis fenalıklarına, genç bir adamın eli açık fenalıklarını katıp katmadığı bir ihtilaf konusuydu; o kadar ağzı sıkıydı ki. Zevahirin yatırım değerini çok iyi bildiğinden iyi giyinmeyi severdi; ama sırtındaki paltodan masasındaki porselene kadar etrafındaki her nesneyi pazarlıkla almıştı; başka birinin mahvını ya da kaybını ifade eden her pazarlık onu keyiflendirirdi. At yarışlarında hep en fazla veren ata oynar, kazandığı parayla daha beter pazarlık eder; kaybederse bir sonraki sefere kadar neredeyse aç gezerdi. Parayı başka hiçbir tatmin uğruna harcayamayacak kadar budala ve donuk bir eşek için para neden bu kadar kıymetlidir bilinmez ama para yükü altında kalması neredeyse kesindir ve gözü sadece o üç harfi görür LŞS -bunlar Lüks, Şehvet ve Sefahat kavramlarını temsil eden harflerdir ama bu eşek için içi boş, kuru harflerden ibarettir sadece. Para istifleme konusunda Tilki bile Eşekle başa çıkamaz.

Hoşsohbet Fledgeby kendi yağıyla kavrulan genç bir beyefendi izlenimi verirdi ama gizliden gizliye kambiyo tellallığı ve yüksek faizle para ödünç vermek gibi yasadışı faaliyetlerle iştigal ettiği bilinirdi. Bay Lammle'dan başlamak üzere bütün yakın çevresi biraz yasadışı işlere bulaşmıştı; hepsi de Bono Piyasasının ve Borsanın eteklerinde yer alan Simsarlık Ormanının şen sakinleriydi.

"Herhalde sen," dedi Fledgeby, yağlı ekmeğini çiğneyerek, "hep kadınlarla ahbaplık etmişsindir?"

"Hep," dedi Lammle, gördüğü son muamele epey canını sıkmıştı.

"Senin için doğal bir şey değil mi?" dedi Fledgeby.

"Cinsilatif beni tanımaktan memnuniyet duymuştur, beyefendi," dedi Lammle asık suratla, ne yapayım ben böyleyim işte gibilerinden bir havası vardı.

"Evlenmekle çok iyi etmişsin bence, değil mi?" diye sordu Fledgeby. Beriki güldü (çirkin çirkin) ve parmağıyla burnuna dokundu. "Merhum peder bu işi eline yüzüne bulaştırmıştı," dedi Fledgeby. "Ama Geor - Georgina mı yoksa Georgiana mı?" "Georgiana."

"Dün düşünüyordum da, böyle bir isim olduğunu bilmiyordum. İna diye bitmesi gerektiğini düşündüm." "Neden?"

"Ne bileyim, balık tutarken misina kullanırsın," dedi Fledgeby ağır ağır düşünerek. "Sabun yapacaksan

pirina çıkarırsın. Balondan aşağı atlayacaksan paraş - Yok ama o olmadı. O zaman Georgşüt olur. Halbuki Georgiana."

"Georgiana hakkında bir şey mi söyleyecektin?" diye sıkıntılı bir sesle sordu Lammle, boşu boşuna konuşsun diye bekledikten sonra.

"Georgiana hakkında, beyefendi," dedi Fledgeby, lafını unuttuğunun hatırlatılmasına hiç memnun olmamıştı, "şirret birine benzemiyor. Söze söz, lafa laf bir tip değil."

"Bir güvercin kadar ürkektir, Bay Fledgeby."

"Sen öyle diyeceksin tabii," dedi Fledgeby, başka birisi onun ilgi alanına temas ettiği anda diklenerek. "Ama asıl önemli olan senin ne dediğin değil, benim ne dediğim. Bizim merhum pederle valideyi gözümün önüne getirince, Georgiana öyle söze söz, lafa laf bir tip değil diyorum."

Saygıdeğer Bay Lammle, hem mizacen hem de davranışları itibariyle kabadayının tekiydi. Fledgeby'nin saldırıları biriktikçe, bu durumda uzlaşmacı bir tavır takınmanın amaca hizmet etmeyeceğini sezdi ve tam aksi muamelenin nasıl netice vereceğini anlamak için suratını karartarak Fledgeby'nin küçük gözlerine baktı. Orada gördüğü şeyden tatmin olunca aniden köpü-rerek yumruğunu masaya vurdu ve porselenleri zangır zangır titretti.

"Sen çok terbiyesiz bir adamsın!" diye bağırdı Bay Lammle ayağa kalkarak. "Sen çok terbiyesiz bir düzenbazsın! Bu afra tafra ne manaya geliyor?"

"Yahu dur!" diye karşı çıktı Fledgeby. "Böyle kendini kaybetme!" "Sen çok terbiyesiz adamsın!" diye tekrarladı Bay Lammle. "Sen çok terbiyesiz bir düzenbazsın!"

"Bak böyle yapma!" dedi Fledgeby, cılız bir sesle.

"Neden yapmayacakmışım, seni kaba, bayağı serseri!" dedi Bay Lammle, gözü dönmüş bir halde etrafına bakarak, "uşağın burada olaydı da sonradan ayakkabılarımı boyatmak için bana altı peni vereydi -çünkü sen o masrafa değmezsin- tekmeyi basardım şimdi."

"Yok canım yapmazdın," dedi Fledgeby yalvarırcasına. "Bunu yapmayacak kadar akıllısın."

"Sana bir şey diyeyim mi, Bay Fledgeby," dedi Lammle üzerine yürüyerek. "Madem ne yapıp ne yapamayacağımı söylüyorsun, ne yapabileceğimi sana daha iyi göstereyim. Uzat burnunu!"

Fledgeby burnunu eliyle kapatıp geri geri çekilerek, "Rica ederim bunu yapma!" dedi.

"Uzat burnunu dedim!" diye tekrarladı Lammle.

Halen bu organını eliyle kapatmakta olan Fledgeby (çok fena soğukal-gınlığı kapmış gibi) tekrarladı, "Rica ederim, rica ederim yapma."

"Bu adam," diye bağırdı Lammle, durup ciğerlerini tam kapasite kullanarak - "bu adam, çok kârlı bir fırsat için, tanıdığım bütün delikanlılar arasından onu seçmiş olmamı istismar etmeye kalkıyor! Bu adam, belli bir hadisenin, ancak karımla benim mümkün olmasını sağlayabileceğimiz bir hadisenin gerçekleşmesi halinde, bana ödeyeceği zavallı bir rakamı yazdığı kirli kâğıt parçasının, çalışma masamın çekmecesinde durmakta oluşunu istismar etmeye kalkıyor! Fledgeby denen bu adam, bana, Lammle'a küstahlık yapmaya cüret ediyor! Uzat burnunu!"

"Hayır! Dur! Özür dilerim," dedi Fledgeby tevazuyla.

"Ne dedin, duyamadım?" diye sordu Bay Lammle, anlayamayacak kadar çileden çıkmış pozlarında.

"Özür dilerim," diye tekrarladı Fledgeby.

"Daha yüksek sesle tekrar et. Haklı isyanım, kanımı beynime sıçrattı. Seni duymuyorum."

"Dedim ki," diye tekrarladı Fledgeby, meşakkatli bir nezaketle, "özür dilerim."

Bay Lammle duraladı. "Şerefli bir adam olarak," dedi, kendini bir iskemleye bırakarak, "artık bir şey yapmam yakışıksız olur."

Bay Fledgeby de onun kadar haşin hareketlerle olmasa da bir iskemleye oturdu ve aşama aşama, elini burnundan çekti. Şahsi ve hassas, hattâ kamusal bir hüviyete bürünmesinin hemen ardından burnunu temizlemek konusunda doğal bir ürkeklik gelmişti üzerine ama zamanla çekingenliğinden sıyrıldı ve üstü örtülü bir protestoyla, tevazu içinde sümkür-meye cüret edebildi.

"Lammle," dedi işi bittiğinde, "arkadaşız değil mi?"

"Bay Fledgeby," dedi Lammle, "bu konuyu kapatalım artık."

"Bazı nahoş tavırları biraz fazla abarttım herhalde," dedi Fledgeby, "ama hiç öyle bir niyetim yoktu."

"Bu konuyu kapatalım!" diye tekrar etti Bay Lammle, yukarıdan alan bir sesle. "Uzat" -Fledgeby irkildi- "elini."

El sıkıştılar ve bunu takiben, özellikle Bay Lammle'da büyük bir samirni-yet hasıl oldu. Zira kendisi de adilikte ötekinden aşağı kalmazdı ve tam ebediyen ikincil konuma düşme tehlikesiyle karşı karşıya kaldığında, kendini toplamış, Fledgeby'nin gözlerindeki malumat üzerine harekete geçmişti.

Kahvaltı karşılıklı tam bir anlaşmayla sonuçlandı. Bay ve Bayan Lammle tarafından ardı arkası kesilmeyen dalavereler düzenlenecek; Fledgeby için aşk imal edilecek, fetih garantilenecekti; kendisi büyük bir alçakgönüllülükle mutedil sosyal sanatlardaki eksikliğini kabul ediyor ve iki mahir muavini tarafından sürekli desteklenme talebinde bulunuyordu.

Genç İnsanına kurulan bu tuzaklar Bay Podsnap'ın ruhu duymamıştı. Onun Podsnapçılık Tapınağında emniyette olduğunu düşünüyordu. Zamanı geldiğinde, Georgiana, ona her türlü dünyalığı yağdıracak bir Podsnap-oğlu'yla hayatını birleştirecekti. Tabii onun standart Genç İnsanının bu gibi konular düşünürken bile yanakları kızarırdı, bu yüzden de kendine söyleneni yapacak, dünyalık işi de anlaşmaya bağlanacaktı. Bu kadını, bu erkeğe kim veriyor? Ben, Podsnap. Daha aşağısı kurtarır mı!

Tatil günü olduğundan Fledgeby'nin hem moralini hem de burnunun her zamanki sıcaklığını geri kazanması ikindiyi buldu. Tatil ikindisi Şehre doğru yürümek, ondan dışarı boşalan canlı bir akıntıya karşı yürümeyi gerektiriyordu; bu yüzden de St Mary Axe Mahallesi'ne saptığında, orada huzur ve sükun buldu. Önünde durduğu sar, bel vermiş, alçı sıvalı ev de sakindi. Bütün kepenkleri kapatılmıştı ve üzerindeki Pubsey and Co. tabelası, mahmur sokağa bakan muhasebe odası penceresinde uyuklar gibiydi.

Fledgeby kapıyı tıklattı, zili çaldı, sonra zili tekrar çalıp, tekrar kapıyı tıklattı ama açan olmadı. Fledgeby dar sokağın karşısına geçip üst kat pencerelerine baktı ama oradan kimse Fledgeby'ye bakmadı. Sinirlenip tekrar dar sokağın karşısına geçti ve evin ziline, evin burnuymuş gibi abandı, son tecrübelerinden ders çıkarmıştı besbelli. Anahtar deliğine dayadığı kulağı, nihayet içeride bir şeylerin kıpırdandığı konusunda ona teminat verdi. Anahtar deliğine dayadığı gözü de kulağını teyit ediyordu, bunun üzerine öfkeyle evin burnuna tekrar abandı ve karanlık kapı aralığında bir insan burnu belirene kadar da abanmaya devam etti.

"Aferin, sana!" diye bağırdı Fledgeby. "Nasıl dolaplar bunlar böyle!"

Etekleri yerleri süpüren, kocaman cepli, eski bir palto giymiş olan ihtiyar bir Yahudi'ye söylemişti bu lafları. Kafasının tepesi kel ve parlak, beyaz uzun saçları sakalına karışmış, saygı uyandıran bir adamdı. Doğululara has zarif bir biat hareketiyle başını eğdi ve kendinden üstün birinin gazabını hafifletmeye çalışır gibi açtığı ellerini aşağı doğru indirdi.

"Ne dolaplar çeviriyorsun?" dedi Fledgeby diklenerek.

"Cömert Hıristiyan efendim," dedi Yahudi, "tatil olduğu için kimseyi beklemiyordum."

'Tatilmiş!" dedi Fledgeby içeri girerken. "Tatilden sana ne? Kapa kapıyı."

İhtiyar adam yine uysalca kendisine deneni yaptı. Girişte, en az paltosu kadar eski olan soluk, geniş kenarlı, basık şapkası asılıydı; yine aynı köşede bir sopa duruyordu, öyle baston filan değil bildiğimiz sopa. Fledgeby muhasebe odasına girdi, bir tabureye oturup şapkasını geriye itti. Muhasebe odasının raflarında hafif kutular ve dizi dizi boncuklar vardı. Ucuz saatler, ucuz vazolar. Yabancı oyuncaklar filan.

Şapkasını geri atmış, bacaklarından birini aşağı sallandırmış taburede oturan Fledgeby'nin gençliği, kel başını eğmiş, sadece konuşurken kaldırdığı gözlerini yere indirmiş oturan Yahudi'nin ihtiyarlığı yanında pek de matah bir şey gibi görünmüyordu. İhtiyarın kıyafeti de girişteki şapka gibi solmuştu ama biraz paspal görünse de pinti görünmüyordu. Halbuki Fledgeby paspal olmadığı halde pinti görünüyordu.

"Bana ne dolaplar çevirdiğini anlatmadın efendi," dedi Fledgeby, şapkasının kenarıyla kafasını kaşıyarak.

"Nefes alıp veriyordum, efendim."

"Mahzende miydin de duymadın?"

"Çatıdaydım."

"Hiç işitmedim! Böyle iş mi yapılır?"

"Beyefendi," dedi ihtiyar adam, vakur ve sabırlı bir sesle, "iş yapmak için iki taraf lazım, ama tatil yüzünden ben tek kaldım."

"Hı! insan hem alıcı hem satıcı olamaz. Yahudiler böyle der, değil mi?"

"Öyle diyorsak doğru söylüyormuşuz," dedi ihtiyar adam gülümseyerek.

"Arada bir de doğruyu söyleyin zaten, yalan söylediğiniz yeter," dedi Hoşsohbet Fledgeby.

"Beyefendi, yalan her türden insana mahsus," dedi ihtiyar adam sakin bir vurguyla.

Hafiften şapa oturan Fledgeby, cevap yetiştirecek zaman kazanmak için, entelektüel kafasını yine şapkasıyla kaşıdı.

"Mesela," diye devam etti, sanki en son kendisi konuşmuş gibi, "yoksul Yahudi diye bir şey duyulmuş mudur hiç?"

"Yahudiler arasında duyulmuştur," dedi ihtiyar, daha önceki gibi gülümseyerek gözlerini yerden kaldırdı. "Yoksul Yahudiler bizim aramızda bilinir ve onlara çok iyi davranılır."

"Hadi canım!" diye çıkıştı Fledgeby. "Ne dediğimi anladın. Yoksul bir Yahudi olduğuna beni inandıramazsın. Merhum pederden ne kadar tırtıkladığını itiraf etsen keşke. O zaman senin için daha iyi şeyler düşünürdüm."

ihtiyar adam başını eğip, önceki gibi ellerini uzattı.

"Bana öyle dilsiz alfabesi gibi hareketler yapma," dedi ferasetli Fledgeby, "Hıristiyan gibi konuş - artık ne kadar becerebilirsen."

"Çok hastalıklar, çok talihsizlikler geçirdim, çok da fakirdim," dedi ihtiyar adam, "babaya hem ana para hem de faizini borçlanacak kadar kötü durumdaydım. Ama onun mirasını alan oğlu, borcumu silip beni buraya yerleştirecek kadar merhametliydi."

Karşısındaki asil gencin üzerinde bir kaftan varmış da eteğini öpüyor-muş gibi bir hareket yaptı. Alçakgönüllü ama zarif bir hareketti, yapanı küçültmeyen bir hareket.

"Belli ki bütün söyleyeceğin bu," dedi Fledgeby, bir-iki dişini sökerek onu konuşturmayı denemek istiyor gibi bir hali vardı. "Üstelemenin faydası yok. Ama itiraf et Riah, şu anda senin yoksul olduğuna kim inanır?"

"Kimse," dedi ihtiyar.

"Bak orası doğru," diye onayladı Fledgeby.

"Kimse," diye tekrarladı ihtiyar, elinin vakur bir hareketiyle. "Masal anlatma deyip geçerler. 'Bu küçük, cici müessese benim değil,' desem kim inanır," avcunu alışık bir hareketle açıp çepeçevre raflardaki türlü nesneleri taradı; "desem ki 'burası genç bir Hıristiyan beyefendinin müessesesi, ben sadece emir kuluyum, işleri yürütüyorum ama tek bir boncuk kaybolsa hesabını veririm,' bana gülerler. Daha büyük para işlerinde, borçlulara... "

"Bana bak moruk!" diye lafını kesti Fledgeby, "kime ne dediğine dikkat ediyorsun di mi?"

"Beyefendi, onlara sadece şimdi söyleyeceğim şeyi söylüyorum. 'Şunun için söz veremem, bunun için hesap veremem, patronla konuşmam lazım, benim param yok, yoksulum, burada kararları ben vermiyorum.' Hiç inanmıyorlar bana, bazen öyle sabırsızlanıyorlar ki bana Yehova'nın adıyla küfür ediyorlar."

"Aferin onlara!" dedi Hoşsohbet Fledgeby.

"Küfretmediklerinde de, 'Bu numaralara ne gerek var, Bay Riah? Biz bütün dolaplarını biliriz senin insanlarının' -benim insanlarım!- 'Parayı vereceksen kalk getir; vermeyeceksen sende kalsın ama söyle,' diyorlar. Bana inanmıyorlar hiç."

"iyi," dedi Hoşsohbet Fledgeby.

"Diyorlar ki, 'Biz biliriz bu işleri, Bay Riah. Size bir bakmak yeter zaten.'"

"Sen tam bu işin adamısın," diye düşündü Fledgeby, "ben de tam adamını buldum! Belki biraz ağırım ama işimi sağlam yaparım."

Bu düşüncelerin tek bir hecesi bile, hizmetkarın fiyatını yükseltme korkusuyla, Bay Fledgeby'nin nefesinde şekillenmedi. Ama başını eğmiş, gözlerini indirmiş sükûnetle oturan ihtiyara bakarken, kafasındaki kelin bir santiminden, beyaz saçlarının bir santiminden, paltosunun eteğinin bir santiminden, şapkasının kenarının bir santiminden, sopasının bir santiminden vazgeçmenin yüzlerce pounda patlayacağını hissetti.

"Bana bak, Riah," dedi Fledgeby, kendi kendini pek bir takdir ederek. "Piyasadan biraz daha tahsil edilemeyen senet toplamanı istiyorum. O işlere bak."

"Yapılmış bilin."

"Hesaplara baktım da kırdığımız senetler bize iyi para getirmiş, oraya biraz daha yüklenelim. Ayrıca kimler ne iş yapıyor bilmek isterim. Gözünü açık tut." "Bittabi."

Çatıdaki bahçe

"Doğru yere tezgah açarsan tomar tomar karşılıksız senet toplarız, hem de üç kuruşa. Bir şey daha var. Pazartesi sabahı sekizde, her zamanki gibi hesapları gözden geçirmek için defteri de al gel."

Riah göğüs cebinden bir parça kâğıt çıkartıp bunu not etti.

"Şimdilik diyeceklerim bu kadar," diye devam etti Fledgeby, tabureden kalkarken naletlenerek, "bundan sonra hava alacaksan, zili ya da tokmağı duyabileceğin bir yere çık. Ya birinden birini ya da ikisini birden. Bu arada, evin çatısında nasıl hava alıyorsun? Kafanı bacadan mı çıkarıyorsun?"

"Beyefendi orada küçük bir alan var, kendime küçük bir bahçe yaptım."

"Paraları gömmek için mi?"

"Hazinemi gömmeye kalksam tırnak kadar bahçe yeter, efendim," dedi Riah. "Haftada on iki şilin, ihtiyar bir adamın maaşı bile olsa, kendini gömecek bir yer buluyor."

"Gerçekten ne kadar paran var bilmek isterdim," dedi Fledgeby, çalışanının bu maaşla zengin olabileceği masalı ona pek inandırıcı geliyordu. "Neyse! Gitmeden şu senin kiremitlerin üzerindeki bahçene bir göz atayım bari."

ihtiyar bir adım geri atıp biraz durakladı. "Doğrusunu isterseniz misafirim var."

"Vay vay!" dedi Fledgeby. "Bu ev kime ait biliyorsun herhalde?" "Size ait, beyefendi, ben burada hizmetkarım."

"Hı! Bunun farkında değilmiş gibi davranıyorsun," diye çıkıştı Fledgeby, elini çenesine atınca gözleri Riah'ın sakalına takılmıştı; "benim evimde nasıl misafir ağırlarsın!"

"Buyrun misafirlerimi görün, beyefendi. Onlardan bir zarar gelmeyeceğini siz de kabul edeceksiniz umarım."

Bay Fledgeby'nin ölse bile ne başına ne de ellerine veremeyeceği, yüce-gönüllü bir saygı ifadesiyle yanından geçip, merdiveni çıkmaya başladı ihtiyar. Eli korkulukta, siyah, uzun, gabardin eteği her adımda ayaklarına dolanarak, binbir zahmetle merdiveni çıkışına bakan, onu peygamberin mezarına ziyarette bulunmak için dağları aşan bir hacı kafilesinin başkanı sanabilirdi. Böyle zayıf hayallerle hiç kendini üzmeyen Hoşsohbet Fledgeby, sadece sakallarının ilk çıkmaya başladığı zamanı düşündü ve bir kez daha bu iş için biçilmiş kaftan olduğuna kanaat getirdi.

Son bir iki tahta basamağı da çıkınca alçak saçağın altından eğilerek çatıya çıktılar. Riah olduğu yerde durup patronuna misafirlerini işaret etti.

Lizzie Hexam ve Jenny Wren. Belki de ırkına has eski bir içgüdüyle onların altına bir halı yaymıştı Yahudi. Üzerine mütevazı bir sarmaşığın tutturulduğu kararmış bir bacaya dayanmış, birlikte kitap okuyorlardı; ikisi de pürdikkatti; Jenny'nin yüzü daha zeki, Lizzie'ninki biraz şaşkın görünüyordu. Etrafta bir iki kitap, bir de adi sepet dolusu adi meyve ayrıca ip, boncuk, kumaş parçası dolu bir başka sepet vardı. Bir iki kutuya ekilmiş mütevazı çiçekler ve yeşillikler bahçeyi tamamlıyordu; etraflarını kuşatan, kocakarı kılıklı bacalar ormanı, kafalarındaki külahları sallayıp dumanlarını üfürüyor, kendilerini yelpazeyle serinleterek birilerini çekiştirir ve yapay bir hayretle onları seyreder gibi haller alıyorlardı.

Seyredildiğini ilk fark eden, kitaptaki bir şeyleri ezberleyip ezberlemediğini anlamak için gözlerini kaldıran Lizzie oldu. O ayağa kalkınca Bayan Wren de durumu fark etti ve evin yüce sahibine saygısızca: "Kim olursan ol ayağa kalkamayacağım çünkü sırtım ağrıyor, bacaklarım da fena," dedi.

"Bu bey benim patronum," dedi Riah öne çıkarak.

("Kimsenin patronu gibi durmuyor," dedi Bayan Wren kendi kendine, çenesini ve gözlerini kaldırarak.)

"Bu kızımız, beyefendi," diye devam etti ihtiyar, "küçük insanların küçük terzisi. Patrona anlatsana, Jenny."

"Oyuncak bebeklere elbise dikiyorum," dedi Jenny fazla uzatmadan. "Çok biçimsiz olduklarından hiç kolay iş değil. Bellerinin nerede olacağı hiç belli olmuyor."

"Bu da arkadaşı," diye devam etti ihtiyar, Lizzie'yi göstererek; "en az onun kadar çalışkan ve becerikli. İkisi de öyle. Sabah demez akşam demez çalışırlar; arada da, mesela böyle tatillerde, kitaplardan bir şeyler öğreniyorlar."

"Onun kimseye fazla faydası dokunmaz," dedi Fledgeby. "Kişiye göre değişir!" diye cevabı yapıştırdı Bayan Wren. "Misafirlerimle tanışma vesilem bizim' artıklarımız oldu," diye devam etti Yahudi, belli ki terziyi konuşturma gayretiyle, "Bayan Jenny'nin terzihanesi için kusurlu mallarımızı almaya geldiler. Bizim artıklarımız, onun pembe yanaklı küçük müşterilerini süslüyor. Saçlarını, tuvaletlerini, hatta bu kıyafetlerle saraya bile gidiyorlarmış."

"Ya!" dedi Fledgeby, bu oyuncak bebek hikâyesi zekâsını fazlaca zorlamıştı; "bugün şu sepetin içindekileri satın aldı herhalde?"

"Herhalde," diye araya girdi Bayan Jenny; "büyük ihtimalle ücretini de ödemiştir!"

"Bir bakalım," dedi şüpheci reis. Riah sepeti ona uzattı. "Kaç para aldın buna?"

"Gıcır gıcır iki gümüş şilin," dedi Bayan Wren.

Fledgeby'nin sorgulayan bakışlarına, başını iki kere sallayarak cevap verdi Riah. Şilin başına bir baş sallama.

"İyi," dedi Fledgeby, işaret parmağıyla sepetin içindekileri karıştırarak, "fena sayılmaz. Az buz şey almamışsınız, Bayan Her-neyse."

"Jenny de olur," dedi genç hanım, büyük bir sükûnetle.

"Az buz şey almamışsınız Bayan Jenny ama ücreti de fena sayılmaz. Peki ya siz," dedi Fledgeby diğer misafire dönerek, "siz de bir şey satın alıyor musunuz bayan?"

"Hayır, efendim."

"Peki bir şey satıyor musunuz?"

"Hayır, efendim."

Sorgucuya dik dik bakan Jenny, elini arkadaşına uzattı ve onu aşağı çekerek çömelmeye zorladı.

"Dinlenelim diye bizi buraya davet ettiğiniz için minnettarız, beyefendi," dedi Jenny. "Burası bize nasıl iyi geldi bilemezsiniz; değil mi Lizzie? Bu sessizlik, temiz hava."

"Sessizlik!" diye tekrar etti Fledgeby, başını tiksintiyle Şehrin uğultusuna çevirerek. 'Temiz hava!" dedi dumanı eliyle dağıtmaya çalışarak.

"Ya!" dedi Jenny. "Burası öyle yüksek ki insan onları umursamayan dar sokaklar üzerinde koşuşturan bulutları, rüzgârın kopup geldiği dağları işaret eden altın okları görebiliyor, kendini ölmüş gibi hissediyor."

Küçük mahlûk, ince, şeffaf elini havaya kaldırarak yukarı baktı.

"İnsan ölünce nasıl hisseder?" diye sordu Fledgeby şaşkınlıkla.

"Çok sakin!" diye bağırdı küçük mahlûk gülümseyerek. "Çok huzurlu ve minnettar! Yaşayan insanların ağladıklarını, çalıştıklarını, basık, karanlık sokaklarda birbirlerine bağırdıklarını duyarsın ve onlara acırsın!

Üzerinden bir yük kalkmış gibi olur, tuhaf, güzel, hüzünlü bir mutluluk bastırır!"

Ellerini kavuşturmuş sessizce ona bakan ihtiyara takıldı gözleri.

"Daha demin," dedi küçük mahlûk onu göstererek, "sanki mezarından çıkıyormuş gibi göründü bana! iki büklüm, bitap bir halde o alçacık kapıdan çıktı zar zor, sonra nefes alıp doğruldu ve gökyüzüne baktı, rüzgâr onu kucakladı ve aşağının karanlığındaki hayatı sona erdi! - Sonra onu tekrar hayata çağırdılar," diye ekledi, sert ve zeki bakışlarını Fledgeby'ye dikerek. "Onu neden geri çağırdınız?"

"Zaten kırk saatte geldi," diye homurdandı Fledgeby.

"Ama siz ölü değilsiniz," dedi Jenny Wren. "iyisi mi hayata dönün!"

Bay Fledgeby bunun iyi bir tavsiye olduğunu düşünmüş olmalı ki başını sallayarak arkasını döndü. Riah onu geçirmek için peşinden giderken küçük mahlûk, berrak bir sesle arkasından bağırdı, "Fazla oyalanmayın. Ölmeye dönün!" Aşağı inerlerken tatlı bir sesin, yarı seslenir yarı şarkı söyler gibi bağırışını duyuyorlardı, gittikçe hafifliyordu, "Ölmeye dönün! Ölmeye dönün!"

Kapıya geldiklerinde Fledgeby geniş kenarlı şapkanın gölgesinde durdu ve otomatik bir hareketle sopayı düzelterek: "Güzel kız, şu aklı başında olanı," dedi.

"Güzel olduğu kadar iyi de," dedi Riah.

"Neyse," dedi Fledgeby, ıslık gibi çıkan kuru bir sesle, "burayı soymaya adam getirmesin de. Gözünü açık tut. Ne kadar güzel olursa olsun başka ahbap edineyim deme. Adımı da ağzından kaçırma sakın."

"Beyefendi, kaçırır mıyım hiç."

"Sorarlarsa Pubsey dersin, istersen Co. de, ya da aklına ne geliyorsa onu söyle ama doğrusunu söyleme."

Minnettar hizmetkarı -derin, güçlü ve dayanıklı bir minnettarlık hissetme huyu vardı ırkında- başını eğdi ve gerçekten de efendisinin paltosunun eteğini dudaklarına götürdü ama öyle hafif yaptı ki bu hareketi, berikinin ruhu duymadı.

Böylece Hoşsohbet Fledgeby, bir Yahudi'yi faka bastırarak müthiş zekâsını sergilemekten memnun yoluna gitti, ihtiyar adamsa kendi yoluna. Yukarı çıktıkça o çağrının ya da şarkının sesi tekrar kulaklarını doldurmaya başladı, başını kaldırdığında uzun, sarı, ışıl ışıl saçlarının halesi içinden ona bakarak, bir hayal gibi ahenkle mırıldanan küçük mahlûku gördü: "Ölmeye dönün! Ölmeye dönün!"

6. Bölüm -Cevapsız Bir Bulmaca

Bay Mortimer Lightwood'la Bay Eugene Wrayburn yine birlikte Temple'da oturmaktalardı. Ancak bu akşam meşhur avukatın yazıhanesinde değil, yine ikinci katta onun tam karşısına düşen bir başka sefil iş yerindeydiler; zindan kapısına benzeyen kara kapısının üzerinde şu yazı göze çarpıyordu:

ÖZEL

BAY EUGENE WRAYBURN BAY MORTİMER LIGHTWOOD (Bay Lightwood'un yazıhanesi karşıda)

Görünüşe göre çok yeni bir müesseseydi burası. Tabelanın üzerindeki harfler aşırı beyazdı ve aşırı keskin bir koku yaymaktaydı, masalarla sandalyelerin yüzleri (Lady Tippins'inki gibi) inanılamayacak kadar tazeydi, halılar da desenlerinin olağandışı netliğiyle onlara bakanın yüzüne parlıyordu adeta. Ama kendisiyle içli dışlı olan canlı cansız her şeyi soldurmaya alışık olan Temple kısa sürede bu cilayı alacaktı.

"Güzel!" dedi Eugene, şöminenin bir tarafından, "kendimi makul ölçüde rahat hissediyorum. Döşemeci de aynı durumdadır umarım."

"Neden olmasın ki?" diye sordu Lightwood, şöminenin öbür tarafından.

"Tabii," dedi Eugene düşünceli bir tavırla, "mali durumumuz kendisi için bir sır, yani kafası rahattır muhtemelen." "Parasını vereceğiz," dedi Mortimer.

"Sahi mi?" diye sordu Eugene, tembel bir şaşkınlıkla. "Deme!" "Ben kendi payımı ödemek niyetindeyim Eugene," dedi Mortimer, hafif bir kırgınlıkla.

"Ben de ödemek niyetindeyim," diye söylendi Eugene. "Ama öyle çok şeye niyet ediyorum ki - hiç niyetinde olmadığım." "Nasıl yani?"

"Yani sadece niyet ediyorum ve hep de niyet etmekle kalacağım, başka da bir şey olmayacak sevgili Mortimer. Hep aynı hikâye."

Koltuğunda kaykılmış, koltuğunda kaykılan Eugene'e bakan arkadaşı, bacaklarını uzattı ve onun hiç uğraşmadan kendisinde uyandırmayı başardığı eğlenme hissiyle konuşmaya devam etti:

"Hem senin kaprislerin yüzünden fatura katlandı."

"Ev hayatının erdemlerine de kapris demez mi!" diye bağırdı Eugene gözlerini tavana kaldırarak.

"Mesela şu hiç eksiği olmayan küçük mutfağın," dedi Mortimer, "içinde hiçbir şey pişmeyecek."

"Canım gülüm Mortimer," dedi arkadaşı, büyük bir üşengeçlikle başını azıcık kaldırıp ona bakarak, "önemli olan insanın maneviyatı üzerinde yarattığı etki, daha kaç kere söyleyeceğim?"

"Senin maneviyatın üzerinde de ne etki yaratır ya!" dedi Lightwood gülerek.

"Rica ederim," dedi Eugene muazzam bir rehavetle koltuğundan kalkarak, "gel de, müessesemizin böyle acımasızca yerin dibine batırdığın bölümünü bir teftiş et." Eline bir mum alıp arkadaşını dairenin dördüncü odasına götürdü; derli toplu bir mutfağa dönüştürülmüş daracık bir yerdi. "Bak!" dedi Eugene, "minyatür un kavanozu, merdane, baharatlık, bir raf dolusu kahverengi kavanoz, doğrama tahtası, kahve değirmeni, şık bir tabak bardak dolabı, tavalar, tencereler, kızartma tavası, cici bir çaydanlık, sahan kapağı cephaneliği. İnsana ev hayatının erdemlerini hissettiren bu nesnelerin maneviyat üzerindeki etkisi bende büyük bir değişiklik yaratabilir ama sende değil, sen umutsuz vakasın. Hatta daha şimdiden ev hayatının erdemlerinin oluşmaya başladığını hissediyorum sanki. Rica ederim benimle yatak odasına gel. Yazı masası, masif maun, mektuplar için bölmeler, alfabenin her hafi için bir bölme, tam tekmil. Bunlar ne işime yarayacak? Diyelim ki Jones diye birinden bir çek geliyor. Hemen yazıhanenin başına geliyorum, J bölmesini bulup oraya yerleştiriyorum. Ondan iyisi makbuz olur

ama bana çek de yeter. En büyük dileğim, Mortimer," öğrencisine ders veren bir filozof edasıyla yatağına oturdu, "benden örnek alıp düzenli ve sistemli olma isteği duyman ve seni sarmaladığım bu manevi etkiler sayesinde, ev hayatının erdemlerinin yaratılmasına katkıda bulunman."

Mortimer yine gülerek her zamanki yorumda bulundu, "Nasıl bu kadar gülünç olabiliyorsun Eugene?" sonra ekledi, "Ne acayip adamsın!" ama yüzündeki gülüş silindiğinde ciddi, hatta endişeli bir ifade belirdi. Neredeyse bir karakter özelliği halini alan o habis kayıtsızlık ve umursamazlık görüntüsü altında arkadaşına güçlü bağlarla bağlıydı. Sınıf arkadaşı oldukları zamanda kendini Eugene üzerine kurmuştu ve şimdi bile onu o zamanki gibi taklit ve takdir ediyor, o zamanki gibi seviyordu.

"Eugene," dedi, "bir ciddi anını yakalasam sana ciddi bir şey söylemeye çalışırdım."

"Ciddi bir şey?" diye tekrarladı Eugene. "Manevi etkiler iş başında. De bakalım."

"Peki," dedi arkadaşı, "pek ciddi sayılmazsın ya."

"Bu ciddiyet arzusunda," diye mırıldandı Eugene, enine boyuna düşünür gibi, "küçük un kavanozunun ve kahve değirmeninin mutlu etkilerini görüyorum. Ne kadar mutluyum anlatamam."

"Eugene," diye kaldığı yerden devam etti Mortimer, bu havai müdahaleyi görmezden gelmiş ve elini onun omzuna koymuştu, "benden bir şey saklıyorsun."

Eugene ona baktı ama bir şey söylemedi.

"Bütün yaz benden bir şey sakladın. Yaz tatilini tekne tepesinde geçirmeyi planlarken, birlikte kürek çekmeye ilk başladığımız zamanlardaki kadar hevesliydin. Ama tatil başladığında hiç umrunda değilmiş, üzerinde bir külfetmiş gibi davrandın ve sürekli kaçıp kaçıp gittin. Çok hoşlandığımı bildiğin her zamanki o tuhaf tavrınla bana on kere, on beş kere, yirmi kere ortalıktan kaybolmalarının, birbirimizi sıkmayalım diye alınmış bir tedbir olduğunu söyledin ama tabii çok geçmeden, aslında başka bir şeyin üstünü örtmeye çalıştığını anladım. Bana anlatmadığına göre ne olduğunu sormayacağım ama durum böyle. Değilse değil de."

"Şerefim üzerine yemin ediyorum Mortimer," dedi Eugene yüzünde ciddi bir ifadeyle birkaç dakika durakladı, "bilmiyorum."

"Bilmiyor musun?"

"İnan bana bilmiyorum. Dünyadaki pek çok insandan daha az tanıyorum kendimi ve gerçekten bilmiyorum."

Aile değerleri terbiyesi

"Kafanda bir plan mı var?" "Plan mı? Zannetmiyorum."

"En azından daha önce ilgilenmediğin ama şimdi ilgilenmeye başladığın bir şey olsa gerek."

"Öyle de diyemem," dedi Eugene başını dalgın dalgın iki yana salladı, sonra durup düşündü. "Bazen varmış gibi geliyor, bazen yokmuş gibi. Bazen bu hususun üzerine gitmeye meyilli oluyorum, bazen saçma olduğunu, beni yorduğunu ve mahcup ettiğini hissediyorum. Gerçekten de bilemiyorum. İnan bana bilsem söylerdim."

Bu cevabı verdikten sonra yataktan kalkarak elini arkadaşının omzuna vurdu:

"Arkadaşım olduğu gibi kabul et. Benim nasıl bir adam olduğumu biliyorsun, sevgili Mortimer. Sıkılmaya nasıl teşneyim bilirsin. Adam sırasına girip de ayaklı bir bilmece olduğumu keşfettiğimde, sıkıntıdan patlayana kadar cevabın ne olduğunu bulmaya çalıştım. Sonunda pes ettim ve daha fazla tahmin yürütmeye uğraşmaktan kendimi alıkoydum. Bu durumda kendim de bilmediğim bir cevabı sana nasıl söyleyebilirim? Çocuk tekerlemesi vardır ya hani, 'Bilmece bildirmece, dil üstünde kaydırmaca, cevabını söylemece.' Benim cevabım şu: 'Valla billa bilmiyorum.'"

Bu gamsız mı gamsız Eugene'in kulağa pek acayip gelen sözlerindeki hakikati bilen Mortimer için bu cevap basit bir savuşturma hamlesi değildi. Dahası cazip bir açık yüreklilikle ve muazzam umursamazlığına rağmen değer verdiği tek arkadaşına yapılmış bir istisna havasında verilmişti.

"Gel hadi!" dedi Eugene. "Bakalım puro içmek nasıl bir etki yaratacak. Bu meseleyle ilgili bir aydınlanma sağlarsa hiç çekinmeden sana da aktarırım."

Geldikleri odaya döndüler ve biraz fazla ısınmış buldukları için pencereyi açtılar. Purolarını yakıp pencerenin önünde içmeye ve aşağıdaki avluyu aydınlatan ayışığını seyretmeye başladılar.

"Aydınlanma cereyan etmedi," dedi Eugene uzunca bir sessizlikten sonra. "Kusura bakma Mortimer ama hiçbir şey çıkmıyor."

"Madem çıkmıyor," dedi Mortimer, "bir kötülük de çıkmayacak demektir. Umarım böyle devam eder. Sana zarar verecek bir şey çıkmaz Eugene, ya da.... "

Eugene bir an elini arkadaşının koluna koyarak onu susturdu ve pencere kenarındaki saksıdan bir toprak parçası alarak büyük bir hünerle, karşıdaki aydınlık bir noktaya attı; hedefi vurmanın keyfiyle sordu "Ya da?"

"Ya da bir başkasına." .

"Nasıl," dedi Eugene, bir parça daha toprak alıp yine büyük isabetle aynı noktaya atarak, "başka birine nasıl zarar verebilir ki?" "Bilmiyorum."

"Hem," dedi Eugene bir atış daha yaparak, "o başkası kim?" "Bilmiyorum."

Elinde bir parça toprakla bir an duralayan Eugene, arkadaşına meraklı, hatta biraz şüpheci bir ifadeyle baktı. Yüzünde gizlenen ya da tam açığa vurulmayan bir şey yoktu.

"Hukuk labirentinde dolaşmaya çıkmış iki gecikmeli yolcu," dedi Eugene, aşağıdan gelen ayak seslerini duyunca avluya baktı, "avluya girer. Aradıkları ismi Bir Numaranın kapısında bulmaya çalışırlar. Bulamayınca İki Numaraya geçerler. İki Numaralı yolcunun kafasına şu toprağı atıyorum. Şapkasından vurdum, şimdi sakin sakin puromu tüttürüp gökyüzünü seyre dalıyorum."

Yolcuların ikisi de kafalarını kaldırıp pencereye bakmışlardı ama bir iki mırıldandıktan sonra yine kapıdaki isimlere döndüler. Orada aradıklarını bulmuş olacaklar ki kapıdan içeri girerek gözden kayboldular. "Dışarı çıktıklarında," dedi Eugene, "ikisini de indireceğim," ve bu amaçla iki toprak parçası hazırladı.

Gelenlerin kendisinin ya da Lightwood'un adını aradıklarına ihtimal vermemişti hiç. Ama aranan ikisinden biri olsa gerekti, zira kapı çalındı. "Bu gece ben nöbetteyim," dedi Mortimer; "sen olduğun yerde kal Eugene ." Bu konuda pek de ikna edilmesi gerekmeyen Eugene olduğu yerde kalıp purosunu içmeye devam etti ve kapıyı kimin çaldığını hiç mi hiç merak etmedi, ta ki Mortimer odaya girip ona bir şeyler söyleyene, hatta onu dürtükleyene kadar. Bunun üzerine başını çevirdiğinde ziyaretçilerin genç Charley Hexam ve okul müdürü olduğunu gördü; karşısında duran adamları bir bakışta tanımıştı.

"Bu genci hatırlıyor musun Eugene?" dedi Mortimer.

"Dur bir bakayım," dedi Wrayburn soğuk bir sesle. "Ha tabii! Hatırlıyorum!"

Daha önce yaptığı gibi onu çenesinden yakalamaya niyeti yoktu ama oğlan işkillenip kolunu öfkeyle havaya savurdu. Wrayburn gülerek, bu tuhaf ziyaret için bir açıklama beklercesine Lightwood'a baktı.

"Söyleyecek bir şeyi varmış."

"Herhalde sana söyleyecektir, Mortimer."

"Ben de öyle zannetmiştim ama sana söyleyecekmiş."

"Evet öyle," diye araya girdi oğlan. "Söylemek istediğim şeyi söylemeye de niyetliyim, Bay Eugene Wrayburn!"

Karşısında hiç kimse durmuyormuş gibi gözlerini onun üzerinden geçiren Eugene, Bradley Headstone'a baktı. Mühiş bir bezginlikle Morti-mer'a dönerek sordu: "Peki bu bey kim?"

"Ben Charles Hexam'ın arkadaşıyım," dedi Bradley; "Ben Charles Hexam'ın öğretmeniyim."

"Madem öyle, öğrencilerinize biraz yol yordam öğretin beyefendi," dedi Eugene.

Dalgın dalgın purosunu içerek dirseğini şöminenin rafına dayadı ve öğretmene gözlerini dikti. Hiçbir kıymeti olmayan bir mahlûka bakar gibi soğuk bir küçümsemeyle dolu, acımasız bir bakıştı bu. Öğretmen de ona baktı, onunki de acımasız bir bakıştı ama başka türden, hınçlı bir kıskançlık ve ateşli bir gazapla dolu bir bakıştı.

Dikkat çekici bir başka husus, ne Eugene Wrayburn ne de Bradley Headstone'un oğlana bakıyor oluşuydu. Daha sonraki diyalog esnasında da kim konuşursa konuşsun, onlar kime hitap ederlerse etsinler, sadece birbirlerine bakmayı sürdürdüler. Aralarında onları karşı karşıya getiren gizli ama mutlak bir bağ vardı.

"Bazı özel durumlarda, Bay Eugene Wrayburn," dedi Bradley, soluk ve titrek dudaklarla onu cevaplayarak, "öğrencilerimin doğal hisleri, benim onlara öğrettiklerimden daha kuvvetli oluyor."

"Bana sorarsanız çoğu durumda," dedi Eugene, purosundan derin bir nefes çekerek, "gerçi özel mi genel mi bilemem. Siz benim adımı biliyorsunuz. Acaba sizinki nedir?"

"Gerçi sizi alakadar etmez ama... "

"Doğru," diye araya girdi Eugene, sert bir hamleyle sözünü kesip onu bu hatayı yaptığına pişman ederek, "beni hiç alakadar etmez. Öğretmen diyebilirim, çok saygıdeğer bir ünvan. Haklısınız, Öğretmen."

Bir anlık öfkeyle yaptığı dikkatsizliğin böyle aleyhinde neticelenmesi Bradley Headstone'un iyice içine oturdu. Titremelerini engellemek için dudaklarını toparlamaya çalıştı ama adeta zangırdıyorlardı.

"Bay Eugene Wrayburn," dedi oğlan, "sizinle konuşmak istiyorum. Bu benim için o kadar önemli ki rehberden adresinizi buldum ve buradaki ofisinize geldim."

"Büyük zahmet etmişsiniz, Öğretmen," dedi Eugene, purosunun küllerini üfleyerek. "Umarım karşılığını alırsınız."

"Ayrıca Bay Lightwood'un yanında bu konuşmayı yapmaktan da memnunum," dedi oğlan, "çünkü ablamı ilk olarak onun vesilesiyle görmüştünüz."

Wrayburn bir an için bakışlarını öğretmenden ayırıp bu son sözlerin Mortimer üzerindeki etkisini görmek için arkadaşına baktı. Şöminenin öteki tarafında duran Mortimer, bu sözleri duyar duymaz başını indirip ateşe bakmıştı.

"Keza ablamı yeniden görmeniz de Bay Lightwood sayesinde oldu çünkü babamın bulunduğu akşam onunla birlikteydiniz ve ertesi gün de sizi ablamın yanında buldum. O günden beri de ablamı sık sık ziyaret ediyorsunuz. Hatta ziyaretleriniz gittikçe sıklaşıyor. Sebebini bilmek istiyorum."

"Zahmetinize değdi mi, Öğretmen?" diye mırıldandı Eugene, bu işle hiç alakası olmayan bir danışman edasıyla. "Yok yere bu kadar zahmete katlandınız. Daha sağduyulu olmanız gerekirdi ama değilmişsiniz."

"Neden bana hitap ettiğinizi anlamıyorum Bay Wrayburn," dedi Brad-ley, öfkesi burnunda.

"Öyle mi?" dedi Eugene. "Ben de hitap etmem o zaman."

Mutlak bir sükûnetle öyle sinir bozucu bir biçimde söyledi ki bunu, saygıdeğer saatin, saygıdeğer kordonunu tutmakta olan saygıdeğer sağ el, o kordonu boğazına dolayıp boğazlayabilirdi onu. Eugene başka bir şey söylemeye zahmet etmeden, başını eline dayayıp purosunu tüttürmeye devam ederek, gözünü bile kırpmadan, boynundaki kordona sımsıkı yapışmış duran Bradley Headstone'a delirtene kadar baktı.

"Bay Wrayburn," diye devam etti oğlan, "size bu söylediklerimden daha fazlasını da biliyoruz. Ablamın daha haberi yok ama biz öğrendik. Bay Headstone'la birlikte ablamın eğitimi için bir plan yapmıştık. Bu konuyu Bay Headstone üstlenecekti; sizin puronuzu tüttürürken düşündüğünüzden çok daha yetkin bir uzmandır kendisi ve daha iyisini de bulamazsınız. Sonra ne öğrendik dersiniz? Ne öğrenmiş olabiliriz, Bay Lightwood? Ablamın, bizim haberimiz olmadan ders almaya başladığını. Ablam, onun yararına yaptığımız planlara -benim, yani kardeşinin ve sertifikalarıyla da kolayca kanıtlanacağı üzre bu konudaki en yetkin uzman olan Bay Headstone'un planlarına- kulak asmazken, bile isteye başka planlara dahil oluyormuş meğer. Hem bunun için türlü zorluklara da katlanıyormuş. Ben bütün bunları biliyorum, Bay Headstone da! Neyse! Doğal olarak bu işin ücretini birilerinin ödediğini düşündük. Kimdi acaba? Bu konuyu araştırdığımızda Bay Lightwood, arkadaşınız Bay Eugene Wrayburn'ün ödediğini öğrendik. Şimdi ona soruyorum, buna ne hakkı var, bundan ne gibi bir netice umuyor, nasıl olur da benim rızam olmadan böyle bir şey yapar? Ben ki kendi gayretlerim ve Bay Headstone'un yardımlarıyla toplumda yükselmeye çalışıyorum, üzerime düşecek bir lekeye ya da ablam üzerinden saygınlığıma halel gelmesine tahammülüm yok."

Bu konuşmanın çocukça zayıflığı muazzam bencilliğiyle birleşince pek hafif kalmıştı. Yine de okuldaki küçük dinleyicilere alışık olsa da büyük adamların büyük hallerine alışık olmayan Bay Headstone bu konuşmadan büyük coşku duydu.

"Şimdi Bay Eugene Wrayburn'e diyeceğim şu," diye devam etti oğlan, doğrudan hitap etttiğinde bir cevap alamadığı için üçüncü tekil şahıs kullanıyordu mecburen, "ablamla herhangi bir tanışıklığı olmasına karşıyım ve bunu derhal kesmesini talep ediyorum. Ablamın ona karşı herhangi bir his beslemesinden korktuğumu zannetmesin..."

(Oğlan burnunu kaldırdığında, öğretmeni de kaldırdı, Eugene de purosunun küllerini tekrar üfledi.)

"... sadece bu duruma karşıyım ve bu da yeterli. Ben ablam için Bay Wrayburn'ün zannettiğinden daha önemliyim. Kendim yükselirken onu da yükseltmek istiyorum; kendisi de bunu biliyor ve istikbali bana bağlı. Ben bu durumun gayet iyi farkındayım, Bay Headstone da öyle. Ablam harika bir kızdır ama bazı romantik fikirlere kapılmış; Bay Eugene Wrayburn'le filan ilgili değil bunlar, babamın ölümü ve benzer konularla ilgili. Bay Wrayburn kendisini önemli bir hale getirmek için bu fikirleri destekliyor, ablam da ona minnettar olması

gerektiğini düşünüyor, hatta belki bundan hoşlanıyor. Ben onun Bay Headstone hariç, benden başka birine minnettar olmasını istemiyorum. Bay Wrayburn'ü uyarıyorum, dediğime kulak asmazsa ablam için çok kötü olur. Bunu iyice bir düşünüp anlasın. Ablam için kötü olur!"

Öğretmenin ne yapacağını bilmiyormuş gibi göründüğü kısa bir sessizlik oldu.

"Sizden artık öğrencinizi buradan götürmenizi rica etsem ne dersiniz, Öğretmen?" dedi Eugene, hızla küçülen purosunu dudaklarından çekip inceleyerek.

"Bay Lightwood," diye ekledi oğlan, hiçbir cevaba ya da ilgiye mazhar olamamanın verdiği öfkeyle yüzü alev alev yanarak, "umarım arkadaşınıza söylediğim, onun da duymuyormuş gibi yaptığı halde her kelimesini pekala duyduğu şeyleri dikkate alırsınız. Bunları dikkate almak zorundasınız Bay Lightwood çünkü daha önce de söylediğim gibi, arkadaşınızı ablamla ilk siz tanıştırdınız ve siz olmasanız onu hiç görmeyecektik. Allah biliyor ya hiçbirimiz onu görmeyi istememiştik, bundan sonra görmezsek de özlemeyiz. Şimdi Bay Headstone, Bay Wrayburn söylediklerimi duyduğuna göre, benim de başka söyleyecek bir şeyim kalmadığına göre, yapmak istediğimiz şeyi yaptık, artık gidebiliriz."

"Sen aşağı in Hexam, ben de bir dakika sonra geleceğim," dedi Brad-ley. Hiddetli bir bakışla, olabildiğince fazla ses çıkararak onun bu isteğini yerine getirdi oğlan; Lightwood da pencereye gidip dirseklerini dayayarak aşağı bakmaya başladı.

"Ayağınızın altındaki tozdan daha fazla değerim olmadığını düşünüyorsunuz," dedi Bradley, Eugene'e, dikkatle ölçüp tarttığı bir ses tonuyla konuşuyordu yoksa hiç konuşamayacaktı.

"Emin olun, Öğretmen," dedi Eugene, "sizin hakkınızda hiç düşünmüyorum."

"Bu doğru değil," dedi öteki; "siz de biliyorsunuz."

"Bu çok kaba," diye diklendi Eugene; "ama siz bilmiyorsunuz."

"Bay Wrayburn, en azından ben, size küstah sözler ve yukarıdan alan tavırlarla davranmanın manasız olduğunu biliyorum. Demin dışarı çıkan şu çocuk, yarım saatte sizi pek çok alanda bilgisiyle mat edebilir ama onu sizden aşağıymış gibi bir kenara atabiliyorsunuz. Aynı şeyi bana da yapabileceğinize hiç şüphem yok."

"Doğrudur," dedi Eugene.

"Ama ben küçük bir çocuk değilim," dedi Bradley, kordonu elinde sıkmaya devam ederek, "ve beni dinlemek zorundasınız!"

"Öğretmen olduğunuz için," dedi Eugene, "herkes sizi dinlemek zorunda. Bu kadarı size yetmeli."

"Ama yetmiyor," dedi öteki, öfkeden bembeyaz kesilerek. "Yerine getirdiğim vazifeye göre kendini şekillendiren ve o vazifeyi en iyi şekilde yerine getirmek için sürekli kendini tutup bastıran bir insan içgüdülerinden tümüyle sıyrılmış demek midir sizce?"

"Bence siz," dedi Eugene, "şu halinize bir bakıyorum da, iyi bir öğretmen olamayacak kadar sinirlisiniz." Konuşurken purosunun sonunu şömineye attı.

"Sizin karşınızda sinirlendiğimi kabul ediyorum, beyefendi. Sizin karşınızda sinirlendiğim için kendime saygı duyuyorum. Ama benim öğrencilerim böyle İblis değil."

"Öğretmenlerden onlara fırsat kalmıyor herhalde," dedi Eugene.

"Bay Wrayburn!"

"Öğretmen!"

"Beyefendi, benim adım Bradley Headstone."

"Daha önce de gayet isabetli bir şekilde belirttiğiniz gibi isminiz beni alakadar etmez. Başka bir diyeceğiniz var mı?"

"Bir şey daha var. Ah ne talihsizim," diye bağırdı Bradley, tepeden tırnağa titreyerek, yüzünde birikmeye başlayan terleri sildi, "kendimi kontrol edip, daha güçlü bir mahlûk izlenimi veremiyorum, halbuki hayatı boyunca benim bir günde hissettiğim şeyi hissetmemiş bir adam kendini mükemmelen kontrol edebiliyor!" Bunu sahici bir kederle söylemişti, hatta sonrasında kendini paralayacakmış gibi bir hareket yaptı elleriyle.

Eugene onu eğlenceli bulmaya başlamış gibi bakıyordu.

"Bay Wrayburn, size kendi adıma bir şey söylemek istiyorum."

"Hadi ama Öğretmen," dedi Eugene, sabırsızlığında bile ötekinin tüylerini diken diken eden bir rehavet vardı; "ne diyecekseniz bir an önce söyleyin. Bu arada kapının açık olduğunu ve genç dostunuzun sizi dışarıda beklediğini de hatırlatırım."

"O delikanlıya buraya kadar eşlik etmemin maksadı, beyefendi, içgüdülerinin doğru ve haklı olduğunu size söylemekti. Çocuk olduğu için onu kolayca gözardı edebilirsiniz belki ama bir yetişkin olarak beni kolay kolay gözardı edemezsiniz." Büyük bir gayret ve müşkülatla söylemişti bunları Bradley Headstone. "Bu kadar mı?"

"Hayır, beyefendi," dedi iyice kızarıp çileden çıkan Bradley Headstone. "Ablasına yaptığınız ziyaretler konusundaki itirazını kuvvetle destekliyorum, ayrıca ablasına yardım etme konusundaki işgüzarlığınıza -tabii daha beter bir şey değilse- karşı çıkmasını da destekliyorum."

"Bu kadar mı?" diye sordu Eugene.

"Hayır, beyefendi. Bu yaptığınız şeyi yapmaya hiç hakkınızın olmadığını ve ablasına zarar verdiğinizi söylemeye kararlıyım."

"Sadece kardeşinin değil, onun da mı öğretmenisiniz? -Yoksa olmak gibi bir arzunuz mu var?" dedi Eugene.

Bu darbe öyle sertti ki, Bradley Headstone'un yüzünü adeta hançerlenmiş gibi bir anda kan bastı. "Ne demeye çalışıyorsunuz?" diye mırıldanabildi ancak.

"Çok doğal bir hırs bu," dedi Eugene serinkanlılıkla. "Kimse tersini söyleyemez. Ablasının adı, sizin dudaklarınıza fazla - alışık olduğu muhitten, etrafındaki bütün o bayağı ve mazisi belirsiz tiplerden öyle farklı ki ablası, böyle bir hırsa kapılmanız çok doğal."

"Mazimi başıma mı kakıyorsunuz Bay Wrayburn?"

"istesem de yapamam çünkü mazinize dair hiçbir şey bilmiyorum, Öğretmen, öğrenmeye de hevesli değilim."

"Şecereme laf ediyorsunuz," dedi Bradley Headstone; "aile terbiyeme dil uzatıyorsunuz. Size bir şey diyeyim mi, ben bu ikisine rağmen, kendimi bu ikisinden de kurtararak toplumda yükseldim ve sizden çok daha düzgün bir adam olarak görülmeye ve kendimle gurur duymaya hakkım var."

"Bilmediğim şeylerle size nasıl dil uzatabileceğim ya da elimde olmayan taşları size nasıl fırlatabileceğim, ancak bir öğretmen zekâsının çözebileceği muammalar," dedi Eugene. "Bu kadar mı?"

"Hayır, beyefendi. Eğer o çocuğun... "

"Beklemekten gına getirmiştir artık," dedi Eugene kibarca.

"Eğer o çocuğun arkası yok zannediyorsanız yanılırsınız. Ben onun arkadaşıyım ve beni daima onun

arkasında bulacaksınız."

"Siz de onu merdivenlerde bulacaksınız," dedi Eugene.

"Tecrübesiz, arkasız, arkadaşsız bir çocukla karşı karşıya olduğunuz için kafanıza estiği gibi davranabileceğinizi düşünmüş olabilirsiniz, beyefendi. Ama bu küçük hesaplarınızın yanlış olduğu konusunda sizi uyarıyorum. Karşınızda bir de yetişkin adam var. Benimle de mücadele etmeniz lazım. Onu destekleyeceğim ve zarara uğrarsa tazmini için elimden geleni yapacağım. Bu davada yüreğim ve kollarım ona ardına kadar açık."

"Ne tesadüf, kapı da açık," dedi Eugene.

"Bu kurnaz kaçamaklarınız çok aşağılık, siz aşağılık bir adamsınız," dedi öğretmen. "O kadar bayağı bir mizacınız var ki mazimin bayağılığına küfrediyorsunuz. Bunun için sizi kınıyorum. Ama bu ziyaretten gereken dersi çıkarıp ona göre hareket etmezseniz, size karşı ne kadar ciddi olduğumu görürsünüz, tabii kendi namıma sizi ciddiye almaya değer bulursam."

Wrayburn'ün sakin ve rahat bakışları altında, ne kadar hantal ve kaskatı göründüğünün bilincinde, arkasını dönüp dışarı çıktı ve ağır kapı, yüzünü basan beyaz ve kızıl öfke dalgaları üzerine bir fırın kapısı gibi kapandı.

"Ne takıntılı herif," dedi Eugene. "Bütün herkesi anasıyla ahbap zannediyor!"

Düşünceli bir hareketle çekildiği pencere kenarında durmakta olan Mortimer Lightwood, Eugene'in çağrısına uyup yavaş yavaş odayı arşınlamaya başladı.

"Kusura bakma," dedi Eugene purosunu yakarak, "beklenmedik misafirlerim canını sıktı. Bunu telafi etmek için Tippins'i çaya davet etmek istersen, ona kur yapmayı vadediyorum."

"Eugene, Eugene, Eugene!" dedi Mortimer, odada dolaşmaya devam ederek, "Olanlara üzüldüm. Ne kadar körmüşüm!"

"Kör de ne demek?" diye sordu arkadaşı kılını bile kıpırdatmadan.

"O gece nehir kıyısındaki meyhanede ne demiştin bana?" diye sordu Lightwood durarak. "Ne sormuştun? O kızı düşündüğümde kendimi karanlık bir hain ve yankesici karışımı gibi hissedip hissetmediğimi sormuştun."

"O ifadeyi hatırlar gibiyim," dedi Eugene.

"Peki şimdi onu düşündüğünde ne hissediyorsun?"

Arkadaşı doğrudan cevap vermedi ama purosundan bir iki nefes çektikten sonra başka bir tespitte bulunda: "Durumu yanlış anlama. Koca Londra'da Lizzie Hexam'dan daha iyi bir kız yoktur. Ne benim ailemde, ne senin ailende ondan iyisi vardır." "Peki öyle olsun. Ya sonra?"

"Bak işte," dedi Eugene, odanın öteki ucuna doğru yürüyen arkadaşının arkasından tereddütle bakarak, "beni yine çözmekten vazgeçtiğim o bilmeceyle karşı karşıya bırakıyorsun."

"Eugene, bu kızı ele geçirip sonra terk etmeyi mi planlıyorsun?"

"Ne münasebet."

"Bu kızla evlenmeyi mi planlıyorsun?" "Ne münasebet."

"Bu kıza musallat olmayı mı planlıyorsun?"

"Hayır Mortimer, bir şey planlamıyorum. Hiçbir planım yok. Ben plan yapmayı beceremeyen bir insanım. Bir plan yapmaya kalkışacak olsam, işlemden bitkin düşüp anında vazgeçerdim."

"Ah Eugene, ah!"

"Sevgili Mortimer, rica ederim bu kederli sitem tonunu kullanma. Sana bildiğim her şeyi anlatmaktan ve bilmediklerim konusundaki cehaletimi teslim etmekten başka ne yapabilirim? Hani eski bir şarkı vardı, sözümona neşeli olsun diye yapılmış ama hayatımda duyduğum en hüzünlü şarkı, nasıldı?

Bir kenara bırak kederi Hayata ve insanın ahmaklığına Hüzünlü şarkılar düzmeyi Şen mi şen başla şarkına Lay la!

Bana Lay la filan söyletme, sevgili Mortimer (ki pek manasız bir şey) gel birlikte bu bilmeceyi çözmeyi bırakalım."

"Bu kızla görüşüyor musun Eugene, bu insanların dedikleri doğru mu?"

"Saygıdeğer ve eğitimli dostum, her iki ithamı da kabul ediyorum." "İyi de bunun sonu nereye varır? Sen ne yapıyorsun? Nereye gidiyorsun?"

"Sevgili Mortimer, öğretmenin ilmihal üslubu bulaşıcıymış galiba. Bence senin puro içme zamanın geldiği için böyle sinirlisin. Rica ederim bir tane al. Benimkinden yak, tam kıvamında. Şimdi! Kendimi ıslah etmek için elimden geleni yaptığımı kabul et, hakkımı ver. İlk gördüğünde, karanlık bir aynadan görür gibi aceleyle yermeye meylettiğin bu ev alet edevatına da yeni bir gözle bak. Kusurlarımın farkında olduğum için kendimi ev hayatının erdemlerinin oluşmasını sağlayacak manevi etkilerle kuşattım. Kendimi en iyi dileklerle bu etkilere ve okul arkadaşımın olumlu tesirine teslim ediyorum."

"Ah Eugene!" dedi Lightwood şefkatle, arkadaşının yanında durduğu için ikisi birlikte küçük bir duman bulutuna gömülmüşlerdi; "Keşke şu üç soruyu cevaplasan! Bunun sonu nereye varır? Sen ne yapıyorsun? Nereye gidiyorsun?"

"Tamam da Mortimer," dedi Eugene, yüzündeki ve halindeki açık yürekliliği arkadaşı daha iyi görsün diye elini hafifçe sallayıp dumanları dağıtarak, "inan bana, elimden gelse hemen cevap verirdim. Ama bunu yapabilmek için çoktandır kaderine terk ettiğim o bilmeceyi çözmem lazım önce. İşte kendisi. Eugene Wrayburn." Alnına ve göğsüne vurdu. "Bilmece bildirmece, dil üstünde kaydırmaca, cevabını söylemece. Valla billa bilmiyorum cevabı. Pes ediyorum!"

7. Bölüm -Dostça Bir Hamle

Bay Boffin'le okur yazar adamı Bay Silas Wegg arasındaki anlaşma, Bay Boffin'in hayatındaki değişiklikler yüzünden biraz farklılık göstermişti; şöyle ki Roma İmparatorluğu genellikle sabahları, seçkin ve aristokrat aile malikânesinde çöküyordu, eskiden olduğu gibi akşamları Boffin'in Köşkü'nde değil. Gerçi modanın şaşaasından kaçacak delik arayan Bay Boffin'in, Wegg'den önce davranıp hava kardıktan sonra Köşk'e gittiği ve orada eski koltuğunda, artık iyice suyu ısınan dünyanın eski efendilerinin, bu güçsüz ve yoz imparatorların başlarına gelen talihsizlikleri dinlediği vakiydi. Wegg'e yaptığı iş için daha az para verilse ya da bu vazifeye layık meziyetleri olsa, bu ziyaretlerden memnun olabilirdi; ama fazlaca ödüllendirilen bir sahtekâr olduğu için ziyaretler onu rahatsız ediyordu. Zaten kural değil midir, yetersiz hizmetkarın daima işverenine karşı olması. Soy sop icabı yönetici olan ve geldikleri mevkide yapmadık budalalık bırakmayan bütün o asil ve saygıdeğer mahlûklar da kendi işverenlerine karşıdırlar daima (bazen yanıltıcı bir güvensizlik, bazen de zehirli bir küstahlıkla). Halkın efendisiyle onun hizmetkarı için geçerli olan bu durum, bütün dünyadaki her türlü efendi hizmetkar için de geçerlidir.

Bay Silas Wegg nice zamandır duvarının dibinde açıkta oturduğu ve 'Bizim Ev' dediği malikâneye nihayet serbestçe girip çıkma izni edindiğinde ve orayı en ufak ayrıntısında bile zihninde yarattığı resimden bambaşka bulduğunda, bu ileriyi gören ve her yere nüfuz eden şahıs, öneminden bir şey kaybetmemek ve aleyhindeki bu durumu telafi etmek için, kederli geçmişi düşündükçe melankoliye kapılıyormuş gibi bir haller vermişti kendine; sanki evle ikisi hayatta pek acınası bir vaziyete düşmüşlerdi.

"İşte burası, beyefendi," diyordu Silas patronuna, hüzünlü ve dalgın bir edayla başını sallayarak, "bir zamanlar Bizim Evdi! O muhteşem insanları, Bayan Elizabeth'i, Bay George'u, Jane Teyze'yi ve Parker Amca'yı" - bu isimler de kendi uydurmasıydı- "girip çıkarlarken gördüğüm bu bina! Bu hallere mi düşecekti? Vah vah!"

Öyle yürekten yanıp yakılıyordu ki, iyi huylu Bay Boffin'in onun için üzülesi geliyor, evi satın almakla ona büyük zarar verdiğini düşünmekten kendini alamıyordu.

Yolu tesadüfen Clerkenwell'e düşmüş gibi davranan Bay Wegg, büyük bir hassasiyetle yürüttüğü iki üç diplomatik görüşme sonucu Bay Venüs'le de pazarlığı bağlamıştı.

"Benimkini Köşk'e getir," dedi Silas pazarlık bağlandıktan sonra, "önümüzdeki Cumartesi akşamı, muhabbet olsun diye sıcak suyla karışık bir kadeh Jamaika romuna itirazın yoksa, ben de onu sakınacak adamlardan değilim."

"Bende pek sohbet olmadığını bilirsiniz, beyefendi," dedi Bay Venüs, "ama dediğiniz gibi olsun."

Dediği gibi oluyor ve Cumartesi akşamı geliyor, Bay Venüs de Köşk'ün kapısına gelip zili çalıyor.

Bay Wegg kapıyı açtığında, Bay Venüs'ün koltuğunun altında kahverengi kağıda sarılmış çomak gibi bir şey seçiyor ve alaycı bir sesle: "Arabayla gelirsiniz sanmıştım!" diyor.

"Hayır, Bay Wegg," diyor Venüs. "Paket taşırken görülmeye bir itirazım yok."

"Tabii paket taşırken görünmekte bir şey yok!" diyor Wegg hoşnutsuzlukla. Ama açıktan açığa söylenmiyor. "Ama belki birtakım paketlerin ortalıkta görülmeye itirazı vardır!"

"Siparişinizi buyrun, Bay Wegg," diyor Venüs, kibarca elindeki paketi uzatarak, "onu fışkırdığı kaynağa geri getirdiğime memnunum."

"Teşekkürler," diyor Wegg. "Madem bu işi hallettik, size dostça bazı şüphelerimden bahsedeyim; acaba bir avukata danışsam bu parçayı bana vermemezlik edebilir miydiniz? Sadece hukuki bir nokta olarak söylüyorum."

"Öyle mi dersiniz Bay Wegg? Açık ihaleyle aldım ben bunu." "Bu ülkede insan eti satın alamazsınız, beyefendi; diri diri alamazsınız," diyor Wegg başını iki yana sallayarak. "Peki ya kemik?" "Hukuki olarak mı?" diye soruyor Venüs. "Hukuki olarak."

"Bu konuda konuşabilecek kadar bilgim yok, Bay Wegg," diyor Venüs, rengi kızarıp sesi de biraz yükselerek; "ama başka bir konuda konuşabilecek kadar bilgim var, o konu da şu ki daha en baştan görmüş olmak isterdim sizin - niyetinizi mi desem?"

"Ben olsam orada bırakırdım," diyor Bay Wegg teskin edici bir sesle.

"Ücretimi almadığım halde size bu paketi vermeden önce. Hukuki olarak bu işler nasıldır bilemem ama bu söylediğim hakikat konusunda yüzde yüz eminim."

Bay Venüs (kuşkusuz aşkta uğradığı hayal kırıklığı yüzünden) biraz sinirli olduğundan ve onu zıvanadan çıkarmak Bay Wegg'in işine gelmeyeceğinden, uysal bir sesle, "Ben sadece misal olarak söyledim; farzı misal yani," diyor.

"Madem öyle, Bay Wegg, bu faraziyeyi başka bir zaman söyleyin," diye çıkışıyor Bay Venüs, "çünkü açıkçası ben böyle misallerden hiç hoşlanmam."

Bu arada akşamın serinliğinden Bay Wegg'in, gaz lambası ve ateşle aydınlanmış oturma odasına geliyorlar. Bay Venüs yumuşayarak mekânı övüyor ve fırsattan istifade, Bay Wegg'e buraya kapılanmakla akıllılık edeceğini daha önce söylediğini hatırlatıyor.

"Fena değil," diyor Wegg. "Ama unutmayın, Bay Venüs, saf altın diye bir şey yoktur. İçkinizi istediğiniz gibi alın, sonra da buyrun ateşin başına oturun. Pipoculuk işlerinde nasılsınız?"

"Pek o taraklarda bezim yok, beyefendi," diyor beriki, "ama size eşlik etmek için arada bir nefes çekerim."

Bunun üzerine önce Bay Venüs, ardından Bay Wegg içkilerini alıyor; önce Bay Venüs ardından Bay Wegg pipolarını yakıp birer nefes çekiyor.

"Demek bu madene bile sahte şeyler karışmış öyle mi Bay Wegg?"

"Muamma denen şeyden," diyor Wegg, "hiç hoşlanmam, Bay Venüs. Bu evin eski sakinlerinin karanlıkta canlarına kastedilmiş olması hiç hoşuma gitmiyor, kimin yaptığını da bilmiyorum."

"Birilerinden mi şüpheleniyorsunuz, Bay Wegg?"

"Hayır," diyor söz konusu beyefendi. "Bundan kimin karlı çıktığını biliyorum ama kimseden şüphelenmiyorum."

Bunu söyleyen Bay Wegg piposunu içerek ateşe, gayet kararlı bir Hayırseverlik ifadesiyle bakıyor; sanki bu büyük erdem esefle ondan uzaklaşması gerektiğini anladığında onu eteklerinden tutup zorla alıkoymuş gibi.

"Keza," diye devam ediyor Wegg, "bazı olaylar ve kişiler hakkında çeşitli gözlemlerim var ama sesimi çıkarmıyorum, Bay Venüs. İsmi lazım değil, bir şahsın üzerine gökyüzünden muazzam bir servet yağıyor. Halbuki bana düşen bir haftalık, bir çuval da kömür. Hangimiz daha düzgün adamız? İsmi lazım değil o şahıs değil. Bu benim gözlemim ama sesimi çıkartmıyorum. Haftalığımla kömürümü alıyorum. O da servetini alıyor. İşler böyle."

"Olaylara sizin gibi sükûnetle bakabilsem benim için çok iyi olurdu, Bay Wegg."

"Aslına bakarsanız bir gözlemim daha var," diye devam ediyor Silas, piposunu ve tahta bacağını sözlerini vurgulamak için hafifçe kaldırarak; ancak bunu yapar yapmaz dengesi bozularak geriye kaykılıyor; "ama bu konuda da sesimi çıkarmıyorum. İsmi lazım değil bu şahıs tesir altında kalmaya meyilli. Tesir altında kalıyor.

Hemen elinin altındayım, daha iyi bir mevkiye gelebilirim, hatta gelmeyi hak ediyorum..."

(Bay Venüs mırldanarak bunu onaylıyor.)

"İsmi lazım değil bu şahıs, benim üzerimden atlayıp, bir yabancıyı benden yukarı yerleştiriyor. Hangimiz daha düzgün adamız? Hangimizin ezberinde daha fazla şiir var? İsmi lazım değil bu şahsın hizmetinde hangimiz sivil olsun asker olsun Romalılarla boğuştu, hangimizin memeden kesilip talaşın üzerine atıldığı zamanki gibi sesi kısıldı? Konuşmalarıyla onu tesiri altına alan yabancının değil. Yine de ev kendisininmiş gibi rahatça girip çıkabiliyor, kendi odası var, harika bir mevkide ve senede bin kâğıt filan kazanıyor. Beni Köşk'e sürdüler, istendiğinde burada bulunacak bir mobilya gibi. Sözün özü, meziyetler insana bir şey kazandırmıyor. Dünyanın düzeni böyle. Bütün bunları gözlüyorum, ne yapayım elimde değil, görme gücüm çok kuvvetli; ama ses çıkarmıyorum. Daha önce hiç burada bulundunuz mu Bay Venüs?"

"Bahçe kapısından içeri girmişliğim yoktur, Bay Wegg."

"Kapıya kadar gelmişliğiniz var öyleyse?"

"Evet, Bay Wegg, meraktan içeriye şöyle bir göz gezdirmiştim."

"Bir şey gördünüz mü?"

"Bildiğimiz çöplükten başka bir şey görmedim."

Bay Wegg bir türlü semeresini alamadığı bir arayışla gözlerini odada dolaştırıyor, sonra Bay Venüs'e geri çeviriyor; üzerinde bir şeyler sakladığından şüpheleniyormuş gibi.

"Yine de beyefendi," diye devam ediyor, "ihtiyar Harmon'ı tanıdığınız için, ziyaretine gelmeniz kibarlık olurdu. Zaten kibar bir mizacınız var." Bu son iltifat, Bay Venüs'ü yumuşatmak için.

"Doğrudur," diye cevap veriyor Venüs, bozuk gözlerini kırpıştırıp, tozlu gibi duran saçlarını düzelterek, "eskiden öyleydim, bir hadise beni benden alana kadar. Neden bahssettiğimi anlıyorsunuz değil mi Bay Wegg? Üzerinde "sizinle hiçbir ilintim olsun istemem" yazan o kâğıt parçasına kadar. Onda beri her şey uçup gitti, bir hüzün baki."

"Öyle demeyin," diyor Bay Wegg, teselli kabilinden duygusal bir sesle.

"Ama öyle," diyor Venüs, "her şey! Cümle aleme pek gaddar gelecek belki ama en yakın dostumun suratını dağıtasım geliyor."

Bay Venüs'ün bu pek de dostane olmayan beyanı vurgulamak için ayağa fırlamasıyla, Bay Wegg kendini korumak için istemsiz olarak tahta bacağını kaldırıyor ve sandalyesiyle birlikte arkaya yuvarlanma tehlikesiyle karşı karşıya kalınca, bu zararsız insan sevmez tarafından kurtarılıyor. Şaşkın şaşkın ona bakan Bay Venüs kafasını kaşıyor.

"Dengenizi kaybettiniz, Bay Wegg," diyor Venüs, ona piposunu uzatarak.

"Etmeyip de ne yapaydım," diye homurdanıyor Silas, "insanın misafirleri hiç ikaz etmeden, kutudan fırlayan kuklalar gibi davrandığında ne yapılır! Sandalyenizden öyle fırlayıp durmayın Bay Venüs!"

"Kusura bakmayın Bay Wegg. Çok kederliyim."

"Evet ama ne olursa olsun," diyor Wegg itiraz kabilinden, "insan zihnine mukayyet olduğunda, oturarak da kederlenebilir! Bir şeylerle ilintili olmaya gelince. İnsan sağlam şeylerle ilintili olmak istiyor, ne zaman ne yapacağı belli olmayan şeylerle değil. Benimse de," diyor yine kafasını kaşıyarak, "ne yapacağım hep bellidir."

"Hakkınız var, beyefendi."

"Neyse efendim." Bay Wegg yavaş yavaş ironik üslubunu ve tam yatışmamış sinirini bir kenara bırakıp

piposuna dönüyor. "İhtiyar Bay Harmon'la arkadaşlığınızdan bahsediyorduk."

"Arkadaşım değildi, Bay Wegg. Sadece iki kelam etmişliğimiz, birlikte iş yapmışlığımız vardı. Tozun çöpün içinde bulunanlar konusunda çok meraklı bir adamdı. Hem meraklı hem ketum."

"Ya! Demek onu ketum buluyordunuz?" diyor Wegg hırslı bir sevinçle.

"Hali tavrı hep öyleydi."

"Ya!" diyerek gözlerini odada tekrar dolaştırdı. "Tozun içinde ne bulunduğuna gelirsek. Nasıl bulduğunu anlattı mı hiç? Bu sırlarla dolu mekanda yaşayınca insan bilmek istiyor. Neyi nerede bulduğunu mesela. Ya da nasıl aradığını. Tepelerin üzerinden mi başlarmış, altından mı? Bir çubukla mı yoklarmış," Wegg bu noktada çok hünerli ve açıklayıcı bir pandomim gösterisi yapmıştı, "yoksa kürekle mi atarmış? Ne dersiniz sevgili Bay Venüs, kürekle mi çubukla mı?"

"Bir şey diyemeyeceğim, Bay Wegg."

"Şurada biz bizeyiz Bay Venüs -bir bardak daha alın- neden bir şey diyemiyorsunuz?"

"Çünkü bana kalırsa bulunan şey, ayıklama ve eleme işlemi sırasında bulunmuştu. Bütün Tepeler ayıklanıp elenmiş mi?"

"Kendi gözünüzle görüp fikrinizi söylersiniz. Bir bardak daha alın!"

Bay Wegg her "bir bardak daha alın" dediğinde tahta bacağından destek alarak sandalyesini biraz daha yaklaştırıyor; sanki o bardağa içki değil de kendilerinden birer parça koyup karıştıracaklarmış gibi.

"Demin de söylediğim gibi bu sır dolu mekanda yaşayınca," diyor Wegg, misafiri ikramı kabul ettiğinde, "insan bazı şeyleri bilmek istiyor. Şurada kardeş sayılırız, tozun içinde bazı şeyler bulduğu gibi bazı şeyler sakladığım da söyleyebilir miydiniz?"

"Bay Wegg, genel itibariyle, mümkündür diyeceğim."

Bay Wegg gözlüğünü elinde sıkarak, Bay Venüs'ü tepeden tırnağa hayranlıkla süzüyor.

"Bana denk bir fani olarak, bugün elinizi ilk defa sıkıyorum, nasıl oldu da bir insan evladını bir diğerine bağlayan böylesi hudutsuz bir emniyet hareketini bu zamana kadar ihmal ettim bilmem," diyor Wegg, Bay Venüs'ün elini bir müddet sol eliyle tuttuktan sonra sağ eliyle ezercesine sıkıyor; "işte böyle -zira iki ayağı üzerinde, başı yukarıda dolaşan ve ikizim diyebileceğim bir adamla aramda bundan daha aşağı bir münasebet olamaz-aramızdaki güveni perçinleyelim bu hareketle - sizce ne saklamış olabilir?"

"Bu sadece bir varsayımdan ibaret, Bay Wegg."

"Elinizi vicdanınıza koyun," diye bağırıyor Wegg; misafirinin elinin sulu romu üzerinde olması bu ifadeye etkisinden bir şey kaybettirmiyor; "varsayımınızı kelimelere dökün, söyleyin, Bay Venüs!"

"ihtiyar öyle bir beyefendiydi ki," diyor bu işbilir anatomi uzmanı, içkisini ağır ağır yudumladıktan sonra, "para, kıymetli eşyalar, hatta kâğıtlar saklamak için bu mekanın sunduğu imkanları mutlaka değerlendirecek biriydi bana sorarsanız."

"insanlığın ziyneti böyle adamlar," diyor Bay Wegg, yine falına bakacakmış gibi Bay Venüs'ün elini tutuyor, kendisininki de zamanı geldiğinde onu ezmeye hazır havada duruyor: "Şairin aklında tam da bu vardı belki, o milli bahriye şiirini yazarken:

Orsaya kaçtı gemi, yatır rüzgârın altına,

Eğilsin serenin cundası; Tekrar, diye bağırdım Bay Venüs, kırın dümeni,

Toplayın yelkenleri yoksa uçup gidecek gemi!

Tabii gemi hakiki İngiliz meşesinden yapılmışsa olur bunlar, ki siz de öylesiniz Bay Venüs, 'kâğıtlar' ifadesini açıklar mısınız?"

"İhtiyar beyefendi yakın akrabalarını uzaklaştırdığına, en doğal bağları bile kopardığına göre," diyor Bay Venüs, "bol miktarda vasiyet yazmış, onlara zeyiller yapmış olmalı."

Silas Wegg'in avcu, inleyen bir şaklamayla Venüs'ün avcuna iniyor ve Wegg keyifle haykırıyor, "Hem fikren hem kalben ikiziz! Bir bardak daha alın!"

Tahta bacağını ve sandalyesini artık Bay Venüs'ün dibine getirmiş olduğu için içkiyi çabucak kendisi hazırlıyor ve misafirine bardağı uzatıyor, kendi bardağının ağzını onunkine dokunduruyor, bardağı dudaklarına götürüyor, sonra bırakıyor ve ellerini misafirinin dizlerine koyarak konuşmaya devam ediyor:

"Bay Venüs! Bir yabancının benim üstüme getirilmesine bozulmuyorum, gerçi bu yabancı şüpheli bir müşteriye benziyor ya. Paranın fazlasından zarar gelmez ama parayı da düşünmüyorum. Kendi çıkarıma bir şeyler yapmayacak kadar kibirli değilim ama kendim için bir şey istiyorsam namerdim. Sadece adalet istiyorum."

Bay Venüs bozuk gözlerini kırpıştırarak soruyor: "Neden bahsediyorsunuz, Bay Wegg?"

"Size dostça bir hamlede bulunmayı teklif ediyorum. Bu hamlenin ne olduğunu görüyor musunuz beyefendi?"

"Siz açık açık söyleyene kadar kesin bir şey diyemem."

"Bu mekanda bulunacak bir şey varsa gelin birlikte bulalım. Gelin dostça bir hamlede bulunup bunu birlikte arama konusunda anlaşalım. Karı aramızda eşit paylaştırmak konusunda dostça bir hamlede bulunalım. Adalet için." Silas kendine asil bir hava vermişti.

"Bu durumda," diyor Bay Venüs, ancak kafasını sabitlediğinde dikkatini toplayabiliyormuş gibi elleriyle saçlarını tutarak bir müddet düşünüyor, "tozun içinden bir şey çıkarsa ikimizin arasında sır kalacak öyle mi?"

"Ne bulduğumuza göre değişir, Bay Venüs. Para, altın ya da mücevher çıkarsa, herkes kadar bizim de malımız sayılır."

Bay Venüs bunu sorgular gibi kaşını ovalıyor.

"Adalet namına bizim olur. Birisi bunları farkında olmadan çöple birlikte sattığına, alıcı da parasını vermediği, kendisine ait olmaması gereken bir şeyi aldığına göre. Zaten bunlar alıcının eline geçse adaletsiz olmaz mı Bay Venüs?"

"Ya kâğıt çıkarsa," diyor Bay Venüs.

"Kâğıtların içinde yazanlara bakıp, en fazla kimi ilgilendiriyorlarsa onlarla temasa geçeriz," diye cevapladı Wegg hiç düşünmeden. "Adalet için mi Bay Wegg?"

"Daima, Bay Venüs. Söz konusu kimseler bunları adaletsiz bir biçimde kullanırlarsa günahı boyunlarına. Bay Venüs, sizin hakkınızda bazı düşüncelerim var ki dile getirmesi hiç kolay değil. Sizi o akşam, güçlü zihninizi çayla boğmaya çalışırken gördüğümden beri, sizi harekete geçirecek bir maksada ihtiyacınız olduğunu hissediyorum. Bu dostça hamle sayesinde muhteşem bir maksada kavuşacaksınız."

Bay Wegg daha sonra, baştan beri kurnaz zihninin baş köşesinde yer alan düşünceleri, - böylesi bir araştırma için Bay Venüs'ün sahip olduğu nitelikleri açıklamaya girişiyor. Bay Venüs'ün sabrını ve ince işçiliğini övüyor; küçük parçaları bir araya getirme becerisini; türlü dokular ve kumaşlar konusundaki bilgisini; küçük ipuçlarının onu büyük keşiflere sevketmesi ihtimalini. "Halbuki ben," diyor Wegg, "bu gibi konularda hiç iyi

değilimdir. İster çubukla yoklayayım ister kürekle kazayım, daha sonra Tepelere hiç dokunmamışım gibi bir görüntü verecek incelik bende yok. Halbuki siz çok başkasınız, hem dostça bir hamleyle size teklifte bulunan bir kardeşinizin tuttuğu ışıkla yapacaksınız bu işi." Bay Wegg daha sonra tahta bacağın, merdivenlere ve yüksek yerlere tırmanmakta ne kadar uygunsuz olduğunu belirtiyor tevazuyla, ayrıca bu odun uzantının, küllü bir tepeye tırmanma gayesiyle vazifeye çağırıldığında belli bir yere gömüldüğünü ve sahibini o noktaya mıhladığını ima ediyor. Sonra meselenin bu yönünü bir kenara bırakıp Köşk'e taşınmadan önce Tepelerin altında yatan servet efsanesini ilk Bay Venüs'ten duyduğunu söylüyor ve bu manidar hadisenin "mutlaka bir anlamı olduğu" tespitinde bulunuyor, hafiften sofu bir edayla. Son olarak da adalet kavramına geri dönüyor, Bay Boffin'i (cinayetten en büyük kazancı onun sağladığının inkar edilemeyeceğini öne sürüyor bir kez daha açık sözlülükle) zan altında bırakabilecek bazı ipuçlarının ortaya çıkma ihtimalini haber veriyor uğursuzca ve dostça hamlecilerin onu adaletin pençesine teslim edeceğini söylüyor. Hem bunu ödül için filan yapmayacaklarını vurguluyor - ama ödülü almamak da ilkesizlik olur tabii.

Bir terrierin kulakları gibi havaya kalkmış saçlarıyla bütün bunları dikkatle dinliyor Bay Venüs. Lafını bitiren Bay Wegg, adeta kalbinin temizliğini göstermek için iki kolunu kocaman açıp bir cevap beklentisiyle tekrar kavuşturduğunda, Bay Venüs konuşmadan önce bir müddet gözlerini kırpıştırıyor.

"Gördüğüm kadarıyla kendiniz tek başınıza bu işi denemişsiniz," diyor nihayet konuştuğunda. "Bu işin zorluklarını tecrübeyle görmüşsünüz."

"Hayır, pek denediğim söylenemez," diyor Wegg, bu sözdeki imadan telaşa kapılarak. "Şöyle bir karıştırdım sadece. Üstünkörü."

"Zorluklardan başka bir şey bulamadınız öyle mi?"

Wegg başını sallıyor.

"Ne diyeceğimi bilemiyorum, Bay Wegg," diyor Venüs bir müddet düşündükten sonra.

"Evet deyin," diye üsteliyor Wegg.

"Bu kadar kederli olmasam cevabım Hayır olurdu. Ama kederlere gark olduğum için, deliliğe ve umutsuzluğa sürüklendiğim için, sanırım Evet diyeceğim."

Wegg sevinçle iki bardağı tekrar dolduruyor ve tokuşturma törenini tekrarlıyor ve içten içe, Bay Venüs'ü şu an içinde bulunduğu elverişli ruh haline düşüren genç hamının sağlığına ve başarısına içiyor bütün kalbiyle.

Bunun akabinde dostça hamlenin çeşitli maddeleri sıralanıp üzerinde fikir birliğine varılıyor. Gizlilik, sadakat, sebat. Köşk daima Bay Venüs'e, araştırmalar için açık olacak ve mahallede dikkati çekmemek için gereken her tedbir alınacak.

"Ayak sesleri duyuyorum!" diye bağıyor Venüs.

"Hani?" diye bağırıyor Wegg ayağa fırlayarak.

"Dışarıdan geliyor. Şşş!"

El sıkışarak dostça hamlenin sözleşmesini mühürleme eylemi içindeler. Yavaşça birbirlerinden uzaklaşıyor, sönen pipolarını yakıyor ve sandalyelerine yaslanıyorlar. Şüphe yok, ayak sesi. Pencereye yanaşıyor ve bir el camı tıklatıyor. "Girin!" diye bağırıyor Wegg; kapıya buyrun manasında. Ama ağır, eski moda pencere zar zor kaldırılıyor ve gecenin karanlık zemini içinden bir baş içeri bakıyor.

"Bay Silas Wegg burada mı acaba? Hah! Gördüm!"

Ziyaretçi eve normal yoldan gelse bile, dostça hamleciler kendilerini rahatsız hissedebilirlerdi. Ama göğüs boyundaki pencere pervazına yaslanmış, karanlıktan içeri bakan ziyaretçi canlarını fena halde sıkıyor. Özellikle

Bay Venüs'ün; piposunu ağzından çıkarıp başını geri çeviriyor ve dükkândaki kavanozdan çıkan Hindu bebek onu almaya gelmiş gibi içeri bakan adama bakıyor.

"İyi akşamlar Bay Wegg. Bahçe kapısının kilidine bir bakmak lazım; tutmuyor galiba."

"Bay Rokesmith, siz misiniz?" diyor Wegg dili dolanarak.

"Benim. Sizi rahatsız etmeyeyim. İçeri girmeyeceğim. Eve giderken uğrayıp size iletmem için bir mesaj verildi bana. Kapıyı çalmadan içeri girsem mi bilemedim; belki köpek filan vardır dedim."

"Keşke olsaydı," diye mırıldanıyor Wegg, sırtı pencereye dönük sandalyesinden kalkarken. "Şşş! Ses etmeyin! Bu o tesir eden yabancı, Bay Venüs."

"Beyefendi tanıdığım biri mi?" diye soruyor Sekreter içeri bakarak.

"Hayır, Bay Rokesmith. Bir arkadaşım. Beni ziyarete geldi."

"Ya! Kusura bakmasın. Bay Boffin, kendisi gelecek diye akşamlar evde bulunmanızı beklemediğini haber vermemi istedi. Hiç istemediği halde sizi engelliyor olabileceğini düşünmüş. İleride, önceden haber vermeden gelirse, sizi bulup bulamayacağını şansa bırakmış olacak ve bulamazsa da kendisi için bir şey fark etmeyecekmiş. Yolumun üzeri olduğu için ben gelip söyleyeyim dedim. Hepsi bu."

Sözünü bitiren Sekreter "iyi geceler" diyerek pencereyi kapatıyor ve gözden kayboluyor. Ayak seslerine kulak kabartıyorlar, bahçe kapısına yürüdüğünü, kapıyı da arkasından kapadığını duyuyorlar.

"İşte bu adam uğruna, Bay Venüs," diyor Wegg onun gittiğine emin olunca, "beni ikinci plana ittiler! Onun hakkında ne düşünüyorsunuz?"

Belli ki Bay Venüs ne düşüneceğini bilemiyor, zira bir iki sonuçsuz teşebbüste bulunduktan sonra "ilginç bir yüzü" olduğunu söylemek dışında ağzından anlaşılır bir şey çıkmıyor.

"İkiyüzlü demek istiyorsunuz herhalde," diyor Wegg, hınçlı bir kelime oyunuyla. "Onun yüzüne ancak bu denir. İlginç yüze diyeceğim yok, yeter ki ikiyüzlü olmasın! Sinsi bir kafa bu."

"Hakkında bir bildiğiniz mi var?" diye soruyor Venüs.

"Bir bildiğim mi var?" diye tekrarlıyor Wegg. "Bir bildiğim? Doğruluğun kölesi olmasam ne mutlu bir adam olurdum, bildiğim her şey bu adamın aleyhine demek zorunda olmasaydım."

Tüysüz devekuşları ne acınası sığınaklara daldırırlar kafalarını! Bay Rokesmith'in sinsi bir kafası olduğunu düşünmek Wegg için muazzam bir ahlaki telafi sunuyordu!

"Böyle yıldızlı bir gecede, Bay Venüs," diyor dostça hamleciyi uğurlamaya çıktığında, ikisi de içkileri tazeleyip durmaktan biraz sarsak bir hal almış; "böyle yıldızlı bir gecede, herkese tesir eden yabancıların, sinsi kafaların, sanki hiç korkacak şeyleri yokmuş gibi gökyüzünün altında eve yürüdüklerini düşünüyorum da!"

"Gök cisimlerini görmek," diyor Bay Venüs, yukarı bakmak için kafasını kaldırdığında şapkası düşüyor, "o ezici kelimeleri hatırlattı bana, şu ilintili olmak istemediği meselesi, ilintili görülmek. .. "

"Biliyorum! Biliyorum! Tekrar söylemenize gerek yok," diyor Wegg, elini sıkarak. "Ama bu yıldızların, ismi lazım değil birine karşı, beni nasıl doğruluk yoluna soktuğunu düşünün. Fenalığa hiç gelemem. Bakın nasıl eski anılarla parıldıyorlar! Neyin anılarıyla acaba?"

Bay Venüs acı acı cevap veriyor, "Onun sözlerinin, kendi elyazısıyla, kendisinin ilintili..." diye lafa başlamışken Silas vakarla sözünü kesiyor.

"Hayır, beyefendi! Bizim Evin, helak olup giden Efendi George'un, Jane Teyze'nin, Parker Amca'nın anılarıyla! Servetin kölelerine, zamanın kurtlarına kurban diye verildi hepsi!"

8. Bölüm -Masum Bir Kaçamak

Servetin köleleri, zamanın kurtları, daha sade lisanla Sayın Nicodemus Boffin, Altın Çöpçü, seçkin aristokrat aile malikânesinde de kendini olabildiğince rahat hissetmeye başlamıştı. Seçkin aristokrat bir aile peyniri gibi bu evin de ihtiyaçları için fazla büyük olduğunu ve sonsuz sayıda parazit ürettiğini düşünmekten kendini alamıyordu; ama gayri menkulünün bu kusurunu bir nevi daimi, Miras Zorunlu Hizmeti olarak görüyordu. Bayan Boffin'in keyfine diyecek yoktu, Bayan Bella da pek memnundu, bu da katlanmayı kolaylaştırıyordu.

Bu genç hanım Boffin için büyük bir kazançtı. Nereye gitse dikkat çekecek kadar güzel, yeni konumunun altında kalmayacak kadar zekiydi. Yeni konumunun maneviyatını olumlu yönde etkileyip etkilemediği kişiye göre değişirdi; ama görünüşünün ve davranışlarının olumlu yönde değiştiğini kimse inkar edemezdi.

Öyle ki çok geçmeden Bayan Bella, Bayan Boffin'in kusurlarını düzeltmeye başladı; hatta Bayan Bella, Bayan Boffin'in kusurlarını gördüğünde adeta bundan kendi sorumluymuş gibi rahatsızlık hissetmeye başladı. Gerçi Bayan Boffin kadar iyi huylu ve sağlam karakterli bir kadının, Boffinler'in 'hoş bir kabalığı' olduğuna karar vermiş olan (tabii bunu söylemekle kendi yaptıkları kabalık için pek de hoş denemeyecek) yüce misafirler arasında bile fazlaca kusur işlemesi mümkün değildi ama kurtarılması gereken asil ruhlar olan bütün Podsnapçılık evlatlarının, daireler çizmesi ya da uzun sıralar halinde birlikte kayması beklenen sosyete buzu üzerinde kaydığında, kaçınılmaz olarak Bayan Bella'ya da çelme takıyordu (en azından söz konusu genç hanım böyle hissediyordu) ve buz dansı hareketleri konusunda uzmanlaşmış daha becerikli patencilerin bakışları altında büyük bir mahcubiyet duymasına sebebiyet veriyordu.

Bayan Bella'nın yaşındaki birinin, kendisinin Bay Boffin'in evindeki konumunun uygunluğu ya da kalıcılığı üzerine fazla kafa yorması beklenemezdi. Eski evini kıyaslayabileceği başka bir yer bilmediği zamanlarda bile şikayetten geri durmadığından, yeni evi ona tercih etmesinde bir nankörlük ya da küçümseme olduğu söylenemezdi.

"Rokesmith bulunmaz adam," dedi Bay Boffin, eve taşınalı iki üç ay geçmişti. "Ama onun için ne düşüneceğimi bilemiyorum."

Bella da aynı durumda olduğundan bu konuyu hayli cazip bulmuştu.

"Sabah, öğlen, akşam demeden işlerime koşturuyor," dedi Bay Boffin, "elli kişi bir araya gelse onun çıkardığı işi çıkartamaz; ama öyle halleri var ki yolun karşısına iskele kurmuş da işleri oradan yürütüyor gibi, tam koluna girdim derken beni uzaklaştırıyor sanki."

"Bunu nasıl yaptığını sorabilir miyim, efendim?"

"Şöyle ki canım," dedi Bay Boffin, "burada senden başka kimseyle görüşmüyor. Misafir geldiğinde sofradaki yerini almasını istiyorum ama kabul etmiyor."

"Bizi beğenmiyorsa," dedi Bella başını havalı havalı savurarak, "bırakın beğenmesin."

"Öyle bir şey değil, canım," dedi Bay Boffin biraz düşündükten sonra. "Beğenmemek filan değil."

"Belki de kendini layık bulmuyordur," dedi Bella. "Eğer öyleyse bir bildiği vardır."

"Hayır, canım, bu da değil. Hayır," diye tekrarladı Bay Boffin başını sallayarak, yine durup düşünmüştü biraz; "Rokesmith mütevazı bir adam ama bize layık olmadığını düşünmüyor."

"Peki ne düşünüyor, efendim?" diye sordu Bella.

"Anlıyorsam arap olayım!" dedi Bay Boffin. "İlk başta sadece Lightwood'la görüşmek istemiyordu. Şimdi senden başka kimseyle görüşmüyor."

"Hım!" diye düşündü Bayan Bella. "Hakikaten! Tam böyle, değil mi?" Zira Bay Mortimer Lightwood bir iki kere yemeğe gelmişti, Bella onunla başka yerde de karşılaşmıştı ve kendisiyle ilgilendiğini hissetmişti. "Sekreterliğine bakmadan, babamın kiracısı olduğuna bakmadan bir de beni kıskanmaya kalkışıyor!"

Söz konusu babanın kızının, söz konusu babanın kiracısını bu kadar küçümsemesi biraz tuhaftı; ama önce fukaralıkla, sonra zenginlikle şımartılmış kızın zihninde bundan daha tuhaf şeyler de vardı. Bırakalım da bunlar kendilerini hikâyenin gidişatı esnasında birer birer göstersinler.

"Bu da biraz fazla oluyor," diye düşündü Bayan Bella kibirle, "babamın kiracısı üzerimde hak iddia edecek, uygun kısmetleri benden uzak tutacak! Bay ve Bayan Boffin'in bana sunduğu fırsatları, bir Sekreter parçasının, babamın kiracısının gaspetmesi biraz fazla oluyor!"

Gerçi yine bu aynı Sekreter ve kiracının kendisinden hoşlandığım fark ettiğinde Bella'nın içinin kıpır kıpır olması çok da eski bir hadise sayılmazdı. Ah! Ama seçkin aristokrat malikâne ve Bayan Boffin'in terzisi devreye girmemişti daha o zamanlar.

Görünüşte pek çekingen olmasına rağmen pek meraklı bir Sekreter ve kiracıydı bu adam, Bayan Bella'ya göre. Tiyatrodan ya da operadan dönüldüğünde çalışma odasının ışığı daima yanardı, inmelerine yardım etmek için eli daima arabanın kapısında hazır olurdu. Bayan Boffin'in yüzünde de daima kışkırtıcı bir ışıltı, adamı görmekten kaynaklanan gıcık bir sevinç olurdu, sanki kafasındaki şeyi ciddi ciddi onaylamak mümkünmüş gibi!

"Bana evle ilgili hiçbir vazife vermiyorsunuz, Bayan Wilfer," dedi Sekreter, tesadüfen onu oturma odasında yalnız bulduğu bir gün. "Bu konudaki her türlü arzunuzu seve seve yerine getirmeye hazırım."

"Ne demek istiyorsunuz Bay Rokesmith?" diye sordu Bayan Bella, gözkapaklarını sıkıntıyla indirerek.

"Babanızın Holloway'deki evinden bahsediyorum."

Bu cevap Bella'nın kızarmasına neden oldu -başka hiçbir şey kastetmeden verilmiş basit bir cevap görünümündeydi- ve biraz fazla hassas ve sert bir tonla konuştu:

"Ne gibi bir arzudan bahsediyorsunuz?"

"Selamdır, sabahtır, insanın birini hatırladığını gösteren her zamanki ufak tefek şeyler," dedi Sekreter yine önceki gibi. "Bu tür mesajlarınızı taşımak benim için büyük zevk olur. Bildiğiniz gibi her gün iki ev arasında gidip geliyorum."

"Bana bunu hatırlatmanıza gerek yok, beyefendi."

'Babamın kiracısına' karşı bu aksi cevabı vermekte biraz acele etmişti; onun sakin bakışlarıyla karşılaşınca bunu daha da derinden hissetti.

"Onlar da bana -neydi ifadeniz?- hatırladıklarını gösteren ufak tefek mesajlar göndermiyor," dedi Bella, ihmal edildiği fikrine sığınmaya çalışarak.

"Bana sık sık sizi soruyorlar, ben de onlara bir-iki şey söylüyorum."

"Umarım doğrular söylüyorsunuzdur," diye bağırdı Bella.

"Umarım bundan yana bir şüpheniz yoktur çünkü böyle bir şüphe beslemek size hiç yakışmaz."

"Hayır, şüphe etmiyorum elbette. Bu siteminizi hak ettim doğrusu. Özür dilerim, Bay Rokesmith."

"Lüfen özür dilemeyin derdim ama böyle büyüklük göstermek size yakışıyor," diye cevap verdi Bay Rokesmith samimiyetle. "Kusura bakmayın; söylememezlik edemedim. Konumuza geri dönersek, onların söylediği şeyleri, küçük mesajlarını size ilettiğimi düşünüyorlardır belki. Ama siz hiç sormadığınız için bu tür şeylerle sizi meşgul etmekten kaçınıyorum."

"Yarın onları ziyarete gidiyorum, beyefendi," dedi Bella, azarlanmış gibi ona bakarak.

"Bunu bana mı söylüyorsunuz, onlara mı?" diye sordu Rokesmith tereddütle.

"Siz nasıl isterseniz öyle olsun."

"Hem onlara hem bana olsun madem. Bunu bir mesaj olarak ileteyim mi?"

Babanın kiracısı ve babanın kızı

"İsterseniz iletebilirsiniz, Bay Rokesmith. Mesaj götürseniz de götürmeseniz de yarın onları ziyaret edeceğim." "Madem öyle, haber vereyim."

Bella konuşmaya devam etmek istiyorsa ona bir fırsat vermek üzere biraz oyalandı. Sessiz kaldığını görünce yanından ayrıldı. Bayan Bella yalnız kaldığında, konuşmadaki iki husus ona çok ilginç geldi. Bunlardan birincisi, Bay Rokesmith'in onu kalbinde bir nedamet hissiyle bırakmış olmasıydı. İkincisi, ona çoktan kararlaştırmış gibi söylemeden önce eve gitmek gibi bir niyeti ya da düşüncesi hiç yoktu.

"Ben ne yapıyorum, o ne yapıyor?" diye sordu kendi kendine. "Üzerimde hiçbir hakkı, hiçbir etkisi yok, peki onu hiç umursamadığım halde nasıl oluyor da ona göre davranıyorum?"

Bayan Boffin, Bella'nın ertesi günkü ziyareti büyük arabayla yapmasında ısrar ettiği için eve büyük şaşaa içinde gitti. Bayan Wilfer ve Bayan Lavinia onun böyle görkemli bir giriş yapıp yapmayacağı üzerine epey kafa yormuşlardı ve kendilerini göstermeden dışarı baktıkları pencereden süslü faytonu gördüklerinde, komşuları çatlatmak için olabildiğince uzun müddet kapıda tutulması gerektiğine karar verdiler. Sonra her zamanki oturma odalarına geçip Bayan Bella'yı tam kendilerine has bir kayıtsızlık gösterisiyle karşıladılar.

Oturma odası çok küçük ve kötü döşenmiş, oraya inen merdiven çok dar ve eğri büğrü görünüyordu. Küçük ev ve içindeki her türlü şey, seçkin aristokrat malikâneyle mukayese kabul etmeyecek kadar sefildi. "Burada yaşamaya nasıl tahammül etmişim anlamıyorum!" dedi Bella içinden.

Bayan Wilfer'ın gamlı büyüklenmeleri ve Lavvy'nin doğuştan gelme küstahlığı da pek bir telafi sunmadı. Bella'nın gerçekten de biraz yardıma ihtiyacı vardı ama yardım edeni yoktu.

"Ne büyük şeref!" dedi Bayan Wilfer, bir kaşık sırtından daha fazla duygu ve sıcaklık taşımayan yanağını uzatırken. "Kardeşini büyümüş görmüşsündür herhalde."

"Anne," diye araya girdi Bayan Lavinia, "Bella'ya takaza etmene lafım yok, bunu fazlasıyla hak ediyor ama büyüme çağını çok geçtiğim halde benim büyümemden söz etmek gibi gülünç şeyler yapmasan diyorum."

"Ben evlendikten sonra bile büyümüştüm," iddiasında bulundu Bayan Wilfer.

"Sen bilirsin, anne," dedi Lavvy, "yine de bu konuya fazla girmesen iyi olacak."

Azametli kadının bu cevap karşısında fırlattığı mağrur bakış, kızı kadar arsız olmayan birini mahcup edebilirdi ama Lavinia üzerinde hiçbir tesir bırakmadı; mevcut koşullar altında annesini arzuladığı miktarda mağrur bakış fırlatmaya bırakan Lavinia kılını bile kıpırdatmadan ablasına yaklaştı.

"Seni öpersem İncilerin dökülmez değil mi Bella? Ee nasılsın Bella? Senin Boffinler nasıl?"

"Yeter!" diye bağırdı Bayan Wilfer. "Kesin! Böyle hafifliklere tahammülüm yok."

"Ay aman! Senin Spoffinler nasıl diyeyim bari," dedi Lavvy, "annem Boffin dememe bu kadar karşı çıktığına göre."

"Münasebetsiz kız! Arsız!" dedi Bayan Wilfer korkunç bir ciddiyetle.

"İster arsız de, ister hırsız de umrumda değil," dedi Lavinia sükûnetle kafasını çevirerek, "ikisi de bana uyar; ama en azından bir şeye eminim, evlendikten sonra büyümeyeceğim."

"Öyle mi? Öyle mi?" dedi Bayan Wilfer heybetle.

"Hayır anne, büyümeyeceğim. Hiçbir şey beni buna zorlayamaz."

Eldivenlerini sallayan Bayan Wilfer, dokunaklı bir poz aldı. "Senden de bunu beklerdim. Çocuklarından biri beni kibirli zenginler için terk ediyor, öteki bana burun kıvırıyor. Tencere yuvarlanmış kapağını bulmuş."

"Anne," diye lafa girdi Bella, "Bay ve Bayan Boffin'in zengin olduklarına şüphe yok ama onlar için kibirli

demeye hakkın yok. Öyle olmadıklarını sen de gayet iyi biliyorsun."

"Kısacası anne," dedi Lavvy, aniden saf değiştirerek, "senin de gayet iyi bildiğin gibi -bilmezsen ayıp- Bay ve Bayan Boffin mükemmelliğin ta kendisidir."

"Doğrusu," dedi Bayan Wilfer, bu döneğe azametle kucak açarak, "böyle düşünmemizin beklendiği belli. İğneleyici bir ton takınmana da bu yüzden karşı çıkmıştım Lavinia. Bayan Boffin (dış görünüşünün telkin ettiği karakter özelliklerinden bahsederken serinkanlılığımı korumam mümkün değil) ve annen pek samimi sayılmazlar. Kocasıyla ikisinin bu aileden Wil-ferlar diye bahsetmeye cüret ettiğini düşünmek bile istemiyorum. Bu yüzden de kendilerinden Boffinler diye bahsetmeye tenezzül edemem. Asla; zira böyle bir ton takınmak -ister samimiyet de, ister hafiflik de, eşitlik de ne dersen de- aslında var olmayan bir sosyal alışverişe işaret eder. Bilmem anlatabildim mi?"

Hükmedercesine, resmi bir tavırla söylendiği halde bu sözleri hiç kaale almayan Lavinia ablasına hatırlattı, "İyi de senin ismi-lazım-değillerin nasıl olduğunu hala söylemedin, Bella."

"Burada onlardan bahsetmek istemiyorum," dedi Bella, öfkesini bastırıp ayağını yere vurarak. "Onlar böyle münakaşalara karıştırılmayacak kadar nazik ve iyi insanlar."

"Neden bu şekilde dile getiriyorsun?" diye sordu Bayan Wilfer acı bir alayla. "Neden dolaylı konuşuyorsun? Çok kibar, çok düşünceli bir hareket ama neden açıktan açığa söylemiyorsun? Sizin için fazla iyi, fazla nazikler demiyorsun? Biz senin ne demeye çalıştığını anladık. İmaya ne gerek var?"

"Anne," dedi Bella ayağını bir kere daha yere vurarak, "sen bir evliyayı bile çıldırtırsın, Lavvy de öyle."

"Zavallı Lavvy!" diye bağırdı Bayan Wilfer, onun acılarını paylaşıyor-muş gibi bir ses tonuyla. "Kabak hep onun başına patlar. Zavallı yavrum benim!" Ama Lavvy yine daha önce yaptığı gibi saf değiştirip aniden düşman tarafına geçiverdi; "Himayene ihtiyacım yok anne, ben kendi başımın çaresine bakarım!"

"Hayret," diye devam etti Bayan Wilfer, dikkatini laf geçirmenin imkânsız olduğu küçük kızından büyük kızına çevirerek, "nasıl oldu da Bay ve Bayan Boffin'inden kendini kopardın, zaman buldun bizi görmeye geldin. Nasıl oldu da bizim senin üzerindeki hakkımız, Bay ve Bayan Boffin'in daha üstün haklarına galip geldi. Bay ve Bayan Boffin'le rekabetimizde böyle öncelik kazandığım için minnettarlık duymalıyım herhalde." (Sevimli hanımefendi, Boffin kelimesinin ilk harfini hınçla vurguluyordu, sanki bu ismi taşıyanlara karşı en büyük itirazı o B harfiydi, Doffin, Moffin ya da Poffin adını taşıyor olsalar onlara tahammül etmesi daha kolay olacaktı.)

"Anne," dedi Bella öfkeyle, "eve geldiğime pişman olduğumu, bir daha babam olmadığında asla gelmeyeceğimi söylemek zorunda bırakıyorsun beni. Çünkü babam, cömert dostlarıma karşı kıskançlık ve hınç duyamayacak kadar yücegönüllü bir adam, ayrıca babam onlar üzerinde ne kadar az hak iddia edebileceğimi ve hiç suçum olmadığı halde kendimi içinde bulduğum müşkül durumu anlayacak kadar da ince ve hassas bir adamdır. Hepinizi toplasam bir babam etmezsiniz, onu daima sizden fazla sevdim hep de seveceğim!"

Bu noktada güzel şapkası ve şık elbisesinden de fayda göremeyen Bella gözyaşlarına boğuldu.

"Eğer burada olsaydın RW," diye bağırdı Bayan Wilfer gözlerini kaldırıp, havaya hitap ederek, "karının, ailenin anasının, senin adın kullanılarak aşağılanması hislerini incitirdi. Ama kader karına bunu münasip görse de seni bu felaketten korudu!"

Bu noktada Bayan Wilfer da gözyaşlarına boğuldu.

"Boffinler'den nefret ediyorum!" diye homurdandı Lavinia. "Onlara Boffinler dememe kim karşı çıkarsa çıksın umrumda değil. Boffinler diyeceğim. Boffinler, Boffinler, Boffinler! Nifakçı Boffinler, Bella'yla aramı bozan Boffinler, yüzlerine de Boffinler derim," bunda pek gerçek payı olmasa da genç hanım heyecanlanmıştı bir kere, "iğrenç Boffinler, rezil Boffin-ler, hain Boffinler, pis Boffinler! Dedim işte!"

Bu noktada Bayan Lavinia gözyaşlarına boğuldu.

Bahçe kapısının açıldığı duyuldu ve Sekreter'in hızlı adımlarla merdivenden çıktığı görüldü. "Kapıyı ben açarım," dedi Bayan Wilfer, başını sallayıp gözlerini silerek, vakur bir tevekkülle ayağa kalktı; "Şu anda bu işi yapacak bir çalışanımız yok. Saklayacak bir şeyimiz de yok. Yanaklarımızda hislerimizin izlerini görürse bırakalım istediği şeye yorsun."

Bu sözlerle dışarı çıktı. Bir iki dakika sonra kâhin edasıyla duyurdu, "Bay Rokesmith, Bayan Bella Wilfer'a bir paket getirmiş."

Bay Rokesmith isminin peşinden içeri girdi ve tabii hemen bir sorun olduğunu anladı. Ama kibarlık edip hiçbir şey görmemiş gibi davrandı ve doğrudan Bayan Bella'ya hitap etti.

"Bay Boffin bu sabah bunu sizin için arabaya bırakacakmış. Kendisini hatırlatacak küçük bir şey -basit bir kese Bayan Wilfer- bu arzusunu gerçekleştiremeyip hayal kırklığına uğradığı için getirmeye ben gönüllü oldum."

Bella keseyi alıp teşekkür etti.

"Biz de kendi aramızda münakaşa ediyorduk, Bay Rokesmith, eskisi gibi; ne güzel geçindiğimizi bilirsiniz. Ben de tam çıkmak üzereydim. Hoşçakal anne. Hoşçakal, Lavvy!" İkisini de öpen Bayan Bella kapıya yöneldi.

Sekreter ona eşlik edecekti ama Bayan Wilfer kızının yanına geçip vakarla, "Kusma bakmayın! Kendi çocuğuma onu bekleyen vasıtaya kadar eşlik etme hakkını bana çok görmeyin," dedi. Sekreter özür dileyerek yerini ona bıraktı. Bayan Wilfer'ın evin kapısını açıp, eldivenlerini uzatması ve yüksek sesle "Bay Boffin'in erkek hizmetkârı!" diye bağırması çok azametli bir sahneydi. Uşağın huzuruna gelmesi üzerine, "Bayan Wilfer geliyorlar!" buyurdu ve bir savaş esirini salıveren dişi kale komutanı edasıyla kızını ona teslim etti. Bu törenin komşular üzerinde yarattığı felç etkisi on beş dakika sonra bile geçmemiş, muhteşem hanımefendinin dingin bir trans halinde en üst basamakta kalmasıyla iyice güçlenmişti.

Bella arabaya oturduğunda elindeki küçük paketi açtı. Güzel bir kese, içinde de elli poundluk bir banknot vardı. "Canım babacığım için hoş bir sürpriz olacak bu," dedi Bella, "Şehre inip bunu ona kendim götüreceğim!"

Chicksey, Veneering ve Stobbles'ın tam yerine dair bir fikri olmadığından, sadece Mincing Lane yakınlarında olduğunu bildiğinden, arabacıdan bu karanlık mekanın köşesine gitmesini istedi. Sonra 'Bay Boffin'in erkek hizmetkarını' Chicksey, Veneering ve Stobbles muhasebe bürosunu aramaya gönderdi ve R. Wilfer dışarı kadar gelebilirse, genç bir hamının onunla görüşmek için beklediği mesajını iletmesini istedi. Bu gizemli kelimelerin bir uşağın ağzından çıktığını duymak muhasebe bürosunda öyle müthiş bir heyecan yarattı ki, genç bir casus Rumba'yı takip etmek, hamını iyice incelemek ve gelip rapor etmekle görevlendirildi. Casusun son sürat geri dönüp hanım için "havalı bir faytonda fıstık gibi bir hatun" malumatını getirmesi de merakı dindirmedi.

Rumba'nın kendisi, rengi solmuş şapkasının altında kulağında unuttuğu kalemle soluğu kesilerek araba kapısına avdet ettiğinde, kravatından çekilerek arabaya alınmış, boğulacak kadar sıkı kucaklanmış, kızını neden sonra tanıyabilmişti. "Evlatçığım!" dedi tanıdığında. "Şu hale bak! Ne kadar güzel olmuşsun! Nankörlük ettiğini, annenle kardeşini unuttuğunu düşünmeye başlamıştım."

"Onları görmekten geliyorum baba."

"Ya! Peki - peki anneni nasıl buldun?" diye sordu RW tereddütle. "Pek nahoş, baba, Lavvy de öyleydi."

"Bazen biraz öyle olabiliyorlar," dedi sabırlı kerubi; "sen de onlara uymamışsındır umarım Bella?"

"Maalesef. Ben de biraz nahoş davrandım, baba; hep birlikte nahoşluk ettik. Ama şimdi gelip benimle bir yemek yemeni istiyorum, baba."

"Ben hafif bir şeyler atıştırdım canım -gerçi bu muhteşem faytonda ağza alınmaz ama- biraz sucuk ekmek

yedim," dedi R. Wilfer, kanarya rengi döşemelere bakıp sesini alçaltarak.

"Olsun! Sucukla doyulmaz baba!"

"Doğrusu bazen biraz daha olsa yenecek gibi oluyor, canım," diye itiraf etti, ağzını eliyle silerek "İnsanın denetleyemediği bazı koşullar, insanla salam arasına maniler koyduğunda, bulduğuna razı olup sucukla yetinmek en iyisi," sucuk derken yine arabaya hürmeten sesini alçaltmıştı.

"Ah benim tatlı babacığım! Rica ediyorum, yalvarıyorum, öğleden sonrası için izin al, gel bugünü birlikte geçirelim."

"Peki canım, gidip bir sorayım."

"Ama gitmeden önce," dedi Bella, onu çenesinden tutmuş, şapkasını çıkarmış, saçlarını eskisi gibi havaya dikmeye başlamıştı, "uçar ve düşüncesiz olsam da seni asla küçük görmediğimi bildiğini söyle, baba."

"Güzelim, bunu bütün kalbimle söylüyorum. Ayrıca bir şey daha söyleyeceğim," dedi babası pencereden dışarı bakarak, "Fenchurch Sokağı'nda insanın saçının güzel bir hanım tarafından ayan beyan okşanması dikkat çekebilir belki."

Bella gülerek şapkasını tekrar başına koydu. Ama babasının çocuksu bedeni uzaklaştığında, paspallığı ve neşeli sabrı gözlerini yaşarttı. "Benim için böyle şeyler düşünen o Sekreter'den nefret ediyorum," dedi kendi kendine, "yine de yarı yarıya doğru söylemiş sanki!"

Babası geri döndüğünde daha da bir oğlan çocuğu gibiydi, okulu kırmış bir oğlan çocuğu. "Hallettim, canım. İzni hemen verdiler. Tereyağından kıl çeker gibi oldu!"

"Şimdi baba, senden bir şey yapmanı rica edeceğim, ama bu arada arabayı gönderip sakin bir yerde seni beklemek istiyorum, nereye gidelim?"

Bunun için biraz düşünmek gerekti. "Bilemiyorum canım," dedi babası, "öyle güzel bir hanım olmuşsun ki gerçekten çok sakin bir yer olması lazım." Nihayet aklına bir yer geldi, 'Tower Hill'de Trinity House'un yanındaki bahçenin orada." Arabacıya talimatı verdiler, sonra Bella arabayı gönderdi, Bayan Boffin'e babasıyla birlikte olduğunu haber veren küçük bir notla birlikte.

"Babacığım, şimdi dediğimi yapacaksın, söz ver, yemin et hiç itiraz etmeyeceksin."

"Söz veriyorum, yemin ediyorum canım."

"Hiç soru sorma. Bu keseyi al; en iyi hazır giyim mağazasına git; en güzel takım elbiseyi, en güzel şapkayı, en güzel gıcır gıcır botları (hakiki deri olacak, sakın unutma!) al, sonra da buraya geri gel."

"Ama, Bellacığım... "

"Sakın ha!" dedi parmağını neşeyle babasına uzatarak. "Söz verdin, yemin ettin. Günaha girersin."

Şapşal adamcığın gözleri yaşarmıştı ama kızı (kendi gözleri de yaşarmış olduğu halde) onları öpe öpe kuruttu ve baba sallana sallana uzaklaştı. Yarım saat sonra geri döndüğünde öyle gözalıcı bir değişim geçirmişti ki Bella ancak büyük bir hayranlıkla etrafında yirmi tur attıktan sonra koluna girip, memnuniyetle kolunu sıkabildi

"Şimdi babacığım," dedi Bella ona sarılarak, "bu güzel hanımı yemeğe götür."

"Nereye gidelim canım?"

"Greenwich!" dedi Bella kahramanca. "Bu güzel hanıma her şeyin en iyisini ısmarlayacaksın unutma."

Birlikte motora binmeye giderlerken, "Canım annenin de burada olmasını istemez miydin?" diye sordu RW ürkekçe.

"Hayır, baba, istemezdim çünkü bugün seni kimseyle paylaşmak istemiyorum. Evdeyken ikimiz de birbirimizin gözdesiydik. Seninle birlikte az mı kaçmışızdır evden, ha baba?"

"Kaçardık tabii! Bilhassa Pazar günleri, annen o zaman biraz daha şey olur," dedi, yine dikkatli bir ifadeyle, arada bir durup öksürdü.

"Evet, korkarım ben de pek matah sayılmazdım, baba. Hep kucakta gitmek isterdim, halbuki yürüsem senin için daha iyi olurdu; sen gazete okumak isterdin ama ben hep atçılık oynatırdım sana; değil mi?"

"Bazen, bazen. Ah ama ne tatlı çocuktun! Ne güzel arkadaşlık ederdin bana!"

"Öyle mi? Bugün tam da bunu yapmak istiyorum, baba."

"Başarılı olacağın kesin, canım. Bütün kardeşlerin bana arkadaşlık etmişlerdir ama belli bir yere kadar. Annen de hayat boyu, bir erkeğin -örnek alacağı- sözlerini hafızasına kazıyacağı -ve kendini ona bakarak şekillendireceği bir hayat arkadaşı olmuştur, tabii şayet. .. "

"Şayet bu örnek hoşuna giderse?" dedi Bella.

"Şe-ey, evet," dedi babası ama bu laftan pek tatmin olmamış gibi bir hali vardı, "daha doğrusu, kendinde böyle bir eğilim varsa. Mesela bir adam sürekli koşmak istese annen onun için bulunmaz bir hayat arkadaşı olurdu. Ama yürümekten ya da zaman zaman durmaktan hoşlanıyorsa, o zaman annene ayak uydurmakta zorlanabilir. Belki de şöyle demeli, Bel-la," diye ekledi bir an durup düşündükten sonra. "Diyelim ki bir adam hayatta, bir eşe değil de bir melodiye ayak uydurarak yol almak zorunda. Diyelim ki onun payına Saul oratoryosundaki Ölüm Marşı düşmüş. Bazı durumlar için çok uygun düşebilir ama gündelik hayatın sıradan akışına uyum sağlamakta zorluk çıkarır. Mesela zor bir günün ardından yemeğini Ölüm Marşı temposunda yese, muhtemelen yemekler midesine oturur. Ya da komik bir şarkı söyleyerek, dans ederek kafasını rahatlatmaya çalışırken bunu Ölüm Marşı temposunda yapmak durumunda kalsa, şen arzularını gerçekleştirmekten vazgeçebilir."

"Zavallı babacığım!" diye düşündü Bella, koluna iyice sarılarak.

"Sana diyeceğim o ki, canım," diye devam etti kerubi, mülayim bir tavırla, şikayeti aklına bile getirmeden, "sen çok uyumlusun. Çok uyumlu."

"Gerçekten de korkarım çok kötü şeyler yaptım baba. Çok şikayet ettim, çok kaprisliydim. Daha önce pek düşünmezdim, hatta hiç düşünmezdim bunları. Ama arabada oturmuş senin gelişini seyrederken kendime kızdım."

"Hiç de değil, canım. Öyle deme."

O gün yeni kıyafetleri içindeki baba, mutlu ve konuşkan bir adamdı. Aslına bakılırsa belki de hayatının en mutlu günüydü bu; kahraman eşinin Saul'deki Ölüm Marşı'yla mihraba geldiği düğün günü de dahil.

Nehirde motor gezintisi bir harikaydı, lokantada onları aldıkları nehre bakan küçük oda da pek sevimliydi. Her şey harikaydı. Park harikaydı, punch harikaydı, balıklar harikaydı, şarap harikaydı. Bella bu şölenin diğer bütün öğelerinden daha harikaydı; neşeli neşeli babasını konuşturuyor, daima kendisinden güzel hanım olarak söz ederek latifeler yapıyor, güzel hamının bu tür şeyler yemekte ısrarlı olduğunu söyleyerek babasına çeşitli şeyler ısmarlatıyordu; kısacası böyle harika bir kıza sahip olduğu için babasının koltuklarını kabartıyordu.

Sonra, çekilen sularla birlikte denize açılan gemilere bakarlarken, güzel hanım babasıyla ikisi için türlü seyahatler hayal etti. Baba kah, kare yelkenli, hantal bir kömür şilebiyle, kara elmastan servet kazanmak üzere Newcastle'a gidiyor; Kâh üç direkli güzel bir gemiyle, onu Chicksey, Veneering ve Stobbles'tan sonsuza kadar kurtaracak afyon ticareti yapmak için Çin'e yelken açıyor, bu arada büyüleyici kızını giydirip kuşatmak için uçsuz bucaksız ipekliler, şallar taşıyordu. Derken John Harmon'ın elim kaderi bir rüyadan ibaret kalmıştı, eve dönmüş,

güzel hanımı tam gönlüne göre bulmuştu, güzel hanım da onu ve zarif teknelerine binip denize açılıyorlardı, bağlarına bakmak için, her taraftan buharlılar geçiyor, güvertede bando çalıyor, baba en büyük kamarada yerini alıyordu. Bir bakmışsın John Harmon yine mezarına geri gönderiliyordu, müthiş servet sahibi (isimsiz) bir tüccar güzel hanıma talip olup evleniyordu ve adam öyle zengindi ki nehrin üzerinde buharlı olsun, yelkenli olsun gözün görebildiği bütün her şey ona aitti ve sırf keyfi için bir yat donanmasını hazırda bekletiyordu, şu kocaman yelkenli, küçük yaramaz yata karısı şerefine Bella adını vermişti, o da canı çektiğinde modern bir Kleopatra gibi güvertede yerini alıyordu. Derken, Gravesend'e gittiğinde, askeri bir gemiden, varlıklı, büyük bir general biniyordu (bu da isimsiz), karısı olmadan zafer kazanmaya gitmeyi reddediyordu, karısı da güzel hanımdı, uzak diyarlarda bütün kırmızı ve mavi ceketlilerin baş tacı oluyordu. Efendime söyleyeyim: Şu buharlı romorkörün çektiği gemiyi görüyor musun? Nereye gidiyor sence? Mercan adalarının, hindistan cevizi ağaçlarının oraya, Baba adındaki talihli bir şahıs için düzenleniyor bu sefer (kendisi de gemide, herkesten pek bir hürmet görmekte) güzel kokulu keresteler getirmek için, şimdiye kadar görülmüş en güzel ahşap, duyulmuş en karlı yük, büyük bir servet getirecek: bu geminin sahibi, gemiyi bu seyahat için özel olarak düzenleyen de güzel hanım, bilmemkim isminde bir Hint Prensiyle evli, adam kaşmir şallar giyiyor, türbanına elmaslar, yakutlar takıyor, tatlı bir esmerliği var, karısına çok düşkün ama biraz kıskanç. Bella böyle bıcır bıcır konuştu durdu, babasını da ihya etti. O sultanın hayatını gözlerinin önüne getirmeye çalışırken aşağıdaki çamurdaki dilenci çocuklar da biraz para kapmaya çalışıyordu.

"Artık eve hiç dönmeyeceksin herhalde, değil mi canım?" diye sordu babası, yemekten sonra.

Bella başını iki yana salladı. Bilmiyordu. Kesin bir şey söyleyemezdi.

Tek söyleyebileceği, istediği hiçbir şeyde hatrının kalmadığı ve ne zaman gitmekten bahsedecek olsa Bay ve Bayan Boffin'in itiraz ettiğiydi.

"Babacığım," diye devam etti Bella, "sana bir itirafta bulunacağım. Bu dünyaya benden daha paragözü gelmemiştir."

"Bence hiç de öyle değilsin, canım," dedi babası, önce kendi üstüne başına, sonra tatlıya bakarak.

"Ne demek istediğini anlıyorum baba ama kastettiğim bu değil. Paraya istiflemek için değil, onunla aldığım şeyler için çok önem veriyorum!"

"Çoğumuz böyleyiz zaten," dedi RW.

"Ama benim kadar değil baba. Of!" diye bağırdı Bella, gamzeli çenesini büzerek. "Ben çok paragözüm!"

RW düşünceli bir bakışla, belki de söyleyecek daha iyi bir şey bulamadığı için sordu: "Ne zamandır böyle hissediyorsun, canım?"

"İşte mesele de bu baba. İşin korkunç tarafı bu. Evdeyken sadece fakirliğin nasıl bir şey olduğunu biliyordum, homurdanıyordum ama çok da kafama takmıyordum. Evde zengin olmayı beklediğim zamanlarda, param olduğunda yapacağım müthiş şeyleri düşünürdüm. Sonra o muazzam servet elimden kayıp gittiğinde ve onu gün be gün başka ellerde gördüğümde, onunla gerçek hayatta neler yapılabildiğini anladığımda, paragözün teki oldum."

"Sana öyle geliyor, canım."

"İnan bana öyle değil, baba!" dedi Bella başını sallayarak, güzel kaşları gidebilecekleri son noktaya kadar kalkmıştı ve yüzünde komik bir korku vardı. "Hakikat bu. Sürekli büyük bir hırsla planlar kuruyorum."

"Allah Allah! Nasıl?"

"Sana anlatacağım baba, sana anlatmaktan çekinmiyorum çünkü biz hep birbirimizin gözdesi olduk ve sen benim için bir babadan ziyade, çok cici saygıdeğer tombiş bir kardeş oldun. Hem," diye ekledi Bella,

parmağını ona doğru sallayıp gülerek, "bütün sırlarını biliyorum. Gizli bir gezintiye çıktığını. Sen beni gammazlarsan ben de seni gammazlarım. Anneme Greenwich'te yemek yediğini söylerim."

"Cidden, canım," dedi RW hafif bir telaşla, "bundan bahsetmeye hiç gerek yok."

"Ha ha!" diye kahkahayı bastı Bella. "Bunun hoşunuza gitmeyeceğini biliyordum bayım! Sen benim sırrıını sakla, ben de senin. Güzel hanıma ihanet edecek olursan bir yılan gibi seni sokacaktır. Şimdi bana bir öpücük ver baba, ben de şu saçlarını biraz düzelteyim, benim yokluğumda kimse ilgilenmemiş onlarla."

RW başını uzmana uzattı, uzman da konuşmaya devam etti; bu arada saç tutamlarını iki parmağına sarıp aniden aksi yönlere çekmek gibi gizemli bir işlem uygulayarak onları bukleler haline getiriyordu. Bu işlem her yapıldığında hasta yerinden sıçrayıp gözlerini kırpıştırıyordu.

"Para sahibi olmayı kafama koydum, baba. Dilenemem, ödünç alamam, çalamam, öyleyse paralı biriyle evleneceğim."

RW saç yapım işlemlerinin elverdiği ölçüde gözlerini ona kaldırmaya çalıştı ve sitemkâr bir sesle, "Oldu mu ya Bellacığım!" dedi.

"Karanın karar, baba, param olması için paralı biriyle evlenmek zorundayım. Bunun neticesinde de sürekli baştan çıkaracak paralı birini arıyorum."

"Oldu mu ya Bellacığım!"

"Evet, baba, durum budur. Kafası durmadan hile desiseye çalışan paragöz kumpasçının tekiyim. Ama umrumda değil. Fakirlikten nefret ediyorum, iğreniyorum ve paralı biriyle evlenirsem fakirlikten kurtulurum. Ne güzel puf puf oldun baba, hesabı ödemenin ve garsonu afallatmanın tam zamanı."

"Ama Bellacığım, senin yaşındaki birinin böyle şeyler düşünmesi tehlikeli."

"Sana söyledim baba ama bana inanmadın," dedi Bella, çocuksu, hoş bir ciddiyetle. "Ürpertici değil mi?"

"Söylediğin şeyin ne manaya geldiğini tam olarak bilseydin ya da gerçekten söylediğin şeyi kastetseydin öyle olurdu, canım."

"İyi ama gerçekten söylediğim şeyi kastediyorum baba. Aşk masal!" dedi Bella dudak bükerek, gerçi yüzünde ve bedeninde bu konuyu yakışıksız buluyormuş gibi bir hal yoktu. "Ha ateş saçan ejderler demişsin, ha aşk demişsin, aynı! Ama fakirlikle zenginlikten bahsettin mi hakikatten bahsediyorsun."

Babası, "Canım, bu durum gerçekten de çok fena..." diye lafa başlamıştı ki sözünü kesti.

"Baba söylesene sen para için mi evlendin?" "Öyle olmadığını biliyorsun canım."

Bella Ölüm Marşı'nı mırıldandıktan sonra, "İyi de ne hayrını gördün!" dedi. Ama babasının sıkıldığını, moralinin bozulduğunu görünce boynuna sarıldı ve tekrar neşelenene kadar öptü.

"Son dediğime aldırma, baba, şaka olsun diye söyledim. Şimdi unutma! Sen beni gammazlamayacaksın ben de seni. Dahası da var; senden hiç sır saklamayacağım baba ve ne kadar paragözlük yaparsam yapayım gelip sana içimi dökeceğim, aramızda kalmak şartıyla."

Güzel hamının bu lütfundan tatmin olmuş gibi görünen RW zili çalıp hesabı ödedi. "Bunun geri kalanıyla, baba," dedi Bella, tekrar yalnız kaldıklarında keseyi katlayıp, küçük yumruğuyla masanın üzerinde dövdü ve babasının yeni yeleğinin ceplerinden birine tıkıştırdı, "evdekilere hediye alırsın, faturaları ödersin, istediğin gibi bölüştürür, uygun gördüğün şekilde harcarsın. Son olarak da bu paranın hırslı bir kumpas sonucu edinilmediğine dikkatini çekerim. Belki öyle olsaydı paragöz kızın onu sana kolay kolay veremezdi!"

Daha sonra babasının ceketini iki eliyle çekiştirip, kıymetli yelek cebini kapatacak şekilde bütün

düğmelerini ilikledi, sonra çok bilmiş bir edayla gamzelerini şapkasının kurdelesiyle bağladı ve babasını Londra'ya geri götürdü. Bay Boffin'in kapısına geldiklerinde babasının sırtını kapıya dayadı, amacı için gayet müsait birer tutamak teşkil eden kulaklarını şefkatle tuttu ve başıyla kapıyı iki kere boğuk boğuk çalana kadar onu öptü. Sonra ona bir kez daha anlaşmalarını hatırlattı ve neşeyle vedalaştı.

Gerçi neşesi fazla uzun sürmedi çünkü onun karanlık sokakta uzaklaştığını görünce gözleri yaşlarla doldu. Ancak defalarca "Ah, zavallı babacığım! Didinip duran, küçük paspal babacığım!" dedikten sonra kapıyı çalacak gücü bulabildiğinde de neşeli değildi. Evdeki eski mobilyalarla kıyaslanmakta ısrar eden gıcır gıcır mobilyalara baktığında da neşeli değildi. Kâh merhum ihtiyar John Harmon'ın onu hiç vasiyetine sokmamış olmasını isteyerek, Kâh merhum genç Harmon'ın yaşayıp onunla evlenmiş olmasını isteyerek, bir taraftan da hıçkıra hıçkıra ağlayarak, geç saatlere kadar odasında otururken de pek neşeli değildi. "Çelişkili dilekler," dedi Bella, "ama hayatım, bahtım öyle çelişkili ki, kendim başka nasıl olayım?"

9. Bölüm -Yetimin Vasiyeti

Ertesi sabah erkenden Sefil Bataklıkta çalışmaya başlayan Sekreter'e, Zifos adında bir gencin kendisini holde beklediği haber verildi. Bu haberi getiren uşak, ismi söylemeden önce edeplice duraklayarak, söz konusu gencin kendisini bu ismi telaffuza mecbur bıraktığını ifade etti, bu genç başka bir isim miras alacak kadar zevk ve aklıselim sahibi olsa ulağın da böyle nahoş şeyler hissetmesine gerek kalmayacaktı.

"Bayan Boffin çok memnun olacak," dedi Sekreter en ufak bir rahatsızlık belirtisi göstermeden. "içeri buyur edin."

Bay Zifos içeri buyur edildiğinde kapıya yakın kaldı: Vücudunun çeşitli yerlerindeki şaşırtıcı, ürkütücü, acayip kemik çıkıntılarını sergileyerek.

"Gelmene çok sevindim," dedi John Rokesmith neşeli bir sesle. "Seni bekliyordum."

Zifos aslında daha önce gelmek istediğini ama Yetim'in (o Bizim Johnny demişti) hastalandığını ve iyileştiğini haber vermek için beklediğini söyledi.

"iyileşti mi yani?" dedi Sekreter.

"Hayır," dedi Zifos.

Bay Zifos başını epey sağa sola salladıktan sonra, Johnny'nin "bunu Bakımlıklardan kaptığını" söyledi. Bununla neyi kastettiği sorulduğunda hani şu üzerinde çıkan şeyler, en çok da göğsünde cevabını verdi. Buna biraz açıklama getirmesi istendiğinde, bazılarının üzerini altı peninin bile kapatamayacağını belirtti. Biraz daha anlatması için sıkıştırıldığında, kıpkırmızı olduklarını söyledi. "Ama dışarı uç verdiler mi korkma," diye devam etti Zifos, "yeter ki içeri uç vermesinler. Asıl onu kestirmeli."

John Rokesmith çocuğun tıbbi yardım alıp almadığını sordu. Aldı, dedi Zifos, hemen doktor dükkânına götürülmüştü. Peki doktor ne dedi? diye sordu Rokesmith. Zifos bir müddet şaşkın şaşkın düşündükten sonra canlanarak, "Benekten çok daha uzun bir şeydi," dedi. Roksmith, kızamık olmasın diye sordu. "Hayır," dedi Zifos kendinden emin, "ondan da uzun!" (Bay Zifos bu durumdan memnun görünüyordu, zavallı küçük hastanın şanına şan katıyordu sanki hastalık isminin uzun olması.)

"Bayan Boffin duyunca çok üzülecek," dedi Rokesmith.

"Bayan Higden da öyle dedi, Bizim Johnny toparlar belki diye onun için sakladı ondan."

"Toparlayacak ama değil mi?" dedi Rokesmith aniden başını ulağa çevirerek.

"inşallah," dedi Zifos. "İçeri sıçramazlarsa." Sonra Johnny mi Bakımlıklardan aldı yoksa Bakımlıklar mı Johnny'den diye mırıldanmaya devam etti çünkü Bakımlıklar da hastaydı ve evlerine gönderilmişlerdi. Hem Bayan Higden gece gündüz kucağından indirmediği Johnny'yle uğraştığı için bütün tezgah işleri kendisine kalmıştı ve "epey zorlatmıştı". İşe yaramış olmanın coşkulu hatırasıyla, çirkin ama dürüst yüzü parladı ve kızardı.

"Dün gece," dedi Zifos, "çarkı çevirirken, tezgahın sesi Bizim Johnny'nin nefeslerine benziyordu. Önce güzel başladı, sonra titreşti, şaşırdı, sonra başa dönerken hırıldadı, duraladı biraz, sonra yumuşadı, öyle öyle gitti, artık bilemedim hangisi tezgah hangisi Bizim Johnny. Kendi de bilemedi ya, bazen çark hırıldadığında 'Boğuluyorum, Nine!' diyordu, Bayan Higden da onu kucağına alıp 'Az dur, Zifos,' diyodu ve hep birlikte duruyoduk. Bizim Johnny tekrar nefes almaya başladığında, baştan başlıyoduk."

Zifos'un açıklaması yavaş yavaş dalgın bir bakışa ve boş bir sırıtmaya dönüşmüştü. Daha sonra sessizce, bastırmaya çalıştığı gözyaşlarına boğuldu, sonra terlemiş de alnını silecekmiş gibi, çok hantal ve zahmetli bir hareketle gömleğinin yeniyle gözlerini sildi.

"Çok yazık," dedi Rokesmith. "Gidip Bayan Boffin'e haber vermem lazım. Sen burada bekle Zifos."

Zifos duvar kağıdının desenlerine bakarak, Sekreter, Bayan Boffin'le birlikte dönene kadar bekledi. Bayan Boffin'in yanında bir de genç hanım vardı ki (Bayan Bella Wilfer isminde) seyretmesi, Zifos'a göre en iyi duvar kağıdından bile daha güzeldi.

"Ah benim zavallı, tatlı, küçük John Harmon'cığım!" diye bağırdı Bayan Boffin.

"Evet, hanımım," dedi Zifos hislerini paylaşarak. "Öyle çok çok kötü de değildir, di mi?" diye sordu sevimli kadın bütün içtenliğiyle.

İyi niyetinin gerçek kanaatleriyle çatışma halinde olduğunu gören Zifos başını arkaya atıp ahenkli bir inilti çıkarttı ve sonunu da burnunu çekerek bağladı.

"Demek o kadar kötü!" diye bağırdı Bayan Boffin. "Betty Higden nasıl olur da bana daha önce haber vermez!"

"Herhalde çekindi hanımım," dedi Zifos biraz tereddütle. "Neden çekinecekmiş Allah aşkına?"

"Bizim Johnny'nin istikbalini karartacam diye çekindi zaar," dedi Zifos uysalca. "Hastalıkta çok zahmet var, çok masraf var, insanlar böyle şeyleri sevmez."

"Ama nasıl olur da," dedi Bayan Boffin, "sevgili yavrucaktan bir şey esirgeyeceğimi düşünür?"

"Hayır, hanımım, öyle değil. Johnny'nin istikbaline mani olurum diye düşünmüştür (alışkanlık gibin) kimseye belli etmeden onu iyileştireyim demiştir."

Zifos onu iyi tanıyordu. Bir hayvan gibi hastalandığında saklanmak, bir kenara kıvrılıp ölmek bu kadında içgüdüsel bir şeydi. Canından bir parça olan hasta çocuğu kollarında tutmak, suçluymuş gibi saklamak, kendi cahil şefkati ve sabrından başka her tür ilgiyi ondan uzak tutmak, anne sevgisinin, vefasının ve vazifesinin ta kendisiydi onun için. Hıristiyan takviminin her haftası, küçük resmi bir insaniyetsizlik hakkında haberler okuyoruz, Lordlarım, Beyefendiler, sayın Meclis Üyeleri ve bunlar bizim zihnimizden silindiği gibi geçip gitmiyor insanların hayatlarından. İşte biz haşmetmeaplara pek mantıksız, kör, inatçı görünen, hayretimizi mucip olan bu önyargıların sebebi -Allah Kraliçeyi korusun, bunların siyaseti yerin dibine batsın- ateşten dumanın çıkma sebebiyle aynı!

"Zavallı çocuk için hiç uygun bir yer değil orası," dedi Bayan Boffin. "Söylesenize sevgili Bay Rokesmith, ne yapsak en doğrusu olur."

O çoktan ne yapılacağını düşünmüştü, kısa sürede plan kararlaştırıldı. O yarım saat içinde gerekli düzenlemeleri yapacaktı, sonra birlikte Brentford'a gideceklerdi. "Lütfen beni de alın," dedi Bella. Bunun üzerine hepsini alacak bir araba çağırıldı, bu arada Zifos'a Sekreter'in odasında tek başına bir ziyafet çekildi, peri masalı gerçek olmuş gibi - et, bira, sebze ve puding. Yemek sonrası Zifos'un kemik çıkıntıları daha bir göze batar hale gelmişti, göbek nahiyesinde tevazuyla dinlenmeye çekilmiş üç beş tanesi hariç.

Araba ve Sekreter tam zamanında geldiler. Sekreter sürücünün yanına oturdu, Bay Zifos da arka tarafı şereflendirdi. Yine önceki gibi Üç Saksağan'a gittiler; orada Bayan Boffin ve Bayan Bella'nın inmesine yardım edildi ve hep birlikte Bayan Betty Higden'ın evine yürüdüler.

Johnny'ciğimiz

Yolda bir oyuncakçıya uğradılar ve geçen geldiklerinde bu tür şeylere çok ilgi gösteren yetime türlü ayrıntılarını anlattıkları asil bir savaş atıyla, bir Nuh'un gemisi, yapay sesli san bir kuş, muhafız alayına konsa hiç sırıtmayacak tam tekmil giyimli bir asker aldılar. Ellerinde bu hediyelerle Betty Higden'ın kapısını açtıklarında onu en loş, en uzak köşede, kucağında zavallı Johnny'yle otururken buldular.

"Benim oğlan nasıl Betty?" diye sordu Bayan Boffin, yanına otururak.

"Kötü! Kötü!" dedi Betty. "Korkarım artık ne senin olacak ne benim. Ötekilerin hepsi de hakkın rahmetine kavuştu, şimdi onu da çağırıyorlar sanki - kendilerine çekiyorlar."

"Hayır, hayır," dedi Bayan Boffin.

"Madem öyle neden benim göremediğim bir parmağı tutar gibi sıkıyor yumruklarını? Bakın," dedi Betty, ateşli çocuğun üzerine sardığı battaniyeyi açıp, göğsünde yumruk yaptığı küçük sağ elini göstererek. "Hep böyle. Ne yapsam böyle."

"Uyuyor mu?"

"Sanmam. Uyuyor musun Johnny?"

"Hayır," dedi Johnny gözlerini açmadan, kendi kendine acıyan sakin bir hava vardı üzerinde.

"Bak o hanım geldi, Johnny. Atı da getirmiş."

Johnny hanımı hiç umursamayabilirdi ama at başkaydı. Ağırlaşmış gözkapaklarını açtı ve o muhteşem şeyi görünce yüzü güldü, kucağına almak istedi. At biraz fazla büyük olduğundan bir sandalyenin üzerine kondu, yelesini tutup iyice inceleyebilsin diye. Ama çok geçmeden onu da unuttu.

Gözlerini yeniden kapayan Johnny bir şeyler mırıldanıyordu. Bayan Boffin ne dediğini anlayamayınca, ihtiyar Betty eğilip çocuğun sözlerini zar zor çıkartmaya uğraştı. Çocuğa sözlerini iki üç kere tekrarlattılar ve o zaman atı görmek için gözlerini açtığında başka şeyler de gördüğü anlaşıldı çünkü, "O güse hanım kim?" demişti. Güse, yani güzel hanım Bella'ydı; zavallı bebeciğin bu sözü başlı başına onu duygulandırmaya yeterdi ama babacığıyla yaşadığı son yakınlaşma ve güzel hanım diye şakalaşmalar yüzünden iyice dokunaklı bir hal almıştı. Bu sebeple çocuğu okşamak için tuğla zemine çömeldiğinde çok şefkatli ve doğal bir hali vardı. Çocuk da, çocukların genç ve güzel şeylere duyduğu hayranlıkla güse hanıma sarıldı.

"Bettyciğim canım," dedi Bayan Boffin, fırsat bu fırsat deyip elini ikna edici bir tavırla onun koluna koyarak; "Johnny'yi daha iyi bakılabileceği bir yere götürmek için geldik buraya."

İhtiyar kadın bu lafı duyar duymaz, gözleri çakmak çakmak ayağa fırladı ve kucağındaki hasta çocukla birlikte kapıya koştu.

"Hepiniz benden uzak durun!" diye bağırdı delirmiş gibi. "Şimdi anladım meramınızı. Beni rahat bırakın. Bu tatlıyı da kendimi de öldürüveririm daha iyi!"

"Sakin olun!" dedi Rokesmith onu teskin etmeye çalışarak. "Anlamıyorsunuz."

"Çok iyi anlıyorum. Ben bu işleri iyi bilirim, bayım. Ben çok kaçtım böyle şeylerden. Hayır! İngiltere'de boyumuzu geçecek su olduğu müddetçe, ne bu çocuğu ne de beni oralara kapatamazlar!"

Bu yorgun yüzde yanan ve ona çılgın bir ifade veren korku ve tiksintinin dehşet, utanç ve ihtirası tek bir insan evladı da bile görülse feci bir sahne olurdu. Ama Lordlarım, Beyefendiler ve sayın Meclis Üyeleri, pek çok insan evladının yüzünde, argo tabirle 'sık sık biten' bir ifadedir bu!

"Ömrü billah peşimi bırakmadı ama ne beni ne de sevdiklerimi canlı yakalayacak!" diye bağırdı ihtiyar Betty. "Sizi de sildim. Ne için geldiğinizi bileydim, kapıyı pencereyi sıkı sıkı kapatır, içeride açlıktan ölürdüm daha

iyi"'

Ama Bayan Boffin'in emniyet telkin eden yüzünü görünce kendini bıraktı ve kapının yanında yere çömelerek sakinleştirmek için yükünün üzerine eğildi. "Belki de korkularım yüzünden yanlış yapmışımdır. Eğer öyleyse söyleyin, Allah affetsin! Bu konuda çok kolay korkuya kapılıyorum, endişeden, dikkatten kafam bir acayip oldu."

"Tamam canım!" dedi Bayan Boffin. "Sakin ol! Bunun lafını etme artık, Betty. Hataydı, hata. Senin yerinde hangimiz olsak, senin gibi hangimiz hissetsek bu hatayı yapardık."

"Allah seni korusun!" dedi ihtiyar kadın, elini uzatarak.

"Ben aslında başka bir şey anlatmaya çalışıyordum Betty," dedi halden anlayan, tatlı kadın, kendine uzanan eli tutarak, "biraz daha akıllı olsam, bu işlerden anlasam lafa oradan girerdim. Johnny'yi sadece çocukların olduğu bir yere götürmek istiyoruz; sadece hasta çocuklar için yapılmış bir yer; doktorlarla hemşirelerin hayatlarını çocuklarla geçirdiği, çocuklarla konuştuğu, çocuklardan başka kimseye dokunmadığı, sadece çocukları rahatlatıp iyileştirdiği bir yer."

"Öyle bir yer var mı gerçekten?" diye sordu ihtiyar kadın hayretle bakarak.

"Evet, Betty, inan bana var, sen de göreceksin. Benim evim yavrucak için daha uygun olsa hiç düşünmez götürürdüm ama değil."

"Onu istediğin yere götürebilirsin, canım," dedi Betty, derdini paylaşan eli, canı gönülden öperek. "O kadar da katı değilim. Hem senin yüzüne, sesine inanıyorum, görebildiğim duyabildiğim müddetçe de inanacağım."

Bu zaferin kazanılması üzerine Rokesmith hemen faydalanmaya baktı çünkü yok yere ne kadar zaman kaybedildiğini görebiliyordu. Arabayı kapıya getirsin diye Zifos'u yolladı; çocuğu dikkatlice sarıp sarmalattı; ihtiyar Betty'ye bonesini giymesini söyledi, çocuk hazinelerinin de kendisiyle birlikte geleceğini anlasın diye oyuncakları toparladı; bütün bunları o kadar hızla ayarladı ki birkaç dakika sonra araba geldiğinde hepsi hazırdı ve çabucak binip yola koyuldular. Zifos evde bırakılmıştı, göğsüne çöken kasveti, tezgahın çarkını deli gibi çevirerek atmaya çalışıyordu.

Çocuk Hastanesinde, asil aygır, Nuh'un gemisi, sarı kuş ve muhafız alayı subayı, çocuk-sahipleri gibi memnuniyetle kabul edildiler. Ama doktor bir kenara çektiği Rokesmith'e, "Günler önce getirilmeliydi. Artık çok geç!" dedi.

Yine de hepsi birlikte temiz, havadar bir odaya götürüldü ve orada Johnny, uykudan ya da belki baygınlıktan uyanıp kendini küçük, sakin bir yatakta buldu, göğsünün üzerindeki küçük bir rafta, moral olsun, onu neşelendirsin diye Nuh'un gemisi, asil aygır, sarı kuş ve hepsine bekçilik eden, resmi geçit üniformalı, ülkesinin gururu Muhafız dizilmişlerdi. Yatağın başucunda da renkli, güzel bir resim vardı; başka bir Johnny'yi, belli ki küçük çocukları seven bir meleğin kucağında gösteren bir resim. Bu arada yattığı yerden etrafına bakarken harika bir şeyin daha farkına vardı, küçük bir ailenin parçası olmuştu, hepsi küçük, sakin yataklarda yatıyordu (sadece iki tanesi ateşin önündeki küçük bir masada, küçük sandalyelere oturmuş domino oynuyordu); bütün küçük yatakların üzerinde küçük raflar vardı, üzerlerinde bebek evleri, küçük sarı kuş gibi yapay bir sesle, mekanik mekanik havlayan tüylü köpekler, kurşun askerler, arap hacıyatmazlar, tahtadan çay takımları, değişik değişik taşlar.

Johnny dingin bir hayranlıkla bir şeyler mırıldanınca, yatağının yanındaki bakıcı kadın ona ne söylediğini sordu. Bütün bu çocukların kendi kardeşi olup olmadığını merak ediyordu. Evet dediler, kardeşin. Bunun üzerine hepsini Allah'ın mı buraya getirdiğini sordu. Tekrar evet dediler. Ondan sonra, hepsinin acılarından kurtulup kurtulmayacağım merak ettiğini anladılar. Bu soruya da evet cevabı verdiler ve bu cevabın kendisi için de geçerli

olduğunun iyice üstüne bastılar.

Johnny'nin sohbet etme becerisi, sağlıklı zamanında bile henüz çok gelişmiş olmadığından, hastalıkta ancak tek heceli şeyler söyleyebiliyordu. Yıkanması, bakılması, ilaçlarının verilmesi gerekiyordu ve bütün bu hizmetler, kısa ve zorlu hayatında ona yapılmış her şeyden daha büyük bir maharet ve itinayla yapılsa da canını yakabilir, onu yorabilirdi ama hayret verici bir şey dikkatini çekmişti. Kendi küçük rafının üzerinde, çifter çifter Bütün Mahlûkatın, gemiye doğru gitmesiydi bu: Fil başı çekiyordu, en arkadaysa küçüklüğünün verdiği çekingenlikle, kibarca sona kalmış sinek vardı. Yandaki yatakta kırık bacakla yatan mini mini bir kardeş bu görüntüye öyle hayran kalmıştı ki aldığı keyif merakına baskın çıkmış, nihayet sakinleşip uyumaya başlamıştı.

"Yavrucağı burada bırakmaktan korkmuyorsun değil mi Betty?" diye fısıldadı Bayan Boffin.

"Hayır, hanfendi. Aksine çok istiyorum, minnettarım, bütün kalbimle."

Bunun üzerine çocuğu öperek yanından ayrıldılar, Betty ertesi sabah erkenden gelecekti ve Rokesmith dışında kimse doktorun ne söylediğini tam olarak bilmiyordu. "Günler önce gelmeliydi. Çok geç!"

Ama Rokesmith biliyordu ve bunu aklında tutmasının, şimdi ölmüş ve gömülmüş olan kimsesiz John Harmon'ın çocukluğundaki tek ışık olmuş o iyi kadını mutlu edeceğini de biliyordu, bu yüzden gece geç vakti John Harmon'ın adaşının yanına gitmeye ve onu bir yoklamaya karar verdi.

Allah'ın bir araya getirdiği ailenin bütün fertleri uyumasa da hepsi sessizdi. Yataktan yatağa, yumuşak kadın adımları ve hoş, taze bir yüz dolaşıyordu gecenin sessizliğinde. O yaklaştıkça, loş ışıkta küçük bir baş öpülmek için kalkıyor -çünkü bu küçük hastalar pek sevecendi- sonra dinlenmek için tekrar yastığa geri dönüyordu. Bacağı kırık olan ufaklık huzursuzdu, inliyordu ama bir süre sonra gemiye bakıp kuvvet kazanmak için Johnny'nin yatağına döndü ve uykuya daldı. Yatakların çoğunun üzerinde oyuncaklar, çocukların yatmadan önce onları bıraktığı şekilde duruyordu; masum abartılan ve nizamsızlıklarıyla adeta onların rüyalarını temsil ediyorlardı.

Doktor, Johnny'ye bakmak için geldi. İkisi Rokesmith'le yanyana durup şefkat ve merhametle ona baktılar.

"Ne oldu Johnny?" Bu soruyu Rokesmith sormuş, kalkmaya çabalayan bebeğin sırtına kolunu dolayarak destek olmuştu.

"Ona!" dedi ufaklık. "Bunları!"

Doktor çocuklan anlamakta ustalaşmıştı ve atı, gemiyi, san kuşu, Muhafızı Johnny'nin yatağından alarak yavaşça komşusunun, bacağı kırık ufaklığın yatağına yerleştirdi.

Yorgun ama mutlu bir gülüşle ve küçük bedenini uykuya hazırlar gibi bir hareketle kendini onu destekleyen kola bıraktı ve dudaklarını Rokesmith'in yüzüne yaklaştırarak: "Güse hanımı öp," dedi.

Böylece elinde avcunda ne varsa dağıtmış, dünyadaki bütün işlerini halletmiş olan Johnny, son sözünü de söyleyip onu terk etti.

10. Bölüm -Halef

Rahip Frank Milvey'in kardeşlerinin bir kısmı, ölüyü fazlaca ümitli gömmeleri beklendiği için zihinlerinde artan bir rahatsızlık hissediyorlardı. Ama Rahip Frank, Anglikan kilisesinin amentüsünü meydana getiren otuz dokuz madde arasında bütün rahiplerin vicdanlarını çok daha fazla rahatsız edecek bir iki şey daha yapmaları gerektiğini düşünmeye meyilli olduğundan sükûnetini muhafaza etti.

Aslında sabırlı bir adamdı Rahip Frank Milvey, bağında çalışırken nice küllemeler, nice yanıklar görürdü de bunların onu pek bir hikmet sahibi yaptığı zannına kapılmazdı. Kendisi bir insan olarak sınırlı kapasitesiyle ne kadar çok şey öğrenirse, Alimimutlağın bildiklerini uzaktan uzağa da olsa o kadar iyi tahayyül edebileceğini anlamıştı sadece.

Bu yüzden de Rahip Frank'in, Johnny'ninkinden daha kötü bir vakada, kardeşlerinden bir kısmını rahatsız edebilecek ama pek çok yürekte faydalı bir iz bırakacak kelimeleri okuması gerekse, sırf ruhundaki merhamet ve tevazu sayesinde yapardı bunu. Johnny'nin arkasından okurken kendi altı çocuğunu düşündü, fukaralığını değil ve gözleri buğulandı. Onu dinleyen ufak tefek, akıllı karısıyla birlikte düşünceli düşünceli baktılar küçük mezara ve kolkola eve döndüler.

Aristokrat malikânede keder, Köşk'te sevinç vardı. Bay Wegg, ille de yetim istiyorlarsa kendinin de yetim olduğunu, ondan iyisini bulamayacaklarını söylüyordu kendi kendine. Brentford havalisinde aranıp durmanın, insana bağlanmayan, insan için fedakarlık yapmayan hakiki yetimler aramanın ne anlamı vardı; onların davası uğruna Bayan Elizabeth, Efendi George, Jane Teyze ve Parker Amca'dan vazgeçmiş hazır yetim dururken?

Olup bitenleri duyunca kıkır kıkır güldü Bay Wegg. Şimdi adını vermek istemediğimiz bir şahidin de sonradan doğrulayacağı üzre, Köşk'ün ücralığını fırsat bilip tahta bacağını kaldırarak, gerçek bacağıyla muzaffer bir pirüvet yaptı baletler misali.

John Rokesmith bu dönemde Bayan Boffin'e, bir Sekreterin patronunun karısına davrandığı gibi değil bir evladın annesine davrandığı gibi yaklaşmıştı. Zaten daha işe başladığı ilk günde kendini gösteren bastırılmış, şefkatli bir hürmet vardı halinde tavrında; Bayan Boffin'in kılık kıyafetinde ya da hareketlerinde başkalarına tuhaf gelen şeyler ona hiç tuhaf gelmezdi; bazen onun yanındayken yüzünde bir hoşnutluk ifadesi olurdu ama Bayan Boffin'in samimi ve şen mizacından aldığı keyif bir tebessüm kadar bir gözyaşında da bulabilirdi ifadesini. Koruyup büyütecek küçük bir John Harmon'ı evlat edinme arzusunu ne kadar iyi anladığını her hareketi ve sözüyle belli etmişti Sekreter, şimdi de hayal kırıklığıyla sonuçlanan bu arzuya, Bayan Boffin'i ona minnettar bırakan, erkekçe bir şefkat ve saygıyla yaklaşıyordu.

"Size teşekkür ederim, Bay Rokesmith," dedi Bayan Boffin, "bütün kalbimle. Çocukları seviyorsunuz."

"Sevmeyen yoktur herhalde."

"Herkes sevmeli tabii," dedi Bayan Boffin; "ama hepimiz yapmamız gereken şeyleri yapmıyoruz değil mi?"

"Aramızdan bazıları, diğerlerinin kusurlarını telafi ediyor. Sizin çocuklara büyük sevgi gösterdiğinizi anlattı Bay Boffin."

"Kendisi de benden aşağı kalmaz ama hep böyledir; ne kadar iyi şey varsa bana yakıştırır. Biraz hüzünlü bir haliniz var, Bay Rokesmith."

"Öyle mi?"

"Bana öyle geldi. Çok kardeşiniz var mıydı?" Rokesmith başını iki yana salladı. 'Tek çocuk muydunuz?"

"Hayır, bir kardeşim daha vardı. Öleli çok oldu." "Anneniz ya da babanız hayatta mı?"

"Öldüler."

"Başka akrabanız yok mu'"

"Akrabam varsa onlar da ölmüş olmalı. Hiç bilmiyorum."

Konuşmanın bu noktasında Bella sessiz adımlarla geldi. Bir an orada kalsın mı geri çekilsin mi bilemeden kapıda durakladı, çünkü geldiğinin fark edilmediğini anlamıştı.

"Biz yaşlı kadınlar biraz boşboğaz oluruz," dedi Bayan Boffin, "ama size bir şey soracağım. Aşık olup da hüsrana uğramadığınıza emin misiniz?"

"Elbette. Neden sordunuz?"

"Çünkü bazen biraz süngüsü düşük bir haliniz oluyor, bu yaşta olmayacak bir şey. Otuz var mısınız?" "Daha otuzuma gelmedim."

Bu noktada kendini belli etme zamanı geldiğini düşünen Bella dikkat çekmek için öksürdü, özür diledi ve iş meselesi konuşuyorlarsa hiç rahatsız etmeyip gitmesinin daha iyi olacağını söyledi.

"Gitme," dedi Bayan Boffin, "iş meselesi konuşmuyorduk daha, ama konuşsak iyi olacak ve sen de bu işlerle benim kadar ilgilisin Bella. Ama Noddy'ciğim burada olup fikrini söylese iyi olurdu. Noddy'ciğimi çağırmaya giden çıkar mı acaba?"

Rokesmith bu vazifeyi yerine getirmek üzere odadan çıktı, biraz sonra da yanında hızlı hızlı yürüyen Bay Boffin'le geri döndü. Konuşulacak bu iş meselesi Bella'nın içinde belli belirsiz bir telaş yaratmıştı.

"Gel yanıma otur canım," dedi Bayan Boffin, Bella'nın koluna girip onunla birlikte geniş divana kurularak; "Noddy sen şuraya, Bay Rokesmith de şuraya. Sizinle konuşmak istediğim konu şu: Bay ve Bayan Milvey bana çok nazik bir mektup yollamışlar (Bay Rokesmith daha demin okudu, ben elyazısını pek sökemiyorum da) başka bir küçük çocuk bulmayı teklif ediyorlar, okutalım yetiştirelim diye. Bunu görünce düşünmeye başladım."

("Kafası motor gibi çalışır," diye mırıldandı Bay Boffin, hayran hayran araya girerek, "bir başladı mı durduramazsın. Çok kolay başlamaz belki ama başladı mı motor gibidir.")

"Ne diyordum, düşünmeye başladım," kocasının iltifatıyla yüzüne renk gelen Bayan Boffin kaldığı yerden devam etti, "aklıma iki şey geldi. Birincisi, John Harmon'ın adını yaşatmak konusunda çekingenliğe kapıldım. Talihsiz bir ad bu, başka bir yavrucağa daha bu ismi verirsem ve yine uğursuz gelirse kendimden bilirim herhalde."

"iyi ama," dedi Bay Boffin, Sekreteri'nin fikrini merak ederek, "buna batıl inanç denemez mi acaba?"

"Bayan Boffin'in içinde böyle bir his var sadece," dedi Rokesmith itinayla. "Hep talihsiz bir isim olmuş bu. Şimdi de bu yeni talihsizlik eklendi. Hazır silinmiş gitmiş bu isim. Neden canlandırmalı? Bayan Wilfer ne düşünüyor sorabilir miyim acaba?"

"Benim için de pek talihli bir isim olmadı," dedi Bella kızararak, "en azından benim buraya gelmemi sağlayana kadar, ama ben işin bu yönünü düşünmüyordum. Bu ismi yavrucağa taktığımız için, o da bana bu kadar sevgi gösterdiği için, başka bir çocuktan bu ismi kıskanırım gibime geliyor. Bu isim benim için çok kıymetli bir hal aldı, bu şekilde kullanma hakkın kendimde bulamam."

"Sen de böyle mi düşünüyorsun?" dedi Bay Boffin, Sekreter'in yüzüne dikkatle bakıp yine ona hitap ederek.

"Yine aynı şeyi diyeceğim, his meselesi," dedi Sekreter. "Bayan Wil-fer'ın bu hisleri tam bir hanıma yakışacak, çok güzel hisler."

"Sen de kendi fikrini söyle Noddy," dedi Bayan Boffin.

"Benim fikrim, hanım," dedi Altın Çöpçü, "seninkiyle bir."

"Öyleyse," dedi Bayan Boffin, "John Harmon'ın ismini tekrar canlandır-mamaya, mezarda dinlenmeye bırakmaya karar verdik. Bay Rokesmith'in de dediği gibi his meselesi bu, ama Yarabbi, ne çok mesele his meselesi! Neyse; şimdi ikinci düşünceme geliyorum. Bellacığım sen de, Bay Rokesmith de hatırlıyorsunuzdur, kocama John Harmon'ın anısına bir yetim evlat edinmeyi istediğimi ilk söylediğimde, zavallı çocuğun nasıl John'un parasının keyfini süreceğini, onun yaşadığı kederlerden korunacağını düşünmenin beni rahatlattığın da söylemiştim."

"Aynen!" diye bağırdı Bay Boffin. "Aynen böyle dedi! Nokta!"

"Hayır, nokta deme, Noddy'ciğim," dedi Bayan Boffin, "çünkü başka bir şey diyeceğim. O zaman da samimiydim, şimdi de öyle. Ama bu küçüğün ölümü kendi kendime bir soru sormama sebep oldu, acaba ben kendimi mi memnun etmeye çalışıyorum? Yoksa neden güzel bir çocuk aradım o kadar, hoşuma gidecek bir çocuk? Madem iyilik yapmak istiyorum neden sırf iyilik olsun diye yapmadım da kendi zevklerimi, beğenilerimi işe karıştırdım?"

"Belki," dedi Bella; bunu öldürülen adamla tuhaf ilintisinden kaynaklanan hafif bir hassasiyetle söylemişti belki, "bu ismi canlı tutmak istediğinizde, gerçek sahibi kadar ilginizi çekmeyecek bir çocuğa vermek istemediniz. O çocuğa büyük alaka duyuyordunuz."

"Canım," dedi Bayan Boffin ona sarılarak, "ne kadar iyisin, böyle bir sebep düşündün; umarım dediğin gibidir, aslında bir yere kadar öyle olduğuna eminim ama tümüyle öyle değil korkarım. Ama artık böyle bir mesele kalmadı çünkü bu ismi bir kenara koyduk."

"Hatıralarımızda sakladık," dedi Bella duygulu duygulu.

"Ne güzel söyledin, canım; hatıralarımızda sakladık Ben de düşündüm ki bakacak bir yetim alacaksam, benim için cici bir oyuncak olmasın, yardıma muhtaç bir mahlûk olsun."

"Güzel olmayacak mı?" diye sordu Bella.

"Hayır," dedi Bayan Boffin kararlı bir sesle.

"Başka bir cazibesi de olmayacak mı peki?" diye sordu Bella.

"Hayır," dedi Bayan Boffin. "Böyle bir şart yok. Şöyle olabilir. Hayatta bir yere gelmesini sağlayacak bazı üstünlüklerden yoksun ama iyi niyetli, dürüst, çalışkan, biraz yardıma ihtiyaç duyan ve bunu hak eden bir çocuk karşıma çıksın. Ben de gerçekten samimiysem, bencil olmamaya kararlıysam, alıp ona bakayım."

Tam o sırada daha önceki vakada hisleri incinmiş olan uşak içeri girdi ve Rokesmith'in yanına giderek, tasvip etmediği Zifos'un geldiğini bildirdi.

Heyetin dört üyesi birbirlerine bakıp bir an durakladılar. "Buraya getirilsin mi hanfendi?" diye sordu Rokesmith.

"Evet," dedi Bayan Boffin. Bunun üzerine uşak ortadan kayboldu ve Zi-fos'u takdim ettikten sonra büyük bir hoşnutsuzlukla çekildi.

Bayan Boffin'in ilgisi Bay Zifos'u siyah bir takım elbiseyle kuşatmıştı. Rokesmith, terziye, sanatının bütün ustalığını sergileyerek kemik çıkıntılarını gizlemesini tembihlemişti. Ama Zifos'un vücudunun zaafları, terzilik ilminin en güçlü çözümlerinin bile fevkindeydi, nitekim Heyetin karşısında yüz gözlü Argus'un yüz kemikli hali gibi durmakta, ışıltılı çakmalarla ona bakanların gözlerini almaktaydı. Kimliği belirsiz bir şapkacının sanatsal beğenisi, ona apartman boyunda bir şapka bahşetmişti; şapkanın arka tarafına, tepeden kenara kadar dikilmiş kurdelalar,

siyah bir demette son buluyor, hayalgücünü bozguna uğratıp, aklı isyana zorluyordu. Bacaklarına ihsan edilmiş bazı özel güçler, parlak pantolonunun paçalarını yukarı çekmiş, dizlerini torbalandırmıştı bile; kollarının sahip olduğu benzer melekeler de ceketinin yenlerini kısaltıp, dirsek kısmında kat kat toplamıştı. Ceketinin kısa kuyruğu ve kemerinde esneyen bir açıklıkla tezyin edilmiş Zifos, kendini inkar etmiyordu.

"Betty nasıl, evladım?" diye sordu Bayan Boffin.

"Teşekkür, hanımım," dedi Zifos, "idare ediyor işte, çay için, bütün öteki şeyler için teşekkürlerini yolladı, herkesin sıhhatini sordu."

"Yeni mi geldin Zifos?"

"Evet, hanımım."

"Yemek yememişsindir öyleyse?"

"Hayır, hanımım. Ama yiyesim var. O güzel buyruklarınızı unutmadım. Hani dediydiniz ya buraya geldin mi mutlaka, et, bira, puding yemeden gitmeyeceksin - yok ama dört taneydi, yediğimde ezberlediydim; bir et, iki bira, üç sebze, dört neydi? Puding var ya, dört puding!" Zifos başını arkaya atıp ağzını kocaman açtı ve katıla katıla güldü.

"Bakımlıklar nasıl?" diye sordu Bayan Boffin.

"İyiceler, hanımım, toparlanıyorlar."

Bayan Boffin, Heyetin diğer üyelerine baktıktan sonra parmağıyla onu çağırdı: "Zifos."

"Efendim, hanımım."

"Yanıma gel, Zifos. Her akşam burada yemek ister misin?"

"Dördünü birden mi? Ah, hanımım!" Zifos'un hisleri, şapkasını elinde sıkmasına ve bir dizini kasmasına sebebiyet vermişti.

"Evet. Çalışman ve hak etmen kaydıyla burada sürekli bakılmaya ne dersin?"

"Ah, hanımım! Yok ama Bayan Higden'var," dedi Zifos, kapıldığı coşkudan kendini sıyırıp, ciddi bir ifadeyle başını iki yana sallayarak. "Bayan Higden var. Bayan Higden her şeyden önce gelir. Bayan Higden'dan daha iyi arkadaş olmaz bana. Tezgahın çarkını da bir çevirecek lazım. Çarkı çeviren olmazsa Bayan Higden'ın hali nice olur?" Bayan Higden'ın böyle zor bir durumda kalacağını düşünmek bile Bay Zifos'un betini benzini attırdı ve onu büyük bir gerilimle doldurdu.

"Çok haklısın Zifos," dedi Bayan Boffin, "ben de senin gibi düşünüyorum. Bu işi halletmek lazım. Betty Higden'ın çarkını çevirecek birisi bulunursa sen de buraya gelir, ömrünün sonuna kadar bakılırsın ve ona çark çevirmekten başka şekillerde yardım edersin."

"Öyle bile olsa," dedi galeyana gelen Zifos, "çarkı geceleri de çevirebilirim, di mi? O zaman gündüzleri burada dururum, geceleri oraya giderim. Uyumasam da olur. Ya da azıcık kestirsem bile," dedi Zifos bir an düşündükten sonra, "Çarkı çevirirken kestirebilirim. Daha önce de yaptım, çok da iyi oldu."

Bay Zifos, o an duyduğu minnettarlıkla Bayan Boffin'in elini öptü, sonra kendi duygularına yer açabilmek için biraz uzaklaşıp başını arkaya attı ve acıklı acıklı uludu. Yüreğinde şefkate delalet etse de zaman zaman komşuları rahatsız edebileceğini gösteren bir hareketti bu: Tam o sırada uşak kapıdan başını uzattı ve çağırılmadığını görünce özür dileyerek, "İçeri kedi girdi zannettim," diyerek kendini haklı çıkarmaya çalıştı.

11. Bölüm -Gönül Meseleleri

İğne deliği gibi minicik pencereli, kitap kapağı gibi minicik kapılı, minicik lojmanında oturan ufacık tefecik Bayan Peecher, gizli alakasının nesnesini yakın takibe almıştı. Kör olduğu iddia edilse de aşk yaman bir gözcüdür; Bayan Peecher da, Bay Bradley Headstone üzerinde çift vardiya çalışıyordu. Casus rolü oynamaya doğal bir meyli olduğundan -ketum, kum-pasçı, hesapçı biri olduğundan- değil; ona karşılık vermeyen Bradley'i, kendisinde varlığı daha önce hiç tespit edilmemiş, kayıtlara geçmemiş, ilkel ve sade bir aşk sermayesiyle sevdiği için. Sadık karatahtası sadece ateşe tutulduğunda içindekileri gösteren kağıdın, tebeşiri de görünmez mürekkebin gizli özelliklerine sahip olsaydı, öğrencileri şaşırtmak için tasarlanmış nice küçük denemeler, Bayan Peecher'ın gönlünün yakıcı etkisiyle, kuru aritmetik hesapların altından kendini gösterecekti. Zira okul olmadığı zamanlarda, sakin boş zamanı ve sakin küçük evi kendine kaldığında, Bayan Peecher sırdaşı karatahtaya hayali bir tasvir çiziktirebilirdi; ılık bir akşam alacasında, köşedeki Pazar yerinde iki kişi görülmektedir, birincisi erkektir ve çıtı pıtı bir kadına doğru eğilmiştir, alçak sesle şu kelimeleri söyler, "Emma Peecher, karım olur musun?" bunun üzerine kadının başı adamın omzuna dayanır ve bülbüller şakımaya başlar. Öğrenciler farkına varmasa, şüphelenmese de Bradley Headstone okuldaki alıştırmalara bile sızmış tır. Konu Coğrafya mı? Lavlar püskürmeden hemen önce Etna ve Vezüv'den o fırlar, İzlanda'nın sıcak kaynaklarında hiç zarar görmeden kaynar, Ganj ve Nil boyunca görkemle süzülür giderdi. Tarih dersinde bir kral mı anlatılıyor? Onu kumlu pantolonu, boynunda saat kordonuyla göz önüne getirmek mümkündü. Yazı dersi mi vardı? Büyük B ve büyük H konusunda, Bayan Peecher'ın sınıfındaki kızlar, alfabedeki bütün harflerin bir dönem önündeydi. Bayan Peecher'ın verdiği ezberden hesap dersi de genelde Bradley Headstone'a muhteşem bir gardrop düzmeye yarardı; tanesi iki buçuk peniye kırk dört kravat, dört pond altı peniye iki büyük gümüş saat; tanesi on sekiz şiline yetmiş dört siyah şapka ve benzeri aşırılıklar.

Gün boyu her fırsatta gözlerini Bradley'e çeviren yaman gözcü, çok geçmeden Bayan Peecher'a, Bradley'in her zamankinden daha düşünceli olduğunu, asık ve dalgın bir suratla ortalıkta çokça dolaştığını, kafasında müfredatta olmayan bir şeyleri çevirip durduğunu söyledi. Elmalarla armutları toplayınca - elmaların altına, Charley Hexam'la yakınlığını ve bu tuhaf hallerini, armutların altına da ablaya yapılan ziyareti koyunca, gözcü, Bayan Peecher'a bu işin altında ablanın yattığına dair güçlü şüphelerini iletmeden edemedi.

"Acaba," dedi Bayan Peecher, Cumartesi ikindisi oturmuş haftalık raporunu hazırlarken, "Hexam'ın ablasının adı neymiş?"

Her an tetikte, nakışını işlemekte olan Mary Anne elini kaldırdı.

"Evet, Mary Anne."

"Lizzie, öğretmenim."

"Bence böyle bir isim olamaz, Mary Anne," dedi Bayan Peecher eğitici bir sesle. "Lizzie, Hıristiyan ismi mi Mary Anne?"

Mary Anne işini bırakıp ayağa kalktı, ellerini sorguya çekiliyormuş gibi arkada kavuşturdu ve cevap verdi: "Hayır, zamanla bozulmuş bir isimdir, Bayan Peecher."

Alışkanlıkla, "Ona bu ismi kim vermiş?" diye devam ediyordu ki kendini tuttu Bayan Peecher çünkü Mary Anne'in vaftiz anneleri ve babaları diye cevap vermek için kıvrandığını görebiliyordu. "Yani hangi ismin bozulmuş halidir?" diye soruyu düzeltti.

"Elizabeth ya da Eliza, Bayan Peecher."

"Aferin, Mary Anne. Hıristiyanlığın başlarında Lizzie diye bir isim olduğunu hiç zannetmiyorum." Bayan Peecher müthiş ağırbaşlıydı. "Bu durumda, Hexam'ın ablasının Lizzie diye bilindiğini ama gerçek adının bu

olmadığını söyleyebiliriz. Değil mi Mary Anne?"

"Evet, Bayan Peecher."

"Peki," diye devam etti Bayan Peecher, kendisi için değil de Mary Anne için gayri resmi bir sınav düzenlediği görüntüsü içinde gönlü rahat, "peki Lizzie diye bilinen ama gerçek adı Lizzie olmayan bu genç kadın nerede oturuyormuş? Cevap vermeden iyi düşün."

"Millbank, Smith Meydanı, Church Sokağı'nda, öğretmenim."

"Millbank, Smith Meydanı, Church Sokağı," diye tekrar etti Bayan Peecher, bunun yazılı olduğu kitabı önceden okumuş gibi. "Aynen. Peki bu genç kadın ne iş yapıyormuş, Mary Anne? Acele etme."

"Şehirde bir giyim mağazasında çalışıyormuş, hanfendi."

"Ya!" dedi Bayan Peecher biraz düşünerek; ama onaylayan bir sesle hemen ilave etti, "Şehirde bir giyim mağazasında. Eee?"

"Charley diyor ki..." diye tam konuşmaya devam edecekti ki öğretmeninin bakışlarıyla karşıladı. "Hexam diyecektim, Bayan Peecher."

"Ben de senden bunu beklerdim, Mary Anne. Bunu söylemene sevindim. Hexam?"

"Ablasından memnun olmadığını söylüyor," diye devam etti Mary Anne, "ablası onun tavsiyelerine kulak asmıyormuş, başka birinin sözüne göre davranıyormuş, bu da... "

"Bay Headstone geliyor!" diye bağırdı Bayan Peecher, çabucak aynada kızarmış yüzüne bakarak. "Çok güzel cevaplar verdin Mary Anne. Düşüncelerini açık ve net olarak tanzim etme alışkanlığı geliştiriyorsun, çok güzel. Şimdilik bu kadar yeter."

Basiretli Mary Anne yerine ve sessizliğine geri dönerek nakışını işlemeye devam etti, işledi, işledi, ta ki öğretmenin gölgesi önden gelip birazdan orada olduğunu duyurana kadar.

"İyi akşamlar Bayan Peecher," dedi öğretmen, gölgenin peşinden gelip onun yerini alarak.

"İyi akşamlar Bay Headstone. Mary Anne, sandalye getir."

'Teşekkür ederim," dedi Bradley, her zamanki mesafeli tavrıyla oturarak. "Fazla oturmayacağım. Komşunuz olarak sizden bir ricam var, onun için gitmeden uğrayayım dedim."

"Gitmeden önce mi dediniz, Bay Headstone?" diye sordu Bayan Peec-her.

"Evet şeye gidiyordum da - öyle çıkıyorum işte." "Millbank, Smith Meydanı, Church Sokağı," diye tekrarladı Bayan Peecher içinden.

"Charley Hexam ihtiyacı olan kitapları almaya gitti, muhtemelen benden önce döner. Evi boş bıraktığımızdan, size danışmadan anahtarı buraya bırakacağımı söyledim. Sizin için bir sakıncası var mı?"

"Elbette yok, Bay Headstone. Yürüyüşe mi çıkıyorsunuz?"

"Hem yürüyüş hem - iş."

"Millbank, Smith Meydanı, Church Sokağı'ndaki bir iş," diye kendi kendine tekrarladı Bayan Peecher.

"Diyeceğimi dediğime göre," diye devam etti Bradley, anahtarını masanın üzerine bırakarak, "yola koyulsam iyi olur. Bir isteğiniz var mı Bayan

Peecher?"

"Teşekkür ederim, Bay Headstone. Ne tarafa gidiyorsunuz?" "Westminster taraflarına."

"Millbank," diye tekrar etti Bayan Peecher zihninde. "Bir isteğim yok, teşekkür ederim, Bay Headstone; size zahmet vermeyeyim." "Zahmet olur mu hiç," dedi öğretmen.

"Ya!" dedi Bayan Peecher ama yine içinden, "siz bana türlü zahmetler veriyorsunuz ama!" Halindeki ve gülüşündeki bütün sükûnete rağmen, öğretmen çıkarken içindeki duyguları zaptetmekte büyük zahmet çekiyordu.

Öğretmenin gideceği adresi doğru bilmişti. Bradley Headstone, atalarının inşa ettikleri dolambaçlı sokaklarda ifadesini bulan, hikmetinin izin verdiği ölçüde düz bir rota takip ederek bebek terzisinin evine yöneldi ve tek bir sabit fikre saplanmış kafasını yerden kaldırmadan yürüdü. Lizzie'yi gördüğü andan itibaren yerinden kımıldatamadığı bir fikir olmuştu bu.

İçinde bastırabildiği her şeyi bastırmış, dizginleyebildiği her şeyi dizginlemiş gibi geliyordu ona ve kendi üzerindeki denetiminin -bir anda- kalkıverdiği o an gelmişti işte. İlk bakışta aşk, haddinden fazla tartışılmış bayat bir ifadedir; bu adamınki gibi için için yanan bazı mizaçlarda, başka ihtiraslar ustalıkla zincir altında tutulabilirken, bu ihtiras aniden alev alır ve rüzgârı arkasına almış yangın gibi her şeyi yakar geçer. Etrafta zayıf, taklitçi mizaçtan bol bir şey bulunmadığını ve bunların ortaya atılan doğru yanlış her türlü fikirle galeyana gelmeye meyilli olduğunu düşünürsek -bu aralar, hiç yapılmamış, yapılsa da başka biri tarafından yapılmış bazı yararlılıklar için birilerinin göklere çıkarılması şeklinde vuku bulmakta- o kadar sıradan olmayan başka mizaçların, tek bir dokunuşta alev almak üzere senelerce uykuda beklemesine şaşmamalı.

Öğretmen kukumav kuşu gibi düşünerek yoluna devam etti. Endişeli yüzünde, bir kavgada yenilmiş olmanın izleri açıktı. Aslında Charley Hexam'ın ablasına duyduğu tutkuya yenilmenin buruk utancını halen içinde taşıyordu ama o sırada ihtirasını başarılı bir neticeye erdirme üzerine yoğunlaşmıştı.

Tek başına oturmuş işini yapan bebek terzisinin karşısına çıktı. "Aha!" dedi bu sert, genç şahıs, "demek sen geldin? Ben senin bütün numaralarını bilirim, dostum!"

"Hexam'ın ablası daha gelmedi mi?" diye sordu Bradley Headstone.

"Nasıl da kandırırsın herkesi," dedi Bayan Wren.

"Senin için bir sakıncası yoksa beklemek isterim çünkü onunla konuşmak istiyorum."

"Öyle mi?" dedi Bayan Wren. "Otur. Umarım bu istek karşılıklıdır."

Bradley, tekrar işine eğilen bu aksi yüze güvensizce baktı ve şüpheleri gidermek için sordu:

"Ziyaretimin Hexam'ın ablasının hoşuna gitmeyeceğini mi ima ediyorsun?"

"Ondan böyle bahsetme. Buna tahammül edemiyorum," dedi Bayan Wren, parmaklarını sabırsızca arka arkaya şaklatarak, "çünkü Hexam'ı sevmiyorum."

"Yaaa!"

"Aynen öyle." Bayan Wren hoşnutsuzluğunu göstermek için burnunu kırıştırdı. "Bencil. Kendinden başka kimseyi düşünmüyor. Hepiniz öylesiniz."

"Hepimiz mi? Öyleyse beni de sevmiyorsun herhalde?" "Olabilir," dedi Bayan Wren omzunu silkip gülerek "Seni pek tanımıyorum."

"Hepimizin böyle olduğunu bilmezdim doğrusu," dedi Bradley, bu suçlamaya biraz incinmiş bir halde cevap vererek. "Bazılarımız desek daha iyi olmaz mı?"

"Yani," dedi küçük mahlûk, "sen hariç hepsi. Hah! Şu hamının yüzüne bak bir. Bu Bayan Hakikat. Haşmetmeapları. Tümüyle kuşanmış."

Bradley ona doğru uzatılan bebeğe baktı -az önce tezgahta yüzüstü yatırmış elbiseyi sırtından dikiyordu bebek terzisi- sonra gözlerini kaçırdı.

"Haşmetmeapları Bayan H'yi tezgahın şu köşesine koyuyorum, duvara dayıyorum ki mavi gözleri üzerinde parlasın." Bayan Wren bebeği dediği şekilde yerleştirdikten sonra iğnesiyle havada iki küçük hareket yaptı, Bradley'in gözlerine dokundurur gibi; "Şimdi Bayan H'nin şahitliğinde sana soruyorum, buraya niçin geldin?"

"Hexam'ın ablasını görmek için."

"Deme şu lafı!" diye terslendi Bayan Wren çenesini kaldırarak. "Peki mevzu nedir?" "Kendisi."

"Ah Bayan HI" diye bağırdı Bayan Wren. "Duydun mu ne dedi!" "Onunla konuşmak istiyorum," diye devam etti Bradley, mevcut olanı hoş tutup, olmayana sinirlenerek; "kendi iyiliği için." "Ah Bayan H!" diye bağırdı terzi.

"Kendi iyiliği için," diye tekrarladı Bradley öfkelenerek, "tabii kardeşinin de. Hiçbir çıkar olmayan birisi olarak buraya geldim."

"Bak bak, Bayan H," dedi terzi, "bunu da duyduk ya, en iyisi senin yüzünü duvara çevirelim." O tam bu işi yaparken Lizzie Hexam geldi ve Bradley Headstone'u orada bulmaktan, Jenny'nin gözlerine yaklaştırdığı küçük yumruğunu ona doğru salladığını görmekten ve Haşmetmeaplar Bayan H'yi yüzü duvara dönük bulmaktan hayrete düştü.

"Hiçbir çıkan olmayan bu bey, Lizzie'ciğim," dedi bilmiş Bayan Wren, "senin ve kardeşinin iyiliği için konuşmaya gelmiş. Bak sen! Bu kadar nazik, bu kadar ciddi bir konu konuşulurken üçüncü şahısların bulunması hoş kaçmaz, sen iyisi mi üçüncü şahsı yukarı götür canım, üçüncü şahıs çekilsin."

Lizzie, bebek terzisinin kalkmak için yardım almak üzere uzattığı elini tuttu ama sadece sorgulayan bir gülüşle baktı ve başka bir hamlede bulunmadı.

"Biliyorsun kendi başına bırakıldığında üçüncü şahıs çok fena topallıyor," dedi Bayan Wren, "sırtı çok ağrıyor, bacakları da fena; senin yardımın olmadan saltanatla çekilemeyecek, Lizzie."

"En iyisi oturduğu yerde otursun," dedi Lizzie, kendisine uzanan eli bırakıp elini Bayan Jenny'nin bukleleri üzerine koydu. Sonra Bradley'e döndü: "Sizi Charley mi gönderdi beyefendi?"

Biraz kararsız bir tavırla ona beceriksiz bir bakış fırlatan Bradley, ayağa kalkıp yanına bir sandalye götürdükten sonra dönüp kendi sandalyesine oturdu.

"Aslında Charley'nin yanından geliyorum," dedi, "çünkü ondan biraz önce ayrıldım ama onun tarafından görevlendirilmedim. Kendi kendime karar verdim."

Dirseklerini tezgaha, çenesini ellerine dayamış olan Bayan Jenny Wren, yan yan bakarak onu dikkatle süzüyordu. Lizzie de kendi farklı tavrıyla ona bakmaktaydı.

"Aslını isterseniz," diye başladı Bradley, ağzı öyle kurumuştu ki bazı kelimeleri telaffuz etmekte zorlanıyordu; bunun farkında olmak tavırlarına daha çekingen ve kararsız bir hal veriyordu; "doğrusunu isterseniz, (bildiğim kadarıyla) benden hiç sır saklamayan Charley meseleyi olduğu gibi itiraf etti."

O susunca Lizzie sordu: "Hangi meseleyi, beyefendi?"

"Sanırım," dedi öğretmen, bakışlarını ona kaldırıp beyhude orada tutmaya çalıştı ama gözleriyle karşılaşınca elinde olmadan yine yere indirdi, "bunu uzun uzadıya anlatmak münasebetsizlik olacak. Sözünü ettiğim şey kardeşinizin sizin için yaptığı planları dikkate almayıp, başkasının planlarını tercih etmeniz, Bay - Bay Eugene Wrayburn'dü sanırım."

Bu isimden emin olmama numarasını da yine ona tedirgin bir bakış fırlatarak yapmış, o bakışlar da öncekiler gibi yere inmişti.

Karşı taraftan bir cevap gelmediğinden yeniden başlamak zorunda kaldı ve yeni bir mahcubiyetle başladı.

"Kardeşiniz planlarını bana ilk zihninde şekillenmeye başladığı zaman anlatmıştı. Aslında buraya geçen gelişimde, birlikte geri yürürken anlatmıştı, benim ablasına dair izlenimlerim henüz tazeyken."

Belki özellikle yapmamıştı ama küçük terzi, çenesini tutan ellerinden birini uzatıp dalgın dalgın Haşmetmeapları Bayan H'nin yüzünü orada bulunanlara çevirmişti. Bunu yaptıktan sonra yine eski duruşuna geçti.

"Ben de onun fikirlerini destekledim," dedi Bradley, tedirgin bakışları bebeğe çevrildi ve farkında olmadan orada daha fazla durdu, "hem böyle bir planı yapma hakkı doğal olarak kardeşinize ait olduğundan, hem de kendim bir katkıda bulunmayı umduğum için. Bir katkıda bulunmaktan tarif edilmez bir zevk duyacaktım, tarif edilmez bir ilgi duymuştum. Bu yüzden de itiraf etmeliyim ki kardeşiniz hayal kırıklığına uğradığında ben de uğradım. Niyetim herhangi bir şey gizlemeden açıkça konuşmak, bunu da söyleyeyim."

Bu noktaya kadar gelebilmek ona cesaret vermiş gibiydi. Çok daha güvenli ve güçlü bir tonda devam etti. Gerçi yaralı olduğu halde bağırmak istemeyen bir adam gibi, dişlerini sıkmak ve sağ yumruğunu sol elinin içinde döndürmek gibi tuhaf bir davranış şekli benimsemişti.

"Ben güçlü hisleri olan bir adamım, bu hayal kırıklığını da çok güçlü yaşadım. Yaşıyorum. Hislerimi pek belli etmem; bazılarımız hislerini bastırmayı alışkanlık haline getirmek zorundadır. Ben de bastırırım. Neyse, kardeşinize dönersek. Bu mesele ona o kadar dokundu ki gidip, adını yanlış hatırlamıyorsam, Bay Eugene Wrayburn'e serzenişte bulundu (ben de yanındaydım). Gerçi pek etkili olamadı. Bay - Bay Eugene Wrayburn'ün - gerçek karakterine gözü kapalı olmayan herkes bunu tahmin edebilir."

Tekrar Lizzie'ye baktı ama bu sefer gözlerini kaçırmadı. Yüzü önce kıpkırmızı, sonra bembeyaz, sonra yeniden kıpkırmızı oldu, sonunda yine bembeyaz kesilip öyle de kaldı.

"Sonunda buraya tek başıma gelip sizden ricada bulunmaya karar verdim. Buraya tek başıma gelip sizden seçtiğiniz bu yolu değiştirmenizi rica etmeye karar verdim. Kardeşinize ve başkalarına karşı son derece küstah tavırlar sergileyen bir yabancıya güvenmek yerine, kardeşinizi ve onun arkadaşını tercih edin."

Öğretmenin tavrındaki değişikliklere göre Lizzie Hexam da renkten renge girmişti; şimdi yüzünde biraz öfke, daha çok hoşnutsuzluk, azıcık da korku vardı. Ama çok derli toplu bir cevap verdi.

"Bu ziyaretinizin iyi niyetle yapıldığına hiç şüphem yok, Bay Headstone . Charley'nin iyi arkadaşısınız, bu yüzden de niyetinizden şüphe etmeye hakkım yok. Charley'ye söyleyebileceğim tek şey var, bu kadar itiraz ettiği yardımı kabul ettiğim sırada benim için planlar olduğunu bilmiyordum; en azından henüz bana söylememişti. Çok düşünceli ve hassas bir yardım teklifiydi ve kabul etmemin de benim içimde ağırlığı olan sebepleri vardı ki Charley için de bunların bir ağırlığı olması gerekir. Bu konuda Charley'ye söyleyecek başka bir şeyim yok."

Lizzie'nin onu böyle yok sayması ve sözlerini sadece kardeşiyle sınırlaması Bradley'in açık kalan dudaklarını titretti.

"Charley'nin kendisi gelseydi ona da söylerdim," diye devam etti, son anda aklına bir şey gelmiş gibi, "Jenny'yle ikimiz öğretmenimizden çok memnunuz, çok bilgili ve sabırlı bir hanım ve bizimle yakından ilgileniyor. Kendisi o kadar başarılı ki kısa bir süre sonra onu bırakıp kendi başımıza devam edebilecek hale geleceğiz. Charley öğretmenler konusunda bilgilidir, bizim öğretmenimizin de bu iş için eğitim veren bir enstitüden geldiğini bilseydi içi rahat ederdi."

"Sizden bir ricam olacaktı," dedi Bradley Headstone, kelimeleri paslı bir değirmende öğütür gibi ağzında

geveleyerek, "sizden bir ricam olacaktı, tabii yanlış anlamayın ama acaba bir itirazınız olur muydu - demek istediğim kardeşinizle birlikte buraya gelsem ve naçizane becerilerimi ve tecrübemi hizmetinize sunsam acaba ne derdiniz?"

'Teşekkür ederim, Bay Headstone."

"Ama korkarım," dedi, eliyle sandalyesine paramparça etmek ister gibi sıkı sıkı yapışmıştı, gözlerini yere indirmiş olan Lizzie'ye kederle bakıyordu, "benim mütevazı hizmetlerim sizi fazla ilgilendirmiyor?"

Lizzie cevap vermeyince, beyninden vurulmuşa dönen sefil adam, büyük bir tutku ve ezayla yanıp tutuşarak kendiyle mücadeleye koyuldu. Bir süre sonra mendilini çıkarıp alnını ve ellerini sildi.

"Söylemek istediğim son bir şey daha var ama en önemlisi bu. Bu meseleye itiraz etmemde, size henüz açıklanmamış şahsi bir sebep var. Belki -mutlaka demiyorum- belki sizi farklı düşünmeye sevkedebilir. Şu anda bu konudan bahsetmek imkânsız görünüyor. Bu konuyu konuşmak üzere bir görüşme daha yapmaya bir itirazınız olmaz değil mi?"

"Charley'le birlikte, değil mi Bay Headstone?"

"Charley - şey," diye cevap verdi, mahvolmuş bir halde, "evet! Peki o da olsun. Bu konu kapanmadan önce daha uygun koşullarda bir görüşme daha yapmaya bir itirazınız olmaz değil mi?"

"Nereye varmaya çalıştığınızı anlamıyorum, Bay Headstone," dedi Lizzie başını iki yana sallayarak.

"Bir yere varmaya çalışmıyorum, sadece konuyu olduğu gibi size nakledebilmek için başka bir görüşme talep ediyorum," dedi.

"Ne konusu, Bay Headstone? Ne kaldı ki?"

"Bunu öteki görüşmede öğreneceksiniz." Sonra bastıramadığı bir umutsuzlukla ekledi, "Böyle bitirmeden bırakıyorum! Bana bir şeyler oldu galiba!" Sonra merhamet dilenir gibi, "İyi geceler!" dedi.

Elini uzattı. Lizzie açık bir tereddütle, hatta gönülsüzce eline dokunduğunda, bütün vücudu tuhaf bir biçimde titredi ve bembeyaz kesilen yüzü acıyla buruldu. Sonra çıkıp gitti.

Bebek terzisi, gözü onun çıktığı kapıda, duruşunu bozmadan oturmaya devam ediyordu. Lizzie'nin tezgahı kenara itip sandalyesini yanına çekmesiyle, daha önce Bradley'e ve kapıya baktığı şekilde ona bakmaya başladı. Sonra arada bir yaptığı üzere aniden çenelerini sertçe birbirine çarptı ve kollarını kavuşturarak arkasına yaslandı. "Hıh! Benimki -zamanı geldiğinde gelip bana kur yapacak adamı kastediyorum canım- bu türden bir şey olacaksa hiç gelmeye zahmet etmesin. Bunun gibileri sağa sola koşturup işini gördüremezsin. Bir iş göreyim derken alev alıp patlar."

"Fena mı, kurtulmuş olursun," dedi Lizzie, ona takılarak.

"O kadar kolay değil," dedi Bayan Wren. "Tek başına patlamaz böyle-leri. İnsanı da kendisiyle birlikte götürür. Ben bilirim bunların numaralarını."

"Yani sana zarar vermek mi ister?" diye sordu Lizzie.

"Tam olarak istemeyebilir, canım," dedi Bayan Wren "ama yan odada barutu ateşe verseler, bu odada olmak bir şey değiştirmez."

"Çok acayip bir adam," dedi Lizzie düşünceli düşünceli.

"Acayip olmasındansa acayip uzakta olmasını tercih ederdim," dedi hazırcevap ufaklık

Akşamları yalnız kaldıklarında, bebek terzisinin uzun sarı saçlarını tarayıp düzeltmek Lizzie'nin daimi meşgalesi olduğundan, ufaklığın çalışırken saçları önüne gelmesin diye bağladığı kurdeleyi çözdü; böyle

güzelleştirici bir yağmura çok ihtiyaç duyan zavallı omuzlara sağanak sağanak döküldü saçlar. "Şimdi tarama Lizzie'ciğim," dedi Jenny; "gel ateşin başında biraz laflayalım." Bu sözleri söyledikten sonra arkadaşının siyah saçlarını açtı; iki gür dalga halinde, kendi ağırlıklarıyla göğsüne döküldü saçlar. Saçların renklerini kıyaslayıp, aralarındaki farkı hayranlıkla seyreder gibi yapan Jenny, hünerli ellerinin bir iki hareketiyle yanağını siyah dalgalar üzerine koyup, kendi kabarık bukleleriyle yüzünü ateşten başka hiçbir şeyin eremeyeceği şekilde gizledi, bu arada Lizzie'nin güzel yüzü ve alnı, hiçbir engel olmaksızın ağırbaşlı ışıkta parlıyordu.

"Bay Eugene Wrayburn'den bahsedelim," dedi Jenny.

Siyah saçların üzerinde duran sarı saçlar arasında bir şey parladı; yıldız değilse -ki olamazdı- gözdü bu; gözse, Jenny Wren'in gözüydü, soyadını aldığı çıt kuşu gibi parlak ve tetikte.

"Neden Bay Wrayburn'den bahsedecekmişiz?" diye sordu Lizzie.

"İçimden öyle geldi de ondan. Acaba zengin mi?"

"Hayır, değil."

"Fakir mi?"

"Galiba bir beyefendi için fakir."

"Ha! Doğru ya! Beyefendi kendisi. Bizim gibilerden değil, di mi?" Lizzie başını dalgın dalgın iki yana salladı ve çok alçak bir sesle "I-ıh, değil," dedi.

Bebek terzisi, kolunu arkadaşının beline dolamıştı. Kolunun duruşunu düzeltirken, çaktırmadan yüzünün üzerindeki saçları üfledi; üzerindeki gölge biraz daha hafifleyen gözü daha bir parlayıp, daha bir dikkatli göründü o zaman.

"Benimki kesinlikle beyefendi olamaz; hemen kapının önüne oturturum. Gerçi Bay Wrayburn'den bahsetmiyorum, onun gönlünü fethetmedim. Birisi etmiş midir acaba!"

"Büyük ihtimalle."

"Öyle mi? Kim acaba!"

"Bir hanımefendinin ona tutulmuş olması, Bay Wrayburn'ün de onu yürekten sevmesi muhtemel değil mi?"

"Belki. Bilmem. Sen hanımefendi olsan onun hakkında ne düşünürdün Lizzie?"

"Ben kim hanımefendi kim!" dedi gülerek "Ne hayal!" "Evet. Ama adı üstünde hayal, farzı misal."

"Benden ne hanımefendi olur ya! Zavallı babacığına nehirde kürekçilik yaban fukara bir kız! Onu ilk gördüğümde babamla birlikte nehirden dönmüştük! Bana bakmasından öyle utanmıştım ki kalkıp çıkmıştım!"

("Demek hanımefendi olmadığın halde o akşam bile sana bakmış!" diye düşündü Bayan Wren.)

"Ben kim hanımefendi kim!" diye devam etti Lizzie alçak sesle, gözü ateşte. "Zavallı babamın mezarı bile hak etmediği o lekeden, o utançtan temizlenmedi, benim için Bay Wrayburn temizlemeye çalışıyor! Ben kim hanımefendi kim!"

"Adı üstünde, hayal et işte, farzı misal," diye üsteledi Bayan Wren.

"Bu hayal bile edilemeyecek bir şey Jenny'ciğim! Benim hayalgücüm oralara çıkamaz." Sönmekte olan ateşin ışıkları, hüzün ve efkarla gülümsediğini gösteriyordu.

"Ama ben bu konuda konuşmaktan hoşlanıyorum, senin de beni hoş tutman lazım Lizzie çünkü zavallı bir kızcağızım ben, yaramaz çocuğum da bugün burnumdan getirdi. Ateşe bak, eskiden değirmen olan o korkunç,

eski evde yaptığın gibi, bana anlatırdın ya öyle. Sevmediğim kardeşine gelecekten haber verirken baktığın yere ne diyordun?"

"Alevlerin arasındaki boşlukta?"

"Hah! Tamam! Orada bir hanımefendi bulabileceğine eminim."

"Alevlerin arasında hanımefendi bulmak, benimki gibi bir kumaştan hanımefendi yapmaktan çok daha kolay, Jenny."

Parlayan göz, dalgın dalgın ateşe bakan yüze dikilmişti. "Ee?" dedi bebek terzisi. "Hanımefendiyi bulduk mu?"

Lizzie başını sallayıp sordu, "Zengin mi olsun?"

"Adam fakir olduğuna göre o zengin olsa daha iyi."

"Çok zengin. Güzel mi olsun?"

"Sen bile güzel olabiliyorsun, Lizzie, o da olmalı."

"Çok güzel."

"Adam için ne diyor?" diye sordu Bayan Jenny alçak sesle, araya giren sessizlikte, ateşe bakan yüzü süzüyordu dikkatle.

"Zengin olmaktan çok memnun, parayı ona verebileceği için. Güzel olmaktan çok memnun, o kendisiyle gurur duyabileceği için. Zavallı kalbi... "

"Hı? Zavallı kalbi, öyle mi?" dedi Bayan Wren.

"Kalbi - kalbini bütün aşkı ve sadakatiyle ona vermiş. Onunla seve seve ölüme gider, hatta onun için seve seve ölüme gider. Bazı kusurları olduğunu biliyor ama bunun kendini akıntıya bırakmış olmasından, güvenecek, ilgilenecek, hakkında iyi düşünecek bir şeyi olmamasından kaynaklandığını düşünüyor. Benim yakınına bile yaklaşamayacağım o zengin ve güzel hanımefendi, 'Beni o boş yere koy, bak gör kendimi nasıl hiç düşünmüyorum, anla senin için bir dünya şey yaparım, bir dünya şeye katlanırım; senin yanında lafı bile edilmeyecek, senden çok daha kötü olan benim sayemde, şimdi olduğundan bile çok daha iyi olacağını umuyorum,' diyor ona."

Ateşe bakan yüzün bu sözlerin heyecanıyla coştuğunu, kendini unuttuğunu gören ufaklık, saçlarını öteki eliyle iyice geriye atıp, samimi bir ilgi ve biraz da endişeyle ona baktı. Lizzie'nin susmasıyla başını tekrar onun göğsüne dayayıp inledi, "Of aman of!"

"Ağrın mı var Jenny'ciğim?" diye sordu Lizzie, uykudan uyanmış gibi.

"Evet ama o eski ağrılardan değil. Yatır beni. Bu gece yanımda kal. Kapıyı kilitle, yanımda dur." Sonra yüzünü çevirerek kendi kendine fısıldadı, "Ah Lizzie'ciğim, zavallı Lizzie'ciğim! Ey mübarek çocuklar, uzun ışıltılı sıralar halinde inin gökten ama bu sefer ona gelin, bana değil! Onun benden daha çok yardıma ihtiyacı var, ey mübarek çocuklar!"

Yüzünde ulvi, güzel bir ifadeyle ellerini kaldırmıştı, sonra dönüp kollarını Lizzie'nin boynuna doladı ve göğsüne kapandı.

12. Bölüm -Başka Alıcı Kuşlar

Haydut Riderhood, Limehouse Hole'un derin ve karanlık dehlizlerinde, vinççilerin, direk, kürek, makara ustalarının, tekne ve yelken imalatçılarının arasında, kimi ondan daha düzgün olmayan, kimi ondan çok daha düzgün ama hiçbiri de ondan beter olmayan su kenarı şahsiyetleriyle dolu bir gemide yaşar gibi yaşardı. Ahbap seçiminde genelde pek ince eleyip sık dokumayan Hole muhiti, Haydut'un ahbaplığına müşerref olmak hususunda bir miktar çekingendi; ona ellerini uzatmaktan çok sırtlarını dönerler, o ısmarlamadığı müddetçe birlikte içki içmezlerdi. Hole ahalisinin bir kısmı öyle çok topluluk ruhuna ve bireysel fazilete sahipti ki, böyle güçlü bir itici kuvvet bile onları, damgalı bir iftiracıyla sıkı fıkı olmaya sevk edemezdi. Gerçi bu yüce ahlakın da kusurları yok denemezdi, zira ona gönül verenler için Adalet karşısında yalancı şahitlik yapan birinden hemen sonra gelen istenmeyen kişi, doğru şahitlik yapandı.

Sık sık sözünü ettiği kızı olmasa, geçimini sağlamak bakımından Bay Riderhood için Hole, mezardan farksız olurdu. Ama Bayan Pleasant Riderhood'un, Limehouse Hole'da belli bir mevkii ve bazı bağlantıları vardı. Küçük mü küçük bir ölçekte, ruhsatsız bir rehinciydi; halk arasında Bırakma Dükkânı denilen bir müessese işletmekte, kendisine teminat olarak bırakılan önemsiz öte beri karşılığı, önemsiz miktarda para ödünç vermekteydi. Yirmi dört yaşındaki Pleasant bu mesleğe atılalı beş yılı bulmuştu bile. İşi merhum annesi kurmuş, onun ölümüyle kızının eline elli şilin gizli sermaye geçmişti; merhumun anlaşılabilen, sır mahiyetindeki son sözleri, bir yastığın içinde saklanmakta bulunan bu sermayeye dairdi, daha sonra enfiye ve cinin etkisiyle, anlaşılırlık ve hayatiyetle bağdaşmayan bir koma durumuna intikal etmişti.

Kızına niçin hoş manasına gelen Pleasant adını taktığını açıklayabileceği bir dönem olmuştu muhtemelen merhum Bayan Riderhood'un, ama hiç açıklamamıştı. Kızının bu konuda hiç bilgisi yoktu. Kendini Pleasant olarak bulmuştu, değiştirmesi de mümkün değildi. Ne bu meselede ne de bir isim sahibi olmasını gerektirecek dünya gezegenine gelmesi konusunda kendisine danışılmıştı. Keza, o civarlarda dönerce göz denilen (babasından aldığı) gözlerini de, bu konudaki hisleri sual edilse istemeyebilirdi. Bunun dışında o kadar da çirkin sayılmazdı, gerçi biraz vesveseli, cılız, donuk benizliydi ve yaşını gösteriyordu.

Nasıl, bazı mahlûklara musallat olmak bazı köpeklerin kanında varsa ya da bunun için eğitiliyorlarsa -bu benzetme saygısızlık olarak alınmasın- Pleasant Riderhood'un da belli sınırlar dahilinde, denizcileri av olarak görmek kanında vardı ya da bunun için eğitilmişti. Mavi ceketli bir adam görmesin, mecazi anlamda, onu anında mıhlardı. Yine de kafası fenalığa çalışan, kötü huylu biri olduğu söylenemezdi. Gelin talihsiz tecrübeleri sonucu dünyayı nasıl gördüğüne bir bakalım. Pleasant Riderhood'a sokakta bir düğün gösterin, kavga etmek için ruhsat alan iki kişi görür. Ona bir vaftiz töreni gösterin, kendisine fuzuli bir isim verilen küçük, inançsız bir şahıs görür, nasılsa insanlar onu taciz edecek başka bir isim takacaklardır; bu küçük şahıs kimse tarafından istenmeyecek, birilerini itip kakacak hale gelene kadar da itilip kakılacaktır. Ona bir cenaze gösterin, siyah bir maskeli balo şeklinde faydasız bir tören görecektir, muazzam bir masraf karşılığı geçici bir kibarlık takınan davetliler, merhumun verdiği tek resmi davete katılmışlardır. Ona yaşayan bir baba gösterin, kendi babasının bir eşini görür, bebekliğinden itibaren kızına karşı babalık vazifesini nöbetler halinde yapmaya sıvanmıştır, yumruk ya da deri bir kayış şeklinde tezahür eden bu vazife daima can yakmıştır. Bu sebeple de her şey hesaba katıldığında Pleasant Riderhood hiç de o kadar kötü değildi. Hatta romantik bir yanı olduğu bile söylenebilirdi -Limehouse Hole'da ne kadar olursa artık- bazen ılık bir yaz akşamı, kollarını kavuşturmuş dükkânının kapısında dururken, leş gibi kokan sokaktan bakışlarını güneşin battığı gökyüzüne kaldırdığında, güney denizlerindeki ya da başka yerlerdeki (özel bir coğrafi tercihi yoktu) uzak adaların buğulu görüntüleri belirirdi gözlerinin önünde, ekmek ağacı koruları içinde münasip bir partnerle o korularda dolaşmak, medeniyetin kof limanlarından gelecek gemileri beklemek ne hoş olurdu. Zira gafil avlanacak denizciler Bayan Pleasant'ın cennetinin ayrılmaz parçalarıydı.

Ancak küçük dükkân kapısına çıkıp da, sokağın karşısındaki evin önünde duran adamın dikkatini çektiğinde bir yaz akşamı değildi. Soğuk, sert, rüzgârlı bir akşamdı, karanlık çökeli çok olmuştu. Pleasant Riderhood'un, Hole'un bayan sakinleriyle paylaştığı bir özelliği de saçının çitişmiş bir düğüm halinde sırtında durmasıydı, öncelikle saçlarını toparlayıp yerli yerine koymadan hiçbir işe el atamazdı. Tam o anda, dışarı bakmak için henüz eşiğe gelmekte olduğundan, iki eliyle birden kendini bu modaya göre tanzim etmekteydi. Bu moda o kadar yaygındı ki, Hole'da bir kavga ya da başka bir arbede çıkması halinde, bütün kadınların dört bir yandan olay mahaline akın ederken bir taraftan da birbirinin tıpkısı hareketlerle saçlarını düğümledikleri görülürdü, hatta çoğunun telaştan tarağını ağzında unuttuğu olurdu.

Küçücük, sefil bir dükkândı, elini uzatsan tavana dokunurdun; üç basamakla inilirdi, mahzenden ya da mağaradan halliceydi. Yine de loş ışıklı vitrininde, birkaç süslü mendilin, kurumuş bezelye kabuğunun, kıymetsiz saat ve pusulaların, bir kavanoz tütünün ve çaprazlanmış iki piponun, bir şişe cevizli ketçapın ve birtakım korkunç tatlıların arasında -bu sevimsiz nesneler Bırakma Dükkânının gerçek işini perdelemek üzere konmuştu- DENİZCİ YATAKHANESİ tabelası göze çarpıyordu.

Pleasant Riderhood'u gören adam yolun karşısına o kadar hızlı geçti ki, yanına geldiğinde kadın halen saçlarını toparlamakla uğraşmaktaydı. "Baban evde mil" dedi.

"Galiba," dedi Pleasant, kollarını indirerek; "içeri buyur."

Adamda denizci tipi olduğundan otomatik verilmiş bir cevaptı bu. Babası evde değildi, Pleasant da bunu biliyordu. Adam içeri girdiğinde, "Ateşin yanına buyur," dedi misafirperver bir tavırla, "senin işi yapanların burada başımızın üzerinde yeri var."

"Saol," dedi adam.

Hali tavrı tıpkı denizci gibiydi, elleri de denizci eliydi ama yıpranmamıştı. Pleasant denizciden anlardı; güneşten yanmış oldukları halde ellerin renginde ve dokusundaki kullanılmamışlık dikkatini çekti, gevşeklik ve yumuşaklık da. Adam, sol eli rasgele sağ dizinin hemen üzerine bırakılmış, sağ eli de tahta koltuğun yanından aşağı sarkıtılmış şekilde oturuyordu, eli ne tam açık ne tam kapalıydı, bir halatı az önce bırakmış gibi.

"Kalacak bir yer mi arıyorsun?" diye sordu Pleasant, ateşin öteki tarafında gözlem duruşu alarak.

"Daha ne yapıcağıma karar vermedim," dedi adam.

"Bırakma Dükkânı mı bakıyordun yoksa?"

"Hayır," dedi adam.

"Hayır," diye onayladı Pleasant, "üstünden başından belli oluyor zaten. Ama birinden birine ihtiyacın olursa burada ikisi de var."

"Hı hı!" dedi adam, etrafa göz gezdirerek. "Biliyorum. Daha önce geldiydim."

"Daha önce geldiğinde bir şey bırakmış mıydın?" diye sordu Pleasant mesleki bir ilgiyle.

"Hayır." Adam başını iki yana salladı. "Yatakhanede de kalmadın di mi?" "Hayır." Adam tekrar başını salladı.

"Önceki gelişinde burada ne yapmıştın?" diye sordu Pleasant. "Seni pek çıkaramadım da."

"Çıkaramazsın. Sadece kapıda beklemiştim, şurada en alt basamakta, bir arkadaşım babanla konuşmak için uğramıştı buraya. İyi hatırlıyorum." Garip bir tavırla etrafına baktı.

"Çok mu oldu?"

"He ya, epey oldu. Son seferimden döndüydüm." "Denize çıkmayalı çok oldu öyleyse?" "Hı.

Hastanedeydim, sonra da karada çalıştım." "Ya, ellerin ondan böyle demek."

Adam onu yakalamış gibi, kurnaz bir bakışla aniden güldü ve tavrı değişiverdi. "Gözünden hiçbir şey kaçmıyor. Evet. Ellerim ondan böyle."

Pleasant onun bu bakışından biraz rahatsız olmuştu, şüpheyle karşılık verdi. Hem tavrındaki değişiklik ani olmakla birlikte çok kontrollüydü, hem de yeniden döndüğü ilk halinde, bastırılmış bir güven, azıcık tehdit-kar gelen bir güç hissi vardı.

"Baban gecikir mi?" diye sordu.

"Bilmiyorum. Belli olmaz."

"Evde olduğunu sandığına göre daha yeni mi çıktı yani? Nasıl oluyor?" "Ben eve döndü sanmıştım," dedi Pleasant.

"Ya! Demek eve döndü sanmıştın? O zaman dışarıdaydı? Nasıl oluyor?" "Seni kandıracak değilim. Babam sandalıyla nehre açıldı." "Yine eski işler ha?" diye sordu adam.

"Ne diyorsun anlamadım," dedi Pleasant, bir adım geri çekilerek. "Sen neyin peşindesin?"

"Babana zarar vermek istemem. İstesem zarar verebilirim demeye de getirmiyorum. Onunla konuşmak istiyorum. Bunda ne var? Senden gizli de değil; yanında konuşuruz. Hem Bayan Riderhood, besbelli bende söğüşlenecek bir şey yok. Ne Bırakma Dükkânına işim düşer ne Yatakhaneye, benden size beş kuruşluk fayda gelmez. Bu fikri bir kenara bırak, gül gibi geçinelim."

"Ama denizcisin değil mi?" diye sordu Pleasant, sanki ondan fayda gelmesi için bu kadarı yeterliymiş gibi.

"Hem evet hem hayır. Eskiden denizciydim, belki tekrar olurum. Ama senin dişine göre değilim. Bana inanmıyor musun?"

Konuşma, Bayan Pleasant'ın saçlarının açılmasını haklı çıkaracak bir dönüm noktasına gelmişti. Saçlar açılıp dökülünce, başını eğip kaşlarının altından adama bakarak onları toparlamaya koyuldu. Adama-alışık sert-hava denizci kıyafetlerini tek tek envantere işledi, belindeki kınında elini attığı gibi çekebileceği şekilde duran ürkütücü bıçağını, boynunda asılı duran düdüğü, önü açık paltosunun iç cebinden tokmak şeklindeki kafasını uzatan, kısa, boğumlu sopayı da işledi. Adam oturmuş sakin sakin ona bakıyordu ama yer yer kendini gösteren bu uzantılarla ve birbirine karışmış, katran rengi saçı sakalıyla ürkütücü bir görünümü vardı. "Bana inanmıyor musun?" diye sordu tekrar.

Pleasant kısa, sessiz bir baş hareketiyle cevap verdi. Adam da ona aynı şekilde mukabele etti. Sonra ayağa kalkıp kollarını kavuşturdu ve ateşin karşısına geçti. Pleasant da kollarını kavuşturmuş, şömineye yaslanmış, karşısında duruyordu.

"Baban gelene kadar vakit öldürmek için biraz sohbet edelim bari," dedi, "nasıl, su kıyılarında eskisi gibi denizcileri soyup öldürüyorlar mı?"

"Hayır," dedi Pelasant.

"Hiç mi?"

"Ratcliff ve Wapping dolaylarında böyle şikayetler oluyor bazen. Ama kimbilir kaçı doğru?"

"Tabii. Hem de manasız."

"Bence de," dedi Pleasant. "Neden böyle bir şey yapsınlar ki? Denizciler sağolsun, soyulmasalar da ellerindekini tutmayı bilmezler."

"Haklısın. Paralarını ellerinden almak için şiddete lüzum yok," dedi adam.

"Doğru," dedi Pleasant; "sonra da para kazanmak için tekrar denize açılırlar. Onlar için en hayırlısı da denizde olmak. Karada pek fenalar."

"Neden sordum biliyor musun," dedi misafir ateşe bakarak. "Bir keresinde bana öyle saldırıp öldüm diye bıraktılar."

"Ya!" dedi Pleasant. "Nerde?"

"Yanlış hatırlamıyorsam," dedi adam, sağ elini düşünceli düşünceli çenesine koyup, sol elini kalın paltosunun cebine sokarak, "buralarda bir yerdeydi. Taş çatlasa bir iki kilometre mesafede."

"Sarhoş muydun?" diye sordu Pleasant.

"Kafam bulanmıştı ama sarhoşluktan değil. Öyle fazla bir şey içmemiştim. Bir yudum yetti."

Pleasant ciddi bir bakışla başını salladı; ne olup bittiğini gayet iyi anladığını ve tasvip etmediğini gösteren bir hareketti bu.

"Namusunla ticaret başka," dedi, "bu başka. Kimsenin denizcilere bunu yapmaya hakkı yok."

"Aferin sana, güzel fikirler," dedi adam acı bir gülüşle, sonra mırıldanarak ekledi, "hele babanın aynı fikirde olmadığı düşünülürse. Evet, çok zorda kaldım. Her şeyimi kaybettim, bütün takatsizliğime rağmen hayatta kalmak için mücadele ettim."

"Bunu yapanlara cezalarını verdin mi?" diye sordu Pleasant.

"Cezalarını feci çektiler," dedi adam ciddileşerek, "ama benim elimden değil."

"Peki kimin elinden?" diye sordu Pleasant.

Adam işaret parmağıyla yukarıyı işaret ettikten sonra elini tekrar çenesine götürüp gözlerini ateşe dikti. Baba mirası gözleriyle ona bakan Pleasant Riderhood gittikçe daha büyük bir rahatsızlık hissediyordu, adamın tavırlar öyle gizemli, öyle kararlı ve kendinden emindi ki.

"Olsun," dedi kız, "cezalarını çekmelerine sevindim. Denizcilerle namusunla ticaret yapmanın adını da kötüye çıkarıyorlar böyle şiddetle. Denizciler kendilerine uygulanan şiddete ne kadar karşıysa ben de o kadar karşıyım. Annem hayattayken de hep öyle derdi. Namusunla ticaretini yap, derdi, hırsızlık yok, kavga dövüş yok." Ticaret babından, Bayan Pleasant bir haftalık yatak parası otuz şilin alırdı ki beş şilin bile bu iş için pahalıydı, Bırakma işini de aynı hakkaniyet anlayışıyla yürütürdü; yine de ticareti bir kenara bıraktığı anda vicdanı ve insanı duygular kabarır, denizcileri cansiperane savunurdu, hatta başka konularda hiç karşı çıkma adetinin olmadığı babasına karşı bile.

Ama o anda babasının öfkeyle, "Seni papağan seni!" diye bağıran sesiyle lafı bölündü, havada savurduğu şapkası da yüzüne indi. Babalık görevini bu şekilde yerine getirmesine alışık olduğundan, Pleasant sadece yüzünü (elbette açılmış olan) saçlarına silmekle yetindi, sonra da saçını arkada düğüm yaptı. Sözlü ya da yumruklu kavgalar esnasında, Hole kadınlarının sıkça tatbik ettiği bir diğer işlemdi bu.

"Konuşmayı öğrenmiş papağanlar arasında senin kadar gevezesi var mı acaba!" diye homurdandı Bay Riderhood şapkayı almak için eğilerek, sonra kafası ve sağ dirseğiyle kızına dalacakmış gibi bir hamle yaptı; denizcileri soyma konusunda büyük hassasiyeti vardı ve şakasına bile tahammülü yoktu. "Şimdi ne zırvalıyorsun? Bütün gün papağan gibi cak cak etmekten başka işin yok mu senin?"

"Onu rahat bırak," diye diklendi adam. "Benimle konuşuyordu."

"Onu rahat bırak, demek!" diye çıkıştı Bay Riderhood, onu tepeden tırnağa süzerek. "Bu benim kızım biliyor musun?"

Bayan Riderhood evde

"Evet."

"Kızımın papağanlık etmesine izin vermem, bu böyle biline. Önüne gelen adamın da bana papağanlık etmesine izin vermem. Sen kimsin, ne istiyorsun?"

"Sesini kesmezsen nasıl söyleyeyim?" dedi beriki huşunetle.

"Dediğini duymak için sesimi kesebilirim biraz," dedi Bay Riderhood azıcık gerileyerek, "ama bana papağanlık yapma."

Adam onun bakışlarına aynı şekilde karşılık verdikten sonra, yine haşin bir edayla, "İçmek ister misin?" diye sordu.

"İstemem mi?" dedi Riderhood, böyle saçma soru mu olur gibilerinden.

"Ne içersin?" diye sordu adam.

"Şarap," dedi Bay Riderhood yine aynı aksi sesle, "paran yeterse."

Adam elini cebine sokup yarım lira çıkardı ve Bayan Pleasant'tan bir şişe getirmesini rica etti. "Mantarı açılmamış olsun," diye ekledi, manalı manalı babaya bakarak.

"Yeminle," diye mırıldandı Bay Riderhood, yavaşça kendini karanlık bir gülüşe bırakarak, "ne zaman ne yapacağını iyi biliyorsun. Seni tanıyor muyum? Haayır, tanımıyorum."

"Hayır tanımıyorsun!" dedi adam. Pleasant gelene kadar, birbirlerine ters ters bakarak oturdular.

"Rafta küçük bardaklar var," dedi Riderhood kızına. "Bana ayaksız olan ver. Alnının teriyle yaşayan adamım ben, bana o da yeter." Alçakgönüllü, fedakarca bir davranış gibi görünüyordu bu ilk başta, ama çok geçmeden anlaşıldı ki bardak ayakta duramadığı için doldurulur doldurulmaz boşaltılması gerekiyor, böylece Bay Riderhood bire üç oranında içebiliyordu.

Fortunatus'un sihirli kesesinin kadeh hali elinde, masanın ateşin önündeki tarafına oturdu Bay Riderhood, yabancı da karşısına, Pleasant onunla ateş arasına bir tabure çekti. Mendiller, ceketler, gömlekler, şapkalar ve 'Bırakılmış' başka nesnelerle dolu arka plan dinleyen insanlar varmış gibi bir hava yaratıyordu; özellikle de siyah, parlak bir yağmurlukla şapkası, onların sözlerine kulak kabartmak için olduğu yerde duraklamış, sırtı onlara dönük, paltosunun yakasını da kulaklarına çekmeyi tam beceremeyen, meraklı bir denizciyi andırıyordu.

Misafir önce şişeyi mum ışığına tutup inceledi, sonra da mantarına baktı. Kurcalanmadığına emin olunca göğüs cebinden paslı bir çakı çıkardı ve sapındaki tirbüşonla şarabı açtı. Sonra mantar evirip çevirdi, tirbüşondan çıkardı, ikisini de ayrı ayrı masanın üzerine koydu ve boyunbağının ucuyla, şişenin ağzını iyice sildi. Bütün bunları büyük titizlikle yapmıştı.

Aşırı titiz yabancı kendini hazırlıklarına kaptırmış uğraşırken, Riderhood ilk başta ayaksız kadehi doldurulmayı bekler vaziyette bir kol boyu mesafede tutuyordu. Ama iş uzadıkça eli önüne geri dönmüş, bardak yavaş yavaş yan yatmış, nihayet ters çevrilip masaya kapatılmıştı. Dikkati de merhale merhale çakı üzerine yoğunlaşmıştı. Adam şarabı dökmek için şişeyi uzattığında bu sefer Riderhood ayağa kalktı, çakıya yakından bakmak için masanın üzerine eğildi, sonra yabancıya baktı.

"Ne oldu?" diye sordu adam.

"Ben bu çakıyı biliyorum!" dedi Riderhood.

"Evet, bence de biliyorsun."

Kadehi uzatmasını işaret etti, sonra doldurdu. Riderhood içindekini son damlasına kadar mideye indirip tekrar uzattı.

"Bu çakı... "

"Dur," dedi adam sakin bir havayla. "Kızına kadeh kaldıracaktım. Sıhhatine, Bayan Riderhood."

"Bu çakı, George Radfoot diye bir denizcinindi."

"Öyleydi."

"O denizciyi iyi tanırdım."

"Evet."

"Ona ne oldu?"

"Öldü. Çirkin bir ölüm. Sonra çok korkunç görünüyordu," dedi adam. "Neden sonra?" diye sordu Riderhood kaşlarını çatarak. "Öldürüldükten sonra." "Öldürüldü ha! Onu kim öldürdü?"

Omzunu silkerek cevap veren yabancı ayaksız kadehi doldurdu ve Riderhood anında kafaya dikti: Bir kızına bir misafire bakıyordu şaşkın şaşkın.

"Sen ne demeye getiriyorsun, benim gibi namuslu bir adama..." Boş kadehini tekrar uzatmak üzereydi ki gözü yabancının paltosuna takıldı. Daha yakından bakmak için masanın üzerinden eğildi, yenini tuttu, içini çevirip astarına baktı (adam, tam bir sükûnetle, en ufak bir itirazda dahi bulunmuyordu), sonra bağırdı, "Bence bu palto da George Radfoot'undu!"

"Haklısın. Onu bu dünyada olup olacağı son görüşünde üzerindeydi."

"Bana öyle geliyor ki yüzüme karşı onu öldürdüğünü söylüyorsun!" diye bağırdı Riderhood; yine de kadehinin doldurulmasına ses çıkarmadı.

Adam yine omzunu silki ve hiçbir tedirginlik belirtisi göstermedi.

"Bu adamın ne dolap çevirdiğini anlıyorsam arap olayım!" dedi Riderhood, ona bakıp son bardağı kafaya dikerek. "Ne menem adamsın anlayamadık. Açık bir şey söyle."

"Söyleyeceğim," dedi beriki, masanın üzerinden eğilip, alçak, etkili bir sesle konuşarak. "Yalancının tekisin sen!"

Dürüst şahit ayağa kalktı ve kadehini adamın suratına fırlatacakmış gibi bir hareket yaptı. Adam kılını bile kıpırdatmadan, yarı ruhunu okur gibi yar tehdit eder gibi parmağını sallayınca, namus timsali aklını başına toplayıp oturdu, kadehi de elinden bıraktı.

"Uydurma hikâyenle Temple'daki avukata gittiğinde," dedi yabancı, insanı sinir eden bir rahatlık ve güvenle, "bir arkadaşın hakkında kuvvetli şüphelerin vardı."

"Ben mi şüphelenmişim! Ne arkadaşı?"

"Kimin çakısıydı bu, bir daha söylesene?" diye sordu adam.

"Bu çakı şeye aitti... demin dediydim ya," dedi Riderhood, aptal aptal ismi söylememeye çalışarak.

"Kimin paltosuydu bu, bir daha söylesene?"

"Bu kıyafet de aynı şekilde şeye aitti, şey tarafından giyiliyordu... demin dediydim ya," dedi yine mahkeme karşısındaymış gibi savuşturmaya çalışarak.

"Bana sorarsan, bu işi onun yaptığını ve kurnazca ortalıkta görünmediğini düşünüyordun. Ama ortalıkta görünmemesi kurnazlıktan değildi. Asıl kurnazlık, bir an için olsun gün ışığına çıkmak olurdu."

"Başımıza taş yağacak," diye homurdandı Bay Riderhood ayağa kalkarak, savunmaya geçmek zorunda

kalmıştı, "ölmüş adamların kıyafetlerini giyen, ölmüş adamların bıçaklarını kuşanmış kabadayılar, ekmeğini alınteriyle kazanan, namuslu, canlı adamların evlerine geliyor, durduk yerde birtakım şeyler ortaya atıyor! Yok ondan şüphelerim varmış, neden olsun ki?"

"Çünkü onu tanıyordun," dedi adam; "çünkü onunla birlikte çalışmıştın, düzgün dış görünüşü altında nasıl bir karakter yattığını biliyordun; çünkü sonradan cinayet gecesi olduğuna kanaat getirdiğin gece buraya gelmişti, rıhtıma yanaşan gemisinden ineli daha bir saat olmuştu, sana nerede kalacak yer bulacağını sormuştu. Yanında bir yabancı yok muydu?"

"Bay Annamemde yemin etsem başım ağrımaz, onun yanındaki sen değildin," dedi Riderhood. "Bol keseden atıyorsun ama bana sorarsan sen de sütten çıkmış ak kaşık değilsin. George Radfoot'un ortadan kaybolduğunu, benim de hiç arkasını aramadığımı ima ediyorsun. Denizci için ortadan kaybolmak ne ki? Elli tane adam sayayım sana, gözden ırak gönülden ırak, ondan da uzun zamandır yoklar meydanda -başka başka isimlerle yazılırlar gemilere, döndüler mi hadi bi daha- her gün burada birini görürsün, kimse de ses etmez. Kızıma sor. Ben gelmeden onunla papağanlık etmişsin zaten: na şimdi biraz da bunu papağanlık et. Neymiş, ondan şüphelendiğimden şüpheleniyormuş! Senden şüphelenmiyor muyum onu sorsana. Bana George Radfoot'un öldürüldüğünü söylüyorsun. Sana kim yaptı, nereden biliyorsun diye soruyorum. Çakısı cebinde, paltosu üstünde. Nerden eline geçtiğini soruyorum. Uzatsana şu şişeyi!" Bay Riderhood şişe kendi malıymış gibi bir görüntü verme uğraşındaydı. "Bana bak," diye ekledi, ayaksız kadehi doldururken kızına dönüp, "şaraba acımasam bunu suratına fırlatırdım, bu adamla papağanlık ettiğin için. Bunun gibiler öyle papağanlıklardan şüphelenir. halbuki benim gibi adamların şüphelenmesi için sağlam kanıtlar lazım, ben ki doğuştan namusluyum, alnımın teriyle yaşıyorum." Lafın burasında kadehi tekrar doldurdu ve içindekilerin yarısını çiğneyip öteki yarısını bardakta çevirerek ayağa kalktı; bu arada adı anılan Pleasant'ın saçları ona destek mahiyetinde yine çözüldüğünden, pazara satmaya götürülen bir atın kuyruğu gibi tekrar düğümledi.

"Ee? Bitti mi?" diye sordu yabancı.

"Hayır," dedi Riderhood. "Bitmedi. Bitmez de! George Radfoot'un nasıl öldüğünü, eşyalarının nasıl sana geçtiğini anlat bir hele."

"Belki günün birinde öğrenirsin ama bugün değil."

"Peki bir şey daha var," dedi Riderhood, "acaba kimi suçluyorsun, şu şey için, cinayet. .. "

"Harmon cinayeti, baba," diye yardımcı olmaya çalıştı Pleasant.

"Papağanlık istemem!" diye çıkıştı babası. "Kapa çeneni! O suçu Bay George Radfoot'tan mı biliyorsun?"

"Belki günün birinde öğrenirsin ama bugün değil."

"Sakın kendin işlemiş olmayasın cinayeti?" dedi Riderhood tehdide yeltenerek.

"O cinayetin sırlarını," dedi adam, sert sert başını sallayarak, "sadece ben biliyorum. Uydurma hikâyenin doğru olmadığını sadece ben biliyorum. Baştan sona yalan olduğunu ve senin de yalan olduğunun pekala farkında olduğunu sadece ben biliyorum. Bu gece buraya sana bildiklerimden bu kadarını anlatmaya geldim, daha fazlasını değil."

Bay Riderhood şaşı gözlerini misafirine dikip bir iki dakika düşündü, sonra kadehini tekrar doldurup üç yudumda bitirdi.

"Dükkânın kapısını kapat!" dedi sonra kızına, aniden kadehi bırakarak. "Kapıyı kilitle, yanında dur! Bütün bunları biliyorsan, bayım," konuşurken kapıyla ziyaretçi arasına geçmişti, "neden Avukat Lightwood'a gitmedin?"

"Bu da sadece benim bileceğim bir şey," dedi adam serinkanlılıkla.

"Bu cinayeti sen işlemediysen, bildiğini söylediğin şeyin değeri beş binle on bin pound arasında değişiyor, haberin yok mu?" diye sordu Riderhood.

"Haberim var, parayı aldığımda seninle paylaşacağım." Namuslu adam durakladı, kapıdan biraz uzaklaşarak ziyaretçiye yaklaştı.

"Haberim var," diye tekrarladı adam sükûnetle, "George Radfoot'la başka karanlık işler karıştırdığınızdan da haberim var; kan parası için masum bir adamı itham ettiğinden de haberim var Roger Riderhood; bana kafa tutmaya kalkışırsan, seni her ikisinden de ele veririm ve bizzat şahitlik yaparım - yeminle yaparım!"

"Baba!" diye bağırdı Pleasant kapıdan. "Ona kafa tutma, suyuna git! Başını daha fazla belaya sokma baba!"

"Papağanlığı bırakacak mısın sen?" diye bağırdı Bay Riderhood, ikisi arasında biraz kendini kaybetmiş gibi bir hali vardı. Sonra gönül almaya çalışarak, sürüngence devam etti: "Benden ne istediğini söylemedin, efendi! Benden ne istediğini söylemeden sana kafa tutmamdan bahsetmen adil mi, sana yakışıyor mu?"

"Fazla bir şey istemiyorum," dedi adam. "Yaptığın itham ortada kalmamalı. Kan parası için yaptığın şeyi geri alacaksın." "İyi de Devrem..." "Bana Devrem deme," dedi adam.

"Kaptan diyeyim o zaman," diye üsteledi Riderhood, "kaptana da itiraz edemezsin. Saygıdeğer bir unvan, sen de hak ediyorsun hani. Kaptan! Adam ölmedi mi? Elini vicdanına koy söyle. Gaffer ölmedi mi?"

"Evet öldü," dedi öteki sabırsızca, "ne olmuş?"

"Laflar ölmüş adama zarar verir mi, Kaptan? Elini vicdanına koy da söyle."

"Ölmüş adamın anısına zarar verir, hayattaki çocuklarına zarar verir. Bu adamın kaç çocuğu var?" "Gaffer'ın mı Kaptan?"

"Kimi konuşuyoruz deminden beri?" dedi beriki, sanki Haydut Riderhood ruhen olduğu gibi bedenen de önünde kıvranıyormuş da ona tekme atarmış gibi ayaklarını yere sertçe vurarak. "Bir kızı bir de oğlu varmış diye duydum. Meraktan soruyorum; kızına soruyorum; onunla konuşmayı tercih ederim. Hexam'ın kaç çocuğu vardı?"

Pleasant cevap vermek için izin almak üzere babasına baktığında, namuslu adam hınçla haykırdı:

"Kaptan'a ne demeye cevap vermiyorsun? Papağanlık etmemen gerektiğinde edersin ama, cadaloz!"

Babası tarafından bu şekilde teşvik edilen Pleasant, sadece Lizzie diye bir kızı, bir de oğlu olduğunu söyledi. İkisinin de şerefiyle yaşadığını ekledi.

"Üstlerinde bir leke kalması korkunç olur," dedi ziyaretçi, bunu düşünmek bile öyle canını sıkmıştı ki aşağı yukarı dolaşmaya başladı, "Korkunç! Beklenmedik! Nasıl beklenebilirdi ki?" diye mırıldanıyordu kendi kendine. Durup yüksek sesle sordu: "Nerede oturuyorlar?"

Pleasant, baba kazara öldüğünde sadece kızının onunla yaşadığını, onun da olaydan hemen sonra mahalleden ayrıldığını anlattı.

"Biliyorum," dedi adam, "soruşturma yapılırken oturdukları yere gitmiştim. Kimseye belli etmeden şimdi nerede oturduğunu öğrenebilir misin benim için?"

Elbette öğrenebilirdi Pleasant. Ne kadar sürerdi acaba? Bir gün kadar.

Ziyaretçi bunun münasip olduğunu ve bu bilgiyi almak üzere tekrar uğrayacağını söyledi. Riderhood bu konuşmayı sessizce dinlemişti, sonra dalkavukça konuşmaya başladı.

"Kaptan! Gaffer hakkında talihsiz şeyler söylemiş olabilirim ama o da az değildi hani, hırsızlıkta kimse eline su dökemezdi. Bilgi vermek için Avukat Lightwood'la öteki efendiye gittiğimde, adalet yerini bulsun diye

biraz fazla acele etmiş olabilirim, daha doğrusu ortada o kadar para olunca insanın hisleri biraz kolay tahrik oluyor, kendisi için değil tabii de ailesi için. Hem efendilerin şarabı da içine bir şey katıştırılmıştı demiyorum ama zihin için pek sağlıklı da sayılmazdı. Hem unutulmaması gereken bir şey daha var, Kaptan. Gaffer öldükten sonra ben söylediklerimde ısrar etmedim ki, efendilere gidip demedim ki, 'Ben dediğimde ısrarlıyım, dediğimin arkasındayım.' Hayır. Lafı ağzımda gevelemeden dedim ki, 'Belki ben yanlış anlamışımdır, düşündüm de bu konuda bir hata yapılmış olabilir, iyisi mi yemin etmeyeyim, belki benim için iyi düşünmeyeceksiniz ama olsun.' Hem bildiğim kadarıyla," diye lafını bağladı Bay Riderhood, karakterini kanıtlamak istercesine, "pek çok insan bu yüzden benim için iyi düşünmüyor -dediklerini yanlış anlamadıysam sen bile Kaptan- ama yalan yere yemin etmektense bunu tercih ederim. Bu iftiraysa, buyur bana iftiracı de!"

"ifadenin tümüyle yanlış olduğuna dair," dedi ziyaretçi onun sözlerine hiç kulak asmadan, "bir kâğıt imzalayacaksın ve onu zavallı kıza vereceksin. Tekrar geldiğimde imzalaman için onu da yanımda getireceğim."

"Acaba ne zaman geleceksin, Kaptan?" diye sordu Riderhood, yine şüpheci bir tavırla kapıyla onun arasına geçerek.

"Çok yakında. Seni hayal kırıklığına uğratmam korkma."

"ismini bırakmak ister miydin, Kaptan?"

"istemem. Hiç öyle bir niyetim yok."

"Emir kipi biraz ağır kaçınıyor mu, Kaptan," diye üsteledi Riderhood, hala üzerine gelen adamla kapı arasına geçmeye çalışarak. "Birine şu kağıdı imzalayacaksın deyince, böyle biraz yukarıdan almış, emretmiş olmuyor musun? Sana da öyle gelmiyor mu, Kaptan?"

Adam durup gözlerini öfkeyle ona dikti.

"Baba, baba!" diye yalvardı Pleasant kapının önünden, eli asabiyetle dudaklarının önünde titriyordu; "yapma! Artık başını daha fazla belaya sokma!"

"Hele bi dur, Kaptan, beni dinle! Gitmeden önce bir diyeceğim var," dedi Bay Riderhood, yolundan çekilerek, "ödül konusunda bir şeyler demiştin hani."

"Ödülü aldığımda," dedi adam, ses tonundan 'pis köpek' gibi bazı kelimeleri söylememek için kendini zor tuttuğu açıkça anlaşılıyordu, "paylaşacaksın."

Dik dik Riderhood'a bakarak, bu sefer ondaki mutlak kötülüğe bir nevi uğursuz hayranlık duyar gibi, yine alçak sesle söylendi, "Senden yalancısını görmedim!" ve bu iltifatın üzerine başını iki üç kere salladıktan sonra dükkândan dışarı çıktı. Ama Pleasant'a nezaketle iyi geceler demeyi ihmal etmedi.

Hayatını alnının teriyle kazanan namuslu adam, bir an sersemlemiş vaziyette durduktan sonra ayaksız kadehle bitmemiş şişeyi hatırladı. Bu hatırladığı şeyleri zihninden ellerine aktardı ve şarabın dibini de midesine. Bu işi de hallettikten sonra olup bitenin tek suçlusunun papağanlık olduğuna kanaat getirdi. Bu yüzden de babalık vazifesini ihmal etmemek uğruna, Pleasant'a bir çift denizci çizmesi fırlattı; kızcağız eğilerek bunları savuşturduktan sonra saçını mendil niyetine kullanarak ağlamaya başladı.

13. Bölüm -Solo ve Düet

Ziyaretçi dükkânın kapısından, Limehouse Hole'un kirli karanlığına çıktığında rüzgâr öyle sert esiyordu ki onu neredeyse tekrar içeri fırlatacaktı. Kapılar deli gibi çarpıyor, lambalar ya titreşiyor ya sönüyor, tabelalar çerçeveleri içinde tıngırdıyor, oluklardaki sular rüzgârla havalanıp dağılarak yağmur gibi yağıyordu. Havayı umursamayan, hatta sokaklar boşalttığı için güzel havaya tercih eden adam, dikkatli dikkatli etrafı inceledi. "Buraya kadar biliyordum," diye mırıldandı. "O geceden beri buraya hiç gelmedim, o geceden önce de gelmemiştim ama buraya kadarını hatırladım. Acaba dükkândan çıktıktan sonra ne tarafa gitmiştik? Şimdi döndüğüm gibi sağa dönmüştük ama sonrasın hatırlamıyorum. Şu sokaktan mı gitmiştik? Yoksa şu dar ara sokaktan mı?"

İkisini de denedi ama ikisi de kafasında bir şey uyandırmadı ve tekrar ağır adımlarla başladığı noktaya döndü. "Üst pencerelerde çamaşır asmak için uzatılmış çubuklar vardı, basık bir meyhane vardı, önündeki dar geçide keman ve dans sesleri taşıyordu. Ama ara sokaktaki her şey bunlardan ibaret, sokakta da bunlar var yalnızca. Bunun dışında aklımda sadece bir duvar, karanlık bir giriş kapısı, bir merdiven ve bir oda var."

Başka bir yön denedi ama oradan da bir şey çıkmadı; duvar, karanlık giriş kapısı, merdiven ve odadan bol bir şey yoktu. Gideceği yolu bilmeyen çoğu kimse gibi bir daire çizip kendini başladığı noktada buldu. "Hapishaneden kaçış hikâyelerinde okumuştum bunu," dedi, "kaçakların yürüdüğü yol, üzerinde yürüdükleri koca dünyanın şeklini alırdı; gizli bir kanun varmış gibi."

Orada Bayan Pleasant Riderhood'un gördüğü kara saçlı kara sakallı adam olmaktan çıktı ve üzerindeki denizci paltosunun elverdiği ölçüde, aranan, kayıp Bay Julius Handford'a benzedi. Sevdiği rüzgârın, onunla birlikte insanlardan temizlediği, ıssız bir yere girmesiyle, uçuşan saçla sakalı hemencecik göğüs cebine tıkıştırdı. Ancak tam o sırada Sekreter de olmuştu, Bay Boffin'in sekreteri. Zira John Rokesmith de, aranan kayıp Bay Julius Handford'a bir elmanın öteki yarısı gibi benziyordu.

"Nerede öldüğüme dair en ufak bir ipucu yok," dedi. "Gerçi artık önemi kalmadı. Ama tanınmayı göze alarak buraya geldiğime göre, yolun bir kısmını çıkarabilsem iyi olacaktı." Bu tuhaf sözleri söyledikten sonra aramayı bırakarak Limehouse Hole'dan çıktı ve Limehouse Kilisesi'nin yanından geçen yola saptı. Kilise bahçesinin büyük demir kapısında durup içeri baktı. Hortlamış gibi rüzgâra direnen yüksek kuleye, beyaz mezar taşlarına baktı, beyaz kefenleri içindeki ölüleri hatırlatıyorlardı; çan kulesinde saatin dokuzu vurduğunu duydu.

"Çoğu faninin yaşamayacağı bir his bu," dedi, "böyle fırtınalı bir gecede bir mezarlığa bakmak ve tıpkı bu ölüler gibi diriler arasında yerim olmadığını hissetmek, hatta onlar burada gömülü yatarken, benim de başka bir yerde gömülü olduğumu bilmek. Hiçbir şey beni buna alıştıramaz. Eskiden insan olan bir ruh, insanların dikkatini çekmeden onların arasında dolaşırken, benim kadar yabancı, benim kadar yalnız hissedemez kendini.

"Ama bu işin hayal kısmı. Bir de gerçek kısmı var, hem öyle zorlu ki her gün düşündüğüm halde bir türlü - neye yoracağımı bilemiyorum. Şimdi eve dönerken azmedeyim de düşüneyim. Bunu düşünmekten kaçtığımın farkındayım ama çoğu insan böyle müşkül şeyleri düşünmekten kaçıyordur herhalde. Ben kendiminkine mıhlanmaya çalışayım. Kaçma John Harmon; kaçma; iyice düşün!

"Uzaklarda beni bulan yüklü miras haberleriyle, bende sadece kötü hatıraları olan İngiltere'ye döndüğümde, babamın parasını almak istemiyordum, babamın hatırasından uzak durmak istiyordum, paragöz bir kadınla evlenmek zorunda kalmaktan korkuyordum, babamın beni bu evliliğe ne niyetle zorladığını bilemiyordum, gözümü daha en baştan hırs bürümeye başladı diye tedirgindim, kalbi kırık ablamla benim hayatımızdaki yegane gün ışığı olan iki sevgili, asil, namuslu dostuma minnettarlıkta kusur etmekten korkuyordum. Çekine çekine döndüm geri, kafam ikiye bölünmüş, kendimden ve buradaki herkesten korkar halde, babamın servetinin sadece sefalet getirdiğini bile bile döndüm. Dur şimdi bir düşün, John Harmon. Böyle

mi? Böyle.

"Gemide üçüncü kaptan George Radfoot'tu. Onun hakkında hiçbir şey bilmiyordum. Adını ilk olarak yola çıkmadan bir hafta önce duydum, gemi acentasında çalışan kâtiplerden biri bana yanlışlıkla 'Bay Radfoot' diye hitap etti. Hazırlıklarımı tamamlamak için gemiye binmiştim. Güvertede dururken kâtip arkamdan gelip omzuma dokundu ve elindeki kâğıtları göstererek, 'Bay Radfoot şunlara bakar mısınız?' dedi. Bay Radfoot da benim adımı bir iki gün sonra başka bir kâtipten öğrendi. Gemi henüz limandayken kâtip arkadan gelip omzuna dokunmuş ve 'Afedersiniz Bay Harmon...' diye söze başlamıştı. Bence sadece yapımız benziyordu o kadar, hatta yanyana durup kıyaslandığımızda onun bile çok benzediği söylenemezdi.

"Ancak bu hatalar üzerine bir iki kelam etmekle kolayca tanıştık, hava sıcaktı, beni kendisininkinin yakınında serin bir kamaraya yerleştirdi, o da benim gibi ilkokulu Brüksel'de okumuştu, benim gibi Fransızca öğrenmişti ve benimkine benzeyen bir hikâyesi vardı - ne kadar doğru ne kadar yalan Allah bilir. Ben de gemilerde çalışmıştım. Böyle böyle yakınlaştık, bütün mürettebat söylentiler sayesinde gemiye neden bindiğimi bildiği için yakınlaşmak daha da kolay oldu. Zamanla içimin nasıl rahat olmadığını öğrendi, benim için eş olarak seçilmiş kadını, o beni tanımadan görmek ve onun hakkında bir fikir oluşturmak istiyordum; aynı zamanda Bayan Boffin'i de şöyle bir yoklayıp ona hoş bir sürpriz yapacaktım. Bunun üzerine şöyle bir plan yaptık, ikimiz de normal denizci kıyafeti giyerek Bella Wilfer'ın oturduğu mahalleye gidip onun karşısına çıkmaya ve yakaladığımız fırsatları değerlendirerek işleri oluruna bırakmaya karar vermiştik. Londra'yı bildiği için bana o kılavuzluk yapacaktı. Bu plandan bir sonuç çıkmasa bile pek bir kaybım olmayacaktı, sadece Lightwood'a kendimi takdim etmekte birazcık gecikecektim. Bütün bunlar doğru mu? Evet. Noktası virgülüne doğru.

"Burada onun yararına olan, bir süreliğine ortadan kaybolacak olmamdı. Bir, belki iki günlüğüne ama gemiden inerken mutlaka ortadan kaybolmalıydım yoksa tanınırdım, herkes hazırlığını yapardı, plan da başarısız olurdu. Bu yüzden de- kamarot Potterson'la yolculardan Bay Jacob Kibble'ın da sonradan hatırladığı gibi - elimde valizimle inip şu anda arkamda olan Limehouse Kilisesi'nin yanında onu karanlıkta bekledim.

"Londra limanından daima uzak durduğum için, kilisenin yerini bana gemiden eliyle işaret ederek göstermişti. Bir işe yarayacağına inansam, nehirden buraya yalnız başıma hangi yoldan geldiğimi çıkartırım; ama birlikte Riderhood'un dükkânına nasıl gittik hatırlamıyorum - oradan ayrıldıktan sonra nerelere saptığımızı, nerelerden iki kere geçtiğimizi de hatırlamadığım gibi. İzi kaybettirmek için özellikle öyle karmaşık bir yol izlemişti kuşkusuz.

"Ama sadece olaylar düşüneyim şimdi, yorumlarımla karıştırmayayım. Beni düz yoldan mı götürmüş eğri yoldan mı, şimdi ne işe yarayacak? İşine bak John Harmon.

"Riderhood'un dükkânında durduğumuzda ve Radfoot, o düzenbaza sadece kalabileceğimiz pansiyonlarla ilgili bir iki soru sorar gibi yaptığında ondan şüphelenmiş miydim hiç? Hayır. Çok sonra, kanıtı elime alana kadar şüphelenmedim. Beni sersemletmek için kullandığı ilaç mıdır nedir, onu bir kağıda sarılı halde Riderhood'dan almıştı herhalde ama emin değilim. Ama fesatlıktaki ortaklıklarının eskiye dayandığını rahatça söyleyebiliyorum bu gece. Saklamadıkları yakınlıkları ve Riderhood'un artık iyiden iyiye bildiğim karakteri, bu işi onlar için bir macera olmaktan çıkarıyordu. Ama ilaç konusunda emin değilim. Şüphelerimi üzerine temellendirdiğim sadece iki olay var. Birincisi: Dükkândan dışarı çıktıktan sonra daha önce görmediğim bir kâğıt parçasını bir cebinden diğerine geçirdi. İkincisi: Riderhood'un daha önce de, böyle bir zehir verilmiş bahtsız bir denizciyi soymaktan hapis yattığını öğrendim sonradan.

"Duvar, karanlık giriş kapısı, merdiven ve oda, dükkândan topu topu bir, bir buçuk kilometre mesafedeydi sanırım. Gece çok karanlıktı ve şakır şakır yağmur yağıyordu. O geceyi düşündüğümde, üzeri açık geçidin taş kaldırımına dökülen yağmurun sesini duyar gibi oluyorum. Oda nehre bakıyordu ya da bir rıhtıma veya koya, sular çekilmişti. O ana kadar zamanı bir takıntı haline getirdiğimden saate bakarak suların çekilmiş olduğunu

anlamıştım; ama kahve hazırlanırken (koyu kahve) perdeyi çekip dışarı baktım ve yakınlardaki ışıkları yansımalarından, aşağıda gelgitle açığa çıkan çamur olduğunu anladım.

"Kolunun altıda taşıdığı bez bir çantası; içinde de takım elbisesi vardı. Benim yanımda iç çamaşırdan başka kıyafet yoktu çünkü denizci kıyafeti alacaktım. 'Çok ıslanmışsın, Bay Harmon,' -dediğini duyar gibi oluyorum- 'ben bu güzel, su geçirmez paltonun altında kuru kaldım. Şu benim kıyafetlerimi giyiver. Bir bak dene, bence yarın almak istediğin denizci kıyafetleri kadar işini görür, hatta daha iyi görür. Sen üstünü değiştirirken ben de sıcak kahveyi yetiştiririm.' Geri döndüğünde kıyafetleri üzerimdeydi, yanında uşak gibi keten ceket giyen zenci bir adam vardı, dumanı tüten kahveyi tepsiyle masanın üzerine bıraktı ve hiç yüzüme bakmadı. Şimdiye kadar tamı tamına anlattım mı her şeyi? Tamı tamına anlattım, eminim.

"Şimdi hastalıklı, karman çorman izlenimlere geçiyorum; öyle güçlüler ki onlara itimadım tam; ama aralarında bazı boşluklar var ki hiçbir şey bilmiyorum ve bunlara herhangi bir zaman duygusu da eşlik etmiyor.

"Biraz kahve içmiştim ki gözümün önünde şişmeye başladı ve içimden bir şey beni ona saldırmaya sevketti. Kapının yanında boğuştuk. Nereye vurulacağını bilmediğim için benden kurtuldu, oda dönüyor, aramızda alevler parlıyordu. Düştüm. Yerde çaresizce yatarken birisi ayağıyla beni çevirdi. Ensemden tutulup bir köşeye çekildim. Birbiriyle konuşan adamlar vardı. Başka ayaklar da beni çevirdi. Kıyafetlerimi giymiş yatakta yatan bana benzer birini gördüm. Bana günler, haftalar, aylar, yıllar gibi gelen bir sessizlik, odada dövüşen adamların sesiyle bölündü. Bana benzeyen adama saldırmışlardı, valizim de elindeydi. Birileri bana takılıp üzerime düştü. Yumruk sesleri duydum, birisi baltayla ağaç kesiyor zannettim. Adımın John Harmon olduğunu söyleyemezdim - düşünemezdim - bilmiyordum - ama yumruk seslerini duyduğumda, ormancıyla baltasını düşündüm ve bir ormanda yattığıma dair ölü bir fikir geldi aklıma.

"Hala doğru mu? Hala doğru, tek bir eksikle, ben kelimesini kullanmadan bunu kendime anlatmamın imkanı yok. Ama ben değildim. Bildiğim kadarıyla ben diye bir şey yoktu.

"Ancak boru gibi bir şeyin içinden aşağı doğru kaydıktan, yangın gümbürtüsü gibi muazzam bir ses duyduktan sonra bilincim yerine geldi, 'John Harmon boğuluyor! John Harmon davran yoksa öleceksin! John Harmon yaradana sığın, kendini kurtar!' Sanırım bunları büyük acıyla, yüksek sesle söyledim, sonra ağır, korkunç, anlaşılmaz bir şey ortadan kayboldu ve suda tek başına debelenen ben kaldım.

"Çok zayıf ve takatsizdim, üzerime korkunç bir uyku çullanıyordu ve gelgitle sürükleniyordum. Siyah suların üzerinde, iki kıyının ışıklarının hızla geçtiğini görüyordum, sanki bir an önce gidip beni ölüme terk etmeye can atıyorlardı. Sular çekiliyordu ama ben o zaman çekiliyor mu yükseliyor mu bilemiyordum. Azgın akıntıya rağmen, Allah'ın da yardımıyla kendimi suyun üzerinde tutabiliyordum. Sonunda bir rıhtım önüne çekilmiş tekneler arasında demirli bir tekneyi yakalamayı başardım, altına girdim ve öteki taraftan yar ölü çıktım.

"Suda uzun mu kalmıştım? İçim üşüyecek kadar uzun ama tam ne kadar bilmiyorum. Yine de soğuk merhametliydi çünkü rıhtımın taşlar üzerinde beni kendime getiren soğuk gece havası ve yağmur oldu. Bu rıhtımın ait olduğu meyhaneye emekleye emekleye girdiğimde benim sarhoşluktan dengemi kaybedip düştüğümü zannettiler, çünkü nerede olduğuma dair en ufak bir fikrim yoktu ve konuşamıyordum -zehir beni uyuşturmuş, konuşma kabiliyetimi elimden almıştı- ve hava hala karanlık olduğundan, yağmur da yağdığından o geceyi bir önceki gece sanıyordum. Aslında yirmi dört saat kaybetmiştim.

"Bu hesabı birkaç kere yaptım, meyhanede kendime gelene kadar en az iki gece yatmış olmalıyım. Bir düşünelim. Evet. Atlattığım tehlikeyi gizemli bir biçimde ortadan kaybolmamın bahanesi olarak kullanıp Bella'yı deneme fikri de ilk orada aklımdan geçti. Birbirimizle evlenmeye mecbur bırakılmanın ve babamın -kötülükten başka bir şey getirmemiş- servetinin kaderini sürdürmenin verdiği dehşet, ablacığımla ikimizin çocukluğumuzdan kalma ürkekliğime baskın çıktı.

"Şimdi bile tuzağa düşürüldüğüm yerle karaya çıktığım yerin farklı kıyılarda olmasını aklım almıyor. Şu

anda, nehri arkamda bırakıp eve dönerken bile, benimle o nokta arasında aktığına, denizin de olduğu yerde olduğuna inanamıyorum. Ama böyle yapınca sırasıyla düşünmüş olmuyorum, şimdiye atlamış oluyorum.

"Vücudumun etrafındaki su geçirmez kuşak olmasa bunu yapamazdım. Yüzbinlerce pound miras kalmış biri için kırk küsur pound fazla bir para değildi belki! Ama yeterliydi. O olmasa kendimi ele vermem gerekecekti. O olmasa Hazine Kahvehanesi'ne gidemez, Bayan Wilfer'ın kiraladığı odayı tutamazdım.

"Yirmi gün kadar o otelde yaşadım, Radfoot'un cesedini karakolda görene kadar. Zehir yüzünden katlandığım tarifsiz zihinsel işkence bu sürenin çok daha uzun olduğu hissi vermişti ama daha uzun olamaz. Bu ızdırap zamanla azaldı ve nöbetler halinde kendini göstermeye başladı, artık ondan tümüyle kurtulmuş olduğumu düşünüyorum; ama şimdi bile bazen düşünmem, kendimi tutmam, konuşmadan önce durmam gerekiyor, yoksa söylemek istediğim kelimeleri söyleyemiyorum.

"Yine kafam dağıldı. Daha sona da yaklaşmadım ki böyle ara verme isteği duyayım. Kafanı topla!

"Kayıp ilanımı görmek için her gün gazetelere bakıyordum ama bir şey yoktu. O gece yürüyüşe çıktığımda (zira hava aydınlıkken içeride kalıyordum) Whitehall'a asılmış bir ilanın etrafına toplanmış bir kalabalık gördüm. Beni, John Harmon'ı tarif ediyordu, nehirde ölmüş ve cesedim bozulmuş halde bulunmuştum, kuvvetli şüpheler vardı, kıyafetimi, ceplerimdeki belgeleri sıralıyor, cesedi teşhis edebilecekler için adres veriyordu. Fevri, tedbirsiz bir hareketle oraya koştum ve -kılpayı kurtulduğum ölüm, bütün iğrençliğiyle gözlerimin önünde durmaktaydı, o sırada etkisi had safhada olan zehrin dehşeti de buna ekleniyordu- Radfoot'un, beni öldürerek sahip olacağı parayı almak isteyen kimliği belirsiz şahıslar tarafından öldürüldüğünü ve muhtemelen ikimizin de aynı anda, aynı karanlık noktada, kuvvetli akıntıya bırakıldığımızı anladım.

"O gece neredeyse kendimi ifşa edecektim, gerçi kimseden şüphelenmiyordum, verecek bilgim yoktu, öldürülen adamın ben değil de Radfoot olduğundan başka bilgim yoktu. Ertesi gün ne yapsam diye tereddüt ederken bütün ülke beni öldürmeye ahdetmiş gibi geldi. Polis öldüğümü ilan etmişti, hükümet öldüğümü tasdik etmişti; ateşimin başında oturup dışarıda konuşulanlara kulak kabarttığımda, öldüğümü duymadan beş dakika geçmiyordu.

"Böylece John Harmon öldü ve Julius Handford ortadan kayboldu ve John Rokesmith doğdu. John Rokesmith'in bu geceki maksadı, Lightwood üzerinden kulağına gelen, ihtimal dahi veremeyeceği bir haksızlığı tamir etmek, buna bir çare bulmak. John Rokesmith kendisine düşen bu vazifeyi yerine getirmek için sonuna kadar gitmek niyetinde.

"Her şey düşünüldü mü şimdi? Şimdiye kadar olan her şey? Unutulan bir şey kaldı mı? Kalmadı. Peki ya şimdiden sonra? Geleceği düşünmek, geçmişi düşünmekten daha kısa ama daha zorlu bir iş. John Harmon öldü. John Harmon dirilsin mi?

"Evetse, neden evet? Hayırsa, neden hayır?

"Önce evete bir bakalım. Adaletin tecelli etmesine yardımcı olmak, artık ondan fayda göremeyecek bir adam için, ama belki de yaşayan bir annesi vardır. Taş kaplı bir geçit, bir merdiven, kahverengi bir perde ve bir zenciyle adalete ışık tutmak için. Babamın parasını almak ve onunla sevdiğim güzel bir mahlûku alçakça satın almak için -aşığım elimde değil; akılla mantıkla alakası yok; akla rağmen aşığım- ama o köşedeki dilenciyi ne kadar seviyorsa, beni de bu halimle o kadar sever. Parayla yapılacak iş mi bu, eskiden beri yapıla gelen suistimallerden hiç farkı yok!

"Şimdi, hayıra bakalım. John Harmon neden dirilmemeli? Çünkü pasif kalarak, sevgili, eski, sadık dostlarının para sahibi olmasına izin verdi. Çünkü paranın onları mutlu ettiğini görüyor, parayı iyi kullanıyorlar, üzerindeki o eski pası küfü siliyorlar. Çünkü Bella'yı adeta evlat edindiler, ileride de bütün ihtiyaçlarını karşılayacaklar. Çünkü mizacında yeterince şefkat, yüreğinde yeterince sıcaklık var, uygun koşullar altıda bunlar

kalıcı olarak iyi bir şeye dönüşebilir. Çünkü kusurlar, babamın mirasındaki yeri yüzünden derinleşmiş ve daha şimdiden onlardan kurtulmaya başladı. Çünkü John Harmon'la evlenmesi, kendi ağzından da duyduğum üz-re, irkiltici bir gülünçlük olacak ve ikimiz de bunun daima farkında olacağız ve her ikimizi de kendi zihinlerimizde ve birbirimiz karşısında küçültecek. Çünkü John Harmon dirilip de onunla evlenmezse, miras yine şu anda ona sahip olanların eline geçecek.

"Ne yapmalı? Ölüyken, eski sadık dostlarımı, ben yaşarken oldukları kadar vefalı, şefkatli ve sadık olduklarını, benim adıma yaptıkları hayırlı işlerde benim adımı yaşattıklarını gördüm. Ölüyken, adımı hiçe sayıp, hırsla mezarımın üzerinden atlayarak servete ve rahata koşmak yerine, saf yürekli çocuklar gibi, benim zavallı, ürkek bir çocuk olduğum zamanlarda bana duydukları sevgiyi unutmadılar. Ölüyken, hayatta kalsam karım olacak kadının ağzından, bana karşı hiçbir şey hissetmediği halde, onu parayla, kendine köle alan bir sultan gibi satın alacağım gerçeğini, bu iğrenç gerçeği duydum.

"Ne yapmalı? Ölüler, dirilerin onları nasıl yad ettiklerini bilse, bilebil-se, onca ölmüşler arasında benim kadar çıkar gözetmeyen bir sadakatle anılan kaç kişi çıkar? Bu benim için yeterli değil mi? Geri dönecek olsam o asil mahlûklar beni bağırlarına basacaklar, sevinçle ağlayacaklar, her şeyi seve seve bana verecekler. Ben gelmediğim halde yerime geçtiler hiç bozulmadan. Onlar orada rahat etsin, Bella da kendi yerinde.

"Peki, ben nasıl bir yol izlesem? Şöyle. Tanınma ihtimalini dikkatle savuşturarak, aynı sakin Sekreter hayatını yaşamaya devam edeceğim; onlar yeni durumlarına biraz daha alışana, türlü isimler altındaki dolandırıcı sürüsü kendilerine yeni yem bulana kadar. O zamana kadar kurmaya çalıştığım ve her gün zar zor da olsa ikisine benimsetmeye çabaladığım düzen, tıkır tıkır işleyen bir makineye dönüşecek ve onlar da bu makineyi işletmeye devam edebilecekler. Onlardan cömertlik görmek için rica etmenin yeteceğini biliyorum. Zamanı geldiğinde beni eski hayatıma döndürecek kadar bir şey isteyeceğim onlardan ve John Rokesmith o hayattan olabildiğince razı olacak. Ama John Harmon bir daha geri dönmeyecek

"İleride günün birinde, Bella'ya açıktan açığa sorsam, beni sadece ben olduğum için kabul edebileceğine dair en ufak bir umudum olmasa da yine soracağım; böylece zaten bildiğim şeyi şüpheye yer bırakmayacak şekilde onaylatmış olacağım. Şimdi baştan sona her şey düşünüldü ve artık kafam daha rahat."

Yaşayan-ölü adam kendisiyle böyle hasbıhal etmeye kendini öyle kaptırmıştı ki ne rüzgâra aldırdığı vardı ne gittiği yola; birinciye nasıl içgüdüleriyle direndiyse ikinciyi de öyle takip etmişti. Ama artık Şehre varmış ve bir araba durağının yanına gelmiş olduğundan, evine mi gitsin yoksa önce Bay Boffin'e mi uğrasın karar veremedi. Önce Bay Boffin'e gitmeye karar verdi çünkü kolunda denizci paltosuyla Holloway'e gitse daha fazla dikkat çekerdi. Hem Bayan Wilfer hem de Lavinia, kiracının her türlü eşyasına karşı muazzam bir merak besliyordu.

Eve geldiğinde Bay ve Bayan Boffin'in dışarıda olduklarını öğrendi ama Bayan Wilfer oturma odasındaydı. Kendini iyi hissetmediği için evde kalmıştı ve akşamleyin Bay Rokesmith'in odasında olup olmadığını sormuştu.

"Bayan Wilfer'a selamlarımı iletin ve şimdi eve geldiğimi haber verin." Bayan Wilfer da selamlarını iletiyor ve kendisi için zahmet olmayacaksa Bay Rokesmith'in çıkmadan önce uğrayıp uğrayamayacağını soruyordu. Zahmet olmayacaktı; Bay Rokesmith uğradı.

Ah, çok güzel görünüyordu, çok ama çok güzel! Müteveffa John Harmon parasını oğluna koşulsuz bırakmış olsaydı, oğlu bu sevimli kızı kendiliğinden bulmuş olsaydı ve onu sevimli olduğu kadar sevecen yapma bahtiyarlığına erebilseydi!

"Şu halinize bakın! Kendinizi iyi hissetmiyor musunuz Bay Rokesmith?"

"Yo, iyiyim. Geldiğimde sizin iyi olmadığınızı duydum da ona üzüldüm."

"Mühim değil. Başım ağrıyordu -şimdi geçti- tiyatronun sıcağına katlanamayacaktım, ben de evde kaldım. Kendinizi iyi hissetmiyor musunuz diye sordum çünkü yüzünüz kireç gibi."

"Öyle mi? Akşam biraz fazla iş vardı."

Ateşin başında alçak bir sedire oturmuştu, önünde mücevher gibi küçücük bir sehpa, yanında kitabıyla nakışı. Ah! Merhum John Harmon'ın ne kadar farklı bir hayatı olurdu, o sedirde yerini alabilse, kolunu o bele dolayabilse ve "Bensiz zaman geçmek bilmemiştir inşallah? Evimizin tanrıçası gibi görünüyorsun, sevgilim!" diyebilse.

Ama merhum John Harmon'dan çok uzaklarda olan John Rokesmith uzakta durmaya devam etti. Uzunluk bakımından küçük, mesafe bakımından büyük bir uzaklıkta.

"Bay Rokesmith," dedi Bella, nakışını eline alıp köşelerini inceleyerek, "bir fırsat bulduğumda geçen gün size neden kaba davrandığımı açıklamak istiyordum. Benim için kötü düşünmeye hakkınız yok, beyefendi."

Yarı incinmiş, yarı hırçın, o kısacık, zeki bakış, merhum John Harmon'ın çok hoşuna giderdi.

Canlıdan ziyade ölü gibi

"Sizin için ne kadar iyi şeyler düşündüğümü bilmiyorsunuz, Bayan Wilfer."

"Refaha kavuşunca kendi evimi, ailemi unuttuğuma ve ihmal ettiğime inandığınıza göre fazla da iyi şeyler düşünüyor olamazsınız, Bay Rokesmith."

"Ben mi inanıyorum buna?"

"En azından inanıyordunuz," dedi Bella.

"Haddimi aşarak, içine düştüğünüz küçük bir unutkanlığı hatırlatmıştım - kasıtlı olmayan, doğal bir unutkanlığı. Hepsi bu."

"Rica ederim size sormama izin verin, Bay Rokesmith," dedi Bella, "neden haddinizi aştınız? Lütfen alınmayın, bu kelimeleri kendiniz kullandınız."

"Çünkü size karşı hakiki, derin, büyük bir ilgi duyuyorum, Bayan Wilfer. Çünkü sizi daima en iyi halinizle görmek isterim. Çünkü... Devam edeyim mi?"

"Hayır, beyefendi," dedi Bella yüzü alev alev yanarak, "gereğinden fazlasını söylediniz. Rica ediyorum devam etmeyin. Cömertlikten, şereften biraz nasibinizi aldıysanız başka bir şey söylemezsiniz."

Gözlerini indiren bu gururlu yüze ve güzel boynuna dökülen parlak kahverengi saçları titreten hızlı nefeslere bakan merhum John Harmon da muhtemelen sessiz kalırdı.

"Sizinle bir kerelik bir konuşma yapmak istiyorum, beyefendi," dedi Bella, "ama nasıl yapacağımı bilmiyorum. Bütün akşam sizinle konuşmayı isteyerek, buna karar vererek ve bunu yapmak zorunda olduğumu hissederek oturdum durdum. Bir dakika izin verin lütfen."

Rokesmith sessiz kaldı, Bella da yüzü öteki tarafa dönük, bazen dönüp konuşacakmış gibi küçük bir hareket yaparak öylece durdu. Bir süre sonra konuşmaya başlayabildi.

"Buradaki konumumu biliyorsunuz, beyefendi, evdeki konumumu da. Etrafımda benim adıma konuşmasını isteyebileceğim kimse olmadığından bu işi kendim yapmak zorundayım. Bana karşı bu şekilde davranmanız cömertlikle, şerefle bağdaşmıyor hiç."

"Size candan bağlı olmak, size hayran olmak şerefsizlik midir?"

"Bu ne cüret!" dedi Bella.

Merhum John Harmon, bunun biraz aşağılayıcı ve büyüklenen bir red cümlesi olduğunu düşünürdü.

"Bu durumda kendimi devam etmek mecburiyetinde hissediyorum," dedi Sekreter, "gerçi sadece kendimi açıklamak ve savunmak için. Umarım size olan bağlılığımı dürüstçe ilan etmem -benim için bile- affedilmez bir hareket değildir, Bayan Wilfer."

"Dürüstçe ilan!" diye tekrarladı Bella üstüne basa basa.

"Değil mi?"

"Rica ederim, beyefendi," dedi Bella, tam zamanında siteme başvurarak, "beni sorguya çekmeyin. Sorguya çekilmeyi reddetmemi mazur görürsünüz herhalde."

"Bu hiç de adil değil Bayan Wilfer! Size sadece sözümü tekrarlamakla neyi ima ettiğinizi soruyorum. Yine de bu sorudan bile feragat edebilirim. Ama ilan ettiğim şeyin arkasında duruyorum. Size karşı samimi ve derin bir bağ duyduğumu söylemiştim, bunu geri almıyorum."

"Bunu refüze ediyorum, beyefendi," dedi Bella.

"Bu cevaba hazır olmamak için kör ve sağır olmam gerekirdi. Size verdiğim rahatsızlığı bağışlayın çünkü

kendi cezasını da beraberinde getiriyor." "Ne cezası?" diye sordu Bella.

"Şu anda katlandığım şey ceza değil de nedir? Ama kusma bakmayın; sizi yeniden sorguya çekmek istemezdim."

"Düşünmeden söylediğim bir kelimeyi kullanıyorsunuz," dedi Bella, biraz kendine de kızarak, "beni şey gibi gösteriyorsunuz... şey gibi. O kelimeyi fazla düşünmeden söyledim. Size kötü geldiyse kusma bakmayın ama siz kasten tekrar ediyorsunuz ve bu da pek hoş sayılmaz. Mevzuya dönersek, aramızdaki bu şeyin sona ermesini sizden rica ediyorum, Bay Rokesmith, sonsuza kadar."

"Sonsuza kadar," diye tekrarladı.

"Evet. Size yalvarıyorum, beyefendi," diye devam etti Bella heyecanlanarak, "peşimi bırakın. Bu evdeki konumunuzu, benim konumumu sıkıntılı ve nahoş hale getirmek için kullanmayın. Karşılığı olmayan bu ilginizi, bana olduğu kadar Bayan Boffin'e de belli etme alışkanlığınızdan vazgeçmenizi rica ediyorum."

"Öyle mi yapıyorum?"

"Bence öyle," dedi Bella. "Gerçi öyle bile olsa sizin suçunuz değil Bay Rokesmith."

"Bu izleniminizin doğru olmadığını umarım. Dediğiniz şekilde davran-mışsam çok üzülürüm. Öyle davranmadığımı düşünüyorum. Gelecekte böyle bir şey olmayacak. Bitmiştir."

"Bunu duymak beni çok rahatlattı," dedi Bella. "Benim hayattan başka beklentilerim var, siz de kendi hayatınızı neden boşa harcayasınız?"

"Benim!" dedi Sekreter. "Benim hayatım!"

Tuhaf ses tonu, Bella'yı, yüzündeki tuhaf tebessüme bakmaya sevketti. Göz göze gelir gelmez tebessüm kayboldu. "Kusura bakmayın, Bayan Wilfer," diye devam etti Sekreter; "birtakım ağır sözler sarf ettiniz, eminim kafanızda benim anlayamadığım bir sebebi vardır. Cömert ve şerefli biri gibi davranmadığımı söylediniz. Ne hususta?"

"Bunu sormayın daha iyi," dedi Bella, kibirle gözlerini kaçırarak.

"Ben de sormamak isterdim ama mecbur bırakıldım. Nezaket namına, yok ama, adalet namına açıklar mısınız lütfen?"

"Ama beyefendi!" dedi Bella, gözlerini onun gözlerine dikti, bir an konuşup konuşmamakta kararsız kaldı, "Bay ve Bayan Boffin'in size olan sevgisinin ve işteki başarınızın size verdiği gücü bana karşı kullanmak cömert ve şerefli bir hareket mi?"

"Size karşı?"

"Size hoşuma gitmediğini belli ettiğim ve kesinlikle refüze ettiğimi söylediğim bir evlilik isteğini bana dayatmak için onların nüfuzunu kullanmayı planlamak cömert ve şerefli bir davranış mıdır?"

Merhum John Harmon çok şeylere tahammül edebilirdi ama böylesi bir şüphe onu can evinden vururdu.

"Benim buraya geleceğimi önceden tahmin ederek ya da bilerek ve bundan faydalanıp beni gafil avlamayı planlayarak, böyle bir vazifeye talip olmanız -tabii bunu yapıp yapmadığınızı bilmiyorum, umarım yapmamışsınızdır- sizce cömert ve şerefli mi?"

"Acımasızca ve hayasızca gafil avlamak," dedi Sekreter.

"Evet," diye onayladı Bella.

Sekreter bir an sustu, sonra sadece şunları söyledi: "Çok yanılıyorsunuz, Bayan Wilfer; inanamayacağınız

kadar yanılıyorsunuz. Gerçi bunun sizin hatanız olduğunu söyleyemem. Sizin tarafınızdan bundan çok daha iyi bir muameleyi hak etsem de siz bunu bilmiyorsunuz."

"En azından beyefendi," diye diklendi Bella, eski küstahlığı içinde kabararak, "siz benim buraya nasıl geldiğimi biliyorsunuz. Bay Boffin'in ağzından, o mirasın her satırına, her kelimesine vakıf olduğunuzu duydum, diğer bütün işlerine de vakıfsınız. Bir at, köpek ya da kuş gibi yabancılara verilmem yetmedi mi; bütün şehir beni konuşmayı ve bana gülmeyi bırakır bırakmaz sizin de beni kafanızda bir yerlere havale etmeniz, benim üzerimden spekülasyon yapmanız şart mıydı? Sonsuza kadar yabancıların malı mı olacağım ben?"

"İnanın bana," dedi Sekreter, "feci yanılıyorsunuz."

"Sebebini öğrenmek isterdim," dedi Bella.

"Öğrenebileceğinizi pek tahmin etmiyorum. İyi geceler. Elbette burada kaldığım müddetçe, bu konuşmanın izlerini Bay ve Bayan Boffin'den saklamak için elimden geleni yapacağım. Bana güvenebilirsiniz, şikayet ettiğiniz şeyi de sonsuza kadar nihayete ermiş bilin."

"Madem öyle, konuştuğumuza memnun oldum Bay Rokesmith. Acılı ve zor bir konuşmaydı ama oldu bir kere. Sizi kırdıysam lütfen beni bağışlayın. Deneyimsiz ve patavatsızım, biraz da şımarık büyütüldüm; ama göründüğüm kadar, sizin benim için düşündüğünüz kadar kötü değilim aslında."

Tutarsız, keyfi bir biçimde yumuşayan Bella'nın bu son sözleri biter bitmez Bay Rokesmith odadan çıktı. Tek başına kalan Bella kendini tekrar sedire bıraktı ve "Güzel kadının böyle bir canavar olduğunu bilmiyordum!" dedi. Sonra ayağa kalkıp aynaya baktı ve kendi aksine, "Şişinmekten suratın şişmiş, salak şey!" dedi. Sonra sabırsızca odanın öteki ucuna yürüyüp döndü, "Keşke babam burada olup bana hırs için yapılan evliliklerden bahsetseydi; iyi ki uzakta, babacığım benim, burada olsa saçlarını çekmeden duramazdım," dedi. Sonra nakışını bir kenara fırlattı, arkasından kitabını ve oturup bir şarkı mırıldanmaya başladı ama bir türlü tempoyu tutturamadı ve kendisiyle kavgaya koyuldu.

Peki John Rokesmith ne yaptı?

Odasına girip John Harmon'ı birkaç fersah daha derine gömdü. Şapkasını alıp dışarı çıktı ve Holloway'e ya da başka bir yere -nereye gittiği hiç umrunda değildi- giderken John Harmon'ın mezarı üzerine araba araba toprak attı. Şafak sökene kadar evden yana götürmedi onu adımları. Bütün gece John Harmon'ın mezarı üzerine ağırlık üzerine ağırlık yığmakla öyle uğraşmıştı ki artık koca bir dağ sırası altında yatıyordu zavallı; yine de mezarcı Rokesmith, "Ört üzerini, ez onu, sakın çıkmasın!" ağıtıyla çektiği eziyeti hafifleterek üzerine dağlar yığmaya devam ediyordu.

14. Bölüm -Kararlılık

John Harmon'ın üzerine bütün gece toprak yığma işi deliksiz bir uykuyu beraberinde getirmemişti, yine de Rokesmith sabaha karşı bölük pörçük kestirmiş ve büyük bir kararlılıkla uyanmıştı. Artık her şey bitmişti. Bay ve Bayan Boffin'in huzurunu kaçıracak hayalet kalmamıştı; hayalet bir müddet daha, kendisinin ayrıldığı varoluş durumunu, görünmeden ve işitilmeden seyredecek, sonra da ait olmadığı bu yerlere musallat olmayı sonsuza kadar bırakacaktı.

Her şeyi baştan sona tekrar düşündü. Daha başka nicelerinin yaptığı gibi, o da içinde bulunduğu farklı farklı durumların toplam etkisini hesaba katmadan kendini böyle bir konuma getirmişti. Sefil çocukluğunun ve babasıyla, babasının servetinin alanına giren her şey üzerindeki kötü etkisinin - o sırada bildiği tek bir iyi etki yoktu - verdiği güvensizlikle, küçük bir kandırmaca planlamıştı, kimseye zararı dokunmayacak, birkaç saat ya da gün sürecek, bir kapris sonucu kendisine dayatılan, kendisinin de ona dayatıldığı kızdan başka kimseyi ilgilendirmeyecek, onun da iyiliği düşünülecekti. Çünkü bu evlilik ihtimalinin (gönlünü başka bir erkeğe kaptırmış olması ya da farklı bir sebeple) kızı mutsuz ettiğini görecek olursa ciddi ciddi şöyle diyecekti: "insanları sefil eden paranın sapkın kullanımlarından bir diğeri daha. Ablamla benim yegane dostlarımıza, bizi koruyan yegane kişilere bırakacağım onu." İçine düştüğü tuzak ilk baştaki niyetinin fevkinde bir imkan sağlayınca, kendini Londra duvarlarında polis yetkilileri tarafından ölü ilan edilmiş bulunca, kafa karışıklığıyla göklerden gelen bu yardımı kabul etmiş, bu kararın serveti nasıl sağlam bir biçimde Boffinler'e intikal ettireceğini düşünmemişti. Onları gördüğünde, tanıdığında ve bir gözlemci olarak bile tek kusur bulamadığında, kendi kendine, "Bu insanlar parasız pulsuz bırakmak için mi hayata döneceğim?" diye sormuştu. Onları böyle zor bir durumda bırakmayı mazur gösterecek bir şey yoktu. O gece odayı kiralamaya gittiğinde, kapıyı çalacağı sırada, Bella'nın kendi ağzından, evliliği sadece para için yapacağını duymuştu. Bilinmeyen kimliği ve uydurma konumuyla, o zamandan beri Bella'yı denemiş ama girişimleri geri çevrilmekle kalmamış, bir de kınanmıştı. Onu satın almanın utancı ya da cezalandırmanın küçüklüğü, kendisine yakışır mıydı? Yine de hayata geri dönüp mirastaki şartı kabul ederse birinciyi yapması icap edecekti; hayata dönüp şartı reddederse ikinciyi.

Önceden düşünemediği bir başka sonuç da masum bir adamın, onu sözüm ona öldürmekle suçlanmasıydı. Onu itham eden adamın bu ithamı tümüyle geri çekmesini sağlayacak ve bu haksızlığı tamir edecekti; ama böyle bir kandırmaca planlamasa, böyle bir haksızlık da asla vuku bulmazdı. Ancak bu kandırmacanın ona verdiği bütün sıkıntı ve üzüntüleri, bütün sonuçlarıyla, nedametle kabul etmek ve hiç şikayette bulunmamak yakışırdı bir erkeğe.

Sabahleyin bunları düşünmekteydi John Rokesmith ve John Harmon'ı gece gömdüğünden fersah fersah derinlere gömmekteydi.

Her zamankinden daha erken bir saatte dışarı çıkarken kapıda keru-biyle karşılaştı. Belli bir yere kadar aynı yoldan gitmeleri gerektiği için birlikte yürüdüler.

Kerubinin görünüşündeki değişikliği fark etmemek imkânsızdı. Keru-bi de bunun farkında olduğundan tevazuyla şöyle dedi: "Kızım Bella'nın hediyesi, Bay Rokesmith."

Bunu duymak Sekreter'i çok memnun etti çünkü elli poundu hatırladı, kıza da hâlâ âşıktı. Kuşkusuz pek hafif bir şeydi -bazıları hep hafif demek eğilimindedir- ama kıza âşıktı.

"Hiç Afrika seyahatleriyle ilgili kitaplar okudunuz mu, Bay Rokesmith?" dedi RW.

"Çok."

"Madem öyle, bilirsiniz, hep bir Kral George, Çocuk Kral, Kral Sambo, Bill, Bun, Rom, Kral Ivır Zıvır vardır, artık denizciler bunlara hangi ismi vermeyi uygun görmüşse."

"Nerede?" diye sordu Rokesmith.

"Her yerde. Yani Afrika'nın her yerinde. Hemen hemen her yerinde; herhalde zenci krallar çok ucuz -ve biraz da," dedi RW özür dilercesine, "hırçın."

"Ben de sizin gibi düşünüyorum, Bay Wilfer. Eee?"

"Şey diyecektim, bu kral genelde Londra'dan gelme bir şapka, Manchester yapımı pantolon askısı, tek bir apolet ya da bacaklarına geçirdiği bir asker ceketi giyer, öyle şeyler işte." "Hı hı," dedi Sekreter.

"Size bir itirafta bulunacağım, Bay Rokesmith," dedi sevimli kerubi, "evde bakacak boğaz sayısı daha fazlayken, kendime baktığımda o kralı görürdüm. Bekar bir adam olduğunuz için, insanın üzerindeki kıyafetin sadece tek bir parçasının düzgün olmasının nasıl bir müşkülat olduğunu bilemezsiniz."

'Tahmin edebilirim, Bay Wilfer."

"Size bunları anlatma sebebim," dedi RW sıcak kalplilikle, "kızım Bella'nın ne kadar sıcak, hassas, düşünceli ve şefkatli olduğunu görmenizi sağlamak. Belki biraz şımarıktır ama şimdiki durumuna bakınca pek büyütülecek bir şey değil. Hayır hayır, hiç değil. Hem de çok güzeldir! Siz de güzel olduğu konusunda benimle hemfikir misiniz, Bay Rokesmith?"

"Kesinlikle. Herkes de olmalı."

"Umarım öyledir," dedi kerubi. "Benim hiç şüphem yok. Onun hayatında büyük bir ilerleme bu, Bay Rokesmith. İstikbali için çok önemli!"

"Bayan Wilfer, kendine Bay ve Bayan Boffin'den daha iyi iki arkadaş bulamazdı."

"Bence de!" dedi kerubi. "Gerçekten de her şeyin böyle daha iyi olduğunu düşünmeye başladım. Bay John Harmon yaşasaydı. .." "İyi ki ölmüş," dedi Sekreter.

"Hayır, ben o kadarını söylemezdim," dedi kerubi, Sekreter'in kesin ve merhametsiz tonuna hafif serzenişte bulunarak; "ama belki o Bella'ya uymazdı ya da Bella ona uymazdı, elli çeşit şey olurdu ama şimdi kendi seçimini yapabilecek durumda."

"Peki acaba - bu konuda bana emniyet edip konuştuğunuza göre umarım sormamı mazur görürsünüz - acaba - seçimini yapmış olabilir mi?" diye sordu Sekreter dili dolanarak.

"Yok canım!" dedi RW.

"Genç hanımlar bazen," dedi Rokesmith, "babalarına haber vermeden seçimlerini yapabiliyorlar."

"Bu hanım öyle değil, Bay Rokesmith. Kızımla aramda tam bir sırdaşlık paktı vardır. Daha geçen gün onaylandı. Onaylama tarihi bunlarla, başlıyor" dedi kerubi, ceketinin yakasım ve pantolonunun ceplerini düzelterek. "Hayır, kimseyi seçmedi daha! Tabii George Sampson vardı, daha Bay John Harmon ..."

"Keşke doğmaz olaydı!" dedi Sekreter kederli bir ifadeyle.

RW, onun zavallı merhuma karşı anlaşılmaz bir hınç güttüğünü düşünerek şaşkınlıkla yüzüne baktıktan sonra kaldığı yerden devam etti: "Bay John Harmon'ın ortalıkta olmadığı zamanlarda genç George Sampson, Bella'nın peşinden ayrılmıyordu, o da göz yumuyordu. Öyle ciddi bir şey değildi ama, hele şimdi hiç değil. Çünkü Bella hırslı bir kız, Bay Rokesmith ve tahminim, zengin biriyle evlenecek. Bu sefer adamla servetini birlikte görecek ve gözleri açık seçim yapabilecek. Ben bu taraftan gidiyorum. Bu kadar erken ayrıldığımıza üzüldüm. İyi günler, beyefendi!"

Bu konuşmayla morali pek de düzelmeyen Sekreter yoluna devam etti ve Boffin malikânesine vardığında Betty Higden'ı kendisini bekler buldu.

"Sizinle bir iki kelime etmeme izin verirseniz minnettar kalacağım," dedi Betty.

İstediği kadar kelime edebileceğini söyledi Sekreter ve onu odasına götürüp oturttu.

"Zifos'la ilgili bir şey," dedi Betty. "Onun için tek başıma geldim. Size söyleyeceğim şeyden haberi olmasın diye ondan önce kalkıp buraya geldim."

"Müthiş enerji," dedi Rokesmith. "Benden gençsiniz."

Betty Higden esefle başını salladı. "Bu yaşıma göre gücüm kuvvetim yerinde ama genç değilim, Allah'a şükür!"

"Genç olmadığınız için şükran mı duyuyorsunuz?"

"Evet, beyefendi. Genç olaydım, her şeyi baştan yaşamam gerekecekti ve sona ulaşmak için meşakkatli bir yol kat etmem gerekecekti. Ama şimdi beni boşverin, Zifos'tan bahsedelim."

"Ona ne olmuş?"

"Ne kadar uğraşırsam uğraşayım, hem sizin iyi kalpli hanımınız ve beyinin gönlünü yapıp, hem de bana işimde yardım edebileceğini kafasına sokamıyorum. Yok, nafile. Geçimini sağlayacak iyi bir meslek edinmesi, ilerlemesi için beni bırakması lazım. Ama bırakmıyor."

"Ona saygı duyuyorum," dedi Rokesmith.

"Öyle mi, beyefendi? Valla ben ne duyuyorum bilemeyeceğim. Yine de aklına eseni yapması doğru değil. Madem o beni bırakmıyor ben onu bırakırım."

"Nasıl Betty?" "Ondan kaçacağım."

İnatçı yaşlı yüze ve parlak gözlere hayretle bakan Sekreter, "Kaçacak mısınız?" diye sordu.

"Evet, efendim," dedi Betty başını indirip kaldırarak. Bu haraketinde ve birbirine sıkıca yapışmış dudaklarında, şüpheye yer bırakmayacak bir kararlılık vardı.

"Olur mu ama!" dedi Sekreter. "Şunu etraflıca bir konuşalım. Düşünüp taşınalım, işin aslını bir anlayalım, çözmenin doğru yolunu bulalım."

"Bak, canım," dedi ihtiyar Betty, "kusma bakma böyle samimi konuştum ama ninenin ninesi olacak yaştayım neredeyse. Şimdi durum şudur. Benim şimdi yaptığım bu işin parası az, kendi zor, Zifos olmayaydı tek başıma bu kadar devam edemezdim. İşte iki başımıza bize yetti şimdiye kadar. Şimdi artık Johnny de gitti bir başıma kaldım, ateşin başında pineklemek yerine bir an önce ayaklanıp kendimi yormanın zamanıdır. Sebebini de diyeyim. Bazen üzerime bir geberiklik geliyor, hayat işte, ama benim hoşuma gitmiyor. Bir bakıyorum sanki Johnny kucağımda - bir bakıyorum annesi - annesinin annesi - bir bakıyorum kendim çocuk olmuşum annemin kucağındayım - sonra hem düşüncem hem hislerim uyuşuyor, o zaman ayağa fırlıyorum, Darülacezeye kapatılmış yaşlılar gibi olacam zannediyorum, belki görmüşsündür onları, bazen güneşli günlerde ısınsınlar diye dışarı bırakırlar, zavallılar ürkek ürkek sokaklarda dolanır hani. Ben çocukluktan beri tez canlıyımdır, çalışmaktan hiç yılmam, o sevimli yüzünü ilk gördüğümde hanımıma da söylediydim. Bıraksalar otuz kilometre yürürüm. Uyuşup gamlanmaktansa yürüyeyim daha iyi. İyi örgü örerim, satacak ufak tefek şeyler yapabilirim. Senin hanımla bey bana yirmi şilin ödünç verirse kendime bir sepet düzerim, benim için servet olur. Bütün memleketi dolaşırım, kendimi yorarım, geberiklikten kurtulurum, kendi emeğimle ekmeğimi kazanırım. Daha ne isterim?"

"Kaçma planınız bu mu?" diye sordu Sekreter.

"Daha iyisini söyle! Cancağızım, daha iyisini söyle! Ben de gayet iyi biliyorum," dedi ihtiyar Betty Higden, "sen de biliyorsun, senin hanımla bey beni hayatımın geri kalanında kraliçeler gibi yaşatır, aramızda anlaşalım

yeter ki. Ama anlaşamayız. Ben şimdiye kadar kimseden sadaka almadım, benimkilere de aldırmadım. Böyle şimdi son anda taviz vermek hem kendimi, hem ölmüş çocuklarımı, hem onların ölmüş çocuklarını hiçe saymak olur."

"Ama belki en nihayet haklı ve kaçınılmaz bir hal alabilir," dedi Sekreter, düşünceli bir tavırla. En nihayet lafını hafifçe vurgulamıştı.

"Umarım asla böyle bir şey olmaz! Gurur yaparak kimseye sıkıntı vermek istemem," dedi ihtiyar kadın sadelikle, "ama ölene kadar kendi kendime bakmak istiyorum."

"Tabii," dedi Sekreter onu rahatlatmak için, "Zifos da sizin ona yaptığınız şeyin karşılığını vermek için can atıyordur."

"Kalıbımı basarım!" dedi Betty neşeyle. "Ama elini biraz çabuk tutsa iyi olacak, artık iyice yaşımı başımı aldım. Ama gücüm kuvvetim de yerinde, dolaşmak da hava da bana bir şey yapmaz! Şimdi rica etsem senin hanım ve beyle konuşup, ne istediğimi ve neden istediğimi anlatır mısın?"

Sekreter, bu cesur ihtiyar kahramanın isteklerine karşı çıkmanın bir faydası olmayacağını düşündüğünden Bayan Boffin'in yanına gitti ve Betty Higden'ın, en azından şimdilik içinden geldiği gibi davranmasına izin vermesini tavsiye etti. "Biliyorum ona bakmak sizin içinizi çok daha fazla rahatlatır," dedi, "ama bağımsız ruhuna saygı göstermek de vazifemiz." Bayan Boffin önüne konan bu düşünceye fazla itibar etmedi. Kendisiyle kocası da çalışmışlar, çöp dağlarından inançlar ve onurlar tertemiz çıkmışlardı. Betty Higden'a karşı bir vazifeleri varsa elbet bunu yerine getireceklerdi.

"Ama Betty," dedi Bayan Boffin, John Rokesmith'le birlikte odasına gidip, aydınlık yüzüyle ihtiyar kadının karşısına geçince, "gerisini bilemeyeceğim ama yerinde olsam ben kaçmazdım."

"Zifos için daha kolay olur," dedi Bayan Higden, başını sallayarak. "Benim için de daha kolay olur. Ama siz bilirsiniz."

"Ne zaman gideceksin?"

"Hemen," dedi Betty çabucak. "Bugün, cancağızım, yarın. İnan olsun alışığım ben. Memleketin çok yerlerini bilirim. İşsiz kaldığım zamanlarda bağda bahçede çok çalışmışlığım var."

"Gitmene razı olursam, Betty - Bay Rokesmith böyle yapmam gerektiğini düşünüyor... "

Betty minnettarlıkla selam vererek ona teşekkür etti.

"Seni gözden kaybetmememiz lazım. Neredesin, ne yapıyorsun bilmemiz lazım."

"Olur cancağızım ama mektupla olmaz çünkü bizim gibiler küçüklükte mektup yazmayı -ya da yazmanın başka türlüsünü- öğrenemez. Ama buraya yolum düştükçe uğrarım. Senin cana can katan yüzünü görme fırsatını kaçırmam, korkma. Hem," dedi Betty kendinden emin, "ödemem gereken bir borcum olacak, başka şey olmasa onun için geleceğim."

"Bunu yapmak zorunda mıyız?" diye gönülsüzce sordu Bayan Boffin, Sekreter'e.

"Bence öyle."

Kısa bir tartışmanın ardından bu işin yapılması gerektiği konusunda fikir birliğine vardılar ve Bayan Boffin, Betty'nin yeni işine başlaması için gereken şeylerin bir listesini yapması için Bella'yı çağırttı. "Sen beni merak etme, canım," dedi kendinden emin, ihtiyar kadın, Bella'nın yüzünü gördükten sonra, "taşrada bir pazar yerinde, elime işimi alıp, tertemiz, hıtır hıtır örmeye başladığımda, oradaki çiftçi karıları ne kadar kazanıyorsa ben de o kadar kazanırım."

Sekreter fırsattan istifade, Bay Zifos'un elinden ne işler geldiği sorusunu ortaya attı. Yeterince sermayesi

olsa ondan çok iyi marangoz olacağını söyledi Bayan Higden. Tezgahı tamir etmek için ödünç aldığı aletleri kullanırken ya da kırılmış bir mobilyayı tamir ederken harikalar yarattığını görmüştü. Bakımlıklara da her gün, eline geçen her şeyden oyuncak yapardı. Bir keresinde de maymun oynatan adamın yabancı müzik aletini tamir edişindeki hüneri seyretmek için sokakta on on beş kişi toplanmıştı. "Güzel," dedi Sekreter. "Ona bir iş bulmak zor olmayacak."

John Harmon artık sıradağlar altına gömülmüş olduğundan, Sekreter hemen o gün onun işlerini halletmeye ve onunla hesabı kesmeye karar verdi. Haydut Riderhood'un imzalaması için ayrıntılı bir beyanat hazırladı (akşamleyin bu sefer çok daha kısa bir ziyaretle imzayı alabileceğini biliyordu), sonra belgeyi kime versem diye düşündü. Hexam'ın oğluna mı, kızına mı? Hızla kızında karar kıldı. Ama kızı görmekten kaçınmak lazımdı çünkü oğlan Julius Handford'u görmüştü ve belki ikisi arasında bir bilgi alışverişi olabilirdi -ne kadar dikkat etse azdı- yoksa uyuyan şüpheler uyandırılabilir, bazı istenmeyen neticeler doğabilirdi. "Hattâ kendi kendimi öldürmüş olmakla bile itham edilebilirim!" diye düşündü. Bu yüzden de en iyisi belgeyi kıza postayla göndermekti. Pleasant Riderhood kızın adresini bulma işini üstlenmişti, hem belgelerin yanına tek kelimelik bir açıklama eklemeye bile gerek yoktu. Buraya kadar tamam.

Ama kız hakkında bildiği bütün her şeyi Bayan Boffin vasıtasıyla öğrenmişti. O da hikâye anlatma üslubuyla ün salmış, bu hikâyeyi de biraz sahiplenmiş Bay Lightwood'dan duymuştu. Hikâye ilgisini çektiğinden biraz daha bilgi edinmek istiyordu -mesela temize çıkarma mektubunu aldı mı, bu onu memnun etti mi- ama bunu Lightwood'dan başka bir kanaldan öğrenmek istiyordu: çünkü o da Julius Handford'u görmüştü, ilanla aratmıştı ve Sekreter herkesten çok ondan uzak durmaya çalışıyordu. "Ama gündelik işler beni her an onunla yüzyüze getirebilir, haftanın herhangi bir günü, günün herhangi bir saati."

Bunun üzerine yeni bir kanal açma yolları üzerine düşünmeye başladı. Hexam'ın oğlu bir öğretmenin yanında eğitim alıyordu. Lightwood'un aile hakkındaki hikâyesinin en güzel bölümünü, kızın kardeşini bu işe yönlendirmesi teşkil ettiğinden, Sekreter bundan haberdardı. Genç Zifos'un da biraz eğitime ihtiyacı olacaktı. Sekreter bu eğitimi öğretmenin vermesini sağlayabilirse o kanal açılabilirdi. Peki acaba Bayan Boffin öğretmenin adını biliyor muydu? Hayır ama okulun yerini biliyordu. Bu kadarı yeterdi. Sekreter hemen o okulun öğretmenine bir mektup yazdı ve Bradley Headstone hemen o akşam bizzat kalkıp geldi.

Sekreter ona, Bay ve Bayan Boffin'in hayatta çalışarak faydalı bir yer edinmesini istedikleri bir genci akşamları ona eğitim görmesi için göndermek gibi bir amaçları olduğunu anlattı. Öğretmen böyle bir öğrenciyle ilgilenmeye hazırdı. Sekreter şartları sordu. Öğretmen söyledi. Anlaştılar.

"Bir sakıncası yoksa size beni kimin tavsiye ettiğini sorabilir miyim beyefendi?" dedi Bradley Headstone.

"Burada işleri ben yürütmüyorum. Bay Boffin'in sekreteriyim. Muhtemelen kulağınıza çalınmıştır, Bay Boffin'e büyük bir miras kaldı, Bay Har-mon'ın mirası."

"Bay Harmon," dedi Bradley, "öldürülmüş, sonra da nehirde bulunmuştu." Kiminle konuştuğunu bilse şaşkınlığı bir kat daha artardı. "Öldürülmüş ve nehirde bulunmuştu." 'Tabii ki. .."

"Hayır," diye lafını kesti Sekreter gülümseyerek, "sizi tavsiye eden o değildi. Bay Boffin sizin isminizi Bay Lightwood diye bir beyden duymuş. Kendisini tanıyorsunuz herhalde ya da biliyorsunuz?"

"Bilmem gerektiği kadarını biliyorum, beyfendi. Bay Lightwood'la ahbaplığım yok, olmasını da istemem. Bay Lightwood'a bir itirazım yok ama bazı arkadaşlarına var - daha doğrusu bir arkadaşına. En yakın arkadaşına."

Eugene Wrayburn'ün kayıtsız ve aşağılayıcı duruşu zihninde belirdiğinde kanı öyle beynine sıçramıştı ki (büyük bir gayretle kendine hâkim olmaya çalışarak) bu sözleri bile zor söylemişti.

Sekreter, burada hassas bir noktada bazı güçlü duygular olduğunu sezerek konuyu değiştirmeyi

düşünürken Bradley, çektiği sıkıntıya rağmen aynı mevzuda konuşmaya devam etti.

"Arkadaşının ismini söylemekten de çekinecek değilim," dedi sebatla. "Hoşlanmadığım şahıs Bay Eugene Wrayburn."

Sekreter onu hatırlıyordu. İlaçla mücadele ettiği gecenin karman çorman hatıraları arasında Eugene'in şahsı hayal meyal seçiliyordu ama adını, konuşma tarzını, cesedi görmeye onlarla birlikte gelişini, durduğu yeri ve söylediği sözleri hatırlıyordu.

"Bay Headstone, sizden rica etsem," diye sordu tekrar konuyu değiştirmeye çalışarak, "genç Hexam'ın ablasının adını söyleyebilir misiniz?"

"Lizzie," dedi öğretmen bütün yüzü kasılarak

"Bu genç hamının çok müstesna bir karakteri varmış öyle mi?"

"Bay Wrayburn'ün çok fevkinde olacak kadar müstesna - gerçi herkes onun fevkindedir," dedi öğretmen; "kusma bakmayın ama acaba bu iki ismi neden yan yana koyduğunuzu sorabilir miyim?"

"Sadece tesadüf," dedi Sekreter. "Bay Wrayburn'den bahsetmek hoşunuza gitmediği için konuyu dağıtmaya çalışmıştım; pek başarılı olamadım anlaşılan."

"Bay Wrayburn'ü tanıyor musunuz beyefendi?" "Hayır."

"Bu durumda, kendisi tarafından ima edilmiş herhangi bir şey üzerine bu iki ismi yan yana koymuş olamazsınız değil mi?" "Kesinlikle hayır."

"Haddim olmayarak bu soruyu sordum," dedi Bradley gözlerini yere indirerek, "çünkü kendisi küstahlığının getirdiği o münasebetsiz şakacılıkla her türlü imada bulunabilen birisi. U-umarım benim yanlış anlamazsınız, beyefendi. Be-ben bu abla kardeşle çok ilgileniyorum ve bu konu bende güçlü duygular uyandırıyor. Çok güçlü." Bradley titreyen eliyle mendilini çıkarıp alnını sildi.

Öğretmenin yüzüne bakan Sekreter gerçekten de burada bir kanal açtığını hissetti ve bunun beklenmedik ölçüde karanlık, derin, fırtınalı ve aşması zor bir konu olduğunu düşündü. Çalkantılı hislerinin ortasında Bradley aniden durdu ve onun bakışlarına meydan okudu. Sanki, "Bana bakınca ne görüyorsun?" diye sorar gibiydi.

"Burada sizi düşünmelerinin asıl sebebi genç Hexam oldu," dedi Sekreter, yavaştan konuya geri dönerek; "Bay ve Bayan Boffin, onun sizin öğrenciniz olduğunu Bay Lightwood vasıtasıyla biliyordu. Abla kardeşle ilgili soruların, konuya duyduğum ilgi yüzünden, kendi adıma sorulmuş sorulardır, resmi niteliği, Bay Boffin'le alakası yoktur. Bu konuya neden ilgi duyduğumu açıklamaya gerek yok. Bay Harmon'ın cesedinin bulunmasıyla babalarının ilişkisini biliyorsunuz herhalde?"

"Beyefendi," diye cevap verdi Bradley büyük bir huzursuzlukla, "bu vakayla ilgili her şeyi biliyorum."

"Size bir şey soracağım Bay Headstone," dedi Sekreter. "Babaya yapılan ve sonra da geri çekilen - temelsiz demek daha iyi olacak gerçi- ithamın üzerine düşürdüğü lekeden abla mustarip mi acaba?"

"Hayır beyefendi," dedi Bradley adeta öfkeyle.

"Bunu duyduğuma çok sevindim."

"Abla," dedi Bradley, kelimeyi bir ders kitabından okur gibi tane tane heceleyerek, "hayatta kendi gayretiyle adım adım yükselmiş, kusursuz karakterdeki bir adamın, onu kendi konumuna yerleştirmesine engel olacak bir şaibeden mustarip değil. Kendi konumuna yükseltecek demiyorum, yerleştirecek diyorum. Abla hiçbir şaibeden mustarip değil, kendi kendine talihsiz bir şaibe yaratmadığı müddetçe. Böyle bir adam bile onu eşiti olarak görebiliyorsa ve onun üzerinde en ufak bir leke olmadığına kendini ikna edebiliyorsa, bence bu kadarı yeterli olmalı."

"Böyle bir adamı mı var?" dedi Sekreter.

Bradley Headstone kaşlarını çattı, alt çenesini uzattı ve gözlerini o sırada lüzumsuz görünen bir kararlılıkla yere dikerek: "Böyle bir adam var," dedi.

Sekreter'in konuşmayı uzatmak için bir sebebi ya da bahanesi olmadığından konuşma burada bitti. Üç saat sonra zifiri saçlı hayalet bir kez daha Bırakma Dükkânına daldı ve o gece Haydut Riderhood'un ifadesini geri çektiği beyanı, zarfın üzerinde Lizzie Hexam'ın doğru adresiyle postanedeki yerini aldı.

Bütün bu işler John Rokesmith'i o kadar meşgul etmişti ki Bella'yı ertesi güne kadar görmedi. Gördüğünde de Bay ve Bayan Boffin'in davranışlarında bir değişiklik fark etmesine izin vermeyecek ölçüde mesafeli bir tavır takınma kararı aralarında sözsüzce anlaşmaya bağlandı. İhtiyar Betty Higden'ın yeni işi için gerekli ihtiyaçlarının karşılanması, hem Bella'yı meşgul ederek hem de genel ilgiyi üzerine toplayarak bu işi kolaylaştırmıştı.

Betty sepetini toparlarken, yere diz çökmüş ona yardım eden Bella dışında hepsi onun etrafında duruyorlardı. "Bence en azından cebinde, benim senin için yazacağım bir mektubu taşımalısın, Bayan Higden. Mektupta sadece Bay ve Bayan Boffin'in senin arkadaşın olduğu yazacak; hami demiyorum çünkü bu hiç hoşlarına gitmez."

"Yok, yok," dedi Bay Boffin; "himaye mimaye yok! Ne olursak olalım bu işlerden uzak duralım."

"Etrafta onlardan öyle çok var ki bir de bize gerek yok, değil mi Noddy?" dedi Bayan Boffin.

"Aynen öyle, hanım!" dedi Altın Çöpçü. "Hem ne biçim!"

"Ama insanlar bazen himaye edilmekten hoşlanırlar; değil mi efendim?" diye sordu Bella başını kaldırarak.

"Ben hoşlanmam. Hoşlanan varsa iyi düşünsün," dedi Bay Boffin. "Kadınlı erkekli bütün bu hamiler, hami yardımcılar, merhum hamiler, sabık hamiler, Rokesmith'in gırtlağına kadar gömüldüğü Hayırseverlik kitaplarında bunun ne manaya geldiğini iyi düşünsünler. Bay Tom Noakes, beş şilin verdi mi hami olmuyor mu? Bayan Jack Styles beş şilin verdi mi hami olmuyor mu? Ne menem bir şey bu? Basbayağı arsızlık değil de ne?"

"Sinirini bozma, Noddy," dedi Bayan Boffin.

"Bozmak mı!" diye bağırdı Bay Boffin. "Adamın sinirini tepesine fırlatmaya yeter bu. Nereye gitsem birileri beni himaye ediyor. Himaye edilmek istemiyorum. Bir çiçek fuarına, bir konsere ya da başka bir gösteriye bilet alıyorum, epey de yüklüce bir para veriyorum, bir de bakıyorum bunun hamileri var, sanki bana bedavadan ısmarlıyorlarmış gibi. İyi bir şey sırf iyi olduğu için yapılamaz mı? Hamiler neden kötü şeyleri düzeltmekle uğraşmıyor? Yine de yeni bir müessese inşa edileceği zaman, tuğlayla çimento, hamiler kadar dikkate alınmıyor sanki, başka şeyler de. Başka ülkelerde de bu kadar himaye var mı biri bana söylese! Bütün o hamiler de kendilerinden utanmıyorlar mı merak ediyorum. İlaç mı bunlar, saç toniği mi, sinir hapı mı, neye derman bunlar?"

Bu sözleri söyleyen Bay Boffin âdeti olduğu üzere, önce hızlı adımlarla uzaklaşıp sonra başladığı yere geri döndü.

"Mektuba gelince Rokesmith," dedi Bay Boffin, "yerden göğe haklısın. Ona mektubu ver, gerekirse zorla ver, cebren cebine yerleştir. Hastalanabilir. Hastalanabilirsin, bunu sen de biliyorsun," dedi Bay Boffin. "İnat kadınsın Bayan Higden ama bunu da inkâr edemezsin."

İhtiyar Betty güldü ve mektubu minnettarlıkla kabul edeceğini söyledi.

"Aferin!" dedi Bay Boffin. "Aklın yolu birdir. Ayrıca bize minnettarlık duymana gerek yok çünkü bu işi Bay

Rokesmith akıl etti, bizim aklımıza bile gelmedi."

Mektup yazılıp Betty'ye okundu ve teslim edildi.

"Ee ne diyorsun?" dedi Bay Boffin. "Hoşuna gitti mi?"

"Mektup mu efendim?" dedi Betty. "He ya, çok güzel mektup olmuş!"

"Hayır hayır, mektup değil," dedi Bay Boffin; "fikirden bahsediyorum. Bu fikrini gerçekleştirecek kadar güçlü olduğuna emin misin?"

"Bu şekilde hem daha güçlü olacağım hem geberikliği üstümden atacağım, başka şey de bana böyle yaramaz, efendim."

"Öyle kestirip atma," diye üsteledi Bay Boffin, "dünyanın türlü türlü hali var, insan kendine neyin yarayacağını bilemez. Mesela Köşk'e bakacak biri olsa fena olmaz. Köşk'ü bir görmek istemez misin, orada Wegg adında emekli bir okuryazar adam yaşıyor, tahta bacaklı, onunla tanışmak istemez misin?"

İhtiyar Betty bu cazip teklife bile hayır diyerek, siyah bonesiyle şalım kuşanmaya koyuldu.

"Madem kesin gidiyorsun, gitmene dünyada izin vermezdim onu söyleyeyim," dedi Bay Boffin, "Zifos'u en kısa zamanda hem düzgün bir adam hem de iyi bir usta yapacağıma inanmasam hiç izin vermezdim. Şu ne orada Betty? Bebek mi?"

Johnny'nin yatağı başında nöbet bekleyen Muhafızdı bu. Yalnız, ihtiyar kadın bebeği çıkarıp gösterdikten sonra sükûnetle elbisesinin içine soktu. Sonra minnettarlıkla Bayan Boffin, Bay Boffin ve Rokesmith'le vedalaştı ve buruşuk, yaşlı kollarını Bella'nın güzel, genç boynuna dolayıp Johnny'nin sözlerini tekrarladı: "Güse hanıma öpücük."

Sekreter kapıdan, bu şekilde kuşatılmış güse hanıma bakıyordu, kararlı ihtiyar kadın, azimli parlak gözleriyle, felçten ve dilencilikten kaçmak için sokakları arşınlamaya başladığında, hâlâ aynı yerde tek başına duran güse kadına bakmaktaydı.

15. Bölüm -Şimdiye Kadar Olanlar

Bradley Headstone, Lizzie Hexam'la yapacağı bir sonraki görüşmede ısrar etmişti. Bu görüşmeyi şart koştuğu sırada duyduğu çaresizlik onu terk etmemişti. Sekreter'le yaptığı konuşmadan kısa süre sonra, kurşuni bir akşam vakti, Charley Hexam'la ikisi, Bayan Peecher'ın bakışları altında, bu ümitsiz konuşmayı neticelendirmek üzere yola çıktılar.

"O bebek terzisi," dedi Bradley, "ne senden hoşlanıyor ne de benden Hexam."

"Ne kendini bilmez, ne deli kız, Bay Headstone! Eminim elinden gelse yolumuza taş koyar, münasebetsiz bir şey bulup buluşturur. Bu akşam ablamla görüşmek için Şehre gitmeyi bu yüzden teklif ettim."

"Ben de öyle tahmin etmiştim," dedi Bradley, yürürken sinirli ellerine eldivenlerini giyiyordu. "Ben de öyle tahmin etmiştim."

"Ancak benim ablam," diye devam etti Charley, "böyle acayip bir arkadaş bulur kendine. Gülünç bir heves, aklınca kendini başkası için feda edecek. Oraya gittiğimiz gece söyledi bana."

"Kendini terzi için neden feda etsin ki?" diye sordu Bradley.

"Şey!" dedi oğlan kızarıp bozararak "İşte romantik fikirlerinden biri! Onu ikna etmeye çalıştım ama başaramadım. Bu akşam yapmamız gereken bu işi başarmak, Bay Headstone, gerisi gelir."

"Seni ümitli gördüm, Hexam."

"Elbette ümitliyim, efendim. Her şey bizden yana."

"Bir ablan hariç," diye düşündü Bradley. Ama sadece gamlı gamlı düşünmekle yetinip bir şey söylemedi.

"Her şey bizden yana," diye tekrarladı oğlan, çocuksu bir güvenle. "Saygınlık, benim için mükemmel bir bağlantı, sağduyu, her şey!"

"Ablanın sana çok düşkün olduğuna şüphe yok," dedi Bradley, umutlanmak uğruna buralara kadar düşmeye razıydı.

"Doğal olarak, Bay Headstone, onun üzerinde büyük etkim vardır. İlk bana açıldığınız, benimle konuştuğunuz için, tekrar söylüyorum, her şey bizden yana."

Bradley tekrar düşündü, "Bir ablan hariç galiba."

Londra'da gri, tozlu, soluk bir akşamı pek umutlu bir tarafı yoktur. Kapanmış depoları ve büroları üzerinde bir ölüm havası vardır, canlı renklere karşı duyulan milli korku da ortalığa matem hissi verir. Evlerle çevrelenmiş kiliselerin çan kuleleri, üzerlerine abanıyormuş gibi görünen gökyüzü kadar karanlık ve donuk görüntüleriyle, hakim kasveti hafifletmezler; bir kilise duvarındaki güneş saatinin, o işe yaramaz karanlık gölgesiyle, bir iş teşebbüsünde çuvallayıp topu atmış gibi bir hali vardır; melankolik kahyalar ve kapıcılar, melankolik çer çöpü çukurlara süpürür, melankolik sokak çocukları ve serseriler gelip bunları eğile kalka karıştırır, içinde satacak bir şey bulur muyum diye. Şehirden çıkan insanlar, Hapishaneden çıkan mahkumlar gibi görünür; kasvetli Newgate hapishanesi, yüce Belediye Başkanı için çok daha uygun bir ikametgah olacaktır.

Böyle akşamlarda, Şehrin tozu insanın tenine, saçlarına, gözlerine kaçmakta, üç beş mutsuz Şehir ağacının dökülmüş yaprakları, köşelerde rüzgârın tekerleri altıda ufalanmaktayken, öğretmenle öğrencisi, Leadenhall Sokağı tarafından çıkıp, doğudan gelecek Lizzie'yi kollamaya başladılar. Biraz erkencene geldikleri için onu beklerken bir köşeye sinmişlerdi. İçimizden en güzel görünenlerimiz bile bir köşeye sinmişken pek güzel görünmez; Bradley de bu olumsuzluktan payını almıştı.

"İşte geliyor, Bay Headstone! Gidip onu karşılayalım."

Yaklaşırlarken Lizzie onların geldiğini görünce biraz rahatsız oldu. Ama kardeşini her zamanki sıcaklığıyla selamladı ve Bradley'in uzattığı eline şöyle bir dokundu.

"Nereye böyle, Charley'ciğim?" diye sordu.

"Bir yere gitmiyoruz. Seni görmeye geldik."

"Beni görmeye mi?"

"Evet. Seninle birlikte yürüyelim. Ama herkesin yürüdüğü belli başlı sokaklardan gitmeyelim, yoksa konuştuğumuz şeyi duymayız. Sessiz arka sokaklardan gidelim. Şu kilisenin yanında büyük bir meydan var, sessiz de. Oraya gidelim."

"Ama burası yolumuzun üzerinde değil ki Charley."

"Evet, öyle," dedi oğlan ters ters. "Benim yolumun üzerinde, benim yolum da senin yolundur."

Ablası elini bırakmamıştı ve adeta soru sorar gibi yüzüne baktı. Charley, "Bu taraftan, Bay Headstone," deme bahanesiyle gözlerini kaçırdı. Abla kardeş yanyana yürüyor, Bradley de kardeşin tarafında yürüyordu. Meydan onları bir mezarlığa çıkardı; yerleri taş kaplı kare bir avlunun ortasında göğüs hizasında, etrafı parmaklıklarla çevrili bir toprak parçası vardı. Burada, yaşayanların seviyesinden pek münasip ve sağlıklı bir biçimde yükseltilmiş olan ölüler ve mezar taşları duruyordu; taşların bazıları söyledikleri yalanlardan utanır gibi yan yatmıştı.

Bütün meydanı sıkıntılı ve rahatsız bir tavırla turladıktan sonra oğlan durup ablasına döndü: "Lizzie, Bay Headstone'un sana bir söyleyeceği var. Ben ne onu ne de seni rahatsız etmek istediğim için şöyle bir dolaşıp geri döneceğim. Bay Headstone'un söylemek istediği şeyi genel itibariyle biliyorum ve onaylıyorum, umarım - daha doğrusu hiç şüphe etmiyorum-sen de onaylayacaksın. Bay Headstone'a çok şeyler borçlu olduğumu ve giriştiği her işte başarılı olmasını istediğimi söylememe gerek yok, Lizzie. Umarım -hiç şüphe etmiyorum- sen de benim gibi düşünüyorsundur."

"Charley," dedi ablası, kardeşinin çekmeye çalıştığı elini tutarak, "bence burada kalsan daha iyi olacak. Bence Bay Headstone söylemeyi düşündüğü şeyi söylemese daha iyi olacak."

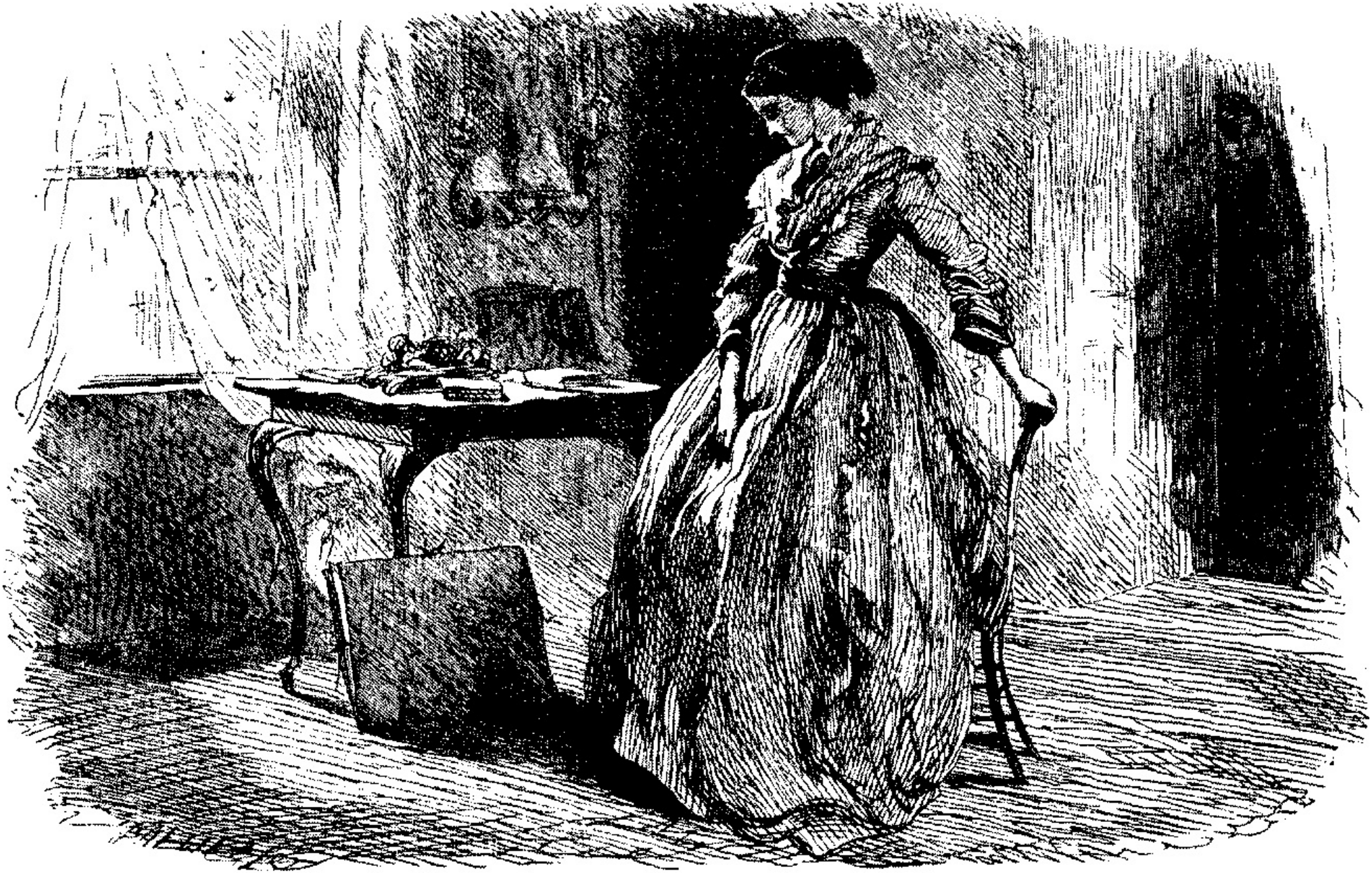
"Neden, ne diyeceğini nerden biliyorsun?" dedi oğlan.

"Belki bilmiyorum ama ... "

"Belki bilmiyorsun! Hayır, Liz, bildiğini sanmıyorum. Ne olduğunu bilsen bana çok farklı bir cevap verirdin. Hadi bırak beni, aklını başına al. Bay Headstone bize bakıyor."

Ablası nihayet onu bırakınca, Charley, "Liz, mantıklı bir kız ve iyi bir abla gibi davran, şimdi," dedi ve yürüdü. Lizzie, Bradley Headstone'la yalnız kaldı ve o gözlerini kaldırana kadar adam konuşmadı.

"Geçen sefer," dedi, "size açıklamadığım bir şey olduğunu, sizi etkileyebilecek bir şey olduğunu söylemiştim. Bu akşam onu açıklamaya geldim. Umarım böyle tereddütlü konuşmama bakarak beni yargılamazsınız. Beni pek elverişsiz bir durumda görüyorsunuz. Ne yazık, beni en iyi halimle görmenizi isterdim, halbuki en kötü halimle gördüğünüzü biliyorum."

Güse hanım

Sustuğunda Lizzie biraz uzaklaştı, o da peşinden gitti.

"Kendim hakkında bu kadar çok şey söyleyerek başlamak bencilce görünüyor," diye devam etti, "ama size söylemek istediğim her şey, kendi kulağıma bile, asıl söylemek istediğim şeyin çok aşağısında, ondan çok farklı geliyor. Elimde değil. Durum bu. Beni mahvettiniz."

Son sözlerdeki ve onlara eşlik eden el hareketlerindeki tutku, Lizzie'yi irkiltti.

"Evet! Beni mahvettiniz - mahvettiniz - mahvettiniz. Siz yanımda olduğunuzda ya da sizi düşündüğümde kendimde güç bulamıyorum, kendime güvenimi kaybediyorum, kendimi idare edemiyorum. Son zamanlarda sürekli sizi düşünüyorum. Sizi gördüğüm andan beri hiç aklımdan çıkmadınız. Benim için ne korkunç gündü! Ne korkunç, ne sefil!"

Lizzie'nin ona duyduğu tiksintiye biraz acıma karıştı: "Bay Headstone, size zarar verdiğim için üzgünüm, bunu hiç istemezdim."

"İşte!" diye bağırdı umutsuzca. "Şimdi de zihnimin ne halde olduğunu size göstermek yerine sitem etmiş gibi görünüyorum! Tahammül edin bana. İşin içinde siz olunca daima yanlış şeyler yapıyorum. Bu benim felaketim."

İçinde kendiyle savaşırken, kirli camlarda kendisine yardım edecek bir şeyler yazılıymış gibi etraftaki evlerin ıssız pencerelerine bakıyordu, tekrar konuşabilmesi için tam bir tur atmaları gerekti.

"Aklımdakileri ifade etmeye çalışmalıyım; bunlar söylenecek, söylenmeli. Beni böyle allak bullak görmenize rağmen -beni böyle çaresiz bırakmanıza rağmen- benim için iyi şeyler düşünen çok insanlar var; bana büyük saygı duyan çok insanlar var; kendi kendime çok makbul bir konum edindim."

"Elbette, Bay Headstone, inanırım. Zaten Charley bana hep anlattı bunları."

"Kendi mesleğimden en beğenilen, en yetenekli, en seçkin genç hanımlardan birine, evimi, mevkimi, bu hislerimi sunacak olsam, inanın bana, büyük ihtimalle kabul edilir. Hatta seve seve kabul edilir."

"Buna hiç kuşkum yok," dedi Lizzie, gözlerini yerden kaldırmadan.

"Bazen böyle bir teklifte bulunmayı ve benim sınıfımdan pek çok erkeğin yaptığı gibi düzenimi kurmayı düşündüğüm olmuştur: ben okulun bir tarafında, karım öteki tarafında, ikimiz de aynı meşgale içinde."

"Peki neden yapmadınız?" diye sordu Lizzie Hexam. "Neden yapmıyorsunuz?"

"Neyse ki hiç böyle bir teklifte bulunmamışım! Şu son birkaç haftadır tek teselli kırıntısı bu benim için," dedi yine aynı tutkulu tonla, iyice galeyana geldiğinde, kalbinin kanını Lizzie'nin önündeki taşlara serpiyor-muş gibi bir hareket yapıyordu elleriyle; "Şu son birkaç haftadır benim için tek teselli kırıntısı hiç böyle bir teklifte bulunmamış olmak. Çünkü o teklifi yapsaydım ve yine beni mahveden bu büyüye tutulsaydım, pamuk ipliği gibi koparır atardım o bağı, eminim."

Lizzie ona korkuyla, kendini sakınmak ister gibi baktı. Sanki konuşmuş gibi cevap verdi Bradley.

"Hayır! İsteyerek yapmazdım bunu, tıpkı şimdi isteyerek burada olmadığım gibi. Beni kendinize çekiyorsunuz. Bir hapishaneye kapatılmış olsam ben dışarı çekerdiniz. Size ulaşmak için duvarlar yıkardım. Hasta yatağında yatıyor olsam, beni kendinize çekerdiniz - ayaklarınızın dibine kadar sürünür, orada ölürdüm."

Adamın, iyice dizginlerinden boşanmış vahşi enerjisi çok ürkütücüydü. Durup elini mezarlığın duvarına koydu, sanki oradaki taşı dışarı çekecek gibi bir hali vardı.

"Zamanı gelene kadar kimse içinin derinliklerinde ne olduğunu bilmez. Bazı insanlar için asla böyle bir zaman gelmez; ne mutlu onlara! Ama siz bana bunu getirdiniz, bunu zorla açığa çıkardınız; o zamandan beri de

bu kudurmuş denizin tabanı hiç yatışmadı," dedi göğsünü yumruklayarak.

"Bay Headstone, ben duyacağımı duydum. Rica ederim artık susun. Böylesi ikimiz için de daha iyi. Lütfen kardeşimi bulalım."

"Daha değil. Bunlar söylenmeli, söylenecek. Daha önce lafımı yarım bıraktığımdan beri çektiğim işkencenin haddi hesabı yok. Korkuyorsunuz. Bir müşkülatım daha var ki sizinle ya da sizden konuşurken her hecede tökezliyorum, tabii kontrolü hepten elden bırakıp aklıma eseni söylemezsem. Şu adam lambaları yakmaya gelmiş. Şimdi gider. Rica ederim bir tur daha atalım. Böyle korkmanıza gerek yok; kendime mukayet olabilirim, olacağım da."

Lizzie bu ricayı kabul etti -elinden başka ne gelirdi?- ve sessizce taşların üzerinde yürümeye başladılar. Işıklar, gri kilise kulesini daha da uzaklaştırarak birbiri ardına yandı ve tekrar yalnız kaldılar. Bradley, konuşmayı bıraktıkları yere gelene kadar bir şey söylemedi; orada tekrar durup tekrar aynı taşı tuttu. Daha önce konuşurken hiç Lizzie'ye bakmamış, taşa bakmış, onun karşısında kıvranmıştı.

"Ne diyeceğimi biliyorsun. Sana aşığım. Başka adamlar bu ifadeyi kullandıklarında ne kastederler bilmem; benim kastım, boşu boşuna direndiğim, beni alt eden, muazzam bir cazibenin etkisi altındayım. Beni ateşe, suya atabilirsin, beni darağacına götürebilirsin, beni her türlü ölüme götürebilirsin, bana en istemediğim şeyleri yaptırabilirsin, her türlü rezilliği, kepazeliği. Bu durum, düşüncelerimdeki bu karmaşa, hiçbir şeyi yapamaz hale gelmem, beni mahvettiğini söylerken kastım bu. Ama evlilik teklifime olumlu cevap verirsen, beni aynı kuvvetle her türlü iyiliğe itebilirsin. Maddi durumum epey rahat, hiç eksiğin olmaz. Şöhretim hayli iyidir, seninkine de kalkan olur. Beni işimin başında görürsen, nasıl başarılı olduğumu, bana nasıl saygı duyulduğunu görürsen, benimle gurur duymaya bile başlayabilirsin; bunun için her türlü gayreti gösteririm. Bu teklifi yapmadan önce aklıma gelen bütün sakıncalar içime sindirdim, bütün kalbimle yapıyorum. Kardeşin benim hakkımda çok iyi şeyler düşünüyor ve büyük ihtimalle birlikte yaşayıp birlikte çalışacağız; en azından nüfuzumu ve desteğimi daima arkasında bulacak. Bundan daha fazla ne söyleyebilirim bilmiyorum. Zaten pek kötü ifade ettiğim şeylerin etkisini azaltmaktan başka işe yaramaz. Bir tek şunu ekleyeceğim, ciddiyet senin için bir önem taşıyorsa, ciddiyim, hem de çok ciddi."

Çekiştirdiği taşın altındaki toza dönüşmüş sıva, sözlerini doğrularcasına yere döküldü.

"Bay Headstone... "

"Dur! Yalvarırım bana cevap vermeden önce bir tur daha atalım. Senin düşünecek zamanın olur, benim de kuvvetimi toplayacak."

Lizzie yine bu ricaya boyun eğdi ve bir tur atıp aynı yere döndüler ve Bradley yine taşla uğraşmaya başladı.

Dikkati tümüyle taşın üzerinde toplanmış gibi görünerek sordu: "Evet mi, hayır mı?"

"Bay Headstone size samimiyetle, minnettarlıkla teşekkür ederim, umarım kısa sürede kendinize layık bir eş bulup mutlu olursunuz. Ama cevabım hayır."

"Düşünmek için biraz zaman istemez misiniz; birkaç hafta ya da gün?" diye sordu Bradley boğulur gibi. "Hayır."

"Kesin kararınızı verdiniz mi, benim lehime bir değişiklik olması mümkün değil mi?"

"Karanın kesin, Bay Headstone, maalesef bir değişiklik olması da mümkün değil."

"Madem öyle," dedi Bradley, sesi aniden değişmişti, Lizzie'ye dönerek yumruk yaptığı elini aniden taşa indirip kanattı; "madem öyle, umarım onu öldürmem!"

Mosmor kesilmiş dudaklarından bu kelimeler dökülürken yüzünde beliren karanlık nefret ve intikam ifadesi ve kanlı elini ölümcül bir silah gibi tutuşu, son darbeyi indirip Lizzie'yi öyle korkutmuştu ki kaçmaya davrandı. Ama Bradley onu kolundan yakaladı.

"Bay Headstone bırakın gideyim! Bay Headstone, imdat diye bağıracağım şimdi!"

"Asıl ben bağırmalıyım," dedi; "yardıma ne kadar ihtiyacım var bir bil-sen."

Yüzü öyle şekilden şekle giriyordu ki ne yapacağını bilmeden ondan kaçmaya çalışan, gözleriyle kardeşini arayan Lizzie çığlığı koparmak üzereydi ama Bradley bir anda kararlılıkla durup yüzüne hâkim oldu, üzerinden ölüm geçmiş gibi.

"Tamam! Bak kendimi topladım. Beni dinle."

Kendi kendine yettiğini ve bu adama hesap vermek zorunda olmadığım hatırlamanın verdiği cesaretle Lizzie kolunu çekip dik dik suratına baktı. Bradley'in gözüne hiç bu kadar güzel görünmemişti. Ona bakarken gözleri karardı, gözlerindeki ışığı bile kendine çekmişti sanki kız.

"En azından bu sefer söylenmedik bir şey bırakmayacağım," diye devam etti, belli ki fevri bir hareket yapmamak için ellerini önünde kavuşturarak; "en azından bu sefer kaybettiğim bir fırsatı düşünerek işkence çekmek istemiyorum. Bay Eugene Wrayburn."

"Zaptedemediğiniz bir öfke ve şiddetle bahsettiğiniz kişi o muydu?" diye sordu Lizzie Hexam sertçe.

Bradley dudağını ısırarak ona baktı ama tek kelime etmedi.

'Tehdit ettiğiniz kişi Bay Wrayburn müydü?"

Tekrar dudağım ısırarak ona baktı ama tek kelime etmedi.

"Sizi dinlememi istediniz ama konuşmuyorsunuz. Ben kardeşimi bulacağım."

"Dur! Kimseyi tehdit etmedim ben."

Lizzie'nin bakışları bir an kanayan eline indi. Headstone elini ağzına götürdü, yenine sildi ve tekrar öteki elinin üzerine kapattı. "Bay Eugene Wrayburn," diye tekrar etti.

"Bu ismi neden tekrar tekrar söylüyorsunuz Bay Headstone?"

"Çünkü size söylemeyi istediğim son şey bu. Dikkat edin! Bunda bir tehdit yok. Hiç tehdit yok. Bir tehdit savuracak olursam beni durdurun, yüzüme vurun. Bay Eugene Wrayburn."

Bu kelimeyi söylerken takındığı tavırdan daha tehditkar bir şey olamazdı.

"Peşinden ayrılmıyor. Onun yaptığı iyilikleri kabul ediyorsun. Onu dinlemeye isteklisin. Bunu onun kadar ben de biliyorum."

"Bay Wrayburn bana karşı çok düşünceli ve iyi davrandı, beyefendi," dedi Lizzie gururla, "özellikle de merhum babamın ölümü ve hatırası karşısında."

"Şüphesiz. Mutlaka çok düşünceli ve iyi bir adamdır bu Bay Eugene Wrayburn."

"Sizinle bir alakası olduğunu sanmıyorum," dedi Lizzie, bastıramadığı bir öfkeyle.

"Olmaz mı, var! Orada yanılıyorsun. Benimle çok alakası var." "Nasıl olabilir?"

"Her şey bir yana rakibim olabilir," dedi Bradley.

"Bay Headstone," dedi Lizzie, yüzü alev alev, "benimle bu şekilde konuşmanız korkaklık. Ama bu sayede size bazı şeyleri söyleyebileceğim. Sizden hoşlanmıyorum, ilk gördüğüm andan itibaren hiç hoşlanmadım ve

benim üzerimde oluşturduğunuz bu etkiyle başka bir canlının hiç mi hiç alakası yok."

Headstone'un başı, üzerine bir ağırlık binmiş gibi aşağı eğildi, sonra dudaklarını ıslatarak tekrar doğruldu. "Geri kalan son birkaç şeyi de söylemek istiyorum. Sen beni kendine çekerken, ben bu Bay Eugene Wrayburn'ü hep biliyordum. Bu bilgiyle mücadele ettim ama boşuna. İçimde hiçbir şeyi değiştirmedi. Bay Eugene Wrayburn aklımın bir köşesinde olduğu halde aynen devam ettim. Bay Eugene Wrayburn aklımın bir köşesinde olduğu halde şimdi burada seninle konuştum. Bay Eugene Wray-burn aklımın bir köşesinde olduğu halde bir kenara itildim."

"Teklifiniz için size teşekkür edip, kabul etmeyişime bu ismi veriyorsanız bu benim hatam mı Bay Headstone?" dedi Lizzie, adamın saklayamadı-ğı o zorlu mücadeleden hem tiksinip korkuyor, hem de ona acıyordu.

"Şikayet etmiyorum," dedi Bradley, "sadece durumu ortaya koyuyorum. Bay Wrayburn'e rağmen üzerimdeki çekimine boyun eğdiğimde kendime olan saygımla mücadele etmem gerekti. Kendime olan saygımın artık ne kadar aşağılara düştüğünü tahmin edersin şimdi."

Lizzie incinmiş ve kızmıştı ama Bradley'in çektiği ızdırabı ve kardeşinin arkadaşı olmasını hesaba katarak kendini tuttu.

"Kendime duyduğum saygı şimdi onun ayaklan altında yatıyor," dedi Bradley, kavuşturduğu kollarını kendini alamayarak çözmüş, arnavut kaldırımına doğru fevri bir hareketle sallıyordu. "Bunu unutma! Onun ayakları altında yatıyor, o da bunu çiğniyor, üzerinde kabarıyor."

"Böyle bir şey yapmıyor!" dedi Lizzie.

"Yapıyor!" dedi Bradley. "Onun karşısına çıktım, beni küçümsemesinin çamurunda boğdu ve üzerime basıp geçti. Neden? Çünkü bu gece beni bekleyen şeyi gayet iyi biliyordu, zaferinden emindi."

"Ah, Bay Headstone, ağzınızdan çıkanı kulağınız duysun!"

"Ben ne dediğimi biliyorum. Artık diyeceğimi dedim. Hiç kimseyi tehdit etmedim; sana sadece olanları anlattım, şimdiye kadar olanları."

O anda Charley yakınlarda göründü. Lizzie hemen ona doğru koşup elini tuttu. Bradley de arkasından gelip ağır elini çocuğun öteki omzuna koydu.

"Charley Hexam, ben eve gidiyorum. Bu akşam eve yalnız dönüp kendimi odama kapatmalı ve kimseyle konuşmamalıyım. Bana bir yarım saat ver, sabahleyin iş başı yapana kadar da kendi halime bırak. Sabahleyin her zamanki gibi sınıfımda olacağım."

Ellerini kavuşturarak kısa, tekinsiz, kesik bir ah çekti ve yoluna gitti. Abla kardeş, ıssız kilise avlusunda, bir lambanın altında karşı karşıya kalmışlardı. Charley yüzü bulutlanıp kararak, sert bir sesle sordu: "Bu ne manaya geliyor? En iyi arkadaşıma ne yaptın? Doğruyu söyle!"

"Charley!" dedi ablası. "Biraz daha düşünceli konuş!"

"Düşünceli havamda değilim, saçmalık kaldıracak halim de yok," dedi oğlan. "Ne yaptın? Bay Headstone neden öyle çekip gitti?"

"Bana -sen de biliyorsun- karısı olup olmayacağımı sordu, Charley." "Eee?" dedi oğlan sabırsızlıkla.

"Ben de olamayacağımı söylemek durumunda kaldım."

"Söylemek durumunda kaldın!" diye tekrarladı oğlan öfkeyle, dişlerinin arasından ve ablasını hoyratça itti. "Söylemek durumunda kaldın! Senin gibi elli kıza bedel olduğunun farkında mısın?"

"Olabilir, Charley, ama onunla evlenemem."

"Herhalde onu takdir ettiğini ama ona layık olamayacağının farkında olduğunu söylemeye çalışıyorsun."

"Ondan hoşlanmadığımı söylemeye çalışıyorum, Charley ve onunla asla evlenmeyeceğimi."

"İnanamıyorum," diye bağırdı oğlan, "senden de ne abla olur ya! Kendinden başka kimseyi düşündüğün yok! Geçmişi silmek ve dünyada kendime bir yer edinmek, seni de kendimle beraber yükseltmek için harcadığım bütün gayretler, senin bayağı kaprislerine yenik düştü öyle mi?"

"Sana sitem etmeyeceğim, Charley."

"Şuna bak!" diye bağırdı oğlan, karanlıkta etrafına bakarak. "Bana sitem etmeyecekmiş! Hem benim hem de kendisinin istikbalini mahvetmek için elinden geleni yapıyor ama bana sitem etmeyecekmiş! Allah bilir şimdi de, Bay Headstone, mücevheri olduğu bir mevkiden gelip kendini senin ayaklarının altına attı ve senin tarafından reddedildi diye ona da sitem etmeyeceğini söyleyeceksin!"

"Hayır, Charley: Kendisine de söylediğim gibi sadece şunu söyleyeceğim, bunu yaptığı için kendisine teşekkür ederim ama onun adına üzgünüm, umarım kendine iyi birini bulur ve mutlu olur."

Ablasına baktığında oğlanın katılaşan kalbi bir nevi nedametle yumuşadı: Bebeklikteki küçük, sabırlı dadısı, çocukluktaki sabırlı arkadaşı, danışmanı, eğitmeni, kendini hiçe sayarak onun için her şeyi yapmış ablası duruyordu karşısında. Ses tonu sakinleşti, koluna girdi.

"Hadi şimdi kavga etmeyelim Liz; sakin sakin, abla kardeş konuşalım. Beni dinleyecek misin?"

"Ah, Charley!" dedi gözleri yaşararak, "hep dinlemedim mi seni, o acı şeyleri duymadım mı hep ağzından?"

"O zaman beni bağışla. Gerçekten üzgünüm Liz. Ama bazen beni öyle bir hale getiriyorsun ki! Şimdi. Bay Headstone senin için deli oluyor. Seni görmesi için onu getirdiğim günden beri bir an için kendinde olmadığını söyledi bana. Bizim orada Bayan Peecher diye bir öğretmen daha var -genç, güzel, her şeyi tam- Bay Headstone'a da meyli var ama o dönüp bakmıyor, lafını bile ettirmiyor. Sana olan ilgisinde hiç çıkar gözetmiyor, değil mi? Bayan Peecher'la evlense, her açıdan çok daha rahat eder. Demek ki bundan hiçbir kazancı yok, değil mi?" "Allah biliyor ya yok!"

"Peki öyleyse," dedi oğlan; "bu onun lehine bir şey, güzel bir şey. Sonra ben varım. Bay Headstone beni hep tuttu, çok da nüfuzlu birisi, eğer eniştem olursa kuşkusuz beni şimdikinden bile daha fazla tutar. Bay Headstone bana gelip çok düşünceli bir biçimde, 'Ablanla evlenmem senin için uygun ve faydalı olacaktır değil mi Hexam?' dediğinde, 'Dünyada beni bundan daha fazla sevindirecek bir şey olamaz, Bay Headstone,' dedim ona. 'Madem öyle, beni yakından tanıdığına göre ablana benim hakkımda olumlu şeyler söyleyeceğine güvenebilir miyim, Hexam?' dedi, ben de, 'Elbette, Bay Headstone, doğal olarak benim iyiliğimi düşünür,' dedim. Düşünürsün değil mi Liz?"

"Evet, Charley."

"İyi dedin! Bak bu işi gerçekten abla kardeş konuşmaya başlayınca bir yerlere de gelmeye başladık. Çok güzel. Sonra sen varsın. Bay Headstone'un karısı olarak çok saygın bir konumun olacak, toplumda çok daha iyi bir yerin olacak, nehir kenarındaki mazinden ve oradaki nahoşluklar-dan kurtulacaksın, bebek terzilerinden ve ayyaş babalarından, bütün bunlardan kurtulacaksın. Bayan Jenny Wren'i kötülemek istemem: Kendince iyidir o da ama Bay Headstone'un karısı olunca senin yolun ondan ayrılacak Görüyorsun Liz, hem Bay Headstone, hem ben, hem de senin için bundan daha iyisi, daha uygunu olamaz."

Oğlan konuşurken ağır ağır yürüyorlardı; sözün burasında durup yarattığı etkiyi görmek istedi. Ablasının gözleri onun üzerine sabitlenmişti; ama bu gözlerde bir teslimiyet göremediği için ve herhangi bir şey

söylemediği için, tekrar yürümeye başladı. Konuşmaya devam ederken, saklamaya çalışsa da sesinde bir huzursuzluk vardı.

"Senin üzerindeki etkim düşünüldüğünde Lizzie, belki de Bay Heads-tone konuşmadan önce ben gelip seninle biraz konuşsaydım daha iyi olacaktı. Ama olumlu yönleri o kadar açık, o kadar inkar edilemez ki senin de daima ne kadar sağduyulu ve mantıklı olduğunu bildiğimden buna gerek görmedim. Hata etmişim. Yine de yakında her şey yoluna girer. İşleri yoluna sokmak için tek yapman gereken, eve gidip Bay Headstone'a her şeyin burada bitmediğini, zamanla düzeleceğini söylememe izin vermen."

Tekrar durdu. Ablasını solgun yüzü ona endişe ve sevgiyle bakıyordu ama başını iki yana salladı.

"Konuşamıyor musun?" diye çıkıştı oğlan.

"Hiç konuşmak istemiyorum, Charley. Ama madem mecburum konuşayım. Bay Headstone'a böyle bir şey söylemeni isteyemem, böyle bir şey söylemene izin veremem. Ona bu gece söylediklerim dışında başka söyleyecek bir şeyim kalmadı, ebediyen."

"Bu kız," diye bağırdı oğlan, onu tekrar küçümsemeyle iterek, "bir de kendine abla diyor!"

"Charley'ciğim bana bir vurmadığın kaldı, bak bu iki etti! Sözlerime kırılma. Bile isteye yaptığını söylemiyorum -Allah esirgesin- ama nasıl sert bir hareketle beni ittiğinin farkında değilsin."

"Neyse ne!" dedi oğlan, bu siteme aldırmayıp kendi hayal kırıklığının peşinden giderek, "bunun ne manaya geldiğini biliyorum, beni rezil etmene izin vermeyeceğim."

"Bu sadece sana söylediğim manaya geliyor Charley, başka manası yok."

"Doğru değil," dedi oğlan hiddetle, "sen de doğru olmadığını biliyorsun. Bu senin kıymetli Bay Wrayburn'ün manasına geliyor; işte bu."

"Charley! Eski günlerimizin hatrına sus!"

"Ama beni rezil edemeyeceksin," diye ısrarla devam etti oğlan. "Ben çamurun içinden kendimi kurtardıktan sonra beni geri çekemeyeceksin. Seninle bağım kalmazsa beni rezil edemezsin, bundan böyle seninle işim bitmiştir."

"Charley! Bunun gibi, bundan beter ne geceler, kaldırma oturup seni kollarımda salladığımı bilirim. Özür dilemene gerek yok, bu sözlerini geri al yeter, kollarım sana hâlâ açık, kalbim de."

"Geri almıyorum. Tekrar söylüyorum. Sen düşkün, kötü bir kızsın, berbat bir ablası, seninle işim bitti. Artık kardeşin yok senin."

Nankör, gaddar elini, aralarına bir sınır çizer gibi havaya kaldırdı, sonra arkasını döndü ve çekip gitti. Lizzie, ta ki kilisenin saati çalana kadar aynı noktada sessiz ve hareketsiz kaldı, sonra kendine gelip yürümeye başladı. Ama hareketsizliğinin bozulmasıyla, bencil oğlanın soğuk kalbinin dondurduğu suların buzu da eridi. "Ah keşke öleydim de buraya gömüleydim!" dedi taş duvara yasladığı ellerine kapanarak, "Ah, Charley, Charley, ateşteki resimlerimizin sonu olacak bu!"

Yanından birisi geçip gitti ama sonra durup ona baktı. Başı önünde yürüyen, geniş kenarlı alçak bir şapka, uzun bir palto giyen ihtiyar bir adamdı bu. Bir an tereddüt ettikten sonra geriye döndü ve nazik, şefkatli bir tavırla: "Kusura bakmayın kızım, sizinle konuşuyorum ama bana biraz kötü göründünüz. Yanınızdan geçip, hiçbir şey olmamış gibi sizi böyle tek başına ağlarken bırakamadım. Size yardım edebilir miyim? Sizi rahatlatacak bir şey yapabilir miyim?"

Lizzie bu nazik sözleri duyunca başını kaldırdı ve sevinerek: "Bay Ri-ah, siz misiniz?" dedi.

"Evladım," dedi ihtiyar adam, "çok şaşırdım! Ben seni yabancı sanmıştım. Gel koluma gir. Neye üzüldün

böyle? Bunu kim yaptı? Kızcağızım benim!"

"Kardeşim benimle kavga etti," dedi Lizzie hıçkırarak, "beni kardeşlikten reddetti."

"Nankör köpek," dedi Yahudi öfkeyle. "Bırak gitsin. Eteğinin tozunu silkele, kurtul ondan. Gel kızım! Benimle eve gel -hemen şurası- birazcık kendini toparla, gözlerinin şişi insin, sonra ben seni eve bırakırım. Biraz geçe kalmışsın, yolun uzun, sokaklar da pek kalabalık bu gece."

Lizzie kendisine sunulan desteği kabul etti ve ağır ağır avludan çıktılar. Tam anayola çıkacaklardı ki sıkıntılı sıkıntılı ortalıkta dolanıp sokağı süzen birisi hızla yanlarına geldi: "Lizzie! Nerelerdesin kuzum? Bu ne hal, bir şey mi oldu?"

Eugene Wrayburn ona bu şekilde hitap ettiğinde, Yahudi'ye biraz daha yaklaşıp başını öne eğdi. Tek bir keskin bakışla Eugene'e notunu veren Yahudi gözlerini yere indirip sessiz kaldı.

"Lizzie, neyin var?"

"Size şimdi anlatamam Bay Wrayburn. İlerde anlatabilir miyim bilmiyorum ama bu gece anlatamam. Rica ederim bırakın beni."

"Ama Lizzie, özellikle seni bulmak için geldim. Buralarda bir yerde yemek yedim, normalde kaçta çıktığını bildiğimden, birlikte eve yürürüz diye geldim. Onun için buralarda oyalanıyordum, böyle kahya gibi," Riah'a şöyle bir bakıp ekledi, "eskici gibi."

Yahudi gözlerini kaldırıp, Eugene'e tekrar notunu verdi.

"Bay Wrayburn, rica ederim beni koruyucumla bırakın. Bir şey daha var. Lütfen dikkatli olun."

"Udolpho'nun Sırları."[{33}] dedi Eugene şaşkın bir bakışla. "Bu görmüş geçirmiş beyefendinin yanında sormamı mazur gör, ama bu nazik koruyucu kimdir acaba?"

"Emin bir dost," dedi Lizzie.

"Emaneti ondan devralabilirim," dedi Eugene. "Ama bana söylemek zorundasın, Lizzie, mesele nedir?"

"Kardeşi," dedi ihtiyar adam, gözlerini tekrar kaldırarak.

"Mesele kardeşimiz öyle mi?" dedi Eugene hakir gören bir edayla. "Kardeşimiz değil tek bir gözyaşına, üzerinde düşünmeye bile değmez. Kardeşimiz ne yapmış?"

İhtiyar adam tekrar gözlerini kaldırıp, önce Wrayburn'e sonra halen yere bakmakta olan Lizzie'ye ciddi ciddi baktı. Bu iki bakış da öyle anlamlıydı ki, Eugene durumu hafife almayı bırakıp düşünceli bir "Of!" çekti.

Sessiz kalan ve gözlerini yerden kaldırmayan ihtiyar adam, mükemmel bir sabırla Lizzie'nin elini kolunda tutmaya devam ediyordu, sanki pasif tahammül alışkanlığı sayesinde, sabaha kadar orada dikilse gam yemeyecekti.

Çok geçmeden böyle dikilmekten yorulan Eugene, "Bay Agop," dedi, "rica etsem emaneti bana devredebilir mi, böylece rahat rahat sinagoga yetişebilir. Bay Agop lütfeder misiniz?"

Ama ihtiyar adam milim kıpırdamıyordu.

"İyi akşamlar Bay Agop," dedi Eugene nezaketle; "biz sizi tutmayalım." Sonra Lizzie'ye döndü, "Arkadaşın biraz ağır mı işitiyor?"

"İşitmekle ilgili bir sorunum yok, Hıristiyan beyefendi," dedi ihtiyar adam sükûnetle; "ama bu gece bu kızı evine bırakmadan yanından ayrılmamı isteyen sadece tek bir sese kulak veririm. Eğer kendisi isterse yaparım. Başkası için yapmam."

"Sebebini sorabilir miyim Bay Agop?" dedi Eugene, rahat tavrını hiç bozmadan.

"Kusura bakmayın. Kendisi isterse ona söyleyebilirim," dedi ihtiyar adam. "Başkasına söylemem."

"Sizden böyle bir şey istemiyorum," dedi Lizzie, "lütfen beni eve götürün. Bay Wrayburn bu gece çok acı bir tecrübe yaşadım, umarım nankör, gizemli ya da değişken olduğumu düşünmezsiniz. Hiçbiri değilim, perişanım. Lütfen size söylediğimi unutmayın. Lütfen kendinize dikkat edin."

Yardıma muhtaç bir dost

"Sevgili Lizzie," dedi alçak sesle, öteki taraftan kulağına eğilerek, "neye karşı? Kime karşı?"

"Kısa süre önce gördüğünüz ve kızdırdığınız birine karşı."

Parmaklarını şaklatıp güldü. "Peki öyleyse," dedi, "madem başka yolu yok, Bay Agop'la emaneti paylaşalım ve seni evine birlikte bırakalım. Bay Agop o tarafta, ben bu tarafta. Bay Agop'un da itirazı yoksa eşlikçiler yola koyulabilir."

Onun üzerindeki gücünü biliyordu. Gitmesi için ısrar etmeyeceğini biliyordu. Onun için böyle korkuya kapılmışken gözünün önünde olmamasından rahatsızlık duyacağını biliyordu. Bütün uçar ve gamsız görünümüne rağmen onun yüreğinde işine gelen ne varsa biliyordu.

Kendisinden istenen şeyleri umursamadan onun yanında neşeyle yürümesi; talibinin sıkıcı kaskatılığı ve kardeşinin bencil küstahlığı üzerinde şakaları ve kendine güveniyle yükselmesi; en yakınları ona ihanet ettiğinde gösterdiği sadakat; o gece ne büyük bir üstünlüğü, nasıl müthiş bir etkisi vardı! Bunlara ilaveten, zavallı kızcağız, onun kendisi yüzünden tehdit altına girdiğini duymuş, onun için acı çekmişti. Ses tonunda (onu rahatlatmak için takınılmış gibi görünen kayıtsızlığı bastırarak) zaman zaman beliren ciddi ilginin, en hafif temasının, karanlık sokakta yanındaki varlığının, büyülü bir dünyadan manzaralar gibi görünmesine ve bu aydınlığa tahammül edemeyen kıskançlık, kötülük ve hainliğin, kötü ruhlar gibi ona saldırdığını düşünmesine şaşmamak lazım.

Riah'ın evine gitmek yeniden mevzu bahis edilmediğinden doğrudan Lizzie'nin oraya gittiler. Kapıya kısa bir mesafe kala onlarla vedalaşıp ayrıldı.

"Bay Agop," dedi Eugene sokakta başbaşa kaldıklarında, "buraya kadar geldiğiniz için teşekkür ederim ama artık istemeyerek de olsa sizinle vedalaşmak durumundayım."

"Beyefendi," dedi ihtiyar, "size iyi geceler diliyorum. Keşke bu kadar düşüncesiz olmasaydınız."

"Bay Agop," dedi Eugene, "size iyi geceler diliyorum. Keşke bu kadar düşünceli olmasaydınız (zira biraz sıkıcı oluyorsunuz)."

Ama akşamki rolünü oynadığı için sırtını Yahudi'ye döndüğünde sahneden indi ve kendisi de düşünceli bir hal aldı. "Lightwood'un tekerlemesi nasıldı?" diye mırıldandı durup purosunu yakarken. "Bunun sonu nereye varır? Ne yapıyorsun? Nereye gidiyorsun? Yakında göreceğiz. Of!" dedi derin derin içini çekerek.

Aynı iç çekiş bir saat sonra adeta yankılanır gibi tekrar etti, evin yakınlarında karanlık bir merdivende oturan Riah ayağa kalkıp, ölmüş bir zamanın hayaleti gibi, eski elbisesiyle sabırlı sabırlı yoluna gittiğinde.

16. Bölüm -Bir Yıldönümü

St James Meydanı, Duke Sokağı'ndaki kiralık araba avlusuna bakan evinde giyinmekte olan ve aşağıdan atların tımar seslerini duyan mümtaz Twemlow, ahırdaki asil hayvanlarla kıyaslandığında avantajsız bir konumda buluyor kendini. Belki ona gürültüyle şaplak atan, kaba bir aksanla şu tarafa gel bu tarafa git diyen bir hizmetkarı yok ama başka türlü bir hizmetkarı da yok; munis beyefendinin parmak eklemleri ve diğer eklemleri sabah vakti öyle tutuk ki kendisinin bu zorlu hazırlıklarla uğraşması yerine, suratından odasının kapısına bağlasalar, ustaca temizleyip paklasalar, ovalasalar, tarasalar, giydirseler canına minnet.

Büyüleyici Tippins'in kendini erkeklerin başını döndürecek şekilde nasıl tezyin ettiğini bir ilham perileri biliyor bir de hizmetçisi; ama bu cerbezeli mahlûk bile, her ne kadar Twemlow kadar muhtaç hallere düşmemiş olsa da, cazibesini yeniden tesis etmek için her gün çektiği zahmetin büyük bölümünden fedakarlık edebilirdi, zira bu tapınılası ilahenin yüzü ve boynu, her gün kabuk değiştiren bir istiridye türü gibiydi - her öğlen vakti yeni bir kabuk üretiyor, onun sertleşmesini beklerken de ıssız bir yere çekilmesi gerekiyordu.

Mamafih Twemlow en nihayet yakasını, boyun bağını, eklemlerine kadar inen manşetlerini kuşanmayı başarıp kahvaltıya gidiyor. Kime mi, Sackville Sokağı'nda oturan yakın komşuları Lammlelar'a, kendileri uzak akrabası Bay Fledgeby'yi görebileceğini de çıtlatmışlardı. Amansız Snigsworth, Fledgeby'yi yasaklamış, uzaklaştırmıştı belki ama barışçı Twemlow şöyle düşünüyor, "Onu kendim akrabam yapmadım ya, hem bir adamla tanışmak onu tanımak manasına gelmez."

Bay ve Bayan Lammle'ın mutlu evliliklerinin birinci yıldönümüydü ve bunu bir kahvaltıyla kutluyorlardı çünkü pek çok kişinin deliler gibi kıskandığı o varolmayan saray yavrusu malikâne büyüklüğünde bir mekân olmadan, arzu ettikleri görkemde bir akşam yemeği tertip etmek imkânsızdı. Twemlow biraz sakınarak Piccadilly'de yürüyor, eskisi kadar çevik olmadığının, hızlı vasıtaların kendisine çarpma olasılığının artık daha yüksek olduğunun farkında. Tabii o günlerde, bir şeyler yapmak, hayatta bir şey olmak için, korkunç Snigsworth'tan icazet bekliyordu, henüz o azametli Tatar, "Bundan bir şey olacağı yok, benim fakir beyefendi-maaşlılarımdan biri olacak, bundan böyle kendine maaşı bağlanmış bilsin" fermanını vermeden önce.

Ah benim Twemlow'um! De bana, titrek, minyon, ağarmış beyzadem, Hevese dair ne düşünceler geçiyor bugün içinden -gönlün henüz taze, saçların kahverengiyken seni yaralamış Hevese dair- bu yaşa kadar Hevese inanmış olmak iyi midir kötü mü, daha mı çok acı verir daha mı az, onun hırslı, zırhlı bir timsah olduğunu bilmekten, yeleğinin altındaki o hassas, narin, duyarlı noktayı hayal dahi edemeyip, çuvaldızı batırdığını bilmekten. De bana Twemlow'um, büyük bir adamın fakir akrabası olmak mı mutlu eder adamı, yoksa araba durağında, az önce senin de basmana ramak kalan çamurun içinde, sığ yalakta kira beygirlerine su vermek mi? Twemlow bir şey demeden yoluna devam ediyor.

Lammlelar'ın kapısına geldiğinde, ilahi Tippins'in tek atlı küçük arabası yanaşıyor kaldırıma. Pencereyi indiren Tippins, onu arabadan indirmek için bekleyen şövalyeye övgüler düzüyor oyuncul bir edayla. Twemlow, bayağı bayağı sahiciymiş gibi onu kibar bir ciddiyetle arabadan indiriyor ve yukarı çıkıyorlar: Tippins'in bacakları onu pek çekmiyor, bu titrek şeylerin doğal atiklik sonucu böyle savrulduğunu söyleme ihtiyacı hissediyor.

Sevgili Bay Lammle ve Bayan Lammle, sizler nasılsınız, ne zaman gideceksiniz, neydi şu yerin adı - hani şu Warwick Earl'ü Guy'ın - nasıldı? -o fil büyüklüğündeki ineği, Dun Cow'u yendiği yer hani - oraya gidip, evliliğinin ilk yılında hiç kavga etmemiş, hiç nedamet getirmemiş çiftlere verilen şu salam ödülünü alacak mısınız? Ah Mortimer, seni vefasız, beni haince terk ettiğin için seni âşıklarımın listesinden ebediyen çıkardım, sen nasılsın, hain? Bay Wrayburn, sizi burada görmek! Ne maksatla geldiniz acaba çünkü tek kelime bile etmeyeceğinize hepimiz en baştan eminiz!

Vekilimiz Veneering, Parlamento'da işler nasıl, o korkunç insanları ne zaman bizim lehimize

çevireceksiniz? Sevgili Bayan Veneering, her akşam o boğucu yere gidip, adamların sıkıcı nutuklarını dinlediğiniz doğru olabilir mi? Bu arada Veneering, siz neden nutuk atmıyorsunuz, girdiniz gireli ağzınızı açtığınızı görmedik, doğrusu bize ne diyeceksiniz diye meraktan ölüyoruz. Bayan Podsnap, sizi görmek ne güzel. Babanız burda mı? Hayır! Ya anneniz? O da mı! Ah, Bay Boots! Çok memnun oldum. Bay Brewer! Bütün ahbaplar toplanmış. Böyle konuşa konuşa gidiyor Tippins ve Fledgeby'yle tanımadığı başka insanları altın gözlüğüyle süzüyor, ortalıkta dönüp durdukça, masum masum, kıkırdayarak mırıldanıyor, Başka tanıdık yok mu? Hayır, sanmıyorum. Burda yok. Şurda da yok. Hiçbir yerde yok.

Bay Lammle, ışıl ışıl, arkadaşı Fledgeby'yi takdim ediyor, Lady Tippins'le tanışma şerefine ermek için öldüğünü söylüyor. Takdim edilen Fledgeby bir an bir şey söyleyecek gibi oluyor, bir an bir şey söylemeyecekmiş gibi oluyor, sonra sırasıyla derin düşüncelere dalmış, içine kapanmış, kederlenmiş gibi oluyor, derken geri geri giderken Brewer'a çarpıyor, Boots'un etrafından dolanıyor ve son yokladığından beri arada geçen beş dakikada uzamış olabilirmiş gibi sakalım yoklayarak, arka tarafın derinliklerinde gözden kayboluyor.

Ama o daha gittiği toprakların kısırlığını tam olarak teyit edemeden Lammle onu tekrar geri getiriyor. Bu Fledgeby'nin sıhhati pek iyi olmasa gerek; zira Lammle onu takdim ederken yine öldüğünden bahsediyor. Bu sefer de Twemlow'la tanışmak için ölüyor.

Twemlow elini uzatıyor. Tanıştığına memnun olmuş. "Anneniz beni akrabamdı, beyefendi."

"Öyledir," diyor Fledgeby, "ama annem ailesinden ayrı düşmüştü."

"Şehirde mi kalıyorsunuz?" diye soruyor Twemlow.

"Zaten burada oturuyorum," diyor Fledgeby.

"Demek şehri seviyorsunuz," diyor Twemlow. Fledgeby'nin hoşnutsuzlukla şehri sevmediğini söylemesiyle neye uğradığını şaşırıyor. Lammle, bazı insanların şehri sevmediğini söyleyerek, bu darbenin şiddetini azaltmaya çalışıyor.- Fledgeby'nin kendisinden başka kimseyi duymadığını söylemesiyle Twemlow tekrar nakavt oluyor.

"Bu sabah yeni havadis var mı?" diye soruyor Twemlow, kendini toplayıp cesaretle kaldığı noktaya dönerek.

Fledgeby duymamış.

"Hiç yeni havadis yok," diyor Lammle.

"Bir zerre bile," diye ekliyor Boots.

"Bir atom bile," diye koroya katılıyor Brewer.

Bu küçük konser parçasının icrası bir şekilde orada bulunanlara neşe veriyor ve bir vazifeyi yerine getirmiş olmanın rahatlığıyla topluluk ruhunu pekiştiriyor. Herkes, herkesle bir arada bulunmanın felaketi karşısında, biraz daha eşit görünüyor. Bir pencere kenarında durmuş, sıkıntılı sıkıntılı perdenin püskülüyle oynayan Eugene bile, durumunda iyileşme olmuşçasına püskülü daha bir enerjik çekiştiriyor.

Kahvaltı sofrasına buyur ediliyorlar. Masanın üzerinde her şey gösterişli, cafcaflı ama üzerlerinde geçici, göçebe bir hava var, saray yavrusu malikânede çok daha gösterişli ve cafcaflı duracaklarıyla övünür gibiler. Bay Lammle'ın özel uşağı sandalyesinin arkasında; Analitik, Veneering'in sandalyesinin arkasında; böyle uşaklar iki gruba ayrılır: efendisinin ahbaplarına güvenmeyenler ve efendisine güvenmeyenler. Bay Lammle'ınki ikinci gruba giriyor. Polisin gelip de efendisini birinci derecede bir suçtan tutuklamakta bu kadar gecikmesine şaşmış ve bozulmuş gibi görünüyor.

MA Veneering, Bayan Lammle'ın sağında; Twemlow solunda; MAK (Meclis Azasının Karısı) Bayan Veneering ve Lady Tippins, Bay Lammle'ın iki yanında. Ama küçük Georgiana da muhakkak, Bay Lammle'ın

büyüleyici gözlerinin ve tebessümünün menzilinde. Yine Fledgeby de muhakkak, aynı kızıl saçlı beyefendinin nazarları altında, küçük Georgiana'nın yakınında.

Kahvaltı esnasında Bay Twemlow iki ya da üç kere aniden Bayan Lammle'a dönüp sonra, "Ne buyurdunuz?" diyor. Twemlow'un her zaman yaptığı şey değil bu, peki bugün neden yapıyor? Aslına bakılırsa, Twemlow tekrar tekrar, Bayan Lammle'ın kendisiyle konuşmak üzere olduğu izlenimiyle boğuşmak durumunda kalıyor, ancak döndüğünde durumun böyle olmadığını, kadının gözlerinin Veneering'e kenetlenmiş olduğunu görüyor. İşin doğrusunu gördükten sonra bile tuhaftır, Twemlow bu izlenime kapılmaya devam ediyor.

Tabiatın meyvelerinden (greyfurt suyu dahil) bol miktarda sebeplenmekte olan Lady Tippins iyice neşeleniyor ve kendini Mortimer Lightwood'la latife etmeye veriyor. Kendisine aşina olanların bildikleri üzre, sadakatsiz bir âşık masada daima Lady Tippins'in karşısına oturtulur ki istediği gibi onu topa tutabilsin. Çiğneme ve yutma işlemine bir ara verdiğinde Lady Tippins, Mortimer'a bakarken, sevgili Veneeringler'in evinde ve burada mevcut bulunan şahısların huzurunda, sonradan dehşetengiz bir ilgiye mazhar olup feci ünlenen, biryerli adamın hikâyesini anlattığını hatırlıyor.

"Evet, Lady Tippins," diye onaylıyor Mortimer; "sahnede dedikleri gibi, Aynen öyle!"

"Madem öyle," diye cevabı yapıştırıyor sihirbaz, "şöhretinizi kaybetmemek için bize başka bir şey anlatın."

"Lady Tippins, o gün bir ömürlük hikâyemi anlattım, artık başka anlatacak şeyim kalmadı."

Başka yerlerde şakacı rolünü Eugene'in üstlendiğini ama bu muhitte Eugene sessiz kaldığı için o işin kendisine düştüğünü, kendini eskiden beri benzetmeye çalıştığı arkadaşının kılığına büründüğünü düşünerek konuşuyor.

"Ama," diyor büyüleyici Tippins, "senin ağzından daha fazlasını almaya kararlıyım. Seni hain! Başka bir kayıp daha varmış, o kimin nesi?"

"Madem duyan sizsiniz," diyor Lightwood, "belki bize de anlatırsınız!"

"Seni canavar!" diye onu paylıyor Lady Tippins. "Senin Altın Çöpçün, senin ağzından anlattı bana."

Bay Lammle burada yüksek sesle, biryerli adam hikâyesinin artık sona erdiğini ilan ediyor. Bu ilanat üzerine masaya sessizlik hakim oluyor.

"Sizi temin ederim," diyor Lightwood, "anlatacak bir şeyim yok." Ama Eugene'in alçak sesle, "Anlat, anlat!" demesi üzerine ekliyor, "Yani anlatmaya değecek bir şey yok."

Boots'la Brewer anında anlatmaya çok değecek bir şey olduğu sonucuna vararak nezaket dairesinde seslerini yükseltiyorlar. Veneering de benzer bir sonuca varıyor. Ama Avam Kamarası'nda âdet olduğu üzre, dikkatinin biraz çabuk dağıldığı, pek devamlılığı olmadığı anlaşılıyor.

"Rica ederim öyle uzun boylu dinlemeye hazırlamayın kendinizi," diyor Mortimer Lightwood, "çünkü siz daha dinleme pozu almadan ben bitirebilirim. Hani vardır ya... "

"Hani şu çocuk tekerlemesi vardır ya," diye sabırsızca lafını böldü Eugene:

"Bir hikâye anlatayım size

Biri vardı Jack Manory diye,
Böyle başlar hikâye;
Alın size bir yenisi
Bizim Jack'le kardeşi
Bu da hikâyenin bitimi.

... Hadi bir an önce anlat da bitsin!"

Eugene bunu sinirli bir sesle söyleyerek arkasına yaslanıyor ve gazapla Lady Tippins'e bakıyor, hanımefendi ona küçük Ayıcık selamı vererek, kendisinin şu masaldaki Güzel onunsa Çirkin olduğunu ima ediyor bütün civelekliğiyle.

"Karşımda oturan, erkekleri köle eden, muhterem ve latif hanımefendinin bahsini ettikleri şey," diyor Mortimer, "şu aşağıdaki gibidir. Hatırlayacağınız üzre biryerli adamın cesedini bulan, Jesse Hexam, namı diğer Gaffer'ın kızı, genç Lizzie Hexam, geçenlerde kimin gönderdiği bilinmeyen gizemli bir zarf aldı ve bu zarfın içinde Riderhood adındaki su kenarı şahsiyetinin daha önce babasına yönelttiği suçlamayı çektiğine dair imzalı bir belge vardı. Gerçi kimse bu suçlamayı ciddiye almamıştı çünkü adı batasıca Haydut Riderhood, daha önce söz konusu suçların hepsini işlemiş ve sonradan bırakmıştı. Ancak sözünü ettiğim ithamı geri alma beyanı, Lizzie Hexam'ın eline, siyah palto ve kenarları aşağı kıvrılmış şapka giyen, ismi belirsiz bir ulak tarafından geçmiş ve onun tarafından da babasının aklanması için müvekkilim Bay Boffin'e gönderilmiş. Mesleki terimler kullandığım için kusma bakmayın ama daha önce hiç müvekkilim olmadı, muhtemelen bundan sonra da olmayacak, eşsiz benzersiz bir doğa harikası olduğu için onunla gurur duyuyorum."

Lightwood yüzeyde her zamanki gibi rahat görünse de alttan alta hiç öyle değil. Eugene'i hiç kaale almıyormuş gibi görünse de bu konunun onunla ilintili kısmının hiç güvenli olmadığının farkında.

"Mesleki müzemin yegane parçası olan bu doğa harikası," diye devam ediyor, "bu olay üzerine Sekreteri'nden -kendisi münzevi bir istiridye türü olsa gerek, adı da Chokesmith mi ne- gerçi hiç önemi yok - isterseniz sadece Simit deyin- neyse bu şahıstan Lizzie Hexam'la temasa geçmesini istemiş. Simit bu konuda hemen harekete geçmiş, elinden geleni yapmış ama başaramamış."

"Neden başaramamış?" diye soruyor Boots.

"Nasıl başaramamış?" diye soruyor Brewer.

"Kusma bakmayın," diyor Lightwood, "cevabı biraz geciktireceğim yoksa can alıcı noktayı erken anlatmış olurum. Neyse, Simit'in başarısız olması üzerine müvekkilim görevi bana verdi: Kendi yaptığı araştırmaya bir faydası olur diye düşünüyordu. Ben de bu hanımla temasa geçmek istedim; hattâ onunla temasa geçmek için özel vasıtalarım da vardı," burada Eugene'e bir bakış fırlatıyor, "ama ben de başaramadım çünkü kız ortadan kaybolmuştu."

"Kaybolmuş!" diye tekrarladı herkes.

"Kaybolmuştu," dedi Mortimer. "Kimse nasıl, ne zaman kaybolduğunu, nerede olduğunu bilmiyor. İşte karşımdaki muhterem ve latif hanımefendinin sözünü ettiği hikâye böyle son buluyor."

Tippins büyüleyici küçük bir çığlıkla, hepimizin yataklarımızda öldürülmemiz gerektiğini söylüyor. Eugene, aramızdan bazıları öldürülse kendisi için kafi olacakmış gibi ona bakıyor. MAK Bayan Veneering, bu toplumsal muammaların, insanı bebeği yalnız başına bırakmaya korkuttuğunu söylüyor. MA Veneering (İçişleri Bakanını kendi makamında görmenin verdiği biraz yukarıdan alan bir tavırla) söz konusu kişinin kaçırılıp kaçı-rılmadığını ya da kendisine başka bir zarar verilip verilmediğini soruyor? Lightwood yerine Eugene cevap veriyor, biraz telaşlı ve sinirli bir halde: "Hayır; bunu kastetmiyor; gönüllü olarak ortadan kaybolduğunu -ama tümüyle- hiç iz bırakmadan, söylemek istiyor."

Ancak Bay ve Bayan Lammle'ın mutluluğu gibi muazzam bir konunun da diğer kayıplarla -katil, Julius Handford ve Lizzie Hexam'la- birlikte ortadan kaybolmasına izin verilemezdi, bu yüzden de Veneering'in koyunları kaçtıkları ağıla geri toplaması gerekiyordu. Dünyadaki en eski ve en sevgili dostları Bay ve Bayan

Lammle olduğuna göre bu iş ona düşmeyip de kime düşecekti; dünyadaki en eski ve en sevgili dostları olan, bu anlamlı dinleyici kitlesine dökmeyip de kime dökecekti içini? Böylece Veneering ayağa kalkıp işi resmiyete dökmeden, samimi bir konuşmaya başlıyor ve sesi yavaş yavaş Parlamento nağmesine bürünüyor, on iki ay önce sevgili dostu Lammle'a, sevgili dostu Sophronia'nın elini veren sevgili dostu Twemlow'u görüyor masada, sevgili dostları Boots'la Brewer ona seçimlerde destek verdiği sırada yine -en ön sıralarda- desteğini arkasına koyan sevgili dostu Lady Tippins'i görüyor, hafızası baki kaldığı müddetçe bunu unutmayacak Genç dostu Georgiana tarafından temsil edilse de, bu masada sevgili eski dostu Podsnap'ın yokluğunu hissettiğini söylemekten kendini alamıyor. Yine masanın bir ucunda (teleskobik güçleri olduğuyla böbürlenir gibi kabararak) kendisine bu şekilde hitap etmesinin bir mahsuru yoksa, dostu Bay Fledgeby'yi görüyor. işte bütün bu sebeplerle ve sizin gibi müstesna zekâ sahibi insanlara kolayca malum olacağını gayet iyi bildiği başka sebeplerle, yüreklerimiz kadehlerimizde, yaşlar gözlerimizde, dualar dudaklarımızda ve genel itibariyle bol miktarda boş laf duygu kilerlerimizde, hep birlikte sevgili dostlarımız Lammlelar'a kadeh kaldırmanın zamanı geldiğini bildiriyor, onlara geçen yıl kadar mutlu geçecek daha nice yıllar diliyor ve başka dostların da onlar gibi birleştiğini görmeyi umuyor. Şunu da eklemeden geçemiyor: Ona kur yaparak gönlünü kazanan erkeğe duyduğu bağlılık ve asaletle ifa ettiği kanlık vazifeleri bakımından Anastatia Veneering de (bir anda ağlamaya başladığı duyuluyor) sevgili eski dostu Sophronia Lammle'la aynı kalıptan dökülmüş.

Lafın sonunu nasıl bağlayacağını bilemeyen Veneering, belagat Pegasus'unun dizginlerine hızlı tarafından asılıp, "Lammle, Allah seni korusun!" nidasıyla tepe üstü yere çakılıyor.

Sonra Lammle. Her şeyi biraz fazla, kaba, biçimsiz; işgalci burnu biraz fazla; gülüşü gerçek olamayacak kadar fazla; kaş çatışı şaka olamayacak kadar fazla; iri dişleri her an ısırmaya hazır olduğunu düşündürecek kadar fazla. Sizlere teşekkür ediyor, sevgili dostlar, nazik kutlamalarınız için ve belki de bu mutlu hadisenin bir sonrakinde, sizleri hak ettiğiniz misafirperverliğe daha yaraşacak bir mekânda ağırlamayı ümit ediyor. Sophronia'yı ilk olarak Veneeringler'de gördüğünü asla unutmayacak Sophronia da onu ilk olarak Veneeringler'de gördüğünü asla unutmayacak Evlendikten kısa süre sonra aralarında bunu konuşmuşlar ve asla unutmayacakları hususunda fikir birliği etmişler. Aslında evlenmelerini Veneering'e borçlular. Günün birinde buna karşılık vermeyi umuyorlar ("Hiç olur mu öyle şey," diyor Veneering) -hem nasıl olur, bu konuda onlara güvensin, ellerinden geleni yapacaklar! Sophronia'yla evliliği ikisi için de bir çıkar evliliği değildi: Onun kendi küçük serveti vardı, bunun da kendi küçük serveti vardı. Küçük servetlerini birleştirmişlerdi; sadece bir muhabbet ve uyum evliliğiydi bu. Teşekkürler! Sophronia'yla gençleri seviyorlardı; ama bekar kalma niyetinde olan gençler için pek iyi bir yer değildi evleri, zira bu evde görecekleri bahtiyarlık fikirlerini değiştirmelerine sebep olabilirdi. Şu anda mevcut bulunanlara değildi bu sözleri; hele sevgili küçük Georgiana'larına hiç değil. Tekrar teşekkürler! Bu arada dostu Fledgeby'ye de değildi. Ortak dostları Fledgeby'ye gönülden atıfta bulunduğu için Veneering'e teşekkür ediyordu, zira Fledgeby'ye büyük değer veriyordu. Teşekkürler. Doğrusu (beklenmedik bir biçimde Fledgeby'ye dönerek) insan onu tanıdıkça, daha da çok tanımak istiyor. Tekrar teşekkürler! Sevgili Sophronia'cığının adına ve kendi adına teşekkürler!

Bayan Lammle, gözleri masa örtüsünde, neredeyse hiç kıpırdamadan oturmuştu. Bay Lammle'ın konuşması bittiğinde, sıkça tekerrür eden o zandan, yani Bayan Lammle'ın kendisiyle konuşacağı zannından kurtulamamış olan Twemlow, yine elinde olmayarak ona döndü. Bu sefer gerçekten de konuşuyor ama. Veneering'in öteki taraftaki komşusuna dönmesiyle alçak sesle konuşuyor.

"Bay Twemlow."

"Ne buyurdunuz? Buyrun?" diyor yine şüpheyle, çünkü Bayan Lammle ona bakmıyor.

"Sizde tam bir beyefendi ruhu var, size güvenebileceğimi biliyorum. Yukarı çıktığınızda size bir iki şey söylememe izin verir misiniz?" "Elbette. Onur duyarım."

"Ama rica ederim, özel bir şey konuşuyormuşuz gibi davranmayın ve tavırlarım sözlerimden daha kaygısız olursa sakın şaşırmayın. Gözetleniyor olabilirim."

Hayretler içinde. Twemlow elini alnına koyup, derin düşüncelere dalarak sandalyesine gömülüyor. Bayan Lammle kalkıyor. Herkes kalkıyor. Hanımlar üst kata çıkıyor. Beyler de çok geçmeden peşlerinden gidiyor. Fledgeby aradan geçen zamanda, Boots'un sakalını, Brewer'in sakalını, Lammle'ın sakalım inceliyor ve yanak cini ovalamalarına karşılık verse, ondan hangi modeli dileyeceğini düşünüyor.

Oturma odasında her zamanki gruplar oluşuyor. Lightwood, Boots ve Brewer, Lady Tippins'in -adeta bir kefen şekli alarak erimekte olan o sarı mumun- etrafında pervane oluyor. Yabancılar MA Veneering'in ve MAK Bayan Veneering'in künhüne varıyor. Lammle bir köşede, Mefisto gibi kollarını kavuşturmuş, Georgiana ve Fledgeby'yle konuşuyor. Bayan Lammle, sehpanın yanında bir divanda, Bay Twemlow'un dikkatini elindeki portreler kitabına çekiyor.

Bay Twemlow karşısında bir tabureye oturmuş, Bayan Lammle ona bir portre gösteriyor.

"Şaşırmakta haklısınız," diyor alçak sesle, "ama lütfen belli etmeyin." Kafası karışan Twemlow şaşkın görünmemeye çalıştıkça daha beter şaşkın görünüyor.

"Uzak akrabanızı daha önce hiç görmemiştiniz değil mi Bay Twemlow?" "Görmedim."

"Şimdi gördünüz, nasıl biri olduğunu anladınız. Onunla gurur duymuyorsunuz değil mi?"

"Doğrusunu isterseniz, hayır, Bayan Lammle."

"Onu daha fazla tanısanız, akrabanız kabul etmeyi daha az istersiniz. Bir de şu portreye bakın. Nasıl buldunuz?"

Twemlow yüksek sesle: "Nasıl da benziyor! Çok iyi yapmışlar!" demeyi akıl edebildi.

"Kiminle ilgilendiğini fark etmişsinizdir belki. Şu anda nerede olduğunu, ne yaptığını görüyor musunuz?" "Evet. Ama Bay Lammle... "

Kadın ona anlayamadığı bir bakış fırlatarak, yeni bir portre gösteriyor. "Çok güzel, değil mi?" "Harika!" diyor Twemlow.

"O kadar benziyor ki insanın karikatür diyesi geliyor. Bay Twemlow, sizinle bu konuşmayı yapmadan önce kendimle ne kadar mücadele ettim anlatamam. Ancak bana kesinlikle ihanet etmeyeceğinize inanırsam devam edebilirim. Lütfen bana söz verin, size söylediklerimi kimseye söylemeyeceksiniz ve artık bana saygı duymasanız bile anlattıklarıma saygı duyacaksınız, benim için yemin yerine geçecek bu."

"Hanfendi, fukara bir beyefendinin şerefi üzerine... "

'Teşekkür ederim. Bu kadarı bana yeter. Bay Twemlow, yalvarırım o çocuğu kurtarın!"

"Hangi çocuk?"

"Georgiana. Kurban edilecek. Kandırlıp sizin şu akrabanızla evlendirilecek Ortaklık kurdular, para spekülasyonu. Kızcağızın ne iradesi ne karakteri var kendini kurtaracak, ömrünün sonuna kadar sefalet çekmek için satılmak üzere."

"İnanılmaz! Peki ben bunu engellemek için ne yapabilirim?" diye soruyor Twemlow, dehşete kapılmış ve allak bullak olmuş bir halde.

"Bir de şu portreye bakın. O kadar da iyi değil, sizce?"

Bayan Lammle'ın kaygısız bir tavırla portreyi eleştirmek için başını geri atışını afallayarak seyreden Twemlow, kendisinin de başını geri atması gerektiğini hayal meyal idrak ederek icabını yapıyor. Ama portre

Çin'de olsa ancak bu kadar görür.

"Hiç iyi değil," diyor Bayan Lammle. "Kaskatı, abartılı!"

"Evet, kes..." tarumar olan Twemlow kelimenin kontrolünü kaybedip sona doğru sesini alçaltıyor, "...sinlikle öyle."

"Bay Twemlow, kendinden başka kimseyi görmeyen, kibirli babası sizin sözünüzü dinler. Ailenizi ne kadar önemsediğini biliyorsunuz. Zaman kaybetmeyin. Onu uyarın."

"Ama kime karşı?"

"Bana karşı."

Şans eseri bu kritik noktada Twemlow'u dışarıdan bir uyaran kendine getirdi. Bu uyaran Lammle'ın sesiydi.

"Sopronia, hayatım, Bay Twemlow'a kimlerin portrelerini gösteriyorsun?"

"Meşhurların, Alfred."

"Benim son portremi de göster."

"Tabii, Alfred."

Elindeki kitabı bırakıp bir başka kitap alıyor ve sayfaları karıştırarak bulduğu portreyi Twemlow'a gösteriyor.

"Bay Lammle'ın son portresi. Sizce iyi mi? Babasını bana karşı uyarın. Bunu hak ediyorum çünkü baştan beri ben de bu kumpasın içindeyim. Kocam, akrabanız ve ben birlikte düzenledik bu kumpası. O zavallı küçük, aptal, sevecen mahlûkun bir dosta, kurtarıcıya ihtiyacı olduğunu göstermek için anlatıyorum bunları. Bunu babasına anlatmayın. Benim için ve kocam için bu kadarını yapın. Zira bu kutlama düzmeceden ibaret ama o benim kocam ve hayatımızı sürdürmek zorundayız. Sizce benziyor mu?"

Feleği şaşan Twemlow, elindeki portreyi, Mefisto köşesinden ona bakan orjinaliyle kıyaslarmış gibi yapıyor.

"Çok güzel gerçekten!" kelimelerini söyleyebiliyor binbir zahmetle.

"Beğenmenize sevindim. Ben de en çok bunu seviyorum. Ötekiler çok karanlık. Bakın burada Bay Lammle'ın bir portresi daha..."

"Ama anlamıyorum; ne yapacağımı bilemiyorum," diye kekeledi Twemlow, gözlüğüyle kitabın üzerine eğilerek "Nasıl olup da babasını hem uyarıp hem ona bir şey anlatmayacağım? Ne kadarını anlatacağım? İyice kafam karıştı."

"Ona çöpçatan olduğumu söyleyin; saman altından su yürüten bir kadın olduğumu söyleyin; kızının benim evimden ve arkadaşlığımdan uzak olmasının en hayırlısı olduğunu söyleyin. Bu tür şeyler diyebilirsiniz, hepsi de doğru. Ne kadar kendini beğenmiş bir adam olduğunu biliyorsunuz, kolayca paniğe kapılmasını sağlayabilirsiniz. Ona paniğe kapılmasına ve kızına sahip çıkmasına yetecek kadarını söyleyin, ama beni daha fazla ele vermeyin. Bay Twemlow gözünüzden ne kadar düştüğümün farkındayım; kendi gözümde ne kadar düştüğümü bildiğimden, şu son birkaç dakikada bana nasıl değişmiş nazarlarla baktığınızı derinden hissediyorum. Ama konuşmaya başladığımda olduğu gibi şimdi de bana inanmanızı rica ediyorum. Bugün sizinle kaç kere konuşmaya yeltendiğimi bilseniz halime acırdınız. Yeni bir söz vermenizi istemeyeceğim çünkü verdiğiniz söz benim için yeterli. Başka bir şey söylemeyi göze alamam çünkü gözetleniyorum. Babayla konuşmaya gidip, bu masum kızı kurtaracağınız hususunda teminat verip içimi rahatlatmak istiyorsanız, rica ederim kitabı bana vermeden önce kapatın, o zaman bu işi halledeceğinizi bilecek ve size bütün kalbimle teşekkür edeceğim. Alfred, Bay Twemlow

sonuncunun en iyisi olduğunu düşünüyor, o da bizimle aynı fikirde."

Alfred yaklaşıyor. Gruplar dağılıyor. Lady Tippins gitmek üzere kalkıyor ve Bayan Veneering onu takip ediyor. Bayan Lammle hemen onların yanına gitmeyip, gözlüğüyle Alfred'in portresini inceleyen Twemlow'a dönüyor. Twemlow'un gözlüğü gözünden düşüp kurdelesinin ucunda sallanıyor, ayağa kalkıyor ve zarif ve naif peri kızı Tippins'i yerinden sıçratacak bir sertlikle kitabı kapatıyor.

Sonra hoşçakalın, hoşçakalın, Altın Çağa yakışır bir kutlama, en mutlu çift ödülü ve benzeri laflar sarfediliyor; Twemlow eli alnında sallana sallana Piccadilly'de yürüyor, hızla geçen bir posta arabasının altında kalacak gibi oluyor, nihayet kendini emniyetle koltuğuna atıyor, masum, cici beyefendi, eli hâlâ alnında, başı fırdolayı dönmekte.

3. Kitap

UZUN BİR YOL

1. Bölüm -Garipler Sokağı Sakinleri

Londra'da sisli bir gündü, ağır ve karanlıktı sis. Londra'nın canlıları, batan gözler, yanan ciğerlerle, öksürüp tıksırıyor, boğulur gibi oluyordu; Londra'nın cansızları, görünür olmakla olmamak arasında kararsız kalmış, neticede her ikisi de olamayan isli bir hayaletti. Gaz lambaları, güneşin altında işleri olmadığını bilen gece yaratıkları olduklarının bilinciyle, yabani ve cenabet bir halde dükkânlarda titreşiyordu; güneşin kendisiyse, sis girdapları arasında bir an seçilir gibi olduğunda sönmüş, soğumuş, çökmüş gibi görünüyordu. Etraftaki kırlarda bile hava sisli ama orada sis griydi, halbuki Londra'da şehir sınırları civarında koyu sarı, biraz içinde kahverengi, daha içeri gittikçe daha koyu, daha koyu kahverengi ve Şehrin göbeğinde -mesela St Mary Axe'in orada- paslı siyahtı. Kuzeydeki yüksek sırtlardan aşağı bakıldığında, en yüksek binaların başlarını bu sis denizi üzerine çıkarmaya çabaladığı görülebilirdi, özellikle St Paul Katedrali'nin büyük kubbesi çetin cevizdi; ama ayakları dibindeki sokaklarda bunu anlamak imkânsızdı, koca şehir, tekerleklerin boğuk sesiyle dolu, devasa bir hastayı sarmalayan bir buğu bulutundan ibaretti.

Böylesi günlerde sabahın dokuzunda, Pubsey and Co. müessesesi, muhasebenin penceresinde hıçkıran gaz lambası ve onu gırtlaklamak için giriş kapısının anahtar deliğinden hırsızlama içeri sızan sisle, zaten pek hareketli bir yer olmayan St Mary Axe'in bile en hareketli mekânı sayılmazdı. Ama ışık söndü, kapı açıldı ve Riah, kolunun altında bir çantayla dışarı çıktı.

Daha kapıdan çıkmadan sise girip, St Mary Axe'teki gözlerden gizlendi. Ama bu hikâyenin gözleri onun peşinden batıya, Cornhill, Cheapside, Fleet Sokağı, Strand, Piccadilly'den Albany'ye kadar takip edebilir. O taraflara gitti, ciddi ve ölçülü adımları, elinde sopası, bileklerine dolanan etekleriyle; çoktan siste kaybolmuş bu muhterem ihtiyarı görmek için çevrilen pek çok kafa, hayal güçlerinin ve sisin onlara olduğundan farklı gösterdiği, dikkatle bakılmamış, sıradan biri olduğunu düşündü.

İkinci katında efendisinin oturduğu eve gelen Riah, merdiveni çıkıp, Hoşsohbet Fledgeby'nin kapısına geldi. Zili ya da tokmağı kullanmaktan çekinerek, sopasının ucuyla tıklattı kapıyı, içeriye biraz kulak kabarttıktan sonra da eşiğe oturdu. Boyun eğme alışkanlığıyla, çıplak, karanlık basamaklarda bekliyordu, nice atalarının zindanlarda, başlarına gelene razı olarak bekleştikleri gibi.

Bir süre sonra, parmaklarına hohlamanın da işe yaramayacağı kadar üşüyünce ayağa kalkıp tekrar sopasıyla kapıyı tıklattı ve tekrar içeri kulak kabarttıktan sonra beklemek üzere oturdu. Bu hareketleri üçüncüye tekrarladığında, içeriyi dinleyen kulaklarına Fledgeby'nin sesi geldi, yatağından bağırıyordu, "Kes gürültüyü! Şimdi açıyorum!" Ama hemen gelmek yerine, on beş dakika kadar tatlı uykusuna devam etti. Riah bu süre zarfında da merdivende oturup mükemmel bir sabırla beklemeyi sürdürdü.

Nihayet kapı açıldı ve Bay Fledgeby'nin yerde sürünen etekleri tekrar yatağa döndü. Onu saygılı bir mesafeden takip eden Riah, bir süre önce yakılmış ateşin harıl harıl yandığı yatak odasına geçti.

"Gecenin bu saatinde burda işin ne?" diye sordu Fledgeby, yorganın altında arkasını dönüp, soğuktan titreyen ihtiyar adama omzunu vererek.

"Sabahın on buçuğu, efendim."

"Hadi ya! Çok mu sis var?"

"Hem de çok, efendim."

"Soğuktur da?"

"İnsanın içine işliyor," dedi Riah, gözleri cazip ateşte, halının kenarında durdu ve cebinden çıkardığı mendille kır sakalını ve uzun saçlarını kuruladı.

Fledgeby keyifli keyifli yatağına yerleşti.

"Kardı, tipiydi, yağmurdu, çamurdu, öyle bir şey var mı?" diye sordu. "Hayır efendim, yok. O kadar da kötü değil. Sokaklar epey temiz." "Afra tafra yapma bana," dedi Fledgeby, yatağıyla sokaklar arasındaki tezatı derinleştirme isteği boşa çıkınca hayal kırıklığına uğramıştı. "Ama huyundur yaparsın. Defterleri getirdin mi?" "Getirdim, efendim."

"Tamam. Ben şu konuyu kafamda bir iki dakika çevireyim, sen de bu arada çantanı boşaltıp hazırlan."

Bay Fledgeby yatağa tekrar keyifle gömülerek uykuya daldı. Onun emirlerini yerine getiren ihtiyar adam, bir iskemlenin kenarına ilişip ellerini önünde kavuşturdu ve yavaş yavaş sıcağa teslim olup uyuklamaya başladı. Bay Fledgeby'nin yatağının ayak ucunda, Türk terlikleri, pembe Türk şalvarı (birilerini dolandıran birinden ucuza almıştı), onları tamamlayan bir kaftan ve takkeyle zuhur etmesiyle uyandı. Bir de elinde oturulacak yeri olmayan sandalye, fener ve kibrit olsa, Guy Fawkes kılığında sokakta dolaşanlardan bir farkı kalmayacaktı.

"Bana bak moruk!" diye bağırdı Hoşsohbet pek latif bir alaycılıkla, "şimdi ne üçkâğıt peşindesin, öyle gözlerin kapalı orada? Uyumuyorsun. Su uyur düşman uyumaz!"

"Korkarım içim geçmiş, efendim," dedi ihtiyar.

"Yok canım!" dedi Fledgeby kurnaz bir bakışla. "Başkalarını inandırabilirsin belki ama ben kül yutmam. Gerçi fena fikir değil, pazarlık yaparken kayıtsız görünmek istiyorsan iyi. Az üçkâğıtçı değilsin ha!"

İhtiyar adam, bu suçlamayı kibarca reddederek başını iki yana salladı ve iç çekmemek için kendini tutarak masaya gitti. Fledgeby, ateşin yanında hazır duran bir çaydanlıktan güzel kokulu sıcacık bir kahve döküyordu kendine. Koltuğuna oturmuş kahvesini içen genç adamla, ak saçlı başını önüne eğmiş onun keyfinin olmasını bekleyen yaşlı adamın görüntüsü ibretlikti.

"Şimdi!" dedi Fledgeby. "Bilançoyu dök bakalım, söylediğinden fazla kazanıp kazanmadığını rakamlarla kanıtla. Önce şu mumu yak."

Riah ona itaat etti, sonra göğsünden bir kese çıkardı ve hesabını vermekle sorumlu olduğu parayı masaya döktü, saydı. Fledgeby, altın liraları ısıra ısıra tekrar saydı.

"Bunları hafifletmemişsindir umarım," dedi, birini gözüne yaklaştırıp dikkatle inceleyerek, "sizin millet bu işi iyi bilir. Parayı terletmek nedir iyi bilirsiniz."

"Siz ne kadar biliyorsanız biz de o kadar biliriz," dedi ihtiyar adam, ellerini geniş yenlerinin içine sokmuş, saygıyla efendisinin yüzüne bakarak masanın yanında duruyordu. "İzninizle bir şey söyleyebilir miyim?" "Söyle," diye lütfetti Fledgeby.

"Acaba, efendim - istemeyerek de olsa - istemediğiniz muhakkak - yanınızda çalışan biri olarak gerçek karakterimle, sizin iş politikalarınız için büründüğüm karakteri birbirine karıştırmıyor musunuz?"

"Ben hiçbir şeyi öyle ince eleyip sık dokumam," cevabını verdi Hoşsohbet umursamazca.

"Adil mi peki bu?"

"Adaleti yemişim!" dedi Fledgeby.

"Cömertliğe sığar mı bu?"

"Cömertlikten bahseden bir Yahudi!" dedi Fledgeby. "Ne de uyarlar ya! Makbuzları çıkart, bana Kudüs zırvaları anlatma."

Makbuzlar çıkartıldı ve yarım saat boyunca Bay Fledgeby üstün dikkatini bunlara verdi. Makbuzlarla hesaplar birbiriyle örtüştü ve defterlerle kâğıtlar çantadaki yerlerine geri döndü.

"Şimdi," dedi Fledgeby, "şu senet kırma işlerini konuşalım, benim en sevdiğim iş. Hangi karşılıksız senetler, kaçtan satın alınacak? Piyasadakilerin listesi var mı sende?"

"Uzun bir liste, efendim," dedi Riah, bir dosya içinden katlanmış bir kâğıdı çıkarıyor ve açtığında sık yazılarla kaplanmış büyük boy bir kâğıt olduğu anlaşılıyor.

"Vay!" diyor Fledgeby, ıslık çalarak kâğıdı eline alıyor. "Garipler Sokağının amma çok sakini var şu anda! Bunlar taksit taksit elden çıkarılacak, değil mi?"

"Sözleşmeleri öyle olanlar taksitle," dedi yaşlı adam patronun omuzlarının üstünden kâğıtlara bakarak: "bazıları da bir seferde."

"Bir seferlik olanların yarısı çöpe gidecek, şimdiden belli," dedi Fledgeby. "Mesele senin bunları çöp fiyatına alıp alamayacağın."

Riah başını salladı ve Fledgeby küçük gözleriyle listeyi taramaya başladı. Çok geçmeden gözleri parlamaya başladı ve bunu fark eder fark etmez, omzunun üzerinden arkasındaki vakur yüze bakarak şöminenin yanına gitti. Şömine rafını masa niyetine kullanarak sırtını ihtiyar adama döndü ve bir yandan dizlerini ısıtırken bir yandan listeyi dikkatle incelemeye koyuldu; bazı satırlar özellikle ilgisini çekiyormuş gibi tekrar tekrar onlara dönüyordu. Bunu yaptıkça da, şöminenin üzerindeki aynadan ihtiyar adama bakıyor, kendisiyle ilgili ne düşündüğünü kestirmeye çalışıyordu. İhtiyar pek bir şey düşünüyormuş gibi durmuyordu ama patronunun şüphelerinin farkında olduğundan gözlerini yerden kaldırmıyordu.

Bay Fledgeby böyle halim selim işlerine dalmışken dışarıdan bir ayak sesi duyuldu ve kapı hızla açıldı. "Hop! Hep senin yüzünden, İsrail süne-pesi," dedi Fledgeby; "kapıyı kapatmamışsın." Sonra ayak sesleri içeri doğru ilerledi ve Bay Alfred Lammle'ın yüksek sesle bağırdığı duyuldu, "Fled-geby, evde misin?" Fledgeby, alçak sesle Riah'a ona bakmadan gıkını bile çıkarmamasını tembihledikten sonra, "Burdayım!" diye bağırarak yatak odasının kapısını açtı.

"Buraya buyur," dedi Fledgeby. "Bu bey St Mary Axe'teki Pubsey and Co.'dan geliyor, talihsiz bir arkadaşımın ödeyemediği bir senet meselesi vardı da onunla anlaşmaya varmaya çalışıyorum. Ama Pubsey and Co. alacaklılarına karşı öyle sert, esneklikten öyle uzak ki zaman kaybından başka bir şey değil. Arkadaşımın işinde hiçbir şekilde anlaşma sağlayamaz mıyız Bay Riah?"

"Ben sadece asıl patronun temsilcisiyim, efendim," dedi Yahudi alçak sesle. "O ne derse onu yaparım. Bu işe sermaye yatırmadım. Kâr payı da almıyorum."

"Ha, ha!" diye güldü Fledgeby. "Lammle?"

"Ha, ha!" diye güldü Lammle. "Tabii. Öyledir. Bilmez miyiz!"

"İyi muhabbet, di mi Lammle?" dedi Fledgeby, üstü örtülü şakasından pek bir keyiflenmiş halde.

"Hep böyledir zaten, hep!" dedi Lammle. "Bay..."

"Riah, Pubsey and Co., St Mary Axe," diye araya girdi Fledgeby, gizli şakası öyle hoşuna gitmişti ki gözlerinden akan yaşları elinin tersiyle sildi.

"Bay Riah, böyle işler için hazırlanmış malum şablona riayet etmek durumunda," dedi Lammle.

"Başkasının temsilcisiymiş!" diye bağırdı Fledgeby. "Patronu ne derse onu yaparmış! Kendi sermayesi yokmuş! Ay aman! Ha ha ha ha!" Bay Lammle da onunla birlikte gülerken, biz bu işleri biliriz gibilerinden bakıyordu; o öyle yaptıkça Bay Fledgeby'nin gözünde gizli şaka daha da eğlenceli bir hal alıyordu.

"Ancak," dedi hoşsohbet beyefendi, gözlerini tekrar silerek, "böyle devam edersek Bay Riah'la ya da Pubsey and Co., St Mary Axe'le ya da bir başkasıyla dalga geçiyormuş gibi olacağız ki hiç istemeyiz. Bay Riah,

sizden rica etsem ben Bay Lammle'la konuşurken bir iki dakikalığına öteki odada bekler misiniz, gitmeden önce anlaşmaya varabiliriz belki."

Bay Fledgeby'nin şakası esnasında gözlerini yerden hiç kaldırmamış olan ihtiyar adam, sessizce başını eğdi ve Fledgeby'nin açtığı kapıdan çıktı. Kapıyı kapatan Fledgeby, arkasını ateşe vermiş olan Lammle'a döndü; bir eli ceketinin altında, öteki eli sakalında ayakta duruyordu.

"Aha!" dedi Fledgeby. "Kötü bir şey olmuş!"

"Nerden anladın?" diye sordu Lammle.

"Asılmış suratın," dedi Fledgeby, farkında olmadan kafiye yaparak.

"Peki madem," dedi Lammle; "kötü bir şey oldu; her şey kötü."

"Hadi!" dedi Hoşsohbet uzatarak ve ateşi arkasına almış, ateş püsküren arkadaşına bakarak oturup ellerini dizlerine koydu.

"İnan bana, Fledgeby," diye tekrarladı Lammle, sağ kolunu açarak, "her şey kötü. Oyun bitti."

"Ne oyunu?" diye sordu Fledgeby yine önceki kadar yavaş ama biraz daha sıkıntılı.

"Oyun. Bizim oyun. Oku şunu."

Fledgeby onun uzattığı notu alıp yüksek sesle okudu. "Sayın Alfred Lammle, Beyefendi, Bayan Alfred Lammle ve sizin, kızımız Georgiana'ya gösterdiğiniz nazik ilgi karşısında Bayan Podsnap'la aynı düşünceleri paylaşıyoruz. Affınıza sığınarak bundan böyle bu ilgiyi kabul edemeyeceğimizi belirtmek ve iki ailenin artık birbirine tümüyle yabancı olması ricasını iletmek istiyoruz. Sadık bendeniz, John Podsnap." Fledgeby, bu notun boş taraflarına da, ilk baştaki anlamlı tarafına baktığı gibi uzun uzun, dikkatle baktı, sonra Lammle'a baktı, o da sağ kolunu tekrar açarak bu bakışa cevap verdi.

"Bu kimin başının altından çıktı?" dedi Fledgeby.

'Tahmin dahi edemiyorum," dedi Lammle.

"Belki," dedi Fledgeby, çatık kaşlarla epey bir düşündükten sonra, "birileri arkandan seni çekiştiriyordur."

"Ya da seni," dedi Lammle kaşlarını ondan beter çatarak.

Bay Fledgeby tam isyana yeltenecekti ki eli tesadüfen burnuna dokundu. Bu uzvun ona hatırlattığı şeyler tam zamanında uyar vazifesi gördüğü için burnunu işaret parmağıyla baş parmağı arasında tutarak derin düşüncelere daldı; bu arada Lammle ona kaçamak bakışlar fırlatıyordu.

"Ne yapalım!" dedi Fledgeby. "Konuşmakla düzelecek bir durum yok Kimin yaptığını öğrenirsek dersini veririz. Söylenecek başka bir şey yok, sadece şu denebilir belki, bu gelişmenin yapınana engel olduğu şeyi yapmayı vadetmiştin."

"Sen de durumdan daha seri faydalansan bu zamana kadar çoktan halledeceğin şeyi yapmayı vadetmiştin," diye hırladı Lammle.

"Hah!" dedi Fledgeby, ellerini şalvarından içeri sokarak, "Nereden baktığına göre değişir."

"Bay Fledgeby," dedi Lammle dayılanarak, "ne demeye getiriyorsun, bu işte beni mi suçluyorsun, bana kusur mu buluyorsun?"

"Hayır," dedi Fledgeby, "aramızda yaptığımız anlaşmayı yanında getir-diysen ve bana verirsen hiç öyle bir şey demem."

Lammle hiç nazlanmadan kâğıdı çıkarttı. Fledgeby göz gezdirdi, emin oldu, sonra buruşturup ateşe attı.

İkisi de parlayıp sönmesini ve tüy gibi bir kül yığını halinde bacaya doğru uçmasını seyrettiler.

"Şimdi, Bay Fledgeby," dedi Lammle önceki gibi, "ne demeye getiriyor-sun, bu işte beni mi suçluyorsun, bana kusur mu buluyorsun?"

"Hayır," dedi Fledgeby.

"Nihai, çekincesiz bir hayır mı bu?"

"Evet."

"Fledgeby, sana elimi uzatıyorum."

Bay Fledgeby kendisine uzanan eli sıktı. "Bu işi kimin yaptığını öğrenirsek dersini veririz. Dostane hislerle sana bir şey daha söylememe izin ver. Maddi durumun nasıldır bilmiyorum, sormuyorum da. Burada bir kayıp yaşadın. Çoğu kişiler zaman zaman dara düşebilir, belki düşmüş-sündür, belki düşmemişsindir. Ama her ne yaparsan yap, Lammle, sakın - sakın - sana yalvarırım - şu yan odada bekleyen Pubsey and Co.'nun eline düşme çünkü insanı öğütüyorlar. İnsanı yiyip bitiriyorlar, öğütüyorlar, sevgili Lammle," diye tekrarladı Fledgeby, adeta keyiflenerek, "insanın ensesinden ayağının tabanına derisini milim milim yüzüyorlar ve derisini öğütüp diş tozu yapıyorlar. Bay Riah'ı gördün. Sakın eline düşeyim deme, Lammle, dostun olarak rica ediyorum!"

Bu şefkatli tembihin ciddiyetinde telaşlı bir şeyler sezen Bay Lammle, Pubsey and Co.'nun eline düşeceğini de nereden çıkardığını sordu?

"Ne yalan söyleyeyim," dedi içten Fledgeby, "adını duyduğunda o Yahudi'nin sana bakışlarını hiç beğenmedim. Belki de arkadaşım olduğun için evham yapmışımdır. Tabii karşılayamayacağın bir senedin filan yoksa ve bu senet onun eline geçmemişse endişem sadece hayalden ibaret kalacak. Yine de bakışını beğenmedim."

Düşüncelere dalan Lammle'ın, kıpır kıpır oynayan burnunda bir görünüp bir kaybolan beyaz çukurlar, işkenceci bir cin onu çimdikliyormuş gibi bir görüntü veriyordu. Şer yüzünde gülüş vazifesi yapan bir buruşmayla onu seyreden Fledgeby, bu işkencecinin ta kendisiydi sanki.

"Ama onu fazla bekletmesem iyi olacak," dedi Fledgeby, "yoksa acısını bahtsız arkadaşımdan çıkarır. Akıllı ve hoş eşin nasıl? Topu atmamızı nasıl karşıladı?"

"Ona mektubu gösterdim."

"Çok mu şaşırdı?" diye sordu Fledgeby.

"Bence daha fazla şaşırabilirdi," dedi Lammle, "sende biraz daha bir şey görseydi!"

"Ya! Demek benden biliyor?" "Bay Fledgeby, lafımı çarpıtma."

"Sinirlenme, Lammle," dedi Fledgeby alttan alarak, "sinirlenecek bir şey yok. Sadece bir soru sordum. Yani benden bilmiyor mu? Bu da başka bir soru sadece."

"Hayır, bayım."

"Memnun oldum," dedi Fledgeby, kendisinden bildiğini hemen anlayarak. "Kendisine selamlarımı ilet. Güle güle!"

El sıkıştılar ve Lammle kara kara düşünerek dışarı çıktı. Fledgeby onu sise kadar geçirdikten sonra ateşin başına döndü, dalgın dalgın pembe Türk şalvarının paçalarını açıp dizlerini çömelecekmiş gibi büktü.

"Senin o sakallarını gözüm hiç tutmamıştı zaten, Lammle," diye mırıldandı Fledgeby, "parayla alınacak şey değil; halin, tavrın, konuşman pek havalı; burnumu çekmek istedin, beni bu fiyaskoya soktun, karın da sebebinin ben olduğumu düşünüyor. Canına okuyacağım. Sakalım olmasa da," olması gereken yerleri ovaladı,

"halim, tavrım, konuşmam kötü olsa da!"

Asil zihnini bu şekilde rahatlattıktan sonra, Türk şalvarının paçalarını toparladı, dizlerini düzeltti ve yan odadaki Riah'a seslendi, "Hey, bayım!" İhtiyar adamın, kendisinin ona yamadığı karakterle hiç alakası olmayan muazzam bir nezaketle içeri girdiğini görünce yine keyiflenip kıkır kıkır gülmeye başladı. "Çok iyi ya! Çok komik! Hakikaten çok komik!"

"Şimdi," diye devam etti Fledgeby gülmesi bittiğinde, "kalemle işaretlediğim senetleri alacaksın -şunu, şunu, bir de şunu- bahse girerim ondan sonra tam bir Yahudi gibi bu Hırstiyanların suyunu çıkaracaksın. Şimdi sen çekini de istersin -gerçi ihtiyacın yok ya, bir yerlerde paran var senin ama yerini bile ne aşk olsun, ateşe atsalar söylemezsin- al yazıyorum işte çeki."

Bir çekmecenin kilidini açıp içinden bir anahtar aldı, onunla başka bir çekmeceyi açıp içinden bir anahtar aldı, onunla başka bir çekmeceyi açıp içinden bir anahtar aldı, onunla başka bir çekmece açıp içinden çek defterini aldı; çeki yazıp, aynı işlemi tersten yaparak bütün anahtarlar yerlerine koyduktan, çek defterini emniyete aldıktan sonra; katladığı çeki gelip alsın diye adama uzattı.

"Benim işler tamam, moruk," dedi Fledgeby, Yahudi çeki cüzdanının içine koyup onu da göğüs cebine yerleştirirken, "şimdi beni pek ilgilendirmeyen mevzuya geçelim. Kız nerede?"

Elini henüz göğüs cebinden çekmemiş olan Riah irkilerek bir an durdu.

"Aha!" dedi Fledgeby. "Demek beklemiyordun! Onu nereye sakladın?"

Hazırlıksız yakalandığı beli olan ihtiyar adam, efendisinin pek hoşuna giden bir şaşkınlıkla ona baktı.

"St Mary Axe'te benim kirasını ve vergisini ödediğim evde mi?" diye sordu Fledgeby.

"Kendini ölmüş gibi göstermek ya da başka bir numara çevirmek için o evin tepesindeki bahçene saklanmadı değil mi?" "Hayır, efendim." "Peki nerede?"

Riah gözlerini yere indirip, emanete hıyanet etmeden bu soruya cevap vermesinin mümkün olup olmadığını düşündü, sonra mümkün olmadığına karar vererek sessizce gözlerini Fledgeby'ye kaldırdı.

"Ya!" dedi Fledgeby. "Seni şimdi sıkıştırmayacağım. Ama bunu öğrenmek istiyorum ve öğreneceğim. Ne işler karıştırıyorsun?"

Efendisinin neyi kastettiğini anlamıyormuş gibi özür dilercesine başını ve ellerini kımıldatan ihtiyar, soran gözlerle sessizce ona baktı.

"Kız peşinde koşan kart bir zampara olmadığını biliyorum," dedi Fledgeby. "Şu Hıristiyan ilahisindeki adam gibisin, eli ayağı titreyerek milletin kapısında merhamet dilenen. Dindar adamsın, titrek moruğun tekisin; bu Lizzie'ye âşık olmayasın sakın?"

"Ah, efendim!" diye bağırdı Riah. "O nasıl söz, efendim!"

"Peki neden," diye çıkıştı Fledgeby, yüzü hafiften kızararak, "çorbaya kaşığını neden soktuğunu anlatmıyorsun?"

"Beyefendi, size doğruyu söyleyeceğim. Fakat kusura bakmayın ama bu bir sır ve şeref meselesi."

"Şerefmiş!" diye bağırdı Fledgeby alayla dudağını bükerek. "Yahudiler-de de şeref varmış demek. Tamam. Uzatma."

"Şerefiniz üzerine yemin eder misiniz, efendim?" diye sordu ihtiyar, saygılı bir ısrarla.

"Elbette! Şeref meref," dedi Fledgeby.

Otursun diye buyur edilmeyen ihtiyar adam, elini genç adamın koltuğunun arkasına koymuş ayakta duruyordu. Genç adam yüzünde meraklı bir dinleme ifadesi ateşe bakıyordu, her an onu gafil avlamaya hazır.

"Uzatma," dedi Fledgeby. "Maksadını anlat."

"Çaresiz birine yardım etmekten başka maksadım yoktur, efendim."

Bay Fledgeby bu inanılmaz sözün içinde uyandırdığı hisleri, burnundan muazzam bir nefes bırakarak ifade etti.

'Tanıdıkça daha büyük bir saygı duyduğum bu genç kızla nasıl tanıştığımı, size evin üzerindeki naçizane bahçemde onu gördüğünüzde anlatmıştım," dedi Yahudi.

"Öyle mi?" dedi Fledgeby itimatsız bir sesle. "Kimbilir, söylemiştin belki de."

"Onu daha iyi tanıdıkça istikbaliyle daha fazla ilgilenmeye başladım. Bir an geldi büyük bir buhrana girdi. Bencil ve nankör kardeşi yüzünden, istemediği talibi yüzünden, daha kuvvetli bir sevgilinin getireceği felaket yüzünden, kendi kalbinin oyunlar yüzünden istikbali tehlikeye girdi."

"Adamlardan birine gönlünü kaptırdı öyle mi?"

"Ona meyletmesi çok doğaldı, efendim, çünkü çok üstünlükleri vardı. Ama onunla aynı mevkide değildi ve evlenmek gibi bir niyeti yoktu. Kızı türlü tehlikeler kuşatıyor, etrafındaki halka kararıyordu; sizin de dediğiniz gibi, ona karşı baba şefkatinden başka bir his beslemeyecek kadar yaşlı olduğum için devreye ben girdim ve ona kaçmasını tavsiye ettim. 'Öyle zamanlar vardır ki kızım, ahlaki tehlike söz konusu olduğunda alınabilecek en zor erdemli karar kaçmaktır, en cesur kahramanlık kaçmaktadır,' dedim ona. Kendisi de bunu düşündüğünü söyledi; ama hiç kimsenin yardımı olmadan nasıl kaçacağını bilmiyordu ve ona yardım edecek kimse yoktu. Ona yardım edecek birinin olduğunu söyledim ve yardım ettim. O da gitti."

"Onu nereye gönderdin?" diye sordu Fledgeby, boynunu sıvazlayarak.

"Uzak bir yere," dedi ihtiyar, kolunun vakur, geniş bir hareketiyle uzaklar işaret etti, "kendi halkımdan insanların yanma, orada çalışıp kendini kurtarır, kimse de rahatsız etmez."

Fledgeby gözlerini bir an ateşten ayırdığında, onun 'uzak bir yere' derken yaptığı hareketi görmüştü. Fledgeby (başarısızca) bu hareketi taklit etmeye çalıştı, başını sallayarak, "Demek onu sizinkilerin yanına yerleştirdin? Az üçkâğıtçı değilsin hani!" dedi.

Bir eli göğsünün üzerinde, diğeri koltuğun arkalığında olan Riah, kendini savunmaya çalışmadan başka bir soru gelmesini bekledi. Ama tümüyle kendine sakladığı o tek konuda ona soru sormanın anlamsız olduğunu, birbirine çok yakın küçücük gözleriyle gayet iyi görmüştü Fledgeby.

"Lizzie," dedi Fledgeby, önce ateşe sonra tekrar ona bakarak. "Hıh, Lizzie. Evin tepesindeki bahçede bana soyadım söylememiştin. Ben sana söyleyeyim. Hexam."

Riah onaylayarak başını eğdi.

"Bana bak," dedi Fledgeby. "Şu ayartıcı, güçlü herif konusunda bir şeyler biliyormuşsun gibime geldi. Hukukla bir alakası var mı?" "Sadece ismen, mesleği buymuş sanırım." "Tahmin etmiştim. Adı Lightwood filan olmasın?" "Hiç alakası yok efendim."

"Hadi ama moruk," dedi Fledgeby, ona göz kırparak, "söyle şu ismi." "Wrayburn."

"Jüpiter aşkına!" diye bağırdı Fledgeby. "Demek o, öyle mi? Ötekini tahmin ederdim de bunu hiç etmezdim! Gerçi hangisinin yoluna taş koysan itirazım olmazdı çünkü ikisi de pek havalarda; ama o dediğin burnun-dan kıl aldırmayan türden. Hem sakalı da var, onunla da caka satıyor. Aferin moruk iyi etmişsin! Git

keyfini sür!"

Bu beklenmedik iltifata sevinen Riah, başka talimatlar olup olmadığım sordu?

"Hayır," dedi Fledgeby, "tıpış tıpış evine şimdi, Yahuda, sana verdiğim talimatları yerine getirmeye." Bu sevimli kelimelerle huzurdan kovulan ihtiyar adam geniş kenarlı şapkasıyla bastonunu aldı ve bu yüce şahsın yanından ayrıldı: Bay Fledgeby'nin ayakları altına aldığı emir kulu değil de onu kutsamaya gelmiş üstün bir varlık gibiydi. Tek başına kalan Bay Fledgeby kapıyı kilitleyip ateşin başına geri döndü.

"Aferin!" dedi Hoşsohbet kendi kendine. "Belki biraz ağırsın ama işi biliyorsun!" Yine şalvarının paçalarını açıp dizlerini bükerek, bu sözleri büyük memnuniyetle üç dört kere tekrar etti.

"İyi atıştı, kendimle gurur duyuyorum," diye kendi kendine konuşmaya devam etti. "Hem o atışla Yahudi'yi de indirdim! Lammlelar'da hikâyeyi duyduğumda Riah'la bağlantısını hemen kuramamıştım. Hemen oraya atlamadım, foyasını yavaş yavaş çıkardım." Bu konuda çok haklıydı; hayatta hiçbir şeye atladığı, zıpladığı ya da ileri doğru sıçradığı görülmemişti, ulaşmak istediği şeye sürünerek ulaşırdı.

"Foyasını," diye devam etti Fledgeby, sakalım yoklayarak, "yavaş yavaş çıkardım. Lammlelar, Lightwoodlar filan onu yakalasalar, hemen kızın kaybolmasıyla bir alakası olup olmadığını sorarlardı. Benim daha iyi yöntemlerim var. Çalının arkasına saklanıp üzerine ışığı tuttum, ateş ettim, külçe gibi indi. Hıh! Gerçi alt tarafı bir Yahudi, benimle aşık atacak değil ya!"

Yine güleyim derken alayla buruşturduğu yüzü ona tekinsiz bir görünüm vermişti.

"Hıristiyanlara gelince," diye devam etti Fledgeby, "kendinizi kollayın, sevgili din kardeşlerim, özellikle de Garipler Sokağında oturanlar! Artık Garipler Sokağı benim elimde, orada epey bir oyun göreceksiniz. Üzerinizde güç kurmak, hem de bunu sizin ruhunuz duymadan, siz kim olduğumu bilmeden yapmak, verdiğim paraya değer. Hele üzerinizden kar elde etmeye başlayınca, değme gitsin!"

Sözüne noktayı koyan Bay Fledgeby, Türk kıyafetlerini çıkarıp Hıristiyan kisvesine büründü. Bu işlemi takip eden sabah temizliğinin ve insan yüzünde gür kıllar çıkartmak için yapılmış yüzde yüz garantili son mamulün sürülmesinden sonra (tefeciler dışında inandığı yegane bilgeler şarlatanlardı) sabah sisi üzerine kapanıp onu isli kollarına aldı. Bir daha hiç kollarından bırakmasa dünya büyük bir şey kaybetmiş olmaz, yerine hemen depodan yenisini koyardı.

2. Bölüm -Muhterem Dosta Başka Bir Açıdan Bakmak

Aynı sisli günün akşammda, Pubsey and Co.'nun sarı perdesi, bitmiş işlerin üzerine çekildiğinde, Yahudi Riah bir kez daha St Mary Axe'e çıktı. Ama bu sefer elinde çanta yoktu ve efendisinin işlerine koşmuyordu. Londra Köprüsü'nden geçip Westminster üzerinden Middlesex sahiline döndü ve sisi kulaçlaya kulaçlaya, kendini bebek terzisinin kapısında buldu.

Bayan Wren onun geleceğini biliyordu. Riah pencereden baktığında, daha uzun dayansın, o yokken ziyan olmasın diye nemli kömür cürufuyla kapatılmış, sönük ateşin ışığında bonesini giymiş beklediğini gördü. Camı tıklatmca, dalgın dalgın içinde oturduğu yalnızlıktan sıyrıldı Bayan Wren ve kapıyı açmaya geldi; küçük koltuk değneğiyle adımlarını yardımlaya yardımlaya.

"İyi akşamlar iyilik perisi!" dedi Bayan Jenny Wren.

ihtiyar adam gülerek ona kolunu uzattı.

"İçeri girip biraz ısınmak istemez misin iyilik perisi?" diye sordu Bayan Jenny Wren.

"Sen hazırsan istemem, Sindirella'cığım."

"Ah!" diye bağırdı Bayan Wren sevinçle. "Gerçekten de çok akıllı bir koca oğlansın sen! Bu müessesede ödül dağıtsaydık (hoş onu verecek adam nerde) neyi ima ettiğimi bu kadar çabuk anladığın için ilk gümüş madalyayı sen alırdın." Bunları söylerken kilitte takılı duran anahtarı alıp cebine koydu Bayan Wren, sonra kapıyı hızla çekip eliyle de yokladı. Barınağının emniyette olduğuna kanaat getirince elini ihtiyar adamın koluna soktu ve öteki eliyle de koltuk değneğini ayarladı. Ama anahtar öyle devasa bir şeydi ki yola koyulmadan önce Riah, taşımayı teklif etti.

"Yok yok, hayır! Ben kendim taşırın," dedi Bayan Wren. "Çok fena yana çekiyorum malum, onu cebime koydum mu dengeyi kurar. Sana bir sır vereyim mi iyilik perisi, cebimi bunun için yüksek tarafıma koydum."

Sisin içinde ilerlemeye başladılar.

"Evet gerçekten de çok zekisin iyilik perisi," diye devam etti Bayan Wren takdirle, "şıp diye anladın beni. Ama gerçekten de o küçük, renkli kitaplardaki perilere benziyorsun! İnsanların geri kalanından öyle farklısın ki, bir hayır işlemek için hemen şu anda kendini bu kılığa sokmuş gibisin. Ay!" diye bağırdı Bayan Jenny, yüzünü ihtiyar adama yaklaştırarak. "Sakalının arkasından yüz hatlarını görebiliyorum, iyilik perisi."

"Peki başka nesneleri de değiştirebiliyor muyum Jenny?"

"Hı hı! Tabii! Koltuk değneğimi alıp şu kaldırıma, ayağımla dokunduğum şu kirli taşa iki kere vurursan altı atlı bir arabaya dönüşecek. Buna inanalım derim!"

"Bütün kalbimle," dedi iyi yürekli ihtiyar.

"Senden bir dileğim var, iyilik perisi. Benim oğlana değneğinle dokunup onu değiştirmeni istiyorum. Son zamanlarda iyice fena oldu benim oğlan! Üzüntüden delireceğim. On gündür ne işe gitti ne bir şey. Birtakım korkuları da var, kırmızılar giymiş bakır rengi dört adamın onu bir fırına atmaya çalıştığını zannediyor."

"Ama bu tehlikeli bir şey, Jenny."

'Tehlikeli mi iyilik perisi? Benim yaramaz oğlum, şöyle böyle hep tehlikelidir. Aklına esmişse," lafın burasında omzunun üzerinden gökyüzüne baktı, "şu anda evi ateşe veriyor olabilir. insanın bu çocuklardan çektiği! Silkelemek de işe yaramıyor. Onu silkeleyim derken başım döndü. 'Neden Allah'ın buyruklarına uyup annene saygı göstermiyorsun, a yaramaz çocuk,' dedim. Hep diyorum. Ama mızıldanıp bana bakıyor, o kadar."

"Ondan başka neyi değiştireyim?" diye sordu Riah, merhametli, oyuncu bir sesle.

"Doğrusu bu sefer biraz bencillik edeceğim, iyilik perisi, şu sırtımla bacaklarımı düzeltmeni isteyeceğim. Senin gibi kuvvetli bir peri için vızıltı ama ağrılar içinde kıvranan benim gibi zayıf bir kız için büyük şey."

Bu sözlerde biraz kavgacı bir şikayet havası olsa da dokunaklılıktan bir şey kaybetmemişlerdi.

"Sonra?"

"Evet, sonrası malum, iyilik perisi. Altı atlı arabaya atlayıp Lizzie'ye gideriz. Aklıma gelmişken sana ciddi bir soru sorayım, iyilik perisi. Sen çok bilge bir adamsın (seni periler yetiştirmiş ne de olsa) ve bu soruma cevap verebilirsin: Güzel bir şeye sahip olup da onu kaybetmek mi iyidir yoksa hiç sahip olmamak mı?"

"Biraz açıklasana, evladım."

"Şimdi yanımda Lizzie olmayınca, onu tanımadan önce kendimi hissettiğimden çok daha yalnız ve çaresiz hissediyorum." (Bunu söylerken gözleri yaşarmıştı.)

"Çoğu insan hayatında sevdiği birilerini kaybeder, canım," dedi Yahudi, "ben karımı, güzel kızımı, umut vadeden oğlumu kaybettim ama onların bana verdiği mutluluk baki."

"Ya!" dedi Bayan Wren düşünceli düşünceli, hiç ikna olmamış, bu ünlemi küçük keskin palasıyla doğramıştı; "madem öyle, sana yapman gereken ilk değişikliği söyleyeyim, iyilik perisi. Geçmişi şimdiye, şimdiyi de geçmişe döndürüp öyle bırak."

"lyi de bu senin işine yarar mı? O zaman hep acı çekmez misin?" diye sordu ihtiyar adam şefkatle.

"Doğru!" diye bağırdı Bayan Wren çenesini şaklatarak. "Beni daha bilge yaptın, iyilik perisi. Gerçi," diye ekledi çenesiyle gözlerini tuhaf bir edayla kaldırarak, "bunu yapmak için çok matah bir iyilik perisi olmaya da gerek yok."

Böyle konuşa konuşa Westminster Köprüsü'nü geçtiler, Riah'ın gelirken geçtiği yolları, üzerine başka yolları aştılar; zira Londra Köprüsü üzerinden Thames Nehri'ni yeniden geçtiklerinde nehrin kıyısı boyunca ilerlemiş, çok daha sisli olan bu yoldan ayrılmamışlardı.

Giderlerken Jenny, muhterem dostunu çekiştirip, ona ışıl ışıl aydınlatılmış bir oyuncakçı dükkânını gösterdi, "Şunlara bak! Hepsi benim elimden çıkma!" diye bağırdı.

Sarayda takdim edilmek, balolara gitmek, araba gezintisine çıkmak, ata binmek, yürüyüşe çıkmak, evlenmek, başka bebeklerin evlenmesine yardım etmek, hayattaki her türlü keyifli işi yapmak üzere giyinip kuşanmış, gökkuşağı renklerine bürünmüş, yarım daire halinde duran bebekleri gösteriyordu.

"Çok güzel, çok güzel!" dedi ihtiyar adam ellerini çırparak. "Seçkin bir zevk."

"Beğenmene sevindim," dedi Bayan Wren koltuklar kabararak "İşin eğlenceli kısmı, mühim hanımefendiler üzerinde elbiselerimi prova etmek. Gerçi işin en zor kısmı da bu, sırtım ve bacaklarım kötü olmasa bile zor olurdu."

Riah dediklerinden bir şey anlamadığım gösteren bir bakışla ona baktı. "İlahi, iyilik perisi," dedi Bayan Wren, "günün her saati şehirde dolaşmak zorundayım. Sadece tezgahımın başında oturup biçsem diksem daha kolay olurdu; mühim hanımefendiler üzerinde prova etmek iflahımı kesiyor." "Nasıl prova ediyorsun?" diye sordu Riah.

"Ne kadar dalgın bir iyilik perisisin sen!" dedi Bayan Wren. "Şöyle ki; diyelim ki genç kızların sosyeteye takdimi var ya da parkta bir tören, bir gösteri, bir şölen, aklına ne gelirse. Hemen kalabalığın arasında kendime bir yer bulup etrafı seyretmeye başlıyorum. İşim için elverişli mühim bir hanımefendi gördüğümde 'Münasipsin, şekerim!' diyorum ve ona iyice dikkat ediyorum, sonra eve dönüp kalıbını çıkarıyor hızlı hızlı teyelliyorum. Başka bir gün sağlama yapmak için tekrar geliyorum ve onu tekrar inceliyorum. Bazen bakışlarıyla, 'Şu ufak şey nasıl

da dik dik bakıyor!' diyor, bazen hoşlanıyor, bazen hoşlanmıyor ama genelde hoşlanıyor. Bu arada ben kendi kendime, 'Şurayı biraz daha alayım, burayı biraz yuvarlayayım,' diyorum; ve onu bebek elbiselerimi üzerinde prova etmek için kölem yapıyorum. Gece toplantıları benim için daha zor oluyor çünkü sadece kapıda görebiliyorum onları ve arabaların tekerlekleri, atların bacakları arasında ezilmeme ramak kalıyor. Ama öyle bile olsa onları ele geçiriyorum. Arabalarından çıkıp hızlı hızlı eve giderlerken, yağmurda bir polisin pelerini ardında ufak tefek endamımla gözlerine çarptığımda, herhalde onlara hayran olup bayıldığımı zannediyorlar ama bebeklerim için çalıştıklarını bilmiyorlar! Mesela Lady Belinda Whitrose diye birisi vardı. Ona bir gece çifte mesai yaptırdım. Arabadan çıktığında, 'Münasipsin şekerim!' dedim ve doğruca eve koştum, hemen kalıbını çıkarıp diktim. Tekrar geri dönüp arabaları çağıran adamların arkasında bekledim. Çok da soğuk bir geceydi. Nihayet bağırdılar, 'Lady Belinda Whitrose'un arabası! Lady Belinda Whitrose geliyor!' O arabaya binene kadar da provayı yaptırıverdim - hiç kolay olmadı ya! Şu belinden asılı duran Lady Belinda, gaz lambasına biraz fazla yakın asmışlar, halbuki balmumundan, hani şu ayakları içeri dönük olan."

Nehrin kıyısında bir süre ilerledikten sonra Riah, Six Jolly Fellowship Porters diye bir meyhaneyi sordu. Aldığı tarifi takip ettiklerinde, bir iki kere tereddütle durup düşündükten ve etraflarına baktıktan sonra Bayan Abbey Potterson'ın hükümdarlığının kapısına geldiler. Kapının camından içeri göz attıklarında bütün albenisiyle barı gördüler, Bayan Abbey'nin kendisi de elinde gazete, konforlu tahtında oturuyordu. Saygıyla ona kendilerini takdim ettiler.

Gözlerini gazeteden kaldırıp, okuduğu paragrafı bitirmeden başka hiçbir işle ilgilenemeyeceğini gösteren, meşgul bir yüz ifadesiyle onlara baktı ve biraz da sert bir sesle sordu, "Ne bakmıştınız?"

"Bayan Potterson'ı görebilir miyiz?" diye sordu ihtiyar, şapkasını çıkararak.

"Görebilirsiniz, hatta görmektesiniz," diye cevap verdi patroniçe. "Sizinle konuşabilir miyiz hanımefendi?"

Bu arada Bayan Potterson'ın gözleri, ufarlak Bayan Jenny Wren'e takılmıştı. Onu daha yakından incelemek için gazetesini bırakıp ayağa kalktı ve barın yarım kapısı üzerinden baktı. Koltuk değneği, sahibi namına, içeri girip ateşin yanında oturma ricasında bulunur gibiydi; bunu gören Bayan Abbey kapıyı açtı ve koltuk değneğine cevap verir gibi: "Evet, içeri girin de ateşin başında biraz dinlenin," dedi.

"İsmim Riah," dedi ihtiyar adam zarif bir hareketle, "şehir merkezinde çalışıyorum. Genç arkadaşım da... "

"Bir dakika," dedi Bayan Wren. "Hanımefendiye kartımı vereyim." Üzerine abanmış devasa anahtarın altından kartı çıkarana kadar epey bir uğraştıktan sonra çalımla uzattı. Hayretini açıkça belli eden Bayan Abbey, minik belgeyi eline alıp okudu:'

Bayan]enny Wren BEBEK TERZİSİ Bebeklere evlerinde hizmet verilir

"Şu işe bak!" dedi Bayan Potterson hayretle bakarak. Sonra kartı bir kenara koydu.

"Genç arkadaşımla birlikte sebeb-i ziyaretimiz," dedi Riah, "Lizze Hexam'ın ricasıdır."

Bayan Potterson, bebek terzisinin bonesini çıkarmak için eğilmişti. Öfkeyle arkasına dönüp: "Lizzie Hexam aşırı gururlu bir genç hanım," dedi.

"Sizin kendisi için iyi şeyler düşündüğünüzü bilmekten de gurur duyacaktır," dedi Riah hünerle, "Londra'dan ayrılmadan önce... "

"Ümit Burnu aşkına, nereye gitti?" diye sordu Bayan Potterson, onun göç ettiğini filan zannetmişti.

"Şehir dışına," diye tedbirli bir cevap aldı. "Sırf size göstermemiz için bize bıraktığı bir belgeyi, size takdim etmemizi rica etti. Ben kendisini bu mahalleden ayrıldıktan sonra tanımış, işe yaramaz bir arkadaşıyım. Bir süredir genç arkadaşımla birlikte oturuyordu. Yardımsever ve ferahlatıcı bir dost oldu onun için. Çok da

aranıyor," diye ekledi sesini biraz alçaltarak. "İnanın bana, bilemezsiniz ne kadar aranıyor."

"İnanırım," dedi Bayan Abbey, yumuşayan gözlerle ufak mahlûka bakarak.

"Hiç katılaşmayan bir kalbe, hiç bozulmayan sinirlere, hiç can yakmayan bir dokunuşa sahip olmak gururse," diye araya girdi Bayan Jenny, kızarmış bir suratla, "evet gururlu. Değilse, değil."

Bayan Abbey'ye açıktan açığa karşı çıkması, bu korkulan otoriteyi kızdırmak şöyle dursun, yüzünde sıcak bir tebessüm belirmesine neden oldu. "Aferin, kızım," dedi Bayan Abbey, "sana hakkı geçmiş birinden iyi bahsetmek en doğrusu."

"Doğru mu yanlış mı bilmem," diye mırıldandı Bayan Wren ona duyurmadan, "ben ondan böyle bahsederim, sen de ayağını denk al, hanım."

"Belge burada, hanımefendi," dedi Yahudi, Rokesmith'in yazıp Riderhood'un imzaladığı belgeyi ona uzatarak. "Rica etsem okur musunuz?"

"Ama ona geçmeden," dedi Bayan Abbey, "hiç meyve likörü içtin mi yavrum?"

Bayan Wren başını iki yana salladı.

"İçmek ister misin?"

"Güzel bir şeyse isterim," dedi Bayan Wren.

"Bence bir dene. Beğenirsen sana sıcak suyla karıştırıp hazırlarım. Ayacıklarını da şöminenin demirine koy. Bu gece hava çok soğuk, sis yapıştı kaldı." Bayan Abbey, sandalyesini döndürmesi için ona yardım ederken gevşeyen bonesi yere düştü. "Şu saçlara bak ne güzel!" diye bağırdı Bayan Abbey. "Dünyanın bütün bebeklerine peruk yapılır bundan. Ne gür saç!"

"Buna gür mü diyorsunuz?" dedi Bayan Wren. "Hıh! Ya hepsini görseniz ne diyeceksiniz?" Konuşurken saç bağını çözdü ve altın bir şelale, kendisiyle sandalyenin üzerinden yerlere kadar döküldü.

Bayan Abbey'nin hayranlığı şaşkınlığını arttırmış gibiydi. Likör şişesini rafından alırken Yahudi'yi yanına çağırıp fısıldadı: "Çocuk mu, kadın mı?"

"Yaşça çocuk," dedi ihtiyar, "çektiği çilelere, kendi kendini geçindirmesine bakınca kadın."

Bebek terzisi için prova

"Beni çekiştiriyorsunuz demek," diye düşündü Bayan Jenny, altın pelerini içinde oturmuş ayaklarını ısıtıyordu. "Ne dediğinizi duymuyorum ama ben sizin bütün numaralarınızı bilirim!"

Bir kaşıkla tadına bakılan likör Bayan Jenny'nin damak zevkine mükemmelen uyduğu için, Bayan Potterson hünerli elleriyle ölçülü bir miktar hazırladı ve bir kısmını da Riah'a paylaştırdı. Bu ön hazırlığın ardından Bayan Abbey belgeyi okumaya başladı; okurken kaşlarını kaldırdıkça, onun her hareketini yakından takip eden Bayan Jenny de hislerini paylaşırcasına içkisinden bir yudum alıyordu.

"Burada yazılanlar," dedi Bayan Abbey Potterson, tekrar tekrar okuyup iyice bir düşündükten sonra, "Haydut Riderhood'un alçağın teki olduğunu kanıtlıyor (hoş bunun kanıta ihtiyacı yok ya). Bu cinayeti tek başına onun işlediğinden de şüphelenmiyor değilim ama bu şüphelerin bu saatten sonra aydınlığa kavuşacağını hiç zannetmem. Lizzie'nin babasına haksızlık etmişim anlaşılan ama Lizzie'ye hiç haksızlık etmedim çünkü işler sarpa sardığında ona güvendim, sonuna kadar itimat ettim ve gelip buraya sığınmaya ikna etmeye çalıştım. Birisine haksızlık etmiş olmak beni çok üzüyor, hele telafisi de mümkün olmayınca. Rica ederim Lizzie'ye bu dediklerimi söyleyin; geçmişi geride bırakıp Porters'a gelmek isterse burası onun evidir ve burada daima bir dostu vardır. Ona Bayan Abbey'yi eskiden beri tanıdığını hatırlatın, o ev ne menem bir evdir, o dost ne menem bir dosttur kendisi iyi bilir. Genelde kısa ve yerinde konuşurum - bazen de kısa ve acı konuşurum, en azından bazılarına göre," dedi Bayan Abbey, "diyeceklerim de bunlardır, çok bile."

Ama sulu likör bitmeden Bayan Abbey belgenin bir kopyasını elinin altında bulundurmak istedi. "Pek uzun değil, beyefendi," dedi Riah'a, "size zahmet olmazsa hızlı hızlı çiziktiriverseniz." ihtiyar adam seve seve gözlüğünü taktı ve Bayan Potterson'ın faturalarını dosyaladığı ve numune şişeleri tuttuğu, köşedeki küçük masada, güzel yuvarlak bir elyazısıyla yazmaya koyuldu. Seri hareketlerle yazan ihtiyarın, kendini işine vermiş, kadim, kâtipvari görüntüsünü ve altın peleriniyle ateşin önünde oturan küçük bebek terzisini seyreden Bayan Abbey, onları Six Jolly Fellowships'te rüyasında gördüğüne, birazdan uyandığında yerlerinde yeller eseceğine inanacak gibi oluyordu.

Bayan Abbey iki kere gözlerini kapatıp tekrar açarak bunu tecrübe etmiş, söz konusu şahısları yine yerlerinde bulmuştu ki salondan rüya gibi karman çorman bir uğultu yükseldi. Onun yerinden doğrulmasıyla üçü bakıştılar, yükselen uğultuya ayak sesleri de eklenmişti; sonra bütün pencerelerin hızlı hızlı açıldığı duyuldu ve nehirden içeri çığlık sesleri süzüldü. Bir dakika sonra, Bob Gliddery, botlarının çivilerini takırdata takırdata koridordan geldi.

"Ne oluyor?" diye sordu Bayan Abbey.

"Sisten pek anlaşılmıyor, hanfendi," dedi Bob. "Nehirde çok insan var."

"Söyle güğümleri ateşe koysunlar!" diye bağırdı Bayan Abbey. "Kazanları doldurun. Bir küvet çıkarın. Ateşin önüne birkaç battaniye asın. Toprak şişelere sıcak su doldurun. Aklınızı başınıza toplayın, aşağıya kızlar, kullanmayı da ihmal etmeyin."

Bayan Abbey bu talimatları kısmen Bob'a -saçlarından tutup aklını başına toplamasını sağlamak için kafasını duvara vura vura- kısmen mutfaktakilere yağdırıyordu. Salondakiler birbirlerini çiğneye çiğneye rıhtıma çıktılar ve dışarıdaki sesler çoğaldı.

"Gidip bakalım," dedi Bayan Abbey misafirlerine. Üçü birlikte boşalmış salona koştular ve pencerelerden birini kullanarak nehre uzanan ahşap verandaya çıktılar.

"Aşağıda ne olup bittiğini bilen var mı?" diye sordu Bayan Abbey otoriter bir sesle.

"Buharlı, Bayan Abbey," diye bağırdı siste tam seçilmeyen biri. "Zaten ne olursa buharlıdan olur, Bayan Abbey," diye bağırdı bir başkası.

"Na şu ilerde kırpışan ışıklar yok mu, Bayan Abbey, işte onun ışıkları," diye bağırdı bir diğeri.

"Buharını bırakıyor, Bayan Abbey, sisi de koyultuyor, gürültüyü de arttırıyor," diye açıkladı bir başkası.

Kayıklar açılıyor, meşaleler yakılıyor, insanlar akın akın su kıyısına koşuyorlardı. Adamlardan biri şap diye suya düştü, kahkahalar arasında kıyıya çekildi. Kancalar, ağlar alındı. Can simidi diye bir çığlık ağızdan ağıza geçti. Nehirde ne olup bittiğini anlamak imkânsızdı çünkü açılan her tekne daha bir boy gitmeden siste kayboluyordu. Pek iyi gözle bakılmayan buharlının herkes tarafından kınanması dışında açık bir şey yoktu. Darağacı Koyu'na giden Katil gemisiydi; Ceza Kolonisi'ne giden Cani gemisiydi; kaptanı ömür boyu hapse çarptırılmalıydı; tayfaları kürekli sandallara çarpıp batırmaktan zevk alırdı; çarklarıyla Thames mavnacılarını paramparça etmişti; bacasından savrulan kıvılcımlar insanların evlerini yakmıştı; kendisine benzeyen bütün buharlılar gibi daima birine ya da bir şeye yıkım getirecekti. Koca sis kütlesi, aynı boğuk seslerle sarfedilen böylesi kanaatlerle doluydu. Bu esnada, durmuş kazanın neticesinde başına gelecekleri bekleyen buharlının ışıkları bir hortlak gibi pek az kımıldanıyordu. Derken mavi ışıklar yaktı. Sisi ateşe vermiş gibi aydınlık bir hale oluştu etrafında ve o halenin içinde -daha bir heyecanlanan, yükselen sesler arasında- hareket eden insanların ve teknelerin gölgeleri seçilmeye başladı, bir taraftan bağırışlar duyuluyordu: "Şurda!" "Na şurda!" "!ki kulaç ötede!" "Hoop!" "Dikkat!" "Az bekle!" "Yanaş!" Son bir iki mavi ateş topu da suya yuvarlandıktan sonra gece tüm karanlığıyla tekrar kapandı, buharlının çarkları dönmeye başladı ve ışıkları denize doğru uzaklaştı.

Bayan Abbey'ye iki misafirine epey zaman geçmiş gibi geldi. Binanın altındaki kıyıdan tekneler nasıl telaşla açılmışsa şimdi aynı telaşla geri dönüyorlardı; geri dönen ilk sandalla birlikte olup bitenler de ortaya çıktı.

"Şu gelen Tom Tootle'sa," diye bağırdı Bayan Abbey en buyurgan sesiyle, "hemen aşağı gelsin."

Uysal Tom itaat etti ve peşindeki kalabalıkla birlikte verandanın altına geldi.

"Ne olmuş Tootle?" diye sordu Bayan Abbey. "Yabancı bir buharlı, kayığa çarpmış." "Kayıkta kaç kişi varmış?" "Bir kişi, Bayan Abbey." "Bulundu mu?"

"Evet. Suyun altında çok kalmış ama cesedini buldular."

"İçeri getirsinler. Bob Gliddery, kapıyı kapat ve ölünün başında bekle, ben diyene kadar açmayacaksın kapıyı. Polis var mı aşağıda?"

"Var, Bayan Abbey," diye cevap verdi resmi bir ses.

"Cesedi içeri aldıktan sonra kalabalığı uzak tutarsın, olmaz mı? Bob Gliddery'ye yardım et de kimse girmesin."

"Peki, Bayan Abbey."

Diktatör patroniçe, Riah ve Bayan Jenny'yle birlikte içeri girdi ve bu kuvvetleri iki tarafına alarak, bir siper arkasına geçer gibi barın yarım kapısı arkasına geçti.

"Bana yakın durun," dedi Bayan Abbey, "o zaman hiçbir şeycik olmaz, hem cesedi de görürsünüz. Bob, sen kapının yanında dur."

Nöbetçi tayin edilen Bob, gömleğinin kollarını bir kat daha kıvırarak, omuzlarını da şöyle bir düzelterek emre itaat etti.

Konuşmalar ve ayak sesleri duyuldu. Hışırtılar. Bir anlık sessizlik. Kapıya boğuk boğuk iki kere vuruldu, taşınarak getirildiği kapıya hareketsiz ayaklarının tabanlarıyla ölmüş adam vuruyordu sanki.

"Onu neyle taşıyorlarsa onunla vuruyorlar herhalde," dedi Bayan Ab-bey kulağının tecrübesiyle. "Aç kapıyı Bob!"

Kapı açıldı. Yüklü adamlar ağır adımlarla girdiler. Durdular. Bir koşuşturma oldu. Koşuşturma kesildi. Kapı kapandı. Hayal kırıklığına uğrayan dışarıdaki adamlar homurdandılar.

"Gelin!" dedi Bayan Abbey; tebası üzerinde öyle büyük bir etkisi vardı ki taşıyıcılar bile onun iznini bekliyorlardı. "Birinci kata."

Girişin ve merdivenlerin tavanı basık olduğundan, yükü alçakta taşıyacak şekilde kaldırmışlardı. Ceset hemen hemen tam yarım kapının hizasından geçti.

Bayan Abbey adamı görünce irkilerek geriye doğru bir adım attı. "Aman Allahım!" dedi, misafirlerine dönerek, "elimizdeki beyanı yapan adamın ta kendisi bu. Riderhood!"

3. Bölüm -Aynı Muhterem Dostumuz Başka Açılardan

Hakikaten Bayan Abbey'nin birinci kat yatak odasına taşınan Riderhood'dan başkası değil, daha doğrusu Riderhood'un kabuğundan başkası değil. Kıvrılıp bükülmeye pek alışık olan Haydut şimdi kaskatı; ona eşlik eden ayakların çeşitli manevralarıyla, sedyeyi indirip kaldırmalarıyla, kayıp trabzanların üzerine yığılması tehlikesini zorlukla atlatarak çıkartılabiliyor yukarı.

"Doktor çağırın," diyor Bayan Abbey. "Kızını çağırın." İki vazifeyi de yerine getirmek üzere birer hızlı ulak fırlıyor.

Doktoru aramaya giden ulak, onunla polis kordonu altında yarı yolda karşılaşıyor. Doktor ıslak cesedi muayene ediyor ve pek umutlu olmasa da canlandırmaya çalışmaya değebileceğini söylüyor. Hemen gerekli şeyler yapılıyor, herkes elinin, kalbinin, ruhunun erdiğini yapıyor. Kimsenin adama en ufak bir saygısı yok; hepsinin uzak durduğu, şüphelendiği, sevmediği bir adam; ama içindeki hayat kıvılcımı gariptir ondan ayrı bir şey sanki şimdi ve herkes onu derinden önemsiyor, belki de sırf hayat olduğu için, kendileri hayatta oldukları ve ölecekleri için.

Doktor kazanın nasıl meydana geldiğini ve bir suçlusunun olup olmadığını sorduğunda, Tom Tootle hükmünü veriyor, kaçınılmaz bir kaza, mağdurun kendisinden başka suçlu yok. "Kayığıyla aranıyormuş," diyor Tom, "ölünün arkasından konuşulmaz ama hep aranırdı böyle, kendini buharlının önünde bulmuş, buharlı da onu ortadan ikiye bölmüş." Bay Tootle ikiye bölünmek derken mecazi konuşmuş, adamı değil kayığı kastetmişti. Zira adam tek parça halinde önlerinde yatmaktaydı.

Parlak şapkalı, şişe burunlu müdavim, itibarlı eski okulun öğrencilerinden Kaptan Joey, (boğulan adamın fularını taşımak gibi önemli bir hizmeti ifa ederken odaya kadar sızmayı başarmış) doktoru eski ilmin hikmetiyle aydınlatarak adamın ayaklarından asılması gerektiğini söylüyor, "kasap dükkânlarındaki kuzular gibi," sonra da soluk alabilsin diye fıçıların üzerinde yuvarlamak gibi seçkin bir manevrayı tavsiye ediyor. Kaptanın atalarının bu hikmeti, Bayan Abbey'nin tepesini öyle attırıyor ki, tek kelime etmeden, onu yakasından tuttuğu gibi odadan dışarı atıyor.

Doktorla Tom'a yardım edecek üç devamlı müşteri kalıyor geri, Bob Glamour, William Williams ve Jonathan (soyadı varsa bile kimseler bilmiyor); bu kadarı yeter de artar bile. Bayan Abbey bir noksan kalmadığına emin olduktan sonra bara iniyor; orada kibar Yahudi ve Bayan Jenny Wren'le birlikte sonucu beklemeye başlıyor.

Ebediyete intikal etmediysen Bay Riderhood, şu anda nerelerde saklandığını bilmek müthiş olurdu. Üzerinde bunca sabırla çalıştığımız, bu gevşek ölümlülük yığını hiç işaret vermiyor senden. Hepten gittiysen pek ağır bir şey olur bu Haydut, ama geri dönersen de daha hafif olmaz. Şimdi nerede olabileceğine dair o ilk sorunun belirsizliği ve gizeminde, ölümün ağırlığını arttıran bir şey var, biz yanında olanlar sana bakmaktan da bakmamaktan da korkuyoruz, aşağıdakiler de yukarıdan gelen en ufak bir gıcırtıyla bile irkiliyor.

Durun! Gözkapağı kıpırdadı mı ne? Nefesini tutup dikkatle onu inceleyen doktor soruyor bu soruyu kendine. Hayır.

Şu burun deliği titredi mi ne? Hayır.

Suni solunumu bırakınca, elimin altında belli belirsiz bir tıpırtı hissediyor muyum ne? Hayır.

Tekrar tekrar. Hayır. Hayır. Ama bir daha bir daha denemeye devam.

Bakın! Bir hayat emaresi! Şüphe götürmez bir hayat emaresi! Bu kıvılcım zayıflayıp sönebilir ya da canlanıp yayılabilir, bakalım! Onu gören dört bıçkın adam gözyaşlarına boğuluyor. Riderhood ne bu dünyada ne de ötekinde gözlerini yaşartabilir böyle: ama iki dünya arasında mücadele eden bir insan ruhu yaşartıyor

kolayca.

Geri dönmeye çabalıyor. Kâh gelir gibi oluyor Kâh çok uzaklara gidiyor. Kâh geri dönmek için daha fazla mücadele ediyor. Yine de - bayıldığımızda hepimize olduğu gibi - ömrümüzün her günü uyandığımızda hepimize olduğu gibi - bu varoluşun bilincini geri kazanmaya gönülsüz içgüdüsel olarak, kalabilse, öyle uykuda kalacak.

Arandığı sırada dışarıda olan ve hemen bulunamayan Pleasant Riderhood'la geliyor Bob Gliddery. Başına bir şal atmış, ağlayarak şah çıkarıp Bayan Abbey'ye selam verdikten sonra ilk işi saçını düğümlemek oluyor.

"Teşekkür ederim, Bayan Abbey, babamı içeri almışsınız."

"Doğrusu alırken kim olduğunu bilmiyordum," diyor Bayan Abbey; "ama bilsem de aynı şeyi yapardım."

Zavallı Pleasant, bir yudum kanyakla takviye edilip birinci kattaki odaya götürülüyor. Babasının cenazesinde konuşma yapması istense bu kadar duygulanmaz ama şimdi onun kendisine ömrü billah duyduğundan daha büyük bir sevgi duyuyor onun için ve öyle bilinçsizce yattığını görünce acı acı ağlıyor ve ellerini kavuşturarak doktora soruyor: "Hiç umut yok mu efendim? Ah zavallı babam! Babacığım öldü mü?"

Tek dizinin üzerinde önündeki bedenle uğraşan doktor, hiç başını çevirmeden cevap veriyor: "Kendine mukayyet olup sessiz duramayacaksan odada kalınana izin veremem kızım."

Pleasant bunun üzerine saçlarıyla gözlerini siliyor ve yeniden düğümlenmeleri icap ettiği için hemen o işi halledip yapılanlar korku dolu bir ilgiyle seyretmeye koyuluyor. Bir kadın olarak bu tür şeylere doğal yatkınlığı sayesinde çok geçmeden biraz yardım etmesi mümkün oluyor. Doktorun neye ihtiyacı olacağını önceden tahmin ederek sessizce hazırlıyor ve bir süre sonra babasının başını kolunda tutma sorumluluğu kendisine veriliyor.

Babasının bir merhamet ve ilgi nesnesi olduğunu, birilerinin onun bu dünyadaki varlığına seve seve tahammül ettiğini, hatta bu dünyadan gitmesin diye ısrarlı taleplerde bulunduğunu görmek, ona daha önce hiç yaşamadığı hisler veriyor. Bu durum uzun süre böyle devam etse pek saygıdeğer bir değişiklik olacağı fikri belli belirsiz kafasından geçiyor. Belki de içindeki şeytanın boğulduğunu, ruhu yatağın üzerinde yatan boş kabuğa sevinçle geri dönse her şeyin değişeceğini düşünüyor. Bu düşüncelerle o taş dudakları öpüyor ve tuttuğu bu cansız el hayat bulursa şefkatli bir el olacağına inanıyor.

Pleasant Riderhood hoş bir yanılsama içinde! Ama öyle olağanüstü bir ilgiyle onu kurtarmaya çalışıyorlar, kaygıları öyle büyük, gayretleri öyle fazla, hayat emareleri kuvvetlendikçe artan sevinçleri öyle yoğun ki, zavallıcık böyle düşünmeyip de ne yapsın? Babası doğal olarak nefes alıp vermeye başlıyor, kımıldanıyor ve doktor onun çıktığı o bilinmez yolculuktan geri döndüğünü, artık burada olduğunu söylüyor.

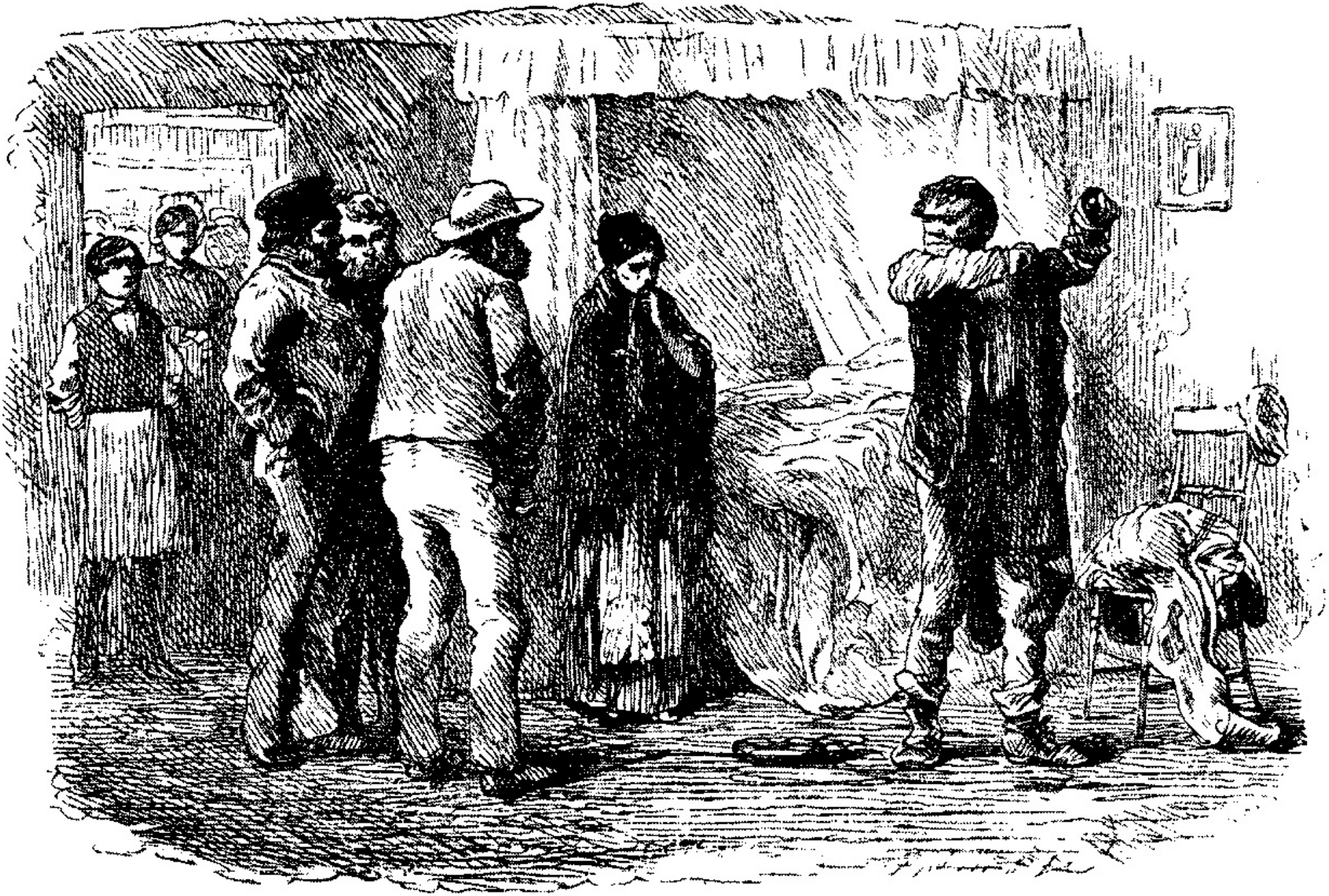
Bunu söylediğinde doktorun yanında olan Tom Tootle heyecanla elini sıkıyor. Bob Glamour, William Williams ve soyadsız Jonathan, birbirleriyle ve doktorla el sıkışıyorlar. Bob Glamour burnunu siliyor, soyadsız Jonathan da aynı şeyi yapmak istiyor ama mendili bulunmadığından hislerini bu şekilde dışarı vurmaktan vazgeçiyor. Pleasant kendi adının hoşluğuna yaraşır gözyaşları akıtıyor ve o tatlı yanılsaması zirveye vuruyor.

Riderhood'un gözlerinde zekâ pırıltıları beliriyor. Soru sormak istiyor. Nerede olduğunu merak ediyor. Söylüyorlar.

"Baba, nehirde kaza geçirdin, şimdi Bayan Abbey Potterson'ın yerindesin."

Kızına bakıyor, etraftakilere bakıyor, gözlerini kapatıyor ve kızının kolunda uyuyor.

Kısa ömürlü yanılsama dağılmaya başlıyor. Bayağı, kötü, laf anlamaz surat nehrin ya da başka bir şeyin derinliklerinden geri dönüyor, yüzeye çıkıyor. O ısındıkça doktorla diğer dört adam soğuyor. Yüz hatları canlılıkla yumuşadıkça, adamların yüzleriyle kalpleri katılaşıyor.

Rogue Riderhood iyileşiyor

"Artık kirişi kırdı," diyor doktor ellerini yıkayıp hastaya artan bir hoşnutsuzlukla bakarak.

"Ne düzgün adamlar gördük," diyor Tom Tootle üzüntüyle başını sallayarak, "onun kadar şanslı değillerdi."

"İnşallah bundan sonra hayatını daha iyi bir işe vakfeder," diyor Bob Glamour, "sanmam ya."

"Öncesi neydi ki sonrası ne olsun," diye ekliyor William Williams.

"Onun yapacağı iş değil," diyor soyadsız Jonathan, dörtlüden ayrılmadan.

Kızı orada diye alçak sesle konuşuyorlar ama Pleasant hepsinin çekildiklerini, odanın öteki tarafında, babasından uzakta toplandıklarını görüyor. Onun için bu kadar çok şey yaptıktan sonra ölmesini istediklerinden şüphe etmek abartılı olur, ama bu kadar zahmeti daha iyi biri için çekmiş olmayı diledikleri aşikâr. Bu haberin bardaki Bayan Abbey'ye iletilmesi üzerine kendisi olay mahaline geliyor ve doktorla bir şeyler fısıldaşarak uzaktan bakıyor. Hayat kıvılcımı muallaktayken herkes üzerine titriyordu ama şimdi Bay Riderhood'un içinde parladıktan sonra, bu beyefendi yerine başka birinin içinde parlasa herkesin daha memnun olacağı anlaşılıyor.

"Olsun," diyor Bayan Abbey, "insanlık vazifenizi yaptınız, gelin de aşağıda şirketten bir şeyler için."

Hepsi kızı babasının başında bırakarak bu davete icabet ediyor. Onların yokluğunda Pleasant'ın yanına Bob Gliddery geliyor.

"Suratı bir acayip görünüyor değil mi?" diyor Bob hastayı inceledikten sonra.

Pleasant hafifçe başını sallıyor.

"Uyandığında daha acayip görünecek, değil mi?" diyor Bob. Pleasant öyle olmaz umarım, diyor. Neden ki?

"Burada olduğunu anlayınca," diye açıklıyor Bob. "Bayan Abbey ona buraya girmeyi yasaklamıştı, onu kovmuştu. Ama kader onu tekrar içeri soktu. Acayip değil mi?"

"Kendiliğinden gelmezdi," diyor zavallı Pleasant, biraz olsun gururunu korumaya çalışarak.

"Hayır," diyor Bob ters ters. "Gelse de içeri alınmazdı."

Kısa ömürlü yanılsama artık epey dağılmış halde. Kolunda yatan eski babasının değişmediğini gördüğü gibi, kendine geldiğinde herkesin ondan uzak duracağım da anlıyor Pleasant. "Onu ayılır ayılmaz götüreyim," diye düşünüyor, "en iyisi evde olması."

Birazdan hepsi geri dönüyor, bir an önce bilincini kazansın da ondan kurtulalım diye bekliyorlar. Üstüne giysin diye bir iki kıyafet bulunuyor, kendi giysileri sırılsıklam, üstünde de battaniyeden başka bir şey yok.

Ortama hâkim olan hoşnutsuzluk onu uykusunda bulup kendini hissettirmiş gibi gitgide huzursuzlanıyor hasta, nihayet gözlerini açıyor ve kızının yardımıyla yatakta doğruluyor.

"Nasıl hissediyorsun Riderhood?" diye soruyor doktor.

"Pek matah sayılmaz," diye homurdanıyor. Hayata pek abus bir suratla dönmüş.

"Vaaz vermek gibi olmasın ama," diyor doktor ciddi ciddi başını sallayarak, "umarım bu şekilde kurtulmak seni olumlu yönde etkiler, Riderhood."

Hastanın memnuniyetsiz homurtusu anlaşılmıyor ama kızı, sözlerini tercüme edecek olsa, "bırak papağanlığı" dediğini söylerdi.

Bay Riderhood gömleğini istiyor; (kızının yardımıyla) kafasından geçiriyor, daha yeni dövüşten çıkmış gibi.

"Buharlıydı di mi?" diye soruyor kızına.

"Evet, baba."

"Dava açacağım, bedelini ödeyecek."

Sonra dövüşte ne cezalar aldığını görmek ister gibi iki üç kere durup ellerini, kollarını inceleyerek, sıkıntıyla düğmelerini ilikliyor. Diğer kıyafetlerini de talep edip ağır ağır giymeye başlıyor, sabık rakibine ve bütün seyircilere bela okur gibi. Burnunun kanadığını zannediyor olmalı ki birkaç kere elinin tersiyle siliyor ve elinin üzerine bakarak boksörler gibi neticeyi anlamaya çalışıyor, böylece bu uygunsuz benzerliği iyice arttırıyor.

Kıyafetlerini giydikten sonra, "Kürk şapkam nerde?" diye soruyor aksi bir sesle.

"Nehirde ," diyor birisi.

"Onu oradan alacak bir insan evladı yok muydu? Vardır ama olmaz mı, alıp sonra da savuşmuştur. Sizden de bu beklenir zaten!"

Bu sözleri sarfeden Bay Riderhood kızının elinden, pek nalet bir havayla kendisine ödünç verilen şapkayı alıyor ve homurdanarak kafasına geçiriyor. Sonra titreyen bacakları üzerinde doğrulup ağırlığını kızına veriyor ve onu da kalaylıyor, "Sen düzgün duramaz mısın? Ne! Bir de yere yuvarlan bari!" Sonra da ölümle dövüştüğü ringden ayrılıyor.

4. Bölüm -Güzel Bir Değişiklik

Bay ve Bayan Wilfer'ın gördükleri evlilik yıldönümleri, Bay ve Bayan Lammle'ın gördüklerinin yirmi beş katıydı, yine de bu özel günü aile içinde kutlamayı ihmal etmezlerdi. Bu kutlamaların aman aman bir netice verdiği görülmemişti hiç, ama aile de bu anlamlı günü büyük eğlence ümitleriyle beklemediğinden asla hayal kırıklığına uğramazdı. Bir şölenden ziyade bir oruç gibi beklenen bu gün, Bayan Wilfer'ın karalar bağlamasına yarar, bu etkileyici kadını en sevdiği renge boyardı.

Asil hanımefendinin bu keyifli kutlamalardaki ruh hali, kahramanca bir tahammül ve kahramanca bir bağışlamadan mürekkepti. Yüzünün korkunç karanlığı altında, yapmış olabileceği daha iyi evlilikler bütün haşmetiyle parlardı ve kerubiyi, ondan daha üstün erkeklerin boşu boşuna peşinde koştuğu bir nimeti ele geçirmiş, Allah'ın sevgili kulu, küçük bir canavar olarak gösterirdi. Bu muazzam hazine karşısındaki ezik konumu öyle yerleşmişti ki, evlilik yıldönümü kerubiyi hep af diler vaziyette bulurdu. Hatta mütevazı nedameti öyle bir hal alırdı ki, bu kadar yüce bir şahsı karısı yapma cüretini gösterdiği için kendi kendini kınardı.

Bu birleşmeden olan çocuklar, söz konusu şölenlerden öyle bizar olmuşlardı ki, biraz akılları ermeğe başladığında, annelerinin bu kadar yüklendiği babalarının başkasıyla evlenmiş olmasını ya da babalarının anneleri yerine bir başkasıyla evlenmiş olmasını dilerlerdi her sene. Evde sadece iki kız kardeş kaldığında, Bella'nın cüretkar zihni, yine bu kutlamalardan birinde, hayretin doruklarına yükselerek, "Babam annemde ne buldu da ona evlenme teklif etmek gibi bir salaklık yaptı," diye düşünmekten kendini alamamıştı.

Sene, her zamanki seyrini takip ederek, söz konusu güne vardığında Bella kutlamalara yardımcı olmak üzere Boffinler'in arabasıyla geldi. Bu kutlamalarda izdivaç tanrısı Hymen'in mihrabında bir çift kümes hayvanı kurban edilmesi aile geleneğiydi; Bella önceden bir not gönderip malum adağı beraberinde getireceğini bildirmişti. Nitekim Bella ve kümes hayvanları, iki at, iki adam, dört tekerlek, Dördüncü George'un yakası kadar rahatsız bir tasmanın ucunda arabanın arkasından koşan bir köpeğin bütün enerjisini de arkalarına alarak, baba evinin kapısı önüne geldiler. Burada bizzat Bayan Wilfer tarafından karşılandılar, çoğu özel günde olduğu gibi bu gün de vakarı gizemli bir diş ağrısıyla bir kat daha artmıştı.

"Geceleyin arabayı istemiyorum," dedi Bella. "Yürüyerek döneceğim."

Bay Boffin'in uşağı şapkasına dokundu ve tam ayrılmak üzereyken Bayan Wilfer'ın korkunç bakışları altında kaldı, kendisi her ne zannederse zannetsin arabalı uşakların burada pek rastlanmadık şeyler olmadığını, o kibirli ruhuna iyice belletmeye çalışan bakışlardı bunlar.

"Ee anneciğim," dedi Bella, "nasılsın?"

"Bu durumda ne kadar iyi olabilirsem, o kadar iyiyim, Bella," dedi Bayan Wilfer.

"Aman anne," dedi Bella, "daha yeni doğum yapmış gibi konuşuyorsun!"

"Sabah kalktığımızdan beri bu vaziyette," diye araya girdi Lavvy, annesinin omzu üzerinden, "aslında çok komik ama insanı daha fazla sinir edecek bir şey daha yoktur herhalde."

Bayan Wilfer, söze gerek bırakmayacak kadar haşmetli bir bakışla, kızlarını adağın hazırlanacağı mutfağa götürdü.

"Bay Rokesmith," dedi kaderine razı bir ses tonuyla, "büyük nezaket gösterip oturma odasını bu gece bize tahsis etti. Böylece ailenin mütevazı evinde de, şimdiki alışkanlıklarına uygun bir biçimde ağırlanacaksın Bella, senin şerefine yemek odamızla oturma odamız ayrı olacak. Baban, bu basit yemeğe Bay Rokesmith'i de davet etti. Ama kendisinin önceden verilmiş bir sözü olduğundan affını rica etti ve bize odasını verdi."

Bella, onun Bay Boffin'in evindeki odasında oturmak dışında kimseye verilmiş sözü olmadığını biliyordu

ama uzakta durmasını tasvip etti. "Birbirimizin neşesini kaçırırdık olsa olsa," diye düşündü, "zaten bunu bol bol yapıyoruz."

Yine de odasını öyle merak ediyordu ki hiç gecikmeden yukarı koşup ne var ne yok dikkatlice inceledi. Hesaplı ama zevkli eşyalarla döşenmiş, derli toplu bir odaydı. İngilizce, Fransızca ve İtalyanca kitaplar vardı; yazı masasının üzerinde de kâğıtlar dolusu notlar ve hesaplar vardı, besbelli Boffinler'in işleri. Yine aynı masada, dikkatle kumaşa yapıştırılmış, cilalanmış, çerçevelenmiş ve harita gibi kıvrılmış ilan vardı; uzaklardan kocası olmak için gelmiş ve burada ölmüş adamı tarif eden ilan. Bu tekinsiz sürpriz onu irkiltmişti. İlanı tekrar kıvırıp bağlarken korkuyla ürperdi. Sağı solu karıştırırken, koltuğun yanındaki köşede, zarifçe çerçevelenmiş, güzel bir kadın portresi gördü. "Demek öyle bayım!" dedi Bella durup dikkatle baktıktan sonra. "Demek öyle, bayım! Bunu kime benzettiğinizi tahmin edebiliyorum. Ama asıl neye benziyor size söyleyeyim - sizin küstahlığınıza!" Bunu söyledikten sonra, sadece canı sıkıldığı için değil, bakacak başka bir şey kalmadığı için odadan çıktı.

"Anne," dedi Bella, yüzünde kalmış hafif bir pembelikle mutfakta yeniden belirdiğinde, "Lavvy'yle ikiniz, benim elimden hiçbir iş gelmeyecek kadar yükseklerde olduğumu düşünüyorsunuz ama size aksini kanıtlayacağım. Bugün yemekleri ben pişiriyorum."

"Dur!" dedi haşmetli annesi. "Buna izin veremem. O kıyafetle yemek pişmez!"

"Elbise hususunda," dedi Bella, neşeyle bir çekmeceyi karıştırarak, "önüme büyük bir önlük takmayı düşünüyorum; izne gelince, verip vermemen umrumda değil."

"Yemek pişireceksin öyle mi?" dedi Bayan Wilfer. "Evdeyken hiç pişirmezdin."

"Evet anne," dedi Bella; "tam üstüne bastın."

Beyaz bir önlük kuşandı ve bir bez parçasını çabuk çabuk düğümleyip iğneleyerek boynuna kadar örtündü, öyle ki bez onu öpmek için boynuna sarılmış gibi duruyordu. Bu önlüğün üzerinde gamzeleri bir harika duruyordu, altındaki güzel vücudu da onlardan aşağı kalmıyordu. "Anne," dedi Bella, şakaklarındaki saçlar elleriyle geri iterek, "önce ne yapayım?"

"Önce," dedi Bayan Wilfer huşunetle, "geldiğin vasıtayla hiç alakası olmayan bir davranış tarzında ısrar edeceksen..."

("Ediyorum, anne.")

"Öyleyse önce tavukları ateşe koy."

"Anlaşıldı!" diye bağırdı Bella; "unlayıp şöyle bir yağda çeviriyorum, oldu bitti!" Hızlı hızlı karıştırdı. "Sonra ne yapayım?"

"Sonra," dedi Bayan Wilfer ahçılık tahtından idirilmeyi protesto edercesine eldivenlerini sallayarak, "ateşin üzerindeki tencerede pişen pastırmalı patatesi çatalla bir yokla derim. Bu yakışıksız davranışta ısrar edecek-sen, sonra da yeşillikleri hazırlaman icap edecek."

"Israr ediyorum, anne."

Israrcı Bella, bir şeyle uğraşırken diğerini unutarak, dikkatini ona verdiğinde üçüncü şeyi unutarak ve üçüncü için dördüncünün gerektiğini hatırlayarak ve ne zaman bir hata yapsa bahtsız tavukları bir tur daha çevirip pişme ihtimallerini iyice düşürerek işine devam ediyordu. Yine de mutfakta fena sayılmazdı. Bu arada mutfakla karşısındaki oda arasında mekik dokuyan Bayan Lavinia yemek masasını hazırlıyordu. Bu vazifeyi yerine getirirken (ev işleri konusundaki daimi gönülsüzlüğüyle) epey bir gürültü patırtı çıkarıyor; masa örtüsünü yelken açar gibi seriyor, bardaklarla tuzluklar kapıyı çalar gibi yerleştiriyor, çatal bıçağı düelloyu andıran bir şakırtıyla yerlerine koyuyordu.

İşi bittiğinde, "Anneme bak," diye fısıldadı Lavinia, Bella'ya. Birlikte kızaran tavukların başında duruyorlardı. "Dünyadaki en hayırlı evlat bile olsan (tabii herkes öyle olmayı ister) şu köşede onun öyle kazık gibi dimdik oturduğunu görünce tahta bir sopayla dürtelemek gelmez mi insanın içinden?"

"Ya zavallı babam da başka bir köşede öyle dimdik otursaydı," dedi Bella.

"Yapamaz, canım, yapamaz," dedi Lavvy. "Babam hemen gevşer. Ama zannetmem ki dünyada, annem kadar dik oturan ve sırtına bu kadar yüklenen bir insan evladı daha olsun! Neyin var anne? İyi hissetmiyor musun?"

"Gayet iyi hissediyorum," dedi Bayan Wilfer, tahammüllü bir horgörüyle en küçük çocuğuna bakarak. "Neyim olacak ki?"

"Pek canlı görünmüyorsun, anne," dedi cesur Lavvy.

"Canlı!" dedi annesi kınayarak. "Canlı! Bu bayağı ifade nerden icap etti Lavinia? Şikayet etmiyorsam, sessizce kaderime razı oluyorsam, bu kadarı aileme yetsin."

"Peki, anne," dedi Lavvy, "madem kendin kaşındın, yüksek müsaadenle söyleyeyim, her evlilik yıldönümünde diş ağrının nüksetmesinden dolayı ailen sana müteşekkir, böyle sürekli kendinden vermen onlar için büyük nimet. Yine bu lütufla gurur duymakta bile fazla aşırıya kaçabilir insan."

"Seni arsızlık muskası," dedi Bayan Wilfer, "annenle böyle mi konuşuyorsun? Bula bula bu günü mü buldun? Yıllar önce bugün, baban RW'nin evlilik teklifini kabul etmeseydim sen şimdi nerede olacaktın biliyor musun?"

"Hayır, anne," diye cevap verdi Lavvy, "hiç bilmiyorum. Yeteneklerine ve bilgine büyük saygı duysam da, senin bildiğinden de şüpheliyim."

Bayan Wilfer'ın siperlerindeki zayıf noktaya yapılmış bu etkili saldırının, söz konusu kahramanı bir anlık bozguna uğratıp uğratmadığı, Bay George Sampson'ın şahsında ateşkes bayrağının mekana intikal etmesiyle muallakta kaldı. Artık alakasının Bella'dan Lavinia'ya kaydığı anlaşılan Bay Sampson aile dostu olarak şölene davet edilmişti. Lavinia da kendisini -muhtemelen ilk başta onu gözden kaçırma zevksizliğinde bulunduğunu unutmayarak- sıkı disiplin altında tutuyordu.

"Bu özel günde sizi tebrik ediyorum, Bayan Wilfer," dedi Bay George Sampson, gelmeden önce ne konuşacağını planlamıştı. Bayan Wilfer azametli bir iç çekişle ona teşekkür ettikten sonra yine ne idüğü belirsiz diş ağrısının pençesine düştü.

"Bayan Bella'nın yemek pişirmeye tenezzül etmesi beni şaşırttı," dedi Bay Sampson cılız bir sesle.

Bunun üzerine Bayan Lavinia, bu konunun üzerine vazife olmadığını söyleyerek, bahtsız genç beyefendinin üzerine çullandı. Kerubi gelene kadar Bay Sampson'ı hazin bir içe kapanmaya sevketti bu çıkış. Kerubi gelip de güzel kadının hangi işle iştigal ettiğini görünce hayretten küçük dilini yuttu.

Ancak Bella, yemeği pişirdiği gibi, tevzi etmekte de ısrar etti, sonra da önlüğünü çıkarıp, pek mühim bir misafir olarak masaya oturdu: Kocasının, "Burada kutlamak üzere toplandığımız..." şeklindeki girişine, cenazedeymiş gibi Amin diyen Bayan Wilfer, en aç insanın bile iştahını kaçırabilirdi.

"Acaba içleri neden pembe kalmış, baba," diye sordu Bella tavukların bölünmesini seyrederken. "Bunların cinsi mi böyle?"

"Sanmam, canım," dedi babası. "Bence tam pişmemişler."

"Ama pişmiş olmaları gerekirdi," dedi Bella.

"Pişmiş olmaları gerektiğinin farkındayım, canım," dedi baba, "ama pişmemişler."

Tavukların tekrar kızartılması gündeme geldi ve kendi ailesinde, Eski Ustaların resimlerindeki melekler gibi kötüye kullanılmaya alışık olan, munis kerubi tavukları kızartma işini üstlendi. Resimlerdeki kerubiler gibi, devlet dairesinde çalışıyormuşçasına boş boş etrafı seyretmek şöyle dursun, bu ev kerubisi epey iş görürdü; mesela devasa üflemeli çalgılar çalmak yerine, ailenin bütün ayakkabılarını boyayıp cilalar, anlaşılmaz bir maksatla havada asılı durmak yerine, şen bir hamaratlıkla faydalı maksatlar uğruna didinir dururdu.

Bella ona tamamlayıcı ahçılık görevinde yardımcı olarak onu çok mutlu etti ama tekrar masaya oturduklarında, "Greenwich'te kümes hayvanları nasıl pişiriyorlar acaba? Herkesin söylediği kadar iyi mi ki?" diyerek babasının, korkudan ödünü patlattı. Çaktırmadan göz kırpmaları ve sitemle baş sallamaları, hınzır Bella'yı öyle eğlendirdi ki gülmekten boğulacaktı neredeyse. Lavinia sırtına vurduğunda daha beter gülmeye devam etti.

Ama annesi, masanın öteki tarafında herkesi hizaya sokmaya yeterdi. Babası masum bir muhabbetle ara sıra ona soruyordu: "Canım, keyifsiz misin acaba?"

"Neden olacakmışım, RW?" diye cevap veriyordu karısı yankılı bir sesle.

"Biraz moralin bozuk gibi görünüyor da ondan canım."

"Hiç de değil," cevabı geliyordu yine aynı ses tonuyla.

"Etin lades kemikli kısmını ister misin, canım?"

"Teşekkür ederim. Sen nasıl istersen öyle olsun, RW."

"İyi ama sen kendin istemiyor musun?"

"Her şeyi ne kadar istiyorsam onu da o kadar isterim, RW." Azametli kadın, kendini çoğunluğun iyiliği için feda edercesine, hayır için birilerini besliyormuş gibi yemeye devam ediyor.

Bella yanında tatlı ve iki şişe şarap getirerek, kutlamaya daha önce eşi görülmemiş bir ihtişam katmıştı. Bayan Wilfer kadeh kaldırma işini üstlenmişti: "Sana içiyorum, RW."

"Teşekkür ederim, canım. Ben de sana."

"Babama ve anneme!" dedi Bella.

"Rica ederim," diye araya girdi Bayan Wilfer eldivenini uzatarak. "Bunu uygun bulmuyorum. Ben babana kadeh kaldırdım. Ama illa beni de araya sokacaksan itiraz edecek değilim."

"Neden ki anne," diye araya girdi cesur Lavvy, "bugün babamla ikinizi birleştiren gün değil mi? Hiç dayanamıyorum buna!"

"Bugün her ne ifade ederse etsin, Lavinia, çocuklarımdan birinin bana diklenmesine izin verebileceğim bir gün değil. Senden rica ediyorum -hayır sana emrediyorum!- bana diklenme. RW, asıl komutayı ele alması gereken sensin hatırlatırım, benim de sana uymam gerekiyor. Burası senin evin, bu sofranın efendisi sensin. İkimizin de sağlığına!" İçkiyi kaskatı içti.

"Gerçekten de bana pek keyif almıyormuşsun gibi geliyor, canım," dedi kerubi munis munis.

"Aksine," dedi Bayan Wilfer, "çok keyif alıyorum. Neden almayayım?" "Bana öyle geldi ki canım, yüzün biraz..."

"Yüzüm biraz cefakar olabilir belki, gülsem bunu kimbilir kim anlar?"

Bunu diyerek güldü; bu gülüşü gören Bay George Sampson'ın kanının donduğu çok belliydi. Zira genç

beyefendi, onun gülen gözündeki ifadeden öyle rahatsız olmuştu ki, bu bakışı üzerine çekmek için ne suç işlediğini düşünmeye başlamıştı.

"Zihin böyle bir günde," dedi Bayan Wilfer, "doğal olarak dalıyor, derin düşüncelere mi desem, hatıralara mı desem?"

Kollarını muhalif bir tavırla kavuşturmuş oturan Lavvy onun duyamayacağı bir sesle cevabı yapıştırdı, "Allah aşkına birini seç de bizi kurtar anne ."

"Zihin doğal olarak," diye devam etti Bayan Wilfer söylev çeker gibi, "insanın annesiyle babasına gidiyor, bu günün çok daha öncelerine. Beni uzun bulurlardı; öyleydim belki. Annemle babam kesinlikle uzundu. Annemden daha güzel kadın görmedim hiç; babam da öyleydi."

Ele avuca sığmayan Lavvy bu sefer yüksek sesle söyledi: "Dedem neydi bilmiyorum ama kadın olmadığı kesin."

"Deden," diye çıkıştı Bayan Wilfer korkunç bir bakış ve sesle, "ben onu nasıl tarif ediyorsam öyleydi, torunlarından birinin bunu sorgulamaya kalkıştığını duysa onu hemen yere çalardı. Annemin en büyük umudu benim toplumun uzun üyelerinden biriyle evlenmemdi. Bu bir zaaf olabilir ama öyle bile olsa, Prusya Kralı Frederick'le aynı zaaf." Teke tek mücadeleye girme cesaretini kendinde bulamayan, göğsü masanın altında, gözleri yerde oturan George Sampson'a hitap eden Bayan Wilfer, kararlılığı ve vurgusu artan bir sesle, onu kendini ele vermeye zorlamak üzere devam etti. "Annem sonradan olacaklar sezmiş gibiydi çünkü bana sürekli tembihler dururdu, 'Sakın ufak tefek bir adamla evlenme. Bana söz ver, yavrum! Sakın ha!' derdi. Babam da, o müthiş mizah duygusuyla, 'Bir balina ailesi, çaça-balığıyla dünürlük edemez,' derdi. Bu sözünden de anlaşılacağı üzre, zamanın nüktedanları onunla ahbaplık etmek için can atar, adeta evimizden çıkmazlardı. En müstesna şakaları ve cevaplan birbirleriyle değiş tokuş eden üç bakır levha ustasını bir arada gördüğümü bilirim." (Burada teslim bayrağını çeken Bay Sampson, sandalyesinin huzursuz bir hareketiyle, üç rakamının çok yüksek olduğunu ve bu grubun çok eğlenceli olduğuna emin olduğunu söyledi.) "Bu seçkin çevrenin üyeleri arasında bir doksan boyunda bir beyefendi vardı. Bakır ustası değildi." (Burada Bay Sampson sebepsiz yere, Elbette, dedi.) "Bu beyefendi de sağolsun, bana yanlış anlamamın imkânsız olduğu bir alaka gösteriyordu." (Bay Sampson, insanın bu gibi şeyleri anladığını söyledi mırıl mırıl.) "Hemen annemle babama, bu alakaya cevap veremeyeceğimi, bu talibi onaylamadığımı söyledim. Neden, çok mu uzun diye sordular. Onlara boyunun değil zekâsının çok yükseklerde olduğunu söyledim. Evimizdeki fikriyatın çok üst seviyede olduğunu, bu baskının benim gibi gündelik işlere dalmış sıradan bir kadın için çok fazla olduğunu söyledim. Annem ellerini kavuşturarak, 'Kesin ufak tefek birini bulacak!' dedi. (Bay Sampson ev sahibine bakarak elemle başını iki yana salladı.) Hatta zekâsı vasatın altında olan ufak tefek birini bulacağım kehanetinde bile bulundu ama bir annenin hayal kırıklığı nöbeti esnasında söylenmiş bir şeydi bu. Bir ay sonra," dedi Bayan Wilfer, korkunç bir hayalet hikâyesi anlatır gibi sesini alçaltarak, "bir ay sonra kocam RW'yi ilk kez gördüm. Bir yıl sonra onunla evlendim. Tam da bugün bu karanlık tesadüfleri hatırlamak çok doğal."

Sonunda Bayan Wilfer'ın gözlerinin hapsinden kurtulan Bay Sampson derin bir nefes aldı ve çok özgün, çarpıcı bir gözlemde bulunarak, bu tür önsezileri açıklamanın imkânsız olduğunu söyledi. RW başını kaşıdı ve özür dilercesine herkese tek tek baktıktan sonra yine karısına döndü; onun öncekine nazaran çok daha kasvetli bir çarşafa sarınmış olduğunu görünce bir kez daha, "Canım, gerçekten de pek keyif almıyormuşsun gibi geliyor bana," dedi. Karısı bir kere daha aynı cevabı verdi, "Aksine, RW. Çok keyif alıyorum."

Bu sevimli eğlencede zavallı Bay Sampson'ın konumu iyice acınacak haldeydi. Zira hem Bayan Wilfer'ın tiradları karşısında savunmasız kalıyor, hem Lavinia'dan duymadığı hakaret kalmıyordu; kısmen Bella'ya bu adama istediği her şeyi yapabildiğini göstermek isteyen, kısmen de halen Bella'nın güzelliğine hayran olduğunu açıkça belli ettiği için ona dersini vermeye çalışan Lavinia, George Sampson'a köpek muamelesi yapıyordu. Bir

taraftan Bayan Wilfer'ın hitabetindeki azametle aydınlanan, öte tarafta terk edildikten sonra kendini adadığı genç hamının müdahaleleri ve somurtmalarıyla gölgelenen genç beyefendinin çektiği azaba şahit olmak pek fenaydı. Bu iki tesir altında yalpalayan zihnini mazur göstermek için doğuştan raşitik olduğu ve bacakları üzerinde pek duramadığı söylenebilirdi.

Şen saatler su gibi akıp gitmiş, Bella'nın babası eşliğinde geri dönme vakti gelmişti. Gamzeler gerektiği gibi bone ipleriyle bağlandıktan ve vedalaşma işi tamamlandıktan sonra birlikte açık havaya çıktılar. Kerubi buna pek memnun olmuş gibi derin derin nefes aldı.

"Bu yıldönümünü de atlattık sayılır, babacığım," dedi Bella.

"Evet, canım." dedi kerubi, "bir tanesi daha geride kaldı."

Birlikte yürürlerken Bella babasının koluna sıkıca sarılıp, teselli edercesine hafif hafif birkaç kere vurdu. 'Teşekkür ederim, canım," dedi baba, kızı onunla konuşmuş gibi, "ben iyiyim, canım. Ee sen nasılsın bakalım Bella?"

"Bende iyiye gidiş yok, baba."

"Yok canım, öyle mi?"

"Öyle. Hatta daha beter oldum."

"Yapma!" dedi kerubi.

"Daha beter oldum, baba. Öyle çok hesaplar yapıyorum ki, evlendiğimde senelik elime kaç para geçmeli, en az ne kadarla idare edebilirim diye düşüne düşüne burnumun üstü kırışmaya başladı. Bu akşam burnumda hiç kırışık gördün mü baba?"

Babası buna gülünce Bella onu şöyle bir çekiştirdi.

"İnsan güzel kadını bitap görüp de güler mi bayım? Vaktiyle kendini hazırlasan iyi olur. Para hırsımı uzun müddet gözlerimden uzak tutamayacağım, o zaman üzüleceksin, ama zamanında ayağını denk almadığın için sana müstahak. Evet bayım, madem sırdaşlık anlaşması imzaladık, bana anlatacak bir şeyiniz var mı?"

"Senin anlatacak şeylerin olduğunu düşünüyordum, canım."

"Ya! Öyle mi bayım? Madem öyle neden çıkar çıkmaz sormadınız? Güzel kadının verdiği sırlar hafife alınmamalı. Ama bu seferlik seni affediyorum, al bakalım," Bella sağ elinin küçük işaret parmağını dudaklarına dokundurup babasının yanağına koydu, "sana bir öpücük. Şimdi sana ciddi ciddi -dur bakayım kaç tane- dört sır vereceğim. Dikkat! Ciddi, önemli, ağır sırlar. Sadece ikimizin arasında."

"Birincisi nedir, canım?" dedi babası, sırları dinlemeye hazır, güzelce koluna girmişti kızının.

"Birincisi," dedi Bella, "seni zıplatacak, baba. Bil bakalım," dalgacı bir tavırla konuşsa da biraz kafası karışık gibiydi, "bana kim talip oldu?"

Babası yüzüne baktı, yere baktı, sonra tekrar yüzüne baktı ve tahmin edemeyeceğini söyledi. "Bay Rokesmith." "Deme!"

"Bay Rokesmith, baba," dedi Bella heceleyerek. "Bu işe ne diyorsun?" Babası, soruya soruyla karşılık verdi, "Sen ne dedin canım?" "Hayır dedim," dedi Bella çabucak, "tabii ki." "Evet. Tabii ki," dedi babası dalgın dalgın.

"Ona, bunun emanete hıyanet olduğunu ve bana karşı saygısızlık olduğunu söyledim."

"Evet. Tabii. Gerçekten çok şaşırdım. Biraz daha önünü görmeden böyle bir itirafta bulunmasına hayret ettim. Düşünüyorum da, seni baştan beri beğeniyordu bence, canım."

"Arabacının teki de beğenebilir beni," dedi Bella, annesinin büyüklenmesiyle.

"Kuvvetle muhtemel, canım. İkincisi neydi?"

"İkincisi baba, yine aynı konu ama o kadar akla mantığa aykırı değil. Bay Lightwood'a izin versem bana evlenme teklif edecek"

"Bu sözünden, izin vermek niyetinde olmadığını anlıyorum, canım."

Bella tekrar, yine önceki vurguyla, "Elbette ki hayır!" deyince babası da onu yankıladı, "Elbette hayır."

"İlgimi çekmiyor," dedi Bella.

"Zaten bu yeter," dedi babası.

"Hayır baba, yetmez," dedi Bella, onu yine çekiştirerek "Sana nasıl para pul delisi olduğumu anlatmadım mı? Adamın parası, müşterisi, beklentisi, borçtan başka hiçbir şeyi yok."

"Hıı!" dedi kerubi, biraz içi sıkılarak "Üçüncü neydi canım?"

"Üçüncüsü daha iyi bir şey baba. Cömert, asil, harika bir şey. Bayan Boffin, bana sır olarak söyledi, o tatlı dudaklarıyla - eminim dünyada bundan daha samimi iki dudak açılıp kapanmamıştır - bana hayırlı bir kısmet bulmak istediklerini söyledi; onların onayladığı biriyle evlenirsem iyi bir çeyiz düzeceklermiş bana." Lafın burasında minnettarlıkla ağlamaya başladı.

"Ağlama canım," dedi babası, eliyle gözlerini silerek; "en sevdiğim çocuğumun, bütün o hayal kırıklıklarından sonra böyle rahata kavuşmasının, iyi bir mevkiye gelmesinin beni duygulandırması normal; ama sen ağlama, sen ağlama. Onlara müteşekkirim. Seni de tüm kalbimle tebrik ediyorum canım." İyi huylu, yumuşak adamcağızın gözlerini kurulamasıyla, Bella ona sarılıp yolun ortasında şefkatle öptü ve dünyanın en iyi babası ve en iyi arkadaşı olduğunu, düğün gününde önünde diz çöküp onunla uğraştığı için ve böyle sabırlı, anlayışlı, içten, taze bir yüreğe karşı duyarsız kalmış gibi göründüğü için özür dileyeceğini söyledi. Bu sıfatların her birini söylerken öpücüklerini iki katına çıkarıyordu, nihayet babasının kafasından şapkasını düşürdü ve rüzgâra kapılıp yuvarlanan şapkanın arkasından koşmasına katıla katıla güldü.

Babası şapkasını ve soluğunu geri kazandığında yine yürümeye başlamışlardı. Babası sordu: "Dördüncü nedir?"

Bella'nın neşeli yüzü birden asıldı. "Belki de dördüncüyü ertelesem iyi olacak baba. Bir kere daha deneyeyim, çünkü çok kısa zaman oldu, umarım doğru değildir."

Ondaki bu değişiklik, kerubinin dört numaraya ilgisini arttırmıştı: "Ne doğru değildir, canım?"

Bella endişeyle ona bakarak başını salladı.

"Ama doğru olduğunu gayet iyi biliyorum, baba. Gayet iyi."

"Hayatım," dedi babası, "beni biraz endişelendirdin. Başka kimseye hayır dedin mi canım?"

"Hayır, baba."

"İzin versen, evetle hayır arasında şansını deneyecek başka biri var mı?" "Bildiğim kadarıyla yok, baba."

"Peki şansını denemesini istediğin halde denemeyen biri var mı?" dedi kerubi son olarak.

"Elbette yok, baba," dedi Bella, onu tekrar çekiştirerek

"Elbette olamaz," dedi babası. "Bella, canım, ya bu gece hiç uyku uyumayacağım ya da dördüncüyü söylemen için sana ısrar edeceğim."

"Ah baba, dördüncüden hayır gelmez! Beni çok üzüyor, inanmak istemiyorum, görmemek için elimden

geleni yaptım, anlatması da çok zor, sana bile. Ama para, Bay Boffin'i bozuyor, gün be gün değişiyor."

"Umarım, eminim öyle değildir kızım."

"Ben de umdum, hatta emindim baba; ama gün be gün kötüye gidiyor. Bana karşı değil -bana karşı eskisi gibi- ama etrafındaki diğer insanlara karşı. Şüpheci, kaprisli, katı ve adaletsiz birine dönüşüyor gözlerimin önünde. Servet yüzünden bozulmuş biri varsa o da benim hamim. Ama bir düşün baba, paranın cazibesi ne korkunç! Bunu görüyorum, bundan nefret ediyorum ve korkuyorum; para bende çok daha beter bir değişiklik yapmaz mı bilmiyorum. Yine de düşüncelerimde, isteklerimde hep para var; düşlediğim hayat para, para, para ve paranın yaptıkları!"

5. Bölüm - Altın Çöpçü Kötü Arkadaşlar Ediniyor

Bella Wilfer'ın keskini zekâsı mı yaralıyordu, yoksa Altın Çöpçü girdiği bu imtihanda sınıfta mı kalmıştı? Kötü haber tez ulaşır. Yakın öğreniriz.

Mutlu Yıldönümünden döndüğü akşam meydana gelen bir olayı gözleri ve kulaklarını dört açıp takip etmişti Bella. Boffin malikânesinin yan tarafında, Bay Boffin'in odası diye bilinen bir daire vardı. Evin geri kalanına göre çok daha gösterişsiz ve rahat olan bu dairede hoş bir yuva sıcaklığı vardı. Bay Boffin'in diğer odalardaki merhamet ricalarına acımasızca kulak tıkayan dekorasyon despotluğu, yuva sıcaklığını bu odaya sürmüştü. Konum itibariyle çok ahım şahım olmasa da -pencereleri Silas Wegg'in eski köşesine bakıyordu- kadife, saten ve yaldızdan yana bir iddiası olmasa da, rahat bir sabahlık ve bir çift terlikle aynı ayarda bir işlevi vardı evde; aile ne zaman ateş başında oturup hoş bir akşam geçirmek istese, adeta bu iş için kurumlaşmış Bay Boffin'in odasını seçerdi.

Bella geri döndüğünde, kendisine Bay ve Bayan Boffin'in bu odada oturduğu söylendi. İçeri girdiğinde Sekreter'i de orada buldu; resmi bir iş için gelmişti anlaşılan, zira elinde birtakım kâğıtlarla, siperlikli mumların durduğu masanın başında dikiliyordu, Bay Boffin de aynı masanın başında koltuğuna kurulmuştu.

"İşiniz var galiba, efendim," dedi Bella kapıda duralayarak

"Önemli değil, canım, önemli değil. Sen de bu evin bir insanısın. Yabancı gibi görmüyoruz. Gel içeri. Bizim hanım her zamanki yerinde."

Bay Boffin'in sözlerine ilaveten Bayan Boffin de başını sallayarak gülümseyince, Bella kitabıyla birlikte, Bayan Boffin'in şöminenin yanındaki masasına gitti. Bay Boffin'in makamı öteki taraftaydı.

Bella nerede kaldığını bulmak için kitabının sayfalarını çevirirken Altın Çöpçü, Sekreter'in dikkatini çekmek için sertçe masaya vurdu: "Ee Rokesmith, nerde kalmıştık?"

Sekreter biraz gönülsüzce ve odadakilere şöyle bir göz atarak, "Maaşımı tayin etme zamanının geldiğini söylüyordunuz efendim," dedi.

"Ücret desen ne çıkar," dedi Bay Boffin hırçın bir sesle. "Neyse! Ben çalışırken maaş filan demezdim."

"Ücretimi," diye düzeltti Sekreter.

"Umarım gururlu bir adam değilsindir, Rokesmith," dedi Bay Boffin, güvensizce onu süzerek.

"Umarım değilimdir, efendim."

"Çünkü ben fakirken hiç gurur yapmazdım," dedi Bay Boffin. "Fakirlikle gurur bir arada olmaz. Unutma. Nasıl olsun? Bi düşün. Fakir adamın gurur duyacak neyi var. Abes."

Başını hafifçe yana eğen Sekreter biraz şaşırmış bir bakışla, dudaklarını "abes" der gibi oynatarak onun bu sözünü onaylar göründü.

"Şimdi ücrete gelelim," dedi Bay Boffin. "Otursana."

Sekreter oturdu.

"Neden daha önce oturmadın?" diye sordu Bay Boffin itimatsız. "Gururdan değildir umarım. Ücretlere gelince, ben iyice düşündüm, yılda iki yüz diyorum. Ne düşünüyorsun? Yeterli mi?"

'Teşekkür ederim. İyi bir teklif."

"Ne kadar yetecekse o kadarını söyledim," diyor Bay Boffin, "daha fazlasını değil. Sebebini söyleyeyim Rokesmith. Benim gibi mal mülk sahibi bir adam piyasayı dikkate almak zorundadır. İlk başta bu işlere pek

girmedim ama arada başka mal mülk sahibi insanlarla tanıştım, para sahibi olmanın insana yüklediği vazifeleri öğrendim. Para benim için önemli olmasa da piyasayı yükseltmemem lazım. Diyelim bir koyunun fiyatı şu kadar, onu vermeliyim, daha fazlasını değil. Bir sekreterin fiyatı şu kadar, onu vermeliyim, daha fazlasını değil. Yine de senin için bir esneklik payım var."

"Çok düşüncelisiniz, Bay Boffin," dedi Sekreter kendini zorlayarak.

"Öyleyse anlaştık," dedi Bay Boffin, "senelik iki yüz. Rakamı kararlaştırdık Şimdi yılda iki yüz vererek ne aldığım konusunda bir yanlış anlama olmasın. Ne de olsa bir koyun aldım mı her şeyiyle benim olur. Aynı şekilde bir sekretere para verdim mi o da her şeyiyle benim olur."

"Başka bir deyişle, bütün zamanımı mı alıyorsunuz?"

"Elbette. Bak ama," dedi Bay Boffin; "bütün zamanını bana ayır demiyorum; arada yapacak işin olmadığında kitap mitap okursun ama daima yapacak faydalı bir şey bulursun sen bence. Ama her an elimin altında olmam istiyorum. Sürekli malikânede bulunman iyi olur. Bu yüzden de kahvaltıyla akşam yemeği arası hep burada bulunmanı bekliyorum."

Sekreter başını eğdi.

"Eskiden, çalıştığını zamanlarda," dedi Bay Boffin, "aklıma estiği, keyfimin istediği gibi aylaklık edemezdim, senden de aynı şeyi bekliyorum. Son zamanlarda biraz fazla aylaklık etmeye başladın; belki de her şeyi tam netleştirmediğimiz içindir. Şimdi netleştiriyoruz. Başka işin oldu mu izin istersin."

Sekreter tekrar başını eğdi. Rahatsız ve şaşırmış bir hali vardı, aşağılandığını hisseder gibiydi.

"Bu odadan seninkine bir zil döşettireceğim," dedi Bay Boffin, "gelmeni istediğimde onu çalarım. Şu anda söyleyecek başka bir şeyim yok."

Sekreter ayağa kalktı, kâğıtlarını toplayıp huzurdan ayrıldı. Bella'nın gözleri onu kapıya kadar takip etti, kendinden memnun koltuğuna yayılmış Bay Boffin'e geri döndü, sonra tekrar kitabına düştü.

"Bu çocuğa, şu benim delikanlıya," dedi Bay Boffin, odanın içinde bir aşağı bir yukarı yürüyerek, "fazla yüz verdim. Sonu iyi gelmez. Yerini bilsin. Mal mülk sahibi bir adam kendisi gibi olanlara borçludur ve kendinden aşağı olanlara haddini bildirmelidir."

Bella, Bayan Boffin'in pek rahat olmadığını hissetti; bu konuşmayı dinleyip dinlemediğini, dinlediyse üzerinde nasıl bir etki yarattığını anlamak için Bella'nın yüzüne bakıyordu. Bu sebeple Bella'nın gözleri daha büyük bir ilgiyle kitabına döndü ve kendini tümüyle kaptırmış gibi sayfayı çevirdi.

"Noddy," dedi Bayan Boffin, işini bırakıp bir müddet düşündükten sonra.

"Canım," dedi Altın Çöpçü, olduğu yerde durarak.

"Kusura bakma, Noddy ama söylemeden edemeyeceğim! Bu gece Bay Rokesmith'e biraz sert davranmadın mı? Acaba eski halinden biraz -çok azıcık- uzaklaşmadın mı?"

"Umarım öyledir," dedi Bay Boffin neşeyle, hatta biraz böbürlenerek.

"Umar mısın, canım?"

"Eski halimiz buraya uymaz, hanım. Sen daha anlamadın mı? Eski halimizle burada olsa olsa soyuluruz, onun bunun elinde oyuncak oluruz. Eski halimiz servet sahibi insanlar değildi; yeni halimiz öyle; arada büyük fark var."

"Ya!" dedi Bayan Boffin, yine işini bırakmış, derin bir nefes alarak ateşe bakmıştı. "Büyük fark."

"Bu farka ayak uydurmalıyız," diye devam etti kocası; "bu farka layık olmalıyız, layık. Herkese karşı kendi

malımıza sahip çıkmalıyız (çünkü herkes elini cebimize sokmak için uzatmış), para parayı çeker unutmamalıyız, başka her şeyi de çeker."

"Hazır unutmamaktan bahsetmişken," dedi Bayan Boffin, işini bırakmış, gözlerini ateşe dikmiş, elini çenesine dayamıştı, "Bay Rokesmith, bizi görmeye Köşk'e ilk geldiğinde ve sen onu işe aldığında, Allah John Harmon'ı servetine sağ salim gönderse, mirasımız olan o tek tepenin bize yeteceğini, geri kalanı istemeyeceğini söylemiştin, hatırlıyor musun?"

"Hatırlıyorum, hanım. Ama o zaman geri kalana sahip olmanın ne demek olduğunu bilmiyorduk. Yeni ayakkabılarımızı eve getirmiştik ama daha giyip dolaşmamıştık. Şimdi onları giyiyoruz, onları giyiyoruz ve adımımızı onlara göre atmalıyız."

Bayan Boffin tekrar nakışını alıp sessizce iğnesini batırıp çıkarmaya başladı.

"Rokesmith'e, şu benim delikanlıya gelince," dedi Bay Boffin sesini alçaltıp, birilerinin onları dinlediğinden şüphelenir gibi kapıya bakarak, "uşaklar neyse o da aynı. Bunları ezmedin mi bunlar seni ezer. Bunlara yerlerini bildirmezsen onlardan üstün olduğuna inanmazlar, hele mazin hakkında bir şeyler (yalanlar) duymuşlarsa kendileriyle denk olduğuna bile inanmazlar. Ya kendine çekidüzen vereceksin ya da kendini harcayacaksın, ikisinin ortası yok; bunu bir kenara yaz, hanım."

Bella bir an kirpiklerinin altından ona kaçamak bir bakış fırlattığında, eskiden açık olan o yüzü gölgeyen karanlık şüphe, hırs ve kibir bulutunu gördü.

"Her neyse," dedi Bayan Boffin, "Bayan Bella'ya pek eğlenceli gelmiyordur bu mevzular, değil mi Bella?"

Tümüyle kitabına yoğunlaşmış ve tek kelime bile duymamış gibi dalgın dalgın ona baktı, kandırıkçı Bella.

BOOK
BOUCHT
I.5

Altın Çöpçünün Kitap Düşkünlüğü

"Hah! Bu konuşmayı dinlemekten daha iyi işleri var," dedi Bay Boffin. "Aferin, en iyisi. Özellikle de sana, kimsenin kendi değerini nasıl arttıracağını anlatmasına gerek yok, canım."

Bu iltifat karşısında biraz kızaran Bella sordu, "Umarım kendini beğenmiş olduğumu söylemiyorsunuzdur efendim?"

"Olur mu, canım," dedi Bay Boffin. "Ama senin yaşında dünyanın gidişatına bu kadar iyi ayak uydurmak ve neyin peşinde koşacağını bu kadar iyi bilmek takdire şayan. Haklısın. Paranın peşinden koş, canım. Ne varsa parada var. Bu güzellik sana iyi para getirir, Bayan Boffin'le benim sana verme mutluluğuna ereceğimiz parayı da ekledin mi ömrünün sonuna kadar zengin yaşarsın. Zaten öyle yaşamak lazım!" dedi Bay Boffin ağzında eze eze. "Z-z-zengin!"

Kocasına baktıktan sonra evlat edindikleri kıza dönüp: "Sen ona aldırma Bella'cığım," diyen Bayan Boffin'in yüzünde sıkıntı vardı.

"Ne?" diye bağırdı Bay Boffin. "Aldırma da ne demek?"

"Öyle demek istemedim," dedi Bayan Boffin endişeli bir bakışla, "onun iyi ve cömert bir adam olduğundan başka şeye inanma, Bella çünkü o dünyanın en iyi adamıdır. Bu kadarını söylemeliyim, Noddy. Sen dünyanın en iyi adamısın oldum olası."

Bu sözü kocasının bir itirazı varmış gibi vurgulamıştı ki elbette bir itirazı yoktu.

"Sana gelince Bella," dedi Bayan Boffin yine aynı sıkıntılı ifadeyle, "ne derse desin, seni çok sever, kendi baban bile belki seninle onun kadar ilgilenmez, onun kadar sevemez."

"Ne derse desin de ne demek!" diye bağırdı Bay Boffin. "Ben ne diyorsam açıkça söylüyorum. Gel bana bir iyi geceler öpücüğü ver de bizim hamının söylediğini tasdik edelim. Seni çok seviyorum, canım ve aynen senin gibi düşünüyorum, zengin olman için de elimden geleni yapacağım. Bu güzellik (kendini beğenmiş olmasan da, olmaya yerden göğe hakkın var canım) çok para eder, sen de o parayı kapacaksın. Eline geçen para da sana daha fazla para getirecek. Ayaklarının dibinde altın bir top var. İyi geceler canım."

Nedense Bella, kendisine verilen bu teminattan ve bu gelecek fikrinden pek hoşnut kalmamıştı. Nedense, iyi geceler demek için kollarını Bayan Boffin'e doladığında, bu iyi kalpli kadının endişeli yüzüne ve kocasını affetmesi dileğine layık olmadığı hissine kapılmıştı. "Onu ben mi affedeceğim?" diye düşündü Bella, kendi odasında oturduğunda. "Söylediği çok makul ve doğruydu, orası kesin. Sık sık kendi kendime söylediğim şeyi tekrarladı. Peki hoşuma gitmedi mi? Hayır, gitmedi ve benim eli açık hamim olduğu halde onu hor gördüm bunları dediği için. Madem öyle," dedi Bella, her zamanki gibi aynada soruyu acımasızca kendine yönelterek, "bu ne manaya geliyor, seni küçük tutarsız cadı?"

Kendisinden açıklama talep edilen ayna papaz yemini etmiş gibi sessizliğini koruduğundan Bella, ruhunda uykusuzluğun verdiği yorgunluktan daha büyük bir yorgunlukla yattı. Ertesi gün yine Altın Çöpçü'nün yüzünde o bulutu, gitgide kararan o bulutu aradı.

Bir süredir sabah yürüyüşlerinde ona eşlik eder olmuştu ama bu sefer Bay Boffin onu tuhaf bir işine de ortak etti. Hayatı boyunca sıkıcı bir alanda çok sıkı çalıştığı için dükkânlara bakmaktan çocukça bir keyif alıyordu. Özgürlüğün ona getirdiği ilk keyifli yeniliklerden biriydi bu ve karısına da aynı zevki veriyordu. Senelerce Londra'da sadece Pazar günleri dükkânlar kapalıyken dolaşmışlar; artık haftanın her günü tatilde olduklarından, vitrinlerde hiç tükenmeyecek gibi duran çeşitlilik, güzellik ve hoşluktan büyük keyif almaya başlamışlardı. Ana caddeler büyük bir tiyatroymuş, oynanan oyun da çocuksu bir yenilik taşıyormuş gibi, Bella'yı evlerine aldıkları ilk günlerden itibaren, sürekli en ön sırada yerlerini almışlar, gördükleri her şeye bayılmışlar, deliler gibi alkışlamışlardı. Ama artık Bay Boffin'in ilgisi kitapçılara kaymaya başlamıştı; özellikle de tek bir tür kitaba.

"Şuraya bak, canım," derdi Bay Boffin, kitapçı vitrininin karşısında kolunu çekiştirerek, "sen bir baktın mı okursun, gözlerin de parlak oldukları kadar keskin. Şöyle iyice bir bak da Cimrilerle ilgili bir kitap görüyor musun söyle."

Bella böyle bir kitap görecek olursa Bay Boffin hemen içeri girip satın alırdı. Sonra da bulmamışlar gibi başka bir kitapçıda tekrar ararlardı, "İyice bak canım, Bir Cimrinin Hayatı ya da benzeri bir kitap var mı; Cimri olabilecek tuhaf insanların hayatları filan."

Bella, bu talimatlar altında, vitrini büyük dikkatle incelerken Bay Boffin de onun yüzünü incelerdi. Egzantrik şahısların hayatları, tuhaf karakterlere dair anekdotlar, ilginç kişilerin kayıtları ya da benzeri bir şeyi işaret ettiği anda Bay Boffin'in yüzü aydınlanır, hemen içeri girip kitabı satın alırdı. Büyüklüğünün, fiyatının, kalitesinin önemi yoktu. Bir cimrinin hayat hikâyesini barındırma ihtimali olan her kitabı saniye kaybetmeden satın alıp eve götürüyordu Bay Boffin. Bir kitapçının ona Annual Register dergisinde kısmen "Karakterlere" de yer verildiğini söylemesi üzerine hemen bütün seti almış ve bir cildi Bella'ya emanet edip, diğer üçünü kendi alarak peyderpey eve taşımaya başlamıştı. Bu çalışmanın tamamlanması iki haftalarını aldı. Ancak görev tamamlandığında Bay Boffin'in Cimri açlığı yatışmak şöyle dursun iyice arttı ve tekrar arayışa başladı.

Çok geçmeden Bella'ya ne arayacağını söylemek gerekmemeye başladı ve ikisi arasında, onun daima Cimrilerin Hayatına bakması hususunda bir anlaşma tesis oldu. Her sabah şehri dolaşıp bu tuhaf araştırmayı sürdürüyorlardı. Cimri edebiyatı çok yaygın olmadığından, yüzde bir oranında başarı sağlanabiliyordu; yine de asla yılmayan Bay Boffin'in cimri hırsı aynı şiddette devam ediyordu. İşin tuhaf yanı Bella'nın evde kitaplar hiç görmemesi, Bay Boffin'den bunların içeriklerine dair en ufak bir söz işitmemesiydi. Cimrilerin para biriktirmesi gibi o da cimri biriktiriyordu. Onların paraya tamah etmesi, hiç sözünü etmemesi ve saklaması gibi, kitaplara tamah ediyor, sözünü etmiyor, saklıyordu. Ama bir şey vardı ki şüphesiz fark ediliyordu, en azından Bella fark ediyordu: Don Quixote'nin şövalye kitaplar toplaması gibi büyük bir gayretle bu sefil hikâyeleri biriktirmeye devam ettikçe, parasını daha sakınarak harcamaya başlamıştı. Bazen, bu zavallı deliler hakkındaki yeni bir kitapla bir dükkândan çıktığında, koluna tekrar girerken attığı o sinsi, alaycı kahkahayı duyunca Bella'nın içinden kaçmak gelirdi. Bayan Boffin onun bu yeni merakından haberdar görünmüyordu. Bella'yla ikisinin yalnız oldukları sabah yürüyüşleri dışında bundan hiç bahsetmezdi; Bella da hem açıkça söylenmemiş olsa da bunun aralarında bir sır olduğunu hissettiğinden hem de Bayan Boffin'in o geceki endişeli yüzünü hatırladığından aynı şekilde ketum kalırdı.

Bütün bu gelişmeler olmaktayken Bayan Lammle, Bella'nın kendisi üzerinde büyüleyici bir etkisi olduğunu keşfetmişti. Sevgili Veneeringler'in tanıştırdığı Lammlelar, bütün büyük davetlerde Boffinler'i ziyaret etmişse de Bayan Lammle bunu daha önce fark edememiş, nedense bu bilgi ona aniden gelmişti. Bu çok olağanüstü bir şeydi (Bayan Boffin'e böyle söylemişti); güzelliğin gücü karşısında aptalca bir dayanıksızlığı vardı ama hepsi bundan ibaret değildi; doğal bir zarafete karşı koymak hiç elinden gelmezdi ama hepsi bundan ibaret değildi; bundan çok daha fazlaydı ve bu büyüleyici kıza duyduğu alakayı ifade edecek kelime bulamıyordu.

Bayan Boffin'in bu lafları aktardığı büyüleyici kız (ki takdir edilmekten gurur duyar, keyif aldığı her şeyi yapmak isterdi) doğal olarak Bayan Lammle'ın derinlik ve zevk sahibi bir kadın olduğunu düşündü. Bayan Lammle'ın hislerine büyük bir iltifatla karşılık vererek, bu cazibeyi karşılıklı hale getirmek için ona fırsat sundu ama coşkulu Sophronia'nın yanında daima biraz daha ciddi bir görünümü vardı. Mamafih birlikte öyle çok zaman geçirmeye başladılar ki Boffinler'in arabası, Bayan Lammle'ı Bayan Boffin'den daha fazla taşımaya başladı; bu durumu hiç mi hiç kıskanmayan muhterem hanımefendi, "Bayan Lammle hem daha genç bir arkadaş hem de modayı daha yakından takip ediyor," diyordu.

Ama Bella Wilfer'la Georgiana Podsnap arasında, başka pek çok farkın yanı sıra bir de şöyle bir fark vardı ki Bella'nın Alfred'e hayranlık duyması gibi bir tehlike yoktu. Kız ona güvenmiyor, ondan hoşlanmıyordu. Sezgileri öyle güçlü, gözlemleri öyle keskindi ki aslında karısına da pek itimat etmiyordu, ama kendini beğenmişlik ve

bencillikle, bu güvensizliği zihninin bir köşesine atıp üzerine kilit vurmuştu.

Bayan Lammle, Bella'nın iyi bir kısmet bulmasıyla yakından ilgiliydi. Güzel Bella'cığına, Alfred'le ikisinin porföyündeki varlıklı mahlûkları bir bir göstereceğini söylemişti, oyuncu bir havayla, hepsinin de kölesi olacağına emindi. Uygun fırsatlar bulunduğunda, Bayan Lammle, daima Bourse'ta, Yunan, İspanyol, Hint ya da Meksika Borsalarında falancayı alıp filancayı şu kadardan satmak üzere sürekli Şehre gidip gelen, heyecanlı, havalı ve aşırı rahat beyefendiler arasından en ehvenlerini seçerek ona tanıştırdı. Kendileri de o sevimli tavırlarıyla Bella'ya, hoş bir kız, asil bir at, güzel bir araba ve harika bir pipo karışımıymış gibi kur yaptılar. Ama hiçbir sonuç elde edemediler öyle ki Bay Fledgeby bile denendi.

"Sana erkek beğendirmek çok zor Bella," dedi Bayan Lammle günün birinde arabada giderken.

"Bana kimsenin beğendirilmesini beklemiyorum," dedi Bella, mayışık gözlerini ona çevirerek.

"Doğrusunu istersen canım," dedi Sophronia başını sallayıp en güzel gülüşüyle gülerek, "senin cazibene layık erkek bulmak hiç kolay olmayacak."

"Önemli olan erkek değil," dedi Bella soğuk bir sesle, "müessese."

"Hayatım," dedi Bayan Lammle, "basiretin beni hayrete düşürüyor -hayatı bu kadar iyi nerede öğrendin?- çok haklısın. Senin durumunda önemli olan uygun bir müessese bulmak. Bay Boffin'in evinden, ondan daha aşağı bir yere geçemezsin ve tek başına güzelliğinle bunu başaramasan bile eminim Bay ve Bayan Boffin ... "

"Ah! Yaptılar bile," diye sözünü kesti Bella.

"Ya! Öyle mi?"

Biraz erken konuştuğundan şüphe duyan ve böyle bocaladığı için sinirlenen Bella, geri adım atmamaya karar verdi.

"Yani," diye açıkladı, "bana evlatlık muamelesi yapacaklar. Bilmiyorum sen bunu mu söylemeye çalışıyordun. Ama kimseye söyleme."

"Söylemek mi!" dedi Bayan Lammle, böyle imkânsız bir şeye darılmış gibi. "Ne münasebet!"

"Sizin bilmenizde bir sakınca yok Bayan Lammle ..." diye söze başladı Bella.

"Hayatım, bana Sophronia de yoksa ben de sana Bella diyemem."

Küçük, kısa, hırçın bir "Ya!" ile mukabele etti Bella, "Ya! -Sophronia-aramızda kalsın ama insanların gönül dediği şey bende yok, Sophronia; bu tür şeylerin saçmalık olduğunu düşünüyorum."

"Cesur kız!" diye mırıldandı Bayan Lammle.

"Bu yüzden de," diye devam etti Bella, "beğenmek beğenmemek meselesinde tek bir şeye dikkat ediyorum. Gerisi umrumda değil."

"Ama senin beğenilmemen mümkün değil, Bella," dedi Bayan Lammle çapkın bir eda ve en iyi gülüşüyle, "seninle gurur duyan, sana hayran olan bir kocan olacak mutlaka. Bir adamdan hoşlanıp hoşlanmamak umrunda olmasa da, onun senden hoşlanıp hoşlanmaması umrunda olmasa da, bu konudan muaf değilsin, zira kendine rağmen onu hoşnut edeceksin, canım; bana sorarsan burada asıl mesele bu arada kendini de hoşnut edebilmek."

Bu abartılı iltifat, Bella'yı gerçekten de kendine rağmen beğenildiğini kanıtlamaya sevketti. İçinde yanlış bir iş yaptığına dair bir his vardı -içten içe bunun sonunda bir zarar görebileceğini sezse de ne gibi neticeler doğabileceği üzerinde fazla düşünmedi- ama sırlarını ifşa etmeye devam etti.

"Bana kendine rağmen hoşa gitmekten bahsetme," dedi Bella, "artık gına geldi."

"Ya?" diye bağırdı Bayan Lammle. "Desene dediklerim çoktan doğrulanmış bile."

"Boşver, Sophronia, bu konuyu kapatalım. Bana başka soru sorma lütfen."

Bu açıkça, sor bana, anlamına geldiği için Bayan Lammle kendinden bekleneni yaptı.

"Anlatsana, Bella. Hadi, canım. Nasıl can sıkıcı bir pıtrak bu güzel eteklere de takılmış da zorlukla silkelenmiş?"

"Can sıkıcı gerçekten de," dedi Bella, "pek övünülecek bir şey değil! Rica ederim gerisini sorma."

"Tahminde bulunayım mı?"

"Asla tahmin edemezsin. Bizim Sekreter'e ne dersin?"

"Hayatım! Sürekli arka merdivenlerde sürünen, kimselere görünmeyen, münzevi Sekreter mi?"

"Arka merdivenlerde sürünüyor mu bilemeyeceğim," dedi Bella küçümsemeyle, "bana pek öyle gibi gelmiyor; görünmemesine gelince, onu hiç görmemiş olmayı tercih ederdim ama en az senin kadar görünür. Ama hoşuna gitmişim (günahlarımın cezası olsa gerek) o da bunu bana söyleyecek küstahlığı gösterdi."

"Bu adam sana ilan-ı aşkta bulunmadı değil mi Bella?"

"Buna emin misin, Sophronia?" dedi Bella. "Ben pek emin değilim. Aslında tam aksinin gerçekleştiğine eminim."

"Adam delirmiş olmalı," dedi Bayan Lammle adeta teslim olarak.

"Bana aklı başında gibi göründü," dedi Bella, başını geriye doğru atarak, "epey bir şeyler söyledi. Ona sözleri ve davranışları konusundaki düşüncemi söyleyip savuşturdum. Pek münasebetsiz, pek nahoş bir şey oldu bu benim için. Gerçi tümüyle sır olarak kaldı. Sır demişken Sophronia, kendimi alamayarak sana bu sırrı anlattım, başkasına söylemezsin eminim."

"Söylemek mi!" diye tekrarladı Bayan Lammle daha önce yaptığı gibi. "Ne münasebet!"

Sophronia bu sefer o kadar içtendi ki eğilip Bella'yı öpmeden duramadı. Tam bir Yahuda öpüşüydü bu; çünkü Bella'nın elini elinde sıkarken şöyle düşünüyordu: "Aptal çöpçünün şişirmesiyle kendini havalarda gören, kalpsiz, kibirli kız, sana acımam yok. Beni buraya gönderen kocam seni kendine kurban seçerse bu sefer ona engel olmayacağım." Aynı anda Bella da şöyle düşünüyordu: "Neden sürekli kendimle savaş halindeyim? Kendime saklamam gerektiğini bildiğim bir şeyi neden anlattım? Neden içimde bu kadını kötüleyen fısıltıları dinlemeyip onunla arkadaşlık ediyorum?"

Eve döndüğünde ve bu soruları aynaya yönelttiğinde, her zamanki gibi cevap alamadı. Belki ondan daha iyi bir falcıya başvursa sonuç daha tatminkar olurdu ama başvurmadı ve işler doğal seyrini takip etti.

Bay Boffin'i sıkı takip altında bulundururken bir noktada merakı iyice kabardı ve Sekreter'in de onu takip edip etmediğini, ondaki bu değişimi görüp görmediğini kendi kendine sormaya başladı. Bay Rokesmith'le ilişkisi o kadar kısıtlıydı ki bunu öğrenmek zordu. Artık Bay ve Bayan Boffin önünde zevahiri kurtarmak dışında bir iletişimleri yoktu; tesadüfen ikisi yalnız kaldığında da Sekreter hemen çekiliyordu. Nakış işlerken ya da kitap okurken çaktırmadan yüzünü incelediğinde de bir şey göremiyordu. Her şeyi bastırıyormuş gibi bir hali vardı: ama yüz hatları üzerinde müthiş bir denetim kurmuştu ve Bay Boffin onunla ne zaman Bella'nın yanında konuşacak olsa, her ne söylerse söylesin Sekreter'in yüzü duvar gibi kalıyordu. Hafifçe çatılan kaşları, adeta mekanik bir ilgiden fazlasını ifade etmiyordu, dudaklarını birbirine bastırması da belki küçümseyici bir gülüşü engellemek içindi - sabahtan akşama, her gün, her hafta, bu değişmez ifadeyi görüyordu, bir heykele bakar gibi.

İşin en kötü tarafı, Bay Boffin'i takip etmenin, anlaşılmaz - ve Bella'nın sinirli sinirli kendi kendine şikayet

ettiği üzere çok usandırıcı- bir biçimde sürekli Bay Rokesmith'i takip etmeyi gerektirmesiydi. "Şu hareket de bakışını değiştirmeyecek mi?" - "Hiç etkilenmemesi mümkün mü?" Bella bu tür soruları günün her saati kendine sorar olmuştu. Bilmek imkânsızdı. Hep aynı sabit surat.

"Yılda iki yüze şahsiyetini satacak kadar bayağı olabilir mi?" diye düşünürdü Bella. "Neden olmasın ki? Başkaları için de bu sadece bir fiyat meselesi değil mi? Yeterince para alsam ben de kendiminkini satardım herhalde." Bunun üzerine tekrar kendisiyle savaşmaya koyulurdu.

Bay Boffin'in yüzü artık okunmaz olmuştu. O eski basit yüz ifadesi, iyi huyluluğunu bile içinde eriten bir tür kurnazlıkla maskelenmişti. Gülüşü bile sahteydi, cimrilerinin portreleri içinden kendine bir gülüş seçmişti sanki. Arada bir yaptığı sabırsızca çıkışlar ve efendi olduğunu kabaca ortaya koyması dışında hala iyi huylu bir adamdı ama buna ekşi bir güvensizlik karışmıştı; gözleri parlasa, yüzü gülse de, kendini saklamaya meyli varmış, daima savunmada kalması gerekliymiş gibi kendine sarılarak otururdu.

Bu iki yüzü seyrede seyrede ve bu hırsızlama meşgalenin kendi yüzünde de izini bıraktığını hissede hissede, Bella aralarındaki en doğal, en samimi yüzün Bayan Boffin'de olduğunu düşünmeye başlamıştı. Eskisine nazaran daha az neşeli olması, Altın Çöpçü'deki değişim karşısında sadakatle kaygısını ve üzüntüsünü ifade etmesi de bu hissi arttırıyordu.

"Rokesmith," dedi Bay Boffin bir akşam, yine herkes onun odasında toplanmıştı ve Sekreter bazı hesaplar gözden geçiriyordu, "çok fazla para harcıyorum. En azından sen benim namıma çok fazla para harcıyorsun."

"Zenginsiniz, efendim."

"Değilim," dedi Bay Boffin.

Bu cevap öyle sertti ki Sekreter'e yalancı demiş kadar olmuştu. Ama sabit yüzde hiçbir değişiklik meydana gelmedi.

"Sana zengin değilim diyorum," diye tekrarladı Bay Boffin, "bunu böyle bilesin."

"Zengin değil misiniz efendim?" diye tekrarladı Sekreter, kelimeleri ölçe biçe.

"Olsam bile," dedi Bay Boffin, "beni ilgilendirir. Ne seni ne de bir başkasını memnun edeceğim diye bu şekilde para harcamaya devam etmeyeceğim. Kendi paran olsa senin de hoşuna gitmezdi."

'Tabii böyle bir şey olması imkânsız ama efendim..."

"Dilini tut!" dedi Bay Boffin. "Öyle olsa da olmasa da hoşuna gitmezdi. Kabalık etmek istemezdim ama beni buna mecbur bıraktın, hem burada patron benim. Dilini tut demek istemezdim. Kusura bakma. Dilini tutma. Sadece bana karşı çıkma. Bay Elwes'in hayatını okudun mu hiç?" dedi nihayet en sevdiği konuya göndermede bulunarak.

"Şu cimri mi?"

"Haa! Cimri derler tabii. İnsanlar başkalarına hep isim takar. Hiç okudun mu?" "Sanırım."

"Benim iki katım parası vardı ama asla zengin olduğunu kabul etmedi. Daniel Dancer'ı duydun mu?"

"Bir başka cimri değil mi? Evet duydum."

"O sağlam adamdı," dedi Bay Boffin, "kendine layık bir de kızkardeşi vardı. Onlar da hiç zenginiz dememişler. Zenginiz demiş olsalar muhtemelen zengin olamazlardı."

"Sefalet içinde yaşamış ve ölmüşlerdi. Değil mi efendim?" "Ben onu bilmiyorum," dedi Bay Boffin kesip atarak. "Öyleyse benim bildiğim cimriler değil sizinkiler. O zavallı sefiller... " "İnsanlara öyle şeyler söyleme, Rokesmith," dedi Bay Boffin. "Bu örnek ağabey kardeş, rezil ve aşağılık bir biçimde yaşadılar ve öldüler."

"Hoşlarına gittiği gibi yaşadılar," dedi Bay Boffin, "Paralarını harcamış olsalardı da bundan fazlasını yapamazlardı. Onlar ne yaparsa yapsın benim paramı sokağa atmaya niyetim yok. Masrafları kıs. Sen her şeye yetişemiyorsun, Rokesmith. En küçük şeylere bile sürekli dikkat etmek gerekiyor. Bu gidişle Darülacezede öleceğiz."

"Sözünü ettiğiniz kişiler de," dedi Sekreter sükûnetle, "aynı şeyi düşünüyorlardı, yanlış hatırlamıyorsam, efendim."

"Çok da iyi ediyorlardı," dedi Bay Boffin. "Kimsenin eline bakmak istemiyorlardı' Ama onları boşver şimdi. Evden çıkacağını ev sahibine haber verdin mi?"

"Sizin talimatınız üzerine haber verdim, efendim."

'Tamam, şimdi beni dinle," dedi Bay Boffin, "üç aylık kirayı öde -böylesi daha ucuza gelir- hemen buraya gel ki gece gündüz evde bulunup masrafları kısabilesin. Üç aylık kirayı benden kesersin, onun parasını da bir yerlerden arttırmaya çalışırız. Senin güzel mobilyaların vardı değil mi?"

"Odamdaki eşyalar bana ait."

"Öyleyse senin için mobilya almamıza gerek yok. Eğer kiranı ödediğim için," dedi Bay Boffin kurnaz bir bakışla, "borç altında kalmayayım diye, hani onuruna dokunur da eşyaları bana hibe etmek kafanı rahat ettirirse, çekinme. Böyle bir talebim yok ama içinden gelirse sana mani olmam. Odaya gelince, üst kattaki boş odalardan herhangi birini seç."

"Boş herhangi bir oda işimi görür," dedi Sekreter.

"Kendi tercihini yap," dedi Bay Boffin, "maaşına haftada sekiz on şilin eklenmiş olacak. Ücretinden kesmeyeceğim; masrafları kısarak bunu telafi etmeni bekliyorum. Şimdi bir ışık alıp önüme düş de senin çalışma odana gidip bir iki mektup yazalım."

Bu diyalog sürmekteyken Bella, Bayan Boffin'in berrak ve cömert yüzünde bir yürek ağrısının izlerini öyle açık görmüştü ki, yalnız kaldıklarında gözlerini o yüze kaldırmaya cesaret edemedi. Kendini nakışına kaptırmış gibi yaparak iğneyi hızlı hızlı batırıp çıkarıyordu ki Bayan Boffin'in eli usulca onu durdurdu. Bu dokunuşa bıraktığı elinin, iyi yürekli kadının dudaklarına gittiğini ve üzerine bir damla gözyaşı düştüğünü hissetti.

"Ah benim sevgili kocam!" dedi Bayan Boffin. "Bunları görmek, duymak ne kadar ağır. Ama Bella'cığım inan bana, bu kadar değişmesine rağmen, o hala dünyanın en iyi adamı."

Bella onu teselli etmek için bu eli iki eli arasında tutarken Bay Boffin geri döndü.

"Ee?" dedi, itimatsızca kapıdan bakarak. "Sana ne anlatıyor öyle?" "Sizi methediyor, efendim," dedi Bella.

"Methediyor, öyle mi? İliğimi kemiğimi sömürmek için bekleyen yağmacılara karşı kendimi savunduğum için beni suçluyor olmasın? Üç beş kuruş bir kenara koyduğum için beni suçluyor olmasın?"

Yanlarına geldiğinde, karısı iki elini omzuna koyarak yüzünü ellerinin üzerine kapattı.

"Hadi ama!" dedi Bay Boffin merhametsiz denemeyecek bir sesle. "Yapma böyle, hanım."

"Ama seni böyle görmeye dayanamıyorum, canım."

"Saçma! Unutma, eskisi gibi değiliz artık. Unutma, ya ezeceğiz ya ezileceğiz. Unutma, elimizdekini tutmalıyız. Unutma, para parayı çeker. Merak etme Bella, yavrum; sakın şüphelere kapılma. Ben ne kadar biriktirir-sem sana o kadar fazla kalır."

Bella, karısının şefkatli yüzünü omzuna gömmüş olmasının çok yerinde olduğunu düşündü çünkü bunu söylerken gözlerinde kurnaz bir ışık vardı, ondaki nahoş değişikliği aydınlatan ve ahlaken daha çirkin gösteren

bir ışık.

6. Bölüm -Altın Çöpçü Daha Beter Arkadaşlar Ediniyor

Bay Silas Wegg, talihin yaverini, devlet kuşunun tüneğini artık nadiren kendi evinde görebiliyor, kendisine verilen talimat icabı belli saatler arası Köşk'te bekliyordu. Bay Wegg bu düzenlemeye büyük infial duyuyordu, zira belli saatler akşam saatleriydi ve dostça hamlenin gelişimi bakımından elzem saatlerdi. Bayan Elizabeth, Efendi Georgejane Teyze ve Parker Amca gibi saygın mahlûkların üstüne basıp yükselen bu yeni zenginin, okuryazar adamına eziyet etmesinin tam da ondan beklenecek şey olduğunu söylemişti Bay Venüs'e acı acı.

Roma İmparatorluğu'nun çöküp gitmesi üzerine Bay Boffin, elinde Rollins'in Antik Tarih kitabıyla çıkagelmişti, uyuşukluk verici özelliği sabit bulunan bu kıymetli eser, Makedonyalı iskender'in bütün ordusunun (o sırada yaklaşık kırk bin kişi olsa gerekti) komutanlarını yaptığı banyodan sonra bir titreme nöbetine yakalanmışken gördüklerinde hep birlikte gözyaşlarına boğulduğu sıralarda bir kenara bırakılmıştı. Bay Wegg'in komutası altında Yahudi Savaşlarının da hezimetle sonuçlanması üzerine Bay Boffin bu sefer elinde Plutarkhus'la çıkagelmişti: Yazdığı hayat hikâyelerini neticede pek eğlenceli bulsa da Plutarkhus'un bunlara inanmasını beklemeyeceğini umuyordu. Okunulan şeylerin ne kadarına inanıp ne kadarına inanmayacağı Bay Boffin'in edebi alandaki başlıca meselesiydi; bir müddet yarısına mı inansın, hepsine mi hiçbirine mi bilememişti; sonunda ılımlı bir adam olarak yarısına inanmakta karar kıldığında da hangi yarısına inanacağı sorusu baki kalmıştı. Bu engeli aşmayı asla başaramadı.

Silas Wegg patronun, yıllar ve heceler boyu birbiriyle savaşan, sınırsız sayıda esiri ve ganimeti coğrafi sınırları hiçe sayarak oradan oraya kolayca taşıyan, garip garip soylardan gelen, akıl almaz insanların, telaffuz edilmez isimleriyle dolu zındık bir tarihçi eşliğinde bir arabadan inip çıkagelmesine artık alışınıştı ki bir akşam patron matron gelmedi. Yarım saat kadar gecikme payı tanıdıktan sonra Bay Wegg bahçe kapısına çıktı ve belki Bay Venüs yakınlardadır da duyar diye, evde olduğunu ve meşgul olmadığını bildirmek için bir ıslık çaldı. Bunun üzerine yandaki duvarın gölgesinden Bay Venüs çıkıverdi.

"Silah arkadaşım," dedi Bay Wegg zevkten dört köşe, "hoşgeldin!"

Buna mukabil Bay Venüs ona kuru kuru iyi akşamlar demekle yetindi.

"İçeri geç birader," dedi Silas, omzunu sıvazlayarak, "şöminenin başında yerini al. Hani şu şarkıda olduğu gibi,

Ne bir kötülük var korkacak
Ne yalan dolan
Tek mutluluğum hakikat, Bay Venüs
Unuttum neydi sevincim
Lay lay lom
Neydi kılavuzum, unuttum
Ateşimin başında, efendim
Ateşimin başında."

Gücünü lafzından ziyade ruhundan alan bu kupleyle Bay Wegg misafirini evine buyur etti.

"Öyle bir gelişin var ki birader," dedi Bay Wegg misafirperver bir coşkuyla, "tıpkı şey gibisin -hani vardır ya aynen öyle- gözüm kamaşmaktan seni göremeyecektim neredeyse - böyle etrafında ışıl ışıl hale gibi bir şey."

"Nasıl haleymiş o öyle?" diye sordu Bay Venüs.

"Umut, bayım," dedi Silas. "Senin halen bu işte."

Bu konudan pek emin olmayan Bay Venüs, memnuniyetsizce ateşe baktı.

"Bu akşamı," diye bağırdı Wegg, "dostça hamlemizi daha da ilerletmek için kullanacağız. Sonrasında da şarap dolu bir kadehi kırıp -tabii bizimki sulandırılmış romla dolu olacak- yemin edeceğiz. Nasıl demiş şair?

Senin kendi kara şişen olmana gerek yok Bay Venüs

Ben benimki olurum

Senin bardağına bir dilim limon atarız, bilirim seversin

Auld lang syne[{34}]

Wegg'deki bu misafirperverlik ve alıntı bolluğu, Bay Venüs'te bir hırçınlık gözlemlemiş olmasından geliyordu.

"Dostça hamleye gelince," dedi adı geçen beyefendi, dizlerini sinirli sinirli ovalayarak, "itirazım, bu hamlenin hamle filan edememesi."

"Roma, birader," dedi Wegg, "belki pek bilinmez ama ikizlerle bir kurt tarafından kurulmuş ve mermerden yapılmış bir şehirdir; bir günde kurulmadı."

"Ben kuruldu mu dedim?" diye sordu Venüs. "Hayır, demedin birader. Doğrusun."

"Ama şunu diyorum," diye devam etti Venüs, "anatomik hazinelerim arasından çekilip alınıyorum, insan parçalarının yerine yanmış kömür parçalarını koymam isteniyor ve bundan bir şey çıkmıyor. Ben bırakacağım artık."

"Hayır, bayım!" diye karşı çıktı Wegg heyecanla. "Hayır, bayım!

Atıl, Chester, atıl
Devam, Bay Venüs, devam!

Sakın öldüm bittim deme! Senin gibi bir adam!"

"Öldüm demeye itirazım yok," dedi Bay Venüs, "ölmeye itirazım var. Ayrıca itirazım olsa da olmasa da öleceğime göre, küller arasında boşu boşuna aranarak harcayacak vaktim yok."

"Ama hamleye ne kadar az zaman ayırıyorsun bir düşün," diye üsteledi Wegg. "Birlikte bu işi yaptığımız akşamlan toplasan kaç eder? Sen ki fikirden, kanaatten, histen yana tıpkı benim gibisin, sen ki bütün toplumu tellerle birbirine tutturacak sabra sahipsin -iskeleti şeyediyorum anladın?- bu kadar çabuk mu teslim olacaksın?"

"Bu işi sevmiyorum," dedi Bay Venüs sıkıntıyla başını dizlerinin arasına koyup tozlu saçlarını çekiştirerek "Hem insanı devam etmeye teşvik eden bir şey de yok."

"Şu dışarıdaki tepelerde," dedi Bay Wegg çok kuvvetli bir fikir ortaya atıyormuş gibi elini uzatarak, "insanı teşvik eden bir şey yok mu? Şu bize bakan tepelerde?"

"Çok büyükler," diye homurdandı Venüs. "Şurasını kazmak, orasını dürtüklemek, burasım delmek neye yarar? Hem şimdiye kadar ne bulduk?"

"Ne bulduk?" diye bağırdı Wegg, onaylayacak bir şey bulmaktan memnun. "Bak orada haklısın, ahbap. Hiçbir şey bulamadık. Ama bir de öteki taraftan bak, ne bulabiliriz? Sen de kabul edersin, her şey."

"Bu işi sevmiyorum," dedi Venüs hırçın hırçın. "Fazla düşünmeden girdim bu işe. Hem senin Boffin tepeleri çok iyi bilmiyor mu? Merhumun huyunu suyunu da çok iyi bilmiyor mu? Kendisi hiç burada bir şey bulmayı umuyormuş gibi davrandı mı?"

Tam o anda tekerlek sesleri duyuldu.

"Gecenin bu vakti gelecek kadar densiz olduğunu düşünmek istemiyorum," dedi Bay Wegg sabırlı bir dargınlıkla, "ama gelen o sanki." Bahçe kapısının zili çaldı.

"Ta kendisi," dedi Bay Wegg, "bu kadar densizmiş. Buna üzüldüm işte, azıcık olsun bir saygı kırıntısını muhafaza etmek isterdim ona karşı."

Bay Boffin'in bahçe kapısından gürbüz bir sesle bağırdığı duyuldu, "Merhaba! Wegg! Hu huuu!"

"Otur oturduğun yerde, Bay Venüs," dedi Wegg. "Belki şöyle bir uğramıştır." Sonra seslendi, "Hoşgeldiniz efendim! Hemen geliyorum! Bir dakika, Bay Boffin. Bacağımın izin verdiği kadar hızlı gelmeye çalışıyorum!" Sevinçli bir telaş içindeymiş gibi elindeki ışıkla topallaya topallaya kapıya gitti ve dışarda duran arabanın camından bakınca, bir yığın kitap tarafından içeriye hapsedilmiş Bay Boffin'i gördü.

"Yardım et, Wegg," dedi Bay Boffin heyecanla, "yol açılmadan dışarı çıkamayacağım. Bak bu Annual Register, Wegg, bir araba dolusu. Bunu biliyor musun?"

"Animal Register mı efendim?" dedi, ismi yanlış anlayan üçkâğıtçı.[{35}] "Bahse girerim, gözüm kapalı içinden istediğiniz hayvanı bulurum, Bay Boffin."

"Buradaki Kirby'nin Muhteşem Müze'si," dedi Bay Boffin, "Caulfield'in Karakterler'i, bu da Wilson'ın. Ne karakterler ama, Wegg, ne karakterler! Bu gece en iyisinden bir iki tanesini duymam şart. Paralarını paçavralara sarıp ne acayip yerlere koyarlarmış şaşarsın. Şu ciltleri tutuver, Wegg, yoksa devrilip çamura düşecekler. Etrafta yardım edecek kimse yok mu?"

"Sizden ümidimi hiç istemeden de olsa kesince bir arkadaşımı davet etmiştim, o var efendim."

"Çağır gelsin," diye bağırdı Bay Boffin; "bir el atıversin. Kolunun altındakine dikkat et düşmesin. Dancer o. Kız kardeşiyle yürürken buldukları ölü bir koyunun etiyle börek yapmışlar. Arkadaşın nerde kaldı? Hah, gelmiş! Rica etsem Wegg'le bana şu kitaplar taşımamıza yardım eder misinizi Ama Southwark'lı Jemmy Taylor'la Gloucester'li Jemmy Wood'u bırakın. O iki Jemmy'yi ben kendim taşıyacağım."

Büyük bir heyecan içinde durmadan konuşarak, oradan oraya koşuşturarak, kitapların taşınmasına ve düzenlenmesine nezaret etti, bütün kitaplar yere yığılana ve araba gönderilene kadar kendinde değil gibiydi.

"işte!" dedi Bay Boffin şeytanca bir zevkle onlara bakarak. "Hepsi bir arada, yirmi dört kemancı gibi. Tak gözlüğünü Wegg; en iyilerinin nerede olduğunu biliyorum, hemen şöyle tadımlık bir bakıverelim. Arkadaşının adı neydi?"

Bay Wegg arkadaşını Bay Venüs olarak takdim etti.

"Hı?" diye bağırdı Bay Boffin, ismi hatırlayarak. "Clerkenwell'den mi?"

"Clerkenwell'den, beyefendi," dedi Bay Venüs.

"Sizi duydum," diye bağırdı Bay Boffin. "ihtiyar adam hayattayken bahsetmişti. Onu tanıyordunuz. Ondan bir şey aldınız mı hiç?" Batıcı bir meraktı bu.

"Hayır, beyefendi," dedi Venüs.

"Ama size bazı şeyler göstermiştir, değil mi?"

Bay Venüs, arkadaşına göz ucuyla bakarak olumlu cevap verdi.

"Size ne gösterdi?" diye sordu Bay Boffin, ellerini arkasında kavuşturup, başını merakla uzatarak. "Kutular, küçük dolaplar, cüzdanlar, paketler, kilitli ya da mühürlü şeyler, bağlı şeyler gösterdi mi?"

Bay Venüs başını iki yana salladı.

"Porselenden anlar mısınız?"

Bay Venüs yine başını salladı.

"Çünkü size bir çaydanlık filan gösterdiyse bilmek isterim," dedi Bay Boffin. Sonra sağ eli dudaklarında düşünceli düşünceli tekrar etti. "Çaydanlık, çaydanlık," ve yerdeki kitaplara baktı, içlerinde bir yerde çaydanlıkla ilgili ilginç bir şey varmış gibi.

Bay Wegg'le Bay Venüs merakla birbirlerine baktılar; Bay Wegg gözlüğünü düzeltip, çerçevesi üzerinden gözlerini kocaman açtı ve eliyle burnunun yanma vurdu. Venüs'e gözlerini dört açmasını tembihler gibiydi.

"Çaydanlık," diye tekrar etti Bay Boffin, düşünceli düşünceli kitapları karıştırarak; "çaydanlık, çaydanlık Hazır mısın Wegg?"

"Emrinize amadeyim, efendim," dedi beyefendi, koltuğunda her zamanki yerini alıp, tahta bacağını sehpanın altına uzatarak. "Bay Venüs, rica etsem biraz yanıma geçip bana yardımcı olur musun, mumların fitillerini kesmek için?"

Bay Venüs'ün bu davete anında icabet etmesi üzerine, Silas tahta bacağıyla onu dürtükleyerek, iki koltuğun arasıda durmuş dalgı dalgı ateşe bakan Bay Boffin'i işaret etti.

"Öhö, öhö!" diye öksürdü Bay Wegg, işvereninin ilgisini çekmek için.

"Register'dan bir hayvanla başlamak ister miydiniz efendim?"

"Hayır," dedi Bay Boffin, "hayır, Wegg." Göğüs cebinden küçük bir kitap çıkarıp büyük bir özenle okuryazar adamına verdi ve sordu, "Bunun adı ne, Wegg?"

Silas gözlüğünü düzeltip birinci sayfayı okudu, "Merryweather'ın, Cimrilerin Hayatları ve Yaptıkları. Bay Venüs, rica etsem mumları biraz yakma çeker misiniz?" Bu fırsatı arkadaşına anlamlı bir bakış fırlatmak için yaratmıştı.

"Hangileri var orada?" diye sordu Bay Boffin. "Kolaydaysa bir bakıver."

"Bakayım, efendim," dedi Silas, içindekiler bölümüne dönüp, yavaş yavaş sayfalan karıştırarak, "hepsi burada olmalı bence, efendim; epey bir var; gözüme çarpanlar John Overs, John Little, Dick Jarrel, John Elwes, Blewbury'den Peder Jones, Akbaba Hopkins, Daniel Dancer..."

"Dancer'ı oku, Wegg," dedi Bay Boffin.

Arkadaşına yine bir bakış atan Silas, bölümü arayıp buldu.

"Yüz dokuzuncu sayfa, Bay Boffin. Sekizinci bölüm. Bölümün içindekiler 'Doğumu ve Mal Varlığı. Giysileri ve Dış Görünümü. Bayan Dancer ve Kadısı Faziletleri. Cimrinin Malikânesi. Bulunan Hazine. Koyun Etinin Hikâyesi. Cimrinin Ölümden Anladığı. Cimrinin Köpeği Bob. Grif-fiths ve Efendisi. Üç Beş Kuruş Kazanmanın Yolları. Ateş Yerine. Enfiye Kutusu Taşımanın Faydaları. Sırtmda Bir Gömleği Olmadan Ölümü. Gübre Yığını Hazineleri..."'

"Hı? O neymiş?" diye sordu Bay Boffin.

"Gübre Yığını Hazineleri," diye tekrar etti Silas tane tane. "Bay Venüs, rica etsem şu mumların fitillerini keser misiniz?" Bunu sırf ilgisini dudaklarına çekmek için söylemişti "Tepeler!" dedi sadece ağzını açıp kapayarak

Bay Boffin, ayakta durduğu yere bir iskemle çekti ve oturup kurnazca ellerini ovalayarak: "Dancer'ı oku," dedi.

Bay Wegg bu mühim adamın hayat hikâyesini, türlü tamah ve rezillik safhalarım bir bir geçerek, Bayan Dancer'ın sadece soğuk un çorbası içmekten ölümüne, Bay Dancer'ın paçavralarını bir urganla tutturmasına, yemeğini üzerine oturarak ısıtmasına, üzerinde bir çuvalla çırılçıplak ölümüne kadar okudu. Sonra da şu şekilde devam etti:

"Dancer'ın ölümüyle Kaptan Holmes'e kalan evi, daha doğrusu enkaz yığını, pek bakımsız, harap bir binaydı çünkü yarım asırdan fazladır tamir edilmemişti."

(Bay Wegg durup arkadaşına ve oturdukları odaya baktı; burası da uzun süredir tamir görmemişti.)

"Ama dışardan bakıldığında çok fukara görünen harap binanın içi çok zengindi. Bütün her yerini keşfetmek haftalar sürmüştü; cimrinin gizli zulalarını açığa çıkarmak Kaptan Holmes için çok keyifli bir uğraş olmuştu."

(Wegg durup "gizli zulalar" lafını tekrar etti ve tahta bacağıyla arkadaşını tekrar dürttü.)

"Bay Dancer'ın en zengin kasalarından biri, ahırdaki gübre yığınıydı; bu zengin gübrenin içinde iki bin beş yüz pounda yakın bir meblağ saklıydı; dikkatle yalağa bağlanmış ve iyice çivilenmiş eski bir ceketin içinde de banknot ve altın halinde beş yüz pound daha bulundu."

(Burada Bay Wegg'in tahta bacağı sehpanın altında yavaş yavaş yükselmeye başladı.)

'Tam ve yarım altınla dolu pek çok küp bulundu; evin gizli köşelerinde farklı zamanlarda yapılan araştırmalarda da çok sayıda banknot paketine rastlandı. Bazıları duvardaki oyuklara tıkılmıştı."

(Burada Bay Wegg duvara baktı.)

"Sandalyelerin minderleri ve döşemeleri altına çıkınlar yerleştirilmişti."

(Burada Bay Wegg, hafifçe yana eğilip oturduğu koltuğa baktı.)

"Bazıları çekmecelerin arkalarına yerleştirilmişti; altı yüz pound değerinde kâğıt para katlanmış vaziyette bir çaydanlığın içinde bulundu. Kaptan ahırda, eski bozuk paralarla dolu küpler buldu. Bacayı aramayı da ihmal etmediler, zahmete de değdi çünkü kurum dolmuş on dokuz farklı delikte farklı miktarda paralar vardı, toplamı iki yüz poundu geçiyordu."

Bay Wegg'in tahta bacağı zirveye doğru yükseldikçe yükselmiş, çapraz dirseği de Bay Venüs'ün böğrüne daldıkça dalmıştı, sonunda bu iki hareket dengesini muhafaza etmesini imkânsız hale getirince, yana doğru devrilip Bay Venüs'ü de koltuğun kenarına sıkıştırdı. Bir iki saniye ikisi de toparlanmak için bir girişimde bulunmadı; ikisi de akçe baygınlığından mustaripti.

Ama gözlerini ateşe dikmiş, kendine sarılmış iskemlesinde oturan Bay Boffin üzerlerinde ayıltıcı bir etki yaptı. Hareketlerini perdelemek için hapşurma rolüne yatan Bay Wegg, derinden bir "Hapşuuu!" sesiyle Bay Venüs'le kendisine ustaca çekidüzen verdi.

"Biraz daha okuyalım," dedi Bay Boffin aç aç.

"Sırada John Elwes var, efendim. John Elwes'i dinlemeyi arzu eder miydiniz?"

"Ya!" dedi Bay Boffin. "Dinleyelim bakalım John neler yapmış."

O pek bir şey saklamışa benzemiyordu, bu yüzden de hikâye tekdüze geldi. Ama altın ve gümüş liraları bir turşu kavanozuna koyup onu da büyük saatin içine saklayan, bir kahve kutusu dolu hazineyi merdivenin altına yerleştiren, bir kısım parayı da eski bir fare kapanına koyan Wilcocks adında örnek bir hanımefendi ilgiyi yeniden tazeledi. Onu fukara olduğunu iddia eden başka bir hanım takip etti; serveti küçük kâğıt ve paçavralara sarılı halde bulunmuştu. Onu elmacılık yapan başka bir hanım takip etti, on bin poundluk bir servet biriktirmiş ve

bunu "sağda solda, köşelerde oyuklarda, tuğlaların arkasında, zemin tahtalarının altında" saklamıştı. Onun ardından gelen Fransız beyefendi, bacasını tıkamak pahasına parasını oraya saklamıştı, ölümünden sonra "yirmi bin frank, altın liralar ve değerli taşlar dolu deri bir valiz" bulmuştu baca temizleyici. Bu basamakların ardından son vakaya, insan Saksağan vakasına geldi Bay Wegg.

"Seneler önce Cambridge'de Jardine soyadlı cimri bir çift yaşardı; iki oğulları vardı; baba tam bir cimriydi ve öldüğünde yatağında bin altın bulundu. Oğullar da babaları kadar pinti oldular. Yirmi yaşlarında Cambridge'de kumaşçılığa başlayıp, ölene kadar bu işi sürdürdüler. Jardineler'in Dükkânı, Cambridge'deki dükkânların en kirlisiydi. Müşteriler olsa olsa meraktan oraya bir şey almaya giderdi. Kardeşlerin pek rezil bir görünümü vardı; etrafları meslek gereği rengarenk kumaşlarla çevrili olduğu halde kirli paçavralar içinde dolaşırlardı. Yatakları olmadığı, yatağa para vermek yerine, tezgahın altında, paket kâğıtları üzerinde uyudukları söylenirdi. Evlerinde her şey kıttı. Yirmi yıldır sofraları bir lokma et görmemişti. Yine de kardeşlerden büyüğü öldüğünde, öteki hayretler içinde, kendisinden bile saklanan büyük miktarda para buldu."

"Bakın!" diye bağırdı Bay Boffin. "Ondan bile saklamış, sadece iki kişilermiş ama birisi ötekinden saklamış."

Fransız beyefendiyle tanıştığından beri eğilip eğilip bacaya bakan Bay Venüs son cümleyle dikkatini topladı ve kendini tutamayarak tekrar etti.

"Hoşuna mı gitti?" diye sordu Bay Boffin aniden dönerek.

"Anlamadım?"

"Wegg'in okudukları hoşuna mı gitti?"

Bay Venüs son derece ilginç bulduğunu söyledi.

"Madem öyle tekrar gel," dedi Bay Boffin, "biraz daha dinle. İstediğin zaman gel; öbür gün yarım saat erken gel. Daha çok var; ucu bucağı yok."

Bay Venüs buna katıldığını söyledi ve daveti kabul etti.

"Neler saklanıyor, inanılır gibi değil," dedi Bay Boffin dalgın dalgın, "inanılır gibi değil."

"Paradan mı bahsediyorsunuz, efendim?" dedi Wegg, onun ağzını aramak için olabildiğince mültefit bir surat takınıp, arkadaşına bir tepik daha atarak.

"Para!" dedi Bay Boffin. "Tabii belgeler de."

Keyiften kendinden geçen Bay Wegg tekrar Bay Venüs'ün üzerine yıkıldı ve tekrar kendini toparlayarak hislerini bir hapşırıkla maskeledi.

"Hap-şuu! Belgeler mi dediniz efendim? Saklanmış belgeler?"

"Saklanıp unutulmuş," dedi Bay Boffin. "Bana Harika Müze'yi satan kitapçı - Harika Müze nerde?" Dizlerinin üzerine çökmüş hevesle kitapları karıştırıyordu.

"Size yardım edeyim mi efendim?" dedi Wegg.

"Hayır, buldum; burada," dedi Bay Boffin yeniyle kitabın tozunu alarak. "Dördüncü cilt. Kitapçı bana dördüncü ciltten okumuştu. Bak bakalım, Wegg."

Silas kitabı alıp sayfalarını çevirdi.

"Hayrete Şayan Taşlaşma mı efendim?"

"Hayır, değil," dedi Bay Boffin. 'Taşlaşma olamaz."

"Ayaklı Saz Mumu dedikleri General John Reid'in hikâyesi mi? Portresi de var."

"Hayır o da değil," dedi Bay Boffin.

"Mücevher yutan adamın tuhaf hikâyesi mi?"

"Saklamak için mi yutmuş?" diye sordu Bay Boffin.

"Hayır efendim," dedi Wegg metne bakarak; "kazara olmuşa benziyor. Hah! Şu olacak, Yirmi Bir Yıl Kayıp Kalan Mirasın Şaşırtıcı Keşfi!"

'Tamam o!" diye bağırdı Bay Boffin. "Onu oku."

"Bu olağanüstü dava," diye okumaya başladı Silas yüksek sesle, "İrlanda'daki son Maryborough mahkemelerinde görüldü. Özetle şöyledir. Robert Baldwin l782'de vasiyetini yazmış ve ihtilaflı topraklarını en küçük oğlunun çocuklarına bırakmıştı; daha sonra elden ayaktan düştü, bunadı ve seksen küsur yaşında öldü. Davalı büyük oğul, babası öldükten hemen sonra babasının vasiyeti imha ettiğini söyledi; başka bir vasiyet bulunamadığından ihtilaflı toprak ona geçti ve yirmi bir yıl boyunca onda kaldı. Bütün aile babalarının vasiyet bırakmadan öldüğüne inanıyordu. Yirmi bir yıl sonra davalının karısı öldü ve kısa süre sonra yetmiş sekiz yaşındaki davalı çok genç bir kadınla evlendi; iki oğlunun bu gelişmeden endişe duyması ve hislerini onu iğneleyerek ifade etmesi babalarını öyle usandırdı ki öfkeyle büyük oğlunu mirastan mahrum bırakacak bir vasiyet yazdı ve bir öfke nöbeti esnasında bunu küçük oğluna gösterdi. Küçük oğlan toprağın ağabeyine kalması için hemen vasiyeti alıp imha etmeye karar verdi. Bunu yapmak üzere babasının yazıhanesinin kilidini kırdığımda, babasının değil, ailede çoktan unutulmuş dedesinin vasiyetini buldu."

"Al işte!" dedi Bay Boffin. "Bakın insanlar neler saklayıp unutuyor ya da imha etmeye niyetlenip etmiyor!" Sonra ağır ağır ekledi, "A-kıl al-maz!" Sonra onun gözleriyle odayı taraması üzerine Wegg'le Venüs de gözleriyle odayı taradı. Sonra Wegg, gözlerini tekrar ateşe bakmaya başlayan Bay Boffin'e dikti; sanki üzerine atlayıp ya düşüncelerini ya canını diye bağıracaktı.

"Ama bu gece çok geç oldu," dedi Bay Boffin, bir sessizliği takiben elini sallayarak. "Öbür gün daha fazla okuruz. Kitapları raflara yerleştir, Wegg. Bay Venüs de sana yardım eder herhalde."

Konuşurken elini paltosunun iç cebine sokmuş, kolay kolay çıkmayacak kadar büyük bir şeyi çıkarmaya çabalıyordu. Bu nesnenin kırık dökük bir hırsız feneri olduğunu görünce iki arkadaşın ağzı açık kaldı!

Bu küçük aletin yarattığı etkiyi hiç fark etmeyen Bay Boffin yere diz çöktü ve cebinden bir kutu kibrit çıkarıp fenerin içindeki mumu dikkatle yaktıktan sonra, kibriti söndürüp ateşe attı. "Ben gidiyorum, Wegg," dedi sonra, "etrafta, avluda filan bir iki tur atacağım. Sen gelme. Ben bu fenerle zamanında yüzlerce, ne yüzlercesi, binlerce tur atmışımdır burada."

Wegg, "Ama efendim nasıl olur, böyle tek başınıza..." diye kibarca söze başlamıştı ki, kapıya doğru giden Bay Boffin durdu.

"Seni yanımda istemediğimi söyledim, Wegg."

Wegg, bir an küşayiş gelmiş gibi baktı, sanki patronunun bu sözü ancak şimdi dikkatine sunulduğunda farkına varmıştı. Bay Boffin'in dışarı çıkıp kapıyı arkasından kapamasına izin vermekten başka yapacak bir şeyi yoktu. Ama o çıkar çıkmaz, Venüs'ün iki elini birden tutarak, boğuluyor-muş gibi fısıldadı:

"Bay Venüs onu takip etmeliyiz, gözlemeliyiz, bir an olsun gözden kaybetmemeliyiz."

"Neden ki?" diye sordu Bay Venüs, yine aynı kısık sesle.

"Bu gece geldiğinde keyfimin yerinde olduğunu fark etmişsindir dostum. Bir şey buldum."

"Ne buldun?" diye sordu Venüs, Wegg'i sıkı sıkı tutarak, iki ünlü gladyatör gibi kilitlenmiş duruyorlardı.

"Anlatacak zaman yok. Onu aramaya gitti bence. Hemen peşinden gitmeli."

Birbirlerini bırakarak sessizce kapıya gittiler, yavaşça açtılar ve dışarı baktılar. Bulutlu bir geceydi ve tepelerin karanlık gölgesi avluyu daha da karartıyordu. "Bir dolap çevirmese," diye fısıldadı Wegg, "neden hırsız feneri kullansın? Normal fener taşısa ne iş karıştırdığını görürdük. Sessiz ol. Şu taraftan."

Küllere gömülmüş çömlek parçalarının çevrelediği patikada dikkatle ilerliyorlardı. Onun kendine has hızlı adımlarıyla, yola yuvarlanmış közleri ezerek yürüdüğünü duyabiliyorlardı. "Burayı ezbere biliyor," diye mırıldandı Silas, "feneri açmaya hiç ihtiyacı yok, yerin dibine batası!" Ama tam o anda feneri açıp ışığını tepelere çevirdi.

"Orası mı?" diye sordu Venüs fısıltıyla.

"Heyecanlı," dedi Silas aynı ses tonuyla. "Hem nasıl heyecanlı. Kesin yakınlaştı. Çıkarmaya gidiyor bence. Elindeki ne?"

"Kürek," diye cevapladı Venüs. "Onu nasıl kullanacağını da ikimizden de daha iyi bilir."

"Arayıp da bulamazsa, ne yapalım ortak?" diye sordu Wegg.

"Dur bakalım, bulamazsa o zaman düşünürüz," dedi Venüs.

Akıllıca bir tavsiyeydi bu çünkü feneri tekrar kapattı ve tepe karardı. Bir iki saniye sonra ışığı tekrar açtı, ikinci bir tepenin dibinde duruyordu, feneri ağır ağır omuzu hizasına kadar kaldırdı ve yüzeyin durumunu in-ediyormuş gibi öylece tuttu.

"Burası da mı değil?" dedi Venüs.

"Hayır," dedi Wegg, "soğuyor."

"Bana öyle geliyor ki," diye fısıldadı Venüs, "birilerinin burayı karıştırıp karıştırmadığını anlamaya çalışıyor."

"Şşş!" dedi Wegg, "iyice soğudu, hatta buz tuttu." Bu sözün ardından fener tekrar kapandı, ve üçüncü bir tepenin dibinde tekrar açıldı.

"Üzerine tırmanıyor!" dedi Venüs. "Kürekle filan!" dedi Wegg.

Omzundaki kürek, ona eski anıları hatırlatarak canlandırıyormuş gibi hızlı adımlarla, yükseliş ve çöküşe başladıkları zamanlarda Silas Wegg'e tarif ettiği tepenin üzerine çıkan 'yılankavi patikayı' tırmanmaya başladı Bay Boffin. Fenerini kapamıştı. Diğer ikisi de, feneri tekrar açtığında seçilmemek için sine sine peşinden gitmeye başladılar. Bay Venüs öne geçmiş, Bay Wegg'i takma bacağıyla kendisine kazacağı tuzaklardan çabucak kurtarmak üzere çeke çeke götürüyordu. Altın Çöpçü'nün bir an soluğunu tuttuğunu fark edince onlar da soluklarını tuttular.

"Bu onun kendi tepesi," diye fısıldadı Wegg hızlı hızlı soluklanarak, "bu tepe."

"Üçü de onun zaten," dedi Venüs.

"Kendisi de öyle düşünüyor; ama bu ona bırakılan ilk tepeydi, onun için benim diyordu; ona miras kalan bir tek bu vardı ilk başta."

"Işığı açtığında," dedi Venüs, hayal meyal seçilen patronundan gözlerini ayırmadan, "hemen eğil, bana yakın dur."

Tekrar yola koyulduğunda onlar da tekrar peşine düştüler. Tepenin zirvesine ulaştığında feneri yarım açıp yere koydu. Orada çıplak, eğri, hava şartlarından rengi ağarmış bir direk gömülüydü küllere, senelerdir de

oradaydı. Tam bu direğin yanında duruyordu fener: Aşağıdaki birkaç karışlık bölümünü ve etrafındaki küllü zemini aydınlatıyor, havaya da maksatsız bir ışık hüzmesi düşürüyordu.

"O direği çıkaracak değil ya!" diye fısıldadı Venüs, iyice sinmiş, birbirlerine yanaşmışlardı.

"Belki içi boştur, bir şeyle doludur," diye fısıldadı Wegg.

Her ne içinse orayı kazacaktı çünkü kollarını kıvırmış, avuçlarına tü-kürmüş, eski günlerdeki gibi küremeye başlamıştı. Direkle bir alakası yoktu ama işe başlamadan bir kürek boyu mesafe ölçmüştü, derin kazmak gibi bir amacı da yoktu. On, on beş kadar uzmanca darbe yeterli olmuştu. Sonra durup oyuğa baktı, üzerine. eğildi ve sıradan bir içki şişesi çıkardı: Hollandalı'nın içinde Cesaretini sakladığı söylenen şu bodur, yüksek omuzlu, kısa boyunlu şişelerden. Bunu yapar yapmaz feneri kapadı ve karanlıkta deliği doldurduğunu işittiler. Küller usta bir el tarafından kolayca kaldırılıp koparıldığından casuslar bunun kaçmak için en uygun zaman olduğunu düşündüler. Yine geldikleri gibi Bay Venüs, Bay Wegg'in yanından geçti ve onu arkadan çeke çeke aşağı indirmeye başladı. Ama Bay Wegg'in inişi bir miktar müşkülat içermiyor değildi, zira başına buyruk takma bacağı yarıya kadar küllere gömülüyordu. Zaman da iyice daraldığı için Bay Venüs onu yakasından tuttuğu gibi sırtına vurdu ve yolculuğun geri kalanını ceketi kafasına geçmiş, tahta bacağı yerde sürüklenerek tamamladı. Bu yolculuk şekli Bay Wegg'i öyle hırpalamıştı ki zekâ dairesi aşağıda olmak üzere düz zemine bırakıldığında feleğini şaşırmıştı, öyle ki Bay Venüs göstermese evinin yolunu bulamayacaktı. O zaman bile sersem sepelek etrafına bakarak kendi etrafında dönüp durdu ve ancak Bay Venüs'ün sert darbelerle tozunu silkmesinin ardından kendine gelebildi.

Bay Boffin ağır ağır inmişti. Bu arada toz alma işlemi başarıyla sona erdirilmiş, Bay Venüs de biraz soluklanmaya zaman bulmuştu. Şişenin üzerinde olduğuna şüphe yoktu ama nerede olduğu belirsizdi. Kaba, bol bir palto giyiyordu ve şişeyi yarım düzine cebinden herhangi birine koymuş olabilirdi.

"Ne oldu Wegg?" diye sordu Bay Boffin. "Rengin mum gibi solmuş." Bay Wegg içim dışıma çıkmış gibi hissediyorum dedi, pek teşbihe başvurmadan.

"Safra kesesi," dedi Bay Boffin, fenerin mumunu üfleyip paltosunun aynı cebine yerleştirdi. "Safra kesenden şikayetin var mı Wegg?"

Bay Wegg yine gerçeğe bağlı kalarak, daha önce hiç böyle bir şey hissetmediğini söyledi.

"Yarın doktora git, Wegg," dedi Bay Boffin, "öbür güne hazır ol. Bu arada bu mahalle büyük bir kayıp yaşayacak, Wegg."

"Nasıl kayıp, efendim?"

"Tepeleri kaybedecek."

Dostça hamleciler birbirlerine bakmamak için öyle bariz bir gayret sarf ettiler ki baksalar daha iyi olacaktı.

"Onlarla işiniz bitti mi Bay Boffin?" diye sordu Silas. "Evet; buradan gidiyorlar. Benimki gitmiş kadar oldu bile."

Hollanda şişesi

"Üzerinde direk dikili olan küçük tepe mi?"

"Evet," dedi Bay Boffin, yeni bir kurnazlıkla, kulağını eskisi gibi ovalayarak "Üç beş kuruş getirecek. Yarın taşımaya başlıyorlar."

"Eski dostunuzla vedalaşmaya mı gittiniz efendim?" diye sordu Silas şakacı bir tavırla.

"Hayır," dedi Bay Boffin. "Nerden aklına gelir böyle şeyler?"

Bunu öyle ani ve sert söylemişti ki, eteklerine iyice yanaşmış, elinin tersiyle paltonun yüzeyinde şişeyi arayan Wegg bir iki adım geri sıçradı.

"Şaka yaptım, efendim," dedi Wegg yaltaklanarak. "Şaka."

Bay Boffin ona, bir köpeğin kemiğini isteyen başka bir köpeğe baktığı gibi baktı; ve gerçekten de köpek gibi hafif bir hırıltıyla cevap verdi.

Elleri arkasında, şüpheci gözlerle Wegg'i inceleyerek, düşünceli düşünceli sustuktan sonra, "İyi geceler," dedi. "Hayır! Sen dur. Ben yolu biliyorum, ışığa da ihtiyacım yok."

Tamah ve gecenin tamah hikâyeleri ve gördüklerinin ateşleyici etkisi, belki de bozuk kanının yere düşerken beynine hücum etmiş olması, Silas Wegg'i öyle doyurulmaz bir açlığa sevketmişti ki kapı kapandığında, Venüs'ü de arkasından sürükleyerek o tarafa doğru atıldı.

"Buradan çıkamaz," diye bağırdı. "Onu bırakamayız! Şişe üzerinde. Şişeyi almalıyız."

"Ne yani zorla mı alacaksın?" diye sordu Venüs onu tutarak.

"Zorla mı? Evet zorla. Her ne pahasına olursa olsun alacağım! İhtiyar bir adamdan gitmesine izin verecek kadar mı korkuyorsun, ödlek?"

"Senden gitmene izin veremeyecek kadar korkuyorum," diye mırıldandı Venüs onu sıkı sıkı tutarak.

"Ne dediğini duydun mu?" diye diklendi Wegg. "Bizi hayal kırıklığına uğratmaya karar vermiş. Tepeleri temizletecekmiş, her yer talan edilecek, duymadın mı köpek? Sende hakkını savunacak ruh olmayabilir ama bende var. Bırak gideyim."

Sapıtmış bir halde epey sağlam mücadele ettiği için Bay Venüs, onu kaldırıp yere fırlatmayı uygun gördü, kendisi de birlikte yuvarlandı; yere düştü mü tahta bacağıyla kalkmasının kolay olmayacağını biliyordu. İkisi birlikte yerde yuvarlanmaya başladılar, bu arada Bay Boffin dışarı çıkıp bahçe kapısını arkasından kapadı.

7. Bölüm -Dostça Hamle Güç Kazanıyor

Bay Boffin bahçe kapısını çarparak çıktıktan sonra dostça hamleciler, soluk soluğa, birbirlerine ters ters bakarak yerde dimdik doğruldular. Venüs'ün zayıf gözlerinde ve kızılımsı toz rengi saçlarının her telinde Bay Wegg'e karşı bariz bir güvensizlik ve en ufak bir hareketinde üzerine atılma kararlılığı vardı. Wegg'in damarlı yüzünde ve düğüm düğüm kasılmış vücudunda (tahtadan bir Alman oyuncağına benziyordu) hiç mi hiç içten geliyormuş gibi durmayan bir politik uzlaşma ifadesi vardı. İtiş kakışın etkisiyle ikisinin de yüzleri kızarmış, saçları başlan dağılmış, üstleri buruş-muştu; Wegg, yere düşerken, vefakar başının arkasına sağlam bir darbe almıştı ve kötü bir şaşkınlıkla hala onu ovalıyordu. İkisi de ilk sözü karşıdakine bırakarak bir müddet sessiz kaldı.

"Birader," dedi Wegg sonunda sessizliği bozarak, "sen haklıydın, ben yanlış yaptım. Kendimi unuttum."

Bay Venüs, bilirim der gibilerinden dağınık saçlarını salladı, Bay Wegg'in kendisini hiçbir maske takmadığı için asıl şimdi hatırladığını düşünür gibi bir hali vardı.

"Ama dostum," diye devam etti Wegg, "Bayan Elizabeth'i, Efendi George'u, Jane Teyze'yi, Parker Amca'yı tanıyan sen değilsin tabii."

Bay Venüs bu müstesna şahısları hiç tanımamış olduğunu kabul etti ve onlarla tanışmış olma şerefine ermeyi hiç bu kadar istemediğini ekledi.

"Öyle deme dostum!" dedi Wegg sesini yükselterek. "Öyle deme! Çünkü onları tanımadan, bir Gaspçıyı gördüğünde cinnet geçirecek raddeye gelmek ne demektir bilemezsin."

Bu bahaneyi kendisine büyük bir paye veriyormuş gibi söyleyen Bay Wegg, elleriyle odanın köşesindeki bir sandalyeye kadar süründü ve orada birkaç hantal sıçramanın ardından dikey konuma gelebildi. Bay Venüs de kalktı.

"Dostum," dedi Wegg, "geç otur. Dostum, insan yüzüne bakınca düşüncelerini okuyabiliyor!"

Bay Venüs istemeye istemeye yüz hatlarını yumuşatmaya çalıştı ve onlardan da bir şey okunuyor mu anlamak ister gibi ellerine baktı.

"Çünkü, şunu iyi bilesin, bu manidar yüz ifadesinin," diye devam etti Wegg kelimelerini işaret parmağıyla vurgulayarak, "bana hangi soruyu sorduğunu çok iyi biliyorum." "Ne sorusu?" dedi Venüs.

"Bir şey bulduğumu neden daha önce söylemediğim sorusu," dedi Wegg neşeli bir hatırşinaslıkla. "Yüzün bana bunu soruyor: 'Neden bu akşam geldiğimde hemen söylemedin? Bay Boffin'in onu aramaya geldiğini düşünene kadar neden benden sakladın?' Yüz ifaden bu soruyu lisandan çok daha açık soruyor. Sen de benim yüzümden cevabımı okuyabiliyor musun?"

"Hayır," dedi Venüs.

'Tahmin etmiştim! Peki neden?" diye sordu Wegg aynı neşeli samimiyetle. "Çünkü benim konuşan bir yüzüm yok. Çünkü kusurlarının farkındayım. Bütün insanlara aynı nimet bahşedilmez. Ama kelimelerle cevap verebilirim. Hangi kelimelerle mi? İşte şunlar. Sana hoş bir süp-pi-RİZ yapmak istemiştim!"

Sürpriz kelimesini böyle uzatıp vurguladıktan sonra Bay Wegg, arkadaşı ve biraderini iki eliyle sarstı, sonra mutlu bir ayrıcalık hissiyle kendisi için gördüğü küçücük bir hizmetin lafını bile etmemesini isteyen şefkatli patronu gibi iki eliyle dizlerine vurdu.

"O konuşan yüzün," dedi Wegg, "aldığı cevaptan memnun soruyor, 'Ne buldun?' Bu kelimeleri söylediğini duyar gibi oluyorum!"

Venüs onu boşu boşuna bekledikten sonra, "Ee!" diye çıkıştı, "madem öyle neden cevap vermiyorsun?"

"Bir dinle!" dedi Wegg. "Cevap vereceğim. Bir dinle! Sevgili biraderim, eylemlerimin olduğu gibi hislerimin de ortağı, bir para kutusu buldum."

"Nerede?"

"Bir dinle!" dedi Wegg. (Olabildiğince çok şeyi kendine saklamaya çalışıyor, ne zaman bir şeyi açıklamaya zorlansa, Bir dinle, diyerek sıyrılmaya çalışıyordu.) "Günün birinde..."

"Ne zaman?" dedi Venüs pervasızca.

"Ha-hayır," dedi Wegg başını dikkatli, düşünceli ve oyuncu bir havayla sallayarak. "Hayır, bayım! Konuşan yüzünün sorduğu soru bu değil. Bu senin sesin; sadece sesin. Devam edelim. Günün birinde avluda yürüyordum -tek başıma- aile dostumuz, All's Well'in yazarının sözleriyle:

Batan ay da terk etmişti beni, Bay Venüs
    hatırlarsınız belki
Daha ben söylemeden anlayacaksınız,
    yıldızlar aydınlatmaktaydı geceyi
Kulelerde, surlarda, çadır kurulmuş sahralarda
Nöbetçi tek başına yürür
Nöbetçi

... işte ben de aynı şekilde, bayım, bir ikindi vakti avluda yürüyordum ve elimde de zaman zaman edebi hayatın tekdüzeliğini dağıtmak için kullandığım demir bir çubuk vardı ki ismi lazım değil bir nesneye denk geldim."

"İsmi lazım. Ne nesnesi?" diye sordu Bay Venüs gazapla.

"Bir dinle!" dedi Wegg. "Pompa. Bir pompaya denk geldim ve bir de baktım üst tarafı hem gevşemiş, hem orada bir kapak var, hem de içinde bir şeyler tıngırdıyor. O şey küçük, yassı, uzun bir para kutusu çıktı. Heves kırıcı denecek kadar hafif olduğunu söylememe bilmem gerek var mı?"

"İçinde kâğıtlar vardı," dedi Venüs.

"Tam o konuşkan yüze layık bir söz!" diye bağırdı Wegg. "Bir kâğıt vardı. Kutu kilitlenmiş, bağlanmış, mühürlenmişti, üzerine parşömenden bir etiket yapıştırılmıştı: VASİYETİM, JOHN HARMON, GEÇİCİ OLARAK BURAYA SAKLANMIŞTIR."

"İçeriğini öğrenmemiz lazım," dedi Venüs.

"Bir dinle!" diye bağırdı Wegg. "Ben de öyle düşündüm ve kutuyu kalkıp açtım."

"Bana gelmeden!" diye bağırdı Venüs.

"Aynen öyle, bayım!" dedi Wegg gamsız, pervasız. "Aynı dili konuşuyoruz! Senin gibi bu işlerden anlayan bir adamın da teslim edeceği gibi, süp-pi-RİZ yapacaksam tam yapayım dedim! Ne mutlu ki senin de tahmin ettiğin gibi, belgeyi inceledim. Usülüne uygun hazırlanmış, usülüne uygun şahitleri var, çok kısa. Hiç arkadaşı olmadığı ve kendine karşı gelen bir ailesi olduğu için, John Harmon, Nicodemus Boffin'e Küçük Tepeyi bırakıyor, onun için yeter de artar bile, geri kalan mal varlığınıysa devlete bırakıyor."

"Uygulamaya geçirilen vasiyetin tarihine bakmak lazım," dedi Venüs. "Bundan daha sonra hazırlanmış olabilir."

"Bir dinle!" diye bağırdı Wegg. "Ben de öyle dedim. O vasiyete bakmak için bir şilin ödedim (senin payını vermesen de olur). Birader, o vasiyet bundan aylar önce yazılmış. Şimdi sevdiğim bir insan ve dostça hamlede

ortağım olarak," diye ekledi Wegg, tekrar alicenap bir tavırla ellerini tutarak ve dizlerine vurarak, "aramızdaki muhabbete yaraşacak bir iş çıkarmış mıyım, senin için süp-pi-RIZ oldu mu?"

Bay Venüs dostu ve ortağını şüpheci gözlerle süzdükten sonra ağaç gibi cevap verdi: "Büyük haber, Bay Wegg. Bunu inkar edemem. Ama bana bu haberi, böyle yüreğin hoplamadan vermeni tercih ederdim ve sorumluluğu paylaştırmadan önce bana ne yapacağız diye sormanı tercih ederdim."

"Bir dinle!" diye bağırdı Wegg. "Böyle diyeceğini biliyordum. Ama bütün kaygıyı tek başıma taşıdım, bütün suçu da ben yükleneceğim!" Bunu muazzam bir yüce gönüllülükle söylemişti.

"Şimdi bu vasiyetle şu kutuyu bir görelim," dedi Venüs.

"Acaba şey mi demek istiyorsun," dedi Wegg gözle görülür bir isteksizlikle, "bu vasiyetle bu kutuyu gör. .."

Bay Venüs masaya sertçe vurdu.

"Bir dinle!" dedi Wegg. "Bir dinle! Hemen gidip getiriyorum."

Tamahkarlıktan bu hazineyi ortağına göstermeye bir türlü karar veremiyormuş gibi uzun bir süre ortalıkta görünmedikten sonra eski, deri bir şapka kutusuyla geri döndü. Hem sıradan bir görüntü vermek hem de şüphe çekmemek için öteki kutuyu bunun içine koymuştu. "Ama burada açma sakın," dedi Silas alçak sesle, etrafına baktı: "geri dönebilir, gitmemiş olabilir; gördüklerimizden sonra ne işler karıştırdığını bilemeyiz."

"Hakkın var," diye onayladı Venüs. "Benim oraya gel."

Kutuyu ondan kıskanan ama mevcut koşullarda açmaya da korkan Wegg bir an tereddüt etti. "Sana benim oraya gel diyorum," dedi Venüs bağırarak. Bu teklifi reddetmenin bir yolunu bulamayan Wegg alelacele cevap verdi, "Bir dinle! - Gelirim tabii." Bunun üzerine Köşk'ü kapadı ve birlikte yola koyuldular Bay Venüs koluna sımsıkı yapışmıştı.

Bay Venüs'ün müessesesine gelince her zamanki sönük ışığı vitrinde yanar buldular, ellerinde kılıçla salamura edilmiş ve aralarındaki şeref meselesi henüz çözülmemiş iki kurbağa bu ışıkta pek seçilmiyordu. Bay Venüs çıkarken dükkânın kapısını kilitlemişti, girerken anahtarıyla açtı ve içeri girdikleri anda tekrar kilitledi ama öncesinde kepenkleri de sıkı sıkı kapatmıştı. "Biz izin vermeden kimse giremez," dedi sonra, "buradan daha emniyetli yer bulamayız." Paslı ocaktaki ılık közleri toplayıp ateşi canlandırdı, küçük tezgahın üzerindeki mumun fitilini kesti. Ateş titrek ışığını yağlı kara duvarlara rasgele düşürmeye başladığında Hint bebek, Afrikalı bebek, mafsallı İngiliz bebek, kafatasları ve koleksiyonun diğer parçaları, efendileri gibi dışarı çıkmış da yeni dönmüşler, bu sırra nezaret etmek için verdikleri randevuya dakikası dakikasına uymuşlar gibi yerlerini almaya başladılar. Bay Wegg onu son gördüğünden beri Fransız beyefendi epey gelişmiş, bir çift bacak, bir de kafa sahibi olmuştu ama kolları henüz muallaktaydı. Kafa esasen her kime aitse, bu kadar çok dişini muhafaza etmiş olmasa Silas Wegg kendisine yapılmış bir incelik telakki edecekti.

Silas sessizce ateşin önündeki tahta kutunun üzerinde yerini aldı; taburesine oturan Venüs de iskelet elleri arasından çay tepsisiyle, fincanları çıkartıp çaydanlığı ateşe koydu. Silas bu hazırlıklardan içten içe memnundu çünkü neticenin Bay Venüs'ün zekâsını sulandıracağına güveniyordu.

"Şimdi," dedi Venüs, "her şey güvenli ve sakin. Keşfi bir görelim."

Wegg, ellerinde bariz bir isteksizlikle ve iskelet ellerinden bir ikisi fırlayıp belgeyi kapacakmış gibi onlara tekrar tekrar bakarak şapka kutusunu açtı ve para kutusunu çıkardı, sonra da para kutusunu açıp vasiyeti çıkardı. Venüs kağıdın bir köşesini tutmuş dikkatle okurken o da öteki köşeyi sıkı sıkı tutuyordu.

"Doğru mu anlatmışım, ortak?" dedi Bay Wegg.

"Doğru anlatmışsın, ortak," dedi Bay Venüs.

Bunun üzerine Bay Wegg rasgele, zarif bir hareketle kağıdı katlamaya davrandı ama Bey Venüs köşesini tutmaya devam ediyordu.

"Hayır, bayım," dedi Bay Venüs, zayıf gözlerini kırpıştırıp başını sallayarak "Hayır, ortak. Şimdi bunu kimin saklayacağı meselesi var. Kim saklayacak, ortak?"

"Ben," dedi Wegg.

"Hiç olur mu, ortak!" diye çıkıştı Venüs. "Orada yanlışsın. Ben saklayacağım. Bana bak, Bay Wegg, seninle öyle uzun uzadıya tartışmak istemiyorum, senin üzerinde anatomik bazı işlere de girişmek istemiyorum."

"Ne demek istiyorsun?" dedi Wegg sükûnetle.

"Şunu demek istiyorum, ortak," dedi Venüs ağırdan alarak, "şu anda sana karşı muazzam dostane duygular içindeyim. Ama kendi mekanımdayım, sanatımın ganimetleri arasındayım, aletlerim de çok kullanışlıdır."

"Ne demek istiyorsun, Bay Venüs?" diye sordu Wegg tekrar.

"Demin de söylediğim gibi," dedi Bay Venüs uysal bir sesle, "sanatımın ganimetleri arasındayım. Bunlardan bol bol var, çeşitli insan parçaları stoğum kabarık, dükkân ağzına kadar dolu, şu anda yeni bir ganimete ihtiyacım yok. Ama sanatımı severim ve nasıl yapacağımı da bilirim."

"Senin üstüne yok," diye onayladı Bay Wegg, biraz sarsılmış vaziyette.

"Pek çok insan numunesinden seçmeler var," dedi Venüs "(tahmin etmezsin ama) şu oturduğun kutuda. Kapının arkasındaki şu güzel kompozisyonda pek çok insan numunesinden seçmeler var;" başıyla Fransız beyefendiyi göstermişti, "ama hala iki kol bulamadım. Gerçi çok acelem de yok ya."

"Biraz kafan karıştı herhalde, ortak," dedi Silas.

"Kafa karışıklığımın kusuruna bakma," dedi Venüs, "bazen biraz böyle olurum. Sanatımı severim, sanatımı nasıl yapacağımı iyi bilirim ve bu belgeyi ben saklayacağım."

"İyi de bunun sanatınla ne alakası var, ortak?" diye sordu Wegg anlamazdan gelerek.

Bay Venüs kronik yorgunluktan mustarip gözlerinin ikisini aynı anda kırptı ve ateşin üzerindeki çaydanlığı düzelterek, kof bir sesle, "iki dakikaya kaynar," dedi.

Silas Wegg çaydanlığa, raflara, kapının arkasındaki Fransız beyefendiye baktı, sonra kızarmış gözlerini kırpıştıran ve boştaki eliyle cebinde bir şeyler -belki bir çakı- arayan Bay Venüs'ü görünce içine bir korku geldi. İkisi de alalade bir kâğıt parçasından ibaret olan belgenin bir ucunu tuttuklarından Venüs'le mecburen çok yakın oturmuşlardı.

"Ortak," dedi Wegg, yine anlamazlığa gelerek, "ikiye bölüp ikimizin de birer yarısını saklamasını teklif ediyorum."

Venüs dağınık saçlarını iki yana salladı, "Bölmek iyi fikir değil, ortak. İptal edilmiş gibi görünebilir."

"Ortak," dedi Wegg, birbirlerini dikkatlice süzdükleri kısa bir sessizlikten sonra, "yüzün bana bir orta yol teklif edecekmiş gibi geliyor."

Venüs dağınık saçlarını tekrar iki yana salladı. "Ortak, bu belgeyi benden daha önce saklamıştın. Bir daha saklamana izin vermeyeceğim. Kutuyu ve etiketi sen alabilirsin ama belgeyi ben saklayacağım."

Silas biran daha tereddüt ettikten sonra köşeyi bırakıp, yine o yücegönüllü, coşkulu ses tonunu takınarak

bağırdı, "Güven olmayınca hayat nedir ki? Dostu da şerefli olmayacak mı insanın? Emniyet ve güvenle belgeyi sana emanet ediyorum, ortak."

Kızarmış gözlerini kırpıştırmaya devam eden -ama bunu bir zafer gösterisinden ziyade, kendi kendisiyle konuşur gibi yapan- Bay Venüs elinde kalan kağıdı katladı ve arkasındaki bir çekmeceye kilitleyerek anahtarı da cebine attı. Sonra, "Çay içer misin ortak?" diye sordu. Bay Wegg, "Teşekkür ederim, ortak," dedi ve çay demlenip fincanlara boşaltıldı.

"Şimdi," dedi Venüs, tabağa döktüğü çayını üfleyip yakın dostuna bakarak, "şu soru akla geliyor, nasıl bir yol takip etmeli?"

Bu hususta Silas Wegg'in söyleyeceği çok şey vardı. Dostu, biraderi ve ortağından, o akşam okudukları etkileyici bölümleri hatırlamasını rica ediyordu; Bay Boffin'in kafasında bu vakalarla Köşk'ün eski sahibi ve şimdiki konumu arasında bir bağlantı kurulduğu açıktı; şişe ve kutu vardı. Biraderi ve dostuyla, kendisine felek gülmüştü; bu belgeye bir fiyat biçmekten ve bu fiyatı, talihin yaveri, devlet kuşunun tüneğinden talep etmekten başka yapmaları gereken bir şey yoktu; kendisi artık yaverden ziyade tüneğe benzemeye başlamıştı. Buradan gelecek parayı tek bir anlamlı sözle ifade etmek mümkündü, "Yarısı!" Peki bu 'yarısı' ne zaman talep edilecekti? Burada tavsiye edebileceği bir hareket planı vardı ama tek koşulla. Hareket planı, sessizce beklemeye geçmekti; Tepelerin yavaş yavaş taşınıp küçülmesini bekleyecekler, bu işlemi seyretme fırsatını değerlendireceklerdi -bu da her gün kazıp karıştırma zahmetini başkasının üzerine yıkmak demekti, hem geceleri tozun ters yüz edilmesini, kendi özel araştırmaları için kullanabilirlerdi - Tepeler gittiğinde, ortaklaşa çıkarları namına bu şansı da kullandıklarında, işte o zaman yaver ve tüneğin karşısına çıkacaklardı. Şartıysa şuydu ve dostunun, ortağının, biraderinin dikkatini buna özellikle çekiyordu. Artık kendi malları olarak görülmesi gereken malları, yaver ve tüneğin alıp götürmesine kesinlikle tahammül edilemezdi. Wegg, yaverin sinsice, içinde ne gibi kıymetli şeyler olduğu bilinmeyen o şişeyle çekip gittiğini gördüğünde ona hırsız gözüyle bakmıştı, bu sebeple de onu haksızca elde ettiği bu kazançtan mahrum etmek istemişti, tabii dostu, biraderi ve ortağı isabetli bir müdahalede bulunmasaydı. Bu yüzden de şu şartı öneriyordu, yaver yine öyle sinsi sinsi geri döner ve yakın takip sonucu, her ne olursa olsun bir şey aldığı görülürse, kafasının üzerinde sallanan keskin kılıç ona o saat gösterilecekti, neyi bildiği neden şüphe ettiği iyice sorgulanacaktı, onlar yani efendileri tarafından yönlendirilecek, tam bir manevi boyunduruk ve kölelik altında bulundurulacak, efendileri varlığının yansı karşılığında özgürlüğünü satın almasına izin verene kadar da öyle kalacaktı. Bay Wegg, "Yarısı!" demekle bir hata yapmışsa, dostu, biraderi ve ortağından onu düzeltme ve zayıflığını yerine konusunda çekingen davranmamasını rica ediyordu. Belki bu gibi durumlarda üçte ikisi, dörtte üçü türü şeyler söylemek daha uygun kaçardı. Bu açıdan her türlü düzeltmeye açıktı.

Arka arkaya üç fincan çay üzerinden, dikkatini bu konuşmaya üfürmüş olan Bay Venüs, dile getirilen fikirlerin arkasında olduğunu belirtti. Bunu duyarak coşkuya kapılan Bay Wegg ona, anasının sütü gibi ak sağ elini uzattı. Çayını elden bırakmayan Bay Venüs, fazla ayrıntıya girmeden, olabildiğince nazik bir dille, o elin eskiden anasının sütü gibi ak olduğunu belirtti. Ona sadece bakmakla yetindi ve alıp bağrına basmadı.

"Birader," dedi Wegg bu mutlu anlaşmadan memnun, "sana bir şey sormak istiyorum. Buraya ilk geldiğim geceyi hatırlıyor musun? Hani o güçlü zihnini çayla zayıflatmaya çalışıyordun."

Halihazırda çayını yudumlamakta olan Bay Venüs başını salladı.

"Yine aynı yerde oturuyordun," diye devam etti Wegg düşünceli bir takdir havasıyla, "sanki hiç kalkmamışsın! Bu mis kokulu sıvıyı tüketmekte sınırsız bir kapasiten varmış gibi oturuyordun! Eserlerinin arasında, misafirleri tarafından, Evim, Güzel Evim şarkısını söylemesi istenmiş bir aile reisi gibi oturuyordun!

Evden uzak oldum mu ihtişamı neyleyim Bana Preparatlarımı verin yeter

Güzelce doldurulmuş kuşlarım çağırdım mı gelmese de Öyle bir huzur verir ki bu da bana yeter. Evim,

Evim, Evim, güzel Evim!

Her ne kadar," diye ekledi Bay Wegg etrafına bakarak, "genel itibariyle biraz ürkütücü olsa da, yine insanın evi gibi yok."

"Bir şey sormak istediğini söylemiştin ama sormadın," dedi Venüs, hiç dostane olmayan bir tavırla.

"O gece kafan," dedi Wegg teselli kabilinden, "kafan biraz bozuktu. O işler nasıl? Olumlu bir gelişme var mı?"

"Kendini bu konumda görmeyi," dedi Bay Venüs öfkeli bir inatla, narin bir hüzün karışımı komik bir ruh haliyle, "ya da başkaları tarafından bu konumda görülmeyi istemiyormuş. Diyecek başka bir şey yok."

"Yazık, yazık!" dedi Wegg içini çekerek ama Venüs'le birlikte ateşe bakıyormuş gibi yapsa da gözünün ucuyla onu süzüyordu, "Kadın milleti! O gece, yine böyle karşı karşıya otururken, senin böyle kafan bozuk, bana bu işlerle ilgilendiğini söylemiştin. Ne tesadüf!"

"Babası," dedi Venüs, sonra durup biraz daha çay içti, "babası bu işlere karışmıştı."

"Hanımın ismini söylememiştin, değil mi?" diye sordu Wegg dalgın dalgın. "Hayır o gece ismini söylememiştin." "Pleasant Riderhood."

"Öyle mi!" diye bağırdı Wegg. "Pleasant Riderhood. İnsanı etkileyen bir isim. Pleasant. Vay canına! O nahoş lafı etmese cidden adının ifade ettiği gibi hoş biri olabilirdi - ama o lafı ederek öyle olmadığını gösterdi. Onunla nasıl tanıştığını sorsam, bilmem yaralarına tuz mu basmış olurum, Bay Venüs?"

"Nehir kıyısındaydım," dedi Venüs bir yudum daha çay içip hüzünlü hüzünlü gözlerini kırpıştırarak, "papağan arıyordum." Bir yudum daha içip sustu.

Bay Wegg, dikkatini çekmek için araya laf karıştırdı: "Britanya ikliminde papağan avlamaya çıkmadın herhalde?"

"Hayır, hayır," dedi Venüs aksi aksi. "Denizcilerin getirdikleri papağanlara bakmak için gitmiştim. Alıp içini dolduracaktım."

"Ha tabii!"

"Bir müzenin siparişini hazırlamak için de güzel bir çift çıngıraklı yılan arıyordum ki felek onu karşıma çıkardı. Nehirde şu cesedin bulunduğu zamanlardı. Babası cesedin kıyıya çekilişini görmüştü. Bu konunun herkesin diline düşmesini fırsat bilip onunla tanışıklığımı ilerletmek için tekrar gittim, o gün bu gündür de aynı adam değilim. Düşünüp durmaktan iliğim kemiğim eridi. Bana şunları bir çatıver diye kendi kemiklerimi getirseler benimdir demeye yüzüm olmaz. İşte bu kadara kadar."

İlgisini biraz kaybeden Bay Wegg karanlıkta özellikle bir rafa bakıyordu.

"Gayet iyi hatırlıyorum, Bay Venüs," dedi dostça bir dertleşme havasında, "(ağzından çıkan tek kelime yok ki unutayım) o gece oraya gittiğini söylediğini gayet iyi hatırlıyorum, sonra da 'Neyse boşver' demiştin."

"Ondan aldığım papağan," dedi Venüs gözlerini elemle indirip kaldırarak . "Evet; orada yatıyor, kurumuş; tüyleri hariç aynı ben. Onu hazırlayacak cesareti asla bulamadım kendimde, bundan sonra da bulamam."

Hayal kırıklığına uğrayan Silas, zihninde bu papağanı tropik ötesi yerlere gönderdi. Şimdilik Bay Venüs'ün acılarına ilgi gösteriyormuş gibi yapma gücünü kaybettiği için tahta bacağını sağlamlayarak yola çıkma hazırlıklarına başladı; akşamki cimnastik hareketleri bacağın yapısına epey zarar vermişti.

Silas elinde şapka kutusuyla dükkândan çıkıp Bay Venüs'ü çayın ağırlığıyla kendini dünyayı unutma noktasına kadar batırmaya bıraktığında, bu sanatçıyı kendine ortak etmiş olmak epey canını sıktı. Bay Venüs'ün

ortaya attığı birkaç bilgi kırıntısını farklı yorumlayıp acele davranmıştı, halbuki şimdi anlıyordu ki ortada kendi amacına hizmet edecek en ufak bir şey yoktu. Para kaybetmeden bu ortaklığı sona erdirmenin yollarını arayarak, sırrını açık ettiği için kendine kızarak, kazara turnayı gözünden vurduğu için kendini tebrik ederek Clerkenwell'den Altın Çöpçü'nün malikânesine kadar gitti.

Zira Silas Wegg, Şeytani Deha pozunda, Bay Boffin'in evi üzerine çöreklenmeden başını rahatça yastığa koyamayacaktı. Bayağı insanlar için gücün (zekâ ya da fazilet gücü olmadıkça) büyük cazibesi vardır; bilinçsiz ev-cephesine meydan okumak, içinde yaşayan ailenin üzerinden çatıyı, oyun kâğıtlarından yapılmış bir evin çatısıymışcasına çekip alma gücünü elinde bulundurmak Silas Wegg'e büyük zevk veriyordu.

Kendisi kabara kabara sokağın karşısında dururken araba kapıya yanaştı.

"Yakında işin bitecek," dedi Wegg, şapka kutusuyla onu tehdit ederek. "Cilan dökülmeye başladı."

Bayan Boffin arabadan inip içeri girdi.

"Düşmeye hazırlan, Çöpçü Hanım," dedi Wegg.

Bella çevik bir hareketle aşağı inip onun peşinden koştu.

"Ne kadar da canlıyız!" dedi Wegg. "O eski, paspal evine böyle neşeyle koşmayacaksın kızım. Gerçi dönüp döneceğin yer orası." Biraz sonra Sekreter çıktı.

W. T. GREEN S.C.

Şeytani deha, Boffinleri'nin evinin önünde

"Seni bana tercih ettiler," dedi Wegg. "Ama kendine yeni bir iş arasan iyi olacak, delikanlı."

İçeride turlayan Bay Boffin'in gölgesi üç büyük pencerenin güneşlikleri üzerinden geçti, geri dönerken bir daha geçti.

"Aha!" diye bağırdı Wegg. "Demek burdasın. Şişeyi ne yaptın? Bu kutuyu almak için o şişeyi seve seve verirdin, Çöpçü!"

Kendini derin bir uykuya böyle hazırladıktan sonra eve yollandı. Hırsı öyle büyüktü ki kafası yarıyı geçip üçte ikiye, onu geçip dörtte üçe, oradan bütün her şeyi ele geçirmeye uzanmıştı. "Yok ama o kadarı da olmaz," diye düşündü, yürüdükçe sakinleşerek "Zaten bizi satın almasa da başına aynı şey gelecek. Hepsini istersek hiçbir şey alamayız."

Herkesi öyle kendimize göre yargılıyoruz ki bizi satın almayabileceği, dürüst çıkabileceği, fakir kalmayı tercih edebileceği aklına gelmiyordu hiç. Bu düşünce belirir gibi olunca hafiften ürperdi ama belirdiği gibi kaybolduğu için bu ürperti fazla uzun sürmedi.

"Paranın zevkini iyi aldı," dedi Wegg; "paranın zevkini iyi aldı, artık bunu yapamaz." Kaldırımda topallaya topallaya giderken bu sözler adeta bir nakarata dönüştü. Bu şarkıya adımlarıyla tempo tutarak (kendi ayağıyla picno, tahta bacağıyla forte) sokakları inlete inlete ilerledi, "Paranın zevkini iyi aldı, paranın zevkini iyi aldı, artık bunu yapamaz."

Silas ertesi gün bile kendini bu ahenkli nakaratla rahatlatıyordu. Sabahın köründe yataktan kaldırılmış, avlunun kapısını açıp Küçük Tepeyi taşımaya gelen arabaları içeri almıştı. Günler haftalar boyu süreceği anlaşılan bu uzun çalışmayı izlerken gözünü bile kırpmıyordu ve ne zaman (tozda boğulmamak için) gözlerini işçilerden hiç ayırmadan küçük bir kül devriyesine çıksa hala bu şarkıya tempo tutarak yürüyordu: "Paranın zevkini iyi aldı, paranın zevkini iyi aldı, artık bunu yapamaz."

8. Bölüm -Uzun Yolculuğun Sonu

Yük arabaları, şafaktan günbatımına kadar sıra sıra gelip gittiği halde, kül yığınının görünümünde büyük bir değişiklik olmuyordu ama günler ilerledikçe yığın yavaş yavaş erimeye başladı. Lordlarım, Beyefendiler ve saygıdeğer Meclis Üyeleri, tozlan küreyip közleri tırmıklayarak iddialı bir başarısızlık dağı oluşturmuşsanız, onu ortadan kaldırmak için saygıdeğer ceketlerinizi çıkarmanız ve kraliçenin bütün atlarıyla bütün adamlarının gücüyle çalışmanız gerekir yoksa o dağ, üzerimize yıkılıp bizi diri diri gömer.

Evet, filhakika, Lordlarım, Beyfendiler ve saygıdeğer Meclis Üyeleri, ilmihalinizi buna uygularsanız, Allah'ın yardımıyla da uygulamanız lazım zaten, göreceğiniz budur. Zira işler öyle bir noktaya gelmişse, elimizde fakirleri kurtaracak muazzam bir hazine olduğu halde, fakirlerin en adamlıklıları merhametimizden tiksinir, başlarını bizden saklar ve içimizde açlıktan ölerek hepimizi utandırır noktaya gelmişse, refahla bağdaşmayan, devamı olmayan bir noktadır bu. Podsnapçılık İncil'inde yazılı olmayabilir; Ticaret Kurulu toplantılarında atılan nutuklarda bulamazsınız bu kelimeleri; ama kainatın temelleri atıldığından beri doğrudur bunlar ve kainatın temelleri onu İnşa eden tarafından yıkılana kadar da doğru kalacaktır. Böbürlendiğimiz bu eserimiz, kıyafetlerini bile isteye yırtan, vitrinleri kıran, gürbüz profesyonel dilenciler için dehşet verici değildir belki ama kaderin sillesini yemişlere acımasız darbeler indirir, daha iyisini hak ettiği halde talihi yaver gitmeyenler için korkunçtur. Onu tamir etmek zorundayız Lordlarım, Beyfendiler ve saygıdeğer Meclis üyeleri, yoksa .bir kötü zamanında o bizi sakatlayacak.

İhtiyar Betty Higden, kadınlı erkekli pek çok dayanıklı mahlûkun, hayat yollarında nafakalarını çıkarmaları gibi, çıktığı hac yolculuğunda kendini idare etmişti. Sabırla, kıt kanaat hayatını kazanmak ve hayır kurumlarının eline düşmeden sessizce ölebilmek için - dünyadaki en büyük umudu buydu.

Çekip gittiğinden beri Bay Boffin'in evine ondan hiç haber gelmemişti. Hava sert, yollar kötü, morali düzgündü. Onun kadar dirayetli olmayan bir başkası böyle aksi etkilerden yılabilirdi; dahası küçük takımı için aldığı borcu geri ödeyecek parayı biriktirememiş, işleri tahmininden kötü gitmişti ama iddiasın kanıtlamakta, bağımsızlığını korumakta ısrarlıydı.

İmanlı kadın! Sekreter'e "zaman zaman üzerine gelen geberiklikten" bahsettiğinde, azmi yüzünden pek basit bir şey gibi göstermişti. Gittikçe daha sık üzerine gelir olmuştu; gittikçe daha karararak, yaklaşan Ölümün gölgesi gibi. Bu gölgenin de diğer gölgeler gibi yaklaştıkça koyulması fiziksel dünyanın kuralı gereğiydi, zira Betty Higden'ın üzerine düşen bütün ışık Ölümün arkasından geliyordu.

İhtiyar kadıncağız genel güzergah olarak Thames Nehri'nden yukarı doğru ilerliyordu; eski evi de bu yolun üzerindeydi, onu tanıyan ve seven insanlar da. Terk ettiği evinin yakınlarında oyalandı bir süre, ördü sattı, ördü sattı, sonra devam etti. Chertsey, Walton, Kingston ve Staines gibi güzel kasabalarda, birkaç hafta içinde tanınır oldu ama orada da çok durmadı.

Pazar kurulan yerlerde hemen yerini alırdı; pazar kurulmayan yerlerde ana caddenin en işlek yerini seçerdi (ki orası bile çok işlek sayılmazdı); başka zamanlar büyük malikânelere gider, sepetiyle birlikte içeri girmek için ricada bulunur, nadiren kabul edilirdi. Ama arabayla geçen hanımefendiler sık sık ondan alışveriş yapar, pırıl pırıl gözlerinden ve umutlu sözlerinden hoşnut kalırlardı. Bu özelliği ve tertemiz kıyafeti, eskiden varlıklı olduğuna dair bir efsane doğmasına neden olmuştu. Hiç kimseye hiçbir şeye mal olmadan konu edindiği kişiye paye veren böyle efsaneler pek tutulur.

Thames üzerindeki bu güzel, küçük kasabalarda, çit dalyanları üzerinden aşan suyun sesi, hatta durgun havalarda sazların hışırtısı bile duyulur; köprülerden çocuk nehir görünür, bebek gibi gamzeli gamzeli ağızlar arasından oynayarak akar gider, yol boyunca onu bekleyen pisliklerle kirlenmemiştir henüz, denizin derin çağrılarını da duymamıştır. Betty Higden'ın böyle şeyler düşündüğünü iddia etmek aşırıya kaçmak olur; hayır

düşünmüyordu; ama zaman zaman genç nehrin, onun gibi pek çoklarına yaptığı gibi seslendiğini duyuyordu, "Gel bana, gel bana! Ne zamandır kaçtığın acımasız utanç ve dehşet seni yakalayacak olursa gel bana! Ebedi ordu donatım subayı tarafından Kurtarma Memuru tayin edildim; işimi yapmazsam takdir görmem. Benim göğsüm, fukara bakıcılarının göğsünden yumuşaktır; benim kollarımda ölüm, fukara koğuşlarında ölmekten huzurludur. Gel bana!"

Eğitim görmemiş zihninde daha yumuşak hayallere de yer vardı. Şu güzel evlerin içindeki şu ekabirler ve çocukları ona baktıklarında, gerçekten aç olmanın, gerçekten üşümenin nasıl bir şey olduğunu anlarlar mıydı? Kendisinin onlara hayret ettiği gibi onlar da kendisine hayret ediyorlar mıydı? Ömürleri uzun olsun, o tatlı, gülen çocuklar! Hasta Johnny'yi kollarında görseler merhametten ağlarlar mıydı? Johnny'yi o küçük yatakta ölmüş görseler anlarlar mıydı? Ömürleri uzun olsun! Dışarısı karardıkça içerideki ateş pencerelerini daha bir aydınlatan orta halli evlere bakınca da düşünürdü. Aileler geceleyin içeride toplandıklarında, panjuru kapatıp ışığı kesmelerinin biraz umursamazlık olduğunu düşünmek aptalcaydı. Işıkları yanan dükkânlara bakınca da düşünürdü, acaba sahipleri arka odada mı içiyorlardı çaylarını -o kadar da uzak sayılmazdı arka oda, çayla kızarmış ekmeğin kokusu, ışıkla karışık sokağa kadar gelirdi- acaba kendi sattıkları şeyleri yerler, kendi sattıkları şeyleri mi giyerlerdi, ticaretini yaptıkları için daha büyük bir keyifle. Geceleyin uyuyacağı yere giden ıssız yolun yakınındaki mezarlığa bakınca da düşünürdü. "Ah, ah! Bu karanlıkta, bu havada ölülerle ben başbaşayız! Sıcak evlerinde oturanlara ne mutlu." Kadıncağız kimseye haset etmiyor, kimseye bir şeyi çok görmüyordu.

Ama elden ayaktan düştükçe içindeki eski korku artıyor ve onun taban tepe tepe bulduğundan daha fazla gıda buluyordu. Bazen o insanı mahcup eden sahneyi görürdü, kimsesiz bir mahlûk - ya da paçavralar içinde, aralarında çocuklar da olan kadınlı erkekli veya sırf kadın, sırf erkek gruplar, biraz ısınmak için küçük kemirgenler gibi birbirlerine sokulmuşlar - bir kapıda bekleşip duruyorlar, bir vakfın maaşlı savuşturmacısı, kirli işini yapıp onları bezdirerek oradan uzaklaştırmayı başarana kadar. Bazen kendisi gibi fakir ve namuslu birini görürdü, kocaman, boş, çıplak bir Düşkünler Evine kapatılmış, gücü tükenmiş bir akrabasını ya da arkadaşını görmek için kilometrelerce süren bir hac yolculuğuna çıkmış; bu Düşkünler Evi oturduğu yere öyle uzaktır ki Bölge Hapishanesini andırır (zaten kırsal kesimde ufak tefek suç işleyenler için en büyük ceza hapishanenin uzaklığıdır), yemekleri, yatakları, hasta bakımı da bir ceza kurumundan farksızdır. Bazen birisinin yüksek sesle okuduğu gazeteye kulak kabartırdı ve Nüfus Dairesi Başkanının, bir hafta içinde yokluktan ve hava şartlarından ölen birimler hakkındaki açıklamasını dinlerdi; bu Kayıt Meleğinin genel toplamda daima onlar için ayrı bir yeri vardı sanki, virgülden sonraki küsuratlar hanesinde. Bütün bunları, erişilmez ihtişamımızla bizim, asla dinleyemeyeceğimiz şekilde dinliyordu, Lordlarım, Beyefendiler ve sevgili Meclis Üyeleri ve onlardan öfkeli Umutsuzluğun kanatlarıyla kaçıyordu.

Bu bir benzetme zannedilmesin. İhtiyar Betty Higden, ne kadar yorgun olsa, ayakları ne kadar ağrısa yine kalkıp yürümeye başlardı, Hayır kurumlarının eline geçme dehşeti kabardığında. İyi Samiriyeli'yi, insanları kovalayan bir gazap meleği haline getirmek de kayda değer bir Hıristiyanlık başarısı olsa gerek; ama Betty'nin durumu böyleydi ve onun gibi daha nice niceleri var.

İki hadise bir araya gelip o eski, akıldışı korkuyu yoğunlaştırdı - çünkü insanlar çoğunlukla akıldışı davranır, ateş olmayan yerden duman çıkarırlar.

Günün birinde bir Pazar yerinde, önüne satmak için koyduğu ufak te-fekle, bir han kapısı önündeki sırada oturuyordu ki savaştığı o geberiklik öyle bir üzerine çullandı ki karşısındaki görüntü gözlerini terk etti; görüntü geri döndüğünde kendini yerde buldu, başı iyi kalpli bir pazarcı kadının kucağındaydı ve etrafında küçük bir kalabalık toplanmıştı.

"Nasılsın annecim, daha iyi misin?" diye sordu kadınlardan biri. "Biraz toparlanabilecek misin?"

"Hastalandım mı ki?" diye sordu ihtiyar Betty.

"Bayılır gibi oldun," dediler cevaben, "ya da nöbet gibi bir şey geçirdin. Debelenmedin ama kaskatı, uyuşmuş gibi durdun."

"Ya!" dedi Betty, hafızasını tazeleyerek. "Uyuşukluk demek. Evet. Bazen oluyor öyle."

Geçmiş miydi peki? diye sordu bir kadın.

"Geçti," dedi Betty. "Eskisinden bile daha sağlam olacağım. Çok teşekkür ederim, canlarım, siz de benim yaşıma geldiğinizde yardım edenleriniz çok olsun!"

Ayağa kalkmasına yardım ettiler ama hala pek duramadığından tekrar sıraya oturttular.

"Başım biraz dönüyor, ayaklarım da ağırlaşmış gibi," dedi ihtiyar Betty, yüzünü daha önce konuştuğu kadının göğsüne dayayarak "Birazdan düzelirim. Bir şeyciğim kalmaz."

"Sorsana," dedi ayakta duran çiftçilerden biri, yemek yediği handan yeni çıkmıştı, "kimi kimsesi yok muymuş?"

"Kimin kimsen yok mu anne?" diye sordu kadın.

"Evet, tabii," dedi Betty. "Beyefendinin sorduğunu duydum da hemen cevap veremedim. Çok var. Benim için meraklanmayın, canım."

"Peki yakınlarda kimsen var mı?" diye sordu erkek sesleri, kadın sesleri de onlara eşlik edip nakaratı uzattılar.

"Yakın sayılır," dedi Betty doğrularak "Siz beni merak etmeyin, komşular."

"Ama yolculuk edecek halde değilsin. Nereye gidiyorsun?" diye sordu merhamet korosu.

"Bütün mallarımı satıp bitirince Londra'ya gideceğim," dedi Betty zorlukla doğrularak "Londra'da çok iyi arkadaşlarım var. Bir noksanım yok. Bana bir şey olmaz. Teşekkür ederim. Beni merak etmeyin."

Sarı tozluklu, mor suratlı, iyi niyetli bir adam, kırmızı, yünlü atkısının üzerinden, "Bırakmamak lazım" dedi.

"Allah aşkına benimle uğraşmayın!" diye bağırdı ihtiyar Betty, üzerine üşüşen korkularla. "Şimdi çok daha iyiyim ve hemen gitmem lazım."

Daha lafını bitirmeden sepetini kaptı, sendeleye sendeleye onlardan kaçmaya çalışıyordu ki aynı adam kolundan tutarak onu durdurdu ve onunla birlikte kasaba doktoruna gelmesi için ısrar etmeye başladı. Muazzam bir azimle kendini toplayan zavallı kadıncağız titreyerek onu kolundan adeta silkeledi ve kaçmaya başladı. Pazarla arasına iki üç kilometre girene, saklanıp biraz soluklanmak için, avlanan bir hayvan gibi bir çalının altına girene kadar da kendini emniyette hissetmedi. Ancak o zaman, kasabadan çıkarken omzunun üzerinden baktığını, yolun kenarında asılı duran Beyaz Aslan tabelasını, kıpır kıpır pazar tezgahlarını, eski gri kiliseyi, arkasından bakan ama peşinden gelmeye kalkışmayan küçük kalabalığı gördüğünü hatırlama fırsatını bulabildi.

İkinci korkutucu hadise de şuydu. Yine öyle kötüleşmiş, sonra birkaç gün daha iyi olmuştu, tuttuğu yol nehir kıyısından gidiyordu ve yağmurlu mevsimlerde öyle sık taşkın olurdu ki yolun yerini göstermek için uzun, beyaz direkler dikilmişti. Onun olduğu yere doğru bir mavna çekiliyordu, seyretmek için kıyıya oturdu. Akıntı yüzünden aradaki halat gevşeyip suya batınca kafası aniden öyle allak bullak oldu ki mavnanın üzerinde ona ciddi ciddi el sallayan ölmüş çocuklarını, torunlarını gördüğünü zannetti; sonra halat tekrar gerilip, elmaslar saçarak sudan çıktığında titreşerek iki paralel ipe bölündü sanki ve uzaklarda olduğu halde garip bir tınlamayla ona çarptı. Tekrar gözlerini açtığında ne mavna, ne nehir ne de gün ışığı vardı, daha önce hiç görmediği bir adam yüzüne mum tutuyordu.

"Bayan," dedi, "nereden geliyorsun, nereye gidiyorsun?"

Kadıncağız o sersemlikle bu soruya nerede olduğunu sorarak karşılık verdi.

"Ben havuz bekçisiyim," dedi adam.

"Havuz bekçisi mi?"

"Ben bekçi yardımcısıyım, burada görevliyim, kanal havuzunun kapısı burası, bu da bekçi kulübesi. Bekçi de yardımcısı da bir gerçi, ikisi de aynı işi yapıyor, öteki adam hastaneye yattı, yerine ben bakıyorum. Hangi kilisedensin?"

"Kilise!" Çabucak sahra yatağından doğrulup el yordamıyla sepetini aramaya başladı, bir taraftan da dehşet içinde adama bakıyordu.

"Kasabada da aynı soruyu soracaklar," dedi adam. "Seni burada misafir sayarlar olsa olsa. Hemen kendi bölgene gönderirler, bayan, son sürat. Yabancı bölgelere bu halde gelip de bakım talep edemezsin, olsa olsa misafir sayarlar."

"Yine o geberiklik!" diye mırıldandı Betty Higden elini başına koyarak. "Evet ona şüphe yok," dedi adam. "Seni buraya ilk getirdiklerinde, geberiklik deseler hafif gelirdi. Hiç arkadaşın var mı, bayan?" "Çok iyi arkadaşlarım var, efendi."

"Senin için bir şey yapabileceklerini düşünüyorsan onları aramam tavsiye ederim," dedi bekçi yardımcısı. "Paran var mı?" "Az bir şey."

"Sende kalsın istiyor musun?" "Elbette!"

"Biliyorsun," dedi bekçi yardımcısı, elleri ceplerinde omzunu silkip, felaket tellalı gibi başını iki yana sallayarak, "kasabaya gidersen kilise yetkilileri parayı elinden alır."

"Ben de kasabaya gitmem."

"Misafir olarak serbest bırakılman ve kendi kilise bölgene gönderilmen için elinde ne kadar para varsa alırlar," dedi.

"Uyarın için teşekkürler, efendi, beni buraya aldığın için teşekkürler, iyi geceler."

"Hele bir dur," dedi bekçi yardımcısı, kapıyla arasına girerek. "Neden böyle titriyorsun, acelen ne bayan?"

"Aman efendi!" dedi Betty Higden. "Ben ömrü billah bu kilisecilerle savaştım, bunlardan kaçtım, bunlara bulaşmadan ölmek istiyorum."

"Bilmiyorum," dedi bekçi yardımcısı düşünceli düşünceli, "seni bırakmalı mıyım bilmiyorum. Alnının teriyle geçimini sağlayan dürüst bir adamım ben, seni bırakırsam başım belaya girebilir. Daha önce de başım belaya girmişti, ne demek olduğunu bilirim, artık daha dikkatli davranıyorum. Buradan bir kilometre ötede -ya da yarım kilometre- ya yine geberiklik gelirse o zaman bana sormazlar mı, dürüst bekçi yardımcısı neden onu sağ salim kiliseye teslim etmek yerine gitmesine izin vermiş diye? Onun konumundaki bir adam bunu yapmalıydı, diyebilirler," dedi bekçi yardımcısı, Betty'nin dehşetinin tellerine kurnazca vurarak; "onu sağ salim kiliseye teslim etmeliydi. Onun gibi bir adamdan bu beklenirdi."

Kaçış

Kapının ağzında duran zavallı, endişe yorgunu, yol yorgunu kadın ellerini kavuşturarak gözyaşlarına boğuldu, büyük bir ızdırapla adama dua ediyor gibiydi.

"Sana söyledim efendi, benim çok iyi arkadaşlarım var. Bu mektup ne kadar doğru konuştuğumu gösterir, onlar benim için de teşekkür eder."

Bekçi yardımcısı mektubu ciddi bir suratla açtı ama yazanları okurken yüzü hiç değişmedi. Okuma bilse değişebilirdi tabii.

"Azıcık param var derken ne kadardan bahsediyordun bayan?" diye sordu dalgın bir havayla.

Hemen ceplerini boşaltan ihtiyar Betty, masanın üzerine bir şilin, iki yarımlık birkaç da peni koydu.

"Seni sağ salim kiliseye vermek yerine gitmene izin verirsem," dedi yardımcı parayı gözleriyle sayarak, "kendi isteğinle bunları burada bırakır mısın?"

"Al, efendi, al, hepsi senin olsun, teşekkür ederim!"

Mektubu ona geri verip paralan birer birer cebine atan bekçi yardımcısı, "Ben hayatımı alnımın teriyle kazanıyorum," diyerek bu mütevazı geliri büyük emekler sarfederek kazanmış gibi elinin tersiyle alnını sildi, "sana mani olmayacağım. İstediğin yere git."

Adam onu bırakır bırakmaz kendini bekçi kulübesinden dışarı attı ve sarsak adımlarla yine yola koyuldu. Ama ileri gitmeye de geri dönmeye de korkuyordu; önündeki küçük kasabanın göğe vuran aydınlığında kaçtığı şeyi görüyordu, ardında bıraktığı her yerde, pazar yerlerinin her taşında da karmakarışık bir dehşet vardı; arka yollara saptı, kafası karıştı, yolunu kaybetti. O gece Samiriyeli'nin son onaylanmış biçiminden kaçıp bir çiftçinin saman yığınına sığındı; o ıssız gecede Samiriyeli'nin kendisi yolun karşısından geçip gitse, kurtuldum diye Allah'a dua ederdi - bunu varın bir düşünün iyi Hıristiyanlar.

Sabah onu yine ayakta buldu ama kararlılığı olmasa da düşüncelerinin berraklığı azalmıştı. Gücünün onu terk ettiğini, hayat mücadelesinin neredeyse sonuna geldiğini anladığı halde koruyucularına gitmenin bir yolunu düşünemiyor, hatta bu fikir aklından bile geçmiyordu. Her şeyi bastıran dehşet, o inatçı, rezil olmadan ölme kararlılığı zayıflayan zihninde kalan son iki şeydi. Hayatı boyunca uğruna mücadele ettiği şeyi gerçekleştirme arzusuyla yoluna devam etti.

Bu küçük hayatın ihtiyaçlarının çekildiği zaman gelmişti. Şu ileriki tarlaya ziyafet sofrası kursalar bir lokma yiyemezdi. Hava soğuk ve yağmurluydu ama farkında bile değildi. Ele geçirilmekten korkan bir suçlu gibi saklana saklana yoluna devam ediyordu zavallı kadın, hava aydınlıkken düşüp kalmaktan ve canlı bulunmaktan ödü kopa kopa. Bunun son gecesi olmasından hiç korkusu yoktu.

Gömleğinin göğsüne dikilmiş kefen parasına hiç dokunmamıştı. Bu günü atlatıp, karanlığın örtüsü altında ölebilse, kimseye muhtaç olmadan ölmüş olacaktı. Ondan önce yakalanırsa, dilenci olduğu ve para taşımaya hakkı olmadığı söylenerek parası elinden alınacak, feci bir düşkünler evine gönderilecekti. Kendi amacına ulaşabilirse, mektup parayla birlikte göğsünde bulunacak, o kibar insanlara geri verildiğinde, "İhtiyar Betty Higden bunun kıymetini bildi; hakkını verdi; yaşadığı müddetçe bunun o korktuğu insanların eline düşmesini izin vermedi," diyeceklerdi. Çok mantıksız, tutarsız, aptalca bir düşünceydi bu ama ölüm vadisinde dolaşanlar biraz aptallaşır; düşük gelirli, tükenmiş, ihtiyar insanların düşünme şekilleri de hayatları kadar sıradandır ve senede on bin pound gelirleri olsa kuşkusuz Fakirler Kanunu'muza daha sağduyulu bir yaklaşım geliştirebilirler.

Arka yolları takip edip insanlardan uzak durarak, saklana saklana kasvetli günü akşam etti bu çilekeş kadın. Ancak başka başıboş kaçakların aksine, gün ilerledikçe gözlerinde parlak bir ateş, zayıf kalbinde bir çarpıntıyla, "Allah bu günü atlatmama yardım eder!" diyordu adeta coşkuyla.

Samiriyeli'den kaçarken hangi hayali eller yol gösteriyordu ona; mezarda susmuş hangi sesler

konuşuyordu onunla; ölmüş çocuğu nasıl kollarında hayal ediyor, üşümesin diye nasıl şalını düzeltip duruyordu; ağaçlar nasıl da kulelere, çatılara, çan kulelerine benziyordu; ne atlılar koşuyordu peşinden bağırarak, "İşte şurda! Dur! Betty Higden, dur!" ve yaklaştıkça dağılıp gidiyorlardı; bunlar anlatılmadan kalsın. Yürüyüp saklanarak saklanıp yürüyerek, bir katilmiş de bütün ülke peşindeymiş gibi günü tüketip geceye kavuştu, zavallı zararsız mahlûk.

"Bataklık gibi bir yerler," diye mırıldanıyordu bazen, hac yolculuğunda, başını kaldırıp da etrafındaki gerçek nesneleri seçebildiğinde. Karanlıkta, ışıklı pencereleri olan kocaman bir bina vardı karşısında. Arkasındaki yüksek bacadan duman çıkıyor, yanında dönen su değirmeninin sesi duyuluyordu. Binayla arasında, üzerine ışıkların yansıdığı bir su birikintisi vardı, kıyısında da birkaç ağaç. "Yüce rabbime şükürler olsun," dedi Betty Higden, kurumuş ellerini havaya kaldırarak, "yolculuğumun sonuna geldim!"

Ağaçların arasında, aradaki dalların arkasından ışıklı pencerelerin hem kendilerini hem de sudaki yansımalarını görebileceği bir ağaç gövdesine kadar süründü. Derli toplu küçük sepetini yanına koydu ve yere çöküp sırtını ağaca verdi. Bu ona Çarmıh'ın dibini hatırlattı ve kendini onun üzerinde ölene sundu. Gücü, göğsündeki mektubu görülecek şekilde düzeltmesine yetti. Sonra da onu terk etti.

"Burada güvendeyim," oldu uyuşan beyninin son düşüncesi. "Çarmıh'ın dibinde ölü bulunduğumda, benim gibi bir insan bulacak beni; şu karşıki ışıkların orada çalışan biri. Artık ışıklı pencereleri göremiyorum ama oradalar. Bunun için şükran duyuyorum."

Karanlık gitmiş, üzerine eğilen bir yüz. "Güse hanım mı bu?"

"Ne dediğini anlamıyorum. Dur dudaklarını şu kanyakla ıslatayım biraz. Onu getirmeye gitmiştim. Çok mu uzattım?"

Gür, siyah saçlarla gölgelenmiş bir kadın yüzüydü bu. Genç ve güzel bir kadının samimi yüzüydü. Ama bu dünyada işim bittiğine göre bu bir melek olmalı.

"Öleli çok oldu mu?"

"Ne dediğini anlamıyorum. Dur dudaklarını bir daha ıslatayım. Olabildiğince çabuk döndüm, yabancılardan korkarsın diye de kimseyi yanımda getirmedim."

"Ölmedim mi ben?"

"Ne dediğini anlamıyorum. Sesin öyle alçak, öyle boğuk ki duyamıyorum. Beni duyuyor musun?" "Evet."

"Evet mi dedin?" "Evet."

"İşten dönüyordum, şu arkadaki patikadan (dün gece vardiyasındaydım), bir inilti duydum ve seni burada buldum." "Nerde çalışıyorsun canım?" "Nerde mi dedin? Kâğıt değirmeninde." "Nerede?"

"Gökyüzüne baktığın için göremezsin. Yakında. Benim yüzümü görebiliyor musun, gökyüzüyle senin aranda?" "Evet."

"Seni kaldırayım mı?" "Daha değil."

"Başını koluma da mı almayayım? Özene özene kaldırırım, anlamazsın

bile."

"Daha değil. Kâğıt. Mektup." "Göğsündeki şu kâğıt mı?" "Hay yaşa!"

"Dur dudaklarını tekrar ıslatayım. Açayım mı? Okuyayım mı?" "Hay yaşa!"

Mektubu hayretle okuyor ve yanında çömeldiği hareketsiz yüze yeni bir ifadeyle, fazladan bir ilgiyle bakıyor. "Bu isimleri biliyorum. Çok duydum." "Bu mektubu gönderir misin canım?"

"Anlamıyorum. Dur dudaklarınla alnını yeniden ıslatayım. Tamam. Ah zavallıcık, zavallı!" Bu kelimeleri dökülen gözyaşları arkasından söylemişti. "Ne istedin? Dur kulağımı iyice yaklaştırayım."

"Mektubu gönderir misin canım?"

"Yazanlara mı? İsteğin bu mu? Gönderirim tabii."

"Onlardan başka kimseye vermezsin di mi?"

"Hayır."

"Sen de yaşlanacaksın, sen de ölüm döşeğine düşeceksin, yemin et canım, başka kimseye vermeyeceksin değil mi?" "Vermem. Yemin ederim."

"Kiliseye vermezsin değil mi?" Vücudu kasılmıştı. "Hayır. Yemin ederim."

"Kilisenin bana dokunmasına, hatta bakmasına bile izin verme olmaz mı?" dedi büyük mücadeleyle. "Hayır. Yemin ederim."

Tükenmiş, ihtiyar yüzü bir şükran ve sevinç bakışı aydınlattı. Gökyüzüne sabitlenmiş karanlık gözler anlam kazanarak, gözyaşlarının döküldüğü merhametli yüze döndü ve yaşlı dudaklar gülümseyerek sordu: "Adın ne canım?"

"Lizzie Hexam."

"İyice çirkinleşmişimdir herhalde. Beni öpmeye korkar mısın?" Soğuk ama gülümseyen ağıza hemen dokunuveren dudaklar verdi cevabı.

"Hay yaşa! Şimdi beni kaldırabilirsin, canım."

Lizzie Hexam usulca, ak saçlı, ıslak başı yerden kaldırdı, ta gökyüzünün yedinci katına kadar.

9. Bölüm -Birisi Bir Kehanette Yer Alıyor

"BU HEMŞİREMİZİ GÜNAHKAR DÜNYANIN SEFALETİNDEN KURTARMA LÜTFUNDA BULUNDUĞUN İÇİN EN KALPTEN ŞÜKRANLARIMIZI SUNARIZ SANA." Dua kitabından bu satırları okuyan Frank Milvey'in sesi biraz huzursuzdu, zira hemşiremizin ardından bu sözleri söylemeye yüzümüz olmadığını, bazen hemşirelerimizin de biraderlerimizin de arkasından bu sözleri okurken dilimizin dolandığını hissetmeden edemiyordu.

Zifos - cesur merhume, başka türlü kendisinden ayrılmayacağını bildiği için kaçıp gidene kadar hiç sırtını çevirmemişti ona - Zifos da kalpten şükran sunacak halde değildi. Zifos'un bu yaptığı bencillik de olsa hoş görülebilir belki çünkü hemşiremiz onun için anneden ileri olmuştu.

Bu sözler, nehir kıyısındaki bir mezarlıkta Betty Higden'ın külleri üzerinde okunmuştu; ne olduğu öyle belirsizdi ki bu mezarlığın, içinde tek bir mezartaşı yoktu, sadece ot bürümüş tümsekler vardı. Bu kayıt kuyut çağında, mezarlarının yerini belirtecek bir şey konması için de yardım makbuzu kesebilseydik, mezar kazıcılarla, tabutçuların itirazı olmazdı herhalde; böylece yeni nesiller nerede kimin yattığını bilirdi; böylece eve dönen asker, denizci, göçmen, babasının, annesinin, oyun arkadaşının, nişanlısının istirahatgahını bulabilirdi. Ne de olsa hepimiz gözlerimizi kaldırıp ölümde eşit olduğumuzu söylüyoruz, gözlerimizi aşağı indirip bu sözü, bu dünyada hayata geçirebiliriz. Duygusal mı olur acaba? Ama sizin ifadenizle, Lordlarım, Beyefendiler, Meclis Üyeleri, kalabalıklarımıza baktığımızda, azıcık duyguyu alacak bol bol yer görmez miyiz?

Duayı okuyan Rahip Frank Milvey'in yanında minyon karısı, Sekreter John Rokesmith ve Bella Wilfer vardı. Zifos dışında, bu fakir mezarın başında matem tutanlar bu kadardı. Elbisesine diktiği paraya tek kuruş eklenmemişti: Bu onurlu kadının ne zamandır yaptığı plana uyulmuştu.

"Kafamdan çıkaramıyorum," dedi Zifos, tören bittikten sonra teselli kabul etmeyen kafasını kilise kapısına dayayarak "Hiç kafamdan çıkaramıyorum, bazen biraz terslenirdim ona, düşündükçe içim acıyor."

Zifos'u rahatlatmaya çalışan Rahip Milvey, içimizden en iyilerinin bile Tezgahının çarkını çevirirken zaman zaman teklediğini, hepimizin pek zayıf, zorlanan, kusurlu, istikrarsız bir güruh olduğumuzu anlattı.

"O öyle değildi, efendim," dedi Zifos, bu iç karartıcı teselliyi, merhum koruyucusuna bir hakaret gibi alarak. "Biz kendi adımıza konuşalım. O bütün vazifelerini yerine getirdi. Benimle uğraştı, bakımlıklarla, kendisiyle, her şeyle. Ah Bayan Higden, Bayan Higden, senin gibi bir kadın, anne, işçi milyonda bir, milyonda bir."

Zifos bu yürekten sözlerle başını kilise kapısından kaldırıp tekrar köşedeki mezara götürdü ve oraya dayayıp tek başına ağlamaya başladı. "Üzerinde bu candan figürle," dedi Rahip Frank Milvey, eliyle gözlerini silerek, "hiç de fakir bir mezar gibi durmuyor. Westminster Abbey'deki heykelli mezarlardan çok daha zengin bence!"

Onu kendi haline bırakıp küçük kapıdan çıktılar. Kâğıt değirmeninin çarkı buradan duyuluyor ve kış manzarasını adeta yumuşatıyordu. Daha yeni gelmişlerdi. Lizzie Hexam, içine Bay Rokesmith'in mektubunu koyduğu ve talimatlarını sorduğu mektuba ilaveten bir iki şey daha anlatmış-n: İniltiyi nasıl duyduğunu, ondan sonra olanları, mezarlığa kadar eşlik ettikleri külleri değirmenin o temiz, güzel, boş deposuna koymak için nasıl izin aldığını, son isteklerin nasıl yerine getirildiğini.

"Hepsini, hatta bir kısmını bile tek başıma yapamazdım," dedi Lizzie. "İstekten yana bir sıkıntım olmazdı da gücüm yetmezdi, buradaki idareci arkadaş olmasa."

"Bizi karşılayan Yahudi değildi herhalde?" dedi Bayan Milvey.

("Neden olmasın ki canım?" diye sordu kocası parantez içinde.)

"Beyefendi Yahudi evet," dedi Lizzie, "karısı da Yahudi, beni onlara gönderen de Yahudi'ydi. Ama bence dünyada onlardan iyi bir halk yoktur."

"Peki ya seni döndürmeye çalışırlarsa!" dedi Bayan Milvey, bir din adamının karısına yaraşır titizlikle.

"Ne yaparlarsa?" diye sordu Lizzie mütevazı bir gülüşle.

"Dinini değiştirtmeye çalışırlarsa," dedi Bayan Milvey.

Lizzie gülümsemeyi sürdürerek başını iki yana salladı. "Bana dinimi sormadılar bile. Hikâyemi sordular, ben de anlattım. Benden çalışkan ve sadık olmamı istediler, ben de söz verdim. Burada çalışan herkese karşı görevlerini memnuniyetle yerine getiriyorlar, biz de aynı şekilde karşılık vermeye çalışıyoruz. Hatta sadece görevlerini yerine getirmekle kalmıyorlar, çok da düşünceli davranıyorlar."

"Seni çok sevdikleri belli oluyor, canım," dedi minyon Bayan Milvey, pek memnun görünmüyordu.

"Sevmediklerini söylesem nankörlük etmiş olurum," dedi Lizzie, "çünkü kısa zamanda burada önemli bir mevkiye yükseldim. Ama onlar kendi dinlerinin gereklerini yerine getiriyor, bizi de rahat bırakıyorlar. Ne kendi dinlerinden ne de bizim dinimizden bahsediyorlar. Bu değirmende bir tek ben olsam yine bir şey değişmezdi. O zavallının hangi dinden olduğunu bile sormadılar bana."

"Canım," dedi Bayan Milvey, kocasının kulağına eğilerek, "onunla konuşsan iyi olacak bence."

"Canım," dedi Rahip Milvey, munis, minyon karısının kulağına eğilerek, "ben o işi başkasına bıraksam iyi olacak. Şimdi hiç müsait bir durum yok. Ortalıkta konuşmaya meraklı çok adam var, yakında birini bulur."

Onlar kendi aralarında konuşurken, Bella da Sekreter de dikkatle Lizzie Hexam'ı inceliyordu. Sözde katilinin kızıyla ilk kez karşılaşan John Harmon'ın, onun yüz hatlarını, tavırlarını dikkatle incelemek için kendine has sebepleri olması doğaldı. Bella, kendi hayatı ve istikbali üzerinde bu kadar büyük etki yaratan bir suçun yanlışlıkla Lizzie'nin babasına yüklendiğini biliyordu; onun ilgisi de, Sekreter'inki gibi sır barındırmasa da doğaldı. ikisi de gerçek Lizzie Hexam'dan çok daha farklı bir şey görmeyi beklemişti ve bu şekilde kendisi farkında olmadan ikisini bir araya getirmişti.

Kâğıt değirmeninin yanındaki tertemiz köye kadar yürümüşler, Lizzie'nin aynı işyerinde çalışan orta yaşlı bir çiftin yanında kaldığı küçük eve gitmişler, Bayan Milvey'le Bella yukarı çıkıp odasını görmüşlerdi ki, değirmenin kampanası çaldı. Lizzie'nin bir süreliğine gitmesi gerekince Sekreter'le Bella ne yapacaklarını bilmez halde küçük sokakta kaldılar; Bayan Milvey köy çocuklarının peşine düşmüş, kendini onların İsrail çocuklarına dönüşme tehlikesi olup olmadığını araştırmaya vakfetmişti; Rahip Frank'e gelince -doğrusu- ruhani işlevlerinin bu cephesini savsaklayıp, ortadan kaybolmayı tercih etmişti.

Uzun bir sessizlikten sonra Bella: "Üstlendiğimiz vazife hakkında konuşsak daha iyi olmaz mı Bay Rokesmith?" diye sordu.

"Elbette," dedi Sekreter.

"Herhalde," dedi Bella biraz kekeleyerek, "bu vazife ikimize de verildi. Yoksa ikimiz de burada olmazdık değil mi?" "Herhalde," dedi Sekreter.

"Bay ve Bayan Milvey'le birlikte gelebileceğimi söylediğimde," dedi Bella, "Bayan Boffin gitmemi özellikle rica etti, ona Lizzie Hexam hakkında karınca kararınca rapor verebilmem için -öyle pek büyük kıymeti yok, Bay Rokesmith, sadece kadın gözüyle olması dışında- hatta belki bu bile sizin gözünüzde daha kıymetsiz hale getirebilir."

"Bay Boffin de beni aynı maksatla gönderdi," dedi Sekreter.

Konuşurken küçük sokaktan çıkıp nehir kıyısında ağaçlık bir alana giriyorlardı.

"Lizzie hakkındaki düşünceleriniz olumlu mu Bay Rokesmith?" diye devam etti Bella, bütün adımları kendisinin attığının bilincinde. "Çok olumlu."

"Ne güzel! Çok saf bir güzelliği var değil mi?" "Çarpıcı bir görünümü var."

"İnsana dokunaklı gelen hüzünlü bir hali var. En azından ben - yanlış anlamayın Bay Rokesmith, size kendi naçiz fikrimi benimsetmeye çalışmıyorum," dedi Bella, mahcup bir tavırla özür dileyip, meramını açıklayarak, "karşılıklı konuşalım diye söylüyorum."

"O hüznü ben de fark ettim," dedi Sekreter sesini biraz alçaltarak, "umarım geri alınan şu haksız itham yüzünden değildir."

Konuşmadan bir müddet yürüdükten sonra Bella, çaktırmadan Sekreter'e bir iki kere baktıktan sonra aniden patladı: "Rica ederim Bay Rokesmith, böyle katı olmayın, bana böyle soğuk davranmayın; gönül indirin! Sizinle iki eşit gibi konuşmak istiyorum."

Sekreter'in birden yüzü aydınlandı: "inanın bana sizi düşündüğüm için böyle davranıyorum. Doğal davranırsam yanlış anlamanızdan korktuğum için kendimi mesafeli davranmaya zorluyordum. Buyrun. Yok bilin."

"Teşekkür ederim," dedi Bella, küçük elini uzatarak. "Beni affedin."

"Hayır!" diye bağırdı Sekreter heyecanla. "Siz beni affedin!" Çünkü Bella'nın gözlerinde yaşlar vardı ve dünyadaki bütün pırıltılardan daha güzel görünüyordu ona (gerçi taşıdıkları sitemle onu can evinden vuruyorlardı).

Biraz daha ilerlemişlerdi. "Benimle konuşmak istemiştiniz," dedi Sekreter, uzun süredir üzerine musallat olan gölgeyi silkelemiş halde, "Lizzie Hexam hakkında. Ben de lafa nereden başlayacağımı bilsem aynı konuda konuşmak istiyordum."

"Artık nereden başlayacağınızı bildiğinize göre," dedi Bella, kelimenin altına gamzelerinden birini koyarak onu italik yapmış gibi, "ne diyecektiniz söyleyin lütfen."

"Muhakkak hatırlayacaksınız, Bayan Boffin'e yazdığı kısa ama özlü mektupta adının ve yaşadığı yerin aramızda sır olarak kalmasını rica etmişti."

Bella başıyla onayladı.

"Benim vazifem bu ricayı neden yaptığını bulmak. O geri alınan suçlamaya rağmen halen üzerinde bir şaibe kalıp kalmadığını öğrenmem gerek, hem Bay Boffin'in talimatı böyle hem de ben çok istiyorum. Yani bu itham ona herhangi birisi karşısında, hatta kendi içinde bir mağduriyet yaşatıyor mu?"

"Evet," dedi Bella, düşünceli düşünceli başını sallayarak; "anlıyorum. Çok ferasetli, ince bir yaklaşım."

"Belki farkına varmamışsınızdır, Bayan Wilfer ama siz onunla nasıl ilgilendiyseniz o da sizinle aynı şekilde ilgilendi. Siz nasıl onun güz - görünümü ve tavırlarından etkilendiyseniz o da sizinkilerden etkilendi."

"Gerçekten de farkına varmamışım," dedi Bella, yine gamzesiyle altını çizerek, "doğrusu zevkine... "

Sekreter gülümseyerek elini kaldırdı ve "bunu söylemesen daha iyi" der gibilerinden lafını böldü. Küçük şımarıklık teşebbüsü yanda kesilen Bella kulaklarına kadar kızardı.

"Bu yüzden de," diye devam etti Sekreter, "gitmeden önce onunla yalnız konuşabilirseniz, aranızda kolayca doğal bir sırdaşlık kurulacağına eminim. Elbette kimse sizden bu sırları açık etmenizi istemeyecek; isteseler de yapmazsınız zaten. Ama bu soruyu ona sormaya itirazınız yoksa -bu konudaki hislerinden emin olabilmemiz için- doğru bir cevap alma şansınız hepimizden daha fazla. Bay Boffin bu konuya çok önem veriyor. Ben de," diye ekledi Sekreter bir an durakladıktan sonra, "kendime has sebeplerle çok önem veriyorum."

"Bu konuda bir faydam olabilirse," dedi Bella, "çok mutlu olurum Bay Rokesmith; zira bugünkü hazin sahneden sonra kendimi dünyada epey faydasız hissetmeye başladım."

"Öyle demeyin," dedi Sekreter.

"Ama cidden böyle hissediyorum!" dedi Bella, kaşlarını kaldırarak.

"Bu dünyada bir başkasının yükünü hafifletebilen hiç kimse faydasız değildir," dedi Sekreter.

"İnanın ben böyle bir şey yapmıyorum, Bay Rokesmith," dedi Bella ağlamaklı.

"Babanız için de mi?"

"Benim kendini umursamayan, kolayca tatmin olan, sevecen, biricik babam! Tabii! O öyle zannediyor!"

"Öyle zannetmesi yeter," dedi Sekreter. "Müdahale ettiğim için kusma bakmayın; kendinizi kınadığınızı duymak hoşuma gitmiyor."

"Ama siz de zamanında beni kınamıştınız, beyefendi," diye düşündü Bella somurtarak, "umarım başınıza açtığınız bu işten memnun kalmışsınızdır!" Ama bu manaya gelecek bir şey söylemedi. Hatta tam tersi manaya gelecek bir şey söyledi.

"Bay Rokesmith, birlikte doğal bir biçimde konuşmayalı o kadar uzun zaman geçti ki başka bir konuyu açmaya biraz çekiniyorum. Bay Boffin. Ona ne kadar minnettar olduğumu biliyorsunuz, değil mi? Ona büyük saygı beslediğimi ve kendi cömertliğinden kaynaklanan güçlü bağlarla bağlı olduğumu biliyorsunuz."

"Şüphesiz. En sevdiği arkadaşının siz olduğunu da biliyorum."

"Bu da," dedi Bella, "ondan bahsetmeyi çok zorlaştırıyor. Ama... Size iyi davranıyor mu?"

"Bana nasıl davrandığını görüyorsunuz," dedi Sekreter, sabırlı ama gururlu bir havayla.

"Evet, üzüntüyle görüyorum," dedi Bella hararetle.

Sekreter ona öyle ışıltılı bir bakışla baktı ki yüzlerce kez teşekkür etse bu kadar çok şey söylemiş olmazdı.

"Üzüntüyle görüyorum," diye tekrarladı Bella, "ve genellikle bana kendimi çok kötü hissettiriyor. Çünkü bunu onayladığımın ya da bunda dolaylı bir payımın olduğunun düşünülmesine katlanamıyorum. Çok kötü hissediyorum çünkü servetin Bay Boffin'i bozduğunu kabul etme mecburiyetine katlanamıyorum."

"Bayan Wilfer," dedi Sekreter yüzünde güller açarak, "servetin sizi bozmadığını öğrenmenin beni ne kadar sevindirdiğini bilseniz, başkasından gördüğüm hakaretleri fazlasıyla telafi ettiğini de tahmin ederdiniz."

"Lütfen benden bahsetmeyin!" dedi Bella, eldiveniyle sabırsızca kendisine vurarak. "Beni o kadar iyi tanımıyorsunuz... "

"Ne kadar, sizin kendinizi tanıdığınız kadar mı?" diye sordu Sekreter, onun sustuğunu görünce. "Siz kendinizi tanıyor musunuz?"

"Epeyce tanıyorum," dedi Bella, kendinden umudu kesmiş sevimli bir edayla, "daha iyi tanıdıkça da pek matah bir şey görülmüyor. Ama Bay Boffin'e dönelim."

"Bay Boffin'in bana eskisi gibi davranmadığı, beni eskisi gibi görmediği," dedi Sekreter, "inkar edilemez. Fazlasıyla açık."

"İnkar etmek mi isterdiniz, Bay Rokesmith?" diye sordu Bella hayretle.

"Edebilsem ederdim tabii, sırf kendim için bile olsa."

"Doğru," dedi Bella, "sizi çok yoruyor olmalı, hem - bu ekleyeceğim şeyi yanlış anlamayacağınıza söz verir misiniz Bay Rokesmith?"

"Bütün kalbimle."

"Bana öyle geliyor ki, zaman zaman," dedi Bella tereddütle, "sizi kendi gözünüzde de biraz küçük düşürüyor olmalı?"

Başının bir hareketiyle bu sözü onaylayan ama hiç de onaylıyormuş gibi görünmeyen Sekreter dedi ki:

"İkimizin de oturduğu bu evdeki konumumun sıkıntılarına katlanmak için çok kuvvetli sebeplerim var, Bayan Wilfer. İnanın bana bu sebeplerin hiçbiri parayla ilgili değil. Doğrudur, kaderin tuhaf oyunları yüzünden hayattaki mevkimi kaybettim. Nazik ve hoş bir duygu yakınlığıyla, gördüğünüz (ve görmediğiniz) şeylerin gururumu kıracağını tahmin ediyorsunuz, ama beni sessizce bunlara katlanmaya mecbur bırakan başka kaygılarım var. Onlar çok daha kuvvetli."

"Sanırım, Bay Rokesmith," dedi Bella, gizemli sözlerinden duyduğu merakla ona bakarak, "kendinizi bastırdığınızı ve pasif davranmaya zorladığınızı fark ettim."

"Haklısınız. Kendimi bastırıyorum ve belli bir şekilde davranmaya zorluyorum. Munis bir karakterim olduğu için boyun eğmiyorum. Belli bir maksadım olduğu için boyun eğiyorum."

"!yi bir maksattır, umarım," dedi Bella.

"İyi bir maksattır, umarım," diye cevap verdi Sekreter, gözlerinin içine bakarak.

"Bazen bana öyle geliyor ki," dedi Bella gözlerini kaçırarak, "Bayan Boffin'e duyduğunuz büyük saygı sayesinde dayanıyorsunuz."

"Bunda da haklısınız. Onun için her şeyi yaparım, her şeye dayanırım. O iyi kalpli kadına duyduğum hürmeti ifade edecek kelime bulamıyorum."

"Ben de aynı şekilde! Size bir soru daha sorabilir miyim Bay Rokesmith?"

"İstediğiniz kadar sorabilirsiniz."

"Bay Boffin'in değiştiğini gördükçe nasıl acı çektiğini görüyorsunuz değil mi?"

"Görmem mi, sizin de gördüğünüz gibi günbegün görüyorum ve ona acı verdiğim için büyük keder duyuyorum."

"Siz mi acı veriyorsunuz?" diye çabucak bu sözü tekrarladı Bella, kaşlarını kaldırarak.

"Maalesef genelde ben sebebiyet veriyorum."

"Belki bana söylediği gibi size de, her şeye rağmen onun dünyanın en iyi adamı olduğunu söylüyordur sık sık."

"Kocasına olan o samimi, güzel bağlılığıyla size söylediğini sıkça duyuyorum," dedi Sekreter yine aynı açık bakışlarla, "ama bana söylediğini doğrulayamayacağım."

Bella bu bakışlara, bir an hülyalı, dalgın bakışlarla cevap verdikten sonra güzel başını, hayattan dersler çıkaran (en iyisinden) gamzeli bir filozof gibi birkaç kere yavaş yavaş salladı; iç geçirdi ve kendinden nasıl ümit kesmişse her şeyden de ümidini keserek teslim oldu.

Her şeye rağmen çok hoş bir yürüyüş olmuştu. Ağaçlarda yaprak, nehirde su sümbülü yoktu belki ama gökyüzünün güzel mavisi mevcuttu ve sudan yansıyordu; ayrıca akıntıyla aynı yönde esip suyu ürperten enfes bir rüzgâr vardı. İnsan elinden çıkma hiçbir ayna yoktur ki, yansıtmış olduğu bütün görüntüler tekrar yüzeyinden

geçse, bir dehşet ya da sıkıntı sahnesi göstermesin. Ama nehrin devasa dingin aynası, o sakin kıyılar arasında yansıtmış olduğu her şeyi yeniden gözler önüne serse, huzurlu, kırsal, çiçek çiçek olmayan hiçbir şey çıkmayacaktı sanki gün yüzüne.

Az önce dolmuş olan mezardan, Johnny'den ve daha başka şeylerden bahsederek yürümeye devam ettiler. Geri dönerlerken onları aramaya gelen tezcanlı Bayan Milvey'le karşılaştılar; köyde bir Hıristiyan okulu olduğu, üzerindeki yegane Yahudi etkisinin de bahçesinde görüldüğü, çocuklar için korkulacak bir durum olmadığı bilgisiyle gelmişti. Köye geri döndüklerinde Lizzie Hexam da kâğıt değirmeninden geliyordu. Bella kendi evinde onunla konuşmak üzere diğerlerinden ayrıldı.

"Fakir odamın kusuruna bakmayın," dedi Lizzie gülümseyerek onu buyur ederken ve ateşin yanında şeref konuklarına ayırdığı yere oturttu.

"Zannettiğin kadar fakir değil, canım," dedi Bella, "ben daha nelerini gördüm." Gerçekten de, bembeyaz bir baca içine yerleştirilmiş gibi gelen, daracık bir dönen merdivenle çıkıldığı, tavanı pek alçak, zemini pek yıpranmış olduğu ve kafesli penceresi pek küçük kaldığı halde, Bella'nın kiracı almak mecburiyetine kederlendiği, kendi evindeki odasından kat kat daha güzeldi.

İki kız ateşin yanında birbirlerine bakarken hava kararmaya başlamıştı. Loş odayı sadece ateş aydınlatıyordu. Şömine yerinde o eski mangal, alevler arasında da o eski boşluk olabilirdi pekala.

"Kendi yaşıma bu kadar yakın ve bu kadar güzel bir hanımefendi tarafından ziyaret edilmek," dedi Lizzie, "benim için yeni bir şey. Size bakmak büyük zevk."

"Bana söyleyecek bir şey kalmadı," dedi Bella kızararak, "çünkü ben de sana bakmanın büyük zevk olduğunu söyleyecektim, Lizzie. Ama bir başlangıç olmadan da başlayabiliriz değil mi?"

Lizzie, aynı güzellikte bir samimiyetle uzatılmış olan, güzel, küçük eli tuttu.

"Canım," dedi Bella, sandalyesini biraz daha yakma çekip, yürüyüşe çı-kacaklarmış gibi Lizzie'nin koluna girerek, "sana bir şey söylemekle görevlendirildim, büyük ihtimalle de yanlış söyleyeceğim ama becerebilsem doğru söylemek isterdim. Bay ve Bayan Boffin'e yazdığın mektupla ilgili. Nasıl desem. Evet! Demek istediğim şu."

Bu mukaddemenin ardından Bella, Lizzie'nin o dokunaklı gizli kalma ricasına lafı getirdi, sonra özenle o haksız ithamdan ve geri alınışından bahsederek, bu ricayla uzaktan yakından alakası olup olmadığını sordu. "Bana öyle geliyor ki canım," dedi Bella, işkadını havasıyla ilerleyişine kendisi de şaşarak, "bu konu sana acı veriyor ama ben de işin içine karışmış vaziyetteyim; çünkü - bilmem haberin var mı ya da tahmin ediyor musun ama - vasiyette adı geçen kız benim, kendisi lütfedip beni beğenseydi o talihsiz adamla evlenmem gerekecekti. Yani kendi rızam olmadan bu işin içine çekildim, sen de aynı şekilde, aramızda pek büyük bir fark yok."

"Adını sık sık duyduğum Bayan Wilfer'ın siz olduğunuza şüphem yoktu," dedi Lizzie. "Tanımadığım dostumun kim olduğunu söyleyebilir misiniz?"

'Tanımadığın dostun?" dedi Bella.

"Zavallı babama yapılan ithamı geri aldıran ve yazıp bana gönderen kişi." Bella ondan bahsedildiğini hiç duymamıştı. Kim olduğuna dair en ufak bir fikri yoktu.

"Ona teşekkür etmek isterdim," dedi Lizzie. "Benim için çok büyük bir şey yaptı. Günün birinde ona teşekkür etmeme izin vereceğini umuyorum. Bana bunun şeyle alakası var mı diye sormuştunuz... "

"İthamla," diye hatırlattı Bella.

"Evet. Burada gizli ve münzevi bir hayat yaşamamla alakası var mı diye soruyorsanız, hayır yok."

Lizzie Hexam başını iki yana sallayarak bu cevabı verdikten sonra bakışlarını ateşe çevirdi. Kavuşturduğu ellerindeki sakin kararlılık, Bella'nın zeki gözlerinden kaçmamıştı.

"Yalnız yaşadın mı çok?" diye sordu Bella.

"Evet. Benim için yeni değil. Babacığım hayattayken de gece olsun, gündüz olsun saatlerce yalnız kalırdım." "Kardeşin varmış, öyle mi?"

"Kardeşim var ama benimle arası bozuk. Çok iyi bir çocuk, ama, çalışkanlığıyla kendini kurtardı. Şikayetim yok ondan."

Gözleri ateşin ışıltısında bu sözleri söylerken yüzüne bir an keder hakim oldu. Bella bunu fırsat bilip elini tuttu.

"Lizzie, kendi yaşında bir kız arkadaşın var mı bilmek istiyorum."

"Hep yalnızdım, hiç arkadaşım olmadı," cevabı geldi.

"Benim de," dedi Bella. "Gerçi ben yalnız yaşamadım, doğrusu, daha yalnız olmayı istediğim anlar çoktur. Annemin yüzünün haşmetli köşelerinde ağrılarla Trajik bir Peri gibi ortalıkta dolaşmasından, Lavvy'nin hainliklerinden iyidir - tabii ikisini de çok severim o ayrı. Benimle arkadaş olmanı çok isterdim, Lizzie. Mümkün mü sence? Belki kanarya kuşu kadar karakterim yoktur, canım ama bana güvenebilirsin."

Ayaklarını yere bastıracak bir amacın yokluğundan başı dönen, küçük şeyler arasında koşuşturmaktan kaprisli olmuş, bu şımarık, oyuncu, şefkatli mizacın bir büyüsü de yok değildi. Lizzie için öyle yeni, öyle hoş, hem kadınsı hem çocuksu bir şeydi ki onu hemen kazandı. Bella, içinde belli belirsiz bir şüphe taşıyormuş gibi başını yana eğip kaşlarını kaldırarak bir kez daha, "Ne dersin mümkün mü Lizzie?" dediğinde, Lizzie bunun mümkün olduğunu sorguya yer bırakmayacak şekilde gösterdi.

"Söylesene canım," ded Bella, "sorun nedir, neden böyle yaşıyorsun."

Lizzie giriş kabilinden, "Eminim senin pek çok aşığın vardır. .." diye lafa başlamıştı ki Bella küçük bir hayret çığlığıyla onu böldü.

"Hiç de yok!"

"Bir tane bile mi?"

"Bilmem! Belki bir tane vardır," dedi Bella. "Gerçekten de bilmiyorum. Eskiden bir tane vardı ama şu anda bu konuda ne düşündüğünü bilmiyorum. Belki yarım daha vardır (o salak George Sampson'ı hesaba katmıyorum tabii). Neyse beni boşver. Seni merak ediyorum asıl."

"Birisi var," dedi Lizzie, "beni sevdiğini söyleyen, tutkulu, öfkeli bir adam var, eminim seviyordur. Kardeşimin arkadaşı. Kardeşim onu ilk getirdiğinde içimde bir şeyler ondan kaçmak istedi ama onu son gördüğümde korkudan ödümü koparttı." Sustu.

"Ondan kaçmak için mi geldin buraya, Lizzie?"

"Beni korkuttuktan hemen sonra geldim."

"Burada da korkuyor musun ondan?"

"Genelde korkak bir yapım yoktur ama ondan daima korkarım. Londra'da olanlarla ilgili gazete okumaya, anlatılanları dinlemeye korkuyorum, birilerine bir fenalık yaptığını duyacağım diye."

"O zaman ondan kendin için korkmuyorsun, öyle mi?" dedi Bella bu sözleri biraz kafasında çevirdikten sonra.

"Buralarda karşılaşsam kendim için de korkardım. Geceleri işe gidip gelirken hep etrafı kolluyorum."

"Londra'da kendi kendine bir fenalık yapacağından mı korkuyorsun canım?"

"Hayır. Belki kendine bile zararı dokunabilir ama pek tahmin etmiyorum."

"Öyleyse," dedi Bella hünerle, "başka biri var sanki."

Lizzie cevap vermeden önce bir an ellerini yüzüne kapattı: "Sözleri sürekli kulaklarımda yankılanıyor, onları söylerken duvara indirdiği yumruk hep gözümün önünde. Hatırlamaya değmeyeceğine ikna etmeye çalıştım kendimi ama bir türlü hafife almayı başaramadım. 'Umarım onu öldürmem!' dediğinde elinden kan damlıyordu."

İrkilen Bella, Lizzie'nin beline sıkı sıkı sarıldı, sonra ikisi birlikte ateşe bakarken sakin, yumuşak bir sesle sordu:

"Öldürecekmiş ha! Kimi kıskanıyor bu adam?"

"Bir beyefendiyi," dedi Lizzie. "Nasıl anlatacağımı bilmiyorum, benim çok üzerimde, hayat tarzımın çok üzerinde bir beyefendi, babamın ölüm haberini verdi bana ve o zamandan beri ilgisini eksik etmedi."

"Seni seviyor mu?"

Lizzie başını iki yana salladı.

"Seni beğeniyor mu?"

Lizzie başını sallamayı bırakıp, elini, belinin çevresindeki canlı kuşağa bastırdı.

"Seni buraya gelmeye o mu yönlendirdi?"

"Hayır! Burada olduğumu bilmesini, beni nerede bulacağına dair en ufak bir ipucu edinmesini kesinlikle istemem."

"Lizzie'ciğim! Neden?" diye sordu Bella bu çıkışa hayret ederek. Ama sonra Lizzie'nin yüzünü okuyup çabucak ekledi: "Yok, tamam. Nedenini söyleme. Aptalca bir soruydu. Anladım."

Üzerlerine bir sessizlik çöktü. Lizzie başını eğmiş, ilk hayallerini besleyen alevlere bakıyordu, kardeşini içinden çekip aldığı o sefil hayattan ilk kaçışları onlara olmuştu.

"Artık her şeyi biliyorsun," dedi gözlerini Bella'ya kaldırarak. "Eksik kalmadı. Hakiki dostum olan çok iyi bir amcanın yardımıyla buraya saklanmaya geldim. Hayatımın bir kısmında, babamla birlikte yaşarken bazı şeyler vardı -nedir diye sorma- onlara savaş açmıştım, düzeltmeye çalışıyordum. Babamı bırakmadan daha fazlasını yapamazdım; ama bazen vicdanımda ağırlık yapıyorlar. Elimden gelenin en iyisi yaparak zamanla onları silebilirim inşallah."

"Hak etmeyen birine duyduğun bu zaafı da sil, Lizzie," dedi Bella tatlı bir sesle.

"Hayır. Onu silmek istemiyorum," dedi telaşla, "Onun bunu hak etmediğine inanmak istemiyorum, inanmıyorum. Bu bana hiçbir şey kazandırmaz, ama neler kaybettirir."

Bella cevap vermeden önce, konuşkan küçük kaşları bir müddet ateşe itiraz etti:

"Sana baskı yaptığımı düşünme ama Lizzie, sence de huzur, umut, hatta özgürlük kazanmaz mısın? Böyle saklanarak yaşamaktansa doğal, sağlıklı bir hayat sürmek daha iyi değil mi? Sorduğum için bağışla ama bu bir kazanç olmaz mı?"

"Bir kadının kalbinde - senin sözünü ettiğin zaaf varsa," dedi Lizzie, "kazanç peşinde koşabilir mi?"

Bu soru, Bella'nın babasına da aktardığı hayat görüşüne öyle aykırıydı ki içinden, "Seni pis paragöz!

Duydun mu bunu? Kendinden utanmıyor musun?" dedi ve kendi kendine küçük bir yumruk atmak için kollarını Lizzie'nin belinden çözdü.

"Demin sana çok şeyler kaybettireceğini söylemiştin, Lizzie," dedi Bella, kendine bu cezayı verdikten sonra yeniden konuya dönerek, "ne kaybedeceğini söyler misin?"

"Gün boyu yanımda taşıdığım en iyi anılan, bana kuvvet veren en güzel şeyleri kaybederim. Onun eşiti olsaydım ve beni sevmiş olsaydı, onu daha iyi, daha mutlu yapmaya çalışacağıma, onun da aynı şeyi yapacağına inancımı kaybederim. Sırf boşa gittiğini düşünmesin diye bütün zorlukların üstesinden gelerek, onun sayesinde edindiğim azıcık eğitime verdiğim kıymeti kaybederim. Onun bir tür resmini kaybederim -ben bir hanımefendi olsaydım ve o beni sevseydi nasıl olacağını- o resim hep yanımda ve o yanımdayken kötü bir şey, yanlış bir şey yapamazmışım gibi geliyor bana. O değerli bilgiyi kaybederim; onu tanıdığımdan beri bana sadece iyiliği dokunduğu, benim içimde büyük bir değişiklik yaptığı bilgisini - ellerimdeki değişiklik gibi, eskiden nehirde babamın kayığında kürek çekerken ellerim kuru, çatlak, sert ve esmerdi, bu yeni iş onları yumuşatıp narinleştirdi, bak."

Uzattığı elleri titriyordu ama takatsizlikten değil.

"Beni anla, canım," diye devam etti, "bu dünyada benim için o güzel resimden başka herhangi şey olabileceğini hayal dahi etmedim onun, senin içinde bunu anlayacak kudret olmasa anlatmam mümkün olmazdı. O nasıl düşünmediyse ben de karısı olmam ihtimalini hayal etmedim hiç -kelimeler bundan daha güçlü olamaz. Yine de onu seviyorum. Onu öyle çok, öyle derinden seviyorum ki bazen pek matah bir hayatım olmasa da onunla gurur duyduğumu, ondan memnun olduğumu hissediyorum. Ona hiçbir faydası olmasa da onun için acı çekmekten gururluyum ve memnunum, o bunu hiç bilmese, hiç umursamasa da."

Bella, kendi yaşındaki bu kızın ya da kadının, derin, bencillikten uzak tutkusunu, doğru anlaşılacağına duyduğu güvenle, cesaretle gözler önüne sermesi karşısında yerine zincirlenmiş gibi oturuyordu. Hiç böyle bir şey yaşamamış, var olduğunu bile düşünmemişti.

"Pek berbat bir gece, geç vakitti," dedi Lizzie, "buradan çok farklı olan, nehir kıyısındaki eski evimde gözleri bana ilk baktığında. Belki bir daha bana hiç bakmayacak gözleri. Keşke hiç bakmamış olsalardı; umarım bir daha hiç bakmazlar. Ama o gözlerin hayatıma getirdiği ışığı dünyada hiçbir şeye değişmem. Sana her şeyi anlattım, canım. Bu sırrı birine vermiş olmak bana biraz tuhaf gelse de pişman değilim. Sen gelmeden önce tek kelimesini kimseye söylemeye niyetim yoktu; ama sen gelince fikrim değişti."

Bella onu yanağından öptü ve güveni için teşekkür etti. "Keşke bu güveni daha fazla hak eden biri olsaydım," dedi Bella.

"Nasıl yani?" diye sordu Lizzie, duyduklarına inanamıyormuş gibi gülerek.

"Bu sırrı saklamak manasında söylemiyorum," dedi Bella, "çünkü tek hecesini olsun benden almak için önce beni lime lime etmeleri gerek, ama bu da büyük meziyet değil çünkü zaten keçi gibi inatçıyımdır. Demek istediğim şu, Lizzie, ben kendini beğenmiş küstahın tekiyim ve sen beni mahcup ediyorsun."

Bella'nın başını hararetle iki yana sallaması yüzünden çözülen güzel kahverengi saçlarını yukarı topladı Lizzie; bir taraftan da ona itiraz ediyordu, "Canım, nasıl söz öyle!"

"Hıh! Canım diyorsun iyi hoş," dedi Bella şımarık şımarık sızlanarak, "çok da hoşuma gidiyor ama kimsenin canı olacak biri değilim ben. İşe yaramazın tekiyim!"

"Canım!" diye çıkıştı Lizzie yine.

"Sığ, soğuk, paragöz, dar canavar!" dedi Bella, son sıfatın üzerine kuvvetle basa basa.

"Sence öyle olsan ben anlamaz mıyım?" diye sordu Lizzie dingin gülüşüyle, Bella'nın saçını toplama işini

bitirmişti.

"Anlar mısın gerçekten?" dedi Bella. "Beni daha iyi tanıdığını mı düşünüyorsun? Keşke öyle olsa ama maalesef kendimi en iyi ben tanıyorum."

Kahkahayı koyuveren Lizzie, sen hiç kendi yüzünü gördün mü, kendi sesini duydun mu diye sordu.

'Tabii," dedi Bella, "habire aynaya bakanın, saksağan gibi bütün gün gevezelik yaparım."

"Ben senin yüzünü gördüm ve sesini işittim," dedi Lizzie, "ve hiç kimseye söylemeyeceğimi düşündüğüm şeyleri sana söylemeye teşvik etti bunlar beni - yanılmadığıma o kadar emindim ki. Bu sana kötü görünüyor mu?"

"Hayır, görünmüyor," dedi Bella, tatlı bir gülüşle tatlı bir hıçkırık arasında kendini tutup dudaklarını büzerek.

"Eskiden ateşin içinde resimler görürdüm," dedi Lizzie oyuncu bir sesle, "kardeşimi oyalamak için. Sana şu ateşin parladığı yerde ne gördüğümü söyleyeyim mi?"

Ayağa kalkmış şöminenin önünde duruyorlardı, artık ayrılma zamanı gelmiş, vedalaşmak için birbirlerine sarılmışlardı.

"Orada ne gördüğümü sana söyleyeyim mi?" diye sordu Lizzie.

"Sığ canavarı mı?" diye sordu Bella kaşlarını kaldırarak.

"Kazanmak için her şeyi yapmaya değecek bir kalp, zaten çoktan kazanılmış. Bir kere kazanıldı mı, onu kazanan uğruna ateşe, suya atılacak, yolundan dönmeyecek, yılmayacak bir kalp."

"Bu kalp bir kıza mı ait?" diye sordu Bella, kaşlar eşliğinde.

Lizzie başını salladı. "Peki bu kalp kimin?"

"Senin," dedi Bella.

"Hayır. Apaçık, besbelli senin."

Böylece konuşma ikisinin birbirine söylediği güzel sözlerle bitti. Bella arkadaş olduklarını ona tekrar tekrar hatırlattıktan sonra yakında tekrar buralara geleceğine söz verdi. Akabinde Lizzie işine, Bella da yol arkadaşlarına katılmak üzere hana koştu.

"Biraz ciddi görünüyorsunuz, Bayan Wilfer," dedi Sekreter onu görür görmez.

"Biraz ciddi hissediyorum," dedi Bayan Wilfer.

Bunun dışında tek bir şey söyledi: Lizzie Hexam'ın sırrının ne o acımasız ithamla ne de onun geri alınmasıyla bir ilgisi vardı. Aynen öyle! dedi Bella; bir şeyden daha bahsedebilirdi, Lizzie ona bu yazılı beyanı gönderen, tanımadığı dostuna teşekkür etmeyi çok istiyordu. Öyle mi? dedi Sekreter. Hı hı! Bella ona bu bilinmeyen dostun kim olduğunu biliyor mu diye sordu? En ufak bir fikri yoktu.

Oxfordshire sınırlarına gelmişlerdi, ihtiyar Betty Higden buralara kadar savrulmuştu. Trenle döneceklerdi. İstasyon yakın olduğu için Rahip Frank ve Bayan Frank, Zifos, Bella ve Sekreter yürüyerek gitmeye karar verdiler. Kırlık yerde patikalar beş kişiyi alacak kadar geniş olmadığından Bella'yla Sekreter arkada kaldı.

"İnanır mısınız, Bay Rokesmith," dedi Bella, "Lizzie Hexam'ın kulübesine gittiğimden beri seneler geçmiş gibi geliyor."

"Bir güne çok şey sığdırdık," dedi Sekreter, "mezarlıkta da çok fena oldunuz. Biraz fazla yoruldunuz."

"Hayır, hiç yorgun değilim. Ne demek istediğimi tam ifade edemedim. Aradan çok zaman geçmiş gibi

gelmiyor ama çok şeyler olmuş gibi geliyor, yani bana."

"İyi şeylerdir umarım."

"Umarım," dedi Bella.

"Üşümüşsünüz, titriyorsunuz. Şu yanımda taşıdığım battaniyeyi sırtınıza koyayım mı? Şöyle omzunuzun üzerinde katlasam elbiseniz buruşur mu acaba? Böyle de çok ağır olacak, etekleri yere sürtünecek. Nasıl olsa koluma giremeyeceksiniz, ucunu kolumda taşıyayım."

Girebilirim, diye düşündü. Nasıl yaptı etti, iyice sarmalanmış olduğu halde kolunu dışarı çıkarmanın bir yolunu buldu ve Sekreter'in koluna girdi.

"Lizzie'yle uzun ve ilginç bir konuşma yaptım, Bay Rokesmith, bana bütün sırlarını açtı."

"Saklamak elinden gelmemiştir," dedi Sekreter.

Bella olduğu yerde durup ona baktı, "Nasıl oluyor da tam bana söylediği şeyi söyleyebiliyorsunuz hayret!"

'Tahmin ettim çünkü bu konuda ben de aynen onun gibi hissediyorum."

"Bu tam olarak ne manaya geliyor, beyefendi?" diye sordu Bella tekrar yürümeye başlayarak.

"Onun - herhangi birinin - güvenini kazanmak istemeniz yeter, başarısız olmanız imkânsız."

Demiryolu bu noktada, bilgiç bilgiç yeşil gözünü kapayıp kırmızı gözünü açınca hemen koşmaya başladılar. Bella öyle sarmalanmış vaziyette rahatça koşamadığı için Sekreter'in ona yardım etmesi gerekti. Kompartımanda karşı köşedeki yerini aldığında yüzündeki ışıltı öyle güzeldi ki, "Ne güzel yıldızlar, ne muhteşem gece!" diye bağırdığında, Sekreter, "Evet," dedi ama pencereden dışarı bakmaktansa, geceyi ve yıldızlan onun güzel küçük yüzündeki ışıkta görmeyi tercih eder gibiydi.

Ah, güse hanım, büyüleyici güse hanım! Johnny'nin vasiyetinin yasal varisi ben olsaydım! Sana bırakılan payı ödeyip, makbuzunu alma hakkım olsaydı! - güse hanımın geçmesi için bilgiç bilgiç yeşil gözlerini kapayıp kırmızı gözlerini açan istasyonlardan bir hışımla geçen trenin gürültüsüne böyle şeyler karışıyordu.

10. Bölüm -İz Peşinde

"Seni benim için bir bebek elbisesi dikmeye ikna edemeyecek miyim, Bayan Wren," dedi Bay Eugene Wrayburn.

"Hayır," diye cevabı yapıştırdı Bayan Wren; "bebek elbisesi istiyorsan git dükkândan al."

"Ya benim o sevimli vaftiz kızım ne olacak," dedi Bay Wrayburn şikayetçi bir sesle, "Hertfordshire'da beni bekleyen yavrucak... "

("Demin Humbugshire'dı sanki," diye lafını kesti Bayan Wren.)

"Bütün herkesle aynı muameleyi mi görmeli, benim Saray Terzisiyle olan ahbaplığımın faydasını hiç görmemeli mi?"

"Vaftiz kızına faydası olacak bir şey diyeyim mi - ne matah vaftiz babası var ya!" dedi Bayan Wren, iğneyi havada ona batırarak, "Saray Terzisi senin bütün numaralarını biliyor, bunu kendisine mektupla bildirebilirsin, selamlarını iletmeyi de ihmal etme!"

Bayan Wren mum ışığında işiyle uğraşıyordu, Bay Wrayburn'se, kısmen işin dalgasında, kısmen şaşkın, tamamen aylak ve sıkıntılı, tezgahın yanına oturmuş onu seyrediyordu. Bayan Wren'in yaramaz çocuğu hepten kepaze, bir köşede içkiden sersemlemiş, titreyerek büyük bir sefalet sergilemekteydi.

"Ah, seni kepaze çocuk!" diye bağırdı Bayan Wren, birbirine vuran dişlerinin sesini duyunca, "bütün dişlerin gırtlağından aşağı dökülür de midende zar oynar inşallah! Hain evlat! Kara koyun!"

Bu söylenmelerin her birine ayağını yere vurarak eşlik ettiği için sefil mahlûk köşesinde inildeyip duruyordu.

"Senin için beş şilin verdim!" diye devam etti Bayan Wren. "Beş şilin kazanmak için kaç saat çalışmam gerekiyor biliyor musun sen, yaramaz çocuk? Öyle ağlama yoksa şu bebeği atanın kafana. Senin için beş şilin ceza verdim! Çöpçüye beş şilin versem de seni çöpe attırsam daha iyi!"

"Hayır, hayır," diye yalvardı abuk sabuk mahlûk. "Lütfen attırma!"

"Bu çocuk annesinin yüreğine indirecek," dedi Bayan Wren, olayı kısmen Eugene'e havale ederek. "Bunu hiç büyütmeyeydim keşke. Batak suyu kadar durgun olmasa, ejder dişinden daha keskin olurdu. Bi bak şuna. Bir anne için ne acı manzara!"

Doğrusu domuzdan bile daha beter haldeki adam (en azından domuzlar tıkındıkça semirirler de etleri bollaşır) herkes için acı bir manzaraydı.

"Kafası bulanık, titrek, ihtiyar bir çocuk," dedi Bayan Wren, sert bir sesle onu azarlayarak, "hiçbir işe yaramaz, ancak onu mahveden alkolde turşusu kurulabilir, kendisi gibi başka titrek çocuklara ibret olsun diye koca bir kavanoza konsa yeri - karaciğerini düşünmüyor, annesini de mi düşünmüyor?"

"Evet. Lütfen bağırma!" diye yalvardı bu öfkeli sözlerin hedefi. "Lütfen bağırma, lütfen bağırma!" diye devam etti Bayan Wren. "Lütfen yapma! Peki sen neden yapıyorsun bunu?" "Bi daha yapmam. Bi daha yok. Lütfen!"

"Şu hale bak," dedi Bayan Wren eliyle gözlerini kapayarak "Sana bakmaya dayanamıyorum. Yukarı çık, bana bonemle şalımı getir. Biraz işe yara, hain evlat seni, seni istemiyorum ama iki dakikalığına odanı istiyorum."

Ona itaat eden adam, sallana sallana odadan çıktı. Eugene Wrayburn, elini gözlerinin önünde tutmaya devam eden küçük mahlûkun parmakları arasından süzülen gözyaşlarını gördü. Üzülmüştü ama duyduğu

merhamet, üzülmek dışında bir şey yapacak kadar etkili olmadı kayıtsızlığı üzerinde.

"Prova için İtalyan Operasına gidiyorum," dedi Bayan Wren, bir süre sonra elini çekip, ağladığını saklamak için alayla gülerek; "gitmeden önce senin sırtını görsem iyi olur, Bay Wrayburn. Bir kere sana şunu diyeyim, beni ziyarete gelmenin sana bir faydası dokunmaz. İstersen yanında kerpeten getir, peşinde olduğun şeyi benden alamazsın."

"Vaftiz çocuğum için bebek elbisesi yapmamakta bu kadar mı inat ediyorsun?"

"Hı hı!" dedi Bayan Wren çenesini kaldırarak, "bu kadar inat ediyorum. Mesele bebek elbisesi mi, bebek adresi mi sen onu daha iyi bilirsin. Vazgeç bu sevdadan."

Yerin dibine batırdığı emaneti gelmiş, bone ve şalla arkasında duruyordu.

"Onları bana ver sonra da köşene git, seni yaramaz ihtiyar!" dedi Bayan Wren, arkasına dönüp onu görünce. "Hayır, yardım istemiyorum senden. Hemen köşene!"

Sefil adam, titreyen ellerini bilekten aşağı ovalayarak, sallana sallana utanç köşesine gitti; yanından geçerken Eugene'e tuhaf bir bakış fırlattı, herhangi bir uzvu ya da eklemi iradesine cevap verebilse dirseğiyle bir hareket yapacaktı sanki. İçgüdüsel olarak bu nahoş temastan kaçmak dışında onu kaale almayan Eugene, Bayan Wren'le tembel tembel vedalaştıktan sonra, purosunu yakmak için izin istedi ve çıktı.

"Seni müsrif ihtiyar oğlan," dedi Jenny, başını ve küçük işaret parmağını yüküne sallayarak, "ben dönene kadar orada oturacaksın. O köşeden kımıldadığını görürsem, niye kımıldadığını da anında bilirim."

Bu tembihin ardından çalışırken yaktığı mumları üfleyip ona sadece ateşin ışığını bıraktı; koca anahtarı cebine koyup, koltuk değneğini de eline alarak dışarı çıktı.

Eugene purosunu tüttürerek ağır ağır Temple'a doğru yürüyordu ama yolun farklı taraflarından yürüdükleri için bebek terzisini görmedi. Dalgın dalgın yürümeye devam etti, Charing Kavşağı'nda durup ilgisiz gözlerle etrafına bakındı, tam tekrar yoluna devam edecekti ki beklenmedik bir şey çarptı gözüne. Jenny Wren'in kötü çocuğu, karşıdan karşıya geçmek üzere yolun kenarında duruyordu.

Sarsak adımlarla yola atılan, sonra çok uzaklardaki, hatta var olmayan arabalardan korkarak sallana sallana geri kaçan, bu zavallı düşkünden daha gülünç, daha acınası bir manzara görmemiştir sokaklar. Cadde tamamen boşaldığında ortaya kadar gidiyor, bir daire çiziyor, tekrar geri dönüyordu; sonuna kadar gitse on kere geçmişti yolu. Sonra kaldırımın kenarında duruyor, titreyerek caddenin iki tarafına bakıyor, bu arada onlarca insan ona sürtünerek yanından geçip yollarına devam ediyordu. Onların karşıya başarıyla geçtiğini göre göre bir süre sonra cesaretini tekrar topluyor, bir hamlede daha bulunuyor, tekrar yay çiziyor, tam ayağını öteki kaldırıma koymasına bir adım kala bir şeyin geldiğini görüp ya da hayal edip tekrar geri dönüyordu. Orada büyük bir sıçrama için hazırlanır gibi türlü seyirmelerle bekliyor, nihayet en kötü zamanda hamlede bulunuyor, arabacılardan küfürler işitiyor, tekrar geri çekilip aynı yerde titreyerek duruyor ve en baştan başlıyordu.

Onu bir müddet seyreden Eugene umursamazca, "Bana öyle geliyor ki dostumun bir randevusu varsa biraz gecikecek," diyerek yoluna devam etti ve bir daha adamı aklına bile getirmedi.

Geri döndüğünde Lightwood evdeydi ve tek başına yemeğini yemişti. Eugene, ateşin karşısına geçmiş şarabını içerek akşam gazetesini okuyan arkadaşının yanına bir sandalye çekti ve onu yalnız bırakmamak için kendine de bir kadeh şarap aldı.

"Sevgili Mortimer, gün boyu faziletle emek harcadıktan sonra dinlenen, kendinden memnun bir çalışkanlık timsalisin adeta."

"Sevgili Eugene, sen de hiç mi hiç dinlenmeyen, kendinden memnuniyetsiz bir aylaklık timsalisin adeta. Nerelerdeydin?"

"Öylesine dolaşıyordum," dedi Wrayburn. "Şu anda bulunduğumuz mekana uğrama sebebimse, son derece' zeki ve saygın avukatıma, durumumu sormaktır."

"Son derece zeki ve saygın avukatın, durumunun çok kötü olduğu fikrinde, Eugene."

"Gerçi," dedi Eugene düşünceli düşünceli, "kaybedecek hiçbir şeyi olmayan ve hiçbir bedel ödemesi mümkün olmayan bir müvekkile bunu söylemek zekice midir, diye sorulabilir." "Yahudilerin eline düştün, Eugene."

"Daha önce de birtakım Hıristiyanların eline düşmüştüm," dedi borçlu, dalgın dalgın bardağını alarak, "bu yüzden bu durumu soğukkanlılıkla karşılayabiliyorum."

"Bugün bizi sıkıştırmakta kararlı görünen bir Yahudi'yle konuştum, Eugene. Aynı Shylock, Mübarek bir şahıs. Ak saçlı, ak sakallı, kürek-şapkalı, cüppeli, resim gibi ihtiyar bir Yahudi."

"Sakın," dedi Eugene durup kadehini bırakarak, "kıymetli dostum Bay Agop olmasın?"

"İsminin Riah olduğunu söyledi."

"Bu arada," dedi Eugene, "şimdi hatırlıyorum da -kuşkusuz onu kilisemizin bağrına çekme arzusuyla, içgüdüsel olarak- ona Agop ismini ben takmıştım!"

"Eugene, Eugene," dedi Lightwood, "saçmalamayı iyice abarttın. Ne diyorsan açık söyle."

"Senin sözünü ettiğin türden Mübarek bir şahısla tanışma zevkine ve şerefine ermişliğim var. Bu tanışmamızda kendisine Bay Agop diye hitap etmiştim, zira bana İbranice, anlamlı, münasip ve iltifat kabilinden görünmüştü. Asıl isminin bu olması için böylesi güçlü sebepler bulunmasına rağmen, ismi bu olmayabilir tabii."

"Dünyadaki en acayip adam sensin bence," dedi Lightwood gülerek

"Hiç de değil. Beni tanıdığından bahsetti mi?"

"Etmedi. Sadece senden hangi meblağda bir ödemede bulunmanı beklediğini söyledi."

"Bu da," dedi Eugene ciddiyetle, "beni hiç tanımadığını gösterir. Umarım kıymetli dostum Bay Agop değildir bu adam, çünkü doğruyu söylemek gerekirse Mortimer, bana karşı peşin hükümlü olabileceğini düşünüyorum. Lizzie'nin kaçırılmasında onun parmağı olduğuna dair güçlü şüphelerim var."

"Her şey," dedi Lightwood sabırsızca, "kaderin bir cilvesi sonucu, bizi Lizzie'ye çıkartıyor. 'Şehirde dolaşıyordum,' dediğinde de Lizzie'yi bulmaya çalıştığını söylemek istiyorsun, Eugene."

"Benim şu avukat var ya," dedi Eugene, dönüp mobilyalarla konuşarak, "çok ferasetli adam!"

"Öyle değil mi, Eugene?" "Evet, öyle Mortimer."

"Yine de Eugene, aslında ona gerçekten önem vermediğini biliyorsun."

Eugene Wrayburn ayağa kalkıp ellerini ceplerine soktu ve ayağını şöminenin demirine dayayıp ateşe bakarak ileri geri sallanmaya başladı. Uzunca bir sessizlikten sonra: "Ben buna pek emin değilim. Senden sanki kesin böyle bir şey varmış gibi konuşmamanı rica edeceğim," dedi.

"Ona gerçekten önem versen, onu kendi haline bırakırdın."

Eugene yine epey bir sustuktan sonra cevap verdi: "Buna da emin değilim. Söyle. Onun ortadan kaybolması kadar kafayı taktığımı gördün mü hiçbir şeye? Senden bilgi talep ediyorum."

"Sevgili Eugene, keşke bir bilgim olsaydı!"

"Demek bilgin yok? Pekala. Benim izlenimim de bu yöndeydi zaten. Ona önem veriyormuş gibi mi görünüyorum böyle? Bilgi talep ediyorum."

"Asıl ben senden bilgi talep ediyorum, Eugene," dedi Mortimer sitemle.

"Biliyorum ama sana verememem. Ben de bilgiye açım. Ne mi diyorum? Onu bulmak için katlandığım bunca zahmet ona önem verdiğimi göstermiyorsa ne manaya geliyor? 'Peter Piper bir kavanoz biber turşusu almışsa, turşu nerede?' vs."

Bunu neşeli bir sesle ama karışık, meraklı bir yüzle söylemişti, kendisi de neye yoracağını bilemiyormuş gibi. Tam Lightwood, "İşin sonunu düşün..." diye aklını başına getirmeye çalışıyordu ki atıldı.

"Ah! Şimdi anladım! Benim yapamadığım tam da bu. Zayıf noktamı ne kadar isabetle buldun, Mortimer! Birlikte okurken derslerimi son anda hazırlardım, günü gününe, dakikası dakikasına; şimdi büyüdük hayata atıldık yine aynı şeyi yapıyorum. Şu andaki ödevimde buradan öteye geçemedim - Lizzie'yi bulmak niyetindeyim, onu bulmaya kararlıyım, onu bulmak için her yolu denerim. Dürüst olsun olmasın. Sana soruyorum -bilgi edinmek için- bu ne manaya geliyor? Onu bulduğumda sana tekrar sorabilirim -bilgi edinmek için- şimdi niyetim ne diye? Ama bu safhada erken olur, benim zihin yapıma aykırı."

Arkadaşının neredeyse söylediklerini bir savuşturma olmaktan çıkaracak kadar başına buyruk, açık, tartışmacı bir tavırla konuşması karşısında başını iki yana sallıyordu Lightwood ki kapıda bir hışırtı duyuldu, sonra birisi tokmağı arıyormuş gibi belli belirsiz bir tıkırtı geldi. "Şu anda elime geçirsem hiç teşrifata gerek duymadan camdan aşağı fırlatacağım mahallemizin şakacı gençleri," dedi Eugene, "lambayı söndürdüler herhalde. Bu gece nöbetçi benim, kapıya ben bakanın."

Bu kızı bulmaktan bahsederken arkadaşının yüzünde beliren ve susmasıyla kayboluveren, eşine rastlanmamış kararlılık ışıltısını daha düşünmeye fırsat bulamamıştı ki Eugene, tepeden tırnağa titreyen, kir pas içinde, rezil bir adam müsvettesiyle geri döndü.

"Bu enteresan beyefendi," dedi Eugene, "tanıdığım bir hanımefendinin oğlu olur - bazı kusurları olduğu için biraz yürek üzüntüsü bir evlattır kendisi. Sevgili Mortimer - Bay Bebek." Eugene küçük terzinin kendi ismini kendisinin seçtiğini bildiğinden, adamın adının ne olabileceğine dair en ufak bir fikri yoktu ama gayet rahat bir tavırla, onu aklına gelen ilk çağrışımla takdim etmişti.

"Anladığım kadarıyla, sevgili Mortimer," diye devam etti Eugene, Lightwood bu muzır ziyaretçiyi süzerken, "genelde biraz karmaşık bir hali tavrı olan Bay Bebek benimle konuşmak istemekte. Bay Bebek'e senden gizlim saklım olmadığını söyledim ve düşüncelerini burada dile getirmesini rica ettim."

Sefil adam, şapkasından geri kalanı elinde tutmaktan pek mahcup olduğu için Eugene umursamaz bir tavırla şapkayı kapıya doğru fırlattı ve onu bir sandalyeye oturttu.

"Kendisinden fani işlerimize dair bir şeyler öğrenebilmek için Bay Bebek'i kurmak gerekecek sanırım. Kanyak mı içersiniz Bay Bebek yoksa?"

"Üç penilik rom," dedi Bay Bebek.

Kendisine, temkinli davranılarak, şarap kadehinde pek az miktarda içki verilen adam, yolda türlü sapmalar ve tökezlemelerle içkiyi ağzına nakletme çalışmalarına başladı.

"Bay Bebek'in sinirleri," dedi Eugene, Lightwood'a, "çok gevşek. Bu sebeple Bay Bebek'i tütsülemeyi muvafık buluyorum."

Şöminenin yanından küreği aldı, üzerine birkaç köz koydu, sonra şömine rafındaki bir kutudan bir iki parça tütsü alarak üstüne serpti; sonra tekmil ciddiyetle, küreği ağır ağır Bay Bebek'in önünde sallamaya başladı.

"Eh artık daha neler, Eugene," diye bağırdı Lightwood gülerek, "ne deli adamsın! Bu mahlûk seni

görmeye neden geldi?"

"Şimdi anlarız," dedi Wrayburn, yüzüne dikkatli dikkatli bakarak.

Üç penilik rom

"Hadi bakalım. Konuş. Korkma. Anlat bizimle ne işin var, Bebek."

"Bah Wrayburn!" dedi misafir, boğuk ve çatlak bir sesle. "Sen Bah Wrayburn'sün di mi?" Sersem sersem bakıyordu.

"Benim ya. İyi bak. Ne istiyorsun?"

Bay Bebek sandalyesine gömüldü ve cılız bir sesle, "Üç penilik rom," dedi.

"Rica etsem Bay Bebek'i tekrar kurar mısın sevgili Mortimer?" dedi Eugene. "Ben tütsüleme işiyle meşgulüm."

Yine aynı miktarda içki kondu bardağa, o da aynı dolambaçlı yollarla ağzına götürdü. İçtikten sonra da, belli ki acele etmezse yine kendini kaybedeceğinden korkarak hemen işe geçti.

"Bah Wrayburn. Dirsek atmaya çalıştım, kaçtın. O adresi istiyosun. Nerde yaşadığını bilmek istiyorsun. Di mi Bah Wrayburn?"

Eugene arkadaşına baktıktan sonra bu soruya ciddiyetle cevap verdi, "İstiyorum."

"Ben," dedi Bay Bebek, yumruğunu göğsüne vurmaya çalışırken gözüne isabet ettirdi, "bu iji yapcak adam, yapcak adam benim." "Hangi işi?" diye sordu Eugene yine ciddiyetle. "Adresi vercek." "Adresi biliyor musun?"

Büyük zahmetle kendine gururlu ve vakarlı bir hava vermeye çalışan Bay Bebek, bir müddet büyük beklentiler yaratarak başını çevirdi, sonra çok müjdeli bir haber verir gibi: "Hayır," dedi.

"Madem öyle meramın ne?"

Son entelektüel zaferinin ardından, büyük bir bitkinlikle çöken Bay Bebek, "Üç penilik rom," cevabını verdi.

"Onu tekrar kur, sevgili Mortimer," dedi Wrayburn; "tekrar kur."

İsteğini yerine getiren Mortimer, "Eugene, Eugene," diye söyleniyordu, "böyle bir vasıtaya başvuracak kadar mı alçaldın?"

"Sana söyledim," dedi Eugene, yine aynı kararlılık ışıltısıyla, "onu hangi yolla olursa olsun bulacağım, dürüst olsun olmasın. Bu dürüst olmayan bir yol ama bunu da deneyeceğim - tabii Bay Bebek'in kafasını tütsü aletiyle kırma arzusuna direnebilirsem. Adresi öğrenebilir misin? Onu mu demeye çalışıyorsun? Konuş! Bunun için geldiysen karşılığında ne istediğini söyle."

"On şilin - üç penilik rom," dedi Bay Bebek. "Tamam."

"On beş şilin -üç penilik rom," dedi Bay Bebek doğrulmaya çalışarak. "Tamam. Orda dur. Adresi nasıl alacaksın?" "Bu ijin adamı benim," dedi Bay Bebek kabararak, "bulurum ben." "Nasıl bulacaksın diye soruyorum."

"Çok çekiyom ben," dedi Bay Bebek. "Zabbahtan akşama azar işitiyom. Demediini bırakmıyo bana. Para basıyo orda ama üç penilik rom içsem dayanamıyo."

"Geç bunları," dedi Eugene, adamın göğsüne düşen titrek başına küreğin ucuyla vurarak. "Başka diyeceğin yok mu?"

Kendini toparlamak için vakur bir teşebbüste bulunan ama adeta bir parçasını yerden alayım derken on parçasını düşüren Bay Bebek, başını iki yana savurarak, sorgucusuna çalımlı bir gülüş ve küçümseyen nazarlarla bakmaya çalıştı.

"Beni çocuk yerine koyuyor, beyim. Ben çocuk değilim. Adamım. Adam becerikli. Mektuplar gelip gidiyo.

Postacı mektuplar. Becerikli bir adam kolayca adresi alır, kendi adresi gibi kolay."

"Al o zaman," dedi Eugene; sonra fısıltıyla canı yürekten ekledi: "Hayvan! Git al, bana getir, altmış tane üç penilik rom içecek para kazan, hepsini arka arkaya iç, son sürat geber." Bu özel talimatların son bölümünü, aldığı közleri geri atıp, küreği yerine koyarken ateşe hitaben söylemişti.

Bay Bebek beklenmedik bir biçimde Lightwood'un kendisine hakaret ettiği keşfinde bulunarak onu dışarıda "kozlarını paylaşmaya" çağırdı, sonra da bu işi bir altına bağlamayı teklif etti. Derken ağlayarak yere düştü, sonra uyuklamaya başladı. Bu son gelişme, mekandaki mevcudiyetini uzatmak gibi bir tehdit içerdiğinden, etkili tedbirler alınması gerekti. Eugene yıpranmış şapkasını maşayla tutarak başına geçirdi ve onu -kol mesafesinde- yakasından tuttuğu gibi aşağıya indirip Fleet Sokağı'na çıkardı. Orada yüzünü batıya çevirip bıraktı.

Geriye döndüğünde Lightwood ateşin başında durmuş, sıkıntılı düşüncelere dalmıştı.

"Ellerimi, fiziksel olarak, Bay Bebek'ten bir arındırayım da," dedi Eugene, "hemen yanına geleceğim, Mortimer."

"Kendini Bay Bebek'ten ahlaken arındırmanı tercih ederdim, Eugene."

"Ben de öyle," dedi Eugene; "ama onsuz hiçbir şey yapamam."

Bir iki dakika sonra her zamanki kayıtsız tavrıyla sandalyesindeki yerini aldı ve adaleli misafirlerinin meydan okumasından paçayı bu kadar kolay kurtardığı için arkadaşıyla dalga geçmeye başladı.

"Ben gülecek bir şey göremiyorum," dedi Mortimer huzursuzca. "Beni her konuda güldürebilirsin, Eugene, bu hariç."

"Peki!" diye bağırdı Eugene, "Ben de biraz utanıyorum bu konudan, iyisi mi değiştirelim."

"Çok acı bir sinsilik bu yaptığın," dedi Mortimer. "Böyle rezil bir casus kullanmak sana hiç yakışmıyor."

"Konuyu değiştirmiştik!" diye bağırdı Eugene hafiften alarak. "Senin safrettiğin şu kelime yeni konumuz olsun, casus. Şömine rafından Bebek'e kaşlarını çatan Sabır gibi durma öyle, otur, sana gerçekten eğlenceli bulacağın bir şey anlatacağım. Bir puro yak. Benimkine bak. Yakıyorum, bir nefes alıyorum, dumanı üflüyorum, uçtu gitti, Bebek, gitti, o gidince insan kendini daha iyi hissediyor."

"Konumuz," dedi Mortimer bir puro yakıp iki üç nefesle kendini rahatlatarak, "casuslardı, Eugene."

"Aynen öyle. Ne zaman hava kararıktan sonra sokağa çıksam, bir, hatta çoğunlukla iki casus tarafından takip edilmem sence de çok komik değil mi?"

Lightwood hayretle puroyu ağzından çıkardı ve kelimelerinin arkasında bir şaka ya da gizli bir anlam olduğundan şüphe ediyormuş gibi arkadaşına baktı.

"Yemin ederim, yok," dedi Wrayburn, bu bakışa cevap verip kayıtsızca gülerek "Böyle zannetmene şaşmadım ama şerefim üzerine yemin ederim doğru. Dediğim şey hakikat. Ne zaman hava karardıktan sonra dışarı çıksam, belli bir mesafeden bir ya da iki casus tarafından takip ediliyor ve gözetleniyorum."

"Emin misin Eugene?"

"Eminim! Sevgili dostum, hep aynı adamlar."

"Ama sana karşı başlatılmış bir işlem yok. Yahudiler sadece tehdit savuruyor. Başka bir şey yapmadılar. Hem seni nerede bulacaklarını biliyorlar, ayrıca seni ben temsil ediyorum. Neden zahmete katlansınlar?"

"Şu hukuk kafasına bak!" dedi Eugene, tembel bir coşkuyla tekrar mobilyalara dönerek. "Boyacının eli,{36} nasıl da yaptığı işle bir olmuş - ya da yapacak iş bulsa olacak! Saygıdeğer avukat hazretleri, mesele bu değil.

Öğretmen."

"Öğretmen mi?"

"Hı hı! Bazen hem öğretmen hem öğrencisi. Ohoo, bir iki saatliğine gidiyorum hemen paslanıyorsun! Daha anlamadın mı? Hani bir gece buraya gelen tipler. Hava karardıktan sonra bana eşlik ederek şereflendiren casuslar onlar."

"Bu ne zaman başladı?" diye sordu Lightwood, arkadaşının kahkahasına ciddi bir yüzle cevap vererek.

"Malum şahıs buradan gittiğinden beri bence. Muhtemelen ben biraz da geç farkına varmışımdır; bu da hemen hemen o zamana denk geliyor."

"Onu senin kaçırdığını mı zannediyorlar?"

"Sevgili Mortimer, mesleğimin ne kadar çok vaktimi aldığını biliyorsun, bu konuya kafa yoracak zaman bulamadım."

"Onlara ne istediklerini sordun mu? Bu yaptıklarına karşı çıkmadın mı?"

"Onlara ne istediklerini neden sorayım? Hiç umrumda değil ne istedikleri. Yaptıklarına neden karşı çıkayım? Karşı değilim ki."

"Gamsızlığı iyice ele aldın. Ama daha demin bu durumun komik olduğunu söylemiştin; pek çok kişi buna karşı çıkardı, başka her şeye kayıtsız kalsa bile."

"Zaaflarımı okuyarak beni ihya ediyorsun Mortimer. (Bu arada, Okumak kelimesinin eleştirel kullanımına bayılıyorum. Aktrisin hizmetçi okuması, dansçının klarnet okuması, şarkıcının şarkı okuması, deniz ressamının denizi okuması, trampetin enstrümantal bir bölümü okuması, ne taze ne harika sözler.) Benim zaaflarımı hemen tespit etmenden bahsediyordum. Komik bir durumda kalmaya karşı çıkma konusundaki zaafımı kabul ediyorum ama bu konumu casuslara bırakıyorum."

"Keşke biraz daha aklı başında ve basit konuşsan Eugene, en azından benim kendimi senin kadar rahat hissetmememe hürmeten."

"Madem öyle, aklı başında ve basit konuşuyorum, Mortimer, öğretmeni delirtiyorum. Öğretmeni öyle gülünç bir durumda bırakıyorum ve ne kadar gülünç duruma düştüğünü öyle gözüne sokuyorum ki, birbirimizin yanından geçerken her gözeneğinden sıkıntı püskürdüğünü görüyorum. Bu mülayim meşgale, şimdi üzerinde durmak istemediğim bir şekilde atlatıldığımdan beri hayatımın yegane tesellisi. Bunda tarif edilmez bir avuntu buluyorum. Şöyle yapıyorum: Hava karardıktan sonra dışarı çıkıyorum, biraz yürüyorum, bir cama bakıp çaktırmadan öğretmeni kolaçan ediyorum. Er ya da geç öğretmenin erketeye yattığını görüyorum; bazen umut vaadeden öğrencisi de yanında oluyor; çoğunlukla öğrencisiz oluyor. Beni izlediğine kanaat getirince onu bütün Londra'da peşimden sürüklüyorum. Bir gece doğuya gidiyorum, bir gece kuzeye, bazen çepeçevre bütün yönleri dolaşıyorum. Bazen yürüyorum; bazen araba tutuyorum, beni arabayla takip etmek zorunda kalan öğretmenin cebini boşaltıyorum. Gün boyu dolambaçlı yollar, çıkmaz sokaklar arıyorum. Geceleyin üzerine Venedik gizemi çökmüş bu çıkmaz sokakları bulup karanlık avlulardan onlara kayarak öğretmeni peşimden çekiyor, sonra aniden geri dönüp kaçmasına fırsat bırakmadan onu yakalıyorum. Birbirimizle yüzyüze geldiğimizde varlığından haberdar değilmiş gibi yanından geçiyorum, acılar içinde kıvranıyor. Aynı şekilde kısa bir sokakta son sürat yürüyüp hızla köşeyi dönüyorum, onun görme menzilinden çıkınca da aynı hızla geri dönüyorum. Onu dört nala gelirken yakalıyorum ve yine varlığından haberdar değilmiş gibi yanından geçiyorum, acılar içinde kıvranıyor. Her gece tekrar tekrar hayal kırıklığına uğruyor ama eğitimci bağrında umut ebediyen yeşeriyor ve ertesi gün yeniden peşime düşüyor. Böylece hem takip edilmenin keyfini yaşıyorum hem de bu sağlıklı idmandan faydalanıyorum. Takip edilme keyfi yaşamadığımda, bence bütün gece Temple kapısında nöbet tutuyor olmalı."

"Olağandışı bir hikâye," dedi Lightood, ciddi bir dikkatle dinledikten sonra. "Hoşuma gitmedi."

"Biraz kuruntulu olmaya başladın, dostum," dedi Eugene, "fazla eve kapandın. Gel de takibin keyfini çıkar."

"Sence şimdi de gözetliyor mu?"

"Hiç şüphesiz."

"Bu gece de gördün mü?"

"Son çıktığımda bakmayı unuttum," dedi Eugene son derece sakin bir umursamazlıkla; "ama kesin oradadır. Hadi! Gerçek bir Britanyalı sporcu gibi takibin keyfini çıkarmaya gel. Sana da iyi gelir."

Lightwood bir an tereddüt etti ama merakı baskın çıkınca ayağa kalktı.

"Bravo!" diye bağırdı Eugene kendisi de ayağa kalkarak. "Yoksa avlarda bağırdıkları gibi, hobarey mi desem? Ayaklarına dikkat et, Mortimer, botların sağlam mı anlayacağız. Hazır olduğun anda çıkabiliriz - şu av şarkısındaki gibi bağırsam mı hey ho koyul yola, atıl ileri, av şurda!"

"Seni ciddiyete sevkedecek hiçbir şey yok mu?" dedi Mortimer, sıkıntısına rağmen gülerek

"Ben daima ciddiyimdir ama şu anda ava çok müsait bir güney rüzgârı ve bulutlu bir hava olduğu için biraz heyecanlandım, hazır mısın? Tamam. Lambayı söndürelim, kapıyı kapatalım, kendimizi araziye atalım."

Temple'dan caddeye çıktıklarında, Eugene alicenap bir ev sahibi gibi Mortimer'a hangi yöne doğru başlamak istediğini sordu. "Benthal Green dolaylarında biraz zorlu bir arazi var," dedi Eugene, "hem o tarafa gitme-yeli epey oldu. Benthal Green'e ne dersin?" Mortimer kabul edince yüzlerini doğuya çevirdiler. "St Paul Mezarlığı'na geldiğimizde," diye devam etti Eugene, "ustalıkla oyalanırız, ben de sana öğretmeni gösteririm." Ama ikisi de onu daha oraya varmadan gördüler; tek başınaydı ve karşı taraftaki evlerin gölgesine sine sine onları takip ediyordu.

"Derin bir nefes al," dedi Eugene, "çünkü şimdi hızlanıyorum. Bu iş daha fazla uzarsa Şen İngilteremiz'in evlatlarının eğitim ışığından mahrum kalacağını düşündün mü hiç? Öğretmen hem bana hem oğlanlara yetemez aynı anda. Hazır mısın? Hızlan!"

Öğretmeni soluk soluğa bırakmak için o ne hızdı öyle; sonra sabrını başka bir şekilde tüketmek için o ağırdan almalar, oyalanmalar; onu hayal kırıklığına uğratmak ve cezalandırmak için yaptığı akla hayale gelmez şeyler; egzantrik şerefinin üretebildiği her türlü dahiyane buluşla onu tüketmesi; onun kadar kayıtsız bir adamın bu kadar tetikte olmasına ve onun kadar tembel bir adamın bu kadar zahmete katlanmasına hayret ederek bunları bir kenara yazıyordu Lightwood. Nihayet takip keyfinin üçüncü saatinde, zavallı inatçı herifi tekrar şehrin göbeğine çektikten sonra, Mortimer'ı birkaç karanlık geçinen, küçük kare bir avluya soktuğunda ve oradan aynı hızla dışarı çıkarttığında Bradley Headstone'la burun buruna geldiler.

"Tam anlattığım gibi, değil mi Mortimer," dedi Eugene kendilerinden başka duyacak kimse yokmuş gibi yüksek sesle ve büyük bir serinkanlılıkla, "tam anlattığım gibi, büyük acılar içinde kıvranıyor."

Bu durumu anlatmak için yeterince kuvvetli değildi bu sözler. Avcı değil av gibi görünen, kınlan umutlarının verdiği bitkinlikle sersemlemiş, yorulmuş, yüzünde onu tüketen bir nefret ve öfke, dudakları bembeyaz, gözü dönmüş, saçları karışmış, kıskançlık ve gazap püsküren, bütün bunları açıkça sergilediğini bildiği için kendine işkence eden adam, havada asılı kesik bir kafa gibi karanlıkta yanlarından geçti; yüz ifadesi öyle güçlüydü ki bedenini siliyordu.

Mortimer Lightwood öyle her şeyden kolay kolay etkilenen bir adam değildi ama bu yüzün tesiri altında kalmıştı. Geri dönerken yolda bir iki kere, eve döndükten sonra da bir iki kere bundan bahsetti.

Odalarına çekilmelerinin üzerinden iki üç saat geçmişti ki Eugene ayak seslerine uyandı, Lightwood'u yatağının yanında dururken görünce de iyice gözleri açıldı.

"Bir şey mi oldu Mortimer?"

"Hayır."

"Madem öyle neden gece vakti ortalıkta dolaşıyorsun?" "Çok fena uykum kaçtı." "Neden acaba?"

"Eugene, o adamın suratı gözümün önünden gitmiyor." "Tuhaf!" dedi Eugene gülerek "Benim gözümün önünden gidiyor." Arkasını dönüp tekrar uykuya daldı.

11. Bölüm -Karanlıkta

Eugene Wrayburn'ün rahatça yatağında döndüğü o gece Bradley Headstone gözünü bile kırpmıyordu; ufacık tefecik Bayan Peecher da. Bradley, kayıtsız rakibinin rüyalara dalmış olduğu noktada, hem yalnız saatleri hem de kendini tüketmişti; ufacık tefecik Bayan Peecher'sa kalbinin efendisinin geri dönüşünü bekleyerek ve kederle onun çok değiştiğini düşünerek. Ama Bayan Peecher'ın dikiş sepeti gibi basit bir şekilde düzenlenmiş, kasvetli ve karanlık dehlizleri olmayan düşüncelerinin kavrayabileceği bir değişiklik değildi bu. Çünkü adam cinayetin eşiğindeydi.

Adam cinayetin eşiğindeydi ve bunun farkındaydı. Dahası hasta bir adamın vücudundaki bir yarayı kanatmasına benzeyen sapık bir hazla kurcalıyordu bunu. Gün boyu disiplinli gösterisiyle bağlandıktan, gürültücü bir kalabalığın ortasında eğitim numaralarını sergilemeye boyun eğdikten sonra geceleri, tam ehlileşmemiş bir yabani hayvan gibi ipten kazıktan kurtuluyordu. Gün boyu kendini dizginlerken, akşamki vaziyetini düşünmek, yine o hale gelme özgürlüğü olduğunu bilmek ona bir eziyet değil teselli gibi geliyordu. Ünlü caniler doğruyu söyleseler -ama ünlü oldukları için söylemezler- nadiren suça karşı verdikleri mücadeleyi anlatırlar. Onlar suça doğru mücadele verir. O belalı sahilden uzaklaşmak için değil, oraya çıkmak için boğuşurlar karşıdan gelen dalgalarla. Bu adam, rakibinden kuvvetle, amansızca nefret ettiğini biliyordu ve kendisini Lizzie Hexam'a götürmesi halinde, bunun ne kendine ne de Lizzie'ye faydası olacağını biliyordu. Bütün bu zahmete katlanmasının tek sebebi, bu tiksindiği adamı, onun saklandığı yerde, onunla birlikte, onun sevgisine mazhar görüp cinnet geçirmekti. Bunu gördüğünde ne yapacağını da, kendi anasından doğduğunu bildiği gibi biliyordu. Gerçi bu hakikati nasıl sürekli kendine hatırlatmıyorsa, ötekini de kelimelere dökmüyordu.

Her gece gamsız ve küstah Eugene'in kendisiyle oynamasına izin vererek bu kini, bu nefreti beslediğini, tahrik ve haklılık biriktirdiğini de gayet iyi biliyordu. Bütün bunları bildiğine ve sonsuz bir tahammül, ızdırap ve ısrarla aynı şeyleri yapmayı sürdürdüğüne göre, karanlık ruhunun nereye gittiğinden şüphesi olabilir miydi?

Aciz, öfkeden delirmiş, bitkin düşmüş, Wrayburn'le Lightwood'un üzerine kapanan Temple kapısının önünde oyalanıyor, hemen eve dönsün mü biraz daha kalıp gözetlesin mi karar veremiyordu. Bütün bunlar Wrayburn'ün başının altından çıkmamışsa bile en azından sırrı bildiği sabit fikrine kapılmıştı kıskançlıktan; azimle yapışarak eninde sonunda onu mat edeceğine emindi, mesleğinde bu noktalara gelirken karşısına çıkan pek çok konuda da bu ağır, inatçı sürece başvurmuştu ne de olsa. Duyguları hızlı, zekâsı ağır bir adam olduğundan daima işine yaramıştı bu tutum, şimdiden sonra yaramaması için bir sebep yoktu.

Gözleri Tempe kapısında, bir kapı ağzında dururken, Lizzie'nin belki de o odalarda saklandığı şüphesi geçti aklından. Wrayburn'ün amaçsız gezilerinin sebebi bu olabilirdi. Düşündü düşündü, nihayet bekçi içeri girmesine izin verirse yukarıya kadar çıkıp kapıya kulak kabartmaya karar verdi. Havada asılı duran o bitap kafa, daha önce Temple Bar'da kesilip demirlere takılmış kafalardan birinin hayaleti gibi yolun karşısına geçti ve bekçinin karşısında durdu.

Bekçi bakıp sordu: "Kime baktın?"

"Bay Wrayburn."

"Çok geç oldu."

"Yaklaşık iki saat önce Bay Lightwood'la birlikte dönmüş olmaları lazım. Yatmışsa posta kutusuna bir not bırakıp giderim. Beni bekliyor."

Bekçi bir şey demedi ve biraz şüpheyle de olsa kapıyı açtı. Ama misafirin dosdoğru, hızlı hızlı, doğru istikamete gittiğini görmek ona yetti.

Bitap kafa karanlık merdiveni çıktı ve dairenin kapısı önünde yavaşça yere doğru indi. İçerideki odaların

kapıları açıktı anlaşılan. Birinden mum ışığı süzülüyordu dışarı, ayrıca içeride ayak sesleri vardı. İki ses duyuluyordu. Kelimeler seçilmiyordu ama ikisi de erkek sesiydi. Bir iki dakika sonra sesler sustu, adımlar kesildi ve içerideki ışık söndü. Lightwood uykusunu kaçıran yüzün, ondan bahsettiği anda kapının önünde, karanlıkta içeriyi dinlediğini görebilse, gecenin geri kalanında uyumaya daha az meyilli olurdu.

"Burada yok," dedi Bradley; "ama olabilirdi." Baş yerden eski irtifasına kadar yükseldi, tekrar merdivenden süzülüp kapıdan geçti. Orada bir adam durmuş bekçiyle konuşuyordu.

"Hah!" dedi bekçi. "Şu gelen bey!"

Kendisinden bahsedildiğini anlayan Bradley bir bekçiye bir adama baktı.

"Bu bey Bay Lightwood'a bir mektup bırakıyordu," dedi bekçi, mektubu göstererek; "ben de daha demin birisinin Bay Lightwood'un dairesine çıktığını söylemiştim. Aynı iş için olabilir mi acaba?"

"Hayır," dedi Bradley, tanımadığı adama bakarak.

"Hayır," dedi adam ters ters; "benim mektubum -kızım yazdı ama mektup benim- benim işimle ilgili, benim işim de başka kimseyi ilgilendirmez."

Bradley kararsız adımlarla dışarı çıkarken kapının arkasından kapandığını ve ona yetişmeye çalışan adamın ayak seslerini duydu.

"Affedersin," dedi adam; içkiliydi, dikkatini çekmek için omzuna dokunmak yerine üzerine yuvarlanmış gibiydi; "Öteki Efendiyi tanıyor musun?"

"Kimi?" diye sordu Bradley.

Sağ omzunun üzerinden sağ başparmağıyla işaret eden adam, "Öteki Efendiyi," dedi.

"Ne dediğini anlamıyorum."

"Ya iki tane var ya," sağ elinin işaret parmağıyla bu sözü sol elinin iki parmağına kancaladı, "yok mu? Bir artı bir, iki - Avukat Lightwood, bu birinci parmak, di mi? Orta parmağım da Öteki, onu tanıyo musun?"

"Tanıdığım kadarı bana yeter," dedi Bradley kaşlarını çatıp uzaklara bakarak.

"Yaşa!" diye bağırdı adam. "Yaşa Öteki öteki Efendi! Yaşa, Öpöteki Efendi! Benim kafadansın."

"Gecenin bu vakti bu kadar gürültü yapma. Ne demeye çalışıyorsun?"

"Beri bak, Öpöteki Efendi," dedi adam boğuk sesini sır verir gibi alçaltarak. "Öteki Efendi çok makaraya sardı beni çok, hayatını alın teriyle kazanan dürüst bir adam olduğum için. Kendisi öyle değil, hiç değil."

"Bundan bana ne?"

"Öpöteki Efendi," dedi adam incinmiş bir masumiyetle, "merak etmiyorsan hiç anlatmayayım. Sen başlattın. Onunla aranın pek iyi olmadığını kendin dedin, kendin gösterdin. Ama kimseye kendimi zorla dinletmeye meraklı değilim. Ben dürüst bir adamım, dürüst. Beni rıhtımda istediğin yere koy - hiç fark etmez - 'Allahım ben dürüst adamım,' derim. Beni istediğin mahkemede şahit yerine koy - hiç fark etmez - yargıç hazretlerine de aynısını söylerim, kitabı da öperim. Kolumun yenini öpmem, kitabı öperim."

Bu güçlü karakter beyanından ziyade, üzerinde yoğunlaştığı keşfe yardımcı olacak dur durak bilmez yol arayışları yüzünden: "Yanlış anlama, seni susturmak gibi bir niyetim yoktu. Sokağın ortasında çok yüksek sesle konuşuyordun da ondan," dedi Bradley Headstone.

"Ötöteki Efendi," dedi Bay Riderhood, sakinleşip, gizemli bir hal alarak, "ben yükseği alçağı bilirim. Bittabi. Bilmesem şaşardım, adım Roger ne de olsa, babamdan almışım, o da kendi babasından, gerçi ailede bu

ismi kim ilk almış, şimdi ne desem yalan olur. Sağlığın göründüğünden iyidir umarım; için de dışına benziyorsa pek iyi halde olmasan gerek."

Yüzünün, aklından geçenleri fazlasıyla açığa vurduğu imasıyla irkilen Bradley ifadesini temizlemeye çabaladı. Böyle biçimsiz bir saatte bu tuhaf adamın Lightwood, Wrayburn ya da ikisiyle birlikte ne işi olduğunu öğrenmek ilginç olabilirdi. Adam Lizzie'yle bu ikisi arasında haber getirip götürüyor olabilirdi.

"Geç saatte gelmişsin," dedi beceriksiz bir rahatlık gösterisiyle.

"Benden uzun yaşayacaksın," diye bağırdı Bay Riderhood kaba bir kahkahayla, "tam ben de aynı şeyi sana söyleyecektim, Ötöteki Efendi!"

'Tesadüf işte," dedi Bradley, sıkıntıyla etrafına bakınarak,

"Benimki de öyle," dedi Riderhood. "Ama sana anlatsam da olur. Neden anlatmayayım? Nehirde Havuz Bekçisi Yardımcısıyım, dün görevliydim, yarın da görevliyim."

"Eee?"

"Özel işlerimle ilgilenmek için Londra'ya geldim. Birinci havuz bekçisi olmak ve boğulmama neden olan B'lowbridge buharlısına dava açmak için geldim. Bedavaya boğamazlar beni öyle."

Bradley, adam hayalet olduğunu itiraf etmiş gibi baktı.

"Buharlı," dedi Bay Riderhood inatla, "kayığıma çarptı ve beni boğdu. Birileri uğraştı da öyle tekrar geri döndüm; gerçi geri getirmelerini ben istemedim, buharlı da. Ben buharlının aldığı canımın tazminatını istiyorum."

"Gecenin yarısı Bay Lightwood'un odasına bu iş için mi geldin?" diye sordu Bradley, güvensizce onu süzerek.

"Hem bunun için, hem de birinci bekçi olmam için dilekçe yazsın diye. Yazılı bir tavsiye gerekiyor, başka kim yazacak? Kızımın yazısıyla yazılmış, benim de kanuna karşı geçsin diye parmak bastığım mektubumda aynen böyle diyorum, Avukat Lightwood, bu belgeyi senden başka kim teslim edebilir, buharlının verdiği zararın tazminini senden başka kim becerebilir? Diyorum ki (parmak baskımın altında) sen ve arkadaşın başıma çok dert açtınız. Sen bana arka çıksaydın Avukat Lightwood, Öteki Efendi de doğru geçirseydi dediklerimi (diyorum parmak baskımın altında) şimdi paraya para demeyecektim, bir araba hakaret işitmeyecektim, tükürdüğümü yalamayacaktım, insan ne kadar iştahlı olursa olsun pek hoş bir yiyecek değil! Hazır gece yarısı demişken, Ötöteki Efendi," diye homurdandı Bay Riderhood, hatalarının tekdüze özetini nihayete erdirerek, "koltuğumun altındaki şu çıkma bir göz atıver, Havuzuma geri dönüyorum, Temple da yolumun üzeriydi, tamam mı?"

Bu son resital sırasında Bradley Headstone'un yüzü değişmiş, dikkati azalmıştı.

"Biliyor musun," dedi, bir müddet sessizce yanyana yürüdükten sonra, "adını tahmin edebilirim."

"Et bakalım madem," dedi adam durup ona bakarak. "Adın Riderhood."

"Valla öyle," dedi malum beyefendi. "Ama ben seninkini bilmiyom."

"O başka," dedi Bradley. "Bilmeni beklemezdim zaten."

Bradley dalgın dalgın yürürken, Haydut da mırıldanarak yanından gidiyordu. Mırıldanması şu minval üzreydi: "Haydut Riderhood ismi herkesin diline düşmüş! Önüne gelen, kolayca bu ismi ağzına sakız edebiliyor." Bradley'nin düşünceleriyse şu minval üzreydi: "Al sana bir alet. Bunu kullanabilir miyim?"

Strand'den yürüyüp Pall Mall'a çıkmışlar, bayır yukarı Hyde Park'ın köşesine gelmişlerdi; tempoyu ve kılavuzluğu Riderhood'a bırakan Bradley Headstone, istikameti onun tayin etmesine izin vermişti. Öğretmenin zihnini tümüyle işgal eden o tek amacın yanında tali kalan düşünceleri öyle ağırdı, planları öyle belirsizdi ki -

sonunda Wrayburn'le Lizzie'yi gördüğü o uzun yolun iki yanına sıralanmış karanlık ağaçlar gibiydiler fırtınalı gökyüzü altında - ancak yarım kilometre yürüdükten sonra konuşabildi. O zaman da sadece şu soruyu sordu:

"Havuzun nerde?"

"Nehirden yukarı otuz küsur - otuz beş küsur kilometre ileride," dedi adam ters ters. "Adı ne?"

"Plashwater Weir-Değirmeni Havuzu." "Sana beş şilin versem ne yaparsın?" "Alırım," dedi Bay Riderhood.

Öğretmen elini cebine atıp iki yarım altın çıkardı ve Bay Riderhood'un avcuna bıraktı: Adam paraya teşekkür etmeden önce bir kapı aralığına çekilip ikisini de dişledi.

"Bu yönünü sevdim, Ötöteki Efendi," dedi Riderhood, tekrar yürümeye devam ederek, "paradan yana cimri değilsin. Peki," dedi paralan dikkatle yeni arkadaşından en uzak cebine yerleştirerek, "bu ne için?"

"Senin için."

"Onu biliyorum," dedi Riderhood, gayet açık bir şeye itiraz eder gibi. "Bir kere aldım mı, kendini bilen hiç kimsenin onu bana geri verdirtemeyeceğini bildiğim gibi biliyorum. Karşılığında ne istiyorsun?"

"Karşılığında bir şey istiyor muyum bilmiyorum. İstiyorsam da ne olduğunu bilmiyorum." Bradley bu cevabı, Bay Riderhood'a çok garip gelen, hissiz, dalgın, kendi kendiyle konuşur gibi bir tavırla söylemişti.

"Bu Wrayburn için iyi düşünmüyorsun di mi?" dedi Bradley, zorla sürükleniyormuş gibi istemeye istemeye bu isme geri dönerek.

"Hayır."

"Ben de öyle."

Riderhood başını sallayarak sordu: "Bu para onun için mi?"

"Başka bir şey için olduğu kadar bunun için de olabilir. İnsanın düşüncelerini çok meşgul eden bir konuda uyuşmak için."

"Sana hiç uymuyor bu," dedi Bay Riderhood dobra dobra. "Hayır! Uymuyor, Ötöteki Efendi, kendi kendine uyuyormuş gibi göstertmeye çalışmanın da faydası yok. İçine oturuyor, içinde paslanıyor, seni zehirliyor."

"Diyelim ki öyle," dedi Bradley titreyen dudaklarla, "hiç mi sebebi yok?"

"İddiaya girerim sebebi büyüktür!" diye bağırdı Bay Riderhood.

"Bu adamın seni de kışkırttığını, aşağıladığını, küfrettiğini, öyle bir şeyler yaptığını söylemedin mi? Bana da aynı şeyi yaptı. Tepeden tırnağa zehirli hakaretler ve küfürlerle dolu bu adam. O ikisinin senin başvurunu hafife alıp, purolarını onunla yakmayacağını ne biliyorsun?"

"Doğrusu yaksalar hiç şaşırmam!" dedi Bay Riderhood sinirlenerek.

"Yaksalarmış! Yakacaklar. Sana bir soru sorayım. İsminden fazlasını biliyorum; Gaffer Hexam'la ilgili. Kızını en son ne zaman gördün?"

"Kızını en son ne zaman mı gördüm Ötöteki Efendi?" diye tekrar etti Bay Riderhood, berikinin konuşması hızlandıkça, kendisinin idrakı da kasten ağırlaşmaktaydı.

"Evet. Konuşmaktan bahsetmiyorum. Hiç gördün mü -bir yerlerde?"

Haydut istediği ipucunu almıştı ama daha neresinden tutacağım bilemiyordu. Ezberden toplama yapar gibi bir ifadeyle bu hınçlı surata bakarak ağır ağır cevap verdi: "Bir kere bile görmedim, Gaffer'ın öldüğü günden beri."

"Gördün mü tanır mısın?"

'Tanımam mı! Hem nasıl."

"Ya ötekini?"

"Öteki de kim?" diye sordu Riderhood, şapkasını çıkarmış alnını ovalayarak sorgucusuna aptal aptal bakıyordu.

"Adı batasıca! Bu kadar mı seviyorsun da tekrar duymak istiyorsun?"

"Ha, o!" dedi Riderhood, öğretmeni ustalıkla köşeye sıkıştırmıştı, yine o şeytani tesir altındaki yüzüne baktı. 'Tabii, bin kişi arasından tanırım."

"Onları," Bradley bu soruyu sükûnetle sormaya çalışıyordu ama sesini kontrol etmek için ne yaparsa yapsın yüzünü zaptedemedi, "onları hiç birlikte gördün mü?"

(Haydut artık ipucuna sıkı sıkı yapışmıştı.)

"Evet gördüm, Ötöteki Efendi, Gaffer'ı kıyıya çektikleri gün gördüm."

Kendisine merakla bakan koca bir sınıfın keskin gözlerinden özel bir bilgi parçasını kendine saklayabilirdi Bradley, ama cahil Riderhood'un gözlerinden, içinde tuttuğu bir sonraki soruyu saklayamadı. "Cevap istiyorsan açık açık sorman lazım," diye düşündü Haydut inatla, "kendiliğimden cevap vermeyeceğim."

"Şey! Adam ona karşı da küstah mıydı?" diye sordu Bradley kendiyle epey mücadele ettikten sonra. "Yoksa aşırı nazik mi davranıyordu?"

"Ona çok acayip nazik davranıyordu," dedi Riderhood. "Şu işe bak! Şimdi anlıyorum... "

Böyle bambaşka bir yere atlaması kesinlikle doğaldı. Bradley, sebebini anlamak için ona baktı.

"Şimdi düşünüyorum da," dedi Bay Riderhood kaçamak bir tavırla, çünkü aslında, "Şimdi nasıl kıskandığını görünce," sözleri geçiyordu aklından; "belki de benim maksadımı yanlış anladı, kızda gözüm var zannetti!"

Böyle bir şüphe ya da şüphe iddiasını onaylama bayağılığı, öğretmenin ulaştığı noktanın kıl payı ilerisindeydi. Lizzie ve kardeşi üzerine leke düşüren bir adamla konuşmak ve planlar yapmak noktasıysa geçilmişti. O kıl payı mesafeye biraz daha vardı. Öğretmen cevap vermedi ama yüzünü yere eğerek yürümeye devam etti.

Ağır ve meşakkatli düşünceleri arasında, bu tanışıklıktan ne kazanç elde edebileceğini çıkaramıyordu. Nefret ettiği adama karşı bir güçenikliği vardı ki bu da bir şeydi; gerçi kendi zannettiğinden azdı çünkü kendi bağrında yanan ölümcül öfke ve kin yoktu onda. Kızı tanıyordu ve tesadüfen görebilir ya da hakkında bir şeyler duyabilirdi; bir çift göz, bir çift kulak daha kazanmak gibi bir şeydi bu. Kötü bir adamdı ve para karşılığı bir şeyler yapmaya da istekliydi. Bu da işe yarayabilirdi çünkü kendi durumu ve maksadı olabildiğince kötüydü ve hiç kullanmasa bile, kullanışlı bir alet bulundurmak ona belli belirsiz bir rahatlık veriyordu.

Aniden olduğu yerde durdu ve Riderhood'a pat diye kızın nerede olduğunu bilip bilmediğini sordu. Elbette bilmiyordu. Kızla ilgili ya da Wrayburn'ün kızı aramasıyla, kızla görüşmesiyle ilgili bir şeyler öğrenecek olursa, para karşılığı kendisine bilgi verebilir miydi? Hem de seve seve. Küfrederek ikisinden de nefret ettiğini söyledi, neden mi? Çünkü onun hayatını alnının teriyle kazanmasına engel olmuşlardı.

"Madem öyle," dedi Bradley Headstone, bu minval üzre biraz daha konuşulduktan sonra, "yakında görüşürüz. Senin yola geldik, hava da ağarıyor. Hayret."

"İyi de Ötöteki Efendi," dedi Bay Riderhood, "seni nerede bulacağımı bilmiyorum."

"Gerek de yok, ben seni nerede bulacağımı biliyorum, havuzuna gelirim."

"Ama Ötöteki Efendi," diye üsteledi Bay Riderhood, "kuru kuruya ahbaplıktan kimseye fayda gelmez. Bir bardak romlu sütle ağzımızı bir ıslataydık."

Bu isteği kabul eden Bradley, onunla birlikte erkenci bir meyhaneye girdi, içeriye nahoş, küflü saman ve nemli hasır kokulan sinmişti, geri dönen yük arabalarından inmiş ırgatlar, sıska köpekler, sersemlemiş kuşlar ve geceleyin buraya tünemiş bazı insan kuşlarla doluydu içerisi, hepsi de kendini kendi meşrebince avutmaya çalışıyordu; salaş bara doluşmuş gece kuşla-n arasında bir tanesi bile yoktu ki, saygıdeğer tüylere bürünmüş, hınçtan tükenmiş gece kuşunun, kuşların en zalimi olduğunu bir bakışta anlamasın.

Kendisiyle aynı yöne giden yan sarhoş bir arabacının bir anlık merhamet kıvılcımı, Bay Riderhood'un bir araba dolusu sepetin üzerine kaldırılmasına ve yoluna sırtüstü uzanmış, başı çıkınına dayanmış devam etmesine sebebiyet verdi. Bunun üzerine Bradley de yavaştan geri dönüş yoluna koyuldu ve geçtiği sokaklardan geri yürüyerek okuluna, evine vardı. Güneş yükseldiğinde onu yıkanmış, saçlarını taramış, saygın siyah ceketiyle yeleğini muntazaman giymiş, resmi siyah kravatını takmış, kırçıllı pantolonunu giymiş, saygın gümüş saatini cebine koymuş, kordonunu boynuna asmış buldu; etrafında havlayıp bağırışarak bekleyen dinlenmiş sürüsüyle, ava çıkmak üzere kuşanmış bir eğitim avcısı.

İşkencenin insanı kuvvetle ikna eden etkisi ve ortalığı saran dehşet dalgası yüzünden inanılmaz suçlan kabul eden, o elim zamanların zavallı mahlûklarından bile daha fazla büyünün etkisinde olan öğretmen, henüz çekilmiş gece boyunca Kötü Ruhlar tarafından sürülmüştü. Mahmuzlanıp kamçılanmış, epey ter atmıştı. Duvarlarda, kutsal kitaptan alınmış huzur dolu metinlerin yerini, bu sporun kayıtlan alacak olsa, en büyük alimler bile öğretmenden korkup kaçardı.

12. Bölüm -Kötü Niyet

Güneş bütün Londra'ya ışıklar saçarak yükseldi ve o muhteşem tarafsızlığıyla, kahvaltıya oturmuş olan Bay Alfred Lammle'ın sakallarında ışığı kırmaya bile tenezzül etti. Dışarıdan gelecek her türlü aydınlığa ihtiyacı vardı Bay Alfred Lammle'ın, zira içi pek kararmış gibiydi ve aşırı tatminsiz bir havası vardı.

Bayan Alfred Lammle, efendisinin karşısındaydı. Birbirlerini dolandırmış olmak gibi hoş bir bağ ile birbirine bağlı, mutlu dolandırıcı çift, masa örtüsünü inceleyerek meyyus meyyus oturmaktaydı. Sackville Sokağı'nın güneşli tarafında olmasına rağmen kahvaltı odasında durum pek kasvetli görünüyordu. Ailenin alışveriş ettiği tüccarlardan biri perdelerin arkasından içeriyi görebilse, hemen faturasını gönderir ve bir an önce ödenmesi için baskı yapardı. Gerçi söz konusu tüccarlar, bu manzarayı görmedikleri halde, çoktan faturalar göndermişti.

"Bana öyle geliyor ki," dedi Bayan Lammle, "evlendik evleneli hiç para kazanmadın."

"Sana öyle gelen," dedi Bay Lammle, "belki de öyledir. Ama mühim değil."

Bay ve Bayan Lammle'a has bir şey miydi bu, yoksa bütün sevişen çiftler böyle midir? Kan koca konuşurlarken asla birbirlerine hitap etmezler, ortalarında görünmez bir varlık duruyormuşçasına ona hitap ederlerdi. Böylesi evcimen anlarda sakın dolaptaki iskelet olmasın çıkıp konuşmaya katılan?

"Evde hiç para görmedim," dedi Bayan Lammle iskelete, "kendi yıllık maaşım hariç. Buna yemin edebilirim."

"Yemine hacet yok," dedi Bay Lammle iskelete; "tekrar ediyorum, mühim değil. Sen de o maaşı hiç faydalı bir biçimde kullanamadın."

"Faydalı biçimde mi! Nasıl?" diye sordu Bayan Lammle.

"Borç alıp iyi yaşayacak biçimde," dedi Bay Lammle.

Bu soruya ve cevaba kulak misafiri olan iskelet alayla gülmüştü belki; ama Bay ve Bayan Lammle'ın güldükleri kesindi.

"Şimdi ne olacak?" diye sordu Bayan Lammle iskelete.

"Şimdi iflas edeceğiz," dedi Bay Lammle aynı yetkiliye.

Bunun üzerine Bayan Lammle horgörüyle iskelete baktı -ama bakışı Bay Lammle'a kadar uzatmadan- gözlerini indirdi. Bay Lammle da onunla aynı şeyi yaptıktan sonra gözlerini indirdi. Bir hizmetçinin kızarmış ekmeklerle içeri girmesi üzerine iskelet dolaba geri dönüp kendini kapadı.

"Sophronia," dedi Bay Lammle, hizmetçi çekildiğinde. Sonra daha yüksek sesle tekrar etti: "Sophronia!"

"Efendim?"

"Zahmet olmazsa bir dinleyiver." Dikkatini toplamasını beklerken ona ters ters bakıyordu. "Sana bir şey danışacağım. Fuzuli şeyleri bırak. Anlaşmamızı biliyorsun. Ortak çıkarlarımız için birlikte çalışmamız lazım ve bu işlerde sen de benim kadar iyisin. Olmasan şimdi birlikte olmazdık Ne yapabiliriz? Köşeye sıkıştık. Ne yapalım?"

"Biraz para getirecek hiçbir planın yok mu?"

Bay Lammle düşünmek için sakallarına daldı ve oradan umutsuz çıktı. "Hayır; maceracı olduğumuzdan fazla para kazanmak için çok riske girmek gerekiyor, bu ara şansımız hiç yaver gitmedi."

"Peki senin ..." diye lafa başlamıştı ki kocası onu durdurdu.

"Biz Sophronia. Biz, biz, biz."

"Satacak bir şeyimiz yok mu?"

"Az bir şey! Bir Yahudi'ye borç karşılığı bu eşyaları verdim. Yarın, bugün, her an gelip alabilir. Fledgeby olmasa çok daha önce alırdı." "Fledgeby'nin ne alakası var ki bu adamla?"

"Adamı tanıyordu. Pençesine düşmeden önce beni ona karşı uyardı. Başka birisi namına adamı ikna etmeye çalışıyordu o sırada ama başaramadı."

"Fledgeby adamı sana karşı yumuşattı mı yani?" "Bize, Sophronia. Bize, bize, bize." "Bize karşı."

"Yani Yahudi henüz yapabileceklerini yapmadı, onu tutsa tutsa Fledgeby tutuyordur."

"Fledgeby'ye inanıyor musun?"

"Sophronia, ben kimseye inanmam. Sana inandığımdan beri kimseye inanmıyorum. Ama öyle gibi görünüyor."

İskelete yaptığı bu isyankar tespitlerin intikamını karısından bu şekilde alan Bay Lammle masadan kalktı -gülüşünü ve gülerken burnunda oluşan beyaz çukurları saklamak için belki-, halının üzerinde bir tur attıktan sonra şöminenin önüne geldi.

"O haytayı Georgiana'ya yamayabilseydik; neyse olan oldu artık."

Sırtını ateşe veren Lammle, sabahlığının eteklerini yukarıya sıvayarak bunları söylediğinde Sophronia'nın rengi attı ve gözlerini yere indirdi. Bir ihanet hissiyle ya da belki kendini tehlikede hissettiği için - çünkü ondan korkuyordu - kendisine hiç şiddet uygulamadığı halde ellerinden, ayaklarından bile korkuyordu - kendini onun gözünde daha iyi bir konuma getirmeye çalıştı.

"Biraz borç alabilseydik, Alfred... "

"İster dilenelim, ister borç alalım, ister çalalım, bizim için hepsi bir, Sophronia," diye lafını kesti kocası. "Peki bunu atlatabilecek miyiz?"

"Elbette. Pek özgün olmasa da inkar edilemeyecek bir gerçek var, Sophronia, iki kere iki dört eder."

Ama karısının kafasında bir şeyler çevirdiğini görünce, sabahlığının eteklerini tekrar toplayıp koltuk altına sıkıştırdı, öteki eliyle de gür sakallarını toparlayarak, sessizce onu seyretmeye koyuldu.

"Böylesi bir acil durumda," dedi, biraz ürkekçe ona bakarak, "tanıdığımız en zengin insanların aklımıza gelmesi çok doğal."

"Haklısın, Sophronia."

"Boffinler."

"Haklısın, Sophronia." "Onlarla bir şey yapılamaz mı?" "Onlarla ne yapılacak ki Sophronia?"

Kadın yine düşüncelere dalıp gözlerini yere indirdi.

"Ben de Boffinler'i tekrar tekrar düşündüm, Sophronia," diye devam etti kısır bir sessizliğin ardından, "ama yapacak bir şey bulamadım. İyi korunuyorlar. O iblis Sekreter onlarla - kıymetli insanlar arasına giriyor."

"Ondan kurtulmanın bir yolu olsa?" dedi Sophronia, biraz daha düşündükten sonra yüzü aydınlanarak

"İyi düşün, Sophronia," dedi onu izleyen kocası, mütehakkim bir tavırla.

"Onun aradan çıkarılması Bay Boffin'in yararına gibi gösterilebilse?"

"İyi düşün, Sophronia."

"Son zamanlarda, ihtiyar adamın çok şüpheci ve güvensiz bir hal aldığını konuşmuştuk, Alfred."

"Pintileşti de canım; bizim için en umut kırıcı olan bu. Yine de düşünelim, Sophronia, düşünelim."

Sophronia biraz düşündü. "Ondaki bu eğilimden faydalansak Diyelim ki benim vicdanım... "

"Vicdan nedir çok iyi biliriz, hayatım. Eee?"

"Diyelim ki o züppe kızın bana söylediği şeyi, Sekreter'in ona ilanı aşkta bulunduğunu daha fazla saklamaya vicdanım el vermiyor. Diyelim ki vicdanım beni, bunu Bay Boffin'e anlatmaya zorluyor."

"Bak bu hoşuma gitti," dedi Lammle.

"Diyelim ki Bay Boffin'e, nazik hassasiyetim ve şerefimin ..."

"Çok güzel kelimeler, Sophronia."

"Nazik hassasiyetimiz ve şerefimizin," diye devam etti, son heceleri acı acı vurgulayarak, "Sekreter'in bu kurnaz, paragöz oyununa seyirci kalmamıza izin vermediğini söyledik. Ona güvenen işverenine karşı büyük bir vefasızlık örneği olduğunu. Diyelim ki bu faziletli tedirginliğimi muhteşem kocama da açtım, o da her zamanki dürüstlüğüyle bana, 'Sophronia, bunu hemen Bay Boffin'e anlatmalısın,' dedi."

"Aferin, Sophronia," dedi Lammle, ağırlığını öteki bacağına vererek, "bu da hoşuma gitti."

"İyi korunduğunu söyledin," diye devam etti karısı. "Ben de öyle düşünüyorum. Belki bu malumat sonucu Sekreter'i işten çıkarır, böylece saldıracak zayıf bir nokta oluşur."

"Anlatmaya devam et, Sophronia. Çok hoşuma gitmeye başladı bu iş."

"Kusursuz faziletimizle, güvendiği bir insanın ihaneti konusunda onu uyardığımızda, hem bize borcu olacak, hem de güvenecek Bu işten faydamız çok mu olur az mı, bekleyip görmek lazım - o konuda yapacak bir şey yok. Muhtemelen olabilecek azami faydayı sağlarız." "Muhtemelen," dedi Lammle.

"Ne dersin," diye sordu aynı soğuk, kumpasçı havayla, "Sekreter'in yerini alman imkânsız mı?"

"Hiç imkânsız değil, Sophronia. Olmayacak şey değil. Ustalıkla bu netice elde edilebilir."

Ateşe bakan Sophronia, bu imayı anladığını gösterecek şekilde başını salladı. "Bay Lammle," dedi dalgın dalgın, biraz da ironiyle, "Bay Lammle yardım etmekten mutluluk duyacaktır. Bay Lammle'ın kendisi de işadamı ve sermaye sahibidir. Bay Lammle'a en nazik konular bile emanet edilebilir, buna alışıktır. Bay Lammle, benim küçük servetimi de başarıyla idare etti ama kendisi asıl ününü, şeytana uymayan, dürüst, varlıklı bir insan olarak yapmıştır."

Bay Lammle gülümsedi, hatta karısının başını bile okşadı. Bu plandan duyduğu uğursuz sevinçle karısının tepesinde dikilirken, burnu iki katına çıkmıştı sanki.

Adam düşünerek, kadın da küllenen ateşi seyrederek bir müddet hareketsiz kaldı. Ama adam konuşmaya başlar başlamaz karısı irkilerek ona kulak kabarttı, oynadığı iki taraflı oyundaydı sanki aklı, adamın ellerinden ve ayaklarından duyduğu korku da yeniden canlanmıştı.

"Bence konunun bir yönünü ihmal ediyorsun, Sophronia. Belki de etmiyorsundur, çünkü kadınlar kadınları daha iyi anlar. Kızın kendisinden de kurtulamaz mıyız?"

Bayan Lammle başını iki yana salladı. "İkisinin de üzerinde muazzam bir etkisi var, Alfred. Maaşlı bir sekreterle mukayese kabul etmez."

"Ama sevgili yavrucuğun," dedi Lammle çarpık bir gülüşle, "hamilerine karşı açık olması gerekirdi. Biricik evlatçığın, hamilerinden sır saklamaması gerekirdi."

Sophronia başını tekrar salladı.

"Peki! Kadınlar kadınları daha iyi anlar," dedi kocası, biraz hayal kırık-lığıyla. "Israr etmeyeceğim. İkisini birden aradan çıkartabilsek başımıza talih kuşu konardı. Malı mülkü ben idare ederdim, adamla kadını da karım - peh!"

Karısı yine başını sallayarak: "Kızla asla kavga etmezler. Kızı asla cezalandırmazlar. Kızı kabul etmeliyiz," dedi.

"Peki!" diye bağırdı Lammle, omuzlarını silkerek, "öyle olsun, ama sakın unutma, onu istemiyoruz."

"Şimdi geriye tek bir soru kalıyor," dedi Bayan Lammle, "ne zaman başlıyoruz?"

"Ne kadar erken olursa o kadar iyi, Sophronia. Sana anlattığım gibi maddi durumumuz felaket, her an topu atabiliriz."

"Bay Boffin'i yalnız yakalamalıyım, Alfred. Karısı da yanımızda olursa pişmiş aşa soğuk su katar. Karısı orada olursa öfkeye kapılmasını sağlaya-mayabilirim. Kıza gelince - onun güvenine ihanet ettiğim için onun da kesinlikle mevcut olmaması gerek."

"Yazıp randevu alsan?" dedi Lammle.

"Yok, olmaz. Neden yazdığımı merak edip aralarında konuşurlar, ben onu tümüyle hazırlıksız yakalamak istiyorum halbuki."

"Evlerine gidip yalnız görüşme talebinde bulunsan?" dedi Lammle.

"O da olmaz. Bu işi bana bırak. Bugün ve (bugün işi halledemezsem) yarın için küçük arabayı bana ayır, bir kenarda durur beklerim."

Daha karara yeni varılmıştı ki bir erkek figürü pencerenin önünden geçti ve kapının çaldığı duyuldu. "Fledgeby," dedi Lammle. "Seni beğeniyor ve takdir ediyor. Ben çıkıyorum. Yahudi üzerindeki nüfuzunu kullanmaya ikna et onu. Adamın adı Riah, şirketin adı Pubsey and Co." Aradaki iki kapıya ve hole rağmen, Bay Fledgeby'nin keskin kulaklarına çalınır diye son kelimeleri fısıltıyla söyleyen Lammle, uşağına evde olduğunun bilinmesini istemediğini işaret ederek sessizce yukarı çıktı.

"Bay Fledgeby," dedi Bayan Lammle, onu büyük iltifatla karşılamıştı, "sizi gördüğüme çok sevindim! İşlerinin derdine düşen zavallı Alfred'ci-ğim bu sabah biraz erken çıktı. Lütfen oturun, sevgili Bay Fledgeby."

Sevgili Bay Fledgeby oturdu ve hemen yüzüyle oynamaya başlayarak Albany'nin köşesinden döndü döneli sakal çıkması konusunda bir gelişme olmadığı konusunda kendini temin etti.

"Sevgili Bay Fledgeby, biricik Alfred'imin bu aralar işleri konusunda endişeli olduğunu size söylememe gerek yok çünkü bu geçici zorluklar esnasında ona ne kadar yardımcı olduğunuzu bana anlattı."

"Ya!" dedi Fledgeby.

"Evet," dedi Bayan Lammle.

"Ben Lammle'ı işleri konusunda daha ketum bilirdim," dedi Bay Fledgeby, koltuğunun farklı bir köşesine yerleşmeye çalışarak. "Bana karşı değil," dedi Bayan Lammle derin bir sevgiyle. "Doğru ya!" dedi Fledgeby.

"Bana karşı değil, sevgili Bay Fledgeby. Ben onun karısıyım."

"Evet. Bunun farkındayım tabii," dedi Bay Fledgeby.

"Alfred'in karısı olarak, sevgili Bay Fledgeby, sizin de hassas gözlem gücünüzle müşahade edeceğiniz gibi, onun bilgisi haricinde, bu büyük hizmeti sürdürmenizi rica edeceğim. Bize biraz daha zaman kazandırmak

için Bay Riah üzerindeki nüfuzunuzu kullanabilir misiniz? Alfred'in bu ismi uykusunda sayıkladığını duymuştum, Riah'tı değil mi?"

"Alacaklının ismi Riah," dedi Bay Fledgeby, ilk kelimeyi uzlaşmaz bir aksanla vurgulamıştı. "St Mary Axe. Pubsey and Co."

"Ah evet!" diye bağırdı Bayan Lammle, coşkun bir kederle ellerini çırparak. "Pubsey and Co."

"Bu tür bir rica, kadın..." diye başladı Bay Fledgeby ve bir kelime bulamayarak öyle uzun süre aynı yerde takılı kaldı ki Bayan Lammle tatlı bir sesle, "Kalbi?" diye öneride bulundu.

"Hayır," dedi Bay Fledgeby, 'Türü - kadın türünün ricasına kulak tıkayamaz hiçbir erkek, bu benim için de geçerli. Ama Riah biraz acımasız bir adam, Bayan Lammle, gerçekten öyle."

"Siz onunla konuşursanız eminim yumuşayacaktır, sevgili Bay Fledgeby."

"Yeminle söylüyorum çok acımasız adam!" dedi Fledgeby.

"Deneyin. Bir kez daha deneyin, sevgili Bay Fledgeby. Yeter ki siz isteyin yapamayacağınız şey yok."

"Teşekkür ederim," dedi Fledgeby, "iltifat ediyorsunuz. Sizin ricanızla bir kez daha deneyebilirim elbette. Ama elbette neticeyi garanti edemem. Riah biraz zorlu bir adam, bir şeyi yapacağım dedi mi yapar."

"Kesinlikle," diye bağırdı Bayan Lammle, "size bekleyeceğini söylerse bekler."

("Ne akıl var kadında," diye düşündü Fledgeby. "Ben o açığı görmemiştim ama daha laf ağzımdan çıkar çıkmaz hemen yakaladı.")

"Doğrusu, sevgili Bay Fledgeby," diye devam etti Bayan Lammle ilgi çekici bir tavırla, "bu kadar yakın arkadaş olduğunuz için Alfred'in beklentilerini sizden saklayacak değilim. Ufkundaki bulutlar dağılacak gibi görünüyor hemen olmasa da."

Bu benzetme Hoşsohbet Fledgeby'ye biraz gizemli göründü, "Neredeki neler dağılacakmış, hı?"

"Alfred bu sabah çıkmadan önce, sevgili Bay Fledgeby, şu andaki sıkıntıları tümüyle ortadan kaldıracak bazı beklentileri olduğundan bahsediyordu."

"Öyle mi?" dedi Fledgeby.

"Evet!" Burada Bayan Lammle mendilini devreye soktu. "Siz de bilirsiniz, sevgili Bay Fledgeby -insan kalbini, hayatı sizin kadar incelemiş biri nasıl bilmez- kısacık bir zaman atlatılabilse bütün her şey düze çıkabilecekken, insanın konumunu ve itibarını kaybetmesi çok yazık olur."

"Hı!" dedi Fledgeby. "Yani Lammle'a biraz zaman verilirse iflas etmeyeceğini mi söylemeye çalışıyorsunuz Bayan Lammle? Para piyasasındaki ifadeyi kullandığım için kusuruma bakmayın," diye açıkladı Bay Fledgeby özür dilercesine.

"Aynen öyle. Kesinlikle öyle!"

"Bu her şeyi değiştirir," dedi Fledgeby. "Riah'ı görmeye hemen gideceğim."

"Size ne kadar teşekkür etsem azdır, sevgili Bay Fledgeby!"

"Rica ederim," dedi Fledgeby. Bayan Lammle ona elini uzattı. "Güzel ve yüksek zekâlı bir hamının eli," dedi Fledgeby.

Ondan kurtulmak için can atan Bayan Lammle, "Asil bir jeste değer!" diye tamamlayıverdi.

"Ben öyle demeyecektim," dedi Fledgeby, kendisine önerilen bir ifadeyi hiçbir koşulda kabul ettiği görülmemişti, "ama çok mültefitsiniz. Acaba bu elin üzerine bir - bir tane - kondurabilir miyim? İyi günler!"

"Hemen harekete geçeceğinize güvenebilir miyim sevgili Bay Fledgeby?"

Kapıdan ona bakıp eliyle saygılı bir öpücük gönderen Fledgeby, "Güvenebilirsiniz," dedi.

Doğrusu Bay Fledgeby merhametinden üstlendiği bu vazifeyi yerine getirmek için sokaklarda öyle hızlı yürüyordu ki Cömertliğin hizmetindeki iyi ruhlar ayaklarına kanat takmış gibiydi. Yüreğinde de kendilerine yer bulmuş olabilirlerdi zira keyifli ve şen bir haldeydi. St Mary Axe'deki muhasebe bürosuna gelip de bir an onu boş bulduğunda, merdivenlerin dibinde çınlayan sesinde neşeli bir titreşim vardı: "Hey Yahuda, yukarılarda ne işler çeviriyorsun?"

A.T. GREEN

Bay Fledgeby merhamet ziyaretini bitiriyor

İhtiyar adam her zamanki hürmetiyle göründü.

"Merhabaa!" dedi Fledgeby, gözünü kırpıp bir adım geri atarak. "Aklın fenalıkta, Kudüs!"

İhtiyar adam gözlerini merakla ona kaldırdı.

"Hem nasıl," dedi Fledgeby. "Seni günahkar! Seni madrabaz! Ne! Lammlelar'ın eşyalarını hacze mi gidiyorsun? Hiçbir şey seni bundan vaz-geçiremez öyle mi? Bir dakika daha bekleyemez misin?"

Efendisinin ses tonu ve bakışlarıyla hemen harekete geçmeye zorlanan ihtiyar adam şapkasını küçük tezgahın üzerinden aldı.

"Sen gidip onu nakavt etmesen kendini kurtaracağını öğrendin öyle mi?" dedi Fledgeby. "Demek kendini kurtarıp kurtarmaması umrunda değil? Senin yeterince teminatın var, alacağını karşılayacak yeterli mal var öyle mi? Seni Yahudi!"

İhtiyar adam kendisini bekleyen başka talimatlar da olabileceğini düşünüyormuş gibi bir an tereddütte kaldı.

"Gideyim mi efendim?" diye sordu nihayet alçak sesle.

"Bir de bana soruyor!" diye bağırdı Fledgeby. "Sanki kendi niyetini bilmiyormuş gibi bana soruyor! Sanki şapkasını takmamış gibi bana soruyor! İhtiyar ama keskin gözleri -bıçak gibi keskin mazallah- kapının yanındaki bastonuna dikilmemiş gibi bana soruyor!"

"Gideyim mi efendim?"

"Gidecek misin?" dedi Fledgeby alayla. "Gideceksin ya. Seni titrek Yahuda!"

13. Bölüm -İnsanın Adı Çıkacağına Canı Çıksın

Hoşsohbet Fledgeby muhasebe bürosunda yalnız kalınca şapkasını yana eğip ıslık çalarak ortalıkta dolaşmaya, çekmecelerde parasının sızdırıldığına dair küçük kanıtlar aramaya başladı ama bulamadı. "Benden çalmaması kendi faziletinden değil," dedi gözünü kırparak, "benim tedbirli olmamdan." Sonra bastonuyla tabureleri ve kutuları dürtükleyip, ateşe tü-kürerek Pubsey and Co. üzerindeki sahiplik haklarını tembel bir azametle ortaya koydu. Alemin kralıymış gibi pencereye gidip, yarım perdenin üzerine ancak erişen küçük gözleriyle dar sokağa baktı. Bu perde ona muhasebe bürosunda yalnız olduğunu, ön kapının da açık olduğunu hatırlattı. Böylesi bir tedbirsizlik yüzünden müesseseyle bir alakasının olduğu anlaşılmasın diye tam kapıyı kapatmaya gidiyordu ki içeri birinin girdiğini görerek olduğu yerde kaldı.

Gelen bebek terzisiydi, kolunda küçük sepeti, elinde koltuk değneğiyle. Bay Fledgeby daha onu görmeden, keskin gözleri Bay Fledgeby'yi yakalamıştı; bu beyefendi tam kapıyı kapatıp onu dışarıda bırakmak üzere hamle etmişti ki, yüzüne bakıp hızlı hızlı başını sallamasıyla olduğu yerde kaldı. Bebek terzisi bu üstünlüğü merdivenleri hızla çıkarak kullandı ve daha Bay Fledgeby evde kimse yokmuş ayaklarına yatamadan, muhasebe bürosunda karşısına dikiliverdi.

"Umarım iyisinizdir, beyefendi," dedi Bayan Wren. "Bay Riah yok mu?"

Fledgeby kendini bir sandalyeye bırakmış, beklemekten sıkılmış gibi haller almıştı. "Birazdan gelir herhalde," dedi, "aniden çıkıp beni burada bıraktı nedense. Seni daha önce görmemiş miydim?"

"Bir kere - tabii baktığını görüyorsan," dedi Bayan Wren, cümlenin ikinci kısmını alçak sesle söyleyerek.

"Evin tepesinde bir oyunlar oynuyordunuz. Arkadaşın nasıl?"

"Bende arkadaş çok, efendim," dedi Bayan Wren. "Hangisini sormuştunuz?"

"Neyse boşver," dedi Bay Fledgeby, tek gözünü kapayarak, "arkadaşlarından herhangi biri, hepsi. Tahammüllü müdürler?"

Bu iltifat karşısında ne diyeceğini bilemeyen Bayan Wren, kapının arkasındaki köşeye oturup sepetini kucağına aldı. Uzun ve sabırlı bir sessizliğin ardından konuştu:

"Kusura bakmayın, efendim ama Bay Riah genelde bu saatte burada olur, ben de onun için bu saatlerde gelirim. Sadece iki şilinlik artıklarımı almak istiyorum. Rica etsem siz verirsiniz belki, ben de işime giderim."

Yüzünü ışığa dönmüş, yanaklarını yoklayarak oturan Fledgeby, "Ben mi vereceğim?" dedi başını ona çevirerek. "Burasıyla, bu işle bir alakam olduğunu zannetmiyorsun değil mi?"

"Zannetmek mi!" diye bağırdı Bayan Wren. "O gün, size patron diye hitap ediyordu!"

"Şu karalar giyen moruk mu? Riah mı? O abuk sabuk konuşur öyle."

"Olabilir ama siz kendiniz de aynı şeyi söylediniz," dedi Bayan Wren. "En azından patron gibi davrandınız ve onu düzeltmediniz."

"Dolaplarından biri işte," dedi Bay Fledgeby soğuk ve küçümser bir tavırla omzunu silkerek. "Dolapçının tekidir zaten. 'Yukarı gelin, efendim, size güzel bir kız göstereceğim ama size patron demem lazım,' dedi bana. Ben de evin tepesine çıktım ve bana güzel bir kız gösterdi (cidden bakmaya değer bir kızdı) ama bana patron dedi. Nedenini bilmiyorum. Kendisi de bilmiyordur bence. Laf olsun diye insan kandırmaya bayılıyor, dolapçıların en dolapçısı," dedi Bay Fledgeby, en etkili kelimeleri kullanma gayretiyle.

"Ah başım!" diye bağırdı bebek terzisi, kafası çatlayacakmış gibi iki eliyle tutarak. "Bu söylediklerinizi doğru olamaz."

"Hem de nasıl doğru," diye çıkıştı Fledgeby.

Bu karalama, başka birinin gelip de onu orada yakalaması ihtimaline karşı Fledgeby'nin geliştirdiği bir politikaydı ama aynı zamanda Bayan Wren'e aşırı uyanık olması yüzünden verilmiş bir ceza ve ihtiyar Yahudi üzerinden yaptığı mizahın hoş bir örneğiydi. "İhtiyar bir Yahudi olduğu için adı kötüye çıkmış, ama bu sayede para kazanıyor, paramın karşılığını almam lazım." İş konusunda Fledgeby'nin her zamanki düşünceleriydi bunlar, ihtiyar adamın sözümona ondan bir sır saklaması yüzünden şu an iyice ayyuka çıkmıştı; gerçi hoşlanmadığı birini sinir ettiği için bu sırdan hiç de hoşnutsuz değildi.

Bayan Wren asılmış bir yüzle kapının arkasında oturmuş düşünceli düşünceli yere bakıyordu. O uzun ve sabırlı sessizlik bir kez daha kendine yer etmişti ki Bay Fledgeby'nin yüzü, kapının üzerindeki camdan, muhasebe bürosunun eşiğinde kararsız kalmış birini seçti. Sonra kapının önünde bir kıpırtı duyuldu, kapı tıklatıldı, bir kıpırtı daha, yine bir tıklama. Fledgeby hiç üzerine alınmadığı için kapı nihayet yavaşça açıldı ve ufak tefek, mülayim, yaşlıca bir beyefendinin kuru yüzü içeri uzandı.

"Bay Riah mı?" dedi misafir büyük bir kibarlıkla.

"Ben de onu bekliyorum, beyefendi," dedi Bay Fledgeby. "Dışarı çıkıp beni burada bıraktı. Her an geri dönebilir. Buyrun oturun."

Beyefendi iskemleye oturup, üzüntülü bir ruh halindeymiş gibi elini alnına koydu. Fledgeby ona yan yan bakıyordu. Bu haline içten içe seviniyor gibiydi.

"Güzel bir gün, beyefendi," dedi Fledgeby.

Ufak tefek, kurumuş beyefendi kendi sıkıntılı düşüncelerine öyle dalmıştı ki, Bay Fledgeby'nin sesi muhasebe bürosunda sönene kadar kendine bir şey dendiğinin farkına varmadı. Sonra irkilerek kendine geldi: "Kusma bakmayın, beyefendi. Bana bir şey mi söylediniz?"

"Evet," dedi Fledgeby sesini biraz daha yükselterek, "güzel bir gün, demiştim."

"Kusura bakmayın. Kusura bakmayın. Evet."

Ufak tefek, kuru beyefendi yine elini alnına koydu ve Bay Fledgeby bundan yine büyük zevk aldı. Beyefendi içini çekerek duruşunu değiştirdiğinde Fledgeby sırıtarak tekrar konuştu.

"Bay Twemlow'du değil mi?"

Kuru adam buna pek şaştı.

"Sizinle birlikte Lammlelar'da yemek yeme zevkine nail olmuştum," dedi Fledgeby. "Hatta akrabanız olmakla gurur duyuyorum. Burada karşılaşmayı hiç beklemezdim; ama insan Şehre indi mi kiminle karşılaşacağı belli olmuyor. Umarım sıhhat ve afiyetiniz yerindedir."

Son kelimelerde hafif bir münasebetsizlik olduğu söylenebilirdi ama Bay Fledgeby'nin kendine has bir incelik de olabilirdi. Bay Fledgeby başında şapkası, ayağı bir taburenin çubuğunda, başka bir taburede oturuyordu. Bay Twemlow kapıdan içeri baktığında şapkasını çıkarmış bir daha takmamıştı.

Kibar Fledgeby'nin planlarını engellemiş olduğunu hatırlayan Twemlow vicdan azabı hissettiği için bu karşılaşmadan iyice rahatsız olmuştu. Bir beyefendi ne kadar huzursuz olabilirse o kadar huzursuzdu. Fledgeby'ye mesafeli davranması gerektiğini düşündüğünden soğuk bir selam verdi. Onun bu tavrını gören Fledgeby küçük gözlerini iyice kıstı.

Bebek terzisi, kapının arkasındaki köşede, gözleri yerde, elleri sepetinin üzerinde koltuk değneğini kavramış, görünüşe göre hiçbir şeye dikkat etmeden öylece oturuyordu.

"Gecikti," diye mırıldandı Bay Fledgeby saatine bakarak. "Sizce saat kaç olmuştur, Bay Twemlow?"

Bay Twemlow on ikiyi on geçe tahmininde bulundu.

"Dakikası dakikasına doğru," dedi Fledgeby. "Umarım sizin buradaki işiniz benimkinden daha keyiflidir, Bay Twemlow."

'Teşekkür ederim, beyefendi," dedi Bay Twemlow.

Büyük bir hoşnutlukla, elindeki katlanmış mektubu hızlı hızlı bir sehpaya vuran Twemlow'a bakan Fledgeby küçük gözlerini yine iyice kıstı.

"Bay Riah'ı tanıdığım kadarıyla," dedi Fledgeby, ismini itibarını düşürecek şekilde telaffuz ederek, "bu dükkâna gelenin pek hoş işi olmaz. Londra'nın en gaddar, en acımasız tefecisidir."

Bay Twemlow bu sözlere soğuk bir baş hareketiyle cevap verdi. Huzursuz olduğu belliydi.

"O kadar ki," diye devam etti Fledgeby, "bir arkadaşım rica etmiş olmasa burada bir dakika daha durmazdım. Ama insanın dostu dara düştü mü yanında olmalı. Ben böyle düşünür böyle yaparım."

Adil Twemlow, kimin ağzından çıkarsa çıksın bu hissin içten bir onayı hak ettiğini düşündü. "Çok haklısınız, beyefendi," dedi takdirle. "Cömertlik ve insanlık bunu gerektirir."

"Takdir etmenize memnun oldum," dedi Fledgeby. "Şu tesadüfe bakın Bay Twemlow," tüneğinden inip ona doğru yürüdü, "bugün yardımcı olmaya çalıştığım arkadaşlar sizinle evlerinde tanıştığım arkadaşların ta kendisi! Lammlelar. Çok akıllı ve hoş bir kadın değil mi?"

Vicdanı Twemlow'un rengini ruhunu soldurdu. "Evet," dedi. "Öyle."

"Bu sabah benden buraya gelmemi ve alacaklıları Bay Riah'ı biraz sakinleştirmemi istedi. Daha önce başka bir arkadaş için de aracılık yaptığımdan onun üzerinde büyük etkim olduğunu zannediyor ama öyle bir şey yok. Onun gibi bir kadın insana sevgili Bay Fledgeby diye hitap edip gözyaşları dökünce elden ne gelir?"

Twemlow nefesini bıraktı, "İstediğini yapmak."

"İstediğini yapmak. Ben de geldim. Ama Riah'a, Lammleların haczi biraz ertelemesini rica ettiklerini söylediğimde," dedi Fledgeby, ellerini ceplerine sokup derin düşüncelere dalmış gibi yaparak, "neden öyle dikildi, neden hemen dönerim deyip fırlayıp gitti, neden beni burada bu kadar zaman yalnız bıraktı anlamadım."

Saf Kalp Şövalyesi, yüksek ruhlu Twemlow'un bir tahmini yoktu. Yaptığı şeye öyle pişmandı ki. Hayatında ilk olarak gizli bir iş çevirmiş ve birine haksızlık etmişti. Sırf bu genç adam kendisine benzemiyor diye, bu samimi gencin aleyhine müdahalede bulunmuştu.

Samimi genç Twemlow'un hassas başında yanan ateşe kova kova kömür atmaya devam ediyordu.

"Kusura bakmayın, Bay Twemlow; gördüğünüz gibi burada yürütülen işlere aşinalığım var. Sizin için yapabileceğim bir şey var mı? Siz bir beyefendi olarak yetiştirilmişsiniz, işadamı olarak değil," bu da münasebetsizlik addedilebilirdi, "belki de iş konularında pek iyi değilsinizdir. Normali de bu değil mi?"

"İşadamlığım, adamlığımdan bile daha kötü, beyefendi," dedi Twemlow, "bu konudaki yetersizliğimi bundan daha kuvvetle anlatamam. Beni buraya getiren meseledeki konumumu bile tam olarak anlamış değilim. Ama yardımınızı kabul etme konusunda bazı hassasiyetlerim var. Böyle bir şeyden faydalanmak istemem. Bunu hak etmiyorum."

!yi kalpli, çocuksu mahlûk! Daracık, iyi aydınlatılmamış yollardan çıkarılmış dünyaya, yolda pek az kir pas görmüş!

"Belki," dedi Fledgeby, "bu konuda konuşmak gururunuza dokunu-yordur - bir beyefendi olarak yetiştirildiğiniz için."

"Alakası yok, beyefendi," dedi Twemlow, "alakası yok. Hakiki gururla boş gururu ayırt edebiliyorumdur umarım."

"Bende hiç gurur yoktur," dedi Fledgeby, "bazı şeyleri birbirinden ayırmak için böyle ince farklar bulmaya çalışmam. Ama burada bir işadamının bile bütün hünerine muhtaç olduğunu biliyorum; benim hünerim sizin işinize yararsa emrinize amadedir."

"Çok iyisiniz," dedi Twemlow kekeleyerek. "Ama gerçekten de... "

"Hünerimin," diye devam etti Fledgeby bozulmuş bir bakışla, "size toplum içinde faydalı olabileceğin gibi kibirli düşüncelerim yok ama burada faydalı olabilir. Siz toplumu yüceltirsiniz, o da sizi, ama Bay Riah toplum değil. Toplumda Bay Riah karanlıkta kalır, değil mi Bay Twemlow?"

İyice huzuru kaçan Twemlow, alnının üzerinde çırpınan eliyle, "Haklısınız," dedi.

Samimi genç adam ondan durumunu anlatmasını rica etti. Fledgeby'nin, ifşa edeceği şeylerden hayrete kapılmasını bekleyen, bu tür şeylerin her gün meydana gelme olasılığını bir an olsun düşünmeyen masum Twemlow, yüzyılda bir meydana gelen korkunç bir olaymışçasına anlatmaya koyuldu. Ölmüş bir arkadaşı vardı, evli barklı bir memur, tayini çıktığında taşınma masrafları için paraya ihtiyaç duymuştu, Twemlow da ona kefil olmuştu ve bekleneceği ama Twemlowun hiç mi hiç beklemediği üzre asla sahip olmadığı bu parayı kendisi ödemek durumunda kalmıştı. Seneler zarfında küçük küçük ödemeler yaparak borcunu biraz azaltmıştı, zira "malum asilzadenin eli açıklığına bağlı, sabit ve sınırlı bir geliri olduğundan daima parasını idareli kullanmak durumundaydı" ve gelirinin faizini kuruşu kuruşuna bu borca yatırmıştı. Hayatının bu tek borcuna senede bir kere kapısını çalan bir müşkülat gözüyle bakmaya başlamıştı ki imzaladığı kefalet belgesi her nasılsa Bay Riah'ın eline düşmüş, ondan bütün borcu bir kerede ödemesi istenmiş, ödememesi halinde de feci sonuçlarına katlanması gerekeceği belirtilmişti. Buna ilaveten bazı bulanık anılar vardı: Bir ofise götürülüp "borcunu teyit etmişti" (ifadeyi yanlış hatırlamıyorsa), başka bir ofise götürülmüştü ve şarap ticaretiyle alakası olabilecek bir adama{37} hayatta olduğu ispat edilmişti, adamın verecek parası olmasa da bir Stradivarius kemanı, bir de Meryem tablosu vardı. Twemlow'un hikâyesi üç aşağı beş yukarı bundan ibaretti. Tabii hikâyenin başından sonuna, tefeciler tarafından sisler içindeki bir teminat olarak görülen korkunç Snigsworth'un gölgesi kol geziyor, baronluk asasıyla Twemlow'un ödünü kopartıyordu.

Bay Fledgeby bütün bunları, her şeyi önceden bilen samimi bir gence yaraşır mütevazı ciddiyetle dinlemiş, bittiğinde de ciddiyetle başını sallamıştı. "Hiç hoşuma gitmedi, Bay Twemlow," dedi Fledgeby, "Riah'ın borcun tamamını talep etmesi hiç hoşuma gitmedi. Talep etti mi vermemezlik edemezsiniz."

"Ya veremiyorsam, beyefendi?" dedi Twemlow bunalmış bir halde.

"O zaman gideceksiniz," diye çıkıştı Fledgeby.

"Nereye?" diye sordu Twemlow içi çekilerek.

"Hapishaneye," dedi Fledgeby. Bunun üzerine Bay Twemlow masum başını eline dayayarak, keder ve utançla inledi.

"Yine de," dedi Fledgeby, umutlanacak bir şey bulmuş gibi, "belki korktuğumuz kadar kötü olmaz. Müsaadenizle, Bay Riah geldiğinde ona sizin kim olduğunuzu anlatayım, arkadaşım olduğunuzu söyleyeyim ve sizin yerinize ben konuşayım; belki ben daha işadamı ağzıyla anlatabilirim. Haddimi aşıyor muyum sizce?"

"Size ne kadar teşekkür etsem az, beyefendi," dedi Twemlow. "Cömertliğinizden faydalanmak konusunda ciddi tereddütlerim var ama çaresizlik yüzünden teklifinizi kabul edeceğim. Zira en yumuşak tabirle, bunu hak edecek bir şey yapmadığımı düşünüyorum."

"Nerede kaldı acaba?" diye mırıldandı Fledgeby, tekrar saatine bakarak. "Niçin çıkmış olabilir? Siz

kendisini hiç gördünüz mü Bay Twemlow?" "Asla."

"Gördüntz mü Yahudi olduğunu anlarsınız ama asıl iş yaptınız mı ne biçim Yahudi olduğunu anlarsınız. Sakinse korkacaksınız. Sessiz duruyorsa ben bunu kötüye yorarım. İçeri girdiğinde gözünüzü üstünden ayırmayın, sakinse sakın umutlanmayın. İşte geldi! Sakin gibi!"

Zararsız Twemlow'da ızdıraplı bir heyecan yaratan bu kelimelerle Bay Fledgeby eski yerine çekildi ve ihtiyar adam muhasebe bürosuna girdi.

"Nerede kaldınız, Bay Riah," dedi Fledgeby, "kayboldunuz sandım!"

Yabancıya bakan ihtiyar adam olduğu yerde kaldı. Efendisinin ona birtakım talimatlar vermeye hazırlandığını anlamıştı ve çözebilmek için bekliyordu.

"Gerçekten de," diye ağır ağır tekrar etti Fledgeby, "kaybolduğunuzu düşündüm, Bay Riah. Ama şimdi sizi görünce - yok ama, yapmış olamazsınız; yapmış olamazsınız!"

İhtiyar adam, şapkası elinde başını kaldırıp, sıkıntıyla Fledgeby'ye baktı, şimdi nasıl bir ahlaki yük taşıması gerekeceğini merak eder gibi bir hali vardı.

"Herkesten önce davranıp Lammlelar'a haciz götürmüş olamazsınız," dedi Fledgeby. "Yapmadım deyin, Bay Riah."

"Yaptım, efendim," dedi ihtiyar adam alçak sesle.

"Yazıklar olsun," diye bağırdı Fledgeby. "Cık cık cık! Nasıl olur! Sizin katı bir müşteri olduğunuzu biliyordum, Bay Riah ama bu kadarını beklemezdim."

"Beyefendi," dedi ihtiyar adam gayet rahatsız bir tavırla, "bana verilen emri yerine getirdim. Buranın sorumlusu ben değilim. Patronum ne derse onu yapıyorum, başka seçeneğim, gücüm yok."

"Öyle demeyin," diye terslendi Fledgeby, ihtiyar adamın iki seyircinin keskin yargılan karşısında ellerini öne uzatarak kendini savunmaya çalışması pek hoşuna gitmişti. "Bana bu nakaratları söylemeyin, Bay Riah. Canınız istiyorsa borcunuzu talep etme hakkınız var ama sizinle aynı işi yapan herkes talep ediyormuş gibi de davranmayın. En azından bana yapmayın. Ne gereği var Bay Riah? Ben sizin içinizi dışınızı bilirim."

İhtiyar adam entarisinin eteğini tutup kederle Fledgeby'ye baktı.

"Sakın," dedi Fledgeby, "sizden rica ediyorum, Bay Riah, sakın bana öyle aşırı uysal davranmayın çünkü sonrasında ne geldiğini biliyorum. Bakın Bay Riah. Bu beyefendi Bay Twemlow."

Yahudi dönüp selam verdi. O zavallı kuzucuk da, nezaket ve korkuyla selamına karşılık verdi.

"Arkadaşım Lammle için yaptığım rica o kadar başarısız oldu ki," diye devam etti Fledgeby, "arkadaşım (hatta akrabam) Bay Twemlow için yapacağım ricanın da bir işe yarayacağını tahmin etmiyorum. Ama kimse için iyilik yap-masanız da benim için yapacağınızı düşünüyorum, denemekten bir şey çıkmaz, hem Bay Twemlow'a da söz verdim. Borcunun faizini, azar azar da olsa daima zamanında öder. Bay Twemlow'u neden zorlayasınız? Ona karşı bir hıncınız olamaz! Neden ona müsamaha göstermeyesiniz?"

lhtiyar adam, Fledgeby'nin gözlerinde, Bay Twemlow'a müsamaha göstermek için bir işaret aradı ama bulamadı.

"Bay Twemlow sizin akrabanız değil, Bay Riah," dedi Fledgeby; "hayatta beyefendi olduğu ve ailesinin sırtından geçindiği için onunla ödeşmek istiyor olamazsınız. Bay Twemlow iş alemini küçümsüyorsa bundan size ne?"

"Kusura bakmayın," diye araya girdi kibar kurban, "ama küçümsemiyorum. Bu iddia doğru olmaz bence."

"Gördünüz mü, Bay Riah!" dedi Fledgeby. "Ne de güzel söyledi değil mi? Hadi! Benim için Bay Twemlow'la anlaşın."

Zavallı, çelimsiz beyefendiyi kurtarmak için yine bir izin belirtisi aradı ihtiyar adam. Hayır. Bay Fledgeby onun mahvedilmesini istiyordu.

"Çok üzgünüm, Bay Twemlow," dedi Riah. "Ben emir kuluyum. Bana verilen emirlerden dışarı çıkma yetkim de yok. Parayı ödemeniz lazım."

"Bir kerede mi Riah?" diye sordu Fledgeby, iyice anlaşılsın diye.

"Bir kerede," diye cevapladı Riah.

Bay Fledgeby esefle başını sallayarak Twemlow'a baktı ve gözlerini yere indirmiş karşısında duran saygıdeğer adama, "Ne canavar bir israilli!" dercesine baktı.

"Bay Riah!" dedi Fledgeby.

İhtiyar adam bir kere daha gözlerini, Bay Fledgeby'nin kafasındaki küçük gözlere kaldırdı, işaretin şimdi geleceğine dair son bir umutla.

"Bay Riah, sizden bir gerçeği saklamamın manası yok. Bay Twemlow'un arkası kuvvetli."

"Biliyorum," dedi ihtiyar.

"Şimdi açık açık, bir iş meselesi olarak soruyorum Bay Riah. Bu söz konusu önemli şahsın ya kefaletini ya da parasını almaya kesin kararlı mısınız?"

"Kesin kararlıyım," dedi Riah, efendisinin yüzünü okumuştu ve hangi ifadenin ne anlama geldiğini artık iyice ezber etmişti.

"Bay Twemlow'la söz konusu önemli şahsın arasında kopacak kavga ve tatsızlığı hiç umursamıyorsunuz," dedi Fledgeby özel bir vurguyla, "hatta bundan zevk alıyorsunuz öyle mi?"

Bu söze gerçekten cevap beklenmediğinden cevap verilmedi. Asil akrabası ufukta belirdiğinden beri dehşet üzerine dehşet yaşadığı her halinden belli olan zavallı Bay Twemlow içini çekerek ayağa kalktı. "Çok teşekkür ederim, beyefendi," dedi ateşler içinde yanan elini Fledgeby'ye uzatarak. "Bana hiç hak etmediğim bir hizmette bulundunuz. Teşekkür ederim."

"Rica ederim," dedi Fledgeby. "Şimdilik başarı sağlayamamış olsam da biraz daha kalıp Bay Riah'la bu konuyu tekrar konuşmak istiyorum."

"Kendinizi kandırmayın, Bay Twemlow," dedi Yahudi, ilk olarak doğrudan ona hitap ederek. "Sizin için hiç umut yok. Buradan bir müsamaha beklemeyin. Borcun tamamını ödemek zorundasınız, hem de bir an önce, yoksa çok ağır bedel ödeyeceksiniz. Bana güvenmeyin, beyefendi. Para, para, para." Anlayışlı bir tavırla bu sözleri söylediğinde Bay Twemlow'un hala kibar bir baş hareketiyle cevap verdiğini gördü ve o mülayim, ufak tefek ekabir, morali iyice bozulmuş bir halde dükkândan ayrıldı.

O muhasebe bürosundan çıktıktan sonra Hoşsohbet Fledgeby öyle büyük bir neşeye kapıldı ki pencereye gidip kollarını perdenin çubuğuna dayadı ve sırtını emir kuluna dönerek sessizce gülmeye başladı. Sakin bir yüzle geri döndüğünde emir kulu hala aynı yerde duruyor, bebek terzisi de kapının arkasında yüzünde dehşet ifadesiyle oturuyordu.

"Hey!" diye bağırdı Bay Fledgeby, "şuradaki genç hanımı unutuyorsunuz, Bay Riah, uzun zamandır bekliyor. Ona artıkları satın lütfen, iyi bir fiyat verin, hayatınızda bir kere hakkaniyetle davranacak olursanız tabii."

Yahudi küçük sepeti pılı pırtıyla doldururken bir müddet seyretti ama neşesi tekrar kabarınca, pencereye dönüp bir kere daha perdenin çubuğuna yaslanmaya mecbur oldu.

"Tamamdır, Sindirella'cığım," dedi ihtiyar adam fısıltıyla ve yorgun bir bakışla, "sepet doldu. Selametle git!"

"Bana Sindirella'cığım deme artık," dedi Bayan Wren. "Seni zalim iyilik perisi!"

Küçük işaret parmağını, evdeki yürek üzüntüsü, yaşlı çocuğuna sallar gibi üzüntü ve sitemle Riah'ın yüzüne doğru salladı.

"Sen iyilik perisi filan değilsin!" dedi. "Ormandaki kurtsun sen, kötü kurt! Sevgili Lizzie'ciğimi birisi satar ve ona ihanet ederse bunu kimin yaptığını bileceğim!"

14. Bölüm -Bay Wegg, Bay Boffin'in Burnunu Sürtmeye Hazırlanıyor

Cimrilerin hayatlarının incelendiği birkaç akşama daha katkıda bulunan Bay Venüs, Köşk'teki toplantılar için adeta vazgeçilmez olmuştu. Wegg'in açığa çıkardığı harikalar dinleyecek birinin daha olması, hatta belki çaydanlıklarda, bacalarda, harabelerde, ahırlarda ve başka gizli yerlerde bulunan paralan sayacak bir kişinin daha olması Bay Boffin'in zevkine zevk katıyordu; normalde anatomistin göze girmesinden hoşlanmayacak kıskanç tabiatlı bir insan olduğu halde Silas Wegg, söz konusu beyefendinin -kendi haline bırakılması durumunda elindeki kıymetli belgeyle birtakım oyunlar oynayacağından öyle korkuyordu ki- hep gözünün önünde olmasını istiyor ve onu Bay Boffin'e, muhabbeti çok keyif veren bir arkadaş olarak gösterme fırsatlarını hiç kaçırmıyordu. Hatta ona karşı yeni bir dostluk gösterisi daha geliştirmişti. Her seferinde, okuma bitip de patron gittikten sonra Bay Venüs'ü mutlaka evine bırakıyordu. Elbette ortak mülkiyetlerindeki belgeyi görüp tazelenmesi teklif ediliyordu kendisine; ama onu farkında olmadan tekrar Clerkenwell'e çeken şeyin Bay Venüs'ün, insanı iyiye güzele sevkeden arkadaşlığından duyduğu büyük keyif olduğunu söylemeyi asla ihmal etmiyordu, ama hazır Bay V'nin sosyal becerileri sayesinde buralara kadar gelmişken, formalite icabı bu küçük işlemi de aradan çıkartıvermek iyi olurdu. "Sizin gibi hassas birinin," diye ekliyordu Bay Wegg, "fırsat buldukça denetimden geçmek istediğini biliyorum, bu arzunuzu boşa çıkarmak istemem."

Bay Wegg'in yağlamalarına cevap vermeyen bir paslılık vardı Bay Venüs'te, kendisini zorlayan tornavidanın altında, tutuk tutuk ve gıcırdayarak döndüğü açıkça görülüyordu. Okuma akşamlarına katkıda bulunurken, bir iki kere, Bay Wegg bir kelimeyi abartılı şekilde yanlış telaffuz ettiğinde ya da bir bölümü hiç anlam ifade etmeyecek hale getirdiğinde, müdahale edecek kadar ileri gitmişti; öyle ki Bay Wegg gündüz gideceği yolu incelemeyi ve akşamleyin önüne çıkan kayaların üzerine atılmak yerine etrafından dolaşmayı adet edinmişti. Anatomiye en küçük bir gönderme bile yapılsa çekiniyor, önüne bir kemik çıktı mı adını söylemektense yolu kilometrelerce uzatıp etrafından dolanmayı tercih ediyordu.

Zalim felek; bir akşam Bay Wegg'in hantal gemisine çok heceliler hücum etti, zor kelimelerden oluşan takımadalar arasında müşkül durumda kaldı. Her saniye derinliği iskandil etmek ve tekmil dikkatle ilerlemek gerektiği için Bay Wegg'in dikkati tamamıyla işgal olmuş durumdaydı. Bu ikilemden faydalanan Bay Venüs, Bay Boffin'in eline bir kâğıt tutuşturup parmağını dudaklarına götürdü.

Bay Boffin gece evine döndüğünde, kağıdın içinde Bay Venüs'ün kartını ve şu kelimeleri buldu: "Bir akşam hava kararırken, kendi işlerinizle ilgili bir konuyu görüşmek üzere uğramanızdan şeref duyarım."

Hemen ertesi akşam, Bay Boffin, Bay Venüs'ün vitrininde kavanozda korunan kurbağaya bakmaktaydı ki Bay Venüs'ün teyakkuzdaki birinin dikkatiyle hemen onu gördüğünü fark etti ve içeri davet edildi. Bu davete icabet eden Bay Boffin, ateşin önündeki karma insan kemikleri kutusuna buyur edildi ve hayran gözlerle etrafı inceleyerek oturdu. Sönük ateş durup durup kırpıştığı, dışarıda da kasvetli bir hava olduğu için, içerideki her şey Bay Venüs gibi gözlerini kırpıştırıyordu sanki. Fransız beyefendi de gözleri olmamasına rağmen onlardan geri kalmıyor, alevlerin yükselip alçalmasına ayak uydurup cam gözlü köpekler, ördekler ve kuşlar gibi olmayan gözlerini açıp kapıyordu adeta. Koca kafalı bebekler de genel görünüme iyice ucubelik katıyorlardı.

"Gördüğünüz gibi hiç vakit kaybetmedim," dedi Bay Boffin. "Hemen geldim."

"Hoşgeldiniz, beyefendi," dedi Bay Venüs.

"Gizlilikten hoşlanmam," diye devam etti Bay Boffin, "en azından genel itibariyle, ama sizin bana bu gizlilik için iyi bir sebep göstereceğinize inanıyorum."

"Ben de öyle, beyefendi," dedi Venüs.

"Güzel," dedi Bay Boffin. "Wegg'in gelmesi beklenmiyor herhalde."

"Hayır, efendim. Mevcutlar dışında kimse beklenmiyor."

Bay Boffin, bu kapsayıcı başlık altına Fransız beyefendi ve onun hareketsiz muhitini de kattığını belli edercesine etrafına baktı ve "Mevcutlar," diye tekrar etti.

"Beyefendi," dedi Bay Venüs, "işimize geçmeden önce, burada konuşulanların aramızda sır kalacağı konusunda bana şerefiniz üzerine söz vermenizi rica edeceğim."

"Bir dakika, önce bu ifadenin ne anlama geldiğini anlayalım," dedi Bay Boffin. "Ne kadar zaman sır kalacak? Sonsuza kadar mı?"

"Ne demek istediğinizi anlıyorum, beyefendi," dedi Venüs; "meselenin ne olduğunu öğrendiğinizde sır olarak saklayamayacağınız bir şey çıkabileceğini düşünüyorsunuz."

"Olabilir," dedi Bay Boffin temkinli bir bakışla.

"Haklısınız, beyefendi. Madem öyle," dedi Venüs, zihnini canlandırmak için tozlu saçlarını çekiştirerek, "başka bir şekilde ifade edelim. Benim haberim olmadan hiçbir şey yapmayacağınıza ve benim adımı bu işe karıştırmayacağınıza söz vermeniz halinde size meseleyi açacağım."

"Kulağa makul geliyor," dedi Bay Boffin. "Kabul ediyorum."

"Şerefiniz üzerine söz verir misiniz?"

"Söz veriyorum dedim ya," diye çıkıştı Bay Boffin, "şeref yoksa sözün, değeri mi kalır? Ben zamanında çok toz eledim ama bu ikisinin ayrı ayrı yığınlara gittiğini hiç görmedim."

Bu söz Bay Venüs'ü biraz bocalattı. Bir anlık tereddütten sonra "Çok haklısınız, efendim," dedi ve konuşmaya devam etmeden tekrarladı, "Çok haklısınız."

"Bay Boffin, konusu siz olan ama aslında olmamanız gereken bir teklifi boş bulunup kabul ettiğimi size itiraf edersem, o sırada gerçekten çok berbat bir ruh hali içinde olmamı hafifletici bir sebep olarak görebilir misiniz acaba?"

Ellerini kalın bastonunun üzerinde kavuşturmuş, çenesini de onlara dayamış olan Altın Çöpçü, gözlerinde kem ve değişken bir bakışla başını sallayarak, "Anlıyorum, Venüs," dedi.

"Bu teklif, beyefendi, sizin emniyetinize öyle alçakça ihanet etmek anlamına geliyordu ki hemen size haber vermem gerekirdi. Ama haber vermedim, Bay Boffin ve boş bulunup kabul ettim."

Bay Boffin gözünü de tek bir parmağını da oynatmadan başını salladı ve munis bir sesle, "Anlıyorum, Venüs," dedi.

"Baştan beri pek gönüllü değildim zaten," diye devam etti pişman anatomist, "kendime hep kızdım, bilimin yolundan sapıp da..." aslında 'kötülüğün' diyecekti ama kendine fazla yüklenmek istemediği için büyük bir vurguyla, "Weggciliğin yoluna girdiğim için," diye tamamladı.

Aynı munis ve tuhaf bakışlarla, "Anlıyorum, Venüs," diye cevap verdi Bay Boffin.

"Şimdi," dedi Venüs, "sizi kabaca hazırladığıma göre ayrıntılara geçebilirim." Bu kısa profesyonel girişin ardından, dostça hamlenin tarihçesine girdi ve hakikate uygun şekilde anlattı. Bay Boffin'de öfke, şaşkınlık ya da başka bir duyguya sebebiyet vermesi beklenebilirdi anlatılanların ama sadece önceki ifadesini tekrarlamakla yetindi, "Anlıyorum, Venüs."

"Bu anlattıklarım sizi şaşırtmıştır herhalde, beyefendi?" dedi Bay Venüs kararsızlıkla duralayarak

Bay Boffin sadece önceki sükûnetiyle: "Şaşırttı, Venüs," dedi.

Asıl şaşıran Venüs'tü. Ama bu böyle devam etmedi. Çünkü Wegg'in bulduğu belgeye ve birlikte Bay Boffin'i o şişeyi kazarken seyretmelerine geldiğinde, beyefendinin rengi değişti, hali tavrı değişti ve aşırı tedirgin bir hal aldı, (Venüs'ün hikâyesini bitirmesiyle de) açık kaygı, telaş ve kafa karışıklığı belirtileri göstermeye başladı.

"Bakın, beyefendi," dedi Venüs son olarak, "o şişede ne olduğunu en iyi siz bilirsiniz, neden kazdığınızı, neden alıp gittiğinizi de. Ben gördüğümden fazlasını bildiğimi iddia etmeyeceğim. Tek bildiğim şu: Mesleğimle gurur duyuyorum, (kalbimi ve neredeyse aynı ölçüde iskeletimi etkileyen korkunç bir sakıncaya rağmen) mesleğimle hayatımı kazanmak istiyorum. Başka kelimelerle ifade edersem, bu namussuzluktan tek bir kuruş bile kazanmak istemiyorum. Bu işe en başta girmiş olmamı telafi etmek için, sizi uyarmak için Wegg'in bulduğu belgeyi haber veriyorum. Bana sorarsanız Wegg ucuza susmaz, bunu gücünü anlar anlamaz sizin malınızı sahiplenmeye başlamasından anlıyorum. Onu her ne pahasına olursa olsun susturacak mısınız, buna siz karar vereceksiniz ve gerekli tedbirleri alacaksınız. Bana gelince, ben para talep etmiyorum. Doğruyu anlatmam icap ederse anlatının ama şu anda yaptığımdan fazlasını yapmak istemiyorum, bu kadarla kalsın istiyorum."

'Teşekkürler, Venüs!" dedi Bay Boffin, elini içtenlikle sıkarak; "teşekkürler, Venüs, teşekkürler!" Sonra heyecanla küçük dükkânın içinde dolanmaya başladı. "İyi ama Venüs," dedi neden sonra asabiyetle yerine oturarak, "sen bu işten çıksan bile Wegg'i daha ucuza satın alamam. Yani yine paranın yarısını almak yerine - yarısıydı değil mi? Eşit mi paylaşacaktınız?"

"Yarısı demişti, efendim," diye cevapladı Venüs.

"Şimdi hepsini alacak. Benim aynı miktar ödemem gerekecek, belki daha fazla. Çünkü bana vicdansız bir köpek, bir leş kargası olduğunu söyledin."

"Öyle," dedi Venüs.

Bir müddet ateşe bakan Bay Boffin, "Ne dersin Venüs," diye lafa girdi, "Wegg satın alınana kadar bu işin içindeymiş gibi davransan, sonra da cebe indirmiş gibi yaptığın parayı bana vererek kafanı rahatlatsan, nasıl olur?"

"Olmaz, beyefendi," dedi Venüs son derece kararlı bir ifadeyle.

"Telafi etmek için bile mi?"

"Hayır, beyefendi, uzun uzadıya düşündükten sonra, insanın çerçeveden çıkmasının en iyi telafisinin çerçeveye geri girmek olduğu anlaşılıyor." "Hıhı!" dedi Bay Boffin düşünceli düşünceli. "Çerçeve derken..." "Doğruyu kastediyorum," dedi Venüs kısaca.

"Bana öyle geliyor ki," dedi Bay Boffin, ateşe bakıp incinmiş gibi homurdanarak, "bir yerde bir doğru varsa benden yana. İhtiyar adamın parası üzerinde devletten çok daha fazla hakkım var. Devlet ona ne yapmış ki, kraliyet vergisi kesmek dışında? Halbuki kanınla ben onun için her şeyi yaptık."

Bay Boffin'in tamahını görmekten duyduğu kederle başını ellerinin üzerine koyan Bay Venüs, kederini iyice azdırmak için mırıldandı: "Kendini böyle bir konumda görmek ya da başkaları tarafından bu konumda görülmek istemiyormuş haspa."

"Ben ne yeyip ne içeceğim," diye sordu Bay Boffin acınacak bir tavırla, "elimdeki azıcık parayla da birilerini satın alıp duracaksam? Peki bu işi nasıl ayarlayacağım? Parayı ne zaman hazırlayacağım? Teklifte ne zaman bulunacağım? Ne zaman gırtlağıma çökmeyi planladığını söylemedin."

Venüs, Bay Boffin'in gırtlağına çökme işinin, hangi şartlar ve düşüncelerle tepelerin temizlenmesine kadar ertelendiğini açıkladı. Bay Boffin dikkatle dinledi. "Herhalde," dedi bir umut, "bu kahrolası vasiyetin gerçek olduğuna ve tarihinin doğru olduğuna dair bir şüphe yoktur?"

"Yok," dedi Bay Venüs.

"Şu anda nerede?" diye sordu Bay Boffin inler gibi. "Benim elimde, beyefendi."

"Öyle mi?" diye bağırdı büyük bir sevinçle. "Üzerinde anlaşacağımız kabarık bir meblağ karşılığı onu ateşe atabilir misin, Venüs?" "Hayır atamam," dedi Bay Venüs. "Peki bana veremez misin?"

"Aynı kapıya çıkar. Verememem, beyefendi," dedi Bay Venüs.

Altın Çöpçü sorularına devam edecek gibi duruyordu ki kapıya yaklaşan tahta bacağın sesi duyuldu. "Şşş! Bu Wegg!" dedi Venüs. "Köşedeki küçük timsahın arkasına geçin Bay Boffin ve ona kendiniz not verin. O gidene kadar mum yakmam; sadece ateşin ışığında otururuz; Wegg timsahı çok gördü artık pek dikkatli bakmaz. Bacaklarınızı toplayın, Bay Boffin; şu anda kuyruğunun altında bir çift ayakkabı görüyorum. Başınızı ağzının iyice gerisine çekin, orada rahatça uzanabilirsiniz; ağzının arkasında bol bol yer var. Biraz tozlu ama yapısı size çok uygun. Rahat mısınız?"

Bay Boffin tam fısıltıyla rahat olduğunu söylemişti ki Wegg topallayarak içeri girdi. "Ortak," dedi şen bir havayla, "nasılsın bakalım?"

"İdare eder," dedi Bay Venüs. "Iç güveysinden hallice."

"Öyle mi!" dedi Wegg, "kendini daha hızlı toparlayamadığın için üzülüyorum ortak ama ruhun bedenin için fazla büyük; ondan. Ee bizim sermaye nasıl, ortak? Sağlamda mı?"

"Görmek istiyor musun?" diye sordu Venüs.

"içinden geliyorsa, ortak," dedi Wegg ellerini ovuşturarak. "Seninle birlikte görmek isterim. Şarkıda dediği gibi:

Senin gözlerinle görmek isterim

Ben kendi gözlerimle kadeh kaldırırım."

Arkasına dönüp bir anahtarı çeviren Bay Venüs, belgeyi her zamanki köşesinden tutarak dışarı çıkarttı. Az önce Bay Boffin'in kalktığı yerde oturan Bay Wegg de öteki köşesini tutup göz gezdirdi. "Pek güzel," dedi belgeyi bırakmakta isteksiz, ağırdan alarak, "pek güzel!" Arkasını dönüp anahtarı tekrar çeviren ortağını hırsla seyretti.

"Yeni bir şeyler var mı?" diye sordu Venüs, tezgahın arkasındaki tabureye tekrar oturarak.

"Evet, var," dedi Wegg; "yeni bir şeyler var, o kurnaz tilki, o hırsız..."

"Bay Boffin'den mi bahsediyorsun?" diye sordu Venüs, timsahın bir metrelik sırıtışına şöyle bir göz atarak.

"Bay batasıca!" diye bağırdı Wegg, içinden taşan öfkeye teslim olarak. "Boffin. Çöpçü Boffin. O kurnaz düzenbaz, bu sabah avluya kendi adamını gönderdi, bizim mülkümüze burnunu sokmak için, Zifos diye bir delikanlı. 'Burası özel bir mülktür genç adam, burada ne işin var?' diye sorduğumda Boffin'in bana tercih ettiği öteki köpeğinin yazdığı bir belge çıkardı. 'İşbu belge Zifos'u yükleme ve nakliye işlerine nezaret etmekle yetkili kılmıştır.' Artık bu da biraz fazla değil mi Bay Venüs?"

"Unutma, daha mülkü üzerinde hak talep ettiğimizi bilmiyor," dedi Venüs.

"O zaman kendisine çıtlatsak iyi olacak," dedi Wegg, "şöyle korkularını harekete geçirecek kuvvetli bir şey söylemeli. Elini verdin mi kolunu istiyor. Bu sefer de aklına estiği gibi davranmasına izin verirsek sonra bizim malımıza neler yapmaz? Sana söyleyeyim Bay Venüs; bu Boffin'e boyun eğdirmezsem sinirden patlayacağım. Onu gördüğümde kendimi zor tutuyorum. Ne zaman elini cebine attığını görsem benim cebime atıyormuş gibi geliyor. Ne zaman paralarını şıngırdattığını duysam, benim paramı kullanıyormuş gibi geliyor. Etten kemikten ol da gel dayan. Hayır," dedi Bay Wegg, çileden çıkmış halde, "hatta daha ileri gideceğim. Tahta bacak bile buna

dayanmaz!"

"Ama Bay Wegg," dedi Venüs, "tepeler temizlenene kadar bombayı patlatmamak senin fikrindi."

"Ama malımızın etrafında dolaşmaya, burnunu işimize sokmaya başlarsa tehdit edilmesi ve buna hakkı olmadığının kendisine bildirilmesi ve kölemiz haline getirilmesi de benim fikrimdi. Değil mi Bay Venüs?"

"Kesinlikle öyle, Bay Wegg."

Bay Wegg, Bay Boffin'in burnunu sürtmeye hazırlanıyor

"Senin de dediğin gibi ortak, kesinlikle öyle," dedi Wegg, böyle tasdik edilmek sinirini biraz dağıtmış gibiydi. "Pekala. Ben avluya bu maşalarından birini yerleştirmesini, işimize burnunu sokmak olarak görüyorum. Burnunu sürtmek lazım."

"O akşam o şişeyle çekip gitmesi senin suçun değildi, Bay Wegg, itiraf ediyorum."

"Ne güzel söyledin, ortak! Benim suçum değildi. O şişeyi ondan söke söke alırdım ben. Gece gece hırsız gibi gelmesine, ondan çok bize ait olan tepeleri kazmasına (istediğimiz parayı vermezse zerresini bile bulamaz), hazineler çıkarıp götürmesine katlanmak zorunda mıyız? Hayır. Bu yüzden de burnunu sürtmek lazım."

"Bu işi nasıl yapacaksın, Bay Wegg?"

"Burnunu nasıl mı sürteceğim? Ona açıktan açığa hakaret edeceğim," dedi saygıdeğer adam. "Gözümün içine bakıp da bana cevap vermeye cüret edecek olursa, nefes almasına fırsat vermeden, 'Bir kelime daha ettin mi kendini dilenci bil, pis köpek!' diyeceğim."

"Ya hiçbir şey demezse Bay Wegg?"

"O zaman," dedi Wegg, "zahmetsizce anlaşmış oluruz, burnuna halkayı taktığım gibi istediğim yere çekerim, Bay Venüs. Gemi ağzına geçiririm, itaat ettiririm, istediğim gibi sürerim. İhtiyar çöpçüye ne kadar abanırsan o kadar çok para verir. İnan bana azma razı olmayacağım, Bay Venüs."

"Adeta hınçla konuşuyorsun, Bay Wegg."

"Hınç mı! Geceler boyu onun için yükselip çökmedim mi ben? Her akşam onu evde beklemedim mi, kukalar gibi beni tekrar tekrar dikip topla -yani keyfinin istediği kitaplarla- devirsin diye? Ben ondan yüz kat daha adamım, bayım; beş yüz kat daha!"

Belki de bu konuda içindekileri iyice döksün diye biraz art niyetle, bundan şüphe ediyormuş gibi baktı Bay Venüs.

"Ne! Şu anda o talihin yaveri, o devlet kuşunun tüneği tarafından işgal edildiği için kan ağlayan o evin önünde," dedi Wegg, bu en kuvvetli kınama sözleriyle tezgaha hızla vurarak, "ondan beş yüz kat daha adam olan ben Silas Wegg, her türlü havada oturup, bana verilecek vazifeyi ya da bir müşterinin gelmesini beklemedim mi? Tam da hayatımı kazanmak için yarım peniye şarkı sözü sattığım o evin önünde otururken görmedim mi ilk onu, lüksün kucağında yuvarlanırken? Beni tozun içine atmasına, üzerime basıp geçmesine izin mi vereceğim? Hayır."

Ateşin etkisiyle Fransız beyefendinin uğursuz yüzünde bir sırıtış belirmişti; tam da Bay Wegg'in söylediğine benzer bahanelerle, talihli insanlara cephe alan binlerce caniyi, binlerce haini sayıyordu sanki. Yine aynı yöntemle kendilerine iyiliği dokunan insanları düşmana dönüştüren insan evlatlarını saymak için hidrosefalik bir çabaya giren koca kafalı bebekler öne doğru yuvarlanıyordu. Timsahın bir metreyi bulan sırıtışı "Asırlar önce bataklıkların dibinde hep bilinen şeylerdi bunlar," der gibiydi.

"Ama," dedi Wegg, bütün bunları birazcık olsun sezebilmiş gibi, "sizin o konuşkan yüzünüz, Bay Venüs, her zamankinden daha sıkıcı ve haşin olduğumu söylüyor. Belki de son zamanlarda biraz fazla düşündüğüm içindir. Git başımdan, kasvetli Kaygı! İşte gitti. Seni gördüm daha iyi oldum. Hani nasıl der şu şarkıda - yanlış hatırlıyorsam düzelt:

Bir erkeğin kalbi yıldığında kaygılardan
Sisler dağılır Venüs'ün çıkmasıyla
Bir kemanın notaları gibi tatlı tatlı, beyefendi
Ruhumuzu aydınlatır, kulaklarımızı şenlendirir

İyi geceler, efendim."

"Bu yakınlarda seninle biraz konuşmak istiyorum, Bay Wegg," dedi Bay Venüs, "konuştuğumuz projedeki payımla ilgili."

"Ne zaman istersen," dedi Wegg. "Bu arada Çöpçü Boffin'in burnunu sürtmeyi ihmal etmeyeceğim, haberin olsun. Bu eller onun burnunu öyle bir sürtecek ki her tarafta kıvılcımlar uçuşacak"

Bu hoş vaadin ardından Wegg topallaya topallaya dışarı çıkıp kapıyı arkasından çekti. "Mumu yakana kadar bekleyin, Bay Boffin," dedi Venüs, "o zaman daha rahat çıkarsınız." Mumun yakılması ve kendine doğru uzatılması üzerine Bay Boffin timsahın sırıtışı ardından çıktı. Yüzü öyle asıktı ki timsah kendi yaptığı şakaya kendi gülmüş gibi görünüyordu, hem de ucu Bay Boffin'e çok fena dokunan bir şakaya.

"Hain," dedi Bay Boffin, kollarıyla bacaklarını silkeleyerek, timsah biraz pis bir arkadaştı. "İğrenç mahlûk."

"Timsah mı beyefendi?" diye sordu Venüs.

"Hayır, Venüs, o değil. Yılan."

"Belki fark etme lütfunda bulunmuşsunuzdur, Bay Boffin," dedi Venüs, "ona bu işten tümüyle çekileceğimi söylemedim çünkü sizi hazırlıksız yakalamak istemedim. Ama ne kadar çabuk kurtulsam o kadar memnun olacağım, Bay Boffin, sizin için ne zaman çekilmem daha uygun olur?"

'Teşekkür ederim, Venüs, teşekkürler; ama ne diyeceğimi bilmiyorum," dedi Bay Boffin; "ne yapacağımı bilmiyorum. Öyle ya da böyle gırtlağıma çökecek. Buna kesin kararlı görünüyor değil mi?"

Bay Venüs niyetinin bu olduğunu belirtti.

"İşin içinde kalsaydın belki beni koruyabilirdin," dedi Bay Boffin; "aramızda durup onu biraz yumuşatabilirdin. Ben kendimi biraz toparlayana kadar bu işin içindeymiş gibi davranamaz mısın Venüs?"

Venüs doğal olarak Bay Boffin'in toparlanmasının ne kadar süreceğini sordu.

"Gerçekten de bilmiyorum," cevabı geldi, karmakarışık bir sesle. "Her şey birbirine girdi. Mirası hiç almasaydım umrumda olmazdı. Ama insanın bir kere eline geçti mi ondan mahrum bırakılmak çok zor geliyor; sence de öyle değil mi Venüs?"

Bay Venüs, bu hassas meselede Bay Boffin'in kendi sonuçlarına kendisinin varmasını tercih edeceğini söyledi.

"Gerçekten de ne yapacağımı bilmiyorum," dedi Bay Boffin. "Başkasına akıl danışacak olsam, satın alacak bir kişi daha çıkacak, daha beter para kaybedeceğim, onun yerine mirastan vazgeçip doğrudan düşkünler evine gitsem daha iyi. Benim adama, Rokesmith'e danışacak olsam onu satın almam gerekecek. Er ya da geç o da Wegg gibi gırtlağıma çökecek. Bu dünyaya gırtlağıma çökülsün diye gelmişim sanki."

Bay Boffin, içlerinde ızdırap varmış gibi ceplerini sıkı sıkı tutarak bir aşağı bir yukarı yürüyor; Bay Venüs onun gamlanmalarını sessizce dinliyordu.

"Gerçi sen de ne yapacağını söylemedin, Venüs. Bu işten çekildikten sonra ne yapacaksın?"

Belgeyi Bay Wegg bulup ona verdiği için, niyetinin onu Wegg'e geri vermek olduğunu söyledi, belge konusunda kimseye bir şey söylemeyecek ve bir şey yapmayacaktı, Wegg kendi istediği gibi davranmalı ve sonuçlarına katlanmalıydı.

"Sonra da bütün ağırlığıyla gırtlağıma çökecek!" diye bağırdı Bay Boffin azapla. "Keşke o değil de sen çökeydin ya da tek başına o çökeceğine birlikte çökeydiniz!"

Bay Venüs bir kere daha tekrar ederse, niyeti bilim yoluna dönmek ve ölene kadar o yoldan ayrılmamaktı; kendisi gibi insan evlatlarının gırtlağına onlar ölmeden çökmeyecek, o zaman da bu işi onları en iyi şekilde muhafaza etmek için yapacaktı.

"Ne kadar süreyle bu işin içindeymiş gibi davranmaya ikna edilebilirsin?" diye sordu Bay Boffin, daha önceki fikrine geri dönerek "Tepeler taşınana kadar kalabilir misin?"

Hayır. Bay Venüs'ün içindeki huzursuzluk o kadar beklemeye imkân vermiyordu.

"Peki ya sana güzel bir sebep söylesem?" diye sordu Bay Boffin, "Kalmam sağlayacak güzel ve yeterli bir sebep göstersem?"

Bay Boffin güzel ve yeterli bir sebep demekle, dürüst ve şaibesiz bir sebebi kastediyorsa, şahsi isteklerine rağmen Bay Venüs üzerinde bir etkisi olabilirdi. Ama kendisine böyle bir sebep gösterilmesini imkan dâhilinde görmüyordu.

"Beni evimde ziyaret et, Venüs," dedi Bay Boffin.

"Sebep orada mı, beyefendi?" diye sordu Bay Venüs, inanmayan bir yüzle gözlerini kırpıştırarak

"Olabilir de olmayabilir de," dedi Bay Boffin, "nereden baktığına göre değişir. Ama bu arada işin içinde kal. Sadece bunu yap. Benim haberim olmadan Wegg'le bir şey konuşmayacağına söz ver, tıpkı benim söz verdiğim gibi."

"Söz veriyorum, Bay Boffin!" dedi Venüs bir an düşündükten sonra. "Teşekkürler Venüs, teşekkürler! Söz!" "Sizi görmeye ne zaman geleyim?"

"Ne zaman istersen. Ne kadar çabuk olursa o kadar iyi. Şimdi gitmem lazım. Iyi geceler Venüs." "İyi geceler, beyefendi."

"Diğer mevcutlara da iyi geceler," dedi Bay Boffin çepeçevre dükkâna bakarak "Pek acayip bir görüntüleri var, Venüs, günün birinde onlarla daha iyi tanışmak isterim. İyi geceler, Venüs, iyi geceler! Teşekkürler, Venüs, teşekkürler!" Hızlı adımlarla dışarı çıkıp evine doğru yürümeye başladı.

"Acaba," diye düşündü, bastonuna sarılmış dalgın dalgın ilerlerken, "Venüs, Wegg'den daha fazla mı nemalanmaya çalışıyor? Ben Wegg'i satın aldıktan sonra, tümüyle ona kalmamı, beni kemiklerime kadar sıyırmayı mı planlıyor?"

Tahsil gördüğü cimriler okuluna pek yaraşan, kurnaz ve şüpheci bir fikirdi bu; sokaklarda yürürken de çok kurnaz ve şüpheci görünüyordu. Bir iki kere, iki üç kere, belki beş altı kere bastonunu taşıdığı kolundan alıp tepesiyle havaya sertçe vurmuştu. Muhtemelen Bay Silas Wegg'in hissiz suratı belirmişti o sırada gözlerinin önünde çünkü vururken aldığı keyif yüzünden okunuyordu.

Evine birkaç sokak kalmıştı ki karşı yönden gelen küçük, özel bir araba yanından geçti, biraz ileriden dönüp tekrar yanından geçti. Tuhaf hareketler yapan küçük bir arabaydı çünkü arkasında durup tekrar döndüğünü işitti ve tekrar yanından geçtiğini gördü. Sonra durdu, sonra gözden kayboldu. Ama çok da uzaklaşmamıştı çünkü kendi evinin köşesini döndüğünde onu yeniden gördü.

Arabaya yaklaştığında pencerede bir kadın yüzü gördü, tam yanından geçiyordu ki kadın alçak sesle adını söyledi.

"Bir şey mi dediniz hanımefendi?" dedi Bay Boffin durarak.

"Benim, Bayan Lammle," dedi kadın.

Bay Boffin pencereye yaklaştı ve umarım iyisinizdir, dedi.

"Pek de iyi değilim, sevgili Bay Boffin; huzursuzluktan, endişeden kendi kendimi yiyorum, belki de aptalca bir şey yüzünden. Sizi bekliyordum. Konuşabilir miyiz?"

Bay Boffin, Bayan Lammle'ı az ilerideki evine davet etti.

"Gelmesem daha iyi Bay Boffin, tabii siz ille de öyle istemiyorsanız. Öyle hassas ve zor bir mesele ki evinizde konuşmamayı tercih ederim. Herhalde bunu tuhaf buluyorsunuzdur?"

Bay Boffin hayır dedi ama evet demek isterdi.

"Bütün arkadaşlarımın benim hakkımdaki iyi düşünceleri için o kadar minnettarım, bu benim için o kadar önemli ki, vazife uğruna bile bunu tehlikeye atmak istemem. Eşime (sevgili Alfred'ciğime) bunu yapmanın gerçekten üstüme vazife olup olmadığını sorduğumda, büyük bir içtenlikle Evet dedi. Keşke ona daha önce sorsaydım. Bu kadar sıkıntı çekmemiş olurdum."

("Yine mi gırtlağıma çökecekler?" diye düşündü Bay Boffin iyice sersemlemiş vaziyette.)

"Beni size Alfred yolladı, Bay Boffin. 'Bay Boffin'i görüp her şeyi anlatmadan geri dönme, Sophronia. Bu konuda ne düşüneceğini kendisi bilir ama mutlaka öğrenmesi lazım,' dedi. Arabaya buyurmaz mıydınız?"

Bay Boffin, "Tabii," diyerek Bayan Lammle'ın yanına oturdu.

"Ağır ağır devam et, nereye gittiğin önemli değil," dedi Bayan Lammle arabacıya, "arabayı fazla tangırdatma."

"Yine gırtlağıma çöküyorlar bence," dedi Bay Boffin içinden. "Sırada ne var?"

15. Bölüm -Altın Çöpçü Dibe Vuruyor

Bay Boffin'in evinde kahvaltı sofrası genelde pek hoş olurdu ve sofraya daima Bella nezaret ederdi. Altın Çöpçü sanki her güne sağlıklı, doğal karakteriyle başlıyor, servetinin bozucu etkilerine teslim olması için birkaç saat geçmesi gerekiyordu, zira kahvaltıda ne halinde tavrında ne de yüzünde karanlık bir şey olurdu. O zaman değişmediğine inanmak daha kolaydı. Gün ilerledikçe bulutlar toplanır, sabahki aydınlıktan eser kalmazdı. Kendi gölgesi uzadıkça, tamah ve güvensizliğin de gölgeleri uzuyor, yavaş yavaş üzerine gece çöküyordu sanki.

Ama uzun zaman unutulmayacak bir sabah, Altın Çöpçü ilk olarak arzı endam ettiğinde üzerinde geceyarısı karanlığı vardı. Karakterindeki değişiklik hiç bu kadar bariz açığa vurulmamıştı daha önce. Sekreterine karşı davranışları öyle küstah bir güvensizlik ve saldırganlıkla doluydu ki, Sekreter daha kahvaltı bitmeden masayı terk etti. Uzaklaşan Sekreter'in arkasından bakarken yüzünde öyle kurnaz bir kötülük vardı ki o kapıyı kapattıktan sonra arkasından yumruğunu sallayarak gizlice onu tehdit etmese bile, Bella hayrete ve öfkeye kapılırdı. Bu talihsiz sabah, Bay Boffin'in küçük arabasında Bayan Lammle'la yaptığı konuşmadan sonraki sabahtı.

Bella, kocasının bu fırtınalı ruh hali için Bayan Boffin'den bir yorum ya da açıklama bekler gibi yüzüne baktı ama bir şey bulamadı. O da kaygı ve sıkıntıyla Bella'nın yüzünde bir şeyler arıyordu. İkisi yalnız kaldıklarında -ki öğleyi bulmuştu, çünkü Bay Boffin uzun müddet koltuğunda oturmuş, arada yumruğunu sıkıp bir şeyler mırıldanarak odanın içinde gezinip durmuştu- Bella dehşetle ne olup bittiğini sordu. "Bu konuyu seninle konuşmam yasak, Bella'cığım; sana söylememem lazım," cevabını alabildi ancak. Yine de hayret ve üzüntüyle ne zaman gözlerini Bayan Boffin'in yüzüne kaldırsa, orada aynı kaygı ve sıkıntıyı görüyordu.

Bir belanın yaklaşmakta olduğu hissiyle bunalan ve Bayan Boffin'in kendisine neden bu işte payı varmış gibi baktığı üzerine fikir yürütmekten yorulan Bella'ya çok uzun ve kasvetli geldi gün. Akşama doğru kendi odasında otururken bir uşak gelip Bay Boffin'in onu odasında beklediğini haber verdi.

Bayan Boffin de orada divanda oturuyordu. Bay Boffin'se bir aşağı bir yukarı yürümekteydi. Bella'yı görünce durup yanına çağırdı ve koluna girdi. "Sakın telaşlanma, canım," dedi tatlı bir sesle; "Sana kızgın değilim. Titriyorsun! Böyle telaşlanma Bella'cığım. Hakkını aldırtacağım."

"Hakkımı aldırtmak mı?" diye düşündü Bella. Şaşırmış bir halde bunu yüksek sesle tekrar etti: "Hakkımı aldırtmak mı?"

"Hı hı!" dedi Bay Boffin. "Hakkını aldırtacağım. Rokesmith'i buraya gönderin."

Yeterli zaman olsa Bella'nın kafası iyice karışabilirdi ama uşak Bay Rokesmith'i hemen yakınlarda bulunca, neredeyse anında pdaya girdi.

"Kapıyı kapatın, bayım'" dedi Bay Boffin. "Hoşlanmayacağınızı düşündüğüm bir şey söyleyeceğim."

"Kusura bakmayın, Bay Boffin," dedi Sekreter, kapıyı kapadıktan sonra ona dönerek, "ama bence de hoşlanmamam çok muhtemel."

"Ne demek istiyorsun?" diye babalandı Bay Boffin.

"Demek istediğim, duymak istemediğim şeyleri sizin ağzınızdan duymak benim için yeni değil."

"Ya! Bu durumu değiştirebiliriz belki," dedi Bay Boffin tehditkar bir havayla başını çevirerek.

"Umarım," dedi Sekreter. Sessiz ve saygılıydı; ama Bella'nın (keyifle) düşündüğü gibi, mert bir havası vardı.

"Şimdi, bayım," dedi Bay Boffin, "kolumdaki bu genç hanıma bak."

Kendisine böyle aniden atıfta bulunulunca ister istemez gözlerini kaldıran Bella, Bay Rokesmith'le göz göze geldi. Rengi solgundu ve heyecanlı görünüyordu. Sonra gözlerini Bayan Boffin'e çevirdi ve yine aynı bakışla da karşılaştı. Bir anda şafak attı ve ne yaptığını anlamaya başladı.

"Size söylüyorum, bayım," diye tekrarladı Bay Boffin, "kolumdaki bu genç hanıma bak."

"Bakıyorum," dedi Sekreter.

Gözleri bir an Bella'nın üzerinde kaldığında, içlerinde sitem vardı sanki. Ama o sitemi Bella kendi kendine yapıyor da olabilirdi.

"Benim haberim olmadan," dedi Bay Boffin, "bu genç hanımı ayartmaya nasıl cüret edersin? Nasıl olur da mevkiini, evimdeki konumunu unutup, bu genç hanıma hayasızca kur yaparak ona sıkıntı verirsin?"

"Böyle hakaretamiz edayla sorulmuş sorulara cevap vermeyi reddediyorum," dedi Sekreter.

"Cevap vermeyi reddediyorsun ha!" diye bağırdı Bay Boffin. "Reddediyorsun öyle mi? Madem öyle, senin yerine ben cevap vereyim Rokesmith. Bu işin iki yönü var, ikisini de ayrı ayrı ele alacağım. Birincisi pür küstahlık. Bu bir."

Sekreter, "Benim gördüğüm ve işittiğim de bu," dercesine acı acı gülümsedi.

"Bu genç hanımı düşünmek bile," dedi Bay Boffin, "Senin için pür küstahlık Bu genç hanım senin çok üzerinde. Bu genç hanım senin dengin değil. Bu genç hanım (fazlasıyla layık olduğu) parayı bekliyor, senin paran yok."

Bella başını yere eğdi ve Bay Boffin'in onu koruyan kolundan çıkmak istiyormuş gibi geri çekildi.

"Sen nesin ki," diye devam etti Bay Boffin, "bu genç hamının peşinde dolanacak cüreti kendinde buluyorsun? Bu genç hanım etrafta kendine yağlı bir kısmet arıyor; parası olmayan, satın alma gücü olmayan adamlar tarafından kapılmak gibi bir niyeti yok."

"Ah, Bay Boffin! Bayan Boffin, lütfen benim için bir şey söyleyin!" diye mırıldandı Bella, elini onun kolundan çekip, yüzünü kapatarak.

"Hanım," dedi Bay Boffin karısından önce, "diline hakim ol. Bella'cığım, sen üzme kendini canım. Hakkını aldırtacağım."

"Ama hakkımı aldırtmıyorsunuz!" diye bağırdı Bella üzerine basa basa. "Bana haksızlık ediyorsunuz, haksızlık!"

"Sen kendini üzme canım," diye müsterih devam etti Bay Boffin. "Bu genç adamı yola getirmeyi bilirim ben. Bana bak, Rokesmith! Cevap vermeyi reddedebilirsin belki ama dinlemeyi reddedemezsin. Sana davranışının bir yanının Küstahlık olduğunu söyledim - Küstahlık ve Haddini aşma. Mümkünse bir şeye cevap ver. Aynı şeyi bu genç hanım da sana söylemedi mi?"

"Söyledim mi Bay Rokesmith?" diye sordu Bella yüzünü açmadan. "Söyleyin, Bay Rokesmith! Söyledim mi?"

"Üzülmeyin, Bayan Wilfer; artık önemi kalmadı."

"Ya! İnkar edemiyorsun değil mi!" dedi Bay Boffin başını bilmiş bilmiş sallayarak.

"Ama. sonradan beni affetmesini rica ettim," diye bağırdı Bella; "onu kurtaracağını bilsem şimdi de dizlerimin üzerine çöküp beni affetmesini rica ederim!"

O anda Bayan Boffin ağlamaya başladı.

"Hanım," dedi Bay Boffin, "kes şu zırıltıyı! Hassas bir kalbin var, Bayan Bella; ama hazır bu genç adamı köşeye sıkıştırmışken iyice bir haddini bildirmek istiyorum. Bana bak, Rokesmith! Sana davranışının bir yanını söyledim - Küstahlık ve Haddini aşma. Şimdi ondan çok daha beter olan ikinciye geleceğim. Vurgunculuk."

"Bunu nefretle inkar ediyorum."

"İnkar etmenin bir faydası yok; inkar etsen de etmesen de bir manası yok; benim de omuzlarımın üzerinde bir kafam var, bebek değilim. Ne!" dedi Bay Boffin, en şüpheci tavrını alıp, yüzünü kıvrım kıvrım bir harita gibi buruşturarak. "Paralı adamlardan nasıl habire bir şeyler tırtıklamaya çalıştıklarını bilmiyor muyum? Gözümü açık, ceplerimi kapalı tutmasam, daha anlayamadan düşkünler evini boylayacağımı bilmiyor muyum? Dancer, Elwes, Hopkins Blewbury Jones ve daha niceleri bana benzer şeyler yaşamadı mı? Herkes onların elindekini avcundakini alıp, onları sefalete sürüklemeye çalışmadı mı? Ellerinden kapılmasın diye her şeyi saklamak zorunda kalmadılar mı? Kaldılar tabii. Şimdi de onların insan tabiatından anlamadığım söylersin Allah bilir!"

"Onlar! Zavallılar!" diye mırıldandı Sekreter.

"Ne dedin?" diye hırladı Bay Boffin. "Her neyse söylemeye zahmet etme çünkü işitmeye değecek bir şey değildir, bana da vız gelir. Planlarını bu genç hamının gözleri önünde ifşa edeceğim; bu genç hanıma senin bu ikinci yönünü göstereceğim; söyleyeceğin hiçbir şey de buna engel olamayacak. (Şimdi beni iyi dinle Bella'cığım.) Rokesmith, sen paraya muhtaç bir adamsın. Sokaklardan kurtardığım bir adamsın. Değil mi?"

"Devam edin, Bay Boffin; bana müracaat etmeyin."

"Müracaat mı!" diye çıkıştı Bay Boffin, sanki yapmamış gibi. "Sanmam ki öyle bir şey yapayım! Sana müracaat etmek pek tuhaf olurdu. Dediğim gibi sen benim sokaklardan kurtardığım paraya muhtaç bir adamsın. Sokakta yanıma gelip seni Sekreter olarak almamı istedin ben de aldım. Pek güzel."

Altın Çöpçü Bella'nın 'hakkını aldırtıyor"

"Pek kötü," diye mırıldandı Sekreter.

"Ne dedin sen?" diye yine hırladı Bay Boffin.

Cevap gelmedi. Bastırmaya çalıştığı merakla, onu komik bir bakışla süzen Bay Boffin, baştan başlamak zorunda kaldı.

"Bu Rokesmith, benim sokaktan Sekreter olarak aldığım muhtaç bir genç adam. Bu Rokesmith benim maddi durumumun ayrıntılarını ve bu genç hanıma bir miktar para bağışlayacağımı öğreniyor. 'Aha!' diyor bu Rokesmith," -burada Bay Boffin, Rokesmith'in o sıradaki hareketlerini taklit edercesine parmağını burnuna götürüp sinsi sinsi birkaç kere vurdu- "'tam bana göre bir vurgun; şuna bir asılayım!' Bu hırslı, bu aç Rokesmith, dizlerinin üzerinde paraya doğru sürünmeye başlıyor. Hiç de fena vurgunculuk değil; çünkü bu hanım romantiklerden olsa, kafası bu kadar iyi çalışmasa, pekala da buradan bir şeyler çıkarabilir! Ama neyse ki bu genç hanım onun için biraz büyük bir lokma, şimdi yakalandığında da şu haline bak. Bak nasıl duruyor orada!" dedi Bay Boffin, gülünç bir tutarsızlıkla Rokesmith'in kendisine hitap ederek. "Şuna bak!"

'Talihsiz şüpheleriniz, Bay Boffin ..." diye başladı Sekreter.

"Senin için çok talihsiz olduğunu söyleyebilirim," dedi Bay Boffin.

"Kimse tarafından çürütülecek gibi değil, ben de böyle umutsuz bir işe kalkışmayacağım. Ama Hakikat üzerine bir iki diyeceğim var."

"Ya! Hakikat senin de ne umrundadır ya," dedi Bay Boffin parmaklarını şaklatarak.

"Noddy! Hayatım!" diye bağırdı karısı.

"Hanım," dedi Bay Boffin, "sen sus. Ben Rokesmith'le konuşuyorum. Hakikat de onun ne umrunda ya. Bir daha söylüyorum, hakikat de onun ne umrunda ya."

"Aramızda herhangi bir ilişki kalmadığına göre, Bay Boffin," dedi Sekreter, "söylediğinizin benim için fazla bir önemi yok."

"Ya! Sen ne çok biliyorsun öyle," diye diklendi Bay Boffin, uğursuz bir bakışla, "herhangi bir ilişki kalmadığına göre, öyle mi? Ama benden önce davranamazsın. Bak elimde ne var. Bu ücretin, kovuldun. Sen ancak benim dediğimi yaparsın. Benden önce davranamazsın. istifa etmişsin gibi yapma. Seni ben kovuyorum."

"Gittikten sonra," dedi Sekreter, bu iddiayı elinin bir hareketiyle kenara iterek, "benim için hepsi bir."

"Öyle mi?" dedi Bay Boffin. "Ama benim için bir değil. Foyası meydana çıkan birinin istifa etmesine izin vermek başka, küstahlığı, haddini bilmezliği ve efendisinin parası üzerindeki planları yüzünden onu kovmak başka. Bir artı bir iki eder, bir değil. (Hanım, sen araya girme. Sus.)"

"Bana diyeceğinizi dediniz mi?" diye sordu Sekreter.

"Bilmiyorum," dedi Bay Boffin. "Duruma göre değişir."

"Belki de bana edecek başka hakaretler var mı düşünmek istersiniz?"

"Düşünürsem de," dedi Bay Boffin inatla, "kendim için düşünürüm senin için değil. Son sözü sen etmek istiyorsun. Buna izin vermek uygun olmayabilir."

"Noddy! Sevgili, sevgili Noddy! Bunlar ne acımasız sözler!" diye bağırdı Bayan Boffin, kendini tutamayarak.

"Hanım," dedi kocası, sesinde sertlik yoktu, "senden araya girmemeni istediğimde girersen, seni bir mindere oturtup dışarı taşırım. Ne söylemek istiyorsun Rokesmith?"

"Size hiçbir şey, Bay Boffin. Ama Bayan Wilfer ve iyi kalpli, tatlı eşinize iki çift lafım var."

"Peki," dedi Bay Boffin, "ama fazla uzatma, artık canımıza yettin."

"Buradaki," dedi Sekreter alçak sesle, "düşük mevkiime, Bayan Wilfer'dan ayrılmamak için tahammül ettim. Burada hiç hak etmediğim bir muamele gördüğüm, onun gözünde de pek itibarsız olduğum halde, yakınında olmak benim için bir telafiydi. Bayan Wilfer beni reddettiğinden beri ona hiçbir şekilde ısrarda bulunmadım, ne bir bakışla ne bir heceyle. Ama -affına sığınarak söylüyorum- ona olan bağlılığımda hiçbir değişiklik olmadı, daha köklenmek ve derinleşmek dışında."

"Şu adamın dediklerini iyi dinle Bayan Wilfer, aslında zenginleşmek demeye çalışıyor," diye bağırdı Bay Boffin kurnazca gözünü kırparak. "Tek derdi pound, şilin ve peniler!"

"Bayan Wilfer'a karşı hislerim," diye devam etti Sekreter onu kaale bile almadan, "utanılacak bir şey değil. Sonuna kadar sahip çıkarım. Onu seviyorum. Bu evden ayrıldığımda her nereye gidersem gideyim, onu arkamda bıraktığım için hayatım bomboş olacak."

"Zenginliği arkamda bıraktığım için," dedi Bay Boffin, yorum kabilinden, yine gözünü kırparak.

"Bayan Wilfer söz konusu olduğunda," diye devam etti Sekreter yine onu kaale almadan, "maddiyatla ilgili bir şey düşünmek, bir plan yapmak elimden gelmiyor. Gerçi bu benim çok faziletli olmamdan filan değil, onun yanında hayal edebileceğim her türlü ödülün sönük kalmasından. Dünyanın en büyük servetine sahip olsa, en yüksek mevkiinde bulunsa, onu benden biraz daha uzaklaştırmasından ve böyle bir şey mümkünse, umudumu biraz daha azaltmasından başka bir şey ifade etmez benim için. Diyelim ki," dedi Sekreter, efendisinin gözlerinin içine bakarak, "diyelim ki tek bir kelimeyle Bay Boffin'i bütün servetinden mahrum edip, kendisi bu serveti ele geçirdi, yine de benim gözümde şu ankinden daha değerli olmaz."

"Ee, hanım buna ne diyorsun," diye sordu Bay Boffin alaycı bir tavırla karısına dönerek, "Bay Rokesmith'in bu hakikat merakına ne diyorsun? Ne düşündüğünü söylemene gerek yok, hayatım çünkü lafa karışmanı istemiyorum ama sen yine de düşün. Benim servetimi ele geçirme işine gelince, bahse girerim elinden gelse tenezzül etmezdi."

"Hayır," dedi Sekreter yine gözlerinin içine bakarak.

"Ha, ha, ha!" diye güldü Bay Boffin. "Güzel espri."

"Bir an için," dedi Sekreter, arkasını ona dönüp eski tavrına bürünerek, "söyleyeceğim az bir şey vardı, onu da şaşırdım. Bayan Wilfer'a olan ilgim onu ilk gördüğüm anda başladı; hatta onun hakkında konuşulduğunu ilk duyduğum zaman. Doğrusu, Bay Boffin'in yoluna çıkıp kendimi onun hizmetine sunma sebebim de odur. Bayan Wilfer'ın şu ana kadar bundan haberi yoktu. Bunu söylememin tek sebebi bana yakıştırılan sevimsiz planla alakam olmadığını kanıtlamaktır (gerçi böyle bir kanıtın gerekli olmadığını umuyorum)."

"Vay hilekar köpek," dedi Bay Boffin kurnaz bir bakışla. "Benim düşündüğümden de uzun zamandır plan kuruyormuş. Nasıl sabırlı, nasıl sistemli asılmış işe baksana! Beni öğrenmiş, servetimi, bu genç hanımı, onun zavallı genç John'un hikâyesindeki payını, her şeyi bir araya getirmiş, kendi kendine demiş ki 'Boffin'in yanına girerim, bu genç hamının kanına girerim, ikisine de aynı anda işlerim, sonra bir münasip zamanda taşı gediğine koyanın.' Valla billa, içinden böyle dediğini duyar gibiyim! Yüzünden okunuyor!"

Bay Boffin suç üstü yakalamış gibi mücrime işaret etti ve bu derin sezgisinden ötürü kendine sarılarak kendini tebrik etti.

"Ama neyse ki neyse ki karşısına umduğu gibi insanlar çıkmadı, Bel-la'cığım!" dedi Bay Boffin. "Hayır! Neyse ki karşısına sen ve ben çıktık; Daniel ve kardeşi Bayan Dancer, Elwes, Akbaba Hopkins, Blewbury Jones ve diğerleri çıktı. Yenildi; aynen öyle oldu; bize yenildi. Bizden para koparacağını zannediyordu ama kendi ipini

çekti, Bella'cığım!"

Bella'cığım hiç cevap vermedi, en ufak bir onaylama emaresi göstermedi. Yüzünü ilk kapadığında bir koltuğa çökmüş, ellerini koltuğun arkalığına dayamış ve hiç kıpırdamamıştı. O sırada kısa bir sessizlik oldu ve Bayan Boffin onun yanına gitmek ister gibi usulca ayağa kalktı. Ama Bay Bof-fin bir hareketiyle onu durdurunca, tekrar uysallıkla yerine oturdu.

"İşte ücretin, Bay Rokesmith," dedi Altın Çöpçü, elindeki katlanmış bir kâğıt parçasını sabık Sekreterine fırlatarak. "Ne kadar alçalabildiğini gördük, bunu almak için yere eğilmekten de gocunmazsın herhalde."

"Ben sadece bunun için eğilirim," dedi Rokesmith parayı yerden alarak; "bu benim hakkım çünkü bunu kazanmak için verdiğim emeğin haddi hesabı yok."

"Umarım eşya toplamakta hızlısındır," dedi Bay Boffin, "çünkü pılını pırtını toparlayıp ne kadar çabuk ayrılırsan herkes için o kadar iyi olur." "Korkmayın oyalanmaya hiç niyetim yok."

"Son bir şey daha var," dedi Bay Boffin, "senden kurtulmadan önce, bu genç hanıma senin gibi kumpasçıların kendilerini ne kadar havalarda gördüklerini, kendi kendinizle çelişkiye düştüğünüzü kimsenin görmeyeceğini sandığınızı göstermek için bir şey daha sormak istiyorum."

"Bana istediğinizi sorabilirsiniz," dedi Rokesmith, "ama benden beklediğiniz hızla."

"Bu genç hanıma büyük bir hayranlık besliyormuş gibi yapıyorsun değil mi?" dedi Bay Boffin, Bella'ya bakmadan korumacı bir tavırla elini başına koyarak.

"Gibi yapmıyorum."

"Ya! Demek öyle! Madem bu kadar titizsin bu konuda, bu genç hanıma büyük bir hayranlık besliyorsun öyle mi?"

"Evet."

"Peki bu genç hamının yapması gerekeni bilmeyen, zayıf karakterli, basiretsiz bir budala olmasıyla, parasını har vurup harman savurmasıyla, son sürat düşkünler evine koşmasıyla çelişmiyor mu bu hayranlık?"

"Anlamadım."

"Anlamadın mı? Anlamazlıktan mı geliyorsun? Senin söylediğin laflara kulak assa bu genç hanımı başka nasıl bir gelecek beklerdi?" "Sevgisini ve kalbini kazansam ne mi olurdu?"

"Sevgisiymiş," dedi Bay Boffin muazzam bir aşağılamayla, "kalbini kazanmakmış! Bir aslan miyav dedi, minik fare kükredi! Sevgisini ve kalbini kazanmakmış! Miyav, hav hav!"

Karşısında böyle esip gürleyen adama, adeta aklını oynattığını düşünüyormuş gibi baktı John Rokesmith.

"Bu genç hamının hakkı," dedi Bay Boffin, "para, kendisi de bunu gayet iyi biliyor."

"Ona hakaret ediyorsunuz."

"Asıl sen hakaret ediyorsun; sevgilerinle, kalplerinle, caf caflı boş sözlerinle!" dedi Bay Boffin. "Diğer yaptıklarına da çok iyi yakışıyor. Bütün bu çevirdiğin işlerden dün gece haberim oldu, yoksa emin ol senin de daha önce haberin olurdu. Çok kafalı bir hanımdan öğrendim bunu, bu genç hanımı da tanıyor, ben de bu genç hanımı tanıyorum ve hepimiz de onun Para istediğini biliyoruz - para, para, para ve senin bütün sevgilerin, kalplerin filan yalan, bayım, yalan!"

"Bayan Boffin," dedi Rokesmith, sükûnetle ona dönerek, "o hassas, o hiç değişmeyen nezaketiniz için, en derin şükranlarımı kabul edin. Hoşçakalın! Bayan Wilfer, hoşçakalın!"

"Şimdi canım," dedi Bay Boffin, elini tekrar Bella'nın başına koyarak, "artık rahat edebilirsin, umarım hakkının verildiğini hissediyorsundur."

Ama Bella, hakkının verildiğini hissetmek şöyle dursun, fırladığı gibi onun elinden ve koltuktan uzaklaştı ve gözyaşları içinde, kollarını uzatarak bağırdı, "Bay Rokesmith, gitmeden önce, beni tekrar yoksul yapın lütfen! Ah! Biri beni tekrar yoksul yapsın, yalvarıyorum, bu böyle devam ederse kalbim çatlayacak! Babacığım, beni tekrar yoksul yap, beni eve geri al! Orada da kötüydüm ama burada daha beterim. Bana para vermeyin, Bay Boffin. Para istemiyorum. Parayı benden uzak tutun, sadece bırakın tatlı babacığımla konuşayım, başımı omzuna dayayıp bütün üzüntülerimi ona anlatayım. Ondan başka kimse beni anlayamaz, kimse beni rahatlatamaz, kimse ne kadar değersiz olduğumu bildiği halde küçük bir çocuk-muşum gibi beni sevemez. En çok babamın yanında mutluyum - daha masum, daha üzgün, daha neşeli!" Buna dayanamıyormuş gibi hüngür hüngür ağlayarak, başını Bayan Boffin'in onu bekleyen göğsüne bıraktı.

John Rokesmith ve Bay Boffin oldukları yerden, sakinleşene kadar ses çıkarmadan onu seyrettiler. Sonra Bay Boffin rahatlatıcı, yumuşak bir sesle, "Yapma canım, hakkını aldın artık, her şey yolunda. Bu adamla böyle bir sahne yaşadığın için biraz sinirlerinin bozulmasına hiç şaşmıyorum ama bitti artık, hakkını aldın ve her şey yolunda, her şey - yolunda!" Bay Boffin bu sözü kendinden gayet memnun bir kesinlikle tekrarlamıştı.

"Sizden nefret ediyorum!" diye bağırdı Bella, küçük ayağını yere vurup aniden ona dönerek, "Daha doğrusu sizden nefret edemem ama hiç hoşlanmıyorum!"

"A-aa!" dedi Bay Boffin şaşkın bir sesle.

"İnsanları azarlayan, adaletsiz, fesat, kırıcı, kötü bir ihtiyarsınız siz!" diye bağırdı Bella. "Nankörlük edip size böyle kötü şeyler söylediğim için kendime kızıyorum ama böyle bir adamsınız ve böyle olduğunuzu kendiniz de biliyorsunuz!"

Bay Boffin bir nöbet geçirdiğinden şüphe ediyormuş gibi etrafına bakıyordu.

"Sizi utanç içinde dinledim," dedi Bella. "Kendimden utanarak, sizden utanarak. Sineğin yağını çıkaran bir kadının bayağı dedikodularının üzerinde olmanız gerekirdi; ama artık hiçbir şeyin üzerinde değilsiniz."

Nöbet geçirdiğine iyice ikna olan Bay Boffin, gözlerini yuvarlayıp fularını gevşetti.

"Buraya geldiğimde size saygı duyuyordum, çok geçmeden sevgi de duymaya başladım," diye bağırdı Bella. "Şimdi sizi görmeye bile tahammül edemiyorum. Belki bu kadar ileri gitmemeliyim ama siz - siz bir canavarsınız!" Bunu söylemek için büyük bir kuvvet sarfeden Bella isteği geçiyormuşçasına hem ağlayıp hem gülüyordu.

"Sizin iyiliğiniz için tek bir dileğim var," dedi Bella tekrar saldırıya devam ederek, "umarım dünyada tek kuruşunuz kalmaz. Gerçek bir dostunuz, iyiliğinizi isteyen biri sizi iflas ettirebilse dünyanın en tatlı adamı olurdunuz ama servet sahibi bir adam olarak tam bir şeytansınız!"

Daha da büyük bir kuvvet sarf ederek bu ikinci hücumda bulunan Bel-la bir müddet daha hem ağlayıp hem güldü.

"Bay Rokesmith, rica ederim bir dakika daha kalın. Rica ederim gitmeden beni dinleyin! Benim yüzümden maruz kaldığınız hakaretler beni çok üzdü. Sizden bütün kalbimle özür diliyorum."

Bella'nın kendisine doğru bir adım attığını görünce Sekreter hemen yanına gitti. Kendisine uzattığı elini dudaklarına götürüp, "Allah sizi korusun!" dedi. Bu sefer Bella'nın gözyaşları arasına kahkahalar karışmıyordu; saf ve içtendi ağlaması.

"Size söylenmiş -nefret ve öfkeyle işittiğim- tek bir kötü söz yoktur ki beni sizden daha fazla yaralamasın, Bay Rokesmith çünkü bütün bu sözleri hak eden benim, siz değil. O gece aramızda geçenlerin bu çarpıtılmış

halini bana borçlusunuz, Bay Rokesmith. Bu sırrı verdiğim anda bile kendime kızmıştım. Çok kötü bir hareketti ama kötülük olsun diye yapmadım. Bir anlık kibir ve aptallıkla yaptım - böyle anlarım - saatlerim - senelerim - çoktur gerçi. Bunun cezasını çok ağır çektiğim için, sizden bağışlamanızı rica ediyorum!"

"Bütün kalbimle."

"Teşekkür ederim. Ah çok teşekkür ederim! Size hakkınızı verecek son bir söz daha etmeden gitmeyin lütfen. O gece benimle o şekilde -nasıl büyük bir incelikle, nasıl sakınarak konuştuğunuzu bir ben bilirim, bunun için minnettarım da- konuşmaktaki tek kusurunuz, başı dönmüş, maddiyatçı, sığ, ona teklif ettiğiniz şeyin kıymetini anlayamayacak bir kız tarafından küçük düşürülmeye kendinizi açmış olmamızdır. Bay Rokesmith, o kız kendini o günden beri pek acınası, pek zavallı gördü ama hiç bu günkü kadar değil, bütün o sevimsizliği, kibiriyle size cevap verirken takındığı berbat ses tonu Bay Boffin'in ağzından kendi kulaklarında yankılanana kadar değil."

Sekreter elini tekrar öptü.

"Bay Boffin'in konuşmaları benim için iğrençti, irkilticiydi," dedi Bella, küçük ayağını bir kez daha yere vurarak söz konusu beyefendiyi sıçratmıştı. "Doğru, bu şekilde 'hakkımın verilmesini' hak ettiğim bir dönem oldu, hem çok yakınlarda, Bay Rokesmith; ama umarım bir daha böyle bir şeyi asla hak etmem!"

Sekreter bir kez daha elini dudaklarına götürdü, sonra bıraktı ve odadan çıktı. Bella uzun müddet yüzünü gömdüğü koltuğa doğru gidiyordu ki yolda Bayan Boffin'i görerek durdu. "Gitti," diye hıçkırdı öfkeyle, umutsuzlukla, elli çeşit başka hisle ve kollarını Bayan Boffin'in boynuna doladı. "Çok utanç verici bir biçimde hakarete uğradı, haksızca ve adice kovuldu ve bunun sebebi benim!"

Bütün bunlar olurken Bay Boffin, nöbet bir türlü geçmek bilmiyormuş gibi gevşettiği fuları üzerinde gözlerini yuvarlıyordu. Artık biraz açılır gibi olduğunu hissetmiş olmalı ki bir müddet dik dik önüne baktı, fularını tekrar bağladı, derin derin nefes aldı, birkaç kere yutkundu ve nihayet kendini çok daha iyi hissediyormuş gibi iç geçirerek: "Pekala!" dedi.

Bayan Boffin iyi ya da kötü hiçbir şey söylememişti; şefkatle Bella'yla ilgileniyor, emir bekler gibi kocasına bakıyordu. Bay Boffin hiçbir emir vermeden, karşılarındaki bir iskemleye oturdu. Bacaklarını iki yana açıp, dirseklerini dizlerine koyarak onlara doğru eğildi ve Bella'nın gözlerini silip başını kaldırmasını bekledi. Bu biraz zaman aldı.

"Eve dönmek zorundayım," dedi Bella aceleyle ayağa kalkarak. "Benim için yaptıklarımıza minnettarım ama burada daha fazla kalamam."

"Yavrucuğum!" diye itiraz etti Bayan Boffin.

"Hayır, burada kalamam," dedi Bella; "gerçekten kalamam. Ih! Seni kötü ihtiyar!" (Bunu Bay Boffin'e demişti.)

"Acele etme, canım," diye üsteledi Bayan Boffin. "Bir şey yapmadan önce iyi düşün."

"Evet, bence de iyi düşün," dedi Bay Boffin.

"Sizin için asla iyi bir şey düşünemem," diye bağırdı Bella onun sözünü keserek. Anlamlı küçük kaşlarında yoğun bir horgörü, her gamzesinde sabık Sekreter'in savunusu vardı. "Hayır! Bir daha asla! Paranız sizi taşa dönüştürdü. Katı kalpli bir cimrisiniz. Dancer'dan, Hopkins'ten, Blackberry Jones'tan, bütün o aşağılık adamlardan daha betersiniz. Dahası," diye devam etti Bella tekrar gözyaşlarına boğularak, "az önce kaybettiğiniz Beyefendiyi hiç mi hiç hak etmiyorsunuz."

"Rokesmith'le beni kıyasladığını söylemiyorsun ya Bayan Bella?" diye ürkekçe itiraz etti Altın Çöpçü.

"Söylüyorum!" dedi Bella. "O sizin gibi bir milyon adama bedel."

Boyunu olabildiğince yükseltip (gerçi ne kadar uğraşsa o kadar da fazla uzayamıyordu) gür, kahverengi saçlarını savurarak hamisini reddederken, çok kızgın olduğu halde çok güzel görünüyordu.

"Sizin benim hakkımda iyi düşünmenizdense," dedi Bella, "altın arabanızın tekerleklerinden onun üzerine çamurlar yağdırsanız bile, ekmeğini kazanmak için sokakları süpürse bile, onun benim hakkımda iyi düşünmesini tercih ederim."

"Öyle mi!" diye bağırdı Bay Boffin gözlerini ona dikerek.

"Ta ne zamandan beri, siz kendinizi onun çok üstünde görmeye başlayalı beri, ben sizi sadece onun ayaklarının altında gördüm," dedi Bella. "Tamam mı! Onda efendi, sizde hizmetkar gördüm. Tamam mı! Siz ona utanç verici bir biçimde davrandığınızda onun tarafında yer aldım ve onu sevdim. Tamam mı! Bununla övünüyorum."

Bu kuvvetli itiraftan sonra Bella başını koltuğun arkasına gömüp uzun uzun ağlamaya başladı.

"Bana bak," dedi Bay Boffin, sessizliği bölmenin bir yolunu bulduğunda. "Dikkatini bana ver, Bella. Ben kızgın değilim."

"Ben kızgınım!" dedi Bella.

"Diyorum ki," diye devam etti Altın Çöpçü, "kızgın değilim ve senin için iyi şeyler düşünüyorum ve bunu görmezden gelmek istiyorum. Yani sen olduğun yerde kal, bir daha bu konuda konuşmayız."

"Hayır burada kalamam," diye bağırdı Bella, tekrar aceleyle ayağa kalkarak; "burada kalmayı düşünmem bile. Bir daha dönmemek üzere eve gitmem lazım."

"Saçmalama," dedi Bay Boffin. "Geri dönüşü olmayan bir şey yapma; sonradan üzüleceğin bir şey yapma."

"Bunun için asla üzülmem," dedi Bella, "bu olanlardan sonra burada otururum daima üzüleceğim, hayatımın her anında kendimden tiksineceğim."

"En azından, Bella," dedi Bay Boffin, "bir yanlış anlama olmasın. Adım atmadan önce önüne bak. Olduğun yerde kalırsan her şey düzelir ama bir kere gittin mi bir daha geri dönemezsin."

"Bir daha geri dönemeyeceğimi biliyorum, zaten benim istediğim de bu," dedi Bella.

"Bizi böyle bırakıp gidersen," diye devam etti Bay Boffin, "sana para filan vereceğimi bekleme çünkü vermem. Hayır, Bella! Dikkatli ol! Bir kuruş vermem."

"Beklemek mi!" dedi Bella kibirle. "Siz vermek bile isteseniz dünyada benim o parayı almamı sağlayacak bir kuvvet olabilir mi, bayım?"

Ama Bayan Boffin'den de ayrılmak gerekiyordu ve duygusal kızcağız, depreşen vakarına rağmen tekrar çöktü. İyi kalpli kadının önünde diz çökerek ona sarıldı ve hıçkıra hıçkıra ağlayarak bir ileri bir geri sallanmaya başladı.

"Canımsın, canım, herkeslerden başkasın!" diye bağırdı. "Hiç kimse senden iyi olamaz. Ne kadar teşekkür etsem yetmez, seni asla unutmayacağım. Kör de olsam sağır da olsam, yüzünü görmeye, sesini duymaya devam ederim, ölene kadar!"

Bayan Boffin de içtenlikle ağlayarak bütün şefkatiyle ona sarıldı ama "canım kızım"dan başka tek kelime etmedi. Gerçi onu çok çok söyledi, tekrar tekrar söyledi ama başka bir şey demedi.

Bella nihayet kendini ondan koparabildi, tam ağlayarak odadan çıkıyordu ki kendine has tuhaf bir şefkatle Bay Boffin'e karşı biraz yumuşar gibi oldu.

"Sizinle öyle ileri geri konuştuğum için çok memnunum, efendim," dedi hıçkırarak, "çünkü hepsini hak ettiniz. Ama sizinle öyle ileri geri konuştuğum için çok üzgünüm de, çünkü eskiden çok başka bir adamdınız. Hoşçakalın!"

"Güle güle," dedi Bay Boffin uzatmadan.

"Ellerinizden hangisinin daha az bozulmuş olduğunu bilseydim," dedi Bella, "son bir kez sıkmak için izninizi isterdim. Ama söylediklerime pişman olduğumdan değil. Çünkü değilim. Hepsi doğruydu!"

"Sol eli dene," dedi Bay Boffin, duygusuz bir tavırla elini uzatarak, "bu daha az kullanılıyor."

"Bana karşı daima iyi ve nazik davrandınız," dedi Bella, "bunun için elinizi öpüyorum. Bay Rokesmith'e karşı çok ama çok kötü davrandınız, bunun için elinizi itiyorum. Kendim için teşekkürler, hoşçakalın!"

"Güle güle," dedi Bay Boffin önceki gibi.

Bella boynuna sarılıp onu öptü ve bir daha dönmemek üzere koşarak odadan çıktı.

Üst kata, odasına koştu ve yere oturup uzun uzun ağladı. Ama hava kararıyordu ve kaybedecek zaman yoktu. Dolaplarını, çekmecelerini açtı ve sadece yanında getirdiği kıyafetleri alıp geri kalanları bıraktı, arkasından gönderilmesi için kocaman biçimsiz bir bohça yaptı onlardan.

"Ötekilerden tek birini bile almayacağım," dedi, kararlılıkla bohçaya sıkı sıkı düğüm atarak. "Bütün hediyeleri geride bırakıp sadece kendime ait şeylerle yeniden başlayacağım." Bu kararını tam manasıyla tatbik etmek için üzerindeki kıyafeti bile değiştirip malikâneye gelirken giydiği elbiseyi giydi. Taktığı şapka bile, Holloway'de Boffinler'in arabasına binerken giydiği şapkaydı.

"Şimdi tamam," dedi Bella. "Biraz zor ama gözlerimi soğuk suyla yıkadım, artık ağlamayacağım. Benim için çok güzel bir odaydın, sevgili odam! Elveda' Birbirimizi bir daha asla görmeyeceğiz."

Elini dudaklarına götürüp bir öpücük yollayarak usulca kapıyı kapattı ve sessiz adımlarla geniş merdivenden indi, kimseyle karşılaşmak istemediği için ara sıra durup kulak kabartıyordu. Etrafta kimseler olmadığından hole kadar sessizce indi. Sabık Sekreter'in eski odasının kapısı açık duruyordu. Geçerken içeri bir göz attı ve masanın boşluğuna, her şeyin genel görünümüne bakarak çoktan gitmiş olduğuna hükmetti. Holün büyük kapısını usulca açıp arkasından usulca kapadı ve dönüp hafifçe öptü -eski ahşap ve demirin hissiz bir bileşimiydi!- sonra hızlı adımlarla koşmaya başladı.

"Çok iyi ettim!" dedi Bella soluk soluğa. Öteki sokağa geçtiğinde adımlarını yavaşlatıp yürümeye başladı. "Kendime ağlayacak nefes bıraksam kesin tekrar ağlamaya başlardım. Ah benim zavallı babacığım, güzel kadını hiç ummadığın bir anda göreceksin şimdi."

16. Bölüm -Altın Saçlı Kız ve Üç Ayıcık

Bella kasvetli sokaklarında ilerlerken şehir pek ümit vaad edermiş gibi görünmüyordu. Para değirmenlerinin çoğu yelkenlerini indirmekte, öğütmeye paydos etmekteydi. Değirmen sahipleri çoktan gitmişti, ustalar da birer ikişer ayrılmaya başlamıştı. İş muhitlerinin olduğu sokaklarda ve avlularda bir takatsizlik vardı; hatta kaldırımlar bile milyonlarca ayak tarafından çiğnenmekten serseme dönmüş, bitkin düşmüştü. Böylesi hareketli bir yerde gün boyu yaşanan keşmekeşin sindirilmesi için uzun gece saatlerine ihtiyaç vardı. Dönmeleri ve öğütmeleri henüz kesilmiş para değirmenlerinin gailesi halen havada asılı gibiydi; sessizlikse, gücünü toplamaya çalışan bir canavarın istirahatinden ziyade yorgunluktan bitmiş bir canavarın baygınlığını andırıyordu.

Koca bankaya bakan Bella, parlak bakır bir kürekle paralar içinde bir saatlik bahçecilik faaliyetinin ne hoş olacağını düşünse de pek tamahkar bir ruh halinde değildi. Bu açıdan hayli olgunlaşmış olarak, parlak gözlerinin önünde dans eden, içine altın karışmamış yarım yamalak imgelerle, Mincing Sokağı'nın ilaç kokulu yerlerine geldiğinde, kendini bir eczanedeki çekmecelerden birini açmış gibi hissetti.

Chicksey, Veneering ve Stobbles muhasebe bürosunu Bella'ya, müessesenin temizlik işlerine aşina orta yaşlı bir hanım tarif etti; kendisi ağzını silerek bir meyhanenin kapısından çıkmaktaydı ve dudaklarının nemini, fizik bilimi tarafından da kabul görmüş olan, saati öğrenmek için içeri bir göz atma ilkesiyle açıkladı. Muhasebe bürosu, karanlık bir kapıdan girilen, gözlerine perde inmiş bir giriş katıydı. Bella oraya yaklaşırken içeri girip R. Wilfer'ı sormasının Şehirde bir emsali olup olmadığını düşünüyordu ki hafif bir şeyler atıştırmak için açık pencerelerden birinin önüne geçmiş R. Wilfer'ı gördü.

Biraz daha yaklaşan Bella, atıştırılan şeyin küçük bir köy ekmeği ve bir penilik süt olduğunu gördü. Kendisinin bu keşfiyle aynı anda babası da onu keşfetti ve Mincing Sokağı'nı, "Gözlerime inanamıyorum!" nidasıyla çınlattı.

Sonra bir kerubi gibi uçarak şapkasız mapkasız dışarı çıktı ve kızına sarılıp onu içeri aldı. "Mesai saati bitti, tek başınayım, canım," diye açıkladı, "sessiz sakin çay saati yapıyorum kendime - herkes gittiğinde ara sıra yapıyorum böyle."

Babası bir mahkummuş, burası da onun hücresiymiş gibi etrafına bakan Bella, iyice doyana kadar babasını kucaklayıp nefessiz bıraktı.

"Hayatta bu kadar şaşırmadım, canım!" dedi babası. "Gözlerime inanamıyorum. Gözlerimin yalan söylediğini düşünesim var! Senin tek başına buraya gelmen! Neden uşağı göndermedin canım?"

"Yanımda uşak filan yok, baba."

"Öyle mi! Peki o şık arabaya da mı binmedin?"

"Hayır, baba."

"Yürüyerek gelecek değilsin ya canım?" "Evet, yürüdüm, baba."

Babası öyle hayrete düşmüş görünüyordu ki Bella haberi hemen vermek istemedi.

"Bunun sonucunda da baba, senin güzel hamının biraz içi bayıldı, çayını seninle paylaşmak istiyor."

Köy ekmeği ve bir penilik süt, pencere önündeki sedire, bir kâğıt parçasının üzerine konmuştu. Kerubi çakısı, ucuna takılı ilk lokmayla, onların yanında, aceleyle bırakıldığı yerde duruyordu. Bella lokmayı alıp ağzına attı. "Evladım," dedi babası, "böyle basit bir yiyeceğe mi kaldın! En azından sana da ekmekle süt alayım. Bir dakika bekle canım. Mandıra hemen şu köşede."

Bella'nın itirazlarını dinlemeden hemen dışarı koştu ve yeni erzakla geri döndü. "Evladım," dedi onun

önüne başka bir kâğıt yayarak, "böyle harika...! " kızına bakıp sustu.

"Ne oldu baba?"

"Böyle harika bir hanımın," diye devam etti ağır ağır, "böyle mütevazı şeylerle yetinmesi! Üzerindeki elbise yeni mi canım?" "Hayır baba, eski elbisem. Hatırlamıyor musun?" "Bilmem, hatırlıyorum sanki." "Hatırlaman lazım, baba, çünkü sen almıştın."

"Evet, bana da öyle gelmişti, canım!" dedi kerubi, zekâsını canlandırmak ister gibi silkinerek

"Kendi zevkini beğenmeyecek kadar ayran gönüllü mü oldun yoksa baba?"

"Öyle değil de, canım," dedi babası, boğazına yapışan lokmayı zorlukla yutarak, "içinde bulunduğun durum için yeterince gösterişli değil."

"Demek böyle," dedi Bella, karşısında oturmaktansa tatlılıkla yanına sokularak, "burada çay saati yapıp tek başına kafa dinliyorsun, baba. Kolumu şöyle omzuna atsam sana engel olur muyum?"

"Evet canım ve hayır canım. Birinci sorunu cevabı evet, ikincinin elbette hayır. Çay saatine gelince canım, bazen gün boyu uğraşılan işler insanı biraz yoruyor, onlarla annenin arasına hiçbir şey girmediğinde, ne yalan söyleyeyim, annen de insanı biraz yoruyor."

"Biliyorum, baba."

"Evet, canım. Ben de bazen burada pencerenin önüne küçük bir çay sofrası kuruyorum, sakin sakin sokağı seyrediyorum (insanı rahatlatıyor) böylece araya bir şey sokmuş oluyorum, işle, evdeki ..." "Saadet arasına," dedi Bella hüzünle.

"Evdeki saadet arasına," diye tekrarladı babası, bu sözü kabul etmekten memnun.

Bella onu öptü. "Evde olmadığın zamanlarda bütün ömrün bu karanlık, kasvetli mapushanede mi geçiyor baba?"

"Evde ya da yolda olmadığımda. Evet. Köşedeki şu küçük masayı görüyor musun?"

"Şu karanlık köşe mi, pencereye ve şömineye en uzak köşe? Şu en eski masa mı?"

"Sana öyle mi göründü, canım?" dedi babası, başını yana eğip bir ressam havasıyla masayı inceleyerek. "O benim masam. Rumba'nın Tüneği diyorlar."

"Kimin tüneği?" diye sordu Bella hışımla.

"Rumba'nın. Biraz yüksekte durduğu için, iki basamakla çıkıldığı için tünek diyorlar. Bana da Rumba diyorlar." "Ne cüret!" diye bağırdı Bella.

"Şakacı arkadaşlar, Bella'cığım, şakacı. Benden daha genç çoğu, şakacılar. Hem ne fark eder? Somurtuk ya da Abus gibi hoşuma gitmeyecek yüzlerce sevimsiz şey söyleyebilirlerdi. Rumba! Rumba neden olmasın?"

Bebekliğinden beri yaptığı bütün kaprislerde, düşündüğü, sevdiği, takdir ettiği bu mülayim tabiatlı adama büyük bir hayal kırıklığı yaşatmak Bella'ya bu zorlu günün en zor işi gibi göründü. "En baştan söylesem," diye düşündü, "daha iyi olurdu; hemen şimdi söylesem daha iyi olur, hazır hafif de olsa kafası bir şeye takılmışken; tekrar mutlu olursa daha beter üzülecek."

Tatlı mı tatlı bir yüz ifadesiyle yine ekmeğiyle sütüne dönmüştü. Bella kolunu ona iyice dolamış, çocukluğundan beri alışkanlık haline getirdiği karşı konmaz isteğe uyarak saçlarıyla oynamaya başlamıştı, tam: "Babacığım, canını sıkma ama sana sevimsiz bir şey anlatacağım!" demek üzereydi ki babası tuhaf bir hale bürünerek onu durdurdu.

"Gözlerime inanamıyorum!" diye bağırdı, Mincing Sokağı'nı yine çınlatarak "Bu çok acayip."

"Acayip olan ne, baba?"

"Şimdi de Bay Rokesmith geliyor!"

"Hayır baba, olamaz!" diye bağırdı Bella telaşlanarak "O değildir." "Kızım o! Bak!"

Bay Rokesmith sadece pencerenin önünden geçmekle kalmadı, muhasebe bürosunun içine de girdi. Sadece muhasebe bürosuna girmekle kalmadı, kendini orada Bella ve babasıyla başbaşa bulunca, hemen Bella'ya koşup onu kollarına aldı ve coşkuyla: "Canım, bir tanem; yürekli, cömert, kendini düşünmeyen, cesur, asil yavrum!" Bununla da kalmadı (ki epey kuvvetli bir şaşırtma dozu vardı) Bella başını bir an yere eğdikten sonra kaldırıp onun göğsüne dayadı, başı için kendine burayı seçmiş, ebediyen burada kalacakmış gibi!

"Babana geleceğini biliyordum, seni takip ettim," dedi Rokesmith. "Aşkım, hayatım! Benim misin?"

Bella cevaben, "Evet, beni almaya değer buluyorsan seninim'" dedi. Sonra da onun kollarında küçülüp küçülüp adeta hiç oldu, kısmen Rokesmith ona kuvvetle sarıldığı için kısmen de kendini tümüyle bu sarılışa bıraktığı için.

Bu hayret verici manzara karşısında, Bella deminki gibi karıştırmasa da saçları aynı şekilde dikilecek olan kerubi, sendeleyerek az önce kalktığı sedire geri oturdu ve ardına kadar açılmış gözlerle çifte bakmaya başladı.

"Ama babamı düşünmemiz lazım," dedi Bella, "babama daha anlatmadım; önce onunla konuşalım." Bunun üzerine bu işi yapmak için ona döndüler.

"Önce bir ricam olacak, canım," dedi kerubi zayıf bir sesle, "yüzüme şu sütten biraz serpiver, sanki içim geçiyor gibi oldu."

Gerçekten de mülayim adamcağızın eli ayağı kesilmişti ve dizlerinden yukarısı uyuşmaya başlamıştı. Bella ona süt yerine öpücükler serpti, sütü de biraz içirdi; onun şefkatli bakımıyla babası yavaş yavaş kendini topladı.

"Şimdi sana alıştıra alıştıra anlatacağız, babacığım," dedi Bella.

"Canım," dedi kerubi ikisine birden bakarak, "baştan o kadar ani söylediniz ki artık alıştırmasanız da olur."

"Bay Wilfer," dedi John Rokesmith heyecan ve sevinçle, "tek kuruş servetim, hatta işim bile olmadığı halde Bella benimle evlenmeyi kabul etti; bizi bekleyen hayatta ona temin edebileceklerim dışında hiçbir şeyim yok. Bella beni kabul etti!"

"Evet, o kadarını ben de anlamıştım, beyefendiciğim," dedi kerubi cılız bir sesle, "Bella'nın sizinle evlenmeyi kabul ettiğini, bir iki dakika önce gördüklerimden iyi kötü çıkardım."

"Bilemezsin baba," dedi Bella, "ona ne kötü davrandım!"

"Bilemezsiniz efendim," dedi Rokesmith, "onda nasıl bir yürek var!"

"Bilemezsin baba," dedi Bella, "nasıl korkunç bir mahlûka dönüşüyordum ki beni kendimden kurtardı!"

"Bilemezsiniz efendim," dedi Rokesmith, "benim için ne büyük bir fedakarlık yaptı!"

"Bella'cığım," dedi kerubi, halen acıklı bir korku vardı üzerinde, "sevgili John Rokesmith, sana böyle hitap etmeme izin verirsen..."

"Evet baba, öyle hitap et!" dedi Bella ısrarla. "Ben izin veriyorum, benim isteğim de onun kanunudur. Değil mi - sevgili John Rokesmith?"

Bella ona ilk kez adıyla hitap ederken üzerinde öyle cazip bir mahcubiyet vardı, buna öyle cazip bir sevgi, güven ve gurur karışıyordu ki John Rokesmith'in yaptığını yapması gayet anlaşılırdı. Zira yine onu daha önceki gibi ortadan kaybetti.

"Canlarım," dedi kerubi, "biriniz bir tarafıma, biriniz öbür tarafıma otursanız, biraz daha mesafe kaydedebiliriz, her şeyi biraz daha açıklığa kavuşturabiliriz. John Rokesmith biraz önce işi olmadığını söyledi."

"Yok," dedi Rokesmith.

"Hayır, baba, yok," dedi Bella.

"Bundan şu sonuca mı varmalıyım," diye devam etti kerubi, "Bay Boffin'in yanından ayrıldı mı?" "Evet, baba. Ben de... "

"Dur biraz, canım. Yavaş yavaş ilerleyelim. Peki Bay Boffin ona iyi davranmıyor muydu?"

"Ona utanç verici bir biçimde davranıyordu, babacığım!" diye bağırdı Bella yüzü al al.

"Bu durumu," diye devam etti kerubi, eliyle onu sabra davet ederek, "uzaktan akrabam olan paragöz genç bir şahıs onaylamadı. Doğru mu gidiyorum?"

"Onaylayamazdı, canım babacığım," dedi Bella gözlerinde yaşlarla gülüp, neşeyle onu öperek.

"Bunun üzerine," diye devam etti kerubi, "daha önce zenginliğin Bay Boffin'i bozduğunu gözlemlemiş ve bana anlatmış bulunan, uzaktan akrabam, söz konusu genç paragöz şahıs, neyin doğru neyin yanlış olduğu hissini satmamaya karar verdi, neyin gerçek neyin sahte olduğu, neyin adil neyin adaletsiz olduğu hissini satın almaya hayatta kimsenin parasının yetmeyeceğine karar verdi öyle mi? Doğru mu gidiyorum?"

Yine gözlerinde yaşlarla gülen Bella neşeyle onu öptü.

"Bu yüzden de - bu yüzden de," diye devam etti kerubi ışıl ışıl bir sesle, Bella'nın eli yeleğinden boynuna doğru çıkmaktayken, "uzaktan akrabam olan bu genç paragöz şahıs kendisine verilen bedeli reddetti, onun bir parçası olan gösterişli, moda kıyafetleri çıkarttı, ona son aldığım nispeten fakir kıyafeti giydi, doğru olanı yaptığında onu destekleyeceğime güvenerek dosdoğru bana geldi. Doğru bildim mi?"

Bella'nın eli ve yüzü boynundaydı artık.

"Uzaktan akrabam olan genç paragöz şahıs," dedi tatlı babası, "çok iyi etmiş! Uzaktan akrabam olan genç paragöz şahıs bana boşuna güvenmemiş! Uzaktan akrabam olan genç paragöz şahıs bana Çin ipekleriyle, Kaşmir şallarla, Golconda elmaslarıyla gelse onu bu kıyafetle ettiğim kadar takdir etmezdim. Bu genç şahsı çok seviyorum. Bu genç şahsın kalbindeki adama, bütün kalbimle, 'Aranızdaki bu nişanı kutluyorum; senin uğruna ve hakikat uğruna kabul ettiği bu yoksullukla birlikte sana büyük talih getirir inşallah!' diyorum."

John Rokesmith'e elini uzatırken, ufak tefek, sağlam adamın sesi titredi ve yüzünü kızının üzerine eğerek bir müddet sessiz kaldı. Ama fazla uzun değil. Hemen başını kaldırıp, şen bir sesle konuştu:

"Evladım, sen John Rokesmith'i bir iki dakika oyalayabilirsen, bir koşu mandıraya gidip ona da köy ekmeğiyle süt getireyim de çay saatini hep birlikte yapalım."

Ormandaki evlerinde üç ayının yediği yemek gibi olduğunu söyledi Bella neşeyle ama tek bir farkı vardı, "Birisi sütümü içmiş!" diye gürleyen kimse yoktu. Enfes bir ziyafetti bu; Bella'nın, John Rokesmith'in, hatta R. Wilfer'ın şimdiye kadar yediği en leziz yemekti. Ortamın tuhaflığı, sevimsizliği, Chicksey, Veneering ve Stobbles'ın sıkıcı bir canavarın gözleri gibi bir köşeden onlara bakan iki pirinç tokmağı da yemeği daha keyifli bir hale getirmişti.

"Şu işe bak," dedi kerubi, kelimelere dökülemeyecek bir keyifle ofise bakarak, "burada duygusal bir

şeylerin meydana gelebileceği dünyada aklıma gelmezdi. Bella'cığımı, müstakbel kocasının kollarında burada göreceğim dünyada aklıma gelmezdi!"

Ekmeklerle sütün ortadan kaybolması üzerinden epey zaman geçmiş, gece belirtileri Mincing Sokağı'na süzülmeye başlamıştı ki kerubi yavaş yavaş tedirgin bir hal aldı ve boğazını temizleyerek Bella'ya sordu:

"Anneni düşündüm mü hiç canım?"

"Evet, baba."

"Mesela kardeşin Lavvy'yi düşündün mü?"

"Evet, baba. Evde fazla ayrıntıya girmesek iyi olur bence. Bay Boffin'le aramızda anlaşmazlık çıktığını ve ebediyen yanlarından ayrıldığımı söylesek yeter bence."

john Rokesmith anneni tanıdığı için, canım," dedi babası hafif bir tereddütten sonra, "anneni belki biraz usandırıcı bulabileceğini söylemekten imtina etmeyeceğim."

"Biraz mı? Ah benim sabırlı babam," dedi Bella nağmeli bir gülüşle, sesindeki sevgi onu daha da nağmeli yapıyordu.

"Pekala! Aramızda sır olarak, usandırıcı diyelim; pek ayrıntıya girmeyelim," diye itirafta bulundu kerubi. "Kardeşinin asabiliği de usandırıcı."

"Umrumda değil, baba."

"Ayrıca kendini şeye de hazırlamalısın, kıymetlim," dedi babası çok tatlı bir sesle, "ev çok fakir, çok kıt kanaat görünecek sana, Bay Boffin'in evinden sonra, çok da rahatsız."

"Umrumda değil, baba. Bundan çok daha zorlu şeylere de katlanabilirim -john için."

Son kelimeler çok alçak sesle, kızara bozara söylense de John bunları duymuş; duyduğunu da, o gizemli kaybolma numaralarından birinde Bella'ya yine yardımcı olarak göstermişti.

"Pekala!" dedi kerubi neşeyle, en ufak bir kınamada bulunmadan, "sen - sen çekildiğin yerden geri dönüp de tekrar yüzeye çıktığında, artık kapıyı kilitleyip çıksak iyi olacak."

Chicksey, Veneering ve Stobbles'ın kapısına kilit vuran çoğu insan memnuniyet duysa da, bu üç kişiden daha bahtiyar olanı varsa gerçekten mutluluğun zirvesine çıkmış olmalı. Ama çıkmadan önce Bella, Rum-ba'nın tüneğine çıktı ve "Bütün gün burada ne yaptığını bana göstersene, babacığım. Böyle mi yazıyorsun?" diye sordu, hiç işle alakası olmayan bir hareketle yuvarlak yanağını, tombul sol kolunun üzerine koyup kalemi saçlarının dalgaları arasında kaybederek. Gerçi John Rokesmith bundan hoşlanmışa benziyordu.

Böylece üç ayı, kırıntıları süpürüp ziyafetlerinin bütün izlerini ortadan kaldırarak Mincing Sokağı'na çıktılar, oradan da Holloway'e yürüdüler; üçüncü ayı, öbür iki ayının mesafenin iki katı olmasını istediklerinden emindi. Gerçekten de o mütevazı şahıs kendini onların yoldan aldığı keyif önünde öyle büyük engel görüyordu ki özür dilercesine: "Ben yolun karşı tarafından önden gitsem, sizinle alakam yokmuş gibi davransan daha iyi olacak," dedi. Dediğini de yaptı, güllerin yokluğunda yola gülümsemeler dökerek.

Wilfer şatosunu görüp durduklarında saat neredeyse onu bulmuştu; sakin ve ıssız bir yerde durduklarından, Bella bütün gece sürecekmiş gibi görünen bir dizi kaybolma numarasına başladı.

"Düşünüyorum da John," dedi kerubi nihayet, "uzak akrabam olan genç şahıstan vazgeçebilirsen, kendisini içeri götürebilirim."

"Vazgeçemem," dedi John, "ama onu size ödünç vermek zorundayım. Sevgilim!" Bu büyülü kelime Bella'nın bir anda yine kaybolmasına sebebiyet verdi.

"Babişko," dedi Bella, tekrar görünür olduğunda, "elimi tut, son sürat eve koşalım, bu işi atlatalım. Şimdi, baba! Bir!"

"Canım," dedi kerubi, üzerinde bir korkaklıkla, "diyecektim ki annen..."

"Zaman kazanmak için oyalanmak yok, bayım," diye bağırdı Bella, sağ ayağını öne atarak. "Bunu görüyor musunuz bayım? Başlangıç noktası burası; başlangıç noktasına gelin, bayım, hemen. Bir! İki! Üç, koş, baba!" Kerubiyi de peşinden sürükleyerek öne atıldı ve kapıya gelip de zili çalana kadar ne kendi durdu ne onu durdurdu. "Şimdi baba," dedi Bella, onu bir testi gibi iki kulağından tutup yüzünü, pembe dudaklarına çekerek, "arbede başlıyor!"

Bayan Lavvy, yanında o dikkatli şövalye ve aile dostu, Bay George Sampson'la birlikte kapıyı açmaya geldi. "İnanamıyorum, Bella!" diye bağırdı Bayan Lavvy, bir adım geri kaçarak. Sonra içeri seslendi, "Anne! Bella gelmiş!"

Bu bağırış, daha eve girmeye fırsat bulamadan, Bayan Wilfer'ın dışarı uğramasına sebep oldu. Onları kapıda, hayaletlere yaraşır bir kasvet ve tekmil merasimle karşıladı.

"Hoşgeldin çocuğum, gerçi beklemiyorduk ama," dedi, yanağını, misafirlerin isimlerini yazması beklenen soğuk bir taş tahta gibi uzatarak. "Sen de hoşgeldin RW, gerçi geciktin ama. Bayan Boffin'in uşağı beni duyabiliyor mu?" Bu soruyu, söz konusu hizmetkardan cevap bekleyen derin tınılı bir sesle sormuştu.

"Beni bekleyen yok, anne," dedi Bella.

"Bekleyen yok mu?" diye tekrarladı Bayan Wilfer azametli bir aksanla. "Hayır, anne."

Bayan Wilfer'ın omuzlarını ve eldivenlerini "Muamma!" der gibilerinden vakur bir silkinme sardı, sonra heyetin başını çekerek ailenin oturma odasına intikal ettiğinde şöyle buyurdu:

"Şayet, RW," huşunetle kendisine dönülen beyefendi yerinde sıçramıştı, "eve gelirken fakir akşam yemeğimize bir katkıda bulunmak gibi bir tedbir almadıysan, Bella'ya pek lezzetsiz gelecek. Soğuk koyun boynu ve marul, Bay Boffin'in sofrasının lüksleriyle rekabet edemez."

"Rica ederim böyle konuşma, anne," dedi Bella; "Bay Boffin'in sofrası umrumda değil."

O sırada dikkatle Bella'nın bonesini süzmekte olan Bayan Lavinia, "Bella bu ne!" diye araya girdi. "Evet, Lavvy farkındayım."

Eleavucasığmaz kız gözlerini Bella'nın elbisesine indirip, daha iyi görmek için eğilerek tekrar bağırdı "Bella bu ne!"

"Evet Lavvy, üzerimde ne olduğunu biliyorum. Lafımı kesmeseydin anneme tam onu anlatacaktım. Bay Boffin'in evini ebediyen terk ettim anne, eve döndüm."

Bayan Wilfer tek kelime etmedi ama feci bir sessizlikle bir iki dakika kızına baktıktan sonra, geri geri makamına çekilerek oturdu, Rus pazarında satılan donmuş şeyler gibi.

"Kısacası anne," dedi Bella, beğenilmeyen boneyi kafasından çıkarıp saçlarını savurarak, "Bay Boffin'in, ev ahalisinden birine karşı davranışları yüzünden onunla ciddi bir anlaşmazlık yaşadık, nihai bir anlaşmazlıktı bu ve benim için o sayfa kapandı."

"Söylemeden edemeyeceğim, canım," diye ekledi RW uysal bir tavırla, "Bella gerçekten de çok cesur davranmış, hem de gösterdiği tepkide çok haklı. Bu yüzden de umarım, büyük bir hayal kırıklığına uğramazsın, canım."

"George!" dedi Bayan Lavvy, annesininkini örnek alan, adeta öte dünyadan gelmiş gibi bir sesle, "George

Sampson, konuş! Boffinler için sana ne demiştim?"

Derme çatma teknesinin, yalçın kayalıklar arasında ilerlediğinin farkında olan Bay Sampson, kendisine söylenen şeylerden yanlış birine gönderme yaparım korkusuyla belli bir şeyden bahsetmemenin en emniyetli yol olduğuna karar verdi. Takdire şayan bir denizcilik sergileyerek, "Evet, gerçekten de," mırıltısıyla teknesini derin sulara çıkardı.

"Evet! George Sampson'a demiştim, kendisi de söyledi," dedi Bayan Lavvy, "o iğrenç Boffinler'in Bella'dan sıkılır sıkılmaz kavga etmenin bir yolunu bulacaklarını söylemiştim. Buldular mı bulmadılar mı? Haklı mıymışım değil miymişim? Şimdi Boffinciklerin için ne diyeceksin bakalım Bella?"

"Lavvy, anne," dedi Bella, "Bay ve Bayan Boffin için önceden ne diyorsam şimdi de onu söylüyorum; hep de onu söyleyeceğim. Ama bu gece beni kimse kavga etmeye zorlayamaz. Umarım beni gördüğüne üzülmemişsindir, anne," dedi annesini öperek, "umarım beni gördüğüne üzülmemişsindir, Lavvy," dedi onu da öperek; "annemin sözünü ettiği marul masada durduğuna göre iyisi mi ben salatayı yapayım."

Bella neşeyle salata yapmaya koyulduğunda Bayan Wilfer'ın etkileyici çehresi de haşin gözleriyle onu takip etmeye başladı; eskiden han tabelalarında çok kullanılan Serazen kafası figürlerini andırıyordu böyle ve kızı salataya sirke koymayı unutsa pek isabetli olacağı izlenimi veriyordu. Ama azametli ananın dudaklarından tek kelime çıkmamıştı. Orada bulunanları hizaya sokmaya yönelik her türlü belagat çağlayanından daha fazla korkutuyordu bu durum kocasını (belki kendisi de bunun farkındaydı).

"Anneciğim," dedi Bella bir süre sonra, "salata hazır, yemek de epey gecikti."

Bayan Wilfer ayağa kalktı ama sessizliğini muhafaza etti. "George!" dedi Bayan Lavinia, ikaz sesiyle, "annemin sandalyesi!" Bay Sampson, uçarcasına muhteşem hanımefendinin arkasına koşup, elinde sandalyeyle yakından takibe başladı. Masaya geldiklerinde kazık gibi yerine oturdu ama öncesinde Bay Sampson'a öyle aksi bir bakış fırlattı ki genç beyefendi neye uğradığını şaşırarak yerine çekilmek durumunda kaldı.

Böylesi azametli bir zata hitap etme cüretini kendinde bulamayan kerubi, ona yemeği üçüncü şahıslar üzerinden takdim etme yolunu seçti, "Annene et ver, Bellacığım," ya da "Annenin tabağına salata koyarsan eminim yiyecektir, Lavvy," şeklinde. Bayan Wilfer bu gıdaları kabul ederken, aklı durmuş, taşlaşmış gibi bir hali vardı; gerçi bu halde bile tabağındakileri yemekten geri durmadı, sadece zaman zaman çatalıyla bıçağını bırakıyor, adeta kendi kendine, "Ben ne yapıyorum böyle?" diye soruyor ve öfkeyle malumat sorar gibi gözlerini masadakilerden birine dikiyordu. Bu bakışların öyle mıknatıslı bir etkisi vardı ki bakılan kişi farkında değilmiş gibi davranamıyordu; onları bir seyreden olsa, Bayan Wilfer'ı hiç görmese bile, haşin nazarlarının, baktığı kişinin yüzündeki yansımalarından o anda kime gözlerini diktiğini hemen anlardı.

Bayan Lavinia, bu özel gecede Bay Sampson'a karşı son derece sokulgan davranıyordu, bir ara fırsattan istifade, ablasına bunun sebebini anlattı.

"Seni böyle basit bir şeyle meşgul etmek istemedim, Bella, ailenden öyle farklı bir dünyada yaşıyordun ki bu konuyla ilgilenmen beklenemezdi," dedi Lavinia çenesini kaldırarak, "ama George Sampson bana evlenme teklif etti."

Bella bunu duyduğuna sevinmişti. Bay Sampson kıpkırmızı kesildi ve kolunu Bayan Lavinia'nın beline dolamasının beklendiğini hissetti; ama genç hamının kemerindeki büyük bir iğneye parmağını feda edince, aniden bağırarak Bayan Wilfer'ın şimşekli bakışlarını üzerine çekti.

"George'un durumu çok iyi," dedi Bayan Lavinia -ki o anda pek de öyle görünmüyordu- "bence nikahın artık eli kulağında. Bunu sana daha önce söylemedim çünkü, Boffinler'inle..." lafın burasında Bayan Lavinia kendini şöyle bir kontrol edip daha yumuşak bir tavırla devam etti, "Bay ve Bayan Boffin'le oturuyordun ama şimdi kardeşlik icabı durumu sana açmayı uygun gördüm."

'Teşekkür ederim, Lavvy'ciğim. Tebrik ederim."

"Teşekkürler, Bella. Aslında, George'la sana söylesek mi söylemesek mi bilemedik ama ben George'a bu kadar önemsiz bir meseleyle fazla ilgilenmeyeceğini söyledim, onun da aileye katıldığını görmektense bizden büsbütün uzak durmayı tercih etmenin daha mümkün olduğunu söyledim."

"Yanılmışsın, Lavvy'ciğim," dedi Bella.

"Öyle görünüyor," dedi Bayan Lavinia; "ama durum da değişti tabii, canım. George yeni bir iş buldu, istikbali de çok parlak. Dün olsa sana söylemeye cesaret edemezdim çünkü maddi durumu sana çok kötü görünürdü, dikkate bile almazdın, ama bu akşam kendimi epey cesur hissediyorum."

"Ne zamandır ürkeklik duyar oldun, Lavvy?" diye sordu Bella gülümseyerek.

"Ürkeklik duyduğumu söylemedim, Bella," dedi Eleavucasığmaz. "Ablamın duygularına karşı hassasiyet gösterdiğim için kendimi tutmasam, belki bir süredir büyük bir bağ hissetmediğimi söyleyebilirdim, canım, müstakbel eşimin (yine iğne batacak, George) küçük görülmesine müsamaha gösterecek kadar büyük bir bağ hissetmediğimi söyleyebilirdim. Zengin ve yüksek mevkide biriyle evlenmeyi beklediğin zamanlarda onu küçük görsen seni suçlayamazdım, Bella; sadece öyle büyük bağ hissetmiyordum."

Eleavucasığmaz, Bella'nın kavga etmeyeceğini ilan etmesine mi bozulmuştu, Bay George Sampson'ın kur menziline geri dönmesine mi sinirlenmişti, yoksa o anda birisiyle zıtlaşmak asabına iyi mi gelecekti bilinmez ama büyük bir küstahlıkla azametli ebeveynine saldırdı.

"Anne, rica ederim bana öyle dik dik bakıp da sinirlerimi bozma. Burnuma is filan sürülmüşse söyle sileyim; yoksa beni rahat bırak."

"Benimle böyle mi konuşuyorsun?" dedi Bayan Wilfer. "Bana ukalalık mı yapıyorsun?"

"Allah aşkına ukalalıktan bahsetme anne. Nişanlanacak yaşa gelmiş bir genç kız, duvar saati gibi kendisine bakılmasına itiraz edecek yaşa gelmiş demektir."

"Küstah!" dedi Bayan Wilfer. "Anneannen, hangi yaşta olursa olsun kızlarından biri kendisine böyle hitap etse, onu hemen karanlık bir yere kapatırdı."

"Anneannem," dedi Lavvy, kollarını kavuşturup arkasına yaslanarak, "dik dik insanların suratına bakmazdı eminim." "Bakardı!" dedi Bayan Wilfer.

"Onun adına üzüldüm öyleyse," dedi Lavvy. "İnsanları karanlık yerlere kapadığı sıralarda büyükannem ihtiyar değilse bile kesin bunamış! Kendini komik duruma düşürüyormuş doğrusu! İnsanları, St Paul Katedrali'nin tepesindeki küçük topa kapatmak için de ısrar ediyor muydu acaba, ediyorsa oraya nasıl götürüyordu!"

"Sus!" diye bağırdı Bayan Wilfer. "Sus dedim sana!"

"Susmaya hiç niyetim yok anne," dedi Lavinia serinkanlılıkla, "aksine. Boffinler'den gelmişim gibi bana bakman karşısında sessiz kalmayacağım. George Sampson'a, Boffinler'den gelmiş gibi bakman karşısında sessiz kalmayacağım. Babam kendisine Boffinler'den gelmiş gibi bakılmasına ses çıkarmıyorsa kendi bilir. Ben çıkarıyorum. İzin vermeyeceğim!"

Lavinia'nın mühendislik çabalarının Bella'da açtığı bu çatlaktan içeri daldı Bayan Wilfer.

"Seni asi ruhlu, isyankar çocuk! Söyle bana, Lavinia. Annenin hislerini hiçe saymak uğruna, Boffinler'in hamiliğini kabule tenezzül etmiş olsaydın ve o esaret saraylarından geri dönmüş olsaydın..."

"Bu çok saçma, anne," dedi Lavinia.

"Nasıl olur!" diye bağırdı Bayan Wilfer muazzam bir şiddetle. "Esaret sarayları lafı, anne, çok saçma,"

dedi hiç mi hiç etkilenmeyen, Eleavucasığmaz.

"Seni haddini bilmez çocuk, himaye boyunduruğu altında iki büklüm olmuş vaziyette, pırıl pırıl elbiseli hizmetkarların eşliğinde Portland Place Mahallesi'nden beni ziyarete gelmiş olaydın, derinlerdeki duygularımı bakışlarla ifade edebilir miydim zannediyorsun?"

"Ben sadece doğru insana ifade edilmesini istiyorum," dedi Lavinia.

"Eğer," diye devam etti annesi, "eğer, Bayan Boffin'in yüzünün şer dolu olduğu konusundaki uyarılarımı ciddiye almasaydın ve benim yanımda kalmak yerine Bayan Boffin'e koşsaydın, sonra da Bayan Boffin tarafından reddedilerek, Bayan Boffin'in ayakları altında çiğnenerek, Bayan Boffin tarafından kovularak eve dönseydin, hislerim bakışlarla ifade edilebilir miydi sence?"

Lavinia tam hürmette kusur etmediği annesine, kendisine hiçbir şekilde bakmasa çok daha memnun olacağını söyleyecekti ki Bella ayağa kalktı, "İyi geceler, anneciğim. Çok yorucu bir gün geçirdim, ben artık yatayım," dedi. Bu latif aile toplantısı da böylece dağılmış oldu. Bay George Sampson fazla oyalanmadan izin istedi, Bayan Lavinia hole kadar ona mumla, bahçe kapısına kadar mumsuz eşlik etti; Bayan Wilfer ellerine bulaşan Boffinler'i yıkayıp, yatağına Lady Macbeth edasıyla girdi; RW de yemek masasının enkazı başında melankolik bir halde tek başma kaldı.

Ama hafif bir ayak sesi onu düşüncelerinden uzaklaştırdı. Gelen Bella'ydı. Güzel saçlarını çözmüş, elinde fırçası, yalınayak, ona iyi geceler demek için gelmişti.

"Canım, hiç tartışmasız güzel bir hanımsın," dedi kerubi, bir buklesini elini alarak.

"Buraya bakın, bayım," dedi Bella. "Güzel hanımınız evlendiğinde, isterseniz elinizdeki parçayı alabilirsiniz, size ondan bir zincir örer. Sevgili yavrunuzun bu yadigarına kıymet verecek misiniz?"

"Evet, kıymetlim."

"Madem öyle, uslu durursanız, sizindir bayım. Evde bu tatsızlıklara neden olduğum için gerçekten çok ama çok üzgünüm baba."

"Güzelim," dedi babası müthiş bir iyi niyetle, "sıkma tatlı canını. Gerçekten de üzerinde durmaya değmez, çünkü öyle ya da böyle evdeki durum yine aynı olacaktı. Annenle kardeşin insanı usandıracak bir konu bulurlar nasıl olsa. Usandırıcı konu kıtlığı çektiğimiz olmuyor hiç, canım, inan bana. Korkarım Lavvy'yle paylaştığınız eski odan sana feci rahatsız gelecek Bella."

"Gelmez, baba; önemli değil. Peki sence neden önemli değil baba?"

"Bilmem ki yavrum, şimdiki gibi kıyaslayacak şeylerin yokken bile şikayet ediyordun odadan. Tek cevabım, çok olgunlaşmış olman."

"Hayır, baba. Çok minnettar ve çok mutluyum!"

Uzun saçlarıyla babasını hapşurtana kadar ona sımsıkı sarıldı, sonra onu da güldürene kadar güldü, sonra ötekiler işitmesin diye tekrar sımsıkı sarılıp sesini boğdu.

"Bakın, bayım," dedi Bella. "Sizin güzel hanımınız, bu gece eve dönerken kendisini nasıl bir geleceğin beklediğini bir falcıdan öğrendi. Maddi durumu öyle pek fazla iyi olmayacak çünkü talibi, umduğu işe girerse yılda yüz elli pound kazanacak. Ama bu başlangıç, hem ileride artmasa bile güzel hanım bunu yettirir. Hepsi bu değil. Falda bir de sarışın adam çıktı -falcı ufak tefek dedi- kendisi daima güzel hamının yakınında olacakmış ve güzel hamının küçük evinde kendisine daima huzurlu bir köşe ayrılacakmış. Bana o adamın adını söyleyin, bayım."

"Oyun kartlarındaki vale mi yoksa?" diye sordu kerubi gözleri ışıl ışıl.

"Evet!" diye bağırdı Bella, büyük bir neşeyle onu tekrar boğarak "Wilferlar'ın valesi! Babacığım, güzel hanım bu fal gerçekleşsin diye can atıyor, gerçekleşirse şimdi olduğundan çok daha iyi bir güzel hanım olacak. Ufak tefek, sarışın adamdan beklenen, kendisinin de bu fal gerçekleşsin diye can atması ve ne zaman aşırı endişelenme tehlikesi belirse, 'Nihayet kara göründü,' demesi."

W. T. GREEN. Sc.

Güzel kadının falına bakılıyor

"Nihayet kara göründü!" diye tekrarladı babası.

"Wilferlar'ın sevgili valesi!" diye bağırdı Bella, sonra küçük, beyaz ayağını ileri bastı. "Başlangıç noktası burası, bayım. Başlangıç noktasına gelin. Botunuzu buraya koyun. Anca beraber kanca beraber, tamam mı! Şimdi bayım, minnettarlık ve mutlulukla koşmaya başlamadan önce güzel hanımı öpün' Evet, ufak tefek sarışın adam, minnettarlık ve mutlulukla!"

17. Bölüm -Sosyal Bir Koro

Bay ve Bayan Lammle'ın arkadaş çevresinin yüzlerinde şaşkınlık hakim; birinci sınıf mobilyalar ve eşyalarının (büyük harfle Bilardo Masası dahil) "icra yoluyla açık arttırmaya çıkarıldığı" Sackville Sokağı'ndaki pencerelerinden asılı bir kilimin üzerinde cümle aleme ilan ediliyor. Ama Cepçilerden Sayın MA Harnilton Veneering kadar şaşıranı yok, zira ruhunun kayıt defterine yazdığı kişiler arasında, dünyadaki en eski ve en sevgili dostu olmayan yegane kişilerin Lammlelar olduğunun farkına varıvermiş aniden. Cepçilerden MAK Bayan Veneering de sadık bir eş olarak kocasının bu keşfini ve tarif edilmez şaşkınlığını paylaşıyor. Belki de Veneering çifti, bu son ağza alınmaz hissi, şöhretleri açısından daha elzem görüyorlar, zira bir zamanlar, Şehirdeki daha büyük başların, Veneeringle-r'in her alandaki işleri ve büyük servetlerinden bahsedildiğinde silkindikleri duyulmuş. Ancak ne Bay ne de Bayan Veneering hayretlerini ifade edecek kelime bulabiliyor, bu sebeple de dünyadaki en eski ve en sevgili dostlarına bir hayret yemeği vermek icap ediyor.

Artık hangi hadise vuku bulursa bulsun, Veneeringler'in bunun şerefine bir akşam yemeği vermesi adetten. Lady Tippins, kronik bir Veneeringler'e yemeğe davet edilme halinde yaşıyor ve yemeklerde kronik aşk maceraları yaşama halinde. Boots ve Brewer'ın dünya üzerinde, arabalara atlayıp insanları yaka paça Veneeringler'e yemeğe getirmekten başka işi yok. Veneering meclis lobilerinde kol gezerek, meclis azası meslektaşlarını tuzağa düşürüp yemeğe götürüveriyor. Bayan Veneering bir gün önce yirmi beş yepyeni yüzle yemek yiyor; ertesi gün hepsini ziyarete gidiyor; daha ertesi gün hepsini haftaya yemeğe davet ediyor; daha o yemek sindirilmeden, o şahısların ablalarıyla kardeşlerini, oğullarıyla kızlarını, yeğenlerini, teyzelerini, amcalarını, kuzenlerini ziyaret edip onları da yemeğe çağırıyor. İlk bakışta yemek muhiti genişliyormuş gibi görünse de, Veneeringler'e yemeğe gidenlerin Bay ve Bayan Veneering'le birlikte olmaya değil (akıllarındaki son şey bu) birbirleriyle birlikte olmaya gittikleri gözleniyor.

Belki de -kimbilir?- Veneering için bu yemekler pahalıya patlasa da sonunda o karlı çıkıyordur, taraftar toplamak bakımından. Temsil gücü yüksek bir adam olan Bay Podsnap, pek çokları gibi hem kendi şerefi, hem ahbaplarının şerefi konusunda titizlenir ve Onayını almış olanlar gözden düşerse kendisi de düşecek diye, öfkeyle onları destekler. Altın ve gümüş develer, buz kovaları ve Veneering sofrasının geri kalan süsleri göz alıyor; ben, Podsnap, herhangi bir yerde geçen Pazartesi görkemli bir deve kervanı eşliğinde yemek yediğimi söylesem, bunların kırık dizli develer olduğunu ya da herhangi bir şüphenin yükü altında bel verdiğini öğrenmek onuruma dokunur. "Benim böyle deve meve sergilemeye ihtiyacım yok, ben bunların üzerindeyim; çok daha sağlam bir adamım; ama bu develer benim gül yüzümün nurundan faydalandı; siz nasıl olur da benim ışığımda aydınlanmış develerin üzerinde zerre şaibe olabileceğini ima edersiniz?"

Lammlelar'ın paramparça olmasına duyulan hayret yemeği için develer Analitik'in kilerinde parlatılıyor. Bay Twemlow, St James Duke Sokağı'nda-ki kiralık araba avlusuna bakan dairesinde, divanda otururken kendini bir tuhaf hissediyor çünkü öğlen saatlerinde iki tane hap yutmuş; (bir şilin, bir buçuk penilik) hapların kutusundan çıkan prospektüste, sofra keyfi öncesinde bir tedbir olarak alındığında son derece faydalı olduğunun görüleceği belirtiliyor. Gırtlağına yapışmış hapın çözülmediği ve daha aşağılarda ılık bir mide sıvısının kaynaştığı hissiyle otururken bir uşak gelip, bir hamının onunla konuşmak istediğini haber veriyor.

"Bir hanım!" diyor Twemlow, sönmüş tüylerini havalandırarak. "Hanımdan ismini bahşetmesini rica et."

Hamının ismi Lammle. Bay Twemlow'un sadece üç beş dakikasını rica ediyor. Özellikle kısa bir görüşme talep ettiği için Bay Twemlow'un onunla görüşme lütfunda bulunacağına emin. Hanım, Bay Twemlow'un adını duyduğunda onu kabul edeceğine hiç şüphe etmiyor. Uşaktan ismini doğru söylemesini rica etmiş. Kart gönderecekmiş ama yanında yokmuş.

"Hanımı içeri buyur et." İçeri buyur edilen hanım geliyor.

Bay Twemlow'un küçük dairesi, eski moda eşyalarla mütevazı bir biçimde döşenmiş (Snigsworthy Park'taki kahyanın odasını andırıyor daha ziyade) neredeyse hiç süsü yok, şöminenin üzerine asılmış bir gravür dışında: yüce Snigsworth bir Korint sütununa somurtuyor, ayaklarının dibinde bir kâğıt rulosu, başının üzerinde her an düşecekmiş gibi duran ağır bir perde; bu aksesuarların asil lordu, ülkesini kurtarırken temsil edildiğini göstermesi bekleniyor.

"Rica ederim oturun, Bayan Lammle." Bayan Lammle oturup konuşmayı başlatıyor.

"Hiç şüphesiz, Bay Twemlow, başımıza gelen talihsizliği duymuşsunuzdur. Kötü haber tez ulaşır - özellikle de dostlar arasında."

Hayret yemeğini düşünen Twemlow, içi hafifçe cız ederek bu suçlamayı kabul ediyor.

"Şu anda talan edilen o evde aramızda geçenlerden sonra," diyor Bayan Lammle, Twemlow'u ürküten sert bir tavırla, "bu olay sizi diğerleri kadar şaşırtmamıştır herhalde. O gün söylediklerime bir tür son söz düşmek için rahatsız ettim sizi bugün."

Yeni bir alengirli durumun ufukta belirmesiyle Bay Twemlow'un kuru ve çökük yanaklar, daha bir çöküyor.

"Doğrusu," diyor, ufak tefek beyefendi huzursuzlukla, "doğrusu beni başka sırlardan muaf tutarsanız size minnettar kalırım, Bayan Lammle. Hayattaki en büyük gayelerimden biri -ki maalesef pek fazla değiller- etliye sütlüye karşmamak, entrikalardan, müdahalelerden uzak durmaktır."

Gözlem gücü Twemlow'a nazaran çok daha kuvvetli olan Bayan Lammle onu o kadar rahat okuyor ki konuşurken yüzüne bakmaya bile gerek duymuyor.

"Son sözüm - demin kaldığım yerden devam edersem," diyor Bayan Lammle, söylediği şeyin gücünü arttırmak için gözlerini ona dikerek, "tam tamına sizin söylediğiniz şeyle örtüşüyor, Bay Twemlow. Yeni bir sır vererek sizi bunaltmak değil, sadece eskisini hatırlatmak istiyorum. Bir şeye müdahale etmenizi değil, tamamen tarafsız kalmanızı rica ediyorum."

Twemlow'un cevap vermeye hazırlandığını görünce gözlerini yine dinlendiriyor, bu kadar zayıf bir kabın içindekileri almak için kulaklarının yeteceğini biliyor.

"Sanırım," diyor Twemlow tedirgin tedirgin, "bu konuda bana söyleme şerefini bahşettiğiniz herhangi bir şeyi dinlemeyi reddetmek için mantıklı bir sebep öne süremiyorum. Ama bütün hassasiyet ve nezaketimle bunun ötesine geçmemenizi rica ediyorum, lütfen."

"Beyefendi," diyor Bayan Lammle, gözlerini tekrar yüzüne kaldırıp, o sert tavrıyla onu iyice sindirerek, "size bir bilgi vermiştim ve münasip gördüğünüz şekilde bunu başka birine iletmenizi rica etmiştim."

"Ben de bu dediğinizi yaptım," diyor Twemlow.

"Bunun için size teşekkür borçluyum; gerçi bu konuda kocama neden ihanet ettim bilmiyorum, o aptal kızcağız için. Ben de aptal bir kızcağızdım zamanında; başka sebep bulamıyorum." Kayıtsız gülüşü ve soğuk bakışının Twemlow üzerinde yarattığı etkiyi görünce, gözlerini ondan ayırmadan devam ediyor. "Bay Twemlow, kocamı ya da beni veya ikimizi birden -ortak tanıdığımız olsun olmasın- herhangi biriyle yakın ve samimi görürseniz, size belli ve gerçekleşmiş bir maksatla verdiğim bilgiyi aleyhimize kullanmaya hakkınız yok. Bunu söylemeye geldim. Bu bir rica değil; bir beyefendi için sadece bir hatırlatmadır."

Twemlow eli alnında, kendi kendine mırıldanarak oturuyor.

"Bu (en baştan beri sizin onurunuza güvenmiş olan) benimle, sizin aranızda o kadar basit bir şey ki," diye devam ediyor Bayan Lammle, "bu konuda başka bir şey söylemeyeceğim." Bay Twemlow omzunu silkerek,

"Evet, sanırım bana güvenebilirsiniz," der gibilerinden yana doğru hafif bir selam verene kadar Bay Twemlow'a dik dik bakıyor, sonra dudaklarını ıslatarak, rahatlamış görünüyor.

"Sizi sadece birkaç dakika meşgul etmek konusunda uşağınıza verdiğim sözü tutacağım. Sizi daha fazla rahatsız etmeyeceğim, Bay Twemlow."

"Durun!" diyor Twemlow, onunla birlikte kalkarak. "Bir dakikanızı rica edeceğim. Bu söyleyeceğimi söylemek için kalkıp size gelmezdim, hanımefendi, ama madem siz kalkıp buraya geldiniz, bu yükü zihnimden atayım. Bay Fledgeby'ye karşı birlikte o tedbiri aldıktan sonra, kendisine sevgili can dostum diye hitap etmeniz ve ondan sizin için bir iyilik yapmasını istemeniz, dürüstlükle bağdaşıyor mu sizce? Tabii ben kendim görmüş ya da duymuş değilim, bana böyle anlatıldı."

"Size kendisi mi anlattı?" diye dikleniyor Bayan Lammle, yine dinlerken kullanmadığı gözlerini, konuşurken kuvvetli bir etki yaratacak şekilde kullanıyor.

"Evet."

"Size doğruyu anlatmış olması ilginç," diyor Bayan Lammle ciddi ciddi düşünerek. "Bu olağandışı olay nerede meydana geldi söyleyebilir misiniz acaba?"

Twemlow tereddüt geçiriyor. Hanımefendiden daha zayıf olduğu gibi daha da kısa; kadın sertleşmiş tavrı ve iyi kullandığı gözleriyle tepesinde dikilirken kendini öyle avantajsız bir konumda hissediyor ki karşı cinsten olmak istiyor.

"Lütfen bu olayın nerede meydana geldiğini söyleyebilir misiniz Bay Twemlow? Kesinlikle aramızda kalacak."

"İtiraf etmeliyim ki," diyor mülayim, çelimsiz beyefendi, cevaba yavaş yavaş yaklaşarak, "Bay Fledgeby bundan bahsettiğinde biraz vicdan azabı çektim. Kendime pek iyi gözle bakamadım. Özellikle de Bay Fledgeby, hiç de layık olmadığım halde insanlık gösterip sizin kendisinden rica ettiğiniz hizmeti benim için de yapmakta ısrar edince."

Bu son cümle, zavallı beyefendinin ruhundaki hakiki asaletten kopup geliyor. "Öteki türlü," diye düşünüyor, "onun içinde bulunduğu sıkıntıyı bildiğim halde hiç kendi sıkıntım yokmuş gibi yukarıdan bakmış olurum. Bu da çok bayağı bir davranış olur, çok bayağı."

"Bay Fledgeby'nin yardımı, sizin için de aynı ölçüde etkisiz mi oldu?" diye soruyor Bayan Lammle.

"Aynı ölçüde."

"Bay Fledgeby'yi nerede gördüğünüzü bana söylemeyecek misiniz Bay Twemlow?"

"Kusma bakmayın. Söylemek niyetindeydim. Kasıtlı bir şey değil. Bay Fledgeby'yle orada karşılaştım. Orada derken, St Mary Axe'teki Bay Ri-ah'ın dükkânını kastediyorum."

"Siz de mi Bay Riah'ın eline düşme bahtsızlığına uğradınız?"

"Maalesef, hanımefendi," diyor Twemlow, "benim maddi yükümlülüğüm, hayatımın tek borcu (ama haksız bir borç değil, arkasındayım) Bay Riah'ın eline düşmüş."

"Bay Twemlow," diyor Bayan Lammle, gözleriyle onun gözlerini sabitleyerek; Twemlow'un elinden gelse onu men etmek istiyor ama yapamıyor; "borcunuz Bay Fledgeby'nin eline düşmüş. Bunu size kendinizi sakınmanız için söylüyorum. Bu bilgi belki bir işinize yarar, en azından herkesi kendiniz gibi dürüst zannetmenize, her söylenene inanmanıza engel olsa bir şeydir."

"İnanamıyorum!" diye bağırıyor Twemlow ağzı bir karış açık. "Bunu nerden biliyorsunuz?"

"Doğrusu nerden bildiğimi ben de bilmiyorum. Arka arkaya gelen olaylar gösterdi."

"Ya! Kanıtınız yok yani?"

"Çok tuhaf," diyor Bayan Lammle soğuk ve atılgan bir tavır, biraz da küçümsemeyle, "erkeklerin karakterleri çok farklı olsa da bazı konularda nasıl da birbirlerine benziyorlar! Bay Twemlow'la kocam kadar birbiriyle alakasız iki erkek yoktur. Ama kocam da bana 'kamtın yok' dedi, tıpkı Bay Twemlow gibi!"

"Ama neden, hanımefendi?" diye kibarca itiraza yelteniyor Twemlow. "Neden aynı kelimeleri sarfediyoruz? Çünkü hakikat bu. Çünkü kanıtınız yok."

"Erkekler kendilerince çok akıllı," diyor Bayan Lammle, Snigsworth'ün portresine küçümseyerek bakıp, çıkmadan önce eteklerini silkeleyerek; "ama öğrenecekleri çok şey var. Kolayca güvenen, samimi ya da tecrübesiz biri olmayan kocam da bu kadar açık bir gerçeği tıpkı Bay Twemlow gibi göremiyor - çünkü kanıt yok! Yine de benim yerimdeki altı kadından beşi bunu görürdü. Ancak kocam bunu görene kadar elimden geleni ardıma koymayacağım (sırf Bay Fledgeby'nin elimi öpmesi hatırasına). Size hiç kanıt sunamasam da, bu gerçeği bir an önce görmek yararınıza olacaktır Bay Twemlow."

Kapıya doğru giderken ona eşlik eden Bay Twemlow, teselli mahiyetinde, Bay Lammle'ın maddi durumunun dönüşsüzce bozulmadığını umduğunu söylüyor.

"Bilmiyorum," diye cevap veriyor Bayan Lammle, durup şemsiyesinin ucuyla duvar kağıdındaki deseni takip ederek, "duruma göre değişir. Belki bir imkan doğmak üzere olabilir, belki de yoktur. Yakında belli olur. Eğer bir gelişme olmazsa burada iflasımızı ilan edip yurtdışına gitmemiz gerekecek herhalde."

Bay Twemlow her şeyde iyi bir taraf bulma arzusuyla, yurtdışında da hoş bir hayat sürülebileceğini söylüyor.

"Evet," diyor Bayan Lammle, duvara şekiller çizmeye devam ederek; "ama bilardo ya da kâğıt oynayarak nafaka temin etmeye çalışmak ve şaibe altında, kirli, salaş otellerde kalmak ne kadar hoştur bilemeyeceğim."

Twemlow (müthiş şaşkınlığa uğramış olduğu halde) Bay Lammle için her türlü koşulda ona destek olan, onu itibarsız ve tehlikeli yollara sapmaktan alıkoyan birinin yanında bulunmasının büyük nimet olduğunu söylüyor. Bunu duyan Bayan Lammle şekil çizmeyi bırakıp yüzüne bakıyor.

"Alıkoymak mı, Bay Twemlow? Yeyip içmemiz, giyinmemiz, bir çatı altına başımızı sokmamız lazım. Her türlü koşulda destek olmak mı? Bunda övünülecek bir şey yok; benim yaşımda bir kadın başka ne yapsın? Evlenirken kocamla birbirimizi kandırdık; bu aldatmacanın sonuçlarına katlanmak zorundayız -yani birbirimize, bugünkü akşam yemeği, yarınki kahvaltı için birlikte dolaplar çevirmeye katlanmak zorundayız- ölüm bizi boşayana kadar."

Bu sözlerin ardından, St James's Duke Sokağı'na çıkıyor. Bay Twemlow divanına dönüp ağrıyan başını, küçük, kaygan, at kılı yastığına dayıyor, sofra keyfi öncesinde bir tedbir olarak alındığında son derece faydalı olan hapların üzerine sıkıntılı bir konuşma almamak gerektiğine ikna oluyor içten içe.

Akşam saat altı sulan, kıymetli beyefendi kendini biraz daha iyi hissetmeye başlıyor ve Veneeringler'deki hayret yemeği için modası geçmiş ipek çoraplarıyla makosenlerini giymeye koyuluyor. Saat yediyi bulduğunda onu da Duke Sokağı'nda buluyor, araba parasından altı peni tasarruf etmek için köşeye kadar yürüyor.

İlahi Tippins o saatlerde yemeklene yemeklene öyle bir hal almış ki, hastalıklı bir zihin, yemekten çatlayıp yatıp zıbarmasını arzu edebilir. Bay Eugene Wrayburn'ün zihni tam da böyle; Twemlow içeri girdiğinde onu Tippins'e son derece gamlı bir yüzle bakar vaziyette buluyor, o oyuncul mahluksa Wrayburn'e, adalet bakanlığı koltuğunun ne zamandır onu beklediğini söyleyerek latife yapıyor. Tippins, Mortimer Lightwood'a karşı da pek işveli, şu topu atan, hilekar, adını-söyleyiver çiftin nikahında sağdıç olduğu için onu yelpazesiyle dövüyor.

Yelpaze genelde pek hareketli olsa ve dört bir yandaki erkeklere vurmak için kullanılsa da, akla Lady Tippins'in kemiklerini getiren gıcırtılı bir ses çıkarıyor.

Kamu yararı için Parlamento'ya girdiğinden beri Veneeringler'de yeni bir yakın dost ırkı türemiş ki Bayan Veneering bunlara özel bir ilgi gösteriyor. Bu dostlardan bahsederken, astronomik mesafelerde olduğu gibi sadece büyük rakamlarla konuşuluyor. Boots, içlerinden birinin, doğrudan ya da dolaylı olarak beş yüz bin kişiye iş sağlayan bir Müteahhit olduğunu söylüyor. Brewer, bir diğerinin haftada trenle en az beş bin kilometre yapan, ülkenin dört bir yanındaki yönetim kurullarının aranan üyesi, bir İdareci olduğunu söylüyor. Tampon, içlerinden birinin altı ay önce cebinde altı peni bile olmadığını söylüyor; büyük mali dehasıyla seksen beşten satışa çıkarılan hisseleri peşin para ödemeden almış, aynı fiyattan nakit parayla satmış, şimdi üç yüz yetmiş beş bin pound'u varmış -Tampon özellikle o yetmiş beş bini vurguluyor, bir kuruş aşağı inmiyor. Lady Tippins de Tampon, Boots ve Brewer'la birlikte, Para Babaları Kilisesinin bu Evliyalarına pek meraklı: Gözlüğünü takıp onları inceliyor, Boot, Brewer ve Tampon'a, onlarla aşk yaparsa, kendisine servet yaparlar mı diye soruyor ve daha nice latifelerde bulunuyor. Veneering de bu Evliyalarla meşgul ama başka bir şekilde; sofu bir tavırla onlarla birlikte seraya çekiliyor, bu inzivadan zaman zaman "Komite" kelimesi duyuluyor ve Evliyalar, Veneering'e solundaki piyano vadisinden ayrılmasını, şömine rafı seviyesine çıkmasını, şamdandaki bir açıklıktan geçmesini, konsoldaki nakliyat trafiğini ele geçirmesini ve perdelerin orada muhalefeti kökünden kesip atmasını salık veriyor.[{38}]

Bay ve Bayan Podsnap da konuklar arasında ve Evliyalar, Bayan Podsnap'ı çok hoş buluyor. Boots'un, beş yüz bir adam çalıştıran Evliyasına tahsis edilmiş Bayan Podsnap, Veneering'in soluna demir atmış; böylece (Veneering her zamanki gibi yok hükmünde olduğundan) sağındaki şakacı Tippins'le muhabbet edebiliyor. Tippins ona şu meşhur, adaleli demiryolu işçilerinin aşklarını soruyor, gerçekten çiğ etle mi besleniyorlarmış, siyah birayı el arabasından mı içiyorlarmış. Ama bu küçük sapmalara rağmen, bunun bir hayret yemeği olduğu, hayret etme işinin ihmal edilmemesi gerektiği unutulmuyor. Bunun üzerine, yapıştığı bir konuyu asla bırakmamasıyla tanınan Brewer, genel hissiyata tercüman oluyor.

"Bu sabah," diyor Brewer bir münasip boşlukta, "bir arabaya atlayıp açık arttırmaya gittim."

Kıskançlıktan çatlayan Boots, "Ben de," diyor. Tampon, "Ben de," diyor ama umursayan çıkmıyor. "Eee nasıldı?" diye soruyor Veneering.

"İnanın bana," diyor Brewer, cevabını verecek bir başkasını arayıp nihayet Lightwood'da karar kılarak; "inanın bana, ölü eşek fiyatına satıldı her şey. Çok şık eşyalar vardı ama hiç para getirmedi."

"Ben de öyle duydum," diyor Lightwood.

Brewer bu sefer de şunu merak ediyor, "Meslekten biri olarak size sorabilir miyim, bu - insanlar - nasıl - oldu - da - böyle - beş - parasız -kaldı?" (Brewer kelimeleri dura dura söyleyerek vurguluyor.)

Lightwood elbette kendisine de danışıldığını ama icraya konu olan borcu ödeyecek bir yol bulamadığım, bu yüzden de başlarına bu gelenin kazandıklarından çok para harcamaktan kaynaklandığı tahmininde bulunmakla kimsenin güvenine ihanet etmeyeceğini umduğunu söylüyor.

"İyi ama insanlar bunu nasıl yapabiliyor?" diyor Veneering.

Hah! Bütün herkes bu sorunun cuk oturduğunu düşünüyor. İnsanlar bunu nasıl yapabiliyor? Şampanya servisi yapmakta olan Analitik Kimyager, zahmete değse onlara insanların bunu nasıl yapabildiğini gayet güzel anlatacakmış gibi görünüyor.

"Nasıl," diyor Bayan Veneering, çatalını bırakıp ince parmaklarını birbirine bastırarak ve haftada beş bin kilometre yol yapan Evliyaya hitap ederek: "bir anne, kocasının gelirinden çok daha fazlasını harcadığını bile bile, nasıl olup da bebeğinin yüzüne bakar bilemiyorum," diyor.

Eugene, anne olmadığı için Bayan Lammle'ın yüzüne bakması gereken bir bebek olmadığını hatırlatıyor.

"Doğru," diyor Bayan Veneering, "ama bu ilke yine de geçerli."

Boots da ilkenin geçerli olduğunda hemfikir. Tampon da. Bir davaya destek olmakla ona zarar vermek de Tampon'un talihsizliği. Tampon söyleyene kadar konuklar da ilkenin geçerli olduğu önermesini uysalca kabul etmiş durumdalar, ama o söyler söylemez bütün herkes ilkenin geçerli olmadığını mırıldanmaya başlıyor.

"Ama anlamıyorum," diyor üç yüz yetmiş beş bin pound sahibi Evliya, "sözü geçen bu şahısların sosyetede bir yeri var mıydı ki?"

Veneering bu evde yemek yediklerini, hatta evlendiklerini itirafa mecbur kalıyor.

"Bu durumda," diye devam ediyor Evliya, "kazandıklarından fazla harcasalar bile nasıl böyle iflas ettiklerini anlamıyorum. Çünkü şöyle ya da böyle bir ağırlığı olan insanlar daima işlerini hale yola sokmanın bir yolunu bulurlar."

Bu akşam biraz karamsar tahminler yürütmeye meyilli görünen Eugene, "Ya hiç kazanmadıkları halde fazla harcıyorlarsa?" diye soruyor.

Evliyanın hayal dahi edemeyeceği bir iflas durumu bu. Kendine saygısı olan hiç kimsenin hayal dahi edemeyeceği bir iflas durumu, herkes tarafından hor görülecek bir durum. Ama herhangi birinin nasıl topu atabildiği öyle hayrete şayan ki, herkes kendince bir açıklama getirmeden duramıyor. Evliyalardan biri, "Kumar," diyor. Bir diğeri, "Spekülasyonun bir bilim olduğunu bilmeden borsa spekülasyonu yapmaktan," diyor. Boots, "At yarışı," diyor. Lady Tippins yelpazesine, "Metres," diyor. Bay Podsnap hiçbir şey söylemediği için kendisine fikri soruluyor; kıpkırmızı bir surat ve aşırı öfkeli bir tavırla beyan ediyor fikrini:

"Bana sormayın. Bu insanların işlerini hiç tartışmak istemiyorum. Bu konudan nefret ediyorum. İğrenç bir konu, rahatsız edici bir konu, beni hasta eden bir konu ve ben... " Her şeyi süpürüp sonsuza kadar bir yerlere havale eden gözde sağ kol hareketiyle, kazandıklarından fazla harcayıp iflas eden bu münasebetsiz, açıklanamaz rezilleri kainattan süpürüyor Bay Podsnap.

Arkasına yaslanan Eugene, Bay Podsnap'ı saygısız bir yüzle inceliyor, belki de yeni bir tahmin ortaya atmak üzere ama Analitik'in, Arabacıyla münakaşa ettiği görülüyor; Arabacı elinde gümüş bir tepsiyle içeri girmek maksadında, karısı ve çocuklar için biraz yiyecek isteme niyetinde; Analitik onu büfenin yanında zaptediyor. Arabasından indiğinde bir hiç olan adam karşısında Analitik'in üstün teşrifatı, hatta kurmaylığı galip geliyor ve Arabacı tepsiyi indirip tırs tırıs geri dönüyor.

Sonra Analitik, tepsinin üzerinde duran bir kâğıt parçasını, edebiyat sansürcüsü havasında okuduktan sonra katlıyor, biraz oyalanıyor, sonra kâğıtla birlikte masaya gidip Bay Eugene Wrayburn'e takdim ediyor. Bunun üzerine sevimli Tippins yüksek sesle, "Adalet Bakanı istifa etti!" diyor.

Eugene ilgiyi dağıtacak bir umursamazlık ve ağırlıkla - zira o Cazibe timsalinin doymak bilmez merakını bilirdi - gözlüğünü çıkarıyor, camını temizliyor, üzerinde yazanı şıp diye okuduğu halde zorlukla çıkarıyormuş gibi uzattıkça uzatıyor. Islak mürekkeple kağıda yazılı olan: "Genç Blight."

"Bekliyor mu?" diye soruyor Eugene omzunun üzerinden alçak sesle Analitik'e.

"Bekliyor," diye cevap veriyor Analitik, aynı mahrem tavırla.

Eugene, Bayan Veneering'e, "İzninizle," bakışı fırlatarak çıkıyor ve Mortimer'ın katibi genç Blight'ı hol kapısında buluyor.

"Siz yokken gelecek olursa, her neredeyseniz oraya getirmemi istemiştiniz, efendim," diyor ketum, genç beyefendi, parmaklarının ucuna yükselip fısıldayarak; "ben de getirdim."

"Zeki çocuk. Nerede?" diye soruyor Eugene.

"Arabada, efendim, kapıda. Mümkünse onu kimselere göstermemenin daha iyi olacağını düşündüm; çünkü tepeden tırnağa titriyor, tıpkı..." Belki de etraftaki tabak tabak tatlıdan alıyor bu benzetmenin ilhamını, "tıpkı j öle gibi."

"Zeki çocuk," diyor Eugene. "Yanına gideceğim."

Hemen dışarı çıkıyor ve rahat bir tavırla kollarını bekleyen arabanın açık penceresine dayayarak içerideki Bay Bebek'e bakıyor: Beraberinde kendi atmosferini getirmiş, kokusuna bakılırsa, arabaya uygun olarak bir cep kanyağı içinde getirmiş.

"Bebek, uyan!"

"Bah Wrayburn? Adres! On beş şilin!"

Kendisine uzatılan kirli kâğıt parçasını dikkatle okuduktan ve aynı dikkatle yeleğinin cebine yerleştirdikten sonra Eugene parayı veriyor; ilk şilini dikkatsizce Bay Bebek'in avucuna koyup anında pencereden dışarı uçtuğunu gördükten sonra on beş şilini arabanın koltuğuna sayıyor.

"Onu Charing Kavşağı'na götürüp, orada kurtul, zeki çocuk."

Yemek odasına geri dönüp bir an paravanın arkasında duraklayan Eugene, insan sesleri ve tabak çanak tıkırtısı üzerinden güzel Tippins'in sesini duyuyor: "Neden çıktığını öğrenmezsem meraktan öleceğim!"

"Öyle mi?" diye mırıldanıyor Eugene. "Bu durumda öğrenemezsen gerçekten de ölürsün belki. Ben de topluma bir hizmette bulunmuş olurum. Bir yürüyüş, bir puro, şunu iyice bir düşüneyim. İyice düşüneyim." Düşünceli bir yüzle şapkasını ve pelerinini buluyor ve Analitik'e görünmeden dışarı çıkıyor.

4. Kitap

DÖNÜM NOKTASI

1. Bölüm -Tuzak Kurmak

Plashwater Weir Değirmeni Savağı, yaz akşamı dingin ve güzel görünüyordu. Hafif bir rüzgâr, taze, yeşil ağaçların yapraklarını ürpertiyor, yumuşak bir gölge gibi suyun, daha da yumuşak bir gölge gibi uysal otların üzerinden geçiyordu. Dökülen suyun sesi, denizin ve rüzgârın sesleri gibi, dikkatli birine kendi dışındaki bir bellek gibi gelebilirdi; ama savak kapılarının küt, tahta manivelaları üzerine oturmuş uyuklayan Bay Riderhood için pek öyle değildi. Şarabın varilden alınabilmesi için ilk önce bir vasıtayla o varile girmiş olması lazımdır; Bay Riderhood'un içine duyarlılık şarabı hiçbir vasıtayla girmediği için, doğada onu açığa çıkaracak hiçbir güç de yoktu.

Rogue, arada bir kafası düşüp dengesini kaybettikçe, öfkeli bir bakış ve homurtuyla gözlerini açıyordu, başka adam yokluğunda kendine karşı saldırgan eğilimleri varmış gibi. Bu uyanmalardan birinde, "Bekçi hop! Bekçi!" bağırışı tekrar uyuklamaya dönmesine engel oldu. Kaba ve somurtkan suratıyla, silkinerek ayağa kalktığında, homurtusunu cevap verir gibi bağlayarak, kimin bağırdığını görmek için nehirden tarafa baktı.

Amatör bir kürekçiydi bağıran, hızlı tempoyla kürek çektiği halde fazla çaba harcıyormuş gibi görünmüyordu, öyle hafifti ki kayığı, Haydut: "Az daha hafif olsan senden yarış kayığı olur," diye mırıldandı; sonra kürekçi içeri girsin diye savak kapısını açmaya koyuldu. Beriki, çapasıyla savağın yanındaki tahtalara tutunmuş beklerken Haydut Riderhood, onun 'Öteki Efendi', yani Bay Eugene Wrayburn olduğunu fark etti; gerçi Haydut'la konuşamayacak kadar kayıtsız ya da meşguldü.

Gıcırdayan savak kapakları ağır ağır açıldı, hafif kayık geçecek kadar açıklığı bulur bulmaz içeri daldı ve gıcırdayan savak kapakları üzerine kapandı; iki kapak arasında suyun yükselmesini ve yukarıdaki kapakların açılmasını beklemeye koyuldu. Riderhood ikinci kapağın bocurgatına koşup çevirdikten sonra, kapak açılsın diye manivelaya yüklenmişti ki, savağın yanındaki çekek yerinin oradaki çalılığın altında bir mavnacının yatmış dinlenmekte gördü.

Savaktan boşalan su, kapakların ardında biriken cürufu dağıtarak yükseldikçe yükseldi; kayık da suyla birlikte yükseliyor, mavnacının bakış açışından, kürekçi de ışığın önünde bir hortlak gibi havalanıyordu. Riderhood mavnacının dirseğinin üzerinde doğrulduğunu ve gözlerini, yükselen figüre diktiğini fark etti.

Ama kapaklar sızlana sızlana açılmaktayken ücretin de ödenmesi gerekiyordu. Öteki Efendi, bir parça kağıda sarılmış parayı kıyıya doğru fırlattı ve bunu yaptığı anda bekçinin kim olduğunu da anladı.

"Vay! Dürüst arkadaş, sensin demek?" dedi Eugene, tekrar kürek çekmek üzere yerini alırken. "Burayı kaptın öyle mi?"

"Kaptım ama ne sen bir şey yaptın ne de Avukat Lightwood," diye ters ters cevap verdi Riderhood.

"Biz tavsiye mektubunu bir sonraki adaya sakladık, dürüst arkadaş," dedi Eugene, "sen atıldığında ya da asıldığında yerine gelecek adaya. Fazla uzatma olmaz mı?"

Bunu söyledikten sonra öyle vurdumduymaz bir tavırla tekrar kürek çekmeye başlamıştı ki Riderhood verecek cevap bulamadan arkasından bakakaldı. Kayık, devasa topaçlar gibi rıhtımın yanında duran, sol kıyıdaki ağaçların sarkan dalları tarafından neredeyse tümüyle gizlenmiş bir dizi ahşap nesnenin yanından geçip, karşı akıntıya girmeden uzaklaşmıştı. Artık cevap vermek için çok geç kaldığından, dürüst adam uğursuz bir homurtuyla sayıp sövmeye başladı. Sonra kapıları kapatarak, savak köprüsünden karşı kıyıdaki çekek yerine geçti.

Bu arada mavnacıya çaktırmadan bir bakış fırlattı. Sonra tembel tembel kendini savak yanındaki çimlerin üzerine attı ve arkasını ona dönerek yolduğu otları çiğnemeye başladı. Eugene Wrayburn'ün küreklerinin sesi

artık duyulmaz olmuştu ki mavnacı, çalıların dibinden, olabildiğince uzak durmaya çalışarak yanından geçti. Riderhood doğrulup adamın arkasından dikkatli dikkatli baktı ve bağırdı: "Heeey! Savak! Plashwater Weir Değirmeni Savağı!"

Mavnacı durup geriye baktı.

"Plashwater Weir Değirmeni Savağı, Ötöteki Efeendi-di-di-di!" diye bağırdı Bay Riderhood ellerini ağzına götürerek.

Mavnacı arkasını döndü. Yaklaştıkça Bradley Headstone'a dönüştü, üzerinde elden düşme, kaba denizci kıyafetleri vardı.

"Vay anasını," dedi Riderhood, oturduğu yerde sağ bacağına vurup kahkahalarla gülerek, "beni taklit etmişsin ki hem nasıl, Ötöteki Efendi! Bu kadar iyi göründüğümü bilmezdim!"

Gerçekten de Bradley Headstone, o gece birlikte yürürlerken dürüst adamın kıyafetlerini iyice incelemişti. Hafızasına işlemiş, iyice ezberlemiş olacaktı. Zira üzerindeki kıyafet tıpatıp aynısıydı. Kendi öğretmen kıyafetleri içinde başkasının giysisini giymiş gibi görünse de şimdi başka birinin ya da birilerinin kıyafetleri içinde bunlar kendine aitmiş gibi görünüyordu.

"Demek senin savak bu?" dedi Bradley, gerçekten şaşırmış gibi: "Soruşturduğumda üçüncü savak olduğunu söylemişlerdi. Halbuki bu ikinci."

"Bana sorarsan, efendi," dedi Riderhood, gözünü kırparak, "bir taneyi atlamışsın. Senin aklın savakta mavakta değil!"

Manidar bir hareketle parmağını ayrılan kayığın arkasından sallayınca Bradley'in yüzü sabırsızlıktan kızardı ve endişeyle nehirden yukarı baktı.

"Sen savaklara mavaklara bakmamışsın," dedi Riderhood, öğretmenin gözleri tekrar geri döndüğünde, "Hayır efendim!"

"Sence başka ne hesapla uğraşıyordum? Matematik mi?"

"Buna matematik dendiğini hiç duymadım. Biraz uzun bir kelime. Yine de sen öyle diyorsundur belki," dedi Riderhood, inatçı bir ifadeyle otunu çiğneyerek.

"Bu mu? Bu da ne?"

"Ben olsam bunlar derdim," cevabı geldi fütursuzca. "Hem durumu kurtarmak daha kolay olurdu."

"Bunlar dediğin şeyler de neymiş?"

"Kinler, garezler, rencide olmalar, etmeler, ölümcül hiddetler, falan filan," dedi Riderhood.

Bradley Headstone ne kadar uğraşırsa uğraşsın yüzünde daha önce beliren o sabırsızlığı savuşturamıyor, gözlerini endişeyle nehrin yukarısına bakmaktan alıkoyamıyordu.

"Ha, ha! Korkma, Ötöteki," dedi Riderhood. "Öteki akıntıya karşı gittiği için ağırdan alıyor. Birazdan yetişirsin. Hoş kendin de bilmiyo musun sanki? Gelgitten nerede çıkmıştır -Richmond mı- orayla burası arasında ona ne kadar fark atabileceğini en iyi sen bilirsin."

"Onu takip ettiğimi mi düşünüyorsun?" dedi Bradley.

'Takip ettiğini biliyorum," dedi Riderhood.

"Peki! Ettimse ettim," diye itirafta bulundu Bradley. "Ama," yine kaygıyla nehir yukarı baktı, "karaya çıkabilir."

"Sakin ol! Çıksa da bir yere kaybolacak değil," dedi Riderhood. "Kayığını illaki bırakacak. Katlayıp, bohçalayıp koltuğunun altında götürecek değil ya."

"Demin seninle konuşuyordu," dedi Bradley, dizini yere koyup savak bekçisinin yanına çökerek. "Ne dedi?" "Küstahlık," dedi Riderhood. "Ne?"

"Küstahlık," diye tekrar etti Riderhood söver gibi; "küstahlık dedi. Ağzından küstahlıktan başka bir şey çıkmıyor. Üzerine atlayıp kayığını batıraydım keşke."

Bradley vahşi yüzünü çevirip biraz durduktan sonra bir tutam çimen yolarak "Allah belasını versin!" dedi.

"Yaşaa!" diye bağırdı Riderhood. "Bak şimdi gözüme girdin! Yaşa! Ötö-teki'yi aynen destekliyorum."

"Bugün ne şekil aldı," dedi Bradley, kendini zaptetme gayretiyle yüzünü silerek, "küstahlığı?"

"Şu şekli aldı," diye cevap verdi Riderhood birden celallenerek, "benim asılmaya hazırlandığımı umma şeklini aldı."

"Beklesin!" diye bağırdı Bradley. "Beklesin! Zarar verdiği, alay ettiği adamlar asılmayı göze alıyorsa onun için pek iyi haber değil. Asıl o kendi kaderine hazırlansın. Söylediği şeyin hiç tahmin edemeyeceği anlamları var, yoksa söylememeye aklı ererdi. Beklesin bakalım, beklesin! Haksızlık ettiği adamlar, küstahlık ettiği adamlar asılmaya hazırlanıyorsa onun ölüm çanları çalıyor demektir. Adamların değil."

Gözlerini ondan ayıramayan Riderhood, öğretmen bu kelimeleri muazzam bir öfke ve nefretle söylerken yavaş yavaş yerinden doğrulmuştu. Öğretmen sözünü bitirdiğinde, o da tek dizi üzerinde karşısında duruyordu.

"Hı!" dedi Riderhood, göstere göstere ağzındaki otu tükürerek. "Yani şimdi kıza mı gidiyor, Ötöteki?"

"Londra'dan," diye cevap verdi Bradley, "dün ayrıldı. Bu sefer ona gittiğine neredeyse hiç şüphem yok."

"Emin değilsin öyleyse?"

"Burada," dedi Bradley, kalın gömleğinin göğsünü sıkıca kavrayarak, "adım gibi eminim," sonra da elini gökyüzünü yumruklar gibi savurdu.

"Ya! Ama haline bakınca," dedi Riderhood, çiğnediği ottan tümüyle kurtulup koluyla ağzını silerek, "daha önce de emin olmuş ve hayal kırıklığına uğramış gibi görünüyorsun. Yüzüne sinmiş."

"Sana bir şey diyeyim mi," dedi Bradley alçak sesle, elini bekçinin omzuna koymak için öne eğilerek "Tatildeyim."

"Öyle mi!" diye mırıldandı Riderhood, hınçtan tükenmiş yüze bakarak. "Tatilin buysa, işgünün pek zorlu olmalı."

'Tatile girdiğimden beri," diye devam etti Bradley, sabırsız bir el hareketiyle onu susturarak, "peşini hiç bırakmadım. İkisini birlikte görene kadar da bırakmayacağım."

"Peki birlikte görünce ne yapacaksın?" dedi Riderhood.

"Buraya geri döneceğim."

Riderhood dizinin üzerinden doğrulup ayağa kalktı ve karanlık nazarlarla yeni arkadaşına baktı. Konuşmadan karar vermişler gibi kayığın gittiği yöne yürümeye başladılar; Bradley önde, Riderhood arkada; Bradley küçük kesesini çıkardı cebinden (öğrencileri ona hediye etmek için aralarında birer peni toplamıştı); Riderhood düşünceli düşünceli, gömleğinin yenleriyle ağzını sildi.

"Sana bir pound," dedi Bradley.

"İki," dedi Riderhood.

Bradley parmaklarının arasında bir altın tutuyordu. Gözleri çekek yerinde, ona yaklaşan Riderhood sol avucunu açıp kendine doğru çekmek ister gibi bir hareketle ona uzattı. Bradley kesesinden bir altın daha çıkardı ve ikisi birlikte Riderhood'un avcunda tıngırdadı ve kendine çekme hareketi güçlenerek paraları cebine atıverdi.

"Şimdi peşinden gitmem lazım," dedi Bradley Headstone. "Nehirden gitmeyi tercih etti -salak!- şaşırtmak, dikkat dağıtmak, belki de sadece benim kafamı karıştırmak için. Ama benden kurtulmak için görünmez olması lazım."

Riderhood durdu. "Yine hayal kırıklığına uğramazsan, Ötöteki, belki de geri döndüğünde bekçi kulübesinde kalırsın?" "Kalırım."

Riderhood başını salladı ve mavnacı kılığındaki adam, çekek yerinin yanındaki yumuşak toprak boyunca, çalıların arkasına sine sine hızla uzaklaştı. Nehrin uzunca bir bölümünün görünebildiği bir yere gelmişlerdi. Buralara yabancı biri, çalılar boyunca yer yer birilerinin durmuş, mavnacının gelmesini beklediğini düşünebilirdi. isyancı Wat Tyler'ı öldüren hançeri taşıyan, Londra Şehri armasının üzerine basıldığı direklere alışana kadar Bradley'in kendisi de öyle zannetti.

Bay Riderhood'a göre bütün hançerler birdi. Hiç kitaba bakmadan köylü ayaklanmasını, elebaşı Wat Tyler'ı, onu öldüren Belediye Başkanı Lord Walworth'u ve Kral'ı, bunları bilmekle mükellef gençlere anlatabilecek durumdaki Bradley Headstone için bile o yaz akşamı, dünyadaki bütün kesici aletlerin tek hedefi vardı. Bu yüzden de gözleri kayıkta, huzursuz eli hançerinin üzerinde uzaklaşan Bradley de, onun arkasından bakan Riderhood da aynı çamurdan yapılmıştı.

Kayık, yukarıda kavuşan ağaçların altından, sudaki dingin gölgelerin üzerinden ilerledi. Karşı kıyıda sine sine ilerleyen mavnacı da peşinden. Işıltılar Riderhood'a, küreklerin nerede suya daldığını gösteriyordu. O öyle boş boş durmuş seyrederken güneş battı ve her yer kızıla boyandı. Sonra kızıl renk yeryüzünden silinip gökyüzüne çekilir gibi oldu, akıtılmış kan da öyle çekilir derler ya.

Savağına geri dönen (görüş mesafesinden hiç çıkmamıştı gerçi) Haydut zihin gücünün el verdiğince derin düşüncelere daldı. "Neden benim kıyafetlerimin aynısını almış? Başka istediği kılığa girebilirdi." Düşüncelerinin ana teması buydu; arada, nehirdeki yarı batmış yarı yüzer bütün cüruf gibi, 'Tesadüften mi ibaret?" sorusu bir görünüp bir kayboluyordu. Bunun tesadüfi olup olmadığını öğrenmek için bir tuzak kurma fikri çok geçmeden, tesadüf değilse neden yapılmış olabileceğine dair daha muğlak ve kurnaz bir soruyla yer değiştirdi. Sebep de barizdi.

Haydut Riderhood bekçi kulübesine gidip, artık küllenen ışıkta kıyafet sandığını dışarı çıkardı. Çimenlere oturup içindekileri teker teker çıkarmaya başladı, nihayet yer yer kullanılmaktan kararmış, gözalıcı, kırmızı bir boyunbağı buldu. Dikkatini ona vererek bir müddet oturdu, sonra boynundaki rengi kaçmış şeyi çıkarıp kırmızı boyunbağını taktı ve uçlarını aşağı doğru sarkıttı. "Şimdi," dedi Haydut, "benim boynumda böyle bir boyunbağı gördükten sonra kendisi de aynısından takarsa tesadüf olmadığını anlarız." Bu buluştan memnun, sandığı içeri taşıyıp yemeğini yedi.

"Hop bekçi! Savakçı!" Aydınlık bir geceydi. Nehir aşağı inen bir mavna onu uykudan sıçrattı. Mavnayı savaktan geçirmiş, kapakları kapatıyordu ki Bradley Headstone, savağın kenarında beliriverdi.

"Meraba!" dedi Riderhood. "Hemen döndün mü, Ötöteki?"

"Balıkçıların kaldığı bir hana girdi," dedi Bradley, bitkin ve boğuk bir sesle. "Sabah altıda tekrar yola koyulacak. Bir iki saat dinleneyim diye geldim."

"İhtiyacın da var," dedi Riderhood, derme çatma köprüsünden öğretmene doğru ilerleyerek.

"İhtiyacım filan yok," dedi Bradley asabi asabi, "dinlenmesem, bütün gece onu takip etsem daha iyi. Ama

o önden gitmedikçe ben de takip edemem. Sabah kaçta çıkacağını öğrenmek için bekledim; kesin olarak öğrenmeseydim orada kalırdım. - Bir adamı ellerini bağlayıp buraya atsan işi biter. Bu kaygan dümdüz duvarlarla hiç şansı yok. Bu kapaklar da insanı altlarına çeker değil mi?"

"Çeker, yutar, dışarı çıkamaz," dedi Riderhood. "Elleri bağlı olmasa bile çıkamaz. Onu iki kapağın ortasına at, sonra buraya benim yanıma çıkarsa ona benden bir şişe halis bira."

Bradley ürpertici bir sevinçle aşağı baktı. "Kenarda koşturup duruyorsun, karanlıkta, bir karış çürümüş tahta üzerinde," dedi. "Boğulacağım diye neden korkmuyorsun hayret."

"Boğulamam!" dedi Riderhood.

"Boğulamaz mısın?"

"Hayır!" dedi Riderhood, büyük bir inançla başını sallayarak, "bunu herkes bilir. Boğulmuşken beni geri getirdiler, artık boğulmam. Ama o külüstür B'lowbridger'ın kulağına gitmesin, yoksa mürettebatı tazminat almama engel olur. Ama benim gibi su kenarında yaşayan adamlar bir kere boğulmaktan kurtarılan birinin tekrar boğulmayacağını gayet iyi biliriz."

Bradley, öğrencilerinin birinden duysa düzelteceği bu cahilce laflara acı acı güldü ve karanlık bir büyüsü varmış gibi aşağıdaki suya bakmaya devam etti.

"Hoşuna gitti galiba," dedi Riderhood.

Onu hiç duymamış gibi aşağı bakmaya devam ediyordu. Yüzünde çok karanlık bir ifade vardı; Haydut'un anlamakta zorlandığı bir ifade. Yırtıcı ve kararlı bir ifade; ama bu kararlılık kendisi dahil herhangi birini hedef almış olabilirdi. Gerilmek için bir adım geri atsa, sıçrasa ve kendini aşağı atsa hiç şaşırtıcı bir seyirlik olmazdı. Belki de bir yerden şiddet kusmak isteyen huzursuz ruhu, farklı türden şiddetler arasında asılı kalmıştı.

"Demin bir iki saat dinlenmeye geldim dememiş miydin?" diye sordu Riderhood yan yan onu seyrettikten sonra, ama o zaman bile sorusuna cevap almak için dirseğini çekiştirmek zorunda kaldı.

"Hı? Evet."

"İçeri girip bir iki saat dinlensen daha iyi olmayacak mı?" "Teşekkürler. Evet."

Yeni uyanmış gibi Riderhood'un peşinden bekçi kulübesine gitti, onun bir dolaptan tuzlanmış et, yarım ekmek, azalmış bir şişe cin çıkarmasını ve sürahiyle su getirmesini seyretti. Sürahi nehirden taze doldurulup üzerinden sular damlayarak geldi.

"Al bakalım, Ötöteki," dedi Riderhood, sürahiyi masaya koymak için üzerine eğilerek "Uyumadan önce bir iki lokma bir şey ye." Kırmızı boyun-bağının sarkan uçlar öğretmenin dikkatini çekti. Riderhood onun bakışlarını yakaladı.

"Hım!" diye düşündü muhterem. "Fark ettin öyle mi? Hadi bakalım! İyice incele." Aklı bunlarla meşgul masanın öteki ucuna oturdu, yeleğini açtı ve çok ağır hareketlerle boyunbağını çözüp tekrar bağladı.

Bradley yiyip içiyordu. Tabağıyla bardağının başında otururken, Riderhood onu tekrar tekrar boyunbağına bakarken yakaladı, zayıf gözlem gücüne destek olmaya, ağır hafızasına hız vermeye çalışıyordu sanki. "Uyumak istediğinde," dedi dürüst mahlûk, "köşedeki yatağa yatıver, Ötöteki. Hava saat üçten önce ağarıyor. Ben seni erkenden uyandırırım."

"Uyandırmana gerek yok," dedi Bradley. Biraz sonra sadece ayakkabılarıyla paltosunu çıkararak uzandı.

Riderhood kollarını göğsünde kavuşturup tahta iskemlesinde kaykıldı ve kendi gözleri de buğulanıp uykuya dalana kadar, sağ eliyle dişlerini sıkmış uyuyan adamı seyretti. Uyandığında havayı aydınlanmış, misafirini de ayaklanmış buldu, kafasını serinletmek için nehir kıyısına iniyordu.

Arkasından bakan Riderhood, "Bütün Thames'in suyu gelse bu kafayı serinletebilir mi bilmem!" diye mırıldandı kulübenin kapısında. Bradley bir iki dakika içinde yola koyulup, önceki günkü gibi sakin patika boyunca uzaklaştı. Sıçrayıp etrafına baktığında bir balığın sıçradığını tahmin ediyordu Riderhood.

"Bekçi hop! Bekçi!" bağırışlarıyla geçti gün, geceleyin de üç kere tekrarlandı ama Bradley dönmedi. İkinci gün kapalı ve sıkıntılıydı. Öğleden sonra fırtına çıktı ve tam yağmur indirmeye başlamıştı ki Bradley bizzat fırtına gibi kapıdan içeri daldı.

"İkisini birlikte görmüşsün!" diye bağırdı Riderhood, yerinden sıçrayarak.

"Gördüm."

"Nerede?"

"Yolculuğunun sonunda. Kayığı üç gündür karaya çekili. Emirleri verişini kendi kulaklarımla duydum. Sonra onu beklediğini ve onunla buluştuğunu gördüm. İkisini," boğuluyormuş gibi sustu, sonra tekrar devam etti, "dün gece ikisini yanyana yürürlerken gördüm."

"Ne yaptın?"

"Hiç."

"Ne yapacaksın?"

Kendini sandalyeye bırakıp bir kahkaha attı. Sonra burnundan aniden kan boşandı.

"Bu nasıl oldu?" diye sordu Riderhood.

"Bilmiyorum. Durduramıyorum. Dün geceden beri iki - üç - dört kere mi ne kanadı. Önce tadı sonra kokusu geliyor, beni boğacak gibi oluyor sonra böyle boşanıyor."

Kafasına bir şey geçirmeden sağanak yağmurun altına çıktı ve nehre eğilip iki eliyle yüzüne su çarparak kanı temizledi. Kapıdan ona doğru bakan Riderhood, arkasında gökyüzünün dörtte birini kaplamış, yukarı doğru hareket eden kapkara bir perde gördü. Tepeden tımağa ıslanmış vaziyette geri döndü ama nehre soktuğu yenlerinin ucundan sular damlıyordu.

"Hayalet gibisin," dedi Riderhood.

"Hiç hayalet gördün mü ki?" cevabı geldi aniden.

"Yani çok yorgun görünüyorsun."

"Olabilir. Buradan ayrıldığımdan beri dinlenmedim. Oturduğumu bile hatırlamıyorum."

"Şimdi biraz uzan öyleyse," dedi Riderhood. "Bana susuzluğumu dindirecek bir şey ver de uzanayım." Şişeyle sürahi yine çıkarıldı. Bol sulu bir cin hazırlayıp, arka arkaya iki bardak içti. "Bana bir şey sordun," dedi sonra. "Yok, sormadım," dedi Riderhood.

"Yüzümü yıkamaya nehre gitmeden önce bana bir şey sordun," diye diklendi Bradley, deli deli bakarak.

"Ha o mu?" dedi Riderhood biraz geri çekilerek. "Ne yapcan diye sormuştum."

"Bu halde insan ne yapacağını bilebilir mi?" Titreyen ellerini öyle sert bir hareketle ileri uzattı ki, kollarını silkelemiş gibi etrafa sular sıçradı. "Hiç uyumadan nasıl plan yapabilirim?"

"E, ben de öyle dedim ya," dedi beriki. "Uzan demedim mi sana?"

"Olabilir, demişsindir belki."

"Tabii! Şimdi tekrar söylüyorum. Geçen sefer yattığın yere yat; ne kadar iyi uyursan, ne yapacağına da o

kadar kolay karar verirsin."

Riderhood tahta iskemlesine oturdu ve pencereden şimşekleri seyredip gökgürültüsünü dinledi. Ama kafası pek bunlarda değildi çünkü tekrar tekrar, yatakta bitap yatan adama bakıyordu tuhaf nazarlarla. Adam fırtınadan korunmak için üzerindeki kalın paltonun yakasını kaldırmış ve üst düğmesini sıkıca iliklemişti. Bunun ve daha pek çok şeyin bilincinde olmadığından, hem yüzünü nehirde yıkarken hem de kendini yatağa attığında paltosunu çıkartmamıştı; halbuki çıkartsa çok daha rahat ederdi.

Gökgürültüsü yüklü yüklü yukarıdan geçti; çatallı şimşekler dışarıdaki o devasa perdeyi lime lime etti. Riderhood bu arada pencerenin yanında oturmuş ara sıra yatağı kolaçan ediyordu. Yatağın üzerindeki adamı üzerine bazen kızıl, bazen mavi bir ışık vururken görüyor, bazen karanlıktan zar zor seçiyor, bazen titreyen bembeyaz bir ateşle gözleri kamaştığından hiçbir şey göremiyordu. Zaman zaman yağmur tekrar bütün hiddetiyle boşanıyor, nehir onu karşılamak ister gibi yükseliyor, rüzgâr kapıya yükleniyor, görünmez ulaklar adamı götürmek için yatağın etrafına toplanmış gibi, Kâh saçları Kâh giysisi kıpırdanıyordu. Fırtınanın bütün bu safhalarından, onun uykudaki adamı izlemesini engelleyen -biraz fazla görkemli- müdahalelermiş gibi kafasını çeviriyordu Riderhood.

"Derin uyuyor," dedi içinden; "yine de benim her hareketime karşı öyle tetikte ki, odada çanlar çalsa uyanmaz ama sandalyemden kalksam uyanabilir; nerede dokunmak!"

Büyük bir dikkatle ayağa kalktı. "Ötöteki," dedi alçak, sakin bir sesle, "rahat mısın? Hava biraz serinledi, usta. Üzerine bir palto örteyim mi?"

Cevap yok.

"Gerçi zaten üzerinde," diye mırıldandı Riderhood biraz daha alçak ve farklı bir sesle; "palto üzerinde, palto üzerinde!"

Uyuyan adam kolunu kıpırdatınca yine sandalyesine oturdu ve pencereden fırtınayı seyretme pozu aldı. Muazzam bir görüntüydü ama gözlerini yarım dakikadan fazla yataktaki adamdan ayırtacak kadar muazzam değil.

Riderhood genelde uyuyan adamın saklı duran boynuna bakıyordu tuhaf tuhaf, nihayet uyku yerini zihnen ve bedenen bitap düşmüş birinin baygınlığına bıraktı sanki. O zaman Riderhood pencerenin önünden dikkatle ayrılıp yatağın başına dikildi.

"Zavallı adam!" diye mırıldandı alçak sesle, yüzü kurnaz, gözleri dikkatli, ayaklan tetikteydi, uyanırsa diye; "bu paltoyla rahat uyunmaz. Biraz gevşetsem rahat eder mi acaba? Evet evet, iyisi mi gevşeteyim! Zavallı adam."

Müthiş temkinli parmaklarla en üst düğmeye dokundu, bir ayağını geri attı. Ama uyuyan adam en ufak bir bilinç emaresi göstermediğinden diğer düğmelere daha kendinden emin dokundu, belki bu yüzden daha da hafif. Yavaş ve yumuşak hareketlerle paltosunun önünü açtı.

Kıpkırmızı bir boyunbağının uçları ortaya çıktı, hatta kullanıla kullanıla lekelendiği hissini vermek için bazı yerleri bir şeylerin içine bile batırılmıştı. Riderhood yüzünde büyük bir hayretle bir boyunbağına bir adama bakakaldı. Sonra yavaşça sandalyesine geri döndü ve elini çenesine dayayıp, kukumav kuşu gibi boyunbağıyla adamı incelemeye devam etti.

2. Bölüm -Altın Çöpçü Biraz Yükseliyor

Bay ve Bayan Lammle, Bay ve Bayan Boffin'le kahvaltıya gelmişlerdi. Tam manasıyla davetsiz sayılmazlardı ama altın çifte kendilerini öyle bir aciliyetle dayatmışlardı ki onlarla birlikte olma saadeti ve şerefi kaçınılmaz bir hal almıştı. O gün pek bir sevecenlikleri üstlerindeydi Bay ve Bayan Lammle'ın; Bay ve Bayan Boffin'e de birbirlerine oldukları kadar düşkündüler adeta.

"Sevgili Bayan Boffin," dedi Bayan Lammle, "Alfred'imi, Bay Boffin'le böyle başbaşa konuşurken görmek canıma can katıyor. İkisi samimi olmak için yaratılmışlar. Güçlü bir karakterle birleşmiş o sadelik, munis ve müşfik bir ruhla birleşmiş o feraset - ikisinin de ayırt edici özellikleri."

Yüksek sesle söylenen bu sözler, Bay Boffin'le birlikte pencere tarafından kahvaltı masasına dönen Bay Lammle'a, karısının bıraktığı yerden sözü alma fırsatı verdi.

"Sophronia'cığım," dedi söz konusu beyefendi, "zavallı kocanın karakterine dair bu taraflı değerlendirmen... "

"Hayır! Hiç de taraflı değil, Alfred," diye karşı çıktı, şefkatle isyan eden kadın, "rica ederim böyle konuşma."

"Yavrum, kocan hakkında iyi fikirlerin desem - bu ifadeye de itirazın olur mu canım?"

"Nasıl olsun, Alfred?"

"Madem öyle, iyi fikirlerin, Biriciğim, Bay Boffin için biraz hafif kaçıyor, benim içinse fazla abartılı."

"Birinci suçlamayı kabul edebilirim, Alfred ama ikinciyi asla!"

"Bay Boffin için biraz hafif kaçıyor, Sophronia," dedi Bay Lammle, sesine manevi bir ihtişam katarak, "çünkü Bay Boffin'i olduğundan daha düşük bir seviyede gösteriyor; benim için biraz abartılı, Sophronia, çünkü beni Bay Boffin'le aynı yüksek seviyede gösteriyor. Halbuki Bay Boffin'in hem benden çok daha üstün nitelikleri var, hem de benden çok daha tahamüllü."

"Senin tahammülsüzlüğün kendine karşı yapılanlara mı, Alfred?"

"Hayatım, mesele bu değil."

"Değil mi, avukat bey?" dedi Bayan Lammle şakacı bir edayla.

"Hayır, sevgili Sophronia. Ben kendi seviyemden yukarı baktığımda Bay Boffin'i fazlasıyla cömert, hoşgörülü, kendisine layık olmayan, nankör insanlara karşı aşırı merhametli görüyorum. Ben bu asil nitelikler üzerinde hak iddia edemem. Aksine, gördüğüm zaman öfkeleniyorum."

"Alfred!"

"Buna layık olmayan insanlara yöneldiğini görünce öfkeleniyorum, canım. İçimden Bay Boffin'le böylesi insanların arasına girip kendimi siper etmek geliyor. Neden mi? Çünkü ben onun gibi ulvi bir insan olmadığımdan daha harcıalem, daha az hassasım. Bay Boffin kadar yücegönüllü olmadığım için maruz kaldığı muamele beni daha çok yaralıyor ve bunu yapanlarla mücadele gücünü kendimde daha fazla buluyorum."

W. T. GREEN Jr.

Savak bekçisinin evinde

Bu sabah Bay ve Bayan Boffin'i hoş bir muhabbetin içine çekmenin biraz zor göründüğünü fark etmişti Bayan Lammle. Bir sürü yem atıldığı halde ikisi de tek kelime etmemişti. Bayan Lammle'la kocası yapmacıklı ve yararlı bir konuşma tutturmuş gidiyorlardı ama tek başlarına. İhtiyarcıkların duyduklarından etkilenmiş olduklarını tahmin ediyorlardı etmesine de, emin olmayı tercih ederlerdi, hele konuşma ihtiyarcıklardan biri üzerinden dönerken. İhtiyarcıklar konuşmada icap eden yerlerini alamayacak kadar mahcup ya da budalaysa bile, yakapaça tutulup konuşmaya çekilmeleri gerekmekteydi.

"Kocamın sözleri sizce de," diye sordu Bayan Lammle masum bir edayla, Bay ve Bayan Boffin'e, "hizmet etmek için yanıp tutuştuğu birine duyduğu hayranlıkla kendi geçici talihsizliğini unuttuğu anlamına gelmiyor mu? Böylece aslında kendisinin de cömert bir karaktere sahip olduğunu açık etmiş olmuyor mu? Fikir tartışmalarında çok kötüyümdür ama sizce de böyle değil mi sevgili Bay ve Bayan Boffin?"

Bay ve Bayan Boffin yine tek kelime etmediler. Bay Boffin, gözlerini tabağına dikmiş çöreğiyle salamını yiyor, Bayan Boffin de mahcup mahcup çaydanlığa bakıyordu. Bayan Lammle'ın masum sorusu havada kalmış, çaydanlıktan çıkan buhara karşmıştı. Bay ve Bayan Boffin'e bakarak "Sence de bir tuhaflık yok mu?" gibilerinden kocasına belli belirsiz kaşlarını kaldırdı.

Çeşitli durumlarda göğsünü etkili bir şekilde kullanmayı öğrenmiş olan Bay Lammle, engin gömleğinin önünü olabildiğince şişirdi ve gülümseyerek karısını hafifçe payladı:

"Sophronia, sevgilim, Bay ve Bayan Boffin sana o eski vecizeyi hatırlatacaktır, bırak da seni başkalar övsün."

"Kendimi övmek mi, Alfred? Seninle et ve tırnak gibi olduğumuzu mu söylemeye çalışıyorsun?"

"Hayır, yavrucuğum. Ama durup bir an düşünürsen, Bay Boffin'e karşı hissettiğim için bana iltifat ettiğin duygunun aynısını sen de Bayan Boffin'e karşı hissettiğini söylemiştin geçenlerde."

("Bu avukat beni yenecek," diye neşeyle Bayan Boffin'in kulağına fısıldadı Bayan Lammle. "Israr ederse söylediği şeyi kabul edeceğim, zira mahvıma sebep olsa bile doğru.")

Bayan Boffin'in bir anlığına, aslında gülümsemeye benzemeyen mahcup bir gülüşle gözlerini çaydanlıktan kaldırıp sonra hemen tekrar indirdiğini gören Bay Lammle'ın burnunda çok sayıda beyaz çukurluk belirip kayboldu.

"Bu suçlamayı kabul ediyor musun, Sophronia?" diye sordu Alfred seçim kampanyası sesiyle.

"Doğrusu," dedi Bayan Lammle yine neşeyle, "kendimi mahkemenin insafına bırakıyorum. Bu soruya cevap vermek zorunda mıyım, Lordum?" Bunu Bay Boffin'e hitaben söylemişti.

"Hoşunuza gitmiyorsa cevap vermeyin, hanfendi," cevabını aldı. "Bence hiç önemi yok."

Karı koca onu şüpheyle süzdüler. Tavrı sertti ama kaba değildi; konuşmanın gidişatından duyduğu hoşnutsuzluğu bastırmak ona ağır bir hava vermişti.

Bayan Lammle, tekrar kocasından talimat bekleyerek kaşlarını kaldırdı. Kocası hafif bir baş hareketiyle, "Bir kere daha dene," dedi.

"Kendimi üstü örtülü kendi kendini methetme şüphesine karşı savunmak için, sevgili Bayan Boffin," dedi Bayan Lammle bunun üzerine, "size bu olayın nasıl cereyan ettiğini anlatmam lazım."

"Hayır. Rica ederim anlatmayın," diye lafını kesti Bay Boffin.

Bayan Lammle gülerek ona döndü. "Mahkemenin itirazı mı var?"

"Hanfendi," dedi Bay Boffin, "mahkeme (eğer mahkeme bensem) itiraz ediyor, iki sebeple. Birincisi

mahkeme bunu adil bulmuyor. İkincisi Bayan Mahkeme (ben baysam) bundan rahatsız oluyor."

Bayan Lammle bir an, buradaki yaltaklanan tavrıyla Bay Twemlow'un yanındaki meydan okuyan tavrı arasında gidip geldi. "Mahkeme neyi adil bulmuyor?"

"Sizin devam etmenize izin vermeyi," diye cevap verdi Bay Boffin. Size olabildiğince yumuşak davranmaya çalışacağız, icap ettiğinden daha katı olmayacağız, der gibilerinden teskin edercesine başını salladı. "Dürüst değil, adil değil. Bizim hanım rahatsızsa bunun mutlaka iyi bir sebebi vardır. Onun rahatsız olduğunu görüyorum ve bunun sebebinin sizin konuşmanız olduğu da belli. Kahvaltınız bitti mi hanfendi?"

Bayan Lammle meydan okuyan tavrında karar kılarak tabağını itti, kocasına baktı ve bir kahkaha attı; ama bu sefer neşeyle değil.

"Kahvaltınız bitti mi beyefendi?" diye sordu Bay Boffin.

"Teşekkür ederim," diye cevap verdi Alfred, bütün dişlerini göstererek. "Bayan Boffin lütfederse bir bardak daha çay alabilirim."

Çok daha etkili olmasını beklediği halde umduğunu bulamadığı göğsüne döktü çayın birazını, ama burnundaki beyaz çukurlar neredeyse çay kaşığı büyüklüğünü alsa da, büyük bir afra tafrayla içti. "Ne kadar teşekkür etsem az," dedi sonra. "Kahvaltım bitti."

"Şimdi," dedi Bay Boffin sakin bir sesle, cebinden cüzdanını çıkarmıştı, "tahsildar hanginiz?"

"Sophronia, canım," dedi kocası arkasına yaslanıp sağ elini ona doğru sallayarak, bu arada sol elinin başparmağını yeleğinin kol oyuğuna takmıştı: "bu iş sana düşer."

"Kocanızın almasını tercih ederdim, hanfendi, çünkü - neyse, sebebinin bir önemi yok. Bu işi onunla yapmayı tercih ederdim. Yine de söylemem gereken şeyi mümkün olduğunca sizi kırmadan söylemeye çalışacağım; hatta hiç kırmamak mümkün olsa daha memnun olurum. Bana bir hizmette, büyük bir hizmette bulundunuz, bizim hanım da bunun ne olduğunu biliyor, bu zarfın içine yüz pound koydum. Bu hizmetin yüz pound hak ettiğini düşünüyorum ve bunu size vermekten mutluyum. Rica etsem bu parayı ve teşekkürlerimi kabul eder misiniz?"

Bayan Lammle kibirli bir tavırla ve ona bakmadan sol elini uzattı, Bay Boffin de küçük paketi eline bıraktı. Karısı parayı göğsüne soktuğunda Bay Lammle adeta ferahlayıp daha rahat nefes almaya başladı, sanki Bay Boffin'den emniyetle Sophronia'cığına geçene kadar paranın kendisine ait olduğuna inanamamıştı.

"Zaman içinde Rokesmith'in yerini almak gibi bir fikriniz olması mümkün müdür?" diye sordu Bay Boffin, Alfred'e dönerek.

"Mümkün değildir diyemeyeceğim," diye kabul etti Alfred ışıltılar saçan bir gülüş ve bol miktarda burunla.

"Belki siz de hanımefendi," diye devam etti Bay Boffin, Sophronia'ya dönerek, "büyük bir incelik göstererek bizim hanımı peylemiş, kendisine sürekli nezaret etme şerefi bahşetmek üzerine düşünmeye başlamışsınızdır. Onun için bir Bayan Bella Wilfer, hatta daha fazlası olabilir miyim diye kendinize soruyor muydunuz?"

"Doğrusu," dedi Bayan Lammle, küçümseyen bakışlar ve yüksek sesle, "karınızla herhangi bir ilişkim olsaydı, bayım, emin olun sizin deyiminizle Bayan Bella Wilfer'dan çok daha fazlası olurdum onun için."

"Sizin deyiminiz nedir, hanfendi?" diye sordu Bay Boffin.

Bayan Lammle cevap vermekten imtina ederek, meydan okuyan bir tavırla ayağını yere vurarak oturmakla yetindi.

"Bu söylediğim şey de mümkündür herhalde. Değil mi beyefendi?" diye sordu Bay Boffin, Alfred'e

dönerek.

"Mümkün değildir diyemeyeceğim," diye gülümseyerek kabul etti Alf-red yine.

"Şimdi," dedi Bay Boffin yumuşak bir sesle, "bu iş olmaz. Hatırladığımızda hoşlanmayacağımız bir kelime sarf etmek istemiyorum; ama bu iş olmaz."

"Sophronia, canım," diye tekrar etti kocası şakacı bir tavırla, "duydun mu? Bu iş olmaz."

"Hayır," dedi Bay Boffin, sesini yükseltmeden, "gerçekten olmaz. Kusura bakmayın. Siz kendi yolunuza, biz de kendi yolumuza gidersek, bu vaka herkesi mutlu edecek şekilde neticelenmiş olur."

Bayan Lammle bu 'herkes'in arasına girmediğini gösteren mutsuz bir bakışla ona baksa da bir şey söylemedi.

"En iyisi bu vakaya," dedi Bay Boffin, "bir iş meselesi olarak bakmak, bir iş meselesi olarak da sonuna gelmiştir. Bana büyük bir hizmette bulundunuz, çok büyük bir hizmet, ben de bunun karşılığını verdim. Ücret konusunda bir itiraz var mı?"

Bay ve Bayan Lammle masanın üzerinden birbirlerine baktılar ama ikisi de itiraz belirtemedi. Bay Lammle omuzlarını silkti, Bayan Lammle kaskatı oturmaya devam etti.

"Çok güzel," dedi Bay Boffin. "Bu koşullar altında seçilebilecek en dürüst ve açık kestirme yolu (hanımla birlikte) seçmemizi takdir edersiniz umarım. Büyük bir özenle konuştuk bunu (hanımla birlikte) ve sizi yanlış bir yola sevketmenin ya da kendiliğinizden bu yolda yürümenize izin vermenin doğru olmayacağına karar verdik. Ben de size açık açık," -Bay Boffin farklı bir ifade aradı ama aklına daha önce kullandığı söz kadar etkili başka bir söz gelmediği için sır verir gibi bir sesle tekrar etti- "bu işin olmayacağını, söyledim. Elimden gelse daha hoş bir şekilde ifade etmek isterdim ama umarım çok da nahoş ifade etmemişimdir; öyle olmuşsa bile niyetim bu değildi. Yani," dedi Bay Boffin nutkunu bağlayarak, "size kendi yolunuzda başarılar diliyoruz ve artık o yola gideceğiniz tespitiyle de kapatıyoruz."

Bay Lammle masadan küstah bir kahkahayla kalktı, Bayan Lammle da küçümseyen bir gülüşle. Tam o anda merdivenlerde hızlı ayak sesleri duyuldu ve Georgiana Podsnap takdim edilmeden, gözyaşları içinde içeri daldı.

"Sevgili Sophronia'cığım," diye bağırdı Georgiana, kollarını sallaya sallaya ona sarılmaya koşarak, "Alfred'le ikinizin iflas etmenize çok üzüldüm! Bana yaptığınız onca iyilikten sonra evinize haciz gelmesi beni çok üzdü, zavallı Sophronia'cığım! Bay ve Bayan Boffin lütfen böyle damdan düşer gibi geldiğim için beni bağışlayın ama babam görüşmemi yasaklamadan önce Sophronia'yı çok severdim, başlarına gelen talihsizliği annemden duyduğumdan beri de çok üzülüyorum! Bütün gece gözüme uyku girmedi, ilk ve tek arkadaşım Sophronia için sabahlara kadar nasıl ağladım bilmiyorsunuz, bilemezsiniz, düşünemezsiniz!"

Sersem kızcağızın sarılışları Bayan Lammle'ın tavrını değiştirmiş, beti benzi solmuştu; önce Bayan Boffin'e sonra da Bay Boffin'e rica edercesine baktı. İkisi de, kalpleriyle algıları arasında daha dolaylı bir yol olan, çok daha eğitimli insanlarda rastlanmayacak bir hassasiyetle durumu derhal anladılar.

"Bir dakika bile kalamayacağım," dedi zavallı Georgiana. "Bu sabah erkenden annemle alışverişe çıktım, sonra Piccadilly'de başımın ağrıdığını, dışarıda faytonda bekleyeceğimi söyledim ve Sackville Sokağı'na koştum. Bana Sophronia'nın burada olduğunu söylediler, sonra annem Portland Place'te, taşradan gelmiş türbanlı, taş gibi suratlı, korkunç bir ihtiyar kadını görmeye gitti, ben onunla gitmeyeceğimi Boffinler'e gidip kart bırakacağımı söyledim, isminizi kullandığım için kusura bakmayın, ama ne yapayım! Kafam karıştı, fayton kapıda, babam öğrenirse ne der?"

"Çekinme, canım," dedi Bayan Boffin. "Bizi ziyarete geldin."

"Hayır, gelmedim!" diye bağırdı Georgiana. "Biliyorum hiç kibar değil ama eski dostum, zavallı Sophronia'cığımı görmeye geldim. Ah! Senden ayrılmak bilsen beni ne kötü yaptı Sophronia, hele böyle müşkül bir duruma düştüğünü öğrendikten sonra daha da kötü oldum!"

Saf, yufka yürekli kız boynuna kollarını doladığında, cesur kadının gözlerinde hakiki gözyaşları vardı.

"Ama iş için geldim," dedi Georgiana, hıçkırıklar arasında yüzünü kurulayarak. Sonra küçük çantasını karıştırmaya başladı. "İşimi yapmadan gidersem boşa gelmiş olurum! Sackville Sokağı'nı öğrense babam ne der, o korkunç türbanlının kapısı önünde onu bekletsem annem ne der. Bizimkiler kadar adamı sarsan at var mıdır? Ben kafamı toplamaya her zamankinden fazla ihtiyaç duyarken kafamı dağıttıkça dağıttılar; burada hiç işleri olmadığı halde Bay Boffin'in sokağına geldiler. Ah! Nerdeydi? Aman! Bulamıyorum!" Bütün bunları söylerken sürekli hıçkırarak küçük çantasının içinde aranıyordu.

"Ne arıyorsun, canım?" diye sordu Bay Boffin ona yaklaşarak.

"Of! Zaten çok az," dedi Georgiana, "annem bana bebekmişim gibi davranıyor çünkü (keşke bebek olsam!) ama şimdiye kadar hiç harcamadım ve on beş pound biriktirdim, Sophronia, üç tane beş pound hiç yoktan iyidir umarım, ama çok az, çok az! Sonunda buldum - aman Allahım! Öteki nerde! Hah, o da burdaymış!"

Bunları söyleyen ve hıçkırarak çantasını karıştırmaya devam eden Georgiana bir gerdanlık çıkardı.

"Annem parayla mücevher bir arada olmaz der," diye devam etti Georgiana, "bu yüzden de bundan başka bir şeyim yok ama herhalde Hawkin-son Teyzem onun gibi düşünmüyordur, çünkü bana bunu bıraktı, gerçi gömse daha iyiydi çünkü sürekli pamuklara sarılıp saklanıyor. İşte onu da getirdim, nihayet bir işe yarayacak, bunu satıp kendine bir şeyler alabilirsin, sevgili Sophronia."

"İstersen bana ver," dedi Bay Boffin nazik bir hareketle gerdanlığı elinden alarak. "Ben onun uygun şekilde kullanılmasını temin ederim."

"Ah! Sophronia'nın bu kadar iyi dostu musunuz, Bay Boffin?" diye bağırdı Georgiana. "Ne kadar iyisiniz! Ne kadar düşüncelisiniz! Bir şey daha vardı ama aklımdan uçtu gitti! Yok yok, hatırladım şimdi. Reşit olduğumda büyükannemin mülkü bana kalacak, Bay Boffin, sadece benim olacak, annemle babamın denetiminde olmayacak. Bunun birazını Sophronia ve Alfred'e vermek istiyorum. Belki bir yerlerde bir şeyler imzalarım, onlara önden biraz para verirler. Durumlarını düzeltmelerini sağlayacak bir meblağ vermek istiyorum onlara. Sevgili Sophronia'cığımın bu kadar iyi dostu olduğunuza göre bu teklifi reddetmezsiniz değil mi?" "Hayır," dedi Bay Boffin, "bununla ilgilenirim."

"Ah, teşekkür ederim, teşekkürler!" diye bağırdı Georgiana. "Hizmetçimin yarım altını olsa, köşedeki pastaneye kadar bir koşu gidip bir Şeyler imzalayabilirdim ya da birisi yanımda gelip bana kefil olsa, yanında da kalem, mürekkep ve kurutma kağıdı getirse Meydan'da bir şeyler imzalayabilirdim. Ah, ne fena! Artık gitmek zorundayım yoksa babam da annem de anlayacak! Canım, canım Sophronia, hoş, hoşçakal!"

Saf kızcağız tekrar Bayan Lammle'a büyük bir şefkatle sarıldı, sonra elini Bay Lammle'a uzattı.

"Hoşçakalın, sevgili Bay Lammle - yani Alfred. Bundan sonra müşkül duruma düştüğünüz için seni terk ettiğimi düşünmezsin değil mi Sophro-nia? Aah, ah! Deminden beri ağlayıp duruyorum, annem kesin sebebini soracak. Birisi beni aşağı indirsin, lütfen, lütfen!"

Bay Boffin onu aşağı indirdi ve arabayla uzaklaşana kadar arkasından baktı; küçük kıpkırmızı gözleri, zayıf çenesi, hardal rengi faytonun arka penceresinden dışarı bakarken, bir kabahat işleyip de gündüz vakti yatağa girme cezasına çarptırılmış, pişmanlık ve üzüntüyle yorganın altından bakan küçük bir çocuğu andırıyordu. Kahvaltı odasına geri döndüğünde Bayan Lammle'la Bay Lammle'ı yine masanın iki tarafında ayakta dururlarken buldu.

Bay Boffin parayla gerdanlığı göstererek, "Bunların en kısa zamanda iade edilmesini sağlayacağım," dedi.

Bayan Lammle sehpadan şemsiyesini almış, ucuyla Twemlow'un duvar kağıdına çizdiği şekiller gibi kendinden desenli döşemelik kumaş üzerine şekiller çiziyordu.

"Umarım onu aydınlatmazsınız, Bay Boffin?" dedi, gözlerini değilse de başını ona çevirerek.

"Hayır," dedi Bay Boffin.

"Yani dostunun kıymeti konusunda," diye açıkladı Bayan Lammle, ölçülü bir sesle 'dost' kelimesini vurgulayarak.

"Hayır," dedi Bay Boffin. "Evinde, onun özenli bir korumaya ihtiyaç duyduğunu çıtlatmaya çalışabilirim ama ailesine başka bir şey söylemem, hele genç hanıma hiç."

"Bay ve Bayan Boffin," dedi Bayan Lammle, çok büyük bir gayret sarfediyormuş gibi şekiller çizmeye devam ederek, "bu koşullar altında, sizin bana davrandığınız kadar düşünceli ve özenli davranacak fazla insan yoktur sanırım. Teşekkür etsem kabulünüz müdür?"

"Teşekkürler daima kabulümüzdür," dedi Bayan Boffin, her zamanki yumuşaklığıyla.

"Öyleyse ikinize de teşekkür ederim."

"Sophronia," diye sordu kocası alayla, "yoksa duygusallaştın mı?"

"Öyle demeyin beyefendi," diye araya girdi Bay Boffin, "başka birisi hakkında iyi şeyler düşünmek çok güzeldir, başka birinin bizim hakkımızda iyi şeyler düşünmesi de çok güzeldir. Bayan Lammle bundan bir şey kaybetmez."

"Lütfettiniz. Ama ben Bayan Lammle'a sormuştum."

Yüzü sıkıntılı ve kapalı, masa örtüsüne şekiller çizerek sessizce durmaya devam etti Bayan Lammle.

"Çünkü," dedi Alfred, "mücevherlere ve paraya el koymanız konusunda ben de biraz duygusallaşma eğilimindeyim, Bay Boffin. Küçük Georgiana'nızın dediği gibi, üç beş pound hiç yoktan iyidir ve bir gerdanlık satarsanız getireceği parayla birtakım şeyler alabilirsiniz."

"Satarsanız," dedi Bay Boffin, gerdanlığı cebine koyarak.

Alfred hem gerdanlığı, hem de Bay Boffin'in cebinde kaybolana kadar paraları tamalıkar bakışlarla takip etti. Sonra karısına yarı hüsranlı yarı alaycı bir bakış fırlattı. O hâlâ şekil çizmeye devam ediyordu; ama bunu yapmaktayken kendi kendiyle mücadele ettiği belliydi, şemsiyenin ucunu son birkaç deseni çizerken iyice bastırmıştı masa örtüsüne, nihayet gözünden birkaç damla yaş süzüldü.

"Allahın cezası kadın," diye bağırdı Lammle, "neymiş efendim duygu-salmış."

Kocasının öfkeli bakışlarından kaçarak pencereye doğru yürüdü, bir an dışarı baktı sonra buz gibi döndü.

"Duygusallıktan yana daha önce hiçbir şikayetin olmamıştı, Alfred, bundan sonra da olmayacak. Dikkat ettiğine değmez. Burada kazandığımız parayla yurtdışına gidiyoruz değil mi?"

"Senin de gayet iyi bildiğin gibi gidiyoruz, gitmek zorundayız."

"Yanıma duygularımı da alının diye korkma. Alsam bile fazla uzun muhafaza etmem mümkün olmazdı. Hepsini geride bırakacağım. Geride bıraktım bile. Hazır mısın Alfred?"

"Deminden beri seni değilse ben neyi bekliyorum, Sophronia?"

"Gidelim öyleyse. Vakur çıkışını geciktirdiysem kusura bakma."

Bayan Lammle dışarı çıktı, kocası da onu takip etti. Bay ve Bayan Boffin meraktan pencereye gidip, uzun sokakta uzaklaşan çiftin arkasından baktılar. Kolkola girmiş, çalım satarak yürüyorlardı ama birbirlerine tek kelime bile etmiyorlardı. Dış görünüşlerine bakarak, gizli kelepçelerle birbirine bağlı iki düzenbazın mahcubiyetinden bahsetmek iddialı olurdu; ama birbirlerinden, kendilerinden, bütün dünyadan bezmiş olduklarını söylemek pek iddialı olmazdı. Köşeyi döndüklerinde, bu dünyadan da çıkmış kadar oldular, zira Bay ve Bayan Boffin, Lammlelar'ı bir daha hiç görmeyecekti.

3. Bölüm -Altın Çöpçü Tekrar Batıyor

O günün akşamı Köşk'teki okuma gecelerinden biri olduğu için Bay Boffin, saat beşte yenen akşam yemeğinden sonra Bayan Boffin'i öptü ve kocaman bastonunu iki koluyla sarmalayarak yola koyuldu. Eski günlerdeki gibi baston kulağına bir şeyler söylüyordu sanki. Yüzünde öyle dikkatli bir ifade vardı ki, kalın sopanın ona verdiği sırları dikkatle takip etmesi gerekiyormuş gibi görünüyordu. Bay Boffin'in yüzü, karmaşık bir konuşmayı dinleyen düşünceli birinin yüzüydü ve yürürken arada sırada yol arkadaşına "Deme!" gibilerinden bir bakış fırlatıyordu.

Bay Boffin'le bastonu, aynı saatlerde Clerkenwell'den Köşk'e giden biriyle karşılaşmaları muhtemel olan kavşağa varana kadar tek başlarına ilerlediler. Orada durdular ve Bay Boffin saatine baktı.

"Venüs'le randevumuza daha beş dakika var," dedi. "Biraz erken gelmişim."

Ama Venüs çok dakik bir adamdı ve daha Bay Boffin saatini cebine yerleştirmeden karşıdan geldiği görüldü. Bay Boffin'in çoktan buluşma noktasına gelmiş olduğunu görünce adımlarını hızlandırdı ve çabucak yanına geldi.

"Teşekkür ederim, Venüs," dedi Bay Boffin. "Teşekkür, teşekkür, teşekkür!"

Anatomiste neden teşekkür ettiği pek beli değildi ama sonra bir açıklama getirdi.

"Çok güzel, Venüs. Benimle görüştüğün için ve Wegg'e karşı bir müddet daha bu işin içindeymiş gibi davranmayı kabul ettiğin için bir desteğim var. Çok güzel, Venüs. Teşekkür ederim, Venüs. Teşekkür, teşekkür, teşekkür!"

Bay Venüs kendisine uzanan eli tevazuyla sıktı ve Köşk istikametinde yürümeye başladılar.

"Sence Wegg bu gece gırtlağıma çöker mi, Venüs?" diye sordu Bay Boffin dalgın dalgın.

"Bence çöker, efendim."

"Böyle düşünmenin özel bir sebebi var mı, Venüs?"

"Var, efendim," dedi Venüs, "bana tekrar uğradı, sermayemiz dediği şeyi yoklamak ve bir dahaki gelişinizde harekete geçmekten kendisini kimsenin alıkoyamayacağıı söylemek için. Bu gece de," diye ekledi hassas bir tavırla, "bir dahaki gelişiniz oluyor."

"Bu yüzden de şu burun sürtme işine başlayacağını düşünüyorsun, öyle mi Venüs?" dedi Bay Boffin.

"Aynen, efendim."

Bay Boffin, burnu şimdiden sürttürülüyormuş ve üzerinden kıvılcımlar fışkırıyormuş gibi eliyle sıkı sıkı tuttu. "Çok fena bir adam bu; berbat bir adam. Bu işi nasıl atlatacağım bilemiyorum. tyi ve vefalı bir adam olarak yanımda dur Venüs. Elinden geldiğince bana destek olursun değil mi Venüs?"

Bay Venüs destek olacağı konusunda onu temin etti; Bay Boffin Köşk'ün kapısına gelene kadar endişeli ve moralsiz bir halde sessizce yürüdü. Wegg'in tahta bacağının sesi kapının arkasından duyuldu, sonra kapı menteşeleri üzerinde dönerek açıldı ve eli kilidin üzerinde duran Wegg göründü.

"Bay Boffin, siz misiniz efendim?" dedi. "Arayı soğuttunuz!" "Evet. Başka işlerim vardı, Wegg."

"Öyle mi efendim?" dedi okur yazar adam, tehditkar bir gülüşle. "Ben de sizi bekliyordum, efendim, özel bir iş için." "Deme Wegg?"

"Dedim bile. Bu gece gelmeseydiniz, yarın ben gelecektim. Evet! En iyisi anlatayım!"

"Bir yaramazlık yoktur umarım Wegg?"

"Hayır, Bay Boffin," cevabı geldi ironik bir havayla. "Bir yaramazlık yok! Boffinler'in Köşkü'nde ne yaramazlık olabilir ki? İçeri buyrun, efendim.

Eğer gelirsen senin için gölgelediğim Köşke
Üzeri çiğlerle bezeli güller olmayacak yatağın;
Gelecek misin Köşke, gelecek, gelecek misin?
Yoksa gelmeyecek, gelmeyecek misin Köşke?"

Bu müzikli alıntıyla patronunu avluya alıp bahçe kapısını üzerine kilitleyen Wegg'in gözlerinde uğursuz bir düşmanlık ve hınç ışıltısı parlamaktaydı. Bay Boffin'in üzerinde kuyruğunu kıstırmış, uysal bir hava vardı. Avluda arkasından yürürlerken Wegg, Venüs'e fısıldadı: "Talih kuşunun tüneğine baksana, şimdiden yelkenleri suya indirmiş." Venüs de Wegg'e fısıldadı: "Çünkü ona anlattım. Senin için yolu açtım."

Her zamanki odaya giren Bay Boffin, genelde kendisine ayrılan koltuğun üzerine bastonunu bırakıp ellerini ceplerine soktu ve omuzlarını kaldırıp şapkasını arkaya kaykıltarak, umutsuzca Wegg'e baktı. "Dostum ve ortağım Bay Venüs, üzerinizdeki gücümüzden haberdar olduğunuzu söyledi," dedi o muktedir adam, "şapkanızı çıkarın da konuya girelim."

Bay Boffin şapkayı kafasının bir hareketiyle silkip attı ve yere yuvarlanan şapkaya hiç aldırmadan aynı acıklı ifadeyle aynı pozisyonda durmaya devam etti.

"Önce, kısa kesmek için sana Boffin diyeceğim," dedi Wegg. "Beğensen de beğenmesen de."

"Fark etmez, Wegg," dedi Bay Boffin.

"Senin adına sevindim, Boffin. Ee, okuma istiyor musun bu gece de!" "Bu gece pek hevesim yok, Wegg."

"Çünkü isteseydin bile," diye devam etti Bay Wegg, bu beklenmedik cevap yüzünden edeceği lafın etkisi zayıflasa da, "okumayacaktım. Sana bu kadar kölelik ettiğim yeter. Artık çöpçülerin ayakları altında çiğnenmeyeceğim. Maaş hariç her şeyi reddediyorum."

"Madem öyle istiyorsun, Wegg," dedi Bay Boffin, kollarını kavuşturarak, "öyle olsun."

"Öyle olacak tabii," diye diklendi Wegg. "İkinci olarak (işe geçmeden önce durumu netleştirmek için), bu avluya suratsız, sinsi, sümüklü bir uşağım yerleştirdin."

"Buraya gönderdiğimde nezle değildi," dedi Bay Boffin.

"Boffin!" diye sesini yükseltti Wegg. "Bana şaka yapmaya kalkma!"

Burada Bay Venüs araya girerek, Bay Boffin'in onun tanımını düz anlamıyla almış olabileceğini söyledi; kendisi de Bay Wegg'in tanımının mecazi olduğunu anlayana kadar, söz konusu kişinin sosyal ilişkilerin tadını kaçıracak, burnuyla ilgili ciddi bir illet kapmış olduğunu zannettiğini belirtti.

"Neyse ne," dedi Wegg, "buraya yerleştirildi, şu anda da burada. Onu burada istemiyorum. Bu yüzden de başka bir şey söylemeden önce, Boffin'den onu çağırmasını ve buradan sepetlemesini istiyorum."

Hiçbir şeyden haberi olmayan Zifos, o sırada pencerenin görüş alanında, kemik çıkıntılarını havalandırmaktaydı. Bay Boffin dışarıya belli etmediği bir tereddüdün ardından pencereyi açıp onu içeri çağırdı.

"Boffin'den," dedi Wegg, bir şahitten cevap bekleyen savcı edasında, elini kalçasına dayayıp başını yana çevirerek, "uşağına burada benim Efendi olduğumu söylemesini istiyorum!"

Çıkıntıları parlayan Zifos içeri girdiğinde Bay Boffin, mütevazı bir uysallıkla ona: "Zifos, sevgili evladım,

buranın efendisi Bay Wegg. Seni burada istemiyor, gitmen gerekiyor."

"Ebediyen!" diye şiddetle bastırdı Bay Wegg.

"Ebediyen," dedi Bay Boffin.

Zifos, gözleri, çıkıntılar ve ağzı ardına kadar açık bakakaldı; ama hiç zaman kaybetmeyen Silas Wegg tarafından bahçe kapısına kadar götürülüp dışarı itildi ve kapı da arkasından kilitlendi.

"Artık atmosfer," dedi Wegg, harcadığı gayretten rengi kızarmış vaziyette, tahta bacağını taklatarak odaya girdiğinde, "nefes almak için daha uygun. Bay Venüs, buyrun oturun. Boffin sen de oturabilirsin."

Bay Boffin, elleri yine gamlı gamlı ceplerinde, koltuğun köşesine ilişti, dertop oldu ve kudretli Silas'a, uzlaşmacı bakışlarla bakmaya başladı.

"Bu beyefendi," dedi Silas Wegg, Venüs'ü işaret ederek, "bu beyefendi Boffin, sana karşı daha yufka yürekli. Ama o benim gibi Roma zulmü çekmedi, cimri karakterlere duyduğun büyük açlık altında inim inim inlemedi."

"Sevgili Wegg, ben hiç..." diye lafa başlamıştı ki Silas onu susturdu.

"Dilini tut, Boffin! Soru sorulduğunda cevap ver. Yapacak çok şeyin var. Hakkın olmayan bir mirasa konduğunun farkındasın artık, değil mi?"

"Venüs öyle söyledi," dedi Bay Boffin, bir destek bulurum umuduyla ona bakarak.

"Ben de öyle söylüyorum," dedi Silas. "İşte şapkam, Boffin, bu da bastonum. Beni ciddiye almazsan, şapkamı takarım, bastonumu alırım, seninle pazarlık etmek yerine mirasın gerçek sahibine giderim. Buna ne diyorsun?"

"Diyorum ki," dedi Bay Boffin, elleri dizlerinin üzerinde telaşla eğilip yalvararak, "seni ciddiye alıyorum, Wegg. Venüs'e de söyledim." "Evet, söylediniz," dedi Venüs.

"Dostumuza karşı çok yufka yüreklisin," diye sitem etti Silas, odun kafasını hoşnutsuzlukla sallayarak. "Madem öyle, hemen anlaşmak istediğini itiraf et gitsin, Boffin, ediyor musun? Cevap vermeden önce şu şapkayla şu bastona iyice bir bak hele."

"Anlaşmak istiyorum, Wegg."

"İstemek yetmez, Boffin. İstesen kaç yazar. Anlaşmaya can atıyor musun? Sana anlaşma lütfunda bulunulmasını rica ediyor musun?" Bay Wegg tekrar kolunu kalçasına koyup başını öteki tarafa çevirdi.

"Evet."

"Evet ne?" dedi amansız Wegg. "Evet yetmez. Hepsini söyle, Boffin."

"Yarabbim," diye bağırdı talihsiz beyefendi. "Sinirlerim kalktı! Anlaşma lütfunda bulunulmasını rica ediyorum, tabii belge doğruysa."

"Sen onu merak etme," dedi Silas, kafasını ona uzatarak. "Gördüğünde anlayacaksın. Bay Venüs belgeyi gösterecek, bu arada ben de seni tutacağım. Demek anlaşma şartlarını öğrenmek istiyorsun. Meblağı mı yoksa içeriği mi? Cevap verecek misin Boffin?" Bir an durdu.

"Yarabbim!" diye bağırdı talihsiz beyefendi tekrar. "Öyle sinilerim bozuk ki kafa filan kalmadı. Beni çok acele ettiriyorsun. Rica ederim şartlan söyle, Wegg."

"İyi dinle, Boffin," dedi Silas. "İyi dinle, çünkü bundan aşağı inmeyeceğim, pazarlık yok. Senin Tepeyi de (zaten sana kalan küçük tepeyi) bütün mülke kâtip üçe böleceksin, biri sende kalacak diğer ikisini bize

vereceksin."

Bay Boffin'in yüzü uzarken Bay Venüs'ün ağzı büzüştü; bu kadar açgözlü bir talep beklemiyordu.

"Dur bir dakika, Boffin," diye devam etti Wegg, "bir şey daha var. Bu paranın bir kısmını gaspetmiştin - kendine ayırmıştın. Olmaz. Kendine ev aldın. Onun parası da düşecek."

"Mahvolurum, Wegg!" diye cılız bir sesle itiraz etti Bay Boffin.

"Dur bir dakika, Boffin; bir şey daha var. Bu Tepeler bitene kadar nezaret etme işini bana vereceksin. İçlerinden kıymetli bir şey çıkarsa onları ben alacağım. Tepelerin kaç para ettiğini kuruşu kuruşuna öğrenmemiz için bize kontratı göstereceksin, diğer mülklerin de tam bir listesini yapacaksın. Tepelerin son küreği de atıldığında, her şey paylaşılacak."

"Korkunç, korkunç, korkunç! Düşkünler evinde öleceğim!" diye bağırdı Altın Çöpçü ellerini başına kaldırarak.

"Dur bir dakika, Boffin; bir şey daha var. Hakkın olmadığı halde bu avlunun içinde aranıyordun. Bu avlunun içinde aranırken görüldün. Şu anda da sana bakan iki çift göz, seni tepelerden bir şişe çıkarırken gördü."

"O benimdi, Wegg," diye itiraz etti Bay Boffin. "Oraya kendim koymuştum."

"İçinde ne vardı, Boffin?" diye sordu Silas.

"Ne altın, ne gümüş, ne para, ne mücevher, para edecek bir şey yoktu, Wegg; inan bana!"

"Buradaki tozlu dostumuzun," diyerek, bilmiş ve üstün bir havayla ortağına döndü Wegg, "böyle kaçamak bir cevap vereceğini tahmin ettiğim için, aklıma güzel bir fikir geldi. Tozlu dostumuza şişe için bin poundluk fatura çıkaracağız."

Bay Boffin derinden inledi.

"Dur bir dakika, Boffin; bir şey daha var. Yanında çalışan sinsi bir herif var, Rokesmith. Biz bu işleri yaparken onun ortalarda dolaşması iyi olmaz. İşten çıkarılması lazım."

"Rokesmith çoktan işten çıkarıldı," dedi Bay Boffin boğuk bir sesle, ellerini yüzüne kapamış, koltuğun üzerinde sallanıyordu.

"Çıkarıldı öyle mi?" dedi Wegg şaşkınlıkla. "Hı! Öyleyse şu anda başka bir diyeceğim yok, Boffin."

Talihsiz adamın ara sıra inleyerek ileri geri sallanmaya devam ettiğini gören Bay Venüs, onun bu duruma katlanabilmesi ve yeni konumuna alışması için biraz zamana ihtiyacı olduğunu söyledi. Ama Silas Wegg'in, ona zaman verilmesini duymaya bile tahammülü yoktu. "Ya evet ya da hayır, ortası yok!" diye tekrar etti inatla, yumruğunu Bay Boffin'e sallayıp, tehditkar ve ürkütücü bir tavırla tahta bacağını yere vurarak.

Nihayet Bay Boffin'e on beş dakikalık bir dinlenme, avluda on beş dakikalık ferahlatıcı bir yürüyüş bahşedildi. Bay Wegg bu büyük lütufta bulunmayı tek bir şartla kabul etti; tek başına giderse tepelerin arasından neler kazıp çıkaracağını bilmediğinden ona eşlik edecekti. Zihinsel tahriş hissiyle bitkin adımlarla yürüyen Bay Boffin ve arkasından büyük enerji harcayarak topallaya topallaya gelen, zengin sırlarla dolu bir köşeyi ele verecek diye Boffin'in kirpiklerinin her hareketini takip eden Bay Wegg'den daha tuhaf bir manzara görülmemiştir tepelerin gölgeleri arasında. Çeyrek saat sona erdiğinde Bay Wegg'in sinirleri iyice tepesine çıkmıştı, yarışta sona kalmış gibi topallaya topallaya içeri girdi.

"Çıkar yol göremiyorum!" diye bağırdı Bay Boffin, cepleri çökmüş gibi ellerini ta dibe kadar sokarak kendini kederle koltuğa attı. "Çıkar yol göremediğim halde karşı koymanın ne manası var? Bu şartlara razı olmak zorundayım. Ama önce belgeyi görmek isterim."

Çaktığı çiviyi iyice yerine sağlamlamak isteyen Wegg, Boffin'in belgeyi bir saat içinde göreceğini bildirdi. Sonra onu bu amaçla, ete kemiğe bürünmüş kendi Şeytani Dehasıymış gibi himayesine aldı, şapkasını başına geçirdi ve hem vücudunun hem de ruhunun sahibiymiş gibi koluna girerek sürüklemeye başladı. Bu haliyle Bay Venüs'ün koleksiyonundaki her şeyden daha korkunç ve gülünç görünüyordu. Söz konusu açık renk saçlı beyefendi ikisinin arkasından geliyor, manen olmasa da madden Bay Boffin'e arka çıkıyordu; bu arada olabildiğince hızlı yürüyen Bay Boffin, Silas Wegg'in yoldan geçenlerle çarpışmasına sebep oluyordu, kör bir adamın dalgın köpeği gibi.

Bu şekilde Bay Venüs'ün müessesesine ulaştıklarında, oraya kadar olan yolu katetme tarzlarının da etkisiyle hepsini hararet basmıştı. Özellikle Bay Wegg'in alı al moru mordu; birkaç dakika gıkını bile çıkaramadan, mendiliyle başını silerek nefes nefese öylece durdu.

Bu arada kendisi yokken, düello yapan kurbağalarını cümle alem görsün diye yaktığı mum ışığında bırakan Bay Venüs kepenkleri kapattı. Tam bir mahremiyet sağlanıp dükkân kapısı da kilitlenince, ter içindeki Silas'a:

"Artık belgeyi çıkarabiliriz değil mi Bay Wegg?" diye sordu.

"Bir dakika bekleyin, beyefendi," dedi söz konusu temkinli şahıs; "bir dakika. Rica etsem şu kutuyu -daha önce içinde karışık parçalar olduğunu söylemiştiniz ya- bana doğru uzatabilir misiniz?"

Bay Venüs kendinden isteneni yaptı.

"Çok iyi," dedi Silas etrafına bakınarak; "çok iyi. Üzerine koymak için bana şu sandalyeyi de uzatır mısınız?" Venüs ona sandalyeyi de uzattı.

"Şimdi, Boffin," dedi Wegg, "çıkıp bunun üzerine otur, tamam mı?"

Bay Boffin, portresi yapılacakmış gibi, elektrikli sandalyede idam edilecekmiş gibi, mason teşkilatına kabul edilecekmiş gibi ya da tek başına başka bir olumsuz durumla karşı karşıya kalmış gibi kendisine hazırlanmış tüneğe çıktı.

"Şimdi, Bay Venüs," dedi Silas paltosunu çıkararak, "ben buradaki dostumuza sıkı sıkı sarılıp onu sandalyeye mıhladıktan sonra istediği şeyi gösterebilirsin. Belgeyi açıp tek elinle onu, öteki elinle de mumu tutarsan gayet iyi okur."

Bay Boffin bu tedbirlere itiraz etmeye yeltenecek gibiydi ama Wegg hiç vakit kaybetmeden sarılınca duruma razı oldu. Bunun üzerine Venüs belgeyi çıkardı ve Bay Boffin ağır ağır heceleyerek okumaya başladı: öyle ağırdı ki, onu bir güreşçi gibi kafakola almış olan Wegg, harcadığı gayretten iyice bitap düştü. "Emniyetle yerine kaldırdığında haber ver, Bay Venüs," dedi zorlukla, "zira böyle tutmak pek müşkül."

Sonunda belge yerine kondu ve duruşu, amuda kalkmayı başaramadığı halde sürekli denemeye devam eden çok azimli bir adamın rahatsız duruşunu andıran Wegg kendini toparlamak için oturdu. Bay Boffin'se bırakıldığı halde hiç inmeye hamle etmeden, gamlı gamlı yukarıda kaldı.

"Eee Boffin!" dedi Wegg konuşacak kuvveti bulur bulmaz. "Gördün işte."

"Evet, Wegg," dedi Bay Boffin cılız bir sesle. "Gördüm."

"Şüphen var mı Boffin?"

"Hayır, Wegg. Hayır, Wegg. Yok," dedi kederli bir sesle ağır ağır.

"Madem öyle," dedi Wegg, "koşulları yerine getirmeye bak. Bay Venüs, bu hayırlı hadise şerefine, çaydan biraz daha sert bir içeceğin varsa, dostun olarak senden rica edeceğim."

Ev sahibi vazifeleri kendisine hatırlatılan Bay Venüs biraz rom çıkardı.

"Suyla karıştıracak mısın, Bay Wegg?" diye sordu ev sahibi. "Yok karıştırmayayım. Bu hayırlı hadise şerefine ilkini sek alayım."

Rom istemeyen Bay Boffin, halen kaidesi üzerinde, hitap edilmeye uygun konumdaydı. Onu küstah bir tavırla ağır ağır süzen Wegg, içkiyle kendini tazelerken seslendi.

"Bof-fin!"

"Efendim, Wegg," dedi, içini çekerek kapıldığı dalgınlıktan sıyrıldı.

"Bir şeyden bahsetmeyi unuttum çünkü bu durum icabı ortaya çıkan bir ayrıntı. Birinin seni takip etmesi lazım. Sürekli nezaret altında bulundurulman lazım."

"Anlamadım," dedi Bay Boffin.

"Öyle mi?" dedi Wegg alayla. "Kafan çalışmıyor mu Boffin? Tepeler bitip de iş tamamlanana kadar bütün mülkün hesabı senden sorulacak O hesabı bana vereceksin. Bay Venüs sana karşı fazla yufka yürekli olduğundan o işi ben yapacağım."

"Düşünüyorum da," dedi Bay Boffin sıkıntılı bir sesle, "bunu bizim hanıma söylememek en iyisi."

"Paylaşım meselesini mi?" diye sordu Wegg, üçüncü bardağını alırken - arada ikinciyi yuvarlamıştı bile.

"Evet. Eğer o önce ölürse, hayatı boyunca servetin bende olduğunu ve onu sakladığımı düşünebilir böylece."

"Bana öyle geliyor ki, Boffin," dedi Wegg başını ferasetle sallayıp ona kazık gibi göz kırparak, "sahip olduğundan çok daha fazla parası var zannedilen bir cimri hikâyesi olacak bu seninki. Gerçi bana göre hava hoş."

"Anlamıyor musun Wegg?" dedi Bay Boffin canı yürekten, "Anlamıyor musun? Bizim hanım mala mülke çok alıştı. Onun için çok kötü bir sürpriz olur."

"Hayır anlamıyorum," diye diklendi Wegg. "Benim ne kadar param varsa senin de o kadar olacak. Hem sen kim oluyorsun?"

"Gerçi bizim hamının çok düzgün ilkeleri vardır."

"Senin hanım da kim oluyor," dedi Wegg, "benden daha düzgün ilkeleri mi var?"

Bay Boffin konuşmanın bu noktasında aynı sabrı gösteremedi ama kendini tutarak olabildiğince uysal bir sesle: "Bunu bizim hanımdan saklamak lazım, Wegg," dedi.

"Peki," dedi Wegg burun kıvırarak, gerçi belki de inatlaşırsa tehlike doğacağını hissetmişti, "senin hanımdan sakla. Benim de anlatmaya niyetim yok. O bilmese de seni kontrol altında tutabilirim. Ben de adamlıkta senden aşağı değilim, eksiğim yok fazlam var. Beni akşam yemeğine çağır. Evinin idaresini bana ver. Bana börek ikram ettiğiniz zamanlarda, senin için de hamının için de bir eksiğim yoktu. Sizden önce Bayan Elizabeth, Efendi George, Jane Teyze, Parker Amca yoktu sanki."

"Sakin ol, Wegg," diye lafını kesti Venüs.

"Yufkayım diyorsun yani," dedi, içtiği içkilerden biraz dili dolanarak. "Artık onu göz hapsine alıyorum, bu kadar.

Saftan safa yayıldı emir
İngiltere bekliyor bu adamdan
Boffin'i vazifeye davet etmesini.

Boffin seni evine bırakayım."

Bay Boffin uysallıkla aşağı indi ve Bay Venüs'le vedalaştıktan sonra kendini teslim etti. Bir kez daha Gözleyen ve Gözlenen sokaklarda birlikte ilerleyerek Bay Boffin'in kapısına vardılar.

Ama orada bile, Bay Boffin bekçisine iyi geceler deyip, anahtarıyla kapıyı açtıktan ve içeri girip usulca kapadıktan sonra bile, kadiri-mutlak Silas yeni edindiği gücü anahtar deliğinden teyit etmek istedi.

"Boffin!" diye seslendi anahtar deliğinden.

"Efendim, Wegg," cevabı geldi aynı kanaldan.

"Dışarı çık. Göster kendini. Bir yol daha bakalım sanal"

Bay Boffin -dürüst basitliğinin yüksek makamından nasıl da düşmüş ah!- kapıyı açıp emirlere uydu.

"Gir içeri. Artık yatabilirsin," dedi Wegg sırıtarak.

Kapı daha yeni kapanmıştı ki tekrar anahtar deliğinden seslendi.

"Bof-fin!"

"Efendim, Wegg."

Bu sefer Silas cevap vermedi ama içeride deliğe eğilmiş Bay Boffin'in burnunu sürtdüğünü düşünerek oyalandı; sonra sessizce gülerek topallaya topallaya evinin yolunu tuttu.

4. Bölüm -Kız Kaçırma

Kerubi baba, bir tatil sabahı erkenden, olabildiğince az ses çıkararak haşmetli annenin yanından doğruldu. Babayla güzel kadının, biraz tuhaf bir randevusu vardı.

Ama babayla güzel kadın birlikte gitmiyorlardı. Bella saat dörtten önce kalkmıştı ama başında bonesi yoktu. Merdivenin son basamağında bekliyordu -hatta oraya oturmuştu- yegane maksadı babasını karşılamak ve bir an önce dışarı çıkarmaktı sanki.

"Kahvaltınız hazır, bayım," diye fısıldadı Bella, onu kucaklayarak karşıladıktan sonra, "yiyip içip kaçacaksınız. Nasıl hissediyorsun baba?"

"Evden çıkana kadar kendini bir türlü rahat hissedemeyen acemi bir hırsız gibi, canım."

Bella neşeli, sessiz bir kahkahayla babasının koluna girdi ve parmaklarının ucuna basarak mutfağa indiler; her basamakta durup parmağını pembe dudaklarına götürüyor, sonra da babasının dudaklarına koyuyordu, en sevdiği şımarık öpüş buydu.

"Sen nasıl hissediyorsun canım?" diye sordu RW, kahvaltıya oturduğunda.

"Falcının dediklerinin çıktığını hissediyorum, babacığım, ufak tefek sarışın adam tam da söylendiği gibi çıktı." "Ya! Sadece o mu?" diye sordu babası.

Bella, onun dudaklarını yine parmağıyla mühürledikten sonra yanına diz çöktü: "Söyleyin bakalım, bayım, bugün sizden beklenenleri yaparsanız karşılığında ne alacaksınız sizce? Belli bir durumda uslu durursanız size ne vaat etmiştim?"

"İnan bana hatırlamıyorum, kıymetlim. Yok ama hatırladım. Şu güzel buklelerden bir parça değil miydi?" dedi kızının saçını okşayarak

"Hem nasıl!" dedi Bella yalandan somurtarak "Hem nasıl! Sizin için kestiğim güzel parça için falcının (imkanı olsa) beş bin altın vereceğini biliyor muydunuz, bayım? Onun için kestiğim, küçük çelimsiz bir parçayı kaç kere öptüğünü hayal bile edemezsiniz. Boynundan hiç çıkartmadığını da biliyorum! Kalbinin yanında tutuyor!" dedi Bella başını sallayarak. "Ya! Kalbinin hemen yanında! Ama sen de çok uslu durdun, şimdiye kadar gördüğüm en uslu çocuksun, işte senin için yaptığım kolye baba, izin ver de kendi elceğizlerimle boynuna takayım."

Babası başını eğdiğinde üzerine kapanıp biraz ağladı (gözlerini babasının yeleğine sildikten sonra, bunun beyaz bir yelek olduğunu görüp gülerek), "Şimdi, canım babacığım, ellerini uzat ve sözlerimi tekrarla - Küçük Bella'cığım."

"Küçük Bella'cığım," diye tekrarladı babası.

"Seni çok seviyorum."

"Seni çok seviyorum, canım," dedi babası.

"Size buyurulmayan hiçbir şeyi söylememelisiniz, bayım. Kilisede söylemeye cüret edemezsiniz, kilise dışında da söylemeyin." "Canımı geri alıyorum," dedi babası. "Aferin benim sofu çocuğuma! Devam - Sen daima -" "Sen daima," diye tekrarladı babası. "Sinir bozucu -"

"Hayır, hiç de değil," dedi babası.

"Sinir bozucu (sözümden çıkmayın bayım), kaprisli, nankör, sorunlu bir canavar oldun; ama bundan böyle düzeleceğini umuyorum, seni bağışlıyor, hakkımı helal ediyorum!" Burada sıranın babasına geldiğini unutup boynuna sarıldı. "İhtiyar Bay Harmon'ı ilk gördüğümüzde, ben tepinip çığlıklar atarken ve korkunç küçük

bonemle sana vururken bana söylediğin bir şeyi bu sabah ne kadar çok düşündüm bir bilsen! Doğduğumdan beri tepiniyor, çığlık atıyor ve korkunç küçük bonemle seni dövüyormuşum gibi hissetim, canının!"

"Saçmalama, kızım. Bonelerine gelince hepsi de çok güzeldi çünkü hangi yaşta olursan ol sana çok yakışırlardı -ya da sen onlara yakışırdın."

"Seni bonemle döverken canını çok yaktım mı, babacığım?" diye sordu Bella (pişmanlığına rağmen) bu tabloya keyifle gülerek

"Hayır, yavrum. Bir sineği bile incitmezdi!"

"Evet ama seni hiç dövmemem gerekirdi, yani canını yakmak istemiyorsam," dedi Bella. "Bacaklarını çimdikler miydim baba?" "Pek fazla değil, canım; ama artık zamanı..."

"Evet!" diye bağırdı Bella. "Ben çene çalmaya devam edersem, diri diri ele geçeceksin. Uç, baba, uç!"

Parmak ucunda usulca mutfak merdiveninden yukarı çıktılar. Bella hafif eliyle sessizce kapının sürgülerini açtı ve son bir kere kucaklanan babası yola koyuldu. Biraz gittikten sonra dönüp arkasına baktı. Bunun üzerine Bella havadan ona bir parmak mührü daha gönderdi ve bu hareketin ne manaya geldiğini anlatmak için küçük ayağını gösterdi. Bu işareti hemen değerlendiren babası, olabildiğince hızlı yoluna devam etti.

Bella bir saat kadar düşünceli düşünceli bahçede dolandı, sonra Eleavucasığmaz Lavvy'nin horul horul uyuduğu yatak odasına döndü, sükûnetle ama biraz düzenbaz bir havada, bir gün önce yaptığı boneyi taktı. "Ben yürüyüşe çıkıyorum Lavvy," dedi eğilip kardeşini öperek. Eleavucasığmaz, sırtını dönüp daha uyanma vakti gelmediğini söyleyerek tekrar bilincini kaybetti.

Sokakta yürüyen Bella'ya bakın, yaz güneşi altında yürüyen en güzel kız! Baba evinden en azından beş kilometre mesafede, Bella'yı bir su pompası yanında bekleyen babasına bakın! Greenwich'e giden ilk buharlıya binen Bella'yla babasına bakın!

Greenwich'te bir bekleyenleri mi var? Muhtemelen. En azından Bay John Rokesmith iki saattir iskelede beklemekte. Kömür tozuna bulanmış (ona altın tozuna bulanmış gibi görünen) buharlı, Londra'da kazanlarını ısıtmadan çok önce gelmiş. Muhtemelen. En azından Bay John Rokesmith onları güvertede seçtiğinde halinden gayet memnun görünmüştü. Muhtemelen. En azından Bella karaya ayak basar basmaz, en ufak bir şaşkınlık ifadesi göstermeden Bay Rokesmith'in koluna girmiş ve ikisi adeta yerden fışkıran uçucu bir mutluluk havası içinde yürümeye başlamış, peşlerinden de Suratsız ve Hırçın bir gazi denizciyi çekmişlerdi. Bu suratsız ve hırçın gazi denizcinin iki tahta bacağı vardı ve Bella gemiden inip, tekmil güvenle Rokesmith'in koluna girmeden önce hayatta tütün bulmak dışında bir maksadı yoktu. Suratsız ve Hırçın engin bir çamura demir atmıştı ki Bella bir anda onu yüzdürdü ve limandan çıkarttı.

Kerubi babanın önderliğinde önce hangi yöne gidiyoruz? Kafasında buna benzer bir soru beliren Suratsız ve Hırçın, içinde uyanan ani ilgiyle boynunu uzatıp aradan geçen insanların üstünden, iki tahta bacağı üzerinde parmak ucunda durmaya çalışır gibi RW'yi süzdü. Bu işin 'öncesi sonrası' olmadığını anladı Somurtuk ve Hırçın; kerubi baba dosdoğru Greenwich Kilisesi'ne gidiyordu, oradaki heykel akrabalarını görmeye.

Çoğu olaydan sadece ağzındaki tütünü çiğnemeyi bırakacak kadar etkilenen Suratsız ve Hırçın'ın, kilise mimarisindeki kerubilerle, beyaz yelek giymiş kerubi arasındaki akrabalığın izini sürdüğü belliydi. Pek de bu adam gibi kararsız ada iklimine uygun giyinmemiş bir kerubinin, aşıkları mihraba götürdüğü eski Sevgililer Günü kartlarından birinin hatırası, tahta ayak parmaklarını karıncalandırdı belki. Sebebi bilinmez, demiri çözüp ekibin arkasına takıldı.

Önden etrafa gülücükler saçan kerubi gidiyordu; arkasından Bella ve John Rokesmith; Suratsız ve Hırçın da tutkal gibi onlara yapışmıştı. Seneler önce zihninin kanatları, bedeninin bacaklarını aramaya gitmişti ama Bella buharlıyla onları geri getirmiş ve kanatlar tekrar açılmıştı.

Mutluluk rüzgârına yelken açmış ağır ağır ilerliyordu ama randevuya yetişmek için kestirmeye saptı ve pişpirikte sayı ardına sayı yapıyormuş gibi tak tak tak yürüdü. Kilise revağının gölgesi onları yuttuğunda, muzaffer Suratsız ve Hırçın da yutulmak üzere kendini teslim etti. Saatler ilerledikçe kerubi baba beklenmedik olaylardan öyle korkar hale gelmişti ki, Suratsız ve Hırçın iki tahta bacağı üzerinde ikna edici bir biçimde dikiliyor olmasa, gazinin yerinde Prenseslerin vaftiz törenlerini basan kindar periler gibi, iblislerle dolu bir arabayla nikâh törenini basmaya gelmiş kendi haşmetli karısını görebilirdi. Gerçekten de ücra orgun yakınlarında bir yerlerde gizemli bir hışırtı ve sinsi bir hareket seçer gibi olduğunda bir an yüzü soldu ve Bella'ya fısıldadı: "Bu gelen annen olamaz değil mi canım?" Ama bu kıpırtı hemen kesildi ve bir daha tekrarlanmadı. Ancak tümüyle hakikate uygun bu nikâh dökümünün de göstereceği üzre daha sonra tekrarlanacaktı.

Kim aldı? Ben John ve ben Bella. Kim verdi? Ben RW. John ve Bella kutsal evlilik bağıyla bağlanmaya razı olduklarına göre Suratsız ve Hırçın, bu işi olmuş bilip, iki tahta bacağını bu tapınaktan çıkarabilirsin. Kutsal kitabın emrinde, o sırada S ve H tarafından temsil edilmekte olan halka bu minval üzre bir konuşma yapmıştı Rahip.

Kilise revağı Bella Wilfer'ı sonsuza kadar yuttuğundan geri vermek elinden gelmiyordu, ama onun yerine mutlu gün ışığına, Bayan John Rokesmith'i bıraktı. Işıklı basamaklarda sereserpe oturan Suratsız ve Hırçın, bir rüya görmüş olmanın narkotik bilinciyle güzel geline bakıyordu.

Bella cebinden küçük bir mektup çıkarıp yüksek sesle babasına ve John'a okudu:

> Sevgili Anneciğim - umarım bana kızmazsın ama şu anda Bay John Rokesmith'le evlenme saadetine ermiş bulunuyorum. Onu bütün kalbimle sevmek dışında bana duyduğu sevgiye layık olmam mümkün değil. Evde bazı anlaşmazlıklara yol açabileceği ihtimali yüzünden önceden söylememeyi uygun gördüm. Lütfen babama da haber ver. Lavvy'ye sevgiler,
>
> Daima seni sevecek olan kızın
>
> Bella
>
> Not: Rokesmith

John Rokesmith mektubun üzerine kraliçenin çehresini yapıştırdı -Haşmetmaap Majesteleri bu hayırlı sabahta göründüğü kadar lütufkar görünmüş müdür hiç?-, sonra Bella postaneye daldı ve çıktığında neşeyle, "Artık emniyettesin babacığım, asla canlı yakalanmayacaksın!" dedi.

Babası vicdanının çalkantılı derinliklerinde emniyette olduğundan öyle şüpheliydi ki Greenwich Parkı'nın zararsız ağaçları arasında pusuya yatmış haşmetli kadınlar görür gibi oluyor, Kraliyet Astronomunun eşinin dostunun geceleri kırpışan yıldızları seyrettiği Rasathanenin penceresinden çok iyi tanıdığı mendili, görkemli yüzüne bağlamış birinin baktığını zannediyordu. Ama dakikalar geçmesiyle ve Bayan Wilfer'ın ete kemiğe bürünmüş halde zuhur etmemesiyle biraz daha rahatlayarak Bay ve Bayan John Rokesmith'in Blackheath'teki kulübesinde onları bekleyen kahvaltıya gönlü rahat, iştahı açık intikal etti.

Mütevazı, küçük bir kulübeydi ama aydınlık ve tertemizdi; kar gibi masa örtüsünün üzerinde de dünyanın en cazip kahvaltısı duruyordu. Onlara hizmet için bir de genç kız hazır bekliyordu. Yaz meltemi gibi kıpır kıpır, pembelere ve kurdelelere bürünmüş, Bella değil de kendisi evlenmiş gibi kızarıp duran ama yine de "İstedik mi hepinizi mihraba getiririz, beyler," dercesine böbürlenen ve coşkulu bir koşuşturmayla, kendi cinsinin zaferini bildiriyordu sanki John'a ve babaya. Bella'nın hizmetçisi olan bu genç kız ona bir tomar anahtar teslim etmişti, salamura, kuru erzak, reçel ve turşu hazinelerinin anahtarlarıydı bunlar. Kahvaltıdan sonra bunların incelenmesiyle vakit geçirilmişti. Derken Bella, "Babam bütün bunların tadına bakmalı, John, yoksa kısmetimiz

kapanır," dedi ve her türlü gıdayı, onlarla ne yapacağını tam da bilemeyen babasının ağzına tıkıştırmaya başladı. Sonra üçü birlikte parkta güzel bir araba gezintisine çıktılar, onun ardından çiçeğe durmuş ağaçlar arasında güzel bir yürüyüş yaptılar ve ayaklarını dümdüz ileri uzatmış, görünüşe göre kaderin cilvelerini düşünen Somurtuk ve Hırçın'la karşılaştılar! Bella sevinçli bir şaşkınlıkla: "Ah! Nasılsınız? Yeniden görüştük Ne tatlı bir denizcisiniz!" Somurtuk ve Hırçın buna sabahleyin nikahını gördüm Güzelim, diyerek cevap verdi ve haddini aşmak sayılmayacaksa, ona neşe ve rüzgârların, havaların en güzelini diledi; daha sonra onu kutlamayı teklif etti ve iki tahta bacağı üzerinde doğrularak, şapkası elinde selama durdu, mangal yürekli, eski bir savaşçının nezaketiyle.

Altın rengi çiçekler arasında hoş bir manzaraydı, bu ihtiyar Suratsız ve Hırçın'ı, ince beyaz saçlan rüzgârda savrularak, kürek şapkasını Bella'ya sallarken görmek. Kendisini bir kez daha suya indirdiği için ona teşekkür ediyordu sanki. "Çok sevimli bir ihtiyar gazisin sen," dedi Bella, "o kadar mutluyum ki seni de mutlu etmek isterdim." Suratsız ve Hırçın, "Bir elini öpeyim bana yeter güzelim!" diye cevap verdi. Bu ricanın yerine getirilmesiyle genel bir memnuniyet havası oluştu; Suratsız ve Hırçın günün ilerleyen saatlerinde kendi kendine "ana prasyayı sağlamla"[{39}] emri vermemişse bunun sebebi, Çocuklar İçin Umut Hareketinin, yeşilaycı takipçilerini kızdırmamak değildi.

Düğün yemeğinin başarısıysa hepsini taçlandırdı, zira gelinle damat başbaşa verip, güzel hamının bir zaman önce babasıyla birlikte yemek yedikleri otelin aynı- odasını tutmuşlardı! Bella babasıyla John'un arasına oturdu ve ikisiyle de eşit ölçüde ilgilenmeye dikkat etti ama (yemekten önce bir ara garson çıktığında) babasına artık onun güzel hanımı olmadığını hatırlattı.

"Bunun gayet iyi farkındayım, canım," dedi kerubi, "senden seve seve vazgeçiyorum."

"Seve seve mi bayım? Şu anda içinizde bir ağırlık olması gerekirdi."

"Seni kaybedeceğimi düşünsem olurdu, canım."

"Ama kaybetmeyeceğini biliyorsun; değil mi canım babacığım? Seni benim kadar sevecek, sana benim kadar minnettar olacak -hem benden hem senden dolayı- yeni bir akraba daha edindiğinin farkındasın, değil mi babacığım? Sana bir şey diyeyim mi," Bella parmağını önce kendi dudaklarına sonra babasınınkilere götürdü, sonra tekrar kendi dudaklarına ve kocasının dudaklarına, "artık üçlü bir ortaklığımız var, babacığım."

Yemeğin gelmesi Bella'nın kaybolma numaralarından birini kısa kesmesine neden oldu: Zira din adamlarından bile daha din adamı gibi görünen, siyah takım elbiseli, beyaz kravatlı, ciddi bir beyefendinin nezareti altında icra edilmişti, kendisi pek yüksek makamlara çıkmış hatta çan kulesine tırmanmış gibi görünüyordu. Panç ve şaraplar mevzuunda John Rokesmith'le özel olarak fikir teatisinde bulunan muhterem, günah çıkaran birini dinleyen Katolik rahipler gibi başını eğmişti. John'un kendi görüşleriyle bağdaşmayan bir öneride bulunması üzerine yüzü bulutlanıp, nedamet tavsiye eder gibi Sitemkâr bir hal aldı.

Ne yemek! Denizde yüzen her balığın yolu buraya düşmüştü, Binbir Gece Masalları'ndaki önce konuşup sonra tavadan dışarı atlayan rengarenk balıklar da vardı belki aralarında, ama (tam rahiplere has muğlak bir açıklamayla) una bulanıp pişirildiğinde hepsi aynı rengi aldığından ayırt edilemiyordu. Yemekler Saadetle - Gereenwich'te her zaman bulunmayan bir malzemeydi bu- terbiye edilmişti ve lezzetleri mükemmeldi, altın rengi içkiler altın çağında şişelenmiş ve pırıltılarını korumuştu.

İşin en güzel tarafı, Bella, John ve kerubinin, bir düğün kutlaması yaptıklarını hiçbir faninin anlamayacağı şekilde davranma konusunda bir anlaşma yapmış olmalarıydı. Ancak onlara nezaret eden mübarek şahıs, Greenwich Başpiskoposu, nikahı kendi kıymış gibi biliyordu. Haşmetmaaplarının davet edilmediği halde azametle mahremiyetlerine girmesi ve diğer garsonları dışarıda tutmak için sarf ettiği gösterişli gayret, neşelerine neşe kattı.

Garsonluğun dalavereleri üzerine henüz tedris görmemiş, ince yapılı, cılız bacaklı, masum, genç bir

garson vardı. Romantik bir yapısı olduğu ve kıymetinden habersiz genç bir kadına deli gibi (hatta umutsuzca) aşık olduğu çok belliydi. Bütün masumiyetine rağmen durumu anlamakta gecikmeyen bu saf delikanlı, Bella bir şey istemediğinde hayranlıkla kenardan onu izleyerek, bir şey istediğinde de hemen hamle ederek sürdürmekteydi görevini. Haşmetmaapları Başpiskopos onu sürekli engelliyor, tam başarılı olacağı an dirseğiyle devredışı bırakıyor, eritilmiş tereyağ getirmek gibi itibarsız işlere gönderiyor, tesadüfen elinde ikrama değer bir yemek görecek olursa hemen el koyuyor ve geride durmasını emrediyordu.

Grennwich'teki düğün yemeği

"Kusuruna bakmayın, hanımefendi," dedi Başpiskopos alçak, tok bir sesle; "deneme döneminde çok genç bir delikanlı, ama denemeden öteye geçemeyecek pek."

Bunun üzerine John Rokesmith - durumu biraz daha doğallaştırmak için - "Bella, canım, eski yıldönümlerimizden çok daha başarılı oldu bu seferki, bundan sonraki yıldönümlerini de burada kutlayalım," dedi.

Bunun üzerine Bella, gelmiş geçmiş en başarısız ev hanımı rolüyle: "Aynı fikirdeyim, hayatım," diye cevap verdi.

Bu noktada Greenwich Başpiskoposu, mevcut bulunan üç yardımcısının dikkatini çekmek için azametle öksürdü ve "Bana biat ediyorsanız buna da inanın!" der gibilerinden onlara baktı.

Sonra üç misafire "artık mahremiyetimize almadığımız bu adamların yardımına ihtiyacımız olmayacak," der gibilerinden kendi elleriyle tatlıyı getirdi ve denenmekte olan delikanlının pusulayı şaşırmış beyninin sebep olduğu cüretkar bir hareket olmasa, tekmil vakarla çekilecekti. Lobide bir yerde portakal çiçekleri bulan talihsiz delikanlı, küçük bir vazoya koyduğu çiçekle çaktırmadan Bella'nın yanına gitmiş ve sağ eline bırakmıştı. Başpiskopos onu anında yakalayıp aforoz etti ama olan olmuştu bir kere.

"Hanımefendi eminim," dedi Haşmetmaapları yalnız başına geri dönerek, "burada sadece denenmekte olan ve muhtemelen asla kabul edilmeyecek bir delikanlının yaptığı bir şey olarak bunu görmezden gelirsiniz," dedi.

Daha sonra ciddiyetle selam vererek çıktı ve geri kalanlar hep birlikte kahkahalara boğuldular. "Rol yapmak işe yaramıyor," dedi Bella; "hepsi bir bakışta anlıyor; herhalde çok mutlu göründüğüm için."

Kocasının bu noktada, Bella'dan o gizemli kaybolma numaralarından bir yenisini daha yapmasını talep etmesi üzerine uysalca itaat etti; gizlendiği yerden yumuşak sesi duyuldu:

"O gün gemilerden konuşmuştuk hatırlıyor musun baba?"

"Evet, canım."

"Bütün o gemilerde John'un olmadığını düşünmek sana da tuhaf gelmiyor mu baba?" "Hayır, canım." "Baba! Hayır mı?"

"Hayır, canım. Bilinmeyen denizlerden bize doğru yol alan gemilerin güvertelerinde kimlerin olduğunu nerden bilelim?"

Bella'nın görünmezliğe ve sessizliğe dönmesi üzerine babası da tatlısına ve şarabına döndü, ta ki artık Holloway'e evine dönme zamanı geldiğini fark edene kadar. "Gerçi gitmeden önce," diye ekledi kerubi bir edayla, "bu çok mutlu günün, yıldönümlerini senelerce kutlamaya içiyorum - içmesem ayıp olur."

"Ben de! Binlerce kere!" diye bağırdı John. "Kendi bardağımı ve kıymetli eşimin bardağını dolduruyorum."

"Beyler," dedi kerubi, Anglosaksonlar'ın duygularını söylev çekerek dile getirme arzusuna teslim olup, onu duymasalar da, altı peni karşılığı kafalarını çamura gömmek için birbiriyle yarışan aşağıdaki oğlanlara hitap ederek, "Beyler -ve Bella ve John- sizin de tahmin edeceğiniz gibi böylesi bir durumda sizi çokça tespit yaparak bunaltmak istemem. Şu anda kadehimi ne için kaldırdığımı hemen tahmin edeceksiniz. Beyler -ve Bella ve John- şu anda hislerimi ifade edecek kelime bulamıyorum. Ama beyler -ve Bella ve John- bu olaydaki payım için, bana gösterdiğiniz güven için, bana fazlalıkmışım gibi davranmamak konusunda gösterdiğiniz şefkatli nezaket için size yürekten teşekkür ederim. Beyler -ve Bella ve John- sevgilerimi sunuyorum, şimdi olduğu gibi gelecekte de nice kutlamalarda buluşmak üzere: yani nice güzel yıldönümleri."

Söylevini bu şekilde noktalayan sevimli kerubi kızını kucakladı ve onu Londra'ya götürecek buharlıya koştu. Buharlı, yüzen iskeleyi parçalamak ister gibi vura vura, yolcuları bekliyordu. Ama mutlu çift onunla hemen

vedalaşmaya niyetli değildi; daha vapura bineli iki dakika olmuştu ki onları iskelede gördü.

"Baba!" diye bağırdı Bella, onu şemsiyesiyle vapurun yanına çağırıp, zarafetle eğildi.

"Evet, canım."

"Korkunç küçük bonemle çok dövdüm mü seni, baba?" "Sözünü etmeye bile değmez, canım." "Bacaklarını çok çimdikledim mi baba?" "Tatlı, tatlı, güzelim."

"Beni affettiğine emin misin baba? Lütfen baba, lütfen beni affet!" Bel-la yarı gülüp yarı ağlayarak, sevimli mi sevimli bağışlanmayı diliyordu; öyle tatlı, oyuncu ve doğal bir hali vardı ki babası bir çocuğu şımartır gibi ona bakarak, "Seni sersem tavuk seni!" dedi.

"Ama bu yaptıklarımı ve başka yaptıklarını da affediyorsun değil mi baba?"

"Evet, bir tanem."

"Tek başına döndüğün için sakın yalnızlık hissetme olmaz mı baba?" "Yok artık daha neler! Olur mu hiç, canım!" "Hoşçakal, babacığım. Hoşçakal!"

"Hoşçakal, canım! Hadi götür artık şunu John. Eve gidin."

Bunun üzerine Bella kocasının koluna girdi ve batan güneşin onlar için seçtiği güllerle bezeli bir patikadan eve döndüler. Evet ya! Bu hayatta öyle günler var ki yaşamaya da ölmeye de değer. Evet ya, o neşeli eski şarkıda da dediği gibi, Aşktır dünyayı döndüren, aşk, aşk, aşk!

5. Bölüm -Dilencinin Karısı

Düğün dönüşü, Bayan Wilfer'ın üzerindeki tesirli kasvet, kerubi vicdanın kapısını öyle sert çaldı, kerubi bacaklar öyle titretti ki, karşısında kederli kahraman hanımı, Bayan Lavinia ve muteber aile dostu Bay George Sampson kadar kafası meşgul insanlar olmasa, suçlunun ruhen ve bedenen sergilediği düşkünlük şüphe uyandırabilirdi. Ama üçünün de dikkati evlilik hadisesine yoğunlaşmış olduğundan, kabahatli suç ortağına ayıracak dikkatleri kalmamıştı neyse ki; bu sayede, hiç de kendisinden kaynaklanmayan sebeplerden paçayı kurtardı.

"Bakıyorum da RW," dedi Bayan Wilfer devletli köşesinden, "kızın Bella'yı hiç sormuyorsun."

"Gerçekten de canım," dedi beceriksizce bilmemezlikten gelerek, "unuttum gitti. Bella nasıl - daha doğrusu nerede?"

"Burada değil," diye beyanda bulundu Bayan Wilfer kavuşturduğu kollarıyla.

Kerubi "Öyle mi canım!" gibilerinden bir şeyler mırıldandı. "Burada değil," diye tekrarladı Bayan Wilfer, sert, derinlerden gelen bir sesle. "Artık Bella diye bir kızın yok, RW." "Yok mu?"

"Hayır. Kızın Bella," dedi Bayan Wilfer, söz konusu genç hanımla hiçbir zaman kan bağı olmamış gibi yüksekten alan bir tavırla; Bella'dan, onun bütün itirazlarına rağmen kocasının aldığı lüks bir eşyaymış gibi sitemle bahsederek "kızın Bella bir Dilenciye kapılandı."

"O nasıl söz öyle, canım!"

"Kızı Bella'nın mektubunu babana göster, Lavinia," dedi Bayan Wilfer, tekdüze parlamento sesiyle, elini sallayarak. "Sanırım baban bu belgenin söylediğim şeyi kanıtladığını kabul edecektir. Eminim baban kızı Bella'nın elyazısını tanıyordur. Gerçi belli olmaz. Tanımadığını da söyleyebilir. Hiçbir şeye şaşırmam artık."

"Bu sabah Greenwich'ten gönderilmiş," dedi Eleavucasığmaz, öfkeyle kanıtı babasına uzatarak. "Annemin kızmayacağını umuyormuş ama Bay John Rokesmith'le evlenmiş, çok mutluymuş, daha önce kavga çıkmasın diye haber vermemiş, sevgili sana da söyleyecekmiş, bana da sevgilerini yollamış, doğrusu bu ailenin başka bir bekar üyesi bu hareketi yapsa ne derdin merak ediyorum!"

Mektubu okudu ve cılız bir sesle, "İnanamıyorum!" diye bağırdı.

"İstediğin kadar inanamıyorum de," diye çıkıştı Bayan Wilfer boğuk bir sesle. Bu teşvik üzerine RW aynı kelimeyi tekrar söylese de umduğu başarıyı elde edemedi; zira haşin hanımı müthiş bir hınçla: "Bunu demin de söyledin," dedi.

"Çok şaşırtıcı. Ama bence, canım," dedi kerubi, huzursuzluk verici bir sessizlik içinde mektubu katlayarak, "işe iyi tarafından bakalım! Bay John Rokesmith'in (onu tanıdığım kadarıyla) dilenci olmadığını söylesem itirazın olur mu canım?"

"Ne münasebet!" dedi Bayan Wilfer korkunç bir nezaketle. "Sahi mi? Bay Rokesmith'in mal mülk sahibi bir beyefendi olduğunun farkında değildim. Ama duyduğuma çok sevindim."

"Bunu duyduğuna pek emin değilim, canım," dedi kerubi tereddütle.

"Teşekkürler," dedi Bayan Wilfer. "Anlaşılan yanlış şeyler söylüyorum. Olacağı da bu zaten. Kızım beni hiçe sayarsa kocam da sayacak elbet. Biri normalse öteki de normal. Birbirini tamamlıyor. Müthiş!" Tevekkülle silkinerek, ölümcül bir neşe ifadesi takındı.

Ancak Eleavucasığmaz bu noktada Bay Sampson'ı peşinden sürükleyerek çatışmaya daldı.

"Anne," diye araya girdi genç hanım, "konudan çıkmasan, hiçe saymaktan filan bahsetmesen daha iyi

olacak, bu dediğin çok saçma."

"Ne!" diye bağırdı Bayan Wilfer kara kaşlarını düğümleyerek.

"Bu dediğin çok saçma," dedi Lavvy, "George Sampson da benim gibi düşünüyor."

Aniden taş kesilen Bayan Wilfer, hiddetli gözlerini zavallı George'a dikti; sevgilisine borçlu olduğu destekle, sevgilisinin annesine borçlu olduğu destek arasında ikiye bölünen George kendini bile destekleyecek halde değildi.

"Mesele şu ki," diye devam etti Lavinia, "Bella bana hiç de abla gibi davranmadı, George'un ve ailesinin önünde beni küçük düşürdü böyle kaçıp rezil ve bayağı bir şekilde evlenerek -nedimesi de kilisenin temizlikçisi olmuştur herhalde- halbuki bana söylemesi gerekirdi, 'George'la nişanlanmış olman buna engel değilse, annemle babamdan sırrımı saklamak şartıyla, nikahımda bulunarak beni şereflendirmeni isterim Lavvy,' demesi gerekirdi. O zaman elbette giderdim."

"Gider miydin? Nankör!" diye bağırdı Bayan Wilfer. "Çiyan!"

"Yapmayın hanımefendi! Rica ederim böyle demeyin!" diye araya girdi Bay Sampson, başını ciddi ciddi sallayarak. "Size saygım sonsuz ama yapmayın rica ederim. Biliyorsunuz. insan, bir beyefendinin hisleriyle genç bir hanımla nişanlanmışsa ve işin sonu (bir aile üyesinden bile olsa) çiyanlara gelmişse, olmaz! Bunu sizin insafınıza bırakıyorum," dedi Bay Samp-son, lafın sonunu biraz beceriksizce bağlayarak.

Bayan Wilfer'ın, bu müdahalesi sonucu genç beyefendiye bakışlarında öyle bir garez vardı ki Bayan Lavinia gözyaşlarına boğuldu ve Sampson'ı savunmak için boynuna sarıldı.

"Öz be öz annem," diye bağırdı genç hanım, "George'u ezmeye çalışıyor! Ezilmene izin vermeyeceğim George! Ben yaşadığım müddetçe asla!"

Sevgilisinin kollarındaki Bay Sampson, halen Bayan Wilfer'a başını sallamaya çabalıyordu. "Size saygım sonsuz hanımefendi ama çiyan miyan yakışmadı size!"

"Ezilmene izin vermeyeceğim George!" diye bağırdı Bayan Lavinia. "Annemin önce beni yok etmesi lazım, o zaman başı göğe erer belki. Vah vah! George'u mutlu yuvasından bunlara maruz kalsın diye mi çekip aldım? George sevgilim, özgürsün! Beni anneme ve kaderime terk et, sevgili George.

Teyzene selamlarımı söyle, sevgili George ve yoluna çıkıp varlığını harap eden bu çiyana bela okumamasını rica et. Vah vah!" Histerisel açıdan henüz reşit olmuş genç hanım, ilk icrası olduğu düşünüldüğünde gayet başarılı sayılacak bir krize bıraktı kendini; bu arada üzerine eğilmiş olan Bay Sampson, içinde bulunduğu şaşkınlık sebebiyle Bayan Wilfer'a çelişkili ifadelerle hitap ediyordu: "iblis -size saygım sonsuz- yaptığını görüyor musun!"

Kerubi çaresizce çenesini ovalayarak olan biteni seyrediyordu ama genel itibariyle konunun bu şekilde güme gitmesinden memnundu, histerinin geri kalan her şeyi yutma özelliği sayesinde önceki meselenin kaynayacağını düşünüyordu. Gerçekten de öyle oldu çünkü yavaş yavaş kendine gelen Eleavucasığmaz, büyük bir heyecanla, "George, canım, sen iyi misin?" diye sormaya başlamıştı. "George sevgilim, ne oldu? Annem nerde?" Bay Sampson rahatlatıcı sözler söyleyerek, yere serilmiş kızı kaldırdı ve ikramlık bir şeymiş gibi Bayan Wilfer'a teslim etti. Bayan Wilfer vakarla bu ikramı (kendisine sunulan istiridyeymiş gibi) kabul ederek alnına dudaklarını şöyle bir dokundurduktan sonra, Bayan Lavvy sendeleyerek Bay Sampson'ın korumasına geri döndü: "George canım, aptalca bir şey yaptım galiba ama hâlâ kendime tam gelemedim, dizlerim titriyor, elimi bırakma George!" Daha sonra da en beklenmedik anlarda, elbisesinin göğsü yırtılacakmış gibi, hıçkırık sesiyle soda şişesi açılma sesi arası bir ses çıkararak, George'u epey telaşa gark etti.

Bu krizin en kayda değer sonuçlarından biri, barış tesis edildikten sonra Bayan Lavinia, Bayan Wilfer ve

Bay George Sampson üzerinde açıklanamaz, rahatlatıcı bir manevi etki yaratmış olmasıydı. RW dışarıdan bakan ve en ufak sempati duymayan biri olarak bunun dışında kalmıştı. Bayan Lavinia bir yararlık göstermenin tevazusu içindeydi; Bayan Wilfer dingin bir bağışlama ve tevekkül halindeydi; Bay Sampson'sa ıslah edilmiş, uslanmış bir havadaydı. Bu etki, daha önceki meseleye döndüklerinde genel ruh hallerine de sinmişti.

"George canım," dedi Lavvy melankolik bir tebessümle, "bütün bu olanlardan sonra, eminim annem babama, Bella'ya onu ve kocasını görmekten mutluluk duyacağımızı söyleyebileceğini, söyleyecek."

Bay Sampson kendisinin de buna emin olduğunu söyledi; Bayan Wilfer'a ne kadar büyük saygı duyduğunu ve daima da duyacağını mırıldandı. Hele bu olanlardan sonra.

"Benim hiç yapmayacağım bir şey varsa," dedi Bayan Wilfer, köşesinden ilan ederek, "bir evladımın ve onun kızoğlankız tercihi olan bir Gencin," Bay Sampson bu sıfattan pek hoşlanmışa benzemiyordu, "hislerini dikkate almamaktır. Kendimi yanıltılmış ve kandırılmış hissedebilir -heyhat, buna emin olabilirim. Kendimi bir kenara itilmiş, çiğnenmiş hissedebilirim - heyhat, buna emin olabilirim. Bay ve Bayan Boffin'e karşı duyduğum kötü hisleri nihayet bastırıp onları bu çatı altında kabul etmişken ve kızın Bella'nın," bu noktada kocasına dönmüştü, "onların çatısı altında ikamet etmesine razı olmuşken, kızın Bella'nın," yine kocasına döndü, "bu kadar nahoş ve rezil bir ahbaplıktan, maddi anlamda biraz fayda sağlamasının iyi olacağını hissedebilirim - heyhat, buna emin olabilirim. Bay Rokesmith'le evlenmekle, yüzeydeki gösterişine rağmen bir Dilenciyle evlendiğini hissedebilir - heyhat, buna emin olabilirim. Ayrıca kızın Bella'nın," tekrar kocasına döndü, "bir Dilencinin karısı olmakla ailesini yüceltmediğini hissediyor olabilirim. Ama bütün bu hislerimi bastırıyor ve hiçbir şey söylemiyorum."

Bay Sampson, ailesi için bir yüzkarası değil daima örnek olmuş birinden de böylesinin bekleneceğini mırıldandı. Hele bütün bu olup bitenlerden sonra daha fazla (diye ekledi Bay Sampson, biraz muğlak bir ifadeyle). Yine haddini aşarak eklemek istiyordu ki, annesi için geçerli olan bu durum küçük kızı için de geçerliydi ve ikisinin davranışlarının da içinde nasıl dokunaklı duygular uyandırdığını asla unutamazdı. Son olarak, göğsünde taş değil de yürek taşıyan birinin, şeyi yapmadan duramayacağını söyledi, ama ne olduğunu söylemedi çünkü Bayan Lavinia uzayan konuşmasına müdahale etmişti.

"Bu yüzden de RW," dedi Bayan Wilfer, konuşmasına kaldığı yerden devam edip tekrar beyine dönerek, "kızın Bella'ya söyle istediği zaman gelsin, onu burada ağırlarız. Aynı zamanda," kısa bir ara verip, o arada bir de hap yutmuş gibi devam etti, "kocasını da."

"Rica ederim, baba," dedi Lavinia, "Bella'ya benim burada yaşadıklarını anlatma. Hem bir şeye yaramaz, hem de kendine kızmasına sebep olabilir."

"Yavrucuğum," dedi Bay Sampson, "bilmesi lazım."

"Hayır, George," dedi Lavinia sesinde kararlı bir fedakarlıkla. "Hayır, sevgili George, bırak unutulsun gitsin."

Bay Sampson bunu 'çok asil' buldu.

"O kadar asil bir şey yok, sevgili George," dedi Lavinia. "Baba, rica ederim Bella'nın yanında George'la nişanlandığımızı söyleme. Kendisini böyle heba edişini hatırlatmak için söylemişsin gibi olur. Aynı zamanda Bella'nın yanında George'un terfisinden bahsetmenin uygun kaçmayacağını da tahmin edersin. Kendi fakirliği yüzüne vuruluyormuş gibi hissedebilir. Onun kardeşi olduğumu asla unutmayacağım ve onu yaralayacak, acı verici kıyaslamalardan daima kaçınacağım."

Bay Sampson, bu düşüncenin meleklere yaraşacağı inancını beyan etti. Bayan Lavvy vakarla cevap verdi, "Hayır sevgili George, sadece insan olduğumun gayet iyi farkındayım."

Bayan Wilfer kendi namına, gözlerini iki büyük, siyah soru işaret gibi kocasına dikmiş, amansızca

soruyordu, Senin içinden neler geçiyor? Böyle büyük bir nimeti hak ediyor musun? Elini kalbine koyup, böyle histerik bir kıza layık olduğunu söyleyebilir misin? Böylesi bir eşe layık olup olmadığını sormuyorum bile -beni bir kenara bırakalım- seyretmekte olduğun bu aile tablosunun her yere sinmiş ahlaki ihtişamının farkında mısın, buna şükrediyor musun? Şaraptan bir parça rahatsız olmasının yanı sıra, her şeyi önceden bilme suçunu ele verecek rasgele bir kelime söylemekten büyük korku duyan RW'yi epey sarstı bu sorular. Ancak bu sahne artık ömrünü tamamladığından uyuklamaya sığındı ancak bunu yapmakla hanımının hışmına uğradı.

"Kızın Bella'nın durumunu bildiğin halde uyuyabiliyor musun?" diye sordu onu hakir görerek.

Kocası mülayim bir tavırla, "Evet, uyuyabiliyorum canım," diye cevap verdi.

"O zaman," dedi Bayan Wilfer vakur bir öfkeyle, "insanlık namına yatağına gitmeni tavsiye ediyorum."

"Teşekkür ederim, canım," dedi kocası, "bence de benim için en iyi yer orası." Karısının hislerini paylaşmayan bu sözlerle memnuniyetle odasına çekildi.

Bu olaydan birkaç hafta sonra, Dilencinin karısı (Dilenciyle kolkola), babası üzerinden yapılmış bir davete icabet ederek çaya geldi. Dilencinin karısının, Bayan Lavvy'nin büyük bir düşüncelilikle muhafaza ettiği dokunulmazlığa saldırıp, bir anda ortalığı hallaç pamuğu gibi atması takdire şayandı.

"Anneciğim," diye bağırdı Bella, yüzünde güller açarak, "nasılsın anneciğim?" Sonra sevinçle ona sarıldı. "Lavvy'ciğim, sen nasılsın, George Sampson nasıl, işleri nasıl gidiyor, ne zaman evleneceksiniz, çok mu zengin olacaksınız? Hemen her şeyi anlat bana. John, annemle Lavvy'yi öp de, şöyle rahatça oturalım."

Bayan Wilfer ters ters bakıyordu ama çaresizdi. Bayan Lavinia ters ters bakıyordu ama çaresizdi. Görünüşe göre en ufak bir pişmanlık hissetmeyen, son derece de teklifsiz davranan Bella bonesini çıkarıp çayları koydu.

"Anneciğim, Lavvy, ikinize de şeker koyuyorum. Baba (canım babacığım) sen süt istemezsin. John ister. Evlenmeden önce ben de sütsüz içerdim ama artık John sütlü içtiği ben de sütlü içiyorum. Annemle Lavvy'yi öptün mü John'cuğum? Öptün demek! Kusura bakma görmedim de onun için sordum. Ekmeği ve yağı keser misin, John; çok tatlısın. Annem iki kat sever. Şimdi, anneciğim, Lavvy'ciğim, lütfen bana şerefiniz üzerine doğruyu söyleyin! Evlenmek için kaçtığımı haber veren mektubu okuduğunuzda bir an -sadece bir an- için olsun başımı yaktığımı düşünmediniz mi?"

Daha Bayan Wilfer eldivenlerini sallayamadan, Dilencinin karısı en neşeli ve şefkatli tavrıyla devam etti.

"Herhalde bana bozulmuşsunuzdur ama bunu hak ettim doğrusu. Ama öyle umursamaz ve kalpsiz bir mahlûktum, sizi para için evleneceğime, aşk için evlenmenin elimden gelmediğine öyle ikna etmiştim ki, bana inanamayacağınızı düşündüm. Çünkü John'dan ne kadar İyi, lyi, İyi şeyler öğrendiğimi bilmiyordunuz. Neyse! Ben de sakladım, benim olduğumu düşündüğünüz insan olmaktan utandım ve birbirimizi anlayamayacağımızdan, kavga edeceğimizden korktum, sonradan çok üzüleceğimizi düşündüm, bu yüzden de John'a fazla tantana olmadan beni almak istiyorsa alabileceğini söyledim. O istedi ben de razı oldum. Greenwich Kilisesi'nde hiç kimsenin huzurunda evlendik - sadece tanımadığımız bir adam vardı," bu noktada gözleri daha da ışıldadı, "yarım gazi. Birbirimize sonradan üzüleceğimiz şeyler söylemediğimiz daha iyi olmadı mı anne, Lavvy, dostane duygularla bu güzel çayı birlikte içmek iyi olmadı mı?"

Ayağa kalkıp onları tekrar öptükten sonra sandalyesine geri döndü (yolda bir kavis çizip kocasının da boynuna sarılmıştı) ve kaldığı yerden devam etti.

"Tabii şimdi doğal olarak, nasıl yaşadığımızı, neyle geçindiğimizi bilmek istersiniz. Anlatayım! Blackheath'te oturuyoruz, şirin mi şirin bir bebek evinde, cici mi cici döşenmiş, güzel mi güzel, akıllı, küçük bir hizmetçimiz var, çok tutumluyuz, düzenliyiz, her şeyi saati saatine yapıyoruz, senede yüz elli pound gelirimiz

var, ihtiyacımız olan her şeye, hattâ fazlasına sahibiz. Son olarak belki, biz bizeyken, kocam hakkındaki fikrimi öğrenmek isteyebilirsiniz -fikrim şu- ona neredeyse âşığım diyebilirim!"

"Biz bizeyken, belki, benim de," dedi kocası, belli etmeden yanına yaklaşmış gülümsüyordu, "karım hakkındaki fikrimi öğrenmek istiyor olabilirsiniz, karım hakkındaki fikrim..." Ama Bella ona dönüp elini dudaklarına koydu.

"Durun bayım! Hayır, John! Cidden! Lütfen bir süre daha söyleme! Bebek evindeki bebekten daha kıymetli bir şey olmak istiyorum önce." "Canım, değil misin ki?"

"Olmak istediğimin yarısı kadar, hattâ çeyreği kadar değilim! Önce beni bir dene, zor bir şeyde dene, sonra onlara benim hakkımda ne düşündüğünü anlatırsın."

"Peki, hayatım," dedi John. "Söz."

"Canımsın. Şimdi tek kelime bile etmeyeceğine söz ver."

"Söz," dedi John, bakışlarında büyük bir hayranlıkla, "tek kelime etmeyeceğim şimdi!"

Bella ona teşekkür etmek için gülen yanağını göğsüne dayadı ve ışıldayan gözlerle ailesine bakarak: "Daha da ileri gideceğim, baba, anne ve Lavvy. John bu kadarını hiç tahmin etmiyor - ama ona bayağı âşığım!"

Bayan Wilfer bile evli kızının etkisiyle biraz gevşemişti ve azametli bir tavırla, RW böyle şeylere layık olsa, kendisinin de tahtından inip onu hoş tutmaya tenezzül edebileceğini ima eder gibi oldu. Öte yandan Bayan Lavinia'nın bu durumda nasıl bir taktik izleneceği konusunda kuvvetli şüpheleri vardı, bu tür bir muamele George Sampson üzerinde denense onu şımartmaz mıydı acaba? RW dünyanın en harika kızlarından birinin babası olduğuna iyice kanaat getirmişti, Rokesmith de dünyanın en şanslı erkeklerinden biriydi; bu fikrini Rokesmith'e söyleyecek olsa muhtemelen ona itiraz etmezdi.

Yeni evli çift, Londra'dan Greenwich'e kadar rahat rahat yürümek için erken kalktılar. İlk başta çok neşeliydiler ve durmadan konuşuyorlardı; ama bir süre sonra Bella'ya kocası biraz düşünceliymiş gibi geldi. Sormadan duramadı:

"John sevgilim, neyin var?" "Nasıl yani, canım!"

"Bana ne düşündüğünü söylemeyecek misin?" dedi Bella, gözlerinin içine bakarak.

"Ahım şahım bir şey düşündüğüm yok, ruhum. Zengin olmamı istemez miydin, onu düşünüyordum."

"Zengin!" diye tekrarladı Bella, ondan biraz uzaklaşarak

"Yani çok zengin. Mesela Bay Boffin kadar. Hoşuna gider miydi?"

"Bunu denemek beni korkuturdu, John. Zenginlik ona çok mu iyi geldi sanki? Bir zamanlar o zenginlik içinde bir yerim varken ben daha mı iyiydim?"

"Ama zenginlik bütün herkesi bozmaz, canım."

"Çoğu insanı bozmaz mı peki?" diye sordu Bella kaşlarını kaldırarak.

"Bozmuyordur umarım. Mesela sen zengin olsan, başkalarına iyilik edecek gücün olurdu."

"Evet, bayım, mesela," dedi Bella oyuncul bir havayla, "peki o gücü kullanır mıydım? Yine bayım, mesela, kendi kendime zarar verecek büyük bir gücüm de olmaz mıydı?"

Gülüp kolunu sıkarak cevap verdi kocası: "İyi de mesela, o gücü kullanır mıydın?"

"Bilmiyorum," dedi Bella, düşünceli düşünceli başını sallayarak. "Kullanmayacağımı umuyorum. Zannediyorum. Ama ummak ve zannetmek kolay, insan zengin olmayınca."

"Neden bu ifade yerine, insan fakir olunca demiyorsun canım?" diye sordu dikkatle yüzüne bakarak.

"Neden fakir olunca demiyorum? Çünkü fakir değilim. Fakir olduğumuzu düşündüğümü zannediyor olamazsın değil mi John?"

"Zannediyorum, canım."

"Ah, John!"

"Lütfen beni anla sevgilim. Sana sahip olduğum için dünyadaki herkesten daha zengin olduğumu biliyorum; ama seni düşünüyorum ve senin için düşünüyorum. Beni ilk büyülediğinde üzerinde böyle bir elbise vardı ve bana sorarsan başka hiçbir elbise seni bundan daha zarif, daha güzel gösteremez. Ama bugün bile bir sürü güzel elbise beğendin; sana bunları verebilmeyi istemem doğal değil mi?"

"İstemen çok hoş, John. Bunu böyle şefkatle söylediğini duymak, sevinçten, minnettarlıktan gözlerimi yaşanıyor. Ama onları istemiyorum."

'Tamam ama," diye devam etti kocası, "şu anda çamurlu sokaklarda yürüyoruz. O güzel ayaklarını o kadar seviyorum ki, çamurun ayakkabının topuğuna bile bulaşmasına tahammül edemiyorum. Binecek bir araban olmasını istemem doğal değil mi?"

"Ayaklarımı bu kadar beğendiğini bilmek çok hoş, John," dedi Bella, bakışlarını ayaklarına indirerek, "maalesef bu ayakkabılar biraz fazla büyük. Ama araba filan istemiyorum, inan bana."

"Peki sahip olacağını bilsen ister miydin Bella?"

"Arabanın kendisi beni, senin bu isteğin kadar memnun etmezdi. Sevgili John, senin dileklerin, masallarda perilerin söylenir söylenmez gerçekleştirdiği dilekler kadar gerçek benim için. Çok sevdiğin bu kadın için dileyebildiğin her şeyi dile, hepsi benim olur, John. Gerçekten sahip olmuşum gibi."

Bu konuşma onları hiç de mutsuz etmemişti, evleri de kıymetinden hiçbir şey kaybetmemişti. Bella ev hususunda, hızla mükemmel bir dehaya dönüşüyordu. Bütün ilham perileri (kocasına göre) onun emrine girmiş, evi daha da cazip hale getirmesine yardım ediyorlardı.

Evlilik hayatı büyük bir mutluluk içinde akıp gidiyordu. Erkenden kahvaltı eden kocası her sabah çalışmak için Şehre indiğinden ve akşam yemeğine kadar dönmediğinden gün boyu evde yalnızdı. Bella'ya bir 'Çin firmasında' çalıştığını söylemişti; o da çay, pirinç, tuhaf kokulu ipekler, oymalı kutular ve şeffaf porselene boyanmış, çekik gözlü, yüksek ayakkabılı, sıkı sıkı atkuyruklu insan resimlerini gözlerinin önüne getirmiş, ayrıntısını sormamıştı. Kocasını daima istasyona kadar geçirir, dönüşte de karşılardı; eski uçan halleri biraz durulmuştu (fazla değil) ve elbisesi pırıl pırıldı. Ama John işe gidip de eve döndüğünde, elbisesini çıkarır, üzerine bir önlük giyer, saçlarını arkada toplar, çok büyük dikkat isteyen bir işe hazırlanır gibi gündelik işlere koyulurdu. Ölçmeler, karıştırmalar, kesmeler, kızartmalar, toz almalar, yıkamalar, parlatmalar, kurumuş çiçekleri kesmeler, yabani otları yolmalar, yamamalar, katlamalar, havalandırmalar, böyle çeşitli, böyle zorlu işler! Gençkızlığında Bayan BW olarak pek bir şeye elini sürmeyen Bayan JR, daimi danışma ve destek ihtiyacını, Britanyalı Ev Kadınının Kılavuzu başlıklı bilge kitaptan karşılıyordu. Dirseklerini masaya, ellerini şakaklarına koyar, Kara Büyü üzerine kafa patlatan kafası karışık bir büyücü gibi dikkat kesilirdi. Bunun sebebi, Britanyalı Ev Kadınının Kılavuzu'nun, kalben tam bir Britanyalı olsa da, kendini kendi dilinde açıkça ifade edecek kadar uzman bir Britanyalı olmamasıydı; talimatlarını Kamçatkaca verse de zaman zaman aynı hükümde olurdu. Bu tür bir kriz patlak verdiğinde Bella aniden bağırırdı: "Yahu sen ne demeye çalışıyorsun? Sarhoş musun nesin?" Bu ani çıkışı yaptıktan sonra, bütün gamzeleri derin bir araştırma ifadesiyle büzülmüş vaziyette, Ev Kadınına tekrar dönerdi.

Britanyalı Ev Kadınının, Bayan John Rokesmith'in hayli sinir bozucu bulduğu bir soğukluğu vardı. Bir generalin erine bir Kazak yakalamasını emretmesi gibi "Bir semender{40} alın" emrini veriyordu. Yahut da

kesinlikle bulunamayacak bir şeyden "bir avuç atın" deyiveriyordu. Ev Kadınının bu en mantıksız anlarında Bella kitabı kapatıp masanın üzerine fırlatır, "Seni ihtiyar merkep seni! Nerden bulacağım ki ben onu?" diye azarlardı.

Bayan John Rokesmith'in dikkatini her gün belli bir süre meşgul eden bir çalışma daha vardı. John eve geldiğinde genel konularda onunla sohbet edebilmek için gazeteyi didik didik ediyordu. Her alanda ona eşlik etme arzusu öyle kuvvetliydi ki, John cebire ya da geometriye gönül vermiş olsa onları da aynı azimle hatmetmeye çalışırdı. Şehir havadislerini depolayıp akşam boyu neşeyle John'un üzerine saçması harikaydı; piyasaya satışa çıkarılmış mallardan bahsederdi lafın gelişi söyler gibi, bankaya ne kadar altın götürüldüğünden, çok bilgili ve ciddi görünmeye çalışırdı ama sonra kendi kendine, şirin şirin güler ve kocasını öperek: "Hep sevgiden, John," derdi.

Şehirde çalışan bir adam olarak John'un neyin değerinin arttığıyla, bankaya götürülen altınla hiç alakası yoktu. Ama dünyanın en kıymetli, en tatlı şeyi olan, değeri sürekli daha da artan, dünyadaki bütün altına bedel karısına tarifsiz alakası vardı. Bella, duyduğu sevgiyle, zekâsıyla ve yeteneğiyle, ev işlerinde hayret verici bir ilerleme kaydetmiş olsa da, sevimli bir mahlûk olarak hiçbir ilerleme kaydetmemişti. Kocasının hükmü buydu ve gerekçesini de şöyle açıklamıştı: evlilik hayatına dünyanın en sevimli mahlûku olarak başlamış olması.

"Öyle şen bir yapın var ki!" dedi şefkatle. "Evin içinde parlak bir ışık gibisin."

"Cidden öyle miyim, John?"

"Cidden öyle misin? Evet, cidden öylesin. Hatta bunun çok daha fevkindesin."

"Biliyor musun sevgili John," dedi Bella, onu ceketinin düğmesinden çekerek, "zaman zaman - ama lütfen gülme."

Onun istemediği bir şeyi hiçbir şey yaptıramazdı John'a. "Zaman zaman bana biraz fazla ciddiymişim gibi geliyor." "Çok mu yalnız kalıyorsun canım?"

"Hayır, John! Zaman çok kısa, bütün hafta hiç boş zamanım olmuyor."

"Peki neden ciddisin, hayatım? Ne zaman ciddisin?"

"Sanırım güldüğümde," dedi Bella, gülerek başını kocasının omzuna dayadı. "Şu anda kendimi çok ciddi hissettiğime inanmıyor musunuz bayım? Ama durum böyle." Tekrar güldü ve gözlerinde bir şey parladı.

"Zengin mi olmak isterdin, yavrum?" diye sordu şımartan bir sesle.

"Ne zengini, John! Nasıl böyle aptal sorular sorabiliyorsun?"

"Bir üzüntün mü var, aşkım?"

"Hiç üzüntüm yok!" dedi Bella kendinden emin. Ama sonra birden fikir değiştirerek, gülme ağlama arası: "Evet, bir şey var! Bayan Boffin!" dedi.

"Ben de bu ayrılığa çok üzülüyorum. Belki de geçici bir şeydir. Belki ileride zaman zaman onu görebilirsin - yani görebiliriz." Bella bu konuda çok meraklı davranabilirdi ama o anda pek öyle görünmüyordu. Dalgın dalgın kocasının düğmesini inceliyordu ki babası akşam oturmasına geldi.

Babasının özel bir sandalyesi ve onun için ayrılmış özel bir köşesi vardı ve -kendi evinde yaşadığı mutluluk müstesna- burada dünyanın her yerinde olduğundan çok daha mutluydu. Bella'yla babasını bir arada görmek daima çok güzeldi ama bu latif akşamda, kocası onun babasına karşı her zamankinden daha muhteşem olduğunu düşündü.

"Aferin benim oğluma," dedi Bella, "okuldan çıkar çıkmaz, hiç haber vermeden kalkıp gelmiş. Bugün okulda neler oldu anlat bakalım, canım?"

"Bildiğin gibi, güzelim," dedi kerubi, kızı onu koltuğuna oturturken gülümseyerek ellerini oğuşturuyordu, "iki okula gidiyorum. Birisi Mincing Sokağı'ndaki müessese, diğeri de annenin akademisi. Hangisini kastediyorsun, canım?"

"ikisi de," dedi Bella.

"İkisi çok ha? Doğrusunu istersen bugün ikisi de biraz ömür törpüsüydü canım ama beklenmeyecek bir şey değil. Eğitim almak kolay iş değil; hem hayat öğrenmek değildir de nedir?"

"Peki ya her şeyi iyice öğrendiğinde ne yapacaksın, seni sersem çocuk?"

"O zaman, canım," dedi kerubi biraz düşündükten sonra, "öleceğim herhalde."

"Ne fena çocuksun sen böyle," diye çıkıştı Bella, "böyle kasvetli şeylerden bahsediyorsun, gamlı gamlı oturuyorsun."

"Bella'cığım," dedi babası, "gamlı değilim. Bir tarla kuşu kadar neşeliyim." Yüzü de bunu doğruluyordu.

"Madem sen değilsin, gamlı olan benim herhalde," dedi Bella; "hemen kendimi toparlayayım. John, bu ufaklığa yemeğini vermek lazım."

'Tabii ki, canım."

"Okulda her şeyi ellemiş durmuş," dedi Bella, babasının eline bakıp hafifçe üzerine vurarak, "insan içine çıkacak hali kalmamış. Pis çocuk!"

"Gerçekten de öyle, canım," dedi babası, "ben de ellerimi yıkamak için izin isteyecektim ama sen önce davrandın."

"Gelin, bayım!" diye bağırdı Bella, onu ceketinden çekerek, "hemen gelin ve ellerinizi yıkayın! Size güven olmaz şimdi, tek başına bırakılmazsınız. Gelin bayım!"

Kerubi büyük bir keyifle, küçük banyoya sevkedildi; orada Bella yüzünü sabunlayıp ovaladı, ellerini sabunlayıp ovaladı, su vurup duruladı ve iyice kuruladı, kulaklarına kadar pancar gibi kızarttı. "Şimdi de iyice taranmanız lazım, bayım," dedi Bella hamarat hamarat. "Işığı tut, John. Gözlerinizi kapayın, bayım, çenenizi uzatın. Uslu uslu size söyleneni yapın!"

Bu emirlere seve seve uyan babasının saçlarına çok gösterişli bir şekil verdi; önce yukarı yukarı taradı, ortadan ayırdı, parmaklarına dolayıp kıvırdı, tepeye tepeye dikti, bu arada sürekli John'a doğru geri çekilerek eserine bakıyordu. John da boştaki koluyla onu karşılıyor ve sabırlı kerubi, saç tuvaletinin bitmesini beklerken, bir müddet orada alıkoyuyordu.

"Tamam!" dedi Bella son dokunuşları da tamamladıktan sonra. "Şimdi terbiyeli bir çocuğa benzedin! Ceketini giy de yemeğe gel."

Ceketini kuşanan kerubi köşesine geri götürüldü -yumuşak tabiatında en ufak bir bencillik olmadığından, çocuk şarkısındaki o neşeli ama kendine yeten çocuğa, Jack Horner'a benziyordu- Bella kendi elleriyle kucağına bir örtü koyup yemeğini tepside getirdi. "Dur bir dakika," dedi, "kıyafetçiklerini temiz tutmak lazım," ve hızlı hareketlerle çenesinin altına bir peçete bağladı.

O yemeğini yerken Bella yanına oturmuş, bazen kibar bir çocuk olup çatalını sapından tutması için onu paylıyor, bazen etini kesiyor, bazen de bardağına içki koyuyordu. Bütün bunlar pek acayip olsa da, mülayim babasıyla oyuncak gibi oynamaya alışık olsa da, onun buna hiç ses çıkarmamasından büyük keyif duysa da, Bella'nın üzerinde bu akşam bir başkalık vardı. Her zamankinden daha az oyuncu, kaprisli ya da doğal olduğu söylenemezdi ama kocasına, karısının az önce söylediği şeylerin altında daha ciddi bir sebep varmış ve bütün bu oyunların altında bir ciddiyet yatıyormuş gibi gelmişti.

Bella'nın, babasının piposunu yaktıktan ve bardağına içkisini koyduktan sonra, kocasıyla ikisi arasındaki tabureye oturması, kocasına yaslanarak sessiz kalması da bu kanaati doğrular gibiydi. Öyle ki babası eve gitmek üzere ayağa kalktığında, orada olduğunu unutmuş gibi irkilerek ona dönmüştü.

"Babama biraz eşlik edebilir misin, John?"

"Evet, canım. Sen gelmeyecek misin?"

"Gerçek bir sevgilim olduğunu yazdığımdan beri Lizzie Hexam'a başka mektup yazmadım. Korların içinde, sevgilim için kendimi ateşe, hatta suya atacağımı söylediğinde ne kadar haklı olduğunu ona anlatmak istiyorum. Bu gece içimden geldi, John, evde kalıp yazayım şu mektubu."

"Yorgunsun."

"Hiç yorgun değilim, canım, Lizzie'ye yazma havasındayım. İyi geceler babacığım. İyi geceler, biricik, tatlı babacığım!"

Tek başına kaldığında kağıdı kalemi eline alıp Lizzie'ye uzun bir mektup yazdı. Tam bitirmiş ve üzerinden bir kez daha okumuştu ki kocası döndü. 'Tam zamanında geldiniz bayım," dedi Bella; "şimdi size ilk perde nutkunuzu[41] vereceğim. Ama benimki salon-perde nutku olacak. Şu mektubu bir katlayayım da bu sandalyeye otursun, ben tabureyi alacağım (gerçi bu tabure nedamet taburesi olsa, üzerine sizin oturmanız gerekirdi bayım) birazdan sıkı bir sorgudan geçeceksin."

Mektubu katlayıp mühürledikten, üzerine adresini yazıp kalemini ve orta parmağını sildikten, yazı kutusunu kilitleyip kaldırdıktan, bütün bunları Britanyalı Ev Hanımı ciddiyetiyle yaptıktan sonra her zamanki ahenkli kahkahalarından birini atmadan, kocasını sandalyeye oturttu, kendi de tabureye geçti.

"Evet bayım! Baştan başlayayım. Adınız ne?"

Ondan sakladığı sırra bundan daha doğrudan saldıran bir soru John'u bu kadar şaşırtmazdı. Yine de hislerini ve sırrını saklamayı başardı ve 'John Rokesmith, canım," diye cevap verdi.

"Aferin! Sana bu ismi kim vermiş?"

Bir şeylerin ona sırrını açık ettiği şüphesiyle, adeta soru sorarcasına cevap verdi, "Vaftiz babamla, vaftiz annem, canım?"

"Çok iyi!" dedi Bella. "Ama yıldızlı pekiyi değil çünkü cevap vermeden önce tereddüt ettin. Ama buraya kadarki soruları bildiğin için ötekileri sormayacağım. Şimdi seni ezberden sınav yapacağım. John, hayatım, bu akşam neden bana daha önce sorduğun o soruyu tekrar sordun - zengin olmak ister miyim diye?"

Yine sır! Ellerini dizine koymuş oturan karısının gözlerinin içine baktı ve sırrını ona açmasına ramak kaldı.

Hazırda cevabı olmadığı için ona sarılmaktan başka yapacak bir şey bulamadı.

"Kısacası sevgili John," dedi Bella, "nutkumun konusu bu: Hiçbir eksiğim yok ve buna inanmanı istiyorum."

"Hepsi bu kadarsa nutuk bitmiş sayılır çünkü inanıyorum."

"Daha bitmedi, John," dedi Bella duraksayarak "Bu birincisiydi. Bir de korkunç bir ikinci ve korkunç bir üçüncü var - kilisede mini minicik bir günahkarken kendime böyle söylerdim vaaz sırasında."

"Gelsinler öyleyse, canım."

'John emin misin; yani yüreğinin derinliklerinde...?" "Yüreğim bana ait değil ki," diye cevap verdi.

"Hayır, John ama anahtarı sende. Ben sana kendi yüreğimi verdiğimde senin de bana verdiğin yüreğinin

derinliklerinde, eskiden çok paragöz olduğuma dair bir anı olmadığına emin misin?"

"Olmaz mı, sözünü ettiğin zamanları hatırlamasam," dedi dudağını dudaklarına dayayarak, yumuşak bir sesle, "seni bu kadar sevebilir miydim? Hayatımın takviminde o en parlak günler silinmez miydi? Ne zaman güzel yüzüne baksam, güzel sesini duysam, asil savunucumu görebilir miydim? Seni ciddileştiren bu olamaz, değil mi bir tanem?"

"Hayır John, bu değildi, onu çok sevdiğim halde Bayan Boffin de değildi. Dur bir dakika, nutkuma devam edeceğim. Önce bana biraz zaman ver çünkü sevinçten ağlayacağım. İnsanın sevinçten ağlaması harika bir şey, John."

Boynuna sarılıp bir müddet ağladı, sonra gülerek, "Sanırım artık üçüncüye hazırım, John," dedi.

"Her ne ise ben de üçüncüye hazırım," dedi John.

"inanıyorum ki John," diye devam etti Bella, "inandığıma inandığını. .."

"Yavrucuğum," diye bağırdı kocası neşeyle, "ne çok inanmak bu böyle!"

"Hakikaten öyle değil mi?" dedi Bella tekrar gülerek "Hiç bu kadar çok inanmak olduğunu bilmezdim! Gramerde fiil çeker gibi. Ama bundan daha azı da beni kesmezdi. Tekrar deneyeyim. İhtiyacımız olduğu kadar paraya sahip olduğumuza, hiçbir eksiğimiz olmadığına inandığıma, inandığına inanıyorum, John."

"Kesinlikle doğru, Bella."

"Ama paramız herhangi bir sebeple bu kadar çok olmasa -şu anda alabildiğimiz bazı şeylerden kısmak zorunda kalsak- yine de benim halimden memnun olduğuma inanır mıydın John?"

"Kesinlikle, ruhum."

"Teşekkür ederim, canım, binlerce kere. Senin de benim kadar memnun olacağına," dedi biraz kekeleyerek, "emin olabilirim değil mi John? Ama eminim zaten. Çünkü ben memnun olursam senin de olacağını biliyorum; çünkü sen benden çok daha güçlü, çok daha sağlam, çok daha mantıklı ve cömertsin!"

"Şşş!" dedi kocası, "böyle şeyler söyleme. Her konuda haklı olsan da bu konuda yanılıyorsun. Sana küçük bir haberim var, bir tanem, aslında daha önce söylemem gerekirdi. Gelirimizin kesinlikle şu anki gelirimizden az olmayacağını düşünmek için kuvvetli sebeplerim var."

Normalde bu habere çok daha fazla ilgi gösterirdi; ama birkaç saat önce dikkatini verdiği düğmeye dikmişti gözlerini yine ve kocasının söylediğini adeta duymamış gibi görünüyordu.

"Eee, üçünü de bitirdik artık," diye bağırdı kocası onu teşvik ederek, "seni ciddileştiren bu muydu?"

"Hayır, canım," dedi Bella, düğmeyi çevirip başını iki yana sallayarak, "bu değildi."

"Madem öyle, mübarek kadın, demek bir de dördüncü var!" diye bağırdı John.

"Bu biraz canımı sıkıyordu, ikinci de," dedi Bella, düğmeden gözlerini ayırmadan, "ama bu başka bir tür ciddiyet - çok daha derin ve sakin bir ciddiyet."

Kocası yüzünü ona doğru eğdiğinde o da yüzünü ona doğru kaldırdı ve küçük sağ eliyle kocasının gözlerini kapadı.

"Evlendiğimiz gün babam bize bilinmedik denizlerden gelen gemilerden bahsetmişti hatırlıyor musun?"

"Gayet iyi hatırlıyorum, canım!"

"Sanırım... onların arasında... okyanusta bir gemi... seninle bana... küçük bir bebek getiriyor, John."

6. Bölüm -Yardım Çığlığı

Gece olmuş kâğıt değirmeni durmuştu, etrafındaki yollar ve patikalar, yorgun argın evine dönen insanlarla doluydu. Grup grup erkekler, kadınlar ve çocuklar vardı, yumuşak akşam esintisinde salınıp duran canlı renkler. Çeşitli sesler ve kahkahalar birbirine karışıyor, kulakta, canlı renklerin gözde bıraktığı şen hissi bırakıyordu. Bu canlı tablonun önünde, gökyüzünün pembeliğini yansıtan durgun suya, bir avuç velet taş atıyor, büyüyen halkaları seyrediyordu. Gül rengi akşamda güzel manzara sonsuzca genişliyordu - evine dönen, değirmenden yeni çıkmış işçilerin ardında - gümüşi nehrin ardında - içlerindeki dar patikalarda yürüyenleri göğüslerine kadar suya batmış gibi gösteren, gür, koyu yeşil buğday tarlalarının ardında - sıra sıra çalıların ve ağaç kümelerinin ardında - tepe üzerindeki yeldeğirmenlerinin ardında - gökyüzünün adeta yerle kavuştuğu yere uzanıyordu, insanoğluyla sema arasında devasa bir boşluk yokmuş gibi.

Cumartesi akşamıydı, köy köpeklerinin kendi türlerinin meselelerinden ziyade, insanoğlunun yapıp ettikleriyle ilgilendiği ve aşırı hareketli olduğu saatler. Bakkalda, kasapta, meyhanede, bitmek bilmez bir merak sergilemekteydiler. Hele meyhaneye gösterdikleri özel ilgi, köpek tabiatında sefih hayatına bir meyil olduğunu ima ediyordu sanki; zira orada pek fazla bir şey yenmezdi, köpeklerin birayla tütüne de merakları olmadığından (şarkıda Bayan Hubbard'ın köpeğinin tütün içtiği söylenir gerçi ama kanıtlanmış değildi) geriye tek bir açıklama kalıyordu, cümbüş onlara cazip geliyordu. Dahası içeride akortsuz bir keman çalardı; öyle berbat bir sesi vardı ki kemanın, ötekilerden daha iyi kulağı olan, uzun gövdeli bir av köpeği, ara sıra köşeyi dönüp ulumadan edemezdi. Yine de, o bile tescilli ayyaşların azmiyle meyhaneye dönerdi.

Anlatmaya korkuyorum ama köyde küçük panayırımsı bir şey de vardı. Kendini beyhude yere bütün ülkede sergilemiş, uğradığı hezimet yüzünden üzeri toz toplamış, umutsuz zencefilli çörek, dingildek bir kulübeden yine kendini halka sunuyordu. Barcelano'dan sürüleli uzun zaman olmuş yine de kendilerine yüz dirhem diyecek kadar İngiliz ölçülerinden bihaber, bir küme fındık da öyle. Waterloo Savaşı zamanında kurulmuş ve o gün bu gündür, her yeni savaşa Wellington Dükü'nün burnunu değiştirerek uyum sağlayan bir peep-show, tarih öğrencileri için bir cazibe merkeziydi. Belki de kısmen domuz etiyle beslenen, ortağı Eğitimli Domuz olan, şişman bir kadın saraya gittiğinde giydiği dekolte bir elbiseyle yapılmış, birkaç arşınlık tam boy resmini koymuştu. Pek gaddar bir manzaraydı bu, İngiltere'nin bu köşesinde yaşayan, odun kesenler ve su çekenlerin{42} eğlenceden yana bulup bulacağı buydu. Romatizmanın yerine eğlenceyi koymamalılardı. Romatizmanın yerine ateş ve sıtma koyabilirlerdi ya da eklemlerinin sayısı kadar farklı çeşitte romatizmayı; ama gönüllerine göre eğlenceyi değil.

Bu yoksunluk manzarasından yükselen ve durgun akşam havasına yayılan çeşitli sesler, mesafenin etkisiyle boğuklaşarak, dalga dalga ulaştıkları yerlerde, oluşturdukları tezatla akşama daha da durgun bir hava veriyorlardı. Elleri arkasında nehir kıyısında yürürken, akşamın durgunluğu böylesine kesifti Eugene Wrayburn için.

Bekleyen birinin küçük adımları ve dalgın havasıyla ağır ağır yürüyordu. Bodur söğütlerle su zambakları arasında gidip geliyor, her seferinde durup beklentiyle aynı yöne bakıyordu. "Çok sakin," dedi.

Çok sakindi. Nehir kıyısında koyunlar otluyordu; otları yolarken çıkardıkları koparma sesini daha önce hiç duymadığını düşündü. Aylak aylak durup onlara baktı.

"Bayağı aptalsınız herhalde. Ama hayatınızı sizi tatmin edecek şekilde sürdürebilecek kadar zekiyseniz benden üstünsünüz demektir, ben insan, siz koyun olduğunuz halde!"

Çalıların arkasındaki tarladan gelen hışırtı dikkatini çeldi. "Burada insan ne yapar?" diye sordu kendi kendine, ağır ağır kapıya gidip üzerinden bakarak. "Kıskanç bir kâğıt değirmencisi olacak değil ya! Ülkenin bu kesimi av keyfinden nasibini almamış. Anca balık tutulur burada!"

Tarla daha yeni biçilmişti, san-yeşil zeminde tırpan izleri vardı, samanın taşındığı yerde de tekerlek izleri. Tekerlek izlerini gözleriyle, manzarayı kapatan, köşedeki saman yığınına kadar takip etti.

Saman yığınına kadar gidip arkasına dolansa? Bir şey olmadan olacak mı diye sormak ne manasız! Hem oraya gidip de, yüzüstü yatan bir mavnacıyı telaşlandırmaya lüzum var mıydı?

"Çalılara doğru bir kuş geliyor," diye düşündü ve geri dönüp volta atmaya devam etti.

"Sözünün eri olduğuna inanmasam," dedi Eugene, altı yedi kere gidip geldikten sonra, "beni ikinciye ektiğini düşüneceğim. Ama söz verdi, sözünde durur."

Tekrar su zambaklarına döndüğünde karşıdan geldiğini gördü ve karşılamak için ona doğru ilerledi.

"Geciktin ama içimden mutlaka gelir diyordum, Lizzie."

"Hiçbir maksadım yokmuş gibi köyde oyalanmak zorunda kaldım, bu arada mecburen bir sürü insanla lafladım, Bay Wrayburn."

"Köyün delikanlıları -ve hanımları- dedikoduya bu kadar mı meraklı?" diye sordu, elini tutup kolunun üzerine koyarak.

Lizzie gözleri yerde, yanında ağır ağır yürümeye razı oldu. Ama Eugene elini dudaklarına götürdüğünde, usulca geri çekti.

"Bana dokunmadan sadece yanımda yürüseniz olmaz mı Bay Wrayburn?" Çünkü Eugene'in kolu belinin etrafına dolanmaya başlamıştı bile.

Durdu ve bu ricasını gerçekleştirmesi için yüzüne ciddi ciddi baktı. "Peki, Lizzie, tamam!" dedi Eugene rahat bir tavırla ama içi hiç de rahat değildi, "hemen mutsuz olma, hemen sitem etme."

"Mutsuz olmamak elimde değil ama sitem etmek istemem. Bay Wrayburn, hemen yarın buradan ayrılmanızı rica ediyorum."

"Lizzie, Lizzie, Lizzie!" diye karşı çıktı. "Sitemkâr olmanı bu kadar mantıksız olmana tercih ederim. Gidemem."

"Neden?"

"Sadakatten!" dedi Eugene, uçan ama samimi tavrıyla. "Çünkü bana izin vermezsin. Ben de sitem etmek istemiyorum. Beni burada tutmak için birtakım numaralar çevirdiğinden şikâyet etmiyorum. Ama yapıyorsun, yapıyorsun."

"Rica ederim yanımda yürüyün ve bana dokunmayın," - çünkü kolu yine uzanmaya başlamıştı - "sizinle ciddi bir şey konuşmaya çalışıyorum Bay Wrayburn."

"Senin için imkan dâhilindeki her şeyi yaparım, Lizzie," diye cevap verdi, hoş bir neşeyle kollarını kavuşturarak. "Bak! Napolyon Bonapart, St Helena'da."

"Dün değil evveli gece değirmen çıkışı benimle konuştuğunuzda," dedi Lizzie, vicdanını rahatsız eden ricacı gözlerle, "beni gördüğünüze şaşırdığınızı söylemiştiniz, buraya balık tutmaya geldiğinizi. Doğru muydu?"

"Hayır," dedi Eugene sakin bir tavırla, "kesinlikle doğru değildi. Buraya geldim çünkü seni burada bulabileceğimi duydum birinden."

"Londra'dan neden ayrıldığımı tahmin edebiliyor musunuz Bay Wrayburn?"

"Korkarım, Lizzie," diye cevap verdi açıklıkla, "benden kurtulmak için ayrıldın. Kendime duyduğum sevgiye olumlu bir etkisi olduğunu söyleyemeyeceğim"

"Evet doğru."

"Nasıl bu kadar zalim olabilirsin?"

"Ah Bay Wrayburn!" diye cevap verdi aniden gözyaşlarına boğularak, "ben mi zalimim? Ah Bay Wrayburn, Bay Wrayburn! Bu gece burada olmanız zalimlik değil mi?"

"Dünyadaki bütün iyilik adına -hem kendi adıma bir şey istediğim de söylenemez çünkü ben iyi değilim- böyle kendini üzme!"

"Aramızdaki mesafeyi, farkı düşününce kendimi üzmeyip de ne yapayım? Buraya beni rezil etmek için geldiğinizi söylemişken, kendimi üzmeyip de ne yapayım?" dedi Lizzie yüzünü kapatarak.

Ona hakiki bir nedamet, şefkat ve merhametle baktı. Kendini feda etmesini ve onu kurtarmasını sağlamaya yetecek kadar güçlü bir duygu olmasa da güçlüydü.

"Lizzie! Dünyada bu kadar az şey söyleyerek beni bu kadar etkileyebilecek bir kadın olduğunu bilmezdim. Ama kafanda beni canlandırırken bu kadar katı olma. Senin için neler düşündüğümü bilmiyorsun. Bana nasıl musallat olduğunu, beni nasıl sersemlettiğini bilmiyorsun. Hayatımın başka her alanında aşırı bir hamaratlıkla bana yardım eden lanetli kayıtsızlığımın, burada hiç yardımcı olmadığını bilmiyorsun. Onu öldürdün galiba, bazen onunla birlikte keşke beni de öldürseydin diyorum."

Bu kadar tutkulu ifadelere hazırlıklı değildi Lizzie; içinde kadınsı bir gurur ve sevinç kıvılcımları uyandırmıştı bu sözler. Hatalı olsa da Eugene'in kendisini bu kadar önemsediğini ve onu bu kadar etkilediğini bilmek!

"Üzüldüğümü görmek canınızı sıkıyor, Bay Wrayburn; sizin üzüldüğünüzü görmek de benim canımı sıkıyor. Size sitem etmiyorum. Gerçekten etmiyorum. Benden çok farklı olduğunuz ve bambaşka bir bakış açısından baktığınız için benim gibi hissetmiyorsunuz. Hiç düşünmemişsiniz. Ama sizden rica ediyorum şimdi düşünün, şimdi düşünün."

"Ne düşüneyim?" diye sordu Eugene sızlanarak.

"Beni."

"Bana seni düşünmemenin bir yolunu gösterirsen, her şeyimi baştan aşağı değiştirirsin, Lizzie."

"Öyle demiyorum. Beni başka sınıfa ait biri olarak düşünün, aile onurunuz açısından bakınca görürsünüz, size uzağım. Unutmayın yanımda koruyucum yok, yegane koruyucum asil kalbiniz. Namusuma saygı gösterin. Belli bir konuda bana karşı, bir hanımefendiye karşı hissedebileceğiniz şeyleri hissediyorsanız, bana karşı davranışlarınızda da bir hanımefendiye karşı sergileyeceğiniz cömertliği gösterin. Ben çalışan bir kızım, size ve ailenize layık değilim. Bir kraliçe olduğum için aramızda mesafe olsa bir beyefendi olarak nasıl düşünceli davranırdınız, şimdi de öyle yapın!"

Bu ricadan etkilenmemek için çok adi olmak gerekirdi. Yüzünde pişmanlık ve kararsızlıkla sordu:

"Sana bu kadar çok mu zarar verdim Lizzie?"

"Hayır, hayır. Bana çok büyük iyilik de edebilirsiniz. Geçmişten bahsetmiyorum Bay Wrayburn, şimdiden ve gelecekten bahsediyorum. İki gündür sizi görebilecek bir sürü gözün önünde beni yakından takip ettiğiniz için burada değil miyiz? Bu randevuya tek kurtuluş umudum olduğu için razı olmadım mı?"

"Yine kendime duyduğum sevgi açısından pek olumlu değil," dedi Eugene dertli dertli; "ama evet. Evet, evet."

Nehrin kenarında ayrılış

"Öyleyse size yalvarıyorum, Bay Wrayburn, lütfen buradan gidin. Gitmezseniz beni neye mecbur edeceğinizi düşünün."

Bir iki dakika düşündükten sonra itiraz etti, "Mecbur etmek mi! Seni neye mecbur edecekmişim Lizzie?"

"Beni buradan süreceksiniz. Burada huzurlu bir hayat sürüyorum, saygı görüyorum ve işim iyi. Londra'yı terk ettiğim gibi burayı da terk etmeye zorlayacaksınız beni ve -tekrar peşimden gelirseniz- bundan sonra sığınacağım yeri de terk etmeye zorlayacaksınız."

"Aşığından -kusura bakma bu kelimeyi hakikatin kendisi olduğu için kullanıyorum- kaçmaya bu kadar kararlı mısın Lizzie?"

"Bu kadar kararlıyım," diye cevap verdi kendinden emin ama titriyordu, "böylesi bir aşıktan kaçmaya bu kadar kararlıyım. Bir süre önce burada fakir bir kadın öldü, benden onlarca yaş büyüktü, onu ıslak toprağın üzerinde yatarken buldum tesadüfen. Onunla ilgili bir şeyler duydunuz mu?"

"Sanırım," dedi Eugene, "adı Higden'sa."

"Adı Higden'dı. Çok zayıf ve yaşlı olduğu halde son ana kadar amacına sadık kalmıştı. Son anında bile, o öldükten sonra amacına uygun dav-ranılması için benden söz aldı, o kadar kararlıydı. Onun yaptığını ben de yapabilirim. Bay Wrayburn, beni usandırmak için oradan oraya sürecek kadar zalim olabileceğinize inansam -ki inanmıyorum- ölümüm olursunuz, yapmayın derdim."

Eugene onun güzel yüzüne baktı, kendi yakışıklı yüzünde hayranlık, öfke ve sitem karışımı bir duygu vardı, bunun karşısında -ona gizliden gizliye deli gibi aşık olan- yüreği nicedir onun yüzünden dolup dolup taşan - Lizzie dağıldı. Katılığını korumaya çalıştı ama Eugene bu katılığın gözleri önünde eridiğini görebiliyordu. Tam bu çözülme gerçekleştiğinde ve Eugene onun üzerindeki etkisini tam olarak anladığında, düşecek gibi olan Lizzie'yi tuttu.

"Lizzie! Biraz burada dinlen. Sana sorduğum soruya cevap ver. Beni kendine bu kadar uzak, bu kadar ayrı görmesen, yine seni bırakmaını ister miydin?"

"Bilmiyorum, bilmiyorum. Bana sormayın, Bay Wrayburn. Bırakın döneyim artık."

"Söz veriyorum, Lizzie, hemen geri döneceksin. Söz veriyorum tek başına döneceksin. Bana cevap verirsen sana eşlik etmeyeceğim, peşinden gelmeyeceğim."

"Nasıl cevap vereyim, Bay Wrayburn? Siz bu olduğunuz kişi olmasanız ne yapacağımı nasıl söyleyebilirim?"

"Senin zannettiğin, büyüttüğün kişi olmasam," diye ustaca araya girip kelimeleri değiştirdi, "yine nefret eder miydin benden?"

"Ah, Bay Wrayburn," diye cevap verdi yalvarırcasına, hıçkırarak, "beni biraz tanıyorsanız sizden nefret etmediğimi de bilirsiniz!"

"Senin zannettiğin kişi olmasaydım, Lizzie, bana karşı yine kayıtsız kalır mıydın?"

"Ah, Bay Wrayburn," diye cevap verdi yine önceki gibi, "beni biraz tanıyorsanız bunun doğru olmadığını da bilirdiniz!"

Kızın, Eugene'in koluyla desteklediği vücudunun duruşunda bir şey vardı; Eugene'den merhametli olmasını ve kalbini açmaya zorlamamasını rica eder gibi başını önüne eğdi. Ama Eugene merhamet göstermedi ve onu zorladı.

"Benden nefret ettiğine, hatta bana karşı tümüyle kayıtsız olduğuna inanmayacak kadar iyi tanıyorsam

seni (bahtsız köpeğin teki olsam da!) ayrılmadan önce izin ver bunu da senin ağzından duyayım. Sana göre eşit olsak bana nasıl davranırdın söyle."

"imkânsız, Bay Wrayburn. Sizi nasıl eşitim gibi görürüm? Zihnim sizi eşitim gibi görse de siz eşitim olmazsınız. O zaman sizi ilk gördüğüm geceyi, bana çok dikkatli baktığınız için odadan çıktığım geceyi nasıl hatırlayabilirim? Ya da gece sabaha kavuşurken bana babamın ölüm haberini getirişinizi? Ya da sonra çıktığım evde beni görmeye geldiğiniz akşamları? Ya da eğitimsizliğimi bildiğiniz için eğitim görmeme önayak oluşunuzu? Ya da size takdirle bakışımı, hayret edişimi, ilk başta benimle ilgilenen çok iyi biri olduğunuzu düşünmemi?"

"Sadece 'ilk başta' mı iyi biri olduğumu düşündün, Lizzie? Sonra ne düşündün? Çok kötü olduğumu mu?"

"Onu demiyorum. Öyle bir şey demek istemedim. Ama daha önce benimle konuşmuş herkesten bu kadar farklı biri tarafından fark edilmenin ilk şaşkınlığı ve keyfi geçtikten sonra, sizi bir daha asla görmememin daha iyi olacağını hissetmeye başladım."

"Neden?"

"Çünkü çok farklıydınız," diye cevap verdi alçak sesle. "Çünkü sonu yoktu, umut yoktu. Acıyın bana!"

"Peki beni hiç düşündün mü Lizzie?" diye sordu canı yanmış gibi. "Pek değil, Bay Wrayburn. Bu akşama kadar pek düşünmedim." "Nedenini söyler misin?"

"Bu akşama kadar sizin de düşünülmeye ihtiyacınız olduğunu fark etmemiştim. Ama gerçekten buna ihtiyacınız varsa; bu akşam kendiniz için sarf ettiğiniz o sıfatı yüreğinizin derinliklerinde hissediyorsanız ve bu hayatta ayrılmaktan başka çaremiz olmadığını biliyorsanız, o zaman Allah yardımcınız olsun!"

Kendi aşkını ve çektiği ızdırabı biraz olsun anlatan bu sözlerin öyle büyük bir saflığı vardı ki Eugene üzerinde derin bir etki bıraktı. Ölmüş de mukaddes bir varlığa dönüşmüş gibi tuttu onu kollarında ve adeta bir ölüyü öper gibi tek bir kez öptü.

"Sana eşlik etmeyeceğime ve peşinden gelmeyeceğime söz verdim. Uzaktan da olsa gözkulak olmayayım mı? Asabın bozuk, hava da kararıyor."

"Bu saatlerde yalnız başına gezmeye alışığım, rica ederim böyle bir şey yapmayın."

"Söz veriyorum. Bu gece başka bir söz veremiyorum Lizzie, sadece elimden geleni yapacağımı söyleyebilirim."

"Hem kendinizi hem de beni kurtarmanın tek bir yolu var Bay Wrayburn. Yarın sabah buradan gidin."

"Denerim."

Eugene ciddi bir şekilde bu sözü söylerken, Lizzie elini bir an onun eline bıraktı, sonra arkasını dönüp nehir kıyısında ilerlemeye başladı.

"Şimdi Mortimer buna nasıl inanacak?" diye mırıldandı Eugene, hâlâ aynı yerde duruyordu. "Ben kendim inanabiliyor muyum sanki?"

Gözlerine kapattığı ellerinde gözyaşları olmasından bahsediyordu. "Beni bu kadar gülünç bir durumda gören olmaz inşallah!" diye düşündü sonra. Bir sonraki düşüncesiyse, gözyaşlarının sebebine karşı artan bir güceniklikten kök sürdü.

"Ben de onun üzerinde müthiş bir güç kazandım, istediği kadar ciddi olsun!"

Kızın, onu bakışları altında çözülen yüzünün ve vücudunun teslimiyetini hatırlattı bu düşünce. Sahneyi ikinciye gözünde canlandırdığında, zaafın itirafında ve cazibesinde, hafif bir korku görür gibi oldu.

"Hem o da beni seviyor. Bu kadar ciddi biri, tutkusunu da çok ciddiye alıyor olmalı. Bir konuda güçlü, bir

konuda kararsız, bir konuda zayıf olmak gibi bir tercihi olamaz. Ben nasıl kendi tabiatıma göre davranıyor-sam, o da kendi tabiatına uymak zorunda. Benim tabiatım nasıl bana zorluk ve cezalar veriyorsa, onunki de ona veriyor olmalı."

Bu fikri takip ederek kendi tabiatına döndü. "Ya onunla evlenseydim. Muhterem Babamla aramızdaki saçma duruma meydan okumayı göze alıp, Lizzie'yle evlendiğimi MB'ye haber vererek onun muhterem hayretlere mucip olmasına sebebiyet verseydim, kendisi acaba hukukçuya karşı nasıl bir sav öne sürerdi? 'Sıkılacağını düşündüğün için biraz para ve mevki sahibi biriyle evlenmedin. Parası ve mevkii olmayan biriyle evlenince sıkılmayacak mısın? Kendinden emin misin?' Hukukçu da bunun karşısında, adli itirazda bulunmasına rağmen, içten içe, 'MB bu savında haklı. Kendimden emin değilim,' diye itiraf etmek zorunda kalırdı."

Bu hafif tonu yardıma çağırmış olmanın bile edepsiz ve değersiz bir şey olduğunu hissetti ve karşısına Lizzie'yi koydu.

"Yine de," dedi Eugene, "bu hissimin sahici olmadığını, kendime rağmen onun güzelliği ve değeri sayesinde içimde uyanmadığını ve ona sadık kalmayacağımı söyleyen biri çıksa alnını karışlardım (Mortimer hariç). Bu gece karşıma, bana böyle bir şey söyleyecek ya da onun aleyhinde bir şey söyleyecek birisi çıksın hele; çünkü şu acınacak haldeki Wrayburn'le didişip durmaktan öyle bıktım ki başkasıyla didişmeyi tercih ederim. 'Eugene, Eugene, Eugene, bu iş fena!' Hıh! Mortimer Lightwood çanları çalıyor yine, bu gece kulağa çok melankolik geliyorlar."

Yürürken kendine meşgul olacak başka bir konu buldu. "Seni hıyarağası," dedi sabırsızca, "babanın kafasına göre sana bulduğu bir kadınla, senin kendi kendine bulduğun, ilk gördüğün andan itibaren gittikçe artan bir ilgiyle peşine takıldığın bir kadın arasında ne gibi bir benzerlik olabilir ki? Öküz! O kadar da mı kafan çalışmıyor?"

Ama tekrar, az önce öğrenmiş olduğu gücüne ve Lizzie'nin kalbini ona ilk olarak açmış olmasına geri döndü. Gitmeye filan kalkışmamak, onu bir kere daha denemek gibi fütursuz bir neticeye ulaştı. Bir kez daha duyar gibi oldu o sesi, "Eugene, Eugene, Eugene, bu iş fena!" Sonra kendi kendine söylendi, "Keşke Lightwood'un sesini susturabilsem, kulağa matem çanı gibi geliyor."

Başını kaldırdığında yeni ayın yükseldiğini gördü, yıldızlar da san ve kızıl tonlarında kırpışmaya başlamışlardı, yaz gecesinin sakin laciverdine renk katarak. Hala nehir kıyısındaydı. Aniden arkasına döndüğünde adamın biriyle burun buruna geldi ve çarpmamak için bir adım geri atmak zorunda kaldı. Adam omzunda kırık bir kürek ya da direk gibi bir şey taşıyordu, Eugene'e hiç aldırış etmeden yanından geçip gitti.

"Hey, birader!" diye arkasından bağırdı Eugene, "kör müsün?"

Adam hiç cevap vermeden yoluna devam etti.

Eugene Wrayburn, elleri arkasında, düşünceleri maksadında, aksi istikamete devam etti. Koyunları ve kapıyı geçti, köy seslerini duymaya başladı, köprüye geldi. Köy ve değirmen gibi, kaldığı han da nehrin karşı tarafında değil, yürüdüğü yakasındaydı. Ama öteki yakadaki sazlıkların ve su birikintisinin daha sakin bir yer olduğunu bildiğinden ve gürültüyü de kalabalığı da kaldıracak halde olmadığından karşıya geçip yoluna oradan devam etti: Gökyüzünde birer birer tutuşturuluyormuş gibi görünen yıldızlara ve aynı yıldızların derinliklerinde yakılıyormuş gibi göründüğü nehre bakarak yürüdü. Bir söğüdün gölgelediği bir iskele ve orada bağlı duran bir tekne, yanından geçerken gözüne çarptı. Teknenin durduğu yer öyle karanlıktı ki orada ne olduğunu anlamak için durmak zorunda kalmıştı, sonra yoluna devam etti.

Nehrin çalkantısı, huzursuz düşüncelerinde de benzer bir kıpırtı oluşturuyordu sanki. Elinden gelse düşüncelerini uykuya yatırmak isterdi ama onlar da nehir gibi hareket halindeydi ve güçlü bir akıntıyla tek bir yöne akın ediyorlardı. Ayın altında çalkantının beklenmedik bir biçimde kesilmesi, sonra başka bir şekilde, başka

bir sesle devam etmesi gibi düşüncelerinin de bazıları diğerlerinden dizginsizce kopup, kötülüklerini gözler önüne seriyordu. "Evlenmek imkânsız," dedi Eugene, "bırakmak da imkânsız! Açmaz!"

Yeterince uzaklaşmıştı. Geriye dönmeden önce, sudan yansıyan geceyi seyretmek için kıyıda durdu. Bir anda korkunç bir çatırtıyla sudan yansıyan gece buruştu, gökyüzünde alevler uçuştu, ay ve yıldızlar gökyüzünden düştü.

Yıldırım mı çarpmıştı? Kafasında tam oluşmamış böyle belirsiz bir düşünceyle, gözlerini kör eden, canını ezen darbeler altında arkasını döndü ve kaili kırmızı boyun bağından yakaladı -tabii üzerine fışkıran kanından bu rengi almamışsa.

Eugene çevik, hareketli ve uzmandı; ama ya kolları kırılmış ya da felç olmuştu, arkaya sarkmış kafasıyla adama tutunmaktan başka bir şey yapamıyor, inip kalkan gökyüzünden başka bir şey göremiyordu. Saldırganı da kendisiyle çekerek kıyıdan aşağı yuvarlandı, sonra bir büyük darbe sesi daha geldi, bir şapırtı ve her şey bitti.

Lizzie Hexam da gürültüden, sokaktaki Cumartesi kargaşasından kaçmış, gözyaşları kuruyana kadar nehir kıyısında tek başına yürümeyi tercih etmişti, böylece biraz toparlanacak, eve döndüğünde hasta ya da keyifsiz göründüğünü duymaktan kendini kurtaracaktı. Kalbinde en ufak bir kırgınlık ya da kötü niyet olmadığından, bu saatin ve yerin huzurlu durgunluğu, iyileştirici bir etkiyle ruhuna işlemişti. Kafasını boşaltmış, rahatlamıştı. Tuhaf bir ses duyduğunda o da tam eve dönmek üzereydi.

Sesi duyduğunda irkilmişti çünkü darbe sesine benziyordu. Kıpırdamadan durup dinledi. Gecenin sessizliğinde darbeler öyle ağır, öyle zalim iniyordu ki içi bulandı. Ne yapacağını bilmeden dinlerken bir sessizlik oldu. Tekrar kulak kabarttığında hafif bir inilti ve nehre düşen birinin çıkardığı sesi duydu.

Eski cesur hayatı ve alışkanlıkları onu hemen harekete geçirdi. Etrafta onu işitecek kimse olmadığından nefesini yardım çağırmaya harcamadı ve derhal seslerin geldiği yöne koştu. Kendisiyle köprü arasında bir yerdeydi ama zannettiğinden daha uzaktaydı; gece çok sessiz olduğundan su, sesleri uzaklara taşımıştı.

Nihayet yeşil kıyının fazlaca çiğnenmiş bir yerine ulaştı, yerde tahta ve giysi parçaları vardı. Eğildiğinde otların kanlı olduğunu gördü. İzleri takip ettiğinde kıyının kan içinde olduğunu gördü. Gözleriyle akıntıyı takip ettiğinde, aya dönmüş, akıntıyla sürüklenen kanlı bir yüz gördü.

Şükürler olsun yüce rabbime, o eski kötü günler nihayet bir hayra vesile olacak! İster kadın olsun ister erkek, o sürüklenen yüz her kime aitse, Allahım bu zavallı ellerime kuvvet ver de onu ölümden kurtarayım, sevdiklerine kavuşturayım!

Bu dua bütün ateşliliğine rağmen onu bir an olsun durdurmamıştı. Daha bu düşünce kafasında peydahlanır peydahlanmaz harekete geçmişti bile, hızla, maharetle, metanetle -çünkü metanet olmasa hiçbir şey yapamazdı- hemen söğüdün altında, kazıklara bağlı duran kayığa koştu.

Eski talimli elinin bir dokunuşuyla, eski talimli ayağının bir adımıyla, hafif vücudunun talimli dengesiyle kayığa binivermişti. Yoğun karanlık gölgeye rağmen bir bakışta, kırmızı tuğladan bahçe duvarının üzerindeki kürekleri seçti. Onları alır almaz fırladı (ipi peşinden sürükleyerek) ve kayık mermi gibi ayışığına açıldı. İngiliz sularında daha önce bir kadının böyle kürek çektiği görülmemişti.

Hızını azaltmadan omzunun üzerinden dikkatle süzülen yüzü aradı. Boğuşma yerini geçmişti -solunda kayığın kıçındaydı- sağında köy yolunun bittiği noktayı, neredeyse dosdoğru nehre inen bayırı geçmişti; köyün sesleri yine azalıyordu, yavaşladı; kayık ilerlerken çepeçevre her yerde yüzü arıyordu.

Artık sadece kayığı akıntıya bırakmış, kürekleri kaldırmış bekliyordu. Yüz kısa sürede görünmezse dibe battığını ve üzerinden geçebileceğini biliyordu. Onunki gibi talimli olmayan gözler, birkaç kulaç ötede gördüğü şeyi asla göremezdi. Boğulan adamın yüzeye çıktığını, belli belirsiz çırpındığını ve adeta içgüdüyle yüzeyde kalmak için sırtüstü döndüğünü gördü. Daha önce belli belirsiz gördüğü yüzü yine belli belirsiz gördü.

Kararlı bakışlarla, doğru anı kollayarak, iyice yaklaşmasını bekledi; sonra tek bir hareketle kürekleri çıkardı, kayığın kıçına gidip çömeldi. Birincide neresinden tutacağım bilemediği için bedeni kaçırdı. İkincide kanlı saçlarından yakaladı.

Ölmemişse bile kendinde değildi; tanınmaz hale gelmişti ve suda koyu kırmızı izler bırakıyordu. Hareket edemediğinden onu kayığa çekmesi imkânsızdı. Onu sıkıca bağlamak için arkaya eğilmesiyle bütün nehir kıyılan korkunç çığlığıyla inledi.

Ama doğaüstü bir ruhun ve gücün etkisine girmiş gibi onu sıkıca bağladı, yerine oturdu ve kayığı çekebileceği en yakın sığlığı bulmak için can hıraş küreklere asıldı. Canhıraş ama deli gibi değil çünkü bir an olsun ne yapacağını şaşırırsa kaybedeceğini biliyordu.

Kayığı kıyıya çekti, suya atladı, ipi çözdü, katıksız bir kuvvetle onu kaldırıp kayığın zeminine yatırdı. Her tarafında korkunç yaralar vardı, elbisesinden kopardığı parçalarla bunları sardı. Yoksa, hala hayattaysa, onu en yakın yardım yeri olan hanına götürene kadar kan kaybından ölebilirdi.

Bütün bunları büyük bir hızla yaptıktan sonra, şekli bozulmuş alnını öptü, ızdırapla yıldızlara baktı ve hakkını helal etti ve "affedilecek bir şey yapmışsa" onu affetti. Sadece o an kendisini düşünmüştü, o zaman da onun uğruna.

O eski günlere şükürler olsun, bir dakika bile kaybetmeden kayığı tekrar yüzdürebiliyorum, akıntıya karşı kürek çekebiliyorum! Yüce Rabbim, yalvarırım benim sayemde ölümden kurtulsun ve günün birinde onu çok sevecek birine kavuşsun, ama kimse onu benden daha fazla sevemez!

Küreklere asıldı -kuvvetli çekiyordu ama savruk değil- gözlerini de nadiren onun üzerinden kaldırıyordu. Yaralanmış yüzünü görecek şekilde yatırmıştı onu; öyle şekilsizleşmişti ki bu yüz, öz annesi görse üzerini kapatırdı ama onun gözlerinde her türlü bozulmanın üzerindeydi.

Kayık, hanın tatlı bir meyille suya inen çimenliğine dokundu. Pencerelerde ışıklar yanıyordu ama dışarıda kimse yoktu. Kayığı bağladı ve bir kez daha katıksız bir kuvvetle onu sırtladı, içeri girene kadar da bırakmadı.

Cerrahlar çağırıldı. Kafasını kucağına almıştı. Eskiden hep duyardı, doktorlar kendinde olmayan yaralıların ellerini kaldırırmış, ölmüşse bırakırmış. Doktorların, kırılmış, yaralanmış elini kaldırıp bırakacağı korkunç anı beklemeye koyuldu.

İlk cerrah geldi ve muayeneye başlamadan önce sordu, "Kim getirdi?"

"Ben getirdim, efendim," dedi Lizzie ve bütün bakışlar ona çevrildi.

"Sen mi canım? Bu ağırlığı değil taşımak kaldıramazsın bile."

"Başka zaman olsa kaldıramam belki ama bu sefer kaldırdım."

Cerrah ona büyük bir ilgi ve biraz da merhametle baktı. Ciddi bir yüzle baştaki yaralara ve kırık kollara dokunduktan sonra, eli tuttu.

Ah! Bırakacak mı?

Kararsız kalmış gibiydi. Eli tutmadı ama usulca bıraktı, bir mum aldı, baştaki yaralara ve gözbebeklerine daha yakından baktı. Sonra mumu bırakıp eli tekrar tuttu. O sırada diğer cerrah da içeri girdi. Aralarında fısıldaştılar ve bu sefer eli ikinci tuttu. O da hemen bırakmak yerine bir müddet tutmaya devam etti ve sonra usulca yerine koydu.

"Zavallı kızla ilgilenin," dedi birinci cerrah. "Kendinde değil. Ne görüyor ne de işitiyor. Kendisi için daha iyi. Kendine getirmeye uğraşmayın; sadece buradan götürün. Zavallıcık! Çok yürekli bir kız ama kalbini bir ölüye

kaptırmış. İhtimam gösterin."

7. Bölüm -Kabil Olmaktansa Habil Olmak Yeğdir

Plashwater Weir-Değirmeni Savağı'nda gün ağarıyordu. Yıldızlar hâlâ görülebiliyordu ama doğuda gece ışığına benzemeyen donuk bir aydınlık vardı. Ay batmış, nehir kıyılan arasına sis çökmüştü; sisin arasında ağaçlar ağaç hayaletleri, su su hayaleti gibi görünüyordu. Toprağın da soluk yıldızların da hordağımsı bir hali vardı; doğudaki, sıcaklık ya da renkten yoksun, soğuk aydınlık bir ölünün gözleri gibi fersizdi.

Belki de savağın kıyısında duran Mavnacıya böyle gelmişti. Zira serin bir esinti çıkıp, hayalet ağaçlarla suyu titreten ya da tehdit eden bir şeyler fısıldayarak geçtiğinde, Bradley Headstone o yöne bakmaktaydı.

Arkasını dönüp bekçi kulübesinin kapısını yokladı. içeriden kilitlenmişti.

"Benden mi korkuyor?" diye mırıldandı kapıyı çalarken.

Haydut Riderhood çok geçmeden kalktı ve sürgüyü açıp onu içeri aldı.

"Vay, Öpöteki, ben de seni kayboldun sanıyordum! İki gecedir yoksun! Neredeyse beni atlattığını düşünmeye başlayacaktım, gazetelere ilan verecektim."

Bradley'in yüzü bu ima karşısında öyle karardı ki Riderhood sözlerini yumuşatarak iltifata çevirmekte fayda gördü.

"Yok ama sen öyle bir adam değilsin," diye devam etti, başını duygusuzca iki yana sallayarak. "Öyle oyun oynar gibi kendi kendimi bu komik fikirle eğledikten sonra kendi kendime ne dedim bil? Dedim ki 'Şerefli bir adamdır o.' Aynen böyle dedim. 'iki kat şereflidir.'"

İlginçtir Riderhood ona hiç soru sormadı. Kapıyı açarken yüzüne bakmıştı, şimdi (çaktırmadan) tekrar baktı ve bu bakmalar sonucu soru sormamaya karar verdi.

"Kahvaltıdan önce biraz kestirmek istermişsin gibi göründün bana," dedi Riderhood. Misafiri oturmuş, çenesini ellerine dayamış, gözlerini yere dikmişti. Yine ilginçtir, Riderhood konuşurken ona bakınama bahanesi bulmak için odadaki kıt mobilyayı düzeltmeye koyuldu.

"Evet. Uyusam iyi olacak," dedi Bradley duruşunu değiştirmeden.

"Ben de bunu tavsiye ederdim, efendi," diye onayladı Riderhood. "Boğazın filan kurudu mu?"

"Evet. Bir içki fena olmaz," dedi Bradley; ama aklı pek burada değil gibiydi.

Bay Riderhood şişesini çıkardı, bir sürahi su getirdi ve içkiyi hazırladı. Sonra battaniyesini silkip güzelce yaydı ve Bradley üzerindekileri çıkarmadan yatağa uzandı. Bay Riderhood, şiirsel bir edayla tahta iskemlesinde, geceki uykunun kemiklerini sıyıracağını söyleyerek pencere kenarındaki yerini aldı; ama yine önceki gibi derin uykuya dalana kadar dikkatle misafirini gözledi. Sonra ayağa kalkıp yanına gitti ve gün ışığında her yerini iyice inceledi. Gördüklerini özetlemek için dışarı çıktı.

"Kollarından biri dirseğin altından yırtılmış, öteki omzundan sökülmüş. Birisi üzerine fena asılmış, gömleği yakasından olduğu gibi yırtılmış. Çimde yuvarlanmış, suya düşmüş. Her yeri leke içinde, ne lekesi olduğunu biliyorum, kimden geldiğini de. Peh!"

Bradley uzun uzun uyudu. Öğleden sonra aşağı geçmek isteyen bir mavna geldi. Ondan önce iki yöne de mavnalar geçmişti ama savak bekçisi haber sormak için sadece bu mavnaya seslendi, hassas bir zaman ölçümü yapmıştı sanki. Mavnadaki adamlar ona haberi verdiler, hatta iyice ayrıntısına girmek için biraz oyalandılar.

Bradley'in yatmasıyla kalkması arasında on iki saat geçmişti. Bradley'in evden çıktığını gören Riderhood, gözlerini kısıp savağa bakarak, "Az uyumadın sen de!" dedi.

Bradley gelip ahşap manivelanın üzerine oturdu ve saati sordu. Rider-hood, ikiyle üç arası olduğunu söyledi.

"Ne zaman ayrılabilirsin burdan?" diye sordu Bradley.

"Yarın değil öbürsü gün."

"Daha önce olmaz mı?"

"Olmaz."

İki taraf da bu ayrılma meselesine büyük önem atfeder gibiydi. Riderhood olumsuzluğu vurgulamak için başını uzata uzata sallayarak, "O-o-o-olmaz, efendi," diye cevabını vurguladı.

"Bu gece gideceğimi söyledim mi sana?" diye sordu Bradley.

"Hayır," dedi Riderhood neşeli, uysal, muhabbetçi bir tavırla, "söylemedin. Diyecektin de unuttun herhalde. Yoksa hiç şüpheye düşer miydin?"

"Güneş batarken gideyim diyorum," dedi Bradley.

"Madem öyle iki lokma bir şeyler atıştır," dedi Riderhood. "Gel içeri."

Bay Riderhood'un müessesesinde masa örtüsü yayma gibi bir formaliteye uyulmadığından, 'iki lokma' bir dakikada ikram ediliverdi; kocaman bir tepside, devasa bir böreğin dörtte üçünün, iki çakının, bir toprak testinin ve büyük, kahverengi şişede biranın çıkarılmasından ibaretti.

İkisi de yeyip içtiler ama Riderhood çok daha bol yedi. Dürüst adam tabak kullanmak yerine, börekten kestiği iki iri, üçgen parçayı doğrudan masanın üzerine koymuştu; birini kendi önüne ötekini misafirin önüne. Alttaki kalın kısmı tabak yerine kullanıp, dökülmüş içleri bol bulamaç onun üzerine boşalttı, böylece her ikisi de hem bol miktarda içi hem de kalın kıtır kısmı yedikten sonra, masanın üzerine dökülen salçayı bıçağıyla sıyırıp sıyırıp, damlatmamaya çalışarak ağzına götürmeye başladı.

Bradley Headstone bu faaliyetleri öyle beceriksizce sürdürüyordu ki Haydut uyarmadan edemedi.

"Dikkat et! Elini keseceksin!"

Ama bu uyarı çok geç gelmişti çünkü Bradley tam o anda elini kesiver-di. Yine büyük talihsizlik eseri, Riderhood'dan parmağını bağlamasını istemek üzere iyice yanına sokulduğunda, acıdan elini silkeleyerek, Riderhood'un kıyafetlerini kan içinde bıraktı.

Yemek bittiğinde, böreklerden ve donmuş sostan kalanlar, tepsiye geri konulduğunda, böylelikle tam bir tutumluluk sergilendiğinde, Riderhood kupasını birayla doldurup kana kana içti. Sonra Bradley'e baktı ama kötü kötü.

"Öpöteki!" dedi boğuk bir sesle. Eğilip kolunu dürteledi. "Haberin nehirde senden önce geldi."

"Ne haberi?"

"Bil bakalım," dedi Riderhood, yüzüne gelen bir yumruğu savuşturmak için başını geri çekermiş gibi yaparak, "bil bakalım cesedi kim bulmuş? Tahmin et."

"Ben tahminden yana pek iyi değilimdir."

"Kız bulmuş. Yaaa! Seni yine mat etti. Kız bulmuş." Bradley Headstone'un yüzünün aniden burulması ve üzerinde aniden patlayan sıcak öfke, bu haberin içine nasıl işlediğini gösteriyordu. Ama iyi ya da kötü tek kelime etmedi. Sadece karanlık karanlık gülümsedi ve ayağa kalkıp pencereye yaslanarak dışarı bakmaya başladı. Riderhood onu gözleriyle takip ediyordu. Sonra bakışlarını kendi kanlı kıyafetine indirdi. Riderhood, tahminden

yana Bradley'den daha iyiydi.

"O kadar uykusuz kaldım ki," dedi öğretmen, "izninle biraz daha yatayım."

"Paşa gönlün bilir, Ötöteki!" diye cevap verdi ev sahibi, tekmil misafirperverlikle. Misafir onun cevabını beklemeden uzanmıştı bile, güneş batana kadar da yatakta kaldı. Yolculuğuna devam etmek üzere kalktığında, ev sahibini çekek yerinin yanındaki çimlerin üzerine onu bekler buldu.

"Yeniden konuşmamız icap ederse," dedi Bradley, "geri gelirim. İyi geceler!"

"Bundan iyisi can sağlığı," dedi Riderhood arkasına dönerek, "iyi geceler!" Ama öteki yola koyulduğunda, tekrar arkasına dönüp gözlerini kıstı ve fısıltıyla ekledi: "İzinli olsam da olmasam da öyle elini kolunu sallaya sallaya gitmene izin veremem. Bir kilometre sonra yakalanın seni."

Aslında o gün akşam vakti izinliydi, yedeği on beş dakika sonra geldi. Görev süresinin bitmesini beklemeden, nöbeti yedeğinden devralmaya geldiğinde geri ödemek üzere ondan bir saat borç alan Riderhood, hemen Bradley Headstone'un peşine düştü.

Bradley'den daha iyiydi iz sürme konusunda. Pusuya yatmak, beklemek, gözlemek, kollamakla geçmişti ömrü, işini de iyi bilirdi. Bekçi kulübesinden çıktıktan sonra öyle hızlı yürüdü ki bir dahaki savağa gelene kadar Bradley'e iyice yaklaştı - kendi uygun gördüğü kadar yakma. Adamı sık sık arkasına bakıyordu ama takip edildiğinin farkında bile değildi. Araziden nasıl faydalanacağını, ne zaman çalıları, ne zaman duvarı araya alacağını, kafasını ne zaman eğeceğini biliyordu ve bahtsız Bradley'in ağır algısına sığmayacak binbir türlü hilesi vardı.

Ama Bradley'in bir hareketi karşısında o da hileleri de kalakaldı. Nehir kıyısında yeşil bir yola sapmıştı Bradley - içiçe geçmiş dikenler, fundalar ve böğürtlenlerle kaplı, küçük bir korunun kıyısında, devrilmiş bir sıra ağacın soyulmuş gövdelerinin sıra sıra dizili durduğu ıssız bir yerdi burası -ve küçük bir çocuk gibi ağaçların üzerine çıkıp çıkıp inmeye başlamıştı ama belli ki bir çocukla aynı maksatla ya da hiç maksatsız yapmıyordu bu hareketi.

"Ne iş peşindesin?" diye mırıldandı Riderhood, içine sindiği hendeğin içinde çalıları eliyle biraz aralayarak Çok geçmeden ilginç bir cevap geldi öğretmenin hareketlerinden. "Bir yaşıma daha girdim!" diye bağırdı Riderhood, "suya girecek!"

Bradley ağaç gövdeleri üzerinden geri dönmüş, su kenarına inmiş, çimlerin üzerinde soyunmaya başlamıştı. Bir an kaza süsü verilmeye çalışılan bir intihar gibi göründü bu yaptığı. "Ama öyle olsa o kütüklerin arasından o bohçayı almazdın!" dedi Riderhood. Yine de suya giren adam şöyle bir dalıp, iki üç kulaç attıktan sonra geri dönünce rahatladı. "Senden biraz daha para sızdırmadan bu kadar çabuk kaybetmek istemezdim," dedi hisli hisli.

Başka bir hendekten (adam konumunu değiştirdiğinde o da hendeği değiştirmişti) çalıların arasında, kendine en keskin gözlerin bile göremeyeceği kadar küçük bir gedik aralayarak, giyinen adamı seyretti. Giyinmesi bitip de ayağa kalktığında, o eski Mavnacı değil bambaşka bir adam olduğunu görerek hayret etti.

"Aha!" dedi Riderhood. "O geceki kıyafetler. Anladım. Şimdi çok iyi anladım. Seni kurnaz. Ama ben senden daha kurnazım."

Adam giyindikten sonra otların arasına çömelip bir şeyler yapmaya başladı ve yine koltuğunun altında bir bohçayla ayağa kalktı. Büyük bir dikkatle etrafına baktıktan sonra nehir kıyısına gidip, olabildiğince az ses çıkararak bohçayı olabildiğince uzağa attı. O nehrin dönemecinde gözden kaybolana kadar saklandığı hendekten çıkmadı Riderhood.

"Şimdi," diye kendi kendisiyle müzakere etmeye başladı, "seni mi takip edeyim yoksa şimdilik seni

bırakıp balığa mı çıkayım?" Bu esnada tedbir olarak onu göz önünde bulundurmak için peşinden gidiyordu. "Seni şimdilik bıraksam," dedi Riderhood takibi bırakmadan, "bana tekrar gelineni sağlayabilirim ya da ne yapıp edip seni bulabilirim. Balığa çıkmaz-sam başkaları çıkabilir. Şimdilik seni bırakıp balığa çıkacağım!" Bunu söyledikten sonra takibi aniden bırakıp arkasını döndü.

Pek uzun süreliğine olmasa da şimdilik bıraktığı sefil adam Londra'ya doğru yoluna devam etti. Bradley duyduğu her sesten, gördüğü her yüzden şüpheleniyordu ama kan dökenlerin çoğunda olduğu gibi bir büyüye kapılmış, hayatında pusuya yatmış asıl tehlikeyi görmüyordu ama onun da zamanı gelecekti. Riderhood'u sürekli düşünüyordu - ilk buluştukları geceden beri düşüncelerinden çıkmamıştı ama Riderhood düşüncelerindeki bir takipçi olarak yoktu ve Bradley onu kafasındaki yere oturtmak için bin-bir zahmetle öyle yöntemler bulmuş, onu oraya yerleştirmek için öyle gayret sarf etmişti ki başka bir yerde olabileceğini aklı alınıyordu. Kan dökenin boşu boşuna mücadele ettiği bir başka büyü de budur. Elli türlü kapıdan yakalanabilir. Büyük zahmetler ve kurnazlıkla bu kapıların kırk dokuzuna kilit vurur ama ellincinin ardına kadar açık durduğunu göremez.

Pişmanlıktan daha yorucu ve yıpratıcı bir ruh halindeydi şimdi. Pişmanlık duymuyordu hiç, ama bu intikam meleğini kendinden uzak tutmayı başaran caniler bile işledikleri cinayeti tekrar tekrar düşünmekten ve daha mükemmel bir şekilde gerçekleştirdiklerini hayal etmekten kendilerini alamaz. Katillerin savunmalarında ve itiraflarında, söyledikleri her yalanda bu işkencenin izi sürülebilir. Bu suçu isnat edildiği şekilde işleseydim, falanca hatayı yapar mıydım? Bana isnat edildiği şekilde işleseydim, bu yalancı, hain şahidin ifadesinde yer alan savunmasız bölgeyi açıkta bırakır mıydım? Sürekli kendi suçundaki zayıf noktaları bulan ve iş işten geçtiği halde onları güçlendirmeye çabalayan sefilin cinayeti, bir kere değil binlerce kere işlene işlene iyice ağırlaşır, öte yandan karanlık ve pişmanlık bilmeyen tabiattaki biri için en büyük ceza budur.

Nefretine ve intikamına sıkı sıkı zincirlenmiş olan Bradley yükünü sırtlanmış, her iki duyguyu da nasıl bu yaptığından çok daha iyi tatmin edebileceğini düşünüp duruyordu. Daha iyi bir alet kullanabilirdi, yeri ve zamanı daha iyi seçebilirdi. Karanlıkta nehir kıyısında bir adama sırtından vurmak gayet iyiydi ama anında etkisiz hale getirmek gerekirdi, halbuki o dönüp saldırganının yakasına yapışmıştı; bu yüzden de yardım gelmeden önce işi bitirip ondan kurtulmak için canını tam almadan alelacele nehre atması gerekmişti. Tekrar yapacak olsa böyle yapmamak gerekirdi. Mesela kafası bir müddet suyun altında tutulabilirdi. Mesela ilk darbe daha sert indirilebilirdi. Mesela vurulabilirdi. Mesela boğazlanabilirdi. Mesela, mesela, mesela. Zincirlenmiş olduğu bu fikirden kurtulmak dışında her şey mümkündü.

Okul ertesi gün tekrar açıldı. Öğrenciler, öğretmenlerinin yüzünde neredeyse hiçbir değişiklik görmüyorlardı çünkü eskiden de o zahmetle düşünme ifadesi olurdu bu yüzde. Ama o derslerini verirken suçunu yeniden ve daha iyi işliyordu sürekli. Elinde bir parça tebeşirle karatahtanın önünde durakladığında yeri düşünüyordu, su daha derin olamaz mıydı, düşüş daha sert olamaz mıydı, biraz daha yüksekten ya da alçaktan. Tahtaya bir iki çizgi çizip kafasından geçeni göstermek geçiyordu içinden. Tekrar tekrar cinayeti işliyor, her seferinde daha geliştiriyordu, dualarda, ezberden aritmetik yaparken, sözlülerde, gün boyu.

Charley Hexam artık başka bir okulda, başka bir müdürün yanında öğretmendi. Akşamleyin Bradley bahçesinde yürürken, küçük, tatlı Bayan Peecher onu perdesinin arkasından seyrediyor, baş ağrısına iyi gelen tuzlarından ödünç vermeyi düşünüyordu ki sadık eşlikçisi Mary Anne elini kaldırdı.

"Evet Mary Anne?"

"Genç Bay Hexam, Bay Headstone'u görmeye geliyor, öğretmenim."

"Çok güzel, Mary Anne."

Mary Anne yine kolunu kaldırdı.

"Konuşabilirsin, Mary Anne."

"Bay Headstone, genç Bay Hexam'ı evine buyur etti, öğretmenim ama kendisi onu beklemeden içeri girdi, şimdi genç Bay Hexam da girdi ve kapıyı kapattı."

"Aferin Mary Anne."

Mary Anne'in, eski zamanların hareketli telgraf direklerini andıran kolu tekrar kalktı.

"Daha ne var Mary Anne?"

"Herhalde karanlıkta oturuyorlar, Bayan Peecher, çünkü salonun perdesi çekili ve ikisi de açmıyor."

"Zevkler ve renkler tartışılmaz," dedi iyi yürekli Bayan Peecher, derli toplu, metodik yeleğine koyduğu eliyle bastırdığı hüzünlü bir iç çekişle, "zevkler ve renkler tartışılmaz, Mary Anne."

Karanlık odaya giren Charley, eski dostunu sarı gölgede görünce bir an durakladı.

"Gel içeri Hexam, gel."

Charley kendisine uzatılan eli sıkmak için ilerledi ama yine durakladı. Öğretmenin büyük bir gayretle yüzüne kaldırdığı kan çanağı gözleri, meraklı bakışlarıyla karşılaştı.

"Bay Headstone neyiniz var?" "Neyim mi var? Nasıl?"

"Bay Headstone, haberleri duymadınız mı? Bay Eugene Wrayburn denen şu adam hakkında. Öldüğünü duymadınız mı?" "Ölmüş öyle mi?" diye bağırdı Bradley.

Genç Hexam durduğu yerden ona baktığı için, önce dudaklarını ıslattı, gözlerini odada gezdirdi, sonra eski öğrencisine baktı ve gözlerini aşağı indirdi. "Saldırıya uğradığını duymuştum," dedi Bradley, kımıldanan ağzını zaptetmeye çalışarak, "ama sonunu duymamıştım."

"Bu iş olduğunda," dedi oğlan sesini alçaltıp bir adım daha yaklaşarak, "siz neredeydiniz? Yok! Bunu sormuyorum. Bana söylemeyin. Eğer bana itirafta bulunmaya kalkarsanız, tek kelimesini bile saklamam, Bay Headstone. Haberiniz olsun' Her şeyi anlatırım. Her şeyi."

Sefil mahlûk bu şekilde terk edilmenin etkisiyle sarsıldı. Üzerine gözle görülür bir gölge gibi tam ve mutlak bir yalnızlık, kimsesizlik çöktü.

"Konuşacak biri varsa o da benim," dedi oğlan. "Siz konuşmaya kalkarsanız kendi aleyhinize olur. Bundan böyle sizinle neden görüşmeyeceğimi anlamanız için bencilliğinizi gözlerinizin önüne sermek istiyorum, Bay Headstone - aşırı, dizginsiz, zaptedilmez bencilliğinizi."

Öğrencilerinden birinin, kendisinin ezbere bildiği ve artık bıkkınlık getirdiği bir dersi anlatmasını bekler gibi baktı genç Hexam'a. Ama ona son sözünü etmişti.

"Bu saldırıda -ne olduğunu bilmiyorum- ama en ufak bir payınız varsa," diye devam etti oğlan, "ya da hakkında herhangi bir şey biliyorsanız -ne kadar bilmiyorum- ya da kimin yaptığını biliyorsanız -bundan daha ileri gitmeyeceğim- bilin ki bana asla affedemeyeceğim bir zarar verdiniz. Ona, onun hakkındaki fikrimi söylemeye gittiğimde, bildiğiniz gibi sizi yanımda Temple'a ben götürmüştüm ve sizin hakkınızdaki fikirlerimin sorumluluğunu almıştım. Ablamı kurtarmak ve kendine getirmek amacıyla bu adamı izlerken sizi yanımda ben götürmüştüm; ablamla evlenme isteğinizi destekleyerek bütün bu meselede sizinle ben içli dışlı olmuştum. Kendi şiddet dolu mizacınızın ihtiyaçlarını yerine getirmekle beni şüphe altında bırakmadığınız ne malum? Bana karşı minnettarlığınızı böyle mi gösteriyorsunuz Bay Headstone?"

Bradley boş boş önüne bakarak kıpırdamadan oturuyordu. Hexam durdukça, derse devam etmesini bekler gibi gözlerini ona çeviriyor, nitekim o da devam ediyordu. Oğlan konuşurken de o sabit yüzle oturuyordu.

"Sizinle açık konuşacağım Bay Headstone," dedi genç Hexam, yarı tehditkar bir tavırla başını sallayarak,

"çünkü bildiğim şeyleri bilmiyormuş gibi yapacak zaman değil - kendi emniyetiniz açısından sizin hiç sözünü etmemeniz gereken şeyler hariç. Demek istediğim şu: Siz iyi bir öğretmen-seniz ben de iyi bir öğrenciydim. Size çok itibar kazandırdım, kendi şanımı yürütmekle sizin de şanınızı yürüttüm. Demek ki bu açıdan eşitlenmiş durumdayız. Ablamla ilgili emellerinizi gerçekleştirmeniz için yaptığım onca şeye minnettarlığınızı nasıl gösterdiğinizi gözlerinizin önüne sermek istiyorum. Söz konusu Bay Eugene Wrayburn'ü etkisiz hale getirmeye çalışırken benimle görülerek beni zan altında bıraktınız. İlk yaptığınız buydu. Karakterim ve sizinle ilişkimi kesmem bu konuda beni kurtarırsa Bay Headstone, bunu sadece kendime borçlu olacağım, size değil. Bunun için size teşekkür etmeyeceğim!"

Oğlan tekrar susunca gözlerini tekrar kımıldattı.

"Korkmayın devam edeceğim, Bay Headstone. Sonuna kadar devam edeceğim ve size sonun ne olacağını baştan söyledim. Hikâyemi biliyorsunuz. Hayatta pek çok olumsuzluğu arkamda bırakmak için büyük gayret gösterdiğimi gayet iyi biliyorsunuz. Size babamı anlatmıştım ve kaçtığımı söyleyebileceğim baba evinin pek de itibarlı bir yer olmadığını biliyorsunuz. Babam öldüğünde, saygınlığımın önündeki bir engel kalkmış gibiydi. Ama hayır. Sonra ablam çıktı."

Tam bir güvenle konuşuyordu ve yanaklarında en ufak bir renklenme yoktu, yüreğini yumuşatacak bir mazi yokmuş gibi. Bunda şaşacak bir şey yok çünkü bomboş, kof kalbinde hiçbir şey yoktu. Bencillikten başka hiçbir şey.

"Ablamdan söz açılmışken, keşke onu hiç görmemiş olsaydınız Bay Headstone. Ama gördünüz ve artık böyle bir dilekte bulunmanın anlamı yok. Sizinle onun hakkında dertleşmiştim. Size onun karakterini anlatmıştım, benim ikimiz için hedeflediğim saygınlığa ulaşmanın önüne, nasıl bazı gülünç, hayalci fikirleri koyduğunu söylemiştim. Ona aşık oldunuz, ben de bütün gücümle size destek oldum. O sizden hoşlanmadı, bunun üzerine Bay Eugene Wrayburn denen adamla çatışmaya girdik. Peki siz ne yaptınız? Ablamın baştan beri size karşı olmakla ne kadar haklı olduğunu kanıtlayıp, beni de hatalı çıkardınız bir kez daha! Peki bunu neden yaptınız? Çünkü Bay Headstone bütün arzularınızda öyle bencil, öyle kendinize odaklanmışsınız ki, beni bir kez olsun düşünmediniz bile."

Oğlanın bu konumu benimsemesinde ve savunmasında öyle serinkanlı bir inanç vardı ki bunu ancak insan mizacındaki, kendi anlattığı o kusurdan almış olabilirdi.

"Ne tuhaftır ki," diye devam etti gözünde yaşlarla, "hayatta tam bir saygınlığa ulaşmak yolundaki bütün gayretlerim başkalar tarafından ketleniyor, benim hiç suçum olmadığı halde! Size kazandırdıklarımla tatmin olmak yerine, ablamın adını kötüye çıkararak -şüphelerim temelsiz değilse bunu yapacağınız kesin- benim de adımı kötüye çıkaracaksınız ve siz ne kadar beter görünürseniz, benim de insanları zihinlerinde kendimi sizden ayırmam o kadar zorlaşacak."

Gözlerini kurulayıp yaralarını bir hıçkırıkla mühürledikten sonra kapıya yöneldi.

"Yine de toplumda saygın bir yer sahibi olmaya ahdettim ve kimsenin beni aşağı çekmesine izin vermeyeceğim. Ablam gibi sizi de hayatımdan çıkardım. Madem ki o beni saygınlığımı lekelemeyecek kadar kaale almıyor, o kendi yoluna gider ben kendi yoluma. İstikbalim çok parlak ve bu yolda tek başıma yürümeye kararlıyım. Bay Headstone, vicdanınız üzerinde nasıl bir yük olduğunu söyleyemem çünkü bilmiyorum. Her neyse umanın adil davranıp onu benden uzak tutarsınız ve kendinizi kendi başınıza temize çıkarmanın bir yolunu bulursunuz. Birkaç seneye kadar şimdiki okulumda öğretmenin yerini almayı ve benden birkaç yaş büyük de olsa bekar olan bayan öğretmenle evlenmeyi planlıyorum. Kendime toplum içinde saygın bir yer edinmek için yaptığım bu planlar belki sizi biraz olsun teselli eder. Son olarak, eğer bana zarar verdiğinizi hissediyorsanız ve bunu az da olsa telafi etmek istiyorsanız, size ne kadar saygın olabileceğinizi ve varlığınıza nasıl zarar verdiğinizi düşünmenizi tavsiye ederim."

Bu sözlerin sefil adamın içine oturması tuhaf mıydı? Belki de o uzun ve meşakkatli yıllar boyunca bir tek bu çocuğa kanı ısınmıştı; belki zekâsı ve idrakı kendisinden daha üstün biriyle iletişim halinde olmak üzerindeki yükü hafifletmişti; belki ablayla kardeşin yüzlerindeki ve seslerindeki benzerlik bu aşağılık konumunun kasvetinde onu iyice yerle bir etmişti. Her ne sebeple olursa olsun, oğlan gittikten sonra başı öne düştü, sonra kendisi de yere kapandı ve avuçlarını sıkı sıkı yanan şakaklarına bastırıp, tek bir gözyaşından bile medet ummadan, anlatılmayacak bir sefaletle kıvranmaya başladı.

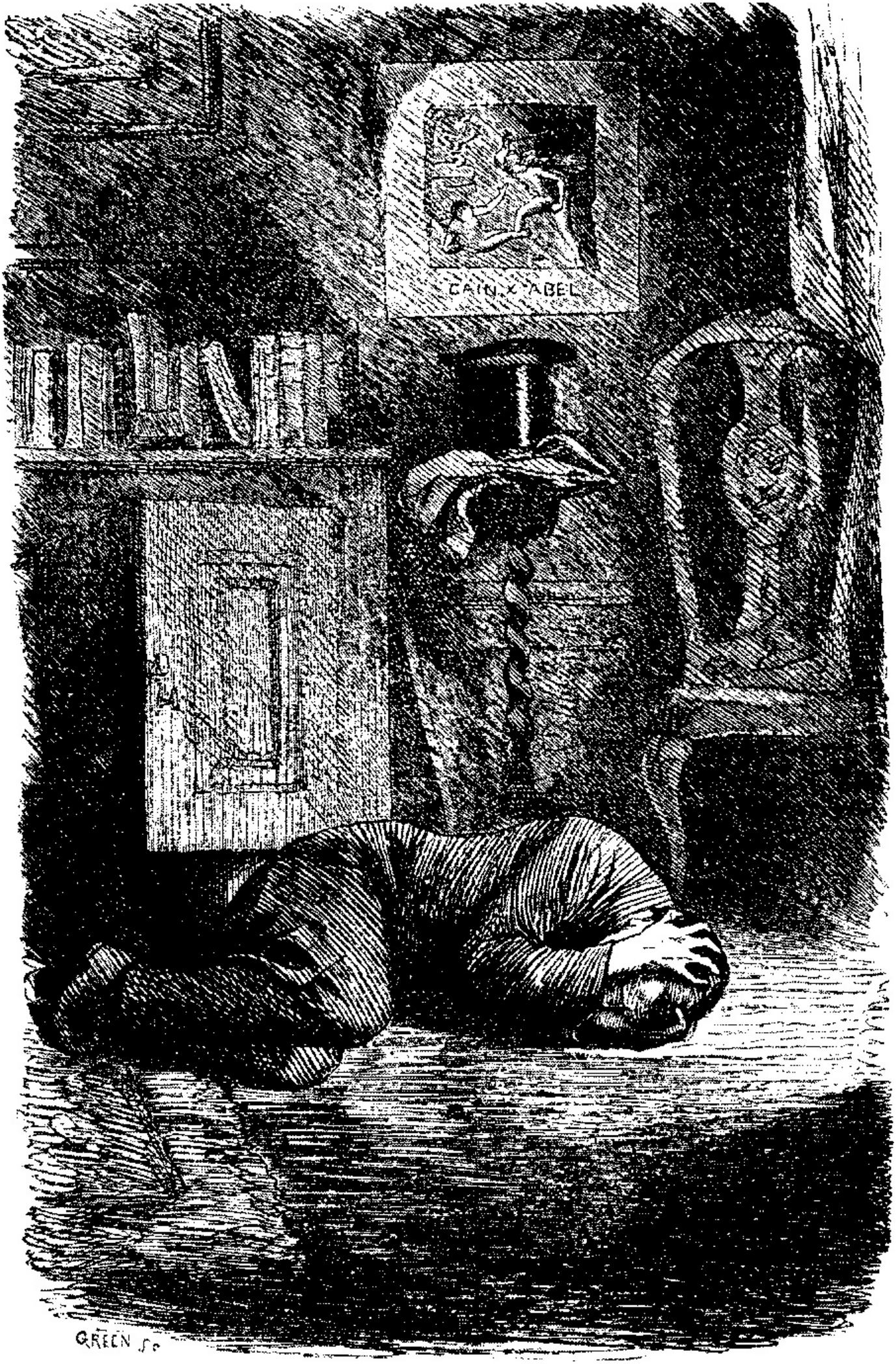
Haydut Riderhood o gün nehirle uğraşıp durmuştu. Bir akşam önce nehirde ava çıkmış ama hava karardığından başarısız olmuştu. Ertesi gün şansı yaver gitti ve yakaladıklarını, bohça halinde Plashwater Weir-Değir-meni Savağındaki evine götürdü.

8. Bölüm -Biraz Karabiber

Bebek terzisi, tesadüfen Bay Riah'ın merhametsiz ve ikiyüzlü karakterini öğrendiğinden (öğrendiğini sandığından) beri St Mary Axe'teki Pubsey and Co. müessesesine gitmiyordu. Çalışırken sık sık bu muhterem düzenbazın numaraları üzerine ahkam kesiyor ama küçük alışverişini başka yerden yapıyor ve münzevi hayatı yaşıyordu. Kendi kendine epey düşünüp taşındıktan sonra, Lizzie Hexam'ı ihtiyar adama karşı uyarmamaya karar vermişti çünkü çok geçmeden bu keşfi yapıp kendi kendine hayal kırıklığına uğrayacağına inanıyordu. Bu yüzden de arkadaşıyla mektuplaşırken bu konuda sessiz kalıyor ve gün be gün kötüleşen yaramaz çocuğundan şikayet etmekle yetiniyordu.

"Seni yaramaz koca oğlan," diyordu Bayan Wren tehditkar işaret parmağını sallayarak, "senin yüzünden buralardan kaçıp gideceğim; o zaman titreye titreye dağılır gidersin, parçalarını toplayacak kimse de olmaz!"

Yapayalnız öleceği imasıyla inim inim inleyen, yaramaz koca oğlan, titreye titreye kasvetin dibine batar, kendini evden dışarı titretip, üç penilik-ten bir kadeh daha titretmeye kuvvet bulana kadar öylece otururdu. Ama ister ölümüne sarhoş, ister ölümüne ayık olsun (bu ikinci durumda kendini daha az hayatta hissedecek hale gelmişti), bu titrek korkuluğun vicdanında, altmış tek üç-penilik rom için zeki anasına ihanet ettiği düşüncesi sürekli ağırlık yapıyordu, hem artık para bitmişti ve bu zekâyla anası er ya da geç ne yaptığını anlayacaktı. Bu yüzden de bütün her şey hesaba katıldığında ve vücudunun durumu kafasının durumuyla toplandığında, Bay Bebek güllerle kaplı bir yatakta yatıyordu ama çiçekleri ve yaprakları dökülmüş, sadece dikenleriyle sapları kalmış güllerle.

CAIN. x ABEL
GREEN sc

Kabil Olmaktansa Habil Olmak Yeğdir

Günün birinde Bayan Wren, serinlemek için sokak kapısını açık bırakmış, tek başına çalışıyor ve alçak tatlı bir sesle, adeta giydirmekte olduğu bebeğin ağzından çıkan, kederli bir şarkı, mazinin kırılganlığına yanan bir şarkı söylüyordu ki kaldırımda durmuş ona bakan Bay Fledgeby'yi gördü.

"Sen olduğunu anlamıştım!" dedi Fledgeby iki basamağı çıkarak.

"Öyle mi?" dedi Bayan Wren aksi bir sesle. "Ben de sen olduğunu anladım, genç adam. Ne tesadüf. Sen yanılmadın, ben yanılmadın. Amma da akıllıyız."

"Eee nasılsın?" dedi Fledgeby.

"Her zamanki gibiyim, bayım," dedi Bayan Wren. "Yaramaz çocuğu yüzünden ömrü çürüyen, talihsiz bir anayım."

Etrafta söz konusu ufaklığı ararken Fledgeby'nin küçük gözleri öyle açıldı ki adeta ortalama insan gözü büyüklüğüne geldi.

"Ama senin çocuğun yok," dedi Bayan Wren, "bu yüzden de sana aile meselelerinden bahsetmenin manası yok. Bu şerefi neye borçluyum?"

"Ahbaplığımızı ilerletme isteğine," dedi Bay Fledgeby.

İpliği koparmak için duran Bayan Wren, ben bunları bilirim gibilerinden ona baktı.

"Artık pek karşılaşmıyoruz değil mi?" dedi Fledgeby.

"Evet," dedi Bayan Wren, kelimeyi ağzında doğrayarak.

"Ben de buraya geleyim de," diye devam etti Fledgeby, "düzenbaz dostumuzdan konuşalım dedim, hani şu İsrail evladından."

"Sana adresimi o mu verdi?" diye sordu Bayan Wren.

"Ağzından aldım," dedi Fledgeby kekeleyerek.

"Onu bol bol görüyorsun anlaşılan," dedi Bayan Wren şirret bir güvensizlikle. "Aslına bakarsan biraz fazla bol."

"Evet öyle," dedi Fledgeby. "Aslına bakarsan."

"Başkaları için araya girmekten vazgeçmedin mi daha?" diye sordu terzi, sanatını icra ettiği bebeğin üzerine eğilerek

"Hayır," dedi Fledgeby başını iki yana sallayarak.

"Ya! Hem bunca zamandır araya giriyorsun, hem de hâlâ onunla görüşmeye devam ediyorsun öyle mi?" dedi Bayan Wren işinden başını kaldırmadan.

"Devam ediyorum," dedi Fledgeby.

Bayan Wren büyük bir dikkatle bir süre sessizce işini yaptıktan sonra sordu:

"Orduda mısın?"

"Hayır," dedi Fledgeby, bu soru onu gururlandırmıştı. "Bahriyede misin?"

"Ha-hayır," dedi Fledgeby. Bu iki olumsuz cevabı, sanki tam manasıyla bu iki kurumdan birinde değilmiş, adeta ikisinde birdenmiş gibi söylemişti.

"Madem öyle nesin?" diye sordu Bayan Wren. "Beyefendiyim ben," dedi Fledgeby.

"Ya!" diye onayladı Jenny, görünüşe göre ona inanmış gibi ağzını büzerek. "Öyledir tabii! Bu da aracı olmak için nasıl bu kadar vakit bulduğunu açıklıyor. Ne iyi yürekli, ne dost canlısı bir beyefendiymişsin!"

Bay Fledgeby, üstünde Tehlikeli yazan bir tabelanın etrafında paten yaptığını anladı ve kendine yeni bir yol çizmeye çalıştı. "Biz iyisi mi şu düzenbazlar düzenbazına dönelim," dedi. "Şu senin güzel arkadaşın konusunda ne işler peşinde? Bir amacı olmalı. Amacı ne?"

"Bunu söylemek bana düşmez, bayım!" dedi Bayan Wren gözü işinde.

"Kızın nereye gittiğini söylemiyor," dedi Fledgeby; "ben de onu bir kere daha görsem diyorum. Nerede olduğunu bildiğini biliyorum."

"Bunu söylemek bana düşmez bayım!" dedi Bayan Wren tekrar.

"Nereye gittiğini sen de biliyorsun," dedi Fledgeby cüretle.

"Bunu söylemek bana düşmez bayım, hakikaten," dedi Bayan Wren.

Çarpık küçük çene, Bay Fledgeby'nin bakışını öyle şaşırtıcı bir hareketle karşıladı ki sevimli beyefendi, diyalogdaki muhteşem katkısını nasıl sürdüreceğini bilemedi. Nihayet konuştu:

"Bayan Jenny! - Ismin buydu, yanılınıyorum değil mi?"

"Muhtemelen yanılmıyorsun," dedi Bayan Wren serinkanlılıkla; "ne de olsa en yetkili kişinin ağzından öğrenmiştin. Benim."

"Bayan Jenny! Kavga edip zıtlaşacağımıza, konuşup anlaşalım. Sen kârlı çıkarsın," dedi Fledgeby, terziyi kandırmak için ona çapkın çapkın bakarak. "İnan bana sen kârlı çıkarsın."

"Belki," dedi Bayan Jenny, bebeğini bir kol boyu mesafeye uzattı. Konuşmadan ziyade onunla ilgileniyormuş gibi, başını arkaya atıp makası dudaklarına bastırarak, eleştirel bir gözle sanatının yarattığı etkiyi inceledi.

"Belki bana ne demek istediğini anlatsan iyi olacak, genç adam, çünkü bu söylediklerin Çince gibi geliyor. - Sana birazcık daha mavi lazım canım." Bu son cümleyi narin müşterisine söyleyen Bayan Wren, önündeki rengarenk kumaş parçaları arasından mavi olanları ayırdı ve mavi makaradan iğnesine iplik geçirdi.

"Baksana," dedi Fledgeby. "Sen beni dinliyor musun?"

"Dinliyorum, bayım," dedi Bayan Wren hiç oralı değilmiş gibi. "Bir parça mavi çok iyi gidecek, canım."

"Peki madem öyle," dedi Fledgeby, konuşmayı sürdürmeye çalışırken kendini içinde bulduğu koşullar biraz cesaretini kaçırmıştı. "Eğer dinliyorsan... "

("Açık mavi, tatlı, genç hanım," dedi Bayan Wren neşeli bir sesle, "açık tenine ve mısır püskülü saçlarına harika gidecek.")

"Dedim ki, beni dinliyorsan," diye devam etti Fledgeby, "böyle daha kârlı çıkarsın. Dolaylı olarak Pubsey and Co.'nun artık kumaşlarını indirimli fiyata, hattâ bedavaya alabilirsin."

"Aha!" diye düşündü terzi. "Ama sen o kadar dolaylı değilsin Küçük Göz, Pubsey and Co. adına konuştuğunu fark etmedim sanma! Küçük Göz, Küçük Göz, o kadar da kurnaz değilmişsin."

"Eminim," diye devam etti Fledgeby, "malzemenin çoğunu bedavaya almak senin için yeterli olur değil mi Bayan Jenny?"

"Emin ol," diye cevap verdi terzi, başını bilmiş bilmiş sallayarak, "para kazanmak daima benim için yeterli olmuştur."

"İşte şimdi," dedi Fledgeby takdirle, "makul bir cevap verdin. Şimdi konuşup anlaşabiliriz artık! Ben de bu durumda bir şey söylemeden edemeyeceğim, sen Yahuda'yla biraz fazla sıkı fıkıydın, çok sürmezdi zaten. Yahuda gibi saman altından su yürüten bir tipi iyice tanımadan onunla samimi olmamak lazım," dedi Fledgeby gözünü kırparak.

"Doğrusu artık iyi arkadaş olduğumuzu söyleyemem," dedi terzi, gözünü işinden ayırmadan.

"Artık iyi arkadaş olmadığınızı biliyorum," dedi Fledgeby. "Her şeyi biliyorum. Her konuda sinsilik yapmasına izin vermeyerek Yahuda'ya haddini bildiriyorum. Çoğu şeyi allem edip kallem edip hallediyor ama - neyse!- her şeyde sinsilik yapmasına izin vermeyeceksin. Biraz fazla oluyor." Bay Fledgeby, Fazilet davasına baş koymuş gibi, hararetli bir öfke gösterisiyle söylemişti bu sözleri.

"Onun bunları yapmasına..." diye başladı terzi.

"Sinsilik demiştim," dedi Fledgeby.

"Böyle sinsilik yapmasına nasıl engel olabilirim?"

"Söyleyeyim," dedi Fledgeby. "Sorman hoşuma gitti çünkü konuşup anlaşıyoruz. Senin gibi ferasetli birisinden de bunu beklerdim. Şimdi, samimiyetle."

"Hı?" diye bağırdı Bayan Jenny.

"Şimdi samimiyetle, demiştim," dedi Bay Fledgeby biraz tereddütle. "Haa!"

"Senin arkadaşın olan şu güzel kız konusunda onu engellemeyi çok isterdim. O işte onun bir şeyi var. İnan bana Yahuda'nın o işte bir şeyi var. Onu harekete geçiren bir şey var, tabii karanlık bir şey. Onu harekete geçiren her neyse," - Bay Fledgeby'nin kompozisyon kudreti bir miktar tekrarı engellemeye yetmiyordu - "kızın nerede olduğunu benden saklamak da onu harekete geçiren şeyle ilgili. Ben de bu işleri bildiğin için sana soruyorum: Onu ne yaptı? Başka bir şey sormuyorum. Bu işten sen de kârlı çıktıktan sonra bu soruyu sormuşum çok mu?"

Bayan Jenny Wren son söylediği sözden beri elinde iğnesi, gözlerini tezgaha dikmiş, çalışmadan oturuyordu birkaç dakikadır. Sonra Bay Fled-geby'ye gözleri ve çenesiyle yan yan bakarak hızlı hızlı çalışmaya devam etti. "Nerde oturuyorsun?"

"Piccadily, Albany."

"Saat kaçta evde olursun?"

"Sen ne zaman istersen."

"Kahvaltı zamanı olur mu?" dedi Jenny lafı hiç uzatmadan. "Çok iyi olur," dedi Fledgeby.

"Yarın sana uğrarım, genç adam. Şu iki hanımın," bebekleri işaret etti, "Bond Sokağı'nda saat tam onda randevuları var. Onları oraya bıraktığımda sana gelirim." Bayan Jenny tuhaf, küçük bir kahkahayla koltuk değneğini gösterdi.

"Gerçekten de iyi anlaştık!" diye bağırdı Fledgeby kalkarken. "Dikkat! Sana hiçbir söz vermedim," dedi bebek terzisi, havada iğneyi gözüne gözüne iki kere batırdı.

'Tabii, tabii anlıyorum," dedi Fledgeby. "Önce artık kumaş meselesi karara bağlanır. Önce sen faydanı görürsün; merak etme. İyi günler Bayan Jenny."

"İyi günler, genç adam."

Bay Fledgeby'nin kendinden emin figürü çekildi; küçük terzi kesip biçerek, dikip sökerek son sürat çalışmaya koyuldu; bu arada dalgın dalgın düşünerek mırıldanıyordu.

"Muğlak, muğlak, muğlak. Anlayamıyorum. Küçük Gözle kurt ortak mı çalışıyor? Yoksa birbirine karşı mı? Anlayamıyorum. Zavallı Lizzie'ciğim, öyle ya da böyle her ikisinin de seninle ilgili planları mı var acaba? Anlayamıyorum. Acaba Küçük Göz Pubsey, kurt da Co. mu? Anlayamıyorum. Pubsey Co.'ya, Co. Pubsey'e sadık mı? Pubsey Co.'ya, Co. Pubsey'e gıcık mı? Anlayamıyorum. Küçük göz ne dedi? 'Samimiyetle.' Pöh! Öteki işleri bilmem ama besbelli yalancının teki. Şu anda tek anlayabildiğim bu; Piccadily, Albany'de şunu yastık yapıp uyuyabilirsin genç adam!" Bunun üzerine küçük terzi iğnesini yine onun gözlerine batırdı havada ve ipi kement gibi kıvırıp beceriyle düğüm atarak adeta onu kıskıvrak bağladı.

O akşam küçük anası düşünceli düşünceli işini yaparken, ne zaman duruşunu değiştirse ya da gözlerini ona çevirse Bay Bebek'in kapıldığı korkuları tarif edecek kelime yok. Üstüne üstlük terzinin, o sefil koca oğlanı her gördüğünde başını sallamak gibi bir âdeti vardı ki adamı tir tir titretiyordu. Halk arasında 'titreklik' denen şey o akşam bütün kuvvetiyle üzerine abanmıştı, 'tırsıntı' da ve gerçekten çok sıkıntı çekiyordu; sık sık "altmış üç-penilik" diye inleyecek kadar büyük bir pişmanlık içinde olması da durumu düzeltmiyordu. İtiraftan ziyade, Gargantua'nın içki siparişine benzeyen bu yarım yamalak cümle, anasının her zamankinden daha da sert bir tavırla onu azarlamasına, tenkitlere boğmasına neden oluyordu.

Bay Bebek ne kadar kötü durumda olursa, bebek terzisinin de o kadar kötü durumda olması kaçınılmazdı. Ancak ertesi sabah harekete geçip Bond Sokağı'na gitti ve tam zamanında iki hanımefendiyi teslim etti, sonra da koltuk değneğini Albany'ye çevirdi. Bay Fledgeby'nin dairesinin bulunduğu apartmana geldiğinde kapıda seyahat kıyafetleri giymiş, elinde bir erkek şapkası tutan bir hanımefendi gördü.

"Birine mi baktın?" diye sordu hanımefendi haşin bir tavırla.

"Bay Fledgeby'ye çıkacaktım."

"Şu anda çıkamazsın. Yanında bir bey var. Ben de onu bekliyorum. Bay Fledgeby'yle işi birazdan bitecek, o zaman çıkabilirsin. Beyefendi inene kadar burada beklemelisin."

Hanımefendi, zorla çıkmaya çalışması halinde ona engel olmak ister gibi dikkatle bir Jenny'ye bir merdivene bakıyordu. Onu tek eliyle durdurabilecek bir cüsseye sahip olduğu ve muazzam kararlı göründüğü için terzi olduğu yerde kaldı.

"Neden kulak kabartıyorsun?" diye sordu kadın.

"Kulak kabartmıyorum," dedi terzi.

"Ne duydun?" diye soruyu değiştirdi.

"Birisi yüksek sesle bir şeyler mi söylüyor acaba?" dedi terzi soran bakışlarla.

"Bay Fledgeby yıkanıyordur belki," dedi hanım gülümseyerek. "Birisi de halı dövüyor galiba!"

"Bay Fledgeby'nin halısı olsa gerek," dedi gülümseyen hanım.

Bayan Wren genç arkadaşlarından alışık olduğu için (gerçi onlarınki çoğunlukla daha kısa bir gülüş oluyordu), hangi gülüşün ne manaya geldiğini iyi bilirdi. Ama hiç bu kadının yüzündeki gülüşe benzer bir şey görmemişti. Burun deliklerini açıp, dudaklarıyla kaşlarını biraz büzüştüren bir gülüştü. İçinde bir miktar keyif de vardı ama Bayan Wren böyle gül-mektense hiç keyif almamayı tercih edeceğini düşündü.

"Ee!" dedi hanımefendi gözlerini ona dikerek. "Ya şimdi?"

"Umarım kötü bir durum yoktur!" dedi terzi.

"Nerede?" diye sordu hanım.

"Nerede olduğunu bilmiyorum," dedi Bayan Wren etrafına bakarak. "Ama hiç böyle tuhaf sesler

duymamıştım. Birilerini çağırsam iyi olmaz mı sizce?"

"Bence olmaz," dedi hanım manidar bir tavırla kaşlarını çatıp ona yaklaşarak.

Bu ipucunu değerlendiren terzi fikrinden vazgeçti ve hamının bakışlarına aynı sertlikte cevap vererek olduğu yerde kaldı. Bu arada terzi halen devam eden tuhaf sesleri şaşkınlıkla dinliyordu, hanımefendi de dinliyordu ama içinde en ufak şaşkınlık olmayan bir serinkanlılıkla.

Çok geçmeden kapıların çarptığı duyuldu ve aşağıya koşarak uzun favorili bir adam indi, soluksuz kalmış, kıpkırmızı kesilmişti.

"İşin bitti mi Alfred?" diye sordu hanım.

'Tamamen bitti," diye cevap verdi beyefendi şapkasını ondan alarak.

"istediğin zaman Bay Fledgeby'nin yanına çıkabilirsin," dedi hanım, kibirle arkasını dönerek.

"Ha! Şu üç baston parçasını da yanında götürebilirsin," diye ekledi beyefendi kibarca, "istersen, Bay Lammle'ın İngiltere'den ayrılma hediyesi olarak gönderdiğini de söyleyebilirsin. Bay Alfred Lammle. Rica ederim unutma."

Üç baston parçası, ince, sağlam bir sopanın kırık, dağılmış parçalarıydı. Bayan Jenny parçaları hayretle eline aldığında beyefendi tekrar etti, "Bay Alfred Lammle diyeceksin unutma. İngiltere'den ayrılma hediyesi," hanımefendiyle beyefendi sakin adımlarla uzaklaştılar, Bayan Jenny'yle koltuk değneği de yukarı çıktılar. "Lammle, Lammle, Lammle!" diye tekrar ediyordu Bayan Jenny soluk soluğa basamakları çıkarken, "nerede duydum bu ismi? Lammle, Lammle! Buldum! St Mary Axe'te!"

Zeki yüzünde bu yeni malumatın aydınlığıyla, bebek terzisi Fledgeby'nin zilini çaldı. Kimse kapıyı açmadı; ama dairenin içinden tuhaf ve anlaşılmaz sesler geliyordu sürekli.

"Aman Allahım! Küçük Göz boğuluyor mu yoksa?" diye bağırdı Bayan Jenny.

Zili tekrar çalıp hiç cevap almayınca kapıyı itti ve kapı ardına kadar açıldı. İçeride kimseyi göremedi ama sesler devam ediyordu. Bunun üzerine içerideki kapılardan birini açmaya cesaret etti ve içeride çok tuhaf bir manzara gördü. Üzerinde gömlek, Türk işi şalvar ve Türk işi takke olan Bay Fledgeby halısının üzerinde yuvarlanıp duruyor, bir taraftan da anlaşılmaz şeyler söylüyordu.

"Allahım!" dedi Bay Fledgeby nefesini bırakarak. "Gözüm! Hırsız! Boğuluyorum. Ateş! Gözüm! Bir bardak su. Bana bir bardak su ver. Kapıyı kapa. Cinayet' Allahım!" Sonra yuvarlanıp tuhaf sesler çıkarmaya devam etti.

Çabucak öteki odaya geçen Bayan Jenny bir bardak su doldurup Bay Fledgeby'nin imdadına yetiştirdi; zorla nefes alan, abuk sabuk konuşan, gırtlağından hırıltılar çıkaran Fledgeby biraz su içtikten sonra başını takatsizce onun koluna dayadı.

"Gözüm!" diye bağırdı Fledgeby yine kıvranmaya başlayarak. "Tuz ve enfiye. Burnuma, gırtlağıma, nefes boruma girdi. Ah! Oy! Aman! Aah!" Sonra ölümcül bir kümes hayvanı illetine kapılmış horoz gibi, gözlerini pörtleterek canhıraş öttü.

"Ah gözüm, çok canım yanıyor!" diye bağırdı Fledgeby. Sırtüstü yatıp debelenmeye başlayınca terzi duvarın kenarına çekildi. "Ay, çok canım yanıyor! Sırtıma, kollarıma, bacaklarıma, omuzlarıma bir şeyler koy! Öhh! Gırtlağımdan içeri girdi çıkmıyor. Ay' Ay! Ay! A-h-h-h! Nasıl canım yanıyor!" Bay Fledgeby iki büklüm oldu, açıldı, tekrar tekrar yerde yuvarlandı.

Bebek terzisi, onun Türk terlikleri havada bir köşeye yuvarlanışını seyrettikten sonra, ilk olarak tuzlu enfiye meselesine müdahale etmeye karar verdi ve ona biraz daha su içirip sırtına eliyle vurdu. Ancak bu son hamle hiçbir başarı getirmediği gibi Bay Fledgeby'nin çığlık çığlığa bağırmasına neden oldu, "Ah gözüm! Vurma!

Her yerim şişti, çok canım yanıyor!"

Ancak yavaş yavaş tıkanmaları ve horoz gibi ötmeleri azaldı ve Bayan Jenny onu bir koltuğa oturttu; kıpkırmızı, sulanmış gözleri, şişmiş suratı, yüzünde yarım düzine morlukla pek perişan bir hali vardı.

"Enfiyene tuz koymak da nerden aklına geldi genç adam?" diye sordu Bayan Jenny.

"Ben çekmedim enfiyeyi," diye cevap verdi perişan genç. "Gırtlağıma tıkıldı."

"Kim tıktı?" diye sordu Bayan Jenny.

"O," dedi Fledgeby. "Cani. Lammle. Ağzıma, burnuma, gırtlağıma tıktı. Ay! Ay! Ay! A-h-h-h! Öh! Bağırmayayım diye yaptı. Sonra da acımasızca saldırdı bana."

"Bununla mı?" diye sordu Bayan Jenny, baston parçalarını göstererek.

"Silah buydu," dedi Fledgeby, ona bir tanıdık gibi bakarak. "Üzerimde kırdı. Ah, çok canım yanıyor! Sen nerden buldun?"

"Aşağı koşarak inip, şapkasını tutan hamının yanına geldiğinde..."

"Ah!" diye inledi Bay Fledgeby kıvranarak, "şapkasını tutuyordu öyle mi? Bu işte onun parmağı olduğunu tahmin etmeliydim!"

"Aşağı inip, beni yukarı bırakmayan hanımın yanına geldiğinde, sana vereyim diye bu parçaları bana verdi, 'Bay Alfred Lammle'ın İngiltere'den ayrılma hediyesi,' dememi istedi bir de." Bayan Jenny bu sözleri garezli bir memnuniyetle ve çenesiyle gözlerinin keyifli bir hareketiyle söylemişti; öyle ki Bay Fledgeby çektiği acıdan ellerini yüzüne kapatmamış ve bunu görmüş olsa ızdırabı daha da artardı.

"Polis çağırayım mı?" diye sordu Bayan Jenny kapıya doğru hamle ederek.

"Dur! Çağırma!" diye bağırdı Fledgeby. "Lütfen çağırma! Bunu kimse bilmese daha iyi. Kapıyı kapatır mısın lütfen? Ay, nasıl canım yanıyor!"

Bay Fledgeby ne kadar canının yandığının kanıtı olarak koltuktan kalkıp halıda bir kere daha yuvarlandı.

"Kapı kapandığına göre," dedi Bay Fledgeby, yüzündeki bereler biraz daha morarmış, külahı kafasından kaymış bir halde ızdırapla oturdu, "rica etsem sırtıma ve omuzlarıma bir bakar mısın? O canavar içeri daldığında üzerimde ropdöşambrım yoktu, sırtım berbat halde olmalı. Gömleğimi yakasından kes; masanın üzerinde makas var. Ah!" diye inledi Bay Fled-geby, elini yine başına kaldırarak. "Nasıl canım yanıyor!"

"Burası mı?" diye sordu Bayan Jenny, sırtı ve omuzları kastederek

"Ah, Allahım, evet!" diye inledi Fledgeby, sallanarak "Her yeri! Baştan aşağı!"

Hamarat, küçük terzi gömleği çabucak çıkardı ve Bay Fledgeby'nin pekala hak ettiği sağlam ve amansız bir köteğin izlerini gözler önüne serdi. "Canının yandığına şaşmamak lazım, genç adam!" diye bağırdı Bayan Jenny. Adamın arkasında çaktırmadan ellerini oğuşturdu ve işaret parmaklarıyla kafasının tepesini şöyle bir iki yokladı.

"Sirkeli kesekâğıdına ne dersin?" diye sordu acılar içindeki Fledgeby, sallanıp inlemeye devam ederek. "Sirkeli kesekâğıdı iyi gelecek gibi duruyor mu?"

"Evet," dedi Bayan Jenny içten içe kıkırdayarak. "Turşusunu kurmak lazım gibi görünüyor."

Bay Fledgeby 'turşu' kelimesinin etkisiyle çökerek inledi. "Mutfak bu katta," dedi; "dolabın çekmecesinde kesekâğıdı var, rafta da sirke. Rica etsem birkaç parça hazırlayıp sırtıma koyar mısın? Aman kimseler duymasın."

"Bir, iki -hım- beş, altı. Altı tane lazım," dedi terzi.

"Altmış tane gibi acıyor," diye sızlandı Bay Fledgeby kıvranarak.

Bayan Jenny makasla mutfağa gitti, kesekâğıdını ve sirkeyi buldu, maharetle altı parça kesip sirkeyle ıslattı. Hepsini hazırlayıp dolabın üzerine koyduğunda aklına bir fikir geldi.

"Bence," dedi Bayan Jenny sessiz bir kahkahayla, "biraz karabiber iyi olacak. Bir tutam. Bence genç adamın numaraları, dostlarının ona biraz karabiber ekmesini icap ettiriyor."

Bay Fledgeby'nin kem talihi, şömine rafı üzerinde duran karabiberi gösterdi Bayan Wren'e. Sandalyeye tırmanıp kavanozu aldı ve hazırladığı bütün yakıların üzerine ayarınca karabiber serpeledi. Sonra Fledgeby'nin yanına dönüp hepsini üzerine yapıştırdı; her biri yerine konurken keskin keskin uluyordu Bay Fledgeby.

"İşte oldu, genç adam!" dedi bebek terzisi. "Şimdi biraz rahatladın mı bari?"

Gömüşe göre rahatlamamıştı çünkü "Ay, ay nasıl canım yanıyor!" diye bağırdı cevaben.

Bayan Jenny, üzerine İran sabahlığını verdi, gözlerini İran takkesiyle kapattı ve onu yatağına yatırdı. "Bugün iş yapacak halde değilsin, genç adam, benim de zamanım kıymetli," dedi Bayan Jenny, "ben en iyisi kaçayım. Nasıl şimdi daha rahat mısın?"

"Ah, gözüm!" diye bağırdı Bay Fledgeby. "Hayır, değilim. Ay! Nasıl canım yanıyor!"

Oda kapısını kapatmadan önce Bayan Jenny'nin son gördüğü, Bay Fledgeby'nin sudaki bir yunus gibi yatağının üzerine taklalar attığıydı. Sonra yatak odasının ve diğer bütün odaların kapısını kapatıp aşağıya indi ve Albany'den daha kalabalık sokaklara çıkarak St Mary Axe'e giden tramvaya bindi: Yolda pencereden görebildiği bütün şık giyimli hanımları yakalıyor, kafasında patronlarını çıkarıyor ve bebekleri için manken olarak kullanıyordu.

9. Bölüm -İki Boş Yer

Tramvaydan St Mary Axe'ın köşesinde inen ve bu havalide ayaklarıyla koltuk değneğine güvenen bebek terzisi, Pubsey and Co.'ya yöneldi. Dışarısı güneşli ve sakin, içerisiyse loş ve sakindi. Girişte, cam kapının arkasına saklanarak, bu gözetleme noktasından, gözlüğünü takmış masada bir şeyler yazan ihtiyar adamı seyretti.

"Hu!" diye bağırdı terzi, başını cam kapıdan uzatarak. "Bay Kurt evde mi?"

Ihtiyar adam gözlüğünü çıkarıp yavaşça yanına koydu. "Jenny, sen misin? Beni terk ettin sanıyordum."

"Terk etmiştim zaten, hain kurt ama bana öyle geliyor ki iyilik perisi olarak geri dönüyorsun. Gerçi pek emin değilim çünkü bir kurt oluyorsun, bir peri. Sana bir iki soru sorup gerçekten peri misin yoksa kurt mu anlamak istiyorum. Olur mu?"

"Olur, Jenny." Ama Riah'ın gözleri, müdürün beklenmedik bir şekilde gelmesinden korkar gibi kapıya çevrilmişti.

"Tilkiden korkuyorsan," dedi Bayan Jenny, "kısa vadede o hayvanı görmeyi bekleme. Daha birkaç gün ortalıkta görünemeyecek."

"Ne demek istiyorsun yavrum?"

"Şunu demek istiyorum, iyilik perisi," dedi Bayan Wren, Yahudi'nin yanına oturarak, "tilki epey bir sopa yedi, derisiyle kemikleri şu anda sızım sızım sızlamıyorsa bir daha hiç sızlamaz." Bayan Jenny, son bir tutam karabiberi işin içine katmadan Albany'de olup bitenleri anlattı.

"Şimdi, iyilik perisi," diye devam etti, "kurdu burada bıraktığımdan beri neler olduğunu sormak istiyorum. Kafamda dolanıp duran bilye büyüklüğünde bir fikrim var. Öncelikle, sen Pubsey and Co. musun ya da bunların ikisinden biri misin? Şerefin üzerine söyle."

İhtiyar adam başını iki yana salladı.

"ikincisi, Fledgeby hem Pubsey hem Co. değil mi?"

İhtiyar adam çekine çekine başını indirip kaldırdı.

"Fikrim," diye bağırdı Bayan Wren, "şimdi portakal büyüklüğüne ulaştı. Ama daha da büyümeden geri dönüşünü kutlamak istiyorum sevgili iyilik perisi!"

Küçük mahlûk, büyük bir içtenlikle kollarını ihtiyar adamın boynuna doladı ve onu öptü. "Senden özür diliyorum iyilik perisi. Gerçekten çok üzgünüm. Sana daha fazla inanmam gerekirdi. Ama sen hiçbir şey anlatmayınca yanlış düşüncelere kapılmaktan başka ne yapabilirdim? Kendimi temize çıkarmak için söylemiyorum ama sen her dediğini sessizce onaylayınca ne düşünebilirdim? Dışardan bakınca çok kötü görünüyordu, haksız mıyım?"

"Haklısın, Jenny," dedi ihtiyar adam kederle, "sana benim üzerimde bıraktığı izlenimi anlatayım istersen. Kendi kendimden nefret ettim. Borçlu karşısında ve senin karşında bu kadar iğrenç davrandığım için kendimden nefret ettim. Ama daha beteri, kendimi bir kenara bırakırsam - o akşam çatıdaki bahçemde tek başına otururken, kadim inancıma ve ırkıma ihanet ettiğimi hissettim. Kafamı bu boyunduruğa gönüllü olarak sokmakla, bütün Yahudi halkının başlarını gönülsüz olarak boyunduruğa soktuğumu düşündüm ilk olarak. Çünkü Hıristiyan ülkelerinde Yahudiler başkalarıyla aynı muameleyi görmüyor. İnsanlar 'Bu Yunanlı kötü biri, ama iyi Yunanlılar da var. Bu Türk kötü biri, ama iyi Türkler de var,' diyor. Fakat aynı şeyi Yahudiler için söylemiyor. Herkes bizim aramızdaki kötüleri hemen bulup buluşturuveriyor -halbuki hangi halkın kötüsünü bulmak zor ki?-ama bizim en

kötülerimizi en iyilerimiz sayıyorlar; en aşağılık olanlarımızı en yücelerimiz sayıyorlar ve 'Bütün Yahudiler bir,' deyiveriyorlar. Geçmişe minnet duyduğum ve paraya fazla ihtiyaç duymadığım için burada iyi kötü sürdürdüğüm bu işi bir Hıristiyan olarak yapsam sadece kendime halel getirirdim. Ama bir Yahudi olarak yapınca bütün ülkelerdeki, bütün mevkilerdeki Yahudiler'e halel getiriyorum. Bize yapılan bir haksızlık bu ama gerçek. Keşke bütün halkımız bunu hatırlasa! Gerçi benim bunu söylemeye hakkım yok çünkü çok geç farkına vardım."

Bebek terzisi ihtiyar adamın elini tutmuş, düşünceli düşünceli yüzüne bakarak oturuyordu.

"Çatıdaki bahçemde otururken bunları düşündüm işte. O günkü acı verici sahneyi gözümün önünden defalarca geçirdim ve her seferinde, zavallı beyefendinin hikâyeye bu kadar kolay inanma sebebinin benim Yahudiliğim olduğunu gördüm -senin inanma sebebin de benim Yahudi olmamdı, sevgili çocuğum- bu işin mucidinin aklına bu hikâyenin ilk başta gelmesinin sebebi de benim Yahudi olmamdı. Seni karşımda görmenin ve bütün her şeyin bir tiyatro oyunu gibi sahnelenmesini görmenin bende yarattığı etki bu oldu. Bu işi bırakmanın boynumun borcu olduğunu anladım. Ama sevgili Jenny," dedi Riah sözüne ara vererek, "sana soru sorabileceğini söylemiştim, halbuki böyle konuşarak engel oluyorum."

"Hiç de değil iyilik perisi, fikrim şimdi bal kabağı kadar oldu - balkabağı ne demeye gelir bilirsin değil mi? Bir istifa mektubu mu yazdın? Sırada bu mu var?" diye sordu Bayan Jenny ona dikkatle bakarak.

"Efendime böyle bir mektup yazdım. Evet. Bu manaya gelen bir şey."

"Eee, Kıvranan-Bağıran-Ağrılı-Sızılı-Taklacı ne dedi?" diye sordu Bayan Wren, bu saygıdeğer sıfatları büyük bir keyifle birbiri ardına sıralarken, bir taraftan karabiberi de mutlulukla hatırlayarak.

"Yasal istifa süresi dolana kadar birkaç ay beni köle olarak tuttu. Süre yarın doluyor. Bittiğinde -ama daha önce değil- Sindirella'mla aramı düzeltmeye karar vermiştim."

"Fikrim artık öyle büyüdü ki," diye bağırdı Bayan Wren şakaklarını tutarak, "kafama sığmayacak! Şimdi iyi dinle, sana da anlatacağım iyilik perisi. Küçük Göz (Bağıran-Tırmalayan-Sızılı) gittiğin için sana garez besliyor. Küçük Göz senden nasıl intikam alacağını düşünüyor. Küçük Göz'ün aklına Lizzie geliyor. Kendi kendine diyor ki, 'O kızı nereye gönderdiğini bulacağım ve sırrını açık edeceğim çünkü bu sır onun için çok kıymetli.' Belki Küçük Göz şöyle de düşünüyor, 'Hem kıza kendim de kur yaparım,' ama buna çok emin değilim - gerisine eminim. Bunun üzerine Küçük Göz bana geliyor, ben de ona gidiyorum. Olaylar böyle gelişiyor. Şimdi neyin ne olduğu anlaşıldı," diye ekledi bebek terzisi, yumruğunu gözünün önünde sallarken üzerine gelen enerjiyle tepeden tırnağa gerilerek, "keşke Cayenne karabiberi ve acı biber turşusu doğrayaydım!"

Bu pişmanlık ifadesini tam manasıyla anlayamayan Bay Riah, Fledgeby'nin durumunu sordu ve bir an önce gidip ona yardımcı olmasının iyi olacağını söyledi.

"İyilik perisi, iyilik perisi!" diye bağırdı Bayan Wren öfkeyle, "valla sabrımı tüketiyorsun. İyi Samiriyeli efsanesine inanıyorsun galiba sen. Nasıl bu kadar tutarsız olabilirsin?"

'Jenny'ciğim," dedi ihtiyar tatlı bir sesle, "bizim halkımız yardımsever..."

"Of! Bırak şimdi halkını!" diye lafını kesti Bayan Wren kafasını sallayarak. "Senin halkın gidip Küçük Göz'e yardım edecek kadar şuursuzsa Mısır'dan hiç çıkmasalar daha iyiymiş. Hem sen istesen bile yardımını kabul etmez. Çok utanıyor. Kimseler bilsin istemiyor, hele senin bilmeni hiç istemez."

Tam bu konuyu tartışıyorlardı ki girişi bir gölge kararttı ve cam kapı açılarak içeri bir ulak girdi. Elindeki zarfın üzerinde teklifsizce "Riah" yazıyordu. Ulak cevabı bekleyeceğini söyledi.

Kurşun kalemle, eğri büğrü yazılmış mektup şöyleydi:

İhtiyar Riah - Bütün hesabın kapatılmıştır, git. Dükkânı kilitle, hemen terk et ve anahtarı ulakla bana gönder. Git. Nankör Yahudi köpek. Defol.

Bebek terzisi, bu mektubun bozuk yazısında, Küçük Göz'ün iniltilerinin ve ızdıraplarının izini büyük bir keyifle sürdü. Münasip bir köşede (ulağın hayretli bakışları altında) kahkahalarla güldü. Bu arada' ihtiyar, siyah bir çantaya üç beş parça eşyasını topluyordu. Bu işi bitirince üst katların panjurlarını kapattı, ofisin perdesini indirdi ve yanlarındaki ulakla basamaklara çıktılar. Orada Bayan Jenny çantayı tutarken, ihtiyar kapıyı kilitledi ve anahtarı ulağa uzattı. Ulak anahtarı alır almaz hemen yola koyuldu.

"Ee, iyilik perisi," dedi Bayan Wren, birlikte basamaklarda durmuş birbirlerine bakarlarken. "Kendini sokakta buldun!"

"Öyle görünüyor Jenny, biraz da ani oldu hani."

"Kısmetini nerede arayacaksın?" diye sordu Bayan Wren.

İhtiyar adam gülümsedi ama üzerinde, hayatta yolunu izini kaybetmiş gibi bir hal vardı ki terzinin gözünden kaçmadı.

"Çok yerinde bir soru, Jenny, sorması cevaplamasından kolay. Ama Lizzie'ye iş veren dostlarımdan çok yardım, çok iyilik gördüm. Herhalde kendim için de onlara başvuracağım."

"Yayan mı?" diye sordu Bayan Wren, çenesini tak diye kapatarak.

"Hıı!" dedi ihtiyar. "Bastonum yok mu?"

Tam da bastonuyla kuvvetsiz göründüğü için bu yolculuğu yapabileceğine güvenememişti Jenny.

"Şu anda yapılacak en iyi iş, benimle birlikte eve gelmen, iyilik perisi. Yaramaz çocuğumdan başka kimse yok orada, Lizzie'nin odası da boş duruyor." İhtiyar adam, bu teklifi kabul etmekle kimseyi rahatsız etmeyeceğine iyice ikna olduktan sonra rıza gösterdi ve bu tuhaf çift bir kez daha sokaklarda birlikte yürümeye başladı.

Annesi yokken evde oturması sıkı sıkı tembihlenen yaramaz çocuk tabii ki dışarı çıkmıştı; beyni artık iyiden iyiye bulandığından iki amacı vardı, birincisi dünyada ona bedavaya üç-penilik rom verecek bir meyhaneci bulmaktı; ikincisiyse Bay Eugene Wrayburn'ün karşısında hisli hisli nedamet getirip bundan bir fayda elde edebilecek mi görmekti. Sendeleye sendeleye ikisi de rom manasına gelen -zaten başka bir mana bulması da mümkün değildi- bu planları gerçekleştirmek üzere ilerlerken, sefil mahlûk Covent Garden Pazarı'na girdi ve orada açık havada üzerine önce bir titreklik, sonra da bir tırsıntı nöbeti geldi.

Covent Garden'daki bu pazar mahlûkun yoluna çok uzaktı ama ayyaş kabilesinin yalnız üyelerinin en beterlerini çeken bir özelliği vardı. Belki gece kalabalığındaki canlılık, belki arabacıların birbirine ikram ettiği cin ve bira, belki de giysilerine çok benzediği için onlara bütün pazarın devasa bir gardrop olduğunu düşündüren ezilmiş sebze artıkları; sebebi her neyse, hiçbir yerde kapı ağızlarına sokulmuş bu kadar ayyaş görülmezdi. Londra'nın başka yerlerinde ne kadar arasan bulamayacağın kadın ayyaşı burada güpegündüz sızmış vaziyette bulmak mümkündü. Bu kadar kirli, bu kadar bakımsız, çürük lahana yaprağı gibi elbiseler, böyle ezik-porta-kal suratlar, böyle püreye dönmüş insan küspesi başka hiçbir yerde gün ışığında açıkta görülmez. Pazarın cazibesi Bay Bebek'i de kendine çekmiş, bir iki saat önce bir kadının sızdığı kapı ağzında, önce titreklik, sonra tır-sıntı nöbetlerini geçirmişti.

Yine aynı mahalde, daima koşuşturup duran küçük baldırıçıplaklar olurdu. Portakal sandığı parçalar ve çürük artıklar taşırlardı; kimbilir nereye, çünkü evleri yoktu. Onları arayan polislerden kaçarken çıplak ayaklar yumuşak bir ses çıkarırdı kaldırımlarda. Belki de bu yüzden duymazdı onları Muktedirler, halbuki ayaklarında sağlam botlar olsa kulakları sağır edici bir gürültü çıkarırlardı. Bay Bebek'in titreklikleri ve tırsıntılarıyla eğlenen bu veletler, oyun seyreder gibi etrafını çevirmişler, onu dürtüklüyor, üzerine atlıyor, tepesinde geziniyorlardı. Bu yüzden de baygınlıktan ayılıp da kendine geldiğinde epey hırpalanmış, her zamankinden daha kötü bir haldeydi.

Ama en beter halinde değil: Zira bir meyhaneye girip de iş telaşesi içinde önüne konan romu içtikten sonra para vermeden sıvışmaya çalışırken yakalandı, üzeri arandı, tek kuruşu olmadığı görüldü ve bir daha böyle bir şeye kalkışmaması için üzerine bir kova bulaşık suyu döküldü. Bu uygulama yeni bir titreklik nöbetine sebebiyet verdi; bunu müteakip artık meslek sahibi dostunu aramanın zamanı geldiğini düşünen Bay Bebek Temple'a doğru yola koyuldu.

Ofiste genç Blight dışında kimse yoktu. Günün birinde açılabilecek olan işlerle böylesi bir müşterinin ilintilendirilmesini pek münasip görmeyen bu aklı başında genç, büyük bir iyi niyetle Bebek'i uzaklaştırmak istedi ve kendisine araba parası olarak bir şilin verdi. Şilini alan Bay Bebek, hemen iki üç-penilik kendi hayatına kast ve iki üç-penilik feci nedamete yatırdı. Bu yükle avukatın bürosuna geri dönerken, pencereden dışarıyı seyreden bezgin Blight tarafından görüldü; delikanlı hemen dış kapıyı kapattı ve sefil adamı, öfkesini kapıdan almaya terk etti.

Bayan Wren din adamı bebeği yapma fikrini hayata geçiriyor

Kapı direndikçe, kendisine karşı yapılacak kanlı suikast çok daha tehlikeli ve yakın görünmeye başladı. Olay yerine gelen polisleri suikastçı zannetti ve çılgınca, gözleri dönerek, vücudu kasılarak, köpükler saçarak onlara saldırdı. Suikastçıların sıkça kullandıkları, sedye diye bilinen mütevazı bir aygıt getirildi ve Bebek bunun üzerine sıkı sıkı bağlanarak zararsız bir paçavraya dönüştü, sesi ve bilinci gitmişti, hayatı da hızla gidiyordu. Aygıt dört adam tarafından Temple kapısından çıkarılırken, zavallı küçük bebek terzisi ve Yahudi dostu sokaktan geçiyorlardı.

"Bakalım neymiş," diye bağırdı terzi. "Hemen gidip bakalım, iyilik perisi."

Küçük koltuk değneği pek hızlı hareket ediyordu.

"Aman beyler, beyler, o benim!"

"Senin mi!" dedi ekibin başı, herkesi durdurarak

"Evet, sevgili beyler, o benim çocuğum, izinsiz çıkmış! Zavallı, yaramaz oğlum! Beni tanımıyor, beni tanımıyor! Ah! Ne yapacağım ben," diye bağırdı küçük mahlûk, ellerini birbirine çarparak, "kendi çocuğum beni tanımazsa ne yaparım?"

Ekibin başı, bir açıklama bekler gibi ihtiyara baktı. O da fısıltıyla: "Sarhoş babası," diye durumu açıkladı. Bebek terzisi tükenmiş bedenin üzerine eğilmiş, boşu boşuna ondan bir tanıma emaresi bekliyordu.

Yük yere bırakıldığında, Riah ekibin başını bir kenara çekip, adamın galiba ölmekte olduğunu fısıldadı. "Yok canım, ölür mü?" dedi beriki. Ama baktığında o kadar da emin olamadı ve taşıyıcılara onu en yakın 'doktor dükkânına' götürmelerini emretti.

Emredilen yere götürüldü; yuvarlak kırmızı, yeşil, mavi ve başka renklerde cam şişeler yüzünden şekilden şekle giren kafalardan oluşmuş bir duvara dönüşmüştü vitrin. Üzerine hiç de ihtiyaç duymadığı soluk bir ışık çevrilmişti, birkaç dakika önce esip gürleyen hayvan şimdi çok sakindi, büyük şişelerden birinden yansıyan yüzünde, tuhaf, gizemli bir yazı vardı sanki, ölüm üzerine damgasını vurmuştu: "Benim!"

Tıbbi hüküm zaman zaman Adli hükümden çok daha kesin ve yerinde olur. "Üzerini örtmek için bir şey getirseniz iyi olur. Kaybettik."

Bunun üzerine polis üzerini örtmek için bir şey getirdi ve üzeri örtülüp sokaklarda taşınmaya başlandı, iki yana çekilen insanlar arasından. Peşinden bebek terzisi gidiyordu, yüzünü Yahudi eteklere gömmüş, bir eliyle onlara tutunmuş, öbür elinde koltuk değneği. Eve götürüldü ve merdiven çok dar olduğu için salona kondu -yer açmak için küçük tezgah bir kenara çekildi- gözlerinde hiçbir ifade olmayan bebeklerin arasına yatırıldı gözlerinde hiçbir ifade olmayan Bay Bebek.

Bay Bebek'in ardından matem elbiseleri almak için terzinin cebine yeterince para girene kadar epey bir bebeğin şen kıyafetlerle kuşatılması gerekecekti. ihtiyar Riah, ufak tefek yardımlarda bulunarak yanında otururken, terzi ölen kişinin babası olduğunu gerçekten biliyor mu, emin olamadı.

"Zavallı evladım," dedi kız, "daha iyi yetiştirilse daha iyi olabilirdi. Kendimi suçlamıyorum gerçi. Bunda bir suçum olmadığını düşünüyorum."

"Hem de hiç yok, Jenny."

"Teşekkür ederim, iyilik perisi. Bu sözlerin beni ferahlatıyor. Ama insan bütün gün çalışınca çocuğunu doğru düzgün yetiştiremiyor. işsiz kaldığı zamanlarda onu her zaman gözümün önünde tutamıyordum. Huzursuz ve sinirli oluyordu, ben de dışarı çıkmasına izin vermek zorunda kalıyordum. Sokak ona yaramazdı hiç, biri ona mukayyet olmadı mı hayır gelmezdi. Çocuklara çok olur böyle şeyler!"

"Çok olur, bu hazin anlamıyla bile!" diye düşündü ihtiyar.

"Sırtım böyle kötü olmasa, bacaklarım bu kadar zayıf olmasa kimbilir ben nasıl olurdum?" diye devam etti terzi. "Çalışmaktan başka yapabileceğim bir şey yoktu, ben de çalıştım. Oynayamazdım. Ama zavallı bahtsız yavrum oynayabiliyordu ama bu onun için daha kötü oldu."

"Sadece onun için değil, Jenny."

"Bilmem ki iyilik perisi. Çok çekti benim bahtsız oğlum. Bazen çok hasta olurdu. Ben de ona demediğimi bırakmazdım," dedi işinin üzerinde başını sallayıp gözyaşlar dökerek. "Onun böyle olmasının bana da zararı olmuş mudur bilmem. Olmuşsa bile unutalım gitsin."

"Çok iyi bir kızsın sen, çok sabırlı bir kızsın."

"Bende sabır ne gezer iyilik perisi," diye cevap verdi kız omuzlarını silkerek. Sabırlı olsam ona o kadar laf eder miydim? Ama onun iyiliği için yaptım. Hem bir anne olarak çok sorumluluğum vardı. Mantık yürütmeyi denedim, işe yaramadı. Tatlılıkla kandırmaya çalıştım, işe yaramadı. Azarladım, işe yaramadı. Ama insanın üzerinde böyle bir sorumluluk olunca her şeyi denemek zorunda. Her şeyi denemesem, zavallı yolunu şaşırmış oğluma karşı görevlerimi yapmış olur muydum?"

Küçük, çalışkan mahlûkun çoğunlukla hoş bir tonda yaptığı bu konuşmalarla gece gündüz çalışma sürdü gitti, ta ki yeterince şık bebek evden gidip şimdi tezgahın kurulu olduğu mutfağa durumun gerektirdiği kasvetli malzemeleri ve eve kasvetli hazırlıkları getirene kadar. "Şimdi," dedi Bayan Jenny, "pembe yanaklı genç dostlarımı giydirdiğime göre, beyaz yanaklı kendimi de giydirebilirim artık." Sona bıraktığı kendi elbisesini dikmekten bahsediyordu. "İnsanın kendine elbise dikmesinin kötü tarafı," dedi Bayan Jenny bir iskemlenin üstüne çıkıp aynaya bakarak, "bu iş için kimseden para alamıyorsun, iyi tarafı prova etmek için dışarı çıkman gerekmiyor. Hı hı! Gayet iyi! Benimki (artık her kimse) beni şimdi görse hiç pişman olmazdı!"

Küçük ayarlamaları da kendi başına yapmış ve Riah'a şu şekilde bildirmişti: "Tek başıma gitmek istiyorum, iyilik perisi, her zamanki arabamda, rica etsem ben yokken eve göz kulak olur musun? Pek uzak değil. Döndüğümde bir fincan çay içip gelecekte ne yapacağımızı konuşuruz. Zavallı bahtsız oğlumu pek mütevazı bir cenaze evine verebildim; ama hala görebiliyorsa, içimde çok daha iyisinin yattığını anlar herhalde; göremiyorsa," hıçkırıp gözlerini silerek, "o zaman fark etmez. Dua kitabında bu dünyaya hiçbir şey getirmediğimiz yazıyor, giderken de bir şey götüremeyeceğimiz. Zavallı çocuğum için o aptal levazımatçı şeylerinden kiralayamadığıma seviniyorum, o şeyleri onunla birlikte bu dünyadan kaçak olarak dışarı çıkarmaya çalışıyormuş gibi olmadım, zaten yapsam bile bir noktada hepsini geri getirmek zorunda kalacaktım. Yani geri getirecek kendimden başka bir şey yok, bu da çok münasip çünkü günün birinde ben de geri dönemeyeceğim!"

Daha önce de sokaklarda taşındığı için, zavallı adam iki kere gömülmüş gibi olmuştu. Yarım düzine taze yüzlü adam onu omuzlarına aldı ve mezarlığa doğru ilerlemeye başladılar. Önlerinde yürüyen bir başka taze yüzlü adam, devriye gezen polisler gibi azametle yürüyor ve başını çektiği alaydaki yakın ahbaplarını hiç tanımıyormuş gibi bir tören havası takınıyordu. Yine de arkada topallaya topallaya yürüyen tek bir küçük cenaze sahibinin olması, insanların ilgiyle başlarını çevirmesine sebebiyet veriyordu.

Nihayet sorunlu müteveffa, bir daha gömülmemek üzere toprağa verildi ve azametli yürüyen adam, sanki yalnız kız, kendi evinin yolunu bilmemekle yükümlüymüş gibi onun önünden evine kadar yürüdü. Formalite denen gazap tanrılarının bu şekilde yatıştırılmasıyla, onu evine bırakıp geri döndü.

"Ebediyen neşelenmeden önce kısacık bir ağlamam lazım, iyilik perisi," dedi küçük mahlûk içeri girerken. "Ne de olsa insanın evladı."

Beklenenden biraz daha uzun bir ağlama oldu bu. Zamanla loş bir köşede kendi kendini tüketti. Sonra terzi kalkıp yüzünü yıkadı. Çayı demledi. "Çay içerken bir şeyler kessem bir itirazın olmaz değil mi?" diye sordu Yahudi arkadaşına onu kandırmak ister gibi.

"Sindirella'cığım, evladım," diye itiraz etti ihtiyar, "sen hiç dinlenmez misin?"

"Yo! Bu çalışmak değil, kalıp kesmek çalışmak değil," dedi Bayan Jenny, küçük hamarat makası çoktan bir kâğıttan parçalar kesmeye başlamıştı. "Hazır doğrusu kafamdayken kesmek istiyorum."

"Bugün mü gördün?" diye sordu Riah.

"Evet, iyilik perisi. Biraz önce gördüm. Beyaz keten bir cüppe. Bizim din adamlarının giydiği cüppelerden," diye açıkladı Bayan Jenny, onun başka bir dine mensup olduğunu dikkate alarak.

"Senin cüppeyle işin ne?"

"Zevki ve buluşlarıyla para kazanan benim gibi uzmanların gözünü daima açık tutması gerekir, iyilik perisi. Şu anda fazladan bir sürü masrafım çıktı malum. Zavallı oğlumun mezarı başında ağlarken, din adamlarıyla ilgili bir şeyler de yapabileceğim geldi aklıma."

"Ne yapacaksın?" diye sordu ihtiyar.

"Cenaze değil, korkma!" dedi Bayan Jenny, itiraz etmesine fırsat bırakmadan. "İnsanlar kendilerine hüzün verecek şeylerden hoşlanmıyor, biliyorum. Genç dostlarıma matem elbisesi dikmem nadiren isteniyor benden, hem gerçek matem elbisesi de değil, saray matem elbisesi. Ama iki genç dostumu evlilik bağıyla bağlayan, bir din adamı bebeği - parlak siyah lüleler, favoriler," dedi Bayan Jenny işaret parmağını sallayarak, "bak o başka. Üç beş güne kadar bu üçlüyü Bond Sokağı'nda vitrinde görmezsen bana da Jenny Wren demesinler!"

Hummalı bir faaliyet halindeki uzman işi hareketleriyle yemek bitmeden bir bebeği, sütlü kahverengi kâğıttan papaz cüppesiyle kuşatmış, Yahudi zihnine ibret olsun diye sergiliyordu ki kapı çalındı. Riah kapıyı açmaya gitti ve az sonra, ona çok yakışan ciddi ve ağırbaşlı bir havayla bir beyefendiyi takdim etti.

Bebek terzisi beyefendiyi tanımıyordu; ama gözlerini üzerine indirmesinde bile ona Bay Eugene Wrayburn'ü hatırlatan bir şey vardı.

"Kusura bakmayın," dedi beyefendi. "Bebek terzisi siz misiniz?"

"Benim, beyefendi."

"Lizzie Hexam'ın arkadaşı mısınız?"

"Evet, efendim," dedi Bayan Jenny hemen savunmaya geçerek. "Lizzie Hexam'ın arkadaşıyım."

"Bu notu getiren Bay Mortimer Lightwood'un ricasını yerine getirmenizi isteyen bir not getirdim size. Bay Riah benim Mortimer Lightwood olduğumu biliyor, size de söyleyecektir."

Riah bu sözü onaylamak için başını eğdi.

"Notu okur musunuz?"

"Çok kısa," dedi Jenny hayretle ve okudu.

"Uzun yazacak zamanı yoktu. Zaman çok kıymetliydi. Sevgili dostum Eugene Wrayburn ölüyor."

Terzi ellerini kavuşturup bir acıma çığlığı attı.

"Ölüyor," diye tekrarladı Lightwood kederle, "uzakta bir yerde. Karanlıkta ona saldıran bir caninin vücudunda açtığı yaralar yüzünden. Yatağının başından doğruca buraya geldim. Neredeyse hiç kendini bilmiyor. Kısacık, huzursuz bir bilinç anında, sizi yatağının yanında istediğini çıkarabildim. Çıkardığı anlaşılmaz sesleri doğru yorumladığıma emin olamadığımdan Lizzie'ye de dinlettim. İkimiz de sizi istediğine eminiz."

Terzi ellerini açmadan korkuyla yanındaki adamların bir birine bir ötekine bakıyordu.

"Oyalanırsanız, isteği -bana emanet ettiği- bu son dileği gerçekleşmeden ölebilir. Uzun zamandır kardeşten de ileriyiz. Bir kelime daha edersem kendime hâkim olamayacağım."

Bir iki dakika içinde siyah bone ve koltuk değneği görev başı yaptı, iyi yürekli Yahudi eve sahip çıksın diye bırakıldı ve bebek terzisi, iki tekerlekli hızlı bir arabayla, Bay Mortimer Lightwood'un yanında hızla şehirden çıktı.

10. Bölüm -Bebek Terzisi Bir Kelime Keşfediyor

Karartılmış, sessiz bir oda; pencerenin dışında, uçsuz bucaksız okyanusa akan nehir; yatakta her yeri sargılar içinde, kullanamadığı iki kolu tahtalara bağlanmış, çaresizce yatan bir adam. Sadece iki günlük aşinalık küçük terziyi bu sahneye öyle alıştırmıştı ki iki gün önce senelerin alışkanlığının tuttuğu yeri tutuyordu.

Eugene onun gelişinden beri neredeyse hiç kıpırdamamıştı. Gözleri bazen açık bazen kapalıydı. Gözleri açık olduğunda boş bakışlara karşısındaki bir noktaya dikiliyordu. Bazen hafif bir öfke ya da hayret ifadesiyle kaşları çatılıyordu. Işte o zaman Mortimer Lightwood onunla konuşuyor, bazı durumlarda arkadaşının adını söyleyecek kadar ileriye gidiyordu. Ama bir saniyede bilinç tekrar kayboluyor ve Eugene'in parçalanmış kabuğu içinde ruh kalmıyordu.

Jenny'ye işini yapması için gerekli malzemeler alınmış, yatağın ayaku-cuna küçük bir masa yerleştirilmişti. Sandalyenin arkasından aşağı dökülen gür saçlarıyla orada otururken Eugene'in dikkatini çekmesini umut ediyorlardı. Yine aynı maksatla, o gözlerini açtığında fısıldar gibi şarkı söylüyordu ya da o belli belirsiz ifadeyle kaşlarını çattığında, ama suya çizilmiş bir şekil gibi uçucuydu bu ifade. Şimdiye kadar Eugene onun farkına varmış değildi. Başında duranlar bir hastabakıcı, bütün boş zamanlarını orada geçiren Lizzie ve yanından hiç ayrılmayan Lightwood'du.

İki gün oldu üç, üç gün oldu dört. Sonunda hiç beklenmedik bir anda bir şey fısıldadı.

"Efendim Eugene?"

"Mortimer acaba... "

"Acaba ne?"

"Onu getirtir misin?"

"Sevgili dostum, burada, geldi."

Aradaki uzun aranın farkında olmadığından konuşmaya birkaç gün önce kaldığı yerden devam ediyordu.

Küçük terzi yatağın ayak ucunda, şarkısını mırıldanarak ayağa kalktı ve gülerek ona selam verdi. "Elini sıkamıyorum, Jenny," dedi Eugene biraz olsun eski haline benzemişti; "ama seni gördüğüme çok sevindim."

Bu sözleri Jenny'ye Mortimer tekrarladı çünkü ancak hastanın üzerine eğilerek ve konuşma teşebbüslerini dikkatle izleyerek anlaşılabiliyordu. Biraz sonra ekledi: "Sor bakalım çocukları görmüş mü?"

Mortimer bunu anlayamadı, hatta Jenny de ama sonra ekledi:

"Sor bakalım çiçek kokularını duymuş mu?"

"Ha anladım!" diye bağırdı Jenny. "Şimdi anladım!" Hızlı hızlı o tarafa geldiğini görünce Mortimer yerini ona bıraktı ve Jenny yüzünde o güzel ifadeyle yatağın üzerine eğilip konuşmaya başladı: "Bana rahat ve huzur getiren, sıra sıra ışıltılı çocukları kastediyorsun değil mi? Beni kaldırıp hafifleten çocukları."

Eugene gülümsedi, "Evet."

"Seni gördüğümden beri görmedim onları. Artık hiç görmüyorum ama son zamanlarda pek acı da çekmiyorum." "Harika bir hayaldi," dedi Eugene.

"Ama kuşlarımın öttüğünü duydum," diye bağırdı küçük mahlûk, "çiçeklerimin kokularını da. Hem de çok! ikisi de çok güzeldi, İlahiydi."

"Burada kalıp bana bakanlara yardım et," dedi Eugene sükûnetle. "Ben ölmeden önce burada o hayali bir daha görmeni isterdim."

Jenny elini onun dudaklarına dokundurdu, sonra işine ve alçak sesle söylediği şarkıya geri dönerken aynı eli kendi yüzüne kapattı. Eugene şarkıyı bariz bir keyifle dinledi, alçala alçala sessizliğe kavuşana kadar.

"Mortimer."

"Canım Eugene."

"Beni burada bir iki dakika daha tutacak bir şey verebilsen... " "Burada tutmak ne?"

"Bilmediğim yerlere savrulup gitmemi engelleyecek bir şey. Çünkü daha yeni geri gelmişim gibi geliyor ve kendimi tekrar kaybedecekmişim gibi - lütfen dostum!"

Mortimer ona emniyetle verilebilecek bazı uyarıcılar verdi (zaten her an el altında bulunduruluyordu bunlar) ve tekrar üzerine eğilerek onu ikaz etmek üzereydi ki Eugene konuştu:

"Bana sakın konuşma deme çünkü konuşmam lazım. O bilmediğim yerlerde dolanırken beni kemiren bitirici kaygıyı bilsen - Ucu bucağı olmayan o yerler nereler Mortimer? Çok uzaktalar herhalde!"

Arkadaşının yüzüne bakınca kendini kaybetmek üzere olduğunu anladı; çünkü bir an sonra ekledi: "Merak etme - daha gitmedim. Ne diyordum?"

W. T. GREEN

Eugene'in hasta yatağı

"Bana bir şey söylemek istemiştin Eugene. Benim zavallı dostum, eski arkadaşına bir şey söylemek istemiştin - seni daima seven, takdir eden, taklit eden, kendini senin üzerine kuran, sen olmasan bir hiç olacak ve Allah biliyor ya, mümkün olsa yerinde olmak isteyen arkadaşına!"

"Cık cık!" dedi Eugene, elini yüzüne kapayan arkadaşına şefkatle bakarak. "Ben buna layık değilim. İtiraf ediyorum hoşuma gidiyor, dostum ama ben buna layık değilim. Bu saldırı, sevgili Mortimer, bu cinayet... "

Arkadaşı dikkatini toplayarak üzerine eğildi: "ikimizin de şüphe ettiği biri var."

"Şüpheden öte. Ama Mortimer, ben burada yatarken ve artık yatmaz olduğumda, bu işi yapanın asla adalet karşısına çıkarılmayacağına söz vermeni istiyorum!"

"Eugene!"

"Masumun adına halel gelir, dostum. Lizzie ceza görür, o değil. Ona yeterince zararım dokundu; niyetlerim bile zararınaydı. Nereye giden yol iyi niyet taşlarıyla döşelidir bilirsin. Orası kötü niyet taşlarıyla da döşelidir. Mortimer, ben o yolun üzerinde yatıyorum ve bunun farkındayım."

"İçin rahat olsun Eugene."

"Bana söz verdiğinde olacak. Sevgili Mortimer bu adamın asla peşine düşülmemeli. Suçlanacak olursa onu sakın konuşturma, kurtar. Sakın intikamımı almaya kalkma; sadece haberlerin duyulmasını engelle ve Lizzie'yi koru. Bazı şeyleri karıştırabilirsin. Sana dediğimi iyi dinle. Öğretmen Bradley Headstone değildi. Duyuyor musun? İkinciye söylüyorum, öğretmen Bradley Headstone değildi. Üç, öğretmen Bradley Headstone değildi."

Bitkin bir halde sustu. Bu konuşmayı fısıltıyla, kesik kesik yapmıştı ama büyük bir gayretle, hiçbir yanlış anlamaya meydan vermeyecek şekilde konuşmuştu.

"Sevgili dostum ben yine uzaklara savruluyorum. Mümkünse bir dakika daha tut beni."

Lightwood arkadaşının başını boynundan kaldırıp dudaklarına biraz şarap dokundurdu. Eugene toparlandı.

"Bu iş ne zaman oldu bilmiyorum, haftalar önce mi, günler, saatler önce mi? Fark etmez. Mutlaka soruşturma açılmıştır. Söyle! Açıldı mı?"

"Evet."

"Durdur! Şaşırt! Lizzie'nin sorguya çekilmesine izin verme. Onu koru. Suçlu adalet önüne getirilirse onun adını lekeler. Bırak suçlu cezasız kalsın. Lizzie ve benim bu tamir çabam her şeyin önünde gelmeli! Söz ver!"

"Eugene, söz veriyorum!"

Gözlerini arkadaşına minnettarlıkla çevirirken yine daldı. Gözleri durgunlaştı ve yine önceki dalgın, anlamsız bakışlara büründü.

Saatler, günler, geceler boyu bu durumda kaldı. Bazen uzun bir bilinç kaybının ardından arkadaşıyla sükûnetle konuşur, daha iyi olduğunu söyler, bir şey isterdi. Ama o şey ona verilemeden yine dalıp giderdi.

Merhametten iyice yumuşamış olan bebek terzisi, onu bir an olsun azalmayan bir muhabbetle izliyordu. Düzenli olarak başındaki buzu ya da ferahlatıcı sıvılar serpilmiş bezi değiştiriyor, arada kulağını yastığa yakın tutuyor, ağzından çıkan en hafif sesi bile dinliyordu. Bazen saatler boyu, eğilmiş vaziyette, en küçük iniltisini bile kaçırmadan yanında duruşu şaşırtıcıydı. Eugene ellerini kımıldatamadığı için sıkıntısını da belli edemiyordu; küçük mahlûk (eğer gizli bir gücü ya da duygu birliği yoksa) sırf bu yakın takip sayesinde onu Lightwood'dan daha iyi anlamaya başlamıştı. Kendini bilmeyen adamla her şeyin bilindiği dünya arasında bir tercümanmış gibi sık sık ona başvuruyordu Mortimer; bazen doğru şeyi yaptığına mutlak bir inançla bir yarasının sargısını

değiştirir, bir turnikeyi gevşetir, yüzünü başka tarafa çevirir, üzerindeki yorganın baskısını hafifletirdi. Yaptığı ince işçilik sayesinde iyice rafine olan doğal bir el hafifliği ve hassasiyetinin de bu işte payı vardı kuşkusuz ama. algısı da aynı ölçüde hassastı.

Tek bir kelimeyi, Lizzie kelimesini, milyonlarca kere tekrar etmişti. Çevresindekilere en zor gelen ızdırap anlarında, başını yastıkta bir o yana bir bu yana çevirir; telaşlı ve sabırsız bir tavırla, bunalmış bir zihnin sıkıntısıyla, makine tekdüzeliğiyle bu ismi tekrarlardı. Aynı şekilde, gözlerini bir yere dikip kıpırdamadan yatarken, bu sefer bastırılmış bir dehşetle, uyarır gibi saatlerce hiç durmadan bu ismi tekrarlardı. Lizzie'nin yanında olması, göğsüne ya da yüzüne dokunması genelde onu durdururdu, o zaman bir müddet gözlerini kapatıp sükûnetle uyuyacağını öğrenmişlerdi ve gözlerini bir dahaki açışında bilincinin yerinde olacağını. Fakat odanın rahatlatıcı sessizliğiyle filizlenen umutları, ruhunun geri gelişine sevindikleri anda hemen tekrar kayıp gitmesiyle ağır bir hayal kırıklığına bırakıyordu yerini.

Boğulmakta olan bir adamın böyle ara ara derinlerden çıkıp sonra yeniden batması seyredenler için korkunçtu. Ama zamanla halinde bir değişme oldu ve kendine de korkunç gelmeye başladı. Kafasındaki bir şeyi söyleme arzusu, arkadaşıyla konuşmak için duyduğu anlatılmaz özlem, bilincini kazandığında ona öyle büyük bir gerginlik veriyordu ki aklının başında olduğu süreyi kısaltıyordu. Derinlerden çıkan adam suyla mücadele ettiğinde nasıl daha çabuk batarsa, o da umutsuz gayreti yüzünden daha çabuk batıyordu.

Hiç kımıldamadan yattığı bir ikindi vakti, tanımadığı Lizzie işine dönmek için sessizce odadan çıkmıştı ki Lightwood'un adını mırıldandı.

"Eugene'ciğim, buradayım."

"Bu daha böyle ne kadar sürecek Mortimer?"

Lightwood başını salladı. "Yine de daha kötüye gitmiyorsun, Eugene."

"Ama umut olmadığını biliyorum. Yine de senin bana son bir hizmette bulunmanı sağlayacak kadar dayanmak istiyorum, son bir şey. Beni bir iki dakika burada tut, Mortimer. Lütfen!"

Arkadaşı ona elinden gelen yardımı sağladı ve daha iyi göründüğüne ikna etmeye çalıştı ama o daha bunu yaparken bile Eugene'in gözleri nadiren edindikleri ifadeyi kaybetmekteydi.

"Mümkünse beni burada tut dostum. Dalmamı engelle. Gidiyorum!"

"Daha değil, daha değil. Söyle Eugene, ne yapmamı istiyorsun?"

"Bir dakika daha burada tut beni. Yine gidiyorum. Gitmeme izin verme. Diyeceğimi diyeyim. Durdur beni - durdur!"

"Eugene'ciğim, sakin olmaya çalış."

"Çalışıyorum. Hem nasıl çalışıyorum! Nasıl çalıştığımı bilsen! Konuşana kadar gitmeme izin verme. Biraz daha şarap ver bana."

Lightwood isteğini yerine getirdi. Eugene üzerine kapanan bilinç kaybıyla acıklı bir mücadeleye girerek, yüzünde arkadaşına çok dokunan bir yalvarma ifadesiyle: "Onunla konuşmaya ve ona ricamı iletmeye gittiğinde beni Jenny'yle bırakabilirsin. Uzun bir iş değil. Fazla sürmez."

"Tabii, tabii! Ama ne yapmamı istediğini söyle, Eugene!"

"Gidiyorum! Beni tutamıyorsun."

"Tek kelimeyle söyle, Eugene!"

Gözleri tekrar sabitlendi ve dudaklarına gelen tek kelime milyonlarca kere tekrarladığı kelime oldu.

Lizzie, Lizzie, Lizzie.

Ama dikkatli küçük terzi onu her zamanki gibi pür dikkat seyretmişti. Umutsuzca arkadaşına bakan Lightwood'un koluna usulca dokundu.

"Şşş!" dedi işaret parmağını dudaklarına götürerek. "Gözleri kapanıyor. Tekrar açtığında bilinci yerinde olacak. Sana ona söylemen için bir ipucu vereyim mi?"

"Ah, Jenny, doğru kelimeyi söyleyebilsen daha ne isterim!" "Söyleyebilirim. Eğil."

Eğilen Lightwood'un kulağına fısıldadı. Tek heceden oluşan kısacık bir kelime fısıldadı. Lightwood irkilerek ona baktı.

"Bir dene," dedi küçük mahlûk heyecanlı, coşkulu bir yüzle. Bilinçsiz yatan adamın üzerine eğildi ve ilk olarak yanağını öptü, sonra da en yakınındaki kırık elini. Sonra yatağın ayak ucundaki yerine çekildi.

İki saat kadar sonra Mortimer Lightwood arkadaşının bilincinin yerine geldiğini gördü ve çabucak ama sükûnetle üzerine eğildi.

"Sakın konuşma Eugene. Sadece bana bak ve dinle. Dediklerimi anlıyor musun?"

Eugene başını salladı.

"Kaldığımız yerden devam edeceğim. Bana söylemeye çalıştığın kelime Eş miydi?"

"Bin yaşa Mortimer!"

"Şşş! Heyecanlanma. Konuşma. Beni dinle, sevgili Eugene. Lizzie'yle evlenirsen, burada yatarken kafan daha rahat olacak. Onunla konuşmamı ve bunları ona anlatmamı, eşin olmasını rica etmemi istiyorsun. Bu yatağın yanına diz çöküp seninle evlenmesini istiyorsun, böylece verdiğin zararı tam manasıyla tamir etmiş olacaksın. Öyle mi?"

"Evet. Bin yaşa! Evet."

"Hemen yapacağım, Eugene. Bana güven. İsteklerini gerçekleştirmek için birkaç saatliğine gitmem gerekiyor. Buna mecburum, anlıyorsun değil mi?" "Zaten ben de öyle demiştim, sevgili dostum."

"Doğru. Ama o zaman ne dediğini anlamamıştım. Sence sonradan nasıl anladım?"

Hevesle etrafına bakan Eugene, yatağın ayak ucunda, dirseklerini yatağa, başını da ellerine dayamış oturan Bayan Jenny'yi gördü. Ona gülümsemeye çalışırken o eski kaprisli havası çalınır gibi oldu üstüne.

"Evet," dedi Lightwood, "bu keşif ona ait. Dinle, sevgili Eugene; Uzzie'yi burada benim yerimde bir daha ayrılmamak üzere yanında bulduğunda, sana verdiğim sözü yerine getirdiğimi anlayacaksın. Gitmeden önce son bir şey daha. Dürüst bir adamın yapması gerekeni yaptın Eugene. Bütün kalbimle inanıyorum ki Yaratan seni bize bağışlarsa, hayatını kurtarmış, asil bir karın olacak ve onu bütün kalbinle seveceksin."

"Amin. Buna eminim. Ama bunu atlatamayacağım, Mortimer."

"Evlenmekle umudunun ya da gücünün azalacağını da düşünmüyorum, Eugene."

"Hayır. Yüzünü yüzüme değdir, belki sen dönene kadar dayanamam. Seni seviyorum, Mortimer. Gittiğinde beni düşünüp tedirgin olma. Cancağızım, cesur kızım beni kabul ederse, evlenmeye yetecek kadar yaşayacağıma eminim, dostum."

Arkadaşlar arasındaki bu veda sahnesini seyrederken kendini hepten bırakan Bayan Jenny, parlak saçlarının köşkünde, sırtını yatağa verip için için, sessiz sessiz ağlamaya başladı. Mortimer Lightwood fazla zaman kaybetmeden çıktı. Akşam ışığı, ağaçların nehirdeki ağır yansımalarını uzatırken, hasta odasına hafif

adımlarla bir başkası girdi.

"Bilinci açık mı?" diye sordu küçük terzi, yastığın başındaki mevkii bırakırken. Odaya yeni gelene yer vermek için hemen kalkmıştı ve karanlık odada uzaktan hastanın yüzünü göremiyordu.

"Bilinci açık, Jenny," diye mırıldandı Eugene. "Karısını tanıyor."

11. Bölüm -Bebek Terzisinin Keşfi Uygulamaya Konuyor

Bayan John Rokesmith küçücük, şirin odasında oturmuş dikiş dikiyordu. Yanındaki sepette duran küçük, şirin giysiler daha ziyade bebek terzisinin alanına giriyormuş gibi göründüğünden, Bayan Wren'le rekabet etmek üzere bu işe atıldığı düşünülebilirdi. Britanyalı Ev Kadının Kılavuzu bu konuda bilgece bir tavsiyede bulunmuş muydu bilinmez, ama bu gizemli kahin ortalıkta görünmediğine göre muhtemelen tavsiyede de bulunmamıştı. Ancak Bayan John Rokesmith giysileri öyle maharetli ellerle dikiyordu ki besbelli birisinden ders almıştı. Sevgi pek çok konuda mükemmel bir öğretmendir, belki de Bayan John Rokesmith'e (topu topu bir yüksükle) terziliğin bu alanını öğreten sevgiydi.

John'un gelmesi yakındı ama Bayan John yemekten önce becerisinin zaferini tamama erdirmek istediğinden onu karşılamaya gitmemişti. Huzurlu ama biraz da kendini beğenen bir gülümsemeyle, en iyi ustanın elinden çıkmış gamzeli bir Dresden-porseleni saat gibi, düzenli sesler çıkararak oturmuş dikişini dikiyordu.

Kapı tıklatıldı, zil çalındı. Gelen John değildi; o olsa Bella yerinden fırlamıştı bile. John değilse kimdi peki? Bella kendi kendine bu soruyu soruyordu ki küçük şapşal hizmetçi, "Bay Lightwood!" diyerek telaşla içeri girdi. Allah allah!

Bay Lightwood karşısında selam verdiğinde Bella sepetin üzerini bir mendille örtecek vakti ancak bulabilmişti. Bay Lightwood'un halinde bir gariplik vardı çünkü hem aşırı ciddi görünüyordu hem de hasta gibiydi.

Bayan Rokesmith'i, Bayan Wilfer olarak tanıma ayrıcalığına erdiği o mutlu günleri kısaca andıktan sonra, Bay Lightwood halindeki garipliğin sebebini ve neden geldiğini açıkladı. Lizze Hexam'ın düğün davetini getirmişti.

Bu davet ve Bay Lightwood'un büyük bir üzüntüyle anlattığı kısa hikâye Bella'yı öyle heyecanlandırmıştı ki John'un kapıyı çalması tam zamanında yetişti. "Kocam," dedi Bella; "izninizle onu da alıp hemen geleyim."

Ama bu söylediğini yapmak düşündüğü kadar kolay olmamıştı çünkü Bay Lightwood'un adını söyler söylemez, John eli kapının tokmağında kalakaldı.

"Yukarı gelir misin canım?"

Bella kocasının yüzünün kızarmasından ve aniden arkasını dönmesinden hayrete kapıldı. "Bu da ne demek oluyor?" diye düşünüyordu onunla yukarı çıkarken.

"Şimdi bana her şeyi anlat hayatım," dedi John onu dizine oturtarak.

"Her şeyi anlat," demesi iyiydi hoştu da John'un kafası hiç oralarda değildi. Bella hikâyeyi anlatırken, zaman zaman dikkatinin dağıldığı çok aşikardı. Halbuki Lizzie'yle ve istikbaliyle ne kadar ilgilendiğini çok iyi biliyordu. Bu ne demek oluyordu?

"Benimle birlikte bu nikaha gelecek misin John?"

"Hayır canım, gelemem."

"Gelemez misin John?"

"Hayır canım, mümkün değil."

'Tek başıma mı gideyim John?"

"Hayır, canım, Bay Lightwood'la gideceksin."

"Artık Bay Lightwood'un yanına insek iyi olmayacak mı, John?" dedi Bella.

"Hayatım bence sen artık insen iyi olacak ama beni tümüyle bu işin dışında bırakmam rica edeceğim."

"Onu görmek istemediğini mi söylemeye çalışıyorsun, John? Ama geldiğini biliyor, demin söyledim."

"Bu biraz talihsiz olmuş ama yapacak bir şey yok. Talihsiz de olsa talihli de olsa onu göremem, canım."

Bella, kocasının dizinde oturmuş hayretle yüzüne bakar ve biraz da surat asarken, onun bu anlaşılmaz davranışı için kafasında bir sebep bulmaya çalıştı. Cılız bir sebep bulur gibi oldu.

"John, canım, Bay Lightwood'u kıskanıyor olamazsın değil mi?"

"Bu da nerden çıktı yavrum," dedi kocası gülerek, "neden kıskanayım ki?"

"Çünkü biliyorsun, John," diye devam etti Bella biraz daha surat asarak, "eskiden beni beğense de bu benim suçum değildi."

"Benim seni beğenmem senin suçundu," dedi kocası ondan gururlanarak, "onun beğenmesi neden senin suçun olmasın? Ama bu yüzden neden kıskançlık duyayım? Karımı güzel ve cazibeli bulan herkesi kıskansam aklımı kaçırırım."

"Sana azıcık kızdım, John," dedi Bella gülerek, "senden azıcık da memnun oldum, çünkü aptalın tekisin ama güzel şeyler söylüyorsun, hem de gerçekten inanarak. Bu esrar da ne böyle bayım. Bay Lightwood'un ne zararını gördünüz?"

"Hiç, canım."

"Sana ne yaptı bu adam, John?"

"Bana hiçbir şey yapmadı, canım. Bay Wrayburn'ün aleyhine de bir diyeceğim yok; o da bana bir şey yapmadı. Yine de ikisinden uzak durma sebebim aynı."

"Ah John!" diye söylendi Bella, iflah olmayacağını düşündüğü zamanlarda kendisine kızdığı gibi kızarak "Sfenksten betersin! Evli bir sfenks de hiç - hiç hoş ve sırlarını paylaşan bir koca olmuyor," dedi Bella incinmiş bir sesle.

"Bella, hayatım," dedi John Rokesmith, gözlerini indirip tekrar somurtan karısının yanağını okşayıp, ciddi bir gülüşle yüzüne bakarak; "bak bana. Seninle konuşmak istiyorum."

"Açık açık mı, gizli odalı Mavi Sakal seni?" dedi Bella, güzel yüzü aydınlanarak

"Açık açık Gizli odayı kabul ediyorum. Seni denemeden, senin üstün özelliklerinden bahsetmemi istemediğini söylemiştin, hatırlıyor musun?" "Evet, John. Bu sözümün arkasındayım."

"Bir an gelecek, canım -kahin değilim ama biliyorum- deneneceksin. Bana sonuna kadar inanmazsan, benim gözümde asla başarıyla geçemeyeceğin bir sınav vereceksin."

"Öyleyse bana güvenebilirsin, John, çünkü sana sonuna kadar inanıyorum ve daima da inanacağım. Beni böyle küçük bir şeyle yargılama, John. Küçük şeylerde ben de küçük bir şeyim - hep böyle oldum. Ama büyük şeylerde öyle değilim; böbürlenmek için demiyorum John, ama öyle olmadığımı umuyorum!"

Bella'nın sevgi dolu kollarını boynunda hissettiğinde, onun bu söylediğine belki kendisinden bile daha fazla inandı. Altın Çöpçü'nün bütün serveti elinde olsa, Bella'nın iyi günde kötü günde, şefkat ve güven dolu kalbiyle ona sadık kalacağına son kuruşuna kadar bahse girerdi.

"Şimdi aşağı inip Bay Lightwood'la birlikte yola çıkacağım," dedi Bella ayağa fırlayarak "Bavul toplamakta senin kadar beterini görmedim John, ama uslu durup bu sefer dikkat edeceğine söz verirsen, (ne yapıp da her şeyi bu kadar buruşturduğunu gerçekten anlamıyorum) ben bonemi takana kadar, çantamı hazırlamana izin verebilirim."

John neşeyle bu emri yerine getirirken Bella bonenin iplerini gamzeli çenesinin altında bağladı, eldivenlerini teker teker parmaklarını yerleştirerek tombul ellerine giydi ve kocasıyla vedalaşarak aşağı indi. Bay Lightwood onu yola hazır görünce sabırsızlığı epey yatıştı.

"Bay Rokesmith de bizimle gelecek mi?" diye sordu, tereddütle kapıya bakarak

"Unuttum!" dedi Bella. "Size selamlarını yolladı. Yüzü şişmiş, kocaman olmuş, dosdoğru yatağa gitti, doktoru bekliyor."

"Tuhaf," dedi Lightwood, "aynı işlerle meşgul olduğumuz halde Bay Rokesmith'i hiç görmedim."

"Öyle mi?" dedi Bella hiç kızarmadan.

"Onu asla göremeyeceğimi düşünmeye başladım," dedi Lightwood.

"Bazen böyle acayip şeyler oluyor," dedi Bella ifadesini hiç bozmadan, "kısmet işte. Ben hazırım ama, Bay Lightwood."

Lightwood'un unutulmaz-Greenwich'ten tuttuğu küçük arabayla hemen yola koyuldular; oradan dosdoğru Londra'ya geçtiler ve Mortimer Lightwood'un daha önce konuşup anlaştığı Rahip Frank Milvey'le karısı Margaretta'yı tren istasyonunda beklemeye başladılar.

Muhterem çifti geciktiren cemaatin ihtiyar ve münasebetsiz bir üyesiydi, kadın kısmından, hayatlarına musallat olmuş illetlerden biri olsa da ona örnek bir tahammül ve ilgi gösteriyor, temas ettiği her şeye ve herkese bulaşan gülünçlüğe rağmen ona iyi davranıyorlardı. Rahip Frank'in cemaatine mensuptu ve bu grup içinde, Rahip Frank'in vaaz verirken söylediği her şeye, hüzünlü olsun olmasın mebzul miktarda ağlamasıyla temayüz etmişti; aynı zamanda Mezmurlar kitabındaki Davut'un çeşitli feryatlarını tatbik ederdi kendine ve büyük zarar görmüş gibi bir tonda, düşmanlarının arkasından kuyu kazdığını, onu demirlerle dağladığını söyleyerek şikâyet ederdi. Bu ihtiyar dul, sabah ve akşam ayinlerinde, mahkeme önünde resmen şikâyette bulunup, tutuklama emri çıkartılmasını ister gibi davranırdı. Ama en münasebetsiz özelliği bu değildi. Genelde fırtınalı havalarda, sabahın köründe aklına bir şeyler gelir ve aniden Rahip Frank'in gelip kendisini bu düşünceden kurtarmasına ihtiyaç duyardı. İyi huylu rahip kim-bilir kaç kere sabahın köründe yatağından kalkmış, bu işten olsa olsa soğukalgınlığı çıkacağını bile bile, kuvvetli görev duygusuyla kadının saçmaladığı fikrini bastırarak Bayan Sprodgkin'in evine gitmişti. Yine de Rahip Frank Milvey ve Bayan Milvey başkalarının yanında, Bayan Sprodgkin'in verdiği zahmete değmediğini asla söylemezlerdi; diğer bütün dertleri gibi onu da iyi tarafından görmeye çalışırlardı.

Sürünün bu aşırı talepkar üyesinin, Rahip Frank Milvey'in onun varlığını ne zaman en az arzuladığını bilmek konusunda gelişmiş bir altıncı hissi vardı, daima en istenmediği zamanlarda küçük sofada bitiverirdi. Bu yüzden de, Rahip Frank karısıyla birlikte Lightwood'a eşlik etmeyi seve seve kabul ettiğinde, kesin bir kanaatle: "Bir an önce çıkalım Margaretta, yoksa Bayan Sprodgkin'e yakalanırız," demişti. Bayan Milvey hemen hislerini paylaşmıştı, "Evet, her şeye limon sıkıyor, Frank, her şeyi de büyütüyor!" Daha bu kelimeler ağzından çıkmıştı ki, dini bir konuda fikir sormak isteyen temalarının aşağıda sadakatle beklediği haber verilmişti. Bayan Sprodgkin'in aydınlanma talep ettiği konular nadiren aciliyet taşığıdından (kim kimden olmuş, Amoritler neymiş) Bayan Milvey bu sefer, onu çay, şeker, ekmek ve yağ vererek satın alma çaresine başvurmuştu. Bayan Sprodgkin bu hediyeleri kabul ettiği halde sofada beklemeye devam etmiş ve dışarı çıkmak üzere oraya inen Rahip Frank'e selam vermişti. Tedbirsiz davranıp her zamanki sevecen tavrıyla, "Merhaba, Sally, sen mi geldin!" diyen Rahip Frank, Bayan Sprodgkin'in çayla şekeri mür ve buhur, ekmekle yağı da çekirge ve acı balla bir tuttuğu yolundaki nutkuna maruz kalmıştı. Bu ibretlik malumatı aktaran Bayan Sprodgkin bir yere kımıldamadığı için sofada bırakılmış, Bay ve Bayan Milvey de koşa koşa istasyona gelmişlerdi. Bu iyi kalpli Hıristiyan çiftin şerefine anlatıldı bütün bunlar; bir o kadar vicdan sahibi, bir o kadar çalışkan, küçük şeyler yapar gibi görünürken aslında büyük şeyler yapan, bütün o inansız tiplerle aynı seviyeye inmekten gocunmayan daha başka yüzlerce iyi kalpli

Hıristiyan çifti temsilen.

"Son anda üzerimde hakkı olan birisi beni biraz tuttu," diye özür diledi Rahip Frank, kendini hiç düşünmeden. Bayan Milvey onu düşünerek savundu: "Evet son anda birisi tuttu! Üzerinde hakkı olmasına gelince, söylemeden edemeyeceğim, bence bazen aşırı düşünceli davranıyorsun ve insanların seni biraz suiistimal etmesine izin veriyorsun."

Bella kendi adına bir sorun olmasa da, kocasının yokluğunun Milveyler üzerinde olumsuz bir şaşkınlık yaratabileceğini düşündü. Bayan Milvey: "Bay Rokesmith nasıl; o önden mi gitti yoksa arkadan mı gelecek?" diye sorunca kendini pek rahat hissetmedi.

Bu soru üzerine onu yatağa gönderip doktoru bekletmeye mecbur kaldığından, gereğini yaptı. Ama ikinciye yalan söylediğinde kendini pek iyi hissetmedi çünkü beyaz bir yalanı iki kere söyleyince, hele de insan alışık değilse siyah bir yalana dönüşür.

'Tüh!" dedi Bayan Milvey, "Çok üzüldüm! Daha önceki gidişimizde Bay Rokesmith, Lizzie Hexam'la çok alakadar olmuştu. Yüzünün durumundan haberimiz olsa, bu kadar kısa bir iş için şişini indirecek bir şeyler verirdik."

Beyaz yalanı daha da beyazlatmak için Bella hemen ağrısının olmadığını söyledi. Bayan Milvey bunu duyduğuna çok sevinmişti.

"Bu iş nasıl oluyor bilmiyorum," dedi Bayan Milvey, "eminim sen de bilmiyorsun Frank, ama din adamlarıyla karıları suratların şişmesine sebep oluyor. Ne zaman okulda bir çocuğa dikkat etsem yüzü anında şişiyor gibime geliyor. Frank ne zaman ihtiyar bir kadınla tanışsa hemen yüzü ağrımaya başlar. Ayrıca zavallı çocukcağızların burunlarını da akıtıyoruz. Nasıl yapıyoruz bilmiyorum ama yapmasak çok memnun olurdum; onlarla ne kadar ilgilensek burunları o kadar akıyor. - Frank bu adam öğretmen. Onu bir yerde görmüştüm."

Sözünü ettiği kişi, içe kapanık görünen, siyah ceket ve yelek, kumlu pantolon giymiş genç bir adamdı. Lightwood trene bakmaya gider gitmez, huzursuz bir tavırla istasyonun içinden bekleme salonuna çıkmış, hızlı hızlı duvarlardaki ilanları okumaya koyulmuştu. Aşağı yukarı yürürken kendi aralarında konuşan insanlara kulak kabartmıştı. Bayan Milvey, Lizzie Hexam'ın adını andığında daha yakma gelmiş ve orada kalmıştı: Gerçi gözü sürekli Lightwood'un çıktığı kapıdaydı. Eldivenli ellerini arkasında kavuşturmuş, sırtını onlara dönmüş duruyordu. Kendisinden söz edildiğini duyduğunu onlara söyleyip söylememek konusunda bariz bir tereddüt geçirdiğini gören Bay Milvey onunla konuştu.

"İsminizi hatırlayamadım," dedi, "ama sizi okulunuzda gördüğümü hatırlıyorum."

"Ismim Bradley Headstone, efendim," dedi, biraz geriye çekilerek. "Nasıl unuttum hayret," dedi Bay Milvey ona elini uzatarak. "Nasılsınız, iyi misiniz? Biraz fazla yoruluyorsunuz galiba." "Evet, bu aralar biraz fazla yoruldum." "Tatilde dinlenmediniz mi?" "Hayır, efendim."

"Hiç dinlenmeden çalışmak, belki sizin durumunuzda kafa durgunluğuna yol açmaz ama dikkat etmezseniz hazımsızlık yapabilir, Bay Headstone."

"Dikkat etmeye çalışırım, efendim. Sizinle dışarıda bir dakika konuşabilir miyiz?"

"Elbette."

Akşam olduğundan bekleme salonu aydınlatılmıştı. Lightwood'un çıktığı kapıdan gözünü hiç ayırmayan öğretmen, başka bir kapıdan dışarıdaki karanlık bir köşeye çıktı ve eldivenleriyle oynayarak konuşmaya başladı:

"Yanınızdaki hanımlardan biri tanıdığım bir isimden bahsetti; çok iyi tanıdığım. Eski bir öğrencimin ablasından. Uzun müddet benim öğren-cimdi, sonra hızla ilerledi. Hexam isminden bahsettiniz. Lizzie Hexam." Utangaçlığıyla mücadele etmeye çalışan mahcup bir adama benziyor, zar zor konuşuyordu. Son iki cümlenin

arasında bıraktığı ara dinleyeni utandırıyordu.

"Evet," dedi Bay Milvey. "Onu görmeye gidiyoruz."

"O kadarını ben de anladım, efendim. Eski öğrencimin ablasının bir derdi yoktur umarım? Bir şeye üzülmemiştir? Bir akrabasını kaybetmemiştir?"

Bay Milvey bu adamın çok tuhaf tavırları ve kaçamak, karanlık bakışları olduğunu düşündü ama her zamanki açıklığıyla cevap verdi.

"Ne mutlu ki öğrencinizin ablası böyle bir kayıp yaşamadı. Birilerini gömmeye gittiğimi mi düşündünüz?"

"İnsan din adamı görünce aklına böyle şeyler geliyor ama farkında değildim. Gömmeye gitmiyorsunuz öyleyse?"

Gerçekten de çok tuhaf tavırları ve insanın içini karartan sinsi bakışları olan bir adamdı.

"Hayır. Aslını isterseniz," dedi Bay Milvey, "madem öğrencinizin ablasıyla bu kadar ilgileniyorsunuz, nikahlanmaya gidiyorum."

Öğretmen irkilerek baktı.

"NiKâh törenini ben icra edeceğim. Dilim sürçtü, onu nikahlamaya gidiyorum," dedi Bay Milvey gülerek "Benim karım var zaten."

Bradley Headstone arkasındaki direğe tutundu. Bay Milvey, hayatında böyle kül rengi bir yüz görmemişti.

"Hastasınız galiba, Bay Headstone!"

"Mühim değil, efendim. Birazdan geçer. Sık sık başım döner. Alışığım. Ben sizi tutmayayım, yardıma ihtiyacım yok, teşekkür ederim. Bana zaman ayırdığınız için minnettarım."

Ayıracak başka zamanı olmayan Bay Milvey münasip bir cevap vererek bekleme salonuna geri döndüğünde, öğretmenin elinde şapkası direğe dayandığını ve yakasım yırtacakmış gibi gevşetmeye çalıştığını gördü. Görevlilerden birini bu konuda uyardı: "Dışarıda gerçekten çok hasta görünen bir adam var. Yardıma ihtiyacı olmadığını söylese de yardım edilmesi lazım."

Lightwood bu arada yerlerini ayarlamıştı ve kalkış zili çalmak üzereydi. Tam yerlerine oturmuşlar, ağır ağır istasyondan çıkıyorlardı ki aynı görevli kompartımanlara baka baka koşarak geldi.

"Ah! Demek buradasınız efendim!" dedi basamağa zıplayıp pencereye tutunarak. "Bana gösterdiğiniz adam nöbet geçiriyor."

"Bana söylediklerinden çıkarttığım kadarıyla, bu tür krizler geçiriyormuş zaten. Açık havada birazdan kendine gelir herhalde."

Gerçekten de çok kötü bir kriz geçiriyordu (adamın demesi), etrafta ne bulsa hiddetle ısırıyor, yumrukluyordu. Beyefendi onu ilk olarak gördüğüne göre acaba bir kartını vermesi mümkün müydü? Beyefendi kartını uzatırken, kriz geçiren adamın sadece saygın meslek sahibi bir adam olduğunu bildiğini, sağlığının bozuk olduğunu onun ağzından duyduğunu, zaten görünüşünden de anlaşıldığını açıkladı. Görevli kartı aldı, bir punduna getirip aşağı atladı ve olay da burada sona erdi.

Sonra tren çatıların arasından, ona yol açmak için bir kısmı yıkılmış evlerin harap duvarları arasından, kalabalık caddelerin üzerinden, bereketli toprağın altından geçtikten sonra nehrin üzerine atıldı; sakin yüzeyin üzerinde bomba gibi patladı ve bir duman, buhar, ateş topu halinde ilerledi. Biraz ilerledikten sonra yine roket gibi nehri geçti; suyun kıvrımlarını müthiş bir küçümsemeyle ezip geçerek, Zaman Babanın kendi sonuna koşması gibi nehrin sonuna koştu. Sular yüksek olmuş alçak olmuş, gökyüzünün aydınlığını ya da karanlığını

yansıtmış, sağında solunda otlar, çiçekler yeşertmiş, şuraya dönmüş buraya dönmüş, çağıldamış sessiz-leşmiş, dalgalanmış durulmuş hiç fark etmez Zaman Baba için, çünkü kaynaklan ve imkânları çok olsa da yollarının tek bir sonu vardır.

Bunu, ağırbaşlı nehrin kıyısında bir araba yolculuğu takip etti. Geceleyin hızla ilerliyorlardı, gece olsun gündüz olsun her şeyin o heybetli Sonsuzluk mıknatısının çekimine kapılıp hızla ilerlemesi gibi; Eugene'in yattığı odaya yaklaştıkça, dalgınlıklarının bile sonunun gelmiş olduğu korkusu artıyordu. Nihayet soluk ışığı pencerede görüp umutlandılar ama Lightwood'un içi rahat değildi: "Eugene gitmişse bile Lizzie yanında oturuyordur," diye düşündü.

Ama sükûnetle yatıyordu, yarı baygın, yar uykuda. Bella sessizlik telkin etmek için işaret parmağını kaldırarak içeri girip Lizzie'yi öptü ama hiç konuşmadı. Diğerleri de hiç konuşmadan yatağın ayak ucuna oturup sessizce beklemeye başladılar. Nehrin şıkırtısıyla tren seslerinin karıştığı bu gece nöbetinde, Bella'nın zihninde yeniden sorular belirdi: John'un bu gizeminin derinliklerinde ne olabilir? Halen kaçındığı Bay Lightwood onu neden hiç görmemiş? Sevgili kocasına olan inancı ve bağlılığı ne zaman sınanacak? Zira bu kelimeyi kendisi kullanmıştı. Bütün kalbiyle sevdiği bu adamın onunla iftihar etmesi için geçecekti bu sınavdan. Bella'nın kalbinde iftihar kelimesi bir an olsun gözden kaybolmuyordu.

Gecenin ilerleyen saatlerinde Eugene gözlerini açtı. Bilinci açıktı. "Ne kadar zaman geçti? Mortimer döndü mü?" diye sordu hemen.

Lightwood hemen yanına koşup kendi adına cevap verdi. "Evet, Eugene. Her şey hazır."

"Sevgili dostum!" dedi Eugene gülümseyerek, "ikimiz de sana yürekten teşekkür ediyoruz. Lizzie, onları görmekten ne kadar mutlu olduğumu söyle, konuşabilsem güzel şeyler söylerdim."

"Hiç gerek yok," dedi Bay Milvey. "Biz zaten biliyoruz. Kendinizi daha iyi hissediyor musunuz Bay Wrayburn?"

"Çok daha mutlu hissediyorum," dedi Eugene.

"Umarım daha iyisinizdir de."

Eugene, Lizzie'yi korumak ister gibi gözlerini ona çevirdi ama cevap vermedi.

Sonra hepsi yatağın etrafına dizildiler ve Bay Milvey kitabını açarak töreni başlattı; nadiren ölümün gölgesiyle ilişkilendirilen töreni; zihinlerde hayat coşkusu, neşe, umut, sağlık ve sevinçle hemhal olmuş töreni. Bella bunun kendi küçük, güneşli düğününden ne kadar farklı olduğunu düşünerek ağlıyordu. Merhametle dolup taşan Bayan Milvey de ağlıyordu. Bebek terzisi ellerini yüzüne kapatmış, altın köşkünde ağlıyordu. Alçak, berrak bir sesle, gözlerini ondan ayırmayan Eugene'in üzerine eğilerek gerekli yerleri okuyan Bay Milvey görevini duruma uygun bir sadelikle yerine getirdi. Damat elini kıpırdatamadığı için yüzüğü parmağına dokundurup gelinin parmağına öyle taktılar. Birbirlerine evlilik yemini ederlerken Lizzie elini onun elinin üzerine koydu, bir daha da çekmedi. Tören bitip de herkes odadan çıktıktan sonra kolunu boynuna dolayıp, başını da yastığa onun başının yanına koydu.

"Perdeyi çek cancağızım," dedi Eugene bir süre sonra, "düğün günümüzü görelim."

Güneş doğuyordu, ilk ışıklan odaya dolarken, Lizzie kocasının yanına geri dönüp onu dudaklarından öptü. "Ne mutlu bir gün!" dedi Eugene. "Ne mutlu bir gün!" dedi Lizzie.

"Hiç de iyi bir evlilik yapmadın, tatlı kancığım," dedi Eugene. "Paramparça olmuş, tipi kaymış, böyle boylu boyunca uzanıp kalmış bir adamla, hem genç bir dul olduğunda sana bırakacak hiçbir şeyi yok."

"Sırf ümit etmeye cesaret edebilmek için bile dünyaları vereceğim bir evlilik yaptım," dedi Lizzie.

"Kendini harcadın," dedi Eugene başını sallayarak. "Ama yüreğindeki hazinenin peşinden gittin. Tek bahanem, o hazineyi daha önce harcamış olman."

"Hayır. O hazineyi sana verdim." "Aynı kapıya çıkar, Lizzie'ciğim!" "Şşş! Hiç de aynı kapıya çıkmaz."

Eugene'in gözlerinde yaşlar vardı. Lizzie gözlerini kapamaya çalıştı. "Hayır," dedi Eugene tekrar başını sallayarak, "bırak sana bakayım, baka-biliyorken bakayım. Cesur, sadık sevgilim! Kahramanım!"

Onun bu övgüleri Lizzie'nin de gözlerini yaşanmıştı. Gücünü toplayıp yaralı başını azıcık kaldırarak Lizzie'nin göğsüne dayadığında birlikte ağlamaya başladılar.

"Lizzie," dedi Eugene kısa bir sessizlikten sonra, "hiç hak etmediğim bu sığmaktan uzaklara gittiğimi, daldığımı görürsen adımı söyle, geri gelirim."

"Peki, sevgili Eugene."

"Bak!" diye bağırdı gülümseyerek. "Şimdi bunu söylemeseydin neredeyse gidiyordum!"

Bir müddet sonra, yine bilincini kaybeder gibi gözüktüğünde, Lizzie sakin, sevgi dolu bir sesle: "Eugene, sevgili kocacığım!" dedi. Hemen cevap aldı: "Bak gördün mü! Beni nasıl geri çağınyorsun!" Daha sonra konuşamasa da, göğsünde başının hafif bir hareketiyle cevap verdi.

Lizzie usulca yanından kalkıp, ona gerekli ilaçlan ve besinleri verdiğinde güneş gökyüzünde yükselmişti. Onun burada karaya vurmuş enkazındaki kesif çaresizlik bu sefer Lizzie'yi korkuttu ama kendisi biraz daha umutlu görünüyordu.

"Biricik Lizzie'ciğim!" dedi takatsizce. "İyileşirsem sana borcumu nasıl ödeyeceğim?"

"Benden utanma yeter," dedi Lizzie.

"Bütün borcumu ödemek için bir ömür lazım, Lizzie, hattâ bir ömürden daha fazlası."

"Madem öyle bunun için yaşa; benim için yaşa, Eugene; kendimi geliştirmek için, sana laf getirmemek için nasıl çalışacağımı görmek için yaşa."

"Canım yavrum!" dedi Eugene, eski haline tavrına olabildiğince yaklaşarak. "Aksine, yapabileceğim en iyi şeyin ölmek olduğunu düşünüyorum."

"Yapabileceğin en iyi şey beni yaralı bir kalple bırakmak mı yani?"

"Onu demek istemiyorum, canım. Onu düşünmüyordum. Başka bir şey düşünüyordum. Bu yaralı, muhtaç halimle bana öyle merhamet duyuyorsun ki gözünde çok büyütüyorsun, haddinden fazla seviyorsun."

"Allah biliyor ya seni çok seviyorum!"

"Allah biliyor ya bu benim için çok kıymetli! Ama yaşarsam aslında ne menem bir şey olduğumu anlayacaksın."

"Kocamda bir maksat ve enerji madeni olduğunu ve bunu en iyi şekilde kullandığım göreceğim."

"Umanın öyle olur, Lizzie," dedi Eugene istekle ama biraz da kaprisle. "Umarım. Ama bu şekilde düşünecek kadar kendimi beğenemiyorum. Benimki gibi boş geçmiş, harcanmış bir gençliğe bakıp da nasıl düşüneyim? Tevazuyla umut ediyorum ama inanmaya cesaretim yok. Yaşayacak olursam senin ve kendimin iyi niyetlerini boşa çıkaracağımı, ölmemin daha iyi olacağım düşünüyorum, canım!"

12. Bölüm -Geçen Gölge

Gelgitler ve rüzgârlar defalarca kabarp indi, dünya güneşin çevresini defalarca dolandı, okyanustaki gemi yolculuğunu selametle tamamladı ve eve bir bebek Bella getirdi. Bayan John Rokesmith'ten daha mutlusu yoktu artık, Bay John Rokesmith hariç.

"Zengin olmak ister miydin canım?"

"Bana nasıl böyle bir soru sorabiliyorsun John? Zengin değil miyim zaten?"

Uyuyan bebek Bella'nın yanında konuşulan ilk kelimeler arasındaydı bunlar. Çok geçmeden müthiş zeki bir bebek olduğu ortaya çıktı. Anneannesinin varlığına büyük muhalefet gösteriyor, o vakur hanım onu ilgisiyle şereflendirdiğinde mide asitleri harekete geçiyordu.

Bella'nın bu bebeği dikkatle incelediğini görmek ve bu minik yansımada, insanın aynada kendine bakarkenki kibrine kapılmadan kendi gamzelerini buluşunu seyretmek çok hoştu. Kerubi babası, bebek sahibi olmanın onu daha da gençleştirdiğini söylemişti kocasına, büyük isabetle. Onun bu hallerine bakınca, küçükken oyuncak bebeğiyle konuştuğu zamanları hatırladığını söylemişti. Bella'nın bu bebeğe söylediği şarkıların, sevimli agucuk gugucukların haddi hesabı yoktu; yirmi dört saat içinde Bella'nın bu bebeğin üzerini değiştirdiği kadar üzeri değişen başka bir bebek yoktu; bu bebek kapıların arkasına saklanıp, babası eve geldiğinde hop diye karşısına çıkarılıveriyordu; neşeli ve gururlu bir annenin yaptırdığı türlü şaklabanlıkların yansını bile yapabilen, bu kadar yorulmak bilmez bir bebek yoktu dünyada.

Bu yorulmak bilmez bebek iki ya da üç aylık olmuştu ki Bella, kocasının alnını karartan bir bulutun farkına vardı. Dikkatle izlediğinde, kaygısının biriktiğini ve derinleştiğini görerek epey huzursuz oldu. Birkaç kere uykusunda konuşurken uyandırdı; mırıldandığı şey alt tarafı kendi adıydı ama huzursuzluğunun büyük bir kaygı yükünden kaynaklandığı da belliydi. Bu yüzden de Bella sonunda, bu yükü bölüştürmek ve kendi payına düşeni üstlenmek için ağırlığını koydu.

"John, canım," dedi neşeyle daha önce yaptıkları konuşmaya dönerek, "büyük meselelerde de bana emniyet edilebileceğini umuyorum. Seni bu kadar huzursuz eden, küçük bir şey olmasa gerek. Bir şeylerden rahatsızlık duyduğunu benden saklamaya çalışman çok düşünceli bir hareket ama bunu başarman imkânsız, John."

"Biraz huzursuz olduğumu kabul ediyorum, biriciğim."

"Madem öyle bana sebebini söyleyin, bayım."

Ama John bu hamleyi savuşturmuştu. "Olsun!" diye düşündü Bella kararlılıkla. "John ona sonuna kadar inanmamı bekliyor, onu hayal kırıklığına uğratmayacağım."

Bir gün birlikte alışveriş yapmak için Londra'ya, John'la buluşmaya gitmişti. Onu durakta beklerken buldu ve birlikte yürümeye başladılar. John neşeli bir ruh hali içindeydi ama hâlâ zengin olmak konusundaki aynı nakaratı söylüyordu; Şimdi şu ilerideki araba onların olsa, onları çok güzel bir eve götürseydi; Bella o evde en çok ne bulmak isterdi? Şey! Bella bilmiyordu, istediği her şeye sahip olduğundan ne istesin bilemiyordu. Ama ısrarlar üzerine, yorulmak bilmez bebek için emsali görülmemiş bir çocuk odası yapmak isteyeceğini itiraf etti. Gökkuşağı renklerinde olacaktı çünkü bebeğin renklere dikkat ettiğine emindi; merdivenleri en güzel çiçeklerle süslenecekti, çünkü bebeğin çiçeklere dikkat ettiğine emindi; ayrıca en güzel kuşlarla dolu bir de kuşhane olmalıydı çünkü bebeğin kuşlara dikkat ettiği konusunda en ufak şüphesi yoktu. Başka bir isteği yok muydu? Hayır, sevgili John. Yorulmak bilmez bebeğin içinden geçenler temin edildikten sonra Bella'nın aklına hiçbir şey gelmiyordu.

En nihayet Lightwood

Bu şekilde konuşa konuşa yürüyorlardı ki John sordu, "Kendin için mücevher filan istemez misin?" Bella gülerek cevap verdi, oldu olacak tuvalet masasının üzerinde fildişi bir mücevher kutusu fena olmazdı; ama bütün bu tablolar bir anda kararıp dağıldı.

Bir köşeyi döndüklerinde Bay Lightwood'la karşılaştılar.

Bella'nın kocasını görünce taş kesilmiş gibi durdu, John'un da rengi değişti.

"Bay Lightwood'la daha önce karşılaşmıştık," dedi John.

"Nasıl yani?" diye sordu Bella hayretle. "Bay Lightwood bana seni daha önce hiç görmediğini söyledi."

"Onu söylediğim zaman daha önce görmüş olduğumun farkında değildim," dedi Lightwood, Bella adına biraz rahatsız olarak. "Sadece adını duyduğumu zannediyordum... Bay Rokesmith'in." Bu ismi iyice vurgulamıştı.

"Bay Lightwood beni gördüğünde, canım," dedi kocası gözlerini kaçırmadan, "adım Julius Handford'dı."

Julius Handford! Bay Boffin'in evinde oturduğu zamanlarda Bella'nın sık sık gazetelerde gördüğü isim! İlanlarla ortaya çıkması istenen, hakkında bilgi vereceklere ödül vaat edilen Julius Handford!

"Sizin yanınızda söylemekten imtina ederdim," dedi Lightwood düşünceli bir tavırla Bella'ya, "ama madem kocanız kendi söyledi, bu tuhaf itirafı onaylamak durumundayım. Onu gördüğümde adı Julius Handford'dı, sonradan da onu bulmak için (kendisinin de gayet iyi bildiği gibi) çok gayret sarf ettim."

"Doğru. Ama bulunmak ne amaçlanma uygundu ne de çıkarlarıma!" dedi Rokesmith sükûnetle.

Bella bir kocasına bir Lightwood'a bakıyordu şaşkınlıkla.

"Bay Lightwood," diye devam etti kocası, "sonunda tesadüfen karşılaştığımıza göre -buna şaşmamak lazım, asıl şaşılacak şey benim aksi yöndeki bütün çabalarıma rağmen henüz karşılaşmamış olmamız- size sadece evime teşrif ettiğinizi ve adresimi değiştirmediğimi hatırlatacağım."

"Beyefendi," dedi Lightwood, Bella'ya anlamlı bir bakış fırlatarak, "gerçekten müşkül bir durumdayım. Umarım çok karanlık bir işte suç ortaklığına adınız karışmaz ama kendi olağandışı davranışınızın sizi şüphe altında bıraktığını inkar edemezsiniz."

"Farkındayım." John'un yegane cevabı bu oldu.

"Mesleki vazifem," dedi Lightwood, Bella'ya bir daha bakıp tereddüt ederek, "şahsi tercihimle çelişiyor ama Bay Handford ya da Bay Rokesmith, neden böyle davrandığınızı açıklamadan burada sizi bırakmakla doğru bir şey yapmış olur muyum bilemiyorum."

Bella kocasının elini tuttu.

"Telaşlanma, canım. Bay Lightwood doğru bir şey yaptığını yakında anlayacak. Ayrıca," diye ekledi Rokesmith, "o beni bırakmasa da ben onu burada bırakıyorum."

"Beyefendi," dedi Lightwood, "sözünü ettiğiniz akşam evinize geldiğimde beni görmekten kaçınmanızın belli bir amacı olduğunu inkar edemezsiniz."

"Bay Lightwood, bunu inkar etmek gibi bir niyetim yok, etmiyorum da. Şu anda karşılaşmasaydık, yine aynı amaç doğrultusunda, kısa bir müddet daha sizi görmekten kaçınacaktım. Şu anda doğrudan eve gidiyorum, yarın öğlene kadar da evde olacağım. Bundan böyle birbirimizi daha iyi tanıyacağımızı umuyorum. İyi günler."

Lightwood ne yapacağını bilmeden kalakalmıştı ama Bella'nın kocası, koluna Bella'yı takıp kararlı adımlarla yanından geçti; başka bir itirazla ya da tacizle karşılaşmadan eve döndüler.

Yemeklerini yeyip tek başına kaldıklarında John Rokesmith neşesini koruyan karısına sordu: "Neden o

ismi kullandığımı bana sormayacak mısın canım?"

"Hayır, bitanem. Bilmeyi çok isterim tabii," (endişeli yüzü de bu sözünü doğruluyordu); "ama kendi özgür iradenle bana söyleyene kadar bekleyeceğim. Sana sonuna kadar inanıp inanamayacağımı sormuştun, ben de evet demiştim, bu sözümün arkasındayım."

Kocasının yüzündeki iftihar ifadesi Bella'nın gözünden kaçmamıştı. Ona duyduğu güvenin kuvvetlenmesi için fazladan bir şeye ihtiyaç duymuyordu ama duysaydı onun aydınlık yüzünde bulabilirdi.

"Bu gizemli Bay Handford'ın kocanla aynı kişi olduğunu öğrenmeye hazırlıklı değildin herhalde, biriciğim?"

"Hayır, John, elbette değildim. Ama benden sınanmaya hazır olmamı istemiştim, ben de hazırdım."

Karısını yanına çekti ve ona her şeyin yakında biteceğini, hakikatin ortaya çıkacağını söyledi. "Şimdi," diye devam etti, "şu söyleyeceklerime özellikle dikkat etmeni istiyorum. Hiçbir tehlike altında değilim ve kimseden zarar görmem mümkün değil."

"Buna emin misin John?"

"Saçımın bir teline bile zarar gelemez! Dahası yanlış bir şey yapmadım ve kimseye zarar vermedim. Yemin etmemi ister misin?"

"Hayır, John!" diye bağırdı Bella, yüzünde gururlu bir ifadeyle, elini dudaklarına koyarak. "Sakın!"

"Ama birazdan anlatacağım bazı olaylar beni çok tuhaf bir şüphe altında bıraktı. Bay Lightwood'un karanlık bir işten bahsettiğini duydun değil mi?"

"Evet, John."

'Tam olarak neyi kastettiğini öğrenmeye hazır mısın?" "Evet, John."

"Hayatım, kocan olması planlanan John Harmon'ın öldürülmesinden bahsediyordu."

Bella, kalbi küt küt atarak kocasının elini tuttu. "Senden şüpheleniyor olamazlar, değil miJohn?"

"Olabilirler, canım, hattâ şüpheleniyorlar."

Bella yüzünden ve dudaklarından kan çekilmiş halde kocasının yüzüne baktı ve bir an sessiz kaldılar. "Ne cüret?" diye bağırdı nihayet, samimi bir öfkeyle. "Bitanem, buna nasıl cüret ediyorlar?"

Kollarını açan karısına sıkıca sarılıp, göğsüne bastırdı. "Bunu bildiğin halde bana güvenebiliyor musun Bella?"

"Sana bütün kalbimle güveniyorum, John. Sana güvenemesem, ayaklarının dibine düşüp ölürdüm."

Ona bakan John'un gözlerinde alevlenen iftihar gerçekten çok parlaktı, kendini tutamayarak, "Bu güzelim, güven dolu mahlûkun kalbini kazanma bahtiyarlığına erecek ne yaptım?" diye bağırdı. Bella yine elini onun dudaklarına koyup, "Şşş!" dedi, sonra o doğal, dokunaklı tavrıyla bütün dünya karşısında olsa bile onun yanında olacağını; bütün dünya onu karalasa bile ona inanacağını; başkalarının nezdinde adı kötüye çıksa bile onun gözünde şerefinden bir şey kaybetmeyeceğini; hiç hak etmediği şüphelere maruz kalsa bile hayatını onu teselli etmeye ve kendi inancını çocuğuna da aşılamaya vakfedeceğini söyledi.

Işıltılı öğleni, mutlu bir akşam alacası takip etti, odada duydukları yabancı bir ses onları yerlerinden sıçratana kadar huzur içinde oturdular. Oda artık iyice kararmış olduğundan yabancı ses, "Hanımefendi korkmayın, ışık yakıyorum," dedi ve anında bir kibrit hışırdayarak yandı. Kibritin, elin ve sesin Komiser Bey'e ait olduğunu gördü John Rokesmith.

"Uzun zaman önce bizim orada bana adını ve adresini veren Bay Julius Handford'a kendimi hatırlatmak

isterim. Konuyu biraz daha aydınlatmak için şömine rafındaki mumlar yaksam hanımefendi itiraz eder mi? Hayır mı? Teşekkür ederim, hanımefendi. Böyle daha güzel oldu."

Önü düğmeli lacivert ceketi ve pantolonuyla Komiser Bey, aktif hizmette olmayan bir ordu mensubuna benziyordu. Burnunu mendiliyle sildikten sonra eğilerek Bella'ya selam verdi.

"Adınızı ve adresinizi yazma inceliğini göstermiştiniz, Bay Handford," dedi Komiser Bey, "o kâğıdı yanımda getirdim. Şimdi şu masanın üzerinde duran, güzel ciltli kitabın ilk sayfasındaki 'Bayan John Rokesmith'e, kocasından doğum günü hediyesi' yazısıyla kıyaslıyorum ve birbirleriyle tamı tamına aynı olduğunu görüyorum. Sizinle konuşabilir miyim?"

"Elbette. Burada konuşabilirsiniz," cevabını aldı.

"Şey," dedi Komiser Bey yine mendilini kullanarak, "hanımefendinin telaşlanmasını gerektirecek bir şey olmasa da iş konularında hanımlar telaşlanmaya meyyaldir -kendileri narin olduklarından evle ilgili olmayan konulara pek alışık değillerdir- bu yüzden de genelde iş meselelerine girmeden önce hanımların yanından uzaklaşmayı âdet edinmişimdir. Belki de," dedi Bay Komiser, "hanımefendi yukarı çıkıp bir bebeğe bakıverse!"

Kocası, "Bayan Rokesmith..." diye söze başlamıştı ki bu kelimeleri takdim telakki eden Komiser Bey, "Tanıştığımıza memnun oldum," dedi ve kibarca eğilerek selam verdi.

"... Bayan Rokesmith," diye devam etti kocası, "iş konusu ne olursa olsun telaşa kapılması için bir sebep olmadığına emin."

"Ya! Öyle mi?" dedi Komiser Bey. "Gerçi bizim hanımlardan öğrenecek çok şeyimiz var. Bir hanım kafasına koydu mu yapamayacağı şey yok. Benim eşim de böyledir. Şimdi hanımefendi, sağolsun sizin bu eşiniz bizim başımıza epey iş çıkardı, halbuki gelip meramını anlatsaydı bunlar hiç olmayacaktı. Ama gelip meramını anlatmadı. Bu durumda, hazır burada karşılaşmışken benimle gelip meramını anlatmasını istememde telaşlanacak hiçbir şey olmadığını söyleyeceksiniz - çok da doğru söylemiş olacaksınız."

Komiser Bey "benimle gelip" derken sesinde sevinçli bir kıpırtı ve gözlerinde resmi bir ışıltı vardı.

"Beni gözaltına mı alıyorsunuz?" diye sordu John Rokesmith gayet serinkanlı bir halde.

"Tartışmaya ne gerek?" dedi Komiser Bey sesinde sakin bir itirazla. "Benimle gelmenizi rica etmem yetmez mi?"

"Ne sebeple?"

"Bir yaşıma daha girdim!" dedi Komiser Bey, "sizin gibi eğitimli bir adamın bu soruyu sormasına şaştım. Tartışmaya ne gerek?" "Beni neyle suçluyorsunuz?"

"Hanımefendinin önünde bunu sormanıza şaşıyorum," dedi Komiser Bey başını sitemle sallayarak: "Sizin gibi yetiştirilmiş bir beyefendinin daha hassas davranmaması hayret! Madem öyle, sizi Harmon Cinayetiyle bir şekilde ilintili olmakla suçluyorum. Öncesinde mi, kendisinde mi, sonrasında mı, bilemiyorum. Ortaya çıkmamış bir bilgiyi saklamakla mı, bilemiyorum."

"Gelmenizi bekliyordum zaten. Bu ikindi geleceğinizi tahmin etmiştim."

"Ya!" dedi Komiser Bey. "Tartışmaya ne gerek? Söylediğiniz her şeyin aleyhinize delil olarak kullanılacağını söylemek vazifem." "Kullanılacağını sanmıyorum."

"Ama ben kullanılacağını söylüyorum," dedi Komiser Bey. "Şimdi bu uyarıya rağmen, bu ikindi geleceğimi tahmin ettiğinizi söylüyor musunuz?"

"Evet. Benimle yan odaya geçerseniz size başka şeyler de söyleyeceğim."

Korku içindeki Bella'nın dudaklarına onu rahatlatacak bir öpücük kondurarak, mumu alıp Komiser Bey'le öteki odaya geçti kocası. Yarım saat gizli gizli konuştular. Geri döndüklerinde Komiser Bey epey şaşkın görünüyordu.

"Sayın memur beyi, canım," dedi John, "benimle birlikte kısa bir yürüyüş yapmaya davet ettim, tabii senin eşliğinde. Teklif etmen halinde bir şeyler yiyip içecektir tahmin ediyorum, bu arada sen de boneni takarsın."

Komiser Bey yemek istemedi ama bir bardak sulu kanyağı kabul etti. İçkisini soğuk ve dalgın dalgın içerken ara sıra kendi kendine konuşuyordu, hayatta böyle bir hamle görmediğini, hiç bu kadar şaşkına dönmediğini, insanın kendini anlamak için böyle bir oyun oynamasını aklının almadığını söylüyordu! Bu yorumlarla birlikte, bir bulmacayı düşünüp düşünüp de çözememiş, en sonunda cevabı kendine söylenmiş bir adamın hem keyiflenmiş hem de şaşırmış haliyle, birkaç kere kahkahalara boğulmuştu. Bella ondan o kadar çekiniyordu ki bütün bunları biraz ürkek, biraz çözmeye çalışarak takip ediyor, John'a karşı tavırlarındaki büyük değişimi de bir kenara yazıyordu. Benimle-merkeze-gelin hali tavrı, yerini John'a ve kendisine uzun, dalgın bakışlara bırakmıştı. Ara sıra, derin düşüncelerin oluşturduğu kırışıklar düzeltmek ister gibi alnını ovalıyordu. Kendisini evin dışında bekleyen, ıslık çalan ya da öksüren birkaç memuru geri göndermişti. John'a, bir kamu hizmetinde bulunmaya çalışmış da zamanından önce yakalanmış gibi bakıyordu. Bella ondan daha az korksa başka şeyler de çıkarabilir miydi bilemiyordu; ama bütün bunlar onun için anlaşılmazdı ve asıl durumun ne olduğuna dair en ufak bir ışık bile kafasında belirmiyordu. Bay Komiser'in ona gittikçe daha fazla dikkat etmeye başlaması, tesadüfen göz göze geldiklerinde her şeyi bilen bir edayla kaşlarını kaldırarak, "Anlamıyor musun?" dercesine bakması hem tedirginliğini hem de şaşkınlığını arttırıyordu. Bu yüzden de Komiser ve John'la birlikte kış gecesi dokuza doğru Londra'ya indiklerinde ve Londra Köprüsü'nden geçerek ve su kenarındaki alçak iskelelerin, rıhtımların, tuhaf yerlerin arasından gitmeye başladıklarında Bella rüyada gibiydi; orada neden bulunduğunu, biraz sonra ne olacağını, nereye neden gittiğini bilemiyordu; John'a güvendiğini ve John'un yüzündeki iftihar ifadesinin her geçen dakika biraz daha arttığını biliyordu sadece. Ama bunu bilmek de yeterdi zaten!

En nihayet bir avlunun köşesinde durdular, parlak lambalı, demir kapılı bir binanın önünde. Bakımlı hali etrafındaki mahalleye hiç uygun değildi ama kapısındaki POLİS KARAKOLU tabelası bu durumu açıklıyordu.

"İçeri girmiyoruz değil mi John?" dedi Bella ona tutunarak.

"Evet, canım; ama kendi isteğimizle giriyoruz. Girdiğimiz gibi kolayca çıkacağız, sakın korkma."

Kireç badanalı oda eskisi gibi bembeyazdı, sistemli kayıt tutma faaliyeti eskisi gibi huzur içinde sürmekteydi ve uzaklarda uluyan biri eskisi gibi hücre kapısına vurmaktaydı. Bu sığınak uzun süreli kalınacak bir yer değildi, suç dünyasının Pickford nakliye şirketi şeklinde vazife görüyordu. Adi suçlar ve kabahatler düzenli olarak kayıtlarına geçiriliyor, hücrelerinde depolanıyor, oradan kesilen faturaya göre uygun yerlere gönderiliyor, üzerinde hiç iz bırakmıyordu.

Komiser Bey misafirleri için ateşin başına iki iskemle çekti ve kendi tarikatından (yine aktif hizmette olmayan ordu mensubu görünümündeki) bir biraderiyle alçak sesle bir şeyler konuştu. Biraderi yaptığı iş itibariyle kitap nüshalarım temize çeken bir manastır katibini andırıyordu. Konuşma bittikten sonra Komiser Bey ateşin başına geri döndü ve Fellowships'i bir kolaçan edeceğini söyleyerek çıktı. Çok geçmeden geri döndü, "En güzel zaman çünkü Bayan Abbey'le barda akşam yemeği yiyorlar," dedi ve birlikte çıktılar.

Bella yine rüyada gibi eski moda, şirin bir meyhaneye girdi ve kaçırılır gibi barın karşısındaki küçük, üçgen bir odaya sokuldu. Komiser Bey dar koridora önden girerek aniden durmuş, onlara dönüp kollarını açarak, John'la ikisini koyun güder gibi kapısındaki levhada KUYTU yazan bu odaya sokmuştu. Oda onları karşılamak üzere önceden aydınlatılmıştı.

"Şimdi," dedi Komiser Bey, lambanın fitilini biraz kısarak, "onları rasgele toplayacağım, Teşhis dediğimde siz de kendinizi gösterirsiniz."

John başını salladı ve Komiser Bey tek başına barın yarım kapısına gitti. Bella'yla kocasının oturduğu Kuytu'nun loş kapısından barda oturmuş sakin sakin yemek yiyen üç kişiyi görebiliyor, konuştuklarını duyabiliyorlardı.

Üç kişi Bayan Abbey ve iki erkek konuğundan müteşekkildi. Komiser Bey bunlara cümleten, havanın da epey keskinleştiğini söyledi.

"Sizin zekânıza ayak uydurmak için onun da keskin olması lazım, beyefendi," dedi Bayan Abbey. "Bu aralar ne iş peşindesiniz?"

"İltifatınız için teşekkürler Bayan Abbey; her zamanki şeyler işte," dedi Komiser Bey.

"Kuytu'da kimler var?" diye sordu Bayan Abbey. "Bir beyefendiyle karısı, hanfendi."

"Kendileri kim oluyorlar acaba? Tabii söylemek namuslu halkın yararına yaptığınız hassas planları sekteye uğratmayacaksa," dedi Bayan Ab-bey, kendi alanında bir dahi olarak gördüğü Komiser Bey'le gurur duyduğu belliydi.

"Şehrin bu taraflarına yabancılar, Bayan Abbey. Beyefendinin bir dakikalığına bir yerde görünmesini istiyorum, onu bekliyorlar."

"Onlar beklerken," dedi Bayan Abbey, "siz de bize katılmaz mıydınız?"

Komiser Bey hemen bara girdi ve sırtını koridora, yüzünü iki konuğa vererek yarım kapının yanına oturdu. "Ben akşam yemeğini daha geç yiyorum," dedi, "şimdi sofranın düzenini hiç bozmayın. Ama şu şöminenin önündeki sürahide gördüğüm şey flip'se, bir bardak alırım."

"Flip," dedi Bayan Abbey, "kendim yaptım, siz bile daha iyisini bulamazsınız." Misafirperver elleriyle ona dumanı tüten bir bardak dolduran Bayan Abbey, sürahiyi tekrar şöminenin önüne koydu; konuklar henüz yemeklerinin flip safhasına gelmemişler, biralarını içiyorlardı.

"Hmmm!" diye bağırdı Komiser Bey. "Nefis! Polis teşkilatında bundan iyisini bulacak tek bir detektif yoktur, Bayan Abbey."

"Teşekkür ederim," dedi Bayan Abbey. "Bu işi bilseniz bilseniz siz bilirsiniz."

"Bay Job Potterson," diye devam etti Komiser Bey, "sağlığınıza içiyorum. Bay Jacob Kibble sizin de. İkiniz de seyahatten muvaffakiyetle dönmüşsünüzdür umarım."

Az konuşan, çok yiyen, sakin, iri kıyım bir adam olan Bay Kibble, birasını dudaklarına götürerek, kısaca, "Aynen," dedi. Nazik bir görünümü olan, yarı-denizci Bay Job Potterson, 'Teşekkür ederim, beyefendi," diye cevap verdi.

"Şu işe bak!" diye bağırdı Komiser Bey. "Mesleklerden ve insanın üzerinde bıraktıkları izlerden bahsetmişken" (kimsenin bu konunun yakınından geçtiği yoktu) "kardeşinizin Kamarot olduğunu bir bakışta anlamayacak kimse var mıdır acaba? Gözlerinde parlak ve hazır bir ışıltı, hareketlerinde bir çeviklik, yapısında bir atiklik, üzerinde bir emniyet havası, leğen istedin mi hemen koşturur, al sana Kamarot! Ya Bay Kibble; ben Yolcuyum demiyor mu? Üzerinde öyle bir tüccar havası var ki insan gözü kapalı çıkarıp beş yüz pound borç verir."

"Belki size öyle geliyor," dedi Bayan Abbey, "ama bence öyle değil. Kamarotluğa gelince, kardeşim artık o işleri bırakıp ablası emekli olduğunda burayı devralsa daha iyi olacak. Yoksa burası çürür gider. Benim gibi burada Kanun olmayacak hiç kimseye satmam burayı, isterse dünyanın parasını versin."

"Çok haklısınız," dedi Komiser Bey. "Bundan daha iyi yönetilen tek bir yer yok. Ne diyorum ben? Bunun

yarısı kadar iyi yönetilen tek bir yer yok. Polis teşkilatında Six Jolly Fellowship Porters'ı istediğinize gösterin, mükemmel olduğunu söyleyecektir, Bay Kibble."

Hitap edilen beyefendi çok ciddi bir baş hareketiyle onu onayladı.

"Köy panayırlarındaki yağlı domuz gibi Zamanın elinizden kayıp gittiğini söylüyorsunuz," dedi Komiser Bey (yine kimsenin bu konunun yakınından geçtiği yoktu) "öyledir. Öyledir mutlaka. Zaman nasıl da akıp geçti, Bay Job Potterson, Bay Jacob Kibble ve ben burada ilk olarak bir Teşhis için bir araya geldiğimizden beri ne çok zaman geçti!"

Bella'nın kocası yavaşça barın yarım kapısına gitti ve orada durdu.

"Zaman nasıl da geçip gitti," diye devam etti Komiser Bey, iki konuğu dikkatle inceleyerek, "biz üçümüz burada bir Soruşturma için bir araya geldiğimizden beri - Bay Kibble! Ne oldu rahatsızlandınız mı, beyefendi?"

Alt çenesi düşen Bay Kibble, Potterson'u omzundan tutarak apar topar ayağa kalktı ve yarım kapıyı işaret etti. "Potterson! Bak! Şuraya bak!" diye bağırdı. Potterson da başını kaldırdı, irkildi ve bağırdı: "Allah muhafaza, bu ne böyle?" Bella'nın kocası, Bella'nın yanına döndü ve onu kollarına aldı (çünkü iki adamın kapıldığı anlaşılmaz dehşet korkutmuştu onu) ve küçük odanın kapısını kapattı. Bunu telaşlı bir avaza takip etti, içlerinde en meşgulü Komiser Bey'in sesiydi; sonra gürültü dindi ve Komiser Bey yanlarına geldi. "Tam isabet, beyefendi!" dedi, imalı imalı göz kırparak. "Eşinizi hemen buradan çıkaralım." Bella'yla kocası hemen yıldızların altına çıktılar ve beklettikleri arabayla tek başlarına eve döndüler.

Bütün bunlar çok acayipti ve Bella olan bitenden sadece John'un temize çıktığını anlamıştı. Nasıl temize çıkmıştı, neden zan altında kalmıştı tahmin edemiyordu. Handford adını aslında hiç kullanmadığı, o gizemli kişiyle kocası arasında büyük bir benzerlik olduğu fikri, aklına gelen açıklamaya yakın tek fikirdi. Ama John'un yüzünde iftihar vardı; hem de çok bariz; geri kalanı öğrenmek için de bekleyebilirdi.

Ertesi gün John eve, yemeğe geldiğinde, Bella'nın ve bebek Bella'nın. yanına oturdu ve "Hayatım, sana verecek bir haberim var. Çin Şirketinden ayrıldım," dedi.

Ayrılmaktan memnun göründüğü için Bella bu durumda bir talihsizlik olmadığını düşündü.

"Kısacası canım," dedi John, "Çin Şirketi iflas etti ve kapandı. Artık öyle bir şey kalmadı."

"Peki başka bir şirkete mi girdin John?"

"Evet, canım. Başka bir iş koluna geçtim. Durumum da bayağı iyi."

Yorulmak bilmez bebek hemen babasını tebrik ettirildi ve yumuk koluyla, çilli elceğizi münasip bir biçimde havaya kaldırılarak: "Yaşaşın, hanımişkolar ve beyfendişkolar. Yuppi!"

"Korkarım, hayatım," dedi John, "bu kulübeye çok alıştın, değil mi?"

"Korkar mısın John! Tabii alıştım."

"Korkarım diyorum çünkü taşınmamız gerekecek."

"Ah John!"

"Evet canım, taşınmamız gerek. Karargahı Londra'ya aktarmamız lazım artık. Kısacası yeni bulduğum işte bir de lojman veriyorlar, kira ödemek gerekmeyecek Oraya geçmemiz lazım."

"Bu bizim çıkarımıza, John."

"Evet, canım, kesinlike öyle."

Karısına neşeli ama biraz kaçamak bir bakış fırlattı. Bunun üzerine yorulmak bilmez bebek çilli

yumruklarıyla üzerine yürüyüp, tehditkar bir tavırla bu bakışın ne manaya geldiğini sordu.

"Hayatım, bu bizim çıkarınıza dedin, ben de seni onayladım. Çok masum bir sözdü doğrusu."

Yorulmak bilmez bebek, her kelimeden sonra çilli yumruğuyla babasına yumuşacık bir yumruk indirerek, "Muhterem - annemle - dalga - geçmene -izin - vermeyeceğim," dedi.

John bu cezai darbeleri almak üzere öne eğilince Bella, hemen mi taşınmak gerektiğini sordu? Evet, tabii, kısa süre içinde taşınmayı istiyordu John. Mobilyaları da götürecekler miydi? (dedi Bella). Ha, yok (dedi John) ev zaten - iyi kötü - dayalı döşeliydi.

Bunu duyan yorulmak bilmez bebek, hemen savunmaya geçti: "Ama benim için bir bebek odası yoktur, bayım. Siz nasıl taş kalpli bir babasınız böyle?" Bunun üzerine taş kalpli baba - iyi kötü - bebek odası gibi bir şey olduğunu ve pekala "idare edeceğini" söyledi. "İdare etmek mi!" diye çıkıştı Yorulmak bilmez, babasını cezalandırmaya devam ederek; "siz beni ne zannediyorsunuz?" Sonra Bella'nın kucağına yatırılıp öpücüklere boğuldu.

"Ama cidden John," dedi Bella, bu faaliyetlerden yüzü pembe pembe, "yeni ev bu haliyle bebeğe uygun mu? Asıl mesele bu."

"Ben de aynı şeyi düşündüm," dedi John, "bu yüzden de yarın sabah benimle gelip bir bakarsın diye önceden ayarladım." Bunun üzerine ertesi sabah Bella'nın onunla birlikte gitmesi randevuya bağlandıktan sonra John onu öptü, Bella da pek keyiflendi.

Londra'ya geldiklerinde, küçük planlarını uygulamak üzere bir araba tutup batıya doğru ilerlemeye başladılar. Sadece batıya gitmekle kalmadılar, Bella'nın en son Bay Boffin'in kapısına sırtını döndüğü mahalleye girdiler. Sadece o mahalleye girmekle kalmadılar, o sokağa saptılar. Sadece o sokağa sapmakla kalmadılar o evin önünde durdular.

"John sevgilim!" diye bağırdı Bella, telaşla pencereden bakarak. "Nereye geldiğimizin farkında mısın?"

"Evet, canım. Arabacı doğru getirdi."

Evin kapısı hiç çalınmadan açıldı ve John karısının inmesine yardım etti. Kapıyı açmış olan uşak John'a hiç soru sormadı, yukarı çıkarlarken ne önlerine ne de arkalarına düştü. Kocasının beline sarılmış kolu onu itme-se, Bella merdivenin alt basamadığında duracaktı. Çıkarlarken merdivenin en güzel çiçeklerle gayet zevkli bir biçimde süslenmiş olduğunu gördü.

"Ah, John!" dedi Bella sesi kısılarak. "Bu ne manaya geliyor?"

Biraz daha yukarı çıktıklarında, renkleri çiçeklerden bile daha görkemli tropik kuşların uçuştuğu bir kuşhaneye geldiler; kuşların yanı sıra küçük bir havuzda altuni ve gümüşi balıklar, türlü yosunlar, nilüferler ve daha nice harikalar vardı.

"Ama John, canım!" dedi Bella. "Bütün bunlar ne manaya geliyor?"

"Hiçbir şey canım, hiçbir şey. Devam edelim."

Bir kapının önüne gelene kadar ilerlediler. John kapıyı açmak için elini uzattığında Bella tuttu.

"Bunun ne manaya geldiğini bilmiyorum ama benim için biraz fazla. Beni sıkı tut canım!"

John ona sıkıca sarılıp, usulca odaya soktu.

Bay ve Bayan Boffin yüzlerinde güller açarak ona bakıyorlardı! Bayan Boffin heyecanla ellerini çırparak, güzel yüzünden sevinç gözyaşları döke döke yanına koştu ve onu bağrına bastı: "Ah benim biricik, güzel yavrum, Noddy'yle birlikte evlendiğini gördük ama tebrik edemedik, konuşamadık bile! John'un biricik, güzel karısı, küçük

yavrusunun tatlı annesi! Canım, cicim, tatlım, biriciğim! Evine, yuvana hoşgeldin, cancağızım!"

13. Bölüm -Altın Çöpçü'nün Tozu Nasıl Dağıttığına Dair

Kapıldığı büyük hayretin o ilk şaşkınlığında, Bella için şaşkınlıkların en güzeli Bay Boffin'in aydınlık yüzüydü. Karısının neşeli, açık kalpli, samimi olması, yüzünün her türlü yüksek ve güvenilir özelliği taşıması, hiçbir alçak ve bayağı şeyden eser olmaması Bella'nın beklediği bir şeydi. Ama Bay Boffin'in yücegönüllü bir ifadeyle ve pembe, tombul bir yüzle orada durması, John'la ikisine şen bir peri gibi bakması harikaydı. Onu bu odada son gördüğünde (ayrılırken hakkında bütün düşündüklerini yüzüne söylediği odaydı bu) bambaşka bir hali vardı. Yüz hatlarını çarpıtan bütün o şüphe, hırs, güvensizlik çizgilerine ne olmuştu?

Bayan Boffin, Bella'yı büyük divana oturttu, kendisi bir tarafına John da öteki tarafına oturdular; Bay Boffin de gördüğü herkese ve her şeye gülücükler saçarak, olağanüstü bir keyifle ayakta kaldı. Bayan Boffin önce ellerini çırpıp dizlerini döverek gülme nöbetine kapıldı, sonra Bella'ya sarılıp onu ileri geri sallayarak ikinci bir gülme krizine girdi - ikisi de epey sürdü.

"Hanım, hanım," dedi Bay Boffin nihayet, "sen başlamazsan başkası başlamak zorunda kalacak."

"Başlıyorum Noddy'ciğim," dedi Bayan Boffin. "Ama insan bu kadar mutlu olunca nereden başlayacağını bilemiyor. Bella, canım! Söyle bana bu kim?"

"Kim mi?" diye tekrarladı Bella. "Kocam."

"Tamam ama adını söyle, bitanem!" diye bağırdı Bayan Boffin.

"Rokesmith."

"Hayır değil!" diye bağırdı Bayan Boffin ellerini çırpıp başını iki yana sallayarak. "Hem de hiç değil." "Handford o zaman," dedi Bella.

"Bu da değil!" diye bağırdı Bayan Boffin yine ellerini çırpıp başını iki yana sallayarak. "Hem de hiç değil."

"En azından adı John'dur herhalde?" dedi Bella.

"Orası öyle tabii, canım!" diye bağırdı Bayan Boffin. "Neyse ki öyle! Onu adıyla çok çağırmışımdır, John diye. Peki soyadı ne, asıl soyadı? Hadi bir tahminde bulun, güzelim!"

"Tahmin edemiyorum," dedi Bella, solgun bir yüzle hepsine tek tek bakarak.

"Ben olsam tahmin edebilirdim," diye bağırdı Bayan Boffin, "dahası ettim! Bir gece pat diye foyasını meydana çıkardım. Değil mi Noddy?"

"Evet! Bizim hanım tahmin etti!" dedi Bay Boffin büyük bir gururla.

"Dinle canım," diye devam etti Bayan Boffin, Bella'nın ellerini tutup, zaman zaman sıvazlayarak. 'John'un gönül işlerinde sükutu hayale uğradığı -uğradığını düşündüğü- geceden sonraydı. İsmi lazım değil genç bir hanıma teklifte bulunmuş ve reddedilmişti. Kendini biraz kenara fırlatılmış hissediyordu ve kısmetini gidip başka yerde aramaya karar vermişti. İşte o geceden bir gece sonraydı. Noddy'ciğime sekreterinin odasından bir kâğıt lazım olmuştu, 'Ben kapının o tarafa gidiyorum, geçerken alırım,' dedim ona. John'un kapısını çaldım ama duymadı. İçeri baktığımda onun tek başına ateşin karşısına oturmuş arpacı kumrusu gibi düşündüğünü gördüm. Beni gördüğünde memnuniyetini belirten hoş bir gülüşle başını kaldırdı, o anda onu Köşk'te bir yetişkin olarak gördüğüm günden beri üzerine dağılmış olan barut birden alev aldı! Küçücük bir çocukken zavallının tek başına oturduğunu ne çok görmüştüm, ne acırdım ona! Bir tatlı sözle teselli edilmeyi beklediğini ne çok görmüştüm! Onu yine aynı şekilde gördüğümde hatırlamazlık edemeyeceğim kadar çok. Hayır efendim! Birden bağırdım, 'Kim olduğunu şimdi anladım! John'sun sen!' Düşüp bayılıyordum ki beni tuttu. - Peki sence," dedi Bayan Boffin, konuşmasının telaşı arasında durup ışıl ışıl gülerek, "kocanın soyadı ne olabilir, canım?"

"Olamaz," dedi Bella titreyen dudaklarla, "Harmon olamaz değil mi? İmkânsız!"

"Titreme böyle. Hayatta her şey mümkün de bu ne diye mümkün olmasın?" diye sordu Bayan Boffin yatıştırıcı bir ses tonuyla. "O öldü," dedi Bella zorlukla soluk alarak.

"Öldüğü sanılıyordu," dedi Bayan Boffin. "Ama bu dünyaya John Harmon diye biri gelmişse, bil ki şu an kolunu beline dolamış olan odur, güzelim. John Harmon biriyle evlenmişse o da sensin. John Harmon'la karsı hayatta bir çocuk sahibi olmuşlarsa, o da bu çocuk."

Gizli bir düzenlemenin bitirici hamlesi olarak, yorulmak bilmez bebek o anda kapıda, görünmez eller tarafından kaldırılmış şekilde belirdi. Hemen koşup onu alan Bayan Boffin, Bella'nın kucağına getirdi ve orada hem Bay hem de Bayan Boffin, Yorulmak bilmezi (hani derler ya) iyice bir 'hırpaladılar'. Bebek tam zamanında ortaya çıkmasa Bella bayılmak üzereydi. Bir de kocasının yaptığı içten açıklamalar; nasıl cinayete kurban gittiğinin zannedildiğini, nasıl kendi ölümünün şüphelisi olarak görüldüğünü, büyük bir inançla ona nasıl oyun oynadığını, bunu açıklama zamanı yaklaştıkça, bu oyuna sebebiyet veren ve sürmesini sağlayan gayeyi anlamayacağı endişesiyle nasıl korkulu rüya gördüğünü anlattı.

"Yok ama güzelim!" diye bağırdı Bayan Boffin, ellerini bir kez daha birbirine çırpıp, John'un sözünü keserek. "Bu oyunu sadece John düşünmedi. Hepimiz bu işin içindeydik."

"Ben," dedi Bella boş boş bakarak, "anlamıyorum."

"Anlamazsın tabii, canım!" diye bağırdı Bayan Boffin. "Biz anlatmadan nasıl anlayasın? İyisi mi sana anlatayım. Getir bakayım ellerini," diye bağırdı rahatlatıcı mahlûk ona sarılarak, "kucağında yatan şu güzellik mus-kasıyla her şeyi öğreneceksin şimdi. Şimdi anlatacağım. Bir, iki, üç, ateş! O gece, 'Seni şimdi tanıdım, John'sun sen!' diye bağırmıştım. Tamı tamına böyle dediydim, di mi John?"

"Tamı tamına," dedi John, elini tutarak.

"Ah bak bu çok iyi oldu," diye bağırdı Bayan Boffin. "Bırak elin orda kalsın, John. Hepimiz bu işin içindeydik, Noddy gel sen de koy elini, hikâye bitene kadar kuleyi bozmayalım."

Bay Boffin bir iskemle çekip, büyük, esmer sağ elini kulenin üzerine koydu.

"Harika!" dedi Bayan Boffin bu eli öperek. 'Tam bir aile binası, değil mi? Ama demin atışı yapmıştık. Evet! O gece, 'Seni şimdi tanıdım, John'sun sen!' diye bağırdığımda John beni yakaladı; ama pek öyle hafif-çecik bir şey olmadığımdan, yere bırakmak zorunda kaldı. Noddy de sesi duyup koşmuş, kendime gelir gelmez ona seslendim, 'Noddy, o gece Köşk'te de söylemiştim, Allah'a şükürler olsun bu bizim John.' Bunun üzerine onun da yüreği hopladı ve boylu boyunca yazı masasının altına serildi. Bunu görünce ben kendime geldim, biraz sonra o da kendine geldi ve John'la birlikte sevinçten hüngür hüngür ağlamaya başladık."

"Evet! Sevinçten ağlıyorlardı, canım," diye araya girdi kocası. "Anlıyor musun? Hayal kırıklığına uğratmak, malsız mülksüz bırakmak üzere hayata döndüğüm bu iki kişi sevinçten ağlıyordu!"

Bella şaşkın bir yüzle ona baktıktan sonra gözlerini tekrar Bayan Boffin'in aydınlık yüzüne çevirdi.

"Doğrudur, canım, ama sen ona kulak asma," dedi Bayan Boffin, "beni dinle. Nerde kaldık? Sonra oturduk, yavaş yavaş sakinleştik ve başbaşa sohbet etmeye başladık. John bize, ismi lazım değil, güzel bir genç hanım yüzünden nasıl umutsuzluğa kapıldığını anlattı. Onun kim olduğunu anlama-saymışım uzak diyarlara kısmetini başka yerde aramaya gidecek, bir daha hayata dönmeyecekmiş, hak etmediğimiz bütün bu malı mülkü sonsuza kadar bize bırakacakmış. Bunu duyduğunda Noddy'nin nasıl korkuya kapıldığını görecektin. Çünkü masumane de olsa hak etmediği bir servete konmak, dahası bunu ölene kadar elinde bulunduracak olmak betini benzini attırmıştı."

"Senin de," dedi Bay Boffin.

"Sen ona da kulak asma, canım," diye devam etti Bayan Boffin, "beni dinle. İsmi lazım değil o genç hanım hakkında konuşmaya başladığımızda Noddy onun harika bir mahlûk olduğu düşüncesini söyledi. 'Biraz şımartılmış olabilir, doğal olarak bu yeni durum da onu biraz şımartmış olabilir ama bu sadece yüzeyde böyle, kalıbımı basarım, altın gibi kalbi var,' dedi."

"Sen de öyle," dedi Bay Boffin.

"Sen ona hiç aldırma, canım," diye devam etti Bayan Boffin, "beni dinle: Sonra John, ah bunu bir kanıtlayabilsem! dedi. İkimiz de o anda ayağa fırlayıp 'kanıtla' dedik."

Bella yerinde sıçradı ve telaşla Bay Boffin'e baktı. Ama o kocaman eline bakıp düşünceli düşünceli gülümseyerek oturuyordu ve kendisine bakıldığını ya görmemişti ya da görmezlikten gelmişti.

"Kanıtla, John, dedik," diye tekrarladı Bayan Boffin. "Kanıtla, şüphelerinin üstesinden gel ve hayatında ilk olarak ve hayatının sonuna kadar mutlu ol. Bu laf John'u epey heyecanlandırdı. 'Seni ne tatmin eder? Hakir görüldüğünde seni savunursa, zulüm gördüğünde cömertlikle yanında yer alırsa, beş parasız, eşsiz dostsuz kaldığında sana sadık kalırsa, bütün bunları hiç çıkarı olmadığı halde yaparsa sana yeter mi?' diye sorduk. 'Ne yetmesi,' dedi John, 'başım göğe erer!' 'Madem öyle uçmaya hazır ol, John, çünkü eminim başın göğe erecek!' dedi Noddy."

Bay Boffin bebek odasının kapısına teşrif ediyor

Bella bir an için Bay Boffin'in gözündeki parıltıyı yakaladı; ama hemen kaçıp, kocaman eline geri döndü gözleri.

"Baştan beri Noddy'nin gözbebeğiydin sen," dedi Bayan Boffin başını sallayarak. "Hem nasıl! Kıskanç bir yapım olsa sana neler yapmazdım bilmem. Ama hiç o taraklarda bezim olmadığından, güzelim," dedi içten bir kahkahayla ona sarılarak, "benim de gözbebeğim oldun. Eh artık fazla bir şey kalmadı. Evet! Sonra benim Noddy horoz gibi dikilerek 'Hakir görülmeye, zulüm görmeye hazır ol, John, bundan böyle gelmiş geçmiş en katı patron olacağım,' dedi. Dediğini de yaptı!" diye bağırdı Bayan Boffin, coşkulu bir hayranlıkla. "Hem nasıl yaptı! Ne de güzel becerdi!"

Bella biraz korkmuş görünse de güldü.

"Ay aman, siz bunu o zaman görecektiniz," diye devam etti Bayan Boffin, "geceleri nasıl oturup, kendi kendine kıh kıh gülerdi! 'Az ayılık etmedim bugün,' derdi ve yaptığı canavar rolünü düşünüp kendine sarılırdı. Ama her gece şöyle derdi bana: 'Her geçen gün daha iyiye gidiyor, hanım. Ne dedik biz? Som altın çıkacak, som altın. Yaptığımız en mutlu iş olacak bu.' Sonra, 'Yarın daha beter ayılaşıp homurdanacağım,' deyip katıla katıla gülmeye başlardı, boğulacak diye John'la ikimiz sırtına vururduk, açılsın diye su verirdik."

Yüzünü, okkalı eline eğmiş olan Bay Boffin ses çıkarmıyor, kendisinden böyle bahsedildikçe pek keyiflenerek omuzlarını kısıyordu.

"İşte böyle canım ciğerim," diye devam etti Bayan Boffin, "evlendin, senin bu kocan bizi orgun yanına sakladı; ilk başta kararlaştırdığımız için o sırada her şeyi sana anlatmamıza izin vermiyordu. 'Hayır,' diyordu, 'kendini o kadar az düşünüyor, halinden o kadar memnun ki bir süre daha zengin olamam. Azıcık daha beklemem lazım.' Bebek beklemeye başladığında, 'O kadar şen, harika bir ev kadını ki daha zengin olamam. Azıcık daha beklemem lazım.' Bebek doğduğunda, 'Onu hiç böyle muhteşem görmemiştim, daha zengin olamam. Azıcık daha beklemem lazım.' Artık bu işi öyle uzattı, öyle uzattı ki nihayet dayanamadım, 'Artık kendi evine, yuvasına gelmesi için bir zaman tayin etmezsen, bizi de bu oyundan kurtarmazsan, gidip seni ihbar edeceğim,' dedim. Bizim mümkün olabileceğini düşündüğümüzün de ötesinde bir kanıt beklediğini, düşündüğümüzden katbekat daha iyi olduğunu bize göstereceğini söyledi. 'Beni, kendi kendimi öldürme şüphesi altında görecek. O zaman bile bana ne kadar güvendiğini, nasıl sadık kaldığını göreceksiniz!' dedi. Evet! Noddy'yle ben de kabul ettik, haklı çıktı, işte buradasın, hikâye de bitti, Allah seni korusun, güzelim, Allah hepimizi korusun!"

El kulesi dağıldı ve Bella'yla Bayan Boffin birbirlerine sımsıkı sarıldılar; Bella'nın kucağındaki yorulmak bilmez bebek biraz tehlike altında gibiydi.

"Hikâye bitti mi peki?" dedi Bella düşünerek. "Devamı yok mu?"

"Daha ne olsun, canım?" dedi Bay Boffin, coşkuyla ona dönerek.

"Hiçbir şey unutmadığınıza emin misiniz?" diye sordu Bella.

"Sanmıyorum," dedi Bayan Boffin cilveli bir edayla.

"John, hayatım," dedi Bella, "iyi bir dadısın, bebeği biraz tutabilir misin?" Yorulmak bilmezi onun kollarına bıraktıktan sonra Bella dik dik Bay Boffin'e bakmaya başladı. Bir masaya oturmuş, elini şakağına dayamış, başka tarafa bakıyordu. Bella yavaşça yanına diz çöküp kolunu omzuna koydu. "Sizden geçen sefer ayrılırken yanlış bir kelime kullandım, özür diliyorum. Hopkins'ten (daha beter değil) daha iyi, Dancer'dan (daha beter değil) daha iyi, Blackberry Jones'tan (daha beter değil) daha iyi, onların hepsinden (daha beter değil) çok daha iyi olduğunuzu düşünüyorum! Ayrıca bir diyeceğim daha var!" diye bağırdı Bella, keyifli yüzünü kendisine çevirmek için onunla boğuşarak. "Sözü edilmemiş bir şey buldum. Katı kalpli bir cimri olduğunuza hiç inanmıyorum, bir anlığına bile olsun!"

Bunun üzerine Bayan Boffin coşkun bir çığlık koyverdi ve hareketli Çin oyuncakları gibi ayaklarını yere vurmaya, ellerini çırpmaya, bir ileri bir geri sallanmaya başladı.

"Sizi şimdi anladım, beyefendi!" diye bağırdı Bella. "Hikâyenin geri kalanını kimsenin anlatmasına gerek yok. Dinlemek isterseniz ben anlatayım."

"Anlatabilir misin canım?" dedi Bay Boffin. "Anlat o zaman."

"Tamam!" diye bağırdı Bella, onu iki eliyle ceketinden tutup esir ederek. "Himaye ettiğiniz kızın ne kadar tamahkar bir mahlûk olduğunu gördüğünüzde, kötüye kullanılmış, haksız kazanılmış servetin insanları nasıl bozduğunu ona göstermek istediniz değil mi? Sizin hakkınızda düşündüklerine aldırmadan (hoş bunun pek önemi yoktu ya!) zenginliğin en iğrenç yönlerini ona kendi üzerinizde gösterdiniz, kendi kendinize diyordunuz ki 'Bu sığ mahlûk kendi zayıf ruhuyla bu hakikati yüz yıl geçse anlayamaz; ama önüne insanın gözünü tırmalayan bir örnek konursa düşünmeye başlayabilir.' Kendi kendinize böyle dediniz değil mi, bayım?"

"Hiç öyle bir şey demedim," diye beyanatta bulundu Bay Boffin muazzam bir keyifle.

"Madem öyle, demeliydiniz," dedi Bella, şöyle bir sarsıp yanağından öperek, "çünkü bunu düşünmeseniz böyle davranmazdınız. Servetin aptal başımı döndürdüğünü, sersem kalbimi katılaştırdığını görmüştünüz -beni hırslı, hesapçı, küstah, dayanılmaz birine çevirdiğini- ve bana hangi yolun yolcusu olduğumu, sonumun nasıl olacağını göstermek için, bütün zahmetleri göze alarak dünyanın en tatlı, en düşünceli işaret levhası oldunuz. Derhal itiraf edin!"

"John," dedi Bay Boffin, tepeden tırnağa yekpare bir gün ışığı gibi, "bana yardım et lütfen."

"İfadenizi vekil aracılığıyla veremezsiniz, bayım," dedi Bella. "Kendi adınıza konuşmak zorundasınız. Derhal itiraf edin!"

"Peki canım," dedi Bay Boffin, "doğrusu, bizim hamının anlattığı küçük kumpası kurduğumuzda, John'a ilk ben sormuştum, böyle bir şey yapsak nasıl olur diye? Ama hiç böyle senin dediğin gibi söylemedim çünkü aklımın ucundan bile geçmedi. Her konuda ayılık ettiğime göre, ona da ben ayılık etsem daha iyi olmaz mı diye sordum."

"Derhal itiraf edin, bayım," dedi Bella, "bunu beni ıslah etmek ve hizaya sokmak için yaptınız!"

'Tabii ki, sana zarar vermek için yapmadım, evlatçığım," dedi Bay Bof-fin, "buna emin olabilirsin. Hani öyle tedbir gibi bir şey olsun istediydim. Ama daha diyeceklerim var. Bizim hanım John'u tanıdıktan hemen sonra, John bize Silas Wegg denen nankör adamı bir süredir takip ettiğini söyledi. Kısmen bu Wegg'i cezalandırmak için oynadığı o sevimsiz ve sinsi oyunda ona cesaret verecek şeyler okuttum, hani şu birlikte aldığımız kitaplar var ya (Blackberry değil Blewbury Jones'tu bu arada canım)."

Bay Boffin'in yanında halen dizleri üzerinde duran Bella yavaş yavaş kendini bırakıp yere oturdu ve onun güleç yüzüne bakarak düşüncelere daldı.

"Yine de," dedi Bella biraz düşündükten sonra, "anlayamadığım iki şey kaldı. Bayan Boffin, Bay Boffin'deki değişikliğin gerçek olduğuna inanmamıştı hiç, değil mi? Hiç inanmadınız, değil mi?" diye sordu Bella, ona dönerek.

"Hayır!" dedi Bayan Boffin, gürbüz ve sevinçli bir olumsuzlamayla.

"Yine de sizi çok üzüyordu," dedi Bella. "Ne kadar huzursuz olduğunuzu hatırlıyorum."

"Bravo, Bayan John'un çok keskin gözleri var, John!" diye bağırdı Bay Boffin, başını takdirle sallayarak. "Haklısın canım. Bizim hanım bizi neredeyse lime lime edecekti."

"Neden ki?" diye sordu Bella. "Madem sırrınızı biliyordu, neden?"

"Bizim hamının zaafı işte," dedi Bay Boffin, "yine de gerçeği, yalnız gerçeği söyleyecek olursam, bundan gurur duyuyorum. Bizim hanım beni öyle iyi bellemiş ki, ayıya dönüştüğümü görmeye, duymaya dayanamıyordu. Rolünü bile kaldıramıyordu! Bu yüzden de sürekli ondan gelecek tehlikelere açıktık"

Bayan Boffin kendi kendine güldü ama dürüst gözlerindeki nemli bir ışıltı, bu tehlikeli eğiliminden kurtulmadığını gösteriyordu.

"İnan bana canım," dedi Bay Boffin, "şu meşhur gün, önceden kararlaştırdığımız gibi en büyük gösterimi sahneye koyduğumda -'Bir aslan mıydı dedi, minik fare kükredi. Miyav, hav hav!'- o acımasız ve katı sözler bizim hanımı öyle bir etkiledi ki, peşinden koşmasın diye onu tutup, rolümü oynadığıma ikna etmem gerekti."

Bayan Boffin yine canı yürekten güldü ve gözleri yine nemlendi. Sonradan anlaşıldı ki o alaycı belagat patlamasından sonra sadece kumpas-or-taklan Bay Boffin'in kendini aştığını düşünmekle kalmamış, kendisi de büyük sükse yaptığını düşünmüştü. "O saniye aklıma geldi, canım!" dedi Bella'ya. "John, senin sevgini kazanma, kalbinin sahibi olma bahtiyarlığına ermekten bahsettiğinde birden ona dönüp 'Miyav, hav hav!' demek geldi aklıma. Nasıl oldu, nerden geldi bilmiyorum ama kulağa öyle törpü gibi geliyordu ki ben de kendime şaştım. Tam kahkahaya boğulacaktım ki John sert sert baktı!"

"Anlayamadığın bir şey daha olduğunu söylemiştin, güzelim," dedi Bayan Boffin.

"Evet!" diye bağırdı Bella yüzünü elleriyle kapayarak, "ama bunu ömrüm oldukça anlamayacağım. Hiç hak etmediğim halde John beni nasıl bu kadar sevebildi ve siz Bay ve Bayan Boffin, sırf beni biraz daha hizaya sokmak için bu kadar zahmete katlanma fedakârlığını nasıl yaptınız, hem de ona hiç layık olmadığı bir kadınla evlenmesine yardım etmek için. Ama çok minnettarım."

Şimdi sıra John Harmon'a gelmişti -artık sonsuza kadar John Rokesmith değil John Harmon olacaktı- (hiç gerekmediği halde) karısından bu kandırmaca için defalarca özür diledi ve hayatta yeni konumundaki tatlı mı tatlı halleri yüzünden bu açıklamanın bu kadar uzadığını ona tekrar tekrar anlattı. Bu herkesin büyük bir sevinçle birbirlerine iltifatlar etmesine sebebiyet verdi. Bütün bu şamatanın ortasında, Bayan Boffin'in göğsünde aptal aptal etrafı seyreden Yorulmak bilmezin, doğaüstü bir zekâyla bütün olan bitenin farkında olduğu, hanımişkolara ve beyfendişkolara, çilli elin bir hareketiyle ilan edildi, "Muhterem anneme bütün bunları bildiğimi çoktan söylemiştim bile!"

Peki dedi John Harmon, Bayan John Harmon evini gezmek istemez miydi? İtinayla, zevkle döşenmiş pek güzel bir evdi; heyet halinde içinde dolaşmaya başladılar; Yorulmak bilmez Bayan Boffin'in göğsünde (şaşkın bakışlarla) heyetin merkezinde yer alıyor, Bay Boffin arkadan geliyordu. Bella'nın şık tuvalet masasında fildişi bir mücevher kutusu, içinde hayalini bile kurmadığı mücevherler vardı, üst katta bebek odası yer alıyordu, gökkuşağı renklerine boyanmış: "Kısa zamanda yetiştireceğiz diye iki ayağımız bir pabuca girdi," dedi John Harmon.

Teftişin bitmesi üzerine gizli ajanlar Yorulmak bilmezi alıp götürdüler ve kısa süre sonra gökkuşakları arasından çığlıkları gelmeye başladı; bunun üzerine Bella beyfendişkoların yanından çekildi, çığlıklar sustu ve gülümseyen Huzur hakim oldu.

"Gel de bir bak Noddy!" dedi Bayan Boffin kocasına.

Parmak ucunda bebek odasının kapısına götürülen Bay Boffin büyük bir memnuniyetle içeri baktı. Bella genç ve güzel kollarında çocuğu, şömine karşısında alçak bir iskemleye oturmuş, dalgın bir saadetle ateşe bakıyor, yumuşak kirpikleri gözlerini gölgeliyordu.

"İhtiyar adamın ruhu artık huzura kavuşmuştur değil mi?" dedi Bayan Boffin.

"Evet, hanım."

"Karanlıkta epeydir paslandıktan sonra, parası da artık güneş ışığında parlamaya başladı." "Evet, hanım."

"Ne güzel ne umutlu bir tablo değil mi?" "Evet, hanım."

Fırsat bu fırsattır diyen Bay Boffin, tekrar ayı kimliğine bürünerek amansız homurtularını koyverdi. "Ne güzeli ne umudu? Miyav, hav hav!" Sonra omuzları kıpır kıpır, sessizce aşağı indi.

14. Bölüm -Dostça Hamleye Şah Mat

Bay ve Bayan John Harmon yasal soyadlarını ve Londra'daki evlerini sahiplenme işini öyle bir güne denk getirmişlerdi ki, Boffin'in Köşkü'nün son tepesinin son tozlarını taşıyan son vagon o gün kapılardan çıkmıştı. Vagon hoplaya zıplaya giderken, Bay Wegg de üzerinden son yükün kalktığını hissetti ve o kara koyun Boffin'in derisinin yüzüleceği hayırlı mevsimi sevinçle karşıladı.

Tepelerin peyderpey taşındığı ağır süreç esnasında, Silas tamahkâr gözlerle çalışmaları yakından takip etmişti. Ama tamahkârlıkta onunkiler-den aşağı kalmayan başka gözler geçmiş yıllarda zaten Tepelerin ağır ağır yükselmesini seyretmiş, onları oluşturan tozu eşeleyip durmuştu. Kıymetli bir şey çıkmadı. Nasıl çıksın ki, Harmony Hapishanesi'nin eski, amansız gardiyanı sineğin bile yağını çıkarmışken nasıl olsun?

Bu kısır sonuçtan hayal kırıklığına uğrasa da Bay Wegg işin bitmesiyle öyle rahatlamıştı ki uzun boylu homurdanmadı. Tepeleri satın alan firmayı temsil eden bir ustabaşı, Bay Wegg'in turşusunu çıkartmıştı. Patronlarının gece demeden, gündüz demeden, icabında fener ışığında çöpü taşıma hakkını kullanan bu ustabaşı, işler biraz daha uzasa Silas'ın ölümüne sebep olacaktı. Sargılı kafasına, arkada sırtına kadar inen deri korumalı bu şapka takan, ayağına kadife kısa pantolon giyen, kendisi hiç uykuya ihtiyaç duyuyormuş gibi görünmeyen bu ustabaşı, kötü bir cin gibi en olmadık saatlerde belirirdi. Siste, yağmurda gün boyu süren uzun çalışmaya nezaret etmekten yorulan Silas, kendini yatağa atıp tam uyumaya başladığında yastığının altından gelen feci bir zangırtı, ona Uykusuz Cin tarafından başı çekilen uzun vagon silsilesinin geldiğini ve çalışmanın yeniden başlayacağını haber verirdi. Kimi zaman gecenin köründe derin uykusundan bir gümbürtüyle uyanır, kimi zaman kırk sekiz saat nöbette kalmaya zorlanırdı. Zalimi ondan dışarı çıkmaya zahmet etmemesini istedikçe, kurnaz Wegg bir yerde gizli bir şeyler olduğuna dair emareler bulunduğundan, kendisinin devredışı bırakılmaya çalışıldığından şüphelenirdi. Bu sebeplerle uykusu bölündükçe bölünür, kendini yirmi bin saat boyunca gözcülük etmek için bahse girmiş biri gibi hisseder, hiç uyumadığı halde sürekli uyandığı için kendine acırdı. Artık öyle çökmüş, öyle zayıflamıştı ki tahta bacağı orantısız görünüyor, musibete uğramış vücuduyla kıyaslandığında tombul bir vaziyet arzediyordu.

Ancak bütün bu müşkülatın sona erdiğini, bugün yarın servetine kavuşacağını düşünmekten teselli buluyordu. Son zamanlarda Boffin'den ziyade onun burnu sürtülmüştü ama artık sıra Boffin'deydi. Uykusuz usta-başının dolapları yüzünden, tozlu dostuyla sık sık yemek yeme yolundaki dostane planlarını gerçekleştirememiş, onu biraz fazla rahat bırakmıştı. Kendisi Köşk'te eriyip bitmekteyken, Bay Boffin'i göz altında tutma işini Bay Venüs'e devretmek zorunda kalmıştı.

Tepeler nihayet yerle bir olduğunda Bay Wegg, Bay Venüs'ün müzesine koştu. Akşam olduğundan, söz konusu beyefendiyi beklediği gibi ateşin başında buldu; ama beklediği gibi güçlü beynini, çayda boğmuyordu.

"Burada pek keyifli bir koku var!" dedi Wegg, durup koklayarak.

"Ben de pek keyifliyim, beyefendi!" dedi Venüs.

"Sizin işlerde limon kullanılmıyor, değil mi?" diye sordu Wegg tekrar koklayarak.

"Hayır, Bay Wegg. Ben limonu genelde kaldırımcı pançı yapmak için kullanırım."

"O da ne öyle?" diye sordu Wegg biraz daha aksi bir sesle.

'Tarifini vermek zor, beyefendi," dedi Venüs, "çünkü malzemelerine ne kadar dikkat ederseniz edin, pançı yapanın elinin ayarı, içine kattığı his daha önemli. Ama ana malzeme cin."

"Cin ha?" dedi Wegg, sıkıntılı sıkıntılı oturarak. "Hani şu basık şişelerde mi?"

"Çok güzel, çok güzel!" diye bağırdı Venüs. "İçer misiniz?"

"Sorulur mu?" dedi Wegg bozularak "İçerim tabii! Kafası sargılı, gecesi gündüzü olmayan bir ustabaşının işkencesinden feleğini şaşırmış birine içki içer misin diye sorulur mu? Hem nasıl içer!"

"Böyle şeylere kafayı takmayın, Bay Wegg. Her zamanki haliniz yok bugün."

"Ona bakarsanız, sizin de her zamanki haliniz yok bugün," diye homurdandı Wegg. "Bir neşe, bir canlılık."

İçinde bulunduğu ruh halinde, bu vaziyet Bay Wegg'e adeta hakaret gibi gelmişti.

"Saçınızı da kestirmişsiniz!" dedi Wegg, her zamanki tozlu, kabarık saçların yerinde yeller estiğini fark ederek.

"Evet, Bay Wegg. Ama bunu da takmayın kafanıza."

"Biraz da kilo almamışsanız bana Silas demesinler!" dedi Wegg memnuniyetsizliği iyice artarak. "Şimdi sırada ne var?"

"Valla, Bay Wegg," dedi Venüs keyifle gülümseyerek, "sırada ne var dünyada tahmin edemezsiniz."

"Tahmin etmek istemiyorum," diye terslendi Wegg. "Bu işbölümü en çok size yaradı, bunu bilir bunu söylerim. Bu işte ağır yükü ben yüklendim, hafifi size kaldı. Siz uykunuzdan olmadınız."

"Hayatımda bu kadar iyi dinlendiğimi hatırlamıyorum, sayenizde."

"Ah!" diye homurdandı Wegg, "benim yerimde siz olacaktınız. Benim yerimde siz olsaydınız, yatağınızdan, uykunuzdan, yemeklerinizden kaldırılsaydınız aylar boyu, siz de pek neşeli olmazdınız."

"Gerçekten de sizi epey hırpaladı bu iş, Bay Wegg," dedi Venüs onu sanatkâr gözüyle süzerek. "Epey hırpaladı! Teniniz öyle sararmış solmuş, kemiklerinize öyle yapışmış ki beni değil de köşedeki Fransız beyefendiyi ziyarete gelmiş gibi bir haliniz var."

Büyük bir hiddetle Fransız beyefendinin köşesine bakan Bay Wegg orada yeni bir şeyler seçer gibi oldu, bunun üzerine öteki köşeye baktı, sonra gözlüğünü takıp loş dükkânın köşesine bucağına iyice bir göz gezdirdi.

"Burayı temizlemişsiniz!" diye bağırdı. "Evet, Bay Wegg. Tapılası bir kadının yardımıyla." "Madem öyle sırada evlenmek var herhalde?" "Aynen öyle, beyefendi."

Silas gözlüğünü tekrar çıkardı -dostu ve ortağının bu yeni, şen görünümü öyle midesini bulandırmıştı ki onu büyütülmüş olarak görmek istemiyordu sanki- ve sordu: "Eskisiyle mi?"

"Bay Wegg!" dedi Venüs birden sinirlenerek, "söz konusu hanımefendiye eskisi diyemezsiniz."

"Daha önce olmayan hanımı kastetmiştim," diye açıkladı Wegg gıcık bir tavırla.

"Bay Wegg," dedi Venüs, "bu kadar hassas bir konuda ne demek istiyorsanız açık söylemenizi talep etmek zorundayım. Bazı şeylerle oyun olmaz. Hayır efendim! Bazı şeylerden ancak büyük bir saygıyla bahsedilebilir. Mesela Bayan Pleasant Riderhood'dan."

"Daha önce olmayan hanım öyleyse?" dedi Wegg.

"Beyefendi," dedi Venüs vakarlı, "bu ifadenin değiştirilmiş halini kabul ediyorum. Daha önce olmayan hanım."

"Ne zaman?" diye sordu Silas.

"Bay Wegg," dedi Venüs yine sinirlenerek, "böyle boks maçının zamanını sorar gibi sormanıza izin veremem. Sizden kesinlikle soruyu değiştirmenizi talep ediyorum."

Ortaklıklarını ve sermayesini hatırlayan Wegg istemeye istemeye soruyu değiştirdi: "Hanımefendi, kalbini verdiği adama nikahını ne zaman verecek?"

"Beyefendi," dedi Venüs, "değiştirdiğiniz ifadeyi tekrar kabul ediyorum, memnuniyetle. "Hanımefendi kalbini verdiği adama nikahını bu Pazartesi verecek."

"Hanımefendinin itirazı ortadan kalktı mı?" dedi Silas.

"Bay Wegg," dedi Venüs, "daha önce de bir, belki birkaç kere... "

"Birkaç kere," diye araya girdi Wegg.

"... size hanımefendinin itirazlarından bahsettiğim için," diye devam etti Venüs, "o zamandan beri hanımefendiyle aramda oluşan mahremiyeti ihlal etmeden, iki iyi dostumun araya girmesiyle itirazların ortadan kalktığını söyleyebilirim; bu dostlarımdan biri hanımefendiyi önceden tanıyordu, diğeri tanımıyordu. (İnce ayarı bu iki arkadaş yaptı, beyefendi, hanımefendiyle benim aramda bir evlilik bağı kurulabilmesi için gidip onunla görüşerek bana büyük bir hizmette bulundular, dediğim gibi ince ayarı onlar yaptı: Evlendikten sonra işimi erkekler, çocuklar ve hayvanlarla sınırlı tutar da kadınlar üzerinde çalışmazsam hanımefendinin içinin rahatlayıp rahatlamayacağını, işime yine de kötü bir gözle bakıp bakmayacağını sordular. Doğru düşünmüşler, böylece mesele halloldu.)"

"Arkadaştan yana şanslısınız galiba, Bay Venüs?" dedi Wegg, güvensiz bir bakışla.

"Hiç fena sayılmaz," dedi Venüs gizemli bir tavırla. "İdare eder, beyefendi. Hiç fena sayılmaz."

"Yine de," dedi Wegg ona yine güvensiz bir bakış fırlatarak, "size mutluluk dilerim. Herkes servetini kendine göre harcar. Siz evleniyorsunuz. Ben de yolculuğa çıkmayı düşünüyorum."

"Öyle mi Bay Wegg?"

"Hava değişimi, deniz manzarası, tabiatın içinde dinlenmek, kafası sargılı ustabaşının bana çektirdiklerinden sonra çok iyi gelecektir eminim. İşin zor tarafı bitti, Tepeler gitti, artık Boffin'in vadesi doldu. Yarın sabah on, Boffin'in burnunu sürtmek için sana uyar mı ortak?"

Bu harika amaç için yarın sabah on Bay Venüs için gayet uygundu.

"Gözünü üstünden ayırmadın inşallah?" dedi Silas.

Bay Venüs onu her gün gayet iyi gözlem altında bulundurduğunu söyledi.

"Bu gece evine kadar gidip benimle talimatlarımı götürür müsün? Benim diyorum çünkü benim oyun olmayacağını bilir. Söyle ona belgelerini, hesaplarını, nakdini sabah o saatte hazır etsin," dedi Wegg. "Birlikte çıkmadan önce (çünkü artık yorgunluktan bacağım tutmasa da seninle yolun birazını geleyim diyorum) senin için sakıncası yoksa, formalite icabı bizim şu sermayeye bir bakalım diyorum."

Bay Venüs hemen çıkardı, her şeyi yerli yerindeydi; Bay Venüs belgeyi ertesi sabah getirmeyi üstlendi. Ertesi sabah saat onu çaldığında Bay Wegg'le Boffin'in kapısında buluşacaktı. Clerkenwell'le Boffin'in (Bay Wegg, bu ismin başına Bay eklememekte ısrarlıydı) evi arasında bir yerde ayrıldılar.

Pek berbat bir geceydi, onu da berbat bir sabah takip etti. Sabahleyin sokaklar öyle çamurlu, öyle kasvetliydi ki Wegg olay mahalline arabayla gitti; bankaya bolca para çekmeye gidecek bir adamın artık bu kadar masrafı haydi haydi karşılayacağını söyledi kendi kendine.

Venüs tam zamanında gelmişti, kapıyı çalmayı ve konuşmayı idare etmeyi Wegg üstlendi. Kapı çalındı. Kapı açıldı.

"Boffin evde mi?"

Uşak Bay Boffin'in evde olduğu cevabını verdi.

"O da olur," dedi Wegg, "hoş ben ona öyle demem."

Uşak randevuları olup olmadığını sordu.

"Bana bak, genç," dedi Wegg, "ben böyle şeylere gelemem. Bunlar bana işlemez. Uşaklarla işim yok. Boffin'i istiyorum."

Bekleme odasına alındılar. Bütün gücü elinde bulunduran Wegg şapkasını çıkarmamış ıslık çalarak ortada dolaşıyordu. Şömine rafında duran saatin yelkovanını eliyle iterek saati çaldırttı. Bir iki dakika sonra Boffin'in eski çalışma odasına götürüldüler. Odada giriş kapısının dışında, bir de öteki odayla arasında katlanan kapılar vardı. Boffin çalışma masasında oturuyordu. Asilzade havasında uşağa çekilmesini işaret eden Bay Wegg başında şapkasıyla bir iskemle çekip iyice dibine oturdu. Yine aynı masada, Bay Wegg şapkasının bir anda kafasından alınıp, bu iş için açılıp kapanan pencereden dışarı fırlatılması tecrübesine maruz kaldı.

"Bu beyefendinin yanında küstahlık etmeye devam edersen," dedi bu işi yapan elin sahibi, "seni de şapkanın arkasından atarım."

İstemsizce elini çıplak kafasına vuran Wegg, ağzı bir karış açık Sekreter'e baktı. Çünkü sessizce katlanan kapılardan içeri süzülüp şapkasını atan bizzat Sekreter'di.

"Ya!" dedi Wegg, bir an kaybettiği konuşma kudretini yeniden kazanınca. "Çok iyi! Senin kovulman için talimat vermiştim. Gitmedin öyle mi? Ya! Şimdi o işi de hallederiz. Çok iyi!"

"Hayır, ben de gitmedim," dedi bir diğer ses.

Katlanan kapılardan birisi daha sessizce içeri girmişti. Wegg kafasını çevirdiğinde işkencecisini gördü, daima-uyanık ustabaşı, şapkası, kısa kadife pantolonu tastamam. Sargılı kafasını açtığında, sağlam bir kafa çıktı altından, Zifos'un kafası.

"Ha, ha, ha, beyler!" diye gürledi Zifos büyük bir sevinçle kahkahalara boğularak. "Ayakta uyuduğumu nerden bilsin, hep yapardım ben Bayan Higden'a tezgahı çevirirken! Bayan Higden'a polis haberlerini sesimi değiştirerekten okuduğumu ne bilsin! Ama hayatını zindan ettim ona, vallah billah zindan ettim!" Bunu söyleyen Bay Zifos ağzını korkutucu ölçüde açıp, gülmek için başını geri attı ve sayısız kemik çıkıntısını gözleri önüne serdi.

"Ah!" dedi Wegg, içine bir kurt düşmüştü ama tam da değil; "bir artı bir, demek iki kişi kovulmamış, öyle mi Boffin? Dur sana bir soru sorayım. Tepeler taşınmaya başladığında bu çocuğu kim bu kılığa soktu? Bu tipi kim işe aldı?"

"Bana bak!" diye diklendi Zifos, başını ileri uzatarak. 'Tip mip istemem, pencereden atıveririm!"

Bay Boffin elinin bir hareketiyle onu yatıştırdı ve "Onu ben işe aldım,

Wegg," dedi.

"Ya! Demek sen işe aldın, Boffin. Aferin. Bay Venüs isteyeceğimiz meblağı arttırıyorum, şimdi bir an önce işe geçelim. Boffin! Bu pisliklerin hemen bu odadan çıkarılmasını istiyorum."

"Öyle bir şey yapılmayacak, Wegg," dedi Bay Boffin, kendisi yazı masasının bir ucunda, Sekreter diğer ucunda, ciddi ciddi oturuyorlardı.

"Bof-fin! Yapılmayacak da ne demek?" dedi Wegg. "Zararına olsa bile mi?"

"Hayır, Wegg," dedi Bay Boffin, halinden memnun başını sallayarak. "Zararıma da olsa, başka şeyime de olsa, hayır."

Wegg bir an durup düşündükten sonra: "Bay Venüs, rica etsem bana şu belgeyi uzatır mısınız?" dedi.

"Elbette, beyefendi," dedi Venüs, büyük bir nezaketle belgeyi uzattı. "Buyurun. Artık bunu elimden çıkardığıma göre küçük bir gözlemde bulunmak istiyorum: Pek gerekli değil aslında, yeni bir doktrin ya da keşif de değil, sadece kafamı rahatlatmak için söyleyeceğim. Silas Wegg, sen namussuz düzenbazın tekisin!"

Bir iltifat beklercesine belgeyle arkadaşı konuşurken tempo tutan Bay Wegg, bu beklenmedik son karşısında aniden durdu.

"Silas Wegg," dedi Venüs, "şunu bil ki, şirketimizin daha kuruluş aşamasında Bay Boffin'i gizli ortak yaptım."

"Aynen öyle," diye katıldı Bay Boffin; "Venüs'e sözüm ona bir iki teklif yaparak onu iyice sınadıktan sonra, gayet dürüst bir adam olduğunu anladım, Wegg."

"Bay Boffin'e hakkımdaki iyi düşünceleri için teşekkür ederim," dedi Venüs, "gerçi bu pisliğin başlangıcında, birkaç saatliğine de olsa ellerim pek temiz sayılmazdı. Yine de hızlı tarafından tam bir telafide bulunduğumu düşünüyorum."

"Bulunmaz olur musun, Venüs," dedi Bay Boffin. "Kesinlikle, kesinlikle, kesinlikle."

Venüs, saygı ve minnettarlıkla başını eğdi. 'Teşekkür ederim, beyefendi. Size her şey için teşekkür borçluyum. Benim hakkımdaki iyi fikirleriniz için, sizinle ilk temasa geçtiğimde bana karşı tavrınız ve teşvikiniz için, malum hanımefendiye tesir ettiğiniz için, hem size hem de Bay John Harmon'a ne kadar teşekkür etsem az." Adını söylerken ona da selam vermişti.

Wegg bu ismi kulaklarını dört açarak, hareketi de gözlerini dört açarak takip etmiş, o kabadayı halleri hafiften ufalanmaya başlamıştı ki Venüs dikkatini tekrar kendi üzerine çeldi.

"Aramızdaki her şey, Bay Wegg," dedi Venüs, "şimdi açıklığa kavuştu, her şeyi anlamanız için daha fazla söz sarf etmeme gerek yok sanırım. Ama önemli bir konu hususunda herhangi nahoş bir duruma ya da hataya izin vermemek için, tanışıklığımızın nihayetinde kendi tavrımı bütün açıklığıyla ortaya koymak için, Bay Boffin ve Bay John Harmon'ın da izniyle, gözlemimi tekrarlamak istiyorum. Sen namussuz düzenbazın tekisin!"

"Aptal," dedi Wegg, parmaklarını şaklatarak, "bir yolunu bulsam, şimdiye senden kurtulmuştum. Kaç kere düşündüm. Keyfin bilir. Sen çıkar-san bana daha fazla kalır. Çünkü bildiğiniz gibi," dedi Wegg, bu tespitini Bay Boffin'le Bay Harmon arasında eşit pay ederek, "bedelimi sonuna kadar hak ediyorum, almaya da kararlıyım. Bu ayrılış gayet isabetli oldu, tam bu anatomici zırtapoza göre," dedi Bay Venüs'ü işaret ederek, "ama gerçek bir erkeğe göre değil. Ben buraya satın alınmaya geldim, fiyatım da belli. İster alın ister bırakın."

"Bana kalsa ben seni bırakırım, Wegg," dedi Bay Boffin gülerek,

"Boffin!" dedi Wegg, haşin bir havayla ona dönerek, "sendeki bu yeni türemiş cesareti anlıyorum. Gümüş kaplamanın altından pirinç görünüyor. Bunlar senin boyunu aşar. Kaybedecek bir şeyin olmadığı için böyle atıp tutuyorsun. Ben senin ruhunu okurum! Ama Bay Harmon başka hikâye. Bay Harmon'ın riske atacağı çok daha fazla şey var. Bu Bay Harmon hakkında bir şeyler duydum ben son zamanlarda -gazetede gördüğüm bazı ufak tefek haberleri hatırlıyorum da şimdi-, seni bırakıyorum Boffin, dikkatime layık değilsin. Bay Harmon'a bu belgenin içeriği hakkında bir fikri olup olmadığını soruyorum."

"Rahmetli babamın hazırladığı vasiyetlerden biri, Bay Boffin'in (ona aynı şekilde hitap etmeye devam edersen burnuna yumruğu yersin) elindeki vasiyetten daha yeni bir tarihte yazılmış, bütün malını Kraliyet'e bıraktığını söylüyor," dedi John Harmon, üzerindeki muazzam ciddiyetin izin verdiği ölçüde kayıtsız bir tavırla.

"Aynen öyle!" diye bağırdı Wegg. Sonra vücudunun ağırlığını tahta bacağına verip, odun kafasını bir yana eğerek ve gözlerinden birini kısarak "Madem öyle sana sorayım. Bu belgenin değeri nedir?"

"Hiç," dedi John Harmon.

Wegg bu kelimeyi sırıtarak tekrar etmiş, alaycı bir cevap vermeye hazırlanıyordu ki fularından tutulup dişleri takırdayana kadar silkelendi, odanın bir köşesine sürüklendi ve oraya mıhlandı.

"Seni alçak!" dedi John Harmon, denizci elleri kıskaç gibiydi.

"Başımı duvara çarpıyorsun," diye itiraz etti Silas, cılız bir sesle.

"Başını duvara çarpmayı istiyorum zaten," dedi John Harmon, sözlerini hareketleriyle destekleyerek; "beynini patlatma izni almak için bin pound verirdim. Bana bak alçak, şu basık şişeyi görüyor musun?"

Zifos görsün diye şişeyi kaldırdı.

"O şişenin içinde kendi kendine işkence eden, mutsuz babamın yazdığı onlarca vasiyetten sonuncusu vardı. O vasiyet, bütün her şeyi benim ve senin, asil hamimiz Bay Boffin'e bırakıyor. Beni ve (o sırada üzüntüden ölmüş olan) ablamı tümüyle reddederek dışarda bırakıyor. O şişe, mirası alan, senin ve benim asil hamimiz tarafından bulundu. O şişe ona büyük üzüntü verdi çünkü ablamla ben artık dünyada olmasak bile, anımızın üzerine, sefil çocukluğumuzda hak edecek hiçbir şey yapmadığımız bir gölge düşürüyordu. Bu yüzden de o şişeyi kendisine ait olan tepeye gömmüştü, sen nankör köpek muhtemelen onun çok yakınlarında eşinip dururken hep aynı yerde gömülü duruyordu. Asıl amacı bu vasiyetin gün yüzüne çıkmamasıydı; yine de onu ortadan kaldırmaya korkuyordu, çünkü cömert bir niyetle bile olsa böylesi bir belgeyi yok etmenin kanunu çiğnemek olacağını düşünüyordu. Bu evde benim kim olduğum ortaya çıktıktan sonra, bu konuda içi rahat etmeyen Bay Boffin, senin gibi bir köpeğin anlayamayacağı bazı şartlarla bana şişenin sırrını açıkladı. Belgeyi çıkarması ve yasal olarak onaylatması için ısrar ettim. Birincisini yaparken gördün, ikincisini görmedin. Neticede, seni böyle silkelerken elinde sallanan belge, o şişenin çürük mantar kadar bile etmez, anladın mı?"

Kafası hayli rahatsız bir biçimde öne geriye savrulan Silas'ın allak bullak olan yüzünden görüldüğü kadarıyla anlamıştı.

"Şimdi, alçak," dedi John Harmon fularını bir kere daha eline dolayıp, onu kol boyu mesafede iyice köşeye bastırarak, "sana kısaca iki şeyden daha bahsedeceğim çünkü sana ızdırap vereceklerini düşünüyorum. Keşfettiğin belge gerçekten ilk senin bulduğun bir şeydi çünkü kimsenin aklına oraya bakmak gelmemişti. Venüs, Bay Boffin'le konuşana kadar da varlığından haberimiz yoktu. Halbuki daha buraya ilk geldiğim andan itibaren seni sıkı takip altında tutuyordum, Zifos'un da hayatta en büyük meşgalesi ve keyfi gölge gibi peşinden ayrılmamaktı, bu yüzden de senin ne mal olduğunu gayet iyi biliyorduk ve Bay Boffin'i, seni son ana kadar kandırmaya ikna ettik, hayal kırıklığın daha büyük olsun diye. Bu birincisiydi, anladın mı?"

Burada John Harmon, Silas'ın idrakine yine silkeleyerek yardım etti.

"Şimdi sonuncuyu söylüyorum, alçak. Demin babamın mirasının bana kaldığını zannettin. Doğrudur. Ama babamın isteğiyle ya da kendi hakkımla mı? Hayır! Bay Boffin'in cömertliği sayesinde. Şişenin sırrını bana açıklamadan önce öne sürdüğü şart, benim serveti almam, onun da Tepesini almasıydı. Sahip olduğum her şeyi Bay ve Bayan Boffin'in kendi çıkarlarını gözetmemelerine, dürüstlüklerine, şefkatlerine, iyiliklerine (bu kelimelerin hiçbiri bana yetmiyor) borçluyum. Bütün bunları bile bile, senin gibi bir çamur solucanının onun kendi evinde, asil ruhuna uzandığını gördüğümde," diye ekledi John Harmon dişlerinin arasından konuşarak, bu arada Wegg'in fularını biraz daha sıkmıştı, "kafanı koparıp da pencereden atmadığıma şükret! Bu da söyleceğim son şeydi, anladın mı?"

Serbest bırakılan Silas elini boynuna götürdü, boğazını temizledi. Yüzünde, o bölgeye büyük bir kılçık takılmış gibi bir hal vardı. O kendi köşesinde bu hareketi yaptığı anda, Bay Zifos da ilk başta pek anlaşılmayan bir harekette bulundu; un ya da kömür çuvalını kaldırmaya hazırlanan bir hamal gibi geri geri Wegg'e sokuldu.

"Kusura bakma, Wegg," dedi Bay Boffin merhametle, "mecburen kapıldığımız o kötü intibadan sonra, bizim hanımla ben senin için pek iyi şeyler düşünemeyeceğiz. Ama seni bulduğumdan daha kötü durumda

bırakmak istemem yine de. Bu yüzden de ayrılmadan önce tek kelimeyle, yeni bir tezgah kurmak için ne kadar para gerekir söyle."

"O tezgahı başka bir yere kuracaksın," diye araya girdi John Harmon. "Bu pencerelerin altında görmeyeceğim seni."

"Bay Boffin," dedi Wegg tamahkâr bir yaltaklanmayla, "sizinle tanışma şerefine ilk erdiğimde, elimde olan balad koleksiyonu, bence, paha biçilmezdi."

"Paha biçilmezse onlar için bir ödeme de yapılamaz," dedi John Harmon, "bu ayaklara yatmasan iyi edersin bayım."

"Kusura bakmayın Bay Boffin," diye devam etti Wegg, kötü kötü John'a bakarak, "ben sizinle konuşuyordum, kulaklarım beni yanıltmıyorsa bana bu teklifi getiren sizdiniz. Seçme bir balad koleksiyonum vardı, teneke kutuda da yeni bir zencefilli çörek stoğum. Dahasını söylemiyorum, size bırakıyorum."

"Ama neyin hakkaniyetli olduğunu söylemek çok zor," dedi Bay Boffin huzursuzca, elini cebine sokmuştu. "Gerekli olanın üzerine çıkmak istemiyorum çünkü gerçekten de çok kötü bir adam olduğun ortaya çıktı. Çok dolapçı, çok nankör çıktın Wegg; ben sana ne zarar verdim ki?"

"Ayrıca çok saygı gördüğüm bir getir götür işi bağlantım da vardı," diye devam etti Bay Wegg dalgın dalgın. "Ama muhteris görünmek istemem, bunu da size bırakıyorum Bay Boffin."

"Valla, ne fiyat biçsem bilemiyorum," diye mırıldandı Altın Çöpçü.

"Keza bir çift tezgah ayağı da vardı," diye devam etti Wegg, "ayaktan iyi anlayan bir İrlandalı onun için beş buçuk pound teklif etmişti ama ben hiç kulak asmadım, çünkü çok üzerinde ederdi. Tabure, şemsiye, askılık ve tepsi de vardı. Ama size bırakıyorum, Bay Boffin."

Altın Çöpçü karmaşık bir hesapla meşgul göründüğünden Bay Wegg bazı eklemelerde bulunarak ona yardımcı oldu.

"Ayrıca Bayan Elizabeth, Efendi George, Jane Teyze ve Parker Amca vardı. Ah! Böyle velinimetleri kaybetmek nedir düşünüyordum da, insanın güzelim bahçesini domuzların talan ettiğini görmesi gibi; insanın arkası olmayınca para kazanmak çok zor. Ama bunu da size bırakıyorum, beyefendi."

Bay Zifos hala o tuhaf ve anlaşılmaz hareketi yapmaya devam ediyordu.

"Kandırmaktan bahsedildi de," dedi Wegg melankolik bir edayla, "beni, başkalarını cimri olduğunuza kandırmaya çalıştığınız zamanlarda bana okuttuğunuz Cimri hikâyeleri zihnimin yapısına ne kadar zarar verdi söylemek zor, beyefendi. Tek söyleyebileceğim, zihnimin yapısı o sırada epey bozuldu. İnsan zihnine paha biçebilir mi? Demin aşağı atılan şapka da var. Ama bütün bunları size bırakıyorum, Bay Boffin."

"İyi!" dedi Bay Boffin. "Al sana iki pound."

"Bunu alırsam kendime haksızlık etmiş olurum."

Bu kelimeler ağzından çıkmıştı ki John Harmon parmağını kaldırdı ve artık Wegg'e iyice yaklaşmış olan Zifos, arkadan yakasına yapıştığı gibi onu un ya da kömür çuvalıymış gibi sırtına atıverdi. Bu konumda kemik çıkıntıları neredeyse Zifos'unkiler kadar meydana çıkan ve tahta bacağı pek rahatsız bir vaziyette havaya dikilen Bay Wegg'in yüzündeki hayret ve memnuniyetsizlik görmeye değerdi. Ama odada yüzünü fazla uzun süre görmek mümkün olmadı; çünkü Zifos onu çabucak dışarı çıkarıp merdivenlerden indirdi. Bay Venüs de ona eşlik ederek sokak kapısını açmıştı. Zifos'a verilen talimat, yükünü sokağa atması yolundaydı; ama köşede sahipsiz, merdiveni indirilmiş bir çöp arabası görünce Bay Z. yükünü arabanın içine atma arzusuna engel olamadı. Bu zor görevi büyük bir maharet ve gürültüyle ifa etti.

15. Bölüm -Kurulan Tuzaklara Neler Yakalandı

O dingin akşam vakti nehrin kıyısında, tabiri caizse, Mavnacının küllerinden doğduğundan beri Bradley Headstone'un zihninde esen fırtınalar bir kendisi bilir. Kendisi bile bilmez, öylesi bir sefalet ancak hissedilir.

İlk başta, yaptığı şeyi bilmenin, daha iyi yapamadığı için pişman olmanın ve yakalanma korkusunun müşterek ağırlığını taşımak zorunda kalmıştı. Gece gündüz taşıdığı bu yük bile onu ezmeye yeterliydi. Kan çanağı olmuş gözlerle uyanık geçirdiği saatler kadar, kıt uykusunda da ağırlığını hissediyordu. İçinde en ufak bir farklılığın olmadığı, korkunç, değişmez bir tekdüzelikle bastırıyordu üstüne. Haddinden fazla yüklenmiş bir hayvan ya da bir köle, birkaç saniyeliğine de olsa fiziksel yükün ağırlığını vücudunun başka bir yerine aktarabilir, oradaki kasları, uzuvları sızlatmak pahasına bir anlık rahatlama sağlayabilir. Sefil adam, girmiş olduğu cehennemi atmosferin daimi baskısı altında, böylesine zavallı bir rahatlama taklidinde bulunmaya bile muktedir değildi.

Zaman geçiyor, gözle görülür hiçbir şüphe peşine takılmıyordu; zaman geçiyordu ve yer yer tekrar gündeme gelen saldırı haberlerinde (mağdurun avukatı olan) Bay Lightwood'un gerçeklerden uzak durduğu, etrafından dolandığı, takibi bıraktığı anlaşılıyordu. Yavaş yavaş bunun sebebi Bradley'in gözleri önünde aydınlanmaya başladı. Sonra (suçuna dair taze haberlerin ağızdan ağıza anlatıldığını duymak ya da duvarlara yapıştırılan ilanları görmek için boş zamanlarında sık sık gittiği) tren istasyonunda Bay Milvey'le tesadüfen karşılaştı ve sebep olduğu şeyi açıkça gördü.

O zaman onları sonsuza kadar ayırmak için yaptığı vahşi teşebbüsle, aslında onları birleştirdiğini anladı. Ellerini kana bulayarak, kendini sefil bir aptal, bir alet haline getirdiğini anladı. Eugene Wrayburn, karısı uğruna onu, kendi cehennemi yolunda sürünmeye bırakmıştı. Kaderin, Takdiri ilahinin, her şeyi yöneten Kuvvet her neyse onun, kendisini kandırdığını, kullandığını hissetti ve iktidarsız bir öfkeyle etrafa saldırıp nöbetini geçirdi.

Bunu takip eden bir iki gün içinde, yaralı adamın yatağında evlendiğini, kiminle evlendiğini ve durumu hala tehlike arzetse de birazcık daha iyi olduğunu öğrendi. Bu haberi okumaktansa cinayetten tutuklanmayı tercih ederdi çünkü başına bir şey gelmeyeceğini ve neden gelmeyeceğini biliyordu.

Ama daha fazla kandırılmamak ve gafil avlanmamak için (Riderhood tarafından zan altında bırakılıp, başarısızlığının cezasını bir başarıymış gibi çekmemek için) gündüzleri okulun yakınından ayrılmıyor, ancak geceleri dışarı çıkmaya cesaret ediyor, artık tren istasyonuna da gitmiyordu. Riderhood'un üstü örtülü tehdidini gerçekleştirip, ahbaplıklarını tazeleme çağrısında bulunmak için ilan verip vermediğini görmek için gazeteleri okuyordu ama öyle bir şey görmemişti. Bekçi kulübesinde kendisini ağırladığı için ona yüklüce bir para vermişti. Çok cahil bir adam olduğunu, okuyup yazamadığını bildiğinden, artık ondan korkmasına gerek kalmadığını, belki de bir daha hiç karşılaşmayacaklarını düşünmeye başlamıştı.

Bütün bu süre zarfında zihni bir an olsun yatışmıyor, o ikisi arasındaki derin uçuruma kendini atarak onları bir araya getirecek köprüyü kurduğu hissi şiddetinden hiçbir şey kaybetmiyordu. Bu korkunç durum başka nöbetlere de davetiye çıkarmıştı. Ne zaman, kaç nöbet geçirdiğini bilemiyordu ama öğrencilerinin yüzüne bakınca, onu o halde gördüklerini ve tekrar nöbete tutulmasından korktuklarını anlıyordu.

Bir kış günü, hafif atıştıran kar, okuldaki pencerelerin pervazlarına konarken, ders anlatmak için elinde tebeşiriyle tahtanın önüne geçmişti ki oğlanların yüzlerinde bir tedirginlik, kendisi namına bir kaygı gördü ve gözlerini, onların baktığı kapıya çevirdi. Kolunun altında bir bohçayla, hımbıl hımbıl okulun ortasında duran, kılıksız bir adam gördü; Riderhood'du bu.

Öğrencilerinden birinin getirdiği tabureye oturdu, düşme tehlikesi altında olduğunu ve yüzünün çarpıldığını sezer gibi oldu bir an. Ama nöbet bu sefer onu pas geçti ve ağzını silerek tekrar ayağa kalktı.

"Kusura bakma, efendi, izninle!" dedi Riderhood, kıs kıs gülerek yumruğunu alnına vurdu. "Bura nere?"

"Okul."

"Yavrucukların neyin doğru neyin yanlış olduğunu öğrendikleri yer mi yani?" dedi Riderhood, ağır ağır başını sallayarak. "Kusura bakma, efendi! İzninle! Bu okulun öğretmeni kim?"

"Ben."

"Öğretmen sensin demek, tahsilli efendi?" "Evet. Benim."

"Kimbilir ne güzeldir," dedi Riderhood, "bu gençler için, neyin doğru neyin yanlış olduğunu öğrenmek, senin de o öğrettiklerini yaptığını bilmek. Kusura bakma, tahsilli efendi! İzninle! Bu kara tahta ne için?"

"Yazmak, çizmek için."

"Öyle mi?" dedi Riderhood. "Bakmayla kim anlar? Rica etsem üzerine adını yazar mısın, tahsilli efendi?" (Yaltaklanan bir sesle söylemişti bunu.)

Bradley bir an tereddüt etti; ama her zamanki imzasını tahtaya attı.

"Ben tahsilli bir şahıs değilim," dedi Riderhood sınıfa bakarak, "ama tahsil görmüş şahısları çok takdir ederim. Buradaki gençler tahtada yazan ismi okusa ne hoş olurdu."

Sınıfta hemen parmaklar kalktı. Sefil öğretmenin bir baş hareketiyle tiz bir koro: "Bradley Headstone!" diye bağırıştı.

"Deme!" diye bağırdı Riderhood. "Hadi! Headstone! Mezarlıklarda olur hani, mezar taşları. Hadi bir daha!"

Parmaklar tekrar kalktı, yeniden baş hareketi yapıldı, tiz koro yükseldi: "Bradley Headstone!"

"Şimdi anladım!" dedi Riderhood dikkatle dinledikten sonra. "Bradley.

İsmi Bradley, benim ismimin Roger olması gibi. Soyadı Headstone, benim soyadımın Riderhood olması gibi. He mi?" Tiz koro: "Eveeeeet!"

"Hemen hemen sen boylarda," dedi Riderhood, "senin kilonda, Öpöteki diye birini tanır mısın acep, tahsilli efendi!"

Çenesini iyice sıkmış olsa da gayet sakin davranmasını sağlayan bir çaresizlikle, gözleri Riderhood'da, burun deliklerinde hızlanmış nefesinin izleri, bir an duraklayan öğretmen, alçak sesle cevap verdi: "Dediğin adamı tanıyorum galiba."

"Ben de öyle tahmin etmiştim, tahsilli efendi. O adamı istiyorum."

Bradley öğrencilerine şöyle bir baktıktan sonra sordu: "Sence burada mı?"

"Kusma bakma, tahsilli efendi, izninle," dedi Riderhood gülerek, "burada sen, ben, bir de ders verdiğin bu kuzucuklardan başka kimse olmadığına göre, onun burada olduğunu nasıl düşünürüm? Ama muhabbeti çok iyidir vesselam, gelip beni nehirdeki kulübemde ziyaret etse çok memnun olurum."

"Kendisine iletirim."

"Gelir mi sence?" diye sordu Riderhood.

"Bence kesin gelir."

"Senin sözüne güveniyorum," dedi Riderhood. "Rica etsem ona söyler misin, tahsilli efendi, bir an önce gelmezse ben ona gideceğim." "Söylerim."

'Teşekkürler. Demin de demiştim," diye devam etti Riderhood, haşin ses tonunu değiştirip sınıfa gülerek, "ben tahsilli bir şahıs değilim ama tahsilli şahısları takdir ederim! Burada olduğuma ve senin nazik ilginle karşılandığıma göre, senin şu kuzucuklara bir soru sorabilir miyim, Öğretmenim?"

"Okulla ilgili bir şeyse," dedi Bradley, karanlık bakışlar ve alçak bir sesle, "sorabilirsin."

'Tabii, okulla ilgili!" diye bağırdı Riderhood. "Okula uydururum ben onu. Sular kaça ayrılır kuzucuklarım? Dünyada ne tür sular vardır?" Tiz koro: "Denizler, nehirler, göller, göletler."

"Denizler, nehirler, göller, göletler," dedi Riderhood. "Hepsini biliyorlar, Öğretmenim! Hiç göl görmediğimden, göl demek aklıma bile gelmezdi valla. Denizler, nehirler, göller, göletler. Denizlerde, nehirlerde, göllerde ve göletlerde ne tutulur, kuzucuklar?"

Tiz koro (soruyu biraz basit bularak): "Balık!"

"Aferin!" dedi Riderhood. "Peki başka ne çıkar, ara sıra?"

Koro ne diyeceğini bilemedi. Tek bir tiz ses: "Yosun!"

"Aferin!" diye bağırdı Riderhood. "Ama yosun da değil. Asla tahmin edemezsiniz canlarım. Nehirlerde balıktan başka ne tutulur? Size söyleyeyim. Kıyafet tutulur."

Bradley'in yüzü değişti.

"En azından, kuzucuklar," dedi Riderhood, gözünün ucuyla onu süzerek, "ben bazen nehirlerde kıyafet tutuyorum. Koltuğumun altındaki kıyafetleri nehirden tutmadıysam suratıma tükürsünler!"

Öğrenciler, bu şekilde tuzak sorularla sınava çekilmekten muaf tutulmak ister gibi öğretmenlerine baktılar. Öğretmen, onu lime lime etmek istiyormuş gibi öğrencileri sınava çekene baktı.

"Kusura bakma, tahsilli efendi," dedi Riderhood, keyifle gülerken kolunun yeniyle ağzını silerek, "kuzucuklara ayıp oluyor farkındayım. Birazcık eğleneyim dedim işte. Ama yemin ederim bu bohçayı nehirden çıkardım! Mavnacı kıyafeti. Bunu giyen her kimse suya attı, ben de çıkardım."

"Giyen adamın suya attığını nerden biliyorsun?" diye sordu Bradley.

"Çünkü atarken gördüm."

Birbirlerine baktılar. Bradley yavaş yavaş gözlerini ondan ayırdı, yüzünü tahtaya döndü ve ismini sildi.

"Çok teşekkürler, Öğretmenim," dedi Riderhood, "dürüst bir adam olması dışında hiçbir özelliği olmayan bir adama hem kendinin hem kuzucukların bu kadar zamanını ayırdın. Hani şu konuştuğumuz, hani şu senin gelir dediğin adamı nehirdeki kulübemde görme dileğiyle, kuzucukların ve tahsilli efendinin huzurundan ayrılıyorum."

Bu sözlerin ardından ayaklarını sürüye sürüye okuldan çıktı ve öğretmeni yapabilirse, bezdirici işini yapmaya, fısıldaşan öğrencileri de öğretmenlerinin yüzünü incelemeye bıraktı, ta ki bir süredir fırsatını kollayan nöbet Bradley'in üzerine çullanana kadar.

Ertesi gün cumartesiydi, yani tatil. Bradley erkenden kalkıp Plashwater Weir-Değirmeni Savağı'na doğru yayan yola koyuldu. Öyle erken kalkmıştı ki yolculuğuna başladığında hava daha ağarmamıştı. Giyinirken yaktığı mumu üflemeden önce saygın gümüş saatini ve kordonunu güzel bir paket yapıp, içine: "Bunları size emanet ediyorum," yazdı. Sonra üzerine Bayan Peecher'ın adını yazıp, küçük balkonundaki küçük sedirin en korunaklı köşesine bıraktı.

Rüzgârın doğudan estiği, soğuk, sert bir sabahtı. Bahçe kapısını kapatıp arkasını döndü. Perşembe günü okulun pencerelerine serpilen kar hala beyaz beyaz atıştırmaya devam ediyordu, kara kara esen yele karşı. Gecikmiş gün zuhur ettiğinde iki saattir yürümekteydi ve doğudan batıya Londra'nın büyük bölümünü kat etmişti.

Riderhood'la birlikte yürüdükleri gece ayrıldıkları çirkin meyhanede etti kahvaltısını. Üstü bulaşıklarla dolu barın üzerinde, ayakta atıştırdı ve o gün sabahın erken saatlerinde Riderhood'un oturduğu yerde oturan adama ters ters baktı.

Kısa günden önce vardı menziline, gece daha inmeden, nehir kıyısındaki çekek yerindeydi, ayaklarına kara sular inmiş halde. Daha savağa üç dört kilometresi kaldığından adımlarını yavaşlattı ama ara vermeden devam etti. Yerler ince bir tabaka da olsa karla kaplanmıştı, nehrin daha korunaksız yerlerinde buz parçaları yüzüyordu, kıyıların kuytusuna kırık buzlar toplanmıştı. Buzdan, kardan ve yoldan başka bir şeye bakmadan ilerledi ta ki ileride bir ışık görene kadar, bekçi kulübesinin penceresinden süzülen ışığı. Adımları durdu, etrafına bakındı. Buz, kar, kendisi ve o tek ışık kasvetli manzaranın yegane hakimiydiler. İleride, uzaklarda faydasızdan bile daha beter darbeleri indirdiği yer vardı, Lizzie'nin, Eugene'in karısı olarak varlığıyla onu tiye alan yer. Arkasında, uzaklarda kaldırdıkları parmaklara onu iblislere teslim etmek için adını bağırmış çocukların olduğu yer vardı. İçeride, ışığın yandığı yerde, bu her iki yerde de onu mahvedebilecek adam oturuyordu. İşte dünyası küçüle küçüle bu sınırların içine sıkışmıştı.

Hızını onardı, gözlerini nişan alıyormuş gibi tuhaf bir dikkatle ışığa dikti. Ona ışınlara bölünecek kadar yaklaştığında, ışınlar onu yakalayıp çekmeye başladılar adeta. Kapıyı çaldığında, ayakları elini öyle çabuk takip etti ki daha buyur edilmeden kendini odada buldu.

Işık ateşle mumun ortak ürünüydü. İkisi arasında, ayakları şöminenin demir çubuğunda, piposu ağzında, Riderhood oturuyordu.

Misafiri geldiğinde asık suratla başını sallayarak karşıladı onu. Misafiri de ona aynı şekilde cevap verdi. Paltosunu çıkaran misafir de ateşin başına, onun karşısına geçti.

"Pipo içmiyorsun galiba?" dedi Riderhood, şişeyi masanın üzerinden ona doğru iterek.

"Hayır."

İkisi de gözleri ateşte sessiz kaldılar.

"Burada olduğumu söylememe gerek yok," dedi Bradley nihayet. "Kim başlayacak?"

"Ben başlarım," dedi Riderhood, "hele şu pipoyu bitireyim."

Pipoyu uzata uzata içti, bitirdiğinde küllerini şöminenin yanına silkeledi ve bir kenara koydu.

"Ben başladım," diye tekrarladı, "Bradley Headstone, istersen Öğretmen bey de diyebilirim."

"İstersem! Sadece benden ne istediğini öğrenmek istiyorum."

"Öğreneceksin." Riderhood, görünüşe göre tedbir mahiyetinde, üzerinde silah var mı diye dikkatli dikkatli ellerini ve ceplerini süzdü. Sonra öne eğilip, parmağıyla yeleğinin yakasını çevirerek sordu, "Saatin nerde?"

"Bıraktım."

"Onu istiyorum. Sonra getirirsin. Hoşuma gitti." Bradley alayla güldü.

"İstiyorum," diye tekrar etti Riderhood daha yüksek sesle, "ve alacağım."

"Benden istediğin bu mu?"

"Hayır," dedi Riderhood sesini daha da yükselterek; "isteklerimin sadece bir parçası. Senden para da istiyorum."

"Başka?"

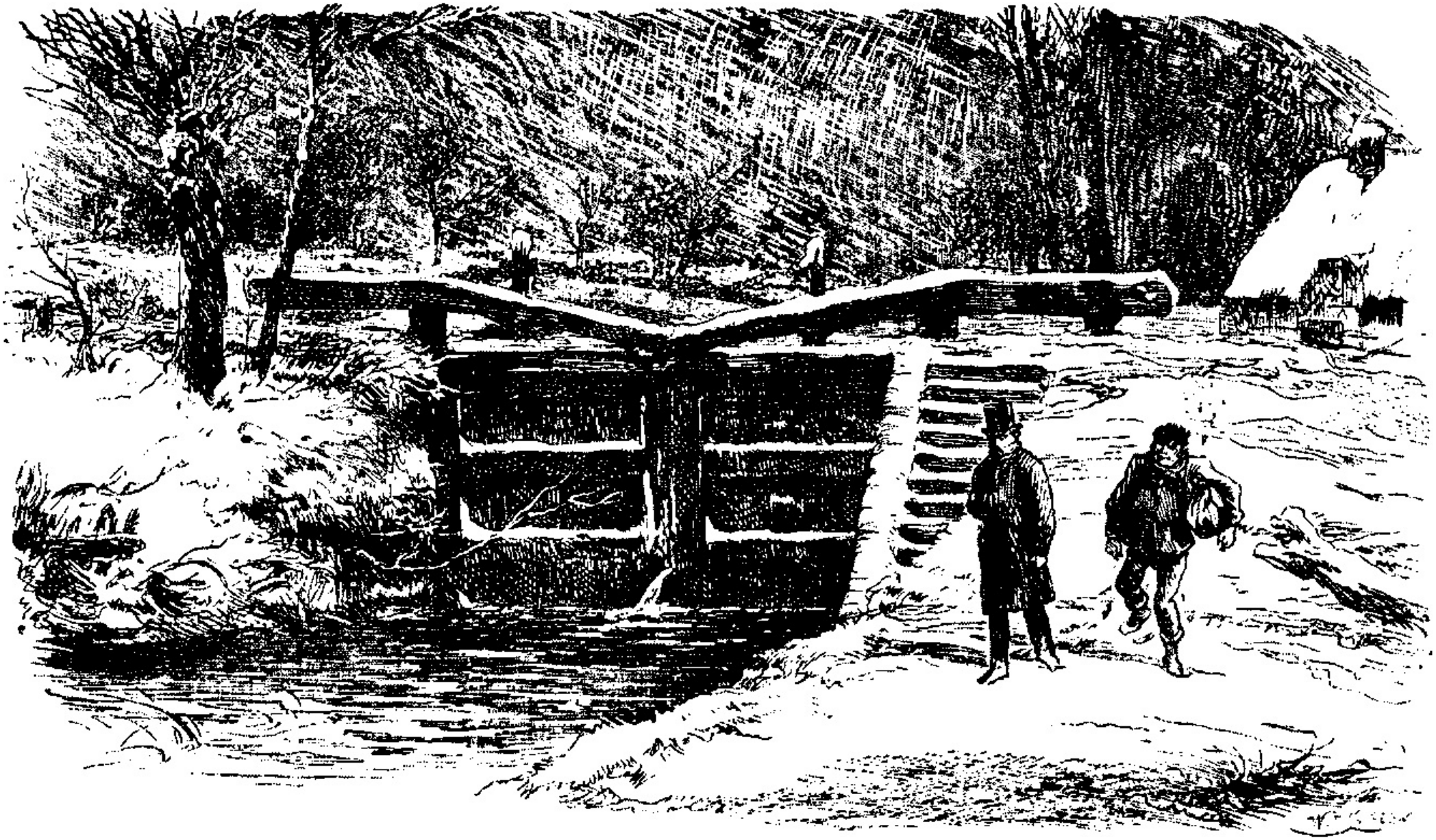
"Başka!" diye gürledi Riderhood huşunetle. "Bana böyle cevaplar verirsen seninle hiç konuşmam."

Bradley ona baktı.

"Bana öyle bakayım deme, yoksa seninle hiç konuşmam," diye tekrarladı Riderhood. "Konuşmak yerine elimi böyle üstüne indirdiğim gibi," dedi büyük kuvvetle elini masaya vurarak, "seni yamyassı ederim."

"Devam et," dedi Bradley dudaklarını ıslatarak.

"Ya! Edeceğim. Sen merak etme. Söylemene gerek yok, ben diyeceğimi derim. Bana bak Öğretmen Bradley Headstone. Öteki efendiyi parça pinçik etmişsin, hiç umrum olmaz, ara sıra bir bardak içkini içmeye gelirdim olsa olsa. Seninle başka ne işim olurdu? Ama benim kıyafetlerimi giydiğinde, benim boyunbağımdan taktığında, bu numarayı çevirdikten sonra üzerime kan bulaştırdığında, bana para vermeni gerektirecek bir şey yaptın, hem de çok para. İzini bulsalar bu işi hemen benim üzerime atacaktın değil mi? Böyle giyinmiş biri Plashwater Weir-Değirmeni Savağı'ndan başka nerde var? Kayığıyla Plashwater Weir-Değirmeni Savağı'ndan geçerken onunla konuşmuş başka kim var? Plashwater Weir-Değirmeni Savağı'nın bekçisine bakın, aynı kıyafet, aynı boyunbağı, bakın kıyafetleri kanlı mı? Evet, kanlı. Seni sinsi şeytan!"

Ölsem de bırakmayacağım

Kireç gibi olan Bradley sessizce ona bakıyordu.

"Ama bu oyunu iki kişi de oynayabilir," dedi Riderhood, parmaklarını hızlı hızlı şaklatarak, "ben bu oyunu çok eskiden de oynamıştım; sen beceriksizce şansını denemeden çok önce; sen daha okulunda nutuk atmaya başlamadığın zamanlarda. Bu işi nasıl yaptığını virgülüne kadar biliyorum. Nereye kaçarsan kaç seni takip ederim, senden de daha iyi yaparım. Londra'dan nasıl kendi kıyafetlerinle geldiğini, onları nerede değiştirdiğini, nereye sakladığını biliyorum. Kesilmiş ağaçların arasında sakladığın yerden onları nasıl çıkarttığını kendi gözlerimle gördüm, yoldan geçen olursa neden soyunduğunu merak etmesinler diye nehre girdiğini de gördüm. Mavnacı olarak oturduğun yerden Öğretmen Bradley Headstone olarak kalktığını gördüm. Mavnacı bohçanı nehre attığını gördüm. Mavnacı bohçanı nehirden çıkardım. Boğuşmadan yırtılmış, çimen lekesi olmuş ve darbelerden sıçrayan kana bulanmış Mavnacı kıyafetlerin bende. Onlar benim elimde, sen de. Öteki Efendi ölmüş yaşamış umrumda değil ama kendim umrumda. Bana tuzak kurduğun için, bana sinsi şeytanlık yaptığın için bedelini ödeyeceksin - bedelini ödeyeceksin - bedelini ödeyeceksin - beş kuruşun kalmayana kadar."

Bradley, zorlukla kontrol ettiği yüz ifadesiyle ateşe baktı ve bir müddet sessiz kaldı. Sonunda, sesinde ve yüzünde söylediği söze uymayan bir rahatlıkla: "Taştan kan çıkmaz, Riderhood," dedi.

"Öğretmenden para çıkar ama."

"Bende olmayanı benden alamazsın. Elimde olmayanı zorla benden çıkaramazsın. Benimki çok para getiren bir meslek değil. İki gineden fazla aldın şimdiye kadar benden. O parayı kazanmam ne kadar sürdü biliyor musun?"

"Bilmiyorum, umrumda da değil. Seninki itibarlı bir meslek. İtibarını kurtarmak için bütün kıyafetlerini rehine verebilirsin, evindeki her çöpü satabilirsin, borç alabilirsin, dilenebilirsin. Parayı toparladığında seni bırakacağım. Önce değil."

"Bırakacağım da ne demek?"

"Yani buradan gittiğinde, nereye gidersen git sana eşlik edeceğim. Savak kendi başının çaresine bakar. Seni ele geçirmişken, senin çarene de ben bakacağım."

Bradley tekrar ateşe baktı. Onu yan yan süzen Riderhood piposunu alıp doldurdu, yaktı ve içmeye koyuldu. Bradley dirseklerini dizlerine, başını da ellerine dayayarak derin düşüncelere daldı.

"Riderhood!" dedi, uzun bir sessizlikten sonra sandalyesinde doğrulup, cüzdanını masanın üzerine koyarak. "Diyelim ki bunu sana verdim, bütün param bu kadar; diyelim ki saatimi sana verdim; diyelim ki üç ayda bir maaşımı aldığımda belli bir kısmını sana verdim."

"Hiç deme, hiç deme," diye diklendi Riderhood ağzında piposu, başını sallayarak. "Bir kere elimden kurtuldun, işi şansa bırakmam bir daha. Seni bulana kadar akla karayı seçtim, bir gece tesadüfen sokakta görüp evine kadar takip etmesem bulamazdım. Paramı bir kerede isterim."

"Riderhood, ben münzevi hayatı yaşayan bir adamım. Kendimden başka güvenebileceğim kimse yok. Hiç arkadaşım yok."

"Yalan," dedi Riderhood. "Benim bildiğim bir arkadaşın var; banka gibi sağlam değilse ben de mavi maymunum!"

Bradley'in yüzü karardı. Eli ağır ağır cüzdanın üzerine kapandı, berikini dinlerken cüzdanı ağır ağır kendine çekti.

"Geçen Perşembe önce yanlış dükkâna girdim," dedi Riderhood. "Kendimi genç hanımlar arasında buldum! Genç hanımların başında bir bayan gördüm. O bayanın sende gönlü var, Öğretmenim, kendini bile satar seni beladan kurtarmak için. Bırak kurtarsın."

Bradley aniden ona dönünce Riderhood ne yapacağını bilemedi, piposundan çıkan dumanla meşgulmüş gibi elini sallayarak dumanı dağıttı.

Gözlerini çeviren Bradley, "Öğretmen hanımla mı konuştun?" diye sordu sesinde ve yüzünde yine söylediği söze uymayan bir rahatlıkla.

"Püf! Evet," dedi Riderhood, dumanla uğraşmayı bırakıp. "Onunla konuştum. Fazla bir şey söylemedim. Ben genç hanımların arasına giriverince telaşlandı (şeytan tüyü yoktur zaten bende), beni hemen dışarı çıkardı, bir sorun mu var diye sordu. 'Sorun morun yok, Öğretmen bey benim iyi arkadaşımdır,' dedim. Ama durumu çakozladım, onun bu işe geleceğini anladım."

Bradley cüzdanı cebine koydu, sol bileğini sağ eliyle tutarak, gözleri ateşte kaskatı oturdu.

"Kadın avucunun içinde," dedi Riderhood, "seninle birlikte eve geldiğimde (gelmemezlik etmeyeceğim tabii) hiç zaman kaybetmeden ondan alabileceğini almanı tavsiye ederim. Aramızda alacak verecek kalmadıktan sonra onunla evlenebilirsin. Güzelmiş, hem öteki taraftan böyle hayal kırıklığına uğradıktan sonra başkasına da bakmazsın sen."

Bradley bütün gece tek kelime daha etmedi. Duruşunu değiştirmedi. Bileğini bırakmadı. Kaskatı oturdu ateşin önünde. Alevler büyülüydü de onu yaşlandırıyordu sanki. Yüzündeki karanlık çizgiler derinleşe derinle-şe, bakışları vahşileşe vahşileşe, teni küllerle kaplanıyormuş gibi aklaşa aklaşa, saçlarının rengi ve dokusu bozula bozula oturdu.

Ancak gecikmeli gün ışığı camı şeffaflaştırdığında bu çöktükçe çöken heykel kıpırdadı. Ağır ağır ayağa kalkıp pencerenin kenarına ilişti ve dışarı baktı.

Riderhood bütün gece sandalyesinde oturmuştu. İlk başlarda bir iki kere havanın feci soğuk olduğundan şikayet etmişti; ya da ateşi canlandırmaya gittiğinde çok hızlı geçtiğinden; ama yanındaki adamdan ne bir ses ne bir nefes geldiğinden sonradan o da sükûnete bürünmüştü. Kahve pişirmek için birtakım dağınık hazırlıklarda bulunuyordu ki Bradley pencereden kalkıp, paltosuyla şapkasını giydi.

"Yola çıkmadan bir lokma kahvaltı etsek daha iyi olmaz mı?" dedi Riderhood. "Boş mideyle soğuğa çıkmak iyi değildir, Öğretmenim."

Bradley bu sözleri duyduğuna dair en ufak bir işaret vermeden bekçi kulübesinden dışarı çıktı. Masanın üzerinden bir parça ekmek kapan, mavnacı bohçasını da kolunun altına sıkıştıran Riderhood hemen peşinden fırladı. Bradley Londra'ya yöneldi. Riderhood da onu yakalayıp birlikte yürümeye başladı.

İki adam dört kilometre kadar, sessizce yürüdüler. Bradley birden tersin yüz geri döndü. Riderhood da onu takip etti ve birlikte geri dönmeye başladılar.

Bradley tekrar bekçi kulübesine girdi. Riderhood da. Bradley pencerenin kenarına ilişti. Riderhood ateşte ısındı. Bir saat kadar sonra Bradley aniden kalkıp dışarı çıktı ama bu sefer öteki tarafa döndü. Riderhood hemen arkasındaydı, bir iki adım sonra ona yetişti ve yanında yürümeye başladı.

Önceki gibi bu sefer de eşlikçisini üzerinden silkemeyeceğini anlayan Bradley aniden geri döndü. Önceki gibi bu sefer de Riderhood onunla birlikte geri döndü. Ama bu sefer önceki gibi bekçi kulübesine girmediler çünkü Bradley savağın karla kaplı kıyısında durup nehri incelemeye başladı. Buzlanma yüzünden nehir trafiği durmuştu, manzara sarı beyaz bir çölü andırıyordu.

"Hadi ama Öğretmenim," dedi Riderhood yanına sokulup. "Manasız bir oyun bu. Ne faydası var? Paramı vermeden benden kurtulamazsın. Nereye gidersen git seninle geleceğim."

Bradley hiç cevap vermeden, hızla yanından geçip savak kapaklarının üzerindeki tahta köprüye çıktı. "Bu hareket ötekinden de manasız," dedi Riderhood. "O tarafta çit var, geri dönmen gerekecek."

Bradley onu hiç kaale almadan sırtını bir direğe dayadı ve gözlerini indirerek orada dinlenme pozu aldı. "Hazır buraya gelmişken," dedi Riderhood ters ters, "bari kapakları değiştireyim." Aşağıdaki kapakları açmadan önce, yukarıkileri gıcırtıyla indirdi. Böylece iki taraftaki kapaklar da kapanmış oldu.

"Aklını başına devşirsen iyi olur, Öğretmen Bradley Headstone," dedi Riderhood yanından geçerek, "yoksa seni daha beter söğüşlerim. - Bu ne şimdi?"

Bradley ona sarılmıştı. Demirden bir kelepçeyle kıstırılmış gibiydi. Savağın kıyısında, iki kapının ortasında duruyorlardı.

"Bırak!" dedi Riderhood. "Yoksa bıçağıını çıkarıp seni delik deşik ederim. Bırak!"

Bradley savağın kenarına doğru giderken, Riderhood uzaklaşmaya çalışıyordu. İkili arasında muazzam bir mücadele vardı, göze göz, dişe diş. Bradley onun sırtını savağa çevirmiş çekmeye devam ediyordu.

"Bırak!" dedi Riderhood. "Dur! Ne yapmaya çalışıyorsun? Beni boğamazsın. İnsan bir kere boğulmaktan kurtuldu mu bir daha boğulmaz, demedim mi sana? Beni boğamazsın."

"Ben boğulabilirim!" dedi Bradley, umutsuz, kapanmış bir sesle. "Ben boğulmak niyetindeyim. Ölsem de seni bırakmayacağım. Gel!"

Riderhood, üzerinde Bradley Headstone'la arkadaki boşluğa yuvarlandı. Paslı kapılardan birinin arkasında, nehrin sürüklediği cüruf arasında bulunduklarında düşmenin etkisiyle kolları gevşemiş olan Riderhood'un gözleri yukarı bakıyordu. Ama Bradley'in demir kelepçesi hala sımsıkı üzerindeydi.

16. Bölüm -Genel İtibariyle insanlar ve Şeyler

Bay ve Bayan John Harmon'ın, ilk keyifli meşgaleleri soyadları askıdayken yanlış gitmiş ya da gidebilecek olan her şeyi yoluna sokmak oldu. John'un düzmece ölümünün herhangi bir şekilde sorumlu olabileceği meseleleri takip ederken gayet geniş davrandılar; mesela Bayan Eugene Wrayburn'le alakası olduğu için bebek terzisinin de kendi üzerlerinde bir hakkı olduğunu düşündüler, çünkü Bayan Eugene Wrayburn de hikâyenin karanlık tarafıyla alakalıydı. Bunun üzerine her ikisinin de iyi ve sadık dostu Bay Riah'ın işin dışında bırakılamayacağı anlaşıldı. Hatta yanlış iz üzerinde çalışırken büyük emek harcayan Komiser Bey bile hesaba katıldı. Kısa süre sonra söz konusu kıymetli memur hakkında polis kuvvetleri içinde bir dedikodu yayılmıştı: Sözüm ona bir gece SixJolly Fellowship Porters'ın barında flip sürahisinin başına kurulduğunda Bayan Abbey Potterson'a, John Harmon'ın hayata dönmesiyle "tek kuruş kaybetmediğini," hatta kendisi hunharca katledilmiş, Komiser Bey de hükümetin verdiği ödülü cebine indirmiş olsa ancak bu kadar memnun olacağını itiraf etmişti.

Yaptıkları bütün bu ayarlamalar sırasında Bay ve Bayan John Harmon, muteber avukatları Bay Mortimer Lightwood'dan büyük yardım görmüşlerdi; mesleğinde eşine zor rastlanır bir ivedilik ve azim gösteriyor, kendisine bir vazife verildiği anda hemen yerine getiriyordu; bu yüzden de genç Blight, okyanus ötesinde şairane bir biçimde Göz-açan tabir edilen içkiden içmişçesine dirilmiş, pencereden bakmak yerine kendini gerçek müşterilere bakar bulmuştu. Bay Riah'ın mevcudiyeti, Eugene'in sorunlarını çözmek için verdiği ipuçlarıyla büyük fayda arzetmiş, Lightwood büyük bir şevkle kendini Bay Fledgeby'ye saldırma ve onu taciz etme işine vermişti. Bulaştığı birtakım tehlikeli işlerin elinde patlayıp onu havaya uçuracağını gören, yediği dayaktan da yeterince ders çıkarmış olan Bay Fledgeby anlaşmaya razı olmuş, aman dilemişti. Mülayim Twemlow, kendisi bilmese de bu durumdan faydalanmıştı. Anlaşılmaz bir biçimde yumuşayan Bay Riah, St James's, Duke Caddesi'ndeki kiralık araba avlusuna bakan evinde onu bizzat ziyarete gitmiş, bu sefer amansız değil sakin bir tavırla ona, bundan böyle borcunun sadece faizini ödemesinin ve ödemeyi Bay Lightwood'un bürosunda yapmasının Yahudi hıncını bastırmaya yeteceğini bildirmişti; ancak Twemlow'un borcunu Bay Harmon'ın ödediği ve artık ona borçlu olduğu sırrını kendine saklamıştı. Böylelikle yüce Singsworth'ün gazabı savuşturulmuş, şöminenin üzerindeki taş basması resminde önünde duran Korint sütununa kendi (ve Britanya) kanunlarının izin verdiğinden daha fazla miktarda ahlaki ihtişam püskürtmesine gerek kalmamıştı.

Bayan Wilfer'ın, Dilencinin karısını yeni dilencilik mekanında ziyareti önemli bir hadiseydi. Zaten daha mekana yerleşildiği gün baba Şehirden çağırtılmış, hayretten ağzı açık kalmış, tek kulağından tutularak bütün hazinelerini görmesi için evde oda oda dolaştırılmış, coşmuş, kendinden geçmişti. Baba aynı zamanda Sekreter tayin edilmiş, bir an önce Chicksey, Veneering ve Stobbles'tan sonsuza kadar istifa etmesi talep edilmişti. Ama anne sonra geldi ve şanına yaraşacak devletle geldi.

Kendisine gönderilen arabaya, annesinin ihtişamını tanımayan Bayan Lavinia'nın yardımıyla değil, eşliğinde tekmil afra tafrayla bindi. Bay George Sampson da uysalca peşlerinden geliyordu. Bayan Wilfer onu arabada, aileden birinin cenazesine katkıda bulunma onurunu bahşediyormuş gibi karşıladı, sonra da Dilencinin uşağına "İleri!" komutunu verdi.

Kollarını kavuşturarak kendini yastıklara bırakan Lavvy, "Keşke şöyle biraz yayılabilsen anne," dedi.

"Ne!" dedi Bayan Wilfer, "Yayılmak mı!"

"Evet, anne."

"Ne mutlu ki," dedi o etkileyici hanım, "böyle bir şey elimden gelmiyor."

"Belli oluyor, anne. Ama insan kızının ya da ablasının evine yemeğe giderken neden kombinezonu tahtadan yapılmış gibi otursun anlamıyorum."

"Ben de," diye onu azarladı Bayan Wilfer, "genç bir hamının senin sözünü ettiğin giysinin adını ağzına alabilmesini anlamıyorum. Senin yerine yüzüm kızardı."

"Teşekkür ederim, anne," dedi Lavvy esneyerek, "ama icap ederse kendi kendime kızarabilirim."

Bu noktada Bay Sampson daha önce hiç başarılı olmadığı halde, barışı tesis etme amacıyla, sevimli bir gülüşle: "Hanımefendi, o söylemese de biz onun orada olduğunu biliyoruz," dedi. Der demez de pot kırdığını anladı.

"Orada olduğunu biliyoruz, öyle mi!" dedi Bayan Wilfer gazapla ona bakarak.

"Doğrusu George," diye çıkıştı Bayan Lavinia, "neyi ima ettiğini hiç anlamıyorum, biraz daha düşünceli olsan, şahsi meselelere pek girmesen daha iyi olacak."

"Dökül!" diye bağırdı Bay Sampson, bir anda umutsuzluğa kapılarak. "Buyur! Dökül, Bayan Lavinia Wilfer!"

"Bu tramvay şoförü ağızlarıyla ne demek istiyorsun hayal bile edemiyorum. Ayrıca etmek de istemiyorum. Ancak şunu bütün kalbimle biliyorum ki ben asla..." boş bulunup cümleye önceden bir çıkış yolu düşünmeden giren Bayan Lavinia lafını, "dökülmem" diye bitirmek durumunda kaldı. Biraz zayıf bir son olmakla birlikte, aşağılamadan güç alıyordu.

"Evet tabii!" diye bağırdı Bay Sampson acı acı. "Hep böyle oluyor. Ben hiç... "

"Hiç küçük bir ceylan yetiştirmediğini söyleyeceksen"[{43}] diye lafını kesti Bayan Lavvy, "boşuna zahmet etme çünkü bu arabada bulunanlardan hiçbiri yetiştirdiğini düşünmüyor. Biz seni iyi tanırız." (Taşı gediğine koyar gibi söylemişti bunu.)

"Lavinia," dedi Bay Sampson kederli bir sesle, "ben onu demek istemedim. Bu ailenin başına talih kuşu konduğundan beri o eski itibarlı konumumu muhafaza etmeyi beklemediğimi söylemeye çalışıyordum. Neden beni de götürüyorsun," dedi Bay Sampson, "asla rekabet edemeyeceğim o ışıltılı salonlara, sonra da mütevazı maaşımı neden başıma kakıyorsun? İnsaflı mı bu? Adil mi?"

Tahtından birkaç kelam sarf etme fırsat çıktığını fark eden, görkemli Bayan Wilfer da bu noktada tartışmaya katıldı.

"Bay Sampson bir evladımın meramını yanlış anlamanıza izin veremem."

"Bırak, anne," diye araya girdi Bayan Lavvy burnu havada. "Ne demiş ne yapmış hiç umrumda değil."

"Hayır, Lavinia," dedi Bayan Wilfer, "bu işin ucu soyumuza dokunuyor. Bay George Sampson, en küçük kızımın bile..."

("Neden 'bile' kelimesini kullandığım anlamıyorum, anne," diye lafını kesti Bayan Lavvy, "çünkü ben de diğerleri kadar önemliyim.")

"Sus!" dedi Bayan Wilfer vakarla. "Tekrar ediyorum, Bay Sampson en küçük kızıma dalkavukça güdüler yakıştırıyorsa, bunları aynı şekilde en küçük kızımın annesine de yakıştırıyor demektir. O anne bunları kesinlikle kabul etmiyor ve Bay George Sampson'dan, şerefli bir genç olarak, kendisinin ne yapacağını söylemesini istiyor. Belki yanılıyor olabilirim -kuvvetle muhtemel- ama Bay George Sampson," diye devam etti Bayan Wilfer ihtişamla eldivenlerini savurarak, "bana birinci sınıf bir arabaya kurulmuş gibi görünüyor. Bay George Sampson kendi isteğiyle, Saray Yavrusu denebilecek bir malikâneye gidiyormuş gibi görünüyor. Bay George Sampson, ne desem, içine Karışmak için can attığı bu ailenin başına gelen -ne desem- Terfiye katılmaya davet edilmiş gibi görünüyor. Madem öyle Bay Sampson'ın bu üslubu nerden geliyor?"

"Şuradan geliyor, hanımefendi," diye açıkladı Bay Sampson büyük bir moralsizlikle, "mali açıdan

kıymetsizliğimi büyük bir ızdırapla hissediyorum. Lavinia'nın artık zengin akrabaları var. Yine eski Lavinia olarak kalmasını bekleyebilir miyim? Beni küçümseme eğiliminde olduğunu gördüğümde hassasiyet göstermem anlaşılır değil mi?"

"Konumunuzdan memnun değilseniz, bayım," dedi Bayan Lavinia büyük nezaketle, "ablamın arabacısı sizi istediğiniz yerde indirebilir."

"Sevgili Lavinia," dedi Bay Sampson acıklı acıklı, "sana tapıyorum."

"Bu işi daha hoş bir şekilde yapamıyorsan hiç yapma daha iyi," dedi genç hanım.

"Aynı zamanda," diye devam etti Bay Sampson, "size büyük saygı duyuyorum. Eminim hak ettiğiniz saygıyı gösteremiyorumdur ama yine de büyük saygı duyuyorum. Bu zavallı adama tahammül et, Lavinia, bu zavallı adama tahammül edin, hanımefendi çünkü sizin onun için yaptığınız asil fedakarlıklar bilmekle beraber, zengin ve nüfuzlu insanlarla rekabet etmek zorunda kalmak onu adeta delirtiyor," dedi Bay Sampson alnına vurarak.

"Zengin ve nüfuzlu insanlarla rekabet etmen gerekirse," dedi Bayan Lavvy, "muhtemelen önceden sana söylenir. En azından ben söylerim."

Bay Sampson hararetle bunun "insan üstü" olduğunu söyleyerek Bayan Lavinia'nın ayaklarına kapandı.

Bay Sampson'ı minnettar bir tutsak olarak, kendi sözünü ettiği ışıltılı salonlara götürmek ve hem ihtişamlarının canlı bir tanığı hem de tenezzüllerinin parlak bir örneği olarak o salonlarda dolaştırmak, anneyle kızın keyfini taçlandıran bir ilave olmuştu. Merdiveni çıkarken onun yanında yürümesine izin veren Bayan Lavinia, adeta şöyle diyordu: "Bütün bu ortama rağmen hâlâ seninim George. Ne kadar sürer bilmem ama hâlâ seninim." Aynı zamanda alışık olmadığı nesnelere baktığında onu alicenaplıkla aydınlatıyordu: "Egzotik bitkiler, George" veya "Kuşhane, George" veya "Yaldızlı saat, George." Bu arada Bayan Wilfer, en ufak bir hayret ya da takdir ifadesi gösterse kendinden ödün vermiş gibi olacak bir Vahşi Kabile Şefi havasında, bütün bu dekorasyon içinde önden gidiyordu.

Gerçekten de bu etkileyici hamının gün boyu sergilediği tavır, benzer koşullar altındaki bütün etkileyici kadınlara örnek olacak şekildeydi. Bay ve Bayan Boffin'le ilişkisini, sanki onlar için söylediği şeyleri onlar kendisi için söylemiş ve kırgınlığını ancak Zaman tamir edebilirmiş gibi yenilemişti. Kendisine yaklaşan her hizmetkara, ona yiyeceklerle saldıran, içeceklerle maneviyatını çökerten can düşmanları gibi muamele etmişti. Masada damadının sağ tarafında, yiyeceklere zehir karıştırılmış olmasını bekler gibi ve karakter gücüyle başka her türlü ölümcül pusuyu savuşturmaya hazır, dimdik oturmuştu. Bella'ya, birkaç yıl önce bir toplantıda tanıştığı, iyi konumdaki genç bir hanıma karşı nasıl davranırsa öyle davranıyordu. Köpüklü şampanyanın etkisiyle buzlan biraz erir gibi olsa da damadına kendi babasıyla ilgili bazı hikâyeler anlatmış, aralara baba evinden çıktığı günden beri insanlar tarafından kıymeti anlaşılmamış bir nimet olduğuna dair soğuk imalar sıkıştırmış, kulağa buzdan bir ırkın buzdan bir temsilcisi gibi gelen babasının hikâyeleri, dinleyenleri iliklerine kadar titretmişti. Büyüklerin yanına getirilen Yorulmak bilmez yüzünde gülücüklerle etrafına bakarken birden anneannesini görünce katıla katıla ağlamaya başlamıştı. Nihayet evden ayrıldığında üzerinde ya kendisi darağacına gidiyormuş ya da evdekileri idam edilmek üzere ardında bırakıyormuş gibi bir havası vardı. Yine de John Harmon bütün bunlardan büyük keyif almış ve yalnız kaldıklarında karısına, bu foyanın üstüne onun doğal hallerinin her zamankinden daha tatlılıkla doğal göründüğünü ve babasının kızı olduğuna şüphesi olmadığı halde, annesinin kızı olduğuna dair inancının kolayca sarsılabileceğini söylemişti.

Bu ziyaret daha önce de belirtildiği gibi büyük bir hadiseydi. Aynı ölçüde büyük olmayan ama evde özel kabul edilen bir başka hadise de yine o sıralarda vuku buldu; bu da Bay Zifos'la Bayan Wren arasındaki ilk görüşmeydi.

Bebek terzisinin, Yorulmak bilmez için yaptığı, neredeyse onun iki katı büyüklüğünde bir bebeği alma görevine Bay Zifos talip olmuştu.

"İçeri buyrun, bayım," dedi Bayan Wren, tezgahında çalışıyordu. "Kim olduğunuzu sorabilir miyim?"

Bay Zifos adı ve kemik çıkmalarıyla kendini takdim etti.

"Öyle mi!" diye bağırdı Jenny. "Sizinle tanışmayı bekliyordum. Çok iyi işler yaptığınızı duydum."

"Gerçek mi?" dedi Zifos sırıtarak. "İyi dediniz ama ne yapmışım ben bilmiyorum."

"Birisini çöp arabasına atmışsınız," dedi Bayan Wren.

"Ha! O mu!" diye bağırdı Zifos. "Evet, bayan." Kafasını geriye atıp güldü.

"Allah muhafaza!" diye bağırdı Bayan Wren yerinde sıçrayarak. "Ağzını o kadar fazla açma, genç adam, yoksa öyle kalır bir daha da kapanmaz."

Bay Zifos ağzını biraz daha açıp, gülmesi geçene kadar öyle tuttu.

"Şu dev gibisin," dedi Bayan Wren, "Fasulye Sırığı ülkesinde eve döndüğünde Jack'i yemek ister ya hani."

"Dev yakışıklı mı, bayan?" diye sordu Zifos.

"Hayır," dedi Bayan Wren. "Çirkin."

Misafir odaya baktı -artık içinde eskiden olmayan pek çok eşya vardı-ve "Güzel ev, bayan," dedi.

"Beğenmene sevindim," dedi Bayan Wren. "Ben nasılım sence?"

Bay Zifos'un dürüstlüğü bu soru karşısında zor durumda kaldığından, bir kemik çıkıntısıyla oynayıp sırını ve bir şey demedi.

"Doğruyu söyle!" dedi Bayan Wren aksi bir bakışla. "Eğri büğrü bir garibe olduğumu düşünmüyor musun?" Bu sorudan sonra kafasını iki yana sallarken saçlan açıldı.

"Ah!" diye bağırdı Zifos büyük bir hayranlıkla. "Ne gür, rengi ne güzel!"

Bayan Wren her zamanki gibi çenesini manalı manalı kaldırarak işine devam etti. Ama saçlarını olduğu gibi bıraktı; yarattıkları etkiden pek de rahatsız olmamıştı.

"Burada tek başınıza mı yaşıyorsunuz, bayan?" diye sordu Zifos.

"Hayır," dedi Bayan Wren çenesini taklatarak. "İyilik perisiyle birlikte yaşıyorum."

"Kim," Bay Zifos bunu pek anlayamamıştı, "kim dediniz, bayan?"

"İkinci babamla," diye cevap verdi Bayan Wren biraz ciddileşerek. "Daha doğrusu ilk babamla." Başını sallayarak içini çekti. "Zavallı çocuğumu tanısaydın beni anlardın. Ama tanımıyorsun, tanıyamazsın. Daha iyi!"

"Bu kadar muntazam dikiş dikmek için, bu kadar zevkli işler yapmak için çok eğitim görmüşsünüzdür herhalde," dedi Zifos bebeklere bakarak.

"İğneyi tutmayı bile öğreten olmadı bana, genç adam!" dedi terzi başını kaldırarak. "Debelendim durdum öğreneceğim diye. İlk başta pek berbattı, şimdi biraz düzeldi."

"Halbuki ben," dedi Zifos, biraz kendini kınayarak, "ta ne zamandır öğrene öğrene bitiremedim, Bay Boffin de para verdikçe veriyor!"

"Duydum mesleğini," dedi Bayan Wren, "marangozluk öğreniyormuşsun."

Bay Zifos başını salladı. 'Tepeler bitti ya artık, ondan beridir. Size bir şey yapmak isterdim, bayan."

"Memnun olurum. Ama ne?"

"Bebekleri koymak için raflar yapabilirim mesela," dedi Zifos odaya bakarak, "ya da kumaşlarla iplikleri koymak için çekmeceler yapabilirim. Ya da şu koltuk değneği için güzel bir sap yapabilirim, babanızındır belki."

"Benim," dedi küçük mahlûk yüzü ve boynu bir anda kızararak, "Topalım."

Zavallı Zifos da kızardı çünkü kemik çıkıntıları ardında doğuştan gelme bir hassasiyet vardı. Belki de bu gafı telafi etmek için söylenebilecek en güzel şeyi söyledi. "Sizin olmasına sevindim çünkü başkası için değil sizin için güzelleştirmeyi tercih ederim. Bakabilir miyim acaba?"

Bayan Wren tam ona değneği uzatacaktı ki durdu. "Ama önce nasıl kullandığımı görsen daha iyi," dedi sert bir sesle. "İşte böyle. Hoplaya zıplaya, düşe kalka. Pek hoş değil, di mi?"

"Bana pek ihtiyacınız yokmuş gibi göründü," dedi Zifos.

Küçük terzi tekrar oturdu ve ona değneği uzatırken, yumuşak bakışı ve gülüşüyle, 'Teşekkür ederim," dedi.

"Raflarla çekmecelere gelince," dedi Zifos, koltuk değneğinin sapını kolunda ölçüp usulca duvara dayadıktan sonra, "benim için büyük zevk olacak. Çok güzel şarkı söylediğinizi duydum; ücret olarak para yerine şarkıyı tercih ederim, en sevdiğim şeydir, Bayan Higden'la Johnny'ye de komik şarkılar söylerdim hep, hani şu içinde konuşma olanlardan. Gerçi onlar pek size uymaz bahse girerim."

"Sen çok nazik bir genç adamsın," dedi terzi; "gerçekten çok nazik. Teklifini kabul ediyorum. Herhalde benimki için de sorun olmaz," diye ekledi omuzlarını silkerek, "olursa da oluversin."

"Babanızı mı diyorsunuz, bayan?" diye sordu Zifos.

"Hayır, hayır," dedi Bayan Wren. "Benimki işte, benimki."

"Benimki, benimki!" diye tekrar etti Zifos etrafına bakınarak,

"Bana kur yapmaya, evlenme teklif etmeye gelecek olan kişi," dedi Bayan Wren. "Hay Allah, anlayamadın bir türlü!"

"Ha! O!" dedi Zifos. Düşünceli ve sıkıntılı bir hal almıştı. "Ben onu hiç düşünmemiştim. Ne zaman geliyor, bayan?"

"Amma da soru!" diye bağırdı Bayan Wren. "Nereden bileyim?"

"Nereden geliyor, bayan?"

"Töbe töbe, nerden bileyim? Yerler içinde bir yerden, zamanlar içinde bir zaman gelecek, herhalde. Şu anda onun hakkında başka bir şey bilmiyorum."

Bu laf Bay Zifos'a olağanüstü komik bir şaka gibi görünmüş olacak ki başını arkaya atıp ölçüsüz bir keyifle güldü. Onun böyle saçma sapan güldüğünü gören bebek terzisi de kahkahalarla gülmeye başladı. İkisi de bitkin düşene kadar güldüler.

"Ay, ay, ay!" dedi Bayan Wren. "Rica ederim dur Dev, yoksa daha ne olduğumu anlayamadan diri diri yutacaksın beni. Hala neden geldiğini söylemedin hem."

"Bayan Harmonlar'ın bebeği için geldim," dedi Zifos.

"O kadarını tahmin ettim," dedi Bayan Wren, "buyur bakalım, küçük Bayan Harmonlar'ın bebeği. Gıcır gıcır banknotlara sarılmış gibi gümüşi kağıda sardım bak. Aman dikkat et. Gel elini sıkayım. Tekrar teşekkürler."

"Altından yapılmış olsa bu kadar dikkat etmezdim," dedi Zifos, "elinizi iki elimle sıkıyorum, bayan,

yakında yine gelirim."

Ama Bay ve Bayan John Harmon'ın yeni hayatlarındaki en büyük hadise Bay ve Bayan Eugene Wrayburn'ün ziyaretiydi. Bir zamanların o yakışıklı Eugene'i maalesef çökmüş, rengi kaçınıştı ve karsının koluyla bir bastondan kuvvet alarak yürüyebiliyordu. Ama günbegün güçleniyor, iyiye gidiyordu. Doktorlar da zamanla üzerinde büyük bir sakatlık kalmayabileceğini söylemişlerdi. Bay ve Bayan Eugene Wrayburn, Bay ve Bayan Harmon'ın evlerine kalmaya geldiğinde büyük hadise olmuştu gerçekten de; bu arada Bay ve Bayan Boffin de aynı evde oturmaktaydı (her gün vitrin gezmeye çıkıyor, mutlu mesut yaşıyorlardı).

Bayan John Harmon, başbaşa konuşurlarken Bay Eugene Wrayburn'e, sorumsuz zamanlarında karısının ona karşı hislerini bildiği kadarıyla anlatmıştı. Bay Eugene Wrayburn de ondan, karısının onu ne kadar değiştirdiğini görmesini rica etmişti, Allah aşkına!

"Hiç şikayet etmiyorum," dedi Eugene, "karar verdim."

"İnanır mısın Bella," diye araya girdi karısı, onsuz yapamayan kocasının yanında hemşiresi olarak yerini alarak, "düğün günümüzde bana yapabileceği en iyi şeyin ölmek olduğunu söyledi."

"O dediğimi yapmadığıma göre, Lizze," dedi Eugene, "senin önerdiğin şeyi yapacağım - senin için."

Aynı ikindi, Eugene üst kattaki odasında kanepede yatarken Lightwood onunla sohbete gelmiş, Bella da karsını gezmeye çıkarmıştı. "Onu ancak güç kullanarak götürebilirsin," demişti Eugene; Bella da şakadan güç kullanmıştı.

"Sevgili dostum," dedi Eugene, Lightwood'a elini uzatarak, "bundan daha iyi zamanda gelemezdin çünkü kafam çok dolu ve boşaltmak istiyorum. Gelecekten bahsetmeden önce şimdiyi konuşalım. Ruhu benden çok daha genç olan ve tescilli bir güzellik tutkunu olan Muhterem Pederim geçen gün (iki gün önce bizi otelde ziyarete geldi ve otelde kalmamıza itiraz etti) Lizzie'nin portresinin yapılması gerektiğini söyleme inceliğinde bulundu. MP'nin ağzından çıkınca melodramatik bir kutsamayla aynı etkiyi yaratıyor."

"İyileşiyorsun," dedi Mortimer gülümseyerek.

"Ciddi söylüyorum," dedi Eugene. "MP'nin bunu söyleyip (kendisinin sipariş verdiği benim ödediğim) şarabı 'Oğlum bu berbat şeyi nasıl içiyorsun?' diyerek ağzında yuvarlaması, başka bir babanın gözyaşları içinde evliliğimizi onaylamasına denktir. MP'nin soğukluğu bildik standartlarla ölçülemez."

"Doğrudur," dedi Lightwood.

"Bu konuda," diye devam etti Eugene, "MP'den duyup duyacağım son şey budur, dünyayı yana kaykılttığı şapkasıyla arşınlamaya devam edecek. Evliliğim, aile mihrabında böyle vakarla kabul gördüğüne göre artık onlardan yana bir derdim kalmadı. İkinci olarak, mali sorunlarımı hafifletme konusunda harikalar yarattın Mortimer. Yanımda can kurtaranım gibi bir koruyucu ve kahya olduktan sonra (gördüğün gibi daha gücümü toplayamadım, ondan bahsederken sesimin titremesine engel olacak kadar erkek olamadım, nasıl canımın içi anlatamam Mortimer!) benimdir dediğim o azıcık şey daha da çoğalır. Gerçi onun ne kadar olduğunu gayet iyi bildiğin için çok daha fazlasına ihtiyaç olduğunu da biliyorsun. Hiç."

"Hiçten de beter sanırım, Eugene. Benim küçük gelirim (keşke büyükbabam bana bırakmak yerine okyanusa atsaymış) olmadık işler yapınama engel oldu en azından. Seninki de öyle sanırım."

"Hikmet konuşuyor," dedi Eugene. "İkimiz de toyuz. Şimdi bir aman diledik tam diledik. Neyse önümüzdeki bir iki sene bundan bahsetmeyelim. Kanınla birlikte bir sömürgeye gidip orada kendi işimi yapmak gibi bir fikrim var, Mortimer."

"Sensiz ne yaparım bilmiyorum, Eugene, ama belki de doğrusu budur."

"Hayır," dedi Eugene. "Doğru değil yanlış."

Bunu söylerken öyle hararetli, hatta öfkeli bir çıkış yapmıştı ki Morti-mer şaşırdı.

"Şu kırık kafamda bir heyecan var mı sanıyorsun?" diye devam etti Eu-gene mağrur bir bakışla, "hiç de değil, inan bana. Hamlet kendi nabzının sağlıklı sesi için ne demişse ben de aynını söyleyebilirim. Düşündüm mü kanım beynime sıçrıyor. Söyle! Lizzie'den utanıyormuş gibi onunla birlikte uzaklara mı kaçmalıyım ödlekçe, ona sırtımı mı dönmeliyim? Lizzie bana hem de çok daha uygun bir durumda sırtını dönmüş olsa, şimdi arkadaşın nerede olurdu Mortimer?"

"Onurlu ve vefalı bir düşünce," dedi Lightwood. "Yine de Eugene... "

"Yine de ne, Mortimer?"

"Acaba şeyden emin misin, yani (onu düşündüğüm için söylüyorum) ona karşı bir soğukluk hissetmeyeceğine - Sosyete açısından, emin misin?"

"Ah! Bu kelimeye bir bakalım," dedi Eugene gülerek. "Bizim Tippins'i mi kastediyoruz?"

"Belki," dedi Mortimer kendisi de gülerek

"Tabii ki onu kastediyoruz!" dedi Eugene büyük bir şevkle. "Kendimizden bile saklayıp, etrafından dolanmaya çalışabiliriz ama onu kastediyoruz! Karım benim kalbime Tippins'ten çok daha yakın, Mortimer, ona Tippins'e borçlu olduğumdan biraz daha fazlasını borçluyum ve onunla Tippins'le duyduğumdan çok daha fazla gurur duyuyorum. Bu yüzden de onunla, onun için burada, açık arazide son nefesime kadar çarpışacağım. Onu saklamaya ya da ödlekçe onun için bir delikte, bir kuytuda mücadele etmeye kalkarsam, dünyada en sevdiğim ikinci insan olan sen, sakın çekinme bana şunu söyle - o gece kanlar içinde yatarken beni ayağıyla çevirip aşağılık suratıma tükürse çok daha iyi yapardı."

Bu kelimeleri söylerken yüzüne yayılan ışıltı, hatlarını öyle bir aydınlattı ki sanki hiç yaralanmamış gibi göründü bir an. Arkadaşı Eugene'e tam onun istediği karşılığı verdi ve Lizzie dönene kadar birlikte gelecekten konuştular. Lizzie onun yanındaki yerini tekrar alıp, ellerine ve başına şefkatle dokunduktan sonra: "Beni zorla dışarı gönderdin ama yanında kalsam daha iyi olacakmış, Eugene. Günlerdir yüzün böyle kızarmamıştı. Ne yaptın?"

"Hiçbir şey," dedi Eugene, "dört gözle dönmeni bekledim."

"Bir de Bay Lightwood'la konuştun," dedi Lizzie yüzünde tebessümle ona dönerek. "Ama eminim o seni rahatsız edecek bir şey söylememiştir."

"Hiç de değil canım!" diye karşı çıktı Eugene, o eski uçar tavrıyla gülüp onu öperek, "öyle bir kelime etti ki sorma!"

O gece Temple'a evine dönerken Mortimer Lightwood'un düşüncelerinde Sosyete kelimesi öyle çok dolaştı ki uzun zamandır görmediği Sosyeteye şöyle bir göz atmaya karar verdi.

SON BÖLÜM -Sosyetenin Sesi

Gereği görüldüğü üzre Mortimer Lightwood, Bay ve Bayan Veneering'den gelen yemek davetini onurlandırma ricasını, kendisinin davet edilmekten onur duyduğunu söyleyerek kabul etti. Veneeringler her zamanki gibi dur durak bilmeden Sosyeteyi yemeğe davet etmeye devam ediyorlardı ve davetlerini kabul etmek gibi bir niyeti olanların elini çabuk tutması gerekiyordu, zira Kaderi İflas Olanların Defterlerine, Veneering'in haftaya topu atacağı yazılmıştı bile. Evet. İnsanların nasıl olup da gelirlerinden fazla harcamaya muvaffak oldukları muammasına dair bir ipucu yakalayan ve Cepçilerin saf seçmenleri tarafından Evrene vekil tayin edildikten sonra suiistimalde ipin ucunu kaçıran Veneering önümüzdeki hafta Chiltern Hundreds idare memurluğunu{44} kabul edecek, Britanya'yla sıkı fıkı olan hukukçu beyefendi de onun yerine başka birinin Cepçilerden binliklerini kabul edecek, Veneeringler Calais'e taşınacak ve orada Bayan Veneering'in elmaslarını satarak geçimlerini sağlayacaklardı (ne de olsa Bay Veneering iyi bir eş olarak zaman zaman bu elmaslara yüklüce para yatırmıştı) orada Neptün'e ve diğerlerine, Veneering Parlamento'dan ayrılmadan önce, Avam Kamarası'nın kendisinden ve altı yüz elli yedi sevgili ve eski dostundan oluştuğunu anlatacaklardı. Yine o sıralarda Sosyetenin oldum olası Veneering'den hoşlanmadığı, Veneering'e güvenmediği, Veneering'in yemeklerine giderken içten içe bir şüphe duyduğu ortaya çıkacaktı - tabii sadece kendilerine sakladıkları bir şüpheydi bu.

Ancak bir sonraki haftanın Kaderi İflas Olanların Defterleri henüz açılmadığından, Veneeringler'in evine her zamanki gibi onlarla değil birbirleriyle yemek yemeye giden insanlar akın ediyor. Lady Tippins var. Büyük Podsnap ve Bayan Podsnap var. Twemlow var. Tampon, Boots ve Brewer var. Beş yüz bin adama iş kapısı açan Müteahhit var. Haftada beş bin kilometre yapan Yönetim Kurulu Başkanı var. Hisselerinden küsuratsız üç yüz yetmiş beş bin pound kazanan, parlak dahi var.

Mortimer Lightwood da ekleniyor bunlara, Eugene'den kaptığı, Biyerli Adam hikâyesini anlattığı zamanlardan kalma o eski kayıtsız havasıyla.

Ter-ü taze Tippins vefasız sevgilisini görünce çığlıklar koyuveriyor. Haini yelpazesiyle yanına çağırıyor ama yanına gitmemekte kararlı olan hain, Podsnap'la Britanya konuşuyor. Podsnap daima Britanya konuşuyor, bu iş için tutulmuş, Britanya çıkarlarını bütün dünyaya karşı koruyan Özel Bekçi gibi konuşuyor. "Rusya'nın meramını anlıyoruz, beyefendi," diyor Podsnap, "Fransa'nın ne istediğini biliyoruz; Amerika'nın ne işler karıştırdığını görüyoruz, ama İngiltere'nin ne olduğunu da biliyoruz. Bu bize yeter."

Ancak yemeğe oturulup da Lightwood her zamanki gibi Lady Tippins'in karşısındaki yerini aldığında onu daha fazla savuşturmak mümkün olmuyor. "Seni Robinson Crusoe seni," diyor büyüleyici kadın, "nasıl oldu da bıraktın adam?"

'Teşekkürler," diyor Lightwood. "Ben ayrılırken bir şikâyeti yoktu."

"Peki vahşileri nasıl bıraktın?" diye soruyor Lady Tippins.

"Ben Juan Femandez'den ayrılırken medenileşiyorlardı," diyor Lightwood. "En azından birbirlerini yiyorlardı, bu da bir nevi medenilik."

"İşkenceci!" dedi sevgili genç mahlûk. "Ne demek istediğimi biliyorsun, sabrımı sınıyorsun. Çabuk bana şu evli çiftle ilgili bir şeyler anlat. Düğündeydin sen."

"Öyle miydi sahi?" Mortimer uzun uzun düşünme numarasına yatıyor. "Öyle ya!"

"Gelin ne giymişti? Kürekçi kıyafeti mi?"

Mortimer sıkılmış görünüyor ve cevap vermiyor.

"Herhalde kendisi düğüne dümenleyerek, yelkenleyerek, kürekleyerek, iskeleleyerek, sancaklayarak, artık teknik terim neyse onu yaparak gelmiştir, hı?" diye devam ediyor oyuncul Tippins.

"Nasıl gelirse gelsin, varlığıyla zarafet kattı," diyor Mortimer.

Lady Tippins tiz bir çığlıkla herkesin dikkatini kendi üzerine topluyor. "Zarafet ha! Tut beni bayılmayayım, Veneering. O korkunç dişi kayıkçının zarif olduğunu anlatıyor bize!"

"Kusura bakmayın. Size hiçbir şey anlatmıyorum, Lady Tippins," diye cevap veriyor Lightwood. Yemeğini tam bir kayıtsızlıkla yemeğe koyularak sözünü de tutuyor.

"Bu şekilde benden kurtulamazsın, seni huysuz orman kaçkını," diye onu azarlıyor Lady Tippins. "Kendini böyle rezil eden arkadaşın Eugene'i korumak için bu soruyu savuşturamazsın. Böylesi komik bir maceranın Sosyetenin sesi tarafından lanetlendiğini er ya da geç göreceksin. Sevgili Bayan Veneering, gelin bu konuda bütün mevcut bulunanlarla bir Komite oluşturalım."

Bu şakrak hava perisinin daimi hayranlarından olan Bayan Veneering bağırıyor: "Evet! Bütün mevcut bulunanlarla bir Komite oluşturalım! Ne harika!" Veneering araya giriyor: "Bu fikirde olanlar Evet desin - karşıtlar, Hayır - Evet diyenler kazandı." Ama kimse bu espirinin farkına bile varmıyor.

"Şimdi, Komitenin başkanı benim!" diye bağırıyor Lady Tippins. ("Ne karakterli kadın!" diye bağırıyor Bayan Veneering; kocası gibi onu da dinleyen yok.)

"Bu," diye devam ediyor o şakrak ses, "bütün mevcutlardan oluşan Komite, burada Sosyetenin sesi -ne demeli- namına toplanmıştır. Komitenin gündemindeki mesele, iyi aileden gelme, yakışıklı ve yetenekli bir delikanlının, sonradan fabrika işçisi olan dişi bir kayıkçıyla evlenmekle iyi mi ettiğini yoksa kendini aptal durumuna mı düşürdüğünü araştırmaktır."

"Bana pek öyle gelmiyor," diye araya girdi inatçı Mortimer. "Bence mesele, sizin tarif ettiğiniz türden bir adamın, Lady Tippins, inanılmaz bir kuvvet ve azimle hayatını kurtaran, faziletlerini ve üstün niteliklerini bildiği, uzun zamandır hayran olduğu ve kendisine çok bağlı, (güzelliği bir yana) cesur bir kadınla evlenmesinin doğru olup olmadığıdır."

"Ama kusura bakmayın!" diyor Podsnap, hem yakası hem sinirleri ayaklanmış vaziyette, "bu genç hanım gerçekten kayıkçılık yapmış mı?"

"Asla. Ama bildiğim kadarıyla zaman zaman babasıyla birlikte kürekle gezdiği olmuş."

Genç kadına karşı genel bir hoşnutsuzluk. Brewer başını sallıyor. Boots başını sallıyor. Tampon başını sallıyor.

"Peki, Bay Lightwood," diye devam ediyor Podsnap, öfkesi fırça kaşlarına doğru yükselerek, "bu hanım fabrikada çalışmış mı?"

"Asla. Ama bildiğim kadarıyla bir kâğıt değirmeninde çalışmış."

Genel hoşnutsuzluk tekrarlanıyor. Brewer, "İnanamıyorum!" diyor. Boots, "İnanamıyorum!" diyor. Tampon, "İnanamıyorum!" diyor. Hepsi itiraz homurtusuyla.

"Madem öyle tek söyleyebileceğim," diyor Podsnap, sağ kolunun bir hareketiyle meseleyi defederek, "böylesi bir evlilik beni tiksindiriyor - sinirimi bozuyor ve midemi bulandırıyor - beni hasta ediyor - bu konuda başka bir şey duymak istemiyorum."

("Acaba Sosyetenin sesi sen misin?" diye düşünüyor Mortimer içinden gülerek.)

"Bravo!" diye bağırıyor Lady Tippins. "Az önce oturan sayın üyemizin sayın meslektaşı siz bu mesálliance

hakkında ne düşünüyorsunuz?"

Bayan Podsnap bu işlerde, "mevki ve maddiyat açısından denklik olması gerektiğini, Sosyeteye alışık bir adamın kendisi gibi bir kadın bulması gerektiğini, bu kadının da Sosyetedeki rolünü büyük bir rahatlık ve zarafetle oynaması gerektiğini," söyleyerek susuyor ve alttan alta, böylesi bir erkeğin, kendisine olabildiğince benzeyen seçkin bir hanım araması gerektiğini ima ediyor.

("Acaba o Ses sen misin?" diye düşünüyor Mortimer.)

Lady Tippins daha sonra beş yüz bin gücündeki Müteahhiti köşeye sıkıştırıyor. Bu kalantora göre söz konusu adamın yapabileceği en iyi iş, genç kadına bir kayık alıp, küçük de bir aylık bağlayarak kendi ayakları üzerinde durmasını sağlamak olurmuş. Bütün bunlar bir biftek ve şarap meselesidir. Genç kadına kayığı alırsın. Mükemmel. Aynı zamanda küçük bir aylık da alırsın. Belki bu paranın birimi pound ya da sterlindir ama aslında şu kadar kilo biftek, bu kadar litre şaraptır. Bir taraftan genç kadın kayığı alır. Öte taraftan, kadın da şu kadar biftek bu kadar şarap tüketir. O biftekler ve şaraptan kürek çekecek enerjiyi alır; o enerji daha fazla para üretir; bu küçük aylığa eklersen, genç kadının geliri ortaya çıkar. Bu olaya (Müteahhite göre) böyle bakmak gerekir.

Bu son açıklamalar esnasında, insanı kendine köle eden o hoş kadın, hafif uykularından birine dalmış olduğundan kimse onu uyandırmak istemiyor. Neyse ki kendiliğinden uyanıp meseleyi Gezgin Yönetim Kurulu Başkanının önüne koyuyor. Gezgin sadece kendi başına gelse ne yapardı onu söyleyebilir. Bu tarif edilen genç hanım gibi bir genç hanım onun hayatını kurtarsa, kendini çok borçlu hissederdi ama onunla evlenmez, onu Elektrikli Telgraf Şirketinde işe sokardı. Tam genç hanımlara göre bir iş.

Hiç küsuratsız üç yüz yetmiş beş bin poundun sahibi olan Deha ne düşünüyor? Ne düşündüğünü söylemesi için önce bir soru sorması gerekiyor: Genç kadının hiç parası var mıymış?

"Hayır," diyor Lightwood uzlaşmaz bir sesle, "hiç parası yok."

"Bu delilik," diye sıkıştırılmış bir hükümde bulunuyor bunun üzerine Deha. "İnsan para için her türlü yasal işi yapabilir. Ama hiç para yoksa! - Iıh!"

Boots ne diyor?

Yirmi bin pounddan aşağı yapmazmış. Brewer ne diyor?

Boots'la aynı şeyi söylüyor. Tampon ne diyor?

Tampon, bir tanıdığının plaj işleten bir kadınla evlendiğini ama sonra ayrıldığını söylüyor.

Lady Tippins bütün Komitenin oylarını topladığına kanaat getirmişken (kimse Veneeringler'e fikirlerini sormayı aklından bile geçirmiyor) gözlüğüyle masayı tarayarak, elini alnına dayamış Bay Twemlow'u görüyor.

Aman Allahım! Twemlow'cuğum unutulmuş! Canım! Onun oyu nedir?

Twemlow elini alnından çekip cevap verirken biraz huzursuz görünüyor.

"Bana öyle geliyor ki," diyor, "bu mesele bir beyefendinin duygularıyla ilgili."

"Böyle bir evlilik yapan bir beyefendinin duygusu muygusu olamaz," diye kestirip atıyor Podsnap.

"Kusma bakmayın, beyefendi," diyor Twemlow, her zamankinden biraz daha az mülayim, "size katılmıyorum. Bu beyefendinin minnettarlık, saygı, hayranlık ve şefkat gibi duyguları varsa ve onu bu hanımefendiyle evlenmeye... "

"Hanımefendi mi!" diye tekrarlıyor Podsnap.

"Beyefendi," diyor Twemlow manşetlerini biraz hışırdatarak, "madem kelimeyi tekrar ettiniz, ben de ediyorum. Hanımefendi. Beyefendi burada bulunsaydı ona başka ne derdiniz?"

Podsnap kendisi için biraz şaşırtıcı olan bu soruyu elinin bir hareketiyle kendinden uzaklaştırıyor.

"Diyorum ki," diye devam ediyor Twemlow, "bu beyefendi, bu hanımefendiyle böylesi duygular yüzünden evlenmişse, onun beyefendiliği, hanımının da hanımefendiliği eksilmez artar. Beyefendi kelimesini, her adamın elde edebileceği bir mertebe olarak kullandığımı belirtmek isterim. Bir beyefendinin duyguları benim için kutsaldır ve eğlence ya da genel tartışma konusu haline getirilmesi beni rahatsız eder."

"Acaba soylu akrabanız da sizinle aynı fikri paylaşır mıydı?" diye babalanıyor Podsnap.

"Bay Podsnap," diye çıkışıyor Twemlow, "rica ederim. Paylaşır ya da paylaşmaz. Bunu bilemem. Ama bende çok derin bir yeri olan böylesi bir konuda, onun bile bana bir şeyler dayatmasına izin vermem."

Bir şekilde bütün herkesin üzerine ıslak bir battaniye örtülmüş gibi oluyor ve Lady Tippins hiç görülmemiş şekilde hırslı ve aksi bir hal alıyor. Sadece Mortimer Lightwood'un yüzünde güller açıyor. Komitenin bütün üyelerine sorduğu gibi kendisine de, "Acaba o Ses sen misin?" diye sormuş. Ama Twemlow konuştuktan sonra bir daha aynı soruyu sormuyor ve sadece ona minnettarlıkla bakıyor. Topluluk dağıldığında -Bay ve Bayan Veneering'le, misafirler karşılıklı onur değiş tokuşunda bulunmayı bitirdiğinde- Mortimer, Twemlow'u evine bırakıyor, ayrılırken içtenlikle elini sıkıyor ve Temple'a mutlu dönüyor.

SONSÖZ: ÖNSÖZ YERİNE

Bu hikâyeyi ilk düşündüğümde, bazı okurların ve yorumcuların, benim anlaşılması için çok uğraştığım bir şeyi saklamak için çok uğraştığımı zannedeceklerini tahmin etmiştim: Yani John Harmon'ın ölmediğini, Bay John Rokesmith'in ta kendisi olduğunu. Bu tahmin beni korkutmuyordu, zira bu zannın, kısmen hikâye etmedeki maharetten kaynaklanabileceğini düşünerek memnun oluyordum. Ayrıca sanat adına, okurlara (hangi sanat dalında olursa olsun) bir sanatçının mesleğini icra ederken tam olarak ne yapmak istediğini bildiğine güvenmek gerektiğini, bunun için de tek gerekenin biraz sabır olduğunu ima etmenin yeteceğini düşünüyordum.

Sürekli üzerinde durduğum halde, o birincil olaydan çıkan bir başka maksadı uzun müddet gizli tutmak ve sonunda hoş ve faydalı bir iş yaratmak, planının en ilginç ve zor parçasıydı. Yayınlanma şekli de bu zorluğu arttırıyordu; çünkü bir hikâyeyi kısım kısım, on dokuz ay boyunca takip eden çoğu okurun, o hikâye tamamına ermeden, hikâyeyi dokuyan dokumacının tezgâhında sürekli önünde duran ince ipliklerin bütün desenle ilişkisini çözmesini beklemek hiç de makul olmayacaktı. Yine de bu yayınlanma şeklinin faydalarının sakıncalarına ağır bastığım düşündüğüme, Pickwick Papers'tan başlayarak uzun zamandır kullanılmayan bu yöntemi tekrar canlandırmamdan da anlayabilirsiniz.

Bu ülkede bazen, gerçek hayatta sıkça yaşanan tecrübeleri kurguda imkânsız ilan etmek gibi tuhaf bir eğilim oluyor. Bu yüzden de, hiç gereği olmadığı halde, bu kitapta bahsedilen Vasiyet Davasından çok daha ilginç yüzlerce vaka olduğunu belirtmek istiyorum; Veraset Müdürlüğü'nün depolar, yaptıkları vasiyeti değiştirmiş, saklamış, unutmuş, iptal etmiş, geri almış yüzlerce vasiyetname sahibiyle doludur. Bunlar Harmony Hapishanesi'nin Bay Harmon'ını gölgede bırakır.

Bayan Betty Higden sahneye çıkıp da sahneyi terk ettiğinden beri, Yoksulluk Yasası konusundaki fikirlerime pek sıcak bakmayan dolambaçlı söz üstadlarıyla karşılaştım. Dostum Bay Bounderby, Coketown 'tiplerini' oldukları gibi bırakmakla, onlara altın kaşıkla kaplumbağa çorbası ve geyik eti beslemek arasında bir fark görmüyor. Buna benzer salakça önermeler, kabul etmem için şuursuzca önüme sunuldu, Yoksulluk Yasası kimi rahatlatıyorsa buyursun alsın. Bu saçmalığı bir kenara bırakırsak, yasayı savunanlar arasında bir hizipleşme eğilimi gördüm: Bir grup, Düşkünler Evine ve orada çalışan memurların eline düşmektense açlıktan ve soğuktan ölmeyi tercih eden, muteber Yoksullar olmadığı kanaatinde; ikinci grup böyle Yoksullar olduğunu kabul etmekle birlikte böyle davranmaları için sebep olmadığını düşünmekte. Gazetelerimizdeki haberler, The Lancet'te yeni yayımlanan yazı dizisi ve sıradan insanların sağduyusu, bu savunmaların her ikisine karşı da yeterince kanıt sunuyor. Ama benim Yoksulluk Yasası'yla ilgili görüşlerim yanlış anlaşılmasın ya da yanlış sunulmasın diye tekrar ediyorum. Stuart hanedanından beri İngiltere'de bu kadar kötü uygulanan, bu kadar açıktan açığa çiğnenen, bu kadar yetersiz denetlenen bir yasa daha olmamıştır. Halkı sarsan, ülkeyi rezil eden, utanç verici bakımsızlık, hastalık ve ölüm vakalarında, yasadışılık insanlıkdışılıkla denktir -bu durumun adaletsizliği hakkında bildiğimiz dille söylenecek başka bir şey yoktur.

Bu yılın Dokuz Haziran Cuma günü, Bay ve Bayan Boffin (metinde Bay ve Bayan Lammle'ı kahvaltıda ağırlarken) benimle birlikte Güney-Doğu Demiryolu hattında korkunç bir kazaya maruz kaldılar. Yardım edebildiklerime yardım ettikten sonra -bir köprünün üzerinde yan yatmış, dengede duran- vagonuma geri dönerek, bu kıymetli çifti dışarı çıkardım. Epey toza bulanmışlardı ama zarar görmemişlerdi. Bayan Bella Wilfer'ın nikâhı ve Bay Riderhood'un, uykudaki Bradley Headstone'un boyunbağını incelemesi de aynı şekilde şanslıydı. Okurlarından sonsuza kadar ayrılmama ramak kalmıştı, eğer bu durum gerçekleşse şu an hayatımın sonuna benim bu romanın sonuna yazdığım iki kelime yazılmış olacaktı - SON

2 Eylül 1865

{1} O yüzden de kaçınılmaz olarak bolca alıntıya başvuracağım ve bu alıntılar da daha çok Dickens'ın kendisinden çok hakkında yazmış insanlardan yapılacak. Şimdiden affola. Bu arada bu yazı esasen Müşterek Dostumuz'un Türkçe baskısına bir sunuş olarak tasarlandığı için Dickens'ın yazar olarak sergilediği çeşitli özellikleri daha çok bu kitaptan örneklere yer vererek ele alacağım. Yazı boyunca bunu yapacağım için doğrudan kitabı ele aldığım sondaki bölümü biraz kısa tutmakta sakınca görmedim.

{2} Barthes tam da bu anlamda Voltaire'e "son mutlu yazar" der bir denemesinde, ama bence Dickens'ı nitelemek için kullanmak daha uygun bu tabiri.

{3} Henry James ve Tolstoy da diğer iki önemli temsilcidir. Thomas Mann da kendi romancılık kariyeri içinde bu anlamda gerçekçilikle modernizm arasındaki organik bağı kurmuş isim olarak görülebilir.

{4} Pejoratif diyorum, zira Dickens'ın bildiğimiz anlamda gerçekçi olmadığını söylemenin başka yolları da vardır. Sözgelimi Eagleton Eleştiri ve ideoloji'de şöyle yazar: "Gerçekçi metnin ideolojisi... diğer söylem tarzlarına boyun eğdirme çabalarını gösteren biçimsel dönüştürmeler ve yer değiştirmelerde var olur. Charles Dickens'ın ilk döneminde, sözgelimi her bir metin rakip kurmaca tarzlarının -gotik, romans, ahlaksal masal, toplumsal sorun romanı, popüler tiyatro, kısa öykü, gazetecilik...- yol açtığı tam bir yığındır ki, gerçekçiliğe hiçbir ayrıcalık tanımaz. Dickens'ın geç dönem 'gerçekçiliği', bu nedenle alabildiğine katışmış bir haldedir" (Eagleton 2009, s. 145).

{5} O ünlü "belkemiği" esprisini bu yazıda geliştirir Nabokov: "Mümkün olsaydı bütün derslerimin elli dakikasını Dickens hakkında sessizce ve hayran hayran yoğunlaşıp düşünmeye ayırırdım ... Kasvetli Ev'i okurken tek yapmamız gereken gevşeyip işi bel-kemiğimize bırakmaktır. Zihnimizle okusak da sanatsal keyfin yatağı kürek kemiklerinin arasıdır. Sırtımızdaki o küçük ürperme insanlığın saf sanatı ve saf bilimi geliştirirken ulaştığı en yüksek duygu biçimidir kesinlikle" (Nabokov l 980, s. 64).

{6} Alımlama okulu kuramcılarının ve yorumbilgisinin kasten telkin ettikleri bu pratik, edebiyata sevdalı bütün okurların zaten hep yaptıkları şeydir.

{7} Graeme Smith gibi son dönemlerde öne çıkan Dickens uzmanları, Parla'nın Dickens romanlarını "tek doğru anlatılan" olarak nitelemesinin hilafına, Bahtin'in "çoksesli roman" ve "karnaval" gibi kuramlarının Dickens'ın eserlerinde muazzam bir uygulama alanı bulduğunu vurgularlar (Smith 1998). Bu arada Smith'in bu bildiriyi 1998 yılında ODTÜ'de yapılan bir sempozyumda sunmuş olduğunu belirtmek isterim.

{8} Zira bu babtan zikredilebilecek diğer başlıca isimler olan Steme ve Fielding gibi yazarların bu denli geniş bir alana uzandıkları söylenemez.

{9} Ki gözü durmadan nesnelerin olmadık ayrıntılarına takılıp bir yandan nesneleri kişileştirirken bir yandan da kişileri nesneleştirir. Sözgelimi Müşterek Dostumuz'da Silas Wegg'in tahta bacağını anlattığı sahnede ya da Venüs'ün dükkânındaki sahnelerde, sonradan görme Veneeringler'in evindeki yemek sahnelerinde olduğu gibi...

{10} Frye'ın Dickens'ın romanlarını hakkıyla kavramaya yönelik analitik bir kavram olarak geliştirdiği ve herhangi bir pejoratif tını içermeyen bu peri masalı tesbitini -teknik bir tabir kullanarak, Dickens'ın gerçekçi romanlar değil "düşük mimetik yönelimli peri masalları" yazdığım söyler Frye (s. 71)- Harold Bloom da yineler ve "peri masallarının sanki toplumsal gerçekçilik destanları gibi anlatıldığı bir sanat" olduğunu söyler Dickens'ınkinin (Bloom 1994, s. 317). O yüzden de Dickens'ın bazı karakterlerini aşırı iyi bulan, kimi minör karakterlerini de fazla mekanik ve tek-boyutlu bulan türden eleştiriler, zaten bilinen anlamda gerçekçilik diye bir kaygısı olmayan Dickens 'a tam da gerçekçi bir yazarın karşılaması beklenen kriterlerle yaklaştıkları için onun sanatının özgün yanını ve bu sanatın halk kitleleriyle neden bu denli kolayca buluşabildiğini kavramaktan aciz kalırlar.

{11} Hele İngiliz edebiyatında o döneme kadar benim bildiğim tek istisna Emily Bronte'nin Uğultulu Tepeleri'dir; tabii Viktorya döneminde patlama yapan müstehcen romanları saymıyoruz, Fanny Hil de dahil hemen hiçbirinin edebiyatla ilgili bir derdi yoktur zira.

{12} Orwell da Frye da Dickens'ın gerçekten "tanıdığı", belli bir değer yüklediği tek ama tek toplumsal kurumun aile olduğunu belirtirler ki ben şahsen bunu da Dickens'ın çocuklara duyduğu sevgiye bağlıyorum. Şu anki anlayışımızla baktığımızda bunu bir taviz olarak görebiliriz, ama yukarıda Chesterton'ın yaptığı tespiti hatırlayalım: Dickens gerçekten de aileye değer veriyordu, okur kazanmak için inanmadığı bir şeye inanıyormuş gibi yapmıyordu, yani aslında taviz vermiyordu. Üstelik bu ortak değer sayesindedir ki diğer bütün kurumlara yönelttiği son derece yıkıcı eleştiriler okurlarını rahatsız etmek şöyle dursun onları çoğunlukla dönüştürebiliyordu da.

{13} Berger bu yüzden de vahşi kapitalizm koşullarına dönülmeye başlanan günümüzde Dickens'ın son derece güncel olduğunu söylemekte kesinlikle haklıdır.

{14} Burada temellendirmenin pek mümkün olmadığı bir spekülasyon daha dile getireyim geçerken: Yoksulları anlatmanın bir başka yolu da 20. Yüzyılda yine komedi unsurları taşımasına karşın daha çok fantazi unsurlarıyla dolu olan ve başta Latin Amerika olmak üzere yokluk ve yoksulluğun feci boyutlara ulaşabildiği 3. Dünya ülkelerinden çıkan "büyülü gerçekçilik" akımı tarafından keşfedilmiştir.

{15} Çevengur tam da bunu, komünizm, proletarya gibi yüksek, soyut fikir ve kavramların yoksulların hayatına girdiğinde olup biten absürd, hem komik hem de hazin şeyleri konu edinir. Dickens'da ise fikirlere pek yer yoktur. Sadece, Müşterek Dostumuzda Silas Wegg'in Boffin'e Roma imparatorluğu 'nun Yükseliş ve Düşüşünü okuduğu sahnelerde olduğu gibi, eğitim kurumuna yönelik genel inançsızlığını dışa vuran fikir parodileri vardır.

{16} Özellikle de kendini kapitalist modern şehir yaşamının labirentlerinde dolaşmaya hasrettiği için romantiklerdeki doğa anlayışının, organikçi ideolojinin onda hemen hiç görülmemesi konusuna veya Frye'ın çok güzel anlattığı, romanlarındaki olay örgülerinin karmaşıklığının ondaki "absürdçü"-eğilimin sonucu olması meselesine girmek iyi olabilirdi.

{17} Mesela Dickens'ı hayranı olduğu Balzac'la birlikte anarak nesneleri muazzam bir canlılıkla görme ve okurun hayalinde aynı canlılıkla uyandırma konusunda ikisinin de Shakespeare'den başka bir rakipleri olmadığını söyleyecekti ama yine de başlarda bahsettiğim proto-modernist gerçekçi ideolojiye yakınlığı ve Dickens'ı hep gerçekçiliğe özgü ölçütlerle değerlendirmesi yüzünden hep mesafeli olmuştur. O ideolojinin sınırları içinden bakınca, Dickens gibi olağanüstü bir yazarın değerinin nasıl fena halde ıskalanabileceğinin iyi bir örneğini sunmuştur aslında James.

{18} İtalyan romancı ve eleştirmen Italo Calvino da ülkemizde de yayınlanan Klasikleri Niçin Okumalı? kitabında Dickens romanları arasından "klasik" olarak Müşterek Dostumuiu seçmiştir. Calvino kitabı "hem buluş, hem üslup olarak mutlak bir başyapıt" olarak niteler, bazı sahnelerdeki kara mizahın Beckett'i muştuladığını söyler (Calvino 2008, s. 165). Kitapta ilgili çok hoş ayrıntılara dikkat çeken bu yazıyı mutlaka okumanızı öneririm. Bu arada Calvino çok ufak bir hata da yapar: İki yerde Fledgby karakterinden bahsettiği halde adını Lammle diye anar.

{19} Kölelik karşıtlarının "Ben de İnsan değil miyim, biraderiniz değil miyim?" sloganına göndermede bulunuyor. --çn

{20} Boccaccio'nun öykülerinden birinde anlattığı sevgilisi sayesinde medeniyet öğrenen kaba saba bir köylü. --çn

{21} Londra'da birçok semt belediyesi sokakların toz ve kül nevinden çöplerini toplama işini kendi yapmıyor, Toz Müteahhiti denen özel girişimcilere ihale ediyorlardı. Bu müteahhitler çok sayıda kişiyi çalıştırıp toplattıkları tozu kendilerine ait bir arazide eni konu tepeler oluşturacak yığınlar halinde topluyorlardı. Çok düşük ücretlere çalışan, genellikle kadın, işçiler de bu yığınları elekten geçiriyorlar, bunlardan zaman zaman çıkan çok değerli eşyalar da müteahhite kalıyordu. -çn

{22} Mozart'ın Don Giovanni operasında, canlanarak Don Juan'ı cehenneme çeken heykel. -çn

{23} Canlı atların satın alınıp baltayla doğranması ve parçalarının kaynatılarak kedi köpek maması yapılması işine kibarca bu isim veriliyordu. -çn

{24} Eskiden bayılan kadınları ayıltmak için, tüy şeklindeki mürekkepli kalemler yakılıp koklatılırmış. -çn

{25} Medeni hukuk doktorası için kurulmuş bir okul. Veraset mahkemesi de buradaydı. -çn

{26} Bu kitabın yazıldığı 1863-64 yıllarında açlıktan ölümler çok yaygındı. Gazetelerde günde en az bir iki tane böyle haber çıkıyordu. Fakirlere yardım için çıkarılan kanunda, mahalli kiliseler yardımdan sorumlu tutulmuştu. Ancak sanayileşme sonucu insanlar çalışmak için merkezi yerlere gittikleri ve orada yaşadıkları için, mahalli kiliselerin cemaatleri azalıyor ve kiliseler fakirleşiyordu. Sonra da bu insanlar işsiz kaldığında, mahalli kiliselerden onlara yardım etmesi bekleniyordu. Ancak yeterli para olmadığı için insanlar yaşadıkları yerlerden sürülüyordu. -çn

{27} Thomas Moore'un İrlanda Melodilerinden, "Eveleen's Bower"ın bir kıtasının değiştirilmiş hali. -çn

{28} O zamanlar gazetelerin ilk sayfası ilan sayfasıymış. -çn

{29} Macbeth'teki Hecate'nın şarkısına gönderme. -çn

{30} Şebboy yani "wallflower" -düz çevrilirse duvar çiçeği-baloda dansa kaldırılmayan kızlara deniyordu, 1820'lerden itibaren erkeklerin ilgi duymadığı kızlar için de söylenmeye başlandı. -çn

{31} Avam Kamarası'na aday olanların seçim kazanmalarının en garantili yolu, bir 'pocket-borough' (cep kasabası) satın almak, yani çok az sayıda seçmeni olan ya da seçmenlerin çoğunun tek bir kişi ya da ailenin denetiminde olduğu yerlerden gerekli rüşvetleri vererek aday olmaktı. Dickens birçok eserinde bu uygulamayla alay etmiş ve herkesin bildiği bu 'cep kasabası' tabirine her seferinde farklı bir isim uydurmuştur. Bu kitapta kullandığı 'Pocket-Breaches' deyimi, yaptıkları onca masraf yüzünden cebi delinmiş kişiler gibi bir anlama gelir, ama 'ceplemek' ve 'çantada keklik görmek' gibi yan anlamları da vardır. Ben bütün bu anlamları ifade etmek için 'Cepçiler' demeyi uygun gördüm. -ç

{32} İsa kalabalık arasından yürürken hasta bir kadın 'esvabının eteğine dokunur' ve iyileşir. Matta 9.20. -çn

{33} Ann Radcliffe'in çok tutulmuş gotik romanı. -çn

{34} Robert Burns'ün 1788'de yazdığı ve sonraları birçok İngiliz şair tarafından sık sık alıntılanan, yılbaşlarında, mezuniyet törenlerinde, vedalaşmalarda vs. söylenen İskoçça şiirin başlığı. "Çok eskiden [ben]," "o eski günlerde" gibi bir anlamı vardır. -çn

{35} Wegg, yıllık anlamına gelen "annual"ı hayvan demek olan "animal"la karıştırıyor. Annual Register, 18. Yüzyılın ortalarında yayınlanmaya başlayan, günümüzde de hâlâ yayınlanan bir almanaktır. -çn

{36} Shakespeare'ın 3. Sone'sine gönderme. -çn

{37} Tefeciler o dönemde kendilerini genelde şarap taciri şeklinde takdim ederlerdi. -çn

{38} O dönemde parlamentodan yasa çıkmadan yeni demiryolu hattı döşenemediği için demiryolu şirketleri meclis üyelerine hisselerini rüşvet olarak dağıtıyormuş. İdareciler, müteahhitler, para babaları vs.'den oluşan sistem parlamentoyu öyle ele geçirmiş ki hiçbir bakan buna ilişmeye cesaret edemiyormuş. -çn

{39} Prasyalar gemilerde serenlerin açısını, dolayısıyla geminin yönünü belirlemeye yarar. Eskiden savaşlarda gemilerin ana prasyası nişan alınırdı. Zarar görmesi halinde gemi yön değiştiremezdi. Bu sebeple seyir esnasında, acilen prasyanın tamir edilmesi için ana prasyayı sağlamla emri verilirdi. Bu işi genellikle en becerikli ve deneyimli denizciler yapar, sonunda ödül olarak da kendilerine rom verilirdi. Bu emir zamanla içki içmek yerine kullanılır olmuştur. -çn

{40} Yemeklere kahverengi bir renk vermek için ısıtılarak yemeğin üzerine kapatılan, daire şeklinde, demir tabak. -çn

{41} Kadınların kocalarına yatakta serzenişte bulunmasına perde nutku denirdi, çünkü bu esnada yatağın perdeleri kapatılmış olurdu. -çn

{42} Eski Ahit'e bir atıf, bkz. Yeşu, 9. 21, 23. -çn

{43}Thomas Moore'un Lallah Rookh kitabından, parodisi çok yapılan, meşhur "Ateşe Tapanlar" şiirine gönderme. -çn

{44} Meclis üyeleri parlamentodan istifa edemiyorlardı. Ancak başka devlet görevini kabul etmeleri halinde vazifelerinden ayrılabiliyorlardı. Chiltem Hundreds da eskiden fazlaca soygun yapılan ıssız bir bölgeydi ve burada düzeni sağlamak için buraya idare memuru atanıyordu. Ancak zamanla bu durum düzelmiş, bu memurlara gerek kalmamıştır. Yani oraya yapılan tayinler sadece parlamentodan ayrılmak isteyenler için bir bahane olmuştur. -çn